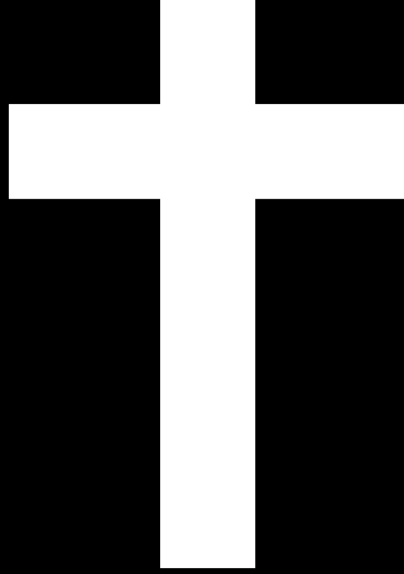

Lisăŝě Athě - Kayă
Ngó.

Western Kayah: Lisăŝě Athě - Kayă Ngó, New Testament

Lisăṣě Athě - Kayă Ngó
Western Kayah: Lisăṣě Athě - Kayă Ngó New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayah, Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
e95d0c8d-ae9c-5368-9ad4-ad9a104aff49

Contents

Matteo	1
Marko	69
Luka	113
Giovanni	185
Prêdônyâphú Tahe	237
Roma	305
Corinthia Arêlô Tôba	339
Corinthia Nyêba Tôba	371
Galasia	393
Epheso	405
Philippi	417
Colossae	425
Thessalonia Arêlô Tôba	433
Thessalonia Nyêba Tôba	440
Timothy Arêlô Tôba	444
Timothy Nyêba Tôba	454
Tito	461
Philomena	466
Hebreo	468
Jakomo	493
Petru Arêlô Tôba	501
Petru Nyêba Tôba	510
Giovanni Arêlô Tôba	516
Giovanni Nyêba Tôba	524
Giovanni Thuôba Tôba	526
Juda	528
Têdyéluôhtya	531

Matteo Gospel Of Matthew Tèhèbè Rẹ Dõ Nyě

Li tètèkrũmila Matteo yětôba ma a hésoluõ pẹ ù ná Jesũ ma mǎhó prēmewóhteka ù dõ Cómarya ólyá onekyǎ nuôtôprè hó. Byacè Jesũ ma mǎhó prè dõ a melóbǎhtya pẹ hó Cómarya ólyá onekyǎ angó ná akayǎ dõ lisǎsè alyekũ nuótahe tōprè hó. Tètèkrũmila yěnuôma a mǎ pẹ prétú Judaphú dõ Byacè hyǎ opacẹlyá dõ èthĩ aklěnuô tahe agněnuô mǎto. Tètèkrũmila yěnuôma hekhu tōba agně.

Li tètèkrũmila Matteo yětôba nuô ù cáhtya rǎ rẹ ná Byacè Jesũ a tẹopacẹlyá ari-akyǎ, htuõrò a héluõ pẹũ ná Byacè plwõhtyě ari-akyǎ ná khñericýǎ khukló ilo-ilyá lǔ ari-akyǎ, htuõrò a héluõ pẹ ná Byacè Jesũ cáhtya a tẹphyétẹmẹ rò a lě dōnyǎ heso pẹ ù, ithyóithya pẹũ, rò a zasímẹ pẹ ù tẹswítèsè tahe dõ Galilea kẹkũ nuótahe ari-akyǎ. A hésoluõ htuõ phunuôrò a rǎmǎrǎdyǎ ke Byacè Jesũ o dõ Galilea kẹ rò htecuõ dõ vĩ Jerusalem ari-akyǎ, htuõrò tẹmẹhtwõhtya anẹ ná Byacè Jesũ dõ khyělõ tōklé dǎ akũ, ná ù mǔthyěhtya è dõ krusulo ari-akyǎ ná a thyě ihtòkǎkhyě ari-akyǎ tahe.

Li yětôbanuô a dyéluõhtya Jesũ phú thárádu dõ a o ná a taryěshyosò rò a héhteluõ pẹũ ná Cómarya a tẹthyótẹhtya tahe tōprè, htuõrò a ithyóithya pẹ ù ná Cómarya ahtyěakẹ ari-akyǎ tōprè phunuô. Byacè a tẹithyóithya tahenuô a o ényacó rò ù be-opló tǔ lǔ a tẹithyóithya yětahe rò ù ibě dya opló khótǔ lǔ nyǎtǔ. (1) Tẹhésodōnyǎ dõ sorǔlọ tẹdya théplòthuõhtyě ari-akyǎ, tẹphyétẹmẹ lyǎbè pẹ tahe, nĩbè shuókhěryǎ tahe, ná kayǎ dõ a htwõhó mókhu a htyěphúkẹphú tahe a ki mẹkryǎ~ anẹ phútě pǎ ari-akyǎ (Amǎdu 5-7). (2) Ithyóithya zǔklyázǔkló pẹ a khõpacẹ shyéthényě a tẹphyétẹmẹ tahe ari-akyǎ (Amǎdu 10). (3) Dōnyǎ khákho pẹ ù ná mókhu htyělékẹkẹkũ ari-akyǎ (Amǎdu 13) (4) ithyóithya pẹũ ná ù ki ohtwõprè phú a khõpacẹ tōprè angólasá tahe ari-akyǎ (Amǎdu 18). (5) Ithyóithya pẹũ ná htũkhě khõnyǎkhěyě ki tadũkyǎ pǎ ari-akyǎ ná Cómarya ahtyěakẹ ki hyǎ ohtya pǎ ari-akyǎ (Amǎdu 24-25)

Tèhèbè tótó ná tótó

Byacè Jesũ muõphě phyěphuõ muõprè tǎklwĩ kalyá pétó tahe ná a tẹopacẹlyá ari-akyǎ 1:1-2:23

Giovanni Baptista a tẹphyétẹmẹ tahe 3:1-12

Jesũ plwõhtyě ari-akyǎ ná tẹilo-ilyá ari-akyǎ 3:13-4:11

Jesũ mẹtẹ dõ kayǎ bẹmụ aklě dõ Galilea kẹkũ 4:12-18:35

Cáhtya dõ Galilea kẹ tuõdõ vĩ Jerusalem 19:1-20:34

Dõ khyělõ tōklé bí vĩ Jerusalem akũ ná akhǎsòkhǎshyě tahe 21:1-27:66

Byacè atẹthyě ihtòkǎkhyě ná a tẹdyéluõkhyě anẹ ari-akyǎ 28:1-20

*Jesũ Aklwĩalyǎ A Tẹrǎmǎ
(Luka 3:23-38)*

¹ Liyěma a rāmáradyä Jesů Krístu aklwĩalyä dö a ícũtä dítú lů tahe ari-akyä. È ma aklwĩalyä ícũtä dö Khwí Davi ná Abraham.

² Abraham aphútä dítú Isaac, Isaac aphútä dítú Jacob, Jacob aphútä dítú Juda ná apuõvyä tahe. ³ Juda aphútä dítú Perez ná Zera, èthĩ thényě amuõ ma amwĩ ná Tama. Perez aphútä dítú Hezrò, Hezrò aphútä dítú Ram, ⁴ Ram aphútä dítú Amminadab, Amminadab aphútä dítú Nasho, Nasho aphútä dítú Salmon, ⁵ Salmon aphútä dítú Boaz dö amuõ mwĩ ná Raha, Boaz aphútä dítú Obed dö amuõ mwĩ ná Rutha, Obed aphútä dítú Jesse. ⁶ Jesse ma máhó Khwí Davi aphě nuô hó. Khwí Davi nuô aphútä dítúhó Solomo rò amuõ ma máhó Uria amě nuôhó.

⁷ Solomo aphútä dítú Rehoboa, Rehoboa aphútä dítú Abijah, Abijah aphútä dítú Asa, ⁸ Asa aphútä dítú Jehoshapha, Jehoshapha aphútä dítú Jora, Jora aphútä dítú Uzzia, ⁹ Uzzia aphútä dítú Jotha, Jotha aphútä dítú Ahaz, Ahaz aphútä dítú Hezekia, ¹⁰ Hezekia aphútä dítú Manasseh, Manasseh aphútä dítú Amon, Amon aphútä dítú Josia, ¹¹ Josia aphútä dítú Jekonia ná apuõvyä tômu. Shuõkhě yěnuô aťó bí Israelphú cuõhtwõ tyahí ců dö Babylonia kě to anyěhyä takiphú akhěnuô.

¹² Bí a cuõ ohó dö Babylonia kě akhěnuô, Jekonia aphútä dítú Shealtiel, Shealtiel aphútä dítú Zerubababe. ¹³ Zerubababe aphútä dítú Abiud, Abiud aphútä dítú Eliakim, Eliakim aphútä dítú Azor, ¹⁴ Azor aphútä dítú Zadok, Zadok aphútä dítú Akim, Akim aphútä dítú Eliud, ¹⁵ Eliud aphútä dítú Eleazar, Eleazar aphútä dítú Matha, Matha aphútä dítú Jacob, ¹⁶ Jacob aphúo tãdítú Joseph dö a má Maria avě nuôhó. Maria phúonĩ hó Jesů dö ũ é è ná Krístu yěnuôhó.

¹⁷ Měphúnuôrò cáhtya bí Abraham ahtũkhě tuõhyä dö Davi ahtũkhě nuõma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí Davi ahtũkhě tuõhyä dö ũ pũcuõkyä Israelphú dö Babylonia kě nuõma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí ũ pũcuõkyä Israelphú dö Babylonia kě tuõhyä dö Krístu ahtũkhě nuõma a o shyélwĩhtũ.

*Byacè Jesů Krístu Opacělyä Ari-akyä
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Jesů Krístu nuô a hyälyä opacě phútě hénuõma, Joseph nuô a hyä sudyä dyémá htuõhó Jesů Krístu amuõ Maria dö a ki phyé lů. Manárò bí a phyé tyahí lů to akhěnuô, Cómarya* dyémuõdõhtya lů ná Thé Säsě Byacè. ¹⁹ Joseph ma kayä dö acóatě tãprě htuõto pãma ũ thěgně rò Maria thětarěhe a taně akhu-akhyě a kírě dyakyãhuô dyakyãthwé lů.

²⁰ A taně phúnuô tadúrò, bí a omyě akhě, a omyěmyä myáhtye Byacè Cómarya a tanémòkhuphú tãprě hyãoluõhtya pě lů rò a hé lů, “Davi aphúkhũ Joseph, bèzòbèthi tă dö ně ki phyé Maria yěnuô tãmé, mametěhéro, a muõdõ nuõma Cómarya a Thé Säsě dyémuõdõhtya lů prě. ²¹ A ki phúprèkhũ pã rò ně bè é amwĩ ná Jesů† ní~, mětěhéro a ki mēlwóhtekã akayä tahe dö a těthtëora akũ pã.”

* **1:18** 1:18 Cõphrya † **1:21** 1:21 Jesů angólasá ma “Byacè dö a mēlwóhtekã ũ.”

22 Lõ~ tàyě tahe ki mɛlómɛbǎhtya Cómarya héone prèprɔ tɔprɛ hé,
 23 “Prémòphúthè tɔprɛ ki muǒdǒhtya rò a ki phúoní a phúprèkhũ pǎ, rò
 ù ki é amwì ná Emmanuelè pǎ,”* Emmanuelè angólasá ma, “Cómarya okuǒ
 ná pè.”

24 Bí Joseph thénɛhtya akhě, a mɛphú Byacè a tanémókhuphú mekyǎ lũ
 nuô. A kǎsǒdya ná Maria rò a éka lũ dǒ ahi. 25 Manárò bí Maria phúoní tyahí
 aphúprèkhũ yétòprɛ hítonuô, a omyě tǒhí lũ to. Joseph é lúmwi ná Jesũ.

2

Prèthíphéphú Hyǎ Myáhtye Jesũ

1 Jesũ opacɛlyǎ dǒ vǐ Bethlehem, ké Juda akũ, bí Khwí Herodè pǒhtyǐpǒké
 akhěnuô. Jesũ opacɛlyǎ htuǒnuô prèthíphéphú* dǒ kécíhte tahe hyǎ dǒ vǐ
 Jerusalem rò hyǎsudyǎ khwí, 2 “Pacɛphú dǒ a kírɛ htwǒhtya Juda akhwí
 yétòprɛ nuôma a opacɛlyǎ tǒbítè tǒpho? Mɛtéhérò pè myáhtye asè ohtyaluǒ
 dǒ kécíhte tǒkyě rò pè hyǎ dǒ pè ki cóbucóběhtya è.”

3 Bí Khwí Herodè nǐhuǒ tɛhébè phúyě akhěnuô, a théplòkú théplòkyǎ.
 Lõ~ vǐ Jerusalemphú tahe théplòkú théplòkyǎ kuǒ lǒplǐ có. 4 A é okú plǒlǒ
 lǒ~ bwídukhu tahe ná prèthyó tɛthyótɛhtya athára tahe. Rò a sudyǎ èthí,
 “Prèprɔ tahe héone ná Messia yétòprɛnuô a ki opacɛlyǎ tǒpǎ bítè tǒphotè
 pǎ,” a hé. 5 Rò èthí hésú lũ, “A ki opacɛlyǎ dǒ vǐ Bethlehem, ké Juda akũ pǎ,
 prèprɔ Mica rá rò a hé,

6 Byacè hé, ‘Kǒ~ vǐ Bethlehem~, vǐ dǒ a odǒ ké Juda akũ yétahe aklěnuô, nè
 ma vǐ patílóũ dǒ amwì luǒhtyěluǒké kuǒ to phúnuô máto. Mɛtéhérò
 prèpǒtè tɔprɛ dǒ a ki takótakè rò a ki zǔklyázǔklǒnǐ vǎ Israelphú
 yétòmũ ki ohtya dǒ nɛkũ pǎ.’”*

7 Phúnuôrò Khwí Herodè éhuǒéthwé prèthíphéphú dǒ a o dǒ kécíhte hyǎ
 yétahe rò a sudyǎ tǎtɛ èthí ná sè yétòměnuô a oluǒhtya pɛ èthí bókhètè
 phúnuô. 8 A nõcuǒ èthí dǒ vǐ Bethlehem rò a hé èthí, “Cuǒmyápũ tǎtɛ lahyǎ
 pacɛphú nuôtòprɛ ní~. Thyáphú vǎ ki cuǒ cóbucóběhtya nǐkuǒ è nuô, thǐ ki
 myáhtye hǒhǒ ná kǎdyásò lɛpɛ kuǒ vǎ ní~.”

9 Bí èthí nǐhuǒhtuǒ khwí hé nõ phúyě rò a htecuǒ lahyǎ. Bí èthí htecuǒ
 akhěnuô, sè dǒ èthí myáhtye dǒ kécíhte nuôtòmě oluǒhtya pɛ khyěthya
 èthí. Sè nuôtòmě thũcuǒ rɛ èthí dǒ nyě rò a cuǒ okuǒ tǒděhtya có pɛ
 èthí bí pacɛphú onǐ akhǎlɛ nuô. 10 Bí èthí myáhtye sènuôtòmě akhěnuô,
 a thékrũthéłǒ nyacó. 11 Rò èthí nuǒ dǒ hikũ rò nuǒmyáhtye pacɛphúyě
 otóná amuǒ Maria. Èthí dǎngũlyǎ cóbucóběhtya lũ. Htuǒrò a phyéhte htě ná
 tɛnuômũ dǒ ù é ná lòban ná myrra dǒ anguduprǐdu yétahe rò a dyé ná pacɛ
 shyězú. 12 Rò Cómarya dyéròdyéryě prèthíphéphú yétahe dǒ a tɛomyěmyǎ
 akũ ná èthí ki kǎtǒ pǎ tǎ Khwí Herodè tǎmɛ. Rò èthí kǎkhókyǎ klyá dǒ aruô
 tǒbǒ dǒ aké.

Hteklyacuǒ Dǒ Egypt Ké

* 1:23 1:23 Isaia 7:14 * 2:1 2:1 Prèpũ thégñɛ sè ari-akyǎ tahe. * 2:6 2:6 Mica 5:2

¹³ Bí přethíphéphú yětahe kahtuôhó nuô, Cómarya amókhu tanéphú tôprè hyäoluôhtya pè Joseph dõ a tòmymyá akũ rò a hé lů, “Ihtòmõ! Rò éní pacèphú ná amuõnuô rò hteklyacuõkyä mõi dõ Egypt ké nuô. Vã ki heso hí nẽ tõcõ~ to kihéro tarú otadũ lahyä bínuô ní~, metèhéro Khwí Herodè kírè nõ aklyèphú tahe pũmèthyè pacèphú yětôprè.”

¹⁴ A páihtò rò a kahtò éní pacèphúyè ná amuõ rò htecuõ dõ Egypt ké bí mókýmõnè akhè. ¹⁵ A cuõ bínuô tuõdõ Khwí Herodè thyè. Tèhtwõhtya anè phúyènuõma a mëlõmèbãhtya Byacè Cómarya nõ héonekyä aprèpro Hosea, “Vã èhtekakyä vãphú dõ Egypt ké.”✧

¹⁶ Bí Khwí Herodè thègnèhó ná přethíphéphú tahe lahõkyä hó lů akhènuô, a thèplõdu lakálakõ cõ. Phú a pũthègnè tãtè nĩtuõhó dõ přethíphéphú yětahe aļõ ná sè oluõhtya pè èthĩ bíkhètè nuô, a nõmèthyè lõ prèkhũ pacèphú nyèna tãpalya tahe dõ a o dõ vĩ Bethlehem akũnuô ná dõõ tavítava bínuô lõ~ plĩ. ¹⁷ Mèphũnuõrò, Cómarya héone hó angõ ná Prèpro Jeremia nuô a lõbã htyahó. ¹⁸ Prèpro Jeremia hé,

“Tènguõtèhè ki ohtya dõ vĩ Rama akũ pã. Ũ ki nguõtadũ thèplõ, ũ ki hètadũ thuõhtyè cõ pã. Rakèlè aklwĩalyä tahe kinguõkihè dyèlõ aphú pã. Dõ aphú tahe thyèlõ rò a tanè takhõthè yènuô, ũ ilõ oícýä lů tôprè~ to.”✧

O Dõ Egypt Ké Hteka

¹⁹ Bí Khwí Herodè thyèhtuõhó rò Joseph opã dõ Egypt ké akhè nuô, Cómarya a tanémókhu phú tôprè hyäoluõhtya pè lů dõ a tòmymyá akũ.

²⁰ Rò a hé lů, “Ihtòmõ! Éní pacè ná amuõnuô rò kaķhyè khyèthyámõ dõ Israel kénuô, metèhéro kayä dõ a pũmèthyè pacèphú yětôprènuô, a thyèhó.”

²¹ Rò a páihtò, rò a ihtòèní pacèphúyè ná amuõ rò a kaķhyè dõ Israel ké.

²² Manárò bí Joseph nĩhuõ ná Khwí Herodè aphúkhũ Khwí Arkelao htyapõ aphè khãlé dõ ké Juda akhènuô, a thèisè rò a kaķõ bũto. Cómarya dyèrò Joseph dõ a tòmymyá akũ rò a taklyè kaķhyè odõ Galilea kékũ. ²³ Èthĩ ka~ o nĩdyè vĩnuô tõvĩ ma ũ é ná vĩ Nazarè. Yèma a mëlõmèbãhtya hó prèpro tahe héone, “Ũ ki é lů ná Nazarèphú pã,” nuõhó.

3

Giovanni Baptista A Tèhésodõnyä

(Marko 1:1-8, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

¹ Nanyèlènyè hyähó akhènuô, kayä otõprè, a lè hèsodõnyä tè dõ Judaké kèsèhtyèkyä lõtamákhũ, rò ũ é lů ná Giovanni Baptista. ² Rò a hé, “Zã nĩdũ lahyä thĩné,* metèhéro mókhu ahtyèaké phũhtyahó.” ³ È ma mã kayä nuõtõprè dõ Prèpro Isaiã héone lõrilũkyä,

“Kayä tõprè èhtõhtya dõ kèsèhtyèkyä lõtamákhũ rò a hé, ‘Taritaryä one lahyä klyä dõ Byacè agnè. Mècómèpè lahyä Byacè lèhyäkyä agnè tõbõ ní~’”✧

⁴ Giovanni kũthyãhtyanĩ hyecã dõ ũ bó ná tathĩbuõdu asũ, rò a ryãhtyanĩ nyãhtõphá. Rò a eprè takĩ ná vyãhtyè. ⁵ Kayä dõ a odõ vĩ Jerusalem akũ ná

✧ 2:15 2:15 Hosea 11:1 ✧ 2:18 2:18 Jeremia 31:15 * 3:2 3:2 Angólasá thyáná zã nĩdyè hó ✧ 3:3 3:3 Isaiã 40:3

Juda tôkêlê ná lỏ~ kayă dỏ a o tavítava rwó Jordano htyêklỏ nuôtahe a hyă lahyă dỏ Giovanni a o. ⁶ Èthỉ hyă hêso lỉlỏ a tẻmẻthủ tahe rỏ Giovanni plwỏ pẻ èthỉ htyẻ dỏ Jordano htyẻklỏkủ.

⁷ Manàrỏ bỉ Giovanni myáhtye Pharisẻophủ ná Saduceỏophủ tahe hyă-pluhyăphẻ dỏ a ki hyăplwỏ kuỏ anẻ ná htyẻ akhẻnuô, a hé èthỉ, “Rủthỉthỉ~! Maủpẻ tỏprẻ dyẻrỏdyẻryẻ thỉ ná thỉ ki siplẻbẻ ná Cỏmarya a tẻcirya dỏ a ki hyăpả yẻnuô pẻ? ⁸ Thỉ ki zạ nỉdủ mảlakỏ hó thỉnẻ hó kihẻrỏ dyẻluỏ lahyă thỉ tẻohtwỏprẻ tahe ná thỉ tẻdya thỉ thẻplỏthuỏhtyẻ tahe. ⁹ Hẻhtỏhẻlyạ tá thỉnẻ, ‘Pẻ ma Abraham aklwỉalyả’ nuỏtảmẻ. Vả hé thỉ, Cỏmarya mẻhtwỏhtya lỏyẻtahe ná Abraham aphủ mả a mẻcyạ prẻ. ¹⁰ Kwỏ tỏbẻ ohỏ dỏ thỏkhảshyẻhỏ rỏ ừ ki ikwỏ khủhỏ thỏmỏ tahe pả, rỏ ừ ki icỏtủ tuỏ cỏ dỏ arwỉahtwo pả. Thỏmỏ tỏmỏmỏ dỏ athẻaphỏ twỏryạ to nuô, ừ ki ikwỏ khủkyả è pả rỏ ừ ki vỉnuỏkyả è dỏ mikủ pả.

¹¹ “Dỏ thỉ zạ nỉ thỉnẻ akhu-akhyẻ vả plwỏ thỉ ná htyẻ. Manàrỏ kayă otỏprẻ dỏ a taryẻpproryạ shyosỏ lỏklỏ cỏ ná vả tỏprẻnuô a ki hyă dỏ vảkhyẻkhu pả. A ki plwỏ thỉ ná Thẻ Sảsẻ Byacẻ ná mi pả. Vả cỏcuỏ pẻ prẻ lủkhupả nuô, a kỏnả vả to. ¹² A pủohỏ đảkỏ dỏ a takhukủ, rỏ a taritaryả onẻhỏ dỏ a ki ikẻsẻ buỏ pả. A ikẻsẻ htuỏhỏ pả rỏ a ki dya-oplỏ buỏsẻ dỏ cyảkủ pả. Rỏ athu-aphỉ tahenuô a ki isủkyả ná mi dỏ a pỉpẻ tỏphuỏ~ to nuỏtỏphẻ akủ pả.”

Jesủ Plwỏanẻ Ná Htyẻ
(Marko 1:9-11, Luka 3:21-22)

¹³ Htuỏrỏ thyáphủ Jesủ ki plwỏ kuỏ anẻ ná htyẻ dỏ Giovanni a takhukủ agnẻ nuô a odỏ Galilea kẻ rỏ a hyă dỏ Jordano lyảmuỏ a o. ¹⁴ Manàrỏ Giovanni thẻzủ plwỏ pẻ lủ to. Rỏ a hé lủ, “Vả tỏ plwỏ taplẻ~ kuỏ vảnẻ dỏ nẻ o kỏkỏ rỏ nẻ cuỏhyả plwỏ pẻ nẻnẻ dỏ vỏo phủtẻ?”

¹⁵ Jesủ hẻsủ lủ, “Khỏnyạ rỏ tarủ plwỏ pẻ mỏ vả, mẻtẻhẻrỏ pẻ tỏbẻ mẻlỏbả lỏlỏ~ Cỏmarya a tẻthẻzủ nỏmẻ pẻ nuỏtahe,” a hé rỏ Giovanni thẻplỏo plwỏ pẻ lủ.

¹⁶ Bỉ Jesủ plwỏhtuỏ anẻ ná htyẻ rỏ a ngỏkahtỏ dỏ htyẻkhukhu ná mỏkhu lủmỏảyả. Rỏ a myáhtye Cỏmarya a Thẻ Sảsẻ hyảtả odỏ lủlỏ thyánả htułwỉ nuô. ¹⁷ Htuỏrỏ ngỏprảhtya tỏmủ dỏ mỏkhunuô rỏ a hé, “Yẻtỏprẻ ma vảphủkhủ dỏ vả mỏnỉ è htuỏto vảphủ dỏ vả myádu nỉdyẻ è tỏprẻ.”

4

Khỉnẻricyạ Khuklỏ Ilo-ilyạ Byacẻ Jesủ
(Marko 1:12-13, Luka 4:1-13)

¹ Thyáphủ khỉnẻricyạ khuklỏ ki ilonỉ Jesủ rỏ Thẻ Sảsẻ Byacẻ thủcuỏ lủ dỏ kẻsẻhtyẻkya lỏtamảkhu. ² Jesủ duỏesẻ anyẻlwỉshyẻ athẻlwỉshyẻ htuỏrỏ a ladyạ thẻẻthẻỏ. ³ Bỉnuỏakhẻ khỉnẻricyạ khuklỏ hyă dỏ lủo rỏ a hé lủ, “Nẻ ki mả Cỏmarya aphủkhủ tỏprẻ hẻrỏ, hẻtả lỏ yẻtahe rỏ nỏhtwỏhtya è ná khỏmủ nuô.”

⁴ Manàrỏ Jesủ hé lủ, “Lỉsảsẻ hẻphủyẻ, ‘Prẻlukayả htwỏprẻ túprẻ ná sẻesẻỏ nuô mảto. Thyáphủ prẻlu ki htwỏprẻ agnẻnuô, lỏ~ Cỏmarya hẻbẻngỏ nuỏtahe ma a lo kuỏ dủdủ.’ ”✧

⁵ Htuõrò khñericyá khukló écuõ Jesũ dõ Jerusalem vjřsãř rò a nõcuõihtò lũ dõ tẽlũhõdu a khuklwókhu htyalõlõ tõtõ. ⁶ Rò a hé lũ, “Nẽ ki mã Còmarya aphúkũ tõprẽ kihérò, pátãmõ! Mẽtẽhérò, lisãřkũ hé, ‘Còmarya nõ myákhwè takótakẽnĩ nẽ ná a tanémókhupú tahe pã. Rò thyáphú nẽ khãduô ki bẽř nã lõ tãmẽ nuô, èthĩ ki phyáhtyasũdũ nẽ pã.’”[✠]

⁷ Jesũ hẽsũ lũ, “Lisãřkũ hẽpõ, ‘Nẽ bè mẽmyánĩ nẽ Byacè Còmarya to.’”[✠]

⁸ Khñericyá khukló écuõ khyẽthyá lũ dõ sohtyalõ tãmẽ alõ rò a dyẽluõ lũ ná htyẽkẽ pwõtõba dõ hekhuyẽ ná a tẽlõtẽtakhẽ ná a tẽduzãhtyathẽ tahe. ⁹ Khñericyá khukló hé Jesũ, “Nẽ ki dãngũcõbẽ vã kihérò, lõ- yẽtahenuô vã ki dyẽlõ ná nẽ pã.”

¹⁰ Htuõrò Jesũ hé lũ, “Khñericyá khukló-! Cuõ taphãyẽkyã. Lisãřkũ hé, ‘Cõbẽhtya prẽtũ nẽ Byacè Còmarya rò mẽprẽtũ ètẽmẽ prẽ ní,’”[✠] a hé phũnuô.

¹¹ Khñericyá khukló htecuõkyã htuõ lũkhãlẽ rò, mókhu tanéphú tahe hyãmyákhwè mẽcwõ nĩ lũ.

*Jesũ Cáhtya Mẽ A Tẽmẽ Dõ Galilea Kẽ
(Marko 1:14-15, Luka 4:14-15)*

¹² Bĩ Jesũ nĩhuõ ná ù pũdõtã Giovanni dõ htõkũ* hó akhẽnuô, a htekaqyã dõ Galilea kẽ. ¹³ A htecuõkyã ná vj Nazarè rò dõkhyẽnuô a cuõ odõ vj Capernaum dõ a ophũ ná Galilea htyẽõdu akhãshyẽ nuô tõvĩ. Khãlẽ bĩnuô tõpho ma a ophũ ná Zebulu kẽ ná Naphtali kẽ. ¹⁴ Yẽma a mẽlõbãkyã hó Prẽpro Isaiah a tẽhẽone,

¹⁵ “Kõ- Galilea kẽmuõ dõ Judaphú mãto tahe o nĩdyẽ hó, Zebulu kẽ ná Naphtali kẽ, dõ a o dõ htyẽõduhtũ tahe, ná Jordano ahtyẽklõ bẽrẽ tahe, lõ- plĩ thĩ-, ¹⁶ kayã dõ a o dõ tẽthũ a tẽkhítẽlõ alẽ thĩ-, thĩ myáhtyehõ tẽlõtẽtakhẽ du hó. Kayã dõ a o dõ tẽthyẽtẽmẽ alẽ thĩ, tẽlĩ sãtakhẽ tãhõ thĩ hó.”[✠]

¹⁷ Tãplehyã bĩnuõrò Jesũ cáhtya hẽsodõnyã pẽ ù, “Zã nĩdũ lahyã thĩnẽ, mẽtẽhérò mókhu ahtyẽakẽ phũhtyãhõ.”

*Jesũ Êkrwõnĩ Prẽmẽ Tẽphũ Thẽlwĩ
(Marko 1:16-20, Luka 5:1-11)*

¹⁸ Bĩ Jesũ cuõrwõ Galilea htyẽõhtũ akhẽnuô, a myáhtyẽ puõ ná vyã thẽnyẽ. Tõprẽ rò amwĩ ná Simonè mãtorò ù é lũ ná Petru, ná apuõ Andrea. Bĩnuõakhẽ èthĩ cõetẽ ná itavĩ† dõ nókũ, mẽtẽhérò a pũe lahyã prẽ ahókũsè ná tẽ prẽ. ¹⁹ Rò Byacè hé èthĩ, “Cuõ- krwõkuõ vãkhyẽ. Vã ki ithyõithya nĩ thĩ thyáphú thĩ ki ènĩ kayã phũ thĩ pũe nĩ tẽyẽ nuô.” ²⁰ Tõphuõtuõ èthĩ dyakyã atavĩ rò a krwõcuõkuõ lũkhyẽ.

²¹ Byacè cuõplehyã põ dõ nyẽ takiphú rò a myáhtyẽ põ puõnãvyã thẽnyẽ dõ amwĩ ná Jakomo ná Giovanni. Èthĩ ma Zebedeo aphũ. Èthĩ onyãtõ

✠ **4:6** 4:6 Li Htuthẽhtya 91:11-12 ✠ **4:7** 4:7 Li Dõnyã 6:16 ✠ **4:10** 4:10 Li Dõnyã 6:13 * **4:12** 4:12 Htõ ma tahehe rò a hé ná apõ. ✠ **4:16** 4:16 Isaia 9:2-3 † **4:18** 4:18 “Itavĩ” ma kayã tahehe èná “mo”

ná aphě dõ thòklyěkũ rò isèrì nĩdyé a itavĩ tahe. Rò Byacè ékrwõ èthĩ.
²² Tôphuõtuõ èthĩ dyakyã athòklyě ná aphě rò a krwõcuõkuõ Jesũ akhyě.

*Jesũ Zasĩmé Tèswítèsě
 (Luka 6:17-19)*

²³ Jesũ lě lõ Galilea tókělě rò a lě ithyóithya ù dõ tètòbě hõkũ pwõ- tòpho. A hèsodõnyã pé ù ná Cómarya ahtyèaké tètèkrũmila ari-akyã. Rò a zasĩmé pé lõ ù tèswi pwõtõmyě tèsě pwõtòcò. ²⁴ Byacè amwĩ luõpasĩ cuõlõ Syria ké tóké- lě akhu-akhyě ù éhyã kayã dõ a bè tèswítèsě émyéécò dõ lũo. Rò ù éhyã kayã dõ a sěcyěsěcũ lùnè tahe, khĩnékhĩnõ mẽbè lũ tahe, a taryé thĩ tahe, ná a thyètòkyě thĩ tahe dõ a o rò a zasĩmé lõpé ù pwõ- tòprè. ²⁵ Kayã odõ Galilea ké, ná vĩ avĩshyè oplócũ tõtũ dõ ù é ná Decapoli, ná vĩ Jerusalem, ná Judaké, ná kayã odõ Jordano htyěklõ bérè tahe krwõplukrwõphè kuõ lõ lũkhyě.

5

*Tèdõnyã Dõ Sokhu
 (Luka 6:20-23)*

¹ Bí Byacè Jesũ myãhtye ná kayã bémũ tahe akhẽnuô, a cuõhtya onyão dõ sorõlõ. Rò a khõpacě tahe hyã dõ lũo. ² Rò a cáhtya ithyó èthĩ rò a hé,
³ “Kayã dõ a thèlèhtyanĩ túpré Cómarya dõ tètõ- plĩ akũ tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mètèhèrò mòkhu htyélékékũ nuõma kayã phũnuô tahe atè hó.
⁴ Kayã dõ anguõahè thĩ tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mètèhèrò Cómarya ki ilõĩ èthĩ pã.
⁵ Kayã dõ a thédõthéngã rò a shyalyã athéplò tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mètèhèrò hekhu yètòbanuô a ki htwõlõ lütè pã.
⁶ Kayã dõ a thézũ málakõ tètòtètè tahenuô, a nĩbè tèsõri, mètèhèrò a ki nĩbèdũ lõ- tètòtètè dõ a thézũ nuõtahe pã.
⁷ Kayã dõ a thézòklabèní ù tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mètèhèrò Cómarya ki thézò sũke èthĩ pã.
⁸ Kayã dõ athéplò mwõplĩthĩplo tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mètèhèrò a ki myãhtye phũtatò cò ané ná Cómarya pã.
⁹ Kayã dõ a mepèmèdwõ tètè tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mètèhèrò Cómarya ki é èthĩ ná afhũ tahe pã.
¹⁰ Kayã dõ ù męcýmęcũ lũ dõ tètòtètè akhu-akhyě tahenuô, a nĩbè tèsõri. Mètèhèrò dõ mòkhu ahtyèakékũ nuõma kayã phũnuô tahe atè hó.
¹¹ “Bí ù pacyèishyè thĩ, ù męcýmęcũ thĩ, ù kèbòkèbye thĩ rò ù hé mũmyáricyã thĩ dõ vãkhuvãkhyě tahenuô, thĩ nĩbè tèsõri. ¹² Thèkrũthélõ lahyã, thèluõphòphũ lahyã ní-, thĩ tèmènĩkhwókè dõ mòkhu nuô adu lakálakõ cò. Prèpřo dõ- nyènu tahenuô ù męcýmęcũ htuõhó èthĩ phũnuõhó.”

*Ithè Ná Tèlĩ
 (Marko 9:50, Luka 14:34-35)*

13 “Thĩ tahe ma athyáná hekhu ithè nuô. Manárò ithè ki sũhẽ pãto hérò cuõmẽ sũhẽ kaxhyẽ cyápã è phútẽ? Ủ nõe cyápãto. Ủ ki vĩkyã kyã è dõ klyádẽkũ rò ù zítapró cuõkyã lõ prẽ è.

14 “Thĩ tahe ma athyáná hekhu atẽlĩ nuôhõ. Vĩ odõ solo tõvĩ nuô ù mẽ tadwõbicyã è to. 15 Ủ isĩlĩ htuõ mikõ rò ù taklwõbí è ná cõnuô a o tõprẽ~ to. Ủ dyahtya è dõ mikõrẽkhu rò a lĩ pẽ lõũ tõhitõphyã. 16 Phũnuôhõ, thyáphũ ù ki htuthẽhtya pẽphẽ odõ mókhu yẽtõprẽ agnẽnuô nõlĩtakhẽ htyaluõ kuõ thĩ tẽmeryã nuõtahe dõ ù pwõ~ tõprẽ anyẽhyã nuô.”

Byacè Ithyó Ủ Ná Tẽthyótẽthya Ari-akyã

17 “Tanẽthũ tả lahyã vã ná vã hyãmẽpyẽ Mosè a tẽthyótẽthya ná li dõ prẽprõ rãkyã nuõtahe tãmẽ ní~. Vã hyã dõ vã ki hyã mẽpyẽmẽkyã tẽnuô tahe mãto. Vã hyã mẽlõmẽbã pẽ tẽràone yẽtahe nuõprẽ. 18 Vã hécócó thĩ, mókhu ná hekhu tãprõkyã tadũrò, liplò dõ a patĩlõũ tõplò bẽbẽ, liplò amáadyã dõ a patĩlõ tõplò nuõbẽbẽ, taki~ ma a bẽ lamẽkyã nĩ to. Lõ~ liyẽ tahe héone nuô a bẽ lõbã rẽlõ. 19 Ủpẽpẽ~ bẽbẽ, dõ a khẽtalwócuõtalyẽ tẽmekyãngõ dõ a patĩlõũ tõmã rò a ki ithyó ù ná ù ki khẽtalwócuõtalyẽ thyákuõphũ ẽnuô kihéma dõ mókhu htyẽlẽkẽkũ pãnuô, Cómarya ki dya è phũ kayã dõ a patĩlõ ù tõprẽ pã. Manárò ùpẽpẽ~ bẽbẽ, dõ a ohtwõprẽ krwõ tẽthyótẽthya rò a ithyó ù dõ ù ki krwõ mẽkuõ phũnuô hẽnuõma, dõ mókhu htyẽlẽkẽkũ nuô, Cómarya ki dya è ná kayã dõ adulõ~ ù tõprẽ pã. 20 Phũnuôrò vã hécócó thĩ, thĩ kicókĩtẽklõ ná prẽithyó tẽthyótẽthya athárã yẽtahe ná Pharisẽophũ yẽtahe to hẽnuõma, thĩ nuõbẽ cyã dõ mókhu htyẽlẽkẽkũ taki~ to.”

Byacè Ithyó Ủ Ná Tẽthẽplòduthuõhtyẽhtũ Ari-akyã

21 “Thĩ nĩhuõ htuõdũhõ ná Cómarya hé ù mú~ nukhẽ, ‘Mẽthyẽ tả kayã tãmẽ. Kayã tõprẽprẽ dõ a mẽthyẽ ù nuô, ù bẽ cĩryã lũ pã.’* 22 Manárò vã hé thĩ, kayã tõprẽprẽ dõ a thẽplòdu a khõbõthyó tahenuô, ù tõbẽ cĩryã è. Htuõto kayã tõprẽprẽ dõ a hé mũmyãricyã a khõbõthyó tahenuô, ù tõbẽ ẽcuõ cĩryã lũ dõ Judaphũ a khuklòdukhusũtũ tahe anyẽhyã. Manárò kayã tõprẽprẽ ki hé ù, ‘Kayã olõoklõ’ phũnuô hẽnuõma, a tõ rò nĩdyẽ anẽ, mẽtẽhẽrò a hyãtõ phũhõ ná mórãpõtã akũhõ.

23 “Mẽphũnuõrò, nẽ phyẽhyãní nẽ tẽlũtẽtyã dõ tẽlũrẽ a o rò bí nẽ kĩrẽ lũhtya akhẽ, nẽ ki tanẽhtyabẽtuõ kayã tõprẽprẽ dõ nẽ mẽthũ lũ rò athẽplò mĩpẽhĩ nẽ to kihẽrò, 24 dyakyã nẽ tẽlũtẽtyã bí tẽlũrẽ anyẽhyã nuô, rò kãmẽ pẽdwõ krũklẽ rẽ ná ẽnuô. Htuõrò hyã lũhtya no nẽ tẽlũtẽtyã yẽ.

25 “Kayã tõprẽprẽ ki hé nẽ ná nẽ mẽthũmẽplã lũ rò a ki ẽhtya nẽ dõ khwĩhi kihẽrò, bí thĩ hyã rõlũ dõ klyãlõ akhẽnuô, mẽ tãtõtãbẽ pryãrẽlẽkyã ná ẽnuô. Pãma a dyẽtãkyã nẽ dõ prẽcĩryatẽ a takhukũ, rò prẽcĩryatẽ yẽ ki dyẽtã dõtũ nẽ dõ prẽopõ dõtã ù dõ htõkũ tahe a takhukũ rò a ki dõnuõkyã nẽ dõ htõkũ pã. 26 Vã hécócó nẽ, nẽ ki plãlĩlõbẽ nẽsu yẽnuô to hẽnuõma, nẽ htebẽ to.”

Cuõthũ Ủphũũmẽ Ari-akyã

* 5:21 5:21 Li Hteka 20:13, Li Dõnyã 5:17

27 “Thĩ nĩhuỗ htuỗhố ná Cómarya hé ù mú~ nukhẻ, ‘Cuỗthứ tã ùphủmẻ tãmẻ.’[☆] 28 Manárò vã hé thĩ, kayã tôprẻprẻ đố a myã prẻmò rò a tane patánuô, a cuỗthứhố ná prẻmò nuôtỏprẻ đố a thẻplỏkủ hó. 29 Nẻmẻthẻ cỏhtwỏ tỏkyẻ ki nỏmẻ nẻ tẻthứ kihẻrò, kaũhtekyã rò vĩkyã kyã ẻ nuô. Phủ~ ná ù ki vĩtãkyã lỏ nẻ nẻklỏ sỉprẻ lỏ đố ngarakủ nuô, nẻmẻthẻ lẻkyã tỏkyẻ ma aryáklỏ pã cỏ. 30 Nẻ takhu cỏhtwỏ tỏkyẻ ki nỏmẻ nẻ tẻthứ kihẻrò, pặttủ rò vĩkyã kyã ẻnuô. Phủ~ ná ù ki vĩtãkyã lỏ nẻ nẻklỏ sỉprẻ lỏ đố ngarakủ nuô, nẻ takhu tũkyã tỏkhỏ ma aryáklỏ pã cỏ.”

Mẻ Ná Vẻ Okyã Lủ

(Matteo 19:9, Marko 10:11-12, Luka 16:18)

31 “Ủ hé, ‘Kayã đố a thẻzủ okyã amẻ nuô, a tỏbẻ dyẻ prẻmò nuôtỏprẻ ná li-okyã plủ lủ a tẻrãmảradyã tỏba.’[☆] 32 Manárò vã hé thĩ, prẻkhủ ùpẻpẻ~ bẻbẻ, amẻ cuỗthứ prẻkhủ mảtỏ rò a ki okyã amẻ hẻnuô, a nỏhỏ amẻ đố a ki cuỗthứ ná prẻkhủ hó. ùpẻpẻ~ bẻbẻ đố a ki cuỗphyẻ ná prẻmò đố avẻ okyã lủ yẻtỏprẻnuô, a cuỗthứhố ná prẻmò nuôtỏprẻ hó.”

Tẻỏlyã Ari-akyã

33 “Vã hé khyẻthyã, thĩ nĩhuỗ htuỗđũhố Cómarya hé ù mú~ nukhẻ, ‘Nẻ ỏlyã htuỗhố nẻngỏ nuô, mẻpyẻkyã tãmẻ. Cỏná nẻ tẻỏlyã đố nẻ ỏlyã htuỗhố ná Byacẻ Cómarya tahenuô.’[☆] 34 Manárò vã hé thĩ, bí thĩ ỏlyã tỏcỏcỏ akhẻnuô, cuỗbyã tã taki~ tãmẻ. Mỏkhu bẻbẻ, cuỗbyã tã taki~ tãmẻ. Mỏkhu ma Cómarya khảlẻ lẻonyã. 35 Hekhu bẻbẻ, cuỗbyã tã taki~ mẻ, mẻtẻhẻrỏ hekhu ma Cómarya khảđuỏ lẻzỉ. Vỉ Jerusalem bẻbẻ cuỗbyã tã taki~ mẻmẻ, mẻtẻhẻrỏ vỉ Jerusalem ma khwỉđu cỏphyahủ lẻo akhảlẻ. 36 Cuỗbyã kadyẻ tã nẻ khuklỏ tãmẻmẻ, mẻtẻhẻrỏ khuluỏ tỏbỏphủ prẻnuô nẻ mẻlỏmẻbủ cyãtỏ. 37 Nẻ hẻbẻ akhẻnuô, amảrỏ ‘amả’ hẻnuô, amảtỏrỏ ‘amỏtỏ’ hẻnuô, lỏ~ tẻhẻlỏhẻklỏ nuỏtahe ma a hyã đố khỉnẻricyã khuklỏ a o prẻ.”

Mẻlyẻsủkhyẻ

(Luka 6:29-30)

38 “Thĩ nĩhuỗ htuỗđũhố ù hé, ‘Ki kayã tôprẻprẻ mẻlẻ takẻ ùmẻthẻ nuô, ù bẻ mẻlẻsủkhyẻ amẻthẻ. Htuỏrỏ a ki mẻlakẻ takẻ ùkhukhyẻ nuô, ù bẻ mẻlakẻsủkhyẻ akhukhyẻ.’[☆] 39 Manárò vã hé thĩ, mẻlyẻsủ kạkhyẻ tã kayãcyẻ kayảricyã nuôtỏprẻ tãmẻ. Ki a plyã thĩ khảlỉshyẻ tỏkyẻ hẻrỏ dyẻ plyã pỏ ẻ đố nuô tỏkyẻnuô. 40 Kayã tôprẻprẻ ki hé thĩ ná thĩ mẻthủ lủ, rò a ki kwỉplả thĩ ná cạ tỏba đố prẻciryã anyẻhyã kihẻrỏ dyẻpỏ ẻ ná thĩ cạklỏđu nuô. 41 Kayã đố a pẻpẻpỏ thĩ rò a nỏzỏcuỏ thĩ tặtẻ tỏmilenuô, zỏcuỏ pẻ ẻ nyẻmile* nuô. 42 Kayã đố a kwỉ thĩ tôprẻprẻnuô, dyẻpẻ ẻ. Kayã đố a kwỉbỏkwỉlỏ thỉnuô, dyẻbỏdyẻlỏ pẻ ẻ ní~.”

Mỏnỉ Kayã Đố A Thẻhte Thỉ Nuỏtahe

(Luka 6:27-28, 6:32-36)

[☆] 5:27 5:27 Li Hteka 20:14, Li Dỏnyã 5:18   [☆] 5:31 5:31 Li Dỏnyã 24:1   [☆] 5:33 5:33 Li Lẻmỉklẻ 30:2
[☆] 5:38 5:38 Li Hteka 21:24, Li Cỏbucỏbẻ 24:20, Li Dỏnyã 19:21   * 5:41 5:41 Mile ma a krủnyã ná aklỉ 880

43 “Thĩ nĩhuồ htuồđũhồ ù hé, ‘Mọnị nẹkhỏnẹthyó rò thềhtekyã kayã đố a thềhte† nẹ nuồ.’* 44 Manárò vã hé thĩ, mọnị kayã đố a thềhte thĩ nuồtahe rò kwĩcỏbẻ pẹ kayã đố a mẹcyẽmẹcũ thĩ nuồ tahe. 45 Thĩ ki mọnị ù phũnuồ kihérò thĩ mặhồ Phẻ Cỏmarya đố mỏkhu tỏprẻ a phũmỏphũkhũ thĩtahe hó, mẹtẻhẻrò, kayãcyẻ kayãricyã tahe bẻbẻ, kayã ryã tahe bẻbẻ, Cỏmarya nỏhtyaprẻ tamỏ tỏbẻbẻ~ tuỏ prẻ. Kayãcỏ tahe bẻbẻ, kayã cỏto tahe bẻbẻ, Cỏmarya nỏcũtặ kẹnuồ ma a thyãlũ prẻ. 46 Thĩ ki mọnị prẻtũ kayã đố a mọnị thĩ nuồtahe prẻ kihérò Cỏmarya dyẻ thĩ tẻmẻnịkhwỏkẻ to. Ki mẻprẻ phũnuồ kihérò prẻkwĩamo-arã tahe~ ma a mẹcyã prẻprẻ. 47 Thĩ ki hẻmỏhẻryã prẻtũ thĩpuỏthĩvyã kihérò, a lẻkhỏlẻkhẻ tỏ phũtẻ? Kayã đố a zũenyãe kuỏũ Cỏmarya to tahe~ rò phũ thĩ mẻnuồ~ ma a mẹcyãprẻ vặhẻto? 48 Mẻphũnuồrò, phũ thĩphẻ đố mỏkhu yẻtỏprẻ a ryãlỏryãbã nuồ, ryãlỏryãbã thỹakuỏ ná è nuồ nĩ~.”

6

Dyẻpẻ Kuỏ Kayã Sỏryãsỏphãphũ

1 “Thỹãphũ ù ki myãhtye thĩ rò ù ki htuthẻnị thĩ agnẻnuồ, pửmẻryã prẻ tẻ đố kayã nyẻhyã nuồma a tỏto. Thĩ ki mẻphũnuồ hẻma, Phẻ Cỏmarya đố mỏkhu tỏprẻ dyẻ pẻ thĩ tẻmẻnịkhwỏkẻ to.

2 “Mẻphũnuồrò, bí thĩ mẻlũmẻtyã kayã sỏryãsỏphãphũ tahe akhẻnuồ, ẻhtỏẻmỏ rò hẻsỏluỏ pẻ tã ù phũ kayã cyẻzỏcỏtẻ anẻ nuồtahe mẻnuồ tẻmẻ nĩ~, mẹtẻhẻrò thỹãphũ ù ki dyãduzũnyã ẻthĩ agnẻnuồ, ẻthĩ mẻlũmẻtyã kayã sỏryãsỏphãphũ tahe đố Judaphũ tẻcỏbẻ hỏkũ ná đố klyãđẻkũ. Vã hẻcỏcỏ thĩ, ẻthĩ nẻbẻ lỏbã htuỏlỏhỏ a tẻmẻnịkhwỏkẻ tahehỏ. 3 Manárò, thỹãphũ thĩ lũhuỏlũthẻwẻ cyã kuỏũ kayã sỏphãsỏryãphũ tahe agnẻnuồ, thĩ takhu cỏhtwỏ dyẻtẻnuồ nỏthẻgnẻ tã takhu cỏci tẻmẻ. 4 Thĩ ki mẻphũnuồ hỏrò, thĩphẻ đố a myãhtye cyã thĩ tẻdyẻhuỏdyẻthẻwẻ tỏprẻnuồ, a ki dyẻ thĩ tẻmẻnịkhwỏkẻ tahe pã.”

Tẻkwĩcỏbẻhtỹa Cỏmarya Ari-akyã (Luka 11:2-4)

5 “Rò bí thĩ kwĩcỏbẻ akhẻnuồ, mẻ tã phũ kayã cyẻzỏcỏtẻ anẻ tahe mẻnuồ tẻmẻ, mẹtẻhẻrò, thỹãphũ ù ki myãhtye ẻthĩ nuồ, ẻthĩ thẻzũ cuỏihtỏ kwĩcỏbẻ lahyã đố Judaphũ tẻcỏbẻ hỏkũ htuỏrò a thẻzũ cuỏihtỏo đố klyãhtũklyãtỏ phũnuồ. Vã hẻcỏcỏ thĩ, ẻthĩ nẻbẻ lỏbã htuỏlỏhỏ tẻmẻnịkhwỏkẻ tahehỏ. 6 Manárò thỹẻ, bí thĩ kwĩcỏbẻ akhẻnuồ, kanuỏ đố hidỏkũ rò thỏbĩ kãđãnuồ. Htuỏrò kwĩcỏbẻhtỹa pẻphẻ đố a odỏ tẻtãdwỏ akhẻlẻ tỏprẻ a o nuồ. Thĩphẻ đố a myãhtye cyã tẻo tãdwỏ tỏprẻnuồ, a ki dyẻ thĩ tẻmẻnịkhwỏkẻ pã. 7 Thĩ kwĩcỏbẻ akhẻnuồ, kwĩcỏbẻ tã phũ kayã đố a thẻgnẻ kuỏũ Cỏmarya to nuồtahe kwĩcỏbẻ nuồ tẻmẻ. ẻthĩ ma a kwĩcỏbẻhtũ rò angỏlasã oto. Ki kwĩcỏbẻhtũ túma Cỏmarya dyẻ ẻthĩ prẻ a tanẻ lahyã phũnuồ. 8 Mẻ kuỏ tã lahyã phũ ẻthĩ mẻnuồ tẻmẻ nĩ~, mẹtẻhẻrò bí thĩ kwĩ tyahítỏ nuồ, thĩphẻ thẻgnẻ rẻlỏ đũhỏ thĩ tẻlo hỏ.

† 5:43 5:43 Angỏlasã thỹãnã “khura” pẻ hé nuồhỏ * 5:43 5:43 Li Cỏbucỏbẻ 19:18

- 9 “Thĩ tǒbè kwĩcǒbè phútě hénuôma, kwĩ lahyă phúyě,
‘Kǒ~ pẹ Phě Cómarya odó mókhu~ ù ki dyadudyahtũ bezũbenyă níđú nẹmwĩ
săse yě ní~.
- 10 Nẹ ki hyă isóo níđú nẹhtyènẹké bí hekhu yě ní~. Phú nẹ tẹthézũthélǒ lǒbă
htuǒđúhó dǒ mókhuonuô, nǒlǒbă kuǒđú è bí hekhuyě ní~.
- 11 Dyépe pẹ lẹlẹǒ dǒ pẹ lobè è yětónyě agně nuôtahe ní~.
- 12 Phú pẹ plwǒkyă htuǒhó kayă dǒ a mẹthú pẹ tahe atẹthú nuô, plwǒkyă
pẹkuǒ ré pẹ tẹthútẹora dǒ pẹ cuǒmẹthú ù yěnuôtahe ní~.
- 13 Nǒcuǒnuǒ tă pẹ dǒ tẹilo-ilyă aklěnuô tǎmẹ ní~. Mátôkhonuô mẹl-
wóhtekă ré pẹ dǒ khĩnėricyă khukló a takhukũ yěnuô ní~. (Mẹtẹhéro
htyěkẹ bẹbẹ, tẹprǒtẹprya bẹbẹ, tẹtaryědu taryěhtũ bẹbẹ mǎđúhó nẹtẹ
tacúprẹ talèkré hó. Amèn.)”*
- 14 “Mẹtẹhéro thĩ ki plwǒkyă kayă dǒ a mẹthú thĩnuô tahe atẹthú kihéro,
thĩphě o dǒ mókhu yětǒprẹ ki plwǒkyăkuǒ thĩ tẹthú pǎ. 15 Manáro thĩ ki
plwǒkyă kayă dǒ a mẹthú thĩ nuôtahe atẹthú to kihéro, thĩphě o dǒ mókhu
yětǒprẹ plwǒkyăkuǒ thĩ tẹthú toto.”

Ithyóithya Tẹduôe Sèsèǒ Ari-akyă

- 16 “Bí thĩ duôesè akhěnuô, cyénócyěkă tă thĩmèthè phú kayă cyézócóte ané
nuôtahe tǎmẹ ní~. Thyáphú ù ki thègně ná èthĩ duôesè nuôró a cyénócyěkă
amèthè. Vă hécócó thĩ, dǒ ù htuthé èthĩ akhu-akhyě, èthĩ nĩbè lǒbă lǒhó
akhwóakèyě hó. Khwókè dǒ aruô nuô a nĩbè pǎtohó. 17 Manáro thĩyě, bí thĩ
duôesè akhěnuô, plǒ lahyă thĩ khukló ná máũhtyě, khwíprǒ lahyă thĩ khuluô
ró plẹplĩ lahyă thĩ mèthè. 18 Thyáphú ù ki myáhtyethégně tă ná thĩ duôesè
tǎmẹ nuô, mẹ lahyă phúnuô. Manáro thĩphě odó tẹtadwǒ yětǒprẹnuô a ki
myáhtyè tẹmẹ dǒ a tawǒ tahe rò a ki dyé thĩ tẹmẹnĩkhwókè pǎ.”

Mókhu A Tẹduzáhtyathě (Luka 12:33-34)

- 19 “Tẹduzáhtyathě dǒ hekhu yěnuô, pũ dya-oplǒ tă dǒ thĩgně tǎmẹ,
mẹtẹhéro tẹ yětahe nuôma karǒ akré e cyă, a hte-ihtekré pyécyă, prẹ-
huôehĩ htyanuǒ ehuô cyă prẹ. 20 Manáro dya-oplǒ lahyă thĩ tẹduzáhtyathě
dǒ mókhu bí karǒ akré e cyă to, a hte-ihtekré pyécyăto, prẹhuôehĩ htyanuǒ
cyăto akhălẹ nuô. 21 Mětẹhéro, thĩ tẹduzáhtyathě obítě tǒphonuô, thĩ thẹplǒ
otǒkuǒ bínuô.”

Nẹklǒ Amikǒ (Luka 11:34-36)

- 22 “Mèthèplǒ yěnuôma athyaná mikǒ tǒmě dǒ nẹklǒ agněhó, thĩ mèthèplǒ
ki lĩséryă hérò, thĩ nẹklǒ sǐprẹlǒ ki luǒlĩphó ryáklǒ pǎ. 23 Manáro thĩ
mèthèplǒ ki líǒruǒ hénuôma, thĩnẹ ki khĩlǒ sǐprẹ pǎ. Tẹlĩ dǒ a tǒ odó
thĩkũnuô, a ki oto hérò, a khítarũ cǒ bá~ tẹnuô tanẹ myáđú ní~.”

Cómarya Ná Rũhtě (Luka 16:13)

* 6:13 6:13 Liphá mú~ nukhě tahehenuô, a sunuǒpǒ lipłò bí klómǒklóbĩ akũnuô tahe.

24 “Ŭ męcyǎ tẹmẹ dǎ Byacè thényẹ atẹnǎ alẹnuô a o tǎprẹ~ to. A ki thẹhtekyǎ nǐdyẹ tǎprẹ pǎ, rò a ki mọ nǐdyẹ tǎprẹ pǎ. Mǎtorò a ki thẹplǎicũ nǐdyẹ tǎprẹ pǎ, rò a ki mętakhwótakẹ sũkyǎ nǐdyẹ tǎprẹ pǎ. Thĩ mępẹlǎ Cómarya agnẹgnẹ, rũ agnẹgnẹ nyẹcǎlǎ nuô, anǐ to.”

Tẹkútẹkyǎ

(Luka 12:22-31)

25 “Męphúnuôrò vǎ hé thĩ, bẹkúbẹkyǎ tǎ dǎ thĩ tẹhtwǎprẹ agnẹnuô tǎmẹ. Dǎ thĩ lẹlẹǎ agnẹ bẹbẹ, thĩ lẹkúlẹthyǎ agnẹ bẹbẹ, kúkyǎ tǎ lahyǎ tǎmẹ. Pẹ thẹhtwǎprẹ yẹnuô a loduklǎ ná lẹlẹǎ mǎto ẹ? Pẹ nẹklǎyẹ a loduklǎ ná lẹkúlẹthyǎ mǎto ẹ? 26 Myábũkuǎ lahyǎ htuphúzuǎphú dǎ mǎlẹ nuôtahe. A isóiplũ kuǎ to, a ké kuǎ buǎ to, a buǎcyǎ okuǎ to tadúrò thĩ Phẹ Cómarya dǎ mǎkhu tǎprẹ buǎ ẹthĩ. Thĩ rò, thĩ nguduprǐduklǎ ná htuphúzuǎphú nuôtahe mǎto ẹ? 27 Dǎ thĩkúthĩkyǎ akhu-akhyẹrò, thĩ cwihtũhyǎ ẹhtya cyǎ nǐdyẹklǎ pọ thĩ mǎnyẹmǎthẹ taki~ phú prẹnuô a o tǎprẹ~ to.

28 “Thĩ cuǎkúcuǎkyǎ ná thĩ tẹkútẹthyǎ agnẹ mętẹ? Tẹphǎtẹkǐ dǎ nyekhu nuôtahe a phẹhtyaphǎhtya lahyǎ phútẹnuô, tanẹ myámǎ lahyǎ. Ẹthĩ ẹryǎ kuǎ tǎcǎ~ to, a ihĩ kuǎ taphyǎ to. 29 Manárò vǎ hé thĩ~, Khwĩ Solomo dǎ a o có ná a tẹduzǎhtyathẹ lǎ~ plĩ có yẹtǎprẹnuô, a hyecǎ dǎ atwǎ krũnyǎlẹ ná tẹphǎ nuǎtǎphǎ prẹnuô a o tǎba~ to. 30 Kayǎ dǎ a tẹzũ patĩthĩ~ mǐmǎ thǎtǎmǎ dǎ yẹtǎnyẹ rò aphẹhtya, parǎpǎ rò ù bẹ isũ nuǎkyǎ prẹ ẹ ná mǐ prẹ yẹtahe~ rò Cómarya dyékũdyẹthyǎ lũ kihérò, thĩyẹ tahenuô, Cómarya ki dyékũdyẹthyǎ tǎtẹ lakǎ có thĩ pǎ. 31 Męphúnuôrò, thukúthẹkyǎ lahyǎ tǎmẹ ní~. ‘Pẹ kǐrẹ e pǎ ítẹ?’ ‘Pẹ kǐrẹ ǎ pǎ ítẹ?’ Tomanǎ ‘Pẹ kǐrẹ kũthyǎ pǎ ítẹ?’ Hé lahyǎ phúnuô tǎmẹ. 32 Mętẹhérò kayǎ dǎ a thẹgnẹ kuǎ Cómarya to tahenuô, a lụmyǎpũ mę lahyǎ phúnuô prẹ. Manárò thĩphẹ dǎ mǎkhu yẹtǎprẹnuô a thẹgnẹ lǎplĩ hó thĩ tẹlo nuôtahe hó. 33 Myǎpũ rẹ lahyǎ Cómarya ahtyẹakẹ ná a tẹcǎtẹtẹ tahenuô, rò lǎ~ tẹdǎ thĩ lo yẹtahenuô, Cómarya ki dyẹ kuǎpǎdũ thĩ pǎ. 34 Męphúnuôrò, parǎpǎ agnẹnuô kúkyǎ tǎ lahyǎ tǎmẹ ní~, mętẹhérò, parǎpǎ agnẹnuô, a tẹkútẹkyǎ okhò nǐdyédú pǎ. Tǎnyẹ ná tǎnyẹ a tẹkútẹkyǎ nuô a pókúpókỹǎ nǐdyédú hó.”

7

Tẹhẹbǎhẹbye Ŭ, Tẹtanẹthúbǎ Tanẹthúbỹe Ŭ

(Luka 6:37-38, 6:41-42)

1 “Hẹbǎhẹbye ù, tanẹthúbǎtanẹthúbỹe tǎ ù tǎmẹ ní~. Cómarya ki męlyẹ kǎkhyẹsũ thyǎkuǎkhyẹ thĩ phúnuô pǎ. 2 Mętẹhérò Cómarya ki męlyẹ kǎkhyẹsũ nẹ phú nẹ hẹbǎhẹbye ù, nẹ tanẹthúbǎthúbỹe ù nuô pǎ. Nẹ mę ù nẹ hé ù bá~ tẹnuô, Cómarya ki mę kǎkhyẹsũlĩ kuǎke nẹ bá~ nuô pǎ.

3 “Amũamá oprẹ dǎ thĩ puǎvyǎ prẹzũtẹphú tǎprẹ a mẹthẹplǎkũ prẹ rò thĩ myǎhtye, manárò thǎklǎ tǎklǎ o có dǎ thĩ mẹthẹplǎkũ có rò, thĩ myǎhtye nǐdyẹ kuǎ to mętẹ? 4 Bí thǎklǎ o có dǎ thĩ mẹthẹplǎkũ akhẹnuô, thĩ cuǎhẹtuǎ thĩ puǎvyǎ tǎprẹ, ‘Vǎ takhwó htekyǎ pẹ nẹ amũamá odǎ nẹ mẹthẹplǎkũ nuô,’ hẹnuôma, a nǐdẹ nyǎ ẹ? 5 Prẹ cyẹzǎcǎtẹ anẹ thĩ~

phyéhtekyã rélõ thòklõ o dõ thĩ mètèplòkũ nuô, túrò thĩ myáhtyeluõryã rò thĩ takhwó htekyã cyã pẹ amûamá o dõ thĩ puõvyã a mètèplòkũ yẽnuô prẽ.

⁶ “Tèsãsẽ nuô dyé tã ná htwitahe tãmé, vītã pẹ tã lõthélõprõ tahe dõ htyátahe anyẽhyã nuô tãmé, thĩ ki vītã pẹ è hénuôma a ki zítaprókyã lõ pã, htũõpãrò a ki ả kạkhyẽ thĩ pã.”

*Kwĩ Lahyã, Pũ Lahyã, Dò Lahyã
(Luka 11:9-13)*

⁷ “Kwĩ mỗ lahyã, thĩ ki nĩbè pã! Myápũ mỗ lahyã, thĩ ki myáhtye pã. Dòmõ lahyã kadãnuô, Cómarya ki bãmõ pèdũ thĩ pã. ⁸ Mètèhèrò lõ~ kayã dõ a kwitè tahenuô, a ki nĩbè pã, rò lõ~ kayã dõ a myápũ tẹ tahenuô, a ki myáhtye pã, rò lõ~ kayã dõ a dò kadã tahenuô, Cómarya ki bãmõ pẹ lũ pã.

⁹ “Dõ thĩklẽnuô thĩphú ki kwĩ thĩ sèè hèrò thĩ dyée èthĩ ná lõ nuôma a onyã tởprèprè ẽ? ¹⁰ Tomaná thĩphú ki kwĩ thĩtẽ hèrò thĩ dyée èthĩ ná rũnuôma a onyã tởprèprè ẽ? ¹¹ Thĩ ma kayã dõ a cyẽricyã tahe prẽ tadũrò thĩ thègnẽ dyée thĩphũthĩlyẽ tahe ná tẹdõ aryã tahe cõ kihèrò, tanemyámõ lahyã thĩphẽ dõ mókhu yètởprènuô, a ki dyé tặtẹ mảlakõ pẹ cõ tẹryã tahe ná kayã dõ a kwĩhtya lũ nuôtahe pã. ¹² Mẹpẹ ù phú thĩ thézũ nõmẹ ù ná thĩnẹ nuô ní~. Mamètèhèrò lõ~ Mosè a tẹthyótẹthya ná prèprõ tahe a tẹhékỹangõ tahenuô, a thézũ hé angõlasã nuôma yẽnuô hõ.”

*Klyányẽbõ
(Luka 13:24)*

¹³ “Cuõnuõ lahyã dõ lõkadã a-i nuõtòkũ, mètèhèrò lõkadãlyã yètòkũnuô ná klyãlyã yètòbõnuô a thũcuõ ù dõ tẹthyẽ tacủprè akhãlẹ rò ù cuõ nuõrõnuõ ẽ nyacõ. ¹⁴ Manàrò lõkadã a-i yètòkũ ná klyái yètòbõ dõ a thũcuõ ù dõ tẹhtwõprè tacủprè yẽnuô kayã myáhtye patĩ~ nyacõ lũ.”

*Thòthè Ná Amõ
(Luka 6:43-45)*

¹⁵ “Rõnĩ lahyã thĩnẹ ná prèklwo lahõ anẹ phú prèprõ nuôtahe ní~. A klwohyã lahõ anẹ phú thĩmĩ dõ a thèdõthéngã nuô tadũrò èthĩ athèplòkũ nuôma a mũmyáricyã thyácónã htwimĩ nuô cõ. ¹⁶ Dõ èthĩ mẹ tẹmũmyã akhu-akhyẽ, thĩ thègnẽ cyã ná èthĩ ma prèklwo lahõhyã anẹ tahe prẽ. Kayã dõ a cuõpũ iba-e thòbĩthè* dõ thòshyámõlõ, kimãtorò a cuõpũ iba-e kadwĩthè dõ thòshyámõlõ nuôma a o nyã ẽ? ¹⁷ Phũnuõhõ, thò dõ aryã nuô, a ki thèhtya dõ aryã. Manàrò thòmõ dõ aryãto nuô, a ki thèhtprè thòthè dõ aryãto prẽ. ¹⁸ Thòmõ dõ aryã nuô, athèhte cyã thòthè dõ a mũmyã to. Htuõrò thòmõ dõ a mũmyã nuô, a thèhte cyã thòthè dõ aryãto. ¹⁹ Lõ~ thòmõ dõ a thèhtya aryãto tahenuô, ù ki pặtũkyã lũ pã rò ù ki vĩnuõkyã lõ lũ dõ mikũ pã. ²⁰ Mẹphũnuõrò thĩ ki thègnẽ cyã prèklwo lahõ anẹ yètahenuô ná a tẹthèhtyaphõhtya nuôtahe prẽ.”

*Vã Thègnẽnõ Thĩ Takhyã~ To
(Luka 13:26-27)*

* 7:16 7:16 Kayã tahehe ẽ ná zặthè

21 “Lõ~ kayã dõ a é vã, ‘Byacè~ Byacè’ nuô, a nuô nĩlõ dõ mókhu htyělékékũ pwõ~ tôprè máto. A nuónĩ prètũ kayã dõ a metõmebè vãphě dõ mókhu tôprè athéplò nuôtahe prè. 22 Shyé~ mõnyě cirya pã tonyěnuô, kayã ki hyã héluõhtya rólěã lahyã pã rò a ki hé lahyã, ‘Byacè~ Byacè, pè hēsodõnyã pè ù phũ Thé Sãsě Byacè hēsõ pè pè nuô ná nẽmwĩ, htuõrò pè vếhtekyã khĩnẻkhĩnẻ tahe ná nẽmwĩ, htuõrò pè dyéluõ tẹprotèprya tahe ná nẽmwĩ nuô a élã hó, vãhéto.’ 23 Bĩnuô akhẻpã vã ki hélisũ ethĩ, ‘Vã thẻgnẻnẻ thĩ takhyã~ to. Kayã dõ a mẽ tẻmũmyáricyã thĩ~ htecuõ taphãkyã yẻ ná vã.’”

*Prè Isóhtyahi Thényě
(Luka 6:47-49)*

24 “Phũnuõrò kayã tôprèprè dõ a nĩhuõ vãlãvãngỏ rò a nĩdã krwõmẻ phũ vã hé nuô hẻnuõma, a thyáhỏ ná kayã plỏphẻ tôprè sóõ ahi dõ lỏkhu nuô hó. 25 Kẻcủduhyã htyẻduhtyabã, kẻlathẻ lalyãdu hyãbẻ hiyẻ tadừò a lakhũto, mẽtẻhẻrò ù isóhtya è dõ lỏkhu. 26 Manárò kayã tôprèprè dõ a nĩhuõ vãlãvãngỏ rò a ki nĩdã krwõmẻ kuõ phũ vã hẻnuõ to hẻnuõ, athyanã kayã tanẻplỏtanẻphẻ kuõ to tôprè isóhtya-o ahi dõ hethỏkhu nuô hó. 27 Kẻcủduhyã htyẻduhtyabã, kẻlathẻ lalyã hyãbẻ hiyẻ rò a latãprỏ lỏlãtakli prè.”

Jesũ Taryẻproprya

28 Bĩ Byacẻ Jesũ hẻhtuõhỏ tẻyẻtahe akhẻnuõ, kayã bẻmụ dõ a nĩhuõ lữ tẻithyỏithya yẻtahenuõ, a khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ cỏ. 29 Mẻtẻhẻrò, a ithyỏithya thyãkuõphũ prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athárã nuôtahe ithyỏ nuô to. A ithyỏ thyãcỏnã kayã dõ a o ná a taryẻshyosỏ tôprẻ ithyỏ nuô cỏ.

8

*Jesũ Zasĩmẻ Kayã Tẻsẻmũmyã Dỏ Phãlỏ Tôprẻ
(Marko 1:40-45, Luka 5:12-16)*

1 Bĩ a o dỏ sorỏlỏ rò a hĩtãlyã akhẻnuõ, kayã tahe krwỏplukrwỏphẻ kuõlỏ lủkhyẻ élã. 2 Kayã tẻsẻmũmyã dỏ phãlỏ* tôprẻ hyã dãngũlyã dỏ lủnyẻhyã rò a hé lữ, “Byacẻ, nẻ ki thẻplỏo zasĩmẻ† pẻ vã tẻsẻyẻ hẻnuõma, nẻ zacyã prẻ.”

3 Byacẻ zỏhyã atakhu rò a tỏbẻhtuõ lữ rò a hé lữ, “Vã thẻplỏo prẻ,” a hé htuõrò “Tẻsẻ~ sĩmẻkyã mỏ,” a hé pỏ phũnuõ, rò tỏphuõtuõ tẻsẻ sĩmẻkyã cỏ. 4 Rỏ Byacẻ Jesũ hé lữ, “Hẻsoluõ pẻ tã ù tôprẻ~ tãmẻ nĩ~, manárò cuõ dyéluõmyã nẻnẻ yẻnuõ dỏ bwĩdu nuõtỏprẻ a o nuô nĩ~. Htuõrò thyãphũ a ki htwỏhtya tẻkhyãthẻ dỏ ù pwõ~ tôprẻ a mẽthẻnyẻ ná nẻ tẻsẻ sĩmẻhỏ rò a mwỏplỉhỏ agnẻnuõ, lủhtya tẻlủtẻtyã phũ Mosẻ mekyã nuô nĩ~.”

*Byacẻ Jesũ Zasĩmẻ Roma A Klyẻkhuklỏ Alulẻ Tôprẻ
(Luka 7:1-10, Giovanni 4:43-54)*

* **8:2** 8:2 Tẻsẻmũmyã dỏ phãlỏnuõ, tahehe rò ù é ná “pyẻnu” † **8:2** 8:2 Lisãsẻ hé ná zasĩmẻ ma mẽmwỏplỉ. Angỏlasã ma kayã dỏ a tẻsẻ ophũnuõ tahenuõ, ù bẻ nõcuõ otaphã lữ. Bĩ ethĩ tẻsẻ mwỏplỉ (zasĩmẻ) kạhỏ akhẻnuõ, a cuõtỏkạtỏ kuõnã ù ma anỉ hó, a cỏbucỏbẻhtya Cỏmarya ma anỉ hó.

⁵ Bí Byacè Jesŭ hyãnuô dô vĭ Capernaum akŭ akhěnuô, Roma klyětôzè akhuklô tôprè hyăkwĭ lŭ tèmecwô. ⁶ Rò a hé lŭ, “Byacè vâlulé tôprè aswĭ thyětôkyè rò a omyětyă prè dô lěomyěkŭ phúnuô. Acyě nyacó lŭ hó.”

⁷ Byacè Jesŭ hēsŭ lŭ, “Vă cuô zasĭmédŭ pă.”

⁸ Klyěphú tôzè akhuklô nuôtôprè hēsŭ, “Byacè, nè hyãnuôprè dô văhikŭ prėnuô a kò ná vă to. Hétăprè nengô tòmŭprè nuôma vâlulé omokhyè nyădŭhó. ⁹ Mametèrò vă hé phúyè hėnuôrò vă nėbyacè nĭdŭ vă bè nĭdă kayă dô aduklô ná vă tahe angó. Phúnuôhó klyěphú dô a o dô vălĕ tahenuô a bè nĭdă kuôdŭ văngó phúnuônuô. Ki vă hé klyěphú tôprèprè, ‘cuômŭ,’ hėnuôma a bècuô prè, ki vă hé ke dô aruôtôprè, ‘hyãmŭ,’ hėnuôma a bè hyă prè. Htuôto vă ki hé văcŭ, ‘mēmŭyě,’ hėnuôma a bè mę prè.”

¹⁰ Bí Byacè Jesŭ nĭhuô tềhébè yě akhě, a khyéthukhyéthè nyacó rò a hé kayă dô a krwô lŭkhyè tahe, “Vă hécócó thĭ, tềzŭtėnyă sôphúyè dô Israelphú aklėnuô vă myáhtyenó hĭto. ¹¹ Vă hé thĭ, kayă o dô kécĭhte kécĭnuô tahe ki hyă élă pă. Èthĭ ki hyă onyă etôkuô ná pẹphuô Abraham, Phuô Isaac, Phuô Jacob dô mókhu a htyělėkėkŭ pă. ¹² Judaphú tahenuô, a tókò htwô Cómarya akayă dô Cómarya ahtyėakėkŭ nuô tadŭrò Cómarya ki vĭnuôkyă èthĭ dô tềkhítlò akhălė pă. Tềkhălė bí èthĭ ki cuô o yětôpho pãnuô, èthĭ ki cuô nguôplyănguôryă rò èthĭ ki ătakrŭ nĭdyé lŭplĭ có akhukhyè pă.”

¹³ Htuôrò a hé klyěkhuklô, “Kãmŭ, a ki htwôhtyadŭ phú nè zŭe nuô pă.” Rò alulé nuôtôprè omokă tŭtŭ bí Byacè hé lŭ ashuôkhěnuô.

*Byacè Jesŭ Zasĭmé Élă Kayă
(Marko 1:29-34, Luka 4:38-41)*

¹⁴ Bí Byacè Jesŭ cuônuô dô Petru ahikŭ akhěnuô, a myáhtye Petru a prėprēmò thėsŭwĭnėkŭ rò a omyětyă prè dô lėmyěkhu prè. ¹⁵ A pŭ lŭtakhu rò a tẹswĭ sĭmėkyă. Htuôrò a ihtò mę-emeôsŭ pẹ Jesŭ.

¹⁶ Bí mŭhémŭtă akhěnuô, ũ hyăthŭ élă kayă dô khĭnėkhĭnŭ mębè lŭ tahe dô Jesŭ a o. A hétă prè angó tòmŭmŭ- tuô prè rò khĭnėkhĭnŭ htecuôkyă lŭ. Htuôrò a zasĭmė pẹ lŭplĭ lŭ- ũswĭŭsě nuôtahe. ¹⁷ Tẹ yětahenuô a mėlŭmębăhtya Prėprŭ Isaiah a tềhéone, “A phyėcuôkyă pẹ tẹswĭtèsě tahe.”✧

*Kayă Dŭ A Krwô Byacè Jesŭ Akhyě Tahe Akhwóakè
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Bí Byacè Jesŭ myáhtye ná kayă bėmŭ hyă otava lŭ è akhěnuô, a hétă angó dô a khŭpacě tahe a o ná pẹ ki cuô dô htyèòdu abėrě pŭ- a hé phúnuô. ¹⁹ Bĭnuôakhě, prėthýó tềthyótèthya athárá tôprè hyă dô lŭ o rò a hé lŭ, “Thárá, nè cuô bítě- tôpho bèbè, vă cuôkuô ná nè.”

²⁰ Byacè Jesŭ hé lŭ, “Htwimĭ tahe o ná akŭ, htutahe o ná apwĭ, tadŭrò prėlukayă aphŭkhŭyě, bí akhuklô lėdyată prėnuô a oto.”

²¹ A khŭpacě dô aruôtôprè hé lŭ, “Byacè, dyéré vă ashuôkhě dô vă ki ka iluô rė kuôrě văphě ní-.”

²² Manárò Byacè Jesũ h́esũ lũ, “Krwõkuõ cõ vãkhyě khõnyáyě, kayã dõ a nĩdã Cõmarya angõ to tahe nuõma athyaná kayãthyě yẽnuõhõ. Nõiluõ nĩdyédũ kayãthyě yẽnuõ ná èthĩnuõ.”

A Nõokuõ Kélathé
(Marko 4:35-41, Luka 8:22-25)

²³ Bĩnuõakhě Byacè Jesũ nuõ dõ thõklyěkũ rò a khõpacě tahe krwõnuõ kuõ lũ rò èthĩ htecuõkyã. ²⁴ Bí èthĩ cuõtuõ dõ htyě klãměkũ akhěnuõ, kélathé lalyã hyã khyé. Htyě háhõdu rò a plyãnuõ lõ dõ thõklyěkũ. Bĩnuõakhě Byacè Jesũ omyěni sõtapa. ²⁵ Rò a khõpacě tahe cuõ hturyãihtõ lũ rò a hé lũ, “Byacè, mecwómõ pè, pè kírě lacúthyě lõhõ.”

²⁶ Rò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Kayã tẽzũpatĩ thĩ~, vã okuõ ná thĩ rò thěisě lahyã tãmé.” A hétuõ rò a ihtõ thẽprwõ kélathéyě ná htyěháhó yětahe. Rò kélathé okuõ hyãkhyécõ.

²⁷ A khõpacě tahe khyéthukhyéthé lõplĩ rò a hé lahyã lũ, “Kayã yětõprè ma kayã cõ phútětě? Ataryě cuõdu cõ bánuõnuõ. Kélathé ná htyěháhó nĩdã cõ lũngõngõ.”

Byacè Věhtekyã Khĩnékhĩnõ Dõ Kayãphě Thěnyě Akũ
(Marko 5:1-20, Luka 8:26-39)

²⁸ Bí Jesũ cuõtuõ dõ htyěõdu bérě, Gadarene ké akhěnuõ, kayãphě dõ khĩnékhĩnõ mẽbè lũ thěnyěyě a o dõ luõkhu hte rò a htecuõ myáhtyesũ ná lũ. Kayãphě yěthěnyě nuõ, khĩné mẽbè lũ akhu-akhyě, ashyo-asõ, a tarõthé thěisě nyacõ rò klyá cuõ bí luõhtũ nuõtõbõ nuõ ù cuõphũbũ tõprè~ to. ²⁹ Èthĩ èhtõ, “Cõmarya aphúkhũ, nẽ thẽzũ mẽ pè phútě? Cõmarya amõnyě cirya ù ashuõkhě tuõ tyahító akhěnuõ, nẽ kírě hyãmẽ kryã~ pè ítě?”

³⁰ Bí ayelã ná èthĩ to nuõ, htyá o tõmũdu rò a e lahyã asè bĩnuõ. ³¹ Khĩné mẽbè kayãphě yěthěnyě nuõ, a kwĩthézõ Byacè Jesũ, “Ki nẽ věhtecuõkyã pè hérõ, nõcuõnuõõ rě pè dõ htyá nuõtahe akũ nuõ ní~.”

³² Byacè h́esũ èthĩ, “Cuõnuõomõ lahyã!” Rò èthĩ htecuõ nuõ olõ lahyã dõ htyá nuõtõmũ akũ, rò htyá tahe klyá talwõtã bémũlõ rwólã tanyãlõ rò lacú tãthyě nuõlõ dõ htyěõdukũ. ³³ Prěkyěhtyá yětahe klyakã dõ vĩkũ rò a klyakã dyásoluõ pè ù ná lõ~ tẽhtwõhtya aně yětahe ná tẽmẽ-aně ná kayãphě thěnyěyě lõ~ plĩ. ³⁴ Kayã tõvĩlõ hyãhtemyá lõ cõ Jesũ. Htuõrõ bí èthĩ myáhtye Byacè Jesũ akhě, a kwĩthézõ lũ ná a ki htecuõ taphãkyã ná èthĩ kěkũ bĩnuõ.

9

Byacè Jesũ Zasĩmẽ Kayãphě Thyětõkyě Tõprè
(Marko 2:1-12, Luka 5:17-27)

¹ Byacè Jesũ nuõ dõ thõklyěkũ rò cuõbè htyěõdu rò a ka dõ adõ dõ a cuõ yětõdõ. ² Kayã tahe záhyãni kayã thyětõkyě tõprè dõ Byacè Jesũ a o rò a omyěõ prè dõ lěmyěkhu. Bí Byacè Jesũ myáhtye èthĩ tẽzũ akhěnuõ, a hé kayã thyětõkyě nuõtõprè, “Vã phũprěkhũ~ dyashyodyasõ nẽ thẽplõ ní~. Vã plwõkyãhõ nẽ tẽthũ hõ.”

³ Bínuôakhě prèithyó tèthyótèthya athára tahe tanę lahyă dô a théplòkũ, “Kayă yètôprè hébèthú hò Cómarya hó.”

⁴ Byacè Jesũ thégně luplú lõplĩ èthĩ tètane nuôtahe rò a hé èthĩ, “Mamětèrò thĩ cuõ tanę mũmyáricyá tuõ tèphúnuô tahe dô thĩ théplòkũ mètě? ⁵ Vă plwökyă nẹ tètú hó’ héma azũklõ ě? Kimátorò ‘Kahtò rò cuõmõ’ héma azũklõ ě? ⁶ Manárò prèlukayă aphúkhũ má vãyě, thyáphú thĩ ki thégně lahyă ná dô hekhu yěnuô, vă o ná taryěshyosõ dô vă plwökyăbé ù tètúhtëplá tahenuôrò, vă ki dyéluõ pé thĩ,” a hé htuõphúnuôrò, a hé kayăphě thyětôkyě yètôprè, “Ihtò talũnĩ nẹ klolémyě nuôrò kamõ dô nẹ hinuô.” ⁷ Kayă nuôtôprè ihtòka dô ahi. ⁸ Cómarya dyétápé kayă a taryěshyosõ phúyě akhu-akhyě, bí kayă bémũ myáhtye tẹmę-ané phúnuô akhě, èthĩ théisě bezũnyă lahyă Cómarya rò htuthěhtya lahyă Cómarya.

Byacè Jesũ Ě Matteo
(Marko 2:13-17, Luka 5:27-32)

⁹ Bí Byacè Jesũ htecuõkyă bínuôakhě, a myáhtye kayă tôprè amwĩ ná Matteo onyăo mę tẹmę dô lẹkwĩ amo-ară hikũ. Byacè Jesũ hé lũ, “Cuõ~, krwökuõ văkhyě rò htwökuõ vă khöpacě.” Rò Matteo ihtöcuõ rò krwökuõ lũkhyě.

¹⁰ Bí Byacè Jesũ edĩ möhe dô Matteo hi akhěnuô, prèkwĩamo-ară tahe ná prèoraphú tahe hyă etõplu-etõphè kuõlõ ná Jesũ ná a khöpacě tahe. ¹¹ Bí Pharisěophú tahe myáhtye phúyě akhě, a sudyă a khöpacě tahe, “Thĩ Thára rò a cuõ etõõtõ kuõtuõ ná prèkwĩamo-ară ná prètèoraphú nuôtahe mètě?”

¹² Byacè Jesũ nĩhuõhuõ ná a hésũ èthĩ, “Kayă dô a oshyo-opryă tahenuô, a lo ná tẹkhutháradu to. Kayă dô aswíasě tahenuô túma a lo pré tẹkhutháradu pré. ¹³ Manárò pũthégně lahyă Cómarya thézũ hé angólasá tahe dô a hé, ‘Vă thézũ tẹlütetyă to, vă thézũpré tẹthézòklabè nĩ lũ tôprè ná tôprè nuôpré.’[☆] Mětěhèrò, vă hyă éka kayă dô acóate nuôtahe máto. Vă hyă ékapré kayă dô a tètúhtëora odũgně nuôtahe pré.”

Tèsudyă Duôesè Ari-akyă
(Marko 2:18-22, Luka 5:33-39)

¹⁴ Htuõrò Giovanni Baptista a khöpacě tahe hyă dô Byacè Jesũ a o rò a hyă sudyă lũ, “Pẹ ná Pharisěophú tahenuô, pẹ duôesè, manárò nẹ khöpacě yětahe rò a duôe kuõ sè to mètě?”

¹⁵ Byacè Jesũ hésũ èthĩ ná ngókhákho tòmũ rò a hé, “Bí khõměkhũphě otõkuõpă ná akhõ sĩprésĩmyă akhěnuô, a khõsĩpré yětahe cuõthéplě cyă phútě? Manárò shyé~ shuõkhě hyātuõhó dô ù écuõ taphăkyăhó khõměkhũphě hópă akhěnuô, èthĩ ki duôeduõ lahyă pă.

¹⁶ “Û iséphè hyecalyle ná ikětěhě dô a tanuõ hítoyě nuô a o tôprè~ to, mětěhèrò ki iséphè hénuô ikětěhěyě a ki htótanuõka rò a lé htótazwĩ lazě cuõlyáryă pò hyecalyleyě pă. ¹⁷ Û zũnuõ htyěžăthě dô htyěõphályekũ nuô a o tôprè~ to. Û ki zũnuõ phúnuô hérò, htyěõphá ki pòpruõ rò htyěžă ki lakuõlõ pă. Htuõto htyěõphá ki pyékyă lõ pă. Phúnuôrò ù zũnuõ pré htyěžă athě

☆ 9:13 9:13 Hosea 6:6

yěnuô dǒ htyěöphá athěkü prě. Ki męphúnuô hérò htyěžă bėbė, htyěöphá bėbė, a pyé pǎ to.”

Pacěmuö Dǒ A Thyě Tôprě Ná Kayămuö Dǒ A Hyătô Byacè Jesű Acacwo Tôprě

(Marko 5:21-43, Luka 8:40-56)

¹⁸ Bí a hébė ũ phúyě akhěnuô, tęcóběhǒ khuklódu tôprě hyă dǎngŭlyă dǒ lŭnyěhyă rò a hé lŭ, “Vă phúrěmò thyěmópăprě, manárò kăkuö vǎ rò kădyahya nẹ takhu dǒ alǒ ma a klyá htwöprě nyă prě.” ¹⁹ Byacè Jesű ihtò rò krwökăkuö lŭ. Rò a khöpacě krwökăkuö lŭ.

²⁰ Bí èthĭ kă dǒ klyálo akhěnuô, prěmò dǒ a khyábė tẹsěthwită dǒ anyě cǒhǒ shyényěna nuô a o tôprě, rò a krwökăkuö Byacè khyěkhu rò a hyă tǒbė Jesű căkyăkhămĭ. ²¹ “Vă ki tǒbė prěbí acacwo yěnuôprě ma vǎ tẹsěthwită yě klyá sĭmė nyă hǒ,” a hé huô nĭdyédŭ anė rò a hyă dǒ Jesű khyěkhu rò a hyă tǒ lŭ căkyă.

²² Byacè Jesű tarĭ myăkăkhyě rò myăhtye lŭ akhě a hé lŭ, “Phúmò, dyashyodyasǒ nẹ thėplò ní~, nẹ tẹzŭ yěnuô, a zasĭmė kyăhǒ nẹ tẹsěhǒ.” Yětôphuǒrò prěmò yětôprě a tẹsěnuô, a lamė tôphuǒ lamėkyă cǒ.

²³ Bí Byacè hyănuö dǒ Judaphú khukló yětôprě ahikŭ akhěnuô, a myăhtye kayă uǒtėlǒ tahe ná kayă nguǒhė prărúpratė tôplutôphė rò a hé èthĭ, ²⁴ “Cuǒtaphă lǒ lahyă. Pacěmuöphú yětôprě ma a thyě măto, a omyě sǒtapa prě.” A hé rò ũ nyěkruǒ lǒplĭ lŭ. ²⁵ Bí ũ nõhtelǒ htuǒ kayă bėmŭ nuǒtahe dǒ aklǒ khěnuô, Jesű nuǒ dǒ hidókŭ bí pacěmuöphú yětôprě léomyěo khălė nuô rò a pŭ lŭtakhu akhě pacěmuöphú yětôprě ihtökăkhyě. ²⁶ Tėritėkyă yě a luǒ pasĭ cuǒlǒ cǒ pwǒhtyěpwǒkė cǒ.

Byacè Mělĭ Kăkhyě Kayă Mèthėkhĭ Thényě Htuǒrò A Meryă Kăkhyě Kayăpé Tôprě

²⁷ Bí Byacè Jesű htecuǒkyă bĭnuô tôpho akhě, kayă mètĕkhĭ thényě krwǒ éhtǒ kuǒ lŭkhyě, “Kǒ~ Davĭ aphúkhŭ, thėzǒ rò męcwǒrė pė ní~.”

²⁸ Bí Byacè cuǒnuǒ dǒ hi tǒmėkŭ akhěnuô, kayă yěthényě krwǒnuǒ kuǒ lŭ rò Byacè Jesű sudyă èthĭ, “Vă mėlĭ cyă thĭ mètĕ nuô thĭ zŭė ě?”

Èthĭ hėsŭ, “Ò, pė zŭė, Byacè.”

²⁹ Rò Byacè tǒhyă èthĭ mètĕplò rò a hé, “Dǒ thĭ zŭė akhu-akhyě, vǎ zasĭmė thĭ.” ³⁰ Rò èthĭ mètĕ lĭkăkhyě khyěthyă lǒ. Byacè Jesű metămetėkyă èthĭ, “Dyásoluǒ pė tă ũ tôprě~ tǎmė ní~.” ³¹ Manárò èthĭ htecuǒ rò cuǒlė dyásó pasĭlǒ tẹritėkyă yě bí nuǒtǒkė akŭ dǒ khălė pwǒ~ tôpho.

³² Bí kayă mètĕkhĭ yěthényě htecuǒ htuǒnuô, ũ éhyăní kayăphě dǒ khĭné mębė lŭ rò a pė tôprě dǒ Byacè Jesű a o. ³³ Bí Byacè Jesű vėtĕkyă htuǒhǒ khĭné akhěnuô, kayăpé yětôprě hébė cyă kăkhyě khyěthyă. Rò kayă bėmŭ tahe khyéthukhyéthė nyacó. “Ŭ męcýă tẹ phúyě dǒ Israelfú aklěnuô myăhtye nǒhĭ takhyă~ to,” a hé lahyă phúnuô.

³⁴ Manárò, Pharisėophú tahe hé, “A vėtĕkyă cyă khĭné tahe phúyě nuǒma măprě khĭné khuklódu nuǒtahe yǒ dyé lŭ taryěproprya nuô khukhyě prě.”

Jesů Thézòní Kayă Bémụ

³⁵ Byacè Jesů lě cuõlõ vj pwõtõvj dõ pwõ- tôdõ rò lě ithyóithya pè ù dõ Judaphú tètòbèhõ tahe akũ, rò cuõnuõ dõnyãhéo pè ù ná Còmarya ahtyëaké a tètèkrũmila ari-akyã, rò zasimé pè lõ ù tètswitèsè pwõtõcõ. ³⁶ Bí a myãhtye kayă bémụ dõ a bèpyábèsè rò a lèthèlènì ù a o kuõũ tôprè- to rò athyáná thímí tòmụ dõ ù prèkyë èthì oto yètahe akhènuô, a thézò nidyé nyacó èthì. ³⁷ Bínuôakhè, a hé a khõpacè tahe, “Lékébuõ akhálè oélã, manàrò prèkébuõ opatí- nyacó. ³⁸ Rò kwĩ lahyã lyãbyacè ná a ki nõhyã prèkébuõ tahe dõ alyãkhu yènuô ní-.”

10

Prèdõnyãphú Shyéthényë (Marko 3:13-19, Luka 6:12-16)

¹ Thyáphú a khõpacè shyéthényëyë ki vèhtekyãbé kuõ khiné mũmyã tahe, htuõto thyáphú èthì ki zasimébé lõ tètswitèsè pwõ- tôcõ agnènuô, Byacè Jesů éhyã èthì dõ a o rò a dyé pè èthì taryëshyosõ.

² Prèdõnyãphú shyéthényë amwì ma kryã- ùpè hérò, arélõ tôprè ma amwì ná Simonè matorò ù é lũ ná Petru ná apuõ Andrea, htuõrò Zebedeo aphúprèkhũ Jakomo ná apuõ Giovanni, ³ htuõrò Philipu ná Bartholomeo, Thomazo ná prèkwĩamo-arã Matteo, htuõrò Alphaeo aphúkhũ Jakomo htuõrò Thaddeo, ⁴ htuõrò Simonè, è ma ù é lũ ná Zeloto* aplóamụphú aklè tôprè, htuõrò Juda Iscariot dõ a isètãkyã Byacè nuõtôprè.

Byacè Jesů Plwõcuõ Prèdõnyãphú Shyéthényë (Marko 6:7-13, Luka 9:1-6)

⁵ Bí Byacè Jesů nõcuõ a khõpacè shyéthényë yë akhènuô, a mecuõnì èthì ngó, “Cuõ tã dõ Judaphú mato tahe aklènuô tãmé ní, htuõrò cuõnuõ tã dõ Samariaphú adõasokũ nuô tãmémé ní-.” ⁶ Cuõtúpré dõ pè myécõ Israelphú aklè dõ athyáná thímí lamé nuõtahe a o nuõpré ní-.” ⁷ Bí thĩ cuõ akhè, hèsodõnyã pè ù, ‘Mòkhu ahtyëaké phũhtyahó,’ phũnuô ní-.” ⁸ Zasimé kayă dõ aswiasè tahe, mehtwõprè kãkhyë kayă dõ a thyë tahe, zasiméka kayă tètsemũmyã dõ phãlõ tahe, vèhtekyã lahyã khínèkhĩnõ, thĩ nĩbè krã lõhõ lõ- tètè tahe akhu-akhyë kwĩ tã ù akhwóakè tãmé ní, mekrã pèpré ù ní-.” ⁹ Htèbèbè, rũbèbè, talĩbyã bèbè sucuõ nì tã lahyã dõ thĩ nyãhtókũ tãmé ní-.” ¹⁰ Pyë bèbè, phyécuõlõphyécuõklõ nĩtã lahyã tãmé ní, çã bèbè, khuphá bèbè, tomaná ihtyábõ bèbè phyécuõnì lahyã tãmé ní-.” Mètèhèrò kayă dõ a me tèmè tahenuô a tókò nĩbè tètè dõ a lo tahe.

¹¹ “Bí thĩ cuõnuõhõ dõ dõtõdõ akũnuô, myápũ nì kayă dõ thĩ lèthèlènì lũ tôprèprè rò cuõokuõ dõ ahi nuô. Rò otadũ kuõná è bínuô tuõdõ thĩ htekapã tôphuõ nuô ní-.” ¹² Bí thĩ nuõ dõ hinuô tòmèkũ akhènuô, kwĩ Còmarya dõ a ki sòrinì hinuô tòmè ní-.” ¹³ Hinuô tòmè ki a tókò nĩbè tètèrì kihèrò dya- okyã thĩ tètètèdwõ a tètèrì dõ èthì ahikũ nuô. Ki èthì émõsũryã thĩ to kihèrò

* **10:4** 10:4 Zeloto ma aplóamụ amwì, rò aplóamụ yènuõma a thézũ o lahyã dõ Roma a tètèpãlè to. A thézũ o nidyédũ ná ahtyëaké.

phyékakhyě khyěthyá thì tẹpệtdwõ nuô ní~. ¹⁴ Kayă tôprèprè ki ésù thì to, a ki nídã thỉngó to kihérò, bí thì htecuõkyă hó ná hi nuôtômě akhě, kimátorò dô nuôtôdõ akhěnuô, thuõtặkyă hemû dô thì khăduõlõ nuõtahe.† ¹⁵ Vă hécócó thì, shyé~ Cómarya cirya prèlukayă pã akhěnuô, è ki cirya cyëlõklõ có kayă yěnuôtôdõ ná vj Sodomphú ná vj Gomorrhú# dô Cómarya cirya èthi mú~ nukhě nuõtahe cópã.

*Tèmecyemecû Dõ A Ki Hyăbè Prèdõnyăphú Tahe
(Marko 13:9-13, Luka 21:12-17)*

¹⁶ “Vă nõcuõ thì thyáná vã plwõcuõ thímí dô htwimj aklẽ nuô. Mephunuõrò limyă kuõ lahyă phú rựtahenuô, rò thèplò mwõplj kuõ lahyă phú htulwj nuô ní~. ¹⁷ Rõnĩ lahyă thĩnẽ, metèhèrò ù ki pũ thũcuõ thì dô təcóbẽ khuklõ tahe lèokú myáhtye tặsũ lũ ahikũ pã rò a kimũkipò thì dô təcóbẽhõ tahe akũ pã. ¹⁸ Dõ vặkhuvặkhyẽ rò ù ki cwitarũhtõtaẽ hyă thì dô prèpõtè dô a htwõ khuklõ tahe ná khwítahe a o pã. Thì ki hèsodõnyă nípè èthi ná vặrivặkyă pã. Thì ki khyáluõ pẽnĩ thĩthè ná èthi nuõtahe ná Judaphú mặto tahe pã. ¹⁹ Manàrò bí èthi pũ thì akhěnuô, bẻkủbẻkyă one tã ná thì ki hẻbẻ matẻ pã mặtorò thì ki hẻbẻ phứtẻnuô tặmẻ. Shuõkhẻ hyặtuõ pặnuô, Cómarya ki dyẻ thì ngỏ dô thì tẻ hẻbẻ nuõtahe pã. ²⁰ Ngỏ nuõtahe ma thì tẻhẻbẻ nĩdũ mặto, a mặdũ pẻ Phẻ Cómarya a Thẻ Sặsẻ hẻbẻ thì dô thì bẻhẻ prẻ.

²¹ “Bĩnuõakhẻ pặnuô, puõ ki nõmẻthyẻ nĩdyẻdũ avyặ ná ùruõ pã, rò vyặ ki nõmẻthyẻ nĩdyẻdũ apuõ ná ùruõ pã, phẻ ki nõmẻthyẻ nĩdũ aphú ná ùruõ pã, phú tahe ki vj kặkhyẻsũ nĩdyẻdũ amuõaphẻ tahe pã, rò a ki nõmẻthyẻ nĩdyẻdũ ù ná amuõaphẻ pã. ²² Dõ vặkhuvặkhyẽ rò, ù pwõ~ tôprẻ ki thẻhte lỏ thì pã. Manàrò kayă dô a ihtõtanyă oklõsõma dô a tẻzứtẻnyặ akũ tuõdõ atadũ tahenuô Cómarya ki mẻlwõhtekặ èthi pã.” ²³ ù ki mẻcyẻmẻcủ thì bĩyẻ tỏpho kihérò klyacuõ đĩtũ dô aruõ tỏpho nuô. Vă hécócó thì, bí thì cuõ pwõlõ tyahĩ lỏ~ Israelpủ avj yẻtahe hítonuõ, prèlukayă aphủkhỹẻ ki hyặlẻ pã.

²⁴ “Khỏpacẻnuõ acyặadẻ lỏklỏ ná athará takhyặ~ to. Prẻmetẻphủ tỏprẻnuõ, aduklỏ ná abyacẻ takhyặ~ to. ²⁵ Khỏpacẻ tỏprẻ ki cyặ bá athará nuõ, rò prẻmetẻphủ tỏprẻ ki cyặ bá abyacẻ nuõ hẻma pỏhỏ. Vă htwõ có hikhuklỏ tỏprẻ rò èthi ki é vặ ná khĩnẻkhĩnỏ a khuklõdu dô amwj ná Beelzebul yẻ kihérò thì dô a htwõ prẻ hiphủphyặphủ tahenuô a ki ẻcyẻẻcủ lỏklỏ pã có thĩmwj pã.

*Zủenj Lahyă Cómarya Nĩ~, Thẻisẻ Tặ Lahyă Prẻlukayă Alẻ Tặmẻ Nĩ~.
(Luka 12:2-7)*

²⁶ “Mephunuõrò thẻisẻ tặ èthilẻ tặmẻ. Lỏ~ tẻ dỏuõdỏbĩ tahenuô, Cómarya ki bặmỏhtya luõlỏ è pã, rò lỏ~ tẻmẻhuõmẻthwẻ tahenuô, Cómarya ki mẻhteluloỏ è pã. ²⁷ Ngỏ dô vặ hẻ pẻ thì dô akhĩatapặkủ tahenuô, cuõhẻbẻ lahyă dô alỉklẻ nuô ní~. Ngỏ dô thì nỉhuỏhuõ nỉhuỏthwẻ tahenuô, htya ẻhtỏ

† **10:14** 10:14 Thuõtặkyă hemû angólasá ma, Jesũ a khỏpacẻ tahe dyẻluỏ ná a myặ pã èthi to hó.

10:15 10:15 Dõ nuỏkhẻ bí Abraham ohtwỏprẻ pã dô hekhuyẻ akhẻ, kayă o dô vjnuõ nyẻvj akũ tahenuô, a mẻ tẻmửmyặricyặ nyacỏ akhu-akhẻ Cómarya mẻpyẻkyặ lỏ vjnuõ nyẻvj.

lahyã dõ hikhuklwókhu nuô ní~. ²⁸ Kayã dõ a męthyě cyã thĩ nęklõ tadũrò a męthyě cyã thĩ thęhtwõprę to tahenuô, thęisě tă alę tãmę. Thęisě lahyã Cómarya dõ a męthyě cyã thĩ nęklõ ná thĩ thęhtwõprę nyęcõlõ yęnuô dõ ngarakũ nuôtõprę ní~. ²⁹ Htupręphú nyębenuô ù isě prę lũ ná rũzye tõmyę prę, vãheto? Manárò Phě Cómarya ki nõlatã thyě èthĩ to henuô, bí tøbè pręnuô a latãthyě dõ hekhuto. ³⁰ Lõ~ thĩ khuluô dõ thĩ khuklõlõ nuõtahe cõrò, Cómarya dyábè one htuõlõplĩ cõhõ. ³¹ Phúnuõrò thęisě tãmę! Thĩ ngudupřidu klõlõ cõ ná htupręphú nuô tõplutõphè cõ.

*Tẹ̀mọ̀sũ Krĩstu Ná Tẹ̀htẹ̀sũ Krĩstu
(Luka 12:8-9)*

³² “Ŭpẹ̀pẹ̀~ bèbè a ki ólyã ná a zũe vã dõ kayã éprę a męthęnyě henuô, vã ki ólyãkuõ è phúnuô dõ Cómarya a tanémókhuphú tahe a męthęnyě pã. ³³ Manárò ũpẹ̀pẹ̀~ bèbè a ki htésũbíkyã§ vã ná a zũe vã to dõ kayã éprę a męthęnyě pã tõpręprę henuô, dõ mókhu vãphě a męthęnyě pãnuô, è ma vãkayã mato vã ki hé kuõke phúnuô pã.

*Tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwõ Mato Tẹ̀klyétẹ̀ngã Prę
(Luka 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ “Tane tă lahyã ná vã phyéhyã tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwõ dõ hekhu yęnuô tãmę. Vã phyéhyã tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwõ mato. Vã phyéhyã né tøbè. ³⁵ Mętęhéro, vã hyã dyeohtwõhtya

‘Phúprękhũ ná phě, phúpręmò ná muõ, dya ná prępręmò kiklyékingã lũ pã prę. ³⁶ Kayã tõpręprę dõ ù ki thęhtethěhã nĩ lũ pã nuõma a ki mądũprę a hiphúphyãphú nĩdũ pã prę.’✧

³⁷ “Kayã tõpręprę dõ a mõi lõklõ amuõaphě ná vã henuô, a kò ná vã to. Kayã tõpręprę dõ a mõi lõklõ a phúmõphúkhũ ná vã henuô, a kò ná vã to. ³⁸ Kayã tõpręprę dõ a krusu rò a zá nĩdyédũ toto, vãkhyě rò a krwõ toto tahenuô, a kò ná vã to. ³⁹ Kayã tõpręprę dõ a thělõ nĩdyé athéplò htwõprę nuô, a thęhtwõprę ki lacúkyã pã. Kayã dõ a dyélyakyã athéplò htwõprę dõ vãgnęnuô, a ki myãhtye thęhtwõprę tacúprę pã.

*Maũpẹ̀~ Bèbè Dõ A Ésũ Byacę Jesũ A Khõpacę Nuô, A Ésũ Hó Jesũ Hó.
(Marko 9:41)*

⁴⁰ “Kayã dõ a ésũ thĩ nuõma a ésũhõ vã hõ. Rò kayã dõ a ésũ vã nuõma, a ésũhõ Phě Cómarya dõ a nõhyã vã yęnuô tõprę hõ. ⁴¹ Kayã tõpręprę yõ htwõ Cómarya apręprõ rò kayã tõpręprę ki ęmõsũ pręprõ yętõpręnuô, Cómarya ki dyé è tẹ̀męnĩkhwókè phú a dyé pręprõ tahenuô pã. Kayã tõpręprę yõ htwõ kayãcókayãtę rò kayã tõpręprę ki ęmõsũ kayãcókayãtę yętõpręnuô, Cómarya ki dyé è tẹ̀męnĩkhwókè phú a dyé kayãcókayãtę tahenuô pã. ⁴² Vã hęcócõ thĩ, kayã tõpręprę yõ htwõ vã khõpacę dõ a patĩlõ tõprę akhu-akhyě, ũpẹ̀pẹ̀~ bèbè dõ a dyéõ kayã yętõprę ná htyěkacũ tøbè prę nuô, Cómarya ki dyé málakõ cõ lũ tẹ̀męnĩkhwókè pã.”

11

Giovanni Baptista A Khõpacě Tahe (Luka 7:18-35)

¹ Bí Byacè Jesũ ithyó zũklyázũklõ htuõhó a khõpacě shyéthényěyě akhẽnuô, a htecuõkyã bínuô rò a htecuõ dĩ vỹ dĩ a o dĩ Galilea kẹ tahe thyáphủ a ki cuõ ithyóithya dõnyãhéo pẹ ù obínuô tahe.

² Bí Giovanni o dĩ ù lédõtã lũ htõkũ akhẽnuô, a nĩhuõ ná Byacè mẹ tẹprõtẹprya tahe rò a nõcuõsudyã a khõpacě tahe ná Byacè Jesũ rò èthĩ sudyã lũ, ³ “Nẹ ma Messia dĩ prẹprọ tahe héone ná a ki hyã pã nuõtõprẹ hó ể? Mátorò pẹ tõbè opõmyásũpã dĩ aruõtõprẹ ki hyã pã agnẽ nuô ể?”

⁴ Byacè Jesũ hếsũ, “Kạkhyẽ dyásokhyẽ pẹ Giovanni ná lõ~ thĩ nĩhuõ myáhtye yẻtahenuô nĩ~. ⁵ Kayã mẻthẻkhĩ tahe myáhtye cyãhó, kayã khãduõdã tahe cuõcyãhó, kayã tẻsẻmũmyã dĩ phãlọ tahe sỉmẻ kạkhyẽ lõhó, kayã khãlẻkaõ tahe khãlẻlĩ lõhó, kayãthyẽ tahe ihtỏhtwỏprẹ kạkhyẽ khyẻthyãhó, kayã sỏryãsỏphãphủ tahe nĩhuõbẻ kuõhó tẻthẻkrũmĩla hó. ⁶ Dĩ vãkhuvãkhyẽ rò kayã dĩ a thẻplỏpyẻ pẻtỏ, a zủẻ tadũ plehyãlã tahenuô a ki nẻbẻ mảlakỏ cỏ tẻsỏrỉ hó.”

⁷ Bí Giovanni a khõpacě tahe hteka htuõnuô, Byacè Jesũ cáhtya hẻbẻ pẹ kayã bẻmũ nuõtãhe ná Giovanni ari-akyã. Rò a hé pẹ èthĩ, “Thĩ htecuõ lahyã dĩ kẻsẻhtyẻkyã lỏtamãkhu nuõma, thĩ cuõmyã kryã~ ửpẻ? Ma thĩ cuõmyã lahyã kẻlathẻ kazuỏ pỏmỏ nuõtãhe ể? ⁸ Phũnuô mảtỏ kihẻrỏ, ma thĩ htecuõmyã kryã~ ỉtẻ? Ma thĩ htecuõmyã prẻ lahyã kayã dĩ a kũthyã pẹ thĩ hyeca takhẻplyarashyỉ tỏprẻprẻ nuõprẻ ể? Kayã dĩ a kũthyã phũnuô tahe ma a oprẻ dĩ khwỉhỏ tahe akũ prẻ. ⁹ Hẻpẻmyã vã, thĩ htecuõmyã kryã~ ỉtẻtẻ? Thĩ htecuõmyã prẻprọ tỏprẻprẻ ể? Thĩ ki cuõmyã prẻprọ tỏprẻprẻ hẻnuõma a mảhỏ. Vã hé thĩ, kayã dĩ aduklỏlỏ cỏ ná prẻprỏnuô, thĩ myáhtye hó lũ hó.

¹⁰ Giovanni ma kayã tỏprẻ dĩ Cỏmarya héone lũrilũkyã,

‘Myámỏ ẻ ma prẻthũ pẹ vã tẻritẻkyã tỏprẻhỏ, thyáphủ a ki mẻlã one rẻ pẹ nẻklyã lẻhyã agnẻnuỏrỏ, vã nõhyã rẻhỏ ẻ dĩ nẻnyẻhyã hó.’ *✠

¹¹ Jesũ hé pỏ, “Vã hẻcỏcỏ thĩ, lõ~ kayã dĩ a opacẻlyã tahe aklẻnuô, aduloỏkỏ cỏ ná Giovanni Baptista nuô a o tỏprẻ~ tỏ. Manãrỏ kayã dĩ a patỉlỏũ dĩ mỏkhu htyẻlẻkẻkẻ tỏprẻnuô, aduloỏkỏ pã cỏ ná Giovanni cỏ. ¹² Cáhtya bí Giovanni Baptista ahtũkhẻ tuỏkhỏnyãnuô, kayã tahe nuõ sỏcyẻsỏcủ mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkẻ. Kayãhỏkayãkỏkẻ tahe yỏcủ nuỏpủpẻ tadũ mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkẻ.

¹³ Tuỏdỏ Giovanni htũkhẻ nuô, lõ~ prẻprọ ali tahe ná lõ~ Mosẻ a tẻithyóithya tahenuô a héone lõhỏ Cỏmarya ahtyẻkẻ ari-akyãyẻ dĩ a ki htwỏhtya pã nuô hó. ¹⁴ Elia ki hyã khyẻthyã pã, prẻprọ tahe hé phũnuô. A thẻzủ hé ửpẻ nuô vã ki hẻsỏlủ pẹ thĩ. Thĩ ki zủẻ vãngỏ hẻnuô thĩ thẻgnẻplỏ prẻ. Prẻprọ hé ná Elia ki hyã khyẻthyã pã, a hé nuõma, a hé hó Giovanni yẻnuỏhỏ. ¹⁵ Kayã dĩ a o ná akhẻlẻ tahenuô, nõ nẻdã lahyã èthĩ.

16 “Vă ki talô tĕradũmyá pĕ thĩ kayă yĕtôhtũ ná maĩtĕ? Èthĩ ma athyáná pacĕphú dŏ a cuŏ onyăo lahyă dŏ klĕkũ nuŏtahe rò a éhtŏémŏ cuŏ nĩdyé lũ tŏprĕ ná tŏprĕ rò a hé lahyă,

17 ‘Pĕ uŏ pĕ thĩ tĕlŏ rò thĩ ilĕ toto, pĕ ihè pĕ thĩ luŏ rò, thĩ nguŏ toto,’ a éhtŏ nĩdyé lũ phúnuŏ.

18 “Mĕtĕhĕrò Giovanni hyă duŏesè, hyă duŏŏhtyĕžă tahe rò ‘Khĩnékhĩnŏ mĕbè lũ hŏ,’ ũ hé lŏplĩ lũrilũkyă phúnuŏ. 19 Prĕlukayă aphúkhũ máhŏ văyĕ hyăehyăŏ kuŏke rò ‘Myámŏ kayă yĕtŏprĕlé, a eshyŏŏpryá, a bóthyŏkhĕkhŏ dũgnĕ ná prĕkwĩamo-ară ná prĕoraphú nuŏtahelĕ~,’ èthĩ hé lahyă phúnuŏ. Manárò bí ũ mĕryá tĕ phú Cŏmarya a tĕthĩphĕ yĕrò aphŏathè htĕluŏhŏ akhĕpănuŏ, kayă dŏ aruŏ tahe ki myăhtyĕ thĕgnĕhyă ná Cŏmarya a tĕthĩphĕ yĕnuŏma a tŏprĕ, phúnuŏ pă.”

Vĩ Dŏ A Ză Nĩdũ Kuŏũ To Tahe (Luka 10:13-15)

20 Byacè Jesũ dyĕluŏ éklŏlŏ ũ tĕprŏtĕpryă dŏ vĩnuŏ tahe akũ tadũrò èthĩ ză nĩdũ kuŏũ anĕ to akhu-akhyĕ athĕplŏ mŏto rò a hĕlĩhĕlăkyă èthĩ, 21 “Kŏ~ vĩ Chorazin ná vĩ Bethsaida, Cŏmarya ki plĩ thĩ pă. Vă ki dyĕluŏ bye tĕprŏtĕpryă yĕnuŏ dŏ vĩ Tyre ná vĩ Sido* nuŏ hĕma, èthĩ ki ză nĩdũ lahyă anĕ nyĕ~ lâhŏ rò èthĩ ki kũthyăhtyă hyeçă taprú rò a ki onyă tarŏ lahyă dŏ kŏphĕkhu hŏ. 22 Manárò vă hé thĩ, shyĕ~ mŏnyĕcirya pă tŏnyĕnuŏ, vĩ Tyrephú tahe ná vĩ Sidophú taheyĕ, Cŏmarya ki thĕzŏnĩ éklŏ ná thĩ pă. 23 Kŏ~ vĩ Capernaumphú thĩ~, thĩ tanĕ lahyă ná Cŏmarya ki dyahtyalŏ tuŏ cŏ nĕ dŏ mŏkhu pă nĕ tanĕ phúnuŏ ě? A ki vĩtăkyă nĕ dŏ ngarakũ pă. Tĕprŏtĕpryă dŏ vă dyĕluŏ dŏ nĕkũ yĕtahenuŏ, vă ki dyĕluŏ bye dŏ vĩ Sodom vĩkũ hĕnuŏma vĩnuŏ tŏvĩ ki o tuŏpă tuŏkhŏnyă cŏ. 24 Manárò vă hé thĩ, mŏnyĕcirya pă tŏnyĕnuŏ, vĩ Sodomyĕ, Cŏmarya ki thĕzŏ dunĩklŏ ná thĩ pă.”

Vă Ki Dyĕ Thĩ Tĕŏkuŏ Tabĕthĕprá (Luka 10:21-22)

25 Bĩnuŏakhĕ Byacè Jesũ hé Cŏmarya, “Kŏ~ mŏkhu Byacè, hekhu Byacè, vă Phĕ Cŏmarya~ vă hébwĩhĕtaryĕ nĕ, tĕ dŏ nĕ dya dŏuŏdŏbĩ pĕ prĕthĩphĕphú tahe ná prĕpũthĕgnĕtĕphú tahenuŏ, nĕ dyĕluŏhtyă pĕhŏ ná kayă dŏ a tanĕpatĩ nĩdyé anĕ thyaná pacĕphú nuŏtahehŏ akhu-akhyĕ, vă hébwĩhĕtaryĕhtyă nĕ. 26 Kŏ~ phĕ~, nĕ thĕplŏò thĕplŏtŏ mănyăhŏ ná a kibè htwŏhtyanyă phúyĕhŏ akhu-akhyĕ, vă hébwĩhĕtaryĕ nyacŏ nĕ.

27 “Văphĕ dyĕtălŏ hŏ vă tĕpwŏ~ tŏcŏ hŏ. Kayă dŏ a thĕgnĕ phúkhũ matũ a Phĕ Cŏmarya tŏprĕprĕ~ tuŏ prĕ. Kayă dŏ a thĕgnĕ Phĕ Cŏmarya nuŏma túprĕ aphúkhũ tŏprĕ ná kayă dŏ phúkhũ nwŏhtyă lũ dŏ a ki dyĕluŏ pĕ lũ pă nuŏtahe prĕ.

28 “Lŏ~ kayă dŏ a víhtuŏzáhtuŏ rò a thĕprá ladyá thĩ tahenuŏ, hyă dŏ văoyĕ, rò vă ki dyĕŏkuŏ tabĕthĕprá thĩ. 29 Ză lahyă vă izáyĕ rò ithyŏthĕgnĕ kuŏ tĕ dŏ văoyĕ, mĕtĕhĕrò vă thĕdŏthĕngă rò vă shyalyă văthĕ akhu-akhyĕ,

* **11:21** 11:21 Kayă mĕ tĕmũmyăricyă tahe o ényacŏ bí vĩnuŏ nyĕvĩ akũ. Vĩyĕ nyĕvĩ ma a o dŏ htĕdũtavă htũ.

nè ki myáhtye nè thèplò a lèokuó tabéthéprá pã. ³⁰ Mětéhéro vã nõzá thĩ vãizá yënuô, azũnyé~ hu prè. Vã tãmuõtätè ma ahtuô to.”

12

Byacè Jesũ Ma Mõnyëduô A Byacè (Marko 2:23-28, Luka 6:1-5)

¹ Dõkhyë nyëtyatonuô, Byacè Jesũ cuõnuõcuõbé ù buõkũlä prèlèkhu tahe, rò atõ ná Judaphú a Mõnyëduô.* A khõpacë tahe théethéõ rò a práe ù buõkũläthè. ² Bí Pharisëophú tahe myáhtye èthĩ akhënuô, a hé Byacè Jesũ, “Myámõ, nè khõpacë nuõtahe, tèt dõ ù tõ menĩ Mõnyëduô to nuõtahe rò a cuõmë dûgnë lé~.”

³ Byacè Jesũ hésù èthĩ, “Bí Davi ná a khõbõthyó tahe ladyáeladyáõ akhënuô, a mækryá~ ítètë nuõma thĩ hõnó kuõnyã ù to è? ⁴ Khómũ dõ ù lũhtya dõ Cõmarya a o tahenuô, enĩ prètú bwídu tahe prè tadúró Davi ná a khõpacë tahe cuõnuõphyée vãhéto? ⁵ Htuõto bwídu dõ Cõmarya ahikũ tahenuô, bí Mõnyëduô akhë ki èthĩ cuõtalwókhëtalyë Mõnyëduô a tètthýótètthya tadúró atètthú oto hénuõma thĩ hõnó takhyá~ to è?✱ ⁶ Vã hé thĩ, kayã dõ aduklõ pã có ná tètũhõdu nuô a o býë tõprè. ⁷ ‘Vã thézũ tètũtètýã to, vã thézũ prè tètthézőklabè nĩ lũ tõprè ná tõprè prè,’✱ Cõmarya hé nõgõ yëtõmũnuô, thĩ ki thëgnëbye angólasá hénuõma, kayã dõ atètthú oto tahenuô, thĩ dya ná èthĩ tètthú takhyá~ to. ⁸ Vã hé phýyë mětéhéro, prèlukayã aphúkhũ mädũ vã yënuõma Mõnyëduô a Byacè tõprèhõ.”

Kayã Takhuthyë Tôkhó Tõprè (Marko 3:1-6, Luka 6:6-11)

⁹ Byacè Jesũ htecuõkyã bí lyákhu nuõró a cuõnuõ dõ Judaphú tètõbëhõkũ. ¹⁰ Rò bí tètõbë hõkũ nuô, kayã takhuthyë tôkhó o tõprè. Pharisëophú dõ a thézũ myápũ Jesũ tètthú tahenuô a o tahe rò a sudyã lũ, “Bí Mõnyëduô akhë, ki zasímë kayã tõprèprè hénuõma, anĩ prè Judaphú a tètthýótètthya hé phúnuô è?”

¹¹ A hé èthĩ, “Kayã tõprèprè athímí ki latã otyã dõ hekũ bí Mõnyëduô akhënuô hérò, thĩ cuõ cwihtya è pã è? Ma to è? ¹² Kayã tõprènuô a nguduprĩdu klõpã có ná thímí tõduõ bá~ tẽ. Phúnuõró, bí Judaphú a Mõnyëduô akhënuô, mètèryá ma anĩ prè.”

¹³ Rò a hé kayã takhuthyë tôkhó yëtõprè, “Zõhte nè takhuthyë nuõtõkhó nuô,” a zõhte rò atè ryákakhyë thyákhyë ná a takhuryá nuõtõkhó. ¹⁴ Manáro Pharisëophú tahe htecuõ taphãkyã rò èthĩ cuõokú hébè nĩdyélũ ná tõbè mètthýë Jesũ phútënuô ari-akyã.

Jesũ Ma Prèmetèphú Dõ Cõmarya Nwõhtya È Tõprè

¹⁵ Byacè Jesũ thëgnë èthĩ atètanë mũmyã rò a htecuõkyã ná khãlé bínuô. Kayã krwõplukrwõphè kuõlõ lũkhyë rò a zasímë pè lõplĩ có ù tètswítèsë pwõ~ tõprè có. ¹⁶ A hé èthĩ ná vã ma ùpënuô hésoluõ pè tã ù tõprè~ tãmë ní~. ¹⁷ Yëma a mē lõbãhtya phú Prèprõ Isaiah héone,

* **12:1** 12:1 Judaphú a Mõnyëduô ma mõkatò. Byacè thyëihtòkã amõnyë ma mõkatò htuõ nuõtõnyë

✱ **12:5** 12:5 Li Lëmĩklẽ 28:9-10 ✱ **12:7** 12:7 Hosea 6:6

18 “Èyě ma vǎ prēmētèphú dǎ vǎ nwóhtya lǔ, è ma kayǎ tǒprè dǎ vǎ mǒnǐ lǔ rò vǎ thèplò onǐ lǔ. Vǎ ki nõhyǎo vǎ Thé Sǎsě Byacè dǎ èlǒ pǎ rò a ki hèsoluǒ pè Judaphú mǎto tahe ná a ki bè phyésû tètótètè dǎ vǎ o phútè nuǒ pǎ. 19 Manárò ènuǒ aklyéangǎ kuǒ to. A èhtǒémǒ kuǒ to. A cuǒèhtǒémǒ dǎ klyádu nuǒtahe akǔnuǒ, ǔ nǐhuǒnǒ to. 20 Kayǎ dǎ a hēcèrecè thyáná pǒmǒ langǒ tǒprènuǒ, è pǎtǔkyǎ lǔ to. Kayǎ dǎ a tètǔpatǐ thyáná mikǒ dǎ a kírè pǐhǒ tǒprènuǒ è uǒpǐ lǎ lǔtè to. A ki meryǎ plehyǎ rò a ki thézǒ plehyǎ lǎpǒ tètè tuǒdǎ a ki dyéohwǒhtya tètótètè ki mepèkyǎ tèmǔmyǎ yènuǒ pǎ. 21 Képwtǒkè myécǒ pwǒtǒcǒ ki thèlèhtyanǐ è pǎ.”✠

*Byacè Jesǔ Ná Beelzebul
(Marko 3:20-30, Luka 11:14-23, 12:10)*

22 Htuǒrò èthǐ èhyǎnǐ kayǎphè dǎ khǐné mǐbè lǔ rò a mèthèkhǐ rò a pè nǐdyé yètǒprè dǎ Byacè Jesǔ a o. Thyáphú a ki hébècyǎ, myáhtye cyǎ kǎkhyè khyèthyǎ nuǒ, a zasǐmè pè lǔ. 23 Kayǎ bémǔ tahe khyéthukhyéthè nyacǒ, rò a hé lahyǎ, “Kayǎ yètǒprè ma Khwǐ Davi aphúkhǔ cǒkǒ?”

24 Manárò bí Pharisèophú tahe nǐhuǒ ǔ hé phúnuǒ akhè, èthǐ hé, “A vèhtebé khǐnékhǐnǒ nuǒtahe mamǎ prè khǐnékhǐnǒ a khuklǒdu Beelzebul mǐcwǒ lǔ prè.”

25 Byacè Jesǔ thégñè èthǐ tètane tahe rò a hé èthǐ, “Kètǒkè akǔnuǒ akayǎ tahe kisákǐpǎ nǐdyédǔ lǔ tǒprè ná tǒprè kihérò a lǔpruǒlǔpryǎkyǎ pǎ. Vǐtǒvǐ bèbè, kayǎ tǒmuǒtǒcǒ bèbè ki aklyéangǎ lǔ hénuǒ, a ki lǔpruǒlǔpryǎ lǒ lǔ pǎ. 26 Khǐnékhǐnǒ ki vèhtekyǎ nǐdyé khyèthyádǔ akayǎ tahe kihérò athyáná a sǎ kǎkhyè nǐdyé khyèthyǎ dǔ anè prè. Phúnuǒrò ahtyèakè cuǒo khyǎ cyǎ phútè? 27 Ki vǎ vèhte khǐnékhǐnǒ ná Beelzebul a taryèshyosǒ kihérò thǐ khǒpacè tahe kuǒke rò a nõe maǔpè a taryèshyosǒ rò a vèhte pè? Ma a nõe khǐnéricyǎ khuklǒ a taryèshyosǒ è? A nõe mǎ náto. Phúnuǒ akhuakhyè, thǐ khǒpacè ki dyéluǒ nǐdyédǔ thǐ tètǔ pǎ. 28 Manárò vǎ ki vèhtekyǎ khǐnékhǐnǒ yètahe ná Cǒmarya a Thé Sǎsě kihérò yènuǒma a zǔluǒhǒ ná Cǒmarya ki hyǎ pǒhtyèpǒkè yènuǒ a hyǎtuǒhǒ dǎ thǐ ohǒ.

29 “Mǎtorò, bí kayǎ tǒprè cuǒnuǒ dǎ khǐnéricyǎ khuklǒ dǎ athyáná kayǎshyokayǎsǒ tǒprè ahikǔ akhènuǒ, a ki nuǒ cǒklǒma rẹ lǔ to kihérò a cuǒ phyéphe cyǎ lǔtǎtè phútè? A cǒklǒma htuǒ lǔ túma a phyéphe nǐ cyǎ lǔ tǎtè prè.

30 “Kayǎ dǎ a okuǒ dǎ vǎ tǒkyè to nuǒma kayǎ dǎ a thèhte vǎ hó, kayǎ dǎ a mètǒkuǒ tètè ná vǎ to nuǒma kayǎ dǎ a mǐpruǒmǐpryǎ tètè hó. 31 Mǐphúnuǒrò vǎ hé thǐ, Cǒmarya ki plwǒkyǎ kayǎ dǎ a mètǔ lǔ, a héthǔ lǔ nuǒtahe a tètǔ. Manárò kayǎ dǎ a héthǔmètǔ Thé Sǎsě Byacè nuǒ Cǒmarya plwǒkyǎ cyǎ pǎ èthǐ tètǔ to. 32 Kayǎ tǒprèprè ki héthǔ prèlukayǎ aphúkhǔ mǎhǒ vǎ yènuǒ Cǒmarya ki plwǒkyǎ lǔtètǔ prè. Manárò kayǎ dǎ a héthǔ Thé Sǎsě Byacè nuǒ, yètǒhtǔ bèbè, nopǎ tǒhtǔ bèbè, Cǒmarya plwǒkyǎ cyǎ pǎ lǔtètǔ to.

✠ 12:21 12:21 Isaia 42:1-4

*Thòmò Ná Thòthè Ari-akyă
(Luka 6:43-45)*

³³ “Thòmò dĩ ari-aruõ atwóaryá nuô, a ki thèhte thòthè dĩ aryá pã. Manárò thòmò dĩ a tazwítaphuõ nuô, athèhte ryá to. Mětěhèrò nẹ myá athè nuô, nẹ thégne cyá dù hó amò ari-akyă hó. ³⁴ Rùthí aklwĩalyă thĩ, thĩ ma kayă klwĩlyă cyë rò thĩ cuõ hébè ryá bécyá phútě? Kayă nuô a thèplòkũ obã tãpõtãpě phútèrò akhãu krwõ hébèhte kuõ phúnuõpré. ³⁵ Kayă ryá tãprènuô, a yõ sunuõ opló teryá tahe dĩ a thèplòkũ akhu-akhyě, a ki hébèhte ngó dĩ aryá tahe pré. Manárò kayăcyëricyá tãprènuô, a yõ sunuõ opló tẽmũmyá tahe dĩ a thèplòkũ akhu-akhyě, a ki hébèhte ngó dĩ a mũmyáricyá tahe pré. ³⁶ Manárò vã hé thĩ, shyé~ Cómarya cirya kayă akhẽpãnuô, a ki cirya lỏỏ~ kayă dĩ a hébè tanẹ kuõ to rò a hébè ngó dĩ abwĩataryě oto nuõtahe pwõ~ tãmũ pã. ³⁷ Mětěhèrò, nẹ ki hébè ngó dĩ aryá tahe hénuõma, Cómarya ki hé nẹ ná nẹ tẻthũ oto pã. Nẹ ki hébè ngó dĩ a mũmyá tahe kihèrò, a ki hé nẹ ná nẹ tẻthũ o pã.”

*Ũ Kwĩmyá Tẻprọtẻprya Tôcô
(Marko 8:11-12, Luka 11:29-32)*

³⁸ Htuõrò Pharisẻophú tahe ná prẻithyó tẻthyótẻthya athára tahe hé Jesũ, “Thára, nẹ dyéluõ pẹ myá pẻ tẻprọtẻprya tôcô to, pẻ thẻzũ myáhtye lã vã.”

³⁹ Rò a hésũ èthĩ, “Kayăcyë kayáricyá, kayă dĩ acó kuõ ná Cómarya to yẻtỏhtũ tahe cuõkwĩmyá tuõ vã tẻmẻ tẻprọtẻprya tôcô, manárò vã ki dyéluõ pẻtủprẻ èthĩ tẻprọtẻprya tôcô dĩ athyaná Prẻprỏ Jona nuô pã pré. ⁴⁰ Mětěhèrò, phú Jona o dĩ tẻdu hókũ thuõnyẻthuỏthẻ nuô, prẻlukayă aphúkhũ mặhó vặyẻ a ki okuỏdũ dĩ helẻ thuõnyẻthuỏthẻ pã. ⁴¹ Dĩ Jona a tẻhésodỏnyă luõ pẻ vỉ Ninevephú tahe rò a zạ nỉdũ lỏplỉ hó anẻ akhu-akhyě, shyé~ Cómarya cirya ù pã tỏnyẻnuô, vỉ Ninevephú tahe ki ihtỏ tỏkuỏ ná kayă dĩ a htwỏprẻ khỏnyá yẻtỏhtũ tahe pã rò a ki dya èthĩ tẻthũ pã. Khỏnyáyẻ kayă dĩ adulo ná Jona nuô a o bẻyẻ tỏprẻ. ⁴² Tẻcirya amỏnyẻ pã tỏnyẻnuô, kẻ dĩ cỉlyá tỏkyẻ akhwĩmuõ Sheba ki ihtỏ tỏkuỏ ná kayă dĩ a htwỏprẻ khỏnyáyẻ tỏhtũ tahe pã rò a ki betẻthũ dĩ èthĩ yẻtahe alo pã, mětěhèrò thyáphú a nỉhuỏnỏ kuõ Khwĩ Solomo a tẻithyỏithya dĩ a lỏbã ná tẻthẻphẻ yẻtahe agnẻnuỏrò, a o cỏ dĩ kẻyẻ dĩ aruỏ tỏkẻ tadủrò a hyă cỏ. Rò vã hé thĩ, kayă dĩ aduklỏlỏ cỏ ná Khwĩ Solomo nuô a o bẻyẻ tỏprẻ.

*Khẻnẻkhẻnẻ Mũmyá Tahe Kạkanuỏ Khyẻthyá
(Luka 11:24-26)*

⁴³ “Bỉ khẻnẻkhẻnẻ tỏduỏ htecuỏkyă htuỏhỏ dĩ kayă tỏprẻ akũ akhẻnuô, a htecuỏ dĩ khẻlẻkrẻkrẻ tỏpho rò a cuõ myápủ akhẻlẻ lẻokuỏ tabẻthẻprả tadủrò a myáhtye to. ⁴⁴ Rò a hé, ‘Vã ki kạkhyẻ khyẻthyá dĩ vã khẻlẻ lẻyẻnuô hẻni,’ a hé rò bí a kạtuỏ akhẻnuô, a kạmyáhtye ná akhẻlẻ lẻyẻ yẻnuô a o kỏkhũ, aplỉaphuỏryá, a o tanátashuỏ twỏryá lỏplỉ cỏ pwõ~ tôcô. ⁴⁵ Rò a htecuỏ ékrwỏkạnỉ pỏ akhỏ dĩ a cyẻricyá lỏklỏ cỏ ná lủnuỏ thuỏthyỏtỏduỏ

✧ 12:40 12:40 Jona 1:17

có rò èthĩ kakanuô o lahyã bínuô. Rò kayã nuôtôprè ki cyë löklö có ná a khälélye nuô có pã.”

*Byacè Jesũ Amuõ Ná Apuõvyã Tahe
(Marko 3:31-35, Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Bí Byacè Jesũ hébèhésũ ná kayã bémũ akhènuô, amuõ ná a puõprèkhũ tahe hyã ihtò opõ o lũ dö aklõ rò a thézũ myáhtye hébè lũ. ⁴⁷ Kayã tôprè hé lũ, “Nèmuõ ná nè puõprèkhũ tahe hyãihtò opõ nè dö aklõnuô. Èthĩ thézũ myáhtye hébè ná nè hénuô.”†

⁴⁸ Rò Byacè Jesũ hésũ lũ, “Vãmuõ ma maũpě? Vã puõ ma maũpě?” ⁴⁹ Rò a zũcuõ ná a khõpacě tahe rò a hé, “Dõnuôlé, èthĩ ma vãmuõ ná vãpuõvãvyã tahe hó. ⁵⁰ Mètèhèrò kayã dö a mètõ phú vãphě dö mókhu tôprè a tètèzũ nuõtahe ma mähó vãpuõvãvyã tahe ná vãmuõ hó.”

13

*Tèdyã Khákho Kayãphě Tôprè Pruõtã Tèklwĩ Ari-akyã
(Marko 4:1-9, Luka 8:4-8)*

¹ Bínuô tónyèhó, Byacè Jesũ htecuõkyã bí hinuô tòmě akũ rò a cuõ onyã dö htyèòduhtũ. ² Kayã hyã tavaplutavaphè lö lũ rò a cuõnuõ onyã dö thòklyèkũ. Kayã bémũ tahe ke rò a ihtò löplĩ dö khõlõkhu. ³ Rò a dyã é pè lã èthĩ tèdyã khákho tahe, rò a hé èthĩ, “Nĩdã tãtè lahyã! Bètõphuõ, prèmèprèphũ o tôprè. Rò tónyèkhě a hyã pruõtã tèklwĩ. ⁴ Rò bí a hyãpruõtã tèklwĩ akhě, tahehenuô a latãtõ dö klyádèkũ, rò htuphúzuõphũ tahe hyãihũuõekyã lö lũ. ⁵ Tahehenuô a latãtõ dö löklě hekhuphábu akhãlé nuô. Rò hekhu yõ phábũ akhu-akhyě a dyáhtya pryã lé. ⁶ Manárò arwĩ yõ sátãzã to akhu-akhyě, bí tamõ sãbè lũ akhènuô, akũlwó lö amõ tahe rò anó hyãlöplĩ. ⁷ Tèklwĩ tahehenuô a latãtõ dö thòshyáthòprũklě rò thòshyámõ yètahe duhtya khyábĩ lö amõ patĩ yètahe. ⁸ Manárò tahehenuô a latãtõ dö hezyerizyeryákhu rò a phèhtya rò athèaphõhte èhtya aphuõ tõe, aphuõ shyèthuõthyó, aphuõ thuõshyě. ⁹ Kayã dö akhãlé ki o rò nĩdãdũ ní~.”

*Ngókhákho A Tètaze-one
(Marko 4:10-12, Luka 8:9-10)*

¹⁰ A khõpacě tahe hyã dö lũo rò hyãsudyã lũ, “Bí nè hébè ná kayã nuõtahe akhě nè cuõ dyápè tuõ èthĩ ná tèdyã khákho tahe mètě?”

¹¹ Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Cómarya dyéthègnèplõ pèhó thĩ ná mókhu htyèlékèkũ a tètèkhuthègnè dö a dóuõdóbĩ tahe tadúro a dyéthègnè tuõ pèkuõ èthĩ to. ¹² Mètèhèrò kayã dö a o ná tètèkhuthègnè mädũ mókhu htyèlékèkũ ari-akyã tahenuô Cómarya ki dyé èhtya põ lũ pã. Kayã dö a o kuõ ná tètèkhuthègnè mädũ mókhu a htyèlékèkũ ari-akyã to tahenuô, a ki o prè takiphũ bèbè, Cómarya ki phyékyälõphe lũ pã. ¹³ Bí vã hébè èthĩ akhènuô, vã dyánĩ pè èthĩ ná ngókhákho tahe, mètèhèrò Èthĩ myã tadúro a myáhtye to. Èthĩ nĩhuõ tadúro a thègnè to.

† 12:47 12:47 Ů rá liphá mú- nukhě tahehenuô, ů myáhtye lisãšë yètõmã opatõkuõ to

14 “Prèpro Isaias héone ngónuô a lóhtyabăhtya ná èthĩ yěnuô hó. Rò a héone,

‘Thĩ nĩhuôhtuô nĩhuô thyáthyá có pã tadúro thĩ thégñěplô pé angólasá tòmũ~ to, thĩ myáhtyehtuô myáhtye thyáthyá có pã tadúro thĩ myáhtyeplô angólasá tòmũ~ to pã. 15 Mětěhéro kayă yětahe ma a khuklópryě, èthĩ khălè o tadúro a nĩhuôplô to, èthĩ bókribí amèthè mětěhéro èthĩ thézũ myáhtye tēmátęcó to. Èthĩ ki mę lahyă phúnuôto héro èthĩ ki myáhtye ná amèthè pã, a ki nĩhuôplô vă hé yětahe pã, a ki taněplô thégñěryă lahyă pã, a ki za nídũ lahyă ané pã, rò vă ki zasímé èthĩ pã.’ ✧

16 “Manáro thĩ yětahenuô, thĩmèthè myáhtye tẹ, thĩkhălè nĩhuô tẹ akhu-akhyě thĩ ki nĩbè tēsõri. 17 Mětěhéro, vă hécócó thĩ, prèpro éprè ná kayăcókayăte éprè thĩtahe èthĩ thézũ myáhtyekuô lahyă tẹ dõ thĩ myáhtye yěnuôtahe tadúro èthĩ myáhtyenó kuõ to. Htuõto èthĩ thézũ nĩhuôkuô lahyă tẹ dõ thĩ nĩhuô nuôtahe tadúro èthĩ nĩhuônó kuõ to.

*Byacè Jesũ Héluôplô Pé Ũ Prèpruõtă Tèklwĩ Angólasá Ari-akya
(Marko 4:13-20, Luka 8:11-15)*

18 “Mephúnuôro nídă lahyă tedyă khákho prèpruõtă tẹklwĩ angólasá ari-akya yě. 19 Bí kayă tôprèprè nĩhuôplô Cómarya ahtyěaké tẹritěkyă rò a thégñěplô to tahe nuôma athyaná tẹklwĩ lată dõ klyáděkũ rò khĩnéricyă khukló hyăphyé taphăkyă tẹklwĩ dõ ũ pruõtă dõ èthĩ théplòkũ nuôtahe. 20 Tẹklwĩ dõ a latătõ dõ lólklě yětahe nuôma athyaná kayă dõ a nĩhuô Cómarya alăangó rò tôphuõtuô a thėkrũthélõ phyésũ nuôtahe hó. 21 Manáro a zũe lahyă taplôphú pré, mětěhéro Cómarya alăangó nuô, a nuô oklôsoma dõ èthĩ théplòkũ to. Dõ èthĩ zũe Cómarya alăangó yě akhu-akhyě, a khyábè tẹpyátēsě, tēmęcycēmęcũ rò a vĩkyă khyěthyă a tẹzũtěnyă. 22 Tẹklwĩ dõ a lată dõ thòshyáthòprũklě nuôtahe ma athyaná kayă dõ a nĩhuô Cómarya alăangó tadúro a yõ békũbėkyă nĩdyé ná a tẹohtwõprè htuõro a yõ thézũ duzáhtyathě lahyă akhu-akhyě, lõ~ tẹyětahenuô a iplũkhyábĩkyă lõhó lũ rò athèaphõ htebé pătóhó. 23 Tẹklwĩ dõ a lată dõ hezyeheryákhũ tahe nuôma athyaná kayă dõ a nĩhuô Cómarya alăangó rò a thégñěplô nuôtahe hó. Kayă yětahenuô athè éhtya tuõ có dõ aphuõ tõe, aphuõ shyěthuõthyó, aphuõ thuõshyě.”

Dónyă Khákho Rwémõ Tahe Ari-akya

24 Jesũ dyă pé põ èthĩ ngókhákhõ dõ aruô tõtõ rò a hé, “Mókhu htyělėkėkũ nuô athyaná prēmepřéphũ tôprè hyăpruõtăkyă buõkũlăklwĩ dõ ashuõryă tahe dõ přėkhũ. 25 A vřtă htuõro bí èthĩ ka omyėnř sõtapa lõ pwõ~ tôprè akhěnuô, přè thėkháthėhte hyă pruõtăkuõ arwėklwĩ tahe bí èthĩ buõkũlă aklěnuô, htuõro a htecuõkyă. 26 Bí amõ dyáhtya rò aplyă htehó akhěnuô, rwémõ tahe plyăhtekuõ bínuô.

27 “Rò a přēmětěphũ kahé abyacè, ‘Byacè, nẹ hyă pruõtă buõkũlăklwĩ dõ ashuõryă nuôtahe přé văhétõ~? Rò rwémõ tahe cuõphěhtya tuõkuõ mětě?’

✧ 13:15 13:15 Isaias 6:9-10

28 “Rò a hésû a prèmetèphú, ‘Nuôma prèthékháthéhte nuôtôprè hyãme prè.’

“Rò a prèmetèphú hé lǔ, ‘Ki mephúnuôrò, pè hyã htóhtekyã è ma nè thèplò è?’

29 “Manàrò abyacè hésû lǔ, ‘Hyãhtóhtekyã tãmé, a odû, pãma thĩ htóhtethũ tuõlõ buõkũlã mõe. 30 Nõduhtya ródû lǔ bínuô hó, rò shyé~shuõkhètkékého pã rò vã nõkékyã rẹ ù rwémõ nuõtahe pã rò kyèklõkyã è rò isúkyã è ná mi pã. Buõkũlã nuõtahe pã rò kikékipõ è pã rò dyaplõ è dĩ cyãkũ pã.’”

*Dõnyã Khákho Taplèplò Ari-akyã
(Marko 4:30-32, Luka 13:18-21)*

31 Byacè Jesũ dyápépõ èthĩ ngõkhákho dĩ aruô tõtõ, “Mókhu htyèlèkékũ nuõma athyáná kayã tõtprè iluõdyã taplèplò tõtõ dĩ aprékhu nuõhõ. 32 Tèklwĩ pwõ~ tõtõ aklẽnuõ taplèplò ma a patĩlõ ù hõ. Manàrò bí a duhtyahõ akhẽnuõ, adulõ ná thõtõmõ dĩ aruô tahe. A htwõhtya thòphũ tõtõ rò htuphũzuõphũ tahe hyãme lahyã apwĩ dĩ aphyã tahe alõ cõ.”

Dõnyã Khákho Huõmũ Ari-akyã

33 Byacè Jesũ dyápé põ èthĩ ngõkhákho dĩ aruô tõtõ, “Mókhu htyèlèkékũ nuõma athyáná prèmõ tõtprè phyení huõmũ rò a cimũ lwítõ dĩ dĩphè tõtputõtphè aklẽ rò athè tapho htyalõplĩ dĩphè yẽnuõhõ.”

(Marko 4:33-34)

34 Bí Byacè Jesũ hébè ná kayã bẽmũ yẽtahe akhẽnuõ, a dyápé èthĩ ná lõ~ngõkhákho yẽtahe. A hébè èthĩ rò a dyápé èthĩ ná ngõkhákho tonuõ a o tõtphuõ~ to. 35 Mephúnuôrò yẽma a hyãtõ phũ Cõmarya héone prèprõ rò a hé,

“Vã ki hébè ù ná ngõkhákho tahe pã, vã ki hésoluõ pè èthĩ ná tẽ dĩ ù dĩuõdõbĩ è dĩ hekhu htwõlúpã nuõtahe pã.”✧

Byacè Jesũ Héluõplõ Pè Khyè Tèdyã Khákho Rwémõ Ari-akyã

36 Rò a htecuõkyã dĩ kayã orõõé aklẽ rò a cuõnuõ dĩ hikũ, a khõpacè tahe hyã hé lǔ, “Hèplõ pè pè ná nè dyã khákho rwémõ o dĩ prékhu nuõtahe angõlasá nuõ to.”

37 Rò a hésû èthĩ, “Kayã dĩ a pruõtã tẽklwĩ dĩ ashuõryã yètõtprè angõlasá ma prèlukayã aphúkhũ yẽnuõ hó. 38 Prè angõlasá ma hekhu yètõtba hó, buõkũlãklwĩ dĩ ashuõ tahe angõlasá ma mókhu htyèlèkékũphũ tahehõ, rwémõ tahe angõlasá ma khĩnèricyã khuklõ aphũ tahehõ. 39 Prèthékháthéhte dĩ a hyã pruõtã rwéklwĩ nuõtahe angõlasá ma khĩnèricyã khuklõ hó. Kẽbuõkũlã ashuõakhè angõlasá ma shyé~ mõnyè tadúpã nuõ hó. Prèké buõkũlã ma tanéphũ nuõtahe hó.

40 “Phũ ù htóhte plõlõ rwémõ tahe rò ù sũũkyã ná mi nuõ, shyé~ mõnyè tadũ pãma a ki htwõhtya thyákuõ phũnuõ pã. 41 Lõ~ tẽ dĩ a thũ thũũklyã tahenuõ, ná lõ~ kayã dĩ pwõ~ phuõphũõ a mẽ tẽmũmyãricyã tahenuõ, prèlu aphúkhũ mãhõ vãyẽ, vã ki nõhyã vã tanéphũ tahe pã rò a ki hyã htóhte

taphăkyă êthi dô Cómarya a htyělékékũ yěnuô pã. ⁴² Htuôrò a ki vītălò êthi dô Mórappòtya kũ pã. Bínuô tôpho pãnuô êthi kinguôkihè, a ki ątakrũ lỏ akhukhyě pã. ⁴³ Bínuôakhě pãnuô, kayăcókayăte tahe kilikitakhě thyáná tamỏ nuô dô Phẻ Cómarya ahtyěakékũ nuô pã. Nẻ ki khălẻo rò nỉdăđũ ní~.

Jesũ Hẻsoluỏ Pẻ Ủ Ngỏkhákhỏ Dỏ A Ngủduprỉdu Tahe

⁴⁴ “Mỏkhu a htyělékékũ ma athyáná ủ cuỏdya ouỏ tẻngủduprỉdu dô lỷa tỏlẻ alẻnuô hó. Bỉ kayă tỏprẻ cuỏmyáhtye tẻyẻ akhẻnuô, a plủbỉ kạkhyẻ lủ rò a thẻkrủthẻlỏ rò a kạ dô ahi. Rỏ a isẻkyă lỏ a tặmuỏtặte tahe rò a iprỉ ná lỷanuô tỏlẻ.

Lỏ Ngủduprỉdu Angỏ Khákhỏ

⁴⁵ “Mẻkhyẻthyá, mỏkhu htyělékékũ nuỏma athyáná prẻ mẻkuỏmẻkhá tẻ dô a myápủ iprỉ lỏ ngủduprỉdu tỏprẻ. ⁴⁶ Bỉ a myáhtye lỏ dô a ngủduprỉdu lakỏ cỏ tỏmẻ akhẻnuô, a kạ isẻkyă a tặmuỏtặte lỏ~ plỉ rò iprỉ ná lỏ nuỏtỏmẻ.

Tẻhẻkhákhỏ Itavỉ Ủ Cỏẻ Ná Tẻ Tahe Ari-akyă*

⁴⁷ “Mẻkhyẻthyá, mỏkhu htyělékékũ nuỏ athyáná prẻmẻ-etẻ tỏprẻ dô a vỉtặ itavỉ dô htyẻkũ rò tẻ pwỏmyẻpwỏcỏ hyảnỉ nuỏ hó. ⁴⁸ Bỉ tẻ nỉ bắlỏhỏ akhẻnuô, a ilỷẻ itavỉ rò htya-onyă ibẻhte tẻ dô khỏlỏkhu. Tẻ dô aryá tahenuô a dya-odwỏ dô phỏbyekũ, tẻ dô aryáto tahenuô a vỉkyă lủ. ⁴⁹ Shyẻ~ mỏnyẻ tadủ pã tỏnyẻnuô, athyáná nuỏhỏ, tanẻphủ nuỏtahe ki hyả pã rò a ki hyả ihtuỏ htekyă kayăricyă nuỏtahe dô kayăcókayăte tahe aklẻ pã. ⁵⁰ Rỏ a ki vỉtặkyă êthi dô Mórappòtya kũ pã. Bínuô tỏphonuỏ ủ kinguôkihẻ pã, ủ ki ątakrủ lahỷa cỏ ủkhukhyẻ pã.”

Tẻmắtẻcỏ Athẻ Ná Alyẻ

⁵¹ Byacẻ Jesũ sudyă a khỏpacẻ, “Lỏ~ yẻtahe ma thỉ thẻgnẻ ẻ?”

Êthỉ hẻsủ, “Ồ, pẻ thẻgnẻ vả.”

⁵² Rỏ a hẻsủ êthỉ, “Mẻphủnuỏ akhu-akhyẻ ủ ki ithyỏthẻgnẻ kạlỏ lỏ~ prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athára nuỏtahe ná mỏkhu htyělékékũ hẻnuỏma, athyáná hibyacẻ tỏprẻ dô a phỷẻhte a tẻngủduprỉdu dô athẻ ná alyẻ tahe dô alẻ dya-oplỏ tẻkhălẻ akủ.”

Vỉ Nazarẻphủ Ễsủ Byacẻ Jesũ To (Markỏ 6:1-6, Luka 4:16-30)

⁵³ Bỉ Byacẻ Jesũ dyă pẻ htuỏlỏhỏ êthỉ ná ngỏkhákhỏ yẻtahenuô a htecuỏkyă bínuô. ⁵⁴ Rỏ a kạkhyẻ khyẻthyá dô adỏaso nỉđũnuô, rò a kạ cáhtya ithyỏithya nỉpẻ adỏphủsophủ tahe dô êthỉ tẻcỏbẻhỏkũ rò êthỉ khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ, rò a hẻ, “Kayă yẻtỏprẻ cuỏmẻcyă tuỏ tẻprỏtẻprỷa yẻtahe nuỏma a cuỏnỉbẻ tỏ tẻthítẻphẻ yẻnuô ná tẻprỏtẻprỷa yẻnuô bítẻtẻ ha? ⁵⁵ Ễ ma prẻsỏcyăhi nuỏtỏprẻ aphủ vắhẻto? Amuỏ ma amwỉ ná Maria vắhẻto? Apuỏ ma Jakỏmỏ, Jose, Simonẻ ná Juda nuỏtahe prẻ vắhẻ~? ⁵⁶ Lỏ~ apuỏprẻmỏ nuỏtahe ma pẻ đỏkủmuỏ prẻ vắhẻto~? Rỏ a cuỏ phỷẻnỉtỏ tẻyẻ

* 13:46 13:46 Itavỉ ma “mo” lẻcỏẻ ná tẻ

tahe bítě?” ⁵⁷ Èthĩ hé lahyã phúnuô, htuôto èthĩ théhte Jesũ rò a ésũ lũ to, tadúro.

Jesũ hé èthĩ, “Kayã dõ a dyazúdyanyã nídyékuõ prèpro to tahe nuôma túpré adõkũphú nídu ná a hipjúphyãphú nídu tahe pré.”

⁵⁸ Kayã bínuô tahe yõ zúenĩ Byacè Jesũ to akhu-akhyě, a dyéluõpré tème tètrotèprya nuôtahe takiphú pré.

14

Giovanni Baptista Thyěphútě Ari-akyã (Marko 6:14-29, Luka 9:7-9)

¹ Bínuôakhě Prèpõtè Herodè níhuõ Byacè Jesũ ari-akyã. ² Rò a hé a prèmetèphú tahe, “È ma Giovanni Baptista pré, a thyěihtòkakhýě hó, túro a mecyã tètrotèprya nuôtahe hónuô.”

³⁻⁴ Khwí Herodè yõ cuõphyé nídyé khyěthyádũ akhĩ Herodia máhó apuõ Philipu amě akhu-akhyě, Giovanni héthuõhéthyáthyá lũ, “Nè cuõphyení khyěthyá nẽkhĩ phúnuô ma atõ ná tètthyótèthya to.” A hé lũ phúnuôro a nõcuõpũ cõklõma aklyěphú tahe ná Giovanni rò a nõdõtãkyã lũ dõ htõkũ.

⁵ Khwí Herodè thézũ mèthyěkyã có Giovanni tadúro Judaphú tahe yõ zúe ná Giovanni ma prèpro tõtpré akhu-akhyě, a théisě èthĩ alé rò a mèthyě bú lũ to.

⁶ Manáro bí Khwí Herodè o pacělyã amõnyě hyãtuõhó akhẽnuô, Herodia aphúprèmò ilě dõ Khwí Herodè anyěhyã ná sĩpré tahe anyěhyã rò Khwí Herodè théplòmõ théplõmĩ kanõ to akhu-akhyě, ⁷ a ólyã ná a thézũ kwĩ ítětě nuô, a ki dyé lũ a hé lũ phúnuô. ⁸ Rò bèkwĩ maĩtẽnuô amuõ hé pè lũ rò a cuõ hé Khwí Herodè, “Pãtũ pè vã Giovanni Baptista akyãbõ rò dya pè vã akhukló yẽnuô dõ dĩbẽ taědukũ rò hyãdyé vã bíyě,” a hé phúnuô. ⁹ Khwíyě a théplòmõ to tadúro a yõ ólyã htuõhó dõ asĩpré tahe anyěhyã akhu-akhyě a hétã aklyěphú tahe ná a ki cuõmephú pacẽmuõ yětõtpré kwĩ lũ nuô. ¹⁰ Èthĩ cuõ dõ ù lédoõ kayã htõkũ rò a cuõpãtũ kã Giovanni akyãbõ. ¹¹ Èthĩ dyanuõ Giovanni a khuklõyě dõ dĩbẽtaědu akũ rò a hyãdyé ná pacẽmuõ nuõtõtpré rò pacẽmuõyě cõkã dõ amuõ o. ¹² Giovanni a khõpacě tahe hyãphyéka lũ nẽklõ okyãyě rò kã iluõkyã lũ. Htuõro èthĩ cuõ dyásopé Byacè Jesũ.

Byacè Jesũ Buõe Kayã Nyãrí (Marko 6:30-44, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

¹³ Bí Byacè Jesũ níhuõ ná ù mèthyě htuõhó Giovanni akhẽnuô, è ná a khõpacě tahe cuõnuõ sidyání thòklyě rò htecuõkyã lahyã túdu dõ khãléthuõkré dõ ù o tõtpré to tõtpho. Rò bí kayã bẽmũ níhuõhó akhẽnuô, a o lahyã bí vĩkũ nuôtahe rò a htekrwõ cuõkuõ lahyã ná khãduô dõ khõkhu tõkyě. ¹⁴ Bí Byacè Jesũ o dõ thòklyěkũ hte akhẽnuô, a myãhtye kayã bẽmũdu cuõ opõ one rẹ lõhó dõ nyěhó. Bí a myãhtye èthĩ akhẽ a thézõ nídyé èthĩ rò a zasímé pèlõ kayãswĩ dõ èthĩklẽ nuôtahe.

15 Bí mǒhé tamǒ kírě phũtǎhǒ akhěnuô, a khǒpacě tahe hyǎ dǒ lũo rò a hyǎhé lũ, “Khǎlé bíyětôphoma dǒ ophũ tǒdǒ- to, htuǒto mǒhé hó akhu-akhyě thyáphũ èthĩ ki cuǒipri-e nǐdyédũ lahyǎ a léelěǒ dǒdǒdǒso nuǒtahe akũ rò nõkǎmǒ kayǎ yětahe.”

16 Byacě Jesũ hěsũ èthĩ, “Lonǒka èthĩ to. Myǎ dyéedyěǒ pě èthĩ tǒcǒcǒ nuǒ.”

17 Rò èthĩ hěsũ lũ, “Pětě o prétũ khǒmũ nyǎklǒ ná těphũ nyěbè prě.”

18 Rò a hé èthĩ, “Phyéhyǎ dǒ vǎ o yě.” 19 Rò a nõonyǎlyǎlǒ lǒ- kayǎ nuǒtahe dǒ mǐthuǒlěkhu. A phyé khǒmũ nyǎklǒ ná tě nyěbèyě rò a tũhtya dǒ mǒlě rò a hébwíhétaryěhtya Cǒmarya htuǒrò a ibikyě khǒmũ. Htuǒrò a dyétǎ dǒ a khǒpacě tahe a o. Rò a khǒpacě tahe zǐtǎ dǐtũ dǒ kayǎ bémũ tahe a o. 20 Èthĩ e pǒepǒǒ ekǒǒbǎ lǒplĩ cǒ pwǒ- tǒprě cǒ. A khǒpacě tahe phyédwǒplǒ khyě a okyǎlǒ tahenuô a obǎ pǎ cǒ ná krĩnuô shyényěmě cǒ. 21 Dyáshuǒshuǒprě prěkhũdu dǒ a e sè yětahenuô a phũ- odũ nyǎrĩ cǒ. Prěmǒ ná pacěphũ tahenuô dyátuǒ lũ to.

*Byacě Jesũ Cuǒ Dǒ Htyěkhu
(Marko 6:45-52, Giovanni 6:15-21)*

22 Èthĩ ihuǒplǒ htuǒhtuǒ ná Jesũ nõcuǒnuǒ sidyǎ lǒ a khǒpacě tahe thǒklyě rò a nõhtecuǒ rékyǎ èthĩ dǒ htyěǒ bérě. Rò bí a khǒpacě htyasidyǎ thǒklyě akhěnuô, è rò a plwǒkǎkyǎ lǒ kayǎ bémũ nuǒtahe. 23 A plwǒkǎhtuǒ kayǎ bémũ rò, a cuǒhtya kwǐcǒbè dǒ solǒ tũdũ tǒprě prě. Bí mǒkhǐpalǒ hyǎ hó akhěnuô, a o tũdũ bĩnuô tǒprě prě. 24 Manárò bí thǒklyě nuǒtǒbè htecuǒ yělǎhǒ dǒ nõkũ akhěnuô, kélathědu hyǎsásũ èthĩ rò htyěhǎhǒ hyǎplyǎ kǒklĩ lǒ èthĩ thǒklyě.

25 Bí shyě i-utazě mǒ kírě lǐbũhǒ akhěnuô, Byacě Jesũ cuǒ dǒ htyěkhu rò a hyǎtǒ èthĩ. 26 Bí a khǒpacě tahe myǎhtye lũ cuǒ dǒ htyěkhu akhěnuô, èthĩ thěisě tanyǎtadè cǒ rò a èhtǒ lahyǎ, “Kǒ- luǒtapryǎ.”

27 Manárò tǒphuǒtuǒ, Byacě Jesũ hé èthĩ, “Dyakhũdyahǎ lahyǎ thĩ thěplǒ. Thěisě lahyǎ tǎmě, yěma vǎ prě.”

28 Rò Petru hé, “Byacě, ki nẹ mǎlakǒ hérò hé vǎ dǒ vǎ ki hyǎkuǒ dǒ htyěkhu dǒ nẹ o.”

29 Rò a hé lũ, “hyǎmǒ.”

Rò Petru tǎhte dǒ thǒklyěkũ rò a hyǎtǒkuǒ dǒ Jesũ a o dǒ htyěkhu. 30 Manárò bí a myǎhtye kélathě htyěhǎhǒ akhěnuô, a thěisě rò a lacútǎ, rò a èhtǒ, “Byacě, męcwǒ ré vǎ ní-.”

31 Byacě Jesũ zǒhyǎ atakhu tǒphuǒtuǒ rò a cwihtya lũ rò a hé lũ, “Nẹ tẹzũ patĩ- lǎ vǎ-, nẹ thěplǒ rare mětě?”

32 Bí èthĩ htyanuǒ dǒ thǒklyěkũ akhěnuô, kétacǒ hyǎ. 33 Bĩnuǒakhě kayǎ o dǒ thǒklyěkũ nuǒtahe cǒběhtya Byacě Jesũ rò a hé, “Nẹ ma Cǒmarya aphũkhũ tǒprě mǎlakǒ nyǎ hó.”

*Byacě Zasǐmě Těswítěsě Dǒ Gennesaret Kě
(Marko 6:53-56)*

³⁴ Èthĩ cuốbẻ hó htyềòduyẻ rò a cuốtuố lahyả đố Gennesaret kẻ.
³⁵ Dỗphúsophủ bínuô tahe tợmanỉ Jesũ rò èthĩ cuốhẻso pẻlỗ lỏ- kayả đố a o lahyả đố kẻkủ bínuô tahe rò ừ éhyả lỏ kayảswỉ kayảsẻ tahe đố Jesũ o. ³⁶ Èthĩ kwĩthẻzỏ Byacẻ ná nỏtỏbẻ prẻ nẻ ẳhtủ yẻnuô ná prẻswỉ prẻsẻ yẻtahenuô takiphủprẻ. Rỏ kayả đố a tỏbẻ lủ ẳhtủ tahenuô, a tẻswỉtẻsẻ lamẻ lỏplỉ cỏ.

15

Cỏmarya A Tẻmekyảngỏ Ná Phyepphuỏ Alẻklỏ *(Marko 7:1-13)*

¹ Pharisẻophủ ná prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athỏrá aklẻ tahehenuô, a o đố vỉ Jerusalem rò a hyả sudyả Byacẻ Jesũ, ² “Nẻ khỏpacẻ yẻtahe nuỏma mẻtẻrỏ a krwỏlủmẻ kuỏủ phủ tẻcỏbủcỏbẻ alẻklỏ o nuỏtahe to mẻtẻ? Èthĩ kỉrẻ esẻ rò a sỉplỉ kuỏủ atakhu to.”

³ Byacẻ Jesũ hẻsủ èthĩ, “Thỉ vỉkyả Cỏmarya mẻkyảngỏ tahe rò thỉ cuỏkrwỏ lủmẻ tuố thỉ phyepphuỏ alẻklỏ mẻtẻ? ⁴ Mẻtẻhẻrỏ, Cỏmarya hẻ, ‘Bezủbenyả nẻmuỏnẻphẻ ní,’* rò ‘Kayả đố a isỏ amủỏaphẻ tỏprẻprẻnuô bẻ mẻthyẻkyả lủ.’* ⁵ Manỏrỏ thỉ nỏhẻ ừmuỏủphẻ, ‘Kỏ- muỏ, Kỏ- phẻ, rủhtẻ đố vả tỏbẻ myỏakhẻ mẻcwỏ ná thỉnuô a o vả, manỏrỏ vả yỏ belyả htuỏhỏ vả thẻplỏ ná vả tỏbẻ dyẻ ná Cỏmarya,’ thỉ nỏhẻ ừ ná ừmuỏủphẻ phủnuô. ⁶ Kayả tỏprẻprẻ ki kạ hẻ amủỏaphẻ phủnuô hẻrỏ thỉ nỏbezủbenyả pả ừ ná ừmuỏủphẻ to hó. Thỉ lủkrwỏ thỉ phyepphuỏ alẻklỏ akhu-akhyẻ thỉ mẻtaphủkyảlỏ hó Cỏmarya a tẻmekyảngỏ yẻtỏmủ hó. ⁷ Kayả cyẻzỏcỏtẻ anẻ thỉ-, Prẻprỏ Isaiah hẻone thỉrithỉkyả nuỏma a tỏtủ cỏ.

⁸ ‘Kayả yẻtahe bezủbenyả lahyả vả ná akhỏu manỏrỏ athẻplỏ nuỏma a otaphỏyẻ ná vả prẻ. ⁹ Èthĩ cỏbẻhtya vả yẻnuô angỏlasỏ o tỏcỏ- to. Èthĩ ithyỏithya prẻ ừ ná prẻlukayả alẻklỏ tahe prẻ manỏrỏ a hẻ nỉdyẻ lahyả ná a ithyỏithya cỏ ừ ná Cỏmarya a tẻthyỏtẻthya tahe cỏ.’* ”

Tẻ Đố A Mẻ Taprỏmủmyả Kayả Tahe *(Marko 7:14-23)*

¹⁰ Byacẻ Jesũ éhyảphủ kayả bẻmủ đố akhỏshyẻ rò a hẻ èthĩ, “Nỉdỏ rò yỏcủ pủthẻgnẻ tẻtẻ lahyả. ¹¹ Tẻ đố a nuỏ đố kayả kyỏkủ tahenuô, a mẻ taprỏmủmyả lủ đố Cỏmarya anyẻhyả to. Manỏrỏ tẻ đố a hte đố kayả kyỏkủ tahenuô, a mẻ taprỏmủmyả lủ.”

¹² Bínuôakhẻ a khỏpacẻ tahe hyả đố lủo rò a hẻ lủ, “Nẻ hẻbẻ ngỏ nuỏtahenuô, Pharisẻophủ tahe thẻplỏsẻ lỏplỉ nẻ nuỏma nẻ thẻgnẻ nỉdyẻ nẻnẻ ẻ?”

¹³ Rỏ a hẻsủ èthĩ, “Vảphẻ đố mỏkhu tỏprẻ ki htỏhtekyả lỏplỉ thỏmỏ đố a isỏ mỏtỏ nuỏtahe pả. ¹⁴ Tanẻ tuố tả èthĩ tẻmẻ, plwỏ okyỏđủ èthĩ phủnuô hó. Èthĩ ma kayả mẻthẻkhỉ tahe đố a thủpẻ kayả mẻthẻkhỉ tahe aklyỏ prẻ. Kayả mẻthẻkhỉ tỏprẻ ki thủpẻ kayả mẻthẻkhỉ đố aruỏtỏprẻ klyỏ hẻnuỏma èthĩ ki latỏlỏ đố hekủ thẻnyẻ pả.”

¹⁵ Htuỏrỏ Petru hẻ lủ, “Hẻplỏ pẻ pẻ ngỏkhỏkho yẻ angỏlasỏ nuỏ.”

* 15:4 15:4 Li Hteka 20:12, Li Dỏnyả 5:16 * 15:4 15:4 Li Hteka 21:17 * 15:9 15:9 Isaia 29:13

16 Byacè Jesù hēsũ èthĩ, “Thĩ tanęplõ pẹ kuõnyähĩ ù to ẽ? 17 Tẹlõ- plĩ dõ a nuõ dõ kyăkũ tahe nuõma, a nuõ dõ phuõkũ, a nuõ htuõ dõ phuõkũ rò a bè htecuõkyă dõ dõklõ nuõma thĩ thégně to ẽ? 18 Manárò tẹ dõ a o dõ kyăkũ hte tahe nuõma a o dõ théplõkũ hyă, rò a mẹ taprómũmyă kayă. 19 Mętěhéro tẹmęthyě prẹlukayă, cuõthũ ùphúũmě, cuõthũ prẹmòprẹkhũ, ehũehĩ, khyálahõlahya tẹ, dyámwĩhtyęzo ù, ná tẹtanę taprómũmyă tahe, lõ- tẹ yětahe nuõma a hyăhtelõ dõ kayă a théplõkũ prẹ. 20 Tẹyě tahe ma a mẹ taprómũmyă kayă. Síplĩ takhu to rò esè nuõma a mẹ taprómũmyă kayă to.”

Canan Myęcõmuõ Tõprẹ Atẹzũ
(Marko 7:24-30)

21 Byacè Jesù htecuõkyă ná khălẹ bí a ophũ tavĩtava ná vĩ Tyre ná vĩ Sido nuõtõpho. 22 Rò Canan myęcõmuõ dõ a o dõ kẹbĩnuõ tõprẹ hyă dõ Byacè Jesù a o rò a hyă éhtõ kwĩthézõhtya lũ, “Kõ- Byacè, Khwĩ Davi aphúkhũ, thézõrẹ vă ní- khĩné mẽbè văphúmò rò a mẽshyo nyacó.”

23 Manárò Byacè Jesù hēsũ lũ tømũ- to. Rò a khõpacẹ tahe hyă rò kwĩthézõ lũ, “Nõ kạkyă prẹmò nuõ tõprẹ, a krwõ éhtõémọ tadũ kuõ pẹ nuõ.”

24 Rò Byacè Jesù hēsũ prẹmò yětõprẹ, “Cómarya nõhyă túprẹ vă dõ Israelphũ dõ athyáná thímĩ lamẹ tahe agnẹ prẹ.”

25 Rò prẹmò yětõprẹ hyă dąngũlyă dõ Byacè Jesù nyěhyă rò a hé lũ, “Kõ- Byacè, khyáthédõ mẽcwọ rẹ vă ní-.”

26 Rò Byacè hēsũ lũ, “Pẹ phyé phũ yětahe asèe rò buõekyă ná htwitahe nuõma a kòto.”

27 Rò a hēsũ, “Amá, Byacè- manárò htwitahe nuõma a enó nyăprẹ abyacè atẹ tặkuõtặvẹ dõ đĩrẹlẹ nuõtahe prẹ.”

28 Yětõphuõrò Byacè Jesù hēsũ lũ, “Mòmũõ, nẹ tẹzũtẹnyă sõnyacó! Phũ nẹ kwĩ nuõ a ki htwõ pẹdũ nẹ ní-.” A phũprẹmò omọ-oryă kạ takrõ có bí Byacè hé lũ akhẽ nuõ có.

Byacè Jesũ Zasĩmẹ Róelă Kayă

29 Byacè htecuõkyă bĩnuõ rò a cuõrwó Galilea htyèòduhtũ nuõ rò a cuõhtya onyăo dõ sorõlõ tõpho. 30 Kayă tahe hyăpluhyăphè kuõ lõplĩ lũ. Rò èthĩ éhyăní, záhyăní lahyă kayă khăduõdá tarũ-otyă tahe, kayă mệthèkhĩ tahe, kayă dátõ tahe, kayă pẹ tahe ná dõ aruõ tahe élă rò èthĩ hyădyatặ dõ Byacè khăduõshyè rò a zasĩmẹ pẹ lõ èthĩ. 31 Bí kayă tahe myáhıtye ná kayă pẹ tahe hébè cyă kạkhyě, kayă dátõ tahe ryákạkhyě, kayă khăduõdá tarũ-otyă tahe cuõcyăkhyě, kayă mệthèkhĩ tahe mệthè lĩkạkhyě akhẽnuõ, èthĩ khyéthukhyéthè rò htuthẹhtya Israel a Cómarya.

Byacè Jesũ Buõe Kayă Lwĩrĩ
(Marko 8:1-10)

32 Byacè Jesù éhyă a khõpacẹ tahe dõ a o rò a hé èthĩ, “Vă thézõ nídyé nyacó kayă yětahe, a o kuõ lahyă ná vă bíyě ma a bã hó thuõnyě hó. Èthĩ lẹelẹõ o lahyă tømũ- to. Vă thézũ plwõkạ tavĩtakõ èthĩ to, pãma èthĩ ladyáeladyăõ rò lakhũlapò kạlõ lahyă dõ klyálo he.”

³³ Rò a khõpacě tahe hêsũ lũ, “Khãlé bíyě tôphoma dôso ophũowó tôdõ-to. Pě kíré buõe kayã yě tôplutõphè agnẽnuõ, pè ki cuõipri etõ sèe bítě?”

³⁴ Rò Byacè Jesũ sudyã èthĩ, “Thĩkhõmũ o báklõtě?”

Rò èthĩ hêsũ lũ, “A o thuõthyótõklõ ná tẽphũ takiphũ- prè.”

³⁵ Rò Jesũ nõonyãtã lõ kayã bẽmũ yẽtahe dõ hekhu. ³⁶ A phyéhtya khõmũyě thuõthyótõklõ ná tẽphũ yẽtahe rò a hébwíhétaryě htuthéhtya Cómarya rò a ibikyě khõmũ yẽtahe, htuõrò a dyétã ná a khõpacě tahe. A khõpacě tahe cuõzũetã dítũ pẽlõ ná kayã bẽmũ nuõtahe. ³⁷ Èthĩ epwõedwõ nĩlõ pwõ- tôprè, rò a ekõõbã pòepõõ lõplĩ cõ. A khõpacě phyédwókhyě khõmũ okyã yẽtahenuõ a bãpã cõ ná krĩnuõ thuõthyótõmẽ cõ. ³⁸ Dyã shuõshuõprè prèkhũdu dõ a esè yẽnuõ, a o lwĩrí. Prèmò ná pacě nuõ ù dyã tõkuõ to. ³⁹ Bí Byacè plwõkakyã htuõhõ kayã bẽmũ akhẽnuõ, a cuõnuõ dõ thõklyẽkũ rò a htecuõ dõ Magada ké.

16

Kayã Htwõ Judaphũ Khuklõkhuklyã Tahe Nõdyéluõ Jesũ Tẽprõtẽprya (Marko 8:11-13, Luka 12:54-56)

¹ Pharisẽophũ ná Saducẽophũ tahe hyã dõ Byacè Jesũ a o rò a hyã kwĩmyã takè lũ dõ a ki dyéluõ pè èthĩ tẽprõtẽprya dõ a o dõ mókhu hyã tôcõ.

² Rò a hêsũ èthĩ, “Tamõ kíré tãhõ akhẽnuõ, mõ ki li hérò thĩ hé lahyã, parõpã ma kécũ to. ³ Htuõrò mõlĩ akhẽnuõ, mõ ki li, õlũõ ki duõ hõrò thĩ hé lahyã, kélalyã hyã pã. Thĩ myã mõlẽ tẽmẽhtwõhtya tahe rò thĩ myãlwó thẽgnẽone ré kécũ kélathé ari-akyã tadũrò tẽmẽhtwõhtya anè khõnyãyẽ tahenuõ thĩ cuõ thẽgnẽ lwó ré angõlasá to ma phútě? ⁴ Kayãcyě kayãricyã kayã dõ acó kuõũ ná Cómarya to yètõhtũ tahe cuõkwĩmyã tuõ vã tẽmẽ tẽprõtẽprya tôcõ, manárò vã ki dyéluõ pètũprè èthĩ tẽprõtẽprya tôcõ dõ athyáná Prẽpro Jona nuõ pã prè,” a héhtuõrò a htecuõ taphãkyã ná èthĩ.

Pharisẽophũ Tahe Ná Saducẽophũ Tahe Ahuõmũ (Marko 8:14-21)

⁵ Bí èthĩ htecuõbè htuõhõ htyèõdu akhẽnuõ, a khõpacě tahe sõtapa sucuõnĩ khõmũ. ⁶ Byacè Jesũ hé èthĩ, “Rõnĩ lahyã Pharisẽophũ tahe ná Saducẽophũ tahe ahuõmũ nuõ ní-.”

⁷ Rò èthĩ dõnyã nĩdyé lũ Jesũ hé nõgõ yẽnuõ tôprè ná tôprè rò a hé lahyã phũyě, “Byacè hé pè phũyẽnuõma mądõ pè sõtapa phyécũnĩ pè lũ khõmũnuõ hõ.”

⁸ Byacè Jesũ thẽgnẽ ná èthĩ hébè lũ ná khõmũ ari-akyã akhu-akhyě, a sudyã èthĩ, “Kayã tẽzũ patĩ thĩ-, mametèrò thĩ cuõdõnyã nĩdyé khyẽlũ ná thĩ sõtapa phyécũnĩ khõmũ ari-akyã phútě? ⁹ Tuõkhõnyãrò thĩ thẽgnẽplõ pè kuõnyã híũ to è? Bí vã buõe khõmũ nyãklõ ná kayã nyãrí akhẽnuõ, thĩ phyédwóplõ khyẽthyã a okyãlõ nuõtaherò a o bákrítě nuõma thĩ sõtapa hõ è? ¹⁰ Mátõrò bí vã buõe kayã lwĩrí ná khõmũ thuõthyótõklõ akhẽnuõ, thĩ phyédwóplõ khyẽthyã a okyãlõ nuõtaherò a o bákrítě nuõma thĩ sõtapa hõ è? ¹¹ Vã hé khõmũ ari-akyã mátõ nuõma thĩ tõ thẽgnẽ kuõhõ ù hõ. Vã hé thĩ, rònĩ lahyã Pharisẽophũ tahe ná Saducẽophũ tahe ahuõmũ nuõ

ní~.” ¹² Bínuôkhě a khõpacě tahe thěgněplõhyă ná Byacè Jesũ nõrõnı́ èthı́ ná huõmũ dõ ù mẹ tapho duhtya è ná khõmũ nuõ mậto. A nõrõnı́ èthı́ ná Pharisěophú tahe ná Saducěophú tahe a tẹthyõithya tahe nuõpré.

Petru Ólyạ Ná Jesũ Ma Krı́stu
(Marko 8:27-30, Luka 9:18-21)

¹³ Bí Byacè Jesũ cuõtuõ dõ vı́ Caesarea Philipi akhěnuõ, a sudyă a khõpacě tahe, “Ủ hé lahyă prẹlukayă aphúkhũ má vãyě ná vă ma ùpě?”

¹⁴ Èthı́ hếsũ lữ, “Taheherò a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuõkerò a hé ná Prẹpro Elia, taheherò a hé ná Prẹpro Jeremia, tomaná prẹpro khõdũ dõ aruõ tahe aklě tõprẹprẹ prẹ,” a hé lahyă phunuõ.

¹⁵ “Manárò, thı́ kuõkelé~, thı́ ki hé kuõ vă ná ùpě?” A hé rò,

¹⁶ Simonè Petru hếsũ lữ, “Nẹ ma Krı́stu dõ a mẹlwõhteka ù tõprẹ hó. Nẹ ma Cómarya dõ a htwõprẹ tõprẹ aphúkhũ.”

¹⁷ Rò Byacè Jesũ hếsũ lữ, “Jona aphúkhũ Simonè, Cómarya sõri hó nẹ mẹtẹherò yẹma prẹlu kayă dyéthěgně htyaluõ nẹ mậto, mậdũ Phě Cómarya dõ mỏkhu tõprẹ dyéthěgně htyaluõ nẹ prẹ. ¹⁸ Rò vă hé nẹ, nẹmwı́ ná Petru* rò vă ki sỏlyạ vă prẹzụetẹplõmũ dõ lỏyě alo pả. Tẹthyě ashyo-asỏ ki lacủ lỏ alẹ pả. ¹⁹ Vă ki dyé nẹ mỏkhu htyẻlẻkẻkủ thỏhti pả. Lỏ~ nẹ cỏklõma ù dõ hekhu yẹnuõ, Cómarya ki cỏklõma kuõdũ ù dõ mỏkhu pả. Lỏ~ nẹ ilyẻ plwỏkyạ dõ hekhu yẻtahenuõ Cómarya ki ilyẻ plwỏkyạ kuõdũ dõ mỏkhu pả.” ²⁰ Rò Byacè Jesũ dyẻrỏdyẻryẻ a khõpacě tahe, vă ma Krı́stu tõprẹnuõ cuõhếsoluõ pẹ tả ù tõprẹ~ tẳmẹ ní~.

Byacè Jesũ Hẻluõ Ná A Ki Khyábẻ Tẹcyẻtẹcủ Ná Tẹthyẻ Pả
(Marko 8:31-9:1, Luka 9:22-27)

²¹ Cáhtya bínuõ rò Byacè Jesũ hẻluõplỏ pẹ a khõpacě tahe ná vă bẻcuõ dõ vı́ Jerusalem rò Judaphú muõprủmuõprẹ tahe ná bwı́dukhu tahe ná prẹithyỏ tẹthyỏtẹthya athára tahe ki mẹcyẻmẹcủ vă ẻmyẻẻcỏ cỏ pả. Èthı́ ki mẹthyẻ vă pả htuõrò thuõnyẻ bẻhtya tỏnyẻpả nuõ Cómarya ki mẹhtwõprẹ kạkhyẻ vă pả.

²² Petru ẻcuõ taphả cỏcẻkyạ Byacè takiphú rò a thẻprwỏ lữ, “Byacè Cómarya ki mẹtặtủ pẻdũ nẹ pả. A bẻ htwõhtyanı́ taki~ to.”

²³ Byacè Jesũ tarı́ kạkhyẻtỏ Petru rò a hé lữ, “Kỏ~ khỉnẻricyạ khuklỏ, htecuõ taphảkyạ ná vă, nẹ ma athyaná lỏ tỏmẻ dõ ù lẻtaphỏ sítakluỏ tỏmẻ nuõprẻ. Nẹ tẻtane tahenuõ athyaná prẹlukayă a tẻtane nuõ prẻ, a thyákuõ ná Cómarya a tẻtane tahenuõ mậto.”

²⁴ Htuõrò Byacè Jesũ hé a khõpacě tahe, “Kayă tõprẹprẹ ki thẻzủ krwỏ vắkhyẻ hẻnuõ, a tỏbẻ mẹ phú vắ thẻzủnỏmẻ lữ nuõtahe, a mẹ củ~ dũ athẻplỏ ma anı́ to. A bẻ záhtya nı́dyẻdũ a krusu rò a bẻ krwỏ vắkhyẻ. ²⁵ Mẹtẹherò kayă tõprẹprẹ dõ a thẻlỏ nı́dyẻ athẻplỏ htwõprẹ nuõ, a ki thẻ tacủprẻ talẻkrẻ pả. Manárò kayă dõ a vı́kyạ athẻplỏ htwõprẻ dõ vắgnẻ tõprẹnuõ a ki nı́bẻ thẻhtwõprẻ tacủprẻ pả. ²⁶ Kayă tõprẹprẹ ki nı́bẻ lỏ cỏ hekhusı́ba a tẻduzặhtyathẻ tahe cỏ tadủrò a ki lacủkyạ a thẻhtwõprẻ tacủprẻ yẻ hẻnuõ

* **16:18** 16:18 Petru angỏlasá ma “lỏ”

abwío dõ lüğně ítě? Kayã dõ a thézũ nĩbè kaxhyě khyěthyá a thèhtwõprè tacúprè yě tãprèprènuô tèduzáhtyathè dõ a ki ipribé ná a thèplõhtwõprè yènuô a o tãcõ- to. ²⁷ Mètèhèrò prèlukayã aphúkhũ mã vãyè ki hyã ná a phě aliatakhe pã, ná amókhu tanéphú tahe pã rò a ki dyé ù pwõ- tãprè a tèmènikhwókè phú èthĩ mètũhõ nuõtahe pã. ²⁸ Vã hé mãlakõ có thĩ, kayã dõ a ihtò bí thĩklèyè tahehenuô, bí èthĩ thyetyahĩ to akhè, èthĩ ki myáhtyenõ lahyã prèlukayã aphúkhũ mã vãyè ki hyã phú khwĩ tãprènuô pã.”

17

Byacè Jesũ Hébè Ná Mosè Ná Prèprõ Elia (Marko 9:2-13, Luka 9:28-36)

¹ Mõnyè thuõthyó bãhtuõnuô Byacè Jesũ éní Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni rò a cuõhtya dõ sohtyalõ tãmè alõ. Rò a thézũ cuõõtũdũ kuõná èthĩ prè. ² Bí èthĩ o bínũakhe Byacè Jesũ anèklõ htulya taklya khólõ dõ èthĩ nyèhyã. Amèthè tãbè nuô a takhe thyácóná tamõnuô, ahyeca nuô a bãthõ plyatakhe có. ³ Taplõphú akũnuô, èthĩ myáhtye Mosè ná Prèprõ Elia hyãoluõhtya rò èthĩ hébè lahyã ná Byacè Jesũ.

⁴ Petru hé Jesũ, “Byacè-, khãlé býyè tãpho rò atwõ moryá lã. Nè ki thèplõ hèrò vã ki isópè thĩ lèthũ thuõmè, tãmèrò nègnè, tãmèrò Mosè agnè, tãmèrò Prèprõ Elia agnè.”

⁵ Bí a hébè pãprè akhènuô, óluõ takhe tãba lapõ tãbíkyã èthĩ rò ngõprahtya tãmũ dõ óluõ akũ, “Yèma vãphú dõ vã mõ nĩdyé è rò vã thèplõ nĩdyé è tãprè, nĩdã lahyã angõ ní-.”

⁶ Bí a khõpacè nĩhuõ phúyè akhènuô, èthĩ thèisè kanõ- to, rò a vĩ lakhũ takluõ tãlõ anè dõ hekhu. ⁷ Manárò, Byacè Jesũ hyã tã èthĩ rò a hé èthĩ, “Ihtò lahyã, thèisè tãmè.” ⁸ Bí èthĩ myáhtya akhè, a myáhtye tú Byacè Jesũ tãprè- tuõ.

⁹ Bí èthĩ o dõ solõ hĩtã akhènuô, Byacè Jesũ mekyã ní èthĩ ngõ, “Prèlukayã aphúkhũyè ki thyè ihtõhtwõprè kaxhyè hí dõ tètthyè hítonuô, cuõ hèsoluõ pè tã ù ná thĩ myáhtye tètthètahe ari-akyã tãprè- tãmè ní-.”

¹⁰ A khõpacè tahe sudyã lũ, “Prèithyó tètthyótèthya athará tahe hé ná Prèprõ Elia bèhyã rèklõ ná Messia dõ a ki mèlwõhtekã ù yènuô tãprè pã, a cuõhètuõ phũnuô mètè?”

¹¹ Rò Byacè Jesũ hèsũ èthĩ, “Prèprõ Elia bè hyã mãnyã pã rò a bè hyã taritaryã meryã kaxhyè tètõ- plĩ nuõma a mãlakõ có vã. ¹² Manárò vã hé thĩ, Prèprõ Elia hyã htuõhõ manárò èthĩ thègnè lũ to rò kayã tahe mè lũ cù- èthĩ thèplõ thézũ mè lũ nuõprè. Thyáphũnuõhõ, prèlukayã aphúkhũyè ki khyábè tètthètècũ dõ èthĩ takhukũ pã.” ¹³ Bínũakhe a khõpacè tahe thègnèplõhyã ná a hé hõ Giovanni Baptista ari-akyã yènuô hõ.

Byacè Zasĩmè Pacè Prèkhũphú Tãprè (Marko 9:14-29, Luka 9:37-43)

¹⁴ Bí èthĩ hĩtãlyã myáhtye kayã bèmũ dõ solè akhènuô, kayãphè tãprè hyã dãngũlyã dõ anyèhyã rò a hé lũ, ¹⁵ “Byacè, thèzõnĩ rè vã phũprèkhũ, a taryè

shyonyacó rò a lakhú nuố tamốmố đố mikũ, mặtorò a latặnuố tamốmố đố htyếkũ. ¹⁶ Vả ếhyả lữ đố nệ khốpacế tahe a o tadừò a zasimếcyạ pệ vả to.”

¹⁷ Byacè Jesũ hé ềthĩ, “Kayả sồđố tềzũ thĩ~, ná kayả cuốthúklyá thĩ~, vả bè onyề tộkuốpả ná thĩ bátế? Vả tồbề khyáthédố nyềpềkuốpả thĩ bátế?”

A héhtuố phứnuôrò a héke kayảphế nuôtôprề, “Ếhyả nệphúkhũ bíyế.”

¹⁸ Byacè Jesũ thềprwồ khĩné rò khĩné htecuốkyả đố pacếphứ nuô tồprề akũ rò atèsề lamếkyả tồphuố lamế cồ.

¹⁹ Htuồrò a khốpacế tahe hyảhuồhyáthwế đố lữo rò a hyả sudyảhuồ lữ, “Pề vểhtekyả bేkuố khĩné to mệtế?”

²⁰ Rò a hếsũ ềthĩ, “Mamệtề thĩ vểhtekyảbề kuốũ khĩné to hérò, thĩ tềzũ patí dũ thĩgnếnuố. Vả hécóccó thĩ~, thĩ tềzũ ki o tí~ taplềplồ tồplồ nuôprề tadừò thĩ ki hé soyếtômế, “Thóthứ cuố taphắkyả ná khắlề bíyế, kihéma~ a ki thóthứcuố prề. Thĩ tềzũ ki o hếnuồ, tề đố thĩ mệcyáto nuô a o tồcồ~ to.

²¹ (Manárò, thĩ ki duồesề kwícồbề to hếnuồ, khĩné htecuốkyả cyạ to.)”*

Byacè Hếsoluố Khyếthyá Ná A Ki Thyế Pả Ari-akyả
(Marko 9:30-32, Luka 9:43-45)

²² Bí ềthĩ cuố myáhtye tặsũ plồlồ lữ đố Galilea kề akhếnuồ, Byacè Jesũ hếsoluố pề ềthĩ, “Prềlukayả aphúkhũ mặhố vắyế, ử ki isề tắkyả è đố prềlukayả a takhukũ pả. ²³ Ềthĩ ki mệthyế lữ pả rò thuốnyề bệhtya tồnyề pầnuồ a ki htwồprề kắkhyế pả.” Rò a khốpacế tahe thềplềthếzồ lồplỉ.

Byacè Jesũ Ithyó Pề Ủ Ná Tềlữhồdu Amo-arả Ari-akyả

²⁴ Bí Byacè Jesũ ná a khốpacế tahe cuốtuố đố vỉ Capernaum akhếnuồ, prềihtuồplồ tềlữhồdu amo-arả tahe hyả đố Petru a o rò a sudyả lữ, “Thĩthára dyềkuố tềlữhồdu amo-arả to ế?”

²⁵ Petru hếsũ ềthĩ, “To, a dyề vả~”

Bí Petru nuố đố hidókũ akhế, Byacè Jesũ hé rề lữ, “Simonè, nệ tanề phútế? Hekhu akhwỉ tahe a hyắkwỉ amo-arả đố maừpề opề? A kwỉ nỉdũ đố a htyềphúkềphứ tahe a o ế? Mặtorò a kwỉ lahyả đố htyềruồ kềklồphứ tahe a o ế?”

²⁶ Petru hếsũ lữ, “A kwỉ đố htyềruồ kềklồphứ tahe a o prề.”

Rò Byacè Jesũ hếsũ lữ, “Ki mềphứnuôrò a htyềphúkềphứ nỉdũ tahenuồ, a ki nỉ tềpalả hó. ²⁷ Manárò thyáphứ ềthĩ ki thềplồsề tắ pề tắmề nuồ, cuốbímố tềphứ đố Galilea a htyềòkũ nuồ. Tềphứ đố a nỉ rềlồ tồbềnuồ bắmố myárelồ akyắkũ nuồ. Nệ ki myáhtye rửzye tồbề pả. Phyé rửnuồ rò cuốdyề ná nềgnề ná vắgnề tềlữhồdu amo-arả agnề nuồ.”

18

Maừpề Tồprề Dulốpề?
(Marko 9:33-37, Luka 9:46-48)

¹ Bínuồakhế, Byacè Jesũ a khốpacế tahe hyả đố lữo rò hyả sudyả lữ, “Đố mókhu htyềlềkềkũ nuồma, ừpề ki htwồdulồ ử pắpề?”

* **17:21** 17:21 Li yếtômặ nuồ a o nuốtộkuố đố li đố ử rả ná takhu đố kalúlồ khếnuồ tồba akũ to.

² Byacè Jesũ é pacě tởprẻ rỏ a nõhyã kahtỏo lũ đố ẻthỉklẻ. ³ Rỏ a hé ẻthỉ, “Vã hẻcỏcỏ thỉ, thỉ ki htulya taple thỉ thẻplỏ to, thỉ ki htwỏhtya thyáná pacẻphủ yẻtahe to hẻnuỏ, thỉ nuỏnỉ cyá đố mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkủ takhyá to. ⁴ Mẻphủnuỏrỏ, kayã đố a shyalya athẻplỏ phủ pacẻphủ yẻtỏprẻnuỏ, đố mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkủ nuỏma aduloỏ hỏ.

⁵ “Kayã đố a myá vằmẻthẻ rỏ a ki ẻmỏsủ pacẻphủ thyáná yẻtỏprẻ tỏprẻprẻnuỏ a ẻmỏsủ hỏ vã hỏ.”

(Marko 9:42-48, Luka 17:1-2)

⁶ “Kayã tỏprẻprẻ ki nõmẻthủ kayã patỉlỏ đố a zủẻ vã yẻtahe aklẻ tỏprẻprẻ hẻnuỏ, cỏ lỏdu đố a kyãbỏlỏnuỏ rỏ tắttắkyã ẻ đố htyẻdutavắkủ nuỏma aryắklỏ pắ cỏ đố lủgnẻ cỏ.

⁷ “Tẻ đố a hyã ilo-ilyápẻyẻ kayã rỏ a nõmẻthủ ử nuỏ a o tahe. Phủnuỏ akhu-akhyẻ Cỏmarya ki ciryacyẻ ciryacủ prẻlu hekhuphủ tahe pắ. Tẻ yẻtahenuỏ, a bẻ hyã mắlakỏ nyắpắ. Manỏrỏ Cỏmarya ki ciryacyẻ ciryacủ kayã đố a mẻ htwỏhtya tẻ yẻnuỏtahe pắ. ⁸ Nẻ takhu bẻbẻ, nẻ khắduỏ bẻbẻ, a ki nõmẻ nẻ tẻthủ hẻrỏ pắttủ rỏ vỉkyã kyã ẻnuỏ. Nẻ takhutủ nẻ khắduỏttủ rỏ nẻ kắkảnuỏbẻ đố mỏkhunuỏ aryắklỏ pắ cỏ ná nẻ takhu khắduỏ ỏpwỏ rỏ ử bẻ vỉttắkyã nẻ đố mikyã tacủprẻ talẻkrẻ nuỏtỏphẻ akủ pắnuỏ cỏ. ⁹ Nẻmẻthẻ ki nõmẻ nẻ tẻthủ hẻrỏ kaủhtekyã rỏ vỉkyã kyã ẻnuỏ. Nẻmẻthẻ oprẻ tỏkyẻ rỏ nẻ kắkảnuỏbẻ đố mỏkhu nuỏ aryắklỏ pắ cỏ ná nẻmẻthẻ opwỏodwỏ lỏnyẻkyẻ rỏ ử bẻ vỉttắkyã nẻ đố Mỏrapỏtya kủ pắnuỏ cỏ.”

Tẻdyá Khắkho Thỉmỉ Lamẻ Tôduỏ Ari-akyã
(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Thyáphủ thỉ ki tanẻ patỉ tắ kayã patỉlỏ đố ửklẻ yẻtahe tắmẻ nuỏ, rỏnỉ lahyã thỉnẻ. Mẻtẻhẻrỏ vã hé hỏ thỉ, ẻthỉ atanẻmỏkhuphủ đố a ỏpỏ myá lủ tahenuỏ a ỏphủ ná Phẻ Cỏmarya đố mỏkhu nuỏ pwỏ tỏphuỏ cỏ. ¹¹ Mẻtẻhẻrỏ, prẻlukayã aphủkhủ mắhỏ vắyẻ, vã hyãlyã ẻkạ kayã đố a lamẻ tahe prẻ.

¹² “Thỉ tanẻ myámyá, kayã tỏprẻ ki athỉmỉ o aduỏ tỏzẻ, rỏ a ki cuỏpẻ mẻkyã tỏduỏ kihẻrỏ a ki dyakyã aduỏ lwỉthyỏtỏshyẻ ná lwỉthyỏ tỏduỏ yẻnuỏ đố asẻekhu rỏ a klyá htecuỏ myápủ nyắprẻ a cuỏpẻ mẻkyã yẻtỏduỏ nuỏprẻ mắto ẻ? ¹³ Vã hẻcỏcỏ thỉ, ki a myáhtye kắkhyẻ a lamẻ yẻtỏduỏ hẻrỏ, a ki thẻkrủ lỏklỏ pắ cỏ ná a okyã lwỉthyỏtỏshyẻ ná lwỉthyỏ tỏduỏ đố a cuỏpẻ kuỏ to yẻtahe cỏ. ¹⁴ Thyáphủnuỏhỏ, đố kayã patỉlỏ đố ửklẻ yẻtahenuỏ, a ki thẻkyẻ đốthudỏthẻ tỏkyẻ bí tỏprẻ prẻ nuỏ, thỉphẻ đố mỏkhuyẻ tỏprẻ thẻplỏo taki to.”

Puỏvyá Đố A Mẻthủ Tẻ
(Luka 17:3)

¹⁵ “Nẻ puỏvyá prẻzủetẻphủ tỏprẻprẻ ki mẻthủ nẻ bíkhẻtẻ bẻbẻ, cuỏmyáhtye hẻbẻ tủdủ ná ẻ rỏ hẻsoluỏ pẻ lủ tẻ đố a mẻthủ nẻ nuỏ tahe. Ki a thẻplỏtỏ kuỏ ná nẻ rỏ a ki ỏlyã a tẻmẻthủ kihẻrỏ nẻ nỉbẻ kắkhyẻ khyẻthyá hỏ nẻ puỏvyáyẻ tỏprẻ hỏ. ¹⁶ Manỏrỏ a ki nỉdắ nẻngỏ to hẻrỏ, nẻ kẻ lủ ná atẻthủ o yẻnuỏ, thyáphủ a kỉklỏkima agnẻnuỏrỏ, prẻ myáhtye nỉhuỏ kuỏ

tè ná nenuô, a tǒbè o thényě, thétuồ bá nuô. Phúnuô rô êkrwǒhyǎnǐ kuồũ tǒprè, tomaná thényě nuô.✧ 17 Ki a nǐdǎkuồ èthĩngǒ to kihérò dyásoluồ ná prèzǔetè plómuphú nuô tahe, rò prèzǔetè plómuphú hé lủ rò a ki nǐdǎ toto kihérò hébèhészũ è phú thĩ dya kayǎ đố a zǔenyǎe kuồũ to tǒprènuô, tomaná hébèhészũ è phú prèkwĩamo-arǎ tǒprènuô.

18 “Vǎ hécócó thĩ, đố hekhu yě thĩ cǒklǒma ỉtètẽ- bẻbẻ, đố mókhu nuô, Cómarya ki cǒklǒma kuồđũ phúnuô pǎ. Đố hekhu yěnuô thĩ ilyèplwǒkyǎ ỉtètẽ- bẻbẻ, Cómarya ki ilyèplwǒkyǎ kuồđũ đố mókhu pǎ.

19 “Vǎ hé pẻ pỏ thĩ, đố hekhu yěnuô, kayǎ thényě ki thèplò thyǎlủ héro a kwĩcóbẻ tẻtẻtẻ- bẻbẻnuô vǎphẻ đố mókhu yẻtỏprẻ ki dyẻpẻ lỏlỏ- èthĩ kwĩnuô tahe pǎ. 20 Mamẻtẻhẻrò, kayǎ thényẻprẻ bẻbẻ, thétuồprẻ bẻbẻ, èthĩ ki otỏoplỏ lủ đố vǎmwỉ akủ kihérò vǎ ki otỏoplỏ kuồđũ ná èthĩ pǎ.”

Tẻdyǎ Khákhỏ Prẻmẻtẻphú Đố A Thẻzỏ Cyǎ Kuồũ To Tỏprẻ Ari-akyǎ

21 Htuồrò Petru hyǎ đố Byacẻ Jesũ a o rò a sudyǎ lủ, “Byacẻ, vǎ puỏvỷǎ tỏprẻ ki mẻthủ vǎ héro vǎ tẻbẻ plwỏkyǎ lủtẻthủ báphủ cỏtẻ? Ma vǎ bẻ plwỏkyǎ bǎ cỏ è thuỏthyỏtỏphủ cỏ ẻ?”

22 Rò Byacẻ Jesũ hẻsủ è, “Vǎ hé nẻ ná bẻ plwỏkyǎ prẻ thuỏthyỏtỏphủ máto, nẻ bẻ plwỏkyǎ bǎ cỏ è thuỏthyỏtỏshyẻ nuô aphủ thuỏthyỏtỏphủ cỏ.

23 “Phúnuô akhu-akhyẻ, đố mókhu htyẻlẻkẻkẻkủ nuô athyǎnǎ khwỉ tỏprẻ đố a thẻzủ mẻlǎmẻlỷkyǎ lỏ a rǎmǎrǎdyǎ onỉ alulẻ tahe nuỏsu o lủ nuỏtahe. 24 Rò bí a cáhtya mẻlǎmẻlỉ hó alulẻ anủasụ tahe akhẻnuô, a nẻhyǎ rẻlỏ alulẻ đố asu-o étalwỏsủlủ lủ yẻnuô tỏprẻ. 25 Rò alulẻ yẻtỏprẻ plábẻ lủ to akhu-akhyẻ, abyacẻ hétǎngỏ ná a bẻkǎ ỉsẻtǎkyǎ dyẻ anẻ ná aphủamẻ ná a tẻmuỏtẻtẻ lỏ- plỉ rò a bẻ hyǎ plǎlỷkyǎ anủasụ.

26 “Rò a dǎngủlyǎ đố khwỉ nyẻhyǎ rò a kwỉthẻzỏ lủ, ‘Khyǎthẻđỏ kuỏrẻ vǎ nỉ-. Vǎ ki plǎlỉ lỏđũ nẻ pǎ.’ 27 Rò Byacẻ yẻtỏprẻ thẻzỏnỉ lủ rò a dyahtuồ pẻkyǎ lủsu rò a plwỏkǎkyǎ lủ.

28 “Manǎrò, lulẻ yẻtỏprẻnuô, bí a hteka akhẻ a myǎhtye ná akhỏ lulẻphủ thyǎlủ đố asu-o lủ rủtỏcwẻ yẻtỏprẻ. Rò a pủma lủ rò a ci lủ kyǎbỏ rò a hé lủ, ‘Nẻ lodyẻ vǎrủnuô dyẻmỏ vǎ.’

29 “Rò lulẻ yẻtỏprẻnuô a dǎngủlyǎ rò a kwỉthẻzỏ lủ, ‘Khyǎthẻđỏ kuỏrẻ vǎ nỉ-, vǎ plǎlỉ lỏđũ nẻ pǎ,’ a hé lủ phúnuô.

30 “Manǎrò a nỉdǎ lủ tẻkwỉthẻzỏ to. A plǎlỉbẻ hí lủ to rò a nẻđỏtẻ tadủ ử đố htỏkủ. 31 Rò lulẻ đố aruỏ tahe myǎhtye a mẻ ử phúnuô rô èthĩ thẻplỏmỏpǎ cỏ taki- to. Rò a mẻkryǎ- phủtẻnuô èthĩ cuỏhẻsỏ pẻlỏ ná khwỉ nuỏtỏprẻ.

32 “Yẻtỏphủỏrò khwỉ nuỏtỏprẻ ẻhyǎ lủ rò a hé lủ, ‘Kayǎ sỏđỏ thẻplỏ, nẻ kwỉthẻzỏ vǎ rò vǎ dyahtuồkyǎ pẻlỏ nẻnuỏnẻsu tahe, 33 nẻ tỏkỏ thẻzỏ nỉkuồ nẻ khỏlủlẻ thyǎlủ yẻnuô phú vǎ thẻzỏnỉ nẻ nuô, máto ẻ?’ 34 Rò khwỉ yẻtỏprẻ thẻplỏdu nyacỏ lủ rò bí a plǎlỉ tyahỉ lủ to yẻnuô a dyẻtẻkyǎ lủ đố prẻmẻcyẻmẻcủ lủ yẻtahe a takhukủ.”

✧ 18:16 18:16 Li Dỏnyǎ 19:15

³⁵ Rò Byacè Jesù hé tadûkyă dôkhyě, “Thĩ ki plwökyă lõthulõthé málakõ thĩ puõvyă prèzùetèphú tòprè ná tòprè atèthú to hénuõma, Phě Cómarya dõ mókhu tòprè ki mẹ kuõ thĩ thyáphúnuõ pã.”

19

Mế Ná Vẹ Okyă Lũ Ari-akyă (Marko 10:1-12)

¹ Bí Byacè Jesù hé htuõhó tẹyě tahe akhẽnuõ, a o bí Galilea kẹ nuõrò a hte-cuõkyă dõ Judakẹ bí Jordano htyèklõ bérẹ tòkyě. ² Kayă krwöplukrwöphè kuõlõ lũkhyě rò a zasímẹ pẹ ù tẹswítèsě bínuõ.

³ Rò Pharisèophú tahehenuõ a hyă tộkuõ dõ Jesù a o rò èthĩ thézũ hyă myápũ pũ Byacè Jesù atèthú rò a hyă sudyă takè lũ, “Kayă tòprèprè okyă amě ma aní prè pẹ tẹthyótèthya hényă phúnuõ ề?”

⁴ Byacè hếsù èthĩ, “Dõ hekhuhtwõlú mókhuhtwõthě akhẽnuõ, ‘Cómarya byályatú prèmò tòprè ná prèkhũ tòprè prè,’* nuõma thĩ hõnó kuõũ to ề? ⁵ Htuõrò Cómarya hé, ‘Dõ tẹritèkyă yě akhu-akhyě prèkhũ yẽnuõ a bè dyakyă amuõaphě rò a bè cuõ otộkuõ ná amě, rò kayă yèthényẽnuõ a htwõhtyahó tòprè- tuõhó.’* ⁶ Phúnuõrò èthĩ ma kayă thègně mápãtohó. A htwõhtyahó lũ tòprè- tuõhó akhu-akhyě, tẹ dõ Cómarya dya otộ lũ nuõ, prèlukayă bè htópẹkyăní tòprè- to.”

⁷ Rò Pharisèophú tahe sudyă pộ lũ, “Kihéphúnuõrò, mamẹtèrò Mosè cuõ hétuõ ná prèkhũ tòprèprè ki rã li-okyãmě a tẹrãmáradyă tõba rò a dyé ná amě rò a ki okyă amě hénuõma aní prè, a cuõ nõdyétuõ phúnuõma mẹtè?”*

⁸ Rò Byacè Jesù hếsù èthĩ, “Mosè plwõ thĩ dõ thĩ okyă mế phúyẽnuõma aní prè, mẹtèhèrò thĩ ma kayă myécô dõ a khuklõpryě khódũgně akhu-akhyě a plwõ pẹ thĩ phúnuõ prè. Manárò Cómarya byályalú tẹ akhẽ nuõma a nõokyă ù to. ⁹ Vã hé thĩ, kayă tòprèprè dõ amě cuõthú prèkhũ mậto tadúro a ki okyă amě ná tẹritèkyă dõ aruõ rò a ki cuõphyé taple amě dõ aruõtòprè hénuõma a cuõthúhó prèmòhó.”

¹⁰ Rò a khõpacẹ tahe hé lũ, “Tẹritèkyă phúyě ki htwõhtya cyă dõ mếnávẹ aplèkũ kihèrò ki phyémě to ma aryáklõ kõ?”

¹¹ Manárò Jesù hếsù èthĩ, “Kayă cữebé kuõ tẹithyó yě pwõ- tòprè to. Tẹithyó yẽnuõ a cữebé túprè kayă dõ Cómarya dyé lũ dõ a ki ohtwõprèbè tahe agnẹ prè. ¹² Mẹtèhèrò kayă tahehe nuõ, ahèare oto pã dõ a muõhókũ pã akhu-akhyě, a phyé lahyă phúmě to. Tahehe nuõ ù swíkyă lữdye. Dõ Cómarya htyèkègně akhu-akhyě tahehe nuõ a dyalyă hỏ athèplò ná a ki phyé pã aměavẹ to. Kayă dõ a cữebé tẹithyó yètahenuõ, nõmẹ èthĩ nuõ.”

Byacè Jesù Sõri Pacẹphú Tahe (Marko 10:13-16, Luka 18:15-17)

¹³ ù phyáhyă pacẹphú tahe dõ Byacè Jesù a o, mẹtèhèrò èthĩ thézũ nõdyahtya Byacè Jesù atakhu dõ pacẹphú yètahe alọ htuõrò a thézũ

* 19:4 19:4 Hekhuhtwõlú 1:27, 5:2 * 19:5 19:5 Hekhuhtwõlú 2:24 * 19:7 19:7 Li Dõnyă 24:1

nőkwićobě Jesů. Manárò a khöpacě tahe théprwõsũ kayã dõ a èhya pacěphú yětahe.

¹⁴ Rò Byacè Jesů hé èthĩ, “Plwõhya pacěphú nuõtahe dõ vãoyě, meťatũ tã èthĩ tãmé, meťehérò mókhu ahtyěaké nuõma kayã dõ a shyalya athéplò thyáná pacěphú yěnuõtahe atèhó.” ¹⁵ Rò a dyahtyahtuõ atakhu dõ èthĩ alo rò a htecuõkyã.

*Byacè Jesů Dyérõdyéryě Nĩ Kayã Duzã Tahe
(Marko 10:17-31, Luka 18:18-30)*

¹⁶ Kayã tôprè hyã dõ Byacè Jesů a o rò a hyã sudyã lũ, “Thará, thyáphú vã ki nĩbè théhtwõprè tacúprè agnènuõ, tẹ aryá tãcõcõ dõ vã tõbè meñuõma kryã~ maĩtè?”

¹⁷ Byacè Jesů sudyã lũ, “Meťèrò nẹ cuõ sudyãtuõ vã ná tẹryá ari-akyã meťè? Kayã dõ aryá málakõ nuõma a o prétú Cõmarya tôprèprè~ tuõ prè. Nẹ ki thézũ nĩbè théhtwõprè tacúprè kihérò lũkrwõ mekuõ phú Cõmarya mekyãngó nuõ.”

¹⁸ Kayã nuõtõprè sudyã lũ, “Bítè tahetè?” Byacè Jesů hésũ lũ, “ ‘Meťhyě tã kayã tãmé, cuõthũ tã ùphũmẽ tãmé, ehuõehĩ tãmé, khyã lahõlahya tã tẹ tãmé. ¹⁹ Bezũnyã nẹmuõnèphẽ, ✧ mọ nĩdyé nẹhi khãõkhãshyě tahe phú nẹ mọlyã nĩdyé nènè nuõ.’ ” ✧

²⁰ “Yětahenuõ vã meťuõlõhó. Vã lomepã kryã~ maĩtè?” Prèkhũ phúthè yětõprè hésũ kãkhyě lũ phũnuõ.

²¹ Rò Byacè Jesů hé lũ, “Ki nẹ thézũ htwõhtya kayã dõ a lõbã tôprè kihérò kã isěkyãlõ nẹ tãmuõtãtè nuõtahe rò dyékyã ná kayã sõphãõryaphú tahenuõ. Nẹ ki mephũnuõ hérò nẹ ki nĩbè tẹduzãhtyathẽ dõ mókhu pã. Kãmeťuõ phũnuõ rò hyã krwõkuõ vãkhyě.”

²² Prèkhũ phúthè yětõprènuõ, a yõ duzã tãpõtãpẽ có akhu-akhyě, bí a nĩhuõ htuõ Byacè Jesů hé lũ phúyě akhènuõ, a mèthèpyé rò a htekaķyã.

²³ Yětõphuõrò Jesů hé a khöpacě tahe, “Vã hécócó thĩ, kayã duzã tôprè kírè nuõ dõ mókhu htyělékékũ nuõma, apyã nyacó dõ lũgně. ²⁴ Vã hé põ thĩ~, tathĩbuõdu tãduõ kírè plyènuõ dõ htèkhãlĩkũnuõ azũ klõpã có ná kayã duzãhtyathẽ tôprè kírè nuõ dõ mókhu htyělékékũ nuõ có.”

²⁵ Bí a khöpacě tahe nĩhuõ a hé phúyě akhẽ, a khyéthukhyéthé lõ lahya rò a sudyã lũ, “Ki mephũnuõrò ùpẽ tôprè kírè nĩbèpã tẹmewõhtekã pẽ?”

²⁶ Byacè Jesů myárẽ tõdè èthĩ rò a hé èthĩ, “Prèlukayã mełwõhtekã cyã nĩdyé anéto tadũrò Cõmarya mecyãtè pwõtõcõ.”

²⁷ Rò Petru hésũ è, “Myámõ, pè dyakyã lõ cóhó tẹpwõ~ tãcõ rò pè krwõkuõhó nẹkhyěhó. Phũnuõrò pè kírè nĩbè kuõ akhwõakè ìtètè pã?”

²⁸ Byacè Jesů hésũ èthĩ, “Vã hécócó thĩ~, bí Cõmarya taritaryã thètaple lõhó tẹlõ~ plĩ pã, htuõrò vã dõ a mãhó prèlukayã aphúkhũyě ki onyã dõ khuklyãhtè htyalõ alĩatakhe yětõkhu akhu hõpãnuõ, thĩ dõ a krwõ vãkhyě yětahe ki onyãno kuõdũ dõ khuklyãhtè htyalõ shyényèkhu alo yěnuõ pã rò thĩ ki cirya nĩdũ Israelphú shyényèmuõ yěnuõ pã. ²⁹ Htuõto ùpèpè~ bèbè, dõ vã akhu-akhyèrò a dyakyã ahi-aprè bèbè, apuõavyã tahe bèbè, amuõaphẽ

bèbè, aphúalye tahe bèbè, a ki nìbè élóklò pã có ná a dyakya nuôtahe aphuó dõ azèkũ pã, htuõrò a ki nìbè thèhtwõprè tacúprè pã. ³⁰ Manárò kayã dõ ù tanę lũ ná a lodulõ ù tãprènuô, a ki okyã dõkhyélõ ù pã, kayã dõ a okyã dõkhyélõ ù tahenuô a ki htwõhtya kayã dõ ù lodulõ lũ pã,” Jesũ hé pè èthi phú nuô.

20

Prèmetèphú Tahe Dõ Thòbithè Lékhu

¹ “Mètèhèrò, mókhu htyélékékũ ma athyaná prèbyacè tãprè dõ a htecuó romú rò a cuó dakè hyã ù dõ a thòbithèphèkhu yènuôhó. ² Prèbyacè yètãprè ná prèdakèephú yètahenuô, a thèplòtõ lũ ná a ki dakè lũ tãnyè ma rűzye denari tãbè.

³ “Bí mõplyãsèhtya lwĩthyótõmũ behó akhènuô, a cuó dõ klékũ rò a cuó myáhtye kayã okõodã pré rò atèmę oto tahe ihtò ohtõolyã lahyã bínuô. ⁴ Rò a hé èthi, ‘Hyã ryãkuõ lahyã dõ vã thòbithèphèkhu nuô rò vã ki myã dyétõdyébè pèdũ thĩ akhwóakè pã.’ ⁵ Rò èthi hyã lahyã dõ lũprèkhu rò prèbyacè yè htecuó khyèthyã dõ klékũ bí mõhtuô shyényëmũ bè akhènuô, htuõrò a htecuó khyèthyã bí mõhélyã thuõmũbè akhè rò a cuó dakè hyãkhyè ù dõ a thòbithè lékhu rò a hé ù phú a hé rẹ htuõhó ù nuô tahe. ⁶ Rò a htecuó khyèthyã dõ klékũ bí mõhélyã nyãmũ akhè, rò a cuó myáhtyepã kayã dõ a okõ tãdã, a tèmę oto tahe kahtõohtõ kahtõolyã bínuô rò a sudyã èthi, ‘Tãcõ~ rò thĩ mèteto rò thĩ cuó ihtò kyãdè lõ býyè tãnyè mõhé mètè?’

⁷ “Rò èthi hèsũ lũ, ‘Prèdakè hyãkuõ pè a o tãprè~ to.’

“Rò a hé èthi, ‘Hyãmę kuõ lahyã dõ vã thòbithè lékhu nuô.’

⁸ “Bí mõtãhó akhènuô, prèbyacè yè hé aprè põtari myákhwèní prè yètãprè, ‘Èhyã lahyã prèmetèphú nuôtahe rò dyépè èthi akhwóakè nuô. Dyérélõ a hyã tãnolõ akhõ nuôtahe ní, rò a hyã rélõ nuôtahe rò dyénolõ ù pã.’

⁹ “Prèmetèphú dõ a hyã mètè dõ mõhélyã nyãmũ akhè tahe hyãphyé rélõ khwókè rò prè dõ a põtariní prè yètãprè dyé èthi tãprè ná rűzye denari tãbè. ¹⁰ Yètãphuõrò shuõkhè tãke hó dõ a hyãryã rélõklò ù tahe rò èthi tanę ná a ki nìbè éklò rũ ná ù pã tadúro èthi nìbè rűzye denari tãprè tãbè thyáná ù pré. ¹¹ Bí èthi nìbè khwókèyè akhè a tamwõtãlè prèbyacè azõ. ¹² Èthi hé prèbyacè, ‘Kayã yètahe rò a hyã mèní nyèprè tãmũ khálèphú pré rò a kalé hó tadúro nè dyé èthi khwókè thyáná pèpè. Pè rò pè mę sõphásoryã dõ kékúkèlè tãnyè~ mõhé có rò nè dyélõ pè toto.’

¹³ “Manárò prèbyacè hèsũ dõ a hé phúyè aklè tãprè, ‘Vã mę-e dõ nèkhu tãcõ~ to, vã mę tã pré, nè thèplòtõ htuõhó ná vã ki dyé nè tãnyè ma rűzye denari tãbè vãhétõ? ¹⁴ Phýení nè khwókèyè rò kamõ. Vã thézũ dyé kayã dõ a hyã ryãnolõ ùkhõ yètahe akhwóakè thyáná vã dyé nè nuô. ¹⁵ Vãrũ ná vãnè pré, vã thézũ mephútè rò a ninyã to è? Vã dyézũdyéyè tẹ phúyè rò nè thèkhwé vã è?’

¹⁶ “Phúnuõrò ù tanę patí élä kayã tahe tadúro Cómarya ki dyadu lũ pã. Ù tanędu élä kayã tahe tadúro Cómarya ki dya patílõ lũ pã.”

*Byacè Jesũ Héluõ Khyěthyá Ná A Ki Thyě Pã Ari-akyã
(Marko 10:32-34, Luka 18:31-34)*

¹⁷ Bí Byacè Jesũ htya dõ vj Jerusalem rò bí a cuõ dõ klyálo akhěnuõ, a écuõ plókhó a khõpacě shyéthényěyě tõpho rò a hé èthĩ, ¹⁸ “Pẹ htya dõ vj Jerusalem, rò ù ki isětãkyã prèlukayã aphúkhũ mǎdũ vǎyěnuõ dõ bwídukhu tahe ná prèithyó tètthýótètthya athará tahe a takhukũ pã. Rò èthĩ ki thèplò tõ lỏ lủ dõ a ki mệthyěkyã vǎ pã. ¹⁹ Èthĩ ki dyétã dítũ vǎ dõ Judaphú mǎto tahe a khadãkũ pã. Rò Judaphú mǎto tahe ki hébè takhwótakè kanikano lỏ vǎ pã. Htuõrò èthĩ ki mủ vǎ ná suplye iplírwj pã rò èthĩ ki mủthyěhtya vǎ dõ krusulõ* pã. Manárò thuõnyě tõnyě pãnuõ Cómarya ki mệtwõprè kahtò kakhýě khyěthyá vǎ pã.”

*Muõtõprè A Tèkwĩthézò
(Marko 10:35-45)*

²⁰ Htuõrò Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná Giovanni amuõ yěnuõ a hyǎ rỏkuõ ná a phũprèkhũ yéthényě dõ Byacè Jesũ a o. Amuõyě hyǎ dǎngũtǎ dõ Byacè anyěhyǎ rò a kwĩthézò lủ ná a ki mẹ pẹ lủ tètõcõ.

²¹ Rò Byacè hé lủ, “Nẹ thézũ dõ vǎ ki mệcwỏ pẹ nẹ ítẽ?” Rò a hésũ Byacè, “Shyé~ nẹ htwõ hỏ khwĩ dõ Cómarya htyělélékékũ hỏ pãnuõ dyéonyǎ pẹkuõ vǎphũ yéthényě dõ nẹ takhu cỏhtwỏ tỏkyě tỏprè, dõ nẹ takhu cỏci tỏkyě tỏprè pã ní~.”

²² Byacè hésũ èthĩ, “Thĩ hyǎkwĩ tẹyěnuõ thĩ thégñě nĩdyé ari-akyã to. Tẹcyếtẹcũ dõ vǎ kírẻ khyábẻ yě pãnuõma thĩ ki khyábẻ kuõnyǎ pã ẻ?” Rò èthĩ hésũ, “Pẹ khyábẻ kuõ prẻ.”

²³ Byacè hésũ èthĩ, “Thĩ ki khyábẻ mǎ kuõ lakỏ dũ phũ vǎ khyábẻ yěnuõ pã. Manárò nẹ tỏ onyǎ dõ vǎ takhu cỏci tỏkyě ẻ, cỏhtwỏ tỏkyě ẻ nuõ a o dõ vǎ khadãkũ mǎto. Vǎphẻ dõ mỏkhu yětỏprè taritaryǎ pẹ hỏ khǎlẻyě ná cũ~ a thézũ dyé nĩdũ ùnuõtahe agñẻ hỏ.”

²⁴ Bí a khõpacě dõ a okyã prèshýe yětahe nĩhuõ a sudyǎ phúyě akhẻ nuõ, èthĩ thèplòdu lỏ puõ ná vyǎ nuõ thényě. ²⁵ Byacè Jesũ éplỏlỏ èthĩ rò a hé èthĩ, “Thĩ thégñẻdũ hỏ ná khwíducỏphyahtũ tahe nuõma a nõe nĩdyé lahyǎ a taryěshyosỏ dõ htyěphúkẻphũ tahe akhu. Htyěphúkẻphũ a khuklỏkhuklyǎ thĩ tahẻrỏ a nõe nĩkuõdũhỏ a taryěshyosỏ yěnuõ dõ htyěphúkẻphũ tahe akhukhu. ²⁶ Thĩ ke rò thĩ tỏ mệphũnuõ to. Dõ thĩklẻnuõ, kayǎ tỏprèprè ki thézũ htwõdu hẻrỏ a tỏbẻ htwõ thĩ prèmẹtẻphũ. ²⁷ Htuõrò dõ thĩklẻnuõ, kayǎ tỏprèprè ki thézũ htwõ thĩbyacẻ hẻrỏ a tỏbẻ htwõ thĩcũ. ²⁸ Myábủkuõ vǎ mǎdũ prèlukayã aphúkhũyě, vǎ hyǎ dõ ù ki mệpẹ vǎgnẻ nuõ mǎto. Vǎ hyǎ dõ vǎ ki mệpẹ ùgnẻ prẻ. Rò thyáphũ vǎ ki ihtakǎnĩ èthĩ agñẻnuõrỏ, vǎ dyẻlyǎkyǎ vǎ thèplỏ htwõprè dõ kayǎ ẻprẻ agñẻ.”

*Byacè Jesũ Zasĩmẻ Kayǎ Mẻthẻkhĩ Thẻnyẻ
(Marko 10:46-52, Luka 18:35-43)*

²⁹ Bí Byacè Jesũ ná a khõpacẻ tahe htecuõkyǎ bí vj Jeriko akhěnuõ, kayǎ bẻmũdu krwỏkuõ lỏ lủkhyẻ tỏplutỏphẻ. ³⁰ Kayǎ mẻthẻkhĩ thẻnyẻ onyǎo dõ

* **20:19** 20:19 Krístuphũ tahehe rò a hé ná hihtũdĩkẻ

klyáhtů rò bí a nřhuů ů hé ná Byacè Jesů hyăhó dŏ èthř khăshyè akhěnuô, a éhtŏ rò a hé, “Kŏ~ Davi aphúkhů, Byacè~, thézŏ kuŏ ré pè ní~.”

³¹ “Thuôthuô~ omyá,” kayă bémų tahe hé èthř shyoshyo, a lé éhtŏhtya shyoshyo pŏ, “Kŏ~ Davi aphúkhů, Byacè~, thézŏ kuŏ ré pè ní~,” phúnuô.

³² Byacè Jesů okuŏ é èthř rò sudyă èthř, “Thř thézŭ nõmę vă maítě?”

³³ Rò èthř hé lů, “Byacè, pè thézŭ mètĕlř kuŏŭ.”

³⁴ Byacè Jesů thézŏnř èthř rò a tôhyă èthř mètĕplò rò èthř mètĕ lřhtya khyé cŏ. Rò èthř cáhtya krwŏkuŏ lŏ lůkhyě.

21

Byacè Jesů Mădŭ Messia Yě Hyănuŏ Dŏ Vř Jerusalem (Marko 11:1-11, Luka 19:28-38, Giovanni 12:12-19)

¹ Bí Byacè Jesů ná a khŏpacĕ tahe hyăphŭhŏ ná vř Jerusalem akhěnuô, a hyătuŏ lahyă dŏ dŏ Bethphage dŏ a o bí Oliva sokhu nuô. Jesů nõhyă ré a khŏpacĕ thényĕ rò a hé èthř, ² “Hyănuŏ ré lahyă dŏ dŏ nyěnuô tôdŏ, thř hyă nuŏnuŏ ná thř ki myăhtye ů cŏklŏ myăŏlyămuŏ tôduŏ ná aphúpatř otathwo tŏkuŏná lů bínuô tôduŏ pă. Ilyě è rò cwikalŏ dŏ văoyĕ. ³ Kayă tôprĕprĕ ki hé thř tôcôcô hérŏ, hĕsoluŏ pĕ lů ná Byacè lo èthř héphúnuô, thř ki hé phúnuôma a plwŏka thř tôphuŏ plwŏka cŏ.”

⁴ Tĕyĕnuô a ki mĕlŏbăhtya prĕprŏ a tĕhéone,

⁵ “Hĕsoluŏ pĕ vř Zionphú tahe, ‘Myámŏ lahyă, thř khwícŏphya hyă dŏ thř o hŏ. È ma a thĕdŏthĕnga rò a sidyă hyănř myăŏlyă. Rò a sidyă hyă dŏ aphúpatř tôduŏ.’”✧

⁶ A khŏpacĕ yĕthényĕ cuŏmę phú a hénř èthř nuô. ⁷ Èthř cwikanř myăŏlyămuŏ ná aphú rò èthř idĕhtya lahyă acăklŏ dŏ myăŏlyă yĕtahe anyăkhu rò Byacè htya-onyă bínuô. ⁸ Kayă bémųdu yĕtahe dĕtă lahyă acăklŏ tahe dŏ klyádĕkŭ. Taheherò a kĕtă lahyă thŏphyăphú tahe rò dĕtă dŏ klyádĕkŭ. ⁹ Kayă cuŏ ré dŏ Byacè anyĕhyă tôplutŏphĕ, a krwŏkuŏ dŏkhyĕ tôplutŏphĕ rò a éhtŏ lahyă,

“Hosanna, htuthĕhtya lahyă Khwř Davi aphúkhů.”

“Byacè dŏ a hyă dŏ Cŏmarya amwřyĕ tôprĕnuô, tĕsŏri ki lyăbĕdŭ è ní~”✧

“Hosanna, htuthĕhtya lahyă Cŏmarya dŏ a o dŏ mŏkhu akhălĕ htalŏlŏ yĕtŏprĕ.”

¹⁰ Bí Byacè Jesů nuŏ dŏ vř Jerusalem akhěnuô, vř Jerusalemphú tôvřlŏ thĕplŏ tapŭkazŏ lŏplř rò èthř sudyă, “È ma ůpĕ?”

¹¹ Kayă bémųyĕ hĕsŭ, “È ma Jesů. È ma prĕprŏ dŏ a o dŏ Galilea kĕ, Nazarĕ vřnuô tôprĕ.”

Byacè Jesů Hyănuŏ Dŏ Tĕlŭhŏdu (Marko 11:15-19, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

12 Byacè Jesũ cuõnuõ dõ tẽlũtyã hõkũ rò a cuõnuõ vễhtekyã lõlõ~ kayã ipri-isẽtẽ bínũ tahe rò a nuõhtu laklõtãkyã lõ ù lẹhtulya rũ* a dỉrẹhtyalõ nuõtahe ná khuklyãhtyalõ dõ ù lẹonyã isẽ ná htulwĩ† nuõtahe. 13 Htuõrò a hé, “Lisãsekũ hé, ‘Vãhi ma ù ki é ná tẹcõbẽ ahi,’* manárò thĩ cuõ nõhtwõ lõhõ vãphẽ ahi ná ‘Prẹhuõehĩ lẹowóo akhãlẽ hó.’”

14 Kayã mètèkhĩ khãduõdá tahe hyãnuõtõ kuõlõ Byacè Jesũ dõ tẽlũtyã hõkũ, rò a zasímẽ pẹlõ èthĩ. 15 Manárò bí bwídukhu tahe ná prẹithyó tẹthyótẹthya athará tahe myãhtyehõ Byacè Jesũ mẹ tẹprotẹprya tahe htuõrò a myãhtye ná pacẹphú tahe èhtõhtya lahyã, “Hosanna, htuthéhtya Khwĩ Davi aphúkhũ,” dõ tẽlũtyã hõkũ akhẽnuõ, èthĩ théplòdu kanõ~ to.

16 Èthĩ sudyã Byacè, “Pacẹphú thĩtahe èhtõ nuõma nẹ nĩhuõ ẽ?”

Rò Byacè hẹsũ èthĩ, “Ò, vã nĩhuõ vã~, lisãsẽ hé, ‘Pacẹphú thĩtahe ná pacẹphú dõ a õnúpã tahenuõ, nẹ ki nõhtuthéhtya èthĩ pã,’* a hé phúnũ ma thĩ hõnõ kuõnyã ù to ẽ?”

17 Htuõrò Byacè Jesũ htecuõkyã dõ dõ Bethania rò a cuõ omyẽo bínũ.

Byacè Jesũ Nõkrã Thyẽkyã Kadwímõ Tõmõ (Marko 11:12-14, 11:20-24)

18 Anotõrõ bí mõi rómũ akhẽnuõ, Byacè ná a khõpacẽ tahe kãkhyẽ khyẽthya dõ vĩ Jerusalem, rò bí èthĩ kã dõ klyálo akhẽ, Jesũ thée dĩ. 19 Rò Jesũ myãhtye kadwímõ tõtõhò o dõ klyãhtũ rò a cuõ tõ lũ tadũrò a myãhtye athè o tõplõ~ to. A o shuõshuõ alè pré. Yětõphuõrò a hé kadwímõ yětõthò, “Thèkuõ pã tã ù tõphuõ~ tãmé ní~” a hé rò kadwímõ krãthyẽ có tõphuõthyẽ có.

20 Bí a khõpacẽ tahe myãhtye tẹhtwõhtya phúyẽ akhẽ, a khyéthukhyéthẽ lõplĩ có. Rò èthĩ sudyã Byacè, “Kadwímõ yětõthò a cuõthyẽ tõphuõthyẽ cyãtuõ phútẽtẽ ha?”

21 Byacè hẹsũ èthĩ, “Vã hécócó thĩ~, nẹ zũe rò nẹ ki théplõrare to hẹnuõma phú vã hé kadwímõ rò a thyẽkrãkyã yẽnuõ, thĩ ma~ thĩ mẹ cyãkuõdũ phúnũ pré. Thĩ ki mẹcyãlõklõ pã có ná nuõ pã. Thĩ ki hé so yětõmẽ, ‘Thóthũ cuõ taphãkyã dõ htyẽdutava akũnuõ,’ hẹnuõma a ki htwõhtya pẹ thĩ phú thĩ hé nuõ pã. 22 Thĩ ki zũe nuõ, thĩ kwĩtẽ dõ Phẽ Cõmarya a o ítètẽ~ bèbè thĩ nĩbè pã.”

Kayã Htwõ Khuklõkhuklyã Tahe Sudyã Byacè Jesũ A Taryẽshyosõ (Marko 11:27-33, Luka 20:1-8)

23 Byacè Jesũ nuõ dõ tẹlũhõdu vĩkũ rò bí a ithyõithyatã ù akhẽnuõ, bwídukhu tahe ná Judaphú tẹcõbucõbẽ khuklõkhuklyã tahe hyã dõ Byacè a o rò a sudyã lũ, “Nẹ cuõmẹtuõ tẹphúyẽ tahe ròma nẹ cuõmẹ ná ùpẽ a taryẽshyosõ pẽ? Ùpẽ nõmẹ nẹ pẽ?”

24 Byacè hẹsũ èthĩ, “Vã sudyã kuõ thĩ ngõ tõmũ, thĩ ki hẹsũ pẹ kuõ vã hẹrò vã mẹ tẹyẽtahe ná ùpẽ a taryẽshyosõ pẹnuõ vã ki hẹsoluõ pẹkuõ thĩ pã.

* **21:12** 21:12 Kayã o dõ htyẽké aruõ hyã dõ tẹlũhõdu rò a hyãhtulya lahyã arũ ná tẹlũhõdu rũ thyáphũ èthĩ ki ipri lahyã ná tẹphútẹlye dõ ki mẹlũhtya agnẽ. Prẹhtulya rũ tahenuõ, thyáphũ ki nĩbè ẹrũ rò a pũmẹ-e ùkhu. † **21:12** 21:12 Kayã tahenuõ ipri lahyã htulwĩ ná thĩmĩ dõ a ki mẹlũhtya agnẽ pré. * **21:13** 21:13 Isaia 56:7 * **21:16** 21:16 Li Htuthéhtya 8:2

25 Giovanni Baptista plwõ pẹ ù htyě yěnuõma Còmarya dyé lữ taryěshyosõ ẽ? Mátorò prèlukayã dyé lữ ẽ?”

Rò èthĩ hé nĩdyélũ, “Pẹ ki hé, ‘Còmarya dyé lữ’ kihérò, a klyá sudyã nyã hó pẹ, ‘Kihéphúnuõrò thĩ zũe lữ to mẹtě?’ A klyá hé nyã phúnuõ hó.

26 Manárò pẹ ki hé, ‘Prèlukayã dyé lữ’ kihérò, pẹ théisě kayã bẽmụ yětahe alélé, mẹtěhérò kayã yětahe yõ zũe lahyã ná Giovanni ma Còmarya aprẽpro málakõ tõprè, phúnuõnuõ.”

27 Phúnuõ akhu-akhyě èthĩ hēsũ Jesũ, “Pẹ thěgněto.”

Rò Jesũ hēsũ èthĩ, “Kihéphúnuõrò vã mẹtẹ yětahe ná ùpẹ a taryěshyosõ pẹ nuõ vã hēsuluõ pẹ thĩ toto.”

Tẹdyá Khákho Phúprèkhũ Thényě Ari-akyã

28 “Hé pemyã vã thĩ tanẹ phútě? Kayã tõprè rò a phúprèkhũ o thényě. Rò a cuõ hé a vyáduklõ tõprè, ‘Yětõnyě hyã dõ prèkhu rò hyãmyákhwè thòbĩthèmõ ní~.’

29 “Rò a hēsũ aphě, ‘Vã hyã to,’ a hé tadúro dõkhyě nuõ a tanẹ nĩkhyě rò a hyã khyěthyã.

30 “Htuõrò phěyě tõprènuõ a cuõke dõ aphúpatí tõprè a o rò a hé thyálũ phú a hé a phúvyáprè nuõtõprè. Rò a hēsũ aphě, ‘Ò phě, vã hyãdũ pã,’ tadúro a hyã péto.

31 “Phúprèkhũ yěthényěnuõ, a mẹtõ aphě théplò bítě tõprètě?”

Rò èthĩ hēsũ lữ, “Adu tõprè.”

Rò Byacè hé èthĩ, “Vã hécócó thĩ, thĩ lẹnuõo akhãlẹ dõ mókhu htyělékékũ nuõ, prèkwĩamo-arã ná himyáphèmuõ tahe cuõnuõphekya thĩ hó. 32 Mẹtěhérò Giovanni hyã dyéluõ thĩ ná tẹcótẹtẹ aklyá tadúro thĩ zũe lữ to. Manárò prèkwĩamo-arã ná himyáphèmuõ tahe zũe lữ. Thĩ myáhtye có kayã yětahe athéplò htulya kã có tadúro thĩ théplò htulyakã kuõũ to htuõto thĩ zũekuõ có ù taki~ to.

Tẹdyá Khákho Prẽmẹ-e Thòbĩthèphè Dõ Acyě Tahe (Marko 12:1-12, Luka 20:9-19)

33 “Nĩdã pọ lahyã tẹdyã dõ aruõ yětõtó. Bètõphuõnuõ prẽbyacè dõ a isóiplũ nĩdyé a thòbĩthèmõ tahe otõprè. A iratavabí nĩdyé lõ a taréyě, rò a ikhũo nĩdyé ahekũ tókũ dõ a ki ivĩhte ná thòbĩthèhtyě agnẽ, htuõrò a isóhtya nĩ lẹthũhtyalõ dõ ù lẹopõmyã ná prẽ agnẽ tòmẽ. Htuõrò a plwõkhyãekyã apréyě ná prẽmẽprè tahe rò a htecuõkyã dõ kẹaruõ tókẹ. 34 Thyáphú prèkhyãe lữ prè tahe ki bẽepẹ kuõ lữ thòthè tahenuõrò, bí shuõkhě phũhyã hó dõ tõ ibaplõ hó thòbĩthè akhě nuõ, a nõhyã a prẽmètèphú tahe dõ prèkhyãepè tahe a o.

35 “Prèkhyãepè tahenuõ a pũ prẽbyacè a prẽmètèphú yětahe rò a mũ lütè tõprè, a mèt̃yěkyã lütè tõprè, tõprè rò a tã lữ ná lõ. 36 Yětõphuõrò a nõhyã élõklõke prẽmètèphú dõ èthĩ o rò a hyãé klõ ná a hyã rẹ nuõtahe có tadúro prèkhyãepè nuõtahe męc̃yēmęc̃ũ èthĩ thyánã a hyã rẹ nuõtahe prè. 37 Dõkhyětadũrò, a nõhyã a phúprèkhũ dõ èthĩ a o. ‘Vãphú ná vãnẹ ma èthĩ klyá thényãthetarẽ klõnyã prè,’ a hé phúnuõ.

38 “Manárò bí prèkhyäepre yëtahe myáhtye lǔ akhënuô, èthi hé nídyélǔ, ‘È ma prè dô a níbè ucëtazè nuôtòprè hò, cuô! Cuómëthyëkyä lǔ pó~, rò pè ki phyé a ucëtazè pä pó~,’ a hé lahyä phúnuô. 39 Rò a pǔ lǔ rò a cwihtekyä lǔ dô taréklǔ rò a mëthyëkyä lǔ.

40 “Phúnuô rô shyé~ prëbyacè hyätuô pãnuô, a ki mę èthi phútë pä?”

41 Prëlǔtyä khukló tahe ná Judaphú təcóbě khuklókhuklyä tahe hésû, “A ki męcyëmęcû, mëthyëkyä kayäcyëkayäcû nuôtahe pä. Rò a ki plwökhya khóke apré yënuô ná prèkhyäepre dô a ki ibë kakhyye pë lǔ bí tètètèphö hte ashuôakhë nuôtahe pä.”

42 Byacè hé èthi, “Lisäsëkǔ hé,

‘Kayä mëtya hi rò lõ dô èthi vǐkyä lǔ nuôtômënuô a htwöhtya lõ dô a tahtwóma lõ có hitômě có. Yënuôma Byacè Cómarya mëtë prè, rò a mëtë yënuôma a tètètèprya nyacó.’✧

“Lisäsëkǔ hé phúyënuôma thǐ hǒnó kuǒ tǒphuô~ to è? Thǐ klyá hǒnó nyäpré.

43 “Phúnuô rô vǎ hé thǐ mókhu htyëlékékǔ dô thǐ tǒkò níbënuô Cómarya ki phyéphekyäphe thǐ pä. Rò a ki dyé ná kayä dô a cǔe Cómarya angó nuôtahe pä. 44 Kayä dô a latǎ dô lõ yëtômě alǒnuô, akrwí ki laké prè pä, manárò lõ yëtômě ki latǎ dô lõ lǔ pä nuô, akrwí akrwó ki mù kaprǐ lõ có pä.”‡

45 Bí bwídukhu tahe ná Pharisëophú tahe níhuô Byacè Jesù dyákhákhò akhënuô, èthi thëgně ná Byacè hékho èthi. 46 Rò èthi myápǔ lahyä klyá dô a kírë pǔ Jesù tadúro Jesù ma prèpro tǒprè, kayä bémụ tahe yǒ zǔe lahyä phúnuô akhu-akhyë, èthi thëisě kayä bémụ nuôtahe alé.

22

Tëdyá Khákhò Tëkǎ Sǒmësödya (Luka 14:15-24)

1 Byacè Jesù dǒnyä khákhò pë khyëthyá èthi rò a hé, 2 “Mókhu a htyëlékékǔ nuôma athyaná khwí tǒprè dô a taritaryä one pë a phúprèkhǔ pwě kasödya dô a ki buôebuô sǔ ù agně yënuô tǒprèhó. 3 A nõcuô éhyä kayä dô a mehyäehyǎ lǔ tahenuô ná prëmètèphú tahe tadúro èthi hésû lahyä, “To, pë hyäkuô nè to.’

4 “Htuô rô a nõcuôé pǒ ná a prëmètèphú dô aruô tahe rò a hécuónǐ lǔ, ‘Héso pë kayä dô vǎ mehyäehyǎ lǔ nuôtahe, vǎ taritaryä htuô lõ hó dímóhé agněhó. Vǎ mëthyë có pǔphëdu ná pǔphú katúkatya tahe azye có. Hyäehyǎ lahyä kasǒmësödya a tètètè yënuôma anǐ hò, cuôhésò pë lahyä èthi phúyënuô ní~’ a hécuónǐ a prëmètèphú tahe phúnuô.

5 “Manárò kayä dô khwí mehyä lǔ tahenuô a bezǔbenyá tǒcô~ to. A htecuó khókyä lõ. Tǒprè rò a hyä dô prékhu, tǒprè rò a cuô mëkuómekhá. 6 A okyä tahe ke rò a pǔ mëcyëmęcû khwí a prëmètèphú tahe, htuô rô a mëthyë lǔtè tahe. 7 Yëtòphuô rô khwí thèplòdu rò a nõcuô aklyèphú tahe rò èthi

✧ 21:42 21:42 Li Htuthëhtya 118:22-23 ‡ 21:44 21:44 Û rá liphá mú~ nukhë tahehenuô, ù myáhtye lisäsë yëtómǎ opatǒkuô to

cuõmęthyękyă lõ~ kayă dõ a męthyę lõ pręmetęphú nuõtahe rò súũkyă lõ ęthĩ vı.

8 “Rò a hé pręmetęphú tahe, ‘Ű taritaryă one lõhõ kaşõdya a tętętęõ tadúro kayă dõ vă mehyă lõ tahe nuõma kayă tahe dõ a tõkò mehyă to. 9 Cuõmõ lahyă dõ klyátõ klyásásû lõ nuõ rò myáhtye űpępę~ bèbè ęhyălõ ęthĩ dõ pwękũyę ní~.’ 10 Phúnuõrò a pręmetęphú tahe htecuõ dõ klyádu tahe akũ rò a cuõęka plólõ lõ~ kayă dõ a myáhtye nuõtahe. Acyę bèbè, aryá bèbè, a hé pã to, a ęka lõplĩ có rò dõ kaşõdya ahikũ nuõ sĩprę bãtapĩ~ có.

11 “Manárò bí khwĩ hyănuõmyă sĩpręsímyă akhẽnuõ, a myáhtye sĩprę dõ a kũthyă kuõũ kaşõdya a hyęca to o tõprę. 12 A sudyă lõ, ‘Khõmẽ~, nẹ kũthyánĩ kuõũ hyęca kaşõdya to rò nẹ cuõ hyănuõ nĩ kuõũ phútẽ?’ Tadúro a hésû lõ tømũ~ to.

13 “Yętõphuõrò khwĩ hé a pręmetęphú tahe, ‘Cõklõlõ atakhu khăduõ nuõ rò tãhtękyă è dõ akhĩklẽ nuõ. Khălẽ bínuõ tõphoma tęnguõplyanguõryă akhălẽ ná tẹ ątakrũ có khukhyę akhălẽ.’

14 “Mętęhéro Cómarya mehyă ęlă kayă tadúro a nwóhtya patĩprę ű prę.”

Judaphú Tahema A Tõkòdyé Khwĩ Caesare Amo-ară Ě? (Marko 12:13-17, Luka 20:20-26)

15 Htuõrò thyáphú Pharisęophú tahe ki pũnĩ Byacè Jesũ hébèthú ngõ tahe agnẽnuõrò, a htecuõ okúokyă nĩdyé lõ. 16 Ęthĩ nõcuõ tõkuõ a khõpacę tahe ná Khwĩ Herodè aplõamũphú tahe dõ Byacè a o rò ęthĩ cuõhé Byacè, “Thárádu, pẹ thęgnẽ ná nẹ ma kayă cócúcó tõprę. Nẹ ithyó có ű phú Cómarya thézũ nõhtwõprę ű nuõtahecó. Nẹ dă ithyóithyahó ű hénuõma nẹ ithyó pęprę ű tẹmátęcó prę. Pręlukayă tahe tanęcó nẹ phútẽ bèbè, nẹ thęisę kuõũ tõe~ to. Nẹ myádu myápatĩ kuõũ toto. 17 Phúnuõrò nẹ hępemyă pẹ yętõcõ, ma nẹ tanę phútẽ? Ma pẹ tõkòdyé Roma akhwĩdu Caesare amo-ară ę? Ma pẹ tõdyé to ę?”

18 Manárò Byacè Jesũ thęgnẽone htuõhõ dõ ęthĩ kírę pũ lõngõ rò a hésû ęthĩ, “Kayă cyézócõtę nẹ thĩ~, mamętęrò thĩ hyăcyé sudyăkho ngõ phúyę mętẽ? 19 Dyéluõ pemyă vă rũzye dõ thĩ dyé ná amo-ară yẽnuõ,” rò ęthĩ hyădyé lõ rũzye denari tõe. 20 Rò a sudyă ęthĩ, “Yẽma űpę khuklõzăzõ pẽ? A rão ná űpę amwĩpẽ?”

21 Rò ęthĩ hésû, “Khwĩ a khuklõzăzõ ná khwĩ amwĩ.”

Htuõrò Byacè hésû ęthĩ, “Khwĩdu Caesare atẹ kihéro dyé ná khwĩdunuõ, Cómarya atẹ kihéro dyé ná Cómarya nuõ.”

22 Bí ęthĩ nĩhuõ Jesũ hé phúyę akhẽnuõ, a htetapa lõplĩ ęthĩ rò ęthĩ hteka taphăkyă lõ lõlẽ.

Tęsudyă Tęhtwõprę Shyé~ Thyęhtuõ Pă Ari-akyă (Marko 12:18-27, Luka 20:27-40)

23 Bínuõ tõeýehõ, Saducęophú dõ a zũedũ agnẽ ná shyé~ thyęhtuõpă nuõ tęhtwõprę kaşhyę o pã to tømũnuõ a hyă dõ Byacè a o rò a hyă sudyă lõ ngõ tømũ. 24 Rò ęthĩ sudyă Byacè Jesũ, “Thárádu, Mosè hé pẹ pẹ ná prękhũ tõpręprę ki thyę rò aphú ki okyă tõprę~ to hénuõ, thyáphú akhwĩalyă ki

okyã kuõũ nuôro, a puõprèkhũ bè phyédwó akhĩ okyãyě, a hé phúnuô.✱
 25 Khõnyãrò dõ pèklènuô puõ ná vyã prèkhũ o thuõthyótôprè. A vyãprèlõ
 tôprè phyé amě rò dõkhyènuô a thyèkyã amě lé, rò aphú okyã tôprè~ to
 akhu-akhyè apuõ dõkhyè tôprè bèphyédwó akhĩ okyã yètôprè. 26 Apuõ
 nyèprè tôprè htuõrò thuõprè tôprè tuõdõ aprè thuõthyótôprè yètôprènuô
 a htwõhtya thyákuõ lõ phú avyãprè htwõhtya nuô. 27 Dõkhyètadũ rò prèmò
 yètôprè thyè kuõno prè. 28 Phúnuôro shyè~ thyèihtòkakhýě amõnyě pã
 tõnyènuô, yě thuõthyótôprè. Aklènuô, bítè tôprè ki htwõ avè pã? Mètèhèrò
 èthĩ htwõnõlõ lüvè nuõ~,” a sudyã Jesũ phúnuô.

29 Rò Byacè Jesũ hésũ kakhýě èthĩ, “Thĩ thú lõhó, mètèhèrò thĩ thègně tãtè
 kuõũ lisãsě ná Cómarya a tètprètèprya męcyã tèt tahe to. 30 Mètèhèrò shyè~ ù
 thyè ihtòkakhýě pãnuô ù phyéphúphyémě, ù phyéphúphyévè o pãtohó, èthĩ
 ki thyákuõlõ phú mõkhutanéphú nuõtahe pãhó. 31-32 Tètthyè ihtòkakhýě ari-
 akyã yènuô, Cómarya hékyã, ‘Vã ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya,
 ná Jacob a Cómarya,’✱ a hé phúyě nuõma thĩ hõnó kuõũ to ẽ? Cómarya ma
 kayãthyè tahe a Cómarya mato, kayã htwõprè tahe a Cómarya.”

33 Bí kayã bémũ nĩhuõ a tètthyóyè akhènuô, a khyéthukhyéthè lõplĩ có.

Ngómekyã Dõ A Lodulõ Û (Marko 12:28-34, Luka 10:25-28)

34 Pharisèophú tahe nĩhuõ ná Saducèophú tahe hékakhýě súbè Byacè Jesũ
 tòmũ~ to rò Pharisèophú tahe éopló nĩdyé khyèlũ. 35 Dõ èthĩ aklènuô, a
 thègně lõbãklõ Judaphú a tètthyótèthya nuô a otôprè rò a hyã sudyãkhomyã
 Byacè Jesũ, 36 “Thará, tèmekyãngõ a tètthyótèthya aklè yètahe nuõma bítè
 tòmũ rò a lodulõ ù?”

37 Byacè hésũ kakhýě, “Mõ lõthulõthé thĩ Cómarya ná thĩ thèplò sìmèlõ,
 mõ lõthulõthé è ná thĩ tètthwõprè lõ~ plĩ, mõ lõthulõthé è ná thĩ tètane
 lõ~ plĩ.”✱ 38 Yèma tèmekyãngõ dõ a lodulõ tòmã hó. 39 Nyèmãtòmã ma, a
 thyáhó ná aré nuô tòmã hó, ‘Mõ kayã dõ a ophúowó ná thĩ nuõtahe phú
 thĩ mõlyã nĩdyé thĩné nuô.’✱ 40 Lõ~ Mosè ná prèprò thĩtahe a tètthyóithya a
 khãshýèkhãryã tahenuô a tatehtya lõplĩ dõ tèmekyãngõ yènyèmũ alo prè.”

Messia Ma Ûpě Aklwĩalyã Pě? (Marko 12:35-37, Luka 20:41-44)

41 Bí Pharisèophú cuõ oplóoplũ lõ lũ akhènuô, Byacè Jesũ sudyã èthĩ,
 42 “Křĩstu dõ a męwõhtekã ù yètôprè ari-akýã nuô, thĩ tane lõ phútè?
 Aklwĩalyã tãkalyã dõ ùpè o?”

Rò èthĩ hésũ, “Khwĩ Davi aklwĩalyã.”

43 Rò a hé èthĩ, “Ki męphúnuôro mamètèrò Thè Sãsě Byacè hturyã Davi rò
 a cuõnõ étuõ Křĩstu yènuô, ‘Byacè’ mętè~? Mètèhèrò a cuõhé tuõ,

44 ‘Byacè Cómarya hé vã Byacè, “Bĩ vã mępè lõlãtakli tyahĩ prèthèhte* nè
 nuõtahe rò vã dya-olõ èthĩ dõ nè khanyèlè hĩto nuô, onyão dõ vã takhu
 cõhtwó yètõkyè.” ’✱

✱ 22:24 22:24 Li Dõnyã 25:5 ✱ 22:31-32 22:31-32 Li Htekã 3:6,15 ✱ 22:37 22:37 Li Dõnyã 6:5

✱ 22:39 22:39 Li Cõbucõbè 19:18 * 22:44 22:44 Khura ✱ 22:44 22:44 Li Htuthèhtya 110:1

45 “Rò Khwí Davi ki é lů, ‘Byacè’ kihérò a cuố htwõ cyạ Khwí Davi aphúkhũ phútế?” 46 Ủ hế sú kakhỹế cyạ pã lữ tôprẽ to. Cáhtya bínuô tónyế tặplehyã nuô ủ sudyãbũ pã lữ tôprẽ to.

23

Byacè Jesũ Dyéròdyéryế Tềcòbucòbế A Khuklòkhuklyã Tahe (Marko 12:38-40, Luka 11:37-52, 20:45-47)

1 Byacè hé kayã bẻmụ tahe ná a khỏpacế tahe, 2 “Prẻithyó tẻthyótẻthya athára tahe ná Pharisẻophủ tahe ma a nẻbẻ taryẻshyosỏ đố a bẻ ithyỏithya hẻhte taple luổ pẻ ủ ná Mosẻ a tẻthyótẻthya tahe. 3 Mẻphủnuỏrỏ thỉ bẻ nỉđã ẻthngỏ, thỉ bẻ krwỏmẻ lỏ phủ a hẻsoluổ pẻ thỉ nuỏ. Manárỏ krwỏmẻ kuổ tã phủ ẻthỉ mẻnuỏ tẻmẻ, mẻtẻhẻrỏ ẻthỉ yẻtahe nuỏma a krwỏmẻ kuổ phủ a hé pẻ ủ nuỏtahe to. 4 ẻthỉ nỏlủkrwỏmẻ ủ tềcòbucòbế a tẻthyótẻthya ẻcỏ thyáná a nỏzỏ ủ tặmuỏtặtẻ đố ahtuỏanyẻ tahenuỏ tadủrỏ thyáphủ ủ ki zỏbẻ tặmuỏtặtẻ đố ahtuỏanyẻ tahe agnẻnuỏ, taki ma ẻthỉ mẻcwỏ cỏ ủ to.

5 “Lỏ ẻthỉ mẻ hó nuỏtahe nuỏ a thẻzủ nỏmyáhtye ủ ná anẻ prẻ. ẻthỉ isẻ tapyẻ lyạdu lisẻsẻ htỏ rỏ a cỏ lahyã đố a mặhtẻlỏ ná a takyạlỏ, htủỏto ẻthỉ thẻzủ thyá lahyã cặcwỏkarỏ đố akhẻmỉ htủklỏ ná ủ nuỏtahe. 6 Bẻpwẻbỉla akhẻnuỏ, ẻthỉ thẻzủ onyỏo lahyã đố khẻlẻ htỳalỏ tahe. Kidỏ tềcỏbẻ hỏkủ hẻrỏ ẻthỉ thẻzủ onyỏo lahyã khẻlẻ đố ủ lẻbezủbenyạ lữ nuỏtahe prẻ. 7 Đố klẻkủ kayã oplu-ophẻ akẻ hẻnuỏ, a thẻzủ nỏhẻbẻ bezủ ủ ná anẻ, rỏ a thẻzủ nỏẻ ‘Thárá’ ủ ná anẻnẻ.

8 “Manárỏ thỉ rỏ nỏẻ ‘Thárá’ tã ủ ná thỉnẻ tẻmẻ nỉ, mẻtẻhẻrỏ thỉthárá ma a o prẻ tôprẻprẻ tuổ prẻ. Htủỏto thỉ ma thỉpuỏthỉvyạ thyáỉ lữ prẻ. 9 Đố hekhu yẻnuỏẻ ‘phẻ’ tã ủ tôprẻ tẻmẻ nỉ, mẻtẻhẻrỏ nẻphẻ oprẻ tôprẻprẻ tuổ prẻ. ẻ ma a o đố mỏkhu. 10 ‘Thárádu,’ nỏẻ tã thỉnẻ ná ủ tôprẻ tẻmẻmẻ, mẻtẻhẻrỏ nẻ thárádu o prẻ tôprẻprẻ tuổ prẻ, ẻ ma Byacẻ Krỉstu. 11 Kayã đố a htwỏ thỉ prẻmẻtẻphủ nuỏma kayã đố aduloỏ đố thỉklẻ hó. 12 Kayã đố a phẻhtỳalỏ anẻ nuỏ, Cỏmarya ki shyatặ lữ pã. Kayã đố a shỳalyạ anẻ nuỏ Cỏmarya ki dỳahtỳalỏ lữ pã.

Tềcỏbẻ Khuklòkhuklyã Đố A Hẻbẻ Taklyẻngỏ Tahe

13 “Judaphủ a prẻithyó tẻthyótẻthya athára thỉtahe ná Pharisẻophủ thỉ, Cỏmarya ki cỉrya thỉ pã. Thỉ ma kayã đố a cyẻzỏcỏtẻ anẻ tahe. Thỉ mẻbỉ phekyỏỉ lỏ kayã đố a myápnủnuỏ đố mỏkhu htỳẻlẻkẻkủ nuỏtahe kỏđã. Thỉ nẻbyacẻ nỉđủ cỏ rỏ thỉ nuỏnỉ to tadủrỏ thỉ pủ mẻtặtủbỉ kyỏỉ kayã đố a myápnủnuỏ nuỏtahe akỏđã. 14 Judaphủ a prẻithyó tẻthyótẻthya athára thỉtahe ná Pharisẻophủ thỉ Cỏmarya ki cỉrya thỉ pã. Thỉ ma kayã đố a cyẻzỏcỏtẻ anẻ tahe. Mẻtẻhẻrỏ thỉ cuố hẻbẻ taklyẻ phẻpẻkẻyỏỉ prẻmỏokryạ ahi ná a tặmuỏtặtẻ tahe rỏ thyáphủ ủ ki myáhtye thỉ phủ kayỏcỏkayặtẻ tahe nuỏrỏ thỉ kwỉ cỏbẻhtủ pẻ ủ. Mẻphủnuỏrỏ Cỏmarya ki cỉrya cyẻklỏ thỉ ná ủ pã.*

* 23:14 23:14 Ủ rỏ liphá mú- nukẻ tahehenuỏ, ủ myáhtye lisẻsẻ yẻtỏmặ opatỏkuổ to

15 “Prèithyó tètthýótètthya athára ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócóte ané tahe. Thyáphú thĩ ki ilo kanuõ níkuõ kayã tôprènuô, thĩ cuõlẽ tava yenyacó dõ khõlõ khukhu, dõ htyèkũkũ có, rò bí kayã tôprèprè thèplò zũe krwõmẽ kuõ hó thĩ dõ a kò ná ngarakũ tahenuô, thĩ ithyóithya lũ dõ a ki htwõhtya thĩ khõpacẽ dõ acyẽacũklõ ná thĩ nyẽphuõ.

16 “Kayã mètthèkhí dõ a thũ pẽ ù klyá thĩ~, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ hé, ‘Kayã tôprèprè ki byãangõ ná tẽlũhõdu hénuô, a lèhéó ná tôcõ~ to, manárò ki a cuõbyã angõ ná htẽ dõ a o dõ tẽlũtyã hõkũ nuõtahe hénuõma a bè htwõhtya phú a hé nuô.’ 17 Kayã olõoklõ thĩ~, thĩ thèplò a mètthè yẽnuô a lẽ vã~. Tane myámõ, bítè tôcõ a loduklõ. Htẽ loduklõ ẽ? Ma tẽlũhõdu dõ a mesãsẽ htẽyẽnuô a loduklõ ẽ? 18 Thĩ hé, ‘Kayã tôprèprè ki byã angõ ná tẽlũtyã arẽ yẽnuõma, a lèhéó ná tôcõ~ to. Manárò ki a cuõ byã angõ ná tẽlũ dõ a o dõ tẽlũrẽkhu yẽnuõma a bè htwõhtya phú a hé nuô.’ 19 Kayã mètthèlẽ thĩ~, tane myámyá, bítè tôcõ duklõ, ma tẽlũ ẽ? Tomaná tẽlũrẽ dõ a dyé sãsẽ tẽlũ nuô ẽ? 20 Phúnuõrò kayã dõ a byã angõ ná tẽlũrẽ akhẽnuô, a byãpa tõkuõ lõ hó ná lõ~ tẽ dõ a o dõ tẽlũrẽ alõ nuõtahe hó. 21 Htuõrò kayã dõ a byã angõ ná tẽlũhõdu nuô, a byã nuõtõkuõ lõ hó ná Cómarya dõ a o dõ tẽlũhõdu akũ yẽnuô tôprè hó. 22 Kayã dõ a byã angõ ná mókhu nuô, a byã nuõtõkuõ lõ hó ná Cómarya léonyã ná prè dõ a onyã bí alõnuô tôprèhõ.

23 “Prèithyó tètthýótètthya athára thĩ ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócóte ané tahe. Thĩ mẽ phú Mosè a tètthýótètthya hénuô to. Thĩ myá talwókyã tẽ dõ a loduklõ tahe vã~. Thĩ męcótètto, thĩ thézõnĩ ù to. Thĩ có ná thĩngõ to. Thĩ ahóacĩ tahe dõ ù é ná mí, dilá ná kumí thĩ tahenuô, thĩ dyé ná pwíshyétõpwí tadúró bè ciryatè cócótètẽ, bè thézõnĩ ù, bè ohtwõprè có ná ngõ yẽtahe nuõma tẽ dõ a lodu rò thĩ tõbè mẽprõ tõkuõ ná thĩ pwíshyétõpwí yẽnuô. 24 Kayã mètthèkhí dõ a thũ pẽ ù klyá thĩ~, thèisẽ ná thĩ õnuõ nítyã lakõ phõtháphú tõbè rò thĩ pryẽkyã lũ manárò thĩ píklũ nuõnĩ có tathĩbuõdu tõduõ có.

25 “Prèithyó tètthýótètthya athára ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócóte ané tahe. Thĩ yẽtahe nuõma a thyácódũ ná kayã dõ a sìplĩ bẽlõdĩbẽ dõ aklõ nuõtahe cóni, dõ thĩ thèplòkũ nuô a o bãtapí có ná tẽpũphe zẽplẽphe ù ná lũmẽmõ nídyédũ thèplò yẽnuô tahe có. 26 Pharisèophú dõ a mètthèkhí thĩ~, sìplĩkyã rẽlõ bẽlõbẽkyã ná dĩbẽ dõ akũ nuõtahe. Thĩ ki mephúnuô túma dõ aklõnuô a plĩhyã kuõdũ pã.

27 “Prèithyó tètthýótètthya athára ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki cirya thĩ pã, thĩ ma kayã dõ a cyézócóte ané tahe. Thĩ ma athyaná ù byã luõkũ ná lõ rò ù plõbũ è dõ aklõ nuõtahe hó. Aklõ rò abũsútũ twõlã tadúró dõ akũ rò a o shuõshuõ prè ná luõkrwĩluõkrwó ná athõalò tahe prè. 28 Phúnuõhõ dõ aklõ rò ù myáhtye thĩ ná kayácókayãtẽ ryálã tahe tadúró dõ akũ rò a o bãtapí có ná tẽcyézócóte nẽ ná tètthútèplá tahe có.

29 “Prèithyó tètthýótètthya athára ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki cirya málakõ có thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócóte ané tahe. Thĩ byã pẽ prèprõ

mú~ nukhě nuôtahe aluõkũ ná lõ. Thĩ taritaryã twõ pẹ kayãcókayãte tahe aluõkũ. ³⁰ Htuõrò thĩ hé, ‘Pẹ ki ohtwõprẹ tõ bye dõ phyẽphũ yẽtahe ahtũkhě henuôma, pẹ klyá onuõ tõkuõ nyã dõ kayã dõ a męthyẽ prẹpro nuôtahe aklẽ to,’ thĩ hé lahyã phúnuô. ³¹ Phúnuôrò thĩ dyéluõ lõphó cõhõ thĩné ná thĩ ma kayã dõ aklwĩalyã hó ná a męthyẽ prẹpro nuôtahe cõhõ. ³² Phúnuôrò tarú mę plehyã tadũ põ lahyã dũ ní~. Męlõmębãhtya lõ pẹpõdũ thĩphyẽthĩphũ a tẹthũtẹplá nuôtahe ní~.

³³ “Rúmũmyã thĩ~, rúthĩ aphúalye thĩ~, Cómarya kírẹ ciryatã thĩ dõ ngarakũ pãnuô, thĩ cuõ siplébé cyã phútẽ? ³⁴ Phúnuôrò vã ki nõhyã pẹ thĩ prẹpro tahe, prẹthékhuthégně tahe ná Thára thĩtahe pã, tahehenuô thĩ ki mũthyẽhtya èthĩ dõ krusulo pã, tahehenuô thĩ ki mũ lũ ná iplírwĩ dõ tẹcóběhõkũ pã rò thĩ ki cuõlě pũ èthĩ tõvĩ htuõ tõvĩ pã. ³⁵ Lõ~ kayãcókayãte dõ ù męthyẽ èthĩ bí hekhu yẽtahe athwi, cáhtya bí Abělè athwi nuôrò, tuõhyã dõ Barakia aphúprèkhũ Zekaria athwi dõ ù męthyẽ lũ bí tẹlũhõdu ná tẹlũrẹ aplèkũ yẽnuô, Cómarya dyahtyalõhõ tẹthũ yẽtahenuô dõ thĩkhu hó. ³⁶ Vã hécócó thĩ~, tẹ yẽtahenuô a ki lyabè lõ thĩ dõ a ohtwõprẹ khõnyã yětõhtũ tahe akhu pã.

(Luka 13:34-35)

³⁷ “Kõ~ vĩ Jerusalem, vĩ Jerusalem~ prẹpro dõ ù nõhyã èthĩ dõ nẹo tahenuô, taheherò nẹ męthyẽkyã èthĩ, taheherò nẹ tã èthĩ ná lõ. Phũ shyẽmuõ takótakẹbí nĩdyé aphũ dõ adálẹ nuô, vã yácú takótakẹbí nĩ tamõmõ cõ nẹ tadũrò nẹ thèzũ nõtakẹbí nĩ vã ná nènẹ to. ³⁸ Myámõ lahyã~ Cómarya ki dya-okryákyã túdũ thĩ tẹlũhõdu yẽnuô pã. ³⁹ Rò vã hé thĩ, thĩ ki myáhtye pã vã tohõ, rò shyé~ thĩ héhõ, ‘Kayã dõ a hyã dõ Cómarya amwĩkũ yětõprènuô, a ki nĩbè dũhõ tẹsõri ní~.’* Thĩ héhtuõhõ phúnuô pã rò thĩ ki myáhtye khyẽthya nó vã pã.”

24

*Û Ki Mę Tãprõkyã Tẹlũhõdu Pã Ari-akyã
(Marko 13:1-2, Luka 21:5-6)*

¹ Bí Byacè Jesũ htecuõkyã dõ tẹlũhõdu vĩkũ akhẽnuô, a khõpacẽ tahe hyã dõ lũ rò a nõmyã lũ ná tẹlũhõdu dõ ù isõhtya lũ nuôtahe. ² Rò a sudyã a khõpacẽ tahe, “Lõ~ tẹnuô tahe thĩ myáhtye lõ ẽ? Vã héluõ cõ pẹ cõ thĩ, lõ~ yẽ tahenuô, ù ki hyã dõtãprõkyã lõ è pã. Lõ yẽtahenuô a oícũ pã lũ tømẽ~ to pã.”

(Marko 13:3-13, Luka 21:7-19)

³ Bí Byacè Jesũ onyão dõ Oliva sokhu akhẽnuô, a khõpacẽ tahe hyãophũkuõ túdũ lũ rò èthĩ hé lũ, “Hésoluõ pẹkuõmyã pẹ dõ nẹ hé pãnu tahenuô, a ki htwõhtya bíkhětẽ pã? Nẹ kírẹ hyã bíkhětẽ pã htuõrò hekhuyẽ ki tadũkyã bíkhětẽ pãnuô tẹprotẹprya amáadyã tõe cõcõ ki oluõhtya rẹ pã ẽ?”

⁴ Byacè hésũ èthĩ, “Rõnĩ lahyã thĩné ní~, nõilolahõ cuõnĩ tã ù ná thĩné tãmẹ ní~. ⁵ Mętéhérò kayã ki hyãdákwo lahõlyã nĩdyé lahyã anẹ ná vãmwi pã tahenuô a o ẹlã pã, rò èthĩ ki dákwo lahõ lyã nĩdyé lahyã anẹ, ‘Vã ma Kristu’

* 23:39 23:39 Li Htuthéhtya 118:26

rò èthĩ ki ilolahõ élä ù pã. ⁶ Thĩ ki nĩhuõ tèsátèpã dõ a htwõhtya khõnyã yẽnuõtahe pã, htuõto thĩ ki nĩhuõhtõ nĩhuõlyã ná ù kisákipã lũ pã tadúro théisẽ bèzòbèthi tă lahyã tãmé ní~. Phúyẽ tahe nuõma a bè htwõhtya nyã pã, manáro yẽnuõma hekhu kírè tadũ hõnuõ mähíto. ⁷ Mètèhèrò myècò tãcò ná tãcò, htyèké tãkè ná tãkè kisákipã lũ pã. Kévĩkèkõ ná tanéhtõdĩ tahe ki ohtyahtõhtyalyã lõplĩ dõ hekhuyẽ tãpho htuõ tãpho pã. ⁸ Lõ~ tètwtõhtya yẽtahe nuõma mápãprè tẽcyètècũ a khãshyèkhãryã dõ athyaná prèmò kírè phúo hósẽ mópã nuõprè.

⁹ “Htuõrò ù kipũkicõ lõ thĩ pã, ù kimũkipò lõ thĩ pã htuõto ù ki mètthỹ thĩ pã. Dõ thĩ có ná vã akhu-akhyèrò kayã pwõ~ tãprè ki thèhte lõ thĩ pã. ¹⁰ Bínuõkhẽ pã kayã ki vĩkyã élä a tẽzũtẽnyã pã. A ki isẽ lũmwĩ tãprè ná tãprè pã. A ki thèhte nĩdyé lõ lũ tãprè ná tãprè pã. ¹¹ Htuõto prèprõ klwolahõ ané tahe ki oluõhtya élä pã rò a ki ilolahõ élä ù pã. ¹² Tẽmũmyáricyã ohtyáé akhu-akhyẽ, tẽmonĩ lũ tãprè ná tãprè ki sĩmè hyã ná hyã pã. ¹³ Manáro kayã dõ a ihtõtanyã oklõsõma dõ a tẽzũtẽnyã akũ tuõdõ atadũ tahenuõ Cómãrya ki mẽlwõhtekã èthĩ pã. ¹⁴ Htuõrò mòkhu ahtyèké a tètthèkrũmila yẽnuõ, ù ki hèsodõnyã nĩhuõ pèlõ kayã o dõ hekhuyẽ tãba lõ pã, htyèké pwõtõkè ki nĩhuõnõ lõhtuõhõ tẽkhyáthéyẽ pã túma hekhuyẽ ki tadũkyã no prè.”

Tè Taròthé Théisẽ

(Marko 13:14-23, Luka 21:20-24)

¹⁵ “Thĩ ki myáhtye ù ihtòo dõ tèsàsẽ akhãlé pã. Tètthèzõtthèryã ki mẽ taprómmũmyã lõ Cómãrya tẽlũhõdu pã. Prèprõ Danielè rã tètthèzõtthèryã yẽ ari-akyã. Nõ thègnèplõ lahyã kayã dõ a hõ li thĩtahe ní~. ¹⁶ Htuõrò bí thĩ myáhtyehõ tètwtõhtya phúyẽ hó pã akhẽnuõ, kayã dõ a o dõ Juda kèkũ tahe bè klyahya lahyã dõ sokhunuõ. ¹⁷ Kayã ki o dõ hikhuklwó tabyekhu tãprèprè nuõ nõklyatã phýení tă a tãmuõtãtè dõ hikũ nuõtahe tãmé. ¹⁸ Kayã o dõ lyãkhu tahenuõ nõkã phýení tă acãklõ tãmé. ¹⁹ Bínuõkhẽpã nuõ a ki soryasõphã pè nyacò prèmò dõ a o ná ahõathè tahe agnè ná aphú õnú pãlũ nuõtahe agnè pã. ²⁰ Thĩ bè hteklyã ashuõakhẽ yẽnuõ, thyáphú a ki tãtõ tă ná kèrõkhẽ tãmé tomaná Judaphú a Mõnyẽduõ tãmẽnuõ, kwicóbẽ lahyã ní~. ²¹ Bínuõkhẽpã tẽpyátèsẽ ná tẽcyètècũ tahe ki ohtya pã. Dõ hekhu htwõhtyalú pã tuõkhõnyã yẽnuõ có bèbè, dõnodõkhyẽ pã bèbè, tẽpyátèsẽ, tẽcyètècũ dõ myáhtyenõ takhyã~ to tahenuõ, a ki ohtya pã. ²² Cómãrya ki mẽphuõ pè tẽcyètècũ yẽ ashuõakhẽ to hẽnuõ, kayã ohtwõprèbè tãprè to. Manáro Cómãrya yõ myã kayã dõ a nwõhtya yẽtahe amèthè akhu-akhyẽ, a ki mẽphuõhyã ashuõakhẽ pã. ²³ Bínuõakhẽpã nuõ, kayã tãprèprè ki hé, ‘Nè hyã myámõ, Krĩstu obíyẽ,’ tomaná ‘A o dõnuõ,’ a ki hé thĩ phũnuõ pã tadúro zũe tă lahyã tãmé ní~. ²⁴ Mètèhèrò prèklwo lahõ phú Krĩstunuõ ná prèklwo lahõ phú prèprõ thĩ tahenuõ a ki ohtya élä pã. Èthĩ ki mẽluõ cyã pè ù tẽ dõ a htetapã có ù nuõtahe ná tẽprõtèprya tahe pã. A ki mẽcyã hẽnuõma a thèzũ ilolahõ ní có kayã dõ Cómãrya nwõphyè htuõhõ lũ nuõ tahecò. ²⁵ Tẽmẽ-ané yẽtahe hyãtuõ tyahíto akhẽnuõ, vã dyèròdyéryẽ one pè hó thĩ hó.

26 “Phúnuô rô kayă tôprêprê ki hé thĩ, ‘Cuómyá lahyă mólê, Messia odô lôtamámû nyekhu nuô,’ a ki hé thĩ tadúro cuómyá lahyă támé ní. Tomaná a ki hé thĩ, ‘A o bí hidókũ yě prê,’ a ki hé tadúro zũe támémé. 27 Metêhêro phú shyelíbô takhêhtya dô kécíte rô kayă o dô kécínuô tahe myáhtyenuô, prêlukayă aphúkhũ mǎhó vǎyê ki hyă pǎ ma a thyá phúnuô pǎ. 28 Têthôtêlô obítê~ ma latya ihíplô bínuô.”

*Prêlu Aphúkhũ Ki Hyă Ari-akyă
(Marko 13:24-27, Luka 21:25-28)*

29 “Bí têtýêtêcũ, têtýátêsê ashuôakhê ohtwôhtya talwó htuôhó pǎnuô, tôphuôtuô
‘Cómarya ki mêkhíkyă tamô pǎ. Lê ki lí pǎtohó. Sê dô mólê tahe ki latápròkyă lõpǎ. Cómarya ki mê kazikazuô lõlô~ mólê a têtprôtêprya nuôtahe pǎ.’[✠]

30 “Bínuôakhê pǎnuô, prêlukayă aphúkhũ mǎhó vǎyê atêhyă amáadyă ki oluôhtya dô mólê pǎ. Htuôro lõ~ kayă o dô kê pwôtôkê tahe kinguôkihê lõ pǎ. Êthĩ ki myáhtye lahyă prêlukayă aphúkhũ mǎhó vǎyê a ki sidyáhyǎní óluô dô mólê pǎ rô a ki olóbǎ có ná a têtprôtêprya ná a têtaryêdu taryêhtũ dô ashyo-asô yênuôtahe pǎ.[✠] 31 Ũ ki uô prashyohtya kwô pǎ. Rô kayă dô Byacê nwóhtya htuôhó êthĩ rô a o lahyă dô hekhu lwĩkyêlwĩná, cáhtya dô módá khǎshyé tuôdô módá tadũ pwô~ tôprênuô, Cómarya ki nõhyǎlyă tanéphũ tahe pǎ rô a ki hyǎéoplô tólô êthĩ lõ~ plĩ pǎ.

*Phyénĩ Têtithyô Dô Kadwímô A O
(Marko 13:28-31, Luka 21:29-33)*

32 “Khõnyáro phyénĩ lahyă têtithyô tôcô dô kadwímô alo yênuô. A dǎ lè dyácê tamahtêhó, alê bêhó hêro thĩ thêgnê ná kékúkê phũhyă tuôhó. 33 Phúnuôhó bí thĩ myáhtyehó lõ~ têtýê tahe htwôhtyahó akhêpǎnuô, thêgnê lahyă ná prêlukayă aphúkhũ mǎhó vǎyê a hyǎphũtuôhó dô kadákũhtũ hó ní. 34 Vǎ hêluô cócô~ pê có thĩ, lõ~ kayă dô a ohtwôprê khõnyáyêtôhtũ tahe thyêlô tyahító nuô, têtýetahe ki htwôhtya lõ pǎ.* 35 Mókhu ná hekhu ki símékyă pǎ tadúro vǎlǎvǎngô yêtahenuô a símékyă pê takhyá~ to.

*Mõnyêmôthê Yênuô Ũ Thêgnê Tôprê~ To
(Marko 13:32-37, Luka 17:26-30, 17:34-36)*

36 “Manáro têtýetahe ki htwôhtya mõnyêmôthê, ashuôakhê bíkhêtê pǎnuô ù thêgnê tôprê~ to. Tanéphũ o dô mókhu nuôtahe có bèbê a thêgnê to. Aphúkhũ ná anê yêtôprê có~ bèbê, a thêgnê toto. A thêgnê prétũ vǎphê tôprê~ tuôprê. 37 Phũ a htwôhtya dô Noah htũkhênuô, prêlukayă aphúkhũ mǎhó vǎyê ki hyǎpǎ akhênuô, a ki htwôhtya thyákuôdũ phúnuô pǎ. 38 Metêhêro bí htyêdubí tyahító akhênuô, ùeũ, kǎsômêsôdya lũ tuô có bí Noah nuô dô thòklyêdukũ nuôtônýê có. 39 Tê kírê htwôhtya phúyê pǎnuô, tuô có bí htyêhyă dubí thyêkyă lõ cóhó êthĩ akhê có nuô~, a thêgnêhĩ lahyă

✠ 24:29 24:29 Isaia 13:10, 34:4 ✠ 24:30 24:30 Danielê 7:13 * 24:34 24:34 Prêthíphêphũ dô a thêgnê lisásê tahehe nuô, a zũe ná Jesũ hé prê vĩ Jerusalem ki pyékyă pǎ prê. A hé ná hekhu tadũ pǎ ari-akyă nuô mǎto.

tôcô~ to. Shyé~ prèlukayă aphúkhũ máhó văyě kírě hyăhó pă akhènuô, a ki htwõhtya thyákuõdũ phúyènuô pă. ⁴⁰ Bínuôkhěpă, prèkhũ thényě dõ a rya rôlũ tẽ dõ lyăkhu nuô, tôprẽ rò ù ki ékăkyă lũ pă, tôprẽ rò a ki okyă pă. ⁴¹ Prèmò isátũsũ lũ buõkũlă thényènuô, Còmarya ki ékăkyă è tôprẽ pă. Tôprèrò a ki dya-okyă lũ pă.

⁴² “Mephúnuòrò othăklyă lahyă, mètèhèrò thĩbyacè ki hyă bítè tónyě pă nuô thĩ thégñě to. ⁴³ Manárò théně lahyă, hıbyacè ki thégñě ná prèehuô kírě hyă bítè tóthètě pă hénuô, a ki opõsũ pă rò prèehuô hyănuõ ehuõcyáto. ⁴⁴ Phúnuô akhu-akhyě, thĩ yětahenuô bèbè, otaritaryă one kuõ lahyă thĩnẽ ní~, mètèhèrò shuõkhě bí thĩ tanetuõ to pănuô, prèlukayă aphúkhũ máhó văyě ki hyă pă.

*Prèmètèphú Dõ Acó Ná Angó Ná Prèmètèphú Dõ Acó Ná Angó To
(Luka 12:35-48)*

⁴⁵ “Prèmètèphú dõ acó rò a plõphé tôprèma ùpě? Prèmètèphú dõ acó tôprẽ mamáhó abyacè dyétă lũ tẽmẽ dõ a bè myákhwè buõebuõõní prèmètèphú dõ aruô tahe dõ lũ takhukũ rò a buõe tõshuõtõkhě èthĩ yětôprènuô hó. ⁴⁶ Abyacè ki kamyáhtye ná a prèmètèphú yětôprẽ mẽ tẽmẽ kihèrò a ki dyé lũ tẽmẽnĩkhwókè pă. ⁴⁷ Vă hécócó~ cõ thĩ, Byacè yětôprẽ a tãmuõttătè lõ~ plĩnuô a ki dyétălõ dõ lũ khadăkũ pă rò a ki nõmyánõkhwè ní ná lũ pă. ⁴⁸ Manárò hékuõrẽ prèmètèphú dõ acyě tôprènuô, a ki tanẽ, ‘Văbyacè kăkhyě lèpryă ná híto,’ a tanẽ rò, ⁴⁹ a kimũkipò, pèpèpõ prèmètèphú dõ aruô tahe pă, rò a ki emũõpryă tõná kayă lèklõ emũõmũ tahe pă. ⁵⁰ Rò shuõkhě bí a tanẽ tuõto rò a eõõtapa tónyènuô, abyacè ki kăkhyětõ bínuô tónyě pă. ⁵¹ Abyacè ki cıryacyě cıryacũ lũ pă rò a ki dyanuõ tõkyă lũ ná bí kayă cyézócõte ané nuõtahe léo akhălẽ nuô pă. Khălẽ bínuô tõphonuô ù kinguõkihè, ù ki a takrĩtakrũ cõ ùkhukhyě cõ pă.

25

Prèmò Dõ A Krwõkruõ Û Aprèshyé Ari-akyă

¹ “Mókhu htyělékékũ nuô, athyaná prèmò krwõkruõ ù aprèshyé phyénĩ mikõ rò cuõopõ myásũ khõmẽ prèkhũ hyă ari-akyă yènuô hó. ² Nyăprẽ rò a plõphé, nyăprẽ rò a plõphé kuõũ to. ³ Prèmò dõ a plõphé kuõũ to yéthényă nuô, a phyéhyă nĩkuõ amikõ tadúro a phyéhyă nĩlõ kuõpõ mihtyě to. ⁴ Manárò prèmò dõ a plõphé yéthényă nuô a phyéhyăní amikõ rò a phyéhyănílõ põ mihtyě ná pyă tahe. ⁵ Khõmẽprèkhũ hyātuõ pyázépyásẽ akhu-akhyě èthĩ omyèkhămyènuô htuõrò a omyèní lõ lahyă.

⁶ “Bí mõnèkhě nuô, ù èhtõ, ‘Kõ~ khõmẽprèkhũ hyăhó, htecuõ myásũ mõ lahyă.’

⁷ “Rò prèmò dõ a krwõkruõ ù yèlõ~ plĩ ihtò rò taritaryă lahyă ami pwõ~ tôprẽ. ⁸ Prèmò plõphé kuõũ to tahe hé prèmò plõphé tahe, ‘Dyèkuõ pè thĩmihtyě, pèmi kírě pĩhó.’

⁹ “Manárò èthĩ hésũ, ‘Tokõle, a pòpè tuõkuõ pă thĩgně to, aryálõ ma thĩ cuõiprĩ nídyé khòdũ thĩgně dõ ù léisẽ mihtyě khălènuô.’

10 “Bí èthi cuõpăpré dõ klyálo akhênuô, khõmẽprèkhũ hyãtuõ lèhó, prèmò plõphé dõ a o taritaryã ané tahe hyãnuõ tõkuõ ná khõmẽprèkhũ dõ kaşõmẽşõdya a tètètõ khälé rò ù mebíkyã kadã.

11 “Dõkhyẽ rò prèmò dõ a plõphé kuõũ to yëtahe kaţuõ rò a hé lahyã, ‘Byacè, Byacè, bãmõ pèkuõ rẹ pẹ kadã.’

12 “Tadúro khõmẽ prèkhũ hésû èthi, ‘Vã hélakõ có thĩ, vã théggnénó thĩ to.’

13 “Phúnuôro othãklyã lahyã, meţéhéro mõnyemõthẽ dõ prèlu aphúkhũ yẽ ki hyãkhyëthyã bíkhëtẽ pãnuô thĩ théggnëcyãto.

Dyá Khákho Prèmetèphú Thèthuõ Ari-akyã
(Luka 19:11-27)

14 “Mõkhu htyèlèkèkũ nuô a thyã kuõpõdũ ná kayã tõprè dõ a kírè htecuõ klyã rò éplõ a prèmetèphú tahe, rò a dyékyã a tẽduzáhtyathẽ tahe dõ a prèmetèphú tahe a takhukũ. 15 Tõprè rò a dyékyã lũ htẽ nyãcwé, tõprèpõ rò tõko, dõ aruõtõprè kuõke rò tõcwé, phú èthi oná a tẽcyãtèdè nuô a ibè pè èthi htuõrò a htecuõkyã klyã. 16 Kayã dõ a nĩbè htẽ nyãcwé yëtõprènuô, a nĩbè hõhõ ná a htecuõ mekuõ rò a cuõ menĩhte élopõ nyãcwé. 17 Phúnuôro a nĩbè htẽ tõko yëtõprènuô, a cuõ mekuõhte éhtyalõ põ nyëcwé. 18 Manáro dõ a nĩbè htẽ tõcwé yëtõprènuô, a htecuõ rò a cuõ ivẽ hekũ tõkũ rò a cuõ iplũ uõbíkyã abyacè htẽyẽ dõ helẽ.

19 “Mõnyemõthẽ nyëhyãhó rò èthi Byacè kaţuõ rò a kaşudyã plõkhyẽ htẽ dõ a dyékyã èthi nuõtahe. 20 Kayã dõ a nĩbè htẽ nyãcwé yëtõprènuô, a phyéhyã éhtyapõ nyãcwé rò a hé abyacè, ‘Byacè, nè dyékyã vã htëarã nyãcwé. Rò yèlé, vã mehtenĩ élopõ hó nyãcwé hó.’

21 “Abyacè hésû lũ, ‘Ò, aryã nyacó, nè ma prèmetèphú dõ aryã rò acó ná vã, nè có ná vã dyé nè tẽpatíphú yëtahe akhu-akhyẽ, vã ki dyé éhtya lõ- klõpõ nè tẽmẽ dõ nè ki põtari élopõ ná yënuô pã. Hyã thèkrũthèlõ rõkuõdũ ná vã.’

22 “Kayã dõ a nĩbè htẽ tõko yëtõprènuô, a phyéhyã éhtyapõ tõko rò a hé abyacè, ‘Byacè, nè dyé vã htẽ arã tõko, rò yèlé, vã me htenĩ élopõ hó tõko hó.’

23 “Rò abyacè hésû lũ, ‘Ò, aryã nyacó. Nè ma prèmetèphú dõ aryã rò acó ná vã. Nè có ná tẽ dõ vã dyé nè patíphú yëtahe akhu-akhyẽ vã ki dyé éhtya lõ- klõpõ nè tẽmẽ dõ nè ki põtari élopõ ná yënuô pã. Hyã thèkrũthèlõ rõkuõmõ ná vã!’

24 “Yëtõphuõrò kayã dõ a nĩbè htẽ tõcwé yëtõprènuô a hyãhé abyacè, ‘Byacè, vã théggnè ná nè ma kayã dõ apyã nyacó tõprè. Buõ dõ nè isó kuõũ to tahenuô nè cuõ kékã dũgnẽ, buõ dõ nè iluõ kuõũ to tahenuô nè cuõpõkaplõ dũgnẽ. 25 Phúnuô akhu-akhyẽ vã théisè rò vã cuõ iplũ uõkyã nèhtẽ yëtõcwé dõ helẽ, myámõ, yèlé- htẽ dõ nè dyékyã vã nuô.’

26 “Rò abyacè hékaşhyësũ lũ, ‘Kayãcyẽ kayãcũ, kayãtaklẽ kayãlẽbyã, nè théggnè ná buõ dõ vã isó mato tahenuô, vã cuõ kékã dũgnẽ, buõ dõ vã iluõ mato tahenuô vã cuõ põkaplõ dũgnẽ vãhé? 27 Nè ki théggnè phúnuôro nè dyébõkyã vã htẽyẽ dõ prè phyébõphyélopõ htëtahe a takhukũ to meţè? Nè

ki mephunuô hérò shyé~ vǎ kǎkhyě pǎnuô vǎ ki nǐbè kǎkhyě aphúphú amuốmuố pǎ kǎkǎ.

28 “Phyé kǎkhyědwó khyěthya htěnuô tôcwě rò dyé ná kayǎ dǎ a nǐbè acwěshyé yěnuô tôprě. 29 Mětěhéro lǎ~ kayǎ dǎ ù zǔenǐ lǎ rò ù dya-onǐ tǎtè dǎ lǎo tahenuô, ù ki dyééhtya lǎ~ pǎ lǎ pǎ. Rò atè ki o tǎpòtǎpě có pǎ. Manáro kayǎ dǎ ù dya-o tǎtè patíphúprě dǎ lǎlǎ rò ù zǔenǐ lǎ to tahenuô, ù ki phyékǎkhyě lǎphe khyěthya èthǐ pǎ. 30 Tǎhtekyǎ prēmētēphú olóoklǎ yětôprě dǎ tětkhítelǎ aklě nuô. Bínuôtôphonuô ù ki cuốnguốcuốhè, ù ki a takrítakrǐ có ùkhukhyě pǎ.’

Tệcirya Dókhýě Tadû

31 “Shyé~ prělu aphúkhýyě ki hyǎ ná alǐatakhe pǎ rò amókhu tanéphú tahe ki hyǎ tǎkuố ná lǎ akhěpǎnuô a ki onyǎo dǎ a khuklyáhtyalǎ takhě akhu pǎ. 32 Myécô lǎ~ plǐ nuô a ki hyǎ oplólǎ dǎ lǎnyěhyǎ pǎ rò phú prěkyěthímíphú iběkhó nǐdyé athímí tahe ná pẹ tahenuô, a ki ibě khólǎ kayǎ yětahe pǎ. 33 A ki dyakhó thímí tahe dǎ atakhu cóhtwó tôkyě pǎ rò pẹ tahenuô a ki dya khó dǎ atakhu cóci tôkyě pǎ.

34 “Bínuôakhè pǎnuô, khwǐ yětôprě ki hé kayǎ dǎ atakhu cóhtwó yětahe pǎ, ‘Hyǎmǎ lahyǎ, thǐ ma kayǎ dǎ a nǐbè vǎphě a tẹsǎri tahe, hyǎnuố phyédwó lahyǎ mókhu htyélékékǎ dǎ a mǎhó nẹ ucếtazě dǎ ù taritaryǎ one pẹ thǐ dǎ mókhu htwólú hekhu htwóthěpǎ akhěyě nuô. 35 Mětěhéro bí vǎ thévǐthée akhè thǐ dyéedyéó vǎ, bí vǎ théohtyě akhè thǐ dyéó vǎ, bí vǎ cuốhtwó sǐprě akhè thǐ éomyě mǎsú vǎ. 36 Bí vǎ oryǎ lékǎléthya akhè, thǐ dyékǎdyéthya vǎ, bí vǎswívǎsě akhè, thǐmyáthǐkhwè nǐdyé vǎ. Bí ù dǎtǎ vǎ dǎ htókǎ akhěnuô, thǐ hyǎ olě kuố vǎ.’

37 “Rò kayǎcókayǎtẹ yětahe ki hésú è, ‘Byacè, pẹ cuốmyáhtyenó nẹ thévǐthée rò pẹ cuố dyéénó nẹ bókhětě? Nẹ théohtyě rò pẹ cuố dyéónó nẹ bókhětětě? 38 Nẹ htwó sǐprě rò pẹ cuố ésúnó nẹ, tomaná nẹ oryǎ lékǎléthya rò pẹ cuố dyékǎdyéthyanó nẹ bókhětětě? 39 Bí nẹ oswíosě akhěnuô bèbè, bí ù dǎtǎ nẹ dǎ htókǎ akhè nuôbèbè pẹ cuố hyǎ olénó kuố nẹ bókhětě?’

40 “Khwǐ yětôprě ki hésú èthǐ, ‘Vǎ hélakǎ có thǐ, dǎ vǎ puốvyǎ tahe aklě, thǐ məcwónó kayǎ dǎ ù tanẹ patílǎ lǎ tôprě nuôma mǎhó thǐ məcwó vǎ hǎ.’

41 “Htuốrò a ki héke kayǎ o dǎ atakhu cóci tahe, ‘Htecúố taphǎkyǎ ná vǎ, thǐ ma kayǎ dǎ a nǐbè tẹsǎhǎ tahe, cuốnuố kuố lahyǎ dǎ ù taritaryǎ one pẹ khǐnéciryǎ khuklǎ nuôtôduố ná a khǐnėkhǐnǎ nuôtahe agnẹ dǎ èthǐ ki cuố bí mi dǎ a pǐpẹ tôphuố~ to nuôtôphè akǎ nuô. 42 Mětěhéro bí vǎ théethéo akhè, thǐ dyéedyéó vǎ to. 43 Bí vǎ htwó sǐprě akhè, thǐ ésú vǎ to. Bí vǎ oryǎ lékǎléthya akhè, thǐ dyékǎdyéthya vǎ to. Bí vǎswívǎsě akhè, htuốto bí ù dǎo vǎ dǎ htókǎ akhè, thǐ hyǎmyáhyǎkhwè vǎ to.’

44 “Rò èthǐ ki hésú lǎ, ‘Byacè, nẹ thévǐthée bèbè, nẹ théohtyě akhè bèbè, nẹ cuố htwó sǐprě akhè bèbè, nẹ oryǎkǎ oryǎthya akhè bèbè, nẹswínẹsě akhè bèbè, ù dǎtǎ nẹ dǎ htókǎ akhè bèbè, pẹ cuốmyáhtye nẹ rò pẹ məcwó nẹ to bókhětě?’

45 “Rò a ki hésù èthì, ‘Vă hélakõ có thĩ, dõ vă puõvyá tahe aklẽ, thĩ ki męcwónõ kuõũ kayá dõ ù tanę patílõ lũ nuõtõprẽ- to hénuõma máhõ thĩ męcwõ vã to hó.’

46 “Phúnuõrò èthì ki khyábè tęciryá tacúprẽ talèkré pã, manárò kayá có yětahenuõ a ki cuõ nuõní dõ mókhu rò a ki nĩbè thěhtwõprẽ tacúprẽ pã.”

26

*Èthì Kírë Tanę Kre Męthyě Byacè
(Marko 14:1-2, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)*

1 Bí Byacè hésoluõ pẹ lõ htuõhõ yětahe akhẽnuõ, a hé a khõpacẽ tahe,
2 “Thĩ thěgnẽhõ, alopã nyẽnyẽ ma pwẽ dõ ù é ná tęcũõtalwópwẽ hyãtuõhõ.
Û ki isětãkyã prẽlukayã aphúkhũyẽ pã rò ù ki mũthyěhtyakyã lũ dõ krusulo pã.”

3 Bínuõakhẽnuõ, bwídukhu tahe ná Judaphú tęcõbucõbẽ khuklõkhuklyã tahe oplólõ lũ dõ bwídukhuõ Caipha ahõkũ. 4 Èthì taritaryã one lõ hó ná a ki pũmęthyě huõkyã Jesũ. 5 Manárò èthì hé nĩdyélũ, “Bí pẹ mępwẽ akhẽyẽnuõ pẹ tõ pũnĩ lũ to, pãma kayá bémũ tahe thěplõdu rò a mętarũtapyã lõhe.”

*Û Lyátã Htyẽnuõmũ Dõ Jesũ A Khuklõlõ Bí Dõ Bethania Dõkũ
(Marko 14:3-9, Giovanni 12:1-8)*

6 Bí Byacè Jesũ o dõ dõ Bethania Simonè dõ tęcẽmũmyã dõ pháló bènõ lũ nuõtõprẽ ahikũ rò a edĩ akhẽnuõ, 7 prẽmò tõprẽ hyã dõ lũo rò a phyéhyãní pyã dõ ù mę è ná lõbũ dõ a obã ná htyẽnuõmũ ngũduprĩdu yětõpyã rò a hyãlyátã dõ Byacè Jesũ a khuklõlõ.

8 Bí a khõpacẽ tahe myãhtye akhẽnuõ, a thěplõdu rò a sudyã lũ, “Cuõmẽlõ kyãdẽ mętẽ? 9 Ki isẽ htyẽnuõmũ yẽnuõ héma a nĩ ngũduprĩdu nyacó rò a nĩ rũ yẽnuõ dyékuõ ná kayã sõphásoryaphú nuõ kõkõ.”

10 Byacè Jesũ thěgnẽ akhu-akhyẽ, a hé èthì, “Thĩ cuõ mędídyã prẽmò yětõprẽ mętẽ? A mętẽyẽ nuõma aryã nyacó dõ vãgnẽ hó. 11 Kayã sõphásoryaphú tahe otõkuõ ná thĩ pwõ- tõphuõ có, manárò vãyẽnuõ vã otõlã kuõ ná thĩ to. 12 Bí a lyátã htyẽnuõmũ yẽ dõ vã nẹlõ akhẽ yẽnuõma, máhõ a tari one pẹhõ vã dõ ù ki iluõtã vã dõ luõkũ pã nuõ hó. 13 Vã hécõ- có thĩ, shyẽ- ù lõ hésodõnyã hó tětěkřũmila yẽ dõ hekhu yětõba bítẽ- tõpho pã bèbè, ù ki tanętya tuõbènĩ è pã rò ù ki dyáluõnĩ tẹ dõ a męhtuõhõ yẽnuõ pã.”

*Juda Thěplõtõ Dõ A Ki Isěkyã Byacè
(Marko 14:10-11, Luka 22:3-6)*

14 Dõ Byacè Jesũ a khõpacẽ shyéthényẽ aklẽ amwĩ ná Juda Iscariot héyětõprẽnuõ, a cuõ dõ bwídukhu tahe a o. 15 Rò a cuõ sudyã èthì, “Vã ki dyětãkyã Jesũ dõ thĩ takhukũ hérò thĩ dyé vã bátẽ?” Rò èthì dyé lũ rũzye thakha. 16 Cáhtya bínuõ rò Juda htũmyã shuõkhẽ dõ a ki tãtõtãbè dõ a ki isětãkyãní Jesũ.

*Tęcũõtalwópwẽ Sěsãsě Mõhé
(Marko 14:12-21, Luka 22:7-13, Giovanni 13:21-30)*

17 Bí pwě e khómũ sődö huõmûtapfo aréłõ tónyě nuô, a khõpacě tahe hyã dõ Jesũ a o rò a hyãsudyã lũ, “Tècuõtalwópwě sèesãšě mõhé yěnuô, nẹ thézũ nõtaritaryã tõ pẹ bítě tõphotě?”

18 Rò a hészũ èthĩ, “Cuõnuõ dõ vjũ nuõrò cuõ dõ prèkhũ nuõtõprè a o nuô rò cuõ hé lũ, ‘Thará hé, shuõkhě phũhó dõ vagně hó, rò vã bèebèõ tộ tềcuõtalwópwě sèesãšě mõhé ná vã khõpacě dõ nẹhikũ’ hé è phũnuô ní-.”

19 Rò a khõpacě tahe mephũ a hé èthĩ nuô rò èthĩ cuõ taritaryãní lahyã tềcuõtalwópwě sèesãšě mõhé agnẽ bĩnuô.

20 Bí mỗkhĩpalõhõ akhẽnuô, Byacè ná a khõpacě shyéthényě onyão tava rõlõ lũ dõ lẹedirẽ akhãshyẽ. 21 Rò bí èthĩ edĩ akhẽnuô, a hé èthĩ, “Vã hécócõ-thĩ, dõ thĩklẽ yě, kayã dõ a ki isètãkyã vã pãnuô a o tõprè.”

22 Yếtõphuõrò èthĩ thèplò mọpã cõ taki- to, rò a sudyã lahyã Byacè tõprè htuõ tõprè, “Byacè, nẹ hẽnuô tõprẽma vã mạto vãhé?”

23 Byacè hészũ èthĩ, “Kayã dõ a bõnuõ tộkuõ ná vã dõ bẻlõkũ nuõtõprè ma mậhõ prè dõ a ki isètãkyã vã pã nuõtõprè hó. 24 Phũ lisãšẽkũ héone ná prẽlu aphũkhũ mậhõ vãyẽ a bè thyẽ nyãpã tadũrò kayã dõ a ki isètãkyã prẽlu aphũkhũ yếtõprẽnuô, Cómarya ki cirya lũ pã. A ki opacẽlyã to hẽnuõma aryáklõ pã cõ dõ lũgnẽ cõ.”

25 Yếtõphuõrò Juda dõ a ki isètãkyã lũ yếtõprè sudyã lũ, “Thará, nẹ hé nuõtõprẽma vã mạto, vãhé?” Byacè hészũ lũ, “To, nẹ mậhõ.”

(Marko 14:22-26, Luka 22:14-23, Corinthia aréłõ tõba 11:23-25)

26 Bí èthĩ esè akhẽnuô, Byacè Jesũ phyẽ khómũ rò a hébwihétaryẽ Cómarya, htuõrò a ibiphẽ rò a dyétã dõ a khõpacě tahe a takhukũ, rò a hé èthĩ, “Phyéemõ lahyã, yẽma vã nẹklõ hó.”

27 Htuõrò a phyẽhtya bẻ rò a hébwihétaryẽ rò a dyétã dítũ dõ a khõpacẽ tahe a o rò a hé èthĩ, “Õmõ lahyã yẽ. 28 Bẻyẽ ma tềemaklõ athẽ dõ a mậhõ vãthwi dõ a ki htwítã rò a ki plwõkyã kayã èprè atèthũ pã. 29 Vã hẽso pẹ thĩ, cáhtya khõnyãyẽ tặplehyãnuô vã õnõ pã thòbĩthèhtyẽ yẽ tohõ. Vã ki kaõ rõkuõ khyẽthyã thòbĩthèhtyẽ athẽ ná thĩ dõ vãphẽ ahtyẽakẽkũ pã.”

30 Htuõrò èthĩ irõ htuthèhtya Cómarya ali-irõ tõtõ rò a htecuõhtyakyã dõ Oliva sokhu.

*Byacè Jesũ Héprõ Anẽ Ná Petru Ki Htébĩkyã Lũ Pã
(Marko 14:27-31, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)*

31 Htuõrò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Lisãšẽkũ hé, ‘Vã ki mũ prèkyẽthĩmĩ pã, rò thĩmĩmũ tahe ki klyapruõklyapryã lõ pã.’[☆] “Mẹtèhèrò yếtõthẽ pã nuô, tẹ ki htwõhtya ná vã phúyẽ pã akhu-akhyẽ, thĩ ki hteklyã cuõkhókyãlõ vãlẽ pã,” a hé phũnuô.

32 “Manárò shyẽ- vã thyẽ ihtòkãkhyẽ htuõpãnuô, vã ki cuõ rẹ thĩ dõ Galilea kẹkũ nuô pã.”

33 Petru hészũ, “Ũ ki thèplòpyẽkyã lõ cõ nẹ khãlẽ bèbè, vã klyã thèplò pyẽkyã vinyã ná nẹ taki- to.”

34 Manárò Byacè Jesũ hészũ lũ, “Vã hécócõ nẹ, yếtõthẽ bí shyẽphẽ i-uhtya tyahító pã nuô, vã thègnẽnõ lũ to, nẹ ki htébĩkyã bã vã thuõphuõ pã.”

☆ 26:31 26:31 Zekaria 13:7

³⁵ Manárò Petru hésù, “Vă tǒbè thyě tǒkuǒ có ná nẹ bèbè, vă thégñěno lǔ to nuô vă hécó nyă taki~ to hó.” Rò a khǒpacě đố aruô tahe krwǒhěkuǒ lǒ phúnũnuô.

*Byacè Jesũ Cuǒ Kwícǒbě Đố Gethsemani Akhǎlé Tôpho
(Marko 14:32-42, Luka 22:39-46)*

³⁶ Htuǒrò Byacè Jesũ ná a khǒpacě tahe cuǒ đố khǎlé tôpho đố ǔ é ná Gethsemani rò a hé èthĩ, “Bí vă cuǒ cǒbě đố nuôtôpho akhěpǎnuô, onyăokyă kuǒré lahyă bíyě ní~.” ³⁷ A ékrwǒcuǒnĩ Petru ná Zebedeo aphúprěkhũ thényě rò a thěplěthézò hyă rò a thěplòkũ thěplòkyă hyă. ³⁸ Htuǒrò a hé èthĩ, “Vă thěplěthézò thyěkyăhó, a thyácóná vă kírě thyě cóhónuô. Okyă lahyă bíyě rò othǎklyă lahyă ní~.”

³⁹ A cuǒ plehyăpǒ đố nyě takiphú rò a omyě takluǒtǎ đố hekhu rò a kwícǒbě rò a hé, “Kǒ~ phě~ nẹ ki phyé taphăkyă pẹ vă tẹcyětẹcũ abělǒ yětòbè ma anĩ prě kihérò phyétaphăkyă pẹ vă, manárò vă thézũ mẹ cú~ dũ vă thěplò to. Cũ~ dũprě nẹ thěplò ní~.”

⁴⁰ Htuǒrò a kǎkhyě khyěthyă đố a khǒpacě tahe a o rò a kǎ myáhtye èthĩ omyěnĩ sǒtapa lǒ, rò a sudyă Petru, “Thĩ othǎklyă nyě tǒkuǒ ná vă bí tǒmũnuǒprě rò thĩ thǎklyă khyăbétò ể? ⁴¹ Thyáphú thĩ ki cuǒnuǒ tǒkuǒ tǎ đố tẹilo-ilyă akũ tǎmėnuô, thǎklyă rò kwícǒbě lahyă ní~. Thĩ thěplòshyome nyacó tẹ đố atǒ tadúrò thĩ nẹklǒ yěnuô a hęcẹrecẹ nyacó.”

⁴² A cuǒ khyěthyă nyẹphuǒtôphuǒ rò a kwícǒbě, “Kǒ~ vă phěthédǒ~, vă bè ỏ~ nyă hó tẹcyětẹcũ a bělǒyě, phyétaphăkyă nĩ to kihérò, cú~ dũprě nẹ thěplòní~.”

⁴³ Bí a kǎkhyě myă khyěthyă a khǒpacě tahenuô, a kamyáhtye ná èthĩ omyěsǒtapa lǒplĩ. Èthĩ thěomyě cyětawósũlũ rò a myáhtebé pǎ có to. ⁴⁴ Rò a htecuǒ kwícǒbě khyěthyă thuǒphuǒtôphuǒ rò a héthyă khyěthyă phú a hé rẹ nuǒprě.

⁴⁵ Htuǒrò a kǎkhyě đố a khǒpacě tahe a o rò a hé èthĩ, “Thĩ o~ myě tadũpǎ lahyă, thĩ okuǒ tabéthéprá tadũ pǎ có lahyă phútě? Nĩdǎ myámǒ lahyă, shuǒkhě đố ǔ ki isětǎkyă prělukayă aphúkhũyě đố prẹoraphú tahe a takhukũnuô, a hyătuǒhó. ⁴⁶ Ihtòmǒ lahyă, rò pẹ ki cuǒ~, prě isětǎkyă vă yětǒprě hyătuǒhó.”

*Juda Éhyănĩ Kayă Tahe Rò A Hyăpũ Byacè Jesũ
(Marko 14:43-50, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)*

⁴⁷ Bí Byacè Jesũ hébè pǎprě akhěnuô, Juda đố a otǒkuǒ đố lǔ khǒpacě shyéthényě aklě yětǒprěnuô a hyătuǒ bínũ. Rò ǔ krwǒhyăkuǒ lǔ tǒplutôphè có rò a phyéhyănĩ lahyă imũ, ipò ná né tahe. Kayă yětahe nuôma mǎprě bwídukhu tahe ná myēcôphú a khuklókuklyă tahe plwǒhyă èthĩ nuôtahe prě. ⁴⁸ Prěisětǎkyă Byacè yětǒprěnuô a dyéthégñě one rẹ htuǒhó èthĩ, “Kayă đố vă nuômũ é tǒprě nuôma mǎhó Jesũ đố pẹ thézũpũ é nuôtǒprě hó rò hyăpũ lahyă lǔ ní,” a héone èthĩ phúnũ. ⁴⁹ A hyă tǒđè tǒphuǒhyă đố Byacè Jesũ a o rò a hyă hé lǔ, “Thárá, nẹ omǒ-oryă ể?” Htuǒrò a nuômũ lǔ.

⁵⁰ Rò Byacè hékaxhyësù lǔ, “Khõmõ, nè hyă bíyě rò nè léhyă mejtěnuô tarú memõ.”

Htuõrò kayă tahe hyăpũkyă Jesũ. ⁵¹ Kayă dõ a krwõ hyăkuõ ná Byacè Jesũ aklě tôprěnuô a báhte ané rò a pătũkyă bwídukhułó a prěmetěphú tôprě akhălě tôkhó.

⁵² Byacè hé lǔ, “Ryănuõ dwókyă nèně nuô. Metěhéro kayă dõ a pũ něnuô a kipyékikyă khyě ná nékhyě pã. ⁵³ Thyáphú mókhuphú tahe ki hyălyă takèbíní vǎ agněnuô, vǎ ki kwĩ vǎphě dõ a ki nõhítǎ èthĩ klyēmudu shyényěmũ hěnuô vǎphě dyétǎ tôphuõ dyétǎ có vǎ ma~ a ní có nuõma thĩ thěgněto ẽ? ⁵⁴ Ki vǎ mephúnuô hěro lisăsě a tẹràone dõ a bè htwõhtya phúyěnuô a cuõlõcuõbǎhtya cyǎ phútě?”

⁵⁵ Htuõrò Byacè Jesũ hé kayă bémũ, “Vǎ ma kayă dõ a mětũ tětthýótětthya tôprě nyǎ ẽ? Thĩ hyăpũ vǎ rò thĩ hyă có ná né ná imũipõ có phútě? Vǎ onyǎ ithyóithya ù dõ tẹlũtyǎ hõkũ pwõnyěpwõthě có rò thĩ pũ vǎ toto. ⁵⁶ Manáro tětthwõhtya ané phúyě nuõma thyáphú prěpřo rǎonekyă tahe kilókibǎhtya agně přé.” Htuõrò lõ~ a khõpacě tahe hteklya taphǎkyă lõ lǔlě.

Judaphú Khuklõkhuklyă Tahe Cirya Jesũ

(Marko 14:53-65, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵⁷ Kayă dõ a hyăpũ Jesũ yětahenuô, a pũka lǔ dõ bwídukhułó Caipha hěyě tôprěnuô ahi. Bínuô ma prěithýo tětthýótětthya athará tahe ná tẹcõbucõbě khuklõkhuklyă tahe opló lõhó lǔ bínuô. ⁵⁸ Petru krwõcuõ lõ kuõ přé Byacè Jesũ. A cuõ nuõtuõkuõ dõ prělũtyǎ akhuklõ dulõ yětôprě ahõ lotarékũ rò a nuõ onyǎ tõkuõ ná klyěphú dõ a opõ takèní nuõtahe. Rò Petru opõmyǎ ná ù kírě cirya kryǎ~ Byacè phútě pã, phúnuô.

⁵⁹ Thyáphú èthĩ ki cirya mětthýěkyă ní Jesũ agněnuõrò, bwídukhu tahe ná Judaphú dõ a o ná a taryěshyosõ htyalõ klõlõ ù tahe myápũ lahyǎ lẹkẹlahõ lẹnẹlahya Jesũ atětthũ tahe. ⁶⁰ Kayă hyǎkhyǎ lahõlahya ělǎ lǔtětthũ phúyěphúnuô tadũrò a htwõ khuklõdu khusuhtũ tahe myǎhtye ná a nẹ lǔ tětthũ yětahenuô a tǎtẹ to.

Dõ khyětadũrò kayă thěnyě hyǎhte rò a hé, ⁶¹ “Kayă yětôprěnuô a hé, ‘Vǎ mětǎpřõkyă Cómarya tẹlũhõduyě rò thuõnyě akũ vǎ isõhtyabé khyěpřé’ a hé phúnuô.”

⁶² Htuõrò bwídukhułó tôprě ihtò rò sudyǎ Jesũ, “Nẹ hé kaxhyësù ù hyǎdya nẹ tětthũ yětahe tømũ~ to metě? ù hyǎkẹhyǎnẹlõ nẹ tětthũ yěnuõma nẹ níhuõ to ẽ?” ⁶³ Manáro a dyátaklwo přé.

Bwídukhułó nuõtôprě hé, “Vǎ byǎ vǎngõ ná Cómarya dõ a htwõprě yětôprě rò vǎ ki sudyǎ nẹ, nẹ ma Messia mǎhõ Cómarya aphúkhũ nuõtôprě mǎlakõ hó ẽ nuô hěpěmyǎ pẹ.”

⁶⁴ Rò Byacè Jesũ hěsũ lǔ, “Ò, nẹ hěnuõma amǎ tadũrò vǎ ki hěpě lõ thĩ pwõ~ tôprě ná nopǎnuô thĩ ki myǎhtye přelukayǎ aphúkhũyě ki onyǎ bí přé dõ a tẹpřõtěpřya dulõ yětôprě atakhu cõhtwõ nuõtõkyě pã. Htuõrò vǎ sidyǎhyǎ õluõ pã nuô thĩ ki myǎhtye pã.”✧

⁶⁵ Yětôphuõrò bwídukhulõ yětôprè htóžě aca rò a hé, “A héthúhó Cómarya hó. Pè cuõlotuõpã prèkhyáthé tahe phútě? Myámõ lahyã, thĩ nĩhuõ lahyã hó a hébèthú Cómarya ná thĩné có hó. ⁶⁶ Thĩ tane phútě?”

Rò èthĩ hésù lahyã, “A tõ thyě nyãhó,” phúnuô.

⁶⁷ Htuõrò èthĩ htuplá lùmèthè, mũ lũ, plú lũ, tahehe rò a plyã lũ. ⁶⁸ Rò èthĩ hé lũ, “Kõ~ Krístu, prõ pè myã pè, maũpě mũ nẹpě?”

Petru Htébíkyã Jesũ

(Marko 14:66-72, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁹ Bínuôakhè Petru onyão dõ lotarékũ rò prèmetè prèmòphú tòprè hyãtõ dõ lũo rò a hé lũ, “Nè ma tòmumu~ tuõprè lũ ná Galileaphú Jesũ nuõtòprè prè vã.”

⁷⁰ Manárò Petru htésù lõ èthĩ bínuô tahe rò a hé, “Vã otõkuõ to. Prèmò yětôprè hé yènuõma vã thègnèno kuõũ to.”

⁷¹ Htuõrò a htecuõ dõ lõkadãhtũ rò prèmetèphú prèmò dõ aruõtòprè myãhtyeke lũ rò a hé pè ù bínuô tahe, “Yětôprè ma a krwõkuõ ná vĩ Nazarèphú Jesũ Krístu nuõtòprè vã~”

⁷² A htésù khyèthyã rò a byã ané, “Vã thègnèno lũ to.”

⁷³ Okhyèthyã dõkhyè taplõphú rò kayã ihtò tavítava phú bínuô tahe hyãtõ Petru rò a hé lũ, “Nè ma èkhõpacè tòprè málakõ có hó, nè hébè talã nuõ a klwo Galilea talã có.”

⁷⁴ Yětôphuõrò Petru cáhtya byãlyanĩ ané dõ Cómarya nyèhyã rò a hé, “Kayã yětôprè ma vã thègnèno lũ tòphuõ~ to,”

A héhtuõhtuõ ná shyèphè i-uhtya. ⁷⁵ Yětôphuõrò Petru tanehtya tuõbè Byacè Jesũ héonekyã lũ ngõ, “Bĩ shyèphè i-uhtya tyahító akhè, nè ki htébíkyã ù ná vã thègnèno è to thuõphuõ pã,” akhu-akhyè a htecuõ dõ aklõ rò a cuõ nguõthyènguõ có.

27

Èthĩ Écuõ Jesũ Dõ Khwí Pilato A O

(Marko 15:1, Luka 23:1-2, Giovanni 18:28-32)

¹ Anotõrõ mõlĩ romú akhènuô, lõ~ bwídukhũ tahe ná myècõphú khuk-lókhuklyã tahe okúokyã lõ lũ ná èthĩ ki mèthyè Jesũ. ² Èthĩ cõklõ htuõ Byacè Jesũ rò a cwicuõkyã lũ dõ Khwí Pilato a o rò a cuõdyè tãkyã lũ dõ a takhukũ.

Juda Iscariot Thyèkyã

(Prèdõnyãphú tahe 1:18-19)

³ Bĩ Juda dõ a isètãkyã lũ nuõtòprè myãhtye dõ ù ciryã thyè Byacè Jesũ akhènuô, a thèplèthézò nyacó rò a hyã dyédwó khyèthyã rűzyeyè thakha dõ bwídukhũ tahe a o ná Judaphú muõprũmuõprè tahe a o. ⁴ Rò a hé èthĩ, “Vã mètúhó Cómarya hó, mètèhèrò vã isèkyãhó kayã dõ a tètúo tãcõ~ to yětôprè hó.”

Rò èthĩ hésù kãkhyè lũ, “Nè ná nèdũhó pè thègnè tuõkuõ nè to.”

⁵ Èthĩ héphúnuô rò Juda prõtãkyã rűzyeyè bí tètũtyã hõkũ nuõ rò a htekaỹã. Htuõrò a htecuõ dõ aruõ tòpho rò a cuõ cõthyèkyã ané.

⁶ Bwídukhu tahe ihtuô dwókyě rŭzye yětahe rò a hé lahyă, “Rŭzyeyě pè Juda a tètŭyótèthya o ná a tókò sunuôtò ná tètŭhòdu arŭ to, mètèhèrò rŭ yènuôma ù dyé ná lémèthyě kayă pré.” ⁷ Èthĩ belyă lahyă athèplò ná a ki ipri ná prèbyápò tòprè apré tólé rò èthĩ ki dya pè ná Judaphú mato tahe aluòkhu. ⁸ Phúnuô akhu-akhyě, tuòkhönyă hekhu bínuô tòphonuô ù é ná thwihekhu. ⁹ Prèprò Jeremia a tètèone yènuô a lóhtyabähtya hó, “Èthĩ phyé rŭzye thakha rò Israelphú tahe hé lŭ, pè dya lŭ angu báyě ma a kòhó. ¹⁰ Rò èthĩ ipri rŭzye nuôtahe ná prèbyápò apré tólé phú Byacè nõipri vānuô.”✠

Khwí Pilato Sudyă Jesŭ

(Marko 15:2-5, Luka 23:3-5, Giovanni 18:33-38)

¹¹ Bínuôakhè Jesŭ ihtò odó Khwí Pilato anyèhyă rò a sudyă lŭ, “Nè ma Judaphú akhwí tòprè málakò ẽ?”

Rò a hésù khwí, “Ò, a málakò phú nè hénuô hó.”

¹² Bí bwídukhu tahe ná Judaphú muòprŭmuòpré dõ a htwò khuklòkhuklyă tahe kè lŭ tètŭú akhènuô, a hé kàkhyèsù tòmŭ~ to. ¹³ Khwí Pilato sudyă lŭ, “Ŭ kè lŭ nè ná nè mètŭmèplá phúyě phúnuôma nè nõhuò to ẽ?” ¹⁴ Manárò Byacè Jesŭ hékàkhyèsù lŭ ngó tòmŭ~ to akhu-akhyě khwí khyéthukhyéthé nyacò.

Èthĩ Héplúkyă Ngó Dõ A Ki Mèthyě Byacè

(Marko 15:6-15, Luka 23:13-26, Giovanni 18:39-19:16)

¹⁵ Khwíyě alèklò o ná pwõnana~ tètçuõtálwópwě dă bè hó hénuô, a hé kayă bémŭ tahe ki nwóhte kayăcyě dõ ù dõtă lŭ dõ htókŭ nuôtahe tòprè. Rò èthĩ nwóhte bítè~ tòprè bèbè, khwí plwòhte pè èthĩ pré. ¹⁶ Bínuôakhè ù dõtă kayă mwídu dõ acyě tókŭyě rò amwí ná Barabba otòprè. ¹⁷ Rò bí kayă bémŭ hyäopò lŭ lŭ akhè, Khwí Pilato sudwò èthĩ, “Thĩ thézŭ nõplwòhte vă bítè tòprètè? Ma thĩ thézŭ nõplwòhte vă dõ Barabba ẽ? Mátoma Jesŭ dõ ù é lŭ ná Krístu yètòprènuô ẽ?” A sudyă èthĩ phúnuô. ¹⁸ Mètèhèrò a thégnè htuòhó ná tètòbè khuklòkhuklyă tahe thékhwénĩkuò Jesŭ rò èthĩ hyădyétăkyă Jesŭ dõ lŭo pré.

¹⁹ Bí Khwí Pilato onyăo dõ a lécirya ù khuklyáhtyalõ alo akhènuô, amè nõhyăthŭ ù tètítèkyă tókò dõ avè Khwí Pilato a o rò a hé, “Cuómèbè tă kayă dõ atètŭú oto yètòprènuô taki~ tāmé ní~, mètèhèrò vă omyemyă ryá cò ari-akyă taki~ cò to.”

²⁰ Manárò bwídukhu tahe ná Judaphú muòprŭmuòpré dõ a htwò khuklòkhuklyă tahenuô a cuó ilò kayă bémŭ tahe ná a ki kwíhte Barabba rò ki cirya thyèkyă Jesŭ.

²¹ Rò Khwí Pilato sudyă èthĩ, “Yéthényě aklè thĩ thézŭ nõplwòkyă vă bítè tòprètè?”

Rò èthĩ èhtòhtyasŭ, “Barabba.”

²² Rò Khwí Pilato sudyă èthĩ, “Ki mephúnuôrò Jesŭ dõ ù é lŭ ná Krístu yètòprènuô vă bè mē è phútè?”

Rò èthĩ hésù, “Mŭthyě htyakyă è dõ krusulo nuô,” a hé lahyă phúnuô.

²³ Rò Khwí Pilato sudyă èthĩ, “Cuố mữthyě htyakyă è mẹtě? A cuố mệthúmeplá kryá- ítě?”

Rò èthĩ lé- éhtöhtyashyo klồlố pố, “Mữthyěhtyakyă è đố krusulo nuô.”

²⁴ Bí Khwí Pilato myáhtye thégñěhố ná ử nỉdăpă lữ tềhébè to, htuồto kayă yệtahe ki cáhtya mệtarủtapyă súśá hyăhố akhu-akhyě a phyé htyěkacự rò a thỉplĩkyă atakhu đố kayă bémụ a mệthènyě rò a hé, “Kayă yệtôprề athwinuô a tặbè tuốkuố pă đố vắkhu tohố. Thỉ ná thỉdũhố.”

²⁵ Rò kayă lố- plĩ hếśũ, “Athwi nuô nỏlyăbèdũ đố pề ná pềphúpelye tahe akhu nuô.”

²⁶ Rò a plwồhtekyă pề èthĩ Barabba rò a nỏ klyếphủ tahe ki mữ Byacè Jesũ ná iplírwĩ, htuồrò a dyétặ đố klyếphủ tahe a khadăkũ đố a ki cuố mữthyěhtyakyă Byacè Jesũ đố krusulo.

*Klyếphủ Tahe Mệtakhwótakè Byacè Jesũ
(Marko 15:16-21, Giovanni 19:2-3)*

²⁷ Htuồrò khwí aklyếphủ tahe écuố Byacè Jesũ đố klyếklố léo bí khwíhố tarékũnuô rò klyếphủ zệthuồthyó hyăoplố tavalố lữ. ²⁸ Htuồrò èthĩ plwốkyă Byacè Jesũ acạ rò a thyáhtya pề lữ cặcwọ lỉlốthố tồpủ. ²⁹ Htuồrò èthĩ ikhu tava thòshyámố thyáná khuklwố nuôrò a klwốhtya pề lữ rò èthĩ hé takhwótakè, mệlavilavố kano lố lữ. Èthĩ nỏpủ lữ ihtyábố đố atakhu cóhtwố tồkyě rò èthĩ dắngũlyă đố lữnyěhyă rò a hé lavố kano lố lữ, “Kố- Juda akhwídu, ohtwồprề mỏnyě htũdũ ní-!” ³⁰ Èthĩ htuplá lữ ná plỉhtyề, èthĩ phyé ihtyábố rò mữhtuố mữthyáthyá có ná lữ khuklốcố. ³¹ Bí èthĩ mezómẻlẻ nyềkruồhtuố lữ nuô a plwótặkyă khyếthyá cặcwồhtũ nuôtồpủ rò a thyáhtya taple pề khyếthyá lữ ná acạ nỉdũ nuôtồpủ. Htuồrò a éhtecuốkyă lữ rò a ki cuố mữthyěhtyakyă lữ đố krusulo.

*Klyếphủ Tahe Mữthyếhtya Jesũ Đố Krusulo
(Marko 15:22-32, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)*

³² Bí èthĩ htecuố akhếnuô, a myáhtye Cyreneo vặphể đố amwĩ ná Simone yệtôprề rò klyếphủ tahe nỏzá tadũ lữ ná Jesũ krusu. ³³ Èthĩ cuố đố khắlẻ tồpho đố ử é ná Goghotha hé yềnuôtồpho. (Goghotha angốlasá ma khuklốkrwĩ akhắlẻ). ³⁴ Bínũô akhếnuô, èthĩ dyếố lữ htyềzặ đố a kluố sỉlyặtặ ná tềkhukhề tồcồ đố ử é, “kố” rò Jesũ puộmyá htuồrò a thềồto. ³⁵ Bí èthĩ mữthyếhtya htuồhố Jesũ nuô, èthĩ ibếphyé rộlữ Jesũ acạ tahe. Bí èthĩ ibế tyahĩ lữ to akhếnuô, èthĩ bồ lahyă tềbyăbwĩ tồcồ, mẹtềhềrò a bồ tồprề htuồ tồprề, rò a tặtồ bítẻ tồprề tồ phyé bítẻ tồkyềtẻ nuô, cự- dũ abwĩ tặtồ prề. ³⁶ Htuồrò èthĩ onyặtặ lahyă rò opộmyánỉ Jesũ. ³⁷ Đố a khuklốhtẻ nuô, èthĩ rắhtya-o lidyatềthủ tồklố, “È ma Jesũ, Judaphủ tahe akhwĩ.” ³⁸ ử mữthyếhtya tồkuố lữ ná prềpủphe zềplẻphe ử thényề, đố cóhtwố tồprề đố cóci tồprề. ³⁹ Kayă đố a cuốphủkaphủ lahyă bí akhắshyề nuôtahe nuô lahyă akhuklố, pacyếishyề rò a hé lahyă lữ, ⁴⁰ “Nề hé ná nề ki mệặprộkyă tềlũhồdu rò thuồnyề akũ nề isồhtya htuồbẻ khyềprề nề hé vắhé. Mệlwồhtekạ nỉdyémồ nệné to. Nề ki mắlakố Cỏmarya aphủkhủ hềrò hítặmổ đố krusulo yềnuô to.”

⁴¹ Bwídukhu tahe ná prèithyó tètthýótèthya athára tahe ná tètóbucóbè a khuklókhu kyã tahe hétakhwótakè thyákuõ lõ dû lữ phúnuô, ⁴² “A mël-wóhtekã cyã ù thèhtwöprè tadúro a mël-wóhtekã cyã nídyékuõ anéto vã~. È ma Israel akhwí vãhéto. Nòhítã mỗ è dõ krusulõnuô to, rò pè zÿe kuõdú kỗ. ⁴³ A zÿe Cómarya vãhé. Cómarya ki thèplõonĩ lữ hérò nõmël-wóhtekã mỗ lữ khõnyáyènuô kỗkỗ? Mètèhèrò a hé dyé ané, ‘Vã ma Cómarya aphúkhũ’ meně.” ⁴⁴ Prèpúphe zèplèphe ù dõ ù mÿthyèhtya tõkuõ ná Jesũ yèthényènuô a pacyèishyè kuõdú lữ phúnuõnuõhõ.

Byacè Jesũ Thyě

(Marko 15:33-41, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

⁴⁵ Cáhtya bí mỗhtuô cõrané nuô rò a tuõhyã dõ mỗkwĩlyã thuõmũ akũnuô kè khítarũ tãlõ cõ tøkèlẽ cõ. ⁴⁶ Tavítavã bí mỗkwĩlyã thuõmũ akhẽnuô, Jesũ cyèpryè èhtõhtya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angõlasá ma “Vã Cómarya, vã Cómarya, nè vĩkyã vã mètè?”*⁴⁷

⁴⁷ Kayã ihtò bínuô tahe nĩhuõ lahyã Jesũ èhtõhtya phúyè rò èthĩ hé lahyã, “A èhtõhtyahó Prèpro Elia.”

⁴⁸ Bí èthĩ aklẽ nuõtõprè, tõphuõtuõ a klyacuõphyé tètõcõ dõ athyaná phyáplyé rò a cuõcyenuõ dõ htyèzãshye thõkũ rò a cõklõma dõ vèlãkhyè rò a dyèhtya nõcwĩõ ná Byacè Jesũ. ⁴⁹ Lõ~ a okyã nuõtahe hé lữ, “A o dũhõ phúnuô, pè opõmyã kuõrè taplõphú põ~, ma pè myáhtye sálé Prèpro Elia hyã mël-wóhtekã lữ pã ẽ, ma to ẽ,” a hé lahyã phúnuô.

⁵⁰ Bí Byacè èhtõhtyashyo khyèthyápõ tõphuõ htuõnuô athèplò htwöprè htecuõkyã.

⁵¹ Bínuõakhẽ ikẽbadu dõ ù cõtãtũbí dõ tètũtyã hõkũ nuõtõba lazè kahtyakalyã plúkyã nyèkyè. Tanéhtõdĩ htuõrò lõ tahe luãyã phèlõ. ⁵² Luõkũ tahe kũmõhtya lõ rò prèsãsèphú dõ a thyèhtuõhõ nuõtahe ihtõhtwöprè kãkhyè élä. ⁵³ Èthĩ o dõ luõkũ rò hteka. Htuõrò dõ khyè bí Byacè Jesũ Krĩstu thyè ihtõkãkhyè htuõnuô èthĩ kã kanuõ lahyã dõ vĩsãšẽ Jerusalem akũ rò ù myáhtye rókũlä èthĩ. ⁵⁴ Bí Roma klyètõzè khuklõ yètõprè ná kayã dõ a opõmanĩ Jesũ yètahe myáhtye tanéhtõdĩ ná lõ~ tètwtõhtya ané yètahe akhẽnuô, èthĩ thèisè rò a hé lahyã, “È ma Cómarya aphúkhũ málakõ nyã hõ.”

⁵⁵ Prèmò dõ a opõ myácuõlõ dõ ayè tahe orõoé kũlä bínuô. Èthĩ ma prèmò tahe dõ a o dõ Galilea kè rò a krwõkuõ ná Jesũ. Rò èthĩ myákhwènĩ lahyã tèt dõ Byacè lo tahe. ⁵⁶ Dõ èthĩ yètahe aklẽnuô Magdalena dõkũmuõ Maria, Jakomo ná Jose amuõ Maria ná Zebedeo aphú tahe amuõ.

Jesũ A Khõbõthyó Tahe Iluõnĩ Lữ

(Marko 15:42-47, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

⁵⁷ Bí mỗhèlyã hó akhẽnuô, kayãphèduzã o dõ vĩ Arimathea rò amwĩ ná Joseph hé yètõprè hyãtuõ. È ma a htwõ htuõhõ Byacè Jesũ a khõpacè tõprè.

⁵⁸ A cuõ dõ Khwĩ Pilato a o rò a cuõkwĩ Jesũ aluõtõ rò Khwĩ Pilato hétã ù ná ù ki dyé Jesũ aluõtõ yènuô ná Joseph. ⁵⁹ Rò Joseph cuõphyétã luõtoyè rò a

* 27:46 27:46 Li Htuthèhtya 22:1

bobí lů ná ikěbáplihťů tōba. ⁶⁰ Rò ů cuōsunoŝ lů dŝ luŝkũthě tōkũ. Luŝkũthě yěnuōma Joseph atě nĩdũ. A nõikhũkũnuŝ one ů dŝ lŝkũ. A htulŝbí luŝkũ yěnuŝ ná lŝdu tŝmě htuŝrò a kaķyã. ⁶¹ Magdalena dŝkũmuŝ Maria ná Maria dŝ aruŝtŝprě onyão tŝdě dŝ luŝkũ anyěhyã.

Klyě Opŝma Jesũ Aluŝkũ Tahe

⁶² Mŝnyãnyě ma mŝnyě dŝ Judaphũ tahe taritaryã one tẽlŝ plĩ dŝ shyéparŝ Mŝnyěduŝ nuŝtŝnyě agně. Mŝnyãnyě htuŝ shyéparŝ Mŝnyěduŝ yě akhěnuŝ, bwĩdukhu tahe ná Pharisěophũ tahe cuŝ lahyã dŝ Khwĩ Pilato a o. ⁶³ Rò èthĩ cuŝ hé lů, “Khwĩ~ pě tŝmanĩ pã ná bí phělahŝdu nuŝtŝprě ohtwŝprěpã akhěnuŝ, a hé, “Thuŝnyěhtuŝpã nuŝ, vã ki ihtŝhtwŝprě kaķhyě pã,’ a hé phũnuŝ. ⁶⁴ Phũnuŝrò hétã klyěphũ tahe rò nõopŝma tãtẽ bã è thuŝnyěnuŝ. Pãma a khŝpacě tahe hyãphyěhuŝ nĩdyě lů rò a cuŝ hé pě ů ná a ihtŝhtwŝprě kaķhyě hŝ~, phũnuŝhe. Pãma tẽlahŝ dŝkhyě yětŝmũ nuŝ thěisě ná a cyělŝklŝ ná tẽlahŝ dŝ arě nuŝtŝmũ he.”

⁶⁵ Khwĩ Pilato hěsũ, “Ki męphũnuŝrò ěcuŝnĩ lahyã prěopŝ tahe rò cuŝmŝ lahyã, yácũ opŝma ryã lahyã bá~ thĩ opŝmabě tadũ nuŝ.” ⁶⁶ Thyáphũ èthĩ ki męklŝmęma ryã luŝkũyě rò èthĩ cuŝklěhtya luŝ a tẽmátědyã tŝcŝ dŝ luŝkũ mãhtẽlŝ htuŝrò a nõopŝmanĩ ná klyěphũ tahe.

28

Byacě Jesũ Htwŝprě Kaķhyě

(Marko 16:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

¹ Bí Judaphũ a Mŝnyěduŝ htuŝ anotŝrŝ mŝlĩ romũ mŝkhĩŝpã akhěnuŝ, Magdalena dŝkũmuŝ Maria ná Maria dŝ aruŝtŝprě hyãmyã lahyã Byacě aluŝkũ.

² Rò taněhtŝdĩ shyonyacŝ, mętěhěrŝ Byacě a taněphũ tŝprě o dŝ mŝkhu hyãlyã htulŝ taphãkyã lŝnuŝ tŝmě rò a hyã onyão dŝ lŝ nuŝtŝmě akhu. ³ Aněklŝ rò a takhě thyácŝnã shyelĩbŝ nuŝ cŝ, htuŝrò acaũnuŝ a bũplya thyácŝnã bũkhu lyã nuŝ cŝ. ⁴ Prěopŝ tahe tanyãtadě lŝplĩ cŝ. Èthĩ thěisě talwŝsũlũ rò èthĩ thyã cŝ ná kayãthyě nuŝ cŝ.

⁵ Rò mŝkhu taněphũ hé prēmŝ yěthěnyě, “Thěisě lahyã tãmě, mętěhěrŝ thĩ myápũ Jesũ dŝ ů mũthyěhtya lů dŝ krusu alŝ nuŝtŝprě prě nuŝma vã thěgně. ⁶ Manãrŝ a opã býě tohŝ. Phũ a hěone htuŝhŝ nuŝ, a ihtŝhtwŝprě kaķhyě htuŝhŝ. Hyãmyãmŝ a lěomyě khãlěyě. ⁷ Vã hé thĩ~ kađyãso pě pryãmŝ a khŝpacě nuŝtahe, ‘A ihtŝhtwŝprě kaķhyě hŝ khŝnyã hŝ rò a cuŝ one rě hŝ thĩ dŝ Galilea kěkũ nuŝ hŝ, thĩ ki cuŝmyãhtye ě bĩnuŝ pã,’ khŝnyã rò vã hěluŝ pě thĩ hŝ.”

⁸ Phũnuŝrò prēmŝ yěthěnyě o bí luŝkũ nuŝ rò a tapluŝtaplyě hteka lahyã. Èthĩ thěisěsě, thěkrũkrũ cŝ rò a klyaka đyãso pě lahyã a khŝpacě tahe. ⁹ Tŝphuŝtuŝ Byacě Jesũ myãhtye tãsũ èthĩ rò a hēmŝheryãsũ èthĩ. Rò èthĩ hyãtŝ Byacě rò a hyã pũma lů khãduŝ tarã rò cŝbucŝběhtya lů. ¹⁰ Htuŝrŝ Byacě hé èthĩ, “Thěisě tã lahyã tãmě. Kaķěso pě lahyã vãpuŝvãvyã, cuŝ

lahyã dö Galilea ké nuô, thĩ ki cuõmyáhtye vã bínuô pã, hésopé èthĩ phúnuô ní~.”

Prèopô Tahe Kãhésoluõ Ná Byacè O Pãtohó

¹¹ Bí prèmò yètahe kã dö klyálo akhènuô, prèopô luõkũ tahe kã kanuõ tuõlõ hò dö vĩkũ rò a mekryã~ phútènuô, èthĩ kã hésoluõ pé ná bwídukhu tahe. ¹² Bí bwídukhu tahe myáhtye tãsũ ná Judaphú muõprũmuõprẽ dö a khuklòkhuklyã tahe akhènuô, èthĩ bè mẽ lahyã phútẽ pãnuô a taritaryã lahyã. Htuõrò èthĩ dyé có klyèphú tahe rũ tôplutôphè rò a hé èthĩ, ¹³ “Thĩ tõbè hé lahyã phúyẽ, ‘Bí pè omyè sõtapa akhènuô, a khõpacẽ tahe hyãphyéhuô kãkyã lũ hò,’ hé lahyã phúyẽ nuô ní~. ¹⁴ Tèritèkyã yẽ ki luõcuõtuõ dö khwĩ o pã hérò thyáphú a ki mepyámesẽ tã thĩ tãmènuô, pè myá hédũ è pã.” ¹⁵ Phúnuôrò klyèphú tahe phyé lahyã rũ yènuô rò a hé phú èthĩ ithyó lũ nuô. Ngõ yètômũnuô Judaphú tøkèlẽ hé nĩdyé lõpã có tuõkhõnyã có.

Byacè Hébé Ná A Khõpacẽ Tahe

(Marko 16:14-18, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prèdõnyãphú tahe 1:6-8)

¹⁶ Yètõphuõrò a khõpacẽ yẽ shyétõprè cuõ lahyã dö Galilea sokhu phú Byacè hésò onekyã èthĩ nuô. ¹⁷ Bí èthĩ myáhtye a Byacè akhènuô, èthĩ cóbèhtya lũ tadúró tahehe nuô athéplò rare pã. ¹⁸ Rò Byacè Jesũ hyã dö èthĩ o rò a hé èthĩ, “Taryèshyosõ dö mókhu bèbè, dö hekhuyènuô bèbè, ù dyé lõhó ná vã hó. ¹⁹ Mephúnuôrò, vã hé thĩ~, cuõ lahyã dö kayã myècò tahe a o rò cuõmẽ htwõhtya èthĩ ná vã khõpacẽ ní~. Cuõ plwõ pé lahyã èthĩ htyẽ ná phẽ amwĩ, phúkhũ amwĩ ná Thé Sãsẽ Byacè amwĩ ní~. ²⁰ Htuõrò ithyóithya lahyã èthĩ ná a ki cũe krwõmẽ kuõlõ phú vã mekyã thĩ ngõ nuõtahe ní~. Vã ki otõkuõ ná thĩ pwõ~ phuõ có pã, tuõ có dö hekhũ tadũkyã cópã bèbè vã ki okuõdũ ná thĩ pã.”

Marko Gospel Of Mark Tèhébé Ré Dõ Nyě

Li tètèkrũmila Marko yětôba ma, a cáhtya hésoluõ ré Cómarya aphúkhũ Byacè Jesũ Krĩstu a tètèkrũmila ari-akyã tahe. Liyě a dyéluõhtya ná Jesũ ma prè dõ a mèmátè tòprè rò a o ná a taryěshyosõ tòprè. Û myáhtye a taryěshyosõ yěnuô a oluõhtya bí a ithyó ù akhě, bí a vèhte khiné akhě, htuõrò bí a plwõkyã ùtèthũ tahe akhěnuô. Jesũ hélyã nídyé ané ná è ma prèlukayã aphúkhũ tòprè. Thyáphú a ki plwõkyã prèlukayã tahe a tètèhùtèplá lõ- plĩ agněnuô, a hyã dyélyakyã athèplòhtwõprè.

Marko rá Byacè Jesũ ari-akyã yěnuô, a dyadu ráklò Jesũ mètè tahe, manárò Jesũ hébé ngó tahe ná a ithyóithya tètètahe nuô, a dyadu lã to. A rá dyéluõ pé ná Giovanni Baptista a tètèphyètèmè ari-akyã, ná Jesũ plwõhtyě dõ prè Giovanni Baptista a khadãkũ ari-akyã, ná khinéricyã khukló ilo-ilyã lũ tahe ari-akyã. Htuõrò a ráhyã lékyã Jesũ mèsímé kayãswíkayãšè tahe ari-akyã ná a tètèthyóithya tahe ari-akyã. Byacè Jesũ a khõpacè tahenuô tòphuõtaki tòphuõtaki a thègněplõhyã tó lũrilũkyã, manárò kayã dõ a thèhte Jesũ tahenuô acyěhyã ná acyěhyã. Li Marko Amãdu dõkhyělõ 11 tuõdõ 16 yětahenuô a hésoluõ pé Jesũ a tètèhtwõprè dõ khyělõ tòklédã akũ atèmè ané tahe. A hésoluõ éklõ ù mũthyěhtya Jesũ dõ krusulo ná atèthyě ihtòkãkhyě ari-akyã tahe.

Tèhébé tótó ná tótó

Tètèkrũmila akhãshyè 1:1-13

Jesũ mètè dõ kayã bémũ aklě dõ Galilea ké 1:14-9:50

Cáhtya dõ Galilea ké tuõdõ vĩ Jerusalem 10:1-52

Dõ khyělõũkhõ tòklé bí vĩ Jerusalem akũ ná akhãšõkhãshyè tahe 11:1-15:47

Jesũ atèthyě ihtòkãkhyě 16:1-8

Jesũ thyěihtòkã htuõ a dyéluõ ù ná a tètèkãkahtya dõ mókhu 16:9-20

Giovanni Baptista Taritaryã Ré Klyá

(Matteo 3:1-12, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

¹ Yěma tètèkrũmila akhãshyè dõ a hésoluõ pé Cómarya* aphúkhũ Jesũ Krĩstu ari-akyã. ² Tètèkrũmila yěnuô ù rá o è dõ Prèprõ Isaiah alikũ, rò Cómarya hé,

“Myámõ, è ma prèthũ pé vã tètèrètèkyã tòprèhó, thyáphú a ki mèmõ one ré pé nẹklyã léhyã agněnuõrò, vã nõhyã réhó è dõ nẹnyěhyã hó,✱

³ kayã tòprè èhtõhtya dõ kėsěhtyěkyã lõtámákhũ rò a hé, “Taritaryã one lahyã klyá dõ Byacè agnè. Mecómepè lahyã Byacè léhyãklyá agnè tóbõ ní-.”✱

⁴ Rò prè heso pé ù tètèrètèkyã yětòprènuô a hyã htuõhó. È ma Giovanni Baptista nuô hó. A htecuõ dõ kėsěhtyěkyã lõtámákhũ rò a hésodõnyã pé

* 1:1 1:1 Còphrya ✱ 1:2 1:2 Malaki 3:1 ✱ 1:3 1:3 Isaiã 40:3

ũ ná zạ nịdũ lahyă thĩnế rò plwố lahyă thĩnế ná htyế túrò Cómarya plwốkyă thĩ tềthũ nuôtahe prế. ⁵ Kayă o đố Juda kékũ nuôtahe ná vỉ Jerusalem akũ nuôtahe hyărốelă đố Giovanni a o rò èthĩ hyă ólyanuôlyă lahyă atềthũ rò Giovanni plwố pế èthĩ htyế đố Jordano htyếklökkũ. ⁶ Giovanni kũthyăhtyanĩ hyeca đố ỉ bó ná tathĩbuồdu asũ, rò a ryăhtyanĩ nyăhtóphá. Rò a eprế takĩ ná vyăhtyế. ⁷ Rò a hếsodônyă pế ỉ rò a hé, “Kayă ki hyă đố vắkhyếkhu pắ tồprế nuôma, a taryềppropyă shyosố lốklố có ná vắ pắ. Vắ ngồtakồ htulyế pế prế è khupháplyề prế nuô vắ kò ná è to. ⁸ Vắ plwố thĩ ná htyế tadũrò a ki plwố thĩ ná Thế Sắsế Byacề pắ,” Giovanni hé phũnuô.

*Jesũ Plwố Anế Ná Htyế Ari-akyă Ná Tềilo-ilyă Ari-akyă
(Matteo 3:13-17, Luka 3:21-22)*

⁹ Bí Giovanni plwố pế kayă tahe ná htyế akhếnuô, Jesũ o đố vỉ Nazare Galilea kề rò a hyă đố Jordanohtyếklố a o rò Giovanni plwố pế lũhtyế đố Jordano htyếklökkũ. ¹⁰ Bí a o đố htyếlế rò a nyắkahtồhtồ ná a myăhtye mókhu lumốăyă rò Thế Sắsế Byacề đố athyaná htulwỉ nuô a hyălyă đố lũlồ. ¹¹ Rò Cómarya o đố mókhu, rò a hếbếtă lũ, “Nề ma vắphúkhũ đố vắ mọ nịdyế rò a mềmọ vắ thềplồ tồprế,” a hé phũnuô.

(Matteo 4:1-11, Luka 4:1-13)

¹² A héhtuồ phũnuônuô, Thế Sắsế Byacề cồcuố lũ đố lắmịsoklế. ¹³ Jesũ o bí lắmịsoklế nuô anyế lwỉshyế, rò mọnyế lwỉshyế akũ yếnuô, khĩnếricyă khuklố hyă ilo-ilyă lũ. Jesũ otồ ná tềphútềlyề, tềmịtềmyă tahe bínũ, rò tanềphũ tahe myánĩkhwềnỉ dyế lũ.

*Byacề Jesũ A Khồpacế Đố Ế Rếlố Tahe
(Matteo 4:12-17, Luka 4:14-15)*

¹⁴ Bí ỉ pắđótă Giovanni đố htökkũ akhếnuô, Jesũ cuố đố Galilea kề rò a hếsodônyă pế ỉ ná Cómarya a tềthềkrũmila bínũ. ¹⁵ Rò a hé, “Tềshuốtềkhế hyătuồhồ. Cómarya ahtyếakế phũhtyahồ rò zạ nịdũ lahyă thĩnế rò zủkanyắkạ mỗ lahyă tềthềkrũmila yế.”

(Matteo 4:18-22, Luka 5:1-11)

¹⁶ Htuồrò Jesũ cuố đố Galilea htyềòduhtũ rò a cuốmyăhtye Simonề ná apuồ Andrea. Rò bínũôakhế èthĩ cồetề ná itavỉ đố nókũ, mềtềhéro a pựềprế lahyă ahókũsề ná tề prế. ¹⁷ Rò Jesũ hé èthĩ, “Cuố~ krwốkuồ vắkhyế. Vắ ki ithyóithya nỉ thĩ thyáphũ thĩ ki ếnỉ kayă phũ thĩ pựề nỉ tềyế nuô.” ¹⁸ Rò tồphuồtuồ èthĩ dyakyă a itavỉ rò a krwốkuồ Jesũ akhyế.

¹⁹ Rò èthĩ cuố plehyă pồ đố nyế takiphũ rò a myăhtye Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná apuồ Giovanni isérỉ nịdyế lahyă a itavỉ đố thòklyếkũ. ²⁰ Jesũ myăhtyehtyená a ế èthĩ rò èthĩ htecuố krwốkuồ lũkhyế. Rò aphế Zebedeo ná prềmềdakề tahe okyă nịdyếđũ lahyă bí a thòklyếkũ nuồprế.

*Jesũ Vếhtekyă Khĩnếkhĩnố
(Luka 4:31-37)*

²¹ Htuồrò èthĩ cuốtuồ đố vỉ Capernaum rò bí Mọnyếđũ nuồtồnyếnuô, a cuốnuồ đố tềcồbềhồkũ rò a cuốnuồ ithyó pế ỉ bínũ. ²² Rò kayă tahe khyếthukhyếthề lốplỉ có Jesũ a tềithyóithya yếnuôtahe có. A ithyó thyá có

ná kayă dǎ a o ná a taryěshyosǎ nuôtahe ithyó nuô có, htuǎto a ithyó khódú ná prèithyó tètthytètthya athára nuôtahe có. ²³ Bínuôkhě kayăphě dǎ khiné mẽbè lǔ yětôprènuô, a o dǎ tètôbèhǒkǔ rò a hyăhte khyé. ²⁴ Rò a étthohtya, “Kǎ vǐ Nazarèphú Jesǔ, nè thézú mẽ pè phútě? Nè kírè hyă mẽpyémekyă mẽthyémémé kyălǒhó pè pǎ ẻ? Nè ma ỳpẻ nuôma vǎ thégne prè, nè ma Cómarya aphúkǔ sǎsẻ tởprẻ.”

²⁵ Manárò Jesǔ thèprwỏ sủ khínèkhỉnỏ, “Thuôthuô- o lahyă, htecuỏkyămỏ dǎ kayăphě yětôprẻ akủnuô.” ²⁶ Rò khínèkhỉnỏ o dǎ kayăphě yětôprẻ akủ yětôduỏnuô, a étthỏmỏ tanyătaplủỏ rò a htecuỏkyă dǎ kayăphě nuôtỏprẻ akủ.

²⁷ Lỏ- kayă obí tètôbèhǒkǔ nuôtahe khyéthukhyéthẻ lỏplỉ có rò a héhuô nỉdyẻ khyẻlủ, “Yẻma ítẻẻ? Yẻma tẻithyỏithya athẻ ẻ? Athyáná a o có ná a taryěshyosǎ nuô. A hétả prẻ angỏ ná a nỏhtecuỏkyă khiné mũmyáricyă yẻtahe prẻ rò a nỉdả có lũngỏngỏ,” ẻthỉ hé phủnuô. ²⁸ Yếtôphuỏrỏ Jesǔ ariakyă luỏpasỉ cuỏpryă lỏplỉ có dỏ Galilea kẻkủ yẻnuô pwỏ- tỏphỏcó.

Jesǔ Mẻsỉmẻ Kayă ẻprẻ Tẻswỉ (Matteo 8:14-17, Luka 4:38-41)

²⁹ Jesǔ ná a khỏpacẻ tahe htecuỏkyă dǎ tètôbèhǒkǔ yẻ rò ẻthỉ htecuỏ lahyă dỏ Simonẻ ná Andrea ahi. Jakomo ná Giovanni cuỏ tỏkuỏ ná ẻthỉ. ³⁰ Bínuô akẻ Simonẻ a prẻprẻmỏ thẻswínẻkủ rò omyẻotyă prẻ dỏ lẻmyẻkhu prẻ, rò tỏphuỏtuỏ ẻthỉ hẻsỏluỏsủ ná Jesǔ. ³¹ Yếtôphuỏrỏ Jesǔ cuỏ dỏ lủỏ rò a cuỏpủ lủtakhu rò a cwikahtỏ lủ. Rò a tẻswỉ sỉmẻkyă rò a ihtỏ mẽ-ẻmẻỏsủ pẻ ẻthỉ.

³² Bí mỏhẻmỏtả akẻnuô, kayă bínuô tahe ẻhyăní kayă dỏ aswíasẻ tahe ná khínèkhỉnỏ mẽbè lủ tahe dỏ Jesǔ a o. ³³ Vỉkủphủ pwỏ- prẻ hyă oplỏoplủ lỏplỉ lahyă dỏ kadả khảshyẻ. ³⁴ Htuỏrỏ tẻswítẻsẻ ítẻẻ- bẻbẻ Jesǔ zasỉmẻ lỏplỉ có. Rò a zasỉmẻ pẻ ẻnyacỏ kayă tahe a tẻswítẻsẻ rò a vẻhtekyă ẻnyacỏ khínèkhỉnỏ tahe, manárò Jesǔ ma ỳpẻnuô khínèkhỉnỏ tahe yỏ thẻgnẻ akhuakhyẻ, Jesǔ nỏhẻbẻ ẻthỉ tỏmủ- to.

Jesǔ Htecuỏ Cỏbẻ

³⁵ Bí mỏlỉ rỏmủ mỏkẻhỏ pẻprẻ akẻnuô, Jesǔ kahtỏ cuỏcỏbẻ dỏ khẻlẻ dỏ ử o tỏprẻ- to tỏphỏ. ³⁶ Rò Simonẻ ná kayă dǎ a otỏkuỏ ná lủ tahe cuỏ myápủ lủ. ³⁷ Bí ẻthỉ myáhtye hó Jesǔ akẻnuô, ẻthỉ hé lủ, “Kayă myápủthủ lỏplỉ nẻ,” a hé lủ phủnuô.

³⁸ Rò Jesǔ hẻsủ ẻthỉ, “Pẻ ki cuỏ pỏ dỏ dỏruô dỏ a o tavítava lahyă bỉyẻ tahe pỏ-, rò vǎ ki hẻsỏdỏnyă ithyỏithya pẻ ẻthỉ ná Cómarya alảangỏ. Vǎ hyă bỉyẻnuôma tẻritẻkyă yẻhỏ,” a hé ẻthỉ phủnuô. ³⁹ Rò a cuỏlẻ tavalỏ Galilea tỏkẻlẻ rò a lẻ hẻsỏdỏnyă, ithyỏithya pẻ ử ná Cómarya alảangỏ dỏ Galileaphủ tahe a tètôbèhǒkǔ pwỏ- tỏphỏ, rò a vẻhtekyă pẻ ử khínèkhỉnỏ tahe.

Jesǔ Zasỉmẻ Kayăphẻ Dỏ A Tẻsẻmủmyă O Dỏ Phảỏ Tỏprẻ (Matteo 8:1-4, Luka 5:12-16)

⁴⁰ Htuôrò kayă dǒ a tèsēmũmyă o dǒ phalǒ† otôprè, rò a hyă dǎngũlyă dǒ Jesũ khăshyè rò a kwĩthézòhtya lǔ, “Nè ki thèplòo zasímé pè vǎ tèsèyè hénuôma nè za cyă prè,” a hé lǔ phúnuô.

⁴¹ Jesũ thézòní lǔ, htuôrò a zǒhyă atakhu rò a tǒbèhtuô lǔ rò a hé lǔ, “Vǎ thèplòo prè,” a hé htuôrò “Tèsè- símékyămǒ,” a hé pǒ phúnuô. ⁴² Yètôphuôrò tǒphuôtuô kayăphě yètôprè a tèsēmũmyă yěnuô símékhyékyă rò apháazyè atwǒaryáhtya khyéthya.

⁴³ Rò Jesũ plwǒcuôkyă lǔ rò a metǎtè cuônǐ angó, ⁴⁴ “Hésó pè tǎ ù tǒprè- tǎmé ní-. Cuǒ dyéluômyă nènè yěnuô dǒ bwídu nuôtǒprè a o nuô, htuôrò thyáphú kayă lõplǐ ki myáhtye agněnuô, lǔtyáhtyatè phú Mosè a tètthýótèthya onuô ní,” a mecúônǐ lǔ ngǒ phúnuô. ⁴⁵ Manárò a htecuǒ hésoluǒ pè lõplǐ ù akhu-akhyè, Jesũ cuónuǒ luǒ lǎlǐní pǎ dǒ vǐkǔ to, a bè cuǒo prè dǒ vǐklǒ dǒ khǎléthuôkrè tahenuô prè tadúró kayă o dǒ khǎlé pwǒ- tǒpho hyǎtǒ lõ dǒ lǔo.

2

Jesũ Mēsímé Kayǎné Thyétôkyé (Matteo 9:1-8, Luka 5:17-26)

¹ Ano thuǒlwĩnyěnuô Jesũ kǎkhyè dǒ vǐ Capernaum akǔ rò kayă tahe nǐhuǒ lahyă ná a o dǒ hi. ² Phúnuôrò kayă hyă tadwítashya rǒ talwósúllǔ rò bí kadǎklǒ prěnuô rò akhǎlé odǎ pǎ có tǒpho- to. Jesũ hésodǒnyă ithyóithyatǎ pè èthǐ ná Cómarya alǎangó tahe. ³ Bínuô akhè prèkhǔ thélwǐ záhyǎní kayǎné thyétôkyé dǒ Jesũ a o tǒprè. ⁴ Manárò kayă yǒ orǒ talwósúllǔ akhu-akhyè, èthǐ hyǎnuǒphúcýă pǎ dǒ Jesũ a o to rò a htya mǐplǒ tǒdè hikhuklwó bí Jesũ onǐ akhunuô rò a cyǎtǎ kayă thyétôkyé yètôprè ná icǒ. ⁵ Bí Jesũ myáhtye èthǐ atèzútěnyă o phúnuô rò a hé kayă swí thyétôkyé nuôtǒprè, “Vǎphú- vǎ plwǒkyǎhó nè tètthú hó,” a hé lǔ phúnuô.

⁶ Bínuô akhè prèithyó tètthýótèthya athará tahe onyǎo lahyă bínuô rò a tanè lahyă dǒ a thèplòkǔ, ⁷ “Kayă yètôprè a cuǒ hétuǒ phúyè mǐtè? È hébèthú hó Cómarya hó. Ûpè tǒprè ki plwǒkyă cyă tètthú pè? Prè plwǒkyă cyă tètthú ma túprè Cómarya tǒprè prè.”

⁸ Tǒphuôtuô Jesũ thégñè èthǐ tètane dǒ thèplòkǔ rò a hé èthǐ, “Thǐ cuǒtane tuǒ lahyă dǒ thǐ thèplòkǔ phúnuôma mǐtè? ⁹ Ki vǎ hé kayă thyétôkyé yètôprè, ‘Vǎ plwǒkyǎhó nè tètthú hó’ mǎtorò ‘Kahtò phyénǐ nè lémyěnuô rò cuǒ mǒ’ kihéma azǔklǒ bitè tǒcǒtè? ¹⁰ Manárò prèlukayă aphúkhǔ mǎ vǎyè, thyáphú thǐ ki thégñè lahyă ná dǒ hekhu yěnuô, vǎ o ná taryěshyosǒ dǒ vǎ plwǒkyǎbè ù tètthú tǐplá tahenuôrò, vǎ ki dyéluǒ pè thǐ,” a hé htuǒphúnuôrò, a hé prèthyétôkyé yètôprè, ¹¹ “Vǎ hé nè, ihtò talǔní nè klólěmyè nuòrò kamǒ dǒ nè hinuô.” ¹² Rò tǒphuôtuô a ihtò talǔní a klólěmyè rò a htecuǒ dǒ kayă lõ- plǐ a mètěnyè. Kayă pwǒ- tǒprè khyéthukhyéthé lõplǐ rò htuthéhtya lahyă Cómarya rò a hé lahyă, “Tèmè-ané phúyěnuô, pè myáhtyenó takhyá- to,” a hé lahyă phúnuô.

† 1:40 1:40 Tahehe rò a é ná pyěnu

*Jesů Ě Levi**(Matteo 9:9-13, Luka 5:27-32)*

¹³ Jesů htecuố khyěthya đố Galilea htyềò khăshyế rò kayă bémụ hyă otava lỏ khyế lủ rò a cáhtya ithyóithya pẹ khyếthya èthĩ bínuô. ¹⁴ Bí a cuố akhềnuô, a myáhtye Alphaeo aphú Levi. Ě ma prềkwĩ amo-ară tôprề. A myáhtye a onyăo đố lẹkwĩamo-ară hikủ rò Byacề Jesů hé lủ, “Krwốkuố vắkhyế,” rò Levi kahtò krwốcuốkuố lủkhyế.

¹⁵ Bí Jesů ná a khốpacề edĩ mộhé đố Levi hi akhế, prềkwĩ amo-ară tahe ná prềoraphú tahe e ỏ tộkuố ná èthĩ, mẹtềhềrò kayă đố a krwố Jesů akhyế tahenuô, a thyáprề ná èthĩnuô a oparố élă. ¹⁶ Bí Pharisềophú đố a ithyó Cómarya a tềthyótềthya nuôtahe myáhtye Jesů etốốtố ná prềmethúme-phyetềphú tahe ná prềkwĩ amo-ară tahe akhềnuô, a sudyă Jesů a khốpacề tahe, “Mamẹtềrò è cuố etốốtố kuốtuố ná kayă kwĩ amo-ară nuôtahe ná prềoraphú nuôtahe mẹtề?” A sudyă lahyă phúnuô.

¹⁷ Bí Jesů nỉhuố èthĩ sudyă phúyế akhềnuô, a hékạkhyếsủ èthĩ, “Kayă đố a oshyo-opryă tahenuô, a lo ná tềkhuthárádu to, kayă đố aswíasề tahenuô túma a lo prề tềkhuthárádu prề. Vă hyă ékạ kayă đố acóate nuôtahe máto. Vă hyă ékạprề kayă đố a tềthútềora odủgnề nuôtahe prề.”

*Ũ Sudyă Jesů Duôesề Ari-akyă**(Matteo 9:14-17, Luka 5:33-39)*

¹⁸ Bínuô akhế Giovanni a khốpacề ná Pharisềophú tahe a duôeduố lahyă. Rò kayă tahehe hyă sudyă Jesů, “Giovanni a khốpacề ná Pharisềophú a khốpacề tahe duôe sềsềỏ, manárò nề khốpacề tahenuô a duôe kuố sềsềỏ to mẹtề?” A hyă sudyă lủ phú nuô.

¹⁹ Byacề Jesů hếsủ èthĩ ná ngốkhákho tồmủ rò a hé, “Bí khốmềkhủphế otốkuốpă ná akhố sỉprềsỉmyă akhềnuô, a khốsỉprề yếtahe cuốduôeduố cyă phútề? Bí khốmềprềkhủ cuốkyă híto, a đă otốkuốpă ná akhốathyó tahe henuô, èthĩ duôe cyă sềsềỏ to. ²⁰ Shyế~ ừ ếcuố taphắkyăhố khốmềkhủphế hó pă akhềnuô, èthĩ ki duôeduố lahyă pă.

²¹ “Ũ isềphề hyecalỵ ná ikềthế đố a tanuố hítoyế nuô a o tôprề~ to. Kỉ isềphề phúnuô henuôma ikềthềyế a ki htótanuốkạ rò a lé htótazwỉ lazề cuốlyáryă pố hyecalỵyế pă. ²² Ũ zủnuố htyếzặthế đố htyềồphályẹkủ nuô a o tôprề~ to.* Ũ ki zủnuố phúnuô hềrò htyếzặ yếnuô a ki thềphếkyă htyềồphályẹ yếtồmề pă, rò htyếzặ ki lakuốkyă lỏ pă. Htyếzặ athề yếnuô ừ bề zủnuố prề lủ đố htyềồ athềkủ prề.”

*Jesů Ma Mộnỵếđuô A Byacề**(Matteo 12:1-8, Luka 6:1-5)*

²³ Bí Mộnỵếđuô nuôtônỵế akhềnuô, Jesů ná a khốpacề tahe cuốnuốcuốbề ừ buốkủlă prềlẹkhu tahe, rò a khốpacề tahe ipráe cuố ừ buốkủlăthề. ²⁴ Rò Pharisềophú tahe hé Jesů, “Myámồ, tềmề đố èthĩ tồbề mẹnỉ to đố Mộnỵếđuô yếtahenuô, èthĩ cuốmềđủ lahyă agnề phúnuô mẹtề?”

* 2:22 2:22 Htyềồyế nuô ừ mề lủ ná tềphútềlyẹ aphá.

²⁵ Rò a hésù èthĩ, “Dố nuôkhẽ bí Davi ná a khõbõthyó tahe ladyáeladyáõ rò a lobè léelèõ akhẽnuòrò, a mekryá- ìtètè nuôma thĩ hõnó kuõnyã ù to ẽ?
²⁶ Èthĩ cuõnuõ lahyã dõ Cómarya ahikũ rò khómũ dõ ù lũhtya ná Cómarya tahe nuôma a o bínuô, rò enĩ prètú prèlũtyãtèphú tahe prè tadúró Davi ná a khõpacẽ tahe cuõnuõphyée vãhéto? Bínuôkhẽ nuôma atõ ná Abiathar htwõ bwídukhuõ.”

²⁷ Byacè Jesũ hépõ èthĩ, “Kayã nuôma Mõnyẽduô agnè mato, Mõnyẽduô nuôma kayã lõ- plĩ agnè. ²⁸ Prèlu kayã aphúkhũ mądú vã yẽnuôma Mõnyẽduô a Byacè có tãprèhó,” a hésù èthĩ phúnuô.

3

Kayã Takhuthyẽ

(Matteo 12:9-14, Luka 6:6-11)

¹ Jesũ kanuõ khyẽthyã dõ tètõbèhõkũ rò bínuô tãphõnuô, kayã takhuthyẽ o tãprè. ² A yõ tã ná Mõnyẽduô akhu-akhyẽ, Phariseõphú tahehenuô a thèzũ pũ pũ Byacè Jesũ atèthũ rò a opõ myã lũ ná Mõnyẽduô yẽnuôma a zasimè kayã dá yètõprè pã ẽ, ma to ẽ phúnuô. ³ Rò Jesũ hé kayã takhuthyẽ tãkhó yètõprè, “Hyã dõ nyẽyẽ.”

⁴ Htuõrò a sudyã èthĩ, “Pè tètthyótèthya hé pè ná bí Judaphú a Mõnyẽduô akhẽnuôma, pè tãbè mecwõ ù ẽ? Mátoma pè tãbè mepyãmesẽ ù ẽ? Pè tãbè mełwõhtekã kayã tãprèprè athèplò htwõprè ẽ? Mátorò pè tãbè mèthyẽ ù ẽ?” Manárò èthĩ dyátaklwo lõplĩ prè.

⁵ A bèsè Jesũ athèplò, mețehérò èthĩ khãlèduõ lõplĩ có pwõ- tãprè, tètthèzõnĩ ùnuô a o có taki- to akhu-akhyẽ, Jesũ myã èthĩ rò a thèplòdu talwósũlũ rò a hé kayã takhuthyẽ tãkhó yètõprè, “Zõhte nè takhunuô,” rò a zõhte atakhu, rò atakhu ryãkãkhyẽ plũlõ khyẽthyã. ⁶ Phariseõphú tahe htecuõ taphãkyã rò tãphuõtuõ èthĩ cuõoplõ tõná kayã dõ a krwõkuõ Khwĩ Herodè akhyẽ nuõtahe rò èthĩ cuõ okú hébè nĩdyélũ ná tãbè mèthyẽ Jesũ phútè ari-akya.

Kayã Èprè Krwõ Jesũ Akhyẽ

⁷ Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõ taphãkyã dõ Galilea htyèòdu rò kayã dõ Galilea kèkũ nuõtahe krwõ rõe- kuõ nyacó èthĩkhyècõ. Tahehe nuôma dõ Juda kèkũ, ⁸ tahehe nuôma dõ vĩ Jerusalem, tahehe nuôma dõ Idumea kè ná dõ Jordano htyèklõ cíhte tãkyẽ, tahehe nuôma a o tavítavã lahyã bí vĩ Tyre ná vĩ Sido yẽnuõtahe lõ- plĩ krwõkuõ lõ èthĩ akhyẽ. Lõ- kayã yètahe nuôma kayã dõ a nĩhuõ lõplĩ Jesũ me tẽprõtèprya yètahe rò a krwõcuõkuõ èthĩkhyè prè. ⁹ Jesũ hé a khõpacẽ tahe ná thyáphú kayã bẽmuõdu yètahe ki hyã tadwítashya tã lũ tãmé agnẽnuô, a nõtaritaryã one èthĩ thòklyè tãbè. ¹⁰ Jesũ cuõ hétuõ a khõpacẽ phúyè mețehérò a yõ mešimè ényacó hó kayãswĩkayãsè tahe hó, rò kayã dõ aswĩasè pã tahenuô, a yõ dwĩhyãtõ lũ rò kíré hyã tãbè lõ lũ akhu-akhyèrò a nõme ù phúnuô prè. ¹¹ Né mebè kayã yètahenuô, a myãhtye Jesũ bíkhètè- bèbè, a lakhútã dõ Jesũ a mètènyè rò a èhtõ lahyã, “Nè ma Cómarya aphúkhũ tãprè,” a hé lahyã phúnuô. ¹² Rò a thèprwõ khĩné nuõtahe, “Vã ma ùpẽnuô hèsoluõ pè tã ù tãprè- tãmé ní-.”

Jesũ Nwóhtya A Khõpacě Shyéthényě
(Matteo 10:1-4, Luka 6:12-16)

¹³ Htuõrò Jesũ htya dõ solò rò a éhyã kayã dõ atõ lũthéplò nuõtahe dõ a o rò èthĩ hyã lahyã dõ lũ. ¹⁴ Jesũ nwóphyé a khõpacě shyéthényě rò a hé èthĩ, “Vã nwóhtya thĩ ná thĩ tõbè otõkuõ ná vã htuõto vã ki nõhtecuõ thĩ pã rò thĩ ki cuõhésodõnyã pè ù ná Cõmarya alãangõ pã. Rò a é nĩdyé èthĩ yě shyéthényě amwĩ ná Prẽdõnyãphũ.* ¹⁵ Htuõto vã ki dyé thĩ tètaryëshyosõ dõ thĩ ki vèhtekyãbé khĩné nuõtahe pã.” ¹⁶ Jesũ nwóhtya a khõpacě shyéthényě yètahe nuõma kryã~ ùpě hé rò, Simonè (Dõ Jesũ éthẽtaple lũmwĩ ná Petru) ¹⁷ Zebedeo aphúprẽkhũ Jakomo ná apuõ Giovanni, rò Jesũ éthẽtaple èthĩmwĩ ná Boanerge. Angõlasá ma shyelyã a phúprẽkhũ tahe.† ¹⁸ Andrea, Philipu, Bartholomeo, Matteo, Thomazo, Alphaeo aphũkhũ Jakomo, Thaddeo, Simonè dõ a mọ nĩdyé ahtyèaké yẽnuõ tõprè, ¹⁹ ná Juda Iscariot dõ a isètãkyã Jesũ nuõtõprè.

Jesũ Ná Beelzebul
(Matteo 12:22-32, Luka 11:14-23, 12:10)

²⁰ Yètõphuõrò Jesũ ka dõ hi. Kayã hyã oplu-ophè kuõlõ khyèthyálũ tuõ cõ dõ èthĩ elèõlé pã cõ sè to. ²¹ Bí a puõvyãmuõphè nĩhuõ hó tẽmẽ-ané phúyě akhẽnuõ, èthĩ htecuõ rò a ki cuõ cwika lũ mètèhèrò èthĩ hé lũzo, “A cõ ná a tamwĩ,” èthĩ hé lũ phũnuõ.

²² Htuõrò kayã thègnè tètthyótèthya o dõ vĩ Jerusalem tahe hyãlyã rò a hé lahyã, “Khĩnékhĩnõ Beelzebul o dõ Jesũ akũ, rò a yõ nĩbè khĩné khuklõdu nuõtahe a taryẽproprya túrò a vèhtekyã bé prè khĩné nuõtahe prè.”

²³ Rò Jesũ éhyã èthĩ dõ a o rò a hé èthĩ ná ngõkhákho phúyě, “Khĩnéricyã khuklõ cuõ vèhtebé cyã khyèthyã khĩnéricyã khuklõ phútè? ²⁴ Htyèképhũ ná htyèképhũ ki sá nĩdyé khyèdũ lũ hérò ahtyèaké oklõma plehyã ícũ tõcyã pã lũ to. ²⁵ Hiphúphyãphũ kiklyékingã nĩdyé khyèdũ lũ hérò hiphúphyãphũ yè o plehyã tõcyã pã lũ to. ²⁶ Phũnuõrò khĩnéricyã khuklõ ná khĩnéricyã khuklõ ki sá nĩdyé khyèthyádũlũ hérò a taryëshyosõ tahenuõ, a oklõma cyãto. A taryëshyosõ tahe ki lamékyã pã. ²⁷ Manárò bí kayã tõprè cuõnuõ dõ khĩnéricyã khuklõ dõ athyaná kayãshyokayãsõ tõprè ahikũ akhẽnuõ, a ki nuõ cõklõma rẹ lũ to kihenuõ, a nuõ phyéphenĩ cyã lũtãtè takhyã~ to. A cõklõma htuõ lũ túma a phyéphe nĩ cyã lũ tãtè prè. ²⁸ Vã hécócó thĩ, lõ~ prèlukayã a tètthũ tahe ná lõ~ a hébè mũmyãricyã Cõmarya tahenuõ Cõmarya ki plwõkyã lõ èthĩ tètthũ prè. ²⁹ Manárò kayã dõ a pacyèishyè Thé Sãsẽ Byacè nuõ Cõmarya plwõkyãbé pã cõ lũtètthũ taki~ to. Atètthũ yẽnuõ a ki omacyã lã tacúpèrè talèkré hó.”

³⁰ Jesũ cuõhétuõ phúyě mètèhèrò, “Khĩnékhĩnõ o dõ lũkũ,” èthĩ yõ hé phũnuõ.

Jesũ Amuõ Ná Apuõvyã Tahe
(Matteo 12:46-50, Luka 8:19-21)

* **3:14** 3:14 Liphálo mú~ nukhẽ tahehenuõ, a é nĩdyépõ èthĩ yě shyéthényě amwĩ ná Prẽdõnyãphũ, li yètõklõnuõ a rãtõ to. † **3:17** 3:17 Prèthíphécýãdè tahehe hé, shyelyã a phúprẽkhũ angõlasá ma, èthĩ yõ thèplõhtyapryã dũgnè, prèthíphécýãdè tahehekuõke rò a hé, èthĩ dã dõnyã pè ù henuõ, a o cõ ná a taryëshyosõ cõ, a hé phũnuõ.

³¹ Jesů amuõ ná a puõprèkhũ tahe hyã kahtò dõ hiklõ rò a nõcuõé ù ná Jesů. ³² Rò kayã éprè onyã tava pluphè lõ ná Jesů. Û hé Jesů, “Myámõ dõ nuõ, nẽmuõ ná nẽ puõprèkhũ nẽ puõprèmõ† tahe olõ dõ hiklõnuõ rò a sudyãthũ lahyã nẽ.”

³³ Rò a hésũ èthĩ, “Vãmuõ ná vã puõprèkhũ tahema ùpě?”

³⁴ A myã tavítavanĩ kayã onyãplu tava lõ nuõtahe rò a hé, “Yélé, kayã dõ a o býyẽ tahe nuõma mãhõ vãmuõ ná vã puõprèkhũ tahehõ. ³⁵ Kayã dõ a mětõ phú Cómarya a tètèzũ nuõtahema mãhõ vãpuõvãvyã tahe ná vãmuõ hõ,” a hé phũnuõ.

4

Ngõkhákho Dõ Û Pruõtã Tèklwĩ Ari-akyã (Matteo 13:1-9, Luka 8:4-8)

¹ Jesů cáhtya ithyó pèpõ ù dõ htyèòduhtũ rò kayã hyã tavaplutavaphè lõ è akhu-akhyẽ a nuõ onyã o dõ thòklyèkũ rò lõ~ kayã nuõtahe rò a o lahyã dõ htyèhtũ. ² Jesů ithyóithya kho èthĩ ná ngõkhákho ényacó. Bí a ithyó èthĩ akhẽnuõ, a hé, ³ “Nĩdã tãtẽ lahyã! Bètõphuõ, kayã o tõprè, a hyãpruõtã tèklwĩtèlwĩ. ⁴ Bí a pruõtã akhẽ, tèklwĩ tahehenuõ, a latãtõ dõ klyádèkũ rò htũ hyãihũtuõekyã prè. ⁵ Tèklwĩ tahehenuõ a latãtõ dõ lõklẽ hephábũkhu rò he yõ phábũ akhu-akhyẽ, a dyãhtya pryãléprè, ⁶ rò arwĩ yõ sátãzã to akhu-akhyẽ, bí tamõhtya rò a sákũnó amõ tamadyácẽ htyayẽ akhẽnuõ, a thyèkrãkyã prè. ⁷ Tèklwĩ tahehenuõ a latãtõ dõ thòshyãthòprũklẽ rò thòshyãmõ yẽtahe duhtya khyábĩ lõplĩ lõ rò athèhtebé tõplõ~ to. ⁸ Tèklwĩ tahehenuõ a latãtõ dõ hezyerizyeryákhu rò a phèhtyaduhtyabé rò athèhte nié pè có apuõ thuõshyẽ tahe, apuõ shyèthuõthyó tahe, apuõ tõe tahe có.”

⁹ Htuõrò a hé, “Kayã dõ a o ná akhãlè tahenuõ, nõ nĩdã lahyã èthĩ.”

(Matteo 13:10-17, Luka 8:9-10)

¹⁰ Bí a o tũdũ ná a khõpacẽ shyéthényẽ ná kayã dõ a krwõkuõ lõkhyẽ tahe akhẽnuõ, èthĩ sudyã Jesů ná ngõkhákho yẽnuõ angõlasá. ¹¹ Rò a hésũ èthĩ, “Cómarya dyéthègnèplõ pèhõ thĩ ná a htyèlékèkũ a tètèkhuthègnè dõ a dõuõdõbí nĩdyè yẽtahe hõ tadũrò kayã dõ aruõ tahe agnẽnuõ,

¹² ‘Èthĩ myã htũ myã thyáthyã có tadũrò thyáphũ èthĩ myãhtye kuõũ to, èthĩ nĩdã htũ nĩdã thyáthyã có tadũrò thyáphũ èthĩ thègnèplõ kuõũ to,’ agnẽnuõ, vã hé pè èthĩ ná ngõkhákho prè. Vã ki hébè pè èthĩ ná ngõkhákho to hẽnuõ,

‘Pãma èthĩ shyalyã lahyã athèplò rò Cómarya plwõkyã èthĩ tètũ he.’”*

(Matteo 13:18-23, Luka 8:11-15)

¹³ Rò Jesů thèprwõ èthĩ, “Ngõkhákho yẽ, thĩ ki thègnèplõ to hérò, thĩ cuõ thègnèplõ cyã lõ~ ngõkhákho dõ vã hé yẽnuõ tahe phútè? ¹⁴ Kayã dõ a pruõtã tèklwĩ angõlasá mamãhõ kayã dõ a pruõtã Cómarya alãangõ nuõ hõ. ¹⁵ Kayã tahehenuõ, athyanã tèklwĩ latã dõ klyádèkũ nuõtahe, èthĩ nĩhuõ Cómarya alãangõ ná tõphuõtuõ khĩnèricyã khuklõ hyãphyè taphãphekyã

† 3:32 3:32 Liphã mú~ nukhẽ tahehenuõ ‘Nẽ puõprèmõ’ liplõyè a rãnuõpa to. * 4:12 4:12 Isaia 6:9-10

Cómarya alǎangó dǎ òthĩ thèplòkũ nuòtahe. ¹⁶ Dǎ aruò tahehe kuòkè rò athyáná ù pruótǎ tẹklwĩ dǎ lǒklě hephábũkhu nuòtahehó. Èthĩ nĩhuò tǎphuòtuò a phyésũ ná tẹthèkrũthélǒ có. ¹⁷ Manárò arwĩ yǎ sátǎzǎ to akhu-akhyě, a htwǒprẹ taplòphú prẹ. A zũe Cómarya alǎangó tadúro bí tẹcyětẹcũ tẹmũmyáricyǎ hyǎ bè èthĩ akhěnuò, tǎphuòtuò athéplò lụcuókhókyǎ rò a lakhũ kǎkhyěkyǎ khyěthyǎ prẹ. ¹⁸ Tahehenuò athyáná tẹklwĩ latǎtǎ dǎ thòshyáthòprũklě nuòtahe hó. Èthĩ nĩhuò Cómarya alǎngó ¹⁹ manárò èthĩ yǎ bèkúbèkyǎ nĩdyé ná a tẹohtwǒprẹ htuòrò a yǎ thézũ duzáhtyathě lahyǎ akhu-akhyě, èthĩ atẹthézũ yěnuò a lahǎ nĩdyéhó èthĩ hó. Èthĩ thézũ tẹtòcò htuò tǎcò rò a tẹthézũ yětahenuò a iplũkhyábĩkyǎ lǒhó lũ rò athèaphǎ htebè pǎtòhó. ²⁰ Kayǎ tahehenuò athyáná tẹklwĩ latǎtǎ dǎ hezyerizyeryákhũ nuòtahehó. Èthĩ nĩhuò Cómarya alǎangó rò a zũe rò athèhtebè è lǒklǒ có aphuò thuòshyě tahe aphuò shyěthuòthyó tahe, aphuò tǎzẹ tahe phũnuò có.”

*Hékhákhongó Ná Mikǎ Ari-akya
(Luka 8:16-18)*

²¹ Htuòrò Jesũ hé èthĩ, “Thĩ phyénuò mikǎ dǎ hidókũ rò thĩ nuòdya è dǎ cǒlě ẻ? Mǎtorò ma thĩ nuòdya è dǎ lẹmyẻẻ alẻ ẻ? Thĩ dyahtya è dǎ mikǒrẻkhunuò vǎhétò? ²² Lǒ- tẹ meuỏmebĩ tahenuò, ù ki phyẻhtelũ lǒ è pǎ. Lǒ- tẹ dǎ ù thẻgnẻplǒ to khỏnyǎyẻ tahenuò, ù ki thẻgnẻplǒ lǒ è shyẻnỏpǎ. ²³ Tẹ dǎ thĩ nĩhuò è khỏnyǎ yětahenuò thĩ tǎ bezũ è.”

²⁴ Htuòrò a hé pỏ èthĩ, “Nĩdǎ tǎtẹ lahyǎ vǎ tẹhẻbẻẻ. Nẹ ki nĩdǎ tǎtẹ tẹ hẻnuòma, Cómarya ki dyẻ nẹ tẹthẻgnẻplǒ pǎ, htuòto a ki nỏthẻgnẻ ẻhtya lǒklǒ pỏ có nẹ pǎ. ²⁵ Kayǎ dǎ atẻone cóhó bá- tẻ bèbẻ, ù lẻdyẻ ẻhtya pẻpỏ có lũ pǎ, manárò kayǎ dǎ atẻ o to tǎprẻnuò, atẻ oprẻ takiphủprẻ bèbẻ, ù ki phyẻphekyǎphe lǒ pỏ lữtẻ pǎ.”

Hékhákhongó Ná Tẹklwĩ Dyáhtya Ari-akya

²⁶ Jesũ hé pỏ, “Cómarya ahtyẻakẻnuò athyáná kayǎ tǎprẻ pruótǎ tẹklwĩtẹlwi dǎ hekhu nuò. ²⁷ Mỏkhĩ rò omyẻ, mỏlĩ rò kahtò, mỏkhĩ rò omyẻ, mỏlĩ rò kahtò, a mẹ prẻ phũnuò rò tẹklwĩyẻ a phẻhtya duhtya phứtẻnuò a thẻgnẻ tǎcò- to. ²⁸ Hekhu dyẻduhtya nĩdyẻdũ atẻ prẻ. Amỏ tamahtya rẻlỏ htuòrò aplyǎ hteno, rò athẻ bǎkỏno dǎ khyẻlỏ prẻ. ²⁹ Athẻ mĩ hyǎ hỏhỏnǎ a hyǎ kẻ nĩdyẻ atẻthẻtẻphỏ yẻ ná tacẻ, mẹtẻhẻrò kẻbuỏ shuỏkhẻ hyǎtuỏhỏ.”

*Hékhákhongó Ná Taplẻplỏ Ari-akya
(Matteo 13:31-32, Luka 13:18-19)*

³⁰ Jesũ hé, “Cómarya ahtyẻakẻ yẻnuò pẻ ki talỏ byábũ cyǎ pẻ ù phứtẻ? Mǎtorò pẻ ki talỏ dyẻlũ cyǎ pẻ ù ná ngỏkhákhỏ phứtẻ? ³¹ Cómarya ahtyẻakẻ nuòma athyáná taplẻplỏ nuò. Bí ù ivỉtǎ taplẻplỏ dǎ hekhu akhẻ, dǎ tẹklwĩtẹlwi lǒ- plĩ aklẻnuò taplẻplỏ ma a patỉlỏ ná akhỏ có. ³² Manárò ù pruótǎ htuòrò a dyáhtya hó akhẻnuò, dǎ thỏtỏmỏ, ithwĩdỏbyǎlẻmỏ aklẻnuò adulỏ ùkhỏ, a phyẻduhtya tahuỏhtya lỏklỏnǎ ù rò htuphủzuỏphủ tahe hyǎmẻ lahyǎ apwĩ dǎ apyǎ tahe alỏ có.”

(Matteo 13:34-35)

³³ Bí Jesů hēsodōnyǎ pě ů ná Cómarya alǎangǒ akhěnuô, a dōnyǎ nuôtǒ pě ů ná ngókhákho tahe. Thyáphú ů ki thěgněplǒbé ryá nuòrò étaki a dōnyǎ pě ů phúnuô. ³⁴ A hébè pě kayǎ tahe ná ngókhákho tahe túpré tadúró bí a o túdú ná a khǒpacě tahe akhěnuô, a hēsoluǒ pwǒ pě lǒ èthǐ lǒ~ ngókhákho angólasá nuô tahe.

Jesů Nòokuǒ Kélathé
(Matteo 8:23-27, Luka 8:22-25)

³⁵ Bí nuôtōnyě hó, bí mǒhémǒtǎ hó akhěnuô, Jesů hé èthǐ, “Pě ki cuǒ dǒ htyěò bérě tǒkhó pó~.” ³⁶ Rò èthǐ htecuǒ khókyǎ ná kayǎ bémụ. Rò Jesů a khǒpacě tahe cuǒnuǒ dǒ Jesů onyǎo nǐdyé hó thòklyě nuôtòbè akǔ rò èthǐ htecuǒrǒ lǒ lǔ. Thòklyě dǒ aruô okuǒ bínuô tahe. ³⁷ Kélathé duhyǎ rò htyěháhó nuǒ dǒ thòklyěkǔ rò htyě kǐrě htyabǎ có ná thòklyě có. ³⁸ Manárò Jesů omyě ná mwókuǒ tǒmě dǒ thòipě tǒkyě rò èthǐ cuǒ hturyǎ ihtò lǔ rò a hé lǔ, “Kǒ~ Thará, pě kǐrě lacúthyě lǒ cóhó rò mametě nẹ bezǔ kuǒ pǎ có pě tǒcǒ~ toto?”

³⁹ A kahtò thěprwǒhtuǒ kélathé rò a hé htyěháhóyě, “okuǒ!” A hé rò kélathé okuǒtǒphuǒ okuǒ có rò htyěháhó pǎ tǒcǒ~ to.

⁴⁰ A hé èthǐ, “Thǐ thěisě mětě? Thǐ tẹzútěnyǎ o híto vǎ?”

⁴¹ Rò èthǐ thěisě talwósúlǔ rò èthǐ hé nǐdyé khyělǔ, “È ma kayǎ phútě tǒprè tě? Kélathé ná htyěháhó tahe rò a nǐdǎ có lǔngǒngǒ.”

5

Jesů Mēsímé Pě Khǐné Měbè Kayǎphě Tǒprè
(Matteo 8:28-34, Luka 8:26-39)

¹ Jesů ná a khǒpacě tahe cuǒtuǒ dǒ htyěòdu bérě Gerasenephú tahe a htyěkěkǔ nuô. ² Bí a o dǒ thòklyěkǔ hte akhěnuô, kayǎphě dǒ khǐné mẽbè lǔ yětǒprěnuô a o dǒ luǒkhu hte rò a htecuǒ myáhtyesǔ ná Jesů. ³ Kayǎphě yětǒprěnuô a cuǒo prě bí krǒkǔ ů lěiluǒ luǒ akhǎlé yěnuô prě. Rò ů cǒklǒma pě lǔ tǒprè~ to, ů cǒklǒma có lǔ ná suplyetǒhté rò a pětó. ⁴ ů cǒklǒma tamǒtamǒ lǔtakhu ná suplyetǒhté tadúró a htótǔkyǎ. Akhǎduò rò ů cǒklǒma ná suplyetǒhtéhté, tadúró a cwitǔkyǎ prěprě. Rò kayǎ dǒ a mepě lǔ nuô, a o tǒprè~ to. ⁵ Bí a o dǒ krǒkǔ luǒkhǎlé akhěnuô, ná bí a o dǒ sokǔ akhěnuô, a èhtǒémǒ rò a męcumęhtyǎ tamǒtamǒ nǐdyé lǒ ané ná lǒ pwǒ~ tǒphuǒ có.

⁶ Bí a myáhtyecuǒlǒ pǎprě Jesů akhěnuô, a klyahyǎtǒ dǒ lǔo rò a hyǎ dǎngǔlyǎ dǒ lǔnyěhyǎ. ⁷ Rò a èhtǒhtya rò a hé, “Tẹdutěhtǔ tadú Cómarya aphúkǔ Jesů~ nẹ kǐrě hyǎmẹ kryǎ~ vǎ ítě? Vǎ kwǐthézǒ có nẹ dǒ Cómarya a mětěnyě, męcymęcǔ tǎ vǎ tǎmẹ ní~.” ⁸ Mětěhěnuòrò Jesů héhtuǒhó lǔ, “Khǐnékhǐnǒ, htecuǒ taphǎkyǎ dǒ prěkhǔ nuôtǒprè aǒ,” a héhtuǒ lǔ phúnuô hó.

⁹ Jesů sudyǎ lǔ, “Nẹmwǐ ná ůpě?”

Rò a hésù, “Vámwì ná Legion,* mětěhéro pẹ oróóé nyacó,” a hésù phúnuô.
 10 Thyáphú Jesù ki vékyă tă êthi támé, rò nõhtecuóokyă tă êthi dõ kékłõ
 táménuô, êthi kwithézò tadù có Jesù có.

11 Bínuôkhě, htyá tòmudu kanúe tavítavaphú asè bí soròlõnuô.
 12 Khinékhinõ nuôtahe kwithézò Jesù, “Nõcuõnuõo ré pẹ dõ htyá nuôtahe
 akù rò plwõnuõ ré pẹ dõ htyá nuôtahe akù ní,” a kwithézò lù phúnuô.
 13 Htuõrò Jesù nõhtecuó êthi, rò êthi htecuókyă dõ kayăphě nuôtõprè anẹlò
 rò a cuõnuõokyă dõ htyá nuôtõmụ akù. Htyá nuôtõmụ ma a o aduõnyẹrì rò
 a pátă rwó látapri yě alò rò a latălacú thyěkyă lõ dõ htyěòdukù.

14 Prẹkyěhtyá tahe klyakạ dyásoluõ cuõpye pẹlõ ù dõ vj̀kù ná dõdõdõso
 tahe akù ná tẹritẹkyă yětahe. Rò a mẹkryáané phútẹnuô ù hyămyá lahyă
 bínuô. 15 Rò êthi hyă dõ Jesù a o rò a myáhtye kayăphě dõ khiné htecuókyă
 dõ lùkù nuôtõprè onyă bínuô rò a kũhtyathyáhtya ryákhyě ahyecạ rò
 athéplò ryákakhyě khyěthyá. Kayă tahe myáhtye lù rò a théisě lỏplỉ có lủlẹ.
 16 Kayă dõ a myáhtye khinékhinõ htecuókyă dõ kayăphě nuôtõprè akù ná
 htyá nuôtahe mẹkryá anẹ phútẹ nuô, êthi cuõ hẹso pẹ lỏũ dõ aruô. 17 Kayă
 tahe cáhtya kwithézò Jesù ná a ki htecuó taphăkyă ná êthi kẹkù bínuô.

18 Bí Jesù nuõ dõ thòklyěkù akhěnuô, kayăphě dõ khiné htecuókyă dõ
 lủkù nuôtõprè kwithézò lủ, “Khyáthédõ ékrwõcuõ pẹkuõ ré vă.” 19 Manárò
 Jesù ékrwõnỉ lủ to, a hé lủ, “To, kạ dõ nẹ hinuô rò kahésoluõ pẹkuõrẹ
 nẹ puõvyámuõphě ná Byacè meryá pẹ có nẹ bá- tẹnuô ná a tẹthézõnỉ nẹ
 phútẹ nuô ní-,” a héhtuõ lủ phúnuôrò, 20 kayă dõ khiné htecuókyă dõ lủkù
 nuôtõprè htecuó rò a cáhtya lẹ hẹso pẹ ù pwõtõdõ dõ kẹtõkẹ ù é ná “Vj̀ shyé”
 akù rò Jesù mẹpẹ kryá- è phútẹnuô ná kayă lỏ- plỉ tapạ khyéthukhyéthé lỏ
 kryá- phútẹnuô a cuõ dõnyăluõ pẹ lỏũ bínuô.

*Prèmò Dõ A Tẹswí Tõprè Ná Pacẹ Prèmòphú Tõprè Thyě Ari-akyă
 (Matteo 9:18-26, Luka 8:40-56)*

21 Bí Jesù kạkhyě khyěthyá dõ htyěòdu bérẹ tởkyě ná thòklyě akhěnuô,
 kayă bẹmụ hyă oplóoplù rọé nyacó dõ htyěòdu htũ nuô. 22 Rò tẹcóbẻhõ
 khuklõdu tõprè, amwì ná Jairus hyămyáhtye Jesù rò a dúngũlyạ dõ lủkhă-
 duô shyé. 23 Rò a kwithézò lủ, “Vă phúpřemòphú tõprè kírẹ thyěhõ rò
 thyáphú atẹswí ki símẹkyă rò a ki htwõprè nuô, cuõ dyahtya pẹrẹ vă nẹ
 takhu dõ alọ.” 24 Rò Jesù krwõkạkuõ lủ.

Kayă tồplutõphè tadwítashya cuõ kuõ lỏ Jesù. 25 Bínuô aklẹ prèmò dõ a
 khyábè tẹsẻthwitạ dõ anyẹ cõhõ shyényẹna nuô a o tõprè. 26 Tẹkhuthará
 ẻprẹ myákhwènỉ lủ tadúrò a yakhye to. A za nỉdyé anẹ rò arũah্তဲ lỏhõ
 tadúrò a yakhyehyătỏ lủ to, atẹsẻ yẹnuô taklya ná a mẹshyohyă ná shyohyă
 prẹ. 27 A nỉhuõ Jesù ari-akyă rò a dwíhyănuõ dõ kayă oróóéklẹ rò a hyătuõ
 dõ Jesù khyěkhu rò a hyătỏ lủ cạcwọ. 28 A hénỉ anẹ, “Vă ki tởbè prębỉ acạcwọ
 yẹnuõprẹ ma vă tẹsẻthwitạ yě a klyá símẹ nyă hỏ,” a hé rò, 29 tồphuõtuõ
 athwihyă okuõ rò a thẻgnẻ nỉdyé anẹ ná atẹsẻ yẹnuô a lamẹkyăhỏ.

* 5:9 5:9 Legion angólasá ma oróóé

³⁰ Yětôphuõrò Jesũ thègně nídyé ané ná a tẹprotèprya htecuõkyã dõ anélo. A taríhtõtariya ané dõ kayã oróoéklè rò, a sudyã ù, “Maũpě tóbè vã cacwo pě?”

³¹ Rò a khõpacě hészũ lũ, “Ně myáhtyedúhó ná kayã o tavaplutavaphè tadwítashya lò nẹ rò mametěrò nẹ cuõsudyã tuõ, ‘Maũpě tóbè vã cacwo pě phútě?’”

³² Thyáphú a ki myáhtye kayã dõ a hyã tóbè lũ nuõtôprè rò a myákamyáhyã tadú. ³³ Rò prèmò yětôprènuò bí a hyãtóbè lũ cacwo akhě, tètwtõhtya-ané ná è phútènuò a thègnělyã nídyé ané akhu-akhyě, a théisè tanyãtadè rò a hyãdángũlyã dõ Jesũ mètènyě rò a hészũ cõ pẹ lõplĩ Jesũ. ³⁴ Rò Jesũ hé lũ, “Phúmò~, nẹ tẹzũ yènuò, a zasímékyáhó nẹ tèsèhó, kamomõ karyáryá dũ ní~, nẹ tèsè yě a lamé lãnyãdúhó.”

³⁵ Bí Jesũ hébèpãprè akhěnuò, kayã tahe o dõ Jairus dõ a htwo təcòbèhõ khuklõ yětôprè ahi hyã, rò a hyãhészõ pẹ Jairus, “Nẹphúmò thyèhó. Rò thĩ cuõmedídyã tadũpã Thára metě?”

³⁶ Manárò Jesũ níđã èthĩ atèhébè to. A hé təcòbèhõ khuklõdu nuõtôprè, “Bèzò tãmé, tarú zũe vãnuò ní~.”

³⁷ Htuõrò a ékrwõní prétú Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni prè. A éní kayã dõ aruò tòprè~ to. ³⁸ Èthĩ cuõtuõ dõ təcòbèhõ khuklõdu nuõtôprè ahi rò a myáhtye ù meprarúpraté tahe, ùnguõũhè tahe. ³⁹ Bí a nuõ dõ hidókũ akhě, a hé èthĩ, “Thĩnguõthìhè mètãrũtapyã metě? Pacẽmuõphú yětôprèma a thyè mato. A omyèní sõtapa prè.” ⁴⁰ Rò èthĩ nyěkruõ lõplĩ Jesũ.

Htuõrò Jesũ vèhtekyã lõ~ kayã nuõtãhe dõ aklõ rò a éní pacẽmuõphú yětôprè amuõaphè ná a khõpacě thèthuõ rò a kanuõ dõ pacèphú nuõtôprè a o. ⁴¹ Rò a pũ pacèphú nuõtôprè atakhu rò a hé lũ, “Talí thakúmi” (Angólasá ma, “Kõ~ pacẽmuõphú~ vã hé nẹ~ kahtòmõ.”), ⁴² rò tòphuõtuõ pacẽmuõphú shyényèna yětôprè kahtòcuõ rò èthĩ khyéthukhyéthé nyacó lahyã. ⁴³ Rò Jesũ mekyã tãtè èthĩ ngó, tóbè hészũní pẹ ù tòprè~ to, htuõrò a hé èthĩ, “Dyè pẹ pacẽmuõphú nuõtôprè léelèõ tócòcò ní~.”

6

Vĩ Nazarèphú Zũe Jesũ To (Matteo 13:53-58, Luka 4:16-30)

¹ Jesũ htecuõkyã bínũ rò è ná a khõpacě tahe kãkhyě khyèthya lahyã dõ adõaso níđũ vĩ Nazarè nuõtõvĩ. ² Bí Mõnyèduò akhěnuò, Jesũ cáhtya ithyóithya tẹ dõ təcòbèhõkũ. Kayã éprè nĩhuõ a tètithyóithya rò a khyéthukhyéthé lõ cõ rò a hé lahyã,

“A tètítèphé yènuò ná atèmẹ tẹprotèprya lõ~ plĩ yètahe nuõma a cuõníbè tõ bítètè? A tètítèphé dõ a nĩbè yètahe nuõma tètíhèphé phútètòcò tètè? Htuõrò a cuõmẹ cyã tuõ tẹprotèprya yètahe nuõma phútètè? ³ È ma prèsócyãhi nuõtôprè vãhé? Rò è ma Maria aphúprèkhũ vãhé? Apuõ tahe nuõma Jakomo, Jose, Juda, ná Simonè yètahe mã vãhétõ? Rò apuõprèmò tahe nuõma a o prè bí dõkũyè prè vãhétõ?” Èthĩ hé lahyã phũnuòrò, èthĩ thèhte Jesũ rò émosũ lũ to.

⁴ Rò Jesũ hé èthĩ, “Kayă dõ a dyazũdyanyă nĩdyékuõ prẽprõ to tahe nuõma túprẽ adõkũphũ nĩdũ, aklwĩalyă nĩdũ ná a hiphũphyăphũ nĩdũ tahe prẽ.”
⁵ Èthĩ zũe to akhu-akhyẽ Jesũ mecyă pã atẽmẽ tẽprotẽprya nuõtahe tôcõto, a mecyăkyă prẽtũ a dyahtya atakhu dõ kayă swisẽ nuõtahe alo prẽ, rò a mẽ sımẽ pẽ kayăswĩkayăsẽ tahe patĩprẽ prẽ. ⁶ Dõphũsophũ tahe zũenĩ lũ to akhu-akhyẽ a khyéthukhyéthẽ kanõ to.

Yẽtõphuõrò Jesũ htecuõlẽ dõ dõ a o tavĩtava bĩnuõ tõtõhtuõtõtõdõ rò ithyõithya pẽ ù.

Jesũ Nõhtecuõ A Khõpacẽ Shyéthényẽ

(Matteo 10:5-15, Luka 9:1-6)

⁷ Htuõrò a éhyă plõlõ a khõpacẽ shyéthényẽ rò a nõhtecuõ lũ tõmu ná thényẽ phũnuõ. Htuõrò thyáphũ èthĩ ki vẽhtekyăbẽ khĩnékhĩnõ agnẽnuõrò, a dyé pẽ èthĩ taryẽshyosõ.

⁸ Jesũ mecuõnĩ a khõpacẽ tahe angõ, “Thĩ htecuõklyă rò phyécũnĩ tă tôcõtãmẽ ní, phyécũnĩ tă khõmũ, pyẽ, ná rũhtõ yẽnuõtahe tãmẽ ní. Phyénĩ prẽtũ ihtyăbõ nuõ prẽ ní. ⁹ Dyăcuõnĩ lahyă khuphá nuõ manárõ phyécũ tã cã nyẽpũ tãmẽ ní. ¹⁰ Thĩ ki cuõnuõ o dõ hi tõmẽmẽ akũ hérõ, thĩ dã htecuõ hí dõ dõ nuõtõdõ akũ híto nuõ, tarũ o tadũ lahyă bĩnuõ ní. ¹¹ Dõ tõtõdõ dõ a ki thẽzũ èsũ thĩ to rò a ki nĩdã thĩngõ to hérõ bí thĩ htecuõkyă akhẽnuõ, thuõtăkyă hemũ dõ thĩ khăduõlõ nuõtahe, thĩ ki mẽphũnuõ hẽma athyaná thĩ dyéluõkyăhõ tẽmátẽdyă tôcõ dõ Cõmarya ki cĩrya èthĩ pã nuõhõ.”

¹² A khõpacẽ tahe htecuõlẽ hẽsodõnyă pẽ kayă tahe ná a tõkõ zã nĩdũ lahyă anẽ, a lẽ hẽso pẽ ù phũnuõ. ¹³ Èthĩ vẽhtekyănĩ élã khĩnékhĩnõ rò a plõrõnĩ é pẽ lã kayăswĩkayăsẽ tahe ná htahtyẽ rò a mẽsımẽ kăkhyẽ é pẽ lã èthĩ.

Giovanni Baptista Atẽthyẽ Ari-akyă

(Matteo 14:1-12, Luka 9:7-9)

¹⁴ Jesũ amwĩ luõhtyẽluõkẽ akhu-akhyẽ Khwĩ Herodẽ* nĩhuõ lõlõ a mẽ tẽ nuõtahe ari-akyă. Htuõto kayă tahehe hé lahyă, “Jesũ ma Giovanni Baptista thyẽihtõkăkhyẽ prẽ, túrõ a mecyă tẽprotẽprya nuõtahe hõ.”

¹⁵ Taheherò a hé, “È ma Prẽprõ Elia prẽ.”

Htuõto tahehe rò a hé, “È ma prẽprõ khõkedũ tõprẽ dõ athyaná prẽprõ dõ nyẽnu aklẽ tõprẽprẽ prẽ,” a hé lahyă phũnuõ.

¹⁶ Bí Khwĩ Herodẽ nĩhuõ Jesũ mẽ tẽprotẽprya akhẽnuõ, a hé, “Giovanni dõ vã nõpătũkyă èkyăbõ ná vã klyẽphũ nuõtõprẽ htwõprẽ kăkhyẽ khyẽthyă hõ,” a hé phũnuõ.

¹⁷ Dõ arẽkhẽnuõ ma Khwĩ Herodẽ nõcuõpũ cõklõma aklyẽphũ tahe ná Giovanni rò a nõdõtăkyă lũ dõ htõkũ nuõma Herodia khukhyẽ hõ. Herodia ma Khwĩ Herodẽ akhĩ, apuõ Philipu amẽ rò Giovanni hẽtătũ tamõmõ Khwĩ Herodẽ ná a tõ phyénĩ apuõ Philipu amẽ to. ¹⁸ Giovanni hé Khwĩ Herodẽ, “Nẽ phyé khyẽthyă nẽ khĩnuõ a lũkhókyă hõ ná Cõmarya tẽthyótẽthya hõ.”

¹⁹ Phũnuõ akhu-akhyẽrò khwĩ amẽ Herodia yẽnuõ a pũma tadũ Giovanni tẽthũ rò a thẽzũ mẽthyẽkyă lũ tadũrò a mecyă tôcõ to. ²⁰ Mẽtẽhẽrò Khwĩ

* **6:14** 6:14 Khwĩ Herodẽ yẽtõprẽ nuõma Khwĩ Herodẽ Antipa.

Herodè yènuô a myádu nídyé Giovanni, mètèhéro a thégne ná è ma kayă dô acóate asăsè tôpre akhu-akhyé, a takèbí nídyé lù. Bí khwí níhuô Giovanni hébè akhènuô, a bèzò nyacó tadúro a thézú níhuô nyăpre lù hébè pré.

²¹ Bí Khwí Herodè opacèlyă amónyè hyătuôkhyé akhènuô, ashuôakhè ryányacó dô Herodia ki mēthyékyă Giovanni. Khwí mēpwè nídyé a opacèlyă amónyè rò a buôebuô klyé khuklôkhuklyă tahe, htyéké khuklôkhuklyă tahe, ná kayă htwô khuklôkhuklyă dô Galilea kékú nuôtahe.

²² Bí Khwí Herodè amě Herodia aphúprēmòphú hyănuô ilé akhènuô, a mē théplòmò théplòmí ní Khwí Herodè ná asípre lǒ- plí khukhyé Khwí Herodè hé pacēmúophú yènuô tôpre, “Nè thézúthélǒ ítènuô hésó vă, vă ki dyé nè.”

²³ Htuôro a ólyă rò a byăní angó ná a tēhébè phúnuô rò “Nè kwí có vă ítè- bēbè vă ki dyé nè pă, nè kwí có văhtyévăké taklămé có bēbè, vă dyébé nè pă,” a ólyă phúnuô.

²⁴ Rò pacēmúophú nuôtôpre klyachte dô aklǒ rò htesudyă amúô, “Muô- vă tǒbè kwí khwí ítétè?”

“Kwí Giovanni Baptista a khuklónuô” amúô hēsú lù phúnuô.

²⁵ Rò a tapluôtaplyé klyakanuô khyéthya dô khwí o rò “Vă thézú nõdya nuô nè Giovanni Baptista akhuklô dô dībē taëdukú rò hyădyé có vă khõnyăyènuô” a hé lù phúnuô.

²⁶ Khwíyè a théplòmò pătaki- to tadúro a yǒ ólyă htuôhó dô sípre tô- plutôphè a mēthényè hó akhu-akhyé ngó dô a ólyă htuôhó ná pacēmúophú yènuô, a thézú mēpyékyă to. ²⁷ Phúnuôro tôphuôtuô a nõcuôphyé aklyèphú prèopòtè nuôtôpre ná Giovanni akhuklô rò aklyèphú yètôpre cuó dô ù lédoó kayă htókú rò a cuópătú kă Giovanni akyăbǒ. ²⁸ Htuôro a dyanuô Giovanni a khuklôyé dô dībētaëdu akú rò a hyădyé ná pacēmúô nuôtôpre rò pacēmúoyé dyé ná amúô. ²⁹ Giovanni Baptista a khõpacè níhuô rò èthí hyăphyéka lù nékló okyăyè rò kă iluôkyă lù dô luôkhu.

Jesú Buôebuôô Kayă Aprènyărí

(Matteo 14:13-21, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

³⁰ Prèdõnyăphú tahe kă-oplǒ tavalǒ Jesú rò èthí hésó pèlǒ lù ná lǒ- èthí mētuôhó tēnuôtahe ari-akya ná èthí ithyóithya pè ù nuôtahe ari-akya.

³¹ Prè hyă dô lǔo rò hyă, prèkă rò kă oróóé talwósúlǔ khukhyé Jesú ná a khõpacè tahe léokuó eǒ ashuôkhènuô- a opă có to, rò Jesú hé a khõpacè tahe, “Pè cuó rǒlǔ dô khălèthuôkrè tôpho dô kayă o tôpre- to nuô rò pè ki okuó tabéthéprá taplôphú pó-.”

³² Rò Jesú ná a khõpacè tahe cuónuô sidyaní thòklyé rò htecuôkyă lahyă túdú dô khălèthuôkrè tôpho. ³³ Manáro kayă épre dô a myăhtye èthí cuó yètahenuô, a thégne tătè lahyă hó ná Jesú ná a khõpacè tahe mányăhó akhu-akhyé, vǐphú pwótôvǐ klyacuó ná khăduô dô khõkhu rò klyacuótuô ré dô Jesú ná a khõpacè tahe anyèhyă. ³⁴ Bí Byacè Jesú o dô thòklyékú hte akhènuô, a myăhtye kayă bémudu cuó opó one ré lòhó dô nyéhó rò a thézú nídyé nyacó èthí có, mètèhéro kayă yètahenuô athyaná thímí tahe dô prèkyé o lù to nuô akhu-akhyé a cáhtya ithyó épé nyacó èthí.

³⁵ Bínuô akhě mọhélă hó rò Jesů a khõpacě tahe hyă dĩ lũo rò a hyăhé lũ, “Khălě bíyětõpho ma dĩ õphũ tõtõ- to, htuõto mọhélă hó. ³⁶ Thyáphũ èthĩ ki cuõlě ipri-epriõ nídyé lahyă dĩ asèesèõ agnenuõrò, nõcuõkyă mỗ èthĩ dĩ dĩkũsokũ dĩ a o tavítavạ bíyě tõpho nuõ.”

³⁷ Manárò Jesů hếsũ èthĩ, “Myá dyéedyẽõ pế èthĩ tõtõtõ nuõ.”

Rò èthĩ sudyă lũ, “Pề ki cuõipri pế èthĩ khómũ rò alõ krũnyakõ ná prẽmẽtẽphũ tõtprẽ alẽkẽ lẽlwĩthyó† cõ kõkõ, rũzye denari o prẽ tõtoko- tuõ prẽ rò a kírẽ cuõ pòepõõ èthĩ phútẽ?”

³⁸ Jesů sudyă a khõpacě tahe, “Dĩ thĩklẽnuõ khómũ o bắklõtẽ? Cuõmyámyá,” a hé èthĩ phũnuõ akhě, èthĩ cuõmyá rò èthĩ myáhtye prẽ, “Khómũ nyăklõ ná tẽphũ nyẽbè prẽ,” èthĩ hé lũ phũnuõ.

³⁹ Htuõrò Jesů nõnyă oplõ èthĩ tõtũ ná tõtũ dĩ mĩthuõlẽkhu. ⁴⁰ Rò èthĩ onyãoplõ lũ tõtũ ná aprẽ nyăshyẽ tahe aprẽ tõtẽ tahe. ⁴¹ Jesů phyé khómũ nyăklõ ná tẽ nyẽbèyẽ rò a tũhtya dĩ mólẽ rò a hébwihétaryẽ htuthéhtya Cómarya rò ibikyẽ khómũ. Htuõrò a dyétạ dĩ a khõpacě tahe a o. Rò a khõpacě tahe zũetạ dĩtũ pế ná kayă nuõtahe. Htuõrò a zókẽkhăkwo kuõ tẽphũ nuõnyẽbè phũnuõnuõ. ⁴² Èthĩ e pòepõõ ekõõbă lõplĩ cõ pwõ- tõtprẽ cõ. ⁴³ A khõpacě tahe phyédwóplõ khyẽthyă khómũ ná tẽphũ dĩ a ibikyẽ rò a okyălõ tahenuõ a õbă pạ cõ ná krĩnuõ shyényẽmẽ cõ. ⁴⁴ Prẽkhũdu dĩ a e khómũ lõ- plĩ nuõma a o kayă nyărí.

Jesů Cuõ Dĩ Htyẽkhu

(Matteo 14:22-33, Giovanni 6:15-21)

⁴⁵ Èthĩ ihtuõplõ htuõhtuõ ná Jesů nõcuõnuõ sidyă lõ a khõpacě tahe dĩ thòklyẽkũ rò a nõhtecuõ rếkyă èthĩ dĩ vĩ Bethsaida dĩ a o dĩ htyẽõbérẽ nuõtõvĩ. Rò bí a khõpacě htyasidyă thòklyẽ akhẽnuõ, è rò a plwõkayă lõplĩ kayă bẽmũ. ⁴⁶ Htuõrò Jesů htecuõkyă rò a cuõhtya cõbẽ dĩ sokhu.

⁴⁷ Bí mỗkhípạlõ hyă hó akhẽnuõ, a khõpacě thòklyẽ cuõtuõ hó dĩ htyẽklãmẽ hó tadũrò Jesů okyă tũdũ prẽ dĩ khõkhu tõtprẽ prẽ. ⁴⁸ Jesů myáhtye ná kẹlathẽ yõ htõhyăsũ a khõpacě tahe akhu-akhyẽ, èthĩ khyăsũ kẹlathẽ rò a thẽpráladyă lõplĩ. Bí shyẽi-utazẽ mỗ kírẽ lĩbũhõ akhẽnuõ, Byacẽ Jesů cuõ dĩ htyẽkhu rò hyătõ dĩ a khõpacě tahe a o. A kírẽ cuõtalwõ ná a khõpacě tahe. ⁴⁹ Manárò bí a khõpacě tahe myáhtye lũ cuõ dĩ htyẽkhu akhẽnuõ, èthĩ tanẹ lũ ná luõtapryạ rò a éhtõẽmõ lõplĩ. ⁵⁰ Mẽtẽhẽrò èthĩ pwõ- tõtprẽ myáhtye lõplĩ lũ rò thẽisẽ lõplĩ cõ.

Tõtphuõtuõ Jesů hé èthĩ, “Dyakhũdyahă lahyă thĩ thẽplõ. Thẽisẽ lahyă tãmẽ, yẽma vạ prẽ.” ⁵¹ Htuõrò a htyanuõkuõ dĩ a khõpacě tahe a thòklyẽkũ rò kẹlathẽ okuõhyăkyă rò a khõpacě tahe khyẽthukhyếthẽ lõplĩ cõ. ⁵² Mẽtẽhẽrò èthĩ yõ khălẽduõ akhu-akhyẽ Jesů dyẽluõ pế cõ èthĩ ná buõẽ ù khómũ atẽmẽ tẽprõtẽpryạ yẽ cõ tadũrò èthĩ thẽgnẽplõ lahyă to.

Jesů Mẽsĩmẽ Pế Kayăswikayăsẽ Dĩ Gennesaret Kẹ *(Matteo 14:34-36)*

† 6:37 6:37 Rũzye denari tõtè ma a krũnyạ ná tõtnyẽ atẽryạ khwókẽ.

⁵³ Èthi cuõbè hó htyèòduyě rò a cuõtuõ lahyã dö Gennesaret kẹ rò a cuõ báokuõ lahyã athòklyě bínuô. ⁵⁴ Èthi hte hó dö thòklyèkükü ná kayã tahe thègnètäteno lahyã ná Jesũ pré. ⁵⁵ Èthi klyahòklyalyã lõ lahyã rò a cáhtya záhyã lahyã kayãswíkayãsě tahe ná icõ rò záhyãtõ lahyã bí èthi nĩhuõ ná Jesũ o nĩdyé akhãlé nuõtôpho. ⁵⁶ Byacè Jesũ cuõtõ bítě- tôpho bèbè, a cuõ dö dõkũ bèbè, a cuõ dö vĩkũ bèbè, a cuõ dö vĩklõ bèbè, èthi dyatã lahyã kayãswíkayãsě tahe dö klékũ rò èthi kwĩthézõ Byacè ná nõtôbè pré nè çãhtũ yènuô ná prèswĩ prèšě yètahenuô takiphúpré. Rò kayã dö a tóbè lũ çãhtũ tahenuô, a tẹswítèsě lamé lõplícó.

7

Jesũ Ithyó Ũ Ná Tẹmwõplĩ Ari-akyã Ná Tẹmwõplĩ To Ari-akyã (Matteo 15:1-9)

¹ Bínuô akhě prèithyó tẹthyótẹthya athára ná Pharisèophú dö a o lahyã dö vĩ Jerusalem akũ hyã tahenuô, a hyã oplóoplu tava lõplĩ dö Jesũ khãshyě. ² Èthi myáhtye Byacè a khõpacě tahe esèe rò a sĩplĩ kuõũ atakhu to. Angólasá ma èthi thézũ hé ná phú tẹcóbucóbě aléklõ o ná bí e tyahí sè to akhě tóbè sĩplĩ rẹ takhu tadúro a khõpacě tahe mẽkuõ phúnuô to. ³ (Mẹtèhenuôro Pharisèophú tahe ná lõ- Judaphú tahenuô a ki sĩplĩ lahyã atakhu tuõdõ takhutarã túro èthi phyéeno sèesèõ pré, èthi pũmanĩ lahyã èthi phyěphuõ lẹklõ tahe. ⁴ Èthi ki o dö klé kạ hẻrò a ki sĩplĩ sĩplẹkyã atakhu to henuô, èthi eõ tồcồ- to. Htuõto èthi pũmanĩ tadúpã lẹklõ dö aruô tahenuô a o élã pã. Kryã- maĩtẻ hẻrò, èthi sĩplĩ ryã bẻlẻõ tahe, dĩithwípỏ tahe, ná bẻtalĩ thĩtahe.)

⁵ Htuõrò Pharisèophú tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe sudyã Jesũ, “Nẹ khõpacě tahe rò a krwõmẹ kuõ phú phyěphuõ lẹklõ ithyókyã ù nuô to vã? Bí èthi esẻõhtyẻ akhẻnuô, a sĩplĩkyã kuõ lahyã atakhu to mẽtẻ?”

⁶ Jesũ hẻsủ èthi, “Prẻprỏ Isaiah héone thĩrithĩkyã nuõma a tởtủ cỏ. Thĩ ma prẻ cyẻzỏcỏtẻ anẻ tahe. Prẻprỏ Isaiah rãkyã dö nuõkhẻ rò a hé, Cỏmarya hé,

‘Kayã yẻtahe bezủbenyã lahyã vã ná akhãu manárò athẻplỏ nuõma a otaphãyẻ ná vã pré. ⁷ Èthi cỏbẻhtya vã yẻnuô angólasá o tồcồ- to. Èthi ithyỏithya pré ù ná prẻlukayã aléklõ tahe pré manárò a hé nĩdyẻ lahyã ná a ithyỏithya cỏ ù ná Cỏmarya a tẹthyótẹthya tahecỏ.’✧

⁸ “Thĩ dyataphã khỏkyã Cỏmarya a tẹthyótẹthya tahe rò thĩ pũklỏma nĩdyẻ lahyã prẻlukayã a lẹklỏlẻkhya tahe.”

⁹ Htuõrò a hé èthi, “Thyáphú thĩ ki pũma nĩdyẻ thĩ lẹklõ tẹthyótẹthya tahe agnẻnuỏrò, Cỏmarya mẽkyãngỏ tahenuô, thĩ limyã htẻsủkyã cyã nyacỏ. ¹⁰ Mosẻ hé, ‘Bezủbenyã nẻmuõnẻphẻ ní,’✧ rò ‘Kayã dö a isỏ amuõaphẻ tỏprẻprẻnuỏ bẻ mẽthyẻkyã lũ.’✧ ¹¹ Manárò thĩ nõhẻ ùmuõủphẻ, ‘Kỏ- muỏ, Kỏ- phẻ, rửhtẻ dö vã kitỏ myákhwẻ mẽcwỏ ná thĩnuỏ a o vã, manárò vã ki nõẻ è ná Kỏban,’* thĩ nõhẻ ù ná ùmuõủphẻ phúnuỏ, ¹² htuõrò thĩ nõmẻcwỏ myákhwẻnỉ pã èthi ná amuõaphẻ to. ¹³ Phúnuỏ akhu-akhyẻ

✧ 7:7 7:7 Isaiã 29:13 ✧ 7:10 7:10 Li Hteka 20:12, Li Dỏnyã 5:16 ✧ 7:10 7:10 Li Hteka 21:17

* 7:11 7:11 (Kỏban angólasá ma tẻmẻlủ dö pẻ dyẻ ná Cỏmarya.)

thĩ mẹtaphũkyälò hó Cómarya alǎangó hékyă yěnuôtahe hó, mẹtêhèrò thĩ pùklòmaní thĩ léklò rò thĩ dyétă dítú ũ. Thĩ mėtųyá phúyě dǎ aruô tahenuô a o épă nyacó.”

(Matteo 15:10-20)

¹⁴Rò Byacè Jesũ éhyăphũ kayă bémũ dǎ akhăshyé rò a hé èthĩ, “Pwǎ~ tôprè nǐdă lahyă vă hé thĩyě rò yácú pũthégně tătè lahyă. ¹⁵Tè dǎ a o dǎ aklǎ rò a hyănuô dǎ kayă tôprèprè akũ tahenuô a mề taprómũmyă cyă lǎ to, manárò tề dǎ a o dǎ kayă thềplòkũ rò a hte tahe nuôma a mề taprómũmyă lǎ prè.”

¹⁶(“Lǎ~ thĩ yětahe, thĩ ki thềzũ thềgně hêrò, thĩ tǎkò nǐdă lahyă.”)†

¹⁷Jesũ htecuô taphăkyă dǎ kayă oróklě rò bí a cuốnuô dǎ hidókũ akhěnuô, a khǎpacề tahe sudyă lǎ ngókhákho angólasá tahe. ¹⁸Rò a hé pề èthĩ, “Thĩ thềgně kuốnyă ũ to ể? Thĩ tǎbè thềgně, sề ỉtếtể~ bẻbẻ, a o dǎ aklǎ rò a hyănuô dǎ kayăkũ tahe nuôma, a mề taprómũmyă cyă lǎ to. ¹⁹Mẹtêhèrò sề yěnuô, a nuô dǎ lǎ thềplòkũ mậto, a nuô dǎ phuốkũ rò a bẻ htecuôkyă dǎ dǎklǎ prè.” (A hé phúyěnuôma, a thềzũ hé, sề ỉtếtể~ bẻbẻ, e ma a nǐ lǎprè.)

²⁰Htuỏrò a hé, “Tề dǎ a o dǎ kayă thềplòkũ rò a hte tahe nuôma a mề taprómũmyă lǎ prè. ²¹Tề dǎ a o dǎ kayă thềplòkũ hyăhte tahe nuôma mậhó tẹtane mũmyăricyă tahe, cuốthũ prèmòprèkhũ, ehuôehí, mėtųyě kayă, cuốthũ ỉmẻũvẻ, ²²tẻlẻphả kỏvẻkỏpra e nǐdyégně, tềthềkháthềhte ũ, lahẻũ, tềmề mũmyăricyă, thềkhwẻnỉtẻ, pacyẻishyẻũ, phýedunẻ, mẹtề rò tane tătè to. ²³Lǎ~ tề dǎ aryátò yẻtahenuô a o dǎ kayă thềplòkũ hte rò a mề taprómũmyă kayă prè.”

Judaphũ Mậto Tôprè Zủe Ná Jesũ Ki Mềcwỏ Lử
(Matteo 15:21-28)

²⁴Jesũ htecuôkyă ná khălẻ bínuôtỏpho rò a htecuỏtuỏ dǎ khălẻ tỏpho dǎ aphũ ná vỉ Tyre ná vỉ Sido. Htuỏrò a cuốnuô dǎ hitỏmẻ akũ rò a thềzũ dyéthégně anẻ ná kayă bémũ yẻtahe to tadúrò a owỏouỏ bícýă to. ²⁵Prèmò tôprẻ nỉhuỏ Jesũ ari-akyăkyă ná tỏphuỏtuỏ a hyă dằngủcỏbẻlyă dǎ Jesũ khắduỏshyẻ. Rò prèmò yẻtỏprẻnuô a phứprèmò patỉphủ o tôprẻ rò khỉnẻkhỉnẻ mẻbẻ lử tẻ. ²⁶Prèmò yẻtỏprẻ ma Judaphũ mậto, a o dǎ Syria kẻmuỏ alẻ Phonicia kẻkũ, rò a o nǐdyẻ ná a phứprèmò tôprẻ. Rò a hyă kwỉthẻzỏ tadũ Jesũ ná a ki vẻhtekyă pề khỉnẻkhỉnẻ dǎ a phứprèmò yẻnuô akũ.

²⁷Htuỏrò Jesũ hé ẻ, “Phủ tahenuô a tǎbẻ ekỏỏbả rẻ, pề phýẻ phủ yẻtahe asẻ rò buỏekyă ná htwi tahe nuôma a kỏto.” (Jesũ hé ná pacẻphúyẻ angólasá ma Judaphũ rò htwi a hé nuôma Judaphũ mậto tahe.)

²⁸Manárò a hẻsũ Jesũ, “A mậlakỏ có Byacẻ, htwi dǎ a o dǎ đỉrẻ alẻ tahenuô a enỏ kuốnyăprẻ phủ tahe asẻ tắkuỏtắvẻ nuôtahe nyăprẻ.”

²⁹Jesũ hé lử, “Nẻ hẻsũ kạkhyẻ tẻyẻ aryă nyacỏ akhu-akhyẻ nẻ kạ dǎ hi ma anỉ hó. Khỉnẻkhỉnẻ o dǎ nẻ phứprèmò akũ nuỏtỏduỏ htecuỏkyă hó.”

† 7:16 7:16 ũ rả liphá dǎ akhăshyékhẻ tahenuô, a sunuỏpatỏ liyẻtỏmả to

³⁰ A ka dõ ahi rò a myáhtye ná a phúprèmò omyěkhú o dõ lěmyěkhu rò a thěgně ná khinėkhinõ htekyáhó dõ lükú hó.

Jesů Měšmėka Pě Kayă Khălėkaõ Rò A Pě Tôprě

³¹ Htuõrò Jesů o bí vř Tyre tavřtava nuõ rò a nuõ cuóplúbé vř Sido, htuõrò a kařhyě dõ Galilea htyěò. Htyěò yěnuõ a ophú ná vř shyé dõ ů é ná Decapoli hé yěnuõ tóké akũ. ³² Kayă tahe éhyañř kayăphě khălėkaõ rò a pé uóáyá hébè cyă kadákadõ tôprě dõ Jesů a o rò èthř kwřthézò tadũ Jesů dõ a ki dya atakhu dõ lũlo.

³³ Rò Jesů éhte taphăcuõkhókyă túdũ kayăphě yětôprě dõ kayă oróklě rò křnuõ htuõ akanõ dõ kayăphě nuõtôprě a khălėkũ rò a htupláco aplřhtyě ná akanõ rò a tô ná kayăphě nuõtôprě aplř. ³⁴ Htuõrò a túhtya dõ mókhu rò a thěmuõ, rò a hé lũ, “Éphatha!” Angólasá ma “lřhtyamõ!” nuõprě. ³⁵ Rò kayăphě nuõtôprě khălè lřkařhyě rò aplř cě kařhyě rò a hébè cyă ryă khyěthyă.

³⁶ Jesů hé èthř ná hěso pě tă ů tôprě- tãmé ní-, a hé èthř phúnuõ tadúro Jesů nõhélúõ to shyoshyo, èthř lé hélúõ shyoshyo. ³⁷ Rò lõ- kayă dõ a nřhuõ tahenuõ, a khyéthukhyéthé lahyă kanõ- to. Rò èthř hé lahyă, “Lõ- è mětè tahe nuõma aryă nyacó! Kayă khălėkaõ ma a mėlřkařhyě, kayă pé ma a mēhébè cyă kařhyě pé cõ ů ni,” a hé lahyă phúnuõ.

8

Jesů Dyéedyěõ Kayă Lwřřř (Matteo 15:32-39)

¹ Bínuõ akhě kayă bémũdu dõ aruõ tòmũ hyăoplóoplu kuõ lõ ke lũ rò èthř léelěõ lõkyă hó rò Jesů éhyă a khõpacě tahe dõ a o rò a hé èthř, ² “Vă thézò nřdyé nyacó kayă yětahe, a o kuõ lahyă ná vă bíyě ma a bã hó thuõnyě hó. Èthř léelěõ o lahyă tãcõ- to. ³ Vă ki plwõka tavřtakõ èthř dõ ahi hérò, a enóõnó lahyă to rò a ladyáeladyăõ ka lõ dõ klyáló he, mětěhěrò kayă tahehe ma a o lahyă dõ aye hyă cõ.”

⁴ Rò a khõpacě tahe hěsũ lũ, “Pě tãbè dyée èthř lěe ma amávă, manárò dõ lámřsoklě phúyěnuõ, pě ki cuõmyápũ dyée cyă pě èthř phútě?”

⁵ Jesů sudyă èthř, “Thřkhómũ o bálřlõtě?”

“A o thuõthyótõklõ” èthř hěsũ lũ phúnuõ.

⁶ Jesů nõonyătă lõ kayă bémũ yětahe dõ hekhu rò a phyěhtya khómũ yěthuõthyótõklõ rò a hébwřhétaryě htuthěhtya Cómarya, rò a ibikyě htuõ khómũ yětaherò a dyé ná a khõpacě tahe rò a nõcuózũ èthř rò a khõpacě tahe cuózũtă dřtũ ná kayă bémũ tahe. ⁷ Èthř phyěhyă tuõkuõ těphũ tãbè nyěbè rò Jesů hébwřhétaryě htuthěhtya Cómarya htuõrò a nõzũtă e ná kayă bémũ yětahe. ⁸ Èthř ekóõbă pòepòõ lõplř cõ. Rò a khõpacě phyédwókhyě khómũ dõ a okyăpă yětahenuõ a bãpă cõ ná křřnuõ thuõthyótõkrř cõ. ⁹ Kayă esèe yětahenuõ a phũ- o cõ kayă lwřřř. ¹⁰ Jesů plwõkařkyă htuõ kayă bémũ yětahe rò tôphuõtuõ è ná a khõpacě tahe cuõnuõ dõ thòklyěkũ rò htecuõ dõ Dalmanutha ké.

*Pharisëophú Tahe Kwĩmyá Tèprotèprya
(Matteo 16:1-4)*

¹¹ Pharisëophú tahe hyã dö Jesũ a o rò a hyã cáhtya kryá lũ. Jesũ yënuôma a o dö Cómarya a o hyã má ẽ, máto ẽ nuô, èthĩ hyãkwĩ khákhomyábyepré lũ ná a ki dyéluô pé èthĩ tètprotèprya tôcô. ¹² Jesũ thémuõ rò a hé èthĩ, “Kayã yëtôhtũ tahe cuôkwĩmyá tuõ vã tème tètprotèprya metě? Vã hécócó thĩ vã dyéluô pé thĩ tème tètprotèprya tôcô to.” ¹³ A hé rò a htecuõ taphãkyã ná Pharisëophú nuôtahe, rò a ka kanuõkhyě dö thòklyěkũ rò htecuõkyã htyëòbèrě tôkyě.

*Jesũ Ithyó Nĩdyé A Khõpacě Tahe
(Matteo 16:5-12)*

¹⁴ Jesũ a khõpacě tahe sõtapa phyécuoñĩ lahyã khómũ rò dö thòklyěkũ yënuô èthĩ phyécuoñĩ pré khómũ tôklõphú pré. ¹⁵ Jesũ mekyã tãtẽ a khõpacě tahe, “Rõnĩ lahyã thĩné ná Pharisëophú tahe ahuõmũ ná Khwĩ Herodé ahuõmũ yënuô ní.”

¹⁶ Èthĩ hé nĩdyé khyělũ, “Byacè hé pé phúyënuôma, má dö pé khómũ o pé lũ to nuõhõ.”

¹⁷ Byacè Jesũ thégně ná èthĩ hébè nĩdyélũ ná khómũ ari-akyã akhu-akhyě, a sudyã èthĩ, “Mamëtèrò thĩ cuõdõnyã nĩdyé khyělũ ná thĩ khómũ oto ari-akyã phútě? Ma thĩ myáhtye thégněplõ kuõnyã híũ to ẽ? Thĩ cuõthégněplõ pé kuõũ to phútětě? ¹⁸ Thĩ mètèplõ o kuõũ rò thĩ myáhtye kuõũ to, thĩkhãlè o kuõũ rò thĩ nĩhuõ kuõũ to. ¹⁹ Bí vã ibikyě khómũ nyãklõ rò vã buõe ná kayã nyãrí akhënuô, thĩ phyédwóplõ khyěthyá a okyãlõ nuõtaherò a opã bákrítě nuõma thĩ tõtĩdyé pãto ẽ?”

Èthĩ hësũ lũ, “A okyãlõ shyényëkrĩ.”

²⁰ “Bí vã ibikyě khómũ thuõthyótõklõ rò vã buõe ná kayã lwĩrí akhě, thĩ phyédwóplõ khyěthyá khómũ dö vã ibikyě tahenuô, a okyãlõ pã bákrítě?”

Èthĩ hësũ lũ, “A okyãlõ pã thuõthyó tôkrĩ.”

²¹ Rò a hé èthĩ, “Thĩ thégně pékuõnyã híũ to ẽ?”

Jesũ Zasĩmẽ Kayãphě Mètèkhĩ Tôprẽ A Mètèplõ Dõ Vĩ Bethsaida

²² Jesũ ná a khõpacě tahe cuõtuõ dö vĩ Bethsaida rò kayã tahe éhyãñĩ kayã mètèkhĩ tôprẽ rò a hyãkwĩthézõ Jesũ ná a ki tóbè pé kuõ kayã yëtõprẽ. ²³ Jesũ pũnĩ kayã mètèkhĩ yëtõprẽ atakhu rò a éhte lũ dö döklõ rò a htuplãrẽ lũ mètèplõ rò a tõtẽ kayãphě yëtõprẽ a mètèplõ rò a sudyã lũ, “Nè myáhtye tẽ tôcôcô ẽ?”

²⁴ A myáhtõmyãlyã rò a hé, “Vã myáhtye kayã tahe tadũrò athyáná thòmõ rò a cuõkaçuõhyã phúnuô pré.”

²⁵ Jesũ tõtẽ khyěthyá kayãphě mètèkhĩ yëtõprẽ a mètèplõ rò kayã nuõtõprẽ yácũ myátãtẽ khyěthyá rò a mètèplõ líhtya rò a myáhtye ryãlõ tètewõtõcô. ²⁶ Rò Jesũ hénĩ lũ, “Ka tõtphuõka dö hi ní, ka kanuõ tã dö dökũ tãmé ní.”

*Petru Héluõhte Ná Jesũ Ma Prèmẽlwóhteka Dõ Cómarya Nwóhtya È Tôprẽ
(Matteo 16:13-20, Luka 9:18-21)*

27 Jesů ná a khöpacě tahe cuố lahyã dố dố o dố vỹ Caesarea Philipi akhãsökhãshyé tahe rò bí a cuố dố klyálo akhěnuô, Jesů sudyã èthĩ, “Kayã tahe hékryã~ và ná và ma kayã phútế tôprề pế?”

28 Èthĩ hếsũ lữ, “Taheherò a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuôkerò a hé ná Prềprồ Elia, taheherò a hé ná prềprồ tomaná prềprồ khódũ dố aruô tahe aklế tôprềprề prề,” a hé lahyã phúnũ.

29 Rò a sudyã èthĩ, “Thĩ kuôkelế~, thĩ ki hé ke và ná ụpế?” A hé rò Petru hếsũ è, “Nề ma prềmếlwóhteka ữ* dố Cómarya nwóhtya è nuôtôprề hó.”

30 Phúnũrò Jesů mekyã èthĩ, “Vã ma prềmếlwóhteka ữ† dố Cómarya nwóhtya è nuôtôprề hó, thĩ bè cuố hếsoluônĩ pế ữ phúnũ tôprề~ to ní~.”

*Jesů Hếso-one Rế A Bề Khyácýkhyácũ Tề Ná A Bề Thyế Pã Ari-akyã
(Matteo 16:21-28, Luka 9:22-27)*

31 Rò Jesů cáhtya ithyó a khöpacě tahe, “Vã ma prềlu kayã aphúkhũ rò và tồbề khyábề ényacố tềcyếtềcũ pã, rò Judaphũ khuklốkhuklyã tahe, bwídukhu tahe ná prềithyó tềthyótềthya athára tahe ki thótaná thótaphãkyã và pã rò èthĩ ki mềthyếkyã và pã. Rò và thyếhtuốpã rò thuốnyế pãnuô, và ki htwốprề kạkhyế khyếthya dố tềthyế pã.” 32 A hếluố lắlĩ plồ pếlồ có èthĩ ná lồ~ tềyếtahe akhu-akhyế Petru écuố taphã cộcếkyã Byacề takiphũ rò a thềprwố lữ.

33 Manárò Jesů taríhtôtarílyã rò a myárế htuố a khöpacě tahe rò a thềprwố kạkhyếsũ Petru, “Kố~ khínécýã khuklố, htecuố taphãkyã ná và, mềtềhérò nề tềtanề tahenuô athyaná prềlukayã a tềtanề nuô prề, a thyákuố ná Cómarya a tềtanề tahenuô mặto.”

34 Htuốrò Jesů éhyãplồtộ lố kayã bémụ tahe ná a khöpacě tahe dố a o rò a hé èthĩ, “Kayã tôprềprề ki thềzũ krwố vắkhyế henuô, a tồbề mề phũ và thềzũnồmề lữ nuôtahe, a mề cũ~ dũ athềplồ ma anĩ to. A bề záhtya nĩdyédũ a krusu rò a bề krwố vắkhyế. 35 Mềtềhérò kayã dố a thềzũ mềlwóhteka nĩdyế a thềplồhtwốprề tôprềprề nuô, a thềplồhtwốprề ki lamếkyã pã. Manárò dố vắkhuvắkhyế rò kayã tôprềprề ki dyếlyạkyã a thềplồhtwốprề ná tềthềkrũmila yếnuô dố vắgnế henuô, a ki nỉbề thềhtwốprề tacủprề pã. 36 Kayã tahe ki nỉbề lồ có hekhusĩba a tềduzạhtyathề tahe có rò a ki lacủkyã a thềhtwốprề tacủprề yế henuô abwíó dố lủgnế ítế? 37 Kayã dố a thềzũ nỉbề kạkhyế khyếthya a thềhtwốprề tacủprề yế tôprềprềnuô tềduzạhtyathề dố a ki iprỉbề ná a thềplồhtwốprề yếnuô a o tồcồ~ to. 38 Htủkhế dố a o shuốshuốprề ná kayã dố a mềthũmềplátề, kayã dố a krwốlũmề tồ Cómarya athềplồ o pã to yếtồhtũ akũyế, kayã tôprềprề dố a thềtarề và htuốto a thềtarề vắlắvắngố yếtahe tôprềprề nuô, shyế~ prềlukayã aphúkhũ mặhố vắyế ki hyáhố ná vắphế a taryếdutaryếhtũ hópã, rò và hyátộhố ná tanémốkhuphũ sắsế tahe hópã akhěnuô, và ki thềtarề kuốke è pã.”

* 8:29 8:29 Mềlwóhteka ma Krístuphũ amụ dố aruô tahehenuô a hé, “tềmềsìplềka” mặtorò “Tềkhyákapđuỏka, tềkềkapđuỏka.” † 8:30 8:30 Mềlwóhteka-mềsìplềka-khyákapđuỏka

9

¹ Jesů hé èthi, “Vă hé málakö có thĩ, kayă dõ a ihtòo bí thĩklěyě tahehenuô, bí èthi thyě tyahí tokhě, èthi ki myáhtyenó lahyă Cómarya hyă põhtyěpõké ná a taryěproprya pã.”

*Jesů Néklö Htulyakhókyă
(Matteo 17:1-13, Luka 9:28-36)*

² Mõnyě thuõthyó bãhtuõhõnuô Byacè Jesů éni Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni rò a cuõhtya dõ sohtyalõ tõmě aļ. Bí a o túdũ ná èthi akhěnuô, Byacè Jesů anéklö htulya taklya khólõ dõ èthi nyěhyă. ³ A hyeca tahenuô abũplyatakhěhtya lõplĩ có rò a bũthúlú klõpã có ná ù ishuõphuõ hyeca dõ hekhuyě nuô có. ⁴ Phúnuõhtuõrò a khõpacě nuô thěthuõ myáhtye Prẽpro Elia dõ~ nyenu nuõtõprẽ ná Mosè oluõhtya rò èthi hébè lahyă ná Byacè Jesů.

⁵ Petru hé Jesů, “Thará~, khälé biyě tõpho rò atwõ moryá lä. Pè ki isópé thĩ lěthũ thuõmě, tõmèrò nègně, tõmèrò Mosè agně, tõmèrò Prẽpro Elia agně.”

⁶ Èthi thěisě talwó súlũ rò Petru tõbè hé phútěnuô a thěgně pãto akhu-akhyě a héhte phúnuô prẽ.

⁷ Rò óluõ tõba lapõ tãbíkyă èthi rò ngõprahtya dõ óluõkũ rò a hé, “Yětõprẽ ma vãphúkhũ dõ vã mõ nĩdyě è tõprẽ, rò nĩdã lahyă angó ní~.”

⁸ O taplõphú rò èthi myátarítava rò myáhtye prětú Jesů tõprẽ~ tuõ, dõ aruô thěnyěnuô myáhtye pãto hó.

⁹ Bí èthi o dõ solõ hĩtã akhěnuô, Jesů mekyă èthi ngó, “Lõ~ thĩ myáhtye yětahenuô hěsoluõ pẽ tã hí ù tõprẽ~ tãmě ní~, prẽlukayă aphúkhũ mähó vãy ihtõtwwõprẽ kãkhyě hó dõ tětthyě pã túrò hěsoluõ pẽ noprẽ ù ní~,” a mekyă èthi phúnuô. ¹⁰ Rò èthi mephú Jesů mekyă èthi nuô tadúró èthi dõnyă nĩdyě khyělũ tõprẽ ná tõprẽ rò a hé lahyă, “Tětthyě ihtõtwwõprẽ kãkhyě angólasá ma itě ha?” A sudyă nĩdyě lõ lũ phúnuô.

¹¹ Èthi sudyă Jesů, “Prẽithyó tětthyótětthya athará tahe hé ná Prẽpro Elia běhyă rěklõ ná Messia dõ a ki męlwõhteka ù yěnuô tõprẽ pã, a cuõhétuõ phúnuô mětě?”

¹² Rò a hěsũ èthi, “Prẽpro Elia bè hyă rělõpã rò a bè hyă taritaryă meryă kãkhyě tělõ~ plĩ nuõma a málakö có vã. Manárò lisăsě hé ná prẽlu kayă aphúkhuyě a tõbè khyábè ényacó tęcycětęcũ pã rò ù ki thótanátaphãkyă è pã a cuõhétuõ phúyěmětě? ¹³ Manárò vã hé thĩ, Prẽpro Elia* hyãhtuõhó rò kayă tahe mę lũ cũ èthi thěplõ thězũ mę lũ nuõprẽ. Yěma a htwwõhtya hó phú lisăsě rãone è ari-akyă nuô hó.”

*Jesů Męsĩmę Pacěphěphú Dõ Khĩnékhĩň Mębè È Tõprẽ
(Matteo 17:14-20, Luka 9:37-43)*

¹⁴ Bí Jesů ná a khõpacě thěthuõ cuõtuõ dõ a khõpacě aruô tahe a o akhěnuô, a myáhtye kayă bémudu hyãoplóoplu tava lõ èthi rò prẽithyó tětthyótětthya athará tahe hyãkrěhyãkryă lahyă ná èthi. ¹⁵ Bí kayă bémũ myáhtye Jesů akhě, tõphuõtuõ èthi khyéthukhyéthě lahyă rò èthi klyacuõ hébè émõsũ lahyă Jesů.

* 9:13 9:13 Jesů hé “Elia”, angólasá ma Giovanni Baptista

16 Rò Jesũ sudyã a khõpacẽ tahe, “Ma thĩ krékryã lahyã èthĩ ná tètìtèkyã ìtẽ?”

17 Dõ kayã bémũ aklẽnuô kayãphẽ o tãprẽ rò a hẽsũ Jesũ, “Thará- vã éhyãní vã phúprẽkhũ dõ khĩnékhĩnõ mepé lũ rò a hébè cyã to tãprẽ dõ nẽo. 18 Dã khĩnékhĩnõ mepè hó è bíkhẽtẽ- nuô a bé lakhútã ané dõ hekhu rò akyãkũ bóbèhte lõplĩ. Htuõrò a atakrũ akhukhyẽ rò ané pryãhtya lõplĩ. Vã kwĩthézò nẽ khõpacẽ tahe ki vèhtekyã pè lũ khĩnékhĩnõyẽ tadúró èthĩ vèhtekyãbé pèkuõ lũ phũnuôto.”

19 Rò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Kayã sãdõ tẽzũ thĩ- ma vã bè onyẽ tõkuõpã ná thĩ bátè pã? Vã tãbè khyáthédõ nyẽpèkuõpã thĩ bátè? Éhyã è dõ vã oyẽ.”

20 Rò èthĩ éhyã pacẽphẽphũ nuôtãprẽ dõ Jesũ o. Bí khĩnékhĩnõ myãhtye Jesũ akhẽ tãphuõtuõ a mẽ tanyãtapluõ htyashyo pacẽphẽphũ yẽtãprẽ rò lakhútã dõ hekhu rò a htulõ taplõtãple ané bínuô rò akyãkũ bóbèhte lõplĩ có.

21 Rò Jesũ sudyã pacẽphũ nuôtãprẽ aphẽ, “A mẽ phúyẽ nuõma anyẽlã hó ẽ?”

Rò a hẽsũ lũ, “A mepã dõ a patíkhẽ nuõpã có. 22 Khĩnékhĩnõ thẽzũ mẽthyẽ lũ rò a mẽ lakhũnuõ tamõmõ lũ dõ mikũ, a mẽ latãnuõ tamõmõ lũ dõ htyẽkũ có. Nẽ ki meryã hérò thẽzò rò meryãwõ péré pè to-.”

23 Rò Jesũ hé lũ, “Mẽtẽrò nẽ cuõ hétuõ, ‘Nẽ ki meryã,’ phũnuô mẽtẽ? Kayã tãprẽprẽ dõ a zũe Cõmarya nuõma a meryã lõplĩ pwõ- tãcõ prẽ.”

24 Tãphuõtuõ pacẽ aphẽ éhtõ hé, “Vã zũe, manárò vã tẽzũ opatĩlã, thyáphũ vã tẽzũ kishyokisõ agnẽnuô, meryãwõ kuõ rẽ vã!” A éhtõ phũnuô.

25 Bí Jesũ myãhtye ná kayã bémũ klyahyãtõphũ rõlã lũ akhẽnuô, a thẽprwõ khĩnékhĩnõ yẽnuô, “Kõ- khĩnékhĩnõ dõ a mẽkaõ kayã akhãlè rò a mepé kayã yẽtãprẽ, vã nõhtecuõ taphãkyã nẽ dõ pacẽphẽphũ yẽtãprẽ akũ hó, nẽ bè kãkhyẽ nuõnĩ pã tãphuõ- to ní,” a héhtuõ phũnuô rò.

26 Khĩnékhĩnõyẽ a éhtõhtya rò a mẽ tapluõshyotãpluõsõ htuõ pacẽphẽphũ nuôtãprẽ rò a htecuõkyã dõ lũkũ. Rò pacẽphẽphũ yẽtãprẽnuô, a thyã có ná a thyẽnuô có. Rò kayã tahe hé lahyã, “A thyẽhõ nuõ-” a hé lahyã phũnuô.

27 Manárò Jesũ cwikahtõ lũ rò a kahtõbé khyẽthyã.

28 Jesũ mẽhtuõ phũnuõrò, bí è ná a khõpacẽ tahe kãkhyẽ nuõ dõ hi dõ ù o tãprẽ- to nuôtõmẽ akũ akhẽnuô, a khõpacẽ tahe sudyã lũ, “Pè vèhtekyã békuõũ khĩné to mẽtẽ?”

29 Rò Jesũ hé èthĩ, “Khĩnékhĩnõ phúyẽ tahe nuõma thĩ vèhtekyãbé prẽ è ná tú tẽkwicõbẽ tãcõ prẽ.”

*Jesũ Hé Khyẽthyã Ná Atẽthyẽ Ari-akyã
(Matteo 17:22-23, Luka 9:43-45)*

30 Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõkyã htuõ ná khãlẽ bínuô rò èthĩ lẽcuõrwõ Galilea kèkũ nuô. Jesũ thẽzũ nõthégnẽ ù tãprẽ- to, 31 mẽtẽhèrò a ithyõithya a khõpacẽ tahe rò a hé èthĩ, “Prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ, ù ki isẽ tãkyã è dõ prẽlukayã a takhukũ pã rò èthĩ ki mẽthyẽ vã pã. Vã thyẽhtuõ thuõnyẽ

pã nuô, vã ki htwöprè kaxhyë khyëthyá pã.”³² A khöpacë thëgnëplöryá a tèithyóithya èthi yë angólasá to tadúro èthi sudyábû lû tôprè~ to.

Kayã Dó A Ki Htwöduló Ũ Ma Ũpě?
(Matteo 18:1-5, Luka 9:46-48)

³³ Èthi cuótuó dó vï Capernaum rò bí a o dó hikü akhënuô, a sudyá a khöpacë tahe, “Bí thï cuó dó klyálo akhënuô, thï hébè cuó kryá~ lû ítě?”

³⁴ Bí èthi cuó dó klyálo akhënuô, èthi yö krékryácuó nidyélü ná dó pèklë yënuô, ùpě htwöduló ù pë ari-akyá akhu-akhyë, èthi othuôtakrú lahyá prë, a hé kaxhyësü lû tôcô~ to.

³⁵ Jesü onyáo rò a éhyá èthi dó akhãshyé rò a hé èthi, “Kayã dó a thézú htwöduló ù tôprè nuôma a töbè o dó ù lëlö rò a bè htwöpé lö ù pwö~ tôprè a prëmetèphú.”

³⁶ Htuôro a éhyá pacëphú tôprè rò a nõhyá kahtòo lû dó èthiklë rò a phyáhtya lû rò a hé èthi, ³⁷ “Kayã dó a myá vãmèthè rò a ki émosü pacëphú thyáná yëtôprè tôprèprënuô a émosü hó vã hó. Htuôro kayã dó a émosü vã tôprèprënuô athyaná a émosü hó prë dó a nõhyá vã bíyë nuôtôprè hó.”

Kayã Dó A Mëtake Pë To Nuôma A Otökuö Ná Pë Tômutuö
(Luka 9:49,50)

³⁸ Giovanni hésoluö pë Jesü, “Thará~ pë myáhtye kayã tôprè dó a cuó vëhtekyá khinëkhinë tahe ná nëmwï. A yö otökuö dó pëamükü máto rò pë hé tätükyá lû.”

³⁹ Manáro Jesü hésü èthi, “Hétätü tá è támé, kayã tôprèprë dó a më htwöhtya tëprotëprya tôcôcô ná vã mwïnuô dókhyëpã a pacyëishyé zünyë pã ná vã to. ⁴⁰ Kayã dó a thëhte pë to tahe nuôma a otökuö dó pë tôkyë prë.

⁴¹ Vã hécócó thï, dó thï krwö vãkhyë akhu-akhyëro, kayã tôprèprë ki dyéösu thï htyë töbë hénuôma a ki nïbë málakö có tëmënkhwókè pã.

Kayã Dó A Mëthú Pacëphú
(Matteo 18:6-9, Luka 17:1-2)

⁴² “Kayã tôprèprë ki nõmëthú kayã patílo dó a züë vã yëtahe aklë tôprèprë hénuô, có lödu dó a kyäbölonuô rò tätäkyá è dó htyëdutavaükü nuôma aryáklö pã có dó lügnë có. ⁴³ Në takhu ki nõmë në tëtëthú hérò pätükyá ènuô. Në takhutü tôkhó rò në kakanuöbë dó mókhunuô aryáklö pã có ná në takhu opwölö nyëkhó có. Në kakanuö dó mókhu ná në takhu tÿyëtôkhó prë yënuô, aryáklö pã có ná në takhu opwölö nyëkhó rò në latä dó Mórápötya kü dó mi pï cyá pã tôphuö~ to yënuô tò akü có. ⁴⁴ (Bínuô tôpho pãnuô lò ki e èthi zye rò lò yëtahenuô a thyëpéto rò mi dó a ù èthi yënuô, a pïpë pã tôphuö~ to.)†

⁴⁵ Në khäduô ki nõmëthú në hérò pätükyá è nuô. Në nuö dó mókhu ná në khäduô tÿyëtôkhó prë yënuô, aryáklö pã có ná në khäduô opwölö nyëkhó rò ù vitäkyá në dó mórápötya akü yënuô có. ⁴⁶ (Bínuô tôpho pã nuô, lò ki e èthi zye pã rò lò yëtahe nuô a thyëpë tôphuö~ to rò mi dó a ù èthi yënuô, a pïpë pã tôphuö~ to.)‡ ⁴⁷ Nëmèthè ki nõmë në tëtëthú hérò kahtekyá rò víkyá

† 9:44 9:44 Ũ rá liphá mú~ nukhë tahehenuô, ù myáhtye lisäsë yëtômă opatökuö to ‡ 9:46 9:46 Ũ rá liphá mú~ nukhë tahehenuô, ù myáhtye lisäsë yëtômă opatökuö to

kyä ènuô. Nèmèthè opré tôkyě rò nẹ kakanuôbé dõ mókhu nuô aryáklõ pã cõ ná nèmèthè opwõodwõ lõnyěkyě rò ù bè vitãkyã nẹ dõ Mõrapõtã kũ pãnuô cõ. ⁴⁸ Bínuô tôpho pã nuô,

‘Lò ki e èthĩ zye pã rò lò yětahenuô, a thyěpé tôphuõ~ to. Mi dõ a ù èthĩ yěnuô, a pĩpé pã tôphuõ~ to.’

⁴⁹ “Kayã pwõ~ tôprè bè mēm̄wõplĩthĩplo è ná mi pã. §

⁵⁰ “Ithè nuôma aryá pré tadúro a ki sũhè pãto hénuô mēsũhè kãkhyě khyěthyá è nuô anĩ pãto hõ. Thĩ bè o nĩdyé lahyã ithè mädú tẹbõthyóbõlä nĩ lũ tôprè ná tôprè, htuõto oplõocũ krũklẽ nĩdyé lũ tôprè ná tôprè yěnuô ní~.”

10

Jesũ Ithyóithyatã Û Ná Okyãmẽ Ari-akyã (Matteo 19:1-12, Luka 16:18)

¹ Htuõrò Jesũ o bínuô rò a htecuõkyã dõ Judaké rò a cuõ dõ Jordano htyěklõ béré tôkyě. Kayã bēm̄u hyãoplõtava kuõlõ khyěthyá lũ tôplutõphè rò a ithyõtã pè ù phú aléklõ ithyó pè ù pwõ~ phuõ nuô.

² Phariseõphú tahehenuô a hyã tõkuõ dõ Jesũ a o rò èthĩ thézũ hyã myápũ pũ Byacè Jesũ atèthũ rò a hyã sudyã takè lũ, “Kayã tôprèprè okyã amẽ ma anĩ prè pè tẹthyótẹthya hényã phúnuô ẽ?”

³ Rò Jesũ sudyã èthĩ, “Mosè hékyã thĩ ngõ phútẽ?”

⁴ Èthĩ hésũ, “Kayã dõ a okyã amẽ tahenuô Mosè plwõpré èthĩ dõ a ki rã li-okyãmẽ a tẹrãmã tõba rò a dyé ná amẽ rò a ki okyã amẽ hénuõma anĩ prè.”*[†]

⁵ Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Mosè rãkyã pè thĩ tẹthyótẹthya phúyẽ mètèhèrò thĩ yõ khuklõpryẽ dũ thĩgnẽ nuô. ⁶ Manárò dõ Cõmarya byályalú hekhu ná mókhu akhẽnuõma ‘Cõmarya byályatũ prèmò tôprè ná prèkhũ tôprè prè.’*[†]

⁷ ‘Dõ tẹritèkyã yẽ akhu-akhyẽ prèkhũ yěnuô a bè dyakyã amuõaphè rò a bè cuõ otõkuõ ná amẽ, ⁸ rò kayã yéthényẽnuô a htwõhtyahó tôprè~ tuõhó.’*[†] Phúnuõrò èthĩ ma kayã thényẽ mápãtohó. A htwõhtyahó lũ tôprè~ tuõhó. ⁹ Phúnuõrò tẹ dõ Cõmarya dya-otõ lũnuô, prèlukayã bè htópèkyã nĩ lũ tôprè~ to.”

¹⁰ Bí èthĩ kãtuõ dõ hi akhẽnuô, a khõpacẽ tahe sudyãpõ lũ tẹritèkyã yẽ. ¹¹ Rò a hésũ èthĩ, “Prèkhũ tôprè ki okyã amẽ rò a ki cuõphyé taple ná prèmò dõ aruõtõprè hénuõma a cuõthúhó amelye yěnuô hõ. ¹² Htuõrò prèmò tôprè ki okyã avè rò a ki cuõphyé taple ná prèkhũ dõ aruõtõprè hénuõma a cuõthúhó avelye yěnuô tôprè hõ.”

Jesũ Sõrisõbũ Pacẽphú Tahe (Matteo 19:13-15, Luka 18:15-17)

¹³ Thyáphú Jesũ ki dyahtya atakhu dõ pacẽphú yětahe alõ* nuô, kayã tahe éhyã nĩ lahyã pacẽphú dõ Jesũ a o. Manárò a khõpacẽ tahe théprwõsũ kayã

§ **9:49** 9:49 Kayã tahehenuô a hé ná lisãsẽ yětõmã angõlasá ma a thézũ hé ná khyábè tẹmęcýmęcũ nuô athyaná mi mēm̄wõplĩkyã ù lũhtya tẹphútẹlye nuô. Manárò tahehenuô a hé ná kayã dõ a shyalyã nĩdyé kuõ atèthũ to tahenuô, ù ki ciryakyã è dõ ngarakũ nuô ná mi pã. * **10:4** 10:4 Li Dõnyã 24:1,3 * **10:6** 10:6 Hekhuhtwõlú 1:27, 5:2 * **10:8** 10:8 Hekhuhtwõlú 2:24 * **10:13** 10:13 Jesũ dyahtya atakhu dõ pacẽphú yětahe alõ rò a ki sõrisõbũ èthĩ

cwihyăní pacěphú yěnuô tahe. ¹⁴ Jesŭ myáhtye èthĩ męphúnuôrò a thęplòdu èthĩ rò a hé èthĩ, “Plwõhyă pacěphú nuôtahe dõ vă oyě. Mętătŭ tă èthĩ tãmé, mętëhërò Cómarya ahtyěaké nuôma kayă dõ a shyalya athęplò thyáná pacěphú yěnuôtahe atëhó. ¹⁵ Vă hécócò thĩ, thĩ ki nõpõ thĩné ná Cómarya phú pacěphú tahe nõpõní ané nuôto hénuô, thĩ nuõ ní cyă dõ Cómarya htyělékékũ takhyá- to.” ¹⁶ Htuõrò a phyáhtya pacěphú dõ anęlõ tôprę htuõ tôprę rò a dyahtyahtuõ atakhu dõ pacěphú tahe alõ rò a sõrisõbũ èthĩ.

*Kayă Duzăhtyathě Tôprę Hébě Ná Jesŭ
(Matteo 19:16-30, Luka 18:18-30)*

¹⁷ Bí Jesŭ cáhtya htecuõkyăhó akhěnuô, kayă tôprę klyahyă dõ lũo rò a hyă dąngũlyă dõ lũ męthényě rò a sudyă Jesŭ, “Kó- thárarıá- thyáphú vă ki nĩbè kuõ thęhtwõprę tacúprę talèkré nuôrò, vă tøbè mękryă- maĩtě?”

¹⁸ Jesŭ sudyă lũ, “Nẹ cuóé tuõ vă ná thárarıá mętë? Kayăryá o tôprę- to, a o prętú Cómarya tôpręprę. ¹⁹ Nẹ thęgně Cómarya mekyăngõ tahe hé, ‘Męthyě tă kayă tãmé, cuõthũ tă ũphũmě tãmé, ehuôehĩ tă ütë tãmé, khyă lahõlahya tă tẹ tãmé, cuõetũõplè tă ũkhu tãmé, bezũnyă nẹmuõnẹphě.’”[✱]

²⁰ Rò a hésũ Jesŭ, “Thárarıá- yětahenuô vă tõní htuõlõhó rò vă krwõme htuõlõhó dõ vă pacěkhě nuô pă cõhó.”

²¹ Rò Jesŭ myá tătă- lũ rò a thęzõní lũ rò a hé, “Tẹ dõ nẹ lomę nuô a opă tôcõ, kă isěkyălõ nẹ tãmuõtătë nuôtahe rò dyékyă ná kayă sõphásoryaphú nuô. Nẹ ki męphúnuô hërò nẹ ki nĩbè tẹduzăhtyathě dõ mókhu pă. Kamehtuõ phúnuô rò hyă krwõkuõ văkhyě.”

²² A yõ duză tãpõtãpě cõ akhu-akhyě, bí a nĩhuõ htuõ Byacè Jesŭ hé lũ phúyě akhěnuô, a khyě htuõrò a męthępyé rò a htekaķyă.

²³ Jesŭ tarítava myá rò a hé a khõpacě tahe, “Kayă duzăhtyathě tahe kírę nuõ dõ Cómarya ahtyěakékũ nuô, apyă nyacó dõ èthĩgně cõ!”

²⁴ A khõpacě tahe nĩhuõ lũ hébě phúyě rò a htetapa lõplĩ cõ lũ.† Htuõrò a hé khyěpõ èthĩ, “Văphú thĩ- , ũ kírę nuõ dõ Cómarya ahtyěakékũ nuôma apyă nyacõ-. ²⁵ Tathĩbuõdu tôduõ kírę plyenuõ dõ htėkhălĩkũnuô azũ klõpă cõ ná kayă duzăhtyathě tôprę kírę nuõ dõ mókhu htyělékékũ nuô cõ.”

²⁶ A khõpacě tahe a hte tapa lõplĩ lũ rò èthĩ hé nĩdyělũ, “Ki męphúnuôrò ũpě tôprę kírę nĩbęcýápă tẹmęlwóhteka pě?”

²⁷ Jesŭ myá èthĩ rò a hé èthĩ, “Pręlukayă męlwóhteka cyă nĩdyé anęto tadúro Cómarya yõ męcyátë pwõ- tôcõ akhu-akhyě, a męlwóhteka cyă prę.”

²⁸ Petru hé lũ, “Myámõ, pẹ dyakyă lõ cõhó tẹpwõ- tôcõ rò pẹ krwõkuõhó nẹkhyěhó.”

²⁹ Jesŭ hé lũ, “Vă hélakõ cõ thĩ, dõ văgně ná vă tẹthękrũmila agně rò kayă tôpręprę ki vĩkyă ahi-aphyă ná apuõavyă, amuõaphě, aphúalyę, ná apréalyă thĩtahe hénuô, ³⁰ a ohtwõprę yětõhtũrò, a ki nĩbè éhtya lõklõpõ ahi, apuõavyă, amuõaphě, aphúalyę, apréalyă thĩtahe dõ apuõ tãzë cõ pă. Manáro ũ ki męcyęcęcũ è pă. Nopă tõtũ rò a ki nĩbè thęhtwõprę tacúprę

✱ **10:19** 10:19 Li Hteka 20:12-16, Li Dõnyă 5:16-20 † **10:24** 10:24 Judaphú tahe tanę ná Cómarya sõrisõbũ pręduzăhtyathě rò a cuõ dõ mókhu pă

talèkré pã. ³¹ Manárò kayã dö ù tanę lů ná a loduló ütòprènuô, a ki okyã dökhyló ù pã, kayã dö a okyã dökhyló ù tahenuô a ki htwöhtya kayã dö ù loduló lů pã,” Jesũ hé pè èthĩ phú nuô.

Jesũ Hé Pé Ũ Ná A Bèthyě Pã Ari-akyã Thuõphuõtôphuõ
(Matteo 20:17-19, Luka 18:31-34)

³² Jesũ ná a khõpacě tahe htya lahyã dö vř Jerusalem rò bí a htya dö klyálo akhènuô, Jesũ cuõ rẹ èthĩ dö nyě. Jesũ htya pè èthĩ dö vř Jerusalem akhu-akhyě, a khõpacě tahe khyéthukhyéthé lõplĩ có lů, rò kayã dö a krwöhtya tõiũ ná lů tahenuô, a theisě lõ lahyã. Rò Jesũ épló khyěthyá a khõpacě shyéthényě rò a cáhtya hésoluô pè èthĩ ná shyé~ èthĩ cuõtuõ dö vř Jerusalem pãnuô a ki htwöhtya kryá~ anẹ phútě pã nuõtahe ari-akyã. ³³ Rò a hé èthĩ, “Nĩdã tãtẹ lahyã, khõnyã rò pè htya dö vř Jerusalem. Bínuô pãma ù ki isětãkyã prèlukayã aphúkhũ mądũ vãyènuô dö bwídukhu tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe a takhukũ pã. Rò èthĩ ki thèplò tõi lõ lů dö a ki mẹthyěkyã vã pã. A ki dyétãkyã vã dö Judaphú mato tahe a takhukũ pã. ³⁴ Phũnuô rò Judaphú mato tahe ki hébè lavilavõ kanĩkano lõ vã pã, èthĩ ki htupláhtuthĩ lõ vã pã, a ki plĩ vã pã, rò èthĩ ki mẹthyěkyã vã pã tadũrò a bãhtyahó thuõnyě pãma vã ihtõtwwõprẹ kãkhyě khyěthyá pã.”

Jakomo Ná Giovanni A Tẹkwĩthézò
(Matteo 20:20-28)

³⁵ Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná Giovanni hyãphũ dö Jesũ a o rò a hé lů, “Thára~ pè kwĩ nẹ ítětě bèbè, pè thézũ dö nẹ ki mẹ pè pè.”

³⁶ Jesũ hésũ èthĩ, “Thĩ thézũ nõmẹ vã ítětě?”

³⁷ Rò èthĩ hésũ lů, “Bĩ nẹ htya onyãhó dö nẹhtyènèkẹ rò nẹ ohó dö nẹtaryěduhtũ akũ hó pãnuô, dyéonyã pẹkuõ pè dö nẹ takhu cóhtwó tõi kye tõi prẹ, ná dö nẹ takhu cóci tõi kye tõi prẹ pã ní~.”

³⁸ Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Thĩ kwĩ tẹyènuô thĩ thègně nĩdyé ari-akyã to. Tẹcyětẹcũ ahtyěbè dö vã kírẹ õ yènuô thĩ õ békuõnyã sálẹ pã ể? Htuõrò tẹkhyácýkhyácũ dö vã kírẹ khyá yě pã nuõma thĩ khyábékuõ sálẹ pã ể?”

³⁹ Rò èthĩ hésũ lů, “Pè khyábékuõ prẹ.”

Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Htyěbè dö vã kírẹ õ yènuô thĩ ki õnókuõ pã, htuõrò tẹcyětẹcũ dö vã kírẹ khyábè yènuô thĩ ki khyábèno kuõdũ pã. ⁴⁰ Manárò léonyã akhãlẹ dö cóci tõi kye nuô bèbè, dö cóhtwó tõi kye nuô bèbè, a o dö vã takhukũ mato, Cómarya ki dyéonyã khãlẹ yènuô ná kayã dö a taritaryã one pẹhtuõhó lů nuõtahe agnẹ pã.”

⁴¹ Bí a khõpacě dö a okyã prẹshyé yètahe nĩhuõ a sudyã phúyě akhè nuô, èthĩ thèplòdu Jakomo ná Giovanni. ⁴² Phũnuô rò Jesũ éhyã plóló èthĩ dö a o rò a hé èthĩ, “Thĩ thègně dũhó ná Judaphú mato tahenuô a o ná a khuklókuklyã dö a põ nĩdyé èthĩ tahe. Htuõrò htyěképhũ khuklókuklyã yètahenuô a nõn nĩdyé lahyã a taryěshyosõ yènuô dö htyěphúképhũ tahe akhu. ⁴³ Manárò lõ~ thĩ yètahenuô thĩ tõi bẹ mephũnuô to. Dõ thĩklènuô, kayã tõi prẹprẹ ki thézũ htwõdu hérò a tõi bẹ htwõ thĩ prẹmẹtẹphũ. ⁴⁴ Dõ thĩklènuô, kayã tõi prẹprẹ ki thézũ htwõ kayã dö ù loduló lů kihérò a tõi bẹ htwõ kayã lõ~

plĩ acũ. ⁴⁵ Mętehéro pręlu kayă aphúkhũ máhó văyě, vă hyă dõ ù ki mępé văgně nuô máto. Vă hyă dõ vă ki mępé ũgně prě. Rò thyáphú vă ki ihtakanĩ èthĩ agněnuòrò, vă dyélyakyă vă thęplò htwòprě dõ kayă éprě agně.”

Jesũ Męlĩka Bartimeo Amèthè
(Matteo 20:29-34, Luka 18:35-43)

⁴⁶ Jesũ ná a khòpacě tahe cuòtuõ dõ vĩ Jeriko rò bí èthĩ htecuõkyăhó ná vĩ Jeriko akhěnuô, kayă bémũdu bí vĩkũ nuòtahe htecuõ kuõ ná èthĩ. Bí èthĩ htecuõ akhěnuô, kayăphě mèthèkhĩ kwiesè onyăo bí klyáhtũnuô tòprě. Amwĩ ná Bartimeo, è ma Timeo aphúkhũ tòprě. ⁴⁷ Bí a nĩhuõ ná vĩ Nazarèphú Jesũ hyă dõ klyálo akhěnuô, a cáhtya éhtò, “Kõ- Davi aphúkhũ Jesũ- thézõnĩ kuõ rě vă.”

⁴⁸ Kayă éprě thęprwõ lũ rò a hé lahyă lũ, “Thuòthuò- omyă-” tadúro a lé éhtòhtya shyoshyo, “Kõ- Davi aphúkhũ Jesũ- thézõnĩ kuõ rě vă ní-.”

⁴⁹ Jesũ okuõ rò a hé, “Cuóéhyă è bíyě” rò èthĩ cuó éhyă lũ rò a hé lũ, “Thęplě tãmé, kahtòmò, Jesũ é hó nẹ.” ⁵⁰ Rò a plwóhte acałkò rò a phatăkyă. Htuòrò a pákahtò rò a hyă dõ Jesũ a o.

⁵¹ Jesũ sudyă lũ, “Nẹ thézũ nõmę vă maĩtě?”

Kayă mèthèkhĩ yětòprě hésũ lũ, “Thará- vă thézũ myáhtye cyă kuõũ.”

⁵² Rò Jesũ hé lũ, “Nẹ kanĩ hó. Nẹ tẹzũ męšimé pẹ nẹ hó.” Bínuô tòphuõtuõ amèthè lĩhyă rò a krwòcuõkuõ Jesũ akhyě.

11

Jesũ Cuõnuõ Dõ Vĩ Jerusalem Akũ
(Matteo 21:1-11, Luka 19:28-40, Giovanni 12:12-19)

¹ Bí èthĩ hyătuõphũ hò ná vĩ Jerusalem bí dõ Bethphage ná dõ Bethania dõhtũ Oliva so khăshyéakhěnuô, Jesũ nõhyă rě a khòpacě thényě. ² Rò a hé èthĩ, “Hyănuõ rě lahyă dõ dõ nyěnuô tòdõ, thĩ hyă nuõnuõ ná thĩ ki myáhtye myăólyăphú plyă tòduõ dõ ù sidyánya nõhĩ lũ tòphuõ- to tòduõ pă. Thĩ ki myáhtye ù còklò tală-e asè bínuô pă rò ilyě è rò cwika è bíyě ní-. ³ Kayă tòpręprě ki sudyă thĩ, ‘Thĩ cuó ilyě tuõ myăólyăphúyě mętě?’ Héro, ‘Byacè lo nõ lũ nuô, a nõhtuõ lũ pă rò a thũkapryă khyěthyă dũ pă,’ hésũ lũ phúnuô ní-.” Jesũ hé èthĩ phúnuô.

⁴ Bínuô akhě èthĩ cuómyáhtye myăólyăphú dõ ù còklò ophũ è ná hikadă khăshyé rò a kahtò dõ klyákũ tòduõ. Rò èthĩ cuóilyě lũplyě. ⁵ Kayă kahtò bí akhăshyé nuòtahe sudyă èthĩ, “Thĩ cuóilyě tuõ myăólyăphú plyě mętě?”

⁶ Rò èthĩ hésũ phú Jesũ nõhé èthĩ nuô rò kayă nuòtahe plwòcwika èthĩ.

⁷ Èthĩ cwikanĩ myăólyăphú yěnuô dõ Jesũ a o rò èthĩ iděhtya lahyă acałkò dõ myăólyă nyăkhu rò Jesũ htyasidyă è. ⁸ Kayă bémũ dętă lahyă acałkò tahe dõ klyádèkũ htuòrò dõ aruô tahe kuõke rò a păkanĩ thòphyă dõ alèò tahe dõ nyekhu rò ka-idętă dõ klyádèkũ. ⁹ Rò kayă cuó rě lahyă dõ nyě tahe, tahe rò a krwòcuõkuõ lahyă dõkhyě rò a éhtò lahyă,

“Htuthéhtya lahyă Cómarya!”

“Kayă dõ a hyă ná Byacè amwı yětôprènuô, Còmarya ki sòridû è ní!”[☆]

¹⁰ “Kayă dõ a kírè hyă põ pè thyáná pèphě Khwí Davi dõ~ nyènu yětôprènuô, Còmarya ki sòridû è ní!”

“Htuthèhtya lahyă Còmarya dõ a o dõ mókhu akhălè htyalóló yětôprè!” Èthi émosû lahyă Jesũ phúnuô.

¹¹ Jesũ cuõtuõ dõ vı Jerusalem akũ akhènuô, a cuõnuõ dõ tètũhõdu lõkũ rò a cuõlèmyá tavalõ tètũwõtõcõ. Tamõ kírè tãhõ akhu-akhyè è ná a khõpacè shyéthényè htecuõkyă dõ dõ Bethania.

Jesũ Isõhãkyă Kadwímõ Tômõ
(Matteo 21:18-19)

¹² Dõkhyè tônnyènuô bí èthi o dõ dõ Bethania hteka dõ klyálo akhè, Jesũ thèe dĩ. ¹³ Rò a myáhtyecuõlõ kadwímõ dõ alè tahuõ tômõ. Ma athè o ẽ a tanè rò a cuõtõ dõ kadwímõ o, manárò bí a cuõtuõ dõ kadwímõ o akhènuô, a myáhtye athè tôplõ~ to, ashuõakhè tõtthè hito akhu-akhyè a o shuõshuõprè alè prè. ¹⁴ Jesũ hé kadwímõ nuõtômõ, “Tõprè~ ki enó kuõpã tã nètthè támé ní~” a hé phúyènuô a khõpacè tahe nıhuõ lahyă.

Jesũ Cuõ Dõ Tètũhõdu
(Matteo 21:12-17, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

¹⁵ Bí èthi cuõtuõ dõ vı Jerusalem akhènuô, Jesũ cuõnuõ dõ tètũtyă hõkũ rò a cuõnuõ cáhtya vèhtekyă kayă iprı-isètè bínuô tahe rò a nuõhtu laklõtãkyă ù lèhtulya rũ a dırèhtyalõ nuõtahe ná khuklyáhtyalõ dõ ù lèonyă isè ná htulwı nuõtahe. ¹⁶ Û o bí tètũhõdu vıkũ nuòrò ù kírè cõcuõkhó ùtãtè dõ aruõ tôpho akhè Jesũ dyécõ cuõkhõuõ tõprè~ to. ¹⁷ Htuòrò a ithyóithya èthi, “Dõ lisãsekũnuô, Còmarya hé,

‘Vãhi ma ù ki é ná myécõruô pwõ~ tôcõ lécóbucóbè ahi’[☆]

“Manárò thı cuõnõ htwõhtya lõhõ è ná ‘Prèhuõehı léowóo akhălè hõ.’ ”

¹⁸ Bwıdukhu tahe ná prèithyó tètũyótèhtya athará tahe nıhuõ Jesũ hé phúyè rò èthi myápũ klyá dõ a ki pũmethyè Jesũ. Kayă bémũ tahe yõ khyéthukhyéthè lõplı Jesũ a tètũyóithya akhu-akhyè, èthi htwõ khuklõkhuklyă nuõtahe théisè lahyă Jesũ alé.

¹⁹ Bí mõtã hõ akhènuô, Jesũ ná a khõpacè tahe hteka kyă dõ vıklõ.

Phyéni Tètũhyó Tôcõ Dõ Kadwímõ Tômõ A O
(Matteo 21:20-22)

²⁰ Shyéparõ mõiromú akhènuô, èthi htecuõ rwókhyè klyá nuõtõbõ rò kadwímõ dõ Jesũ isõkyă lũ nuõ tômõnuô èthi myáhtye ná akrãlõ sımõ tuõ cõ dõ arwı cõ. ²¹ Rò Petru thènèhtyabè tuõ Jesũ isõkyă thòmõ yènuô rò a hé lũ, “Thará~ myámõ dõnuô lé, kadwímõ dõ nè isõkyă lũ nuõtõthò a thyèkrãkyă hõ.”

²² Rò Jesũ hésũ lũ, “Zıe Còmarya nuô. ²³ Vã hécó cõ nè, kayă tõprèprè a ki hé soyètõmè, ‘Thõtthú cuõ taphãkyă dõ htyèdutava akũnuô,’ rò a ki thèplõrare to rò a ki zıe málakõ hénuô, a ki htwõhtya pè lũ phú a hé nuô pã.

²⁴ Phúnuô akhu-akhyě vǎ hé thǐ, thǐ kwítè dǒ Phě Cómarya a o ítětě~bèbènuô zǔe ná thǐ nǐbèhó nuô, rò thǐ ki nǐbè mǎlakǒ pǎ. ²⁵ Bí thǐ kahtò kwícóbě akhènuô, thǐ ki pǔo kayǎ tǒprèprè atèthú kihérò plwǒkyǎ ètèthúnuô. Thǐ ki plwǒkyǎ túma thǐphě o dǒ mǒkhu yètǒprè ki plwǒkyǎkuǒ thǐ tètthú phúnuô pǎ.” ²⁶ (“Manàrò thǐ ki plwǒkyǎ útètthú to kihérò, thǐphě o dǒ mǒkhu yètǒprè plwǒkyǎkuǒ thǐ tètthú toto.”)*

*Ů Sudyǎ Jesů Taryěshyosǒ Ari-akyǎ
(Matteo 21:23-27, Luka 20:1-8)*

²⁷ Jesů ná a khǒpacě tahe cuǒtuǒ khyěthya dǒ vǐ Jerusalem rò bí Jesů lěcuǒ dǒ tètthú hǒkǔ akhènuô, bwídukhu tahe ná prèithyó tètthúyótèthya athára tahe, ná Judaphú khuklǒkhuklyǎ tahe hyǎ dǒ lǔo, ²⁸ rò èthǐ sudyǎ Jesů, “Nè cuǒmētǔ tètthúyě tahe ròma nè cuǒmē ná ùpě a taryěshyosǒ pě? Nè ki mētè phúyětahe agnènuô ùpě nǒmē nè pě?”

²⁹ Jesů hēsú èthǐ, “Vǎ sudyǎ kuǒ thǐ ngǒ tǒmǔ, rò hēsú pē kuǒ vǎ, rò vǎ mē tètthúyětahe ná ùpě a taryěshyosǒ pènuô vǎ ki hélúǒ pèkuǒ thǐ pǎ. ³⁰ Giovanni Baptista plwǒ pē ũ htyě yènuôma Cómarya dyé lǔ taryěshyosǒ ǐ? Mǎtorò prèlukayǎ dyé lǔ ǐ? Hēsó pē myǎ vǎ.”

³¹ Rò èthǐ kré nǐdyélǔ, “Pè ki hé, ‘Cómarya dyé lǔ’ kihérò, a klyǎ sudyǎ nyǎ hǒ pē, ‘Kihéphúnuôrò thǐ zǔe lǔ to mētě?’ Phúnuô hǒ. ³² Rò pē ki hé è, ‘Prèlukayǎ dyé lǔ’ kihérò, pē théisě kayǎ bémǔ yětahe alélé.” (Mētèhéro kayǎ pwǒ~ tǒprè yǒ zǔe lǒ ná Giovanni ma prèprǒ mǎlakǒ tǒprè.)

³³ Phúnuô akhu-akhyě èthǐ hēsú Jesů, “Pè thègněto.”

Rò Jesů hēsú èthǐ, “Kihéphúnuôrò vǎ mētè yětahe ná ùpě taryěshyosǒ pè nuô vǎ hēsólúǒ pē thǐ toto.”

12

*Ngǒkhákho Dǒ Kayǎ Hyǎ Dakè Thòbǐthèphè Tahe
(Matteo 21:33-46, Luka 20:9-19)*

¹ Jesů cáhtya dyǎ pē bwídukhu tahe ná prèithyó tètthúyótèthya athára tahe ná Judaphú khuklǒkhuklyǎ tahe ná ngǒkhákho tahe phúyě, “Bètǒphuǒ, kayǎ o tǒprè, a isóiplǔ nǐdyé a thòbǐthémǒ tahe dǒ aprékhu yě rò a irǎtavǎbí nǐdyé lǒ a thòbǐthèphè yě, rò a ikhúo nǐdyé ahekǔ tǒkǔ dǒ a lèizǐhte ná thòbǐthèhtyě, rò a isóhtyanǐ lèthúhtyalǒ dǒ ũ léopǒmyǎ ná thòbǐthèphè yènuô tǒmě. Htuǒrò a khyǎekyǎ kuǒ ná prèkhyǎe tahe rò a htecuǒkyǎ dǒ kǎaruǒ tǒkǎ. ² Bí thòbǐthè mǐhǒ akhènuô, thòbǐthèphè byacè nǒhyǎ a prēmētèphú tǒprè dǒ prèkhyǎe yětahe a o rò a nǒhyǎ phyékaǔkuǒ lǔ thòbǐthè dǒ a tǒkò nǐbèkuǒ nuótahe. ³ Prèkhyǎeprè yětahe pǔ lǔ rò mǔsǔpǒsǔhtuǒ lǔlulé yètǒprè rò a plwǒkǎ kazuǒklǐkyǎ prè lǔ prè. ⁴ Htuǒrò thòbǐthèphè byacè nǒhyǎ tapleke a prēmētèphú dǒ aruǒ tǒprè dǒ èthǐ a o rò èthǐ mǔ lǔkhuklǒ htuǒto mētǎrè lǒplǐ lǔ. ⁵ Thòbǐthèphè byacè nǒhyǎ pǒ a prēmētèphú dǒ khyě tǒprè rò èthǐ mētthýekyǎ lǔ. Èthǐ mǔpǒ ũ tahe mētthýekyǎ ũ tahe. Èthǐ mē ũ phúyě nuôma a o é nyacǒ hǒ.

* **11:26** 11:26 Li yètǒmǎ nuô a o nuǒtǒkuǒ dǒ li dǒ ũ rǎ ná takhu dǒ kalúlǒ khènuô tǒba akǔ to.

6 “Thòbìthèphè byacè lènòhyäpö ù nuô a okyă päprétú aphúkhũ dõ a mọ nıdyé yětòprè pré. Dõkhyétadú rò a tane, ‘Vă ki nõhyă vă phúpřèkhũ ma a bezúbennyä klõpă kõle,’ a tane rò a nõhyă lũ dõ přèkhyäe yètahe a o.

7 “Manàrò přèkhyäe yètahenuô a hébèdònyă dyé lũ tòprè ná tòprè rò a hé lahyă, ‘Kayă yětòprè ma thòbìthèphè byacè aphúkhũ dõ a kírè nıbè ucètazè nuôtòprè hò. Cuõ! Cuõmèthyëkyă lũ pó~! A ucètazè tahenuô a ki htwölõ pètè pã.’ 8 A hé lahyă rò èthĩ pũ mèthyëkyă thòbìthèphè byacè aphúkhũyè rò a vıhtekyă lũ dõ thòbìthèphèklõ,” Jesũ hékhákhò pè èthĩ phúnuô.

9 Htuõrò Jesũ sudyă èthĩ, “Ki mephúnuôrò thòbìthèphè byacè yětòprènuô a ki mè phútè pã? A hyă mèthyëkyă přèkhyäeprè nuòtahe rò a ki plwõkhyäe tapleke ná kayă dõ aruô tahe pã.” 10 Htuõrò Jesũ hé khyèthyá èthĩ, “Lisäsèkü hé,

‘Kayă mètya hi rò lõ dõ èthĩ vıkyă lũ nuôtòmènuô a htwõhtya lõ dõ a tahtwóma lõ có hitómè có. 11 Yènuôma Byacè Cómarya mètè pré, rò a mètè yènuôma a tètòtèprya nyacó.’*[†]

“Lisäsèkü hé phúyènuôma thĩ hõnõ kuõũ tòphuõ~ to è? Thĩ klyá hõnõ nyă pré.”

12 Judaphú khuklõkhuklyă tahenuô, a thègnè ná Jesũ dyá khákhò èthĩ ná přèvıkyă lõ nuôtómè ma èthĩ hò akhu-akhyè a myápũ lahyă klyá dõ a kírè pũ Jesũ tadúro èthĩ théisè kayă bémũ nuòtahe alè rò èthĩ htecuõ taphákyă přè Jesũ khälé.

*Ů Sudyă Jesũ Ná Tõbè Dyé Amo-ară Ě, Ma Tõbè Dyé To Ě Ari-akyă
(Matteo 22:15-22, Luka 20:20-26)*

13 Ů nõhyă Pharisèophú tahe ná Khwí Herodè akayă tahe dõ Jesũ a o dõ a ki hyă myápũ pũ lahyă Jesũ hébèthungõ tahe. 14 Èthĩ hyă dõ Jesũ a o rò a hé lahyă lũ, “Tháradu~ pè thègnè ná nè ma kayăcókayäte rò a hébècòprè ngó tòprè. Nè théisè kuõũlè tòprè~ to, nè myádumyápatí kuõũ tòprè~ to. Nè dã ithyóithyahó ù tèmátècò hénuôma, nè ithyó pè có ù phú Cómarya thézũ nõithyó nè nuô có. Phúnuôrò pè dyé amo-ară dõ Khwí Caesare a o nuôma atõ è? Ma atõ to è? 15 Pè tókò dyé è è? Ma pè tókò dyé to è? Héso pèmyá pè.”

Tadúro èthĩ hyă hébè khobye pré nuô Jesũ thègnè rò a hésú èthĩ, “Thyáphú thĩ ki pũ pũnı vă tètèbèthú tahe rò thĩ hyă sudyăkhásudyăkhò myábye vă phútè? Hyădyé pè myá vă thırũzye nuôtòbè,” a hé èthĩ phúnuô. 16 Rò èthĩ hyădyé lũ rũzye denari nuôtòbè rò a sudyă èthĩ, “Yèma ùpè khuklózãzõ pè? A rão ná ùpè amwıpè?”

Rò èthĩ hésú lũ, “Khwí a khuklózãzõ ná khwí amwı.”

17 Htuõrò Jesũ hé èthĩ, “Khwıdu Caesare atè kihèro dyé ná khwıdunuô, Cómarya atè kihèro dyé ná Cómarya nuô.” Jesũ hé èthĩ phúnuô rò èthĩ khyéthukhyéthé lõplı có Jesũ khälé có.

*Ů Sudyă Jesũ Ná Tèthyè Ihtòhtwõprè Kăkhyè
(Matteo 22:23-33, Luka 20:27-40)*

* 12:11 12:11 Li Htuthèhtya 118:22-23

18 Saduceophú thítahe léklö hé lahyă ná ù thyěhtuö nuô ù htwöprë kăkhyě cyă pă takhyă~ to phúnuô. Rò èthi hyă dö Jesù a o rò sudyă lü, 19 “Thárádu~, Mosè răkyă tětthyótětthya tômü dö pëgnë rò a hé, kayă tōprëprë ki thyěkyă amě khălë, rò aphú ki okyă tōprë~ to hénuô, thyáphú aklwíalyă ki okyă nuô, a puöprëkhü bè phyédwó akhí okyăyě, a hé phúnuô.* 20 Tôphuönuô puö ná vyă prëkhü o thuöthyótōprë. A vyápřelö tōprë phyé amě rò bí a thyěkhënuô aphú okyă tōprë~ to. 21 Rò apuö ahólëlyă tōprë phyédwó khyěthya akhíyë rò a thyěkyäpö rò aphúalyë okyă tōprë~ to. Apuö thuöprëtōprë nuô a htwöhtya thyá kuölö phúnuô. 22 Puönávyă thuöthyótōprë yënuô, a htwöhtya thyá löplí lü phúnuô, rò èthi yë thuöthyótōprë nícü löplí lü amě tōprë~ tuö rò a thyěkyă löplí, aphúokyă lahyă tōprë~ to rò dökhýetadúnuô přemò yëtōprë thyěkyă kuö pö. 23 Phúnuôrò shyé~ ù thyëihtökăkhyě amönyë pă tōnyënuô, přemò yëtōprë ki htwö bítë tōprë amě päpë? Mëtéhërò èthi puönávyă thuöthyótōprë nícülö lü přemò yëtōprë přé nuô~.”

24 Jesù hésü èthi, “Thi züethü löhö, thi thëgnë tătë kuöü lisäsë ná Cómarya a tēprötēprya mēcyă tē tahe to. 25 Mëtéhërò shyé~ ù thyë ihtökăkhyë pãnuô ù phyéphúphyémě, ù phyéphúphyévë o pãtohö, èthi ki thyákuölö phú mókhutanéphú nuötahe pähö. 26 Mosè rãmákyă těthtwöprë kăkhyë ariakyă dö a libakü bí miü cãcuö atëdyă nuötötö akünuô, vã tanë ná thi hönó hö. Bí likünuô, Cómarya hé Mosè phütë hérò, ‘Vã ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’* Mosè răkyă phúnuô. 27 Cómarya ma kayäthyë tahe a Cómarya máto, kayă htwöprë tahe a Cómarya. Thi züethü lölátakli có,” a hé Saduceophú thítahe phúnuô.

Tëmekyängö Dö A Lodulö Tômü (Matteo 22:34-40, Luka 10:25-28)

28 Bínuôakhë přëithyó tětthyótětthya athára obínuô tōprë rò a nīhuö èthi kryă lü. A myáhtye ná Jesù hé kăkhyësü cyă nyacó èthi akhu-akhyë a sudyă Jesù, “Tëmekyängö lö~ plí aklë nuöma a lodulö ù ma bítë tōmütë?”

29 Rò Jesù hésü lü, “Tëmekyă dö a lodulö ù ma ítë hérò, ‘Kö~ Israelphú thi~, níďă lahyă~ Byacë o přétü pë Byacë Cómarya yëtōprë přé. 30 Rò thi bè mō löthulöthé thi Cómarya ná thi théplö simëlö, mō löthulöthé è ná thi tētane lö~ plí,* yënuöma tëmekyängö arélö tōmü dö a lodulö ù hö. 31 Tëmekyängö nyëmütômü ma, ‘Thi bè mō nídyë thīhi khăšökhăshyë tahe phú thi molyă nídyë thīnë nuô.’* Tëmekyängö dö a lodulö ná yë dö aruô nuöma a o pãto hö.”

32 Přëithyó tětthyótětthya athára yëtōprë hésü Jesù, “Thárá~ në hé nuöma a tötü có, në hé ná Cómarya o přétü tōprë~ tuö, Cómarya dö aruönuô a o pã tōprë~ to në hé nuöma a málakö có.* 33 Pë bè mō löthulöthé pë Cómarya ná pë théplö simëlö, ná pë tētane lö~ plí, pëhëpëre lö~ plí. Htuöto pë bè mōnī kayă dö aruötahe thyáná pë mō nídyë pënë nuöma aryáklö pã có ná lö~ pë

* 12:19 12:19 Li Dönyă 25:5 * 12:26 12:26 Li Hteka 3:6,15 * 12:30 12:30 Li Dönyă 6:4-5 * 12:31 12:31 Li Cöbucöbë 19:18 * 12:32 12:32 Li Dönyă 4:35, 6:4, Isaia 45:21

sũ mēlũhtya tēphútēlye sīduõ ná mi ná lõ~ pē mēlũhtya tē dõ aruõ tahe có nuõma vã thégñě,”* a hēsũ lũ phũnuõ.

³⁴ Jesũ myáhtye ná kayã yětõprē hēsũ cyãdē nyacó rò a hé lũ, “Nē phũ nuõnĩ talĩ~ là hó dõ Còmarya a htyělékékũ hó,” a héhtuõ lũ rò dõkhyēnuõ ù sudyãbũ pã Jesũ tõtprē~ to.

(*Matteo 22:41-46, Luka 20:41-44*)

³⁵ Bí Jesũ ithyóithya ù dõ tēlũtyã hõkũ akhēnuõ, a sudyã ù, “Prēithyó tēthyótēthya athára tahe a hé ná Krĩstu dõ a mēlwóhtekã ù yětõprē nuõma a tãklwĩtãlyã kalyã dõ Khwĩ Davi a hé phũnuõ vãhéto? ³⁶ Mētēhērò Khwĩ Davi anēbyacē nĩdũ nuõ Thē Sãsē Byacē hturyã lũthēplò rò a nõhé lũ,

‘Byacē Còmarya hé vã Byacē, “Onyão dõ vã takhu cóhtwó yětõkyě, onyão tuõ shyé~ vã mēpē lõplĩ hó lõ~ kayã dõ a thēhte nē nuõtahe hyãcũe ólyã lõhó dõ nē o pã nuõ ní~.”*’

³⁷ “Davi anēbyacē nĩdũ a é Krĩstu dõ a mēlwóhtekã ù yēnuõ tõtprē, ‘Byacē’ akhu-akhyě a cuõ htwõ cyã Khwĩ Davi aphúkhũ phútě?”

Kayã bēmũ tahe thēkrũthēlõ nĩdã lahyã Jesũ a tēithyóithya.

Jesũ Dyéròdyéryě Kayã Bēmũdu Tahe Ná Prēithyó Tēthyótēthya Athára Nuõtahe Ari-akyã

(*Matteo 23:1-36, Luka 20:45-47*)

³⁸ Bí Jesũ ithyóithya ù akhēnuõ, a hé, “Rõnĩ lahyã thĩnē ná prēithyó tēthyótēthya athára nuõtahe ní~. Èthĩ nuõtahe ma a phyéduphyéhtyalõ lahyã anē rò a thézũ thyã lahyã çacwõkarõ tahe rò bí a myáhtye tãsũ ná ù dõ klékũ akhēnuõ, a thézũ nõhébè bezũbenyã ù ná anē. ³⁹ Htuõto dõ tēcóběhõkũ nuõbèbè, dõ pwěkũ nuõbèbè, èthĩ thézũ onyão lahyã khãlě dõ ù dyaduzũnyãnĩ è nuõtahe prē. ⁴⁰ Thyáphũ èthĩ ki nĩbè prēmòokryã tahe ahinuõrò, èthĩ ilõilyã ù, htuõto thyáphũ ù ki nĩdãnĩ rò ù ki myáhtye pã tã èthĩ tēthũ tãmé agnēnuõ, a kwĩcóběhtũ pē ù. Dõ èthĩ mēphũnuõ akhu-akhyě èthĩ ki khyábè cyěklõlõ có ù tēcĩryã pã.”

Prēmòokryã Tõtprē A Tēmēlũ

(*Luka 21:1-4*)

⁴¹ Jesũ onyãphũ bí ù lēbe-oplõ rũtõ khãlě anyěhyã nuõ rò a myã kayã tahe hyã sunuõ rũ akhě, kayã duzãhtyathě éprē hyã sunuõ ényacó rũ có.

⁴² Manárò prēmòokryã dõ a sõphásõryã o tõtprē rò a hyã sunuõ kuõ rũ talĩlĩ nyēmýe dõ angũ krũnyã prē ná rũ tõtprē nuõprē.

⁴³ Rò Jesũ épłõ a khõpacě tahe dõ a o rò a hé èthĩ, “Vã hécócó~ thĩ, lõ~ kayã dõ a hyãsunuõ rũ dõ lēsunuõ rũtõkũ yēnuõ prēmòokryã nuõtõtprē sunuõ éklõlõ có ù hó. ⁴⁴ Mētēhērò lõ~ a hyãsunuõ rũ nuõtahema, a tēolõobã sũlũ rò a hyãsunuõ prē lahyã atē o kyãsõkyãse kyã nuõtahe prē. Manárò prēmòokryã yětõprē nuõma a sõphásõryã, a tēolõobã to tadũrò a hyãsunuõ lõplũkyã có arũ dõ a lēbuõe ná a thēplõhtwõprē agnē yēnuõ có.”

13

Tèmetäpròkyä Tèlühödu Ari-akyä (Matteo 24:1-2, Luka 21:5-6)

¹ Bí Jesũ htecuõkyä dö tètühödu vjũ akhẽnuõ, a khõpacẽ tõprẽ hé lũ, “Thará~ nè myámõ lõdu ná hiduhihtũ dö nuõtahe lé, atwõ nyacõ!”

² Rõ Jesũ hésũ lũ, “Hiduhihtũtwõ dönuõ tahenuõ, thĩ myáhtye vã hé? Lõ~ lõdu nuõtahenuõ ù ki hyädõ tãpròkyä lõ è pã. Lõ yõtahenuõ a oicũ pã cõ lũ tõmẽ~ cõ to pã.”

Tèpyátèsẽ Ná Tèmẽcyẽmẽcũ (Matteo 24:3-14, Luka 21:7-19)

³ Bí Jesũ onyã dö Oliva sokhu rò a myácuõ tõdẽ dö tètühödu o akhẽnuõ, Petru, Jakomo, Giovanni, Andrea, hyãhuõnĩ dö lũo rò hyãsudyã lũ, ⁴ “Nẽ hé yõtahenuõ a ki htwõhtya bikhẽtẽ pã? Bí lõ~ tètõtãhe kírẽ htwõhtya htuõplũlõhõ pãnuõ tẽprõtẽprya amáadyã tõcõcõ ki oluõhtya rẽ pã è?”

⁵ Jesũ hé èthĩ, “Rõnĩ lahyã thĩnẽ ná kayã dö a ki hyã ilolahõ thĩ pã nuõtahe ní~. ⁶ Kayã èprẽ ki klwohyã anẽ thyánã vã nuõ pã rò a ki dákwõ lahõ lya nõdyẽ lahyã anẽ, ‘Vã ma Krĩstu dö a mẽlwõhtekã ù nuõtõprẽ’ htuõrõ a ki ilolahõnĩ ènyacõ ù pã. ⁷ Bí thĩ nõhuõ ù sã prãrũprãtẽ lũ dö aphũ bèbè, thĩ nõhuõ ù dyã pẽ thĩ tẽsátẽpã ari-akyã dö ayẽ tahenuõ bèbè, thẽisẽ lahyã tãmẽ ní~. Mẽtẽhẽrõ phũyẽ tahe nuõma a bè htwõhtya nyã pã, manãrõ yẽnuõma hekhu kírẽ tadũ hõnuõ mãhĩto. ⁸ Mẽtẽhẽrõ myẽcõ tõcõ ná tõcõ, htyẽkẽ tõkẽ ná tõkẽ kisãkipã lũ pã. Tanẽhtõdĩ tahe ki ohtyahtõhtyalyã lõplĩ dö hekhu yẽ tõpho htuõ tõpho pã. Kẽvĩkẽkõ ki ohtya pã. Tẽhtwõhtya yõtãhe nuõma mãpãprẽ tẽcyõtẽcũ a khãshyẽkhãryã dö athyánã prẽmõ kírẽ phũo hõsẽnuõ hyãtuõ mópãprẽ.

⁹ “Thĩ bè rõnĩ lahyã thĩnẽ. Dõ vãkhuvãkhyẽ rò ù ki pũ thĩ pã, rò ù ki thũhtya thĩ dö prẽciryã khuklõkhuklyã tahe a mètẽnẽyẽ pã. Ù kimũkipõ thĩ dö tẽcõbẽhõkũ pã. Thĩ bè kahtõo dö prẽpõtarítẽ tahe ná khwĩ tahe anyẽhyã pã rò a ki ciryã thĩ pã rò thĩ ki hésõdõnyã nõpẽ èthĩ ná tètẽkrũmila ari-akyã pã. ¹⁰ Manãrõ bí hekhu tadũ tyahĩto yẽ akhẽnuõ, thĩ tõbè cuõ hésõluõ pẽ prẽlumyẽ pwõ~ tõcõ ná tètẽkrũmila ari-akyã. ¹¹ Ù pũthũhtya thĩ dö khwĩhi bikhẽtẽ~ bèbè, thĩ tõbè hẽbè phũtẽ phũtẽnuõ bèzõone rẽ tã lahyã tãmẽ ní~. Mẽtẽhẽrõ shuõkhẽ hyãtuõ pã rò thĩ ki hẽbè tũdũ mãto, Thẽ Sãsẽ Byacẽ ki hẽso mẽcwõ dũ thĩ pã.

¹²⁻¹³ “Bĩnuõakhẽ pãnuõ, puõ ki nõmẽthyẽ nõdyẽdũ avyã ná ùruõ pã, rò vyã ki nõmẽthyẽ nõdyẽdũ apuõ ná ùruõ pã, phẽ ki nõmẽthyẽ nõdũ aphũ ná ùruõ pã, phũ tahe ki vũ kãkhyẽsũ nõdyẽdũ amuõaphẽ tahe pã, rò a ki nõmẽthyẽ nõdyẽdũ ù ná amuõaphẽ pã. Dõ vãkhuvãkhyẽ rò kayã pwõ~ tõprẽ ki thẽhte lõ thĩ pã. Manãrõ kayã dö a ihtõtanyã oklõsõma dö a tẽzũtẽnyã akũ tuõdõ atadũ tahenuõ Cõmaryã ki mẽlwõhtekã èthĩ pã.”

Tètãrõthẽ Thẽisẽ Dõ Lẽthẽzõtãhẽryã Tahe (Matteo 24:15-21, Luka 21:20-24)

14 Jesũ héplehyã pỏ, “Manárò tẻtỏcỏ đỏ Cỏmarya thẻzỏ thẻhte myãhtye è nuỏ, thỉ ki myãhtye è pã. A tỏ o đỏ tẻlủtyã hỏkủ mãto rỏ a cuỏ o bủnuỏ pã. (Kayã hỏ li yẻtahe tỏbẻ thẻgnẻplỏ lahyã.) Bủ thỉ myãhtye a htwỏhtya hỏ phủyẻ akhẻ pãnuỏ, kayã o đỏ Juda kẻkủ nuỏtahe bẻ klyahya siplẻ lahyã anẻ đỏ sokhu. 15 Kayã đỏ a o đỏ hikhu tahenuỏ, bủ a klyatã akhẻ a tỏbẻ nuỏphẻcuỏnủ a tãmuỏtãtẻ đỏ hikủ tỏcỏ- to. 16 Kayã metẻ đỏ lyãkhu tahenuỏ a bẻ klyaka phẻnủ aca đỏ hi to. 17 Bủnuỏtỏnyẻ pãma prẻmỏ đỏ amủđỏ nã muỏ đỏ a onã aphủ đỏ a ỏnủ pãprẻ lủ nuỏtahe agnẻma shuỏkhẻ cyẻcủ nyacỏ đỏ ẻthỉgnẻ pã. 18 Thyãphủ tẻcyẻtẻcủ yẻ ki tãtỏ tã nã kẻrỏkhẻ tãmẻ nuỏ, thỉ tỏ kwỏcỏbẻ lahyã Cỏmarya pwỏ- tỏprẻ. 19 ẻthỉ tỏbẻ kwỏcỏbẻ lahyã metẻhẻrỏ, tẻcyẻtẻcủ amỏnyẻ yẻtahe pã nuỏ, cáhtya đỏ Cỏmarya byãlyalủ tẻ tuỏkhỏnyã yẻnuỏ a mẻnỏ phủnuỏ tỏphuỏ- to. Bủnuỏkhẻpã tẻcyẻtẻcủ yẻtahenuỏ a ki cyẻlỏủkhỏ pã rỏ đỏkhyẻpã nuỏ a ki htwỏhtyanỏ pã phủnuỏ tỏphuỏ- to pã. 20 Byacẻ ki mẻphuỏ tẻcyẻtẻcủ amỏnyẻmỏthẻ to hẻnuỏma ủ siplẻbẻ nuỏ a o tỏprẻ- to. Manárò kayã đỏ Cỏmarya nwỏhtya one htuỏhỏ lủ tahe agnẻnuỏ Byacẻ ki mẻphuỏ pẻ ẻthỉ amỏnyẻmỏthẻ pã. 21 A htwỏhtya phủnuỏ htuỏpãrỏ kayã tỏprẻprẻ ki hẻ thỉ, ‘Myãmỏ lahyã, yẻ ma Krủtu đỏ a mẻlwỏhteka ủ nuỏ tỏprẻ hỏ,’ mãtorỏ a ki hẻ thỉ, ‘Cuỏ myãmỏ lahyã, Krủtu đỏ a mẻlwỏhteka ủ nuỏtỏprẻ a o đỏ nuỏ,’ a ki hẻ thỉ phủnuỏ pã manárò zủe tã lahyã tãmẻ nủ. 22 Metẻhẻrỏ kayã đỏ a klwolahỏ anẻ phủ Krủtu đỏ a mẻlwỏhteka ủ yẻtỏprẻ tahenuỏ nã kayã đỏ a klwolahỏ anẻ phủ prẻprỏ tahenuỏ, a ki oluỏhtya pã. Thyãphủ ẻthỉ ki ilolahỏ nủtuỏ kuỏđủ kayã đỏ Cỏmarya nwỏhtya htuỏhỏ lủ yẻtahenuỏ, ẻthỉ ki mẻcyã hẻrỏ, a ki mẻluỏhtya atẻmẻ tẻprỏtẻprya tahe nã atẻmẻ tapã khyẻthukhyẻthẻ ủ nuỏtahe pã. 23 Rỏnủ lahyã thỉnẻ nủ. Bủ tẻyẻtahe htwỏhtya tyahỏto yẻnuỏ, vã hẻso one rẻ pẻ lỏ htuỏhỏ thỉ pwỏ- tỏcỏ hỏ,” Jesũ hẻkyã phủnuỏ.

*Prẻlu Kayã Aphủkhủ Ki Hyã Pã
(Matteo 24:29-31, Luka 21:25-28)*

24 Rỏ Jesũ hẻ plehyã pỏ, “Bủ tẻcyẻtẻcủ amỏnyẻmỏthẻ tahe cuỏ talwỏhtuỏhỏ pã nuỏ,

‘Cỏmarya ki mẻ khủkyã tamỏ pã. Lẻ ki lủ pãtohỏ. 25 Sẻ đỏ mỏlẻ tahe ki latãprỏkyã lỏpã. Cỏmarya ki mẻkazikazuỏ lỏlỏ- mỏlẻ a tẻprỏtẻprya nuỏtahe pã.’

26 “Htuỏrỏ ẻthỉ ki myãhtye lahyã prẻlukayã aphủkhủ mãhỏ vãyẻ ki hyãlyã đỏ óluỏklẻ pã, rỏ a ki olỏbã cỏ nã a tẻprỏtẻprya nã a tẻtaryẻdu taryẻhtủ đỏ ashyo-asỏ yẻnuỏtahe pã. 27 Htuỏrỏ prẻlukayã aphủkhủ mãhỏ vãyẻ a ki nỏhyãlyã tanẻphủ tahe pã rỏ vã ki nỏcuỏ ẻthỉ đỏ hekhu lwủnã pã, ẻthỉ ki cáhtya cuỏ đỏ mỏdã khỏshẻyẻ tuỏđỏ mỏdã tadủ pã rỏ ẻthỉ ki cuỏẻplỏ kayã đỏ Cỏmarya nwỏhtya htuỏhỏ ẻthỉ nuỏtahe pã.

(Matteo 24:32-35, Luka 21:29-33)

28 “Phẻnủ lahyã tẻithỏ đỏ kadwủmỏ onuỏ. Bủ aphyã tahe dyãcẻhtya hỏ rỏ alẻ tahe dyãcẻhte hỏ akhẻnuỏ, kẻkủkhẻ phủhyãtuỏhỏ, thỉ thẻgnẻ lahyã phủnuỏ. 29 Phủnuỏhỏ bủ thỉ myãhtyẻhỏ tẻyẻ tahe htwỏhtyahỏ

✧ 13:26 13:26 Danielẻ 7:13

akhěpānuô, thégñě lahyă ná prělukayă aphúkhũ mǎhó vǎyě a* hyăphũ-tuõhó dõ kadākũhtũ hó ní~. ³⁰ Vă héluõcócó~ có thĩ, lõ~ kayă dõ a ohtwõprě khõnyáyětõhtũ tahe thyělõ tyahító nuô, tẹyetahe ki htwõhtya lõ pǎ. ³¹ Mõkhu ná hekhu ki sımékyă pǎ tadúro vǎlǎvǎngõ yětahenuô a sımékyă pẹ takhyă~ to.

(Matteo 24:36-44)

³² “Manáro tẹyetahe ki htwõhtya mõnyēmõthě, mǎtorò ashuõakhě bikhětě pānuô ù thégñě tōprě~ to. Tanéphú o dõ mókhu nuõtahe có bèbè a thégñě to. Aphúkhũ ná anẹ yětōprě có~ bèbè, a thégñě toto. A thégñě prétú vǎphě tōprě~ tuõprě. ³³ Otaritaryă lahyă thĩnẹ, rònĩ lahyă thĩnẹ ní~, mětéhéro a ki htwõhtya pǎ bikhětě nuô thĩ thégñě to. ³⁴ Yěma athyána kayă tōprě dõ a kírẹ htecuõ klyá dõ htyěkẹ aruô tókẹ rò a nõmyánõkhwèkyă ahi ná a prēmètèphú tahe rò a htecuõ. A dyétǎkyă khódú èthĩ tōprě ná tōprě atèmẹ rò a hékyă prèopõ kadǎ nuõtōprě ná a ki opõ thǎklyāsũ phúnuô.

³⁵ “Hibyacè ki kǎkhyě bíkhětě pǎ nuô thĩ thégñě to. Ma a kǎkhyě shyé~ mõhé pǎ ẽ, mǎtorò ma a kǎkhyě shyé~ mõnẹkhě pǎ ẽ, mǎtorò ma a kǎkhyě shyé~ shyé i-u pǎ ẽ, mǎtorò shyé~ mõlĩkhě pǎ ẽ nuô, thĩ thégñě to akhu-akhyě thǎklyāsũ lahyă ní~. ³⁶ Mětéhéro hibyacè ki kǎtuõkhyé pǎ rò thyáphú a ki myáhtye tǎ thĩ omyèní sõtapa tǎmẹ nuô, o thǎklyāsũ lahyă ní~. ³⁷ Tẹ dõ vǎ hé pẹ thỹyě tahe nuõma, vǎ hétuõpẹ kuõlõ ù pwõprě, phúnuôro ‘Opõ thǎklyāsũ lahyă ní~.’”

14

Ů Kre Měthyě Jesũ

(Matteo 26:1-5, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

¹ Bí tẹcuõtalwópwě ná pwěekhómũ sǎdõ huõmõtapho bè tyahító nyěnyě akhěnuô, bwídukhu tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe myápũ klyá tǎbõbõ dõ a ki pũmẹthyě huõkyă Jesũ. ² Mětéhéro èthĩ hé, “Bí pẹ mepwě akhěyěnuô pẹ tǎ pũnĩ lũ to, pǎma kayă bẹmụ tahe thẹplõdu rò a mętarũtapyă lõhe.”

Ů Plõ Jesũ Khukló Dõ Dõ Bethania

(Matteo 26:6-13, Giovanni 12:1-8)

³ Bí Byacè Jesũ o dõ dõ Bethania Simonè dõ tẹsēmũmyă dõ phálo bènó lũ nuõtōprě ahi rò a onyă esè dõ dırẹhtyalõ akhǎshyé akhěnuô, prèmò tōprě phyéhyǎnĩ pyă dõ ù mẹ è ná lõbũ dõ a obǎ ná nardú htyěnuõmũ nguduprĩdu tashuõryă yěnuô tōpyă. A hyǎdòphé pyă akhǎu yěro a lyátǎ dõ Byacè Jesũ khuklõlo.

⁴ Rò dõ èthĩklě tahehenuô a thẹplõdu rò a hé nĩdyélũ, “A cuõ mękyǎdě lõ htyěnuõmũ phúnuõma mětě? ⁵ Htyěnuõmũ yětōpyǎnuô angũ o có rǔzye denari thuõcwě* lõ có rò, isěkyă è rò cuõdyé ná kayă sǎphásõryaphú nuõma aryáklõ,” èthĩ héhtuõ phúnuô rò èthĩ dya lahyă prèmò nuõtōprě a tẹthũ.

* **13:29** 13:29 Prětégñě lisǎsě dõ aruô tahe tanẹ lahyă ná tẹhébèyě angõlasá ma hekhu tadũ phũhtya hó phúnuô. * **14:5** 14:5 Rǔzye denari tǎbè ma a krũnyă ná tǎnyě atẹryă khwókè.

6 Rò Jesũ hé èthĩ, “Međídýă tă è tãmě. Thĩ cuõ međídýă tãtũ è meťě? A međũ kũkũ. A meťwómeryá nyacó hó tẽ dô vãgně hó. 7 Kayă sõphásõryaphũ tahe otõkuõ ná thĩ pwõ- tũphuõ cõ. Thĩ ki thezũ mecwõ èthĩ bĩkhẽtẽ- nuõma anĩ prẽ, manárò vãyẽnuõ vã otõlã kuõ ná thĩ to. 8 Prẽmò yẽtõprẽnuõ bá- a meťbẽ nuõ rò a me htuõhó vã hó. A hyã plõ vãnẽ ná htyẽnuõmũ yẽnuõma bí ù iluõ tyahĩ vã to yẽnuõ a taritaryã one rẽ hó tẽ dô vãgně hó. 9 Vã hécó- cõ thĩ, shyẽ- ù lẽ hẽsodõnyã hó tẽthẽkrũmila yẽ dô hekhu yẽtõba bítẽ- tũpho pã bèbè, ù ki tãnehtya tuõbẽnĩ è pã rò ù ki dyãluõnĩ tẽ dô a mehtuõhó yẽnuõ pã.”

*Juda Thẽplõtõ Dõ A Ki Isẽkyã Jesũ
(Matteo 26:14-16, Luka 22:3-6)*

10 Dõ Byacè Jesũ a khõpacẽ shyẽthẽnyẽ aklẽ amwĩ ná Juda Iscariot hẽyẽtõprẽnuõ, thyãphũ a ki isẽtãkyã nĩ Jesũ nuõ rò a htecuõ dô bwĩdukhu tahe a o. 11 Bí bwĩdukhu tahe nĩhuõ tẽritẽkyã yẽ akhẽnuõ, èthĩ thẽkrũthẽlõ ólyãsũ Juda ná a ki dyẽ lũ rũ pã. Yẽtõphuõrò a myãpũhó klyã dô a ki isẽtãkyãnĩ Jesũ.

*Jesũ Ná A Khõpacẽ Tahe E Lahyã Tẽcuõtalwõpwẽ Asè
(Matteo 26:17-25, Luka 22:7-14, 21-23, Giovanni 13:21-30)*

12 Bí pwẽ e khõmũ sõdõ huõmũtapho arẽlõ tũnyẽ nuõ ù meťyẽ thĩmĩphũ rò ù meľũhtya akhẽ, Jesũ a khõpacẽ tahe sudyã lũ, “Tẽcuõtalwõpwẽ sèesã sè mõhẽ yẽnuõ, nẽ thezũ nõcuõ taritaryã tõ pẽ bítẽ tũphotẽ?”

13 Phũnuõrò Jesũ nõ a khõpacẽ thẽnyẽ rò a hé èthĩ, “Cuõnuõ dô vĩkũnuõ rò thĩ ki myãhtyesũ ná kayãphẽ hyãdyã cõkahtyẽ ná thõví tũprẽ pã. Rò krwõkãkuõ lũkhyẽ nuõ nĩ-. 14 Rò krwõkã kanuõ kuõ è dô a kã kanuõ nĩdyẽ hi nuõtõmẽ akũ rò sudyã hĩbyacẽnuõ, “Thárã hé, sĩprẽ hidõkũ akhãlẽ dô vã ná vã khõpacẽ tahe ki eõ tẽcuõtalwõpwẽ lẽe agnẽnuõ a otõ bítẽ?” Sudyã lũ phũnuõ. 15 Htuõpãrò a ki zũluõ thĩ hidõkũ khãlẽlyã dô akhu nuõtõtõ dô a olõobã cõ ná tãmuõtãtẽ dô pẽ lo nuõtahe cõ pã. Rò okyã lahyã bĩnuõ rò taritaryã pẽ lahyã pẽ sèesèõ bĩnuõ nĩ-.”

16 A khõpacẽ yẽthẽnyẽ htecuõ rò a cuõnuõ dô vĩkũ rò èthĩ cuõmyãhtye mãlakõ cõ phũ Jesũ hẽone èthĩ nuõ cõ. Rò èthĩ cuõ taritaryãnĩ lahyã tẽcuõtalwõpwẽ sèesã sè mõhẽ agnẽ bĩnuõ.

17 Bí mõkhĩpalõhõ akhẽnuõ, Byacè ná a khõpacẽ shyẽthẽnyẽ hyãtuõkuõ bĩnuõ. 18 Bí èthĩ onyã esè akhẽnuõ, Jesũ hé, “Vã hécócõ thĩ, dô thĩklẽ yẽnuõ, kayã dô a etõõtõ tẽ ná vã rò a ki isẽtãkyã vã pãnuõ a o tũprẽ.”

19 Cáhtya bĩnuõ rò èthĩ thẽplòmõ pãto, rò èthĩ sudyãhyã Jesũ tũprẽ htuõ tũprẽ, “Nẽ hẽnuõ tũprẽma vã mãto vãhẽ?” phũnuõ.

20 Jesũ hẽsũ èthĩ, “Kayã yẽtõprẽ nuõma dô thĩ shyẽthẽnyẽ yẽaklẽnuõ prẽ. È ma kayã dô a bõnuõe tõkuõ ná vã dô bẽlõkũ nuõtõprẽ hó. 21 Phũ lisã sèkũ hẽone ná prẽlu aphũkhũ mãdũ vãyẽ a bè thyẽ nyãpã tadũrò kayã dô a ki isẽtãkyã prẽlu aphũkhũ yẽtõprẽnuõ, Cõmaryã ki cĩryã lũ pã. A ki opacẽlyã to hẽnuõma aryãklõ pã cõ dô lũgnẽ cõ.”

*Byacè Sèesàsè Mòhé**(Matteo 26:26-30, Luka 22:14-23, Corinthia aréłó tâba 11:23-25)*

²² Bí èthĩ esè akhènuô, Jesũ phyé khómũ rò hébwíhétaryěhtya Cómarya htuôró a ibikyě khómũ rò a zútã pẹ a khõpacě tahe rò a hé, “Phyé rò e lahyã, yěma vã nékló.”

²³ Htuôró a phyé thòbĩthèntyěbě rò a hébwíhétaryě Cómarya htuôró a zútã pẹ èthĩ rò èthĩ ò lahyã thòbĩthèntyě dõ běkũ yěnuô pwõ- tòprè.

²⁴ Rò Jesũ hé èthĩ, “Yěma vãthwi dõ a ki htwílyã pẹ dõ kayã éprè agně pã. Yěma tèmátedyã tôcô dõ a ki meklòmema pẹ tẹòlyãthě agně hò. ²⁵ Vã hécó pẹ có- thĩ, cáhtya khõnyáyě tãplehyãnuô vã ònó pã thòbĩthèntyě yě tohó. Vã ki kaõ rọkuõ khyěthyã thòbĩthèntyě athě ná thĩ dõ Cómarya ahtyěakékũ pã.”

²⁶ Htuôró èthĩ irõ htuthèhtya Cómarya ali-irõ tótó rò a htecuõhtyakyã dõ Oliva sokhu.

*Jesũ Hésoluõ One Rẹ Petru Ki Htébíkyã Lũ**(Matteo 26:31-35, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)*

²⁷ Jesũ hé èthĩ, “Cómarya hékyã mú- nukhě, “Vã ki mũthyě prẹkyěthímí pã, rò thímí tahe ki klyapruõklyapryã lõ pã,✧ lisāsěkũ hé phúnuô.

“Lõ- thĩ yětahe nuõma athyáná thímí yětahe nuõhó. Thĩ ki hteklya cuõkhókyã lõ vã khãlé pã. ²⁸ Manárò shyé- vã thyě ihtòkãkhyě htuõpãnuô, vã ki cuõ rẹ thĩ dõ Galilea kékũ nuô pã.”

²⁹ Petru hésũ lũ, “Ūruô ki hteklya cuõkhókyã lõ có ná nẹ tadúró vã klyã hteklya cuõkhó nyã ná nẹ to.”

³⁰ Rò Jesũ hésũ lũ, “Vã hé málakõ có nẹ, yětòthě pã bí shyěphě i-uhtya tyahí nyěphuo to nuô, nẹ ki htésúbíkyã ù ná nẹ thégněno vã tonuô, thuõphuo pã.”

³¹ Petru hésũkhyě Jesũ, “Vã tǒbè thyě tǒkuõ có ná nẹ bèbè vã thégněno lũ to nuô vã hécó nyã taki- to hò,” a hésũ sòkadõ có angó ná Jesũ, rò a khõpacě dõ aruô tahenuô, a krwõhé thyákuõlõ phúnuô pwõ- tòprè.

*Jesũ Cuõ Kwícóbě Dõ Gethsemani**(Matteo 26:36-46, Luka 22:39-46)*

³² Èthĩ cuõ dõ khãlé tǒpho dõ ù é ná Gethsemani rò a hé a khõpacě tahe, “Bí vã cuõkwícóbě akhènuô, onyãokyã lahyã bíyě ní-.” ³³ Rò a ékrwõní Petru, Jakomo ná Giovanni dõ a ki cuõ tǒkuõ ná lũ. Rò Jesũ cáhtya bèzòbèthi bèkúbèkyã nyacó. ³⁴ Rò a hé a khõpacě nuô théthuõ, “A cyě nyacó vã théplò hó a tuõ có dõ vã kírẹ thyě cõhõnuô, okyã lahyã bíyě rò othãklyã lahyã ní-.”

³⁵⁻³⁶ A cuõ plehyãpõ dõ nyě takiphú rò a omyě takluõtã dõ hekhu rò a kwícóbě rò a hé, “Tẹcyětẹcũ dõ vã bè khyábè khõnyã yěnuô, nẹ ki plwõ talwó cuõkyábě pẹ vã ki aní hérò plwõtalwó cuõkyã pẹ vã,” a hé phúnuô. Rò a kwícóbě, “Abba, Phě-, nẹ mecyã tẹlõ- plĩ, phyé taphãkyã pẹ vã tẹcyětẹcũ abẹlõ yětòbè. Manárò vã thézũ me cú- dù vã théplò to. Cú- dùprè nẹ théplò ní-.”

✧ 14:27 14:27 Zekaria 13:7

³⁷ A còbè htuòrò a kaxhyě khyěthyá rò a kamyáhtye ná a khõpacěnuô thétuõ omyěni sõtapa lõ rò a sudyã Petru, “Simonè ma nẹ omyěni sõtapa hó ẽ, nẹ thãklyã pré bí tòmũ khãlẹ prěnuô ma a bé pã cónyã to ẽ” ³⁸ a hé lahyã èthĩ, “Thyáphú thĩ ki cuõnuõ tõkuõ tã dõ tẹilo-ilyá akũ tãměnuô, thãklyã rò kwicóbè lahyã ní. Thĩ théplòshyomẹ nyacó tẹ dõ atõ tadúró thĩ nẹklõ yěnuô a hęcěrecẹ nyacó.”

³⁹ Jesũ cuõkhyěthyá tõphuõ rò a cuõkwicóbè khyěthyá Cõmarya thyáná a còbè rẹ nuô pré. ⁴⁰ Htuòrò a kaxhyěthyá dõ a khõpacě nuõthétuõ a o rò a kamyáhtye ná èthĩ omyěsõtapa lõplĩ. Èthĩ théomyě cyětalwósúlũ rò a myáhtebé pã có to. A tõ hébèsũ lahyã Jesũ phútěnuô a thěgně pã lahyã có to.

⁴¹ Bí a kaxhyě myá èthĩ bãhõ thuõphuõ tõphuõ akhěnuô, a hé èthĩ, “Thĩ omyě tadúpã lahyã, thĩ okuõ tabéthéprá tadũ pã có lahyã phútě? Bánũma pò hó. Nĩdã myámõ lahyã, shuõkhě dõ ù ki isětãkyã prělukayã aphúkhũyě dõ prěoraphú tahe a takhukũnuô, a hyãtuõhõ. ⁴² Ihtò mõ! Pẹ bè cuõhõ! Myámõdõnuô, kayã dõ a isě vã nuõtõprẹ hyãtuõhõ!”

Ů Pũ Jesũ

(Matteo 26:47-56, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)

⁴³ Bí Byacè Jesũ hébè pãpré akhěnuô, Juda dõ a otõkuõ dõ lũ khõpacě shyéthényě aklě yětõprěnuô a hyãtuõ bĩnuô. Rò kayã krwõ hyãróhyãé kuõ nyacó ná lũ. Kayã yětahenuô a phyéhyãni lahyã netahe, imũtahe. Èthĩ yětahe nuõma mãpré bwídukhu nuõtahe ná prěithyó tẹthyótẹthya athará nuõtahe ná Judaphú khuklõkhuklyã nuõtahe nõhyã lũ nuõtahe pré.

⁴⁴ Prěisětãkyã Byacè yětõprěnuô a dyéthěgně one rẹ htuõhõ èthĩ, “Kayã dõ vã nuõmũ è tõprẹ nuõma mãhõ Jesũ dõ pẹ thézũpũ è nuõtõprẹ hò rò hyãpũ lahyã lũ rò opõma nĩryádyédũ è ní.” ⁴⁵ Juda hyãtuõtuõ ná a cuõtõ dõ Jesũ o rò a hé lũ, “Thará~” htuòrò a nuõmũ lũ. ⁴⁶ A mephũnuô htuòrò kayã tahe hyãpũ cõklõmakyã Jesũ. ⁴⁷ Bĩnuô akhě kayã ihtò bĩnuô tõprẹ báhte ané rò a pãtũkyã bwídukhuõ a prěmetẹphú tõprẹ akhãlè tõkhõ.

⁴⁸ Jesũ hé èthĩ, “Thĩ lě hyãpũ vã rò thĩ phyéhyãni lõplĩ có dihtóněkuõ, imũipõ a thyácóná thĩ lě hyãpũ prěehuõehĩ nuô có vã? Vã ma kayãcyě kayãricyã dõ a cuõpũphezěplé e ùtẹ tõprẹ nyã ẽ? ⁴⁹ Pwõnyěnyě~ vã otõkuõ dõ thĩklě rò vã ithyóithya thĩ dõ tẹlũtyã hõkũ rò thĩ pũ vã toto. Manáro thĩ cuõhyãpũ tuõ vã phúyě mětěhěnuõma a bè htwõhtya phú lisãsěkũ hénuô prěnuõ.” ⁵⁰ Bĩnuõkhě a khõpacě tahe hteklya cuõkhókyã lõplĩ lũkhãlẹ.

⁵¹ Prěkhũ taló tõprẹ krwõkuõ Jesũ akhyě rò a kũthyá túpré ikěbũ rò kayã o bĩnuô tahe pũ lũ. ⁵² Manáro a plwótãkyã a ikěbũyě rò a hteklya khãklõkyã.

Ůcěũsudyã Jesũ

(Matteo 26:57-68, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵³ Rò èthĩ écuõ Jesũ dõ bwídukhuõ tõprẹ a o rò bwídukhu tahe, ná Judaphú a khuklõkhuklyã tahe ná prěithyó tẹthyótẹthya athará tahe hyãoplõoplũ lõplĩ lũ bĩnuô. ⁵⁴ Petru krwõcuõ lõ kuõ pré Jesũ dõ khyě rò a cuõnuõ

tuõkuõ dõ bwídukhulõ yětôprè ahõ loțarékũ rò a cuõ onyã iswí tõkuõ mi ná kayã opõtè bínuõ tahe.

⁵⁵ Bwídukhulõ tahe ná lõ~ kayã dõ a htwõduhtwõkhutahe, thyáphú èthĩ ki cirya męthyěkyã ní Jesũ agněnuôrò, a myápũ lahyã lèkèlahõ lènèlahya Jesũ atèthũ tahe. Manárò èthĩ myáhtye lütèthũ tôcô~ to. ⁵⁶ Èthĩ kayã éprè hyãdya bõbye lahyã Jesũ tètũ tadúró kayã dõ a hyã pũdya lahyã Jesũ atèthũ yétahe a tètèbè tahenuõ a thyákhyělũ tōprè~ to.

⁵⁷ Kayã tahehe ihtò rò kèbõkèbye lõ lütèthũ rò a hé lahyã, ⁵⁸ “Pè nĩhuõ a hé, ‘Vã mę tãpròkyã tètũhõdu dõ prèlukayã męhtya yěnuôtômě rò thuõnyě akũnuõ vã ki isóhtya khóke dõ aruõ tòmě, dõ prèlukayã isóhtya ná atakhu mąto yěnuõ tòmě pã,’ a hé phúnuõ.” ⁵⁹ Manárò èthĩ dya lütèthũ yétahenuõ a thyákhyělũ tòmũ~ to.

⁶⁰ Bwídukhulõ yětôprè ihtò dõ ù lõ~ plĩ a mètènyě rò a sudyã Jesũ, “Nè hé kakhysũ ù hyãdya nè tètũ yétahe tòmũ~ to mętě? Ù hyákèhyănèlõ nè tètũ yěnuõma nè nĩhuõ to ề?” ⁶¹ Manárò Jesũ odyáaklwo pè lũ prè, a hébè kakhysũ lũ tòmũ~ to.

Rò bwídukhulõ yětôprè sudyã pọ khyěthyá lũ, “Nè ma Cómarya dõ ù htuthéhtyanĩ lũ yětôprè aphúprèkhũ Krístu dõ a męlwóhtekã ù nuõ tōprè ề?”

⁶² Rò Jesũ hēsũ lũ, “Ò, vã hó. Rò thĩ ki myáhtye prèlukayã aphúkhũ máhõ vãy ki onyã dõ Cómarya dõ ashyo-asõ yětôprè atakhu cõhtwó nuôtokyě pã, rò thĩ ki myáhtye vã sidyáhyănĩ mókhu a óluõ pã.”[✠]

⁶³ Bwídukhulõ nuôtôprè htózèkyã aca† rò a hé, “Pè lopã kayã dõ a ki zũluõ lütèthũ tōprè~ to. ⁶⁴ A hébè radũ nĩdyé có ané phú Cómarya tōprè nuõma thĩ nĩhuõ loddũhõ rò ma thĩ tanę lahyã phútě?”

A héhtuõ phúnuõ rò èthĩ pwõtôprè hēsũ lũ ná atèthũ o rò tōbè męthyěkyã lũ prè. ⁶⁵ Kayã dõ aruõ tahe cáhtya htuplá lũ, htuõrò cõbí lũmèthè rò plú lũ. Èthĩ hé lahyã Jesũ, “Pròmýámýá, ùpě plú nè pě?” Htuõrò klyěphú dõ a opõ tẹ tahe pũcuõ lũ rò plyá pọ lũ.

Petru Htébíkyã Jesũ

(Matteo 26:69-75, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁶ Bí Petru opãprè dõ hikhyěkhũ loțarékũ akhěnuõ, prēmòphú dõ a mę pè bwídukhulõ nuôtôprè atēmę yětôprènuõ a okuõ bínuõ, rò a hyãtõ dõ lũo.

⁶⁷ Bí a myáhtye Petru iswími akhěnuõ, a myárètãtã lũ rò a hé lũ, “Nè ma tòmũmũ~ tuõprè lũ ná Nazarèphú Jesũ nuôtôprè prè vã.”

⁶⁸ Rò Petru htébíkyã rò a hé, “Nè hé ítenuõ vã thégñèplõ nètè to,” a héhtuõrò a htecuõ otaphãkyã dõ loțadãhtũ rò bínuõakhě shyěphě tōbè i- uhtya.

⁶⁹ Prēmètèphú prēmò pãnu nuôtôprè myáhtye khyěthyá Petru cuõ bínuõ rò a cuõhéo pè khyěthyá kayã ihtò tavítavã phũ bínuõ tahe, “Kayã yětôprè ma tòmũmũ~ tuõ lũ ná dõ nuõtahe prè meně.” ⁷⁰ Manárò Petru htébísũ khyěthyá.

✠ **14:62** 14:62 Li Htuthéhtya 110:1, Danielè 7:13 † **14:63** 14:63 Bwídukhulõ tōprè htózè aca phýyěnuõma, Jesũ hémũmyãthũ hó Cómarya hó a tanę rò a dyéluõ pè ù phúnuõ.

Okhyěthyá dõkhyě taplõphú rò kayă ihtòo tavítava phû bínuô tahe hé khyěthyá Petru, “Nè otõkuõ dõ kayă nuõtõmụ aklẽ málakõ cõ, mẹtèhèrò nè ma Galileaphú prẽ.”

⁷¹ Manárò Petru byãlyanı ané dõ Cõmarya nyěhyă, “Kayă dõ thĩ hé ari-akyă khõnyáyẽ tõprẽnuô vã thègnẽ lũ to,” a byanı angõ phúnuô.

⁷² A byă htuõhtuõ ná shyěphẽ i-uhtya põkhyěthyá nyěphuõtõphuõ. Bínuõkhè Petru tanęhtya tuõbè Byacè Jesũ héonekyă lũ ngõ, “Bĩ shyěphẽ i-uhtya tyahĩ nyěphuõtõphuõ tonuô, nè ki htébikyă vã thuõphuõ pã” a hé lũ ngõ phúnuô akhu-akhyě cí- asěhtya cõ lũthèplò rò a nguõthyěnguõ cõ.

15

Ũ Thũcuõ Jesũ Dõ Khwĩ Pilato A Mèthènyě

(Matteo 27:1-2, 11-14, Luka 23:1-5, Giovanni 18:28-38)

¹ Bĩ mõi tamõhtyahõ akhẽnuô, bwídukhu tahe, Judaphú khuklõkhuklyă tahe, prèithyõ tètthytètthya athará tahe, ná kayă htwõ khuklõkhuklyă tahe okúokyă lũ rò èthĩ sukũ héplúkyă lõ lũ ngõ ná Jesũ ari-akyă. Èthĩ cõklõhtuõ Jesũ rò a cwicuõdyékyă lũ dõ Khwĩ Pilato a takhukũ.

² Khwĩ Pilato sudyă Jesũ, “Nè ma Judaphú akhwĩ tõprẽ málakõ ẽ?”

Rò a hésũ khwĩ, “Ò, a málakõ phú nè hénuô hõ.”

³ Rò bwídukhu tahe hyădya élä tètthũ dõ Jesũ alo. ⁴ Phúnuõrò Khwĩ Pilato sudyă põ Jesũ, “Nè hésũ kuõ tõtõ- to mẹtè? Nè myámõ, èthĩ hyă dyaluõhtya ényacõ nè tètthũ.”

⁵ Manárò Jesũ hékakhysũ lũ tõtõ- to akhu-akhyě Khwĩ Pilato khyéthukhyéthé nyacõ.

(Matteo 27:15-26, Luka 23:13-25, Giovanni 18:39-19:16)

⁶ Khwĩ Pilato aléklõ o ná pwõnana- tẽcuõtalwópwẽ dã bè hõhénuô, ù ki kwĩ lũ ná a ki plwõhte pẽ kayăcyẽ dõ ù dõtã èthĩ dõ htõkũ bítẽ- tõprẽ bèbènuô, a plwõhte pẽ ù prẽ. ⁷ Bínuõakhè kayă dõ a sásũ mętarũtapyă lahyă khwĩ rò a męthyě kayă tahenuô, ù dõtão lahyă èthĩ dõ htõkũ. Kayă tã dõ htõkũ yętahe aklẽnuô kayă mwĩ ná Barabba héyètõprẽnuô a opatõkuõ bí èthĩklẽ nuô. ⁸ Rò kayă éprẽ hyă lahyă dõ Khwĩ Pilato a o rò hyăkwĩ lũ phú aléklõ mępẽ htuõhõ èthĩ nuô.

⁹ Rò Khwĩ Pilato sudyăsũ èthĩ, “Vã plwõhte pẽ thĩ Judaphú akhwĩdu yětõprẽ ma thĩ thèplõ o ẽ?” ¹⁰ Mẹtèhèrò Khwĩ Pilato thègnẽ ná bwídukhu tahenuô, a thèkhwénĩkuõ Jesũ rò èthĩ hyădyétãkyă Jesũ dõ lũo prẽ.

¹¹ Manárò bwídukhu tahenuô a cuõnõshyo kayă bémụ ki kwĩhtya khwĩ ná a ki plwõhte pẽ èthĩ dõ Barabba, plwõhte pẽ tã pẽ Jesũ tãmẽ, a cuõhé lõ phúnuô.

¹² Khwĩ Pilato sudyăpõ kayă bémụ yętahe, “Ki męphúnuõrò kayă dõ thĩ é è ná Judaphú tahe akhwĩ yětõprẽ nuõlẽ vã tõtè mę nĩdyé lũ phútè?”

¹³ Rò èthĩ èhtõhtya põ lahyă, “Mũthyěhtyakyă è dõ krusulo nuô!”

¹⁴ Rò Khwĩ Pilato sudyă èthĩ, “Cuõ mũthyěhtyakyă è mẹtè? A cuõ męthũmęplã kryă- ãtè?” A sudyă èthĩ phúnuô tadũrò èthĩ lé- èhtõhtyashyo klõlõ põ, “Mũthyěhtyakyă è dõ krusulo nuô!”

15 Rò Khwí Pilato thézũ krwõmẽkuõ phú kayã bẽmũ a tẽthẽzũ nuõ rò a plwõhtekyã pẽ èthĩ Barabba, rò Khwí Pilato nõ klyẽphú tahe ki cyẽpryẽplĩ lahyã Jesũ ná suplyẽ-iplĩ, htuõrò a dyõtãkyã Jesũ dõ klyẽphú tahe a khadãkũ dõ èthĩ ki cuõ mũthyẽhtyakyã lũ dõ krusulo.

*Klyẽphú Tahe Mezõmẽlẽ Nyẽkruõ Jesũ
(Matteo 27:27-30, Giovanni 19:2-3)*

16 Klyẽphú tahe ẽcuõ Jesũ dõ Khwí Pilato hõkũ khãlẽ tõpho. (Khãlẽ nuõtõpho ma ù é ná Pretorium) htuõrò èthĩ ẽhyãplõ lõ põ klyẽphú dõ aruõ tahe. 17 Èthĩ mezõmẽlẽ nyẽkruõ lahyã Jesũ rò thyãhtya pẽ lũ cãcwõ taphelõthõ tõpũ. Htuõrò èthĩ ikhu tava thõshyãmõ thyánã khuklwõ nuõrò a klwõhtya pẽ lũ. 18 Htuõrò èthĩ mẽ lũ phú a bezũbenyãní lũ nuõ rò a hétakẽ lũ, “Kõ~ Juda akhwídu, ohtwõprẽ mõnyẽ htũdũ ní~!” 19 Èthĩ mũ lũkhuklõ ná ihtyãbõ, htuplá lũ, hyã dãngũlyã dõ lũnyẽhyã tõprẽ htuõ tõprẽ, rò a mẽtakẽ lũ phú a bezũbenyã lũ nuõ rò a hyãcõbẽ kanĩkano lũ tõprẽ htuõ tõprẽ. 20 Bí èthĩ mezõmẽlẽ nyẽkruõhtuõhõ lũ nuõ èthĩ plwõtãkyã khyẽthyã cãcwõ taphelõthõ nuõtõpũ rò a thyãhtya taple pẽ khyẽthyã lũ ná açã nídũ nuõtõpũ. Htuõrò èthĩ ẽhtecuõkyã lũ rò a ki cuõ mũthyẽhtyakyã lũ dõ krusulo.

*Û Mũthyẽhtya Jesũ Dõ Krusulo
(Matteo 27:31-44, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)*

21 Vĩ Cyreneophú dõ amwĩ ná Simonè nuõ a o tõprẽ, rò Simonè yẽnuõ, a phúo thẽnyẽ, tõprẽ rò amwĩ ná Alexandro, tõprẽpã rò amwĩ ná Rufo. Bínuõakhẽ a o dõ adõaso rò a kírẽ hyãnuõ dõ vĩkũ akhẽ, a hyã tãsũ ná klyẽphú tahe rò èthĩ nõzã tadũ lũ ná Jesũ krusu. 22 Èthĩ ẽcuõ Jesũ dõ ù é ná Golgotha hé yẽnuõtõpho. (Golgotha angõlasã ma khuklõkrwĩ akhãlẽ). 23 Bínuõ akhẽnuõ, èthĩ dyẽõ Jesũ htyẽzã dõ a kluõsilyã tõná tẽkhu mẽsimẽ tẽsẽnẽsẽbyã* yẽnuõ tadũrò Jesũ õ to. 24 Rò èthĩ mũthyẽhtyahtuõ Jesũ dõ krusulo rò èthĩ phyẽ Jesũ açã tahe rò a bõ lahyã tẽbyãbwĩ tõcõ dõ cõ~ dũ a tãtõ bítẽ tõprẽ tõphyẽ bítẽ tõkyẽ phũnuõprẽ.

25 Bí mõplyãsẽhtya lwĩthyõtõmũ akhẽnuõ, èthĩ mũthyẽhtya Jesũ dõ krusulo. 26 Rò ù rãhtya o lidyatẽthũ Jesũ, “Judaphú tahe akhwĩ” phũnuõ, 27 rò èthĩ mũthyẽhtya tõkuõ ná prẽpũphe zẽplẽphe ù thẽnyẽ. Èthĩ mũthyẽhtya lũ dõ Jesũ cõhtwõ tõkyẽ tõprẽ dõ cõci tõkyẽ tõprẽ. 28 (Phú lisãsẽkũ hé, “Û dyathyã è phú prẽoraphú nuõprẽ,” tẽhẽbẽ yẽnuõ a lõhtyabãhtya hó.)† 29 Kayã dõ a cuõkaphũ lahyã bí akhãshyẽ nuõtahe nuõ lahyã akhuklõ, pacyẽishyẽ‡ rò a hé lahyã lũ, “Ò~ nẽ hé ná nẽ ki mẽtãprõkyã tẽlũhõdu rò thuõnyẽ akũ nẽ isõhtya htuõbẽ khyẽprẽ nẽ hé vãhẽ. 30 Phũnuõrò o dõ krusulo yẽnuõrò hítã mõ to rò mẽlwõhtekã nídyẽmõ nẽnẽ to.”

31 Htuõrò, bwídukhu tahe ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athárã tahe pacyẽ thyãkuõ Jesũ phũnuõ rò èthĩ hé lahyã, “A mẽlwõhtekã cyã ù thẽhtwõprẽ tadũrò a mẽlwõhtekã cyã nídyẽkuõ anẽto vã~. 32 Nẽ hé nídyẽ nẽnẽ ná

* 15:23 15:23 Tẽkhu mẽsimẽ tẽsẽ yẽnuõma ù é ná myrra. † 15:28 15:28 Û rã liphã mú~ nukhẽ tahẽnuõ, ù myãhtyẽ lisãsẽ yẽtõmã opatõkuõ to ‡ 15:29 15:29 Israelfhú tahe dãrithẽ hó a thẽhtẽ ù tõprẽprẽ akhẽnuõ, èthĩ nuõlahyã khuklõ

nè ma Juda akhwí dǒ a męlwóhteka ũ nuôtôprè vǎhé. Pè ki myáhtye nè hıtǎ cyǎ dǒ krusulo khǒnyǎ kihérò pè zǔe nè,” a héhtuǒ phúnuòrò, kayǎ dǒ ũ mũthyěhtya tǒkuǒ ná Jesũ yěthényěnuò a pacyěishyě kuǒdũ Jesũ phúnuònuòhó.

Jesũ Thyě

(Matteo 27:45-56, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

³³ Cáhtya bí mǒhtuò córané nuò rò a tuǒhyǎ dǒ mǒkwılyǎ thuǒmũ akũnuò ké khıtarũ tǎlǒ có tǒkélǐ có. ³⁴ Bí mǒkwılyǎ thuǒmũ bėhó akhěnuò, Jesũ cyěpryě éhtǒhtya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angǒlasá ma “Vǎ Cómarya, vǎ Cómarya, nè vıkyǎ vǎ mętě?”*³⁵

³⁵ Kayǎ ihtòò bínuò tahe nıhuǒ lahyǎ Jesũ éhtǒhtya phúyě rò èthı hé lahyǎ, “Nıdǎ lahyǎ, a éhtǒhtyahó Prèpro Elia.”

³⁶ Rò dǒ èthıklěnuò kayǎ o tǒprè rò a klyacuǒphyé tètòcò dǒ athyaná phyáplyé rò a cuǒcyěnuǒ dǒ htyězǎshye thǒkũ rò a cǒklǒma dǒ vèlǎkhyě rò a dyěhtya nǒcwiǒ ná Byacè Jesũ rò a hé lahyǎ, “Pè opǒmyámyá kuǒré taplǒphú pǒ, ma pè myáhtye sǎlé Prèpro Elia ki hyǎphyétǎkyǎ è dǒ krusulo nuòpǎ ǐ.”

³⁷ Rò Jesũ éhtǒ prǎshyo htuǒrò athéplò htwǒprè htecuǒkyǎ.

³⁸ Rò ikěbadu dǒ ũ cǒtǎtǔbí dǒ tǐlũtyǎ hǒkũ nuôtòba lazě kahtyakalyǎ plúkyǎ nyěkyě. ³⁹ Bí Roma klyětòzè khuklǒ yětǒprè ihtòò bí krusu nyěhyǎ akhěnuò, a myáhtye Jesũ thyě męphúnuò rò a hé, “Kayǎ yětǒprè ma Cómarya aphúkhũ mǎlakǒ nyǎhó!” A hé phúnuò.

⁴⁰ Prèmò dǒ a ihtòò myácuǒlǒ dǒ aye yětahe aklěnuò Magdalena dǒkũmuǒ Maria, ná Jakomo dǒ a pacěklǒ nuôtǒprè ná Jose amuǒ Maria, ná Salome otǒkuǒ bínuò. ⁴¹ Prèmò yětahe ma bí Jesũ o dǒ Galilea ké akhěnuò, a krwǒ Jesũ akhyě rò a męcwǒmękǒ pè tẹ dǒ Jesũ lo tahe. Prèmò aruò tahe dǒ a o lahyǎ dǒ vı Jerusalem rò a krwǒhyǎ tǒkuǒ ná Byacè tahenuò a opa ékú kuǒlǎ bínuò.

Ũ Iluǒ Jesũ

(Matteo 27:57-61, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

⁴² Tẹmęhtwǒhtya nuôtǒnyě ma mǒnyǎnyě. Mǒnyě nuôtǒnyě ma Judaphú tahe taritaryǎ sėesėò bí èthı amǒnyěduò bè tyahıto nuôtǒnyě. ⁴³ Bí mǒhélyahó akhěnuò, vı Arimatheaphú Joseph yětǒprè a bekhũ athéplò rò a cuǒkwı Jesũ aluǒtǒ yě dǒ Khwı Pilato a o. È ma a opatǒkuǒ dǒ kayǎ htwǒdu aplǒamũ dǒ ũ bezũbenyǎ nı yěnuôtǒmũ aklě tǒprè. È ma kayǎ dǒ a opǒmyásũ kuǒ Cómarya ahtyěaké tǒprè hó. ⁴⁴ Jesũ thyěhó, Khwı Pilato nıhuǒ phúnuò rò a khyéthukhyéthé rò a éhyǎ klyětòzè akhuklǒ tǒprè dǒ a o rò “Ma Jesũ thyě nyělǎhó ǐ?” A sudyǎ lũ phúnuò. ⁴⁵ Klyětòzè akhuklǒ yětǒprè hėsoluǒ Khwı Pilato ná Jesũ thyěhtuǒhó rò Khwı Pilato plwǒ Joseph dǒ a ki cuǒphyétǎ Jesũ aluǒtǒ. ⁴⁶ Joseph cuǒ iprını ikě bǎplıngudu tǒpũ rò a cuǒphyétǎ Jesũ dǒ krusulo. A bobı lũ ná ikěbǎplı ngudu yětǒba rò a cuǒ benuǒ lũ dǒ ũ ikhũ one htuǒhó luǒkũ tǒkũ akũ. Luǒkũ yěnuòma lǒkũ dǒ a o

* 15:34 15:34 Li Htuthěhtya 22:1

dố lặo rồ a htulố bíkyă luốkữ yěnuô ná lặo tồmể. ⁴⁷ Magdalena đốkũmuố Maria ná Jose amuố Maria myátồma nỉkyă ù lặdyanuố Jesũ akhălế yếtồpho.

16

Jesũ Htwốprề Kạkhyế

(Matteo 28:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

¹ Bí Judaphủ a Mỗnyếduô talwókyă htuố nuôtồrồnuô, Magdalena đốkũphủ Maria, Jakomo amuố Maria ná Salome iprỉnỉ htyěnuộmủ rồ a kírế cuốplố lahyă ná Byacề Jesũ. ² Mỗnyế thuốthyótồnyế akế kalúlố nuôtồnyế bí mỗlỉromủ mỗkhíoppă akhềnuô, èthỉ hyă lahyă đố luốkhu. ³ Bí èthỉ hyă đố klyálo akhềnuô, èthỉ hé nỉdyế khyếlủ, “Maủpề kírế htulố taphăkyă pề pề lặ đố ù htulốbí ná luốkữ nuôtồmể pề?” Mếtềhềrồ lặnuô tồmể ma adu nyacố.

⁴ Manárồ bí èthỉ myácuố akhềnuô, a myáhtye ná ù htulốcuốtaphă onekyă htuốhồ lặo nuôtồmể hó. ⁵ Bí èthỉ nuố đố luốkữ akhềnuô, a myáhtye prềkhủphủthề thyánỉ cặcwỏbủ tồpủ tồprề onyăo đố luốkữ đố cóhtwố nuôtồkyế rồ èthỉ khyế lồplỉcố.

⁶ Rồ a hé èthỉ, “Khyếthukhyếthề lahyă tắmế~, thỉ myápủ Nazarềphủ Jesũ đố ù mỗthyếhtya lủ đố krusulo nuôtồprề prề nuồma vắ thềgnế. A ihtồhtwốprề kạkhyế htuốhồ. A oppă bíyế to. Hyămyámố lahyă, yěma akhălế đố ù dyanuố lủ nuồhồ. ⁷ Kạdyăso pề Petru ná Jesũ a khồpacề đố aruố nuồtahe ná Jesũ cuố one rế hó thỉ đố Galilea kềkữ nuồ hó. Phủ a héone htuốhồ thỉnuồ thỉ ki myáhtye dủ è bínuồ pắ.”

⁸ Èthỉ khyế rồ anế tanyătacố lồplỉ có akhu-akhyế, èthỉ klyahtekyă đố luốkữ. Èthỉ thềisế talwốsủlủ rồ bí a htecuố akhềnuô, a hébề pắ có ù tồprề~ to.

Jesũ Oluốhtya Pề Anế Ná Magdalena Đốkũmuố Maria

(Matteo 28:9-10, Giovanni 20:11-18)

⁹ Jesũ thyềihtồ htwốprề kạkhyế bí mỗnyế thuốthyótồnyế akủ akalúlố nuôtồnyế* mỗlỉromủ nuôtồrồ. Htuồrồ đốkhyềnuô a cuốdyếluố rếlố pề anế ná Magdalena đốkũmuố Maria. Rồ Maria yếtồprề nuồma a mắ hó prềmồ đố Jesũ vếhtekyă pề lủ khỉnếkhỉnố thuốthyótồduố đố alo nuôtồprề hó. ¹⁰ Phủnuồrồ, Maria cuốhếsoluố pề kayă đố a cuốtồkhếtồnố ná Jesũ nuồtahe ná Jesũ oluốhtya pề lủ ari-akyyă. Bínuồakhế èthỉ thềplếnebề rồ anguốahề pắprề lahyă prề. ¹¹ Èthỉ nỉhuố Maria hếso pề èthỉ, “Jesũ htwốprề prề, vắ myáhtye có è ná vắnế có,” a hé pề èthỉ phủnuồ tadúro èthỉ zựeto.

Jesũ Oluốhtya Pề A Khồpacề Thềnyế

(Luka 24:13-35)

¹² Đốkhyềnuô a khồpacề thềnyế htecuố đốđốđốso akhế èthỉ myáhtye Jesũ klwokhồ pề lủ anế rồ a dyếluố pề èthỉ. ¹³ A khồpacề yếthềnyế kạkhyế hếso pề a khồpacề đố aruồtahe tadúro èthỉ zựề lahyă kayă yếthềnyế angố to.

* **16:9** 16:9 Mỗnyế thuốthyótồnyế akủ akalúlố nuôtồnyế ma mắhồ khồnyă Krístuphủ tahe hé ná Mỗnyếduô nuôtồnyế hó.

*Jesũ Oluõhtya Pě A Khõpacě Shyétõprě
(Matteo 28:16-20, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prědõnyãphú tahe
1:6-8)*

¹⁴ Dõ khyěpõ tõphuõ rò bí a khõpacě shyétõprě esè akhěnuõ, a dyéluõ pě khyěthyá èthĩ ná ané. Kayã dõ a myáhtye Jesũ thyěihtò htwõprě kaxhyě yětahe heso pě èthĩ tadúro èthĩ zúe lahyã ùngõ to akhu-akhyě, Jesũ thèprwõ èthĩ.

¹⁵ Rò a hé èthĩ, “Cuõ dõ hekhu pwõtõba rò cuõlě dõnyãheso pěkuõ lõ ù pwõ~ tõprě ná tètthékřmĩla yěnuõ ní~. ¹⁶ Kayã dõ a zúe tètthékřmĩla yě rò a plwõkã ané ná htyě tõprěprě nuõ a ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã pã. Manáro kayã dõ a zúe to tahenuõ a ki khyábè tẽcirya pã~. ¹⁷ Kayã dõ a zúe tahenuõ vã ki dyé èthĩ taryẽpropřya dõ a ki mẽcyã lahyã tẽprotẽprya tahe pã. Èthĩ ki vèhtebé lahyã khĩnėkhĩnõ tahe ná vãmwĩ pã, èthĩ ki hėbè cyã ngõaruõ nuõtahe pã. ¹⁸ Èthĩ ki pũ cõ rĩmũmyã tahe bėbė, a ki cuõebėbė cõ tẽcũtẽplě htyě tahe bėbė, a mẽpyãmẽsě ná èthĩ tũcũ~ to. Èthĩ ki dyahtya atakhu dõ kayãwikayãsě tahe alõ henuõ, èthĩ tẽswítẽsě ki sĩmėkyã lõ pã.”

*Cõmarya Ěkã Kahtyakyã Jesũ Dõ Mõkhu
(Luka 24:50-53, Prědõnyãphú tahe 1:9-11)*

¹⁹ Byacè Jesũ hėbėhtuõ ná a khõpacě tahe rò Cõmarya ěkã kahtyakyã lõ dõ mõkhu rò a htya-onyão dõ Cõmarya atakhu cõhtwó tũkyě. ²⁰ Jesũ a khõpacě tahe cuõlě dõnyãheso pě ù ná Cõmarya alãangõ dõ khãlě pwõ~ tũpho. Thyãphú kayã ki zũenyãe kuõ lahyã ná tètthékřmĩla dõ èthĩ dõnyã pě ù yěnuõma a mãlakõ cõ agnenuõ, Byacè dyé pě èthĩ dõ a ki mẽcyã lahyã tẽmẽ tẽprotẽprya tahe ényacó.†

† **16:20** 16:20 Ů rã liphá mú~ nukhě dõ ù thėlẽnĩ ryá è tahe ná liphá dõ aruõ tahenuõ, Marko 16:9-20 yě ù myáhtye a opatõkuõ to.

Luka Gospel Of Luke Tèhébé Ré Dó Nyě

Li tètèkrũmila Luka yětôba ma a hélúò pé pé Jesũ ma a htwõ prèmel-wóhteká Israelphú tahe a Byacè ná prèmelwóhteká prèluhekhuphú tahe a Byacè nyẽmũ lò ari-akyã. Luka rãmáradyã ná Thé Sãsẽ Byacè é Byacè Jesũ dõ a ki phyéhyã pé kayã soryasõpháphú tahe a tètèkrũmila. Tètèkrũthélõ o bí li tètèkrũmila Luka yětôba akũyẽnuô, myáhtyeluô khódũ bí ù hélúò ná Byacè Jesũ hyãpã akhẽnuô, ná bí Byacè Jesũ kãkahtya dõ mókhu akhẽnuô hó. Byacè Jesũ kãkahtya htuõ dõ mókhu akhẽnuô, Krístuphú a tẽzútẽnyã tahe duhtyahtũhtya, luõhtyẽluõkẽ, luõpasĩ cuõlõ ari-akyã tahenuô, prẽràli yětõprẽnuô, a rãluõ kuõpõdũ tẽritẽkyã yẽnuô dõ Li Prẽdõnyãphú tahe akũnuõnuô.

Tẽdyã tahehenuô, myáhtye prẽtũ bí li tètèkrũmila Luka yětôba akũ prẽnuô a-o tahehe. Pé myáhtye kryã~ maĩtẽ hérò, pé myáhtye ná mókhu tanéphú tahe irõnĩ tẽdyã tahe ari-akyã, ná prẽkyẽthímíphú tahe hyã olẽ tuõkuõ dõ Jesũ léopacẽlyã akhãlé ari-akyã, Jesũ hyãnuõ otõkuõ dõ tẽlũtyã hòkũ phú pacẽ prẽkhũphú tõprẽ ari-akyã, htuõrò tẽdyã khákho Samariaphú dõ aryã tõprẽ ari-akyã ná phúprẽkhũ dõ a cuõthúklyã nuõtõprẽ ari-akyã. Li tètèkrũmila yětôba lõnuô, a dyadu nyacó tẽkwícóbẽ, Thé Sãsẽ Byacè, prẽmò nuõ mepa tõkuõ dõ Jesũ a tẽphyètẽmẽ akũ, ná Cómarya plwõkyã ù tẽmẽthũ tahe ari-akyã.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-4

Giovanni Baptista ná Byacè Jesũ a tẽopacẽlyã ari-akyã ná a tẽohtwõprẽ dõ apacẽkhẽ ari-akyã 3:1-2:52

Giovanni Baptista a tẽphyètẽmẽ 3:21-4:13

Byacè Jesũ plwõhtyẽ ari-akyã ná khĩnéricyã khuklõ ilo-ilyã lũ ari-akyã 3:21-4:13

Byacè Jesũ mètẽ dõ kayã bẽmũ aklẽ dõ Galilea kékũ 4:14-9:50

Cãhtya dõ Galilea tuõdõ vĩ Jerusalem 9:51-19:27

Tẽhtwõhtya anẽ dõkhyẽlõũ tõtõklẽ bí vĩ Jerusalem akũ 19:28-23:56

Byacè Jesũ thyẽihtò kãkhyẽ, dyẽluõkhyẽ ù ná anẽ, ná a kahtyakhyẽ dõ mókhu ari-akyã 24:1-53

¹ Kayã éprẽ yácũ rãmáradyã lahyã tẽ dõ a htwõhtya bí pèklẽ yẽtahe ari-akyã. ² Èthĩ krwõràkuõ prẽ phú kayã dõ a myáhtye ná anẽ dõ kalúkhẽ rò a hẽsodõnyã luõ pé ù ná tẽritẽkyã nuõtahe hẽso dõtũ pé pé nuõtahe prẽ. ³ Phũnuô akhu-akhyẽ, Thárádu Theophilo~, vã myápũ thẽgnẽ tãtẽ htuõlõ hó tẽhtwõhtya dõ a khãshyẽkhãryã tahehó akhu-akhyẽ, vã dyalyã hó vã thẽplò ná vã ki rã pé nẽ phú a htwõhtya tõtõ htuõ tõtõ hẽnuõma a klyã ryã nyã prẽ vã tanẽ phúyẽ. ⁴ Thyáphú nẽ ki thẽgnẽ tãtẽ lõlãtakli lõ tẽritẽkyã mãlakõ phú nẽ ithyónó htuõhó nuõtahe agnẽnuõrò, vã rã phũnuô prẽ.

Tèdyéthègně Giovanni Baptista A Tèopacèlyä Ari-akyä

⁵ Bí Khwí Herodè htwõ khwí dõ Juda kékũ akhěnuô, bwídu dõ amwì ná Zekaria otòprè. Rò ènuô a opatõkuõ dõ prèlũtyä aplóamu dõ ù é lũmwì ná Abijah mú~ nukhě nuôtõmu akũ, rò amě mwì ná Elizabeth. È ma aklwĩalyä ícũtõ ná bwídu tahe.* ⁶ Èthĩ thényě lõ a ohtwõprè cóteryä lõ có dõ Cómarya† a mètènyě có rò phú Byacè Cómarya a tètthyótèthya ná a tèmekyängõ tahe héonuô èthĩ cũe mëlõmẽbã lõplĩ có. ⁷ Elizabeth sõphú akhu-akhyě èthĩ phúo kuõ lahyä ù to, htuõto èthĩ thényě lõ a muõprè lähó.

⁸ Tõnyěnuô, shuõkhě tuõhõ dõ Zekaria tõ phyení tèmẽ dõ a lyabè lũ yě. A mẽ tèmẽ phú bwídu tòprè dõ tètũhõdu akũ. ⁹ Phú bwídu tahe lèklõ onuô, ù nwóhtya hó è ná a tøbè súũhtya tẽnuõmũ dõ tètũtyä hõkũ bínuô tõnyě akhu-akhyě, a cuõnuõ dõ tètũtyä hõkũ. ¹⁰ Bí a súũhtya tẽnuõmũ akhěnuô, dõ aklõnuô, ù kwícóbẽrõcóbẽé nyacó.

¹¹ Cómarya tanémókhuphú tòprè oluõhtya pẽ dõ Zekaria anyěhyä rò a kahtò o bí lèsúũhtya tẽnuõmũ akhãlé dõ cóhtwó nuôtõkyě. ¹² Bí Zekaria myáhtye tanémókhuphú akhěnuô, a khyé rò a théisě. ¹³ Manárò tanémókhuphú hé lũ, “Zekaria~ théisě tãmé! Cómarya nĩhuõ hó nẽ tètkwícóbẽ akhu-akhyě nẽmẽ Elizabeth ki phúo pẽ nẽ phúprèkhũ tòprè pã rò nẽ tøbè é amwì ná Giovanni pã. ¹⁴ Shyé~ a o pacèlyä pã ma a ki mẽ thèkrũthèlõ nẽ pã rò kayã ki thèkrũplu thèkrũphè kuõ lõ ná nẽ pã. ¹⁵ È ma a ki htwõ du dõ Cómarya a mètènyě pã tòprè. Thòbĩthèhtyězã bèbè, htyésĩprè bèbè a tøbè eõnĩ tõi~ to. A ki lõbã ná Thé Sãsě Byacè dõ a muõhõkũ akhě có pã. ¹⁶ Rò a ki thũ kãkhyě ényacó Israelphú tahe dõ èthĩ Byacè Cómarya a o pã. ¹⁷ A ki hyä rẹ ná Byacè pã, rò athéplò ki hěshyoresõ rò a ki o ná taryěshyosõ phú Prèprõ Elia nuô pã. A ki mẽrẽ kãkhyě khyěthya phẽtahe ná phũtahe pã. A ki buõtarĩ kãkhyětõ khyěthya kayã nĩdã kuõ nõ to nuõtahe dõ prècõprètẽ tahe a klyádèkũ pã. Thyáphú kayã tahe ki otaritaryäsũ Byacè atèhyä pã yěnuòrò, a ki taritaryä one pẽ kayã tõmu dõ Byacè agnẽ pã.”

¹⁸ Zekaria sudyä tanémókhuphú, “Yěnuõma amã ẽ, amãto ẽ nuô, vã ki thègně myálwó cyã phútẽ? Vã rò vã muõprè lõ hõhõ, vãmẽ rò a muõprè lähõhõ.”

¹⁹ Rò tanémókhuphú hèsũ lũ, “Vã ma Gabrielè, vã kahtò dõ Cómarya a mètènyě rò a nõhyãlyä vã dõ vã ki hyä heso pẽ nẽ ná tètthèkrũmila yètõcõ nuõprè. ²⁰ Vã hyä heso pẽ nẽ rò nẽ zũeto akhu-akhyě, nẽ ki pẽ tuõdõ a htwõhtya phú vã òlyakýä nẽ nuôtõnyě pã. Shyé~ ashuõakhě bè pãnuô, a ki lõhtyabãhtya dû phú vã hénuô pã.”

²¹ Bínuõkhě dõ aklõnuô ù opõ ényacó Zekaria rò a cuõnuõ onyě nyacó dõ tètũtyä hõkũ mametẽ èthĩ tanẽ lahyä phúnuô. ²² Bí a hte tuõdõ aklõ khěnuô a hébè cyã pã èthĩ to rò èthĩ thègně ná a klyä myáhtye nyã tẽmyáhtyelwó tõi~ to dõ tètũhõdu akũ nuô hó. A hébè cyã pã ná akhãu tõmũ~ to rò a vũvyãluõ prè ná takhukhadã prè.

* 1:5 1:5 Elizabeth ma Aròn aklwĩalyä † 1:6 1:6 Cõphrya

²³ Rò bí a tẹphyétẹmẹ dǒ tẹlũtyǎ hǒkũ htuǒhó akhěnuô, Zekaria ka dǒ ahi. ²⁴ Nyẹtyatonuô amě Elizabeth muǒdǒhtya rò a owóouó dǒ hikũ nyǎlě khǎlẹ có. ²⁵ Rò a hé, “Khǒnyáyě Byacè mẹcwó hó vǎ hó. A phyékyǎ pẹ hó vǎ tẹthétarẹ dǒ ǔ pacyéishyé vǎ nuôtahe hó.”

Dyéthégně Ná Jesũ Ki O Pacělyǎ Ari-akyǎ

²⁶ Bí Elizabeth muǒdǒ bǎhó lěthuǒthyó akhěnuô, Cómarya nõhyǎlyǎ tanémókhuphú Gabrielè dǒ vǐ Nazarè dǒ a o dǒ Galilea kẹ nuôtovǐ akũ. ²⁷ A phyéhyǎ nǐpẹ prèmòphúthè dǒ amwǐ ná Maria yěnuô tǒprẹ a tẹritẹkyǎ. Maria yěnuô a òlyǎ htuǒhó dǒ a ki phyé ná prẹkhũ dǒ amwǐ ná Joseph yěnuô tǒprẹ hó. Joseph ma Khwí Davi aklwǐlyǎ tǎlyǎ dítú tǒprẹ. ²⁸ Tanémókhuphú hyǎ dǒ a o rò a hé lǔ, “Cómarya myádu khónídũhó nẹ hó, rò Byacè ki okuǒdũ ná nẹ ní~.”

²⁹ Mókhtanéphú hyǎ hésoluǒ pẹ Maria tẹritẹkyǎ yěnuô, a tanẹplǒ nǐdyé angólasá to, a tanẹpyátanẹsě nǐdyé nyacó. ³⁰ Tanémókhuphú hé lǔ, “Maria~ théisě tǎmẹ ní! Cómarya mẹbwímẹtaryě hó nẹ hó. ³¹ Nẹ ki muǒdǒhtya pǎ rò nẹ ki phúo nǐdyé pacě prẹkhũphú tǒprẹ pǎ, rò é amwǐ ná Jesũ ní~. ³² È ma kayǎ dǒ abwídu-ataryěhtũ tǒprẹ pǎ rò ǔ ki é è ná tẹdutẹhtũ tadũ Cómarya aphúkhũ tǒprẹ pǎ. Byacè Cómarya ki dyé htwǒ è ná khwí tǒprẹ phú aklwǐlyǎ Davi nuô pǎ. ³³ Htuǒrò a ki htwǒhtya Israelphú tahe akhwí pwǒtǒhtũ pwǒtǎple pǎ rò ahtyěakẹ nuô atadũ pẹ cyǎ pǎ có to.”

³⁴ Rò Maria hésũ tanémókhuphú, “Vǎ phúthè prẹyě, vǎ ki muǒdǒ rò ki phúo cyǎ phútě?”

³⁵ Rò tanémókhuphú hésũ è, “Thé Sǎsě Byacè ki hyǎlyǎ dũ dǒ nẹlǒ pǎ rò dǒ tẹdutẹhtũ tadũ Cómarya a tẹprǒtẹprya akhu-akhyě pǎ rò pacěphú tǒprẹ ki hyǎo pacělyǎ pǎ. Dǒ tẹritẹkyǎ yě akhu-akhyèrò pacěsǎsě yětǒprẹnuô ǔ ki é lǔ ná Cómarya aphúkhũ pǎ. ³⁶ Tanẹtuǒdũ nẹ tǒpuǒbũ Elizabeth nuô, a muǒprẹ lǎhó. ǔ hé lǔ ná aphú o cyǎ pǎto hó tadúrò, khǒnyáyě a muǒdǒ bǎhó lěthuǒthyó hó. ³⁷ Cómarya mẹcyǎ tẹpwǒtǒcô.”

³⁸ Rò Maria hésũ, “Vǎ ma Byacè a lulémuǒ tǒprẹ prẹ. A ki htwǒhtyadũ phú nẹ hénuô pǎ ní~.” Rò tanémókhuphú htecuǒ taphǎkyǎ ná lǔ.

Maria Cuǒolěkuǒ Elizabeth

³⁹ Nyẹtyato nuô, Maria otaritaryǎ anẹ rò a htetalwǒ cuǒ dǒ vǐ dǒ a o dǒ solǒ nuôtovǐ, bí Judakékũ nuô. ⁴⁰ A cuǒnuǒ dǒ Zekaria a hidókũ rò a hémohéryǎ avyǎ Elizabeth. ⁴¹ Rò bí Elizabeth nǐhuǒ Maria hémohéryǎ lǔ akhěnuô, pacěphú dǒ ahókũ yětǒprẹnuô, a kúkǎhtya. Rò Elizabeth yěnuô a lǒbǎhtya ná Thé Sǎsě Byacè. ⁴² Rò a hébeshyo, “Dǒ prèmò lǒ~ plǐ aklěnuô nẹ ma prèmò dǒ a nǐbè lǒhó ǔ tẹsǒri tǒprẹ hó rò pacěphú dǒ nẹ ki phúo nǐdyé lǔ pǎ yětǒprẹnuô a nǐbè kuǒdũhó tẹsǒri hó. ⁴³ Vǎ Byacè amuǒ cuǒhyǎtuǒ dǒ vǎ o mẹtẹ? Vǎ cuǒ nǐbè khódũ tẹmyádu vǎ mẹtẹ? ⁴⁴ Vǎ nǐhuǒ nẹ hémohéryǎ vǎvǎ ná pacěphú o dǒ vǎhókũ yětǒprẹ kúkǎhtya thẹkrũthélǒ có. ⁴⁵ Nẹ zũe ná Byacè a tẹritẹkyǎ yě ki hyǎ lǒhtyabǎhtya mǎlakǒ dǒ nẹgně pǎ akhu-akhyě nẹ nǐbèhó tẹsǒri hó!”

Maria Irõ Htuthèhtya Còmarya

⁴⁶ Maria hé,

“Vã ki htuthèhtya lõthulõthé vã Byacè. ⁴⁷ Còmarya ma prèmelwóhtekã vã tôprè htuõto è ma vã Byacè tôprè akhu-akhyè vã thékrũthéllõ nyacó. ⁴⁸ Vã ma a lulémuõ dô amèthè okuõũ to tôprè manárò a thénèhtyabè tuõ vã. Cáhtya khõnyáyè tãplehyãnuô myécô pwõ- tôcô ki é vã ná prèmò dô a nĩbè tèsõri tôprè pã. ⁴⁹ Mètèhèrò Còmarya dô ashyo-asõ yètôprè dyéó htwõhtya pèhõ vã tètacóazã tadũ yènuô ná a tètprètèprya tahe dô vãgnè hó. Amwĩ ma asäsè. ⁵⁰ Aphúalye dô a dyaduzũnyã lũ tahenuô, a ki thézòklabèní èthĩ tõtũ htuõ tõtũ pã. ⁵¹ Bí a zõhtya atakhu dô ashyo-asõ yè akhè, kayã dô a tanèdu nĩdyé anè tahenuô, a ki lũpruõlũpryãkyã lõ pã. ⁵² A dyatãkyã khwĩ shyosõ tahe dô èthĩ akhãlé rò a dyahtyalõ tapleke kayã dô amèthè okuõũ to nuõtahe hó. ⁵³ A dyéekó dyéõbã hó kayã dô a ovõokõ tahe rò a plwõkã kazuõkyã kayã duzáhtyathè tahe hó. ⁵⁴ A thénèhtya tuõbèhõ tè dô a ólya htuõhõ ná pèphyèpèphuõ dô- nyènu nuõtahe rò a hyãmecwó hó alulé Israelphú tahe hó. ⁵⁵ Thyáphú a ki thézòklabèní Abraham ná aklwĩalyã yètahe tõtũ htuõ tõtũ agnènuòrò, a thénèhtya nĩdyé hó.”

⁵⁶ Maria cuõokuõkuõ ná Elizabeth yènuô a phũbã có thuõlè hó rò a kãno dô ahi prè.

Giovanni Baptista A Tèpacèlyã

⁵⁷ Bí Elizabeth ahóathé tõlè hó akhènuô, aphú onĩ phúprèkhũ tôprè. ⁵⁸ Kayã ophũowó ná lũ bínuô tahe ná aklwĩalyã phũwó tahe nĩhuõ ná Byacè dyéluõ hó a tètthézõní lakõ lũ akhènuô, èthĩ thékrũthéllõ kuõlõ lũ pwõ- tôprè. ⁵⁹ Èthĩ lèklõ o ná ki pacè bãhõ agnè lwĩthyó hénuô, ù bè dútalĩ nĩpè lũphã. Bí atõ dútalíphã akhènuô, aklwĩalyã tahe hyãkuõ lahyã rò èthĩ thézũ põní lahyã amwĩ ná afhè Zekaria amwĩ nĩdũ. ⁶⁰ Manárò amuõ hé, “Mãto! Tõbè põní lũmwĩ ná Giovanni.”

⁶¹ Èthĩ hésũ amuõ, “Dõ thĩklwĩthĩlyã aklènuô, amwĩ ná Giovanni nuô a o tôprè- to.”

⁶² Aphè thézũ é amwĩ ná ùpènuô èthĩ thézũ thégnè akhu-akhyè, èthĩ dyéluõ lahyã a takhukhadã rò sudyã lũ. ⁶³ Aphè kwĩ lõba rò a rãtã, “Amwĩ ma Giovanni.” Rò èthĩ khyéthukhyéthè lõplĩ có. ⁶⁴ Bínuô tũphuõtuõ Zekaria hébè cyã kãkhyè rò a htuthèhtya Còmarya. ⁶⁵ Kayã ophũowó bínuô tahe khyéthukhyéthè lõplĩ có, rò tètwtõhtya phúyènuô a luõpasĩ cuõlõ có Judaké tókèlè có. ⁶⁶ Byacè a tètprètèprya yõ okuõ ná pacèphú yètôprè akhu-akhyè, lõ- kayã dô a nĩhuõ tètítèkyã yètahenuô a khyéthukhyéthè rò a hé lahyã, “Pacèphú yètôprènuô a ki htwõhtya ítè pã ha?” phúnuô.

Zekaria A Tèhépro-one

⁶⁷ Giovanni afhè Zekaria lõbãhtya ná Thé Säsè Byacè rò a hépro one ré Còmarya ari-akya,

⁶⁸ “Pè ki htuthèhtya rólũ Israel a Byacè Còmarya pó-. Mètèhèrò a hyãhõ dô akayã tahe a o hó rò a hyã melwóhtekã hó akayã hó. ⁶⁹ Dõ Còmarya

a prēmētēphú Davi aklwĩalyă akũnuô, Cómarya dyéohwöhtya pè hò pè prēmēlwóhteka Byacè dǒ a o ná a taryěshyosǒ yětōprè hò. ⁷⁰ Cómarya ólya one htuǒhó ná aprèpro sǎsě dǒ nuôkhě tahe, ⁷¹ è ki mēlwóhteka pè dǒ khura tahe ná kayă dǒ a thēhte pè nuôtahe a takhukǔ pǎ. ⁷² A hé ná a ki dyéluǒ a tètéhéẏklabè dǒ pèphyěpèphuǒ tahe ałǒ pǎ, htuǒto a ki thēnēhtya bètuǒ khyěthyá a tětólya sǎsě nuôtahe pǎ. ⁷³⁻⁷⁵ Pè tètōhtwǒprè tǒhtǔ kayăyě, thyáphú pè ki htwóhtya kayăsǎsě, kayăcókayăte dǒ Cómarya anyěhyă nuô rò, a héklòhéma htuǒhó angǒ ná Abraham hó, rò a ólyanuólya htuǒhó dǒ a ki mēlwóhteka pè ná kayă dǒ a thēhte pè nuôtahe a takhukǔ rò a plwǒmē hó a tēmeyě ná pè hó, rò pè ki mē tǎ ná tètāròthé théisě tǎmē.” ⁷⁶ Zekaria hé aphú, “Vǎphúkhǔ, ǔ ki é nē ná tètutètǔ tadú Cómarya aprèpro tǒprè pǎ, mētéhérò nē ki hyă taritaryă one rē pè Byacè lēhyăklyá agnē pǎ. ⁷⁷ Nē ki hēsó pè Byacè akayă éprè ná Cómarya ki plwǒkyă èthǐ tètútètóra pǎ, rò èthǐ ki nǐbè tēmēlwóhteka pǎ. ⁷⁸ Mētéhérò pè Cómarya yěnuô, a thézòní nyacó ǔ rò a khyáthédǒ nyacó. A nõhyălyahó kayă o dǒ mókhu tǒprè ki hyă mēlwóhteka hó pè, prēmēlwóhteka pè yětōprènuô, a thyáhó ná tamǒ lǐhtyaré dǒ mǒlǐbǔkhě nuôhó. ⁷⁹ Rò tamǒyě a htya dǒ mólě rò a ki lǐtakhētǎ pè kayă o dǒ tēkhítèlò, tèthyě azouô akǔ nuôtahe lõ- plǐ pǎ, rò a ki zǔklyázǔklǒ cuǒ nǐpédú pè tètōhtwǒprè dǒ tètacúkábé aklyákǔ pǎ.”

⁸⁰ Bí Giovanni duhtyahó akhěnuô, Cómarya a Thé Sǎsě dyé lǔ tētaryěshyosǒ. Bí a cáhtya mēluǒ tyahǐ atēmē dǒ Israelphú tahe a mètènyě hító akhěnuô, a cuǒo prè dǒ kēsěhtyěkyă lǒtamákhu akǔ prè.

2

Jesǔ Opacělya (Matteo 1:18-25)

¹ Bínuôakhě khwí Augusto nõihtuô rǎmá plǒlǒ kayă mwǐ dǒ Romaké tókélě cǒ. ² Yěma tètǎmá plǒmwǐ arélǒ tǒhú bí Quirino htwǒ khwídu dǒ Syria ké akhěnuô hó. ³ Rò kayă pwǒ- tǒprè kǎ lahyă dǒ adǒ, avǐ rò kǎsunuǒ lahyă amwǐ.

⁴ Joseph o bí vǐ Nazarè, Galilea kékǔ nuô rò a htecuókuǒ dǒ vǐ Bethlehem, Judaké, bí khwí Davi léopacělya khǎlěnuô. Joseph ma Davi aklwĩalyă kalya dǐtǔ tǒprè akhu-akhyě a kǎkuǒ bínuô. ⁵ È ná Maria dǒ a dyémá* htuǒhó lǔ dǒ a ki phyé lǔ nuôtǒprè cuǒ benuǒkuǒ amwǐ. Bínuôakhě ma Maria ohó ná ahóathé hó. ⁶ Rò bí èthǐ o pǎ bí vǐ Bethlehem akhěnuô, Maria ahó tǒlě hó dǒ a ki phúo hó. ⁷ A phúonǐ phúvyáprè prèkhǔ tǒprè rò a phyáplǔ lǔ ná ikě rò a dya omyětǎ lǔ dǒ pǔklókǔ, mētéhérò hidókǔ dǒ agnenuô a o pǎ tǒtǒ to.

Tanémókhupú Ná Prèkyěthímíphú Tahe

* 2:5 2:5 Judaphú aléklǒ o ná “Dyémá htuǒhó lǔ” ma a pǔ htuǒhó takhu, manárò a omyětǒhǐ lǔ to.

ma kayã dõ a opõmyásũ Cõmarya ki mɛlwõhtekã Israelphú dõ tɛcyɛtɛcũ akũ tõprɛ. ²⁶ Htuõrò Thè Sãsɛ Byacè dyemyáhtyelwó tãtɛ one hò è, a ki myáhtye tyahí Krístu dõ Byacè Cõmarya nwóhtya lũ yɛtõprɛ híto hénuô, a bɛthyɛní híto. ²⁷ Thè Sãsɛ Byacè thũ è rò a cuõnuõ dõ tɛlũtyã hõkũ. Bí Jesũ amuõaphɛ phyáhyãní lũ, rò a ki hyãmɛ pɛ lũ phú Cõmarya a tɛthyótɛthya héonekyã akhɛnuô, ²⁸ Simeonè phyáhtya pacɛphú dõ a takhulo rò a htuthɛhtya Cõmarya rò a hé,

²⁹ “Kõ~ Byacè, phú nè héone htuõhó nɛngõ nuô khõnyãrò a lõhtyabãhtya hó, nõthyɛ kacúkabɛ modũ mõhó nɛlulɛ mã vãyɛ. ³⁰⁻³¹ Nɛ tɛmɛlwõhtekã dõ nè taritaryã one pɛ nè kayã pwõprɛ agnɛ yɛnuô, vã myáhtye shyɛklõ cóhó ná vãmèthè hó. ³² È ma tɛlĩ tòmɛ dõ a ki dyɛluõhtya pɛ Judaphú mato tahe, htuõto a phyéhyãní pɛ tɛsõri dõ nè myɛcõ Israelphú tahe a o.”

³³ Dõ Simeonè hébè tɛritɛkyã yɛ akhu-akhyɛ, pacɛphú yɛtõprɛ amuõaphɛ khyɛthukhyɛthɛ nyacó. ³⁴ Simeonè sõri htuõ èthĩ rò a hékyãní pacɛphú amuõ Maria yɛnuô, “Pacɛyɛ Cõmarya nwóhtyahó lũ dõ a ki mɛlwõhtekã Israelphú tahe pã, rò a ki dyadudyahtyalõ kuõke kayã dõ aruô tahe pã. È ma Cõmarya a tɛmátɛdyã tãcõ, rò kayã éprɛ ki hébè takhwótakèsũ lũ pã. ³⁵ Phunuõrò kayã éprɛ tanɛ dóuõdóbí tɛ dõ èthĩ athɛplòkũ tahenuô, Cõmarya ki bãmõhtyaluõ pã” htuõrò a hé Maria, “Tɛthɛplɛnɛbè dõ a htýã thyácóná nè nuô a ki prõnuõ nè thɛplò pã.”

³⁶ Prɛprõmuõ okryá dõ a muõprɛ nyacó hò o tõprɛ, amwĩ ná Anna. È ma Phanuel aphúprɛmò, è ma Asher myɛcõphú tõprɛ. A phyéhtuõ avɛ rò a otõní lũ thuõthyótõna prɛ. ³⁷ Avɛ thyɛkyã lũkhãlɛ rò a okryákyã nídu prɛ. Khõnyãrò ana o hó shyɛlwĩthyó ná lwĩna hó. A htecuõ tõpho~ to, a oprɛ bí tɛlũtyã hõkũnuô prɛ. A cóbucóbɛhtya Cõmarya dõ tɛlũtyã hõkũ mõkhíkhí mõsɛklɛklɛ có, htuõto a duõe sɛsɛõ rò a kwícóbɛ pwõnyɛpwõthɛ có. ³⁸ Bínuõkhɛ, a hyãtuõ tõtú dõ èthĩ o rò a htuthɛhtya Cõmarya. Htuõrò a hɛsoluõ pɛ pacɛphú yɛtõprɛ ari-akyã ná lõ~ kayã dõ a opõmyásũ Cõmarya ki mɛlwõhtekã vĩ Jerusalemphú pã nuõtahe.

Joseph Ná Maria Kãkhyɛ Khyɛthýá Dõ Vĩ Nazarè

³⁹ Bí Joseph ná Maria mɛhtuõlõhó phú lõ~ Byacè mekyã tɛthyótɛthya tahe akhɛnuô, èthĩ kãkhyɛ khyɛthýá dõ alɛo nídyɛ vĩ Nazarè nuô. Vĩyɛnuô a o bí Galilea kɛkũ nuô. ⁴⁰ Pacɛyɛ a duhtya rò a hɛshyoresõ hyã, rò a lõbã có ná tɛthíphɛ rò Cõmarya sõrisõbũní lũ.

Pacɛ Jesũ Dõ Tɛlũtyã Hõkũ

⁴¹ Pwõnana~ bí ù mɛpwɛmɛla nídyɛ pwɛ dõ ù é ná tɛcuõtalwópwɛ akhɛnuô, Jesũ amuõaphɛ cuõkuõ dõ vĩ Jerusalem. ⁴² Bí Jesũ na ohó shyɛnyɛna akhɛ, amuõaphɛ yɛnuô, alɛklõ cuõ lahyã tɛcuõtalwópwɛ, rò a é cuõní pacɛphú Jesũ. ⁴³ Bí tɛcuõtalwópwɛ htuõhó akhɛnuô, èthĩ kãkhyɛ dõ adõaso. Bínuõakhɛ, pacɛ Jesũ yɛ a okyã dõ vĩ Jerusalem akũ, manárò amuõaphɛ thɛgnɛ to. ⁴⁴ Èthĩ tanɛ ná a kã tõkuõ hó ná kayã dõ a cuõpwɛkã

nuôtahe aklě hỏ. Bí ethỉ kạ htuồhỏ tởnyễ~ mỏhẻ akhẻnuô, a myápủ sudyăñỉ no Jesũ đở aklwỉalyă tahe aklẻ prẻ. ⁴⁵ Bí ethỉ myápủ rỏ a myảhtye pẻ pả to akhẻnuô, ethỉ kạkhyẻ khyẻthyả lahyă đở vỉ Jerusalem. ⁴⁶ Thuồnyẻtởnyẻnuô, a cuổ myảhtyeno nả Jesũ cuổ o đở tẻlủtyă hỏkủ prẻ. A cuổ onyăo tỏkuổ nả Juda a thỏrádu thỏmảhtủ tahe rỏ a cuổnỉđỏkuổ Cỏmarya aỉảngỏ tahe rỏ a hẻbẻsudyă kuổ bίνuô. ⁴⁷ Bí kayă lỏ~ plỉ nỉhuổ pacẻphủ yẻtỏprẻ a tẻhẻbẻhẻsủ akhẻnuô, ethỉ khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ cỏ a tẻcyátẻdẻ nả a tẻhẻsủ kạkhyẻ ử nuôtahe cỏ. ⁴⁸ Joseph nả Maria cuổmyảhtye lủ rỏ a khyẻthukhyẻthẻ nyacỏ, rỏ amuổ hẻ lủ, “Phủkhủ, nẻ cuổ mẻtuổ phủyẻ mẻtẻ? Vả nả nẻphẻ kủkyă rỏ myápủ lakỏ nẻ ma tadủ~ kẻ cỏ menẻ.”

⁴⁹ Rỏ pacẻ Jesũ hẻsủ, “Thỉ cuổ myápủ vả katẻ nuô mẻtẻ? Thỉ thẻgnẻ nyă nả vả o đở vảphẻ ahikủ to ẻ.” ⁵⁰ Manỏrỏ amuổaphẻ thẻgnẻplỏ lủ tẻhẻbẻ yẻ angỏlasỏ to.

⁵¹ Htuồrỏ pacẻphủyẻ a krwỏ kạkuổkhyẻ amuổaphẻ đở vỉ Nazare rỏ a cũ muổlảphẻngỏ pwỏ~ tỏphuổ. Amuổ tỏma oplỏlỏ lỏ~ tẻhtwỏhtya anẻ yẻnuôtahe. ⁵² Jesũ duhtya lỏbả nả tẻthítẻphẻ rỏ Cỏmarya nả prẻlukayă myỏmỏmyỏdu nỉdyẻ lủ.

3

Giovanni Baptista A Tẻhẻsỏđỏnyă (Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Giovanni 1:19-28)

¹ Bí Khwỉdu Tiberia pỏtẻ bảhtya hỏ shyẻnyă na akhẻnuô, Pontio Pilato htwỏhtya khwỉdu đở Judakẻ. Rỏ prẻpỏ Galilea kẻ ma Khwỉ Herodẻ. Rỏ Khwỉ Herodẻ apủ Philipu ma prẻpỏ Ituraea kẻ nả Trakoniti kẻ. Khwỉ Lysania rỏ a pỏnỉ ke Abilene kẻ. ² Prẻlủtyă dulỏ ma Anna nả Caipha hỏ. Bίνuôakhẻ Zekaria aphủkhủ Giovanni o đở kẻsẻhtyẻkyă lỏtamỏkhu rỏ Cỏmarya hẻsỏluổ tặpẻ aỉảngỏ đở Giovanni a o. ³ Phủnuô akhu-akhyẻ lỏ~ đở ophủ tavítava bí Jordano lyảmuổ khảshyẻ tahenuô, Giovanni cuổlẻ hẻsỏđỏnyă pẻlỏ ử nả zỏ nỉđủ lahyă thỉnẻ rỏ plwỏ lahyă thỉnẻ nả htyẻ túrỏ Cỏmarya plwỏkyă thỉ tẻthủ nuôtahe prẻ. ⁴ Phủ Cỏmarya aỉảngỏ rảone htuồhỏ đở Prẻpro Isaiah a likủnuô, rỏ a hẻ,

“Kayă tỏprẻ ẻhtỏhtya đở kẻsẻhtyẻkyă lỏtamỏkhu rỏ a hẻ, ‘Tarítaryă one lahyă klyỏ đở Byacẻ agnẻ. Mẻcỏmẻpẻ lahyă Byacẻ lẻhyảklyỏ agnẻ tỏbỏ nỉ~. ⁵ Lỏ~ kẻtỏkủ tahenuô, bẻ thỏbả lỏ. Lỏ~ khỏmảkhỏlỏ nả sỏdỏsohtủ tahenuô, bẻ mẻpẻ lỏ. Mẻcỏ lỏ klyỏ đở a takítakạ nuôtahe. Rỏ bẻ mẻthye lỏ klyỏ đở a taprítaprủ nuôtahe. ⁶ Kayă pwỏ~ tỏprẻ ki myảhtye lỏ Cỏmarya nwỏhtya prẻmẻlwỏhtekạ prẻlu hekhupủ yẻnuô tỏprẻ pả.’”☆

⁷ Kayă tahe kỉrẻ hyả plwỏ lahyă anẻ nả htyẻ rỏ a hyảrỏhyảẻ nyacỏ đở Giovanni a o. Rỏ Giovanni hẻ ethỉ, “Rủthỉthỉ~! Maủpẻ tỏprẻ dyẻrỏdyẻryẻ thỉ nả thỉ ki siplẻbẻ nả Cỏmarya a tẻcỉrya đở a ki hyảpả yẻnuô pẻ? ⁸ Thỉ ki zỏ nỉđủ mỏlakỏ hỏ thỉnẻ hỏ kihẻrỏ dyẻluổ lahyă thỉ tẻohtwỏprẻ tahe nả thỉ tẻdya thỉ thẻplỏthuỏhtyẻ tahe. Hẻhtỏhẻlyạ tả thỉnẻ, ‘Pẻ ma Abraham

☆ 3:6 3:6 Isaiia 40:3-5

aklwĩalyä' nuôtämé. Vă hé thĩ, Cómarya məhtwöhtya löyëtahe ná Abraham aphú má a męcyá pré. ⁹ Kwö tóbè ohó dõ thòkhăshyéhò rò ù ki ikwö khúhó thòmó tahe pã, rò ù ki icõtũ tuõ có dõ arwĩahtwo pã. Thòmó tòmómó dõ athèaphö twóryá to nuô, ù ki ikwö khúkyä è pã rò ù ki vñuôkyä è dõ mikũ pã.”

¹⁰ Rò kayä éprè sudyä Giovanni, “Ki hé phúnuôrò pè tóbè męphútě?”

¹¹ Rò a hésú èthĩ, “Kayä dõ aca o nyëpñuô bè dyé pę kuö kayä dõ aca o kuö tópnũ to nuôtahe. Htuôrò kayä dõ a léelëö o tahenuô, ibëebëö pę kuö.”

¹² Prëkwĩamo-arã tahe ki plwö kuö lahyä ané ná htyë rò a hyä dõ Giovanni a o rò a hyä sudyä lũ, “Thará, pè tóbè męphútě?”

¹³ Rò a hésú èthĩ, “Kwĩ lahyä amo-arã phú ù nõkwĩ thĩnuô, kwĩlökwičkõ tá ná ù nõkwĩ thĩ nuô tãmé.”

¹⁴ Klyëphú tahe sudyäkuö lũ, “Pëkuölé? Pè tóbè męphútě?”

Rò a hésú èthĩ, “Bè púphezéplé nĩ ùrũhtě to. Këbökëbye tá ù tóprë tãmé. Théplòmĩ nĩ lahyä ná khwókè dõ thĩ nĩbè nuôtahe.”

¹⁵ Kayä éprè myásũ thélé rò tanę lahyä Giovanni, “Taryá~ ma Krístu dõ Cómarya nwóhtya è dõ a ki hyä məlwóhteka prëlu hekhuphú henuôma è có hó kã.” ¹⁶ Phúnuô akhu-akhyë Giovanni hé èthĩ pwö tóprë, “Vă plwö thĩ ná htyë pré, manárò prë dõ a taryëpropřya shyosö löklö có ná vă tóprënuô a ki hyä pã. Vă ilyë pépré è khuphá plye pré nuô~ vă kò ná è to. A ki hyä plwö thĩ ná Thé Săsë Byacè ná mi pã.* ¹⁷ È yënuô athyaná kayä tóprë dõ a ikrésékyä buóthu ná buósé nuô. Abuósé tahenuô a ki kačköpló dõ acyäckũ pã, tadúro buóthu tahenuô a ki isúũkyä ná mi dõ a pĩpę cyä pã tóphuö to yëtòphè akũ nuô pã.” ¹⁸ Giovanni hésodónyã pę ù tètèkrũmila dõ klyá ëbö rò a dyéhëdyere nĩdũ kayä bémũ nuôtahe.

¹⁹ Manárò Khwĩ Herodè yö cuöpfyë nĩdyë khyëthyádũ akhĩ Herodia akhu-akhyë, Giovanni hé lũ ná a mętë yënuôma a thũ. Htuôto dõ arëkhënuô ma Khwĩ Herodè yö mę tëmũmyáricyã tahe akhu-akhyë a dyapó lũ tètũ ná nuônuô. ²⁰ Túyënuô htuôto, Khwĩ Herodè mę tëmũmyáricyã dulópó tôcô ma máhó a dótãkyä Giovanni dõ htökũ yënuô hó.

*Giovanni Plwö Pę Jesũ Htyë
(Matteo 3:13-17, Marko 1:9-11)*

²¹ Bí kayä bémũ plwö htuöłöhó ané ná htyë akhënuô, Byacè Jesũ plwö kuö no htyë dõ khyë. Bí a kwícóbë akhënuô, mókhu lumö äyãhtya. ²² Htuôrò Thé Săsë Byacè klwo ané phú htulwĩ rò a hyä tão dõ lũlo. Bínuôakhë ngópratã dõ mókhu rò a hé, “Në ma vãphúkhũ dõ vă mọ nĩdyë rò atöabè ná vă thëplòthuöhtyë tóprë.”

*Jesũ Aklwĩalyä Khăshyëkhăryã Tahe
(Matteo 1:1-17)*

²³ Bí Jesũ cáhtya ithyó ù akhënuô, a na phũbã hó thuöshyë hó. Û tanętyã lũ ná Joseph aphú pré.

* **3:16** 3:16 “Mi” angólasá ma, tęciryã ma amámã tëmëmwořplĩthĩplo ma amámã.

Joseph ma Heli aphú, ²⁴ Heli afhěma Mathat, Mathat afhěma Levi, Levi afhěma Melchi, Melchi afhěma Jannai, Jannai afhěma Joseph, ²⁵ Joseph afhěma Matathia, Matathia afhěma Amò, Amò afhěma Nahu, Nahu afhěma Esli, Esli afhě ma Naggai, ²⁶ Naggai afhěma Maatha, Maatha afhěma Matathia, Matathia afhěma Semein, Semein afhěma Josech, Josech afhěma Joda, ²⁷ Joda afhěma Joana, Joana afhěma Rhesa, Rhesa afhěma Zerubabe, Zerubabe afhěma Shealtiel, Shealtiel afhěma Neri, ²⁸ Neri afhěma Melchi, Melchi afhěma Addi, Addi afhěma Cosam, Cosam afhěma Elmadam, Elmadam afhěma Er, ²⁹ Er afhěma Joshua, Joshua afhěma Eliezer, Eliezer afhěma Jori, Jori afhěma Mathat, Mathat afhěma Levi, ³⁰ Levi afhěma Simeonè, Simeonè afhěma Juda, Juda afhěma Joseph, Joseph afhěma Jona, Jona afhěma Eliakim, ³¹ Eliakim afhěma Melea, Melea afhěma Menna, Menna afhěma Matatha, Matatha afhěma Natha, Natha afhěma Davi, ³² Davi afhěma Jesse, Jesse afhěma Obed, Obed afhěma Boaz, Boaz afhěma Salmon, Salmon afhěma Nasho, ³³ Nasho afhěma Amminadab, Amminadab afhěma Admin, Admin afhěma Arni, Arni afhěma Hezrò, Hezrò afhěma Perez, Perez afhěma Juda, ³⁴ Juda afhěma Jacob, Jacob afhěma Isaac, Isaac afhěma Abraham, Abraham afhěma Tera, Tera afhě ma Nahor, ³⁵ Nahor afhěma Serug, Serug afhěma Reo, Reo afhěma Pelè, Pelè afhěma Eber, Eber afhě ma Shela, ³⁶ Shela afhěma Caina, Caina afhěma Arphaxad, Arphaxad afhěma Shèm, Shèm afhěma Noah, Noah afhěma Lamech, ³⁷ Lamech afhěma Methusela, Methusela afhěma Enoch, Enoch afhěma Jare, Jare afhěma Mahalaleel, Mahalaleel afhěma Caina, ³⁸ Caina afhěma Eno, Eno afhěma Sèth, Sèth afhěma Adam máhó Cómarya aphúkhũ nuôtôprè hó.

4

Khñéricyá Khukló Ilo-ilyá Jesũ (Matteo 4:1-11, Marko 1:12-13)

¹ Bí Byacè Jesũ o dõ Jordano lyãmuõ rò a kã akhěnuô, a lóbbã ná Thè Sãšě Byacè. Rò Thè Sãšě Byacè okuõ ná lũ rò a thũcuõ lũ dõ kěsěhtyěkyã lõtámákhũ. ² Khñéricyá khukló hyã ilo-ilyá lũ athělwĩshyě anyělwĩshyě. Rò anyělwĩshyě athělwĩshyě akũyěnuô a esèe tãcô- to akhu-akhyě anyělwĩshyě htuõrò athéethěõ hyã.

³ Bínuôakhě khñéricyá khukló hé lũ, “Ně ki mã Cómarya aphúkhũ hérò hétã lõ yěnuôtômě rò nõhtwõhtya è ná khómũ nuô.”

⁴ Rò Jesũ hésũ è, “Cómarya alãangõ hé, ‘Prělukayã htwõprè túprè ná sēsēsõ nuô mato.’”[✧]

⁵ Htuõrò khñéricyá khukló écuõ Jesũ dõ khãlěhtyalõ tãpho rò a dyéluõ lõ lũ ná htyěkě dõ a o dõ hekhu yěnuô pwõtõba. ⁶ Khñéricyá khukló hé è,

✧ 4:4 4:4 Li Dõnyã 8:3

“Lõ~ taryëproprya yëtahe ná tẽduzãhtyathẽ yëtahenuô, vã ki dyé ná nẽ pã. Lõ~ yëtahe nuôma a o lõhó dõ vã khadãkũ hõ, vã ki dyépé kayã dõ vã thẽzũ dyé lõ nuôtahe pã. ⁷ Phũnuôrò nẽ ki cõbẽhtya vã hénuô, lõ~ yëtahenuô vã ki dyé lõ ná nẽ pã.”

⁸ Jesũ hésũ lõ, “Cõmarya alãangõ hé phũyẽ, ‘Cõbẽhtya prẽtũ nẽ Byacè Cõmarya rò meprẽtũ ètẽmẽ prẽ ní,’ ”* a hé phũnuô.

⁹ Htuõrò khĩnëricyã khuklõ écuõ lõ dõ vj Jerusalem rò a nõihtò lõ dõ tẽlũhõdu a khuklwókhu dõ a htyalõlõ tõtõ rò a hé lõ, “Nẽ ki mã Cõmarya aphũkhũ tõprẽ hérò pãtã mõ! ¹⁰ Mẽtëhërò, Cõmarya alãangõ hé, ‘Cõmarya nõ myãkhwẽ takõtakẽnĩ nẽ ná a tanémòkhuphũ tahe pã.’

¹¹ “Htuõto a hé põ,

‘Thyãphũ nẽ khãduô ki bèsẽ ná lõ tãmẽ nuô èthĩ ki phyãhtyasũdũ nẽ pã.’ ”*

¹² Manárò Jesũ hésũ lõ, “Cõmarya alãangõ hé, ‘Nẽ bè memyãní nẽ Byacè Cõmarya to.’ ”*

¹³ Bí khĩnëricyã khuklõ ilo-ilyã pwõ htuõlõ hõ Byacè Jesũ akhẽnuô, khĩnëricyã khuklõ htecuõ taphãkyã ná Jesũ taplõphũ rò a opõmyã põ tuõdõ ashuõakhẽ ryã dõ a ki ilo khyëthyã lõ tõphuõ.

*Jesũ Cáhtya Atẽmẽ Dõ Galilea Kẽkũ
(Matteo 4:12-17, Marko 1:14-15)*

¹⁴ Htuõrò Byacè Jesũ kãkhyẽ khyëthyã dõ Galilea kẽ rò a lõbã ná Thẽ Sãsẽ Byacè a tẽprotẽprya. È ari-akyã yẽnuô ù hẽso pasĩ luõcuõtuõ lõplĩ dõ Galilea kẽ ná dõso ophũ tavítava bĩnuô tahe. ¹⁵ A ithyó pẽ ù dõ tẽcõbẽhõkũ, rò ù htuthẽnĩ lõ pwõ~ tõprẽ cõ.

*Vj Nazarèphũ Zũe Jesũ To
(Matteo 13:53-58, Marko 6:1-6)*

¹⁶ Byacè Jesũ kãkhyẽ dõ vj Nazarè bí a lẽduhtya nĩdyẽ nuõtõvĩ. Bí Judaphũ Mõnyẽduô* akhẽ, phũ alẽklõ onuô, a cuõnuõ dõ tẽcõbẽhõkũ. Bí a kírẽ ihtõhõ Cõmarya alãangõ akhẽnuô, ¹⁷ ù dyé lõ li dõ Prẽpro Isaiah rãokyã dõ~ nyẽnu nuõtõba. A htulyẽmõ litalũ yëtõklũ rò a myãhtye ù rão li tãmã dõ a hé,

¹⁸ “Cõmarya Thẽ Sãsẽ o dõ vãkũ, mẽtëhërò a nwóhtya hó vã ná vã ki hẽso pẽ kayã sõphãsõryaphũ tahe ná tẽthẽkrũmila yẽnuô hõ. Kayã dõ ù pũ dõtã o lõ dõ htõkũ tahe ki nĩbè tẽmẽlwóhteka agnẽ, kayã dõ a mètèkhĩ tahe ki mètèlĩ kãkhyẽ agnẽ, ná kayã dõ ù mẽcyẽmẽcũ lõ tahe ki nĩbè tẽmẽlwóhteka agnẽnuô a nõhyã hó vã dõ vã ki hẽso pẽ èthĩ hó. ¹⁹ Htuõto Cõmarya nõhyã vã dõ vã ki hẽsothẽgnẽ pẽ ù ná Byacè ki mẽlwóhteka nĩdyẽ akayã nuô ashuõakhẽ hyãtuõhõ.”*

²⁰ Rò Byacè Jesũ htulũdwó khyëthyã litalũ nuõtõklũ rò a dyẽkãkhyẽdwó khyëthyã dõ prẽmyãkhwẽnĩ tẽcõbẽhõ nuõtõprẽ a takhukũ rò a onyãtã. Lõ~ kayã o dõ tẽcõbẽhõkũ nuôtahe myãtãtõ lõplĩ cõ lõ. ²¹ Rò Jesũ hé lahyã èthĩ, “Cõmarya alãangõ dõ thĩ nĩhuõ vã hõ pẽ thĩ yëtõmã nuôma a lõhtyabãhtya cõ hó yëtõnyẽ hó.”

* 4:8 4:8 Li Dõnyã 6:13 * 4:11 4:11 Li Htuthẽhtya 91:11-12 * 4:12 4:12 Li Dõnyã 6:16 * 4:16 4:16 Judaphũ a Mõnyẽduô ma mõkatõ * 4:19 4:19 Isaia 61:1-2

22 Lõ- ù nĩhuõ tahenuõ, ù htuthení lõplĩ cõ lũ pwõ- tãprẽ cõ, rò a tẽhẽbẽmõ hẽbẽnĩ yẽnuõ, ù khyéthukhyéthẽ lõplĩ cõ rò èthĩ hé lahyã, “È ma Joseph aphũprẽkhũ prẽ vãhẽto?”

23 Rò a hẽsũ èthĩ, “Vã zũe tãtẽ cõ ná thĩ ki hẽkháhẽkho vã ná ngõdõnyã otõmũ dõ a hé, “Tẽkhuthará- zasĩmẽ nĩdyẽdũ nẽnẽ nuõ.’ Htuõrõ thĩ ki hẽpõ vã, “Tẽmẽ tẽprõtẽprya dõ pẽ nĩhuõ nẽ mẽ dõ vĩ Capernaum akũ nuõtahenuõ, mẽluõ pẽkuõ myã pẽ bí nẽ duhtya nĩdyẽ vỹẽ tãvĩ akũyẽ nuõ-’ ” phũnuõ pã.

24 Rò Jesũ hé põ, “Vã hẽcõcõ thĩ-, Cõmarya aprẽprõ bítẽ- tãprẽ bẽbẽ, adõkũphũ nĩdũ èsũ nĩdyẽkuõ lũ tãprẽ- to. 25 Vã hẽcõcõ thĩ- dõ Prẽprõ Elia ahtũkhẽ nuõ, nakla thuõna ná tãkwo rò kẽvĩkẽkõ cyẽcũ ohtya dõ Israelkẽ tãkẽlẽ cõ. Bínuõ htũkhẽ, dõ Israel kẽkũ nuõ, prẽmõokryã oẽ kũ- lã cõ. 26 Manãrõ Cõmarya nõcuõ tã Prẽprõ Elia dõ prẽmõokryã nuõtahe a o tãprẽ- to. Cõmarya nõcuõ tã prẽ lũ dõ prẽmõokryã dõ a o dõ vĩ Zarepha, Sidokẽkũ nuõtãprẽ a o prẽ. 27 Htuõrõ, dõ Israel kẽkũ, bí Prẽprõ Elizeo htũkhẽnuõ kayã nĩbẽ tẽsẽmũmyã dõ phãlõ tahenuõ a o ényacõ tadũrõ Cõmarya zasĩmẽ pẽ èthĩ tãprẽ- to, a zasĩmẽ pẽ túprẽ Syria kẽphũ Naama tãprẽ prẽ.”

28 Rò lõ- kayã o bí tẽcõbẽhõkũ nuõtahe nĩhuõ Jesũ hẽbẽ yẽtahe akhẽnuõ, èthĩ thẽplõdu lũ kanõ- to. 29 Èthĩ ihtõ rò cwihtecuõkyã Jesũ dõ vĩklõ, rò èthĩ cwihtya lũ dõ èthĩ lẽonĩdyẽ vỹ solõ lãtaprĩ tãpho. Rò èthĩ tanẽ lẽ shyalatãkyã lũ dõ solẽ, 30 manãrõ a htecuõkyã bí kayã bẽklõbẽmũ nuõtahe aklãmẽkũ prẽ.

Kayã Dõ Khĩnẽkhĩnõ Mẽbẽ Lũ Tãprẽ (Marko 1:21-28)

31 Jesũ cuõ dõ vĩ Capernaum dõ a o bí Galilea kẽkũ yẽnuõ rò bí Judaphũ Mõnyẽduõ akhẽnuõ, a ithyõithya pẽ ù bínuõ. 32 A tẽithyõithya yẽnuõ a o ná a taryẽshyosõ akhu-akhyẽ, kayã khyéthukhyéthẽ ényacõ.

33 Dõ tẽcõbẽhõ akũnuõ, khĩnẽ mũmyãricyã tãduõ mẽbẽ kayãphẽ otãprẽ rò a cyẽpryẽ èhtõẽmõhtya, 34 “Kõ- vỹ Nazarẽphũ Jesũ-, nẽ thẽzũ mẽ pẽ phũtẽ? Nẽ kĩrẽ hyã mẽpyẽmẽkyã mẽthyẽmẽmẽ kyãlõhõ pẽ pã ẽ? Nẽ ma ùpẽ nuõma vã thẽgnẽ prẽ, nẽ ma Cõmarya aphũkhũ sãsẽ tãprẽ.”

35 Jesũ thẽprwõ sũ khĩnẽkhĩnõ, “Thuõthuõ- o lahyã, htecuõkyãmõ dõ kayãphẽ yẽtãprẽ akũnuõ.” Rò khĩnẽkhĩnõ mẽlakhũ tãkyã kayãphẽ yẽtãprẽ dõ èthĩ mẽthẽnyẽ rò a htecuõkyã dõ lũkũ tadũrõ a mẽ bẽsẽ nĩná lũ tãcõ- to.

36 Èthĩ khyéthukhyéthẽ lõplĩ cõ rò èthĩ hé nĩdyẽ khyẽlũ, “A tẽithyõithya yẽtãkuõrõ tẽithyõithya cõ phũtẽ tãcõtõtẽ? A hẽtã prẽ angõ ná a nõhtecuõkyã prẽ khĩnẽ rò khĩnẽ mũmyãricyã yẽtahe htecuõkyã cõcõ.” 37 Yẽtãphũrõ Jesũ mwĩla yẽnuõ ù hẽsolũ pasĩcuõ lõ dõ vĩ Capernaum ná dõ tavĩtava bínuõ tãpho.

Jesũ Zasĩmẽ Kayã Èprẽ (Matteo 8:14-17, Marko 1:29-34)

38 Jesũ htecuõkyã dõ tẽcõbẽhõkũ rò a cuõ dõ Simonẽ ahi. Simonẽ a prẽprẽmõ thẽswĩnẽkũ htyashyõ nyacõ rò èthĩ kwĩthẽzõ Jesũ ná a ki zasĩmẽ pẽ lũ tẽswĩ. 39 Rò Jesũ cuõ okahtõ bí kayãswĩ yẽtãprẽ alẽmyẽ khãshyẽ rò a

hé lữ, “Nè ki omọ kaxhyě ryákyěthyá dúní-” a hé rò tồphuođu atẹkụ tặ rò a ihtò mẹ-emeỗsủ pẹ èthỉ.

⁴⁰ Bí mọtặ akhènuô, kayă tahe éhyă lõplỉ a khỗbỏthyó đố aswiasẻ amyemyẻ acôcô tahe đố Jesủ a o rò Jesủ dyahtya atakhu đố èthỉ alọ tồprẻ htuổ tồprẻ rò a zasimẻkyă pẹ lõplỉ èthỉ tẻswítẻsẻ pwỏ- tồprẻ. ⁴¹ Bí èthỉ éhyă kayă yẻtahe aklẻnuô, khỉnẻkhỉnỏ mẹbẻ lữ tahenuô a opatỏ élả. Rò a htecuỏkyă đố kayă nuỏtahe akủ rò a ẻhtỏhtya, “Nẻ ma Cỏmarya aphủprẻkhủ” phủnuô. Èthỉ yỏ thẻgnẻ lahyă ná Jesủ ma Krỉstu đố Cỏmarya nướhtya lữ rò a ki mẹlwỏhtekạ prẻluhekhủphủ nuỏtồprẻ akhu-akhyẻ, Jesủ thẻprwỏ èthỉ rò a nỏhẻbẻ èthỉ tồmủ- to.

Dỏnyă Tẻ Đố Tẻcỏbẻhỏ Tahe Akủ

⁴² Bí mỏlỉbủ hó akhẻnuô, Jesủ o đố vỉkủ rò a htecuỏ đố khẻlẻ đố ử o tồprẻ- to tồpho. Kayă lủmyápủ ẻnyacỏ lữ, rò bí èthỉ myáhtye hó lữ akhẻnuô, a kwỉthẻzỏ lahyă lữ, htecuỏ taphả khỏkyă tặ ná pẻ tằmẻ ní-, a hé lữ phủnuô. ⁴³ Manárò, Jesủ hẻsủ èthỉ, “Vả tỏbẻ cuỏ hẻsỏdỏnyă luổ pẻkuổ kayă o đố vỉ aruỏ tahe ná Cỏmarya ahtyẻakẻ a tẻthẻkrủmila ari-akỷă, mẹtẻhẻrỏ Byacẻ Cỏmarya nỏhyă vả ná vả kibẻ mẹ tẻmẻ yẻtỏcỏ agnẻ hó.” ⁴⁴ Phủnuô akhu-akhyẻ, a lẻ hẻsỏdỏnyă pẻ ử ná Cỏmarya alảangỏ đố Judakẻ tẻcỏbẻhỏ nuỏtahe akủ.

5

Jesủ A Khỏpacẻ Đố Arẻlỏ Tahe (Matteo 4:18-22, Marko 1:16-20)

¹ Tỏnyẻkhẻ bí Jesủ kahtỏ o đố Gennesaret htyẻòduhtủ akhẻnuô, kayă tahe thẻzủ nỉhuổ lahyă Cỏmarya alảangỏ rò a hyă tadwítashya rỏẻ nyacỏ đố Jesủ a o. ² Jesủ myáhtye thỏklyẻ đố ử kạ báo ẻ đố htyẻhtủ nyẻbẻ. Prẻmẻ-etẻphủ tahe htecuỏkyă đố thỏklyẻkủ rò èthỉ cuỏ ishủỏplỉ nỉdyẻ lahyă a itavỉ. ³ Jesủ cuỏhtyanuổ đố Simonẻ a thỏklyẻkủ rò a nỏkhyă thỏthủnuổ lữ thỏklyẻ yẻnuỏ đố htyẻzặ taki, htuỏrỏ Jesủ onyătặ đố thỏklyẻkủ rò a ithyỏtặ kayă bẻmủ nuỏtahe.

⁴ Bí a ithyỏ htuỏhỏnuô, a hé Simonẻ, “Khyănuỏyẻ nẻ thỏklyẻyẻ đố htyẻzặnuỏ. Thyáphủ thỉ ki pủnỉ lahyă tẻ agnẻnuỏrỏ, cỏtặ lahyă thỉ itavỉ nuỏtahe.”

⁵ Simonẻ hẻsủ lữ, “Thárá, pẻ cỏhtuỏhỏ tồthẻ- tồthẻ cỏhỏ rò tẻnỉ tỏbẻ- to, tadủrỏ phủ nẻ hẻnuỏ vả ki cỏtặ pỏkhyẻ ẻ-.”

⁶ Èthỉ cỏtặ itavỉ rò tẻnỉ ẻnyacỏ, a tuỏ cỏ đố itavỉ phủ lazẻkyă cỏ. ⁷ Phủnuô akhu-akhyẻ, èthỉ éhyă pỏ lahyă akhỏ o đố thỏklyẻkủ đố aruỏ tỏbẻ tahe ki hyă mẹcwỏkuổ èthỉ. Akhỏ tahe hyă mẹcwỏ kuổ èthỉ rò a pủnuổ lahyă tẻ đố thỏklyẻkủ rò a bả cỏ ná thỏklyẻ nyẻbẻ, rò tuỏ cỏ đố thỏklyẻ yẻnyẻbẻ phủlacủ talỉ cỏ.

⁸ Bí Simonẻ Petru myáhtye tẻmẻ-anẻ phủyẻ akhẻ, a dỏngủlyạ đố Jesủ a khảduỏshyẻ rò a hé, “Byacẻ, htecuỏ taphảkyă ná vả, vả ma kayă tẻthủtẻo-raphủ prẻ.” ⁹ ẻ ná akhỏ đố a o kuổ ná lữ tahe pủnỉ ẻnyacỏ tẻ akhu-akhyẻ, èthỉ khyẻthukhyẻthẻ lỏ lahyă cỏ. ¹⁰ Prẻmẻrỏkuổ tẻ ná Simonẻ tahema Zebedeo

aphúkhũ, Jakomo ná Giovanni prè. Èthĩ ma a khyéthukhyéthé kuõ nyacó cõ.

Jesũ hé Simonè, “Théisè tãmé, cáhtya yětõnyě tãplehyã, nè ki htwõhtya kayã dõ a cuóéhyã ù dõ Cómarya a o thyáná nè pútě yěnuô pã.” ¹¹ Èthĩ báokyã thòklyě yětahe dõ htyěhtũ rò, bekyã lǒlǒ~ tẹ dõ a o ná èthĩ nuõtahe htuõrò èthĩ krwõkuõ Jesũ akhyě. Rò èthĩ htwõhtyakuõ Byacè Jesũ Krístu a khõpacě tahe.

Jesũ Zasímé Kayã Tôprè
(Matteo 8:1-4, Marko 1:40-45)

¹² Tôphuõkhě bí Jesũ o dõ vřtõvř akhěnuô, prèbè tèsěmũmyã dõ phálo o tôprè. Bí a myáhtye Jesũ akhěnuô, a dãngũlyã dõ Jesũ a khãduõshyé, rò a kwřthézò lũ, “Byacè~, nè ki thèplòo zasímé pẹ vã tèsěyě hěnuõma nè za cyã prè.”

¹³ Jesũ zõhyã atakhu rò a tóbèhtuõ lũ rò a hé lũ, “Vã thèplòo prè,” a hé htuõrò “Tèsě~ sımékyãmõ,” a hé pọ phúnuô, rò tôphuõtuõ tèsě sımékyã có.

¹⁴ Jesũ mekyã lũ ngó, “Hésoluõ pẹ tã ù tôprè~ tãmé ní~. Cuõ dyéluõmyã nènè dõ bwřdu nuõtôprè a o nuõ ní~. Htuõrò nè tèsě sımékhó yěnuô, thyáphú a ki khyáluõ pẹkuõ dõ kayã éprè a mètěnyě nuõrò lũtyãhtya kuõ phú Mosè a tèmekyãngó o nuõ ní~.”

¹⁵ A nõhéluõ ù tôprè~ to tadúro Byacè Jesũ ari-akyã yěnuô, kayã lé heso luõpasıcuõ yeklõ ná a khãlělye nuõ có, rò kayã tahe thézũ nřhuõ lahyã a tẹhébè, htuõrò a thézũ nõhyã zasímé lahyã a tẹswítèsě rò a hyãróhyãé nyacó dõ lũ có. ¹⁶ Manárò Jesũ htecuõkyã tamõmõ dõ kėsěhtyěkyã lõtámákhũ rò cuõ kwřcóbě bínuõ.

Jesũ Zasímé Kayã Thyětõkyě
(Matteo 9:1-8, Marko 2:1-12)

¹⁷ Tõnyěkhě bí Jesũ ithyóithyatã ù akhěnuô, Pharisěophú tahe ná prèithyó tětthyótětthya athárá tahe onyão kuõ lahyã bínuõ. Èthĩ yětahe nuõma a o lahyã hò dõ lǒ~ dõ o dõ Galilea kékũ, nuõtahe ná lǒ~ dõ o dõ Juda kékũ nuõtahe ná dõ vř Jerusalem akũnuô hyã hó. Thyáphú Jesũ ki zasímé pẹ kayãswřkayãsě yětahenuõrò Byacè Cómarya a tẹprõtèprya okuõ ná lũ. ¹⁸ Kayã tahe záhyã kayã thyětõkyě tôprè, rò èthĩ záhyã sıhtě ná lěmyě. Rò thyáphú a ki dyatãní lũ dõ Jesũ a mètěnyě nuõrò, a yácú cõnuõ lũ dõ hidókũ. ¹⁹ Manárò kayã yõ oró talwósúlũ akhu-akhyě, èthĩ zãnuõ cyã pãto. Phúnuõrò èthĩ záhtya lũ dõ hikhuklwó tabyekhu rò htyameplõ lahyã hikhuklwó rò cyãtã sıhtělõ lěmyěmyě kayãyã dõ kayã tôplutôphè aklãmékũ dõ Jesũ anyěhyã.

²⁰ Bí Jesũ myáhtye èthĩ atèzũsõ nyacó akhěnuô, a hé kayã swř nuõtôprè, “Khõbõthyó~ vã plwõkyã hó nè tètthútèora tahe hó.”

²¹ Prèithyó tětthyótětthya athárá tahe ná Pharisěophú tahe hé nřdyé khyělũ, “Kayã yětôprè hěbèthú hó Cómarya hó. Ŭpě tôprè ki plwõkyã cyã tètthú pẹ? Prè plwõkyã cyã tètthú ma túprè Cómarya tôprè prè.”

²² Jesũ thěgně èthĩ hé nřdyé khyělũ yětahe rò a sudyã èthĩ, “Thĩ cuõtane tuõ lahyã dõ thĩ thèplòkũ phúnuõma mètě? ²³ Ki hé, ‘Plwõkyãhó nè tètthútèora

hó,' mátorò 'Kahtò rò cuómò,' kihéma bítè tôcô azúklò? ²⁴ Manárò prèlukayã aphúkhũ má vãyě, thyáphú thĩ ki thégñě lahyã, dõ hekhu yěnuô, vã o ná taryěshyosõ dõ vã plwõkyãbé ù tètùtèplá tahenuôrò, vã ki dyéluõ pè thĩ," a héhtuõ phúnuô rò a hé prèthyètòkyě yètòprè, "Vã hé nẹ, ihtò talũní nẹ klolémyě nuôrò kamõ dõ nẹ hinuô." ²⁵ Tôphuõtuõ kayãphě nuôtòprè ihtò talũní a klolémyě dõ kayã tòplutòphè anyěhyã rò htekaķyã dõ ahi rò a htuthěhtya Cómarya. ²⁶ Û khyéthukhyéthé lǒplĩ có pwõ~ prè có. Rò èthĩ htuthěhtya lahyã Cómarya rò a hé lahyã, "Yětònyě, pè myáhtyehó tètòtèprya tahe hó!"

Jesũ Ě Levi

(Matteo 9:9-13, Marko 2:13-17)

²⁷ A mehtuõ phúnuô rò, Jesũ htecuõkyã, rò a cuómýáhtye ná prèkwĩ amo-ará tòprè dõ amwĩ ná Levi. Rò a onyáo dõ lèkwĩ amo-ará hikũ. Rò Jesũ hé lũ, "Krwõkuõ vãkhyě rò htwõ kuõ vã khõpacě." ²⁸ Levi kahtò rò dyakyã lǒlǒ-tè dõ a o ná lũ nuõtahe rò a krwõcuõkuõ Jesũ akhyě.

²⁹ Yětòphuõrò, Levi menĩ pwědu tòpwě dõ ahi, rò a mepwě pè Jesũgně prè. Rò a mehyãní akhõathyó dõ a kwĩ amo-ará tahe ná sǐprěsĩmyã dõ aruõtahe, rò a hyãepluhyãephè kuõ lǒ ná lũ. ³⁰ Pharisěophú tahe ná prèithyó tètthyótèthya athára dõ èthĩ aplóamukũ tahe dya lǒ tètthú dõ Byacè Jesũ a khõpacě tahe akhu rò a hé, "Thĩ cuõ etõõtõkuõ ná prèkwĩamo-ará tahe ná prèoraphú nuõtahe metě?" Èthĩ sudyã lahyã phúnuô.

³¹ Jesũ hēsũ èthĩ, "Kayã dõ a oshyo-opryã tahenuô a lo ná tètkhutháradu to. Kayã dõ aswíasě tahenuô túma a lo prè tètkhutháradu prè. ³² Vã hyã éka kayã dõ acóate nuõtahe máto. Thyáphú prèoraphú tahe ki za nĩdũ lahyã ané nuôrò, vã hyã éka èthĩ prè."

Û Sudyã Tèduõesè Ari-akyã

(Matteo 9:14-17, Marko 2:18-22)

³³ Pharisěophú tahe ná prèithyó tètthyótèthya athára tahe hé Jesũ, "Giovanni a khõpacě tahe ná Pharisěophú a khõpacě tahe duõe sèesèò rò kwicóbě tamõtãmõ có tadúro nẹ khõpacě tahe rò a duõeduõõ kuõũ to vã."

³⁴ Byacè Jesũ hēsũ èthĩ ná ngõkhákho tòmũ rò a hé, "Bĩ khõměkhũphě otõkuõpã ná akhõ sǐprěsĩmyã akhěnuô, ù nõ duõeduõõ cyãnyã sǐprěsĩmyã tahe sè ě? ³⁵ Tònyěnyě pãnuô ù ki écuõ taphãkyã khõměkhũphě pã. Bínuõakhě pãma èthĩ ki duõeduõõ lahyã pã."

³⁶ Jesũ hé pè pò èthĩ ná ngõkhákho tótò rò a hé, "Û htózě çathě rò ù iséphèbí ná çalye nuô a o tòprè~ to. Ki mephúnuô hérò çathěyěnuô a ki lazěpyékyã pã, htũto ikěthě ná ikělye yěnuô arětthórěhtyě pã lũ to. ³⁷ Û zũnuõ thòbĩthěhtyězãthě dõ htyěõphályekũ nuô a o tòprè~ to. Û ki zũnuõ phúnuô hérò htyězãthě yěnuô a ki thěphékyã htyěõphálye yětómě pã, rò htyězã ki lakuõkyã lǒ pã, rò htyěõ ki phěpyékyã pã. ³⁸ Û tǒbè zũnuõ prè htyězãthě dõ htyěõpháthě akũ prè~. ³⁹ Htuõrò kayã dõ a õnó htũõhó htyězãlye tahenuô a thézũ õ pã htyězãthě tòprè~ to. 'Htyězãlye nuô a viklõ ná athě,' a hé pè èthĩ phúnuô."

6

*Ů Sudyã Judaphú A Mõnyẽduô Ari-akyã
(Matteo 12:1-8, Marko 2:23-28)*

¹ Bí Judaphú Mõnyẽduô tõnyẽ khẽnuô, Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõklyá rò cuõnuõcuõbẽ ù buõkũlä prẽlẽkhu tahe. Rò a khõpacẽ tahe prá lahyã ù buõkũlä plyã rò ithĩplĩkyã lõ buõkũläphá rò a e lahyã. ² Rò Pharisẽophú tahe sudyã, “Cõmarya tẽthyótẽthya hé ná Judaphú a Mõnyẽduô yẽnuô, tẽmẽ dõ thĩ tõbẽ mẽnĩ to tahenuô, thĩ cuõmẽdũ lahyã thĩgnẽ phũnuô mẽnẽ?”

³ Jesũ hẽsũ èthĩ, “Bí Davi ná a khõbõthyó tahe ladyáeladyãõ akhẽnuô, a mẽkryã- ìtẽtẽ nuõma thĩ hõnõ kuõnyã ù to ẽ? ⁴ Èthĩ cuõnuõ lahyã dõ Cõmarya ahĩkũ rò a phyée khõmũ dõ ù lũhtya ná Cõmarya nuõtahe, khõmũ yẽtahe nuõma enĩ prẽtũ prẽlũtyãtẽphũ tahe prẽ tadũrò Davi ná a khõpacẽ tahe cuõnuõphyée vãhẽto?” ⁵ Rò Jesũ hé pẽ põ èthĩ, “Prẽlukayã aphũkhũ mãdũ vã yẽnuõma Mõnyẽduô a Byacè tõprẽhõ.”

*Jesũ Zasĩmẽ Kayã Takhuthyẽ Tôkhó Tôprẽ
(Matteo 12:9-14, Marko 3:1-6)*

⁶ Bí Judaphú a Mõnyẽduô dõ aruô tõnyẽ kenuô, Jesũ cuõnuõ dõ tẽcõbẽhõkũ rò cuõnuõ ithyóithyanĩ ù bĩnuô. Bí tẽcõbẽ hõkũnuô kayãphẽ takhuthyẽ dõ cõhtwó tõkhó o tõprẽ. ⁷ Prẽithyó tẽthyótẽthya athárã tahe ná Pharisẽophú tahe myápũ lahyã tẽritẽkyã tõcõcõ dõ a ki pũnĩ lahyã Byacè Jesũ a tẽthũ. Phũnuô akhu-akhyẽ èthĩ opõmyã lahyã ná Judaphú a Mõnyẽduô yẽnuõma a zasĩmẽ pẽ ùtẽsẽ pã ẽ, ma to ẽ, phũnuô. ⁸ Manárò Jesũ thẽgnẽ èthĩ atẽtanẽ tahe akhu-akhyẽ a hé kayã takhuthyẽ tõkhó yẽtõprẽ, “Hyãihtò dõ ù klãmẽkũyẽ,” rò kayã nuõtõprẽ hyãihtò bĩnuô.

⁹ Phũnuõhtuõrò Jesũ hé èthĩ, “Vã sudyã põ thĩ nõgõ tõmũ, pẽ tẽthyótẽthya hé pẽ ná bí Judaphú a Mõnyẽduô akhẽnuõma, pẽ tõbẽ mẽ cwõ ù ẽ? Mãtorò pẽ tõbẽ mẽpyãmesẽ ù ẽ? Pẽ tõbẽ mẽlwõhtekã kayã tõprẽprẽ athẽplõ htwõprẽ ẽ? Mãtoma pẽ tõbẽ mẽpyẽmẽkyã ù ẽ?”

¹⁰ A myã tarítavã htuõlõ èthĩ rò a hé kayã takhuthyẽ tõkhó yẽtõprẽ, “Zõhte nẽ takhunuô,” rò a krwõmẽ kuõphũ Jesũ hé lũ nuô, rò atakhu ryákakhyẽ plũlõ khyẽthya. ¹¹ Manárò prẽithyó tẽthyótẽthya athárã tahe ná Pharisẽophú tahe thẽplõdu nyacõ Byacè rò èthĩ tõbẽ mẽ Jesũ phũtẽnuô, èthĩ cuõ okú hẽbẽ nĩdyẽ lũ.

*Jesũ Nwõhtya Prẽdõnyãphũ Shyẽthẽnyẽ
(Matteo 10:1-4, Marko 3:13-19)*

¹² Bĩnuõhtuõrò, Jesũ kĩrẽ cuõ kwĩcõbẽ rò a cuõhtya dõ solõ. Rò a cuõ kwĩcõbẽhtya Cõmarya bĩnuô tõthẽ- tõthẽ cõ. ¹³ Bí mõlĩbũ hõ akhẽnuô, a èhyãplõ lõ a khõpacẽ tahe dõ a o, rò a nwõhtya kayã shyẽthẽnyẽ dõ èthĩ aklẽ, rò èthĩ shyẽthẽnyẽ yẽnuô, a enĩ pẽ lũmwĩ ná prẽdõnyãphũ tahe. ¹⁴ Simonẽ (Dõ Jesũ ẽ pẽ põ lũmwĩ ná Petru) ná apuõ Andrea, Jakomo ná Giovanni, Philipu ná Bartholomeo, ¹⁵ Matteo ná Thomazo, Alphaeo aphũkhũ Jakomo, ná Simonẽ (A yõ mõnĩ ahtyẽakẽ rò a o dõ Zeloto aplõamũkũ rò ù ẽ lũ

ná Zelotophú.) ¹⁶ Jakomo aphúkhũ Juda, ná Juda Iscariot dǒ a htwǒhtya prěisěťakyã Jesũ nuôtǒprě.

*Jesũ A Těithyóithya Ná A Tězasimě
(Matteo 4:23-25)*

¹⁷ Jesũ ná a khǒpacě tahe o dǒ sokhu hıtã rò a tãkahtò o lahyã bí kěpěkhu tǒpho. A khǒpacě dǒ aruô tǒplutǒphè ná kayã o dǒ Judakě sĭkěllǒ tahe ná dǒ vĭ Jerusalem akũ ná vĭ Tyrephú ná vĭ Sidophú dǒ a o dǒ htyědutavahtũ tahe hyã opǒplu-opǒphè rě lǒplĭ dũ hó bĭnuô. ¹⁸ Èthĭ thězũ nĭhuǒ lahyã Jesũ a tẹhébédonyã htuǒto a thězũ nõzasimě lahyã Jesũ ná a tẹswıtèsě rò a hyã lahyã prě. Jesũ vẹhtekyã pẹ kayã dǒ khĭnékhĭnǒ mẹbè lũ nuótahe. ¹⁹ Kayã pwǒprě pũ tǒbè lǒ lũ, mẹtẹhéro tẹprotẹprya o dǒ lǔnẹlǒ hte rò a zasimě pẹ lǒplĭ có ǔ tẹswıtèsě pwǒ~ prě có.

*Tẹthékřũthélǒ Ná Tẹthéplěthézò
(Matteo 5:1-12)*

- ²⁰ Jesũ myátãtã~ dǒ a khǒpacě tahe rò a hé èthĭ,
“Thĭ dǒ a sǒphásoryã yětahenuô, Cǒmarya ki sǒri mǎlakǒ có thĭ hó,
mẹtẹhéro Cǒmarya htyělékékũ nuóma kayã phúnuótahe atẹ hó.
- ²¹ Thĭ dǒ a thěvĭthée khǒnyã yětahenuô, Cǒmarya ki sǒri mǎlakǒ có thĭ hó,
mẹtẹhéro Cǒmarya ki dyé ekǒóbã thĭ pã!
Thĭ dǒ a nguǒhè khǒnyã yětahenuô, Cǒmarya ki sǒri mǎlakǒ có thĭ hó,
mẹtẹhéro thĭ ki nyěhǎnǒ pã!
- ²² Thĭ yǒ zũe prẹlukayã aphúkhũ mǎhó vǎyě akhu-akhyě rò ǔ thěhte thĭ, ǔ
émǒsũ thĭ to, ǔ pacyéishyě thĭ rò ǔ hé mũmyáricyã thĭ akhu-akhyě,
thĭ ki nĭbè mǎlakǒ cóhó tẹsǒri hó.
- ²³ “Mẹtẹhéro èthĭ aphyěaphuǒ dǒ~ nyénu tahenuô, a mẹcyẹmẹcũ
htuǒlǒhó prẹpro tahe phúnuô hó. Bí thĭ myáhtye bėhó phúnuô pã
akhėnuô, thěkrũthélǒ lahyã ní~. Thélǒthélya rò pǎilě lahyã ní~, mẹtẹhéro
dǒ thĭgněnuô, Cǒmarya dya-one pẹhó thĭ tẹmėnĭkhwókè dǒ mǒkhu nuô adu
lakálakǒ có.
- ²⁴ Manárò thĭ dǒ a duzǎhtyathě lahyã yětǒhtũ tahe thĭ, thĭ yǒ ohtwǒprėnǒ
lahyã hó dǒ tẹ aphwĭamǒ akũ hó akhu-akhyě, tẹcyětẹcũ ki hyǎbè
mǎlakǒ có thĭ pã.
- ²⁵ Thĭ dǒ a ekǒóbã lahyã khǒnyáyě tahe thĭ~, tẹcyětẹcũ ki bė mǎlakǒ có nyǎ
thĭ pã, thĭ ki ovĭokǒ kuǒke pã!
Thĭ dǒ a nyěhǎtakǎnǒ khǒnyáyě tahe thĭ, tẹcyětẹcũ ki hyǎbè mǎlakǒ có thĭ
pã, mẹtẹhéro shuǒkhě ki hyǎtuǒ dǒ thĭ ki thěplěnebè rò kinguǒkihe
kuǒke pã!
- ²⁶ “Thĭ dǒ kayã pwǒprě htuthé nĭdyé hó thĭ yětahenuô, thĭ ki nĭbè mǎlakǒ có
tẹcyětẹcũ pã, mẹtẹhéro thĭphyěthĭphuǒ dǒ~ nyénu tahenuô a htuthé nĭdyé
htuǒdũhó prẹprolahǒ prẹprolahya tahe phúnuô hó.

*Mǒnĭ Kayã Dǒ A Thěhte Pẹ Tahe
(Matteo 5:38-48, 7:12)*

27 “Manárò thĩ ki thézũ níďă héré vă thézũ hésonĩ pẹ thĩ tẹtahe, mọńĩ lahyă kayă dǒ a thẹhte thĩ nuôtahe* rò meryásũ kayă dǒ a thẹhte thĩ nuôtahe ní. 28 Sòrinĩ kayă dǒ a isò thĩ nuôtahe, rò kwícóbè pẹ kayă dǒ a mẹ mũmyáricyă thĩ nuôtahe agně ní. 29 Kayă tǒprèprè ki plyă nẹ khălishyé kihérò dyé plyă pǒ è dǒ a okyă nuôtôkyě ní. Kayă tǒprèprè ki phyéphe nẹ çaklǒ kihérò, nõphyécuónĩ pǒ è ná nẹçă dǒ akũ nuôtǒpũ ní. 30 Ûpèpè- bèbè ki a kwĩ nètè tǒcǒcǒ héré dyépé è rò bí kayă tǒprèprè phyé nètè tǒcǒcǒ akhènuò, kwĩ kăkhyě tă è tǎmè ní. 31 Mepé ù phú thĩ thézũ nõmè ù ná thĩnè nuò ní.

32 “Thĩ ki mọńĩ prétũ kayă dǒ a mọńĩ thĩ nuôtahe pré kihérò ù htuthénĩ ná thĩ tǒprè- to. Kayă tẹthútèoraphú pré tahe rò a mọ kăkhyèsũ thyákuòdũ kayă dǒ a mọńĩ lũ nuôtahe phúnuò hǒ. 33 Rò thĩ ki meryá túpré kayă dǒ a meryá thĩ nuôtahe pré kihérò ù htuthénĩ ná thĩ tǒprè- to. Kayă tẹthútèoraphú pré tahe rò a meryá kăkhyèsũ thyákuò dũ kayă dǒ a meryá èthĩ nuôtahe phúnuò hǒ. 34 Rò thĩ ki dyébò túpré thĩ tătè ná kayă dǒ thĩ myásũ dǒ thĩ ki nĩbè kăkhyě khyèthyá thĩ tătè dǒ a o nuôtahe pré kihérò ù htuthénĩ ná thĩ tǒprè- to. Kayă tẹthútèoraphú pré tahe- rò a dyébò pẹ atătè ná prèoraphú dǒ èthĩ myásũ ná a ki dyé kăkhyě bé bã khyèthyá lũ pǎnuò tahe a o, thyákuòdũ phúnuò pré. 35 Tǒbè mẹnĩ phúnuò to! Mọńĩ kayă dǒ a thẹhte thĩ nuôtahe rò meryá èthĩ nuò. Dyébò tẹ rò myásũ nĩbè kăkhyě tă tètǒcǒ- tǎmè. Thĩ ki mephúnuò héré Cómarya ki sòrisòbũ tǎpòtǎpè cǒ thĩ pǎ, thĩ ki dyébò ù rò thĩ ki myásũ nĩbè kăkhyě khyèthyá tẹ tǒcǒ- to hénuòma ù ki myáhtye thĩ ná tẹhtútadũ Cómarya aphúmòphúkũ thĩtahe pǎ, mètèhéro Cómarya meryásũ kayă dǒ a thègnè sũ kuò ùbwíütaryè to nuôtahe ná kayă dǒ acyëaricyă dũgnè nuôtahe. 36 Thĩ bè thézõnĩ kuòũ phú thĩ Phè Cómarya thézõnĩ ù nuò.

*Tèhébõhébye Û, Tètanèthúbõ Tanèthúbye Û
(Matteo 7:1-5)*

37 “Hébõhébye ù, tanèthúbõtanèthúbye tă ù tǎmè. Thĩ ki hébõhébye ù, tanèthúbõtanèthúbye ù to hénuòma Cómarya melyè kăkhyèsũ thĩ to. Betèthú tă ù tǎmè, túma Cómarya betèthú thĩ to. Plwõkyă ùtèthú ní, túma Cómarya plwõkyă thĩ tẹthú pǎ. 38 Dyépé ù, túma Cómarya ki dyé pẹ kuòke thĩ pǎ. Cómarya ki ruò laklyă rò tǒbă cǒmǒ tǎpòtǎpè sùpé cǒ thĩ pǎ, mètèhéro, Cómarya ki tǒsũ pẹ thĩ phú thĩ tǒ pẹ ù nuò pǎ.”

39 Htuòrò Jesũ hé pẹ èthĩ ná nõgkhákho tǒmũ, rò a hé pẹ èthĩ, “Kayă mètèkhĩ tǒprènuò a thũcuò cyă pẹ kayă mètèkhĩ dǒ aruòtǒprè klyá to. Ki a thũ héré èthĩ ki latǎlǒ dǒ hekũ thényè pǎ. 40 Khõpacènuò acyáadè lǒklǒ ná athára takhyă- to. Manárò, khõpacè tǒprèprè dǒ a ithyó plúhtuò lǒhǒ dǒ athára o tǒprènuò a ki cyă thyáná athára nuòpré.

41 “Amúamá opré dǒ thĩ puõvyă prèzúetèphú tǒprè a mètèplòkũ pré rò thĩ myáhtye, manárò thòklǒ o cǒ dǒ thĩ mètèplòkũ cǒ rò, thĩ myáhtye nídyè kuòũ to mètè? 42 Thĩ cuõhétuõ thĩ puõvyă, ‘Puõvyă- vă takhwó htekyă péré nẹ amúamá o dǒ nẹ mètèplòkũ yènuò,’ thĩ hé phúnuò tadúro thòklǒ o cǒ

* 6:27 6:27 Angólasá thyáná “khura” pẹ hé nuòhó

dố thĩ mètèplòkũ còrò thĩ myáhtye nĩdyé è to. Thĩ cuõhé ù phúnuô ma anĩ to. Prè cyézócòtę ané thĩ~ phyéhtekyã rėló thòkló o dố thĩ mètèplòkũ nuô, túrò thĩ myáhtyeluõryá rò thĩ takhwó htekyã cyã pẹ amûamá o dố thĩ puõvyã a mètèplòkũ yènuô prè.

Thòmọ Tòmọ Ná Athè
(Matteo 7:17-20, 12:34-35)

⁴³ “Thòryá tòmọnuô athèhte thòthè dố aryáto nuô a oto. Phúnuôhó thòryáto tòmọnuô athèhte cyã thòthèryá to. ⁴⁴ Lélé~ nẹ myápré athè nuõ~ nẹ thègněcyápré amọ prè. Û cuõba-e kadwíthè dố thòshyámọ alo tòprè~ to. Phúnuôhó ù cuõba-e thòbĩthè dố cǎcuõcǎpryalo tòprè~ to. ⁴⁵ Kayãryá tòprènuô a hébèhte prè tẹryá o dố lũ thèplòkũ nuõtahe prè. Kayãcyëricyã tòprènuô, a hébèhte prè tẹmũmyáricyã o dố lũ thèplòkũ nuõtahe prè. Kayã nuô a thèplòkũ obǎ tǎpòtǎpẹ phútèrò akhǎu krwõ hébèhte kuõ phúnuôprè.

Prèisòhtya Hi Thényě
(Matteo 7:24-27)

⁴⁶ “Tòmũ~ thĩ nĩdǎ vǎngó to rò thĩ cuõ étuõ vǎ ná ‘Byacè~ Byacè,’ phúnuõma mẹtè? ⁴⁷ Vǎ ki zũluõ pẹ thĩ ná lỏ~ kayã dố a hyǎ dố vǎ o rò a nĩhuõ vǎlǎvǎngó, rò a nĩdǎ krwõmẹkuõ tahenuô athyáná ítě hénuõma, ⁴⁸ a thyáhóná kayã dố a isóhtya hi rò, a ikhútǎ zǎzǎ hekũ rò a byá hikhǎshyé ná lỏ yènuô tòprè hó. Htyěduhtya, htyělyǎhtyěkhõ hyǎsábè hiyě tòmě tadúro ù yõ isólyǎ klòmoryá è dố lỏlỏ akhu-akhyě, a kazuõ pẹto. ⁴⁹ Manáro kayã tòprèprè dố a nĩhuõ vǎlǎvǎngó rò a nĩdǎ krwõmẹkuõ to tòprènuô, athyáná kayã dố a isóhtya ahi rò a byáma kuõ akhǎshyé ná lỏ to tòprè nuõhó. Bí htyěduhtya, htyělyǎhtyěkhõ hyǎsábè hiyě tòmě akhènuô, tòphuõtuõ a latǎpròkyǎ rò a lakèlamũkyǎ lỏ prè.”

7

Jesũ Zasímé Roma Klyěkhukló Tòprè Alulé
(Matteo 8:5-13, Giovanni 4:43-54)

¹ Bí Jesũ hé pẹ htuõlỏ hó ù ná lỏ~ tẹyètahe akhènuô, a kǎkhyě dố vĩ Capernaum. ² Bí vĩkũnuô Roma klyěkhukló o tòprè, rò alulé phètòprè dố a mọnĩ nyacó lũnuô, a swí rò a phũ kírẹ thyétalı lǎ có hó. ³ Bí klyěkhukló yètòprè nĩhuõ Jesũ ari-akya akhènuô, a nõcuõ Juda muõprũmuõprè dố a htwõ khuklòkhuklyǎ tahe dố Jesũ a o rò a nõcuõkwíthézò lũ ná a ki hyǎ zasímé pẹ lũ lulé yètòprè. ⁴ Bí èthĩ cuõtuõhó dố Jesũ o akhènuô, a kwíthézò tadũ có Jesũ, “Nẹ ki mẹcwó klyěkhukló yètòprè hénuõma a kò prè. ⁵ Mẹtèhèrò a mọnĩ pẹ myécòphú tahe, rò a isóhtya pẹ pẹ tẹcóbèhõ tòmě có ni,” ⁶ rò Jesũ krwõcuõkuõ èthĩ.

Bí a cuõtuõ phũ laròlare hó ná ahi akhènuô, klyěkhukló nuõtòprè nõcuõsũ a khõbóthyó tahe dố Byacè a o rò a nõcuõhé èthĩ, “Byacè~, hyǎ thèpráthétuõ, soryaşõphá tǎ nẹnẹ tǎmẹ, nẹ hyǎnuõprè dố vǎ hikũnuô vǎ kò ná nẹ to. ⁷ Htuõto vǎ tǎnyǎ nĩdyé vǎnẹ ná vǎ hyǎmyáhtyesũ prè nẹ nuô vǎ kò ná nẹ to. Manáro hétǎ prè nẹngó tòmũ nuõma, vǎlulé tẹswí klyá omọkǎ nyǎ dú

hó. ⁸ Mametëro vǎ hé phúyě hénuôma vǎ nẹbyacè nǐdú vǎ bè nǐdǎ kayǎ dǎ aduklǎ ná vǎ tahe angó. Phúnuôhó klyěphú dǎ a o dǎ vǎlě tahenuô a bè nǐdǎkuôdú vǎngó phúnuônuô. Ki vǎ hé klyěphú tôprèprè, ‘cuómǎ,’ hénuôma a bècuó prè, ki vǎ hé ke dǎ aruôtôprè, ‘hyǎmǎ,’ hénuôma a bè hyǎ prè. Htuôto vǎ ki hé vǎcú, ‘mẹmǎyě,’ hénuôma a bè mẹ prè, klyěkhuklǎ nõhyǎ hé pè phúyě.”

⁹ Bí Jesũ nǐhuô a hé phúyě akhěnuô, a khyéthukhyéthé có. A tarítǎ kǎkhyě ané dǎ kayǎ krwǎkuô lǔkhyě tahe a o rò a hé kayǎ bémụ yětahe, “Vǎ hé pè thǐ, tẹzú phúyě nuô, vǎ myǎhtyenó hí tôphuô to. Dǎ Israelphú tahe aklě cóbèbè, vǎ myǎhtyenó hí tẹzúsǎ phúyěnuô hító.” ¹⁰ Bí klyěkhuklǎ akhǎ yětahe kǎtuô dǎ klyěkhuklǎ yětôprè ahi akhěnuô, èthǐ myǎhtye ná alulé swǐ yětôprè omọ-oryǎ kǎkhyě khyěthyǎ hò.

Jesũ Mehtwǎprè Kǎkhyě Prèmòokryǎ Tôprè Aphúkũ

¹¹ Nyětyatorò, Jesũ cuó dǎ vǐ Nain rò a khǎpacě tahe ná kayǎ bémụ tahe krwǎcuóplu krwǎcuóphè kuôlǎ lǔkhyě. ¹² Bí a kǐrè cuótuôhó dǎ vǐ kadǎhtũ akhěnuô, a cuó tǎsú ná kayǎ tômụ záhyǎ iluôluô. Luô tatọ yěnuôma mǎdú prèmò dǎ a okryǎ túdú ná a phúprèkhũ nuôtôprè thyěkyǎ phe lǔ khǎlě. Kayǎ dòphúsophú tahe krwǎ hyǎpluhyǎphè kuôlǎ ná prèmòokryǎ yětôprè. ¹³ Bí Byacè myǎhtye prèmòokryǎ yětôprè akhěnuô, a thèzò nǐdyé nyacò lǔ rò a hé lǔ, “Nguô tǎmè nǐ.”

¹⁴ Rò Jesũ cuóto dǎ luôto yě a o rò a cuóto lõnuô. Bínuôakhě kayǎ dǎ a záhyǎ luô tahe okuô. Rò Jesũ hé, “Prèkhũphúthè ihtò mǎ.” ¹⁵ Rò kayǎ thyě yětôprè ihtòonyǎo, rò a hébè khyěthyǎ. Rò Jesũ nõcuóto khyě lǔ dǎ amụ o.

¹⁶ Kayǎ bémụ yětahe khyéthukhyéthé lõplǐ có rò htuthéhtya lahyǎ Cómarya rò a hé lahyǎ, “Prèpròdu oluôhtya hó dǎ pèklě tôprè hó” rò “Cómarya hyǎlyǎ məcwǎ hò akayǎ hò.” ¹⁷ Kayǎ hésoluô pasǐcuó lõ Jesũ ari-akyǎyě dǎ Judaké tôkèlě ná dǎ o tavítava bí Judaké khǎsòkhǎshyé nuôtahe.

Giovanni Baptista Aprèthũ Tèritèkyǎ Tahe (Matteo 11:1-19)

¹⁸ Giovanni Baptista a khǎpacě tahe hésò pè Giovanni ná lõ tèritèkyǎ yětahe. ¹⁹ Rò Giovanni éhyǎ dǎ a khǎpacě aklě yětahe thényě rò a nõcuó èthǐ dǎ Jesũ a o rò a nõcuósudyǎ lǔ, “Nẹ ma Messia dǎ prèprò tahe héone ná a ki hyǎ pǎ nuôtôprè hó ẻ? Mǎtorò pè tǎbè opomyásúpǎ dǎ aruôtôprè ki hyǎ pǎ agnè nuô ẻ? Cuósudyǎ phúnuô nǐ,” a hécuó èthǐ phúnuô.

²⁰ Bí èthǐ hyǎtuô dǎ Jesũ o akhěnuô, èthǐ hé lǔ, “Giovanni Baptista nõhyǎ pè rò a nõhyǎsudyǎ pè ná nẹrinèkyǎ rò a hé hyǎ pè, ‘Nẹ ma Messia dǎ prèprò tahe héone ná a ki hyǎ pǎ nuôtôprè hó ẻ? Mǎtorò pè tǎbè opomyásúpǎ dǎ aruôtôprè ki hyǎ pǎ agnè nuô ẻ? A hé pè phúnuô.’ ”

²¹ Bí èthǐ hyǎ akhěnuô, atǎ ná Jesũ zasímekǎ ényacó kayǎ dǎ atèswǐ o tahe, kayǎ dǎ atèsè o tahe, kayǎ dǎ khǎnékhǎnǎ mẹbè lǔ tahe ná kayǎ dǎ a mètèkhǐ tahe rò a mẹlǐkǎkhyě pè ù élǎ. ²² A hésú kǎkhyě pè Giovanni nõhyǎ sudyǎ èthǐ tèritèkyǎ yětahe, “Kǎhésò pè Giovanni ná lõ tè dǎ thǐ myǎhtye nǐhuô yětahenuô nǐ. Kayǎ mètèkhǐ tahe myǎhtye cyǎhó, kayǎ

khăduôdá tahe cuốcyáhó, kayă tềsêmũmyá dố phálo tahe sìmé kạkhyế
lồhó, kayă khălèkaồ tahe khălèlỉ lồhó, kayăthyế tahe ihtòhtwồprề kạkhyế
khyếthyáhó, kayă sớryasồpháphú tahe nỉhuồbề kuồhó tềthềkrừmỉla hó.
²³ Dố vắkhuvắkhyế rò kayă dố a thềplồpyế pếto, a zừe tadừ plehyălắ tahenuô
a ki nừbề mắlakồ có tềsớri hó.”

²⁴ Bí Giovanni aprềthừ tềritềkyá tahe hteka htuồhó akhềnuô, Byacề Jesừ
cáhtya hébề pề kayă bằmừ nuôtahe ná Giovanni ari-akya. Rồ a hé pề ethỉ,
“Thỉ htecuố lahyá dố kềsềhtyếkyá lồtamákhừ nuôma, thỉ cuốmyá kryá-
ừpề? Ma thỉ cuốmyá lahyá kềlathề kazuồ pồmồ nuôtahe ế? ²⁵ Phứnuô mắto
kihềrồ, ma thỉ htecuốmyá kryá-ítề? Ma thỉ htecuốmyá prề lahyá kayă dố a
kừthyá pề thỉ hyeca takhềplyarashyỉ tồprềprề nuồprề ế? Kayă dố a kừthyá
phứnuô tahema kayă dố a duzắhtyathề nuôtahe prề, phứnuô tahe ma nề
myáhtye cyá prề dố khwỉhồ tahe akừ prề. ²⁶ Hềpềmyá vắ, thỉ htecuốmyá
kryá-ítềtề? Thỉ htecuốmyá prềprồ tồprềprề ế? Thỉ ki cuốmyá prềprồ
tồprềprề hénuôma a mắhó. Vắ hé thỉ, kayă dố aduklồlồ có ná prềprồnuô, thỉ
myáhtye hó lừ hó. ²⁷ Giovanni ma kayă tồprề dố Cồmarya héone lừilừkyá,
‘Myámồ ề ma prềthừ pề vắ tềritềkyá tồprềhó, thyáphú a ki mềlắ one rề pề
nềklyá lềhyá agnềnuôrồ, vắ nồhyá rềhó ề dố nềnyềhyá hó.’”*

²⁸ Jesừ hé pồ, “Vắ hé pề thỉ, lồ- kayă dố a opacềlyá tahe aklềnuô, adulồklồ
có ná prềplwồhtyế Giovanni a o tồprề to. Maná rồ kayă dố a patỉlồú dố
Cồmarya htyềlềkềkừ tồprềnuô, adulồklồ pắ có ná Giovanni có.”

²⁹ Lồ- kayă yếtahe ná prềkwỉamo-arắ tahenuô a yồ plwồrề htuồhó htyế
dố Giovanni o akhừ-akhyế, bí ethỉ nỉhuồ lahyá Jesừ hébề phứyế akhềnuô,
ethỉ cừe ná Cồmarya a tềmekyắngồ yếtahe nuôma acóate prề. ³⁰ Maná rồ
Cồmarya taze-one pề Pharisềophú ná prềithyó tềthyótềthya athárá tahe
agnề yềnuô, ethỉ cừe kuồú to mềtềhềrồ ethỉ plwồ kuồ lahyá anề ná htyế
dố Giovanni a khadắkừ to.

³¹ Jesừ hé pồ, “Kayă yếtồhtừ tahe ma, a thyádừ ná maítề? Vắ kừrề tềradừ
dyềluồ byábừmyá pềdừ ethỉ ná maítề? ³² Ethỉ ma athyáná pacềphú cuốnyá
bằmừlừ dố klềdắ nuôtahe prề. Rồ a ềtồểmồ cuố nừdyề lừ tồprề ná tồprề rò
a hé lahyá,

‘Pề uố pề thỉ tềlồ rò thỉ ilề toto,

Pề irồihề pề thỉ luồ rò, thỉ nguồ toto.’

³³ “Giovanni Baptista hyắduôe sềsềồ, hyắduồ thồbỉthềhtyếzắ rò thỉ hé
lừ, ‘Khỉnềkhỉnồ mềbề lừ hó.’ ³⁴ Prềlukayá aphúkhừ mắhó vắyề hyắehyắồ
kuồke rò thỉ hé, ‘Myámồ kayă yếtồprềlề, a ồshyô nyacồ thồbỉthềhtyếzắ, a
cuố bồthyókhềkhồ dừgnề ná prềkwỉamo-arắ ná prềoraphú nuôtahelề,’ thỉ
hé phứnuô. ³⁵ Maná rồ bí kayă tahehe ohtwồprề phứ Cồmarya a tềthíphề
yềakhềnuô, kayă dố aruô tahe ki myáhtye thềgnềhyá ná Cồmarya a tềthíphề
yềnuôma a tồprề, phứnuô pắ.”

Jesừ Cuố Dố Pharisềophú Simonề Ahi

³⁶ Pharisëophú tōprè hyăée Jesű dĩmōhé rò Jesű kakuố đố lủhi rò ka-onyă ekuố lủ đố đĩrẻ khăshyẻ. ³⁷ Bí vỉ nuôtôvỉ akũnuô prèmò đố a mệthútẻ otōprẻ. A nỉhuố ná Jesű hyăedỉ bí Pharisëophúyẻ ahi rò a phyéhyăní pyă đố ử mẹ ná lủbủ đố a obă ná htyẻnuômủ tōpyă. ³⁸ Rò a hyăihtòo phũtatò đố Jesű akhyẻkhu rò a nguố rò a mệthẻhtyẻ tặco lủplỉ có Byacẻ Jesű akhăđuô. Rò a htủthủplỉ pẻkyă Byacẻ Jesű khăđuôyẻ ná akhuluộ, rò a nuômủ lủ khăđuô. Htuởrò a lyátặ htyẻnuômủyẻ đố lủ khăđuôlo.

³⁹ Bí Pharisëophú đố a émosủ Jesű yẻtōprẻ myáhtye a mệphúyẻ akhẻnuô, a tanẻ đố a thẻplòkủ, “Kayă yẻtōprẻnuô, a ki mặlakỏ prẻprỏ tōprẻ kihẻrò, prèmò đố a tởbẻ lủ yẻtōprẻ nuôma prèmò phútẻ tởcôtẻ, rò đố arẻano nuôma a ohtwỏprẻ mẻkryă~ phútẻnuô a tở thẻgnẻ vă,”

⁴⁰ Rò Jesű hé lủ, “Simonẻ, vă thẻzủ hé nẻ tẻtỏcỏ.”

Rò Simonẻ hẻsủ lủ, “Hẻmỏ Thará, anỉ prẻ.”

⁴¹ Jesű hé lủ, “Bẻtỏphuố kayă othẻnyẻ, anuốasu o rò a tởbẻ plặkặkyẻ kayă đố a plwỏbỏẻ ethỉ rủ yẻtōprẻ. Tỏprẻnuô asu-o rủzyẻ nyặcwẻ, rò đố aruô tỏprẻnuô asu-o rủzyẻ hákhya. ⁴² Ethỉ plặ kặkyẻbẻ pặ asu tỏprẻ~ to akhuakhyẻ rủbyacẻ yẻtōprẻ dyalwỏkyă pẻ ethỉsu yẻtahe. Ki mẻphủnuởrò, bítẻ tỏprẻ ki mỏlỏklỏ lủ pẻ?”

⁴³ Rò Simonẻ hẻsủẻ, “Vă tanẻ myáma, kayă đố a plwỏlwỏkyăẻ pẻklỏ lủsu nuôtỏprẻ mỏnỉẻ klỏ lủ kỏle.”

Rò Jesű hẻsủ lủ, “Nẻ hé tở prẻ.”

⁴⁴ Htuởrò Byacẻ Jesű tarỉ kặkyẻtỏ đố prèmò yẻtōprẻ a o rò a hé Simonẻ, “Nẻ myáhtye sále prèmò yẻtōprẻẻ? Vă hyăanuố có đố nẻ hidỏkủ có rò, phủ pẻ lẻklỏ o ná nẻ tởbẻ dyẻ vă htyẻ lẻsỉplỉ khăđuô agnẻnuô nẻ dyẻ vă to. Manáròẻ yẻnuô a htủplỉ có vă khăđuô ná a mệthẻhtyẻ có rò a htủthủ có ná akhuluộ có. ⁴⁵ Nẻ rò nẻ nuômủsủ vă to, manáròẻ rò cáhtya bí vă hyăanuố akhẻ, a nuômủ vă khăđuônuô a okủ có tỏphuố~ to. ⁴⁶ Phủ pẻ lẻklỏlẻkhya onuô, nẻ plỏ pẻkuố vă khukỏ ná máũhtyẻ to, manáròẻ rò a lyátặ có htyẻnuômủ đố vă khăđuôlo có. ⁴⁷ Phủnuởrò vă hé nẻ, prèmò đố atẻthủ oẻ yẻtỏprẻnuô, Cỏmarya plwỏkyă lỏhỏ lủtẻthủ hỏ. Phủnuởrò a khyáluố hỏ ná a mỏ nỉdyẻ nyacỏ vă hỏ. Manárò kayă đố Cỏmarya plwỏkyă patỉ prẻ lủtẻthủ tahenuô a ki mỏnỉ kặkyẻsủ patỉprẻ Cỏmarya prẻ.”

⁴⁸ Htuởrò Jesű hé prèmò nuôtỏprẻ, “Vă plwỏkyă lỏhỏ nẻ tẻthủtẻora hỏ.”

⁴⁹ Kayă đố a onyăo tavaकुố ná Jesű bí lẻedỉrẻ khăshyẻ nuôtahe hé nỉdyẻlủ, “A cuố plwỏkyă cyă có ử tẻthủtẻora có ròẻ ma kayă phútẻ tỏprẻ cỏtẻ?”

⁵⁰ Manárò Jesű hẻnỉ prèmò nuôtỏprẻ, “Nẻ tẻzủtẻnyă nuô, a mẻlwỏhtekặ hỏ nẻ hỏ. Kặmỏmỏ kặryáryă đủ nỉ~.”

8

Prèmò Đố A Krwỏcuốkuố Jesű Akhyẻ Tahe

¹ Đốkhyẻ nyẻtyato nuô, Jesű htecuốklyă rò a cuốnuố tởđỏ htuố tởđỏ, tỏvỉ htuố tỏvỉ, rò a cuốlẻ hẻsỏđỏnyă pẻ ử ná Cỏmarya ahtyẻakẻ a tẻthẻkrủmỉla ari-akyă. Rò a khỏpacẻ shyẻthẻnyẻ krwỏcuốkuố lủkhyẻ. ² Htuỏto prèmò

dó khínékhinò mēbè lǔ rò Jesù vèhtekyã pè lǔ tahe, ná aswiasè lahyã rò Jesù zasimé pè lǔ tahenuô, a krwöcuô tǒkuô. Èthi yètahe nuôma kryã-Ûpè hénuôma, Maria (Dó ù é lǔ ná Magdalena dôkǔmuô), è ma khiné thuôthyótôduô o dó lǔkǔ rò Jesù vèhtekyã pè lǔ nuôtôprè hò rò a krwöcuô tǒkuô. ³ Htuôró Chuza dó a myákhwèni pè Khwí Herodè a tǎmuôtǎtè dó khwí hókǔnuô tôprè amè Joanna ná Susanna ná prēmò dó aruô tahe krwöcuô pa ékuôlǎ lǔ. Prēmò yètahenuô, thyáphú èthi ki mēcwómekô ní Jesù ná a prèdonyáphú yètahenuôró, èthi lǒkyã nídyédú lahyã arúahťè rò a krwöcuôkuô èthi akhyè.

*Dyá Khákho Pé Ũ Ná Prèpruôtǎ Tèklwítèlwí Ari-akyã
(Matteo 13:1-9, Marko 4:1-9)*

⁴ Bí kayã bémú dó a hyã pètó tǒvǐ htuô tǒvǐ tahe hyãopló tǎsúló lǔ dó Byacè Jesù o akhènuô, Byacè dyákho pè èthi ná ngókhákho tǒtǒ rò a hé, ⁵ “Bètôphuô prēmēprèphú o tǒprè. Rò tǒnyèkhè a hyã pruôtǎ tèklwí. Rò bí a pruôtǎ tèklwí dó prékhu akhè, tahehenuô a latǎ dó klyáděkǔ, rò ù izítapró cuô lòplǐ lǔ, htuôto htuphúzuôphú tahe hyãihutuôekyã lǒ lǔ. ⁶ Tahehenuô a latǎtǒ dó lòklè rò bí a phèhtya akhènuô, hekhu yǒ cai to akhu-akhyè, amó kráthyè sǐmóló prè. ⁷ Tahehenuô, a latǎtǒ dó thòshyáthòprǔklè rò a duhtya tǒná thòshyáthòprǔ akhu-akhyè thòshyáthòprǔ duhtya khyábǐ lòplǐ lǔ. ⁸ Rò tèklwí tahehenuô a latǎtǒ dó hezyerizyeryákhu rò a phèhtyaduhtya rò athèhte ékló có aphuô tǒzè.”

Htuôró Jesù éhtó rò a hé, “Phúnuôró, kayã dó a o ná akhàlè tahenuô, nõ níđǎ lahyã èthi.”

*Dyá Khákho Pé Ũ Ná Tètaze-one Ari-akyã
(Matteo 13:10-17, Marko 4:10-12)*

⁹ Tèdyá khákho yètótónuô a thé hé angólasá phútènuô, a khǒpacè tahe sudyã lǔ. ¹⁰ Rò a hé pè èthi, “Cómarya dyéthègnèpló pèhó thi ná a htyèlékékǔ a tètèkhuthègnè dó a dóuódóbǐ tahe hó tadúró kayã dó aruô tahe agnènuô vǎ hébè pè èthi ná ngókhákho prè.

‘Èthi myá lahyã tè dó vǎ mē nuôtahe tadúró thyáphú èthi myáhtye thègnèpló kuôú angólasá to, èthi níđǎ tadúró thyáphú èthi thègnèpló kuôú to,’ *¹¹ agnènuô, vǎ hé pè èthi ná ngókhákho prè.

*Jesù Dónyãpló Pé Èthi Ná Prèpruôtǎ Tèklwí Atèdyá Khákho Angólasá
(Matteo 13:18-23, Marko 4:13-20)*

¹¹ “Tèdyá khákho yètótónuô angólasá hyã phútè hérò, tèklwí angólasá ma Cómarya alǎangó hó. ¹² Tèklwí dó a latǎ cuórwó klyálo angólasá ma máhó kayã dó a níhuô lahyã Cómarya alǎangó tadúró khínéricyá khukló hyãphyé taphãphekyã Cómarya alǎangó dó èthi théplókǔ. Htuôto thyáphú èthi thépló ki díđòdídyã dó tètùtènyã akǔ rò ki níbè tǎ tēmèlwóhtekǎ tǎmènuô rò khínéricyá khukló hyãmē phúnuô prè. ¹³ Tèklwí tǎ dó lòklè angólasá nuôma máhó kayã dó a níhuô Cómarya alǎangó tahe rò a thékrùthélló phyésú lahyã tadúró athyaná tèklwí dó arwǐ sátǎzǎto nuô. Èthi zǔe lahyã

* 8:10 8:10 Isaia 6:9-10

pré taplôtaplyáphú pré. Rò bí tèmemyá hyäbè èthĩ akhënuô, a tètùtènyá lamékyä pré. ¹⁴ Tèklwĩ latătõ dĩ thòshyáthòprùklě angólasá yënuôma mähó kayä dĩ a nĩhuõ Cómarya alăangõ yětahenuô hó. Manárò, bí a ohtwõprè plehyä akhënuô, tètukúthékyä, tètuzáhtyathě tahe ná a monej yětòhtũ a tètèzùthélõ tahe khyábípékyä lõ èthĩ phú thòshyáthòprũ khyábĩ nuô akhu-akhyě athèprè bèkuõ pã ù tòphuõ~ to hó. ¹⁵ Tèklwĩ latătõ dĩ hezyerizyeryákhũ angólasá ma mähó kayä dĩ a nĩhuõ Cómarya alăangõ rò a zũe cócũ rò a tònĩ phyéma dĩ a thèplòkũ, htuõto a nĩdã ryá Cómarya ngó rò a khyáthèplòhtũ tuõ có dĩ athèhtephòhtecó.

Mikõ Dõ Û Taklwõbí Lũ Ná Cõ
(Marko 4:21-25)

¹⁶ “Û isĩlĩ htuõ mi rò ù taklwõbí lũ ná cõnuô a o tòprè~ to. Mátorò ù dya lũ dĩ lémýerè alënuô a o tòprè~ to. Thyáphú a ki lĩ pè kayä dĩ a hyãnuõ tahe agnè nuô, ù isĩlĩ htuõ lũ rò ù dyahtya è dĩ mikõrékhũ. ¹⁷ Tèpwõ~ tòcõ dĩ ù meũ è tahenuô, Cómarya ki be-oluõhte è pã. Rò tètewõ~ tòcõ dĩ ù mebí ènuô, Cómarya ki dyéthègnè hteluõ è pã. ¹⁸ Bí thĩ nĩdã tèt akhënuô, nĩdã tãtè lahyä. Mètèhèrò kayä dĩ a thègnè tãtè htuõhó Cómarya ahtyèaké tahenuô, Cómarya ki dyéthègnè èhtya lõklõpõ lũ ná a khälèlye yënuô pã. Manárò kayä dĩ a thègnè pré takiphúprè tahenuô, Cómarya ki phyéphekyä lõphe põ è pã.”

Jesũ Amuõ Ná Apuõvyá Tahe
(Matteo 12:46-50, Marko 3:31-35)

¹⁹ Jesũ amuõ ná a puõprèkhũ tahe hyä dĩ lũ, manárò ù yõ orõoé talwósúlũ akhu-akhyě èthĩ hyãnuõ tuõhtwóbé dĩ lũ to. ²⁰ Kayä tahe hé lũ, “Nemuõ ná nèt puõprèkhũ tahe hyãhtò opõ nèt dĩ aklõnuô. Èthĩ thèzũ myáhtye ná nèt hënuô.”

²¹ Jesũ hësũ èthĩ, “Lõ~ kayä dĩ a nĩhuõ Cómarya alăangõ rò a zũenyäe tahe nuôma vãmũ ná vãpuõvãvyä lõ~ plĩ hó.”

Jesũ Nòokuõ Kèlathélalyä
(Matteo 8:23-27, Marko 4:35-41)

²² Tõnyënuô Jesũ ná a khõpacè tahe cuõnuõ dĩ thòklyě tóbè akũ rò a hé èthĩ, “Pè htècuõ dĩ htyèòbèrè nuõtòkyě pó~” rò èthĩ htècuõ lahyä. ²³ Bí èthĩ htècuõ akhënuô, Jesũ omyèsõtapa, rò bĩnuô akhè, kèlathé lalyä hyãdu, htyèháhó nuõbälõ dĩ thòklyèkũ, rò èthĩ bèzòbèthi lõplĩ có pwõ~ tòprè.

²⁴ A khõpacè tahe cuõ hturyäkahtò lũ rò a hé lũ, “Kõ~ Thará, Kõ~ Thará! Pè kírè lacúthyě lõhó!”

Jesũ páihtò rò a thèprwõ kèlathé ná htyèháhó rò kèlathé okuõkyä rò htyètacó hyä. ²⁵ Rò a hé a khõpacè tahe, “Thĩ tètùtènyá otõ lõkryá bítè?”

Èthĩ khyéthukhyéthè lõplĩ có, htuõto èthĩ thèisè lahyä rò a hé nĩdyèlũ, “È ma kayä phútè tòprètè? A thèprwõprè kèlathé ná htyèháhó pré rò a nĩdã có lũ ngóngõ~.”

Jesũ Zasĩmè Kayä Dõ Khĩnékhĩnõ Mèbè Lũ Tòprè
(Matteo 8:28-34, Marko 5:1-20)

²⁶ Byacè ná a khõpacě tahe cuõtuõ dĩ Gerasene kẹ. Gerasene kẹ yěnuõma a o bí htyěòdu bẻrẻ Galilea kẹkũnuõ. ²⁷ Bí Jesũ htyahỏ dĩ khõkhu akhẽnuõ, a myáhtye tặsũ ná vỹkũphủ dĩ khĩnẻ mẻbẻ lủ tởprẻ bĩnuõ. A okhảklo nyẻlảhỏ, rỏ a okuỏũ dĩ hi to, a htecuỏ o prẻ dĩ luỏkũ dĩ ử iluỏ nuỏo ná luỏyẻnuõ akũ prẻ. ²⁸ Bí a myáhtye Jesũ akhẻ, a cyẻprẻyẻ ẻhtỏ rỏ a hyả dảngũlyả dĩ Jesũ nyẻhyả rỏ a cyẻprẻyẻ ẻhtỏhẻbẻ, “Tẻdủtẻhtủ tặdủ Cỏmarya aphủkhủ Jesũ, nẻ kẻrẻ hyảmẻ kryá~ vả ỉtẻ? Vả kwĩthẻzỏ nẻ, mẻcyẻmẻcủ tả vả tảmẻ nẻ~.” ²⁹ Jesũ yỏ vẻ htuỏhỏ khĩnẻ yẻ dĩ a ki bẻ htecuỏkyả dĩ kayảphẻ yẻtởprẻ alỏ akhu-akhyẻ, a hẻ lủ phủnuỏprẻ. Khĩnẻkhĩnỏ mẻbẻcyẻ mẻbẻcủ tamỏmỏ cỏ lủ rỏ ử cỏklỏma cỏ lủtakhu khảduỏ ná tỏhtẻplyẻ htuỏto ử opỏmanỉ cỏ lủ tặdủrỏ a cwi tủkyả pẻ prẻ tỏhtẻplyẻ prẻ. Rỏ khĩnẻ nỏhtecuỏkyả lủ dĩ kẻsẻhtyẻkyả lỏtamảkhu.

³⁰ Jesũ sudyả lủ, “Nẻmwỉ ná ửpẻ?”

Rỏ a hẻsủ, “Vảmwỉ ná Legion,” mẻtẻhẻrỏ khĩnẻkhĩnỏ yỏ hyả nuỏo ẻnyacỏ hỏ dĩ lủkủ hỏ. ³¹ Thyảphủ Jesũ ki cỉrya latặkyả tả ẻthỉ dĩ krỏkủdu krỏkủzả tỏkủ tảmẻnuỏrỏ, khĩnẻ yẻtahe kwĩthẻzỏ lahẻ Byacẻ Jesũ.

³² Bĩnuỏkhẻ, htyả tỏmủdu kanủe tavítavaphủ asẻ bí sorỏlỏnuỏ. Rỏ khĩnẻkhĩnỏ tahe kwĩthẻzỏ Jesũ ná a ki nỏcuỏnuỏ o ẻthỉ dĩ htyả nuỏtỏmủ akủ. Rỏ Jesũ nỏcuỏnuỏ okyả ẻthỉ bĩnuỏ. ³³ Phủnuỏrỏ khĩnẻ yẻtahe htecuỏkyả dĩ kayảphẻ nuỏtỏprẻ akủ rỏ a cuỏnuỏokyả dĩ htyả nuỏtỏmủ akủ. Yẻtỏphuỏrỏ htyả yẻtỏmủ pặtặ rwỏ lỏtaprỉ yẻ alỏ rỏ a latặlacủ thyẻkyả lỏ dĩ nỏdukủ.

³⁴ Prẻkyẻhtyả tahe myáhtye tẻmẻhtwỏhtyả anẻ phủyẻ rỏ a klyakỏ dyảsoluỏ cuỏpyẻ pẻlỏ ử dĩ vỹkủ ná dĩdỏdỏso tahe akủ ná tẻrítẻkyả yẻtahe. ³⁵ Tẻmẻ-anẻ phủyẻ rỏ kayả tahe htecuỏmyả lahẻ. ẻthỉ hyảtuỏ dĩ Jesũ o rỏ a myáhtye lahẻ kayảphẻ dĩ khĩnẻ tahe htecuỏkyả dĩ lủkủ nuỏtỏprẻ thẻplỏtẻ kảkhyẻ hỏ rỏ a onyảỏ bí Jesũ khảshẻyẻ rỏ a kủthyảhtyả ryả lỏ khyẻthyả ahyẻcả. ẻthỉ myáhtye lủ rỏ a thẻisẻ lỏplỉ cỏ lủlẻ. ³⁶ Kayả dĩ a myáhtye Jesũ zasẻmẻ kảkhyẻ khĩnẻ mẻbẻ lủ yẻtỏprẻ ná anẻ rỏ a mẻkryả~ phủtẻnuỏ, a dỏnyảplỏ pẻ ử. ³⁷ Tẻmẻhtuỏanẻ phủnuỏrỏ, lỏ~ kayả dĩ a o tavítavả bí Gerasene kẹ htủ nuỏtahe thẻisẻ talwỏsủlủ akhu-akhyẻ ẻthỉ kwĩthẻzỏ Jesũ ná a ki htecuỏ taphảkyả ná ẻthỉ bĩnuỏ. Rỏ Jesũ htecuỏhtyanủ dĩ thỏklyẻkủ rỏ a hteakỏkyả dĩ Galilea kẹ.

³⁸ Kayảphẻ dĩ khĩnẻ htecuỏkyả htuỏhỏ dĩ lủkủ yẻtỏprẻnuỏ a kwĩthẻzỏ Jesũ, “ẻkrwỏcuỏ pẻkuỏrẻ vả,” manỏrỏ Jesũ cũ lủ to, rỏ a hẻ kảkhyẻsủ lủ, ³⁹ “Cỏmarya mẻ tẻprỏtẻprẻyả kryả tẻadu-azả dĩ nẻgnẻ phủtẻnuỏ, kả dĩ nẻhi nuỏ rỏ kảhẻsoluỏ pẻ kuỏ ửruỏ tahe nẻ~.” Rỏ kayảphẻ yẻtỏprẻ kanủ dĩ vỹkủ rỏ Jesũ mẻ pẻ kryả lủ phủtẻnuỏ, a cuỏlẻ dyảsoluỏ pẻ lỏplỉ ử.

*Jairus Aphủprẻmỏ Ná Prẻmỏ Dĩ A Tỏbẻ Jesũ Acỏ Tỏprẻ
(Matteo 9:18-26, Marko 5:21-43)*

⁴⁰ Bí Jesũ kảkhyẻ khyẻthyả dĩ htyẻòdu bẻrẻ tỏkyẻ akhẽnuỏ, kayả bẻmủyẻ yỏ opỏmyảsủ lỏplỉ hỏ lủ akhu-akhyẻ, ẻthỉ ẻmỏsủ lủ. ⁴¹ Htuỏrỏ tẻcỏbẻhỏ khuklỏdu dĩ amủỉ ná Jairus hẻ yẻtỏprẻ hyảtuỏ dĩ Jesũ o rỏ a hyả dảngũlyả dĩ lủ khảduỏshẻyẻ, rỏ a kwĩthẻzỏ Jesũ ná a ki krwỏkỏkuỏ dĩ lủhi. ⁴² Mẻtẻhẻrỏ

a phúprèmò opré tôprè~ tuõ rò atè na ohó shyényëna yětôprè kírè thyétalí lähó akhu-akhyë, a cuõ éka Jesũ dõ ahi pré.

Bí Jesũ krwõkakuõ lũ dõ klyálo akhë, kayã krwõ tadvítashya pluphèbílõ è dĩkhódinyë có. ⁴³ Prèmò dõ a khyábè tèsèthwitã dõ anyë cóhó shyényëna nuô a o tôprè. Manárò ù zasímébé pé lũnuô, a o tôprè~ to.* ⁴⁴ A hyãnuõ dõ kayã oróóé klè rò a krwõcuõkuõ dõ Jesũ khyëkhu, rò a hyã tôbè Jesũ cakyãkhãmí, rò a tèsèthwitã yënuô a okuõ tôphuõ okuõkyã có.

⁴⁵ Jesũ sudyã ù, “Ûpë tôbè vã pë?”

Û othuôtakrú lõplí pwõ~ tôprè rò Petru hésû lũ, “Thará, ù hyãdwítashya lõ nyã nè nuõ.”

⁴⁶ Manárò Jesũ hésû, “Kayã hyätôbèkhò nyädû vã tôprè, mëtèhéro vã tètprètèprya htecuõkyã dõ vãlo nuô vã thëgnë.”

⁴⁷ Yětôphuõrò prèmò yětôprè thëgnëhó ná a o tadvõuõbí cyã pá to akhënuô, a hyãángûlyã tanyãtadètã dõ Jesũ nyëhyã. A cuõhyätôbè tuõ Jesũ mëtënuô, a hésoluõ pélo ù dõ kayã pwõ~ tôprè a mètënyë, htuõto a hésoluõní pé pò ù ná a tôbèhtuõ lũ rò atèsë símé tôphuõ símé có. ⁴⁸ Rò Jesũ hé lũ, “Phúmò~, nè tètú yënuô, a zasímé kyãhó nè tèsèhó, kamomõ karyáryã dũní~.”

⁴⁹ Bí Jesũ hébèpãpré akhënuô, kayã tôprè o dõ Jairus dõ a htwõ tètôbèhõ khukló yětôprè ahi hyã, rò a hyãhéso pé Jairus, “Nèphúmò thyëhó, mëtídyã pá tá Thará támé.”

⁵⁰ Jesũ nĩhuõ tètè rò a hé Jairus, “Bèzò támé, tarú zũe vã nuô ní~, nèphúmò ki ryã kakhýë khyëthyã dú pá.”

⁵¹ Bí a cuõtuõ dõ hi akhënuô, a dyënuõ ù dõ hidókũ tôprè~ to, a énuõní túpré Petru, Giovanni, Jakomo ná pacëmuõ yětôprè amuõaphë pré. ⁵² Kayã o bínuô tahe nguõhè nĩdyélõ pacëmuõphú yětôprè. Manárò Jesũ hé èthí, “Nguõ lahyã támé. Pacëmuõphú yětôprënuô, a thyë máto, a omyëní sõtapa pré!”

⁵³ Èthí thëgnë lahyã ná pacëmuõphú yětôprënuô a thyëhó akhu-akhyë, èthí nyëkruõ lõplí lũ. ⁵⁴ Manárò Jesũ pũ pacëmuõphú yětôprè atakhu rò a hé lũ, “Phúmò~ ihtò mõ~!” ⁵⁵ A thëhtwõprè kãkanuõ khyëthyã rò a ihtò tôphuõ ihtò có. Rò Jesũ hé èthí ná dyée pé lũ sèè tôcôcô nuô. ⁵⁶ Amuõaphë khyéthukhyéthé lõplí có, manárò Jesũ mekyã èthí ngó ná vã më phúyë nuô cuõ hésó pé tá ù tôprè~ támé ní~.

9

Jesũ Plwõcuõ Prèdõnyãphú Shyéthényë (Matteo 10:5-15, Marko 6:7-13)

¹ Jesũ éhyã plólõ a khõpacë shyéthényë rò thyáphú prèdõnyãphú yëtahe ki vëhtekyábé lõ khñétahe rò a ki zasímébé lõ tètswítèsè tahe agnënuòrò, a dyë pé èthí tètprètèprya ná tètaryëshyosõ tahe. ² Htuõrò a plwõcuõ èthí dõ a ki cuõ hésodõnyã pé ù ná Cómarya ahtyëaké, rò a ki zasímé pé kayãswikayãšë

* **8:43** 8:43 Liphá mú~ nukhë tahehenuô, a rãnuõõtõ ní, “Thyáphú atèsë ki lamé agnënuô, a éza tètkhuthará rò tãtè dõ a o ná lũ tahenuô a lõ cóhó.”

tahe. ³ Jesů hé èthĩ, “Thĩ cuốklyá rò phyécuốnĩ tã tồcô~ tãmế ní~, ihtyábổ bèbè, pyế bèbè, sèe bèbè, rũhtề bèbè phyénĩ tãmế. Phyécuốlốphyécuốklố tã ca tồpủ~ tãmế. ⁴ Otadũkuố bí hi đố a ếmốsủ thĩ nuồtồmế akủ tuốđố thĩ htecuốkyã bí vựkũnuồ pãní~. ⁵ Ủ ki ếmốsủ thĩ tồpho~ to hénuồ, thuốtặkyã hemủ đố thĩ khãduồlọ nuồtahe rò htecuốkyã đố vựnuồ tồvự akủ ní~. Thĩ ki mephủnuồ héma athyáná thĩ dyéluốkyãhố tềmátềdyã tồcô đố Cồmarya ki cirya èthĩ pã nuồhố.” ⁶ Prềđồnyãphủ tahe htecuố rò a cuốnuố tồđố htuố tồđố rò a cuố hếsồđồnyã pề ủ tềthềkrũmĩla, rò a cuố zasĩmế pề ủ tềswítềsề đố khãlề pwố~ tồpho.

*Jesů Ma Ủpề Nuồ Khwĩ Herodề Tanềplố To
(Matteo 14:1-12, Marko 6:14-29)*

⁷ Bĩnuồakhề Galilea kề a Khwĩ Herodề nựhuố ná Jesů mềtề yềtahe, rò a súsá lố lủ thềplồ, mềtềhềrồ, kayã tahehe hé ná Giovanni Baptista thyềihtồkặkyề hó. ⁸ Tahe kuốke rò a hé ná Elia hyãoluốhtya khyềthyáhố, tahehe rò a hé kuốke ná prềprồ đố~ nyénu aklề tồprềprề htwồprề kặkyề khyềthyá hó. ⁹ Rồ Khwĩ Herodề hé, “Vã nồpặtặkyã htuồhố Giovanni akhuklố hó rò kayã đố vã nựhuố ari-akyã yềtồprề nuồma ủpềpề ể?” Rồ, “Vã ki myáhtye cyã Jesů phứtềtề,” a tanề phủnuồ.

*Jesů Buồebuồ Kày Nyãrĩ
(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Giovanni 6:1-14)*

¹⁰ Prềđồnyãphủ tahe kặkyề rò kặhếsồ pềlố Jesů ná lố~ èthĩ mềhtuồhố tềnuồtahe ari-akyã. Jesů ếnĩ èthĩ rò a htecuố tồđồ lahyã đố vựtồvự đố ủ ể ná Betsaida nuồtồvự. ¹¹ Bí kayã bémủ nựhuố ná Byacề Jesů ná a khồpacề tahe cuốhố đố vự nuồtồvự akhề, èthĩ krwồcuốkuố lahyã bĩnuồ. Jesů ếmốsủ èthĩ rò hếsồđồnyã pề èthĩ ná Cồmarya ahtyềakề ari-akyã rò a zasĩmế pề kayã tahe a tềswítềsề.

¹² Bí mố kírề tặ hó akhềnuồ, a khồpacề shyềthềnyềyề hyã đố lủo rò a hyãhé lủ, “Thyáphủ èthĩ ki cuố myápủe myápủố, ki cuốmyápủ nựđyé lahyã đầ èthĩ lếomyề khãlềkhãbya agnềnuồrồ, nồkặkyã mố èthĩ đố đốkũsokủ đố a o tavítava bĩyề tồpho nuồ, mềtềhềrồ khãlề bĩyềtồphoma đố ophủ tồđố~ to.”

¹³ Manàrồ Jesů hé èthĩ, “Myá dyềedyềố pề èthĩ tồcồcồ nuồ.”

Rồ èthĩ hếsủ, “Pềtề o prềtủ khồmủ nyặklố ná tềphủ nyềbề prề. Ma nề thềzủ nồ cuốiprỉ pề sềesềố đố kayã bémủ yềtahe agnề ể?” ¹⁴ Dyáshuốshuốprề prềkhủdu yềtahenuồ a phủ~ odủ nyãrĩ cồ.

Rồ Jesů hếtặ a khồpacề tahe, “Kayã bémủ yềtahenuồ, nồonyã oplố èthĩ tồmủ ná prềnyặshyề, tồmủ ná prềnyặshyề nuồ.” ¹⁵ A khồpacề tahe nồonyão kayã bémủ phủ a hếtặ èthĩ nuồ. ¹⁶ Rồ Jesů phyề khồmủnuồ nyặklố ná tềphủnuồ nyềbề rò a tặhtya đố mốlề rò a hếbwíhétaryềhtya Cồmarya. Htuồrồ a ibikyề khồmủ ná tềphủyề rò a dyềtặ ná a khồpacề nuồtahe. Rồ a khồpacề tahe zựtặ pề ná kayã bémủ yềtahe. ¹⁷ Èthĩ e pồepồố ekồốbã lồplỉ cồ pwố~ tồprề cồ rò a khồpacề tahe phyềdwồplố khyềthyá khồmủ ná tềphủ đố a ibikyề rò a okyãlố tahenuồ a obã pã cồ ná krỉnuồ shyềnyềmề cồ.

*Petru Héhte Ná Jesů Ma Krístu
(Matteo 16:13-19, Marko 8:27-29)*

¹⁸ Tônyěkhě bí Jesů kwícóbě túdú tôprè akhěnuô, a khöpacě tahe ophû ná lű rò Byacè sudyă èthĩ, “Kayă bémụ tahe hékryá lahyă vă ná vă maũpě?”

¹⁹ Rò èthĩ hészú, “Taheherò a hé nè ná Giovanni Baptista, tahehe kuökerò a hé ná Prèprò Elia, taheherò a hé ná prèprò dõ~ nyénu tahe aklě tôprèprè ihtòhtwöprè kakhýě prè,” a hé lahyă phúnuô.

²⁰ Rò Jesů sudyăke èthĩ, rò a hé èthĩ, “Thĩ kuökelé~, thĩ hé vă ná ũpě?”

Rò Petru hészú lű, “Nè ma Krístu dõ Cómarya nwóhtya è ná a ki mël-wóhteka prèluhekhu phú yétahe nuôtôprè hó.”

²¹ Rò Jesů mekyă tătěkyă angó rò a hé èthĩ ná thĩ bè cuố hészoluónĩ pè ũ tôprè~ to ní~.

*Jesů Hészoluố A Tèkhyácýěkhyácủ Ari-akyă Ná Atèthyě Ari-akyă
(Matteo 16:20-28, Marko 8:30-9:1)*

²² Htuörrò a hé pè pò èthĩ, “Prèlu aphúkhũ mã văyě, a bè khyábè nyă təcýètəcủ émyéécô pã, rò Judaphú aplóamụ akhukló tahe ná bwídukhu tahe ná prèithyó tètthýótètthya athará tahe ki cũ vă to, a ki thótanákyă vă pã. ũ mètthýěkyă vă pã rò thuónyětônýě pãnuô Cómarya ki mètthwöprè kakhýě khyéthya vă pã.”

²³ Htuörrò Jesů hészó pè èthĩ pwõ~ tôprè, “Kayă tôprèprè ki thézũ krwõ văkhyě hénuô, a tóbè mẹ phú vă thézũnõmẹ lű nuótahe, a mẹ cũ~ dù athéplò ma anĩ to. A bè záhtya nĩdyédũ a krusu pwõ~ tónýě rò a bè krwõ văkhyě.

²⁴ Mètthérò kayă dõ a thézũ mël-wóhteka nĩdyé a thèplòhtwöprè tôprèprè nuô, a thèplòhtwöprè ki lamékyă pã. Manárò dõ văkhuvăkhyě rò kayă tôprèprè ki dyélyăkyă a thèplòhtwöprè nĩdũ hénuô, a ki nĩbè thèhtwöprè tacúprè pã. ²⁵ Kayă tôprèprè ki nĩbè lõ có hekhusĩba a tẹduzàhtyathě tahe có tadúró a ki lacúkyă a thèhtwöprè tacúprè yě hénuô abwío dõ lűgně ítě?

²⁶ Kayă tôprèprè dõ a thétarě vă ná vălăvăngó yétahe tôprèprè nuô, shyé~ prèlukayă aphúkhũ mãhó văyě ki hyăhó ná a taryэдutaryěhtũ ná a phě a taryэдutaryěhtũ ná tanémókhuphú săsě tahe a taryэдutaryěhtũ hópă akhěnuô, vă ki thétarě kuöke lű pã. ²⁷ Vă hé málakõ có thĩ, kayă dõ a ihtò bí thĩklěyě tahehenuô, bí èthĩ thyě tyahí tokhě, èthĩ ki myáhtyenó lahyă Cómarya hyă pòhtyěpóké pã.”

*Jesů Nėklõ Htulya Khókyă Ari-akyă
(Matteo 17:1-8, Marko 9:2-8)*

²⁸ Bí Jesů hẻbèhtuố phúyě dókhyě a phũ bãhó nyělwiřthyó akhěnuô, a éní Petru, Giovanni ná Jakomo rò a cuốhtya dõ so tòmě alọ rò Byacè Jesů kírě cuốkwícóbě bínuô. ²⁹ Bí a kwícóbě akhěnuô, amèthè htulyahtya khólõ rò a hyeca tahenuô abũplyatakhehtya lõplĩ có. ³⁰ Kayă hyă oluốhtyakhýě bínuô thényě rò a hẻbè ná Jesů. Èthĩ ma Mosè ná Prèprò Elia. ³¹ Rò a oluốhtya tộ ná mókhu a tẹlítètakhě tahe rò a hẻbè ná Jesů. Èthĩ hẻbè nĩdyélũ ná nyėtųato pãnuô Jesů ki mëlómẹbãhtya Cómarya a tètaze-one yénuô pã, rò a ki thyěkyă bí vĩ Jerusalem akũnuô pã ari-akyă. ³² Petru ná

a khöbóthyó tahe omyënisë tadúro bí èthi thénëhtya akhënuô, a myáhtye Jesü a taryëdutyähtü tahe htuóná kayä thényë ihtò otökuö ná lü. ³³ Bí Mosè ná Prëpro Elia htecuökyä hó akhënuô, Petru hé Jesü, “Byacè~, khälë bíyë tôpho rò atwö moryá lä. Pë ki isópé thï lëthü thuômë, tômérò nègnë, tômérò Mosè agnë, tômérò Prëpro Elia agnë.” (A hé phúyë tadúro a hékryä~ itënuô a thëgnë nídyé to.)

³⁴ Bí Petru hébë päprë akhënuô, óluö tôba hyä oluöhtya rò a lapò tãbíkyä èthi. Bí óluö lapòbí èthi akhënuô, a khöpacë tahe théisë löplí có. ³⁵ Rò ngóprahte dö óluö akü rò a hé, “È ma vãphúkhü dö vã nwóhtya htuóhó è tôprë. Níďä lahyä angó ní~.” ³⁶ Bí ngópra okuóhó akhënuô, a khöpacë yëthëthuö myáhtye ná Jesü okyä túdüprë tôprë pré. Lõ~ tètítëkyä dö èthi myáhtye a htwóhtya yëtahenuô a hésoluö pé ü tôprë~ to, bínuôkhë èthi othuôtakrü nídyé löplí pré.

*Jesü Zasímë Pacë Prëkhúphü Dö Khñékhñö Mëbë Lü Tôprë
(Matteo 17:14-18, Marko 9:14-27)*

³⁷ Dökhýëtönyë, bí èthi o dö sokhu hitã akhënuô, kayä bémudu hyãmyásü có èthi tôplutôphë. ³⁸ Dö kayä bémü aklë tôprënuô a éhtö, “Thará~! Vã kwithézò nè, nè myámö vãphúkhü yélé. Vãphúkhü oprë tôprë~ tuö pré. ³⁹ Khñékhñö mëbë lü rò a éhtöhtyakhyë. Htuóro a mëtaryé lü rò akyäkü bóbëhte. Khñékhñö yëtôduönuô, pwöphuöphuö~ a mëbë lü rò a htecuö zünyé to, a mëcyëmecü më thépräladyá lö lü. ⁴⁰ Vã kwithézò nè khöpacë tahe ki vëhtëkyä pé lü khñékhñöyë tadúro èthi vëhtëkyä béto.”

⁴¹ Byacè Jesü hé èthi, “Thï tètütënyá oto, thï khälëduö nyacó! Vã bè onyë tötüöpã ná thï bátë pä? Vã töbë khyáthédö nyëpëkuöpã thï bátë?” A héhtuö phúnuôro a héke kayãphë nuôtôprë, “Éhyä nè phúkhü bíyë.”

⁴² Bí pacëphë yëtôprë hyä akhënuô, khñékhñö mëlakhütã lü dö hekhu rò a mëtaryé lü. Rò Jesü thëprwö khñényë, rò a zasímëkyä pé lü, rò a dyékaakhyë khyëthyá ná aphë. ⁴³ Kayä o bínuô pwö~ tôprë khyéthukhyéthë löplí có Cómarya a tètötëprya shyosö yënuô có.

*Jesü Hébé Pö Atëthyë Ari-akyä
(Matteo 17:22-23, Marko 9:30-32)*

Bí ü pwö~ tôprë khyéthukhyéthë löpäprë lö~ Jesü më tètötëprya yëtahe akhënuô, Jesü hésoluö pé a khöpacë tahe, ⁴⁴ “Níďä tãtë lahyä ngó dö vã ki hésoluö pé thï khönyá yëtahe ní~. Prëlukayä aphúkhü máhó vãyë, ü ki isë tãkyä è dö prëlukayä a takhukü pä.” ⁴⁵ Manáro a khöpacë tahe thëgnëplö lü tètëbë yëtômü angólasá to. Thyáphü èthi ki thëgnë tãmë nuö, ü beuöbebíkyä angólasá pré. Èthi sudyäbü Byacè Jesü tôprë~ to.

*Ûpë Htwödulö Û Pãpë?
(Matteo 18:1-5, Marko 9:33-37)*

⁴⁶ Byacè a khöpacë tahe krékryä nídyélü ná dö èthi aklënuô, ùpë ki htwödulö ü pãpë, phúnuô. ⁴⁷ Jesü thëgnë èthi atëtanë dö a thëplökü tahe akhu-akhyë a éhyä pacë tôprë rò a nõhyä kahtò lü dö akhãshyé, ⁴⁸ rò a

hé èthĩ, “Kayă dõ a myá vămèthè rò a ki émosû pacěphú thyáná yětôprè tōprèprènuô a émosû hó vă hó. Rò kayă tōprèprè dõ a ésû vă nuôma a ésû prè dõ a nõhyălyă vă yětôprènuô hó. Mětèhèrò, kayă dõ a tanepatĩ nĩdyélõ ané dõ thĩklè tōprèprè nuôma kayă dõ a htwödulõ ù hó.”

*Kayă Dõ A Htésû Thĩ To Nuôma, Măhó Kayă Dõ A Põ Nĩdyé Thĩ Hó.
(Marko 9:38-40)*

⁴⁹ Giovanni héhte, “Byacè~ pè myáhtye kayă tōprè dõ a cuõ vĕhtekyă khĩnékhĩnõ tahe ná nēmwi. A yõ otõkuõ dõ pèamukũ máto rò pè hé tătũkyă lũ.”

⁵⁰ Manárò Jesũ hésũ Giovanni, “Cuõpũ mětătũ tă è tãmé. Mětèhèrò kayă dõ a htésû thĩ to tahe nuôma kayă dõ a põ nĩdyé thĩ hó.”

Samaria Dõ Tôdõ Dõ A Émosû Jesũ To

⁵¹ Bí mōnyēmōthĕ phũhyăhó dõ ù ki èhtyahó Jesũ dõ mókhu akhĕnuô, a belyă athèplò ná a ki cuõ dõ vĭ Jerusalem. ⁵² Jesũ nõcuõone rĕ prĕthũ tĕritĕkyă tahe dõ nyĕ, rò thyáphú èthĩ ki taritaryă one pĕ Byacè agně lõplĩ nuôrò, èthĩ htecuõ nuõ okuõlá dõ Samaria dõtôdõ akũ. ⁵³ Manárò dõphúsophú tahe émosû Jesũ to, mětèhèrò èthĩ thégnĕ tătĕhó ná è ki cuõ hó dõ vĭ Jerusalem hó. ⁵⁴ Bí a khõpacĕ Jakomo ná Giovanni myáhtye èthĩ mĕphúyĕ rò, èthĩ hé Byacè, “Byacè, pĕ étă mi dõ mókhu rò nõhyălyă ũkyă lõ èthĩ pă nuôma nĕ théplò o to ě?” ⁵⁵ Jesũ tarĩ kăkhyĕ rò a théprwõ èthĩ. ⁵⁶ Rò èthĩ htecuõ plehyă khókyă dõ aruô tôdõ.

(Matteo 8:19-22)

⁵⁷ Bí èthĩ cuõ dõ klyálo akhĕnuô, kayă tōprè hé Jesũ, “Nĕ cuõ bítĕ~ tōpho bèbè, vă ki krwõcuõkuõ ná nĕ rò vă htwõkuõ nĕ khõpacĕ.”

⁵⁸ Rò Jesũ hésũ è, “Htwimĩ tahe o ná akũ, htuphú tahe o ná apwi, tadúro prĕlukayă aphúkhũ măhó văyĕ, bí vă lĕomyĕ kuõ tabéthéprá khălĕ agně prĕnuô a o tōpho~ to.”

⁵⁹ A hé kuõke kayă dõ aruôtōprĕ, “Krwõkuõ văkhyĕ rò htwõkuõ vă khõpacĕ.”

Manárò yětôprĕ hésũ lũ, “Byacè, dyéré vă ashuõkhĕ dõ vă ki kă iluõré kuõré văphĕ ní~.”

⁶⁰ Jesũ hésũ lũ, “Kayăthyĕ yĕtahenuô, nõiluõ nĩdyédũ ná kayă dõ a thyĕ lahyă nuôtahe. Manárò nĕyĕ, cuõ hésodõnyă pĕré ù ná Cómarya htyĕké ari-akyă.”

⁶¹ Dõ aruô põke tōprĕ rò a hé, “Byacè~ vă htwõkuõ nĕ khõpacĕ, manárò plwõkă hémohéryă kuõré vă ná vă hiphúphyăphú tahe.”

⁶² Jesũ hésũ è, “Kayă tōprèprè dõ a pũhtăhtĕ rò a tarĩ kăkhyĕ nuô, abwítaryĕ o dõ Cómarya ahtyĕakĕ agně tōcô~ to.”

10

Jesũ Plwõcuõ Kayă Thuõthyótôshyĕ Ná Thényĕ

¹ Htuõrò Byacè Jesũ nwóhtya rǒé pǒ hó a khǒpacě dǒ aruô thuõthyótôshyě ná thényě* rò a nõcuõ èthĩ tôpho ná thényě. Rò a nõ cuõ rě lõ èthĩ dǒ dǒ pwõtôdǒ akũ, vǐ pwõtôvǐ akũ ná khǎlé pwǒ- tôpho bí khǎlé dǒ Byacè kǐrě cuõ yěnuô tahe. ² A hé pẹ èthĩ, “Lẹkẹbuõ akhǎlé oéłǎ, manárò prẹkẹbuõ opatĩ-nyacó. Rò kwĩ lahyǎ lyǎbyacè ná a ki nõhyǎ prẹkẹbuõ tahe dǒ alyǎkhu yěnuô ní-.” ³ Cuõmǒ! Vǎ plwõcuõ hó thĩ phú ù plwõcuõ thímí tahe dǒ htwimĩ tahe aklěnuô hó. ⁴ Rũpyě bèbè, pyěhó bèbè, khuphá bèbè, phyécuõnĩ tǎ tôcõ-tǎmẹ ní-. Bí thĩ cuõ dǒ klyálo akhěnuô, cuõ okuõ hémohéryá tǎ ù tôprẹ-tǎmẹ ní-.

⁵ “Bí thĩ cuõnuõ dǒ hi tǒmēmě akũ khěnuô, héréłó, ‘Tẹthéplò kacúkábé ki o dú dǒ hiyě tǒmēmě akũ ní-!’ Hé lahyǎ phúnuô ní-. ⁶ Kayǎ dǒ a mọ tẹpẹtẹdwǒ ki o bínuô tôprẹ hénuôma, a ki nǐbè dú nẹ tẹhémohéryá a tẹpẹtẹdwǒ yěnuô pǎ. Kayǎ dǒ a mọ tẹpẹtẹdwǒ ki oto hénuô, nẹ tẹhémohéryá tẹpẹtẹdwǒ yěnuô a ki kǎkhyětǒ khyěthyá dú dǒ nẹ o pǎ. ⁷ O bí hinuô tǒmēmě akũ rò hibyacè dyéedyéǒ thĩ ítětě- bèbè, tarú e lahyǎ, mẹtéhérò prẹmẹtẹphú tôprẹnuô, a tǒkò nǐbè nyǎ akhwóakè. Cuõlěomyě ùhi tǒmēmě htuõ tǒmēmě tǎmẹ ní-.

⁸ “Thĩ cuõnuõ dǒ vǐ tǒvǐvǐ akũ bíkhětě- bèbè nuô, ù ki émǒsũ thĩ kihérò, ù dyée thĩ ítětě- bèbè nuô, tarú e lahyǎ. ⁹ Zasímẹ pẹ kayǎ dǒ aswíasě bí vǐnuô tǒvǐ akũ nuô. Rò héso pẹ kayǎ o bínuô tahe, ‘Cómarya kǐrě pǒhtyěpǒkẹ amǒnyēmǒthě nuô a hyǎtuǒphú hó ná thĩ hó.’ ¹⁰ Manárò bí thĩ cuõnuõ dǒ vǐ tǒvǐvǐ akũ khěnuô, ù ki émǒsũ thĩ to kihérò, cuõ dǒ klyádukũnuô, rò cuõ hé, ¹¹ ‘Thĩ vǐkũ hemũ dǒ a byáma pẹ khanyělě yětahenuô, pẹ thuõtǎkyǎ pẹhó thĩ hó. Pẹ thézũ nõthégně thĩ ná pẹ dyakyǎhó thĩ hó. Manárò tǒma lahyǎ ná Cómarya kǐrě pǒhtyěpǒkẹ amǒnyēmǒthě nuô a hyǎtuǒphú hó.’ ¹² Vǎ hé thĩ, shyé- Cómarya cǐrya prẹlukayǎ pǎ akhěnuô, è ki thézõnĩ lǒklǒ pǎ có vǐ Sodom yěnuô ná a thézõnĩ vǐyě tǒvǐnuô pǎ.

Vǐ Dǒ A Zũeto Tahe (Matteo 11:20-24)

¹³ “Vǐ Chorazinphú thĩ-, tẹcǐrya ki hyǎbè mǎlakǒ có thĩ pǎ. Thĩ vǐ Bethsaidaphú tahe bèbè, tẹcǐrya ki hyǎbè kuõ có thĩ pǎpǎ. Tẹprǒtẹprya dǒ vǎ dyéluõ pẹ hó thĩ tahenuô, vǎ ki dyéluõ tǒbye dǒ vǐ Tyre ná vǐ Sido hénuôma, htyěphúkẹphú bínuô tahe klyá onyǎo dǒ kǒphèmũkhu rò èthĩ klyá kũthyáhtya hyecǎtaprú dǒ a dyéluõ ná èthĩ zǎ nǐdũ khyě ané hó, èthĩ ki mẹ lahyǎ phúyě nyělǎhó. ¹⁴ Shyé- tẹcǐrya amǒnyě hyǎtuǒ pǎ rò, vǐ Tyrephú ná vǐ Sidophú yětahenuô, Cómarya ki thézõnĩklǒ ná thĩ pǎ. ¹⁵ Vǐ Capernaumphú thĩ-, thĩ tanẹ dyé có lahyǎ thǐnẹ ná Cómarya dyahtyalǒ tuǒ có thĩ dǒ mǒkhu ẽ? A dyahtyalǒ tuǒ ná thĩ to. A ki vǐtǎkyǎ thĩ dǒ Mǒrapǒtya kũ pǎ!”

¹⁶ Jesũ hé a khǒpacě shyéthényě yětahe, “Kayǎ dǒ a nǐdǎ thǐngǒ tahe nuôma mǎhó a nǐdǎ hó vǎngǒ hó. Kayǎ dǒ a htésũkyǎ thĩ tahe nuôma a htésũkyǎhó vǎ hó. Rò kayǎ dǒ a htésũkyǎ vǎ tahe nuôma a htésũkyǎhó kayǎ dǒ a nõhyǎlyǎ vǎ yěnuô tôprẹ hó.”

* **10:1** 10:1 Liphá mú- nukhě tahehenuô, a rǎ thuõthyótôshyě.

Kayă Thuôthyótôshyě Ná Thényě Kạkhyě Tuố

¹⁷ Kayă thuôthyótôshyě ná thényě kạkhyětuố lahyă ná tềthêlủphồphủ. Rò êthỉ hé Byacè, “Byacè, bí pẹ pọ ná nệmwị akhềnuô, khỉnếkhỉnồ rò a cựa có pềngó có.”

¹⁸ Jesũ hếsũ êthỉ, “Vả myáhtye Cómarya mềpẹ khỉnếricyạ khuklồ rò a o đố mớkhủ latạ thyá có ná shyelibồ nuô có. ¹⁹ Nỉđả lahyă! Thyáphủ thỉ ki khềzícuố đố rútahe ná dẳmềtahe akhu pả, rò thỉ ki mềpẹkyạ khỉnếricyạ khuklồ đố a thềhte thỉ yếtồduố a tềpồtềpryạ tahe lỏ~ plỉ agnề pảnuô rò, vả dyếhồ thỉ tềpồtềpryạ hó. Rò tề đố a ki mềbềmềsể thỉ nuô a opả tồcồ~ to. ²⁰ Manárò, khỉnếkhỉnồ tahe cựa thỉngó khukhyềrò thềkrủ lahyă tẳmề nỉ~. Thềkrủ lahyă đố ừ rẳmả o hó thỉmwị đố mớkhủ yềnuô.”

Jesũ Thềkrủthềlỏ (Matteo 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Bínủkhề, đố Thề Sẳsể Byacè akhu-akhyềrò Jesũ lỏbả ná tềthềkrủthềlỏ rò a hé, “Kỏ~ mớkhủ Byacè, hekhu Byacè, vả Phể Cómarya~, vả hébwỉhềtaryể nề, tề đố nề dya đầuốđồbỉ pẹ pềthỉphềphủ tahe ná pềpủthềgnềtềphủ tahenuô, nề dyềlủồhtya pềhồ ná kayă đố a tanềpatỉ nỉdyề anề thyánả pằcềphủ nuồtahehồ akhu-akhyể, vả hébwỉhềtaryểhtya nề. Kỏ~ phể~, nề thềplồ thềplồtồ mảnyảhồ ná a kibề htwồhtyanyạ phủyểhồ akhu-akhyể, vả hébwỉhềtaryể nyacó nề.

²² “Vảphể dyềtằlỏ hó vả tềpwỏ~ tồcồ hó. Phủkhủ ma ừpềnuô ừ thềgnề tồprề~ to. Thềgnề tồprề phềtồprề prề. Rò phể ma ừpềnuô ừ thềgnề tồprề~ to, thềgnề tồprề phủkhủ ná kayă đố phủkhủ nướhtya lủ đố a ki dyềlủồ pẹ lủ pả nuồtahe prề.”

²³ Htuồrò Jesũ tarỉ kạkhyể đố a khồpacể tahe a o rò a hếsohuô pẹ êthỉ, “Lỏ~ kayă đố a myáhtye hó tềđố thỉ myáhtye hó yếtahe tahenuô, êthỉ nỉbềhồ tềsỏrỉsỏbủ hó. ²⁴ Vả hé pẹ thỉ, pềpồpồ éprề ná khwỉ éprề đố a ohtwồprề đố~ nyềnu tahenuô, êthỉ thềzủ myáhtyekuồ lahyă tề đố thỉ myáhtye yềnuồtahe tadúró êthỉ myáhtyenó kuồ to. Htuồto êthỉ thềzủ nỉhuồkuồ lahyă tề đố thỉ nỉhuồ nuồtahe tadúró êthỉ nỉhuồnồ kuồ to.”

Samariaphủ Đố Aryá Tồprề Atềdyạ Khákhongó

²⁵ Pềithyó tềthyótềthya athárá tồprề kahtò rò a thềzủ cemyámemyạ Jesũ a tềcyátềdề tahe rò a sudyạ Jesũ, “Thárá~, thyáphủ vả ki nỉbề thềhtwồprề tacủprề nuô, vả tồbề mề phứtể?”

²⁶ Jesũ hếsũ ề, “Lỉsẳsể a tềthyótềthya hé phứtể? Nề hỏbềnồ rò nề thềgnề phứtể?”

²⁷ Rò a hếsũ, “Thỉ bề mọ lỏthủlỏthề thỉ Byacè Cómarya ná thỉ thềplồ sỉmềlỏ, mọ lỏthủlỏthề ề ná thỉ tềohtwồprề lỏ~ plỉ, mọ lỏthủlỏthề ề ná thỉhềthỉre, mọ lỏthủlỏthề ề ná thỉ tềtanề lỏ~ plỉ.✧ Thỉ bề mọ nỉdyề thỉhỉ khẳsỏkhẳshyề tahe phủ thỉ mọlyạ nỉdyề thỉnề nuô.’”✧

28 Jesũ h́esũ ̀e, “Ǹe t̀eh́esũ v̄a nuõma atõ hõ. Ohtwõpr̀e krwõ thyáná ǹe h́enuõ, rò ǹe ki ǹib̀e dũ th̀ehtwõpr̀e tacúpr̀e p̄a.”

29 Manárò a th̀ezũ dyéluõ aǹe phú kayã có t̀opr̀enuõ akhu-akhỳe a sudyã Jesũ, “Kayã o dõ v̄ahi khãskhãshỳe tahe rò ma ùp̀ep̀e?”

30 Jesũ h́esũ lũ, “B̀etõphuõ, kayã o t̀opr̀e, a o dõ v̄i Jerusalem rò a cuõ dõ v̄i Jeriko. Rò bí a cuõ akhẽnuõ, a cuõ t̄asũ ná pr̀ep̀uphe zéplée ù tahe, rò èthĩ plwõkyã lõ lũ hyeca, m̀upò lõ lũ rò a phũthỳe talí có rò a dya-okyã pr̀e lũ phũnuõ pr̀e. 31 B́inuõakhẽ, pr̀elũtyã t̀opr̀e cuõrwóklyá nuõtõbõ rò a myãhtye lũ tadúró a cuõvõkyã pr̀e lũ pr̀e. 32 Nyẽtyato rò Leviphũ t̀opr̀e hyãtuõkuõ b́inuõ hõ rò a myãhtye lũ tadúró a cuõvõkyã kuõ pr̀ep̀e. 33 Manárò Samariaphũ t̀opr̀e htecuõklyá rò bí a hyãtuõ bí kayã b̀epyábèsẽ ỳetõpr̀e a o akhẽnuõ, a myãhtye lũ rò a th̀ezõnĩ lũ. 34 A cuõ dõ lũo rò a plõ p̀e lũnẽhtyã ỳetahenuõ ná t̀ekhuhtỳe, rò a bobí p̀e lũ. A m̀ehtuõ phũnuõró a dyahtyanĩ lũ dõ a tathilo, rò a cuõ thũ lũ dõ s̄ipr̀eléo hitõmẽ akũ rò a myãkhwènĩ lũ b́inuõ. 35 Dõkhỳe t̄onyẽnuõ, a phyẽhte r̄ũzye nỳeb̀e† rò a dyé ná pr̀epõhi ỳetõpr̀e rò a hé lũ, ‘Myãkhwènĩ ryá è ní- rò shỳe- v̄a katũõ khỳethyã p̄a rò, alõ pò bá- tẽ p̄anuõ v̄a ki dyé pò dũ ǹe p̄a.’”

36 Rò Jesũ m̀etadũkyã at̀edyã rò a sudyã pr̀eithyõ t̀ethyõtèthya athará ỳetõpr̀e, “Ǹe tanẽ myãmyã kayã ỳethẽthuõ aklẽ nuõma, bítètõpr̀e rò a htwõ pr̀ep̀uphe zéplée ù ỳetahe mũ lũ nuõtõpr̀e ahi khãskhãshỳe p̀e?”

37 Rò a h́esũ Jesũ, “Kayã dõ a th̀ezõ m̀ecwõnĩ lũ nuõtõpr̀e pr̀e.”

Rò Jesũ h́esũ lũ, “Cuõ m̀ekuõ phũnuõ ní-.”

Jesũ Cuõolẽ Kuõ Martha Ná Maria

38 Bí Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõ plehyã pò klyá dõ nyẽ akhẽnuõ, èthĩ cuõnuõ dõ dõtõdõ rò pr̀emò dõ amwĩ ná Martha héyẽ t̀opr̀enuõ a émõsũ lũ dõ a hidõkũ. 39 Apuõpr̀emò dõ amwĩ ná Maria o t̀opr̀e. Rò a onyãó bí Byacè a khãduõshỳe rò a n̄idã lũ t̀eithyõithya tahe. 40 Martha tanẽsúsá ná a t̀ephyètẽmẽ tahe akhu-akhỳe, a cuõtõ dõ Jesũ a o rò a cuõ hé lũ, “Byacè- v̄a puõpr̀emò m̀ecwõkuõ v̄a t̄ocõ- to, v̄a b̀emẽ lõ n̄idyé tũdũ pr̀e t̀opr̀e pr̀e, rò ǹe hé p̀e kuõ v̄a t̄ocõ- to ẽ? Hé p̀e v̄a rò nõcuõ m̀ecwõ kuõ v̄a to!”

41 Rò Jesũ h́esũ lũ, “Martha, Martha! Ǹekũǹekyã rò ǹe th̀eplõ súsá ná tẽmẽ ém̄yẽécõ có. 42 Manárò tẽ dõ alõnuõ a o pr̀e t̄ocõcõ tuõ pr̀e. Maria nwóphyẽ htũõhõ tẽ dõ aryáklõ ỳetõcõ hõ. ù phỳephekyã cyã p̄a è t̀opr̀e- to hõ.”

11

Jesũ Ithyó P̀e T̀ekwícõbẽ Ari-akyã (Matteo 6:9-13, 7:7-11)

1 T̄onyẽkhẽ Jesũ kwícõbẽ dõ khãlẽ t̄opho. Bí a kwícõbẽ htũõhõ akhẽ, dõ a khõpacẽ tahe aklẽ t̀opr̀enuõ a hé lũ, “Byacè, ithyó p̀e kuõ p̀e t̀ekwícõbẽ phú Giovanni ithyó p̀e a khõpacẽ tahenuõ.”

2 Jesũ hé èthĩ, “Bí thĩ kwícõbẽ akhẽnuõ, kwĩ lahyã phúyẽ ní:

† 10:35 10:35 R̄ũzye denari nỳeb̀e

‘Kõ~ phě~ ù ki dyadudyahtũ bezũbenyá nĩdũ nẽmwĩ sãsẽ yẽ ní~. Nẽ ki hyã isoo nĩdũ nẽhtyẽnẽkẽ ní~.

³ Dyépẽ pẽ lẹlẹđ dõ pẽ lobè è tonyẽ ná tonyẽ agnẽ yẽnuô tahe ní~.

⁴ Plwõkyã péré pẽ tẽthũ tahe ní~. Mẽtẽhèrò pẽ plwõkyã htuõhõ ù tẽmẽthũ dõ ù mẽthũ pẽ nuôtahe hó. Nõcuõnuõ tã pẽ dõ tẽilo-ilyá aklẽnuô tãmẽ ní~.’”

⁵ Htuõrò Jesũ hé a khõpacẽ tahe, “Hékuõrẽ dõ thĩklẽ tõtprẽpũnuô a ki cuõ dõ a khõbõthyó tõtprẽ ahi bí mõnẽkhẽ rò a ki cuõhẽ lũ, ‘Khõbõthyó dyélõkuõrẽ vã nẽkhõmũ thuõklõ. ⁶ Vã khõbõthyó tõtprẽ a cuõklyá rò a hyãtuõkuõ vã rò vã lẹdyeesũ è sèesèò o pã tõtõ~ to hó.’

⁷ “Rò a khõbõthyó o dõ hidókũ yõtõtprẽ ki hẽsũ lũ, ‘Mẽsúsã pã tã vã tãmẽ. Vã mẽ mahó vãkadã hó, rò vã ná vãphũ tahe pẽ cuõomyẽ lõ hó. Vã kahtò dyé cyã pã nẽ to.’ ⁸ Phũnuõrò vã hé thĩ, dõkhyẽ rò akhõ yõtõtprẽ ihtò dyé pẽ lũ khõmũ, manárò dõ èthĩ yõ mọ nĩdyé nyacó lũ akhu-akhyẽ yẽnuô máto. A yõ kwĩtadũ lũ akhu-akhyẽ a dyé pẽ lõ lũ lõ~ tẽ dõ a lo nuôtahe prẽ.

⁹ “Phũnuô akhu-akhyẽ vã hé thĩ, kwĩ mõ lahyã, thĩ ki nĩbè pã! Myápũ mõ lahyã, thĩ ki myãhtye pã. Dòmõ lahyã kadãnuô, Cómãrya ki bãmõ pẽdũ thĩ pã. ¹⁰ Mẽtẽhèrò lõ~ kayã dõ a kwĩtẽ tahenuô, a ki nĩbè pã, rò lõ~ kayã dõ a myápũ tẽ tahenuô, a ki myãhtye pã, rò lõ~ kayã dõ a dò kadã tahenuô, Cómãrya ki bãmõ pẽ lũ pã.

¹¹ “Thĩ dõ a htwõ phẽ tahenuô, thĩphũ ki kwĩ thĩ tẽphũ rò, thĩ dyée è ná rũ nuõma a o nyã tõtprẽpũ è? ¹² Mãtorò thĩphũ ki kwĩ thĩ shyẽdye rò thĩ dyée è ná dãmẽ è? ¹³ Thĩ ma kayã dõ a cyẽricyã taheprẽ tadũrò thĩ thẽgnẽ dyée thĩphũthĩlye tahe ná tẽdõ aryã tahe có kihèrò, tanẽmyãmõ lahyã thĩphẽ dõ mókhu yõtõtprẽnuô, a ki dyé tãtẽ málakõ pẽ có kayã dõ a kwĩhtya lũ Thẽ Sãsẽ Byacè yẽnuô pã.”

Jesũ Ná Beelzebul

(Matteo 12:22-30, Marko 3:20-27)

¹⁴ Jesũ vẽhtekyã khĩnẽ dõ a mẽpẽ ù nuõtõduõ. Bí khĩnẽ htecuõkyã htuõhõ akhẽnuô, kayãpẽ yõtõtprẽ hẽbè cyã kãkhyẽ khyẽthyã rò kayã bẽmũ tahe khyẽthukhyẽthẽ nyacó. ¹⁵ Manárò kayã tahehe rò a hé, “A vẽhtekyã cyã khĩnẽ tahe phũyẽ nuõma mãprẽ khĩnẽ khuklõdu Beelzebul dyé lũ tẽtaryẽpõpõryã prẽ.” ¹⁶ Kayã dõ aruô tahe hyãkwĩ khãkhomyãbyẽprẽ Jesũ ná a ki dyéluô pẽ èthĩ tẽpõtẽpõryã dõ a o dõ mókhu hyã tõtõcõ.

¹⁷ Manárò Byacè Jesũ thẽgnẽ èthĩ tẽtanẽ tahe rò a hé èthĩ, “Kètõkẽ akũnuô akayã tahe kisákipã nĩdyédũ lũ tõtprẽ ná tõtprẽ kihèrò a lũpũõlũpõryãkyã pã. Hiphũphyãphũ tõtũmũ dõ a krũklẽ nĩdyé lũ to rò a kiklyékingã nĩdyé lũ hẽnuô, a ki lũpũõlũpõryãkyã lõ lũ pã. ¹⁸ Phũnuô akhu-akhyẽ, khĩnẽricyã khuklõ ahtyẽakẽ ki o ná khĩnẽkhĩnõ dõ a mẽtakhwõtakè nĩdyé khyẽlũ tõtũ ná tõtũ hẽnuô, a oklõsõma cyã to. Mamẽtẽ vã hé phũyẽ hẽnuõrò, thĩ hé ná vã vẽhtekyã khĩnẽ tahe nuõma mãprẽ Beelzebul dyé vã tẽpõpõryã akhu-akhyẽ prẽ, thĩ hé lahyã phũnuô. ¹⁹ Ki vã vẽhtekyã khĩnẽ tahe ná Beelzebul a tẽpõtẽpõryã prẽ hèrò, thĩ khõpacẽ tahe vẽhtekyã khĩnẽtahe ná ùpẽ a tẽpõtẽpõryã pẽ? Thĩ hẽbè yẽ athũ prẽ nuô, thĩ khõpacẽ tahe ki

khyáluõ athé pã. ²⁰ Manárò, vã ki vèhtekyã khĩnékhĩnõ yètahe ná Cómarya a tẹprotèprya kihérò yènuõma a zũluõhó ná Cómarya ki hyã pòhtyèpòké yènuõ a hyãtuõhó dõ thĩ o hó.

²¹ “Bí kayã hëshyoresõ tòprè opwõodwõ nídyé ná a takuõtabè rò a opò nídyé ahi akhènuõ, a tãmuõtãtè tahe lamé cyá to. ²² Manárò, bí kayã hëshyoresõklõ ná è tòprè hyãápékyã è akhènuõ, a ki phyéphekyã lõ lũ takuõtabè dõ a thèlè nídyé yètahe rò a tãmuõtãtè yètahenuõ, a ki ibè pè lõ ná akhõ tahe pã.

²³ “Kayã tòprèprè dõ a pò nídyékuõ vã to nuõma, mähó kayã dõ a htékyã hó vã hò. Kayã tòprèprè dõ a ihtuõplõ cwõkuõ vã to nuõma mähó kayã dõ a mē lupruõlupryã tē hó.

*Khĩnékhĩnõ A Kakanuõ Mèbèkhyè Û
(Matteo 12:43-45)*

²⁴ “Bí khĩnékhĩnõ tòduõ htecuõkyã htuõhó dõ kayã tòprè akũ akhènuõ, a htecuõ dõ khãlèkrãkrè tòpho rò a cuõ myápũ akhãlè léokuõ tabéthéprã tadúró a ki myáhtye akhãlè tòpho to hérò, a hélyã nídyé ané, ‘Vã ki kãkhyè khyèthyá dõ vãhi dõ vã lèhtecuõkyã è nuõtómé hénì,’ a hé phúnuõ. ²⁵ Rò bí a kãtuõ khyèthyá dõ kayã nuõtòprè a o akhènuõ, a kãmýáhtye dõ akhãlè lyè yènuõ, aplĩaphuõ ryá, a o tanãtashuõ twóryá lõplĩ có pwõtòcò. ²⁶ Rò a htecuõ ékanĩ pò akhõ dõ a cyèricyã lõklõ có ná lũnuõ thuõthyótòduõ có rò èthĩ kakanuõ o lahyã bínuõ. Rò kayã nuõtòprè ki cyè lõklõ có ná a khãlèlyè nuõ có pã.”

Tèsõri Málakõ

²⁷ Bí Jesũ hébèhtuõ ngó phúyè akhènuõ, prèmò tòprè o dõ kayã oróóé aklè rò a éhtõcuõ Jesũ, “Prèmò dõ a phúo nídyé nè rò a dyéõnú nídyé nè nuõtòprè nuõma mähó prèmò dõ a nĩbè tèsõri hó.”

²⁸ Manárò Jesũ hésũ lũ, “Kayã dõ a nĩbè málakõ tèsõri nuõma mähó kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãngó rò a cũe nuõtahe pré.”

*Û Kwĩmyá Tẹprotèprya Tôcò
(Matteo 12:38-42, Marko 8:12)*

²⁹ Bí kayã bémũ hyãplu ná hyãplu dõ Jesũ o akhènuõ, Jesũ hé èthĩ, “Kayã yètòhtũ tahe acyèaricyã nyacó. Èthĩ cuõkwĩmyá tuõ vã tēmè tẹprotèprya tôcò manárò vã ki dyéluõ pètúprè èthĩ tẹprotèprya tôcò dõ athyaná Prèpro Jona nuõ pã pré. ³⁰ Phú Jona htwõhtya tèmátèdyã tôcò dõ Ninevephú tahe agnènuõ, prèlukayã aphúkhũ mähó vãyè a ki mã kuõdũ tèmátèdyã tôcò dõ kayã khõnyáyè tòhtũ tahe agnè pã. ³¹ Tècirya amõnyè pã tònýènuõ, ké dõ cílyã tókyè akhwĩmuõ Sheba ki ihtò tòkuõ ná kayã dõ a htwõprè khõnyáyè tòhtũ tahe pã rò a ki betèthũ dõ èthĩ yètahe alõ pã, mètèhèrò thyáphú a nĩhuõnó kuõ Khwí Solomo a tètithyóithya dõ a lóbã ná tètíphé yètahe agnènuõrò, a o có dõ kèyè dõ aruõ tóké tadúró a hyã có. Rò vã hé thĩ, kayã dõ aduklõlõ có ná Khwí Solomo nuõ a o bíyè tòprè. ³² Shyé- tècirya amõnyè pã tònýènuõ, vĩ Ninevephú tahe ki ihtò rò betèthũ dõ kayã khõnyá yètòhtũ

tahe aļo pã, meţehéro bí ethĩ nĩhuõbè Jona hêsodõnyã pẹ ethĩ akhẽnuô, ethĩ za nĩdũ kyãlõ. Rò vã hé thĩ, kayã dõ aduklõlõ ná Jona nuô, a o biyẽ tôprè.

Nẹklõ Atèlĩ
(*Matteo 5:15, 6:22-23*)

³³ “Ũ isĩlĩ htuõ mi rò ù dyauõbí lũ takhyã to, kimãtorò ù dya lũ dõ cõlẽ takhyã to. Thyáphú a ki lĩ pẹ kayã dõ a hyãnuõ tahe agnẽ rò, ù dyahtya è dõ mikõrẽkhu. ³⁴ Thĩ mètèplò tahe nuõma athyáná mikõ tòmẽ dõ thĩ nẹklõ agnẽ yẽnuõhó. Thĩ mètèplò ki lĩseryá hérò, thĩ nẹklõ sĩprèlõ luõlĩphó ryálõ hó, manárò thĩ mètè ki khí hérò, thĩ nẹklõ sĩprèlõ a khilõplĩ hó. ³⁵ Mephúnuõrò tẹlĩ o dõ thĩkũ yẽnuô, thyáphú a ki htwõ tã tẹkhítèlõ tãmẽnuô, rònĩ lahyã thĩnẽ ní. ³⁶ Phúnuõrò thĩ nẹklõ sĩprè ki lóbbã ná tẹlĩ, rò a ki o dõ tẹkhítèlõ akũ to hẽnuô, a ki lĩtakhẽrasõ lõ thĩ nẹsĩprè thyáná mikõ tòmẽ lĩ takhẽrasõhtya dõ thĩgnẽnuô pã.”

Jesũ Betèthũ Dõ Pharisèophú Ná Prèithyó Tèthyótèthya Athará Tahe Aļo
(*Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 20:45-47*)

³⁷ Bí Jesũ hébèhtuõ akhẽnuô, Pharisèophú tôprè ée lũ dĩ rò a krwõcuõkuõ dõ lũhi. Èthĩ kírẽ e lahyã hó dĩ rò a cuõ onyão lahyã dõ dĩrẽ khãshyé. ³⁸ Jesũ kírẽ esèe akhẽnuô, a sĩplĩ kuõũ atakhu to rò Pharisèophú dõ a kremyá lũ yètôprẽnuô, a khyéthukhyéthé kanõ to, meţehéro Judaphú alẹklõ o ná bí ù e tyahĩ sè tonuô ù tõbè sĩplĩrẽ takhu.

³⁹ Phúnuô akhu-akhyẽ Byacè Jesũ hêsũ lũ, “Pharisèophú thĩ, thĩ sĩplĩ ryá nyacó bẹlõ ná dĩbẽ dõ aklõ nuõtõkyẽ có. Manárò dõ thĩ thèplòkũnuô, a lóbbã có ná tẹkõvèkõpra e nĩdyenyẽ ná tèmũmyáricyã thĩtahe có. ⁴⁰ Kayã olóoklõ thĩ, Cómarya dõ a byálya tẹaklõ yètôprẽnuô, akũ nuõma a byályaļa, mato ẽ? ⁴¹ Tẹ dõ a o dõ thĩ bẹlõkũ ná thĩ dĩbèkũ nuõtahenuô, dyékyã ná kayã sõphásoryaphú nuô túma tẹlõ plĩ ki mwõplĩ lõ dõ thĩgnẽ prè.

⁴² “Pharisèophú thĩ, tẹcirya ki bè málakõ có thĩ pã, meţehéro thĩ phyé lõvyaļè, bõkhèlè ná lõ thòtõbyãlè yètahenuõrò thĩ lũtyã ná Cómarya pwĩshyétõpwĩ. Manárò thĩ myá békhutãphuõkyãhó tẹcótètẹ ná tẹmõ Cómarya tahe hó. Thĩ dyé pwĩshyétõpwĩ nuõma amã hó. Túnuõhtuõto, thĩ tõbè dyakyãní tẹcótètẹ ná tẹmõ Cómarya yẽnuõtahe to.

⁴³ “Pharisèophú thĩ, tẹcirya ki bè málakõ có thĩ pã, meţehéro thĩ thézũ onyão lahyã khálẽ htyalõ dõ ù bezũbenyã è dõ tẹcõbèhõkũ nuõtahe, htuõto dõ klékũ nuõbèbè thĩ thézũ nõhèbè bezũ nĩ ù ná thĩnẽ.

⁴⁴ “Tẹcirya ki bè málakõ có thĩ pã, meţehéro thĩ thyáná luõkhu dõ ù mèmámèdyã lũ to tahe, rò kayã tahe cuõ dõ lũkhu tadúro ù thègnẽ ná luõkhu mato.”

⁴⁵ Prèithyó tèthyótèthya athará tôprè hé Byacè, “Thará, nè hé ngõ yètõmũ nuõma nè hé takhwótakè hé mũmyáricyã prè pè vã.”

⁴⁶ Rò Jesũ hêsũ è, “Prèithyó tèthyótèthya athará thĩ, tẹcirya ki bè málakõ kuõ có thĩ pãpã, meţehéro thĩ dyahtya tèthyótèthya dõ ùlõ dõ athyáná tẹvítèzá dõ ùvíúzá zũ è to tahe, manárò thĩ rò, thĩ ki cõcwõ pẹkuõũ tẹvítèzá

yětahe agněnuô, thĩ ki cõhtyacwõ kuõ prẽ ná thĩ kanõ tõmẽ prẽnuô, thĩ hyätõbè to.

⁴⁷ “Thĩ bèbè, Cómarya ki cirya málakõ có thĩ pã, mètèhèrò thĩ byá pè prèprò dõ thĩphyéthĩphuõ mèt̃hyẽ èthĩ mú~ nukhẽ nuõtahe aluõkũ ná lõ nuõ. ⁴⁸ Phúnuôrò thĩ dyéluõ líphó cóhó thĩnẽ ná thĩ théplò oícũ tõkuõ, thĩ théplò thyákuõhó ná thĩphyéthĩphuõ dõ~ nyénu tahe mètèthũ nuõtahe hó. Mètèhènuô thĩphyéthĩphuõ tahe rò a yõ mèt̃hyẽ prèprò nuõtahe, thĩ rò thĩ yõ byá pè prèprò nuõtahe aluõkũ a yõ m̃enuõ. ⁴⁹ Dõ tèt̃itèkyã yètõcô akhu-akhyẽ, Cómarya o ná a tèt̃híphé rò a hé, ‘Vã ki nõhyã pè èthĩ prèprò tahe, ná prèdõnyãphú tahe pã, rò èthĩ ki mèt̃hyèkyã tahehe pã, taheherò èthĩ ki m̃cyẽm̃ecũ lũ pã.’ ⁵⁰ Phúnuô akhu-akhyẽ cáhtya dõ hekhuwõt̃lú mókhuwt̃wõt̃hẽ akhẽ, lõ~ kayã dõ a mèt̃hyẽ prèprò tahe a tèt̃hũnuô, Cómarya ki cirya dõ kayã yètõhtũ yětahe pã. ⁵¹ Vã hé thĩ~, cáhtya bí Adam aphú mèt̃hyẽ nĩdyé apuõ Abèlè nuôrò tuõhyã dõ ù mèt̃hyẽ Zekaria dõ t̃lũtyã akhãlẽ ná t̃ekhãlẽsã s̃ẽ aplèkũnuô, Cómarya ki cirya málakõ có dõ thĩ yètõhtũ tahe pã.

⁵² “Prèithyó t̃ethyót̃ethya athára thĩ~, t̃ecirya ki bè málakõ có thĩ pã, mètèhèrò thõhti dõ ù l̃évĩmõ t̃ethíphé ahi akadã yẽnuô, thĩ phyécuõkyã. Thĩnẽ nĩdũ rò thĩ nuõ toto, kayã dõ a th̃ézũ cuõnuõ tahe rò thĩ m̃t̃t̃ũ èthĩ thĩ.”

⁵³ Bí Jesũ htecuõkyã htuõhó èthĩ khãlẽ akhènuô, prèithyó t̃ethyót̃ethya athára tahe ná Pharisèophú tahenuô, a m̃etakhwótakè nyacó lũ rò pũ sudyãhtõsudyãlyã òlã lũ ngõ tahe. ⁵⁴ Thyáphú èthĩ ki pũnĩ lũ t̃ehébèthũ tahenuôrò, èthĩ opõ nĩdã lũ t̃ehébè tahe.

12

T̃edyèrò Kayã Cyézócõt̃e Byepréanẽ Tahe Ari-akyã

¹ Bínuõkhẽ kayã bémũ dõ arĩkũ hyã oplóoplu bãtapĩ lõ có, a tuõ có dõ t̃oprè ná t̃oprè zĩbè khyẽ có lũ akhènuô, Jesũ hẽso-one a khõpac̃ẽ tahe, “Rõnĩ lahyã thĩnẽ ná Pharisèophú tahe ahuõmũ dõ èthĩ cyézócõt̃e byepré anẽ nuõtahe ari-akyã. ² Lõ~ t̃e dõuõdóbĩ tahenuô, Cómarya ki bãmõhtya luõlõ è pã, rò lõ~ t̃em̃ehuõm̃ethwé tahenuô, Cómarya ki m̃ehteluõlõ è pã. ³ Phúnuô akhu-akhyẽ ngõ dõ ñe h̃ebè dõ m̃õkhĩ tahenuô, ù ki ñĩhuõke è dõ m̃õs̃ẽklẽ pã. Htuõrò ngõ dõ ñe h̃ebèhuõh̃ebèthwé è dõ hidókũ tahenuô, ù ki h̃tya èhtõluõ è dõ hikhuclwókhu pã.

Kayã Dõ P̃è Tõbè Th̃éis̃ È (Matteo 10:28-31)

⁴ “Vã khõbõthyó thĩ~, vã hé thĩ, kayã dõ a mèt̃hyẽ cyã thĩ ñeklõ tadũrò dõkhyẽnuô, a m̃cyẽm̃ecũ cyã pã thĩ to tahenuô, th̃éis̃ tã è t̃ãm̃ẽ. ⁵ Thĩ t̃õbè th̃éis̃ ùp̃ẽ nuô, vã ki dyéluõ p̃ér̃ẽ thĩ. Th̃éis̃ lahyã Cómarya dõ a mèt̃hyẽ cyã thĩ ñeklõ rò dõkhyẽnuô a o pã ná a t̃eprot̃ep̃ryã dõ a ki ṽĩtã thĩ dõ Mõrapõt̃ya kũ pã yẽnuô t̃oprè nĩ~. Vã ki hé p̃õ khyèthya thĩ ná th̃éis̃ lahyã è nĩ~. ⁶ Htupr̃éphú nyãbènuô ù is̃ẽ pr̃ẽ lũ ná r̃ũzye nyãmyé pr̃ẽ vãhẽto? Manárò Cómarya s̃õtapa èthĩ t̃õbè~ to. ⁷ Lõ~ thĩ khuluõ dõ thĩ khuklõlõ nuõtahe córò,

Cómarya dyábè one htuõlõplĩ cóhó. Théisè tãmé! Thĩ ngudupriđu klõlõ có ná htupréphú nuô tôplutôphè có.

*Tèolya Phyésû Ná Tèhtébísûkhyě Krístu
(Matteo 10:32-33, 12:32, 10:19-20)*

⁸ “Vã hé thĩ, ùpěpě~ bèbè a ki ólyã ná Jesũ Krístu ma vã Byacè dõ kayã éprè a mèthènyě hénuô, prèlu aphúkhũ mǎhó vǎyě, vã ki ólyãkuõdũ è phúnuô dõ Cómarya a tanémókhuphú tahe a mèthènyě pǎ. ⁹ Manárò ùpěpě~ bèbè a ki htésúbíkyã* vã ná a zũe vã to dõ kayã éprè a mèthènyě hénuô, prèlu aphúkhũ mǎhó vǎyě, vã ki htésúbíkyã kuõ è dõ Cómarya a tanémókhuphú tahe a mèthènyě pǎ. ¹⁰ Lõ~ kayã dõ a héthú prèlukayã aphúkhũ mǎhó vã yènuô, Cómarya ki plwõkyã lütèthú prè. Manárò kayã dõ a héthú Thé Sǎsè Byacè nuô, Cómarya plwõkyã cyã pǎ èthĩ tètũ to.

¹¹ “Shyé~ ù pũthũcuõ thĩ dõ tètóbèhõkũ pǎ akhènuô bèbè, dõ khwíđu tahe anyèhyã pǎnuô bèbè, ná dõ prèpõhtyèpõké tahe a mèthènyě akhèpǎnuô bèbè, nẹ tǔbè hébè takèbí nĩdyé nènẹ phútè rò nẹ tǔbè hésũ phútènuô bèkúbèkyã tãmé ní. ¹² Mètèhèrò shyé~ nẹ tǔ hébèhó ashuõakhè pǎnuô, Thé Sǎsè Byacè ki ithyõtǎ dũ nẹ ná nẹ tǔbè hébè phútè pǎ nuô pǎ.”

Tèhèbèkhákhò Kayãduzá Dõ Athèplò Plõphè Kuõũ To Tôprè

¹³ Dõ kayã éprè aklè tôprènuô a hé Byacè Jesũ, “Thárá~ hé pèkuõ vã vyãprèkhũ ná a ki ibè pèkuõ vã ucètazè dõ pèphè bekyã pé pènuô tahe.”

¹⁴ Rò Jesũ hésũ è, “Ma ùpě dyahtya vã ná vã ki htwõ pé thĩ prècirya tẹ, mǎtorò prè ibè pé thĩ ucètazè dõ thĩ thényě aplèkũ nuô pè.” ¹⁵ Htuõrò a hé pọ èthĩ, “Oròoryè lahyã, cuõvò khèvõkyã lahyã tẹmyápũ kóvèkópra e nĩdyé dũgně† nuõtahe ní~, mètèhèrò kayã tôprènuô, a duzáhtyathè cóbátè~ bèbè, a tẹduzáhtyathè yènuô a meryã cwõcyã lũ tẹhtwõprè tǔcõ~ to.”

¹⁶ Htuõrò Jesũ hé èthĩ ná ngókhákhò tǔmũ, “Bètõphuõnuô kayã duzáhtyathè o tôprè, rò a o nĩdyé ná aprè tǔlè rò a tẹmõtèbõ tahenuô, a thètwtõthèryã nyacó. ¹⁷ Rò a tane nĩdyé ané, ‘Vã lèklõplõ vã thòthèvèphõ yètahe agnènuô, a khǎlèkhǎbya o pǎ to hó, rò vã bè mẹ phútè?’

¹⁸ “Yètõphuõrò a hé, ‘Vã ki mẹphúyě pǎ heni, vã ki mẹpruõkyã vã cyã yètahe rò vã ki isóhtyadu isóhtyalyã taple klõ ná yètahe, rò vã ki klõplõdyaplõ lõ ná vã thòthèvèphõ, vãbuõvǎhuõ ná vã tǎmuõttǎtè tahe bínuô pǎ heni. ¹⁹ Htuõrò vã ki hélyã nĩdyé vǎnẹ, Phèbwíryã, nẹ dya-oplõ lõ hó tẹpwõ~ tǔcõ dõ nẹ ki eõnĩ nyè nĩdyé có è énaèlè có pǎ. Omyè ná emõ, ekóõbǎ, okacũkabé mǔ.’ ”

²⁰ “Manárò Cómarya hé lũ, ‘Phèolõoklõ, yètõthè pǎ ma vã ki phyèhtekyã hó nẹ thèhtwõprè pǎ. Phúnuõrò lõ~ tẹ dõ nẹ beplõ one dõ nènè yètahenuô ùpè tôprè ki nĩbè pǎ pè?’ ”

²¹ Rò Jesũ hé, “Kayã tôprèprè dõ a beplõ nĩdyédũ a tẹduzáhtyathè dõ agnè, manárò dõ Cómarya a mèthènyènuô, a ki sǔphásoryã hénuô a ki htwõhtya thyáphú yènuô pǎ.”

* **12:9** 12:9 Tahehe nuô a hé ná sumwó † **12:15** 12:15 Kayã tahehe rò a hé ná “lõphǎ” thyáná myangõ nuô. Mǎtorò “Thèlõ ùtè.”

*Tèzùenì Còmarya
(Matteo 6:25-34)*

²² Htuòrò Jesù hé a khõpacě tahe, “Phúnuô akhu-akhyě vǎ hé thĩ, bèkúbèkyǎ tǎ dõ thĩ tèohtwõprẽ agnẽnuô tǎmẽ. Thĩ loe loõ agnẽ bèbè, thĩ lokũlothyá bíná thĩ nẽklõ agnẽ bèbè, bèkúbèkyǎ tǎ lahyǎ tǎmẽ ní. ²³ Mẽtẽhèrò thĩ tèohtwõprẽ nuô a lodulõklõ pǎ có ná thĩ lèlèlõ có, rò thĩ nẽklõ yẽnuô a lodulõklõ pǎ có ná thĩ lèkũlèthyá tahe có. ²⁴ Tanemyá lahyǎ cóvè tahenuô, èthĩ isóiplũ kuõũ tẽklwõtẽlwĩ to, a kèplõbedwó kuõũ tètètèphõ to. A lèbeplõ lèlèlõ khǎlẽ o kuõũ to, a lèbeplõ buõcyǎ o kuõũ to tadúró Còmarya buõebuõ òthĩ. Phúnuôrò, thĩ yètahenuô, thĩ nguduprĩdu lõklõ có ná htu yètahe có. ²⁵ Dõ thĩkũthĩkyǎ akhu-akhyèrò, thĩ cwihtũhyǎ éhtya cyǎ nĩdyèklõ pọ thĩ mọnyẽmọthẽ takiphú prẽnuô a o tõprẽ to. ²⁶ Cwihtũhyǎ pọ mọnyẽ phúyẽ takiphú prẽ rò, thĩ ki mẽcyǎto hẽnuô thĩ cuõ bèkúbèkyǎ tuõ tẽ dõ aruô tahe mẽtẽ?

²⁷ “Tèphõtèkĩ nuõtahe a phèhtyaphõhtya lahyǎ phútẽnuô, tanẽ myámõ lahyǎ. Èthĩ erylũ kuõũ tõtõtõ to, a ihĩ kuõũ taphyá to tadúró vǎ hé thĩ, Khwĩ Solomo dõ a o có ná a tẽduzǎhtyathẽ lõ plĩ có yètõprẽnuô, a hyecǎ dõ atwó krũnyalẽ ná tẽphõ nuõtõphõ prẽnuô a o tõba to. ²⁸ Kõ kayǎ tẽzũpatĩ thĩ, mĩmõ tahenuô, yètõnyẽ a o lahyǎ dõ nyekhu, parõpǎ ù isũnuõkyǎ è dõ mikũ prẽ tadúró Còmarya dyèkũdyéthyá è kihèrò a ki dyèkũdyéthyá ryá lõklõ pǎ có thĩ ná nuô pǎ. ²⁹ Phúnuô akhu-akhyě, bèkúbèkyǎ bèzòbèthi tǎ lahyǎ tǎmẽ. Tõ ekryǎ pǎ itẽ, tõ òkryǎ pǎ itẽnuô, tanẽ tǎ lahyǎ tǎmẽ ní. ³⁰ Mẽtẽhèrò, kayǎ dõ a zũenyǎe kuõũ Còmarya to tahenuô, akũakyǎ, a myápũmyávýǎ lahyǎ phũnuôhõ. Tẽ dõ thĩ lo tahenuô thĩ phẽ thègnèdũ hõ. ³¹ Bèzòbèthi tǎ lahyǎ phũnuô tǎmẽ! Myápũ lahyǎ tẽ dõ a lodu dõ Còmarya ahtyèakèkũ nuõtahe rò lõ tẽdõ thĩ lo yètahenuô, Còmarya ki dyè kuõpõdũ thĩ pǎ.

*Tẽduzǎhtyathẽ Dõ Mókhu
(Matteo 6:19-21)*

³² “Kõ thĩmĩmũ patĩphú thĩ, thèisẽ tǎmẽ ní, mẽtẽhèrò thĩphẽ thèplõ dõ a ki dyè thĩ ná ahtyèakè hõ. ³³ Isèkyǎ thĩ tǎmuõttǎtè tahe rò mẽlũ ná kayǎ sõphásõryaphú nuõtahe. Thĩ ki mẽphũnuô hèrò thĩ benuõ oplõ lahyǎ hõ thĩ tẽduzǎhtyathẽ dõ rũpyẽ dõ a lazẽ pèto yẽnuõtahe akũ hõ. Dõ thĩ dyè kayǎ sõphásõryaphú tahe phũnuô khukhyě, a ki htwõhtya pè thĩ tẽduzǎhtyathẽ dõ mókhu pǎ. Thĩ ki dya-oplõ dõ mókhu hẽnuõma, thĩ tẽduzǎhtyathẽ yètahenuô a yokalyǎ tọcyǎ tõphuõ to, prèhuõehĩ tahe ehũõcyǎto, akrèahtwo mẽpyè cyǎ to akhu-akhyě dya-oplõ lahyǎ dõ mókhuõ. ³⁴ Mẽtẽhèrò, thĩ tẽduzǎhtyathẽ obítẽ tõphõnuô, thĩ thèplõ otõkuõ bĩnuô.

*Lulè Dõ A Thǎklyǎ Tahe
(Matteo 24:45-51)*

³⁵ “Otaritaryǎ one lahyǎ thĩnẽ dõ thĩ ki mẽ tẽmẽ agnẽ, rò nyǎhtya one lahyǎ thĩnyǎhtõ, sũlĩ one lahyǎ thĩmi tahe. ³⁶ Mẽ lahyǎ phũ hĩbyacè o dõ pwẽ kǎsõmẽsõdya kǎ rò alulè tahe opõsũnĩ lũnuô. Bí a kǎ dõnuõ kadǎ akhẽnuô, alulè tahe bǎmõ pè lũ kadǎ tõphuõtuõ. ³⁷ Lulè dõ abyacè kǎmyǎhtye èthĩ ná

a othăklyă, a otaritaryă one lahyă ané tahenuô, a nĭbè lahyă tèsòri. Vă hé málakô có thĭ, Byacè yětôprènuô a ki kũhtyathyáhtya prèmetèphú ahyeca rò a ki nõonyăo èthĭ thyáná sĭpré tahenuô pã, rò a ki buôebuôô èthĭ pã. ³⁸ A ki kạ đố mặnặkhẻ bẻbẻ, mặtorò đố mặlặrặmặ ừ omyẻpã akhẻ bẻbẻ, a ki kạmyáhtye ná èthĭ otaritaryă one ané hénuôma, èthĭ ki nĭbẻ málakô có tẻsẻori pã. ³⁹ Manárò thẻnẻhtyabẻ lahyă vắ ki hé pẻ thĭ yẻnuô nĭ. Hĭbyacẻ ki thẻgnẻ ná prẻehuô kĭrẻ hyắ ashuốakhẻ hénuôma a ki opốsủ rò prẻehuô hyắnuốbủ to. ⁴⁰ Rò thĭ yẻtahenuô bẻbẻ, otaritaryă one kuố lahyă thĭnẻ nĭ, metẻhẻrò shuốkhẻ bí thĭ tanẻtuố to pắnuô, prẻlukayắ aphủkhủ mắhỏ vắyẻ ki hyắ pã.”

Lulé Dố A Thẻplỏcỏ Ná Lulé Dố Athẻplỏ Takạ

⁴¹ Petru hé, “Byacẻ~ nẻ hé ngốkhắkho yẻnuôma đố pẻgnẻ ẻ? Mắtoma, kayắ pwỏ~ tỏprẻ agnẻ ẻ?”

⁴² Byacẻ hẻsủ lủ, “Phủnuỏrò, a htwỏ lulẻkhukỏ đố acỏ rò a o ná tẻthủphẻ tỏprẻma ửpẻ? Lulékhukỏ đố acỏ yětỏprẻ nuôma mắhỏ kayắ tỏprẻ đố abyacẻ ki dyẻtắ lỏ alulé aruỏtahe đố lủ takhukủ rò a ki nõmyánỏkhwẻnủ lủ ná èthĭ, rò ẻ ki dyẻetỏdyẻỏbẻ pẻ ừ ashuốakhẻ tỏphuố ná tỏphuố nuỏtỏprẻ pắ mắto ẻ? ⁴³ Abyacẻ ki kạmyáhtye ná a lulẻkhukỏ yětỏprẻ mẻ tẻmẻ kihẻrò a ki dyẻ lủ tẻmẻnủkhwỏkẻ pắ. ⁴⁴ Vắ hẻcỏcỏ~ có thĭ, Byacẻ yětỏprẻ a tắmuốtắtẻ lỏ~ plủnuô a ki dyẻtắlỏ đố lủ khadắkủ pắ rò a ki nõmyánỏkhwẻ nủ ná lủ pắ. ⁴⁵ Manárò lulẻkhukỏ yětỏprẻ ki hẻlyắ nủdyẻ anẻ, ‘Phủ~ ná vắbyacẻ kắkhyẻma anyẻ~ lắ pắ kỏle,’ a hé rò amủapỏnủ lulẻ prẻmỏprẻkhủ tahe, htuỏrò a emủỏpryắ. ⁴⁶ Rò shuốkhẻ bí a tanẻ tuốto rò a ẻ sỏtapắ tỏnyẻnuô, abyacẻ ki kắkhyẻtỏ bủnuô tỏnyẻ pắ. Abyacẻ ki cỉryacyẻ cỉryacủ lủ pắ rò a ki dyanủ tỏkyắ lủ ná kayắ đố a zủe kuốủ Cỏmarya to nuỏtahe pắ.

⁴⁷ “Lulékhukỏ đố a thẻgnẻhỏ abyacẻ a tẻthẻzủ tadủrò a ki o taritaryă one anẻ to, htuỏto a ki mẻphủ abyacẻ a tẻthẻzủnuô to hénuô, abyacẻ ki cỉrya plẻsẻ nyacỏ lủ pắ. ⁴⁸ Manárò lulẻkhukỏ đố a thẻgnẻ abyacẻ a tẻthẻzủ to tỏprẻnuô, ki a mẻthủ tẻ tỏcỏcỏ đố a tỏkỏ plủ lủ hénuô, abyacẻ ki cỉrya plẻsẻ yakhyẻklỏ lủ pắ. Kayắ đố a nĭbẻ ẻ tẻcyắtẻdẻ tỏprẻprẻnuô, Cỏmarya myắsủnủ lủ đố a ki bẻmẻ ẻlỏklỏ ná ừ. Kayắ đố Cỏmarya zủenủ lủ rò a dyẻ ẻlỏklỏ lủ tỏprẻnuô, Cỏmarya kwỉ ẻklỏlỏ lủ pắ.

Jesủ Dyẻo Htwỏhtya Tẻsỉpruốsỉpryắ (Matteo 10:34-36)

⁴⁹ “Vắ hyắ vắtắ tẻcỉrya mi đố hekhuyẻ hỏ. Vắ thẻzủ nõủhtya lắ hỏ lủ. ⁵⁰ Manárò tẻplwỏhtyẻ đố vắ lo plwỏ nuô a opắ tỏcỏ. Tẻmẻ yẻtỏcỏ ki htuỏtalwỏ hỏto rò vắ thẻplỏ bẻkủbẻkyắ nyacỏ. ⁵¹ Ma thĭ tanẻ ná vắ phyẻhyắ tẻpẻtẻdwỏ đố hekhủ yẻnuô ẻ? Vắ hé thĭ~, vắ phyẻhyắ tẻpẻtẻdwỏ mắto. Vắ hyắlyắ mẻpruốmẻpryắ tẻ prẻ. ⁵² Cáhtya khỏnyắyẻ tắplehyắ nuô, kayắ tỏmuố rò a ki o thẻnyắ hénuô thẻthuỏ rò a ki o tỏkyẻ pắ, đố yẻ thẻgnẻ rò a ki o tỏkyẻ pắ rò èthĭ ná èthĭ ki thẻhtẻthẻhắ nủdyẻ khyẻdủ lủ pắ. ⁵³ Èthĭ ná èthĭ ki lủ sỉpruốsỉpryắ lỏ lủ pắ. Phẻ tahe ki thẻhte nủdyẻ a phủprẻkhủ tahe pắ, rò phủprẻkhủ tahe ki thẻhte nủdyẻ afhẻ tahe pắ. Muố tahe ki thẻhte nủdyẻ

phúmò tahe pã, rò phúmò tahe ki thèhte nídyé amuõ tahe pã, prèprèmò tahe ki thèhte nídyé adya tahe pã, rò adya tahe ki thèhte nídyé a prèprèmò tahe pã.”

*Thégně Těshuõtěkhě.
(Matteo 16:2-3, 5:25-26)*

⁵⁴ Jesũ hé pě kayã bémũ tahe, “Bí thĩ myáhtye òluõtahe htya dõ cínuõ tũkyě akhěnuõ, tũphuõtuõ thĩ hé dũ, ‘Kě kírě cũ hó,’ rò kěcũ málakõ cõ. ⁵⁵ Rò bí kělathě hyã dõ cílyã tũkyě akhěnuõ, thĩ hé, ‘Kěkũ hó pã,’ rò kěkũ málakõ cõ. ⁵⁶ Prě cyézócõtę byepřé aně thĩ~, thĩ myá hekhu ná mólě rò tẹ ki htwõhtya phútě pãnuõ thĩ myálwó thěgněone rě cõ tadũrò Cõmarya męhtwõhtya tẹ khõnyãýě tahe angõlasãnuõ, thĩ myálwó thěgněone rě cyãto męťě?”

Mękrũklě Nẹnẹ Ná Prě Dõ A Thěhte Nẹ Tahe

⁵⁷ “Tẹ dõ a kòmę ná a kòmęto nuõ, thĩ bè sudyãlyã nídyédũ thĩ thěplò. ⁵⁸ Bí kayã dõ a thěhte nẹ tũprě ěhtya nẹ dõ pokáhi akhěnuõ, yácũ mękrũmęklě pryãrělěkyã è dõ klyãlõnuõ. Pãma a ki ěhtya nẹ dõ pokáhi rò pręciryatę ki dyétã dítũ nẹ dõ prēmętęphũ a takhukũ pã rò a ki dõnuõkyã nẹ dõ htõkũ pã. ⁵⁹ Vã hé thĩ~, nẹ ki plãlĩlõbė nęsu yěnuõ to hėnuõma, nẹ htebė to.”

13

Thĩ Ki Zã Nĩ Thĩnẹ Toma Thĩ Thyě Pã

¹ Bĩnuõkhě kayã tahe hyã hėsoluõ Jesũ ná bí Galileaphũ tahe lũtyãhtya akhěnuõ, Roma Khwĩ Pilato aklyěphũ tahe męthyě ěthĩ. ² Rò Jesũ hėsũ ěthĩ, “Ů męthyě Galileaphũ tahe phúyě rò thĩ tanę ná ěthĩ ma a tětũtęora tahe mũmyãricyãklõ ná lõ Galileaphũ dõ aruõtahe phũnuõ ě? ³ Vã hé thĩ, ěthĩ mũmyãricyãklõ ná thĩ mãto. Thĩ bèbè, thĩ ki zã nĩdũkuõ lahyã thĩnẹ to hėnuõma, thĩ ki thyě kuõ lõ pwõ~ tũprě pã. ⁴ Bí Siloa hihtyalõ nuõtõmě latãprò thyě kayã shyělwiřthyó akhěnuõ, thĩ tanę ná ěthĩ ma a tětũtęora o ěklõ ná lõ~ kayã aruõ dõ a o lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe ě? ⁵ Amãto, vã hé thĩ, thĩ yětahe bèbè, thĩ ki zã nĩdũ lahyã thĩnẹ to hėnuõma, thĩ ki thyěkuõ lõ pwõ~ tũprě pã.”

Tẹdõnyã Khákho Kadwímõ Dõ Athè Kuõũ To Tõmõ Ari-akyã

⁶ Htuõrò Jesũ dõnyã pě ěthĩ ná ngõkhákho tõtõ rò a hé, “Bètõphuõ, kayã o tũprě, rò dõ a thòthèphè lěkhunuõ, a isóo nídyé kuõ a kadwímõ tõmõ. Rò a cuõ myápũ ba-e nídyé a kadwíthè, manárò a myáhtye athè o tũplõ~ to. ⁷ Rò, a hé prēmýákhwėnĩ thòthèphè yěnuõ, ‘Vã hyã myápũ ba-e kadwímõ nuõ tõtõ athėnuõ a bãhó thuõna hó tadũrò vã myáhtye athè tũplõ~ to. Ikwõ khũkyã è nuõ, a o dídyãkyãdě přé hekhu přé.’

⁸ “Manárò prēmýákhwè thòthèphè yětũprě hėsũ lũ, ‘Byacè~, myá põ kuõřé přé yětõna nuõprě. Vã ivě tava rě akhãshyě pã rò vã sunuõ ná asè pã. ⁹ Nabè pã ma a klyã theryã nyã dũ pã. A ki thèto hé pã rò vã ikwõkyã dũ è pã.’”

Jesũ Zasĩmẹ Prēmõnyãdãkhõ Tũprě Bí Judaphũ Mõnyěduõ Akhě

¹⁰ Bí Judaphú Mõnyěduô bè tonyěkhěnuô, Jesũ ithyóithyată ũ dõ təcóběhõ tòmě akũ. ¹¹ Bí təcóběhõkũ nuô, prēmò dõ khiné mẽbè lũ rò aswí nyádákhõ otyá o tòprè. A khyábè phuyěnuô anyě cớhó ana shyélwĩthyó cớ hó. ¹² Bí Jesũ myáhtye lũ akhě a ehỹă lũ dõ nyě rò a hé lũ, “Mòmũ, nẹ tẹsě sĩmế hỏ.” ¹³ Rò a dyahtya atakhu dõ lũlọ rò tồphũtuỗ anyă cớhtyakhyě rò a htuthěhtya Cómarya.

¹⁴ Manárò Jesũ zasĩmế pẹ ũ tẹswítẹsě dõ Judaphú a Mõnyěduô akhu-akhyě təcóběhõ khuklõ yětòprè thèplòdu, rò a hé kayă bẹmụ tahe, “Mõnyěmộthế dõ pẹ tőkò mẽ tẹphyétẹmẹ nuô, a o nyěthuỗthyó cớ. Hyă zasĩmế lahyă thĩ tẹswí bí moryě thuỗthyóyě akũnuô. Mõnyěduô rò hyăza tă lahyă thĩnẹ tãmế.”

¹⁵ Rò Byacè hếsũ kạkhyě lũ, “Prè cyézócóte byepre anẹ thĩ- thĩ pwỏ- tòprè ilyě lahyă thĩ púplye, mặtorò thĩ tathĩplye dõ apokũ rò thĩ cwihtecuỗ buỗ ahtyě bí Judaphú Mõnyěduô akhěnuô mặto ẻ? ¹⁶ Khỏnyάρò Abraham aklwĩyă mòmũ dõ khĩnėricyă khuklõ nỏcỏklỏma khĩnėkhĩnỏ ná lũ yě, a onyě cớhó ana shyélwĩthyó nuô a obĩyě tòprè. Rò ilyěhte siplėkyă pẹ ẻ ná khĩnėricyă khuklõ cỏklỏma lũ yě bí Judaphú a Mõnyěduô yěnuỏma, a kỏ nyăto ẻ?”

¹⁷ Bí Jesũ hếsũ ngỏ yětỏmũ akhěnuô, lỏ- kayă dõ a pũ lũ tẹthũ nuỏtahe thétarẹ lya nĩdyề lỏplĩ anẹ. Manárò Jesũ mẽ tẹprotẹprya lỏplĩ yě akhu-akhyě, kayă bẹmụ thèplỏmỏ lỏplĩ cớ pwỏ- tòprè.

Tẹdỏnyă Khákhỏ Ná Taplẻplỏ Ari-akyă
(Matteo 13:31-33, Marko 4:30-32)

¹⁸ Htuỗrò Jesũ hé, “Cómarya htyẻlẻkẻkẻkũ nuỏma athyáná matề? Vă ki talỏ byábủmyă pẹ thĩ ná maítề? ¹⁹ Cómarya htyẻlẻkẻkẻkũ nuỏma athyáná kayă tòprè iluỏdyă taplẻplỏ tỏplỏ dõ aprẻkhu nuỏhỏ. A phẻhtya rò a duhtyahtũhtya thyáná thỏmỏnuỏ, rò tuỏ cớ dõ htuphủzủỏphủ tahe hyămề lahyă apwỉ dõ aphyă tahe alo cớ.”

Tẹdỏnyă Khákhỏ Ná Huỏmũ Ari-akyă

²⁰ Rò Jesũ hé pỏ, “Cómarya htyẻlẻkẻkẻkũ nuỏma vă ki talỏ byábủmyă pẹ thĩ ná maítề? ²¹ Cómarya htyẻlẻkẻkẻkũ nuỏma athyáná prēmò tòprè phynỉ huỏmũ rò a cimũ lwítỏ dõ dĩphẻ tỏplutỏphẻ aklẻ rò athẻ taphỏ htyalỏplĩ dĩphẻ yěnuỏhỏ.”

Kadă I
(Matteo 7:13-14, 7:21-23)

²² Bí Jesũ cuỗ dõ vỉ Jerusalem akhě, a ithyóithya cuỗ rwỏ ũ dõ klyálo, tỏvỉ htuỗ tỏvỉ, tỏdỏhtuỗ tỏdỏ cớ. ²³ Htuỗrò kayă tòprè sudyă lũ, “Byacè- kayă dõ a nỉbẻ tẻmẻlwỏhteka tahenuỏma, a o patĩprẻ prẻ ẻ?”

Rò Jesũ hếsũ ethĩ, ²⁴ “Yácủ cuỏpủnuỗ lahyă dõ kadă a-i nuỏtỏkũ, mẽtẻhẻrỏ, kayă tahe yácủ cuỏpủnuỗ rỏnyacỏ tadủrỏ a nuỏbẻ lahyă to. ²⁵ Hibyacè ki kahtỏ mẽbĩkyăphe thĩ kadă tỏphũ pả. Bĩnuỏakhẻ pả thĩ ki kahtỏ o dõ aklỏ pả rò thĩ ki dò kadă pả. Rò thĩ ki hé, ‘Byacè- bảmỏ pẻkuỏrẻ pẻ kadă.’

“Rò a ki hếsũ thĩ, ‘Thĩ ma kayă bítẻ nuỏ, vă thẻgnẻnỏ thĩ to.’

26 “Bínuôakhě, thĩ ki hēsú è, ‘Pè eõtõ htuõhó ná nè, nè ithyóithyatã htuõpéhó pè dõ pè vřkũ nuô vã.’

27 “Manárò a ki hēsú pò thĩ, ‘Thĩ ma kayã bítě nuô vã thěgněno thĩ to. Lõ- thĩ yětahe nuôma kayã dõ a mę tēmũmyáricyã nuôtahe prě, htecuõ taphãkyã yę lahyã ná vã nuô.’

28 “Dõ Cómarya htyělékékũ nuô, thĩ myáhtye ná Abraham, Isaac, Jacob ná prěpřo lõ- plĩ nuôtahe hyã nuõlõ bínuô tadúro thĩ nẹbyacè níđũ rò ù ki vẹhtekyã thĩ dõ aklõ pã. Tẹkhălẹ bí thĩ ki cuõ o yětôpho pãnuô, thĩ ki cuõ nguõplyãnguõryã rò thĩ ki ątakrũ níđyě lõ có thĩ khukhyě pã. 29 Kayã o dõ cínuõ, cíhte, cíhtya, cílyã tahe ki hyã pã rò èthĩ ki hyãnuõ onyãphyě lahyã akhălẹ dõ Cómarya ahtyěakékũ nuô pã. 30 Bínuô akhěpã nuô, kayã o dõkhyě tahe ki hyãtuõ rėlõ dõ nyě pã, rò kayã o dõ nyě tahenuô, a ki hyã tãnokyã dõkhyě pã.”

Jesũ Mõnĩ Vĩ Jerusalemhũ Tahe (Matteo 23:37-39)

31 Bínuôakhě, Pharisěophũ tahe hyã dõ Jesũ o rò a hyã hé lũ, “Nè tõ htecuõ taphãkyã dõ aruô tãpho, mętehéro Khwĩ Herodè thézũ męthyě nè.”

32 Rò Jesũ hēsú èthĩ, “Cuõhěso pę htwimĩnuô, ‘Yětõnyě ná parõ pãnuô, vã ki vẹhtekyã khĩnėkhĩnõ tahe pã, htuõro vã ki zasĩmė tẹswítēsě tahe pã. Thuõnyětõnyě pãnuô, vã ki męhtuõkyã vã tẹphyétēmę pã.’ 33 Manárò yětõnyě ná parõ ná sõví pãnuô, vã tõbè htecuõ plehyã tadũpã klyá. Vã máhó Cómarya aprěpřo yě bè cuõthyě nyã dõ vĩ Jerusalem akũnuô pã hó, mętehéro khălẹ bínuôtãpho ma khălẹ dõ ù lẹmęthyě Cómarya aprěpřo tahe hõ.

34 “Kõ- vĩ Jerusalem, vĩ Jerusalem- prěpřo dõ ù nõhyã èthĩ dõ nẹo tahenuô, taheherò nẹ męthyěkyã èthĩ, taheherò nẹ tã èthĩ ná lõ. Phũ shyěmuõ takótakẹbí níđyě aphyũ dõ adálẹ nuô, vã yácũ takótakẹbĩnĩ tamõmõ có nẹ tadúro nẹ thézũ nõtakẹbí nĩ vã ná nẹnẹ to. 35 Myámõ lahyã- Cómarya ki dya-okryákyã túđũ thĩ tẹlũhõdu yěnuô pã. Rò vã hé thĩ, thĩ ki myáhtye tadũ prě vã ná shyě- thĩ héhó, ‘Kayã dõ a hyã dõ Cómarya amwĩkũ yětõprěnuô, a ki nĩbè đũhõ tẹsõri ní-.’ Thĩ héhtuõhõ phũnuõpãro thĩ ki myáhtye khyěthyã no vã pã.”✧

14

Jesũ Zasĩmė Kayãswĩ Tõprẹ

1 Bètõphuõ bí Judaphũ Mõnyěduô bè akhěnuô, Jesũ cuõ dõ Pharisěophũ khuklõ tõprẹ ahi. Bí a kírẹ esè akhěnuô, kayã bínuô tahe myácõhuô lũ. 2 Dõ Jesũ anyěhyã nuô kayã yãbuõtõhtyě o tõprẹ. 3 Rò Jesũ sudyã prěithyó tẹthyótẹthya athará tahe ná Pharisěophũ tahe rò a hé èthĩ, “Dõ pẹ lisã sẹ tẹthyótẹthya akũnuô, zasĩmė kayã bí Judaphũ a Mõnyěduô akhě nuôma anĩ nyã ẽ? Ma anĩ to ẽ?” 4 Manárò èthĩ hēsú lũ tãcõ- to. Jesũ behtya atakhu dõ kayã yětõprẹ aļo rò a zasĩmė pẹkyã lũ, rò a plwõ kãkyã lũ.

⁵ Htuõrò Jesũ hé èthĩ, “Bí Judaphú a Mõnyẽduô bè akhẽnuô, thĩ phúkũ tãprẽprẽ kimãtorò thĩ pũ tôduõduõ ki latã dõ htyẽklũkũ hénuô, thĩ ki cuõphyẽhtya có lũ tôphuõphyẽhtya có pã ẽ? Ma to ẽ?” ⁶ Manárò èthĩ hékãkhyẽsũ lũ tôcõ~ to.

Tèẽmõsũ Sĩprẽ Ná Tèshyalyathẽ

⁷ Bí sĩprẽ dõ Pharisẽophú khuklõ yẽtãprẽ èhyãe èthĩ dĩ yẽtahe hyãnuõ akhẽnuô, a hyãnwõphyẽ lahyã akhãlẽ dõ aryá. Jesũ myãhtye èthĩ mephũnuõrò a hékhonĩ pẽ èthĩ ná ngõkhãkho tõtõ. ⁸ “Bí ù mehyãemehyãõ nẽ dõ kayã tãprẽprẽ a pwẽkhõmẽ akhẽnuô, nwó onyã phyẽ tã khãlẽ dõ aryá tãmẽ, mètẽhẽrò kayã dõ a htwõ khuklõ dõ aduklõ ná nẽ nuô, taryã~ ma ù mehyãeõ nĩ cyã kuõ è. ⁹ Ki ù mehyã tõkuõ è hẽrò hibyacè ki hé nẽ, ‘Dyẽonyãõ pẽrẽ nẽ khãlẽ yẽnuô ná èyẽ ní,’ rò bĩnuõkhẽ pã, nẽ bè cuõnyãkyã dõ khãlẽ larũlõ tãpho pã rò nẽ ki thẽtarẽkyã pã. ¹⁰ Aryálõma, ki ù mehyã nẽ hẽrò cuõnyã dõ khãlẽ larũlõ nuõtãpho. Nẽ ki mephũnuõ hẽrò, hibyacè ki hyã hé nẽ, ‘Khõbõthyó, htya-onyãõ dõ akhu nuõtãpho,’ rò bĩnuõkhẽpã, nẽ ki mètẽhẽrò dõ ù pwõtãprẽ anyẽhyã pã. ¹¹ Mètẽhẽrò kayã tãprẽprẽ dõ a phyẽdu anẽnuô, ù ki shyatã è pã, rò kayã tãprẽprẽ dõ a shyalyã athẽ nuô, ù ki dyahtyalõ è pã.”

¹² Htuõrò Jesũ hé kuõke hibyacè, “Bí nẽ taritaryã mõhtuô sèesẽõ akhẽ bèbè, kimãtorò mõhẽ sèesẽõ akhẽnuô bèbè, nẽ khõbõthyó tahe bèbè, nẽpuõnẽvyã tahe bèbè, nẽklwĩnẽlyã tahe bèbè, nẽhi khãskhãshyẽ dõ a duzãhtyathẽ tahenuô bèbè, é tã èthĩ tãmẽ. Nẽ ki ée èthĩ phũnuô hẽrò èthĩ ki ée kãkhyẽsũ ke nẽ pã rò thĩ melyẽmẽkè dyẽ prẽ lũ prẽ. ¹³ Manárò bí nẽ mepwẽ akhẽnuô, taritaryã sèesẽõ rò é pẽ kayã dõ a sõphãsõryã nuõtahe, kayãdãtarũ nuõtahe, kayã khãduõdá nuõtahe ná kayã mètẽkhĩ nuõtahe ní~. ¹⁴ Rò nẽ ki ée kayã phuyẽ tahe hénuô, nẽ ki nĩbè tẽsõri pã, mètẽhẽrò èthĩ ée kãkhyẽsũbẽ kuõ nẽ tôcõ~ to. Bí kayãcõtẽ tahe ihtõtãwõprẽ kãkhyẽ dõ tẽthyẽ akhẽ pãnuô, Cõmarya ki dyẽkhyẽ nẽ tẽbwítẽtaryẽ pã.”

Tèdõnyã Khãkho Ná Pwẽõdu (Matteo 22:1-10)

¹⁵ Kayã onyãõ kuõ ná Jesũ bí lẽe dĩrẽkhãshyẽ nuõtahe aklẽ tãprẽnuô, a nĩhuõ tẽhẽbèyẽ rò a hé Jesũ, “Kayã dõ a onyã eõnõ dõ Cõmarya ahtyẽakẽkũ pã tahenuô, a ki nĩbè mãlakõ có tẽsõri pã có!”

¹⁶ Rò Jesũ hé è, “Bètãphuõ, kayã tãprẽ mepwẽdu rò a buõebuõõ ù, rò a mehyãehyãõ ényacó kayã có. ¹⁷ Bí pwẽõ ashuõakhẽ hyãtuõhõ akhẽnuô, a nõcuõhẽso alulẽ tãprẽ ná kayã dõ a mehyãehyãõ htuõhõ lũ nuõtahe, rò a lulãy cuõ hé, ‘Hyãehyãõ lahyã mõ hénuõ~, ù taritaryã one lõplĩ hõ.’

¹⁸ “Manárò tãprẽ tôcõcõ~ a kẽhtõkẽlyã nĩdyẽ lõplĩ ná alẽ to. Arẽlõ tãprẽ rò a hé alulẽ yẽnuô, ‘Vã iprĩ lyã tãlẽ rò vã tõbè cuõmyã nĩdyẽ è. Rò khyãthẽdõ rẽ vã ní~.’

¹⁹ “Aruõ tãprẽ ke rò a hé, ‘Vã iprĩ pũ nyãsẽ rò vã tõbè cuõ nõemyã nĩdyẽ è khõnyã. Rò khyãthẽdõ rẽ vã ní~.’

20 “Dó aruôtôprè rò a hékuôke, ‘Vă khôměhtuôthě mópăprè rò vă hyăbé to.’

21 “Lulé yětôprè kăkhyě khyěthyá rò a kăhěso pè abyacè ná lõ- tètìtěkya yětahe. Rò hibyacè yětôprè théplòdu rò a hé alulé, ‘Htecuó pryăprya có dố klyádukũ nuô ná dố klyáphú nuôtahe akũ, rò éka lahyă kayă sôphásoryaphú, kayădátaru, kayă mèthèkhí, ná kayă khăduôdá nuôtahe ní.’

22 “Alulé kătuôkhyě rò a hé abyacè, ‘Byacè- vă cuóměhtuô lõhó phú nè hétă nengó nuôtahe hó, manárò khălè odăpă tahe.’

23 “Phúnuô akhu-akhyě Byacè hé alulé, ‘Cuó kuôke dố dồphúsophú nuôtahe akũ rò nõhya obă lõ dố vă hikũyě. 24 Vă hé thĩ, kayă dố vă mehya è tahenuô, a hyă enó kuô vă pwěeöduyě tôprè- to!’ ”

Htwôhtya A Khôpacě Tôprè Akhwóakè (Matteo 10:37-38)

25 Tônyě akhěnuô, kayă krwô cuóróé kuôlă Jesũ rò a tarí myákăkhyě èthĩ rò a hé, 26 “Kayă dố a thézũ htwô vă khôpacě tôprèprènuô, amuôaphě bèbè, aphúamě bèbè, apuôavyă, ná anébyacè níđũ có bèbè, a ki mọ lõkló có ná a mọ vă hénuôma a htwôhtya cyă vă khôpacě to. 27 Kayă tôprèprè dố a krusu rò a zá níđyédũ toto, văkhyě rò a krwô toto tôprènuô, a htwôhtya cyă vă khôpacě to.

28 “Hékuôré, dố thĩklě tôprèprè nuô, a ki tanę-onehó ná a ki byáhtya hihtyaló tòmě kihérò, a ki lõ bá- tẻ pă nuô a bè onyă dyámyá rẹ. Tuôđó a mềhtuômềplú lõ hi yětômě nuôma, arũ ki pò pă ẻ ma a pòto ẻ nuô a bè thẻgnẻ rẹ. 29 A ki mềrẻ phúnuôto, rò a ki byáhtyarẻ ahi khăduô, rò a ki mềhtya htuôplúbẻ ahi yěnuô to hénuô, lõ- kayă dố a myáhtye è mềtarẻhtya okyă ahi yětahenuô, a ki nyẻkruô lõ lủ pă. 30 Èthĩ ki hé lahyă, ‘Kayă yětôprè isóhtya níđyẻ ahi rò a mềplúmềhtuôbẻ níđyẻ to vă.’

31 “Kimátorò, hékuôré, khwí tôprè ki htecuó níđyẻ ná aklyẻphú aprẻ tồthó, rò a kírẻ cuôsásũ ná khwí dố aruôtôprè dố a o níđyẻ ná aklyẻphú aprẻ nyẻthó tôprẻ yěnuô, a ki sásũ ná khwí yětôprẻ nuôma, a pẻ dẻ pă ẻ, ma a pẻ dẻ to ẻ nuô, a bè onyăo tanę myá kuôré. 32 Ki aryá pẻ dẻ to kihérò, bí a oyẻ pă ná lủ akhěnuô, a bè nõcuó rẻ akayă tahe dố a ki cuó hẻpẻhẻdwỏ rẻ. 33 Phúnuô akhu-akhyě, lõ- tẻ dố a o ná thĩ lõ- plĩ tahenuô, thĩ ki dyakyă to kihérò, thĩ htwôhtya cyă vă khôpacẻ tôprẻ- to.

Ithẻ Ngukò (Matteo 5:13, Marko 9:50)

34 “Ithẻ nuôma aryá prẻ tadúró ithẻ a tẻsủhẻ yěnuô a ki lamẻkyă hérò, ử cuó mềsủhẻ kăkhyẻ cyă pă ẻ phútẻ? 35 Ithẻ dố asủhẻ pătonuô, dố hekhu agnẻ bèbẻ, dố thòmỏ lẻnẻhẻnẻire agnẻ bèbẻ, abwítaryẻ o pă tồcỏ- to. Rò ử vẻkyă kyă prẻ ẻ prẻ.”

“Kayă dố a o ná akhălẻ dố a nẻhuỏ cyă tẻtahenuô a tỏbẻ níđả lahyă.”

15

Thímí Dó A Lamé Tôduô (Matteo 18:12-14)

¹ Bètôphuô prèkwĩamo-arã tahe ná prèoraphú tahe hyã oplu tava nĩdã lahyã Jesũ a tètônnyãhébé tahe. ² Pharisèophú tahe ná prèithyó tètthyótètthya athará tahe tamwõtälë nĩlòdũ Jesũ zo, “Kayã yètôprè émosũ prèoraphú tahe, rò a cuô etõõtõkuô có ná èthĩ vã-!”

³ Phúnuô akhu-akhyë, Jesũ dyá pé èthĩ ná ngókhákho tótò rò a hé, ⁴ “Hékuórë kayã tóprèprè dó thĩklënuô, athímí o aduô tózè rò a ki lamékyã pé lũ tôduô hénuô, a ki mephútë? A ki dyakyã thímí lwĩthyótôshyë ná lwĩthyó tôduô yënuô dó asèekhu rò a ki cuómyápũ a lamé yètôduô htú a myáhtye kakhýë khyëthyá è pá máto è? ⁵ Bí a myáhtye kakhýë khyëthyá hó lũ akhënuô, a ki thèkrũthélò rò a ki dyahtya lũ dó aplákhũ pá. ⁶ Rò a ki hóka nĩdyé lũ dó hi pá. Rò a ki mehyã plónĩ a khõbóthyó ná ahi khãskhãshyë tahe rò a ki hé èthĩ, ‘Vã myáhtye kakhýë khyëthyá hó vã thímí dó a lamé yënuô tôduô hó, rò vã thèkrũ nyacó, rò hyã thèkrũthélò rókũ lahyã ná vã.’ ⁷ A thyá kuódũ phúnuôhó, vã hé thĩ, prèoraphú tóprè za nĩdũ khyëthyá hó ané akhu-akhyë dó mókhunuô ù ki thèkrũthélò lóklò pá có ná kayácókayãtë lwĩthyótôshyë ná lwĩthyótóprè dó a lo za nĩdũ ané hó to yënuô tahe có.

Rũzye Dó A Lamé Tôbè

⁸ “Tomaná, hékuórë prèmò tóprè dó arũzye o abèshyë rò ki a lamé pékyã lũ tôbè hénuôma a ki mephútë? A ki isĩlĩ mi, htuõrò a ki dũplĩdũlã ahi, rò a myápũtã myápũtë htú a myáhtye có vãhéto. ⁹ Bí a myáhtye kakhýë khyëthyá hó akhënuô, a ki mehyãpló a khõbóthyó ná ahi khãskhãshyë tahe rò a ki hésoluô pé èthĩ, ‘Vã myáhtye kakhýë khyëthyá hó vãrũzye dó a lamékyã yètôbè akhu-akhyë vã thèkrũ nyacó rò hyã thèkrũthélò rókũ lahyã ná vã.’ ¹⁰ Phúnuôhó, vã hé thĩ, prèoraphú tóprè za nĩ hó akhu-akhyë, Cómarya a tanémókhuphú tahe thèkrũthélò nyacó.”

Phúkhũ Dó A Lamé Tôprè

¹¹ Jesũ hé pò, “Bètôphuô kayã otóprè, a phúprèkhũ o thényë. ¹² Apuõ tóprè ka hé aphë, ‘Phë- ucëtazë dó vã tóbè nĩbè è tahenuô, dyémòhó vã khõnyã.’ Phúnuô akhu-akhyë aphë ibëtã pékyã aphú yèthényë ucëtazë yëtahe.

¹³ “Nyëtyato rò apuõ yètóprënuô, a phyénĩ lólò- a ucëtazë dó aphë dyé è yëtahe rò a htecuókyã dó kéyë tóké. Rò a cuô mëlókýädë ló arũ ná a tèmũõprýá, atèlũ prèmòthëmë tahe. ¹⁴ Bí a mē lókýã ló hó arũahtë dó a o ná è tahe akhënuô, tèovĩokõ ohtya dó ké bĩnuôtóké akũ, rò tókô- opã ná lũ to. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyë a cuókwĩ mēkuõ tēmē dó htyëphúképhú bĩnuô tóprè a o rò a nõcuókyë lũ htyá dó a prélyákhũ tópho. ¹⁶ Yètôphuõrò a ladyá thèethéõ rò a tuõ có dó a thézũ e kuõ nyacó kóbĩthè dó htyá yëtahe e yënuô tadúro ù dyéé pé lũ lée tóprè- to.

¹⁷ “Dókhýënuô, a thénelyã nĩdyé ané rò a hé, ‘Lõ- prēmētēphú dó vāphë ahikũ nuõtahema, a ekóõbã ló lahyã, htuõto a olókýã pluphè có nyã hó, vã

rò vǎ kírě cuố ovļokò thyě có bíyě có hó. ¹⁸ Vǎ tǒ ihtò kǎkhyě khyěthyá dǒ vǎphě o rò vǎ tǒbè kǎ hé vǎphě, “Phě~ vǎ mǝthúhó Cómarya ná nẹ hó. ¹⁹ Ũ ki é vǎ ná nẹ phúprèkhǔ tǒprènuô a kò pǎ to hó. Dya vǎ phú nẹ prèmetèphú dǒ a hyǎdakèe prè dǒ aklékǔ yěnuô tǒprè prè.” ²⁰ Phúnuôrò a ihtòkǎ khyěthyá dǒ a phě o.

“Bí a phě myáhtyecuốlǒ a phúprèkhǔ o dǒ aye kǎ akhěnuô, a thézònǐ nyacố lǔ rò a klyacuố phyánuômúsũ nǐdyé a phú.

²¹ “Aphúprèkhǔ hésũ lǔ, ‘Phě~ vǎ mǝthúhó Cómarya ná nẹ hó, ũ ki é vǎ ná nẹphúkhǔ tǒprè nuố~ a kò pǎ có to hó.’

²² “Manárò a phě hé alulé tahe, ‘Mǝpryǎpryǎ, phyéhyǎ cǎcwọ dǒ aryáľó nuôtǒpũ, rò thyáhtya pẹ lahyǎ ná è yě, rò taplwó nuố pẹ è cótaplwó tǒmǝ dǒ a kanókũnuô, rò dyé sidyá pẹ è khuphá nuô. ²³ Htuôrò cuốcwihyǎ pǔphú dǒ pẹ buôbũ katúľó nǐdyé è nuôtóduô rò mǝthyé è nuô. Pẹ ki mǝpwǝmǝla, rò takruốetakruố rǒľ lǔ pǒ~. ²⁴ Mǝtǝhéro è ma athyáná vǎphúkhǔ dǒ a thyěhtuốhó tǒprè, rò a htwǒprè kǎkhyě khyěthyá yětǒnyě tǒprènuô hó. È ma athyáná vǎphúkhǔ dǒ a lamé rò myáhtye kǎkhyě khyěthyá hó è yětǒnyě tǒprè nuôhó.’ Phúnuôrò èthĩ cáhtya mǝpwǝmǝla, takruốtakré eǒ rǒľ lǔ.

²⁵ “Bínuôkhě a phúprèkhǔ dǒ adu tǒprè o dǒ lyǎkhu. Rò bí a kǎphũhó ná hi akhěnuô, a nǐhuố ũ dòhtǒdòmọ rò ilǝprèilǝmyǎ prǎrúpraté ľǒ dǒ ľũhi. ²⁶ Phúnuôrò a é lulé tǒprè rò a sudyǎ lǔ, ‘Mǝmǝtǝrò ũ cuốmǝ prǎrúpraté ľǒľĩ phúnuô mǝtǝ?’ ²⁷ Rò alulé hésũ lǔ, ‘Nẹ puốprèkhǔ kǎtuốmọ kǎtuốryǎ khyě dǒ hi akhu-akhyě, nẹphě mǝthyé pẹ è pǔphú dǒ pẹ buôbũkatú nǐdyé è nuô tǒduố nuố~.’

²⁸ “Yětǒphuốrò a vyǎprèkhũdu yětǒprè thǝplòdu rò a kǎkanuố pǎ dǒ hikũ to. Rò a phě hte ilǒkanuố lǔ dǒ hidókũ. ²⁹ Manárò a hésũ a phě, ‘Phě~ nẹ myámǒ kǒkǒ, vǎevǎryǎ pẹ nẹ phú cú tǒprènuô dǒ anana dǒ alǝľékũ có, vǎhtévǎtaayǎ sũnó ná nẹngó tǒmũ~ to. Nẹ dyénó pẹ hó vǎ mǎitǝ? Thyáphú vǎ ki mǝpwǝ, vǎ ki erǒrǒ kũ ná vǎ khǒbóthyó tahe agněnuô, bí pẹphú tǒduố prè~ nuô nẹ dyé nó pǝnǎhĩ vǎ tǒphuố~ to. ³⁰ Manárò bí nẹphúkhǔ yětǒprè cuố mǝľǒ kyǎdǝ nẹ ucǝtazǝ, cuốľũ prèmòthǝmǝ kǎtuố khyěthyá rò, nẹ mǝthyé pẹ có è pǔphú dǒ pẹ buôbũkatú nǐdyé lǔ nuôtóduố cócó!’

³¹ “Rò a phě hésũ lǔ, ‘Phúkhũ~, nẹ o dǒ vǎ khǎduốshyé pwǒ~ tǒphuố rò tǝ dǒ a o ná vǎ ľǒ~ ľĩ tahe nuôma nẹtǝ ľǒ hó. ³² Manárò nẹ puốprèkhǔ yěnuô athyáná a thyěhtuốhó rò khǒnyǎyǝ a htwǒprè kǎkhyě nuôhó, athyáná a lamé rò myáhtye kǎkhyě khyěthyá è yětǒnyě nuôhó akhu-akhyě, pẹ tǒbè mǝpwǝmǝla nǐdyé è, rò pẹ tǒkò thǝkrũthǝľǒ erǒrǒľũ kǒkǒ.’ ”

16

Prǝmyǎkhwè Tǎmuốtǎtǝ Dǒ A Limyǎ Tǒprè

¹ Jesũ hé a khǒpacǝ tahe, “Bètǒphuố kǎyǎ duzǎhtyathě o tǒprè. Rò a o nǐdyé ná prǝmyǎkhwènlĩ a tǎmuốtǎtǝ tǒprè. Ũ hǝľũ pẹ lǔ ná a mǝľǒ kyǎdǝ ľǒ abyacǝ tǎmuốtǎtǝ pwǒ~ tǒcô. ² Kǎyǎ duzǎ yětǒprè éhyǎ aprè myǎkhwè tǎmuốtǎtǝ yětǒprè rò a hé lǔ, ‘Nẹriněkyǎ dǒ vǎ nǐhuố yěnuôma

phútě tótcôtě? Nè bè dyahtyaluố nè rãmáradyă, nè myákhwèní vǎ tǎmuốtǎtề nuótahe ari-akyă, mệtềhèrò vǎ nỏ htwố cyạ pǎ nè ná prẹmyákhwè vǎ tǎmuốtǎtề tồprề pǎto hó.’

³ “Prẹmyákhwè tǎmuốtǎtề yếtồprề hélyạ nỉdyédủ ané, ‘Vǎbyacè nỏhtekyáhó vǎ dỏ a tẹmẹkủ hó rò vǎ bèmẹ phútě? Vǎ ki iphuốivể e hekủ hẻrò, vǎhẻvǎre lỏbǎ toto, vǎ ki kwiesè hẻrò, vǎ thétarể lǎlǎ. ⁴ Bí vǎ tẹmẹ o pǎ to yẻakhẻnuô, thyáphủ vǎ ki o kuốná vǎ khỏbỏthyó dỏ a ki ẻmợsủ kuố vǎ dỏ ẻthỉ hikủ pǎnuô rò, khỏnyáyể vǎ tỏbè mẹpھútě nuô, vǎ thẻgnẻ hó.’

⁵ “Phủnuô akhu-akhyẻ, a ẻhyǎ lỏ~ kayǎ dỏ a su-o abyacè nuótahe tồprề htủồ tồprề. Rò a sudyǎ a hyǎ rẻlỏ nuôtồprề, ‘Nẻ su-o vǎbyacè bátể?’

⁶ “A hẻsủ lủ, ‘Vǎ su-o lủ olivahtyẻ akỏdu tồzẻ.’

“Rò prẹmyákhwè tǎmuốtǎtề yếtồprề hé lủ, ‘Phyẻ nè lirãmáradyă nuôtỏba rò onyǎ rǎtǎ mỏ, rò rǎnuố prẻ nyǎshyẻ nuô.’

⁷ “A sudyǎ pỏ dỏ aruôtồprề, ‘Nẻlẻ~ nẻsu o lủ bátể?’

“Rò a hẻsủ lủ, ‘Vǎsu o lủ buốkủlǎ akhwótỏzẻ.’ Prẹmyákhwè tǎmuốtǎtề yếtồprề hé lủ, ‘Phyẻ nè lirãmáradyă nuôtỏba rò rǎnuố prẻ shyẻlủthyó nuô.’

⁸ “Prẹmyákhwè tǎmuốtǎtề dỏ acỏate to yếtồprẻnuô, abyacè htuthẻ nỉdyẻ nyacỏ lủ, mệtềhẻrò a mẻlimyǎ tẻ. Prẻluhekhupủ yẻtahenuô a limyǎ lahỏlahya nỉdyẻ khyẻdủ lủ, rò a dẻlỏkỏ pǎ cỏ ná kayǎ o dỏ tẻlỉkủ nuótahe cỏ.” ⁹ Htuỏrò Jesủ hé, “Phủnuô akhu-akhyẻ vǎ hẻso thỉ, thyáphủ nè ki nỉbẻ ẻ nẻkhỏnẻthyó tahe dỏ a ki htwố nẻtẻ nuô, nỏẻ nẻhekhu tẻduzǎhtyathẻ yẻtahenuô. Phủnuỏrò shyẻ~ nè tẻduzǎhtyathẻ lỏhỏ pǎnuô, ử ki ẻsủ dủ nè dỏ tẻhtwốprẻ tacủprẻ dỏ mỏkhu ahtyẻakẻkủ nuô pǎ.

¹⁰ “Kayǎ dỏ ử zủenỉ cyạ ẻ dỏ tẻpatípủ prẻ akủ tồprẻnuô, tẻadu-azǎ kủnuố~ ma ử ki zủenỉ cyạ ẻ pǎ. Manỏrò kayǎ dỏ ử zủenỉ cyạ ẻ dỏ tẻpatípủ akủ to tồprẻnuô, tẻadu-azǎ kủnuố~ ma ử zủenỉ cyạ lủ toto. ¹¹ Ki mẹpھủnuô hẻrò, thỉ ki cỏtẻ ná tẻmyákhwẻ hekhu a tẻduzǎhtyathẻ to hẻrò, mỏkhu tẻduzǎhtyathẻ mǎlakỏ yẻnuô, ử zủẻ cyạ thỉ to. ¹² Rò thỉ ki cỏtẻ ná ửruỏ tǎmuốtǎtề to kihẻrò ử ki dyẻ thỉ tǎtẻ dỏ a ki htwố nè tẻnuô a o tồprẻ~ to.

¹³ “Lủlẻ tồprẻ mẻcyạ tẹmẹ dỏ Byacẻ thẻnyẻ atẻnỏ alẻnuô a o tồprẻ~ to. A ki thẻhtekyǎ nỉdyẻ tồprẻ pǎ, rò a ki mỏ nỉdyẻ tồprẻ pǎ. Mỏtorò a ki thẻplỏicủ nỉdyẻ tồprẻ pǎ, rò a ki mẻtakhwỏtake sủkyǎ nỉdyẻ tồprẻ pǎ. Thỉ mẻpẻlỏ Cỏmarya agnẻgnẻ, rủ agnẻgnẻ nyẻcỏlỏ nuô, anỉ to.”

Jesủ Hẻbẻ Ngỏkhỏkho Tahe

(Matteo 11:12-13, 5:31-32, Marko 10:11-12)

¹⁴ Pharisẻophủ dỏ a mỏnỉ rủhtẻ nuótahe nỉhuố ngỏyẻ akhẻnuô, a nyẻkruố lahỷ Jesủ. ¹⁵ Jesủ hé ẻthỉ, “Thỉ ma kayǎ dỏ a cyẻzỏcỏtẻ prẻ anẻ dỏ kayǎ a mẻthẻnyẻ nuótahe prẻ, manỏrò Cỏmarya thẻgnẻ lỏplỉ hó thỉ thẻplỏkủ. Mẻtềhẻrò, tẻ dỏ kayǎ tanẻ ná angủduprỉdulỏ ử tahenuô, dỏ Cỏmarya mẻthẻnyẻ nuỏma mǎ prẻ tẻmủmyǎricyạ dỏ ử lẻthẻzỏthẻryǎ ẻ nuótahe prẻ.

¹⁶ “Mosẻ tẻthyỏtẻthya ná prẻprỏ a tẻrǎkyǎ tahenuô, ử hẻsỏdỏnyǎ tuỏ tadủ ẻ bí Giovanni Baptista a htủkhẻ nuỏprẻ. Dỏkhyẻẻ vǎ hẻsỏdỏnyǎ pẻ ử ná

Cómarya htyělékékũ tětthékřũmila ari-akyã rò ù yácũ nuõphe lõ có lũ pwõ~ tõprẽ có. ¹⁷ Manárò phũ~ ná Cómarya a tětthýótětthya dõ a patilõ tõtłò kírẽ pyékyã agněnuõ, mókhu ná hekhu pyékyã zũklłõ pã có.

¹⁸ “Prèkhũ tõtprẽprẽ dõ a okyã amě rò a ki cuõphyé taple ná prēmò dõ aruõ tõtprẽprẽ hénuõma a cuõthũhõ ná prēmò nuõtõtprẽ hõ. Rò prèkhũ tõtprẽprẽ dõ a phyé prēmò dõ a vè okyã lũ yětõtprẽ nuõma a cuõthũhõ ná prēmò nuõtõtprẽ hõ.

Kayã Duzãhtyathě Tõtprẽ Ná Lazarú

¹⁹ “Bètõphuõnuõ, kayã duzãhtyathě otõtprẽ. Akũathyã shuõshuõ có hyeça dõ angudulõ tahe, rò a eviõsũ, mēmõ nídyé ané pwõ~ tõtnyě có. ²⁰ Kayã sõphásõryaphũ otõtprẽ. Rò amwĩ ná Lazarú. Avã htelõ nésĩprẽ có, rò ù cõhyã dya omyěkhũ lũ bí kayã duzãhtyathě yětõtprẽ a lõkadãdu shyé nuõ. ²¹ A opõ myásũmyátũ e kuõ prẽ kayãduzã yětõtprẽ asè tãkuõtãvẽ dõ a dĩrẽlẽ nuõtahe prẽ. Htuõto htwitahe hyãilye lõplĩ lũvã nuõtahe.

²² “Bí kayã sõphásõryaphũ yětõtprẽ thyě akhěnuõ, tanémõkhuphũ tahe cõhtya è dõ Abraham akhãshyé. Kayã duzãhtyathě yětõtprẽnuõ, a thyěkuõke rò ù cuõ iluõkyã lũ. ²³ Bí a khyábè nyacó tètcyẽ dõ ngarakũ akhěnuõ, a myãhtya dõ mókhu rò a myãhtye htyacuõlõ Abraham, rò Lazarú okuõ dõ lũ khãshyé. ²⁴ Rò a éhtõtthya, ‘Kõ~ Abraham~! Thézõrẽ vã ní~, nõcyenuõrẽ Lazarú a kanõkhyě dõ htyěkũ rò nõcyãtãmě kacũ pèrẽ vã pliyẽ ní~, mètèhèrò vã khyábè tẽ dõ mikũ yěnuõ acyěacũ nyacó vã hõ.’

²⁵ “Manárò Abraham hēsũ lũ, ‘Vãphũkhũ~ tanehtyabè tuõkhyě bí nè ohtwõprẽ pã ashuõkhěnuõ, nè o ná tẽ dõ a mēmõmephwĩ nè nuõtahe, manárò Lazarú yěnuõ, a nĩbè lõplĩ tètcyětètũ tahe, tadũrò khõnyãyẽ, è nĩbè kuõke hõ tẽomõ-opẽ khãlẽ bíyẽ hõ, rò nè rò nè khyábè kuõke tètcyětètũ hõ. ²⁶ Tũnuõhtuõto, pẽ ná thĩ acõkũ yěnuõ, lyãzãdu~ nyacó o tõtõ rò kayã dõ a o bíyẽ tahenuõ, a thézũ cuõ dõ thĩ o tadũrò a cuõ cyã to, htuõto kayã dõ thĩ o tahenuõ, a thézũ hyã bí pẽ o yẽ tadũrò a hyã cyã to.’

²⁷ “Rò kayã duzãhtyathě yětõtprẽ hēsũ, ‘Ki mephũnuõ hèrò, Abraham~, vã kwĩthézõ nè, nõkarẽ Lazarú dõ vãphẽ ahi nuõ. ²⁸ Vã puõvyã prèkhũ okyã pã có thěnyã có. Thyãphũ a ki hyãtuõkuõ tã bí tètcyětètũ akhãlẽ yětõtpho tãmẽ nuõ, plwõkã pèrẽ vã Lazarú nuõ, rò nõkã dyérõdyéryẽ pèrẽ ná èthĩ nuõtahe.’

²⁹ “Abraham hēsũ lũ, ‘Mosè ná prẽprõ tahe one dũ hõ dõ a ki dyérõdyéryẽ pẽ nè puõvyã prèkhũ nuõtahe hõ. Èthĩ tõkò níđã dũhõ èthĩngõ pã.’

³⁰ “Rò kayã duzãhtyathě yětõtprẽ hēsũ, ‘Abraham~ túyěnuõ rò a lõbã hító. Kayãthyẽ tõtprẽ ki ihtõtwtõprẽ kãkhyẽ, rò a ki kãkhyẽ dyãso pẽ èthĩ túma a zã ní no prẽ ané prẽ.’

³¹ “Manárò Abraham hēsũ lũ, ‘Èthĩ ki krwõmẽ kuõ phũ Mosè ná prẽprõ rãkyã nuõtahe to hèrò, kayã tõtprẽprẽ ki ihtõtwtõprẽ kãkhyẽ pẽ có èthĩ có ma, a zũe pẽ ná nè to.’ ”

17

*Tèthú**(Matteo 18:6-7, 21-22, Marko 9:42)*

¹ Jesũ hé a khõpacẽ tahe, “Tẽilo-ilyáthũ ù tahenuô a bè ohtya nyã pã tadúro kayã dõ a me-o htwõhtya tẽilo-ilyá thũ ù yětõprẽnuô, tẽcyětẽcũ ki bè nyacõ lũ pã. ² Kayã phũnuô tõprẽnuô phũ- ná a kírẽ me-ohtwõhtya tẽ dõ kayã patilõ dõ ùklẽ tõprẽprẽ ki metẽthũ phũyẽ nuôro, cõ lõdu dõ a kyãbõlõnuô rò tãtãkyã è dõ htyẽdutavakũ nuõma aryáklõ pã cõ dõ lũgnẽ cõ. ³ Rõnĩ lahyã thĩnẽ ní-.

“Thĩ puõvyã dõ a zũe Jesũ tõprẽ ki metẽthũ hérõ, bè ithyõithya è. A ki zã nĩ hó anẽ hérõ plwõkyã lũ tẽthũ ní-. ⁴ Tõnyẽ akũ, a ki mẽthũ nẽ thuõthyótõphuõ hérõ, a ki hyãtõ khyẽthyã nẽ thuõthyótõphuõ rò a ki hyã hé, ‘Vã zã nĩdũ hó vãñẽ’ hẽnuô, nẽ bè plwõkyã lũ tẽthũ.”

Tèzũe

⁵ Prẽdõnyãphũ tahe hẽso Byacẽ, “Mẽsõhtya pẽ pẽ tẽzũ.”

⁶ Rõ Byacẽ hẽsũ èthĩ, “Thĩ tẽzũ ki o tí- taplẽplõ tõplõ nuõprẽ tadúro thĩ ki hé thõmõdu yětõmõ, ‘Cũhte nẽrwĩnuô, rò cuõisõo nẽnẽ dõ htyẽdutavã akũnuô,’ thĩ ki hé è nuô, a ki cũe thĩngõ prẽ.

Tẽmelyãbẽ Lulẽ Tõprẽ

⁷ “Hẽkuõrẽ, kayã dõ thĩklẽ tõprẽprẽnuô, a ki o nĩdyẽ ná alulẽ dõ a hyãhtã prẽ tõprẽ, matorõ prẽkyẽthímíphũ tõprẽ hẽbyenuô. Bí alulẽ o dõ prẽkhu kãtuõkhẽ, tõphuõtuõ thĩ éno sãlẽ, ‘Hyã onyã epryã mõ dĩyẽ,’ a hé phũyẽ nuõma a o nyã tõprẽprẽ ẽ? ⁸ Thĩ ki hé è, ‘Phõe mõ dĩ, htulyã taple mõ nẽ hyecãnuô rò khwõe pẽ vã dĩ rò opõmyákhwẽ buõebuõõnĩ vã bíyẽ, vã ehtuõpã rò eno dõkhyẽ pã.’ ⁹ Lulẽ tõprẽ mephũ abyacẽ hé lũ nuô tadúro abyacẽ lo hẽbwíhẽtaryẽ lũ to. ¹⁰ Thĩ bèbẽ thyáphũnuô hó. Bí thĩ mẽhtuõlõhõ lõ- tẽ dõ ù nõ thĩ nuõtahe akhẽnuô, thĩ tõ hé, ‘Pẽ ma lulẽ tahe dõ a mẽhtuõkyã cõcũ prẽ tẽmẽ dõ a lyãbẽ pẽ yẽnuõtahe prẽ.’ ”

Jesũ Zasímẽ Kayã Prẽshyẽ Dõ A Tẽswímũmyã Dõ Phãlõ Tahe

¹¹ Bí Jesũ cuõ dõ vĩ Jerusalem akhẽnuô, a cuõrwõ bí Samaria kẽ ná Galilea kẽ kẽkũplẽ lũ nuô. ¹² A cuõnuõ dõ dõtõdõ akũ rò a myáhtyẽ tãsũ ná kayãphẽ prẽshyẽ dõ a nĩbẽ lahyã tẽswímũmyã dõ phãlõ tahe. Èthĩ ihtõo taphãyẽ rò, ¹³ a èhtõcuõ, “Kõ- Byacẽ Jesũ! Thẽzõ kuõrẽ pẽ ní-!”

¹⁴ Jesũ myáhtyẽ èthĩ rò a hé èthĩ, “Cuõ dyẽluõ myã lahyã thĩnẽ dõ bwídu tahe a o nuô.” Bí èthĩ cuõ dõ klyãlõ akhẽ, èthĩ tẽsẽ símẽkyã lõplĩ cõ.

¹⁵ Dõ èthĩ aklẽ tõprẽnuô, a myáhtyethẽgnẽ ná Jesũ zasímẽkyã hó è akhu-akhyẽ, a kãkhyẽ rò a èhtõhtuthẽhtya Cõmaryã. ¹⁶ Htuõrõ a dãngũcõbẽlyã dõ Jesũ a khãduõshyẽ rò a hẽbwíhẽtaryẽhtya lũ. È ma Samariaphũ tõprẽ.

¹⁷ Rõ Jesũ hé lũ, “Kayã dõ vã zasímẽ pẽ lũ tahe nuõma a o prẽshyẽ vãhẽto! Lwĩthyótõprẽ pã lõ- a otõ bítẽ? ¹⁸ Mamẽtẽrõ a kãkhyẽ hẽbwíhẽtaryẽ htuthẽhtya khyẽthyã Cõmaryã túprẽ myẽcõruõphũ yětõprẽprẽ ròma phútẽ?” ¹⁹ Htuõrõ Jesũ hé è, “Ihtõcuõmõ, nẽ tẽzũ zasímẽkyã pẽ hó nẽ tẽsẽ hó.”

*Cómarya Htyěké Ki Hyăisóo Pă
(Matteo 24:23-28, 24:37-41)*

²⁰ Phariseophú tahe sudyă Jesů ná Cómalya ahtyěaké ki hyătuõ bíkhětě pă. Rò a hésû ethĩ, “Cómalya ahtyěaké hyăisóo nuô ù myáhtye cyă phúnuô máto. ²¹ Tôprê~ ma ù hé, ‘Myámò bíyě,’ ‘Myámò dónuô,’ phúnuô tôprê~ to, metěhéro Cómalya ahtyěaké yěnuô a hyăisóo hó dõ thĩ théplòkũ nuôhó.”

²² Htuõrò Jesů hé a khõpacě tahe, “Prèlukayă aphúkhũ máhó văyě amõnyemõthě dõ thĩ thézũ myáhtye nyacõ yěnuô, a ki hyătuõ tõnyenyě pă, manáro thĩ myáhtye cyă è to. ²³ Û ki hésõ pè thĩ, ‘Myámò dõ nuô’ matorò ‘Myámò bíyě’ phúnuô pă! Tadúro cuõkrwõ zũe kuõ tă ethĩ tãmé. ²⁴ Vă cuõhétuõ thĩ phúyě metěhéro, bí prèlu aphúkhũ máhó văyě ki hyă khyěthyă pă akhěnuô, ù pwõ~ tôprê ki myáhtye è pă. A ki thyáná shyelìbò dõ mòlě rò a ki satakě rasõ cuõ lò mòlēsĩba pă. ²⁵ Manáro vă ki khyábè élóklõ ré có tēcýètècũ pă, rò kayă yětõhtũ zũe vă to.

²⁶ “Prèlukayă aphúkhũ máhó văyě ki hyăpă akhěnuô, a ki htwõhtya thyăkuõdũ phú Noah htũkhě nuô pă. ²⁷ Bínuõkhě kayă tahe eõ lahyă, nĩphúnĩmẽ tuõ lahyă có bí Noah nuõ dõ thòklyědukũ nuõtõnyě có. Rò htyěduhtya thyěkyă lõplĩ kayă okyă dõ aklõ nuõtahe.

²⁸ “Bĩ vă hyă khyěthyă akhěpãnuô, a ki thyáná kayă dõ Abraham aphúdu Lot htũkhě nuô pă. Kayă bínuô tõtũ tahenuô, ae-aõ lahyă, ipri-isě, isóiplũ rò só lahyă ahi-aphyă. ²⁹ Manáro bí Lot htecuõ taphăkyă ná vĩ Sodom nuõtõnyě akhěnuô, Cómalya nõcũtă ké ná mi ná lõmiũ dõ mòkhu rò miũ thyěkyă lõ ethĩ pwõ~ tôprê.

³⁰ “Shyé~ prèlukayă aphúkhũ máhó văyě kírě hyăhó pă akhěnuô, a ki htwõhtya thyăkuõdũ phúyěnuô pă. ³¹ Mõnyě bínuô tõnyě pă ma, kayă o dõ a hikuklwó tabyekhu tahenuô bè hĩtă nuõ phyení a tãmuõtătè tahe dõ hidókũ tãcõ~ to! Kayă o dõ lyăkhu tôprèprè nuô a bè klyă kăkhyě phyení atătè dõ ahi to. ³² Tanęhtyatuõ bèkhyě lahyă dù Lot amě nuô.* ³³ Metěhéro kayă dõ a thézũ melwõhtekã nĩdyé a théhtwõprè tôprèprènuô, a théhtwõprè ki sĩmėkyă pă. Manáro kayă dõ a dyélyăkyă a théhtwõprè dõ văkhuvăkhyě tôprèprènuô, a ki nĩbè théhtwõprè tacúprè pă. ³⁴ Vă hé thĩ, bí nuõtõthě pãma, kayă thényě ki omyètõlũ dõ lemyěkhu tãphotuõ pă. Rò Cómalya ki ékăkyă pă tôprè, tôprèrò a ki dya-okyă lũ pă. ³⁵ Prèmò thényě ki isátũsũ lũ buõe pă. Rò Cómalya ki ékăkyă lũ pă tôprè, rò a ki dya-okyă lũ tôprè pă. ³⁶ Prèkhũ o dõ lyăkhu thényěnuô, tôprèrò Cómalya ki ékăkyă lũ pă, tôprènuô Cómalya ki dyăkyă lũ pă.”†

³⁷ Jesů a khõpacě tahe sudyă lũ, “Byacè, a ki htwõhtya tã bítě tãphotě pă?”

Rò Jesů hékăkhyēsũ pè ethĩ ngõ tãmũ, “Tětõ otõ bítě~ nuô, latya ki oplólũ bínuô pă.”

* **17:32** 17:32 Bí Cómalya cĩryă vĩ Sodom akhěnuô, Lot amě myăkăkhyě dõ vĩkũ rò a htwõhtyăkyă ithèklõ. † **17:36** 17:36 Û rã lĩphá mú~ nukhě tahehenuô, ù myáhtye lisăsě yětõmă opatõkuõ to.

18

Dyákhákho Prèmòokryá Ná Prèciryatè

¹ Htuòrò Jesù thézù ná a khòpacè tahe ki kwícòbè lahyã pwõ- tôphuõ, rò èthi ki théplòpyé tă taki- tãmé nuòrò, a dyákhákho pé a khòpacè tahe ná ngó tòmũ. ² Jesù dyá pé èthi phútè hérò, “Dó vītòvĩ akũnuò, prèciryatè otòprè. Kayã tôprènuò a théisè bezùbenyã kuõ Còmarya toto, a bezùbenyã kuõ prèlu kayã toto. ³ Bí vĩ nuòtòvĩ akũ nuòprè, prèmòokryá o tòprè. Rò a hyã kwithézò tamòmò prèciryatè yètòprè, ‘Mecwó péré vã rò ciryacócó péré vã ná prè dó a thèhte vã yènuò.’

⁴ “A cũkuõ prèmòokryá yètòprè to tadúro dókhyènuò a tanelyã nídyé ané, ‘Vã ma kayã dó a théisè kuõ Còmarya to, bezùbenyã kuõ kayã to tadúro, ⁵ prèmòokryá yètòprènuò, a yõ hyãmesúsã tamótamò vã rò vã ki myã taritaryã pékyã è pã. Vã ki mephúnuò to héma, a hyã mesúsã tamótamò vã pã rò tadũ- tadũ ma vã ladyáladã kyädè pré.’ ”

⁶ Htuòrò Byacè hé, “Thĩ níđã myámyã prèciryatè cõteto yètòprè hé ngó yètòmũ nuò. ⁷ Kayã dó Còmarya nwóhtya è tahenuò, ki a kwĩ tèmecwó pwõnyèpwõthè hénuò, Còmarya ciryã cõtè pé èthi toma a ocyã nyã è? Thyáphú a ki mecwó pé ù agnè nuòrò a ki mèkhòmèzò pã è? ⁸ Vã hé thĩ, Còmarya ki ciryã cõtè pryãpryã pé èthi pã. Manárò bí prèlu aphúkhũ máhó vãyè hyã pã akhènuò, dó hekhuyè pã vã myáhtye pũ kayã tahe ki opã lahyã ná tètùtènyã pã è?”

Dyákhákhonĩ Phariseophú Tôprè Ná Prèkwĩamo-arã Tôprè

⁹ Kayã dó a zũe nídyé ané ná acóate rò a tanepatĩ ùruò tahenuò, Jesù dyá pé èthi ná ngòkhákho tótó. ¹⁰ “Kayã thényè cuóhtya kwícòbè dó tètùtyã hókũ. Tôprè rò Phariseophú, dó aruòtòprè rò prèkwĩamo-arã. ¹¹ Phariseophú tòprè cuó ihtò kwícòbè rò a hé, ‘Kõ- Còmarya, vã hébwíhétaryè nè, mètèhèrò phú ùruò tahe cuópúphe zéplè e ùtè, lahólahya ù, cuóthú ùphúümè nuò vã mènó kuõ to. Vã thyákuõ ná prèkwĩe am-arã nuòtòprè to akhu-akhyè vã hébwíhétaryè nyacó nè. ¹² Thuóthyótònyè akũnuò, vã duòe sèesèò nyènyè pwõ- tôphuõ có, htuòrò lõ- vã nĩbè tè tahenuò, vã dyé kakhýè có nè pwíshyétòpwĩ có.’

¹³ “Manárò prèkwĩamo-arã yètòprènuò, a cuókahtò lõ dó aye, rò a túhtya bú có amèthè dó mókhu to. A théplè rò a htòlyã nídyé ataõ rò a hé, ‘Kõ- Còmarya- thézònĩré vã. Vã ma prèoraphú tòprè.’ ”

¹⁴ Rò Jesù hé èthi, “Vã hé thĩ, kayã dó acóate dó Còmarya a mètènyè nuòma Phariseophú yètòprènuò máto. Prèkwĩamo-arã yètòprènuò, bí a kã dó ahi akhè, acóate dó Còmarya a mètènyè hó, mètèhèrò kayã dó a phyéhtyalõ ané tòprènuò, Còmarya ki shyalyã è pã rò kayã dó ashyalyã-athè tòprènuò, Còmarya ki dyahtyalõ è pã.”

Jesù Sòri Pacèpatíphú Tahe (Matteo 19:13-15, Marko 10:13-16)

¹⁵ Kayã tahe éhyã aphúpatĩ tahe dó Jesù a o rò a thézù nõdyahtya Jesù takhu dó pacèphú yètahe alo, manárò a khòpacè tahe myáhtye rò

a theprwõsũ ethĩ. ¹⁶ Manárò Jesũ éhyã pacẽphú thĩtahe dõ a o rò a hé, “Plwõhyã pacẽphú nuõtahe dõ vãoyẽ, mețãtũ tă ethĩ tãmé, mețehérò Cómarya ahtyëaké nuõma kayã dõ a shyalyã athéplò thyáná pacẽphú yẽnuõtahe atèhõ. ¹⁷ Vã hécócõ thĩ, thĩ ki nõpõ thĩné ná Cómarya phú pacẽphú tahe nõpõní ané nuõto hénuõ, thĩ nuõ ní cyã dõ Cómarya htyélékékũ takhyã~ to.”

*Kayã Duzãhtyathẽ Tôprẽ
(Matteo 19:16-30, Marko 10:17-31)*

¹⁸ Kayã htwõ khuklõ tôprẽ sudyã Jesũ, “Kõ~ tháraryã~ thyáphú vã ki nĩbè kuõũ thèhtwõprẽ tacúprẽ talèkré nuõrò, vã tõbè mekryã~ maĩtẽ?”

¹⁹ Jesũ sudyã lũ, “Nè cuõé tuõ vã ná tháraryã mețẽ? Kayãryã o tôprẽ~ to, a o prètũ Cómarya tôprẽprẽ. ²⁰ Nè thègnẽ Cómarya mekyãngõ tahe hé, ‘Cuõthũ tă ùphũmẽ tãmé, mețhyẽ tă kayã tãmé, ehuõehĩ tă ùtẽ tãmé, khyã lahõlahya tă tẽ tãmé, bezũnyã nẽmuõnẽphẽ.’”^{*}

²¹ Rò kayãphẽ yẽtõprẽ hêsũ lũ, “Lõ~ yẽtahenuõ vã tõní htuõlõhõ rò vã krwõmẽ htuõlõhõ dõ vã pacẽkhẽ nuõ pã cóhõ.”

²² Bí Jesũ nĩhuõ a hé phúyẽ akhẽnuõ, a hé lũ, “Tẽ dõ nè lomẽ nuõ a opã tãcõ, kã isẽkyãlõ nè tãmuõtãtẽ nuõtahe rò zũtã pẽ lõ ná kayã sõphãsõryaphú nuõtahe. Nè ki mephũnuõ hérò nè ki nĩbè tẽduzãhtyathẽ dõ mókhu pã. Kãmehtuõ phũnuõ rò hyã krwõkuõ vãkhyẽ.”

²³ Kayãphẽ yẽtõprẽnuõ, a yõ duzã tãpõtãpẽ có akhu-akhyẽ bí a nĩhuõ ngõ yẽtõmũ akhẽnuõ, a thèplẽ nyacó. ²⁴ Jesũ myãtãtã~ htuõ lũ rò a hé, “Kayã duzãhtyathẽ tahe kírẽ nuõ dõ Cómarya ahtyëakékũ nuõ, apyã nyacó dõ ethĩgnẽ có! ²⁵ Tathĩbuõdu tãduõ kírẽ plyẽnuõ dõ htékhãlĩkũnuõ azũ klõpã có ná kayã duzãhtyathẽ tôprẽ kírẽ nuõ dõ mókhu htyélékékũ nuõ có.”

²⁶ Kayã dõ a nĩhuõ Jesũ tẽhébè yẽtahenuõ, a sudyã lũ, “Ki mephũnuõrò ùpẽ tôprẽ kírẽ nĩbè cyãpã tẽmelwõhtekã pẽ?”

²⁷ Rò Jesũ hêsũ, “Tẽ dõ kayã mecyãtonuõ, Cómarya mecyã prẽ.”

²⁸ Petru hé, “Myãmõ, pẽ dyakyã lõ có hõ pẽhipèphyã tahe rò pẽ krwõkuõhõ nẽkhyẽ hõ.”

²⁹ Rò Jesũ hé ethĩ, “Vã hélakõ có thĩ có, dõ Cómarya ahtyëaké agnẽrò, kayã tôprẽprẽ ki dyakyã ahi-aphyã bèbè, aphúamẽ bèbè, apuõavyã tahe bèbè, amuõaphẽ bèbè hénuõma, ³⁰ Cómarya ki dyépludyéphè élóklõ pã có thĩ ná yẽtõhtũnuõ pã, htuõto shyé~ nopã tãhtũnuõ, Cómarya ki dyé lũ thèhtwõprẽ tacúprẽ talèkré pã.”

*Jesũ Héluõ Khyẽthyã Atèthyẽ Ari-akyã
(Matteo 20:17-19, Marko 10:32-34)*

³¹ Jesũ énĩhuõ tú prẽdõnyãphú shyéthényẽ, rò a hé ethĩ, “Pẽ ki htyã lõ dõ vĩ Jerusalem. Rò lõ~ tẽritèkyã dõ prẽprõ tahe rã onekyã prẽlukayã aphũkhũ ari-akyã yẽtahenuõ, a ki lõhtyabãhtya pã. ³² Vĩ Jerusalemphú tahe ki dyétãkyã vã dõ Judaphú mato tahe a takhukũ pã, rò ethĩ ki pacyẽ nyẽkruõ

^{*} 18:20 Li Htekã 20:12-16, Li Dõnyã 5:16-20

lõ vã rò htuplá lõ vã ná pl̄htyě pã. ³³ Èthi ki plí vã rò m̄thyě vã pã tadúro thuõnyě t̄onyě pã nuô, vã ihtòhtwõpr̄e k̄akhyě khyěthyá pã.”

³⁴ Manárò a khõpacě tahe thégněplõ lũ t̄ehébè yětômũ~ to. T̄ehébèyě angólasá yěnuô, ù dya dóuódóbí p̄e èthi akhu-akhyě, èthi thégněplõ lahyã a hé p̄e èthi yěnuô to.

*Jesũ Zasĩm̄e K̄akhyě P̄e Pr̄ekwĩes̄e Dõ A M̄ethèkhĩ Tõpr̄e
(Matteo 20:29-34, Marko 10:46-52)*

³⁵ Bí Jesũ hyãtuõphũhó ná v̄i Jeriko akh̄enuô, kayã m̄ethèkhĩ kwĩes̄e onyão dõ klyãhtũ tõpr̄e. ³⁶ Bí a n̄ihuõ kayã b̄emũ cuõ bí lũkhãshyě akh̄enuô, a sudyã ù, “Û m̄e kryã~ ítě?” ³⁷ Rò èthi h̄eso p̄e lũ, “V̄i Nazarèphũ Jesũ hyãnuõ cuõplúrwo bí v̄ikũyě pr̄e.”

³⁸ Rò a èhtõhtya, “Kõ~ Davi aklwĩalyã Jesũ~ thézõn̄ir̄e vã ní!”

³⁹ Kayã cuõ r̄e dõ nyě tahenuô a th̄eprwõ lũ rò, a nõ thuõthuõ~ o lũ tadúro a lé èhtõ pr̄ashyo ryáryã, “Kõ~ Davi aphúkhũ Jesũ, thézõn̄i kuõr̄e vã ní~.”

⁴⁰ Phũnuô akhu-akhyě, Jesũ okuõ rò a nõehyã ù ná kayã m̄ethèkhĩ yěnuõ tõpr̄e dõ a o. Bí a hyãtuõhó akh̄enuô, Jesũ sudyã lũ, ⁴¹ “N̄e thézũ nõm̄e vã maĩt̄e?”

Rò a h̄esũ lũ, “Byacè, vã thézũ myãhtye cyã kuõũ.”

⁴² Jesũ hé è, “M̄ethè, lí m̄õ~. N̄e t̄ezũ zasĩm̄ehó n̄e hó.” ⁴³ Tõphuõtuõ a myãhtye cyã rò a krwõkuõ Jesũ akhyě, rò a h̄ebwĩh̄etaryě Cõmarya. Rò bí kayã b̄emũ myãhtye t̄em̄htwõhtya phũyě akh̄enuô, a htuth̄ehtya lõplĩ có Cõmarya pwõ~ tõpr̄e có.

19

Jesũ Ná Zakeũ

¹ Bí Jesũ nuõcuõluplũ rwó v̄i Jeriko akũ akh̄enuô, ² kayã htwõ pr̄ekwĩamoarã khukló dõ amwĩ ná Zakeũ o tõpr̄e, rò a duzã nyacó. ³ Jesũ ma ùp̄e nuõ a thézũ myãhtye kuõ tadúro a yõ tapó dũgn̄e, htuõrò kayã yõ orõoésũlũ akhu-akhyě a myãhtyehtwó kuõũ Jesũ to. ⁴ Phũnuô akhu-akhyě, thyáphũ a ki tũhtwó kuõũ Jesũ rò, a klyacuõ r̄e dõ kayã b̄emũ anyehyã bí Jesũ lécuõ plehyã klyã yěnuô t̄õbõ rò a cuõhtya dõ kadm̄ímõ t̄õmõ aļõ.

⁵ Bí Jesũ hyãtuõ bí lũkhãshyě akh̄enuô, a tũhtya lũ rò a hé lũ, “Zakeũ, h̄itãpryã m̄õ, m̄et̄eh̄erò yětõnyě pãnuô, vã bè cuõol̄eõ kuõ dõ n̄ehi pã.”

⁶ Zakeũ h̄itã tapluõtaplyě rò a th̄ekrũth̄elõ émõsũ có Jesũ.

⁷ Lõ~ kayã dõ a myãhtye Jesũ cuõ kuõ dõ Zakeũ ahi tahenuô, a tamwõtal̄e lõ lahyã rò a hé, “Kayã yětõpr̄e cuõol̄e t̄õkuõ tuõdõ pr̄eoraphũ ahi.”

⁸ Zakeũ ihtò rò a hé Byacè, “Byacè, myãm̄õ, khõnyãyě vã uc̄etaz̄e dõ a o ná vã taklãm̄enuô, vã ki dyétãkyã ná kayã sõphãsõryaphũ tahe. Htuõto ki vã etũõpl̄e ùkhu tõpr̄ep̄e kih̄erò, vã ki dyek̄akhyě khyěthyá è lwĩpwĩ pã.”

⁹ Rò Jesũ hé è, “Yětõnyě, t̄em̄lwõhtekã hyãtuõ dõ hiyě t̄õm̄e akũhó m̄et̄eh̄erò kayã yětõpr̄e ma mãkuõdũ hó Abraham aklwĩalwĩ hó!

¹⁰ M̄et̄eh̄erò pr̄elũ aphúkhũ mãhó vãyě, vã hyã myãpũ m̄elwõhtekã kayã dõ a lam̄e tahe.”

*Dônyă Khákho Htëba Tahe Ari-akyă
(Matteo 25:14-30)*

¹¹ Bí kayă éprè níďă Jesŭ tềhébè yě akhěnuô, a hé pẹ pọ èthĩ ná ngọkhákho tòmŭ, mẹtêhéro Jesŭ hyātuộ phũ hó ná vỉ Jerusalem hó khukhyě, Cómarya ki cáhtya pố tôphuố pố cóhó htyěkế hó, èthĩ tanethũ lỏ lahyă phúnuô.

¹² Phúnuô akhu-akhyě a dyá pẹ èthĩ, “Bètôphuố kayă htwồdu otôprề. Thyáphủ ừ ki dyahtya lủ ná khwí rò a ki htwồ pẹ ừ khwí đố ahtyếakếkũ níđu agněnuôrò, a htecuố đố htyếruôkếklỏ tôba, htuồrò a kạkhyế khyếthya đố akế. ¹³ Bí a htecuố tyahító akhěnuô, a éplỏ alulé prềshyé, rò a dyé èthĩ htëba tồprề tôba, rò a hé èthĩ, ‘Bí vắ oto yếakhěnuô, cuố mềkuốmềkhá lahyă, mềmyếhte nídyế lahyă tuốđố vắ kạkhyế pắ nuô ní,’ a hékyă èthĩ phúnuô.

¹⁴ “Maná rô, a htyếphúkếphủ thềtethếhắ nídyế lủ rò èthĩ nồcuố lế prềthũ tềritềkyă tồprề đố khwí o, rò a nồhế lủ, ‘Kayă yếtồprềnuô, pẹ thềzủ nồhtwồ è ná pềkhwí to.’

¹⁵ “Maná rô kayă htwồdu yếtồprềnuô, ừ nồhtwồ è ná khwí rò a kạtuố khyếthya. Thyáphủ èthĩ ki hyă dyếluốhtya lahyă ná èthĩ mềphủhteế tọ bá-tề agněnuôrò, a kạtuố rò a éhyă alulé đố a dyếkyă èthĩ htëba yếtahe đố a o.

¹⁶ “Arếlỏ tồprề hyă đố a mềthènyế rò a hé lủ, ‘Byacề, đố vắ nồe htëba đố nề dyếkyă vắ yếtôba akhu-akhyế vắ nỉbề èhtyalốpọ hó abashyé hó.’

¹⁷ “Rò a hé lủ, ‘Aryá nyacỏ! Nề ma lulế đố aryá tồprề! Nề có ná vắ dyế nề tềpatíphủ yếtahe akhu-akhyế, vắ ki nồpố nề ná vỉ avỉshyé pắ.’

¹⁸ “Lulé nyềprề tồprề hyă đố a mềthènyế rò a hé lủ, ‘Byacề, vắ nồe htëba đố nề dyế vắ yếtôba akhu-akhyế, vắ nỉbề èhtyalốpọ hó htěnyắba hó.’

¹⁹ “Rò a hé alulé yếtồprề, ‘Vắ ki nồpố nề vỉ nyắvỉ pắ.’

²⁰ “Rò lulế thuốprề tồprề hyă đố a mềthènyế rò a hyăhế lủ, ‘Byacề, yế lế-nề htëba đố nề dyếkyă vắnuô. Vắ bedwồố è đố zềkrikũ. ²¹ Vắ thềisế nềlế, mẹtêhéro nề ma kayă đố apyắ nyacỏ tồprề. Nềtề mắto tahenuô, nề cuố phyé dủgnế. Htuồto nề isóiplủnỏ kuốũ to rò nề cuố kềkaplỏ dủ nềgněnuố.’

²² “Rò a hé lủ, ‘Củcyếcủcủ, vắ ki cirya nề phủ nề hếbềhte nídyế nềngỏ yếnuôtahe pắ. Nề thềgnếhỏ ná vắ ma kayă đố apyắ nyacỏ tồprề. Vắtề mắto tahenuô vắ cuốphyế dủgnế. Vắ isóiplủtắnỏ kuốũ to rò vắ cuốkề kạ dủgnế tồprề vắhế! ²³ Phúnuôrò mamếtêrò nề cuốsunuố vắ htềbayế đố ừ lếbe-oplỏ ừ lếplwồbò rử hidukũ nuô to mẹtề? Nề ki mềphủnuô hếrò, shyế- vắ kạtuố khyếthya pắ nuô, vắ ki nỉbề kạkhyếkũ aphủphủ amuốmuố pắ kỏkỏ.’

²⁴ “Htuồrò a hé kayă ihtò bínuô tahe, ‘Phyé kạkhyếđwỏ khyếthya htềbanuô rò dyếkyă ná kayă đố ahtëba o abashyé yếnuô tồprề.’

²⁵ “Maná rô èthĩ hếsủ lủ, ‘Byacề, ahtëba onehtuố dủ hó abashyé hó!’

²⁶ “Rò khwí hếsủ èthĩ, ‘Vắ hé thỉ, lỏ- kayă đố atềone lỏ cóhó nuôtahe bềbề, ừ lếdyế èhtya pềpọ có lủ pắ, maná rô kayă đố atề o to tồprềnuô, atề oprề takiphủprề bềbề, ừ ki phyéphekyắphe lỏ pọ lủtề pắ. ²⁷ Htuồrò, kayă đố a thềhte vắ rò a thềzủ nồhtwồ vắ khwí to tahenuô, éhyă lỏ bíyế rò mềthyếkyă lỏ èthĩ đố vắ mềthènyế yếnuô!’ ”

*Jesů Hyãnuõ Dõ Vĩ Jerusalem Akũ
(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Giovanni 12:12-19)*

²⁸ Jesů héhtuõ phúnuôrò, a htya dõ vĩ Jerusalem rò a htecuõ rẹ a khõpacẹ dõ nyẹ. ²⁹ Bí a hyãphũhó ná dõ Bethphage ná dõ Bethania dõ a ophũ ná Oliva so yětôdõ akhẽnuô, Jesů nõhyã rẹ a khõpacẹ thényẹ. ³⁰ Rò a mecuõnĩ èthĩ ngõ, “Hyãnuõrẹ lahyã dõ dõ nyẽnuô tôdõ, thĩ hyã nuõnuõ ná thĩ ki myáhtye tathíphũ tôduõ dõ ù sidyánya nõhĩ lũ tôphuõ~ to tôduõ pã. Rò thĩ ki myáhtye ù cõklõ o è pã, rò ilyẹ è rò cwika è báyẹ ní~. ³¹ Kayã tôprẽprẽ ki sudyã thĩ, ‘Thĩ cuõ ilyẽkyãtuõ tathíphũ plye mẹtẹ?’ A ki hérò, ‘Byacè lo è,’ hêsũ è phúnuô ní~.”

³² Èthĩ cuõ rò a myáhtye lõplĩ phú a héone pẹ èthĩnuô tahe. ³³ Bí èthĩ ilyẹ tathíphũ plye akhẽnuô, anẹbyacè tahe hé èthĩ, “Thĩ cuõilyẹ tuõ tathíphũplye mẹtẹ?”

³⁴ Rò èthĩ hêsũ, “Byacè lo è.”

³⁵ Rò èthĩ cwikanĩ tathíphũ yẽnuô dõ Jesů a o. Htuõrò èthĩ idèhtya lahyã acãklõ dõ tathĩ nyãkhu rò a nõhtyasidyã Jesů. ³⁶ Bí Jesů sidyã tathíphũ rò a htecuõ akhẽnuô, kayã tahe dõtã rẹ lahyã acãklõ tahe dõ klyáděkũ.

³⁷ Bí a hyãphũhó ná vĩ Jerusalem, bí klyã o dõ Oliva sokhu rò a talwõtã nuõhó dõ vĩkũ yẹ akhẽnuô, lõ~ a khõpacẹ dõ a krwõ lõ lũ nuõtõmũ cáhtya èhtõhtuthé kékõhtya lõ Cómarya, mẹtéhérò èthĩ yõ myáhtye lõ tẹprõtẹprya tahe akhu-akhyẹ, a èhtõ lahyã phúnuô. ³⁸ Èthĩ htuthéhtya, “Cómarya ki sõridũ khwĩ dõ a hyã ná Byacè amwĩ yětõprẽ ní!*

Tẹpẹtẹdwõ ki o kuõdũ dõ mókhu rò tẹtaryẽdu taryěhtũ ki o kuõdũ ná Cómarya dõ a o dõ mókhu akhãlẹ htyalõlõ yětõprẽ ní!”

³⁹ Htuõrò Pharisěophũ o dõ kayã bẽmũ aklẹ nuõtahe hé Jesů, “Thará, nõõthuõkyã nẹ khõpacẹ yětahenuô, nõèhtõ pã tã lahyã èthĩ tãmẹ.”

⁴⁰ Rò Jesů hêsũ èthĩ, “Vã hé thĩ, èthĩ ki othuõtãkrúkyã hẽnuõma, lõ tahe ki èhtõhtya kuõke pã.”

Vĩ Jerusalem Akhu-akhyẽrò Jesů Mèthèhtyětã

⁴¹ Bí a hyãphũhó ná vĩ Jerusalem rò a myáhtye vĩyẹ akhẽnuô, a mèthèhtyětã. ⁴² Rò a hé, “Yětõnyẹ, nẹ ki thégne bye ná ù phyéhyã pẹ nẹ tẹpẹtẹdwõ hẽnuõma aryã nyacõ, manárò khõnyáyẹ nẹ myáhtye cyã kuõũ to. ⁴³ Tõnyẽnyẹ pãnuô, shuõkhẽ ki hyãtuõ dõ prèthèhte nẹ tahe ki hyã byáhtya bítava lõ nẹ ná vĩũ htyalõ pã, rò èthĩ ki bõtãtũ tavãbí lõ nẹklyã pwõ~ tãbõ có pã. ⁴⁴ Htuõpãrò èthĩ ki mepyékyã lõ nẹ ná lõ~ kayã o dõ nẹ vĩkũ nuõtahe pã. Bí lõtõmẽ prẽ nuô a ki oícũ ma pã có lũ to pã, mẹtéhérò Cómarya ki hyã mẽlwõhtekã nẹ agnẽnuô, nẹ dyathudyathé lũ tẹshuõtèkhẽ to akhu-akhyẹ, a ki mẹtwõhtya phúnuô pã.”

*Jesů Cuõnuõ Dõ Tẹlũtyã Hõkũ
(Matteo 21:12-17, Marko 11:15-19, Giovanni 2:13-22)*

⁴⁵ Htuõrò Jesů cuõnuõ dõ tẹlũtyã hõkũ rò a cuõnuõ vẹhtekyã kayã iprĩsètẹ bĩnuô tahe. ⁴⁶ Rò a hé èthĩ, “Cómarya alãangó hé, ‘Vãhi ma ù ki é è

* 19:38 19:38 Li Htuthéhtya 118:26

ná təcóbě ahi,'* manárò thì cuốồ htwöhtya lốồ è ná 'Prềhuôehí lếowóo akhălế hó.' ”

⁴⁷ Jesũ ithyóithyatặ ù đố tềlũtyặ hốkũ pwỏ~ tồnyể cồ. Bwídukhu tahe, prềithyó tềthyótềthya athára tahe, ná prề htwỏ kayặ bémụ a khuklốkhuklyặ tahe thềzủ pùmethyể lủ. ⁴⁸ Manárò ethỉ tồbề mẹ lủ phútềnuồ, a thềgnể lahyặ aklyáaklồ to, metềhềrồ kayặ bémụ tahenuồ a nỉđặthyềnỉđầo cồ lủ tềhềbề, rồ a plwỏ latủ pặ cồ lủ to.

20

Ủ Sudyặ Jesũ A Taryềshyosỏ Ari-akyặ (Matteo 21:23-27, Marko 11:27-33)

¹ Tồnyểkhể, Jesũ o đố tềlũtyặ hốkũ rồ a ithyóithyatặ kayặ éprề, rồ a hếodồnyặ pề ù ná tềthềkrừmìla. Rồ bínuồkhể, prềlũtyặ khuklồ tahe ná prềithyó tềthyótềthya athára tahe, ná Judaphủ aplồamụ khuklốkhuklyặ tahe hyặ đố lủ. ² Rồ a hé lủ, “Hếsoluỏ pề myặ pề, nề metề yềtahe nuồma nề cuốồ ná ừpề a taryềshyosỏ pề? Ừpề nồmề nề pề?”

³ Rồ Jesũ hếsủ ethỉ, “Kì hếphủnuồrồ, vặ sudyặ kuỏ thì ngồ tồmủ, rồ hếluỏ pề kuỏ vặ. ⁴ Giovanni Baptista plwỏ pề ù htyể yềnuồma Cồmarya dyể lủ taryềshyosỏ ể? Mặtorồ prềlukayặ dyể lủ ể?”

⁵ Ethỉ dồnyặ nỉdyể khyểlủ, “Pề tồ hếsủ è phútể? Pề kì hé, ‘Cồmarya dyể lủ’ kìhềrồ, a klyặ sudyặ nyặ hó pề, ‘Kìhếphủnuồrồ thì zủe lủ to metề?’ A klyặ hé nyặ hó. ⁶ Mặtorồ, ‘Prềlukayặ dyể lủ,’ pề kì hé rồ lỏ~ kayặ bémụ bỳyể tahe yỏ zủe ná Giovanni ma prềprồ tồprề akhu-akhyể, ethỉ kì tặthyể pề ná lỏ pặ.”

⁷ Phủnuồrồ ethỉ hếsủ, “Ừpề dyể Giovanni taryềshyosỏ đố a kì plwỏ pề ù htyể yềnuồ, pề thềgnểto.”

⁸ Rồ Jesũ hếsủ ethỉ, “Kìhếphủnuồrồ vặ metề yềtahe ná ừpề taryềshyosỏ pề nuồ vặ hếsoluỏ pề thì toto.”

Hề Khákhồ Pề Ná Prềkhyặ Thồbithềphề Tahe Ari-akyặ (Matteo 21:33-46, Marko 12:1-12)

⁹ Rồ Jesũ hếsoluỏ pề kayặ éprề ná ngốkhákhồ tồmủ rồ a hé, “Bềtồphuỏ kayặ o tồprề, rồ aprề đố a isồiplủ nỉdyể ná thồbithềmồ tahenuồ a o tồlề rồ a plwỏkhyặekyặ ná prềkhyặepề tahe. Htuỏrồ a htecuỏ onyểkyặ đố kềaruồ tồkề. ¹⁰ Bỉ thồbithề mỉhồ akhểnuồ, thyáphủ a kì nỉbềkuỏ thồbithề đố a tồkồ nỉbềkuỏ nuồtaherồ thồbithềphề byacề yể a nồhyặkuỏ a prềmetềphủ tồprề đố prềkhyặepề nuồtahe a o. Manárồ prềkhyặepề yềtahenuồ, a mỗsủpồsủhtuỏ lủlủlề yềtồprề rồ a plwỏkặ kazuỏklíkyặ prề lủ prề. ¹¹ Phủnuồ akhu-akhyể, a nồhyặ tapleke alulé đố aruồ tồprề tadừrồ prềkhyặepề yềtahe mỗsủ khyểpồ lủ, a metarềkyặ htuỏ lủ rồ a plwỏkặ kazuỏklí kuỏpồkhyể lủlủ. ¹² Htuỏrồ a plwỏhyặ pồ alulé thuỏprề tồprề, rồ prềkhyặ thồbithềphề yềtahenuồ, a mỗtapồlồthồ, mỗcumỗhtyặsủ lỏ lủ rồ vểhtekyặ lủ đố prềklồ.

* 19:46 19:46 Isaia 56:7

13 “Rò thòbìthèphè byacè hé, ‘Vă tǒbè mę phútě? Vă ki nõhyă ná vă phúprèkhũ dǒ vă mọ nıdyélǒ lǔ yětòprè ma èthĩ ki dyaduzũnyă klǒ lǔ pǎ kǒle,’ a hé phúnuô.

14 “Manárò bí prèkhyäepre yètahe myáhtye lǔ phúprèkhũ hyă akhènuô, èthĩ hé nıdyé khyělǔ, ‘Yětòprè ma prèbyacè aphúkhũ dǒ a tǒ nıbè phúucè-tazè nuôtòprè hó. Cuó! Cuómèthyěkyă lǔ pó~! Rò a ucètazè yètahe nuô a ki htwǒ lǒ pètè pǎ!’ 15 Phúnuô akhu-akhyě, èthĩ cwitarũ htekyă lǔ dǒ préklǒ rò mèthyěkyă lǔ.

“Ki mephúnuôrò prèbyacè ki mę prèkhyäepre yètahe phútě pǎ? 16 A ki hyă mèthyěkyă lǒ~ kayă nuôtahe rò a ki plwǒkhyäe tapleke thòbìthèphè yènuô ná kayă dǒ aruô tahe pǎ.”

Bí kayă épre nıhuǒ tètéhèyè akhènuô, èthĩ hé lahyă, “Pè thézũ nõhtwǒhtya è phúnuô to!”

17 Jesũ myácuǒtǒ èthĩ rò a sudyă èthĩ, “Kihéphúnuô rò lisäsè héone vǎrivăkyă,

‘Kayă męhtya hi rò lǒ dǒ èthĩ vıkyă lǔ nuôtómènuô, a htwǒhtya lǒ dǒ a tahtwóma lǒ có hitómè có,’* a hé phúyè rò angólasá ma ítě?” A sudyă ù phúnuô.

18 “Lǒ~ kayă dǒ a lată dǒ lǒ nuôtómè ało tahenuô, akrwı ki lakè pré pǎ, manárò lǒ nuôtómè ki lată dǒ èthĩ ało pǎ nuô, akrwıakrwó ki mú kaprı lǒ có pǎ.”

19 Prèithyó tètthyótèthya athára tahe ná bwıdukhu tahe thègnè ná Jesũ hékho èthĩ khukhyè tǒphuǒtuǒ a thézũ pı có hó Jesũ bínuô hó. Manárò èthĩ thèisè kayă bémụ nuôtahe alé.

Ŭ Sudyă Jesũ Ná Tǒkò Dyé Romakhwı Amo-ară Ě? Ma To Ě?
(Matteo 22:15-22, Marko 12:13-17)

20 Phúnuô akhu-akhyě, thyáphú èthĩ ki pıńı Jesũ tètéhèthúngǒ tahe, htuǒto thyáphú èthĩ ki pıthũcuǒkyă lǔ dǒ Romakhwı dǒ a o ná a taryěshyosǒ ná a tępřotępřya yětòprè a takhukũ agnènuô, èthĩ opǒmyá shuǒkhè tǎtǒtǎbè rò a nõcuǒ prèhtũmyá tahe ki cyémekho ané phú kayăcǒcú tahenuô rò èthĩ ki sudyă kho lahyă Jesũ ngǒ tahe. 21 Kayă prèhtũmyá yètahe sudyă Jesũ, “Thára~, pè thègnè ná nè tètéhèhèsũ tahe ná nè tètthyóithya tahe nuóma acóate, htuǒto nè myádumyápatı kuǒũ to. Nè ithyóithya ù phú atǒ ná Cómarya aklyáaklǒ a tèmátècǒ nuôtahe pré. 22 Phúnuôrò heso pemyá pè, ma pè tǒbè dyé Romakhwı amo-ară ě? Ma to ě?”

23 Manárò Jesũ yǒ thègnè ná èthĩ pıpı lǔ tètéhèthú akhu-akhyě, a hèsũ èthĩ, 24 “Dyéluǒ pè myá vă thırũzye tǒbè. Dǒ rǔzyelǒ yènuóma ùpè khuklǒzǎzǒ ná ùpè mwı opè?” 25 Rò èthĩ hèsũ lǔ, “Roma Khwı Caesare azǎzǒ ná amwı o.”

Rò a hèsũ èthĩ, “Ki mephúnuôrò, Khwıdu Caesare atè hérò dyé ná khwıdunuô, Cómarya atè kihérò dyé ná Cómarya nuô.”

26 Rò èthĩ pıńı lǔ tètéhèthú dǒ ù épre anyèhyă tǒmũ~ to. Jesũ hèsũ èthĩ phúyè akhu-akhyè a htetapǎ lõplı có èthĩ rò a o thuókrúkyă lǒ pré.

* 20:17 20:17 Li Htuthéhtya 118:22

*Ů Sudyã Jesũ Ná Tèthyě Ihtòkakhýě Ari-akyã
(Matteo 22:23-33, Marko 12:18-27)*

²⁷ Saducěophú dŏ a zŭe ná kayãthyě ihtòhtwöprè kakhýě to nuôtahe hyã dŏ Jesũ o rò hyã sudyã lŭ ngŏ tŏmŭ, ²⁸ “Thárádu~, Mosè rãkyã tètthyótètthya tŏmŭ dŏ pègnè rò a hé, kayã tŏprèprè ki thyěkyã amělè, rò aphú ki okyã tŏprè~ to hénuô, thyáphú aklwĩalyã ki okyã nuôro, a puŏprèkhũ bè phyédwó akhĩ okyãyě, a hé phúnuô.✱ ²⁹ Khönyãrò puŏ ná vyã prèkhũ o thuŏthyótŏprè. A vyãprèlŏ tŏprè phyé amè rò dŏkhyěnuô a thyěkyã amè khälè, rò aphú okyã tŏprè~ to akhu-akhyě apuŏ dŏkhyě tŏprè bèphyédwó akhĩ okyã yètŏprè. ³⁰ Rò a puŏprèkhũ nyèprètŏprè phyédwó khyěthyã akhĩyě. ³¹ Htuŏrò a puŏprèkhũ thuŏprètŏprè tuŏdŏ thuŏthyótŏprè yěnuô thyěkyã thyákuŏ phúnuô, rò aphú okyã lahyã tŏprè~ to. ³² Dŏkhyě rò prèmò yètŏprè thyěkyã kuŏ. ³³ Phúnuôrò shyé~ thyěihtòkakhýě amŏnyě pã tŏnyěnuô, prèmò yètŏprè ki htwŏ bitè tŏprè amè pãpě? Mètèhèrò èthĩ puŏnávýã thuŏthyótŏprè nĩcũlŏ lŭ prèmò yètŏprè nuŏ~.”

³⁴ Jesũ hésũ èthĩ, “Yètŏhtũnuô, ũ phyéphúphyémě lahyã vã. ³⁵ Manárò kayã dŏ Còmarya dyahó èthĩ ná a kò hó dŏ a ki thyě ihtòkakhýě shyé~ nopã tŏhtũ pã tahenuô, tèphyéphúphyémě opã to hó. ³⁶ Èthĩ ki thyã ná tanémókhuphú nuôtahe pã rò a thyě cyã pã to. Èthĩ ihtò kakhýě dŏ tètthyě pã akhu-akhyě, èthĩ ma Còmarya a phúmòphúkhũ tahe hó. ³⁷ Rò Mosè khyã lálálĩlĩ có athé ná kayã dŏ a thyě htuŏhó tahenuô, a ki ihtò htwöprè kakhýě pã, mètèhèrò Abraham ná Isaac ná Jacob yètahenuô, a thyěhtuŏ nyělãhó tadũrò lisăsèkũ hé o tŏtŏ ná bí mikyãhtya cãcuŏ tŏcuŏ akhěnuô, Mosè é Byacè yěnuô, ‘Abraham a Còmarya, Isaac a Còmarya, ná Jacob a Còmarya,’✱ phúnuô. ³⁸ Kayã pwŏ~ tŏprè ohtwöprè tacúprè lŏ dŏ Còmarya a mètènyě akhu-akhyě, è ma kayãthyě tahe a Còmarya máto, kayã htwöprè tahe a Còmarya.”

³⁹ Prèithýó tètthyótètthya athárá tahe hé pŏ è, “Thárá~ nè hésũ cyã nyacó có.” ⁴⁰ Rò èthĩ sudyã plehyã bù pã lŭ tŏcô~ to.

*Ů Sudyã Krĩstu Ari-akyã
(Matteo 22:41-46, Marko 12:35-37)*

⁴¹ Jesũ sudyã èthĩ, “Ů cuŏ hétuŏ ná Krĩstu ma Davi aklwĩalyã ma phútè? ⁴² Mètèhèrò bí Li Htuthèhtya akũnuô, Davi anébyacè nĩdũ cuŏ rãtuŏ, ‘Byacè hé vã Byacè, “Onyãŏ dŏ vã takhu cóhtwó yètŏkyě,* ⁴³ onyãŏ tadũ tuŏdŏ vã mepèkyã lŏlãtakli lŏ hó kayã dŏ a thèhte nè nuôtahe pãní~. Vã ki nõhtwŏ kayã dŏ a thèhte nè nuôtahe thyáná nè khãduô lèzí dŏ nè onyãŏ rò nè zítã nĩdyé yěnuô pã.” ’ ✱

⁴⁴ “Khwĩ Davi é Krĩstu ná ‘Byacè’ akhu-akhyě, a cuŏ htwŏ cyã Khwĩ Davi aphúkhũ phútè?”

*Jesũ Hé Ů Ná Rŏnĩ Lahýã Prèithýó Tètthyótètthya Athárá Tahe
(Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 11:37-54)*

✱ **20:28** 20:28 Li Dŏnyã 25:5 ✱ **20:37** 20:37 Li Htekã 3:6 * **20:42** 20:42 Onyãŏ dŏ takhu cóhtwó tŏkyě angŏlasá ma kayã dŏ ũ bezũnyã è rò a o ná a taryěshyosŏ tŏprè. ✱ **20:43** 20:43 Li Htuthèhtya 110:1

⁴⁵ Bí kayă éprè níďă Jesů a tẹhébè akhěnuô, a hé a khǒpacẹ tahe, ⁴⁶ “Ròní lahyă thíné ná prèithyó tẹthyótẹthya athára nuôtahe ní. Èthi nuôtahema a thézú thyá lahyă cacwo karǒhtũ rò a cuókacuoňyă dǒ klékũ rò a thézú nõ hẹbécẹhẹbènyă sũ ù ná ané. Dǒ tẹcóběhǒkũ nuôbèbè, dǒ pwěkũ nuôbèbè, èthi thézú onyăo lahyă khălẹ dǒ ù dyaduzúnyanı è nuôtahe prè. ⁴⁷ Èthi cuólahǒe lahyaǒ lǒ prèmòokryá tẹ pwǒ- tǒcǒ. Thyáphú ù ki taneni èthi ná èthi ma kayăsàsè tahe có nuôrò, èthi kwícóběhtũ pẹ ù. Kayă phúnuô tahenuô, tẹcirya ki bè cyẹ lǒklǒ có ná ùruô tahe pǎ.”

21

Prèmòokryá A Tẹmẹlũ (Marko 12:41-44)

¹ Bí Jesů myáhtya akhě, a myáhtye kayăduzá tahe hyă sunuǒ lahyă a tẹmẹlũ tahe dǒ lẹbe-oplǒ rǔtǒkũ dǒ tẹlũhǒdu akũ. ² Htuǒrò a myáhtye prèmòokryá sǒphásoryă tǒprè hyă sunuǒ kuǒ rǔ talĩ nyẹmyé. ³ Rò Jesů hé, “Vă hécócǒ- thĩ, prèmòokryá nuôtǒprè sunuǒ éklǒlǒ có ná ùruô tahehǒ. ⁴ Mẹtéhérò lǒ- a hyăsunuǒ rǔ nuôtahema, a tẹolǒobă súlũ rò a hyăsunuǒ prè lahyă atẹ o kyăsǒkyăse kyă nuôtahe prè. Manárò prèmòokryá yètǒprènuô a sǒphásoryă nyacó tadúrò a hyăsunuǒ lǒlǎtakli có lǒ- tẹ dǒ a o ná lũ yěnuô có.”

Jesů Héná Tẹlũhǒdu Ki Tǎprò Pǎ Ari-akyă (Matteo 24:1-2, Marko 13:1-2)

⁵ Jesů a khǒpacẹ aklẹ tahehenuô, a hẹbèdǒnyă nídyé khyělũ ná tẹlũhǒdu dǒ ù taritaryă twǒ è ná lǒ nguduprǐdu tahe ná tǎtẹ dǒ ù lũhtya ná Cǒmarya nuôtahe akhu-akhyé atwǒ nyacǒ- èthi dǒnyă nídyé lũ phúnuô tadúrò Jesů hé èthi, ⁶ “Lǒ- tẹ dǒ thĩ myáhtye khǒnyáyě tahenuô, ù ki hyădò tǎprǒkyă lǒ è pǎ. Lǒ yětahenuô a oícũ pǎ có lũ tǒmè- to pǎnuô, shuǒkhě ki hyātuǒ tǒnyé pǎ.”

Tẹpyátèsě Ná Tẹmẹcyẹmẹcũ (Matteo 24:3-14, Marko 13:3-13)

⁷ Èthi sudyă, “Thára, tẹ yětahenuô a ki htwǒhtya bíkhětě pǎ? Shuǒkhě kírẹ hyātuǒhǒ pǎ nuô tẹprǒtẹprya amáadyă tǒcǒcǒ ki oluǒhtyaré pǎ ẹ?”

⁸ Jesů hészú èthi, “Thyáphú ù ki ilolahǒ cuóni tǎ thĩ tǎmėnuô, orǒoryě lahyă thíné ní. Kayă dǒ a ki hyă dǎkwó lahǒ lahyă ané ná vǎmwĩ pǎnuô a o élǎ pǎ, rò a ki dǎkwó lahǒ lyă nídyé lahyă ané, ‘Vă ma Krístu hó,’ rò ‘Shuǒkhě phũtuǒ hó,’ phúnuô pǎ tadúrò krwǒkuǒ tǎ lahyă èthi akhyé tǎmė ní. ⁹ Bí thĩ nĩhuǒ tẹsátẹpǎ ná tẹtarútapyă ohtya akhěnuô, khyéthukhyéthě tǎ lahyă tǎmė ní. Mẹtéhérò lǒ- tẹ yětahenuô, a bè ohtwǒhtya lǒrẹklǒ nyǎpǎ tadúrò hekhu tadũ hyātuǒ có hǒnuô mǎhító.”

¹⁰ Jesů hé plehyă pǒ, “Myécǒ tǒcǒ ná tǒcǒ ki thěhtethěhǎ lũ pǎ. Htyékẹ tǒké ná tǒké kisákipǎ lũ pǎ. ¹¹ Tanéhtǒdĩ ki ohtyahtǒohtyalyă lǒplĩ dǒ hekhuýě tǒpho htuǒ tǒpho pǎ. Kévíkékǒ ná tẹsékérǎ tahe ki ohtyahtǒohtyalyă élǎ dǒ

khälé épho pã. Tètãròthé théisě tahe ná tẽamáadyã dõ a tẽprõtẽprya nyacó tahe ki oluõhtya dõ mólě pã.

¹² “Manárò bí tẽyẽtahe htwõhtya tyahító akhẽnuô, dõ vãmwi akhu-akhyẽrò ù ki pũ thĩ ù ki męcýmęcũ thĩ pã, ù ki thũcuõ thĩ dõ tẽcóbẽhõkũ pã rò ù ki cirya thĩ pã, ù ki dõtã thĩ dõ htõkũ pã. Htuõrò ù ki thũcuõ thĩ dõ khwí ná cóphya tahe a mètẽnẽyě pã. ¹³ Yẽma mähó thĩ ki nĩbè tẽshuõtèkhẽ dõ thĩ ki hẽsodõnyãní pẽ ù ná vãrivãkyã nuô hó. ¹⁴ Dyakũdyakyã one rẹ tã thĩ thẽplò ná thĩ ki hẽbèsiplé nĩdyé thĩnẽ phútẽphútẽ pã nuô tãmé ní. ¹⁵ Mõtẽhẽrò, tẽhẽbècyãhẽbèdè ná tẽhítẽphé dõ kayã thẽhte thĩtahe ki hé kãkhyẽsú cyã pã có thĩ tõtprẽ~ to tahenuô, vã ki dyédũ thĩ pã. ¹⁶ Thĩ puõvyã, muõphẽ, klwĩyã, khõthyó tahe ki isẽthyẽ nĩdyédũ thĩmwĩ pã. Èthĩ ki mẽthyẽ thĩtahe pã. ¹⁷ Dõ vãkhuvãkhyẽ rò kayã pwõ~ tõtprẽ ki thẽhte lõ thĩ pã. ¹⁸ Manárò bí thĩ khuluô tõtõ prẽ pãnuô, a sĩmẽkyã pẽ to. ¹⁹ Oklõsõma lahyã rò thĩ ki mẽlwõhtekã nĩdyédũ thĩnẽ pã.

*Jesũ Hénã Û Ki Mõtãprõkyã Vĩ Jerusalem Pã Ari-akyã
(Matteo 24:15-21, Marko 13:14-19)*

²⁰ “Shyẽ~ thĩ myãhtyehó ná klyě tahe hyãbõtava hó vĩ Jerusalem pã akhẽnuô, thĩ bè thẽgnẽ ná nyẽtyato pã ma, ù ki mępyẽkyã è hó pã. ²¹ Bĩnuôakhẽ, kayã o dõ Judakẽkũ tahe bè hteklyacuõ o dõ sokhu pã. Kayã o dõ vĩduvĩhtũkũ tahenuô, a bè htecuõkyã pã, rò kayã o dõ vĩkũ to tahenuô cuõkanuõ tã dõ vĩkũ tãmé ní. ²² Mõtẽhẽrò, phú lisãsẽ rãone tẽcirya amõnyẽmõtẽ yẽtahe ari-akyã ki lõhtyabãhtya pã agnẽ prẽ. ²³ Mõnyẽmõtẽ bĩnuõkhẽ pã ma, prẽmò dõ a o ná ahóathé tahe ná muõ dõ a o ná phúpatĩ dõ a õnú pã lũ tahenuô, ù ki thẽzò nĩdyé nyacó èthĩ pã. Tẽcyõtẽcũ ki hyã bè htyẽké yětõké pã rò Cómãrya a tẽcirya ki tãbè dõ kayã yětõmũ akhu pã. ²⁴ Û ki mẽthyẽ èthĩ tahehe ná né pã, rò tahenuô, ù ki pũcwicuõkyã èthĩ dõ kępwõtõké dõ hekhu yẽnuô pã. Judaphú mãto tahe ki męcýmęcũ pẽpẽõ vĩ Jerusalemphú tahe pã, rò a ki põ tuõdõ èthĩ Judaphú mãto tahe ashuõakhẽ lõhtyabãhtya hó tõtphuõ pã.

*Prẽlukayã Aphũkhũ Ki Hyã Khyẽthyã Ari-akyã
(Matteo 24:29-31, Marko 13:24-27)*

²⁵ “Tẽmátẽdyã khókhye tahe ki oluõhtyaluõ dõ tamõkũ, lěkũ, sè thĩtahe akũ pã. Dõ hekhu yẽnuô, htyẽ dõ htyẽdutava akũ tahe yõ háhó prã tawótathũ shyonyacó akhu-akhyẽ, htyẽké pwõtõba ki taròthé théisě lõ rò a ki htetapã lõplĩ có èthĩ pã. ²⁶ Tẽyẽtahe ki htwõhtya lõ có hekhu tõbalõ pã, htuõto Cómãrya ki mękazikazuõ lõlõ~ mólě a tẽprõtẽprya nuõtahe pã akhu-akhyẽ kayã tahe ki taròthé théisě lõplĩ có pã. ²⁷ Htuõrò èthĩ ki myãhtye lahyã prẽlukayã aphũkhũ mähó vãyẽ ki hyãlyã dõ óluõklẽ pã, rò vã ki olõbã có ná vã tẽprõtẽprya ná vã tẽtaryẽdu taryẽhtũ dõ ashyo-asõ yẽnuõtahe pã.✧ ²⁸ Shyẽ~ tẽyẽtahe cáhtya mẽhó akhẽpãnuô, ihtò lahyã rò cõtãhtya lahyã thĩ khukló, mõtẽhẽrò, nyẽtyato pãma Cómãrya ki mẽlwõhtekã hó thĩ pã hó.”

✧ 21:27 21:27 Danielè 7:13

*Phyéñí Tèithyó Dó Kadwímò Tòmò A O
(Matteo 24:32-35, Marko 13:28-31)*

²⁹ Jesũ hékhákhò pé èthĩ, “Tanemyá lahyã kadwímò tòmò ná thòmò ìtètè-
bèbè nuô. ³⁰ Thĩ myáhtye ná alè dǎ dyácéhtyahó hénuô, thĩ thégně ná
kékúkǎ phũhyã hó. ³¹ Phúnuôhó bí thĩ myáhtyehó tẹyě tahe htwóhtyahó
akhěpǎnuô, thégně lahyã ná Cómarya kírě hyã pǒhtyěpǒkě phũhtya hó ní-.

³² “Vǎ héluôcócó- có thĩ, lǒ- kayã dǎ a ohtwǒprè khǒnyáyětǒhtũ tahe
thyělǒ tyahító nuô, tẹyětahe ki htwóhtya lǒ pǎ. ³³ Mókhu ná hekhu ki
síměkyã pǎ tadúró vǎlǎvǎngó yětahenuô a síměkyã pé takhyã- to.

Pè Bè Thǎklyã

³⁴ “Ròñí lahyã thĩnẹ ní. Bí thĩ emũòmũ akhě thĩ mǎbǒmǎbye tẹ nuótahe
bèbè, thĩ kúkyã lahyã ná thĩ tẹohtwǒprè dó hekhu yě tǒhtũ tahenuô bèbè,
mǎlǒkyǎdè tǎ thĩ tẹshuótèkhè ná nuótahe tǎmẹ ní. Pǎma prèlukayã
aphúkhũ mǎhó vǎyě ki hyǎtuókhyé dó thĩ o bí thĩ tanetuó to nuôtónyě
nuôtòthě pǎ. ³⁵ Mǎtǎhéro tẹcyětècũ ashuóakhěnuô athyáná itavĩ tǒbanuô
pǎ, a ki hyǎpũñí lǒlǒ- kayã o dó hekhu yětǒba nuótahe pǎ. ³⁶ Thyáphú thĩ ki
siplébé ryáryádèdè kyã ná tẹ kírě htwóhtya yětahe pǎ, htuóto thyáphú thĩ
ki ihtò dó prèlukayã aphúkhũ mǎhó vǎyě a mǎthényě pǎ nuôró, thǎklyã rò
kwícóbě lahyã pwǒ- tǒphuó ní-.”

³⁷ Jesũ ithyóithya tǎ ù dó tẹlũtyã hǒkũ pwǒ- tǒnyě có. Rò bí mǎhélyã
ashuóakhěnuô, a cuóhtya dó so dó ù é ná Oliva so yěnuótómě alǒ, rò a o
bínuô tuóđó mǎlĩ có. ³⁸ Kayã tahe théhyã níđǎ lahyã a tẹhésodónyã tahe rò
a hyã romú lǒplĩ dó tẹlũtyã hǒkũ.

22

*Judaphú Khuklókhu kyã Tahe Tanẹ Pũ Lahyã Jesũ
(Matteo 26:1-5,14,16, Marko 14:1-2, 14:10-11, Giovanni 11:45-53)*

¹ Pwěekhómũ sǒđó huómũtapho dó ù é ná tẹcuótalwópwě yěnuô,
amǒnyěmǒthě hyǎphũ hó. ² Bwídukhu tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athará
tahe théisě kayã bémũ alẹ akhu-akhyě, a myápũ klyá tǒbǒbǒ dó a ki
mǎthyěhuókyã Jesũ.

Juda Ólyã Dó A Ki Isěkyã Jesũ

³ Htuóró Juda dó ù épó lǔmwĩ ná Iscariot yětǒprènuô, khĩnérícyã khukló
hyǎnuó dó lǔ théplókũ. È ma a otǒkuó dó Byacè Jesũ a khǒpacě shyéthényě
aklě tǒprèhó. ⁴ Phúnuô akhu-akhyě, Juda cuóodónyã ná bwídukhu tahe ná
kayã opó tẹlũhǒdu khukló tahe. Rò a cuóokúdónyã ní èthĩ ná a ki isětǎkyã
Jesũ phútě pǎnuô ari-akya. ⁵ Èthĩ thékrũthélǒ ólyasũ Juda ná a ki dyé lǔ
rũ pǎ. ⁶ Juda cǔsũ èthĩ. Htuóró thyáphú ù ki thégně tǎ tǒprè- tǎmẹ nuô, a
cǎhtya myápũ shuókhětǒ shuókhébè dó a ki isětǎkyǎñí Jesũ.

*Tẹtaritaryã Tẹcuótalwópwě Léeléǒ
(Matteo 26:17-25, Marko 14:12-21, Giovanni 13:21-30)*

7 Mõnyëmõthẽ bẽhõ dõ pwẽekhõmũ sõdõ huõmõtapho hyãtuõhõ rò Judaphú tahe mẽthyẽ lahyã thímíphú dõ kiekiõ ná tẽcuõtalwópwẽ agnẽ.
8 Jesũ nõ Petru ná Giovanni rò a mecuõnĩ èthĩ ngõ, “Cuõ taritaryã one lahyã pẽ lẹelẹõ tẽcuõtalwópwẽ sẹesãsẽ mõhẽ yẽnuõ ní~.”

9 Èthĩ sudyã lũ, “Nẹ thẽzũ nõtaritaryã tõ pẽ bítẽ tõphotẽ?”

10 Jesũ hé èthĩ, “Nĩdã lahyã, bí thĩ cuõnuõtuõhõ dõ vĩkũ akhẽpãnuõ, thĩ ki myãhtyesũ ná kayãphẽ hyãdyã cõkahtyẽ ná thõví tõprẽ pã. Rò krwõkã nuõkuõ có lũ dõ a kanuõ nĩdyẽ hitõmẽ akũnuõ ní~. 11 Rò sudyã hıbyacẽnuõ, ‘Thará sudyã nẹ, hidókũ dõ sĩprẽ agnẽ dõ vã ná vã khõpacẽ tahe ki e tẽcuõtalwópwẽ agnẽ yẽnuõma a o tõbítẽ?’ Sudyã lũ phũnuõ ní. 12 Htuõpãrõ a ki zũluõ thĩ hidókũ khãlẹlyã dõ akhu nuõtõtõ dõ a olõobã có ná tãmuõttãtẽ dõ pẽ lo nuõtahe có pã. Rò okyã lahyã bĩnuõ rò taritaryã pẽ lahyã pẽ sẹesẽõ bĩnuõ ní~.”

13 Èthĩ htecuõ rò èthĩ cuõmyãhtye málakõ có phú Jesũ héone èthĩ nuõ có. Rò èthĩ cuõ taritaryãnĩ lahyã tẽcuõtalwópwẽ sẹesãsẽ mõhẽ agnẽ bĩnuõ.

Byacè A Tẹõsãsẽ Mõhẽ

(Matteo 26:26-30, Marko 14:22-26, Corinthia arẹlõ tõba 11:23-25)

14 Bí shuõkhẽ hyãtuõhõ dõ tõbẽ eõ hõ tẽcuõtalwópwẽ akhẽnuõ, Byacè Jesũ ná prẽdõnyãphú tahe cuõ onyãõ tava rólõ lũ dõ lẹedĩrẽ akhãshyẽ. 15 Rò a hé èthĩ, “Bí vã khyábẽ tyahĩ tẹcyẽtẹcũ híto akhẽnuõ, vã thẽzũ etõõtõkuõ nyacõ tẽcuõtalwópwẽ yõtõphuõnuõ ná thĩ kanõ~ to. 16 Mẽtẽhẽrõ, vã hé thĩ, Cõmarya ki hyãihtakã plũtuõlõ hí akayã to rò a hyã htwõkhwĩ rò põnĩhĩ èthĩ tonuõ, vã enõkuõ pã tẽcuõtalwópwẽ sẹesẽõ yẽnuõ ná thĩ to hõ.”

17 Jesũ phyẽhtya bẽ rò a hébwihétaryẽhtya Cõmarya htuõrõ a hé, “Phyẽmõ bẽyẽ rò zútãõ pẽ lũ. 18 Mẽtẽhẽrõ vã hé thĩ, cáhtya khõnyãyẽ tãplehyã tuõdõ Cõmarya ki hyã põhtyẽpõkẽ pã tõphuõnuõ, vã õnõ kuõpã thõbĩthẽhtyẽ yẽ tohõ.”

19 Htuõrõ Jesũ phyẽ khõmũ rò a hébwihétaryẽhtya Cõmarya. Htuõrõ a ibikyẽ khõmũ rò a dyõtã ná èthĩ. Rò a hé èthĩ, “Yẽma vã nẹklõ dõ vã dyelyãkyã dõ thĩgnẽ nuõhõ. E lahyã yẽ dõ tẹthẽnẽhtya vã akũ ní~.”

20 Bí a ehtuõhõ mõhẽsẽe akhẽnuõ, a phyẽhtyake bẽyẽ rò a mẽ thyãkuõdũ phú a mẽ khõmũnuõ rò a hé, “Yẽma vãthwi dõ a mẽklõmẽma tẹõlyã athẽ rò a htwítã dõ thĩgnẽ yẽnuõ hõ. 21 Manárõ myã lahyã! Kayã dõ a ki isõtãkyã vã yõtõprẽnuõ, a otõkuõ ná vã bí lẹedĩrẽ khãshyẽ yẽnuõ prẽ. 22 Prẽlu aphúkhũ mądũ vãyẽ a ki thyẽ phú Cõmarya a tẹtaze-one nuõpã tadúrõ kayã dõ a ki isõtãkyã vã yõtõprẽnuõ, a ki khyábẽ nyacõ tẹcyẽcũ pã!” 23 Rò èthĩ sudyã nĩdyẽ lũ tõprẽ ná tõprẽ rò a hé lahyã, bítẽ tõprẽ ki isõtãkyã è pã ha?

Tẹkrékryã Lũ Ná Tẹhtwõdulõ Ari-akyã

24 A khõpacẽ tahe krékryã nĩdyẽlũ, dõ pẹklẽ yẽnuõma ùpẽ ki htwõdulõ ù pã ha? Phũnuõ, 25 rò Jesũ hé èthĩ, “Judaphú mato tahe a khwícõphya thĩ tahenuõ, a nõe nĩdyẽ lahyã a taryẽshyosõ yẽnuõ dõ htyẽphúkẹphú tahe akhu rò prẽpõtãritẽ tahenuõ, a thẽzũ dõ ù ki è èthĩ, ‘Prẽ mẽbwimetaryẽ htyẽphúkẹphú’ tahe phũnuõ. 26 Manárõ thĩ yẽtahema thĩ bẽmẽ nĩ kuõũ

phúnuôto. Kayă dõ a htwõdulõ ù dõ thĩklẽ tôprẽprẽnuô, a tõbè htwõ phú kayă dõ a patĩlõ tôprẽnuô, htuõrò kayă dõ a htwõ khuklõ tôprẽprẽnuô, a tõbè htwõ phú lulẽ tôprẽnuô. ²⁷ Kayă hekhuphú tahe tanẽ ná kayă onyã esè dõ ãĩrẽ khãshyẽ nuôma a htwõ dulõũ hó, rò prẽmetẽphú dõ a buôe kayă dõ a onyã esè nuôtahe ma a htwõ kayă dõ a patĩlõũ hó a tanẽ lahyã phúnuô. Manárò, vãrò vã o dõ thĩklẽ phú lulẽ dõ a buôebuôũ ù tôprẽ nuôprẽ. ²⁸ Bí vã khyábè tẽpyátẽsẽ akhẽnuô, thĩ okuõhó ná vã pwõ- tôphuõ hó. ²⁹ Phú vãphẽ nõpõ vã nuô, vã nõpõ kuõ thĩ pã. ³⁰ Metẽhẽrò thyáphú thĩ ki eõ tõkuõ ná vã dõ vã ãĩrẽ khãshyẽ dõ vãhtyẽvãkẽkũ pã, htuõto thyáphú thĩ ki onyã tõnõ kuõdũ ná vã dõ khuklyáhtẽ htyalõ akhu pã rò thĩ ki cirya nĩdũ Israelphú shyenyẽmuõ yẽnuô pã.

Jesũ Hẽluõone Ná Petru Ki Htẽbíkyã Lũ Pã Ari-akyã
(*Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Giovanni 13:36-38*)

³¹ “Simonè, Simonè, nĩdã! Khĩnẽricyã khuklõ cuõkwĩtadũ nĩ hó Cõmarya ná a ki plwõhõ khĩnẽricyã khuklõ ki mẽmyã lõ thĩ pwõprẽ hó. Rò a ki mẽmyã thĩ phú prẽmẽ-elyáphú talẽ sẽ nĩdyẽ abuwõ nuô pã. ³² Manárò, Simonè, thyáphú nè tẽzũtẽnyã ki pyẽkyã tãmẽ nuô, vã kwĩcõbẽ pẽ dõ nègnẽ. Htuõrò bí nè thẽnẽlyã kãkhyẽ khyẽthyã hó nènyẽ pãnuô, nè tõbè dyẽhẽdyerenĩ nè puõvyã tahe pã ní-.”

³³ Simonè Petru hẽsũ lũ, “Byacè, vã tõbè cuõ tõkuõ ná nè dõ ù lẽdõtã kayă a htõkũnuô có bèbè, matorò vã tõbè thyẽ tõkuõ có ná nè bèbè, vã otaritaryã one hó vãnẽ hó.”

³⁴ Rò Jesũ hẽsũ lũ, “Petru, vã hé nè, yẽtõthẽ pã, bí shyẽphẽ i-uhtya tyahító akhẽnuô, nè htẽbíkyã vã thuõphuõ pã.”

Rũhtõ, Pyẽhó Ná Nẽ

³⁵ Htuõrò Jesũ sudyã a khõpacẽ tahe, “Dõ arẽkhẽ nuô, vã nõcuõ thĩ rò vã hé thĩ, rũhtõ bèbè, pyẽhó bèbè, matorò khuphá bèbè phyẽcuõnĩ tã lahyã tãmẽ ní-, vã hé thĩ phúnuô. Bĩnuõkhẽ thĩ lonó pã nyã tõtõtõ ẽ?”

Rò èthĩ hẽsũ, “Pẽ lonó tõtõtõ to.”

³⁶ Rò Jesũ hẽsũ èthĩ, “Manárò khõnyãy, ùpẽ bèbè dõ arũhtõ matorò, apyẽhó otahenuô tõ phyẽcuõnĩ lahyã, rò kayă dõ anẽ oto tahenuô tõ isẽkyã a caklõdu rò iprĩcuõnĩ lahyã. ³⁷ Vã hé phúyẽ metẽhẽnuôma lisã sẽ héone vãrivãkyã yẽnuô, a bè lõhtyabãhtya pã. Lisã sẽ hé, ‘Ủ dyãnuõ tõkuõ vã dõ kayãcyẽ kayãricyã tahe akle,’ vã hé thĩ yẽnuô, a kĩrẽ hyã lõhtyabãhtya hó.”*

³⁸ A khõpacẽ tahe hé, “Byacè, nè myãmõ! Nẽ o bĩyẽ nyẽbè.”

“Bãnuô ma anĩ hó,” a hẽsũ phúnuô.

Jesũ Kwĩcõbẽ Dõ Oliva sokhu
(*Matteo 26:36-46, Marko 14:32-42*)

³⁹ Jesũ o dõ vĩkũ rò htecuõ dõ Oliva sokhu phú alẽklõ cuõ nĩdyẽ nuô, rò a khõpacẽ tahe krwõcuõ tõkuõ ná lũ. ⁴⁰ Bí a cuõtuõhõ dõ sokhu akhẽ, a hé èthĩ, “Thyáphú thĩ ki cuõnuõ tõkuõ tã dõ tẽilo-ilyã akũ tãmẽnuô, kwĩcõbẽ lahyã ní-.” ⁴¹ Htuõrò a htecuõ taphãy ná èthĩ bá ù vĩcuõyẽ lõ tõtõtõ nuô, rò

* 22:37 22:37 Isaia 53:12

a cuõdángũ kwicóbě bínuô. ⁴² A kwicóbě rò a hé, “Kó~ Phě Cómarya, nẹ ki théplò tở hẻrò, phyé taphăkyă pẻ vả tẹcyệtẹcủ abẻlỏ yẻtỏbẻ, manárò củ~ dù vả théplỏ a tẻthẻzủ mảto, củ~ dù prẻ nẻ théplỏ ní~.” ⁴³ Tanẻmỏkhủphủ tỏprẻ hyă oluỏhtya rò, a hyă dyẻhẻdyẻrẻ lủ. ⁴⁴ A théplỏkủ théplỏkyă hyăshyo rò, a lé kwicóbẻ shyolỏ pỏpỏ. Rỏ akủthả htwítả đở hekhu rò a thya có nả thwitảmẻ nuô có.

⁴⁵ A kwicóbẻ htuỏrỏ a kạkhyẻtỏ khyẻthya đở a khỏpacẻ tahe a o. A khỏpacẻ tahe théplỏkủkyă talwỏsủlủ akhu-akhyẻ, Jesủ kạmyảhtye nả ẻthỉ omyẻnỉ sỏtạpạ lỏplỉ có pwỏ~ tỏprẻ. ⁴⁶ Jesủ hé ẻthỉ, “Thỉ omyẻ sỏtạpạ lỏ lahyă phứtẻ? Thyảphủ thỉ ki cuỏ latậnuỏ tả đở tẻilo-ilyá akủ tẳmẻ nuô ihtỏkwicỏbẻ lỏ mỏ lahyă.”

Ủ Pủ Jesủ

(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Giovanni 18:3-11)

⁴⁷ Bí Byacẻ Jesủ hébẻ pảprẻ akhẻnuô, kayă bẻmụ tỏmụ hyảtuỏ. Juda đở a khỏpacẻ shyẻthẻnyẻ aklẻ yẻtỏprẻnuô, a thủhyă ẻthỉ đở Jesủ a o, htuỏrỏ a hyảtỏ Jesủ rò a hyảnuỏmủ lủ. ⁴⁸ Manárò Jesủ hé lủ, “Juda~ yẻma nẻ isẻtảkyă hó prẻlukayă aphủkhủ mảhỏ vả yẻnuô nả nẻ tẻnuỏmủ yẻnuô hó ẻ?”

⁴⁹ A khỏpacẻ đở a okuỏ nả lủ tahenuô, a thẻgnẻhỏ nả ủ kírẻ pủ hó Jesủ hó akhu-akhyẻ, ẻthỉ sudyả lủ, “Byacẻ, pẻ tỏbẻ pảsủ nả pẻ nẻyẻ ẻ?” ⁵⁰ Rỏ đở ẻthỉ aklẻ tỏprẻnuô, a pảtủkyă bwídukhulỏ a prẻmẻtẻphủ tỏprẻ akhảlẻ tỏkhỏ.

⁵¹ Manárò Jesủ hé ẻthỉ, “Okuỏ lahyă, mẻpả tẳmẻ hó” htuỏrỏ Jesủ byảícủ kạkhyẻ pẻ khyẻthya kayă yẻtỏprẻ a khảlẻkuỏ rò a zari pẻ khyẻthya lủ.

⁵² Htuỏrỏ prẻlủtyả khuklỏ nuỏtahe nả kayă opỏ tẻlủhỏdu khuklỏ nuỏtahe nả Judaphủ muỏprủmuỏprẻ khuklỏkhuklyả đở a hyảpủ lủ yẻtahenuô, Jesủ hé ẻthỉ, “Thỉ hyảpủ lahyă vả tỏkuỏrỏ thỉ hyă có nả nẻ nả imủ thỉtahe có rò vả ma kayă cyẻricyả đở a cuỏpủphezẻplẻ e ửtẻ tỏprẻ nyả ẻ?” ⁵³ Vả okuỏ nả thỉ đở tẻlủtyả hỏkủ nuô pwỏ~ tỏnyẻ có rò thỉ pủ vả toto, manárò bí khỉnẻricyả khuklỏ a taryẻshyosỏ pỏtẻ akhẻyẻ, ashuỏkhẻ bẻhỏ đở thỉ bẻ mẻnyả hó phủyẻ hó.”

Petru Htẻbỉkyả Jesủ

(Matteo 26:57-58, 26:67-75, Marko 14:53-54, 14:66-72, Giovanni 18:12-18, 18:25-27)

⁵⁴ ẻthỉ pủ Jesủ rò ẻcuỏkyả lủ đở bwídukhulỏ tỏprẻ ahikủ, rò Petru krwỏcuỏ lỏ kuỏ lủ đởkhyẻ. ⁵⁵ Đở prẻlủtyảdulỏ yẻtỏprẻ ahi vỉklảmẻkủnuô, ủ sủkyả o mi bínuô tỏphẻ, rò Petru hyảonyảtả tỏkuỏ nả kayă onyả iswỉmi bínuô tahe. ⁵⁶ Prẻmẻtẻ prẻmỏphủ tỏprẻ myảrẻtảtả Petru onyảo bí miphẻshyẻ nuỏrỏ a hé lủ, “Yẻtỏprẻ ma mảhỏ a krwỏkuỏ Jesủ akhyẻ nuỏtỏprẻ vả~!”

⁵⁷ Manárò Petru htẻsủ lủ, “Mỏmuỏ! Vả thẻgnẻnỏ lủ to.”

⁵⁸ Đởkhyẻ taplỏphủnuô, prẻkhủ đở aruỏtỏprẻ myảhtyeke ẻ rò a hé lủ, “Nẻ ma tỏmụmụ~ tuỏ prẻ nả ẻthỉ kayă nuỏtahe prẻ vả!”

Manárò Petru hẻsủ lủ, “Khủphẻ, vả mả nỏto.”

⁵⁹ Htuô rô dôkhyě ashuôkhě phũnyěhó tòmũ akhěnuô, kayă dô aruôtôprě, hêsôkadô có, “Kayă yětôprě ma a otôkuô ná Jesũ nuôtôprě hó, vă héyě athũ ná taki~ to, mětêhêrò è ma Galileaphũ tôprě prě.”

⁶⁰ Manàrò Petru hêsũ lũ, “Khũphě~, nẹ hékryá~ ítě nuô, vă thègně to!” Bí a hébè pãprě phũyě akhěnuônuô ná shyěphě i-uhtya. ⁶¹ Byacè tarí myácuố tởđể lũ akhě, a tanehtya tuốbè Byacè Jesũ héonekyă lũ ngó, “Yětôthě pã, bí shyěphě i-uhtya tyahító nuô, nẹ htébíkyăré vă thuốphuố pã,” a hé lũ phũnuô. ⁶² Phũnuô rô a htecuốkyă dô aklố rô a cuố nguốthyěnguố có.

Ũ Pacyéishyé Jesũ Rò Ũmũũpồ Lũ

⁶³ Kayă dô a opốmyă Jesũ tahenuô, a hézóhélé lũ rô amũapồ lỏ lũ. ⁶⁴ Èthĩ cồbí Jesũ mềthề rô sudyă lũ, “Maũpề mũ nẹ pề? Pro myámyă!” ⁶⁵ Htuô rô èthĩ pacyéishyé hémũmyăricyă lũ ná ngó dô aruôtahe nuô a o élapã.

Ũ Écuố Jesũ Dồ Judaphũ Htwồdu Tahe A Léoplồ Khălế Nyễhyă (Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Giovanni 18:19-24)

⁶⁶ Bí mỗlĩbũhố akhěnuô, kayă htwồ Judaphũ aplóamũ a khuklốkhuklyă tahe, ná bwídukhu, ná prèithyó tệthyótệthya athára tahe hyă oplồ lỏ lũ tôphotuố, rô èthĩ éhyă Jesũ dô kayă htwồdu tahe anyễhyă. ⁶⁷ Rò èthĩ hé, “Hésô pemyă pề, nẹ ma Krĩstu dô Còmarya nwóhtya è dô a ki mẻlwóhteka prẻlukayă nuôtôprě hó ể?”

Rò a hêsũ èthĩ, “Vă ki hé pề thĩ~ ma thĩ zũe nyă ná vă toto. ⁶⁸ Vă ki sudyă thĩ~ ma thĩ hêsũ ná vă toto. ⁶⁹ Manàrò cáhtya khỏnyăyề tặplehyă pãnuô, prẻlukayă aphúkhũ mặhố vặyề ừ ki dyéonyăo è dô tệtaryềdu taryềhtũ a Còmarya takhu cồhtwồ nuôtôkyề pã.”✧

⁷⁰ Èthĩ pwồ~ tôprề hé, “Ki héphũnuô rô nẹ ma Còmarya aphúkhũ tôprề hó nuố?”

Rò a hêsũ èthĩ, “Ồ, a mặlakồ phũ thĩ hé nuô hó.”

⁷¹ Rò èthĩ hé lahyă, “Pề cuố lo pã prẻkhyăthề phứtề? A hé pề pề yěnuô, pề nỉhuố lỏđũhố pwồ~ tôprề hó.”

23

Ũ Écuố Jesũ Dồ Khwí Pilato Anyễhyă (Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Giovanni 18:28-38)

¹ Htuô rô lỏ~ kayă htwồdu yếtahenuô, a ihtò rô a écuố Jesũ dô Khwí Pilato anyễhyă. ² Èthĩ be lahyă tệthũ dô Jesũ alồ rô a hé, “Pề pũnỉ kayă yětôprề, mětêhêrò a thũthũ élả pề kayă tahe aklyă, rô a hé ná lodyé ná Romakhwí amo-ară to, htuồto a hélyanỉ pồ ané ná vă ma Krĩstu dô a mặđũ khwí tôprề, a hé phũnuô.”

³ Khwí Pilato sudyă lũ, “Nẹ ma Judaphũ akhwí tôprề mặlakồ ể?”

Rò a hêsũ khwí, “Ồ, a mặlakồ phũ nẹ henuô hó.”

⁴ Htuô rô Khwí Pilato hé bwídukhu tahe ná kayă bẻmũ tahe, “Vă kírề cirya kayă yếtôprềnuô, vă myăhtye atệthũ tồcồ~ to.”

✧ 22:69 22:69 Li Htuthềhtya 110:1

⁵ Manárò, èthĩ lé éhtöhtya shyoshyoklò pò, “A cuölè mętarũtapyã lõ Judaphú tókélè ná a tẹthyóithya yěnuô. A cáhtya mę dõ Galilea ké rò a hyãtuõhó bíyě hó.”

Ů Thũcuô Jesũ Dõ Khwí Herodè Anyěhyã

⁶ Bí Khwí Pilato nĩhuõ èthĩ hé ná Galilea ké, rò a sudyã èthĩ, “Kayã yětòprè ma Galileaphú ẽ?” ⁷ Bí a thėgně ná Jesũ ma Galileaphú dõ a o dõ Khwí Herodè atẹpõ akhălẹ akhěnuô, a nõthũkakhỹ lũ dõ Khwí Herodè a o. Bínuôakhě ma Khwí Herodè o dõ vỹ Jerusalem.

⁸ Bí Khwí Herodè myáhtye Jesũ akhěnuô, a thėkrũthélõ nyacó, mętěhéro a nĩhuõ htuõhó Jesũ ari-akyã rò a thėzũ myáhtye lũ nuô anyělãhó. A thėzũ myáhtye a ki mę tẹprotẹprya tótcô. ⁹ Phúnuô akhu-akhyě Khwí Herodè sudyã éłã Jesũ tadúro Jesũ hėsũ lũ tòmũ- to. ¹⁰ Bwídukhu tahe ná prẹithyó tẹthyótẹthya athára dõ a ihtò lahyã bínuô tahe, myápũmyávyã pũ dya tadũ có Jesũ tẹthũ có. ¹¹ Khwí Herodè ná aklyěphú tahe nyěkruõ Jesũ, hétakhwótakè lõplĩ Jesũ, rò a thyáhtya pẹ lũ cawotwó caworyá tốpũ, rò Khwí Herodè nõthũ kakhỹ èthĩ dõ Khwí Pilato a o. ¹² Bínuôtõnyěnuô, Khwí Herodè ná Khwí Pilato htwõhtya khyělũ khõbóthyó. Dõ arėkhě nuôma èthĩ thėhtethěhã nĩdyě lũ.

Ů Ciryã Jesũ Ná A Tõbèthyě

(Matteo 27:15-26, Marko 15:6-15, Giovanni 18:39-19:16)

¹³ Khwí Pilato ẹplõnĩ bwídukhu tahe ná kayã htwõ prẹpõtẹ khuklòkhuklyã tahe ná kayã ẹprè có. ¹⁴ Rò a hé èthĩ, “Thĩ hyãthũ kayã yětòprè dõ vã o, rò thĩ hé ná a thũthũ kayã bėmũ tahe aklyã, thĩ hé phúnuô. Khõnyáyě vã sudyãcemyã hó è dõ thĩ mětěnyě hó tadúro phú thĩ kẹ lũ nuô, vã myáhtye atẹthũ tótcô- to. ¹⁵ Khwí Herodè nõthũkakhỹ khyěthyã lũ dõ pẹ o mętěhéro è myáhtye lũtẹthũ tótcô- toto. Kayã yětòprėnuô, atẹthũ o dõ a tóbè thyěnuô a o tótcô- to. ¹⁶ Phúnuô akhu-akhyě, vã ki nõplĩ ù ná è, htuõrò vã ki plwõhtekakyã lũ.”

¹⁷⁻¹⁸ Kayã bėmũ éhtöhtya lõ, “Męthyěkyã è, plwõhte pẹ pẹ dõ Barabba nuô.” Dã cuõtalwópwe ashuõakhě hyãtuõhó hėnuô, pwěyě alėklò o ná Khwí Pilato bè plwõhte pẹ èthĩ kayã dõ ù dõtã lũ dõ htøkũ tahe akłě tòprè.* ¹⁹ (Ů męsúsã dõ vỹkũ akhěnuô, Barabba yõ cuõmęsúsã patõkuõũ akhu-akhyě, ù dõtã lũ dõ htøkũ, htuõto ẹnuô a męthyěno kayã tòprèprè.)

²⁰ Khwí Pilato thėzũ plwõhtekyã Jesũ rò a hé khyěthyápó ná kayã bėmũ tahe, ²¹ manárò èthĩ éhtöhtyasũ tadũ, “Mũthyěhtyakyã è dõ krusulọ nuô! Mũthyěhtyakyã è dõ krusulọ nuô!”

²² Rò Khwí Pilato hėpó èthĩ thuõphuõtõphuõ, “Mamętėrò bè mũthyěhtyakyã lũ? A męthũ maĩtė? A męthútẹ dõ a tóbè thyě có nuô, vã myáhtye tótcô- to. Vã ki nõmũ ù ná è rò vã ki plwõkakyã è pã.”

²³ A hé phúnuô tadúro èthĩ lé- éhtöhtyashyo klõlõ pò ná ki mũthyěhtyakyã Jesũ dõ krusulọ. Rò dõkhyětadũnuô, èthĩ pėkyã. ²⁴ Phúnuô akhu-akhyě,

* **23:17-18** 23:17-18 Ů rá o liphá mú- nukhě tahehenuô amaphú 18 yě a opa kuõ to.

Khwi Pilato ciryakya Jesu phu ethi kwi lu nuu pre. ²⁵ Khwi Pilato plwohte pe ethi kayaphe do ethi thezu noplwohte lu nuotopre. Kayaphe yetopre ma a metarutapya te, a methye u ro u doo lu do htoku. Htuoro thyaphu ethi ki me lu cu- du ethi thezu menuo ro a dyetakyä Jesu do ethi atakhuku.

*U Muthyehya Jesu Do Krusu Alo
(Matteo 27:31-44, Marko 15:21-32, Giovanni 19:17-27)*

²⁶ Bi klyepu ecuohö Jesu akhenuo, ethi cuotasu na kayä topre do amwi na Simonè. È ma vi Cyreneophu topre, ro a o do do hyä pre ro a hyänuo do vikü. Bi a hyänuo akhenuo, klyepu pusü lu ro ethi dyahtya Jesu krusu do lulakhu, ro a noza lu ro a nokrwocuo ku lu do Jesu akhyekhu.

²⁷ Kayä krwocuo plu krwocuo phe kuölö Jesu akhye, ro do kayä yetahè aklenuo, premo do a theplenebè nyacó tahenuo, a opacuotokuo binuo, ro a nguothyenguo lahyä có. ²⁸ Jesu taricuo to ethi ro a hecuo ethi, “Vi Jerusalem phumò thi-, nguö ta do vagne tamé, nguö nidyedu lahyä do thigne na thiphuthilye tahe agnenuo. ²⁹ Metehero, tetyetecü amonyemothè tahe ki hyäto pa ro u ki hé lahyä, ‘Premosophu na premo do aphu ono ku lahyä tophuo- to, na premo do a dyeonuno dyé ku pacé tophuo- to tahe ki nibe nyacó tesorì!’ U ki hé lahyä phuyé pa. ³⁰ Binuokhepa

‘U ki hé lahyä laso tahe pa, “Latapre do pekhye!” Htuoto a ki hé lahyä sophu tahe, “O tadowbiré pe ní!”’[☆]

³¹ “Va do athyana thothithuo yenuo, ethi ki mecyemecü có va bayé kihéro, kayä do aruo do a thyä lahyä pre na thokra tahenuo, ethi ki mecyemeculo papä.”

³² Ethi cwicuoni ku kayä do a methu htyeke a tethyotethya thényelö do a ki muthyehya tokuo na Jesu. ³³ Ethi cuotuo do khale topho do u é, “khuklorkwi” khale yenuo. Htuoro ethi muthyehya tokuo kayä methu htyeke a tethyotethya yethenyé na Jesu do krusulo. Topre ro a muthyehya lu do Jesu cóhtwó tokye, topre ro a muthyehya lu do cóci tokye. ³⁴ Jesu hé, “Phe-, plwohya ethi tethu ní-, metehero ethi me tephuyenuo, a thegne nidyé to.” Rò klyepu tahe ki ibephye nirlu Jesu hyeca yenuoro ethi bó lahyä tetyabwi toco do cu- du a tato bite topre to phye bite tokye te phunuopre.

³⁵ Kayä tahe ihtomyä lahyä papre binuo akhe, kayä do a hwo khuklorkhuklyä tahe pacyeishye nyekruo lahyä Jesu, ro a hé lahyä, “È ma a melwohteka cyä dadu- u ni. È ki malako Kristu do Comarya nwóhtya è nuotopre kihéro, nōmelwohteka nidyé kuomö anenuo to.”

³⁶ Klyepu nuotahe bebè, a nyekruo ku lö lu. Ethi cuo do Jesu a o ro a cuodyeo lu htyezatapre. ³⁷ Rò ethi hé lu, “Nè ki malako Judaphu tahe akhwì kihéro melwohteka nidyé kuomö nenenuo to.”

³⁸ Do a khuklohtenuo, u rahtya o, “È ma Judaphu tahe akhwì.”

³⁹ Kayä do a methu htyeke a tethyotethya ro u muthyehya to lu na Jesu yethenyé aklè topre nuo a pacyeishye Jesu, “Nè ma Kristu mato è? Melwohteka nidyé kuomö nenenuo, ro melwohteka kuomö pe to!”

☆ 23:30 23:30 Hosea 10:8

⁴⁰ Manárò kayă męthú htyěké a tětthýótětthya dǒ aruôtôprę thęprwǒ lǘ rò a hé lǘ, “Nę thęisę kuǒǘ Cómarya to ę? Nę ma nę nǐbę thýákuǒdú tęciryá thýáná ę yęnuǒ prę. ⁴¹ Pę yětthényę nǐbę tęciryá phú pę męthúhtuǒǒ nuǒtahe akhu-akhyę akòabę prę. Manárò ęnuǒ, a męthú kuǒǘ tǒcǒ- to.”

⁴² Htuǒrǒ a hé Jesǘ, “Kǒ- Jesǘ-, bí nę hyǎpǒhǒ phú khwǐ tǒprę hǒ akhępǎnuǒ, thęnęhtyabę tuǒkuǒ vǎ pǎ ní-.”

⁴³ Rǒ Jesǘ hęsú ę, “Vǎ hęcǒcǒ- cǒ nę, yětǒnyę pǎnuǒ, nę ki kǎ-o tǒkuǒdú ná vǎ dǒ Paradisǘ kękǘ pǎ.”

Jesǘ Thyę Ari-akya

(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Giovanni 19:28-30)

⁴⁴ Bí mǒhtuǒ shyényęmǘ phǘbęhǒ akhęnuǒ, tamǒ khítarǘtǎ tǒkělę tuǒ cǒ dǒ mǒhélya thuǒmǘ bę nuǒ cǒ. ⁴⁵ Rǒ ikębadu dǒ ǘ cǒtǎtǘbí lǘ dǒ tętǘhǒdu akǘ yětǒbanuǒ, a lazę kahtyakalyá plǘkyǎ nyękyę. ⁴⁶ Jesǘ cyępryę ęhtǒhtyashyo rò a hé, “Kǒ- phę-, vǎ dyélyakyǎhǒ vǎ thęhtwǒprę dǒ nę takhukǘ hǒ,”[☆] a hé phǘnuǒ htuǒrǒ a thętǎplǘkyǎ.

⁴⁷ Roma klyětǒzę khuklǒ yětǒprę myáhtye tęmę-anę yętahe rò a htuthętya Cómarya rò a hé, “Kayǎ yětǒprę ma kayǎcǒkayǎtę mǎlakǒ cǒ nyǎ hǒ!” ⁴⁸ Kayǎ ęprę dǒ a hyǎ opǒmyǎ rò a myáhtye tęmęhtwǒhtya anę yętahenuǒ, a thęplę lǒplǐ cǒ akhu-akhyę ęthǐ htǒlya nǐdyę lahyǎ ataǒ rò a kǎ lahyǎ dǒ ahi. ⁴⁹ Lǒ- kayǎ dǒ a thęgnę Jesǘ tahe ná pręmǒ dǒ a o dǒ Galilea kękǘ rò a krwǒ hyǎkuǒ lǘ tahenuǒ, a cuǒ ihtǒ lǒtaphǎyę rò a myǎ lahyǎ lǒ- a htwǒhtya yętahe.

ǘ Iluǒ Jesǘ

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Giovanni 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kayǎ dǒ amwǐ ná Joseph o tǒprę. A o dǒ vǐ Arimathea, Juda kękǘ. Ę ma kayǎryǎ, kayǎcǒcǘ dǒ a opǒmyǎsǘ Cómarya ahtyęakę ki hyǎ pǎ tǒprę. Ę ma a opatǒkuǒ dǒ kayǎ htwǒdu aplǒamukǘ tǒprę tadǘrǒ bí ǘ ǒlya lǒ ná ǘ ki ciryá Jesǘ akhęnuǒ, a ǒlya patǒ kuǒǘ to. ⁵² A cuǒ dǒ Khwǐ Pilato a o rò a cuǒkwǐ Jesǘ aluǒtǒ. ⁵³ Htuǒrǒ a cuǒ cǒtǎ Jesǘ a luǒtǒyę dǒ krusu alǒ rò a bobǐ lǘ ná ikębǎplǐ ngudu tǒba htuǒrǒ a cuǒdyanuǒ lǘ dǒ luǒkǘ dǒ ǘ ikhǘkǘnuǒ o lǘ dǒ sorǒlǒ dǒ ǘ iluǒnǒ hí ná luǒ tǒphuǒ hǐto yęnuǒ tǒkǘ. ⁵⁴ Mǒnyę nuǒtǒnyę ma mǒnyǎnyę dǒ ǘ taritaryǎ one lahyǎ Judaphú a Mǒnyęduǒ agnę. Judaphú a Mǒnyęduǒ phǘhyǎtuǒhǒ.

⁵⁵ Pręmǒ o dǒ Galilea kę rò a krwǒhyǎkuǒ Jesǘ akhyę yętahenuǒ, a krwǒhyǎkuǒ ná Joseph rò a myǎtǒma nǐkyǎ ǘ lędyanuǒ Jesǘ akhǎlę yětǒpho. ⁵⁶ Htuǒrǒ ęthǐ kǎkhyę dǒ hi rò a kǎ taritaryǎ one lahyǎ htyęnuǒmǘ ná myrra dǒ a ki hyǎ plǒ pę lahyǎ ná luǒtǒyę agnę. Manárò bí Judaphú a Mǒnyęduǒ nuǒtǒnyęnuǒ, Judaphú tahe a tětthýótětthya o ná ęthǐ bę okuǒ akhu-akhyę, ęthǐ okuǒ lǒ lahyǎ.

24

Jesǘ Krǐstu Htwǒprę Kǎkhyę Dǒ Tětthýę

(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Giovanni 20:1-10)

[☆] 23:46 23:46 Li Htuthętya 31:5

¹ Mõnyě thuõthyótõnyě kalúlõ tõnyě bí mõiĩromú akhěnuô, prēmò yětahe phyení htyěnuõmú dõ èthĩ taritaryã one hó yětahe rò a hyã lahyã dõ luõkhu. ² Rò lõ dõ ù htuõlõbĩ lũ ná luõkũ nuõtõmẽnuô, èthĩ myáhtye ná ù htuõlõtaphã cuõkyã lũ. ³ Èthĩ nuõmyã tadúro a myáhtye pã Jesũ aluõto to. ⁴ Bí èthĩ ihtò tane tẽritẽkyã yěakhěnuô, kayã dõ a kũthyã hyeca takhěrasõ thényě oluõhtyakhyé pẽ èthĩ rò a hyãihtò dõ èthĩ khãshyé. ⁵ Prēmò yětahe théisẽ talwósũlũ rò a dãngũlyã rò ngõtãklwĩ vĩtãlõ amèthè dõ hekhu, rò kayã yěthényě hé èthĩ, “Thĩ cuõmyápũ kayã htwõprẽ dõ kayã thyě tahe aklẽ mẽtẽ? ⁶ Jesũ opã býyẽ to hó, a ihtò htwõprẽ kãkhyẽ hó. Thẽnẽhtya khyěthyã lahyã bí a o dõ Galilea kẽ akhẽ rò a hēsokyã htuõhõ thĩ ngõ nuõtãhenuô. ⁷ ‘Prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ, ù ki dyõtãkyã vã dõ kayã tẽthũtẽoraphũ tahe a takhukũ pã. Ù ki mũthyěhtya vã dõ krusu alõ pã, rò bí thuõnyõtõnyě pãnuô, vã ki ihtò htwõprẽ kãkhyẽ khyěthyã pã.’ ” ⁸ Yětõphuõrò prēmò tahe thẽnẽhtyabè khyẽ a tẽhẽso onekyã nuõtãhe.

⁹ Rò èthĩ htekaqyã dõ ahi rò a kahẽso pẽ lõ tẽritẽkyã yẽ ná prẽdõnyãphũ shyõtõprẽ yẽnuô ná kayã dõ aruô dõ a okuõ ná èthĩ lõ- plĩ bĩnuô tahe. ¹⁰ Prēmò yětahe mãhõ Magdalena dõkũmuõ Maria, Joanna ná Jakomo amuõ Maria thĩnuô tahe hó. Èthĩ yětahe ná prēmò dõ aruô tahe hēsoluõ pẽ prẽdõnyãphũ tahe ná tẽritẽkyã yětahe. ¹¹ Manãrò prẽdõnyãphũ yětahe tane lahyã ná prēmò yětahe hẽbõhẽbye prẽ akhu-akhyẽ a zũe kuõ èthĩ to. ¹² Manãrò Petru ihtõklyahyã dõ luõkhu rò bí a hyãngõmyãcõ nuõ akhěnuô, a myáhtye tú ikẽ bãplĩhtũ nuõtõba prẽ. A hyãmyã htuõ phũnuõrò a kãkhyẽ khyěthyã dõ hi. A cuõhtwõhtya tuõ phũyẽ mẽtẽ a tane rò a khyéthukhyéthẽ nyacõ.

Kayã Tahe Cuõ Dõ Dõ Emmao (Marko 16:12-13)

¹³ Bĩnuõtõnyẽ hó, Jesũ a khõpacẽ thényě cuõ dõ Emmao dõ a oyẽ ná vĩ Jerusalem mã a phũ- o thuõthyótõmile. ¹⁴ Rò èthĩ dõnyãcuõ nĩdyélũ ná lõ- tẽmẽhtwõhtya htuõhõ ari-akyã yẽnuõtãhe. ¹⁵ Bí èthĩ hẽbẽdõnyã nĩdyélũ akhěnuô, Jesũ hyãphũkuõ dõ èthĩ a o rò a cuõ takrõ kuõ ná èthĩ. ¹⁶ Èthĩ myáhtye lũ tadúro a thẽgnẽ lahyã lũ to.

¹⁷ Jesũ hé èthĩ, “Thĩ hẽbẽdõnyãcuõ kryã lũ ná tẽritẽkyã ãtẽtẽ?”

Yětõphuõrò èthĩ ihtõokuõ lahyã rò èthĩ mẽthẽnuô, a thẽplẽthẽzõ lõplĩ cõ. ¹⁸ Bĩnuô aklẽ tõprẽ dõ amwĩ ná Cleopa yětõprẽnuô a sudyã lũ, “Dõ vĩ Jerusalem akũ yẽnuô, kayã htwõsĩprẽ mã a onyã prẽtũ nẽtõprẽ nyã hó. Pahẽuõhẽnu rô ù mẽkryã- mãitẽ nuõma nẽ thẽgnẽ kuõ nyã ù tõcõ- to ẽ?”

¹⁹ Rò Jesũ sudyã lũ, “Ù mẽ kryã- ãtẽ?”

Rò èthĩ hēsũ lũ, “Mãhõ vĩ Nazarẽphũ Jesũ ari-akyã nuõ kõkõ-. È mã prẽprõ tõprẽ. A tẽhẽbẽhẽsũ ná a tẽphyètẽmẽ dõ Cõmaryã ná prẽlukayã lõ- plĩ anyẽhyã nuõ, a o ná tẽprõtẽpryã cõ. ²⁰ Thyãphũ pẽ bwĩdukhu tahe ná pẽ kayãdu tahe ki cĩryã thyẽkyã lũ agnẽnuô a dyõtãkyã lũ dõ Khwĩ Pilato a khadãkũ rò a mũthyěhtyakyã lũ dõ krusulo. ²¹ Manãrò pẽ myãsũ thẽlẽnĩ è ná a ki mẽlwõhteka Israelphũ tahe pã. Phũnuõhtuõto, yětõnyẽma

tèmehtwöhtya ané bãhtyahó thuõnyě hó. ²² Prèmò dõ pèklě tahenuô, èthĩ hyã romú lahyã dõ luõkhu rò a ka hékhyéhézú lõplĩ pè. ²³ Metèhérò èthĩ hyã rò a hyã myáhtye luõto yěnuô to henuõ. Èthĩ kakhýě rò a kahé ná èthĩ myáhtye tanémókhuphú tahe oluõhtya pè èthĩ, rò a hé èthĩ ná Jesũ htwõprè kakhýě hó, henuõ. ²⁴ Prèkhũ dõ pèklě tahehe klyahýãmyá lahyã dõ luõkhu rò a myáhtye Jesũ luõkũ okõkhũkyã thyáná prèmò nuõtahe henuõprè henuõ. Rò èthĩ myáhtye Jesũ to, henuõ.”

²⁵ Phúnuô htuõrò Jesũ hé èthĩ, “Kayã olõoklõ thĩ prèpro tahe héonekyã ngõ tahenuô, thĩ zũe pyã nyacó vã! ²⁶ Krĩstu tõbè khyá tẽcyětẽcũ yětahe htuõrò a ki cuõnuõ dõ a tètaryědu taryěhtũ akũ pã mato ẽ?” ²⁷ Htuõrò Jesũ hẽsodõnyãplõ pè èthĩ ná lisãšẽ héone htuõhó è ari-akyã cáhtya dõ Mosè rákyã li nuõtahe ná lõ prèpro rákyãone nuõtahe.

²⁸ Bí èthĩ cuõtuõphũhó ná dõ dõ a kírẽ cuõ yětõdõ akhẽnuô, Jesũ mẽ phú a kírẽ cuõ talwókyã ná dõyẽnuô. ²⁹ Manárò èthĩ é tadũ lũ rò a hé lũ, “Nuõ okuõkuõ ná pè býě hó, mõ kírẽ phũtãhó, pãma mõkhĩ tatĩlẽ nẽ he.” Phúnuô akhu-akhyẽ Jesũ cuõnuõ okuõkuõ ná èthĩ bĩnuô.

³⁰ Bí a onyã etõkuõšẽ ná èthĩ akhẽnuô, a phyé khómũ rò a hébwĩhẽ-taryěhtya Cõmarya htuõrò a ibikyẽ khómũ rò a zũe pè ná èthĩ. ³¹ Htuõrò èthĩ mètè lĩhtya rò a thẽgnẽ tõmanĩ khyẽ Jesũ, rò tõphuõtuõ Byacè Jesũ sĩmẽ pẽkyã dõ èthĩ mètènyě. ³² Èthĩ hé nĩdyé khyělũ, “Bí a hébè ná pè dõ klyãlo akhẽnuô bèbè, bí a hẽsodõnyãplõ pè pè ná lisãšẽ a tẽhẽso-one thĩtahe akhẽnuô bèbè, dõ pè thẽplõkũ nuô, a tapũkazõ thẽkrũthẽlõhtya cõ phúnuô vãhẽto?”

³³ Tõphuõtuõ èthĩ ihtõka dõ vĩ Jerusalem. Rò èthĩ kamýáhtye ná prẽdõnyãphú shyètõprè ná ũruô tahe oplõ tõlõ lũ bĩnuô. ³⁴ Prẽdõnyãphú yětahe hé pè kayã hyãtuõ mópã yěthẽnyě, “Byacè ihtõ htwõprè kakhýě málakõ cõ hó menẽ. A dyẽluõ pè htuõhó ané ná Simonè hó!” ³⁵ A hẽhtuõphũnuô rò kayã yěthẽnyě hẽsoluõ pẽkuõke èthĩ ná bí èthĩ cuõ dõ klyãlo akhẽnuô, a mẽkryá pè èthĩ phũtẽ, htuõrò èthĩ thẽgnẽno prè Jesũ bí a ibikyẽ khómũ akhẽnuô prè, a hẽluõ pẽke èthĩ phũnuô.

Jesũ Dyẽluõ Pè Ané Ná A Khõpacẽ Tahe

(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Giovanni 20:19-23, Prẽdõnyãphú tahe 1:6-8)

³⁶ Bí kayã yěthẽnyě hẽsopè èthĩ ná tẽritẽkyã yẽ akhẽnuô, Jesũ ané Byacè nĩdũ hyãihtõ oluõkhyẽ pè dõ èthĩ klãmẽkũ rò a hé èthĩ, “Tẽthẽplõ kacũkabẽ ki okuõdũ ná thĩ nĩ.”

³⁷ Èthĩ tanẽ lahyã ná a myáhtye luõtapryã rò a thẽisẽ khyézũ nyacó. ³⁸ Rò Jesũ hé èthĩ, “Thĩ tanẽ thẽisẽ lõ lahyã mètẽ? Thĩ thẽplõ rarõrare lõ lahyã mètẽ? ³⁹ Thyãphú thĩ ki myáhtyethẽgnẽ tãtẽ ná vã nẽklõ o málakõ agnẽnuô, myãmõ lahyã vã takhu ná vã khãduõyẽ, hyãphũmyá lahyã mõ vãnyẽyẽ, mètèhérò, luõtapryã nuõma, aphãazyẽ akrwĩakrwó okuõũ phú vã yěnuô to.”

⁴⁰ A hẽhtuõ pè èthĩ phũnuõrò a dyẽluõ pè èthĩ ná atakhu ná akhãduô. ⁴¹ Èthĩ thẽkrũthẽlõ lahyã rò a htebĩhtetapã lõ lahyã lũ akhu-akhyẽ, a zũeryá

lahyã híto. Htuõrò Jesũ sudyã èthĩ, “Thĩ sèesèõ o tîcîcî è?” ⁴² Èthĩ dyé lũ tẽisú tîkwophú. ⁴³ Rò a phyésû rò a ehtyaluõ pẹ dõ èthĩ mètènyè.

⁴⁴ Htuõrò a hé pẹ èthĩ, “Bí vã okuõpã ná thĩ akhènuô, lõ- ù rão htuõhó vãrivãkyã dõ Mosè alikũ nuôtahe bèbè, prèprõ rãokyã nuôtahe bèbè, dõ Li Htuthéhtya akũ nuôtahe bèbè, a bè lõbãhtya lõplĩ pwõ- tîcîcî pãnuô, vã hésoluõ pẹ htuõlõhó thĩ hó.”

⁴⁵ Htuõrò thyáphú èthĩ ki thègnèplõphèryá lisã sè tahe agnènuô, a bãmõhtya pèhó èthĩ thèplòtanẹ tahe hó. ⁴⁶ Rò a hé pẹ èthĩ, “Lisã sè héone, Krístu ki khyábè tẹcyètẹcũ pã htuõrò thuõnyètõnyè pãnuô, a ki ihtõtwwõprè kãkhyè dõ tètthyè pã. ⁴⁷ Htuõrò dõ èmwĩ akũ rò ù ki hésodõnyã tẹzã ní ari-akyã ná tẹplwõkyã tètthùtèora yènuôtahe ari-akyã pã. Ù ki hésodõnyã è dõ myècô pwõtîcîcî agnè pã, rò ù ki cáhtya hésorèlõ dõ vĩ Jerusalem akũ nuôpã. ⁴⁸ Thĩ ma prèkhyáthè dõ a htwõ pẹ tètítẹkyã yètahe agnè tahe hó. ⁴⁹ Rò vã ki nõhyãlyã pẹ thĩ phú vãphè ólyã one htuõhó nuôtîcîcî dõ thĩlo pã. Manárò thĩ ki nĩbè hí tètaryèshyosõ dõ a o dõ mókhuyè hyãlyã tyahĩ dõ thĩlo to nuô, thĩ bè opõtadũ bí vĩkũ yènuô pã.”

*Cõ Kãkãhtyakyã Jesũ Dõ Mókhu
(Marko 16:19-20, Prèdõnyãphú tahe 1:9-11)*

⁵⁰ Htuõrò dõkhyènuô, a écuõ a khõpacè tahe dõ vĩklõ, rò a écuõtuõ èthĩ dõ dõ Bethania akhãshyé, rò a zõhtya atakhu rò a sõri èthĩ. ⁵¹ Bí a sõri pãprè èthĩ akhènuô, ù cõkãkãhtya taphãkyã lũ dõ mókhu rò a dya-okyã kyã a khõpacè tahe. ⁵² Èthĩ cõbucóbèhtya htuõ lũ rò èthĩ thèkrũthèlõ kãkhyè lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ. ⁵³ Htuõrò èthĩ o dõ tètlytyã hõkũ pwõ- tîcîcî rò htuthè hébwíhétaryèhtya Cõmarya bínuô.

Giovanni Gospel Of John Tèhébé Ré Dó Nyě

Li tètèkrùmila Giovanni yětôba ma a héluô ná Jesũ Krĩstu ma Cómarya alǎangó tacúprè tóprè. “È hyǎ htwǎ prèlu hekhuphú rò a hyǎ ohtwǎprè dǎ pèklè.” (1:14) Phú li yětôba hénídú, ù rǎo liyětôba ma thyáphú prèhǎli tahe ki zúe ná Jesũ ma prèmelwóhteka ù dǎ Cómarya ólyǎ ná a ki hyǎ pǎ yènuô tóprè, htuôto è ma Cómarya aphúkhũ tóprè, rò dǎ èthĩ zúe lũ akhu-akhyèrò a ki nǐbè lahyǎ thèhtwǎprè, ù rǎo pé èthĩ phúnuô. (20:31)

Bí liyětôba héplǎré pé htuôhó ná Jesũ ma Cómarya alǎangó tacúprè tóprè hó htuônuô, a héluô rélǎke tème tètèprèprya émyéécò rò tème tètèprèprya yènuô a dyéluô ná Jesũ ma prèmelwóhteka ù tóprè hó, htuôto è ma Cómarya aphúkhũ tóprè hó. Htuôrò a héluôplǎ pé tème tètèprèprya tahe angólasá. Kayǎ tahehe nuô, a zúkanyǎka Jesũ phútè, rò ù krwǎ lũkhyè phútè ari-akyǎnuô, a hésoluô pé bí liyětôba akũ. Htuôrò a rǎluô pé pǎ ná ù thèhte Jesũ rò ù htésútaǎyǎsú lũ tahe ari-akyǎ.

Bí ù pǎ tyahĩ Byacè Jesũ to nuôtôthè ná ù mũthyèhtya tyahĩ lũ to nuôtòrò ari-akyǎ yènuô, ù rǎmǎrǎdyǎ o è bí Amǎdu 13-17 akũ yènuô. Htuôto è ná a khǎpacè tahe a tètòthyóbólǎ nĩ lũ, a tètarityǎ one tahe ná a dyéhèdyére nĩ èthĩ tahe ari-akyǎ yènuô ù rǎmǎrǎdyǎ o kuódú bínuô. Amǎdu dǎ khyèlǎ tahenuô a hésoluô pé ná ù pǎ Jesũ ná Khwĩ Pilato sudyǎmyǎ cemyǎ lũ ari-akyǎ, ù mũthyèhtya lũ ari-akyǎ ná atèthyè ihtòhtwǎprè kǎkhyè ari-akyǎ, ná a thyèihtò kǎkhyè htuô nuô a dyéluô pé ané ná a khǎpacè tahe ari-akyǎ.

Giovanni dyadu rǎdú pé nǐbè dítú tètètwǎprè tacúprè ashyèzú nĩkrǎ yènuô dǎ Krĩstu a o ari-akyǎ. Kayǎ dǎ a zúe ná Jesũ ma klyǎ, tèmátècò, ná tètètwǎprè tahenuô, thèhtwǎprè ashyèzúyè a ki htwǎhó lǎtè cáhtya khǎnyǎyè tǎplehyǎ acúcú ahtúhtú hó. Giovanni a tètèdyéluôplǎ ryǎ tǎcǎma mǎhó bí a thézú zúluô pé ù ná dǎthudǎthè ari-akyǎ tahe akhènuô, a nõe talǎmyǎ pé ù ná tǎtè dǎ ù lèklǎ nõe è mòhémǎlĩ tahe. Hékuǎré, a nõe pé ù ná htyè, khómũ, tètĩ, prèkyèthímĩ, thímĩ tahe, thòbĩthémǎ, ná thòbĩthè tahe.

Tèhébé tǎtǎ ná tǎtǎ

Tèhébé ré dǎ nyè 1:1-18

Giovanni Baptista ná Byacè Jesũ a khǎpacè arélǎ tahe 1:19-51

Jesũ a tètèphyètème 2:1-12:50

Dǎ khyèlǎ tǎklè bí vĩ Jerusalem akũ ná akhǎsǎkhǎshyé tahe 13:1-19:42

Byacè Jesũ thyèihtò kǎkhyè, dyéluòkhyè ù ná ané, ná a kahtyakhyè dǎ mòkhu ari-akyǎ 20:1-31

Jesũ dyéluô pé khyèthyǎ ané ná ù dǎ Galilea ké 21:1-25

Krĩstu Ma Cómarya Alǎangó Tacúprè Tóprè

1 Dó Cómarya* byálya hí hekhu to akhěpănuô, ù é lǔ ná tẹlătẹngó† yětôprẹnuô, a ohtuôdû hó. Tẹlătẹngó yěnuô a o kuô ná Cómarya rò tẹlătẹngó yěnuôma mǎhó Cómarya hó. 2 Dó Cómarya byálya hí hekhu to akhěpănuô è otôkuô ná Cómarya dố kalúkھě pǎ cồ.

3 Cómarya nỏbyálya dítú lǔ tẹpwôtôcô. Tẹ dố a byálya to nuô a o tồcô~ to. 4 È ma tẹhtwỏprẹ a khăshyékھarya rò tẹhtwỏprẹ yěnuô a dyé tẹlỉ dố ù pwỏ~ tồprẹ agnẻ. 5 È ma athyáná tẹlỉ rò a lỉtakھề dố tẹkhítẹlồ aklẻ rò tẹkhítẹlồ mẹpẻkyǎ cyǎ lǔ to.

6 Cómarya nỏhyǎ kayǎ tồprẹ dố amwỉ ná Giovanni Baptista. 7 Thyáphủ kayǎ pwỏ~ tồprẹ ki nỉhuỏ a tẹhẻsodỏnyǎ tahe rò a ki zủenyẻe agnẻnuô, a hyǎ hẻsỏthẻgnẻ pẻ ù ná kayǎ dố Cómarya nỏhyǎlya lǔ phủ tẹlỉ yěnuô tồprẹ ari-akyǎ. 8 Giovanni nuôma tẹlỉ mǎto. Manárồ è ma prẹ hyǎ hẻsỏthẻgnẻ pẻ ù ná tẹlỉ ari-akyǎ tồprẹ. 9 Tẹlỉ mǎlakỏ yěnuô, a kỉrẻ hyǎnuỏ hó dố hekhuyẻ hó, rò a ki lỉtakھề htyaluỏ pẻ ù pwỏ~ tồprẹ.

10 A hyǎ ohtwỏprẹ htuỏhỏ dố hekhuyẻ hó. Rồ a byálya nỉdủ cồ hekhuyẻ tadủrồ è ma kayǎ phứtẻ tồprẹnuô hekhuphủ thẻgnẻplỏ lǔ to. 11 A hyǎ dố a htyẻphủkẻphủ nỉdủ yẻtahe a o tadủrồ akayǎ nỉdủ tahe ẻsủ lǔ to. 12 Manárồ kayǎ dố a ẻsủ lǔ tahe rò a zủenyẻe lǔ tahenuô a dyẻhtwỏhtya ẻthỉ ná Cómarya a phủmỏphủkhủ tahe. 13 ẻthỉ htwỏhtya cyǎ Cómarya a phủmỏphủkhủ ná phủ kayǎ lẻklỏ opacẻlya nỉdyẻ aphủ nuỏtahe mǎto. Htuỏrồ phủ muỏphẻ a tẻthẻzủthẻlỏ rò aphủ o nỉdyẻdủ nuô mǎto. Mǎtỏkhỏnuô, ẻthỉ htwỏhtya cyǎ Cómarya a phủmỏphủkhủ phủ Cómarya athẻplỏ onỉdủ nuỏprẻ.

14 Kayǎ dố ù é è ná tẹlătẹngó yětôprẹnuô, a hyǎhtwỏ phủ prẻlukayǎ nuô rò a hyǎ ohtwỏprẹ hó dố pẻklẻ. Pẻ myǎhtyẻhỏ a tẻtaryẻdu taryẻhtủ. Cómarya aphủkhủ yỏ otủ tồprẻprẻ akhu-akhyẻ, è nỉbẻ lỏplỉ cồ tẻtaryẻdu taryẻhtủ yẻ dố aphẻỏ cồ. È ma kayǎ dố a lỏbǎ ná tẻbwítẻtaryẻ ná tẻmǎtẻcỏ tồprẻ.

15 Giovanni hẻsỏthẻgnẻ è ari-akyǎ rò a ẻhtỏhtya, “Phủ vǎ hẻsỏ htuỏpẻhỏ thỉ è ari-akyǎ, ‘Kayǎ dố a ki hyǎ dố vǎkhyẻkhu pǎ tồprẹnuô a taryẻproprya duhtủklỏ cồ ná vǎ pǎ, mẻtẻhẻrồ bỉ vǎ opacẻlya híto akھẻnuô, a one htuỏdủhỏ.’ ” 16 Abwítaryẻ olỏobǎ cồ akhu-akhyẻ, pẻ lỏ~ plỉ nỉbẻ kuỏdủhỏ tẻbwítẻtaryẻ tồcô htuỏ tồcô dố lủo hó. 17 Cómarya dyẻtǎ tẻthyỏtẻthya ná Mosẻ rò Mosẻ dyẻtǎ dítú ná pẻ, tadủrồ Jesủ Krỉstu mamǎ kayǎ dố a dyẻtǎ pẻ pẻ tẻbwítẻtaryẻ ná tẻmǎtẻcỏ. 18 ù myǎhtyẻnỏ Cómarya tồprẻ~ to tadủrồ, aphủkhủ otủ tồprẻ yěnuôma mǎhó Cómarya hó dố a otôkuô ná a Phẻ yẻ dyẻluỏhtyahỏ pẻ ná Cómarya hó.

*Giovanni Baptista Hẻsỏ Pẻ ù Ná Jesủ Ari-akyǎ
(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Luka 3:15-17)*

19 Bẻtỏphủỏ Judaphủ khủklỏkhủklyǎ dố a o dố vỉ Jerusalem akủ tahe nỏcuỏ bwỉdu ná Leviphủ dố a mẻcwỏ tẻlủhỏdu tahe dố Giovanni a o rò

* 1:1 1:1 Cỏphrya † 1:1 1:1 Tẹlătẹngó angỏlasǎ ma mǎhỏ kayǎ tồprẻprẻ dố è ma mǎ prẻcyǎprẻdẻ rò a dyẻluỏ pẻ pẻ ná Cómarya.

a nõsudyã lũ, “Nè ma ùpě?” Rò Giovanni héluõ thégne pè èthĩ, ²⁰ “Vã ma Messia mato.” A òlyã lálálĩlĩ sùpé èthĩ phúnuõ.

²¹ Èthĩ sudyã pò, “Ki mephúnuõrò, nè ma ùpě? Nè ma Prèpro Elia ẽ?” Rò Giovanni hésù èthĩ, “mato.”

Htuõrò èthĩ sudyã pò, “Nè ma prèpro[‡] dõ Còmarya ólyã dõ a ki nõhyãlyã lũ pã nuõtòprè ẽ?” Rò a hésù, “mato.”

²² Htuõrò èthĩ hé, “Thyáphú pè ki kã héluõbé pè kayã dõ a nõcuõ sudyã pè tahe agnenuõ, hésoluõ pè pè ná nè ma ùpě? Nè hé nidyé nènè ná nè ma ùpě?”

²³ Giovanni hésù phú Prèpro Isaiã hénuõ, rò a hésù èthĩ, “Vã ma kayã tòprè dõ a éhtõhtya dõ kèsèhtyèkyã lõtamákhũ, ‘Mecó one pè lahyã Byacè lèhyã klyã agnè ní~,’[✧] a ki éhtõ pè ù nuõtòprè pré.”

²⁴ Pharisèophú tahe nõhyã kayã yètahe dõ Giovanni a o, ²⁵ rò èthĩ hyã sudyã pò Giovanni, “Nè ki mã Krístu mátoto, Prèpro Elia mátoto, prèpro dõ Còmarya ólyã dõ a nõhyã lũ nuõtòprè mátoto kihèrò nè cuõ plwõ pè tuõ ù htyè metè?” Èthĩ hé lũ phúnuõ,

²⁶ Rò Giovanni hésù èthĩ, “Vã plwõ pè ù ná htyè tadúro dõ thĩklè nuõ kayã o tòprè manárò thĩ thégne lũ to. ²⁷ A hyã dõ vãkhyèkhũ pã pré tadúro vã ki ilyèkyã pè pré a khupháplye pã prènuõ vã kò ná lũ to.”

²⁸ Lõ~ tème-ané yètahe nuõma, a htwõhtya bí Jordano htyèlyãmuõ bère, dõ Bethania, bí Giovanni léplwõ pè ù htyè nuõtòpho.

Còmarya Athímíphú Dõ A Phyécuõkyã Kayã Hekhuphú A Tètthú

²⁹ Dõkhyè tónyènuõ, Giovanni myáhtye Jesũ hyã dõ a o rò a hé, “Myámõ, Còmarya athímíphú dõ a phyévikyã kyã prèlu hekhuphú a tètthùtèora tahe yènuõ tòprè. ³⁰ Vã héso htuõhó thĩ, ‘Kayã tòprè ki hyã dõ vãkhyèkhũ pã pré tadúro a taryèproprya duhtúklõ ná vã pã, metèhèrò bí vã opacèlyã tyahító nuõ, a one htuõrèhó.’ È ma mã kayã dõ vã héso pè thĩ nuõtòprè hó. ³¹ Kayã dõ vã héso pè thĩ dõ arèkhè tòprè nuõma ùpènuõ vã thégneto tadúro thyáphú Israelphú ki thégne tãtè è agnenuõ, vã hyã plwõ pè ù ná htyè pré.”

³² Htuõrò Giovanni hésothégne pè ù, “Vã myáhtye htuõhó Thè Sãsè Byacè o dõ mókhu hyãlyã o dõ lũlõ thyáná htulwĩ nuõhó. ³³ Dõ arèkhè nuõma vã thégnehĩ ná è ma kayã htwõ phúyènuõ tòprè hító tadúro Còmarya dõ a nõ vã dõ vã ki plwõ pè ù ná htyè yètòprènuõ a hé vã, ‘Shyé~ nopã nuõ, ki nè myáhtye Thè Sãsè Byacè hyãlyã o dõ kayã tòprè alõ pã hénuõ è ma mãhó kayã dõ a ki plwõ pè ù ná Thè Sãsè Byacè pã nuõtòprè hó.’ ³⁴ Tètthwõhtya phúyènuõ, vã myáhtye htuõhó akhu-akhyè, vã hésocó pèhó thĩ ná è ma Còmarya aphúkhũ mãlakõ tòprè hó.”

Jesũ A Khõpacè Aréló Tahe

³⁵ Ano tónyènuõ Giovanni kahtò orõkuõ khyèthyã ná a khõpacè thényè. ³⁶ A myáhtye Jesũ cuõ dõ klyálo rò a hé, “Myámõ lahyã, Còmarya athímíphú dõ ù ki lũhtya lũ pã nuõtòprè.”

[‡] 1:21 1:21 Judaphú zúe ná prèpro ki hyã pã tòprè ✧ 1:23 1:23 Isaiã 40:3

³⁷ A khõpacě yěthényě n̄huõ Giovanni hébèngó phúyě rò a krwõcuõkuõ Jesũ akhyě. ³⁸ Bí Jesũ tarí myákaḵhyě akhě, a myáhtye èthĩ krwõcuõkuõ lũ dõ khyě rò a sudyã èthĩ, “Thĩ myápũ ítě?”

Èthĩ hésũ, “Rabbi, nẹ omyěotõ hi bítě tòmětě?” (Rabbi angólasá ma Thára)

³⁹ Rò a hésũ èthĩ, “Krwõcuõmyá kuõdũ vã,”

Rò kayã yěthényě krwõcuõmyá kuõ lũ a léomyě khălě. Èthĩ cuõmyáhtye kuõ lũ léo rò èthĩ okuõ lũ bínuõ tuõdõ mõkhípálo. Jesũ é èthĩ akhěnuõma a tóbí mõkwilya lwĩmũ akhěnuõ.

⁴⁰ Èthĩ n̄huõ htuõ Giovanni Baptista hé, “Myámõ lahyã, Cómarya athímíphú dõ ù ki lũhtya lũ pã nuõtõprě,” phúnuõ htuõrò èthĩ krwõcuõkuõ Jesũ akhyě. Dõ a krwõcuõkuõ Jesũ akhyě yěthényě aklěnuõ, tõprě ma Simonè Petru apuõ Andrea prě. ⁴¹ A cuõ myápũ rėlõ avyã Simonè rò a heso pé lũ, “Pẹ myáhtyehõ Messia hõ” (Messia angólasá ma Krístu) [§] ⁴² yětõphuõrò a thũcuõ Simonè dõ Jesũ a o.

Jesũ myá lũ rò a hé lũ, “Nẹ ma Giovanni aphúkhũ Simonè. Û ki é nẹ mwĩ ná Kepha pã,” (Kepha angólasá ma Petru).*

Jesũ Éní Philipu Ná Nathanael

⁴³ Ano tónyě mõi akhěnuõ, Jesũ dyalyã hõ athéplò dõ a ki cuõ dõ Galilea kẹ. A myáhtye Philipu rò a hé lũ, “Cuõ! Krwõkuõ vãkhyě rò htwõhtyakuõ vã khõpacě ha.”

⁴⁴ Philipu ma vĩ Bethsaidaphú, a otõ thyákuõ hõ vĩ ná Andrea ná Petru o nĩdyě vĩnuõ tøvĩ hõ. ⁴⁵ Philipu myáhtye Nathanael rò a hé lũ, “Pẹ myáhtyehõ kayã dõ Mosè rá lürilũkyã dõ li tět̄hyót̄ethya akũnuõ ná prẽprõ tahe rákuõ lürilũkyã nuõ tõprě hõ. È ma Joseph aphúkhũ Jesũ rò è ma vĩ Nazarèphú.”

⁴⁶ Rò Nathanael sudyã Philipu, “Tèt̄wõt̄eryã t̄oc̄oc̄o ohtya cyã sálẹ nyã dõ vĩ Nazarè akũ ẽ?”

Rò Philipu hésũ lũ, “Cuõ~, vã cuõzũ nẹ.”

⁴⁷ Bí Jesũ myáhtye Nathanael hyã dõ lũo akhěnuõ, a hé Nathanael ari-akyã, “È ma Israelphú málakõ tõprě. A lahõlahya kuõ takhyã~ to.”

⁴⁸ Rò Nathanael sudyã lũ, “Nẹ cuõ thégñě cyã vã phútě?”

A hé rò Jesũ hésũ lũ, “Bí Philipu é tyahí nẹ to akhěnuõ, vã myáhtye nẹ o bí kadmímõlě nuõ.”

⁴⁹ Nathanael hésũ lũ, “Rabbi~ nẹ ma Cómarya aphúkhũ mányã hõ, nẹ ma Israel akhwí málakõ cõ hõ.”

⁵⁰ Jesũ hé lũ, “Vã hé nẹ ná vã myáhtye nẹ dõ kadmímõlě nuõma nẹ zũe málakõ vã ná vã ma Cómarya aphúkhũ, Israel akhwí tõprẽnuõ ẽ? Nẹ ki myáhtyepõ tẽprõt̄ẽprya duklõlõ cõ ná yět̄ahenuõ pã.” ⁵¹ Htuõrò Jesũ hé èthĩ, “Vã hēsocõcõ thĩ, thĩ ki myáhtye mõkhu bãmõ rò Cómarya tanéphú tahe ki kahtya kalyã dõ prẽlu aphúkhũ mähõ vãyě alõnuõ pã.”

§ 1:41 1:41 Messia bèbè, Krístu bèbè angólasá ma prēm̄elwõhtekã ù tõprě a mwĩdumwĩhtũ dõ Cómarya ólyã nĩdyě lũ nuõtõprě. * 1:42 1:42 Kepha ma Aramaic myécõ ngó, Petru ma Greek myécõ ngó, mwĩyě nyécõ lõ angólasá ma “lõ.”

2

Pwěkhǒmě Dǒ Vĩ Canan Akũ

¹ Thuǒnyě tǒnyěnuô pwěkhǒmě odǒ Galilea kẹ, vĩ Canan akũ tǒphu, rò Jesũ amuǒ okuǒ bínuô. ² Pwěkhǒmě yěnuô, ǔ mehyă tǒkuǒ Jesũ ná a khǒpacě tahe. ³ Bí thǒbĩthèhtyězǎ dǒ sǐpré tahe agně lǒkyăhǒ akhěnuô, Jesũ amuǒ hésoluǒ Jesũ, “Èthĩ a thǒbĩthèhtyězǎ lǒhǒ.”

⁴ Rò Jesũ hésu lǔ, “Muǒ~, nẹ cuǒhyă hésotuǒ vǎ mẹtě? Shuǒkhě tuǒhĩ dǒ vǎ ki dyéluǒ vǎ tẹprǒtẹprya híto.”

⁵ Jesũ amuǒ hésu prẹmẹtẹphú tahe, “Ki a nǒ thĩ tǒcǒcǒ hérò mẹtě è ní~.”

⁶ Tavítava bínuô tǒphonuô thǒdu o mě thuǒthyó rò tǒměnuô, ǔ zǔnuǒ ná htyě hénuôma a nĩ pyǎdu nuô 80-120.* Thǒdu yětahenuô, Judaphú tahe zǔnuǒ ná htyě rò èthĩ nǒe ná a lésǐplĩ ná takhu phú èthĩ tẹcǒbucǒbě lẹklǒ o agně nuǒprě.†

⁷ Jesũ nǒ prẹmẹtẹphú nuǒtahe, “Zǔnuǒ bǎlǒhtyě dǒ thǒdu nuǒtahe akũnuô.” Rò èthĩ zǔnuǒ bǎlǒ htuǒrò,

⁸ Jesũ hé èthĩ, “Khǒnyáyě dúnĩhtyě tǒbě rò cuǒdyé dǒ pwěkhuklǒdu dǒ a tari myákhwè nǐpé lǒ ǔ tẹpwǒ~ tǒcǒ nuǒtǒprě a o,” a hé.

Rò èthĩ dǔcuǒ pẹ lǔ. ⁹ Pwěkhuklǒdu ǒmyá htyě dǒ a htwǒhtya thǒbĩthèhtyězǎ yěnuô. Manárò thǒbĩthèhtyězǎ yě a o bítě hyǎnuô a thégněto. (Prẹmẹtẹphú yětahe yǒ dǔhtyě akhu-akhyě, a thégně prétú èthĩ yětahe prě) rò pwěkhuklǒdu yětǒprě éhyă prẹkhǒmě prẹkhũ, ¹⁰ rò a hé lǔ, “Ǔ pwǒ~ tǒprě lẹklǒ dyéǒrě thǒbĩthèhtyězǎ dǒ avi-asũ tahe, htuǒrò ǔ thěǒ bá-tě rò ǔ ǒ htuǒhǒ akhěnuô, ǔ dyéǒke thǒbĩthèhtyězǎ paě tahe. Manárò nẹyě nẹ be-odwǒ nǐdyé tuǒpǎ nẹ thǒbĩthèhtyězǎ avi-asũ tahe tuǒkhǒnyă cǒcǒ.”

¹¹ Jesũ mẹ tẹprǒtẹprya lú tẹ tǒphuǒma bí vĩ Canan, Galilea kẹ yěnuǒhǒ, rò a dyéluǒhtya a tẹlǐtẹtakhě bínuô. Phúnuǒrò a khǒpacě tahe zǔkanyăkă lǔ.

¹² Htuǒhǒ rò è ná amuǒ ná apuǒ tahe ná a khǒpacě tahe lya lahyă dǒ vĩ Capernaum akũ, rò èthĩ cuǒ o lahyă bínuô nyěthuǒnyě.

Jesũ Cuǒ Dǒ Tẹlǔhǒdu

(Matteo 21:12-13, Marko 11:15-17, Luka 19:45-46)

¹³ Mǎ dǒ Judaphú tẹcuǒtalwǒpwě phũhyăhǒ akhu-akhyě, Jesũ cuǒ dǒ vĩ Jerusalem.‡ ¹⁴ Bí a hyǎtuǒ dǒ tẹlǔtyă hǒkũ akhěnuô, a myáhtye kayă isě pǔ, thímĩ, htulwǐ tahe ná kayă onyă htulya rǔ dǒ đĩrě khăshyé tahe. ¹⁵ Phúnuǒrò a mẹ suplye iplí rò a vẹhtekyă lǒ thímĩ ná pǔ tahe dǒ tẹlǔtyă hǒkũ. Htuǒrò a htulaklǒkyă lǒ ǔ lẹhtulya rǔ a đĩrěhtyalǒ nuǒtahe rò a mẹ lụpruǒkyă lǒplĩ èthĩ rǔzye tahe. ¹⁶ Htuǒrò a hé kayă isě htulwǐ nuǒtahe, “Cǒhte taphăkyă lǒ yětahe. Nǒhtwǒhtya tă vǎphě ahi yěnuô ná klé tǎmẹ.”

* **2:6** 2:6 80-120 pyǎdu hénuôma Kũlă ngǒ ma litre † **2:6** 2:6 Thyáphú Israelphú tahe ki mẹtě Cǒmarya athéplǒ agněnuô, èthĩ krwǒ sǐplĩkuǒ phú tẹthyótẹthya o nuô. ‡ **2:13** 2:13 Tẹcuǒtalwǒpwě ma pwě tǒpwě dǒ ǔ mẹtě théněhtya khyěthýá bí Cǒmarya mẹlwǒhtekă Judaphú tahe dǒ tanéphũ hyǎlyă mẹthyě ǔ phũvyǎprě akhěnuô.

17 A khõpacě tahe tanęhtya tuõ lisăsěkü hé, “Vă thêplòshyo monej nyacó nęhi. Vă tětthêplòshyo monej yęnuõma a ki ũ lõkyă có vă thyáná minuõ có pã.”✱

18 Dõ a mę phúyě akhu-akhyě, Judaphú khukló tahe sudyă lů, “Thyáphú pẹ ki thęgně ná nẹ nıbè tětaryëshyosõ dõ nẹ ki hyãmę tẹlupruõlupryă phúyě ma anı pré agnęnuõ, nẹ ki dyéluõ pẹ pẹ tẹprõtẹprya ítěté pã tể?”

19 Jesũ hếsũ, “Mẹ tãprõkyă mỗ tẹlũhõdu yęnuõ. Thuõnyě akũ, vă ki isõhtya khyěthya pã.”

20 Htuõrò Judaphú sudyă lů, “Thuõnyě akũ, nẹ kírẹ isõhtya htuõbế khyěthya nyă pã ế? Tẹlũhõdu yęnuõma ũ isõhtya nı ề ma anyế có ana lwıshyế ná thuõthyó có menế~.” 21 Manárò bí Jesũ hé ná tẹlũhõdu ari-akyă akhếnuõ ma a hélyạ nıdyédũ anếklõ pré. 22 Phúnuõ akhu-akhyế bí Jesũ htwõprẹ kạkhyế khyěthya dõ tẹthyế akhếnuõ, a khõpacě tahe tanęhtya tuõbề khyěthya dõ a hếbềkyă angõ yęnuõ rò ềthı zũe lisăsế ná ề héokya angõ nuõtahe.

Jesũ Thęgně Lõũ Thęplò

23 Bí Jesũ opã bí vı Jerusalem tẹcuõtálwó pwěkũ akhếnuõ, ũ myáhtye a mę tẹprõtẹprya nuõtahe akhu-akhyế ũ zũe ềnyacó lũ. 24 Manárò Jesũ zũenı ềthı to, mętếhéro a thęgně luplú lõplı hó ũthếplò hó. 25 ũ lo hếsoluõ pẹ ná Jesũ ná kayă pwõ~ tởprẹ ari-akyă to mętếhéro Jesũ thęgně htuõdũhó ũ pwõ~ tởprẹ athếplò hó.

3

Jesũ Ná Nicodemo

1 Judaphú khukló dõ amwı ná Nicodemo o tởprẹ. Ề ma a otõkuõ dõ Pharisěophú aplóamụ tahe akũ. 2 Tỏthếkhếnuõ Nicodemo hyă dõ Jesũ o rò a hé lũ, “Thárá, pẹ thęgně ná nẹ ma má Thárá dõ a o dõ Cómarya a ohyă tởprẹ. Pẹ thęgně ná Cómarya ki okuõ ná kayă tởprẹprẹ to hếnuõma a męcyă tẹprõtẹprya phú nẹ mę yęnuõ tởprẹ~ to.”

3 Jesũ hếsũ lũ, “Vă hếsocócó nẹ, kayă dõ a opacělyạ khyěthya tởphuõ~ to tahenuõ, a myáhtyebế Cómarya ahtyếakế tởprẹ~ to.”

4 Nicodemo sudyă lũ, “Kayă duprếhó tởprẹnuõ a cuõ opacělyạ cyă khyěthya phútế? A kạ kanuõ khyěthya dõ a muõhókũ rò a opacělyạ nyếphuõtởphuõ ma a cyă pãnyă ế?”

5 Jesũ hếsũ lũ, “Vă hếsocócó nẹ, kayă dõ a opacělyạ khyěthya ná htyế ná Cómarya a Thế Săsế to tahenuõ a nuõnı cyă dõ Cómarya ahtyếakếkü to. 6 Prẹlu kayă opacělyạ nıdyế khyế prẹlu kayă pré. Manárò tẹopacělyạ ná Thế Săsế Byacè nuõ, a dyế ohtwõhtya taple ũ dõthudõthế tỏkyế. 7 Dõ vă hé pẹ nẹ, ‘Thı tởbề opacělyạ pỏ tởphuõ,’ phúyếnuõ akhu-akhyếrò, khyếthukhyếthế tãmế. 8 Kẹlathế nuõ a lathếcuõ cú~ dù atẹ pré. Nẹ nıhuõ aprạ tadúrò a o bítěhyă mátorò a kírẹ cuõtõ bítě nuõ nẹ thęgnếto. Lõ~ kayă opacělyạ ná Cómarya a Thế Săsế tahe nuõma a thyáphú nuõhó.”

9 Nicodemo sudyă lũ, “A cuõ htwõhtya cyă phútế?”

✱ 2:17 2:17 Li Htuthếhtya 69:9

¹⁰ Jesũ hészũ è, “Nè htwõ cõ Israel a thárádu- tãprẽ vãhéto, phúyẽprẽ rò nè cuõ thẽgnẽto mëtë? ¹¹ Vã hészocócõ nè, pẽ hé pẽ ù tẽ dõ pẽ thẽgnẽ tahe, pẽ dõnyã pẽ ù tẽ dõ pẽ myãhtye tahe tadúro thĩ phyésũ pẽ tẽhébẽ yẽnuõ tãprẽ-to. ¹² Vã hészõ pẽhtuõhõ thĩ ná hekhũ ari-akyã yẽtahe tadúro thĩ zũe vã to. Vã ki hészõ pẽ põ thĩ ná mókhu ari-akyã tahe hẽnuõma thĩ kírẽ zũe cyã vã phútẽ? ¹³ Kayã htyatuõnõ dõ mókhu nuõ a o tãprẽ-to. Prẽlu aphúkhũ dõ a o dõ mókhu hyãlyã yẽtãprẽ htyatuõ tú- dũ prẽ. ¹⁴⁻¹⁵ Thyáphũ kayã pwõ- tãprẽ dõ a zũkanyãkã vã tahe, ki nĩbẽ thẽhtwõprẽ tacũprẽ talèkrẽ agnẽnuõ, vã dõ a mậdũhõ prẽlu aphúkhũ yẽ ù ki tahtwõhtya kuõdũ vã phũ Mosè mú- nukhẽ cõhtya rítalĩbyã zãzõ dõ hihtũlo rò a tahtwõhtya è dõ kėsẽhtyẽkyã lõtãmákhũ nuõ pã.

¹⁶ “Cõmarya mõi lõ cõ prẽlu hekhuphũ lõ- plĩ. Lõ- kayã dõ a zũe aphúkhũ tahenuõ, thyáphũ a ki nĩbẽ thẽhtwõprẽ tacũprẽ rò a ki tuõ tã dõ tẽpyètẽkyã tãmẽ nuõ, a dyélyãkyã aphúkhũ o tú tãprẽ yẽnuõ dõ prẽlu hekhuphũ tahe agnẽ. ¹⁷ Mëtëhẽrõ, Cõmarya nõhyãlyã aphúkhũ dõ a ki ciryã kayã hekhuphũ agnẽnuõ mậto. Mậtõkhõnuõ a nõhyã lũ dõ a ki hyã mệlwõhtekã kayã hekhuphũ agnẽ nuõprẽ. ¹⁸ Kayã dõ a zũe phúkhũ tahenuõ, Cõmarya ciryã èthĩ to. Kayã dõ a zũe phúkhũ to tahenuõ, Cõmarya ciryã èthĩ hõ, mëtëhẽrõ, a yõ zũe kuõ Cõmarya aphúkhũ dõ a o tú tãprẽ-tuõ yẽtãprẽ to akhu-akhyẽ, a ciryãhõ èthĩ. ¹⁹ Mëtërõ èthĩ khyábẽ tẽciryã hẽnuõma, Cõmarya atẽlĩ hyãnuõ dõ hekhuyẽ tadúro prẽlu hekhuphũ tahe thẽzũ tẽlĩ yẽnuõ to mëtëhẽrõ èthĩ yõ mệ tẽmũmyãricyã tahe akhu-akhyẽ, a mõi klõ dõ tẽkhítẽlõ. ²⁰ Lõ- kayã dõ a mệ tẽmũmyãricyã tahenuõ, a thẽhte tẽlĩ rò a hyã dõ tẽlĩ a o to, mëtëhẽrõ kayã dõ a mệ tẽmũmyãricyã tahenuõ, a thẽisẽ ná a tẽhtũtẽora tahe oluõhtya rò a hyãtõ to. ²¹ Manãrõ kayã dõ a mệ tẽcõtẽtẽ tahenuõ, a hyãtõ dõ tẽlĩ a o, mëtëhẽrõ thyáphũ ù pwõ- tãprẽ ki myãhtye luõryã ná a mëtë tahenuõ, atõ ná Cõmarya athẽplõ agnẽnuõ, a hyãtõ dõ tẽlĩ o.”

Jesũ Ná Giovanni Baptista

²² A hẽhtuõ lũ rò, Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõ dõ Judakẽ. Rò a cuõ nyẽrare kuõ ná a khõpacẽ tahe bĩnuõ rò a cuõplwõ pẽ ù htyẽ. ²³ Giovanni plwõ pẽ kuõpõ ù htyẽ bí khãlẽ dõ ù é ná Aenon nuõtõphõ. Aenon ma a ophũ ná dõ Salim htuõrõ htyẽ oẽ. Kayã hyã dõ lũo rò a plwõ pẽ èthĩ htyẽ. ²⁴ (Yẽma bí ù dõtã hí Giovanni dõ htõkũ híto akhẽnuõ) ²⁵ bĩnuõakhẽ Giovanni a khõpacẽ tahe ná Judaphũ tãprẽ krẽkryã khyẽlũ ná lẹklõlẹkhyã onã tẽmẽmwõplĩ phútẽ nuõ ari-akyã. ²⁶ Èthĩ cuõ dõ Giovanni a o rò a hé lũ, “Thárã- kayã dõ a okuõ ná nè bí Jordano htyẽklõ bẽrẽ rò nè khyãluõ pẽ ù ná è ari-akyã nuõtãprẽ ní- khõnyãyẽ a cuõplwõ pẽtuõ ù htyẽ rò ù cuõ lõplĩ hõ dõ lũo hõ.”

²⁷ Rò Giovanni hészũ lũ, “Ûpẽ bèbẽ Cõmarya ki dyõtã lũ to nuõ, a nĩbẽ cyã tẽ tãcõ- to. ²⁸ Vã hẽhtuõhõ thĩ, ‘Vã ma Krĩstu mậto tadúro Cõmarya nõhyã rẽ vã dõ ènyẽhyã prẽ.’ Vã hẽhtuõhõ akhu-akhyẽ thĩ htwõhõ vã prẽkhyãthẽ tahe hõ. ²⁹ Vã ma athyãná prẽkrwõkruõ khõmẽ prẽkhũ tãprẽnuõ. Khõmẽ prẽmõ

ma khǒmĕ prĕkhŭ atĕ. Manárò prĕkrwǒkruǒ nuôtôprĕ kahtò nǐdǎ khǒmĕ prĕkhŭ hébĕ. A nǐhuǒ lŭngó akhu-akhyĕ, a thĕkrŭthĕlǒ nyacó. Phúnuôhǒ vǎ tĕthĕkrŭ yĕnuô a lǒhtyabǎhtya hó. ³⁰ È ma a tǒbĕ loduklǒ, vǎ ma a tǒbĕ lo patíklǒ.

³¹ “Kayǎ o dǒ mǒkhu hyǎ yĕtôprĕnuô, aduklǒ ná ũ lǒ~ plǐ. Kayǎ o dǒ hekhu yĕtôprĕnuô a thĕgnĕ hébĕ prĕtŭ hekhu ari-akyǎ prĕ. Kayǎ o dǒ mǒkhu hyǎ yĕtôprĕnuô aduklǒ ná ũ lǒ~ plǐ. ³² A hĕsoluǒ pĕ ũ ná lǒ~ a myǎhtye nuôtahe ná lǒ~ a nǐhuǒ nuôtahe. Manárò a hĕsoluǒ pĕ ũ nuô ũ nǐdǎ phyĕsŭ lŭtĕ tǒprĕ~ to. ³³ Kayǎ dǒ a nǐdǎ phyĕsŭ lŭ tĕhĕsoluǒ tahenuô a zŭĕ tǎtĕ lahyǎ ná Cómarya ma amǎacó. ³⁴ Kayǎ dǒ Cómarya nǒtǎ ĕ tǒprĕnuô, Cómarya dyĕ lǒbǎ hó lŭ Thĕ Sǎsĕ Byacĕ akhu-akhyĕ, a hébĕprĕ Cómarya alǎangó tahe prĕ. ³⁵ Phĕ Cómarya mǒnǐ aphúkhŭ rò a dyĕtǎlǒ lŭ tĕpwǒ~ tǒcô dǒ a takhukŭ hó. ³⁶ Kayǎ dǒ a zŭĕnyǎĕ phúkhŭ yĕtôprĕ tahenuô, a nǐbĕ thĕhtwǒprĕ tacŭprĕ. Rò kayǎ dǒ a nǐdǎ kuǒŭ to rò a zŭĕnyǎĕ kuǒŭ phúkhŭyĕ to tahenuô, a nǐbĕ kuǒŭ thĕhtwǒprĕ to. Cómarya a tĕciryǎ tǎ o dǒ kayǎ nuôtahe alǒ.”

4

Jesŭ Ná Samaria Muǒ

¹ Phariseǒphú tahe nǐhuǒ ná Jesŭ a khǒpacĕ oĕhtya ná ĕhtya htuǒrò a plwǒnĕ pĕ klǒ ũ htyĕ ná Giovanni. ² Ki hĕlakǒ ma, Jesŭ plwǒ pĕ ũ htyĕ tǒprĕ~ to, a khǒpacĕ tahe plwǒ shuǒshuǒ pĕ ũ prĕ. ³ Bí Jesŭ nǐhuǒ ũ dyǎ lŭzǒ phúyĕ akhĕ, a htecuǒkyǎ dǒ Judakĕ htuǒrò a kǎkhyĕ khyĕthyǎ dǒ Galilea kĕ.

⁴ Bí a cuǒ akhĕnuô, a tǒbĕ cuǒbĕ ná Samaria kĕ. ⁵ Phúnuôrò a cuǒtuǒ dǒ vǐ Sykar dǒ a o bí Samaria kĕkŭnuô. Vǐ yĕtǒvǐnuô a ophŭ ná Jacob lĕdyĕkyǎ aphúkhŭ Joseph hekhu khǎlĕ nuôtǒpho. ⁶ Jacob ahtyĕklŭ o bínuô. Rò Jesŭ cuǒ thĕprǎladyǎ klyǎ akhu-akhyĕ a cuǒ onyǎokuǒ bí htyĕklŭ nuôtǒ akhǎshyĕ. Bínuôkhĕ nuôma phŭ~ mǒhtuô hó.

⁷ Rò Samaria muǒ tǒprĕ hyǎdyǎhtyĕ, rò Jesŭ hé lŭ, “Dyĕǒ pĕkuǒ vǎ htyĕ to~.” ⁸ (Bínuôkhĕ ma a khǒpacĕ htecuǒ iprǐ lĕĕ dǒ vǐkŭ.)

⁹ Samaria muǒ hĕsŭ lŭ, “Nĕ ma Judaphú, vǎ ma Samariaphú, nĕ cuǒ kwǐǒ tuǒ vǎhtyĕ.” (A hé phúyĕ mĕtĕhĕrò Judaphú ná Samariaphú nuôma a rĕ lŭ to.)*

¹⁰ Jesŭ hĕsŭ lŭ, “Nĕ ki thĕgnĕbye Cómarya a tĕdyĕkrǎ shyĕzŭ htuǒrò prĕ dǒ a kwǐǒ nĕhtyĕ yĕtǒprĕ ma ũpĕ nuô nĕ ki thĕgnĕ pǒbye héma, nĕ ki kwǐǒ vǎ htyĕ pǎ rò vǎ ki dyĕǒ nĕ htyĕ dǒ a dyĕ ũ thĕhtwǒprĕ yĕnuô pǎ.”

¹¹ Prĕmò nuôtǒprĕ hĕsŭ lŭ, “Thǎrá~ nĕ cuǒ dyǎhtya cyǎ htyĕ dǒ a dyĕ ũ thĕhtwǒprĕ yĕnuô bitĕ pǎ? Nĕ htyĕlĕcǒ rò a o toto, htyĕklŭ yĕtǒnuô a zǎ nyacó tǒkuôrò. ¹² Pĕphĕ Jacob dǒ~ nyĕnu dyĕkyǎ pĕ htyĕklŭyĕ. Jacob ná aphúalyĕ ná a tĕphŭtĕlyĕ tahe dyǎǒ htyĕyĕ. Ma nĕ duklǒnyǎ ná pĕphĕ Jacob ĕ?”

¹³ Jesŭ hĕsŭ lŭ, “Kayǎ dǒ a ōhtyĕ yĕtahenuô, a thĕǒ khyĕthyǎ pǎ, ¹⁴ manárò kayǎ dǒ a ki ōhtyĕ dǒ vǎ dyĕǒ ĕ pǎ yĕnuô, a thĕǒ pǎ htyĕ tǒphuǒ~ to. Htyĕ

* **4:9** 4:9 Ki mǎto ma phúyĕ, Judaphú nǒĕ kuǒ Samariaphú bĕlǒ dǒ a nǒĕ nǐdyĕ nuôtahe to.

dố vǎ ki dyéõ è pǎ yěnuô, a ki htwõhtya htyěhtekhu dố lǔkǔ pǎ. Rò a ki dyé lǔ thěhtwõprè tacúprè talèkré pǎ.”

¹⁵ Prèmò yětòprè hēsũ lǔ, “Thárá~, thyáphú vǎ ki thěõ pǎ htyě tồphũ to, htuõrò thyáphú vǎ ki hyǎ dyáõnố pǎ tǎ htyě bíyě tǎmệnuô dyémò vǎ htyě dố nệ hé yěnuô.”

¹⁶ Jesũ hēsũ lǔ, “Kǎ èhyǎ nệvệ bíyě.”

¹⁷ Rò a hēsũ Jesũ, “Vǎvệ oto.”

Jesũ hēsũ lǔ, “Nệ hé ná nệvệ oto nuôma atõ prè. ¹⁸ Nệvệ ohtuõhố nyǎhtũ rò prèkhũ dố nệo nỉdyé khõnyáyě tồprè nuôma nệ vệ mǎto. Nệ hẻluốcố hẻluốtẹ pẹ cớ vǎ hó.”

¹⁹ Prèmoyě hé lǔ, “Thárá~ vǎ myáhtye thẻgnẻ tặtẻhố ná nệ ma prèprồ tồprè. ²⁰ Pẹ klwĩlyǎ Samariaphú dố~ nyenu tahenuô, a cớbẻhtya Cỏmarya bí so yěnuôtỏmẻ ǎlọ. Manárò thỉ Judaphú tahenuô thỉ hé ná ử tởbẻ cớbẻhtya Cỏmarya dố vỉ Jerusalem akũ nuô.”

²¹ Jesũ hēsũ lǔ, “Mòmũõ~ zủẻ vǎnuô, shuõkhẻ ki hyǎtuõhố dố thỉ ki cớbẻhtya Phẻ Cỏmarya pǎ. Manárò bí so yětỏmẻ ǎlọ nuô bẻbẻ, dố vỉ Jerusalem akũ yěnuô bẻbẻ, ử lo hyǎcớbẻ pǎ bínũ tohố. ²² Thỉ Samariaphú tahenuô, thỉ cớbẻhtya ửpẻ nuô thỉ thẻgnẻ tặtẹ nỉdyé to. Manárò pẹ Judaphú tahenuô, pẹ cớbẻhtya ửpẻnuô pẹ thẻgnẻ nỉdyé, mệtẻhẻrò tẻmẻlwỏhtekǎ nuô a ohtya dố pẹ Judaphú ǎklẻ hó. ²³ Manárò kayǎ dố a cớbẻ sǎprẻnyacẻ Phẻ Cỏmarya tahenuô, shuõkhẻ dố èthỉ ki cớbẻ dốthudỏthẻ ná tẻmǎtẻcớ nuô, a ki hyǎtuõ pǎ. A hyǎtuõ cớ hó khõnyǎ hó. Mệtẻhẻrò Phẻ Cỏmarya myǎpủ kayǎ dố a cớbẻhtya lử phúnũ tahe hó. ²⁴ Cỏmarya ma mǎthumǎthẻ rò kayǎ dố a cớbẻhtya è tahenuô, a tởbẻ cớbẻhtya è phú Thẻ Sǎẻ Byacẻ zủklyázủklỏ è dố tẻmǎtẻcớ akũ nuô.”

²⁵ A hēsũ Jesũ, “Vǎ thẻgnẻ ná Messia (Dố ử é ǎmwỉ ná Krístu nuô) ki hyǎ pǎ, rò bí a hyǎtuõ pǎ akhẻnuô, a ki hyǎhẻso pẹ pẹ tẻlỏ~ plỉ pǎ a hé phúnũ.”

²⁶ Jesũ hēsũ è, “Kayǎ dố a hẻbẻ ná nệ khõnyáyě tồprè nuôma mǎ nuôtỏprẻ hó.”

²⁷ Bínũakhẻ, Jesũ a khỏpacẻ tahe kǎtuõ rò a khyẻthukhyẻthẻ nyacố dố a myáhtye Jesũ hẻbẻ ná prèmò nuôtỏprẻ. “Prèmò nuôtỏprẻ thẻzủ ítẻ?” nuô, èthỉ sudyǎ lử tồprẻ~ to, htuõto “Byacẻ Jesũ cuõhẻbẻ tuõ ná prèmò nuôtỏprẻ mệtẻ?” nuô, èthỉ sudyǎ lử tồprẻ~ toto.

²⁸ Htuõrò prèmò yětỏprẻ bekyǎ ahtyẻõ rò a kǎhẻso épẻlǎ ử dố vỉkũnuô, ²⁹ “Hyǎ myǎkuõ lahyǎ mỏ vǎ kayǎ tồprẻ lé! A hẻprồ lỏplỉ cớ lỏ vǎ mẻhtuõhố nuỏtahe. È mǎ Krístu cớ ẻ?” ³⁰ Phúnũ akhu-akhyẻ èthỉ o bí vỉkũ nuô rò a hyǎ lahyǎ dố Jesũ a o.

³¹ Bínũakhẻ, a khỏpacẻ tahe kwỉthẻzỏ Jesũ, “Rabbi~, emỏ sẻẻ yẻ~.”

³² Manárò a hēsũ èthỉ, “Vǎ sẻẻ lẻẻ dố thỉ thẻgnẻ tuõkuõ vǎ to nuô a o dủ hó.”

³³ Phúnũ akhu-akhyẻ a khỏpacẻ tahe sudyǎ nỉdyé lử tồprẻ htuõ tồprẻ, “Kayǎ tồprẻprẻ hyǎdyẻ htuõhố lử sẻẻ ẻ?”

³⁴ Jesũ hé èthỉ, “Vǎ mẻtỏ prẻ dố a nõhyǎ vǎ yětỏprẻ a tẻthẻzủ rò vǎ mẻhtuõkyǎ tẻmẻ dố a dyẻ vǎ yěnuỏma mǎhố vǎ sẻẻ hó. ³⁵ Thỉ lẻẻklỏ hé

nidyé lahyă, ‘A bǎhó lwĩlě pǎ ma shuókhě tǒ kěhó buố pǎ.’ Tadúró vǎ hé thĩ, myátǎtẹ lahyă kayă éprẹ dǒ athyáná lyǎ yětahenuô, èthĩ ma athyáná buố mĩbũ tǒkẹ lǒplĩ hó rò shuókhě bẻhó dǒ tǒ kẹ có hó khǒnyǎhó. ³⁶ Khǒnyǎyẻ có bẻbẻ, prẹkẻbuố tǒprẹnuô a nĩbẻ akhwóakẻ rò a dya-oplỏ tẻthẻtẻphỏ tahe dǒ a máhỏ tẻhtwỏprẻ tacủprẻ agnẻ yẻnuô hó. Phúnủnuô rò prẻisỏbuố yẻ ná prẹkẻbuố yẻ thẻnyẻlỏ ki thẻkrủ rỏlỏ lủ pǎ. ³⁷ Mẻphúnủnuô rò ngỏdỏnyǎ hé, ‘Tỏprẻ rò isỏ, tỏprẻ rò kẻ’ nuỏma atỏ prẻ. ³⁸ Vǎ nỏcuố kẻhỏ thĩ buố dǒ lyǎkhu dǒ thĩ mẻnỏ ná thẻnẻ tỏphủỏ to yẻtỏlẻ hó. Kayă dǒ arủ tahe mẻhtủỏhỏ bủnuô rò dǒ èthĩ mẻhtủỏẻ hó akhu-akhyẻ, thĩ cuố nẻbẻ kuố hó tẻbwítẻtaryẻ bủnuỏhỏ.”

³⁹ Dǒ vỉyẻ tỏvỉ akủnuô Samariaphủ zủenyẻ kǎ élǎ Jesủ, mẻtẻhẻrỏ má dǒ prẻmỏ nuỏtỏprẻ khyǎthẻ rò a hé, “A hẻprỏ lỏplĩ tẻ dǒ vǎ mẻhtủỏhỏ tahenuô,” akhu-akhyẻ èthĩ zủenyẻ kǎ élǎ. ⁴⁰ Phúnủnuô akhu-akhyẻ bí Samariaphủ tahe hyǎtuố dǒ Jesủ o akhẻ, a kwĩthẻzỏ lủ ná a ki kǎ-okủ ná èthĩ dǒ avỉkủ rò Jesủ kǎ-okủ ná èthĩ bủnuô nyẻnyẻ. ⁴¹ Ủ hyǎ nỉdǎ élǎ a tẻdỏnyǎ tahe rò ủ zủkanyǎkǎ rỏlǎ.

⁴² Èthĩ hé prẻmỏ nuỏtỏprẻ, “Pẻ zủẻ Jesủ khǒnyǎyẻ nuỏma mádỏ nẻ hẻsỏ pẻ pẻ akhu-akhyẻ nuỏ máto. Dǒ pẻ nỉhuố a tẻhẻsỏdỏnyǎ ná pẻnẻ htuỏrỏ pẻ thẻgnẻ ná è ma Krỉstu dǒ a mẻlwỏhtekǎ hekhủphủ yẻnuô tỏprẻ málakỏ hó, akhu-akhyẻ nuỏprẻ.”

*Jesủ Zasỉmẻ Khwỉ A Prẻmẻtẻphủ Tỏprẻ Aphủkhủ
(Matteo 8:5-13, Luka 7:1-10)*

⁴³ Jesủ o bủnuô nyẻnyẻ htuỏrỏ a htecuố dǒ Galilea kẻ. ⁴⁴ Jesủ héhtủỏ dủ hó, “Prẻprỏ nuô adỏkủphủ nỉdủ dyazủdyanyǎ nỉdyẻkuố lủ to.” ⁴⁵ Bí a cuốtuố dǒ Galilea kẻ akhẻnuô, Galileaphủ bủnuô tahe émỏsủ è, mẻtẻhẻrỏ èthĩ cuốnỏkuố tẻcuốtalwỏpwẻ dǒ vỉ Jerusalem akủ rò a myǎhtẻnỏ lỏ htuỏhỏ Byacẻ Jesủ mẻ tẻprỏtẻprỏyǎ tẻlỏ plỉ bí pwẻkhẻ nuỏhỏ.

⁴⁶ Htuỏrỏ, Byacẻ Jesủ kǎkhyẻ khyẻthyǎ dǒ vỉ Canan dǒ Galilea kẻkủ bí alẻ mẻhtwỏhtyǎ htyẻ ná thỏbỉthẻtyẻzǎ nuô. Bí vỉ Capernaum akủ nuô, kayă htwỏ khwỉ a prẻmẻtẻphủ khuklỏ otỏprẻ rò a phủprẻkhủ thẻswỉ. ⁴⁷ Bí a nỉhuố hó ná Jesủ o dǒ Judakẻ rò a hyǎ dǒ Galilea kẻ akhẻnuô, a cuố dǒ lủo rò a kwĩthẻzỏ Jesủ ná a ki krwỏkǎkuố lủ dǒ vỉ Capernaum rò kǎ zasỉmẻ pẻ lủ phủkhủ dǒ a kỉrẻ thyẻtalỉ lǎhỏ yẻtỏprẻnuô.

⁴⁸ Jesủ hé è, “Thĩ dǎmyǎhtẻ pẻpǎ tẻprỏtẻprỏyǎ ná tẻkhyẻthukhyẻthẻ tahe to hẻrỏ, thĩ zủẻ có taki to.”

⁴⁹ Htuỏrỏ kayă htwỏ khuklỏdu yẻtỏprẻnuô a hẻsủ lủ, “Byacẻ kǎ kuốná vǎ khỏnyǎ bí vǎphủ thyẻ tyahítỏ akhẻyẻ,” a hé lủ phúnủnuô.

⁵⁰ Byacẻ Jesủ hẻsủ lủ, “Kǎkhyẻ khyẻthyǎ mỏ. Nẻ phủprẻkhủ ki omỏ kǎkhyẻ dủ pǎ.”

Rỏ kayă htwỏ du yẻtỏprẻ zủẻ Jesủ a tẻhẻbẻ rò a kǎkhyẻ khyẻthyǎ dǒ ahi. ⁵¹ Bí a kǎ dǒ klyǎlỏ akhẻnuô, a prẻmẻtẻphủ tahe hyǎ lủsủ è rò a hẻsỏ lủ, “Nẻ phủprẻkhủ omỏ kǎkhyẻ hó.” ⁵² A sudyǎ a prẻmẻtẻphủ yẻtahe ná aphủkhủ

omọ kaxhyě khyěthya bíkhètè rò èthĩ hészũ lũ, “A tẹkú tẹ bí pahénu mọkwĩya tòmú akhènuô.”

⁵³ Aphè tanehtya tuᵒbèkhyě aphú tẹkú tẹ ashuókhě nuôma, a tótú bí Byacè Jesũ hé lũ, “Nẹ phúkhu ki omọ kaxhyě dũ pã shuókhě bínuô.” Dó yě akhu-akhyě è ná a hiphúphyăphú tahe zúkanyáka lóplĩ Byacè Jesũ.

⁵⁴ Yěnuôma Byacè Jesũ o dó Judaké rò htecuó khyěthya dó Galilea ké rò a dyéluó atẹmẹ tẹprọtẹprya nyěphuótôphuó yěnuô hó.

5

Byacè Jesũ Zasímé Kayă Khăduôdá Tôprè

¹ Phúnuôhtuôrò, Jesũ cuókuó Judaphú tahe apwě dó vj Jerusalem. ² Dó vj Jerusalem akũnuô htyèò o tồ. Htyèò nuôtòò nuô a ophú ná Thímilọ Kadăkũ rò Hebreo ngọ nuôma ỉ é ná Bethesda.* Dó htyèò khuprĩ alonuô ỉ isó tava ná léthũ nyămẽ. ³ Bí léthũ nuôtahe akũnuô kayă mètèlẽ, kayă khăduôdá, ná kayă thyètôkyě tahe hyăomyě rọ ékú lă lahyă bínuô. ⁴ (Èthĩ opọ lahyă htyèkazuó mètèhèrò Cómarya a tanéphú hyălyă məkazuó tamómò htyèyè rò bí htyè kazuó akhènuô, kayă dó a cuónuó rėló dó htyèkũ tôprèprè nuô, atèswí símékyă.)† ⁵ Kayă swí nyèhó thuóshyě ná nalwĩthyó obínuô tôprè. ⁶ Jesũ myáhtye a omyèkhúó bínuô rò a thègnè ná aswí nyèhó akhu-akhyě a sudyă lũ, “Nẹ thézũ nõsímé nẹ tèsè ẽ?”

⁷ Rò a hészũ Byacè, “Byacè~, bí ỉ mẹ kazuó htyèò akhènuô, kayă dó a ki cõnuó vă dó htyèò akũnuô a o tôprè~ to. Rò bí vă yácú cuónuó akhènuô, kayă dó aruôtôprè cuónuóphe rẹkyă hó vă.”

⁸ Byacè hé è, “Ihtò talũní nẹ klolémyè rò cuómõ.” ⁹ Atèswí símékyă có tồphuótuó rò a talũní alémyè rò a cuó.

Tẹmẹ-ané yěnuô ató ná Judaphú a Mọnyèduô akhu-akhyě, ¹⁰ Judaphú khuklókuklyă tahe hé kayă dó atèsè símé nuôtôprè, “Yètônyè ma Mọnyèduô. Tẹthyótẹthya o ná nẹ phyácuónĩ nẹ lẹmyè phúnuô ma anĩ to.”

¹¹ Manárò a hészũ èthĩ, “Kayă dó a zasímé vă nuôtôprè hé vă, ‘Talũní nẹ klolémyè nuô rò cuómõ,’ a hé vă nuó~.”

¹² Èthĩ sudyă lũ, “Kayă dó a nõmẹ nẹ phúyè tôprènuô ma ỳpẽ?”

¹³ Manárò Jesũ ma ỳpẽ nuô kayă yètôprè thègnèto, mètèhèrò Byacè Jesũ htecuó mékya dó kayă oróóé aklẽ.

¹⁴ Anonuô, Jesũ myáhtye khyěthya è dó tẹlũhõdu akũ rò a hé lũ, “Nĩdă, vă hé nẹ, khõnyáyè nẹ tẹswí síméhó. Thyáphú nẹ ki myáhtyebè pã tã ná tẹ dó acyè lókló có ná yè pã tãmènuô mepã tã tẹthú tãmé ní~.” ¹⁵ Htuôrò a htecuó hészũ pé Judaphú khuklókuklyă tahe ná kayă dó a zasímé vă tẹswí nuôma amwĩ ná Jesũ hénuó~.

¹⁶ Phúnuô akhu-akhyě, Jesũ yõ mẹ tẹyètahe dó Mọnyèduô khukhyě, Judaphú khuklókuklyă tahe cáhtya mészúsáhyă lũ. ¹⁷ Jesũ hészũ èthĩ, “Văphè mẹ tẹmẹ pwõ~ phuó, a okuó tồphuó~ to rò vă tóbè məkũó phúnuô.” ¹⁸ Dó Jesũ hébè ngọ phúyè akhu-akhyě Judaphú khuklókuklyă tahe lé yácú

* **5:2** 5:2 Liphá mú~ nukhẽ tahehenuô, ỉ é ná Bethzatha, tahehe rò a é ná Bethsaida. † **5:4** 5:4 Liphá dó ỉ rảo mú~ nukhẽ tahe akũnuô, tahehe rò a rãnuóotọ lisăsẽ amă (4) yètômă. Étaki rò a rãnuó otọ to.

pũmęthyě shyolõklõ pọ ná dõ arékhě nuô. Mạ prétú a mẹ talwótalyę tở okuõ Mõnyěduô a tẹthyótẹthya túdũ yěnuô mậto, a yõ hé pọ ná Cómarya mamá aphě nĩdũ rò a be krũnyanı anẹ ná Cómarya akhu-akhyě èthĩ pũ męthyě lũ prẹ.

Jesũ Taryěshyosõ

¹⁹ Phũnuôrò, Jesũ hésũ èthĩ, “Vã hécócó thĩ, phúkũyě a mẹ cũi- dũ phú a thézũmẹ nuôma anĩ to. A mẹprẹ phú a myáhtye a Phẻ Cómarya mẹnũo tahe prẹ. Phẻ mẹtẹ ítẹ bẹbẹ, a phúkũ mẹ kuõdũ phũnuô. ²⁰ Mẹtẹhẻrò, phẻ mọnĩ aphúkũ rò a dyéluõ lũ lỏ- tẹ dõ a mẹ ná anẹ nuôtahe. Aphẻ ki dyéluõ lũ tẹmẹ dõ adulõklõ pã có ná yẻtahe pã rò thĩ ki khyéthukhyéthẻ nyacó pã. ²¹ Phú vảnhẻ mẹtwỏprẹ kạkhyẻ kayã dõ a thyẻ rò a dyẻ ù thẻhtwỏprẹ nuô, aphúkũyẻ a ki dyẻpẻ kuõũ thẻhtwỏprẹ dõ a thẻplỏo thẻzũ dyẻ pẻ ù nuôtahe pã. ²² Phẻ anẹbyacẻ nĩdũ cirya ù tỏprẻ- to. A dyẻtặ lỏbặ lỏ tẻcirya tahe dõ aphúkũ khadặkũ hó. ²³ Mẹtẹhẻrò, thyáphủ kayã lỏ- plĩ ki bezủbenyặ aphúkũ phú ù bezủbenyặ phẻnuô rò a dyẻtặ lỏ tẻcirya dõ lũ khadặkũ. Kayã dõ a bezủbenyặ phúkũ to tahenuô, mặhỏ a bezủbenyặ phẻ dõ a nõhyặlyặ lũ nuôtỏprẻ to hó.

²⁴ “Vã hécócó thĩ, kayã dõ a nỉhuỏ vặ lặgỏ yẻrỏ a zủenyặcẻ prẻ dõ a nõhyặlyặ vặ yẻtỏprẻ tahenuô, a nỉbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ hó. Rỏ a myáhtye bẻnỏpặ tẻcirya to. A cuỏ talwỏbẻ hó ná tẹthyẻ rò a cuỏnuỏ hó dõ tẻhtwỏprẻ akũ hó. ²⁵ Vã hẻsỏcỏcỏ thĩ, shuỏkhẻ dõ kayáthyẻ tahe ki nỉhuỏ Cómarya aphúkũ ngỏ, rò kayã dõ a nỉhuỏ yẻtahe ki htwỏprẻ pã nuô, a ki hyặtuỏ pã. A hyặtuỏ cóhỏ khỏnyặ hó. ²⁶ Phú vảnhẻ odũ ná a taryẻshyosỏ dõ a dyẻ cyặ ù thẻhtwỏprẻ nuô, phẻyẻ a dyẻ kuỏhỏ aphúkũyẻ a taryẻshyosỏ dõ a dyẻ ù thẻhtwỏprẻ hó. ²⁷ Rỏ ẻ ma prẻlukayặ aphúkũ akhu-akhyẻ, Cómarya dyẻtặkuỏ hó ẻ taryẻshyosỏ dõ a ki cirya kuỏũ hó.

²⁸ “Khyéthukhyéthẻ lahặ tặmẻ, mẹtẹhẻrỏ shuỏkhẻ dõ kayã odỏ luỏkũ lỏ- plĩ tahe ki nỉhuỏ Cómarya aphúkũyẻ angỏnuô a ki hyặtuỏ pã. ²⁹ Bĩnuôakhẻ pã, kayã o dõ luỏkũ tahe ki ihtỏhtekặ lahặ pã. Kayã dõ a mẻyặ tẻ tahenuô a ki thyẻ ihtỏkạkhyẻ rò htwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ pã. Kayã dõ a mẹ tẻmũmyặ tahenuô, a ki thyẻ ihtỏkạkhyẻ htuỏpặ rò ù ki cirya èthĩ pã.”

Prẻ Dõ A Khyáthẻ Ná Jesũ Ari-akyặ Tahe

³⁰ Byacẻ Jesũ héplehyặ pọ, “Vã mẹ cũi- dũ phú vặ thẻzũ mẹ nuôma anĩ to. Vã cirya phú Phẻ Cómarya hẻsỏ vặ nuô prẹ. Vã tẻcirya nuôma atỏ prẹ, mẹtẹhẻrỏ vặ mẹ cũi- dũ vặ thẻplỏnuô mậto. Vã mẹprẹ phú prẻ dõ a nõhyặlyặ vặ yẻtỏprẻ a tẻthẻzũ o nuỏprẻ.

³¹ “Hẻkuỏrẻ, vặ ki khyặluỏ nĩdyẻdũ vặrivặkyặ kihẻrỏ lẻzủenĩ akhặlẻ o tỏcỏ- to. ³² Manárỏ kayã dõ a ki khyặluỏnĩ pẻ thĩ ná vặrivặkyặ nuô, a o tỏprẻ. Rỏ vặ thẻgnẻ ná a khyặathẻ ná vặrivặkyặ yẻnuôma a mặlakỏ có.

³³ “Thĩ nõcuỏ thĩkayặ dõ Giovanni a o rò a khyặathẻ ná vặrivặkyặ nuôma amặ prẹ. ³⁴ Vã lo ná prẻlukayặ ki khyặpẻ vặrivặkyặ tỏprẻ- to. Manárỏ thyáphủ thĩ ki zủẻ tẻ dõ ẻ hé nuôtahe rò thĩ ki tuỏkuỏũ dõ tẻmẻlwỏhtekặ

agněnuôrò, vǎ dyé thěné kǎkhyě khyěthya thǐ ná Giovanni a hé vǎrivǎkyǎ yěnuôtahe prě. ³⁵ Giovanni nuô a lǐtakhěhtya thyáná mikǒ tǒmě dǒ a kyǎhtya nuô. Thǐ thěluǒ atělǐ taplǒtaplyáphú prě, angǒlasá nuôma, a thěhé ná thǐ thězǔ hyǎ nǐdǎ a tětthyó taplǒtaplyáphú prě a thěhé phúnuô.

³⁶ “Manárò vǎ tětthyáthé dǒ adulǒklǒ pǎ có ná Giovanni a tětthyáthé yěnuô a o tahe. Vǎphě dyé vǎ tětphyétěmẹ dǒ vǎ bè mětũũkyǎ, rò khǒnyǎyě vǎ mẹ hó tětẹ yětahe hó. Tětẹ yětahe nuôma, a khyáluǒ hó athé ná vǎphě nõhyǎ mǎlakǒ hó vǎ nuô hó. ³⁷ Rò phě dǒ a nõhyǎ vǎ yětǒprěnuô, a khyákuǒ athé dǒ vǎgně. Thǐ nǐhuǒnó ná atalǎ to, htuǒrò thǐ myáhtyenó ná amèthé tǒphuǒ to. ³⁸ Cǒmarya nõhyǎ có vǎ tadúrò thǐ zǔenǐ kuǒ vǎ to akhu-akhyě, Cǒmarya alǎangǒ ohtwǒprě kuǒ dǒ thǐ thěplǒkǔ to. ³⁹ Thǐ myápũthěgně lahyǎ lisǎsě tahe mětěhéro thǐ tanẹ ná thǐ ki myáhtye thěhtwǒprě tacúprě bí li yěnuôtahe akǔ pǎ. Lisǎsě yětahe nuôma a khyáluǒ pěhǒ athé ná vǎrivǎkyǎ hó. ⁴⁰ Manárò thyáphú thǐ ki nǐbè kuǒũ thěhtwǒprě tacúprě agněnuô, thǐ thězǔ hyǎ kuǒ lahyǎ dǒ vǎo to.

⁴¹ “Vǎ myápũ dǒ ũ ki htuthěhtyanǐ vǎ agněnuô mǎto. ⁴² Manárò thǐ ma kayǎ phútě tahe nuôma vǎ thěgně lǒhǒ rò vǎ thěgně, dǒ thǐ thěplǒkǔnuô, thǐ tětẹ Cǒmarya oto. ⁴³ Vǎ hyǎhǒ ná vǎphě amwǐ tadúrò thǐ ésũ vǎ to. Kayǎ dǒ aruǒtǒprě ki hyǎ dǒ thǐo ná amwǐ nǐdũ kihéro, thǐ ésũ mǒnǐ è. ⁴⁴ Thǐ thězǔ htuthě nǐdyé lǔ tǒprě ná tǒprě tadúrò túprě Cǒmarya tǒprě ki htuthěnǐ thǐ agněnuô, thǐ myápũ kuǒ lahyǎ ũ to. Thǐ ki htuthě nǐdyé khyédũ lǔ phúyě kihéro thǐ cuǒ zǔe cyǎ vǎ phútě?”

⁴⁵ “Tanẹ tǎ vǎ ná kayǎ tǒprě dǒ a ki dya thǐ tětthú dǒ phě a mětěnyě nuǒpǎ tǎmẹ. Mosè dǒ thǐ myásũ thělẹ nǐdyé lǔ nuǒtǒprě, ki dya thǐ tětthú pǎ. ⁴⁶ Thǐ ki zǔe tǎtẹ mǎlakǒ Mosè kihéro, thǐ ki zǔekuǒ nyǎ vǎ prě, mětěhéro prě dǒ a rǎ vǎrivǎkyǎ ma è hó. ⁴⁷ Manárò, mǎ dǒ thǐ zǔe a tětǎkyǎ yěnuôtahe to akhu-akhyě, thǐ cuǒ zǔe cyǎ vǎ tětěbè yětahe phútě?”

6

Byacè Jesũ Buôe Kayǎ Nyǎrí (Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Luka 9:10-17)

¹ Phúnuôhtuǒrò, Jesũ htecuǒkyǎ dǒ Galilea htyěòdu abérě tǒkyě. (Ũ é ná htyěòdu Tiberia ma amǎmǎ.) ² Kayǎ bémũ yǒ myáhtye htuǒhǒ tětprǒtèprya dǒ Byacè cuǒ mēsímẹ pẹ kayǎswǐ kayǎsě tahe akhu-akhyě, èthǐ krwǒ cuǒplucuǒphè kuǒ lǒ lǔkhyě. ³ Rò Byacè Jesũ htya dǒ solǒ rò è ná a khǒpacě tahe htya onyǎo lahyǎ bínuô. ⁴ Bínuôakhě Judaphú tětũtǎlwǒpwě yě a phũ- bè hó.

⁵ Bí Byacè Jesũ túmyǎ rò a myáhtye kayǎ tǒmũdu hyǎ tǒ dǒ lǔo akhě, a hé Philipu, “Pẹ ki cuǒ iprǐ tǒpẹ kayǎ yětahe lẹe bítě ẽ?” ⁶ A sudyǎ myábyeprě Philipu prě. A kǐrẹ mepẹ èthǐ phútě pǎnuô, a tanẹ one htuǒhǒ dǒ a thěplǒkǔ hó.

⁷ Philipu hēsũ, “Pè ipri lõ pè cò èthĩ ná rũzye denari tũko* khǎlè cò ma, èthĩ e prè tũprè tũmũ nuõ- apòeto.”

⁸ A khõpacẽ dĩ aruõ tũprè dĩ amwi ná Andrea, a mǎdũ Simonè Petru apuõ yètũprè hé Byacè, ⁹ “Pacẽ prèkhũphũ o býyè tũprè. Akhõmũ dĩ ù mẹ ná buõbalĩnuõ a o nyǎklõ ná tẽphũ nyẽbè. Manárò a ki pòe pè kayǎ bápřètè?”

¹⁰ Byacè Jesũ hé, “Nõ onyǎo kayǎ nuõtahe,” a hé phũnuõ. Khǎlè bĩnuõ tũpho ma mĩthuõlẽ duõtwõryǎlǎ. Rò shuõshuõprè lõ- prèkhũdu dĩ a onyǎtǎ bĩnuõ tahenuõ, a phũ- odũ nyǎrĩ cò. ¹¹ Byacè Jesũ phyé khõmũ yètahe rò a hébwĩhétaryèhtya Còmarya. Htuõrò a dyétǎ ná a khõpacẽ tahe rò èthĩ zũtǎ pèlõ ná kayǎ onyǎo bĩnuõ tahe. A phyéke tẽphũbí yẽnyẽbè rò a mẹ thyákuõ phũ khõmũnuõ. Rò kayǎ yètahe a thèe kó cò bá- tẽnuõ a phyée lahyǎ cò.

¹² Bí èthĩ ekõõbǎ lõhtuõhõ pwõ- tũprè akhẽnuõ, Byacè Jesũ hé a khõpacẽ tahe, “Phyédwõplõ lõkhyè sèe olõkyǎ nuõtahe, nõokyǎlõ dĩ tǎmè,” a hé èthĩ phũnuõ. ¹³ Phũnuõrò a khõpacẽ tahe phyédwõ khõmũ balĩ nyǎklõ dĩ ù e htũõhõ rò a okyǎlõ tahenuõ a obǎ pǎ cò ná krĩnuõ shyenyẽmẽ cò.

¹⁴ Bí kayǎ yètahe myáhtyehtuõ Byacè Jesũ mẹ tẽprõtẽprya yètahe akhẽnuõ, èthĩ hé lahyǎ, “Prèprõ dĩ a kírè hyǎlyǎ dĩ hekhuyè pǎ ù hé nuõma a mǎ nyǎ hó è hó,” a hé lahyǎ phũnuõ. ¹⁵ Byacè Jesũ thègnè ná èthĩ kírè hyǎnõshyo htyahtwõ lũ ná khwĩ akhu-akhyè, a cuõhtya khókyǎ dĩ sokhu tũdũ tũprè prè.

*Byacè Jesũ Cuõ Dĩ Htyèkhu
(Matteo 14:22-27, Marko 6:45-52)*

¹⁶ Bí mõiélyǎ hó akhẽnuõ, a khõpacẽ tahe tǎkalyǎ cuõ lahyǎ dĩ htyèõduhtũ. ¹⁷ Èthĩ tǎ sidyáni thòklyè bĩnuõ rò a htecuõ lahyǎ dĩ vĩ Capernaum. Vĩ yẽnuõ a o dĩ htyèõ bèrè tũkyè. Mõi khĩhõ tadũrò Byacè Jesũ kaũtũ kuõhĩ èthĩ to. ¹⁸ Kèlathè duhyǎ rò htyè háhõdu háhõsõ hyǎ. ¹⁹ Bí èthĩ khyǎcuõtuõ hó thuõmile, lwĩmile hó akhẽnuõ, èthĩ myáhtye Byacè Jesũ cuõ dĩ htyèkhu rò hyǎphũtõ èthĩ thòklyè.† Rò èthĩ thèisè tarõthè lõplĩ cò lũlè. ²⁰ Rò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Vǎprè! Thèisè lahyǎ tǎmè.” ²¹ Yètũphuõrò èthĩ thèkrũthèlõ ésũ lahyǎ Jesũ dĩ thòklyèkũ. Rò tũphuõtuõ, thòklyèyè cuõtuõ gnè dĩ htyèhtũ bí èthĩ lècuõyè tũpho.

Kayǎ Bémũ Myápũ Byacè Jesũ

²² Shyèparõ tũnyẽnuõ, kayǎ bémũ dĩ a okyǎ dĩ htyèõdu bèrè tũkyè tahe thègnè ná dĩ pahénukhè nuõ thòklyè okyǎprè tũbè prè. Rò Byacè a khõpacẽ tahe sidyáni lahyǎ thòklyè nuõtũbè rò a htecuõ nĩdyédũ lahyǎ prè. Kayǎ bémũ tahe thègnè ná Byacè Jesũ sidyacuõ tũkuõ ná a khõpacẽ nuõtahe to, èthĩ htecuõ nĩdyédũ lahyǎ prè. ²³ Htuõrò thòklyè o dĩ vĩ Tiberia rò a hyǎ tahenuõ, a hyǎ okũ phũ lahyǎ bí Byacè lè hébwĩhétaryè htya Còmarya rò a buõe kayǎ bémũ tahe ná khõmũ akhǎlè nuõtũpho. ²⁴ Bí kayǎ bémũ tahe myáhtye pǎ Byacè Jesũ ná a khõpacẽ tahe bĩnuõ to akhè, thyáphũ èthĩ ki cuõ

* **6:7** 6:7 Rũzye denari tũbè ma a krũnyǎ ná tũnyè atèryǎ khwókè. † **6:19** 6:19 Mile ma a krũnyǎ ná aklĩ 880

myápŭ myáhtye Byacè Jesŭ agněnuô, èthĩ nuô lahyă dô thòklyě tahe akŭ rò htecuô lahyă dô vĭ Capernaum.

Byacè Jesŭ Ma Sèe Dô A Dyé Ũ Tèhtwöprè

²⁵ Bí èthĩ cuô myáhtyehô Jesŭ dô htyèodu bérĕ akhěnuô, a sudyă lŭ, “Rabbi, nĕ hyătuô bĭyě bókhetĕ?”

²⁶ Byacè Jesŭ hēsũ èthĩ, “Vă hécócó thĩ, thĩ myáhtye vă mĕ tĕpròtĕprya rò thĩ pŭ vă mătó. Thĩ ekó khómũ rò thĩ pŭ vă prĕ. ²⁷ Cyĕpryĕ ryapĕ tă sĕe léelĕô dô a nuôthuô a thòpyĕ cyă nuôtahe agně tāmĕ. Cyĕpryĕ ryapĕ sĕesĕô dô a ki dyé thĩ thĕhtwöprĕ tacúprĕ yĕtahe agněnuô. Prĕlukayă aphúkhŭyĕ, a ki dyé ũ sĕe phúnuô tahe pă, mĕtĕhĕrò Phĕ Cómarya dyĕluô hó ná a thĕplò hó lŭ hó.”

²⁸ Rò èthĩ sudyă lŭ, “Ki héphúnuô rò, thyáphú pĕ ki mĕtô Cómarya athĕplò rò pĕ bèmĕ kryă- maitĕ?”

²⁹ Rò Byacè Jesŭ hēsũ èthĩ, “Zŭĕ lahyă vă dô Cómarya nõhyă ĕ yĕnuô.”

³⁰ Phúnuôrò èthĩ sudyă lŭ, “Thyáphú pĕ ki myáhtye tĕpròtĕprya rò pĕ ki zŭĕ agněnuô, nĕ ki dyĕluô pĕ pĕ tĕpròtĕprya ĭtĕtĕ pă? Nĕ ki mĕpĕ pĕ matĕpă ĕ? ³¹ Phú lisăsĕkŭ hé, ‘A dyĕĕ èthĩ ná sĕe o dô mókhu hyălyă tahe,’[✧] lisăsĕkŭ héphúnuô rò, pĕphyĕpĕphuô dô- nyĕnu tahe e lahyă khómũ dô ũ ĕ ná mănă dô kĕsĕhtyĕkya lôtamákhu nuô.”

³² Byacè Jesŭ hēsũ èthĩ, “Vă hécócó thĩ, sĕe odô mókhu hyălyă nuôma, Mosè dyĕĕ èthĩ mătó. Văphĕ dyĕĕ èthĩ prĕ. Khõnyărò a ki dyĕĕ hó thĩ sĕe málakô dô a o dô mókhu hyălyă yĕnuô pă. ³³ Mĕtĕhĕrò Cómarya asĕe málakô ma a o dô mókhu hyălyă rò a dyĕ pĕ prĕlu hekhuphú thĕhtwöprĕ nuôtôprĕ hó,” a hé èthĩ phúnuô.

³⁴ Rò èthĩ hé, “Byacè, pwô- nyĕnyĕ- dyĕ pĕ pĕ sĕe yĕnuô.”

³⁵ Rò Byacè Jesŭ hēsũ èthĩ, “Vă ma sĕe dô a dyĕ ũ thĕhtwöprĕ hó. Kayă dô a hyătô dô vảo nuô, a thĕvĭthĕĕ pă tôphuô- to. Kayă dô a zŭĕ vă nuô, a thĕöpă takhyă- to. ³⁶ Manárò, phú vă héhtuôhó thĩnuô, thĩ myáhtye có vă tadúrò thĩ zŭĕ vă to. ³⁷ Lõ- kayă dô văphĕ dyĕ vă tahenuô, a ki hyă dô vảo pă. Ũpĕpĕ- bèbĕ, a ki hyă dô vảo nuô, vă vĕhtekyă ná ĕ taki- to. ³⁸ Mĕtĕhĕrò vă odô mókhu hyălyă rò vă hyămĕ cú- dû vă thĕplò phúnuô mătó. Vă hyămĕ phú prĕ dô a nõhyă vă yĕtôprĕ a tĕthézŭ nuôprĕ. ³⁹ Tĕ dô atô prĕ dô a nõhyă vă yĕtôprĕ athĕplò ma matĕ hĕnuôma, lõ- kayă dô a dyĕ vă nuôtahe vă bèplwô lamĕkyănĭ èthĩ to. Shyé- mõnyĕ dô khyĕtadŭlõ tõnyĕ pãnuô, vă bèmĕ ihtòhtwöprĕ kăkhyĕ èthĩ pă. ⁴⁰ Mĕtĕhĕrò, văphĕ a tĕthézŭ ma mătó lõ- kayă dô a myáhtye aphúkhŭ yĕ rò a zŭĕ tahenuô, a ki nĭbĕ thĕhtwöprĕ tacúprĕ, rò vă ki mĕ ihtòhtwöprĕ kăkhyĕ èthĩ shyĕ- mõnyĕ dôkhyĕ tadŭlõ nuôtõnyĕ pă.”

⁴¹ “Vă ma sĕe odô mókhu hyălyă,” Byacè Jesŭ yõ hé phúnuô akhu-akhyĕ, Judaphú tahe tamwõtälĕ lõplĭ lŭ. ⁴² Èthĩ hé lahyă, “È ma Joseph aphúkhŭ Jesŭ hĕnuô tôprĕ prĕ văhéto? Amuôaphĕ ma pĕ thĕgnĕ prĕ văhé? Mamĕtĕrò a cuô hĕtuô nĭdyĕ anĕ, ‘Vă o dô mókhu hyălyă’ phútĕ?”

✧ 6:31 6:31 Li Htuthĕhtya 78:24

⁴³ Byacè Jesù hésù èthĩ, “Tamwõtälě pã tã lahyã tãmě. ⁴⁴ Ki mã ná vãphě dõ a nõhyã vãyề tãprẽ ki nõhyã ù dõ vảo to hénuô, ù hyãbé dõ vảo o tãprẽ-to. Kayã dõ a hyã dõ vảo tahenuô, vảo ki mẽ ihtõtwwõprẽ kãkhyě èthĩ shyẽ- mỗnyẽ dõkhyẽ tadũlố tũnyẽ pã. ⁴⁵ Prẽprõ tahe rãokyã, ‘Còmãrya ki ithyóithya èthĩ lỏ- plĩ pã.’[☆] Lỏ- kayã dõ a nĩhuỗ phẻ a tẻithyóithya rò a hyã ithyóithya tẻ dỏ lủo tahenuô, a ki hyã dõ vảo o pã. ⁴⁶ Kayã myãhtyenố Phẻ Còmãrya tãprẽprẽ, vảo thẻzũ hẻ phũnuô mặto. ù myãhtyenố phẻ tãprẽ-to, myãhtyenố phẻ ma tũprẻ a o dỏ Còmãrya a o rò a hyãlyạ nuõtãprẻ prẻ. ⁴⁷ Vảo hẻcỏcỏ thĩ, kayã dõ a zũenyạe vảo tãprẻprẻ nuô, a ki nĩbẻhỏ thẻhtwõprẻ tacũprẻ hỏ. ⁴⁸ Vảo ma sẻ dỏ a dyẻ ù thẻhtwõprẻ. ⁴⁹ Thĩ phyẻphủ dỏ- nyẻnu tahe e khỏmũmãna tadũrỏ a thẻpã lahyã prẻ. ⁵⁰ Manárỏ, sẻ o dỏ mỏkhu hyãlyạ vảo hẻ thĩ nuỏma, a o bĩyẻ. ùpẻpẻ- bẻbẻ a ki e sẻeyẻ hénuỏma, a thẻ pỏto. ⁵¹ Vảo ma sẻ dỏ a dyẻ ù thẻhtwõprẻ rò a o dỏ mỏkhu hyãlyạ. ùpẻpẻ- bẻbẻ, a ki e sẻ yẻnuỏ, a ki htwõprẻ tacũprẻ pã. Sẻ yẻnuỏma mặhỏ vẫyze yẻnuỏ hỏ. Thyáphủ prẻlu hekhupủ ki htwõprẻ agẻnuỏ vảo dyẻlyạkyã vảo nẻklỏ yẻ dỏ èthĩgnẻ hỏ.”

⁵² Judaphủ tahe krẻthyẻkrẻo nĩdyẻlủ, “A cuố dyẻe cyạ pẻ ná azyẻ phủtẻ?”

⁵³ Rỏ Byacè Jesù hésù èthĩ, “Vảo hẻcỏcỏ thĩ, thĩ ki e prẻlukayã aphủkhủ yẻ azyẻ to, thĩ ki ỏ lủthwi to hénuỏ, thẻhtwõprẻ o dỏ thĩkủ to. ⁵⁴ Manárỏ kayã dõ a e vẫyze ỏ vảnhwi tahenuô, a nẻbẻ thẻhtwõprẻ tacũprẻ, rò shyẻ- mỗnyẻ tadũ dỏ khyẻlố tũnyẻ pãnuỏ, vảo ki mẽhtwõprẻ ihtỏkãkhyẻ lủ pã. ⁵⁵ Mẻtẻhẻrỏ vẫyze ma lẻe mặlakỏ, vảnhwi ma lẻỏ mặlakỏ hỏ. ⁵⁶ Kayã dõ a e vẫyze ỏ vảnhwi tãprẻprẻ nuô, a ohtwõprẻ dỏ vắkủ, rò vảo ohtwõprẻ dỏ ẻkủ hỏ. ⁵⁷ Phủ vảnhẻ dỏ a nõhyã vãyề tãprẻ htwõprẻ nuô, dỏ ẻkhuẻkhyẻ rò vảo htwõprẻ kuỏ. Phũnuỏrỏ kayã dõ a e vẫyze tãprẻprẻ nuô, dỏ vắkhủvắkhyẻ rò a ki htwõprẻ kuỏ pã. ⁵⁸ Yẻma sẻ o dỏ mỏkhu hyã hỏ. Thĩphyẻthĩphủ mủ- nukẻ tahe e khỏmũmãna tadũrỏ a thẻ lahyã prẻ. Manárỏ kayã dõ a e sẻ dỏ vảo hẻ pẻ thĩ khỏnyạ yẻtahenuỏ a ki htwõprẻ tacũprẻ pã.” ⁵⁹ Bĩ a ithyỏtạ ù dỏ vỉ Capernaum tẻcỏbẻ hỏkủ akẻnuỏ, a hẻ ù phũnuỏ.

A Khỏpacẻ Éprẻ Vỉkyã Lủ

⁶⁰ Èthĩ nẻhuỗ Byacè Jesù hẻphũnuỏ rò, a khỏpacẻ ẻprẻ hẻ lahyã, “A tẻithyỏ yẻ apyạ nyacỏ. ùpẻ tãprẻ kẻrẻ zũephyẻsủ bẻkuỗ a tẻithyỏyẻ pẻ?”

⁶¹ A khỏpacẻ tahe tamwõtälẻ lahyã phủyẻnuỏ a thẻgnẻ akhu-akhyẻ, a hẻ èthĩ, “Vảo hẻ phủyẻ rò thĩ thẻplỏpyẻ lỏ lahyã ná vảo tẻithyỏ yẻtahe ẻ? ⁶² Ki mẽphũnuỏ hẻrỏ, thĩ myãhtye prẻlukayã aphủkhủyẻ ki kỏkahtya khyẻthỹạ dỏ akhẻlẻ lẻo pã hẻrỏ, thĩ ki tane lahyã phủtẻ pã? ⁶³ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ nuỏ a dyẻ thẻhtwõprẻ tacũprẻ. Prẻlukayã nuỏ, a dyẻ cyạ thẻhtwõprẻ tacũprẻ to. Ngỏ dỏ vảo hẻbẻ thĩ yẻtahe nuỏma, Thẻ Sẻsẻ Byacẻ a tẻhẻbẻ tahe rò a dyẻbé ù thẻhtwõprẻ tacũprẻ. ⁶⁴ Manárỏ dỏ thĩklẻ nuỏ, kayã dõ a zũe kuỗ tonuỏ a o tahe.” Mẻtẻhẻrỏ Byacẻ Jesù thẻgnẻ pã cỏ dỏ akhẻshẻyẻ, dỏ èthĩklẻ nuỏ a zũe lủ to, rò a ki isẻtạkyã lủ pãnuỏ a otãprẻnuỏ, a thẻgnẻ rò a hẻ èthĩ phũnuỏ

[☆] 6:45 6:45 Isaia 54:13

pré. ⁶⁵ A hé plehyã pò, “Dó thiklěnuô kayã zÿe vã to otahe, túrò vã hé hó thĩ, phě ki nõhyã ù dĩ vảo to henuô ù hyãbé dĩ vảo tôprẽ to, phúnuô hó.”

⁶⁶ Cáhtya bínuô rò a khõpacẽ tahe kãkyã élä rò krwõkuõ pã lũkhyẽ to.

⁶⁷ Rò a sudyã a khõpacẽ shyéthěnyẽ yětahe, “Thĩlě, thĩ thézũ htekaỹã kuõ vãlẽ phúnuô vãhéto?” A hé èthĩ phúnuô.

⁶⁸ Simonè Petru hé kãkhyěsũ lũ, “Byacè, pè kírẽ cuõtõ kuõ ùpě? Těithyóithya dĩ a dyé pè thěhtwõprẽ tacúprẽ nuô a o prétũ dĩ nẹo pré. ⁶⁹ Pè zÿe rò pè thěgně ná nẹ ma Cómarya a prěsãsěphũ tôprẽ, rò a nõhyãlyã nẹ hó.”

⁷⁰ Htuõrò Byacè Jesũ hěsũ èthĩ, “Vã nwóhtya htuõhó thĩ shyéthěnyẽ, mato ẽ? Manárò, dĩ thiklě nuô, khĩnėricyã khukló otõduõ,” a hé èthĩ phúnuô.

⁷¹ (A hé phúyěma a thézũ hé Simonè Iscariot aphúkhũ Juda. È ma a otõkuõ dĩ shyéthěnyẽyẽ aklě tadúró dĩkhyěnuô a isětãkyã Byacè Jesũ.)

7

Byacè Jesũ Ná A Puõprěkhũ Tahe

¹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyẽ rò, a cuõ dĩ Galilea kẹ rò, a lě tãdõ htuõ tãdõ bínuô. Judaphũ khuklókhuklyã tahe yõ myápũ měthyẽ lũ akhu-akhyẽ, a thézũ cuõ dĩ Juda kẹkũ to. ² Manárò, bínuõkhě, Judaphũ apwě isóléthũ kírẽ bè nuô a phũhyã hó. ³ Phúnuõrò Byacè Jesũ a puõprěkhũ tahe hé lũ, “Thyáphũ nẹ khõpacẽ tahe ki myãhtyekuõ nẹ mẹ tẹprõtẹprya tahe agnėnuõrò, nẹ tãkò htecuõ khókyã ná bíyẽ rò cuõ dĩ Juda kẹkũ nuô. ⁴ Kayã dĩ a thézũ mwĩ luõhtyěluõkẹ henuõma, a měhuõměthwé tẹ tôprẽ to. Nẹ ki měnyã hó tẹprõtẹprya phúnuõtahe hėrò dyěluõ pẹ kuõ nẹnẹ ná hekhu tãbalõ nuô kőkõ.” ⁵ Mětėhėrò Byacè a puõprěkhũ nĩdyédũ tahecõnuõ, a zÿe lũ to.

⁶ A hé lũ phúnuô akhu-akhyẽ, Byacè Jesũ hé èthĩ, “Shuõkhětõ shuõkhěbėnuô a hyãtuõ dĩ vãgně híto. Manárò dĩ thĩgněnuô thĩcuõthĩkã bĩkhětě ma anĩ pré. ⁷ Prělu hekhu-phũ tahe thěhte cyã thĩ to. Manárò a thěhte lahyã vã, mětėhėrò vã yõ héhteluõ èthĩ mẹ tẹmũmyã tahe nuõ. ⁸ Cuõdũmõ lahyã dĩ pwěkũ nuô. Vã cuõ híto, mětėhėrò shuõkhětõ shuõkhěbė hyãtuõ dĩ vãgně híto.” A hěsũ apuõ thĩtahe phúnuô. ⁹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyẽ rò a okyã bí Galilea kẹkũ nuô.

Byacè Jesũ Cuõ Dĩ Pwě Isóléthũ

¹⁰ Manárò bí a puõprěkhũ tahe htecuõkyã htuõhó akhěnuô, a hte cuõhuõcuõthwé kuõ dĩkhyẽ, a cuõlãcuõlĩ to. ¹¹ Judaphũ khuklókhuklyã tahenuô, “Jesũ otõ bítě?” A myápũ sudyã lahyã lũ phúnuô.

¹² Kayã bėmũ tahe dõnyãhuõ dõnyãthwé ényacó lũrilũkyã. Tahehenuô, a hé lahyã, “È ma kayã ryã pré.”

Akhõruõ tahe hěsũ, “Aryã mato. A pũ ilolahõ ù pré,” a hé lahyã phúnuô. ¹³ ù yõ thěisě lahyã Judaphũ khuklókhuklyã tahe rò ù hělãhělĩ sũbũ tôprẽ to.

¹⁴ Bí ù pwě phũ klãměhó akhěnuô, Byacè Jesũ cuõhtyanuõ dĩ tẹlũtyã hõkũ rò a cáhtya ithyóithya ù bínuô. ¹⁵ Judaphũ khuklókhuklyã tahe

khyéthukhyéthé rò a hé lahyă, “A htyadyánó kuõũ dõ Judaphú thyólihõ a thárádu tahe a khadákũ to tadúro a cuõ thégne ényacó báye nuõma a cuõ ithyónítõ bitété?”

¹⁶ Rò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Vă ithyó ù yétahe nuõma vă tètthyóithya nídũ máto. Tètthyó yétahe nuõma a hyă dõ Cómarya dõ a nõhya vãyê tòprè a o. ¹⁷ Kayă tòprèprè ki thézũ lümetõ Cómarya athéplò hénuõ, tètthyóithya yétahe nuõma a o dõ Cómarya a ohyă ẽ? Mátorò vă hébè nídýédũ ná vă taryëshyosõ ẽ, nuõ aklyá thégne nyă prè. ¹⁸ Kayă dõ a hébè nídýédũ ná a taryëshyosõ tòprèprè nuõ, a thézũ nõhtuthénĩ ù ná ané prè. Manárò kayă dõ a thézũ nõhtuthénĩ ù ná prè dõ a nõhya lũ yètòprèprè nuõ, a hébécó prè, a lahõlahya ù to. ¹⁹ Mosè dyéhó thĩ tètthyótèthya vâhéto? Manárò thĩ lükrowmẽ kuõ tètthyótèthya tòprè~ to. Thĩ pũ mètthýẽ vă mètẽ?”

²⁰ “Khĩné mẽbè hó nè hó. Ûpẽ tòprè pũmètthýẽ nè pẽ?” Kayă bémũ hésũ lũ phúnuõ.

²¹ Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Dõ Mõnyèduõ akhènuõ, vă mẽ pè thĩ tètprõtèprya tãcò rò thĩ khyéthukhyéthé lõ cõ pwõ~ tòprè vă! ²² Mosè mekyă thĩ, lõ~ thĩ phúpřekhũ tahenuõ thĩ bè dũtalĩ lũphá a hé rò thĩ dũtalĩ lahyă aphá bí Mõnyèduõ nuõtõnyẽ. Ki héklyácó rò prè dõ a mẽ rëlõ yènuõma, Mosè máto. Thĩphyéthĩphuõ dõ~ nyènu tahe cáhtya mẽrëlõ prè. ²³ Phúnuõrò thyáphú thĩ ki khétalwócuõtalye tă Mosè a tètthyótèthya tãmé nuõ, thĩ ki tã dũtalĩ lahyă thĩ phúpřekhũ tahe aphá bí Mõnyèduõ akhènuõ, kihèrò thĩ dũtalĩ lahyă prè. Phúnuõrò bí vă zasímé kayãswĩ kayãse dõ Mõnyèduõ akhè rò thĩ cuõ thèplõdu vă mètẽ? ²⁴ Dyatèthũ tă ù phú thĩ myáhtye ù dõ aklõ nuõtahe tãmé. Mátõkhõnuõ, dyalyacõ dyalyatẽ lahyă thĩ thèplõ dõ thĩ ki ciryatõ ciryabè ù nuõ ní.”

È Ma Messia Ẹ?

²⁵ Jerusalemphú tahehe hé, “Judaphú khuklõkhuklyă pũ mètthýẽ lũ nuõma è hó ẽ? ²⁶ Myámõlé, a hébécó dõ kayă tòplutõphè anyèhyă cõ rò ù hé tãtũ lũ tòprè~ to. Khõnyáyẽ ma pè khuklõkhuklyă tahe thégne tãtẽ hyãnyă hó ná è ma Messia tòprè hó, phúnuõ ẽ ha? ²⁷ Û hé ná Krĩstu ki hyãpã nuõ, ù thégne adõaso tòprè~ to ù hé vâhé, manárò èyẽ a o tã dõbítẽ nuõ pè thégne prèyẽ.” Èthĩ hé lahyă phúnuõ.

²⁸ Bí Byacè Jesũ ithyótãpã ù dõ tètũtyă hõkũ akhènuõ, a èhtõhtya, “Thĩ thégne vă nuõma amávã. Vă o tã bítẽ hyă nuõma thĩ thégne málakõ nyă vă ni. Vă hyă cũ~ dũ vă thèplõ máto. Prè dõ a nõhya vă yètòprè nuõma, thĩ thégne lũ to. È ma prè dõ acó tòprè. ²⁹ Manárò vă thégne lũ, mẽtèhèrò vă yõ o dõ lũo hyă prè nuõ~. Prè nõhya vă ma è prè nuõ~.”

³⁰ A héhtuõ phúnuõrò èthĩ pũhtúpũ Byacè Jesũ. Manárò shuõkhẽ dõ ù ki pũ mètthýẽ lũ agnènuõ, a hyãtuõ híto akhu-akhyẽ ù pũhĩ lũ tòprè~ to. ³¹ Manárò ù zũerõ zũeé pãnyă lũ prè. Èthĩ hé lahyă, “Shýẽ~ Krĩstu ù hé nuõtòprè hyãpã akhènuõ, a ki mẽ tètprõtèprya éklõpã cõ ná yètòprè pã ẽ?” A hé lahyă phúnuõ.

Judaphú Khuklõkhuklyă Tahe Nõpũ Û Ná Jesũ

³² Èthĩ hébèhuô hébèthwé nĩdyélũ ná Byacè Jesũ Krĩstu ari-akyã phúyě akhěnuô, Pharisěophú tahe nĩhuô rò èthĩ ná bwídukhu tahe nõcuópũ Byacè Jesũ ná klyěphú dõ a opõ tẹlũhõdu nuõtahe.

³³ Byacè Jesũ hé, “Vã otõ nyěkuõpã ná thĩ to. Nyětyato pãma vã ki kãkhyě khyěthyá dõ prẽnõhyã vã yětõprẹ a o hó. ³⁴ Thĩ ki myápũthũ lahyã vã pã, manárò thĩ myáhtye vã to. Dõ vã lẹo akhãlẹ nuô, thĩ cuõ cyã kuõ vã tõprẹ~to.”

³⁵ Judaphú khuklõkhuklyã tahe hé nĩdyé lũ tõprẹ ná tõprẹ rò a hé lahyã, “Pẹ myáhtye cyã è to a hé nuõma, a kírẹ tanẹ cuõ tõ bitě ha? Ma a kírẹ cuõ dõ pẹ Judaphú cuõ kuõ dõ Greekphú nuõtahe aklẹ rò a kírẹ cuõ ithyóke Greekphú bĩnuõtahe ẽ ha? ³⁶ Htuõrò a hé, ‘Thĩ ki myápũ vã pã tadúrò thĩ myáhtye vã to,’ a hé phũnuô htuõrò, a hé pọ, ‘Dõ vã lẹo akhãlẹ nuô, thĩ cuõ cyã kuõ vã to,’ a hé phũnuõma a thézũ hé ítě ha?’ A hé nĩdyé lũ tõprẹ ná tõprẹ phũnuô.

Htyě Dõ A Dyěũ Thěhtwõprẹ

³⁷ Bí pwědulõ dõkhyě tonyě akhěnuô, Byacè Jesũ kahtò éhtõ, “Lõ~ kayã dõ a thěõ htyě tahenuô, nõhyã phyěõ lahyã htyě dõ vã oyě. ³⁸ Ûpẹpẹ~ bẹbẹ, dõ a zũenyãe vãnuô, phũ lisãsekũ hé, htyě dõ a dyé ù thěhtwõprẹ ahtyěklõ yěnuô, a ki htwĩhte dõ lũkũ pã.” ³⁹ Htyě dyé ù thěhtwõprẹ dõ Byacè Jesũ hé yěnuõma mã Thě Sãsě Byacè prẹ. Ûpẹpẹ~ bẹbẹ dõ a zũe lũ tahenuô, a ki nĩbẹ pã. Byacè Jesũ nĩbẹ hí tẹtaryědu taryěhtũ to, mẹtěhẹrò a thyě ihtòkãkhyě rò a kã kahtya dõ mókhu híto. Phũnuõrò Cómarya a Thě Sãsě hyãnuõo dõ èthĩ thěplòkũ tõprẹ híto.

⁴⁰ Bí kayã bẹmũ nĩhuõ Byacè Jesũ éhtõ hé phúyě akhěnuô, tahehe rò a hé, “È ma prẹprõ dõ pẹ opõmyásũ lũ nuõtõprẹ mãnyã hó.” A hé lahyã phũnuô.

⁴¹ Tahehe rò a hé, “Messia mãnyã hó,” manárò tahehenuô a hé, “Messia o dõ Galilea kẹ rò a ki hyã pã mãto. ⁴² Lisãsekũ hé, Messia ki hyã ohtya dõ Khwĩ Davi aklwĩalyãkũ pã, a ki hyã opacělyã dõ Khwĩ Davi o nĩdyé vĩ Bethelhem akũnuô pã, vãhẹto?” A hé lahyã phũnuô. ⁴³ Dõ Krĩstu akhu-akhyẹrò kayã bẹmũ tahe tanẹ lukhókhyělũ tòmũ ná tòmũ. ⁴⁴ Tahehenuô a thézũ pũ lũ, manárò ù pũ lũ tõprẹ~ to.

Judaphú Khuklõkhuklyã Tahe Zũe Jesũ To

⁴⁵ Bí klyěphú opõ tẹlũhõdu tahe kãkhyě khyěthyá dõ bwídukhu tahe ná Pharisěophú tahe a o akhěnuô, a sudyã èthĩ, “Thĩ pũkanĩ è to mẹtě?” A hé èthĩ phũnuô.

⁴⁶ Klyěphú opõ tẹlũhõdu tahe hẹsũ èthĩ, “Û hébèdõnyã thyáná ẹnuô a o tõprẹ~ to.”

⁴⁷ Rò Pharisěophú tahe hẹtakèsũ èthĩ, “Ma a ilo nĩkuõ có hó thĩ kõ? ⁴⁸ Pẹ dõ a htwõ tẹcóbucóbẹ a khuklõkhuklyã aklẹ yětahenuô bẹbẹ, Pharisěophú aklẹ yětahe nuõbẹbẹ, a zũe kuõ lũ nuõma a o nyã tõprẹprẹ ẽ? ⁴⁹ A o tõprẹ~ to. Kayã bẹmũ nuõtahe ma a thěgně kuõ Mosè a tẹthyótẹthya tõe~ to akhu-akhyě, a cuõ zũebõ zũebye dũgně lahyã prẹ. Cómarya ki cirya èthĩ pã,” Pharisěophú tahe hẹtakèsũ èthĩ phũnuô.

⁵⁰ Kayãmwı ná Nicodemo o tãprẽ. È ma a otõkuõ dõ Pharisẽophú aplãmuklẽ tãprẽ. Dõ arékhẽ nuõma a hyãno dõ Byacè Jesũ a o. Rò Nicodemo yẽ sudyã èthĩ, ⁵¹ “Kayã tãprẽ mehtuõhó kryã~ maĩtẽnuõ pẽ ki nĩhuõhĩ a hé to, pẽ ki myápũthẽgnẽ htuõhĩ atẽmẽ tahe híto nuõ, pẽ bè ciryanĩ è to pẽ tẽthyótẽthya ophúnuõ, vãhẽto?” A sudyã èthĩ phúnuõ.

⁵² Èthĩ hẽsũ lũ, “Nẽ ma~ Galilea kẹphú prẽprẽ. Myápũ rwó kãkhyẽ khyẽthya mõ lisãsẽ nuõ, nẽ ki myãhtye thẽgnẽ ná prẽpro nuõtãprẽ ohtya dõ Galilea kẹkũ pã mãto.”

⁵³ Htuõrò kayã kãkyã lõ dõ ahi pwõ~ tãprẽ.

8

Prẽmò Cuõthũ Prẽkhũ Tãprẽ

¹ Manãrò Byacè Jesũ rò a cuõhtyakyã dõ Oliva sokhu. ² Anotõrõ mõlĩromũ akhẽnuõ, Byacè Jesũ kãkhyẽ khyẽthya dõ tẽlũtyã hõkũ. Kayã pwõ~ tãprẽ hyã otava lõplĩ lũ. Htuõrò a onyãtã rò a ithyõithya èthĩ. ³ Prẽithyó tẽthyótẽthya athará tahe ná Pharisẽophú tahenuõ a pũhyãní prẽmò tãprẽ dõ Byacè Jesũ a o. Èthĩ myãhtye lẽnĩ prẽmò yõtãprẽ bí a cuõthũ prẽkhũ akhẽnuõ. Èthĩ nõihtõ prẽmò yõtãprẽ dõ kayã bẽmũ a mẽthẽnyẽ. ⁴ Htuõrò a hé Byacè Jesũ, “Thará, prẽmò yõtãprẽ ma pẽ myãhtye lẽnĩ có lũ bí a cuõthũ prẽkhũ akhẽnuõ có. ⁵ Mosè a tẽthyótẽthya akũnuõ, a mekyã pẽ ná prẽmò phúyẽ tahe nuõma tõbè tãthyẽkyã è ná lõ. Nẽ kuõkelẽ~, nẽ kírẽ hékuõ phútẽ?” ⁶ Thyáphú èthĩ pũnĩ Byacè Jesũ a tẽhébèthũ ngõ tahe agnẽnuõ, a hyãpũ sudyã khobyẽprẽ lahyã Jesũ.

Manãrò Byacè Jesũ onyã palõtã rò a ngõlyã rã li ná akanõ dõ hemũklẽ. ⁷ Èthĩ yõ sudyã htuõhtuõ sudyã thyáthya lũ akhu-akhyẽ, a ihtò rò a hé èthĩ, “Kayã dõ thĩklẽ tãprẽprẽ nuõ, a ki hé nĩdyẽ anẽ ná atẽthũ oto hẽnuõ, tã rẽlõmõ prẽmò yõtãprẽ ná lõ nuõ,” a hé phúnuõ. ⁸ Byacè Jesũ onyãtã khyẽthya rò a rãtã khyẽthya li ná akanõ dõ hemũklẽ.

⁹ Bí èthĩ nĩhuõhó Jesũ héphúnuõ akhẽ, èthĩ htekãkyã lõ tãprẽ htuõ tãprẽ. A muõprẽ tahe htekã rẽlõ ù. Dõkhyẽ rò prẽmò nuõtãprẽ ihtò okyã túkuõdũ ná Jesũ prẽ. ¹⁰ Byacè Jesũ ihtò rò a sudyã lũ, “Mõmuõ, èthĩ cuõtõlõ bítẽ? Û cirya pã nẽ tãprẽ~ to è?”

¹¹ Rò a hẽsũ lũ, “A opã tãprẽ~ to.”

Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Vã ma~ vã cirya nẽ toto. Kãmõ rò mepã tã tẽthũ tãmẽ ní~,” a hé lũ phúnuõ.

Byacè Jesũ Ma Hekhu Atẽlĩ

¹² Byacè Jesũ hé khyẽthya kayã nuõtahe, “Vã ma hekhu atẽlĩ. Kayã dõ a krwõ vãkhyẽ tãprẽprẽ nuõ, a cuõ pã dõ tẽkhítẽlõ aklẽ takhyã~ to. A ki nĩbè tẽlĩ dõ a dyẽ lũ thẽhtwõprẽ athẽ yẽnuõ pã.”

¹³ Pharisẽophú tahe hé lũ, “Nẽ hẽsoluõ nĩ nẽrinẽkyã tahenuõ lẹzũenĩ akhãlẽ o náto. Mamẽtẽrò pẽ zũenĩ nẽ tẽhébè to hẽrò nẽ hẽbè nĩdyẽ lõdũ prẽ nẽrinẽkyã prẽ,” èthĩ hé lũ phúnuõ.

14 Byacè Jesù hésù èthì, “Vă hé nıdyé có vřivăkyă tadúro vă hé yëtahe nuôma atô prè metêhéro vă obítěhyă nuô vă thégně nıdyé, vă kírè cuố bítè pã nuô vă thégně nıdyé prè. Manáro vă obítěhyă, tomaná, vă kírè cuố bítè pãnuô thỉ thégně to. 15 Thỉ dăcirya ù kihéro thỉ cirya ù phú prèlu hekhuphú aléklô męnuô prè. Vă rò vă cirya ù tôprè~ to. 16 Manáro vă ki cirya ù hénuô, vă ki cirya cócótetę ù prè, metêhéro vă cirya túdú tôprè mătó. Vă męró tỗkuố ná văphẻ đố a nõhyă vă yětôprè. 17 Đố thỉ tệthyótệthya akũ nuô, ù rảo ná ki kayă thényẻ hébẻhte thyălũ hénuô, èthỉ tệtẻbẻ tahenuô ù dya ná a tỗhỏ. 18 Vă hébẻ nıdyé vřivăkyă vă. Văphẻ đố a nõhyă vă yětôprènuô, a hésodonyă nıkuốđú vřivăkyăkyă, phúnuôrò pẹ thégně héhte thyălũ prè.” A hé èthỉ phúnuô.

19 “Nẻphẻ otỏ bítẻ?” Èthỉ sudyă lũ phúnuô.

Rò a hésù èthỉ, “Vă rò thỉ thégně toto, văphẻ rò thỉ thégně toto. Thỉ ki thégně vă kihéro thỉ thégně kuốđú văphẻ prè.” A hésù èthỉ phúnuô. 20 Bí a ithyó ù đố tệtlũtyă hỏkũ akhẻnuô, a hé èthỉ phúnuô. Akhălẻ lẻithyó ù đố tệtlũtyă hỏkũ yẻnuôma, a ophủ ná lẻbe-oplỏ tẻmẻlủtỏ akhăshyẻ. Manáro đố Cómarya taritaryă one pẹ Jesù đố ù ki mẻthyẻ lũ agnẻnuô, a yỏ tuố tyahító akhu-akhyẻ, ù pủ lũ tôprè~ to.

Bí Vă Kírẻ Cuố Akhălẻ Nuô Thỉ Cuốcyătó

21 Byacè Jesù hé pẹ pỏ èthỉ, “Vă ki htecuốhỏ pã, rò thỉ ki pủthủ vă pã. Thỉ ki thyẻ pã tadúro Cómarya plwỏkyă thỉ tệthủ yẻtahe to. Bí vă lẻcuố khălẻ nuô thỉ cuốcyătó,” a hé èthỉ phúnuô.

22 Phúnuôrò Judaphủ khuklỏkhuklyă tahe hé lũ, “A hé ná bí èlẻcuố akhălẻ nuô, pẹ cuốcyătó a hé phúnuôma a kírẻ mẻthyẻ nıdyédú anẻ pã ẻ ha?” A hé lahyă phúnuô.

23 Byacè Jesù hé èthỉ, “Vărò mỏkhu a htyẻphủkẻphủ tôprẻ, manáro thỉ ma hekhu a htyẻphủkẻphủ prè. Lỏ~ thỉ tẻtanẻ tahenuô, a ícủ lỏ ná hekhu prè. Lỏ~ vă tẻtanẻ tahenuô, a ícủ ná mỏkhu. 24 Phúnuôrò, vă hé thỉ ná thỉ ki thyẻ pã tadúro Cómarya plwỏkyă thỉ tệthủ yẻtahe to vă hé thỉ nuôma yẻhỏ. Vă ma ẻpẻnuô vă héso pẻtuốhỏ thỉ rò thỉ ki zủeto hénuô, thỉ ki thyẻ pã tadúro Cómarya plwỏkyă thỉ tệthủ yẻtahe to.”

25 Èthỉ sudyă lũ, “Nẻ ma ẻpẻ?”

Rò Byacè Jesù hésù èthỉ, “Vă ma ẻpẻnuô, vă hétuốhỏ thỉ đố kalủkhẻ nuôpã có. 26 Vă ki hé thỉrithỉkyă hénuôma, a lẻhé oẻlảpã, htuốto vă lẻdya thỉ tệthủ nuô, a oẻlảpãpã. Manáro ngỏ đố vă hé pẹ prèlu hekhuphủ yẻtahe nuôma mảprẻ vă nủhuố đố prẻ đố a nõhyă vă yẻnuô tôprẻ a o rò tẻ đố a hé tahe nuôma a tỏprẻ,” a hésù èthỉ phúnuô.

27 Byacè Jesù hé pẹ èthỉ ná aphẻ ari-akyă nuô, èthỉ thégnẻplỏ lahyă to. 28 Đố èthỉ thégnẻplỏto akhu-akhyẻ Byacè Jesù hé èthỉ, “Shyẻ~ thỉ mủthyẻhtya prèlu aphủkhủ mả vẫy đố krusu díkẻ hihtủlỏ akhẻpãnuô, thỉ ki thégnẻno ná vă ma kayă đố vă hésuố htuốpẻhỏ thỉ nuôtỏprẻ pã. Htuốto thỉ ki thégnẻhyă ná vă mẻ củ~ đú vă thẻplỏ mătó, rò vă hébẻprẻ tẻ đố văphẻ ithyóithya vă nuôtahe prè nuô thỉ thégnẻđú pã. 29 Htuốrò prẻ đố a nõhyă vă

yětôprẽnuô, a okuô ná vǎ. Vǎ mẹtô lǔthẽplò pwǒ- tôphuố có akhu-akhyẽ a vǐkyǎ vǎ to.” ³⁰ Bí ừ nǐhuố a hé phúyẽ akhẽnuô, ừ zũenyǎe ényacó lǔ.

Tẹmátẹcố Ki Plwǒkyǎ Thĩ Pǎ

³¹ Byacè Jesũ hé Judaphú đố a zũenyǎe lǔ nuôtahe, “Ki thĩ cữe pũmanĩ vǎ tẹithyóithya yẻtahe hénuôma, thĩ htwǒhó vǎ khǒpacẻ đố a tặtẻ tahe hó. ³² Rò thĩ ki thẻgnẻ tẹmátẹcố pǎ. Rò tẹmátẹcố ki plwǒhte thĩ pǎ,” a hé èthĩ phúnũô.

³³ Èthĩ hẻsũ lǔ, “Pẻ ma Abraham aklwǎlyǎ tahe, pẻ cuốhtwǒnó ná ừcủ tôphuố- to. Nẻ cuố hé tuố ná tẹmátẹcố ki plwǒhte thĩ pǎ, phúnũô phútẻ?” Èthĩ sudyǎ lǔ phúnũô.

³⁴ Rò Byacẻ Jesũ hẻsũ èthĩ, “Vǎ hẻcốcố thĩ, lỏ- kayǎ đố a mẻ tẻthủ nuôtahe ma a htwǒhó tẻthủ acủhó. ³⁵ Củ hénuôma, a ocủ tộkuố ná hibyacẻ nuôma anĩ to. Manárò phứprẻkhủ tôprẻ hénuôma, a ocủ tộkuố ná hiphủphyǎphủ tacủprẻ. ³⁶ Phúnũôrò Cỏmarya aphủkhủ mǎ vǎyẻ ki ilyẻ plwǒhtekyǎ hó thĩ ná tẻthủtẻora yẻ hénuô, thĩ nẻbẻhó tẻpalǎ mǎlakỏ hó. ³⁷ Thĩ htwỏ Abraham aklwǎlyǎ nuôma vǎ thẻgnẻ prẻ. Manárò vǎ ithyó thĩ rò thĩ khǎlẻkủ okuốũ to akhu-akhyẻ, thĩ pũmẻthyẻ vǎ. ³⁸ Vǎ hẻsoluố pẻ thĩ phứ vǎphẻ hẻsoluố pẻ vǎ nuôtahe. Thĩ kuốke rò, thĩ mẻ phứ thĩ nǐhuố đố thĩphẻ tahenuô a o.” A hé èthĩ phúnũô.

³⁹ Èthĩ hẻsũ lǔ, “Pẻphẻ ma Abraham.”

Rò Byacẻ Jesũ hẻsũ èthĩ, “Thĩ ki mǎlakỏ Abraham aphủ tahe hénuô, thĩ ki mẻ thyǎphủ è mẻnuô kỏkỏ. ⁴⁰ Vǎ hẻsoluố pẻ thĩ ná tẹmátẹcố đố vǎ nǐhuố vǎphẻ hẻsopẻ vǎ nuôtahe tadừrò thĩ pũmẻthyẻ vǎ. Abraham mẻnó phúnũô tôphuố- to. ⁴¹ Thĩ krwỏmẻkuố phứ thĩphẻ shyẻtỏ mẻnuô có,” a hé èthĩ phúnũô.

Rò èthĩ htẻsũ, “Pẻphẻ otủ Cỏmarya tôprẻ- tuố. Pẻmuốpẻphẻ cuốthủcuốplǎ lǔ rò aphủ o nẻdyẻ pẻ mǎto.” A htẻsũ phúnũô.

⁴² Rò Byacẻ Jesũ hẻsũ èthĩ, “Thĩphẻ ki mǎlakỏ Cỏmarya hẻrò thĩ mỏnẻkủ vǎ kỏkỏ, mẻtẻhẻrò vǎ o đố lủo hyǎ rò khỏnyǎyẻ vǎ hyǎo bẻyẻprẻyẻ. Vǎ hyǎ củ- dủ vǎ thẻplỏ mǎto, vǎphẻ nỏhyǎ vǎ prẻ. ⁴³ Vǎ hé pẻ thĩ rò thĩ cuố thẻgnẻplỏ có taki- to rò ma a mẻ có phútẻ? Thĩ thẻgnẻplỏ to mamẻtẻhẻrò thĩ thẻzủ nẻđǎ cỏnyǎ vǎngỏ taki- to. ⁴⁴ Thĩphẻ ma khẻnẻricyǎ khukỏ đố ừ é ná Satan nuôtỏduố hó. Thĩ thẻzủ krwỏmẻkuố phứ thĩphẻ a tẻthẻzủ nuỏprẻ. Thĩphẻ ma a htwỏ prẻmẻthyẻ kayǎ đố kalủkhẻ pǎ có. Tẹmátẹcố o đố lủkủ to akhu-akhyẻ, a nẻđǎ krwỏmẻ kuốũ tẹmátẹcố to. Bí a hẻbẻ akhẻnuô, a tẻlahỏlahya tahe nuôma a htwỏ hó lủ lẻklỏ hó. È ma kayǎ lahỏlahya tôprẻ rò a htwỏ hó lỏ- tẻlahỏlahya tahe aphẻ hó. ⁴⁵ Mẻtẻhẻrò vǎ yỏ hẻbẻ pẻ thĩ tẹmátẹcố akhu-akhyẻ, thĩ zủe to. ⁴⁶ Vǎ mẻtẻ nuôma a thủprẻ a hé rò a zủbẻ nuôma đố thẻklẻ nuô a otỏprẻprẻ ẻ? Vǎ ki hẻbẻtẻ đố amǎacỏ taheprẻ kihẻrò mamẻtẻ rò thĩ zủe vǎ to. ⁴⁷ Cỏmarya aphủalyẻ tahe nuôma a thẻkrủthẻlỏ nẻđǎ Cỏmarya angỏ. Manárò thĩ ma Cỏmarya phứmỏphủkhủ tahe mǎto akhu-akhyẻ, thĩ nẻđǎ lủngỏ to.”

Byacẻ Jesũ Ná Abraham

⁴⁸ Phúnuô rô Judaphú tahe hé Byacè Jesù, “Pè hé nè, nè ma Samariaphú tòprè, htuô rô khiné mẽbè nè, pè héphúnuô ma amányato ẽ?”

⁴⁹ Rò Byacè Jesù hésù èthi, “Khiné mẽbè vǎ mǎto, vǎ bedubehtǔ vǎphẽ rò thĩ bedubehtǔ vǎ to. ⁵⁰ Vǎ thézǔ nõhtuthé ǔ ná vǎnẹ phúnuô mǎto. Maná rô Cómarya ma prè dǔ a thézǔ htuthení vǎ. Prè dǔ a ki cirya ǔ pǎnuôma è hó. ⁵¹ Vǎ hécó có thĩ, kayǎ tòprèprè ki a cǔe nǐdǎ vǎngó hénuô, a thyẽpǎ takhyá-to,” a hé èthi phúnuô.

⁵² Judaphú tahe hé lǔ, “Khõnyá rô pè thégne tǎtẹhó ná khiné mẽbè nè hó. Abraham thyẽhtuõhó, prèprò tahe- ma a thyẽ htuõhóhó. Maná rô nè cuõhétuõ ná kayǎ tòprèprè ki cǔe nǐdǎ vǎngó hénuô, a thyẽpǎ takhyá-to, nè hé phúnuô. ⁵³ Ma nè duklõnyǎ ná pèphẽ Abraham ẽ? È thyẽ htuõhó, prèprò tahe- ma a thyẽ htuõhóhó. Nè tanẹ nǐdyé nènẹ ná ǔpẽ?” Èthi hésù lǔ phúnuô.

⁵⁴ Rò Byacè Jesù hékǎkhyèsù èthi, “Vǎ ki htuthé nǐdyé vǎnẹ kihèrò vǎ tẹhtuthé yènuô, lészǔ thèlèni ná tǔcô- to. Vǎphẽ dǔ thĩ hé nǐdyé ná thĩ Cómarya yètòprènuô, è ma prèmeli metakhẽ vǎ hó. ⁵⁵ Thĩ thégne lǔ to tadú rô vǎ thégne lǔ. Ki vǎ hé ná vǎ thégne nõ lǔ to hèrò, vǎ htwõ kayǎ lahõlahya thyáná thĩnuô hó. Vǎ thégne tǎtẹ có è rò vǎ nǐdǎ lǔngó. ⁵⁶ Thĩphẽ Abraham thèluõ myáhtye dǔ vǎ ki hyǎ dǔ hekhu yẽ. A myáhtyehó rò a thèkrǔthèlõ hó,” a hésù èthi phúnuô.

⁵⁷ Rò Judaphú tahe hé lǔ, “Nanyǎshyẽ- rò nè bã hító rò nè cuõ myáhtyenõ Abraham phútẽ?”

⁵⁸ Rò Byacè Jesù hésù èthi, “Vǎ hécó có thĩ, Abraham ohító akhẽ, vǎ one rẹ htuõdú hó,” a hésù èthi phúnuô. ⁵⁹ Yètòphuõ rô èthi ihtuô lahyǎ lõ rò a kírẹ tǎthyẽ lahyǎ ná Byacè Jesù. Maná rô Byacè Jesù cuõ tadwõuõbíkyǎ anẹ rò a htecuõmékya bí tẹlǔtyǎ hõkũnuô.

9

Byacè Jesù Zasímékya Kayǎ Phémèthèkhí Tòprè

¹ Bí Byacè Jesù cuõ dǔ klyálo akhẽ, a myáhtye kayǎphẽ mètèkhí dǔ a muõhókũ tòprè. ² A khõpacẽ tahe sudyǎ lǔ, “Thára, kayǎphẽ yètòprè cuõ mètèkhí pǎ có dǔ a muõhókũ ma, dǔ ètèthú khukhyẽ ẽ, mǎtoroma, dǔ amuõaphẽ tẹthú khukhyẽ ẽ?” A khõpacẽ tahe sudyǎ lǔ phúnuô.

³ Rò a hésù, “A tẹthú mǎtoto, amuõaphẽ tẹthú mǎtoto. Maná rô thyáphú Cómarya a tẹpròtèprya ki oluõhtya dǔ è tẹhtwõprè akũ rò a kí prè. ⁴ Dǎ mǔkhí hító nuô, pè bè mẹ pẹ prè dǔ a nõhyǎ vǎ yètòprè atèmẹ. Mǔkhí rò ǔ męcya pǎ tòprè- to nuô, a ki hyǎtuõ pǎ. ⁵ Bí vǎ opǎ bí hekhu yẽ akhènuô, vǎ ma hekhu atèli rò a dyé ǔ tẹthèkhuthégne dǔthudóthé tǔkyẽ tòprè hó,” a hé èthi phúnuô.

⁶ A héhtuõ phúnuô rò, a htuplátǎ aplĩhtyẽ dǔ hekhu rò a nícópé he ná aplĩhtyẽ rò a kírẹ dǔ kayǎphẽ yètòprè a mètèplò lo. ⁷ Rò a hé kayǎphẽ mètèkhí yètòprè, “Cuõmõ, cuõ plèplĩkyǎ nè mètèyẽ dǔ Siloa htyèò nuô ní-” (Siloa angólasá ma “nõcuõ”). Yètòphuõ rô kayǎphẽ yètòprè cuõ plèplĩkyǎ htuõ amètè, rò a kǎ akhènuô, a mètè lí hyǎ.

⁸ Rò ahi khăšòkhăshyé tahe ná kayă dǒ a myáhtyenó lǔ kwïesè tahenuô, a sudyă nıdyé lǔ tôprè htuô tôprè, “Kayăphě mèthèkhí onyă kwïesè nuôtôprè ma èhó ẽ?” A hé lahyă phúnuô. ⁹ Rò tahehe nuô, a hé lahyă, “È hónuô.”

Takehe rò a hé lahyă, “È mătó, a cô ná è phúnuôprè,” ǔ hé lahyă phúnuô.

Manárò anébyacè nıdú rò, a hé sòkadǒ nıdyé ané, “A kwïesè nuôtôprè ma văhó,” phúnuô.

¹⁰ “Rò nè cuô mèthèlǐ kăkhyě cyă khyěthyá phútě?” Èthǐ sudyă lǔ phúnuô.

¹¹ “Jesũ hé nuôtôprè nıcǒpé hemú rò a kırıé dǒ vă mèthèplòlǒ. Rò a nõcuô plèplıkyă vă dǒ Siloa htyèò. Vă cuô plèplıkyă htuô rò vă kă akhènuô, a lıhyă pè vă,” a hé pè èthǐ phúnuô.

¹² “Khõnyárò kayă nuôtôprè obıté?” Èthǐ sudyă lǔ, rò,

“Vă thègnèto,” a hésũ èthǐ phúnuô.

Pharisèophú Tahe Sudyămyá Kayăphě Mèthèlǐ Kăkhyě Khyěthyá Nuôtôprè

¹³ Èthǐ écuô kayă mèthèkhínó tôphuô nuôtôprè dǒ Pharisèophú tahe a o.

¹⁴ Bí Byacè Jesũ nıcǒpé hemú rò a mǐlka kayăphě mèthèkhí nuôtôprè ma a yǒ tătó ná Mõnyèduô nuôtõnyé. ¹⁵ Rò Pharisèophú tahe cuô sudyăkuô lahyă è ná a cuô mèthèlǐ kă phútě nuô ari-akyă. Rò a hé pè Pharisèophú tahe, “A kırıé paá dǒ vă mèthèplòlǒ rò bí vă cuô plèplıkyă htuô lǔ nuô vă mèthèlǐ kăkhyě,” a hé phúnuô.

¹⁶ Pharisèophú tahe hé, “È ma a o dǒ Cómarya a o hyă mătó, mètèhèrò a duô kuô Mõnyèduô to nuô-.”

Manárò tahehenuô a hé lahyă, “Prèoraphú tôprè cuõmè cyă tuõ tètprètèprya phúyè tahe phútě?” Phúnuòrò èthǐ thèplò lùkhó lǒkhyèlǔ tòmü ná tòmü.

¹⁷ Dǒkhyè rò èthǐ sudyă khyěthyá kayăphě mèthèkhínó tôphuô yètôprè, “È mè lǐ kăhó nè mèthè hó, phúnuòrò nè ki hé è ná è ma a htwǒ kayă phútě tôprè tẽ?”

Rò a hésũ èthǐ, “È ma prèprǒ tôprè,” a hésũ phúnuô.

¹⁸ È ma mèthèkhínó htuôtôphuô rò khõnyáyě a lǐ kăkhyè nuô, Pharisèophú tahe zıé nyă hí lǔ toto, rò a nõcuô é ke ǔ ná amuõaphě. ¹⁹ Rò èthǐ sudyă amuõaphě, “Yěma thǐphú dǒ thǐ hé nıdyé è ná a mèthèkhí pă có dǒ muõhókũ nuôtôprè ẽ? Khõnyárò a cuô mèthèlǐ kăkhyè cyă phútě?” A sudyă amuõaphě phúnuô.

²⁰ “È ma pèphú málakǒ ni. A mèthèkhí málakǒ pãnyă dǒ muõhókũ ni.

²¹ Manárò khõnyáyě, a mèthè lǐkăkhyè phútě, maúpě mǐl kăkhyè pè lǔ pè nuô pè thègnèto. Sudyă myádũ ènuô. A dutăthénète hó. A hésũplǒ hésũphé cyă nıdyéhó anéhó,” èthǐ hésũ phúnuô. ²² Bínuôkhè nuô, Judaphú khuklókuklyă tahe thèplò sukũ lǒ lǔ, kayă tôprèprè dăhéhó ná Jesũ ma Messia hénuôma, èthǐ vèhtekyă có kayă dǒ a hé phúnuô tôprè dǒ tètóbè hǒklǒ akhu-akhyè, amuõaphě tahe théisè Judaphú khuklókuklyă tahe alé rò, a hé lahyă ná pè thègnèkuô to, a hé phúnuô prè. ²³ Túrò amuõaphě hé, “Sudyădũ lǔ nuô, a dutăthénète hó,” a hé phúnuôma dǒ tètítèkyă yè akhu-akhyè hó.

24 Pharisëophú tahe éhyă khyěthyá kayă mèthèkhínó yětôprè rò èthĩ hé lữ, “Ólyacócó dố Cómarya anyěhyă nuô, pè thégñě ná kayă mēlĩkạ nệ mèthè nuôtôprè ma prèora-othyăphú pré,” a hé lữ phúnuô.

25 Rò a hésû èthĩ, “Prèora-othyăphú mặ ể, mặto ể nuô vắ thégñě to. Vắ thégñě prétú dố arékhě vắ mèthèkhĩ, khõnyàrò vắ mèthèlĩ hó yěnuô pré.”
26 Htuõrò “È məkryá~ pẹ nệ phútế? A mẹ lĩkạ pẹ nệ phútế?” Èthĩ sudyă khyěthyá lữ phúnuô.

27 “Vắ hé pệhtuõhó thĩ rò thĩ nĩdă to. Thĩ thézủ nĩhuỗ khyěthyá metế? Thĩ thézủ htwõkạkuỗ a khõpacế ể?” A hésû èthĩ phúnuô.

28 Yětôphuõrò, èthĩ thèplòdu, hé takhwótakè lữ, “Nệ ma èkhõpacế. Pẹ ma Mosè a khõpacế dủ,” a hé lữ phúnuô. 29 “Cómarya hébè ná Mosè mú~ nukhě nuôma pẹ thégñě. Manàrò kayă yětôprè, a otõ bítěhyă nuô pẹ thégñěnoố có taki~ to.”

30 Kayăphế yětôprè hésû kạkhyế pọ èthĩ, “Kayă yětôprè a mēlĩ kạkhyế cyă có vắ mèthèplò có rò, a otõ bítěhyă nuô pẹ thégñěto thĩ cuõhé tồkuôrò a tapạ-ihủ cónyă vắhó. 31 Prèoraphú kwĩ tẹmẹcwọ nuô, Cómarya nĩdă to nuôma pẹ thégñě. A nĩdăpré tú kayă dố a zủe lữ rò a metỗ lữthèplò nuôtahe pré. 32 Ủ mēlĩ kạ cyă kayă mèthèkhĩ dố muộhókủ nuô dố hekhu htwõlủ mókhu htwõthế tuộkhõnyă nuô pẹ nĩhuõnố tồprè~ to. 33 Kayă yětôprè a odố Cómarya a ohyă kimặto hénuôma, a mẹcyă tồcồ~ to,” a hé kạkhyếsủ èthĩ phúnuô.

34 Pharisëophú tahe hésû kạkhyế lữ, “Nệ tẹthứtẹora după có dố nệ opacếlyạ akhế rò nệ cuõ ithyó kạkhyế pẹ pẹ phútế?” A hé lữ phúnuôrò a vẹhtekyă lữ dố tẹcỏbế hõklỗ.

Kayă Mèthèkhĩ Dốthudốthế Tahe

35 Bí Jesũ nĩhuỗ ná ủ vẹhtekyăhó kayă mèthèkhĩ yětôprè akhếnuô, Byacè Jesũ cuõpủ myáhtye lữ rò a hé lữ, “Nệ zủe prẹlukayă aphúkhủ ể?”

36 Rò a hésû Jesũ, “Thárá, è ma ửpế? Thyáphú vắ ki zủe è rò héluỗ pẹ vắ,” a hé lữ phúnuô.

37 Byacè Jesũ hé lữ, “Nệ myáhtye htuõhó è hó. Nệ hébè lữ khõnyă yětôprè nuôma è hỏ.”

38 Rò kayă yětôprè hé lữ, “Byacè, vắ zủe hó,” a hé rò a dúngũlyạ cỏbếhtya Byacè Jesũ.

39 Rò Byacè Jesũ hé lữ, “Thyáphú prẹlu hekhuphú tahe ki myáhtye lyạ nĩdyế atệthủ agnếnuôrò, vắ hyălyạ dố hekhuyế hó. Kayă dố athyaná kayă mèthèkhĩ rò a thégñěkuỗ Cómarya a tẹmặtẹcỏ to tahenuô, vắ ki mēlĩ kạ èthĩ mèthè pắ. Manàrò kayă dố a hé lyạ nĩdyế anế ná vắ thégñě htuõhó Cómarya a tẹmặtẹcỏ tahenuô, a ki htwõ thyáná kayă mèthèkhĩ nuôtahe pắ.”

40 Pharisëophú dố a o lahyă bínuô tahe nĩhuỗ a hé phúyế rò a sudyă Jesũ, “Nệ thế hé pẹ ná pẹ mèthèkhĩ kuỗ phúnuô ể?”

41 Rò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Thĩ ki mèthèkhĩ kihérò thĩ thégñě tặtệhĩ tẹmặtẹcỏ to akhu-akhyế thĩ tẹthủ oto. Manàrò khõnyáyế thĩ hé ná thĩ mèthèlĩ akhu-akhyế, thĩ tẹthủo,” a hé èthĩ phúnuô.

10

Tèhébékho Prèkyèthímí Ari-akyã

¹ Byacè Jesũ hékhongó, “Vã hécóó thĩ, kayã dõ a hyãnuõtõ dõ thímípo a kadãkũ to tôprèprè, rò a ki hyãhtya nuõbé dõ aruô tôphopho hénuôma, prèhuôehí, prèpúphe zéplée ù prè. ² Manárò kayã dõ a hyã nuõtõ dõ kadãkũyè tôprèprè nuôma prèkyèthímí mã hó. ³ Prèopõ kadãkũ yètôprènuô, a ki bãmõsũ pé prèkyèthímí yètôprè kadãkũ pã. Thímí tahe níđã thégnè lũngó. Rò a éhte nídyé athímí tahe tôduõ ná amwì tôcô, tôduõ ná amwì tôcô dõ apoklõ rò athímí tahe krwõkuõ lõ lũkhyè. ⁴ Athímí tahe yõ tõi dyé lũngó akhu-akhyè, bí a éhte htuõlõ hó athímí tahe dõ apoklõ akhènuô, è rò a cuõ rẹ dõ nyè, athímí tahe rò a krwõkuõ lõ lũkhyè. ⁵ Thímí yètahenuô, a krwõkuõ kayã dõ aruôtahe akhyèto, mètèhèrò èthĩ nĩhuõnõ lũngó to, a thégnèno lũ to akhu-akhyè, a klya taphãkyã lõ~ kayã dõ aruô tahe alé prè.” ⁶ Byacè Jesũ dõnyã pé èthĩ ngókhãkho yètõtõ tadúró èthĩ thégnèplõ lahyã angólasá to.

⁷ Phúnuô akhu-akhyè, Jesũ hé khyèthya, “Vã hécóó thĩ, vã ma thímípo a kadãkũ hó. ⁸ Lõ~ kayã dõ a hyã rẹ dõ vãnyèhyã nuôtahe ma, prèhuôehí, prèpúphe zéplée ù tahe prè. Rò thímí tahe níđã èthĩ ngó to. ⁹ Vã ma kadãkũ hó. Lõ~ kayã dõ a hyãnuõ dítú ná vã dõ a mãdũ kadãkũ yètahe nuô, a ki nĩbè tèmèlwóhtekã pã. A ki hyãhte hyãnuõ rò a ki myãhtye a lèesè akhãlé pã. ¹⁰ Prèhuônuô a hyãmètè hénuôma, thyáphú a ki hyã ehuôehí ní, a ki hyã mètthyèní ù, a ki hyã mepýémekyã ù agnèprè. Vã rò thyáphú ù ki ní tètwtwõprè htuõto thyáphú ù tètwtwõprè ki lõbã tãpõtãpè agnè nuôró vã hyã prè.

¹¹ “Vã ma prèkyèthímí dõ aryá tôprè. Prèkyèthímí dõ aryá tôprènuô a dyélyãkyã athèplõ htwõprè dõ thímí tahe agnè. ¹² Ki dakèkyè thímí ná ù hénuôma, thímí yètahenuô atè mãto akhu-akhyè, bí a myãhtye htwimì hyã akhè, a dyakyã thímí rò a hteklyakyã prè. Rò htwimiyè ki hyã ahyè púekyã thímí pã, rò a hyã mē klyapruõ klyapryãkyã lõ thímí pã. ¹³ Prè dakèkyè thímí yètôprènuô, a hteklya taphãkyã, mètèhèrò a mọ nídyé thímí yètahe to.

¹⁴ “Vã ma prèkyèthímí dõ aryá tôprè. Vã thégnè vã thímí rò vã thímí thégnè vã. ¹⁵ Athyaná nuôhó, vãphè thégnè vã rò vã thégnè vãphè, rò vã dyélyãkyã vã théplõ dõ vã thímí tahe agnè. ¹⁶ Vã thímí dõ aruô dõ a o bí apokũ yètonuô a opã tahe. Vã bè ékã kuõ èthĩ pã. Èthĩ ki níđãkuõ vã ngó pã, rò èthĩ ki kã htwõ tõ lõ lũ thímí tòmũtuõ, prèkyèthímí a Byacè tôprè~ tuõ pã. ¹⁷ Vãphè mõi vã mètèhèrò thyáphú vã ki htwõprè kãkhyè khyèthya nuô, vã dyélyãkyã vã théplõ htwõprè. ¹⁸ Vã ki nõmètthyè ù ná vãné to hénuô, ù mètthyè cyã vã tôprè~ to. Vã dyélyãkyã vã théplõ yènuôma, ù nõshyo vã tôprè~ to, vã théplõ ná vã théplõ dyélya nídyédũ prè. Vã o ná vã tètwtwõprya dõ vã thézũ dyélyãkyã vãthè ma a nĩní, vã thézũ phyédwókhyè è ma~ a nĩní prè. Vãphè mehyãní vã ngó ná vã bèmē phúyè,” a hé pé èthĩ phúnuô.

¹⁹ Dó a hébè phúnuô akhu-akhyě, Judaphú tahe lụkhókyă khyělǔ nyệmu.
²⁰ Kayă éprè hé, “È ma khiné mebè lǔ rò a tamwĩ pré. Cuố nịdă tuố lũngó metě?”

²¹ Manárò dỏ aruô tahenuô a hé kuốke, “Khiné mebè kayănuô a hébè mephúyě to. Khiné mełıkă cyă nyă ùmèthè ế?” A hé lahyă phúnuô tahe.

Judaphú Tahe Zúe Jesũ To

²² Bínuôkhế dỏ vĩ Jerusalem akũnuô, a tóná Judaphú thĩtahe mẹ pwế tốpwế dỏ ừ é ná tẻhẻnẻhtya kạkhyế tẻbe sảsẻ tẻlủhỏdu mú- nukhế nuô, a o tốpwế.* ²³ Bínuôkhế a tóná kẻrỏkhế rò Jesũ o bí tẻlủtyă hỏkũnuô rò a cuốrwỏ bí khảlẻ tốpho dỏ ừ é ná Khwĩ Solomo hidăkuố nuôtỏpho alẻ.
²⁴ Judaphú tahe hyă oplu tavaỉỏ lǔ rò a hé lǔ, “Nẻ ma ừẻ nuô nẻ hẻsủlủỏpẻ pẻ pẻ tốphuố- to, nẻ nỏopỏ myásủ nyẻpỏ pả có pẻ bá- tẻ pả có? Nẻ ki mảlakỏ Krĩstu hẻrỏ hẻsủlủỏ pẻ pẻ,” a hé lǔ phúnuô.

²⁵ “Vả héhtủỏ pẻ hỏ thĩ rò thĩ zủeto. Tẻprỏtẻprỏyả dỏ vả mẹ ná vảphẻ amwỉ tahenuô, a hébẻ pẻhỏ dỏ vảgnẻ hó. ²⁶ Manárò thĩ yỏ htwỏ vả thĩmỉ mảto akhu-akhyế, thĩ zủe vả to. ²⁷ Vả thĩmỉ tahe nuôma a nịdă vả ngỏ. Vả thẻgnẻ ẻthỉ, rò ẻthỉ krwỏ vảkhyế. ²⁸ Vả dyẻ ẻthỉ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ. A ki thẻẻ pả tốphuố- to. Ừ hyă cwihte cyă pả ẻthỉ dỏ vả takhukủ tốprẻ- to. ²⁹ Vảphẻ yẻnuô adukỉỏ có ná ừ pwỏ- tốprẻ. Thĩmỉ yẻtahe nuôma ẻ dyẻ vả rò ừ hyă cwihtekyă cyă pả ẻthỉ dỏ vả phẻ a takhukủ tốprẻ- to. ³⁰ Vả ná vảphẻ ma tốprẻ- tuố prẻ.”

³¹ Judaphú tahe ihtuôlyả khyẻthẻyả lahyă lỏ rò kỉrẻ tậthyế lǔ. ³² Manárò Byacẻ Jesũ hé ẻthỉ, “Tẻmẻryả dỏ vảphẻ nỏmẻ vả tahenuô, vả dyẻlủỏ ẻ- pẻlảhỏ thĩ hó. Manárò thĩ kỉrẻ tậtuố vả ná vả mẹ tẻryả yẻtahe bítẻ tỏcỏtẻ?” A hé ẻthỉ phúnuô.

³³ “Dỏ nẻ tẻmẻryả yẻtahe akhu-akhyẻrỏ pẻ kỉrẻ tậ nẻ ná lỏ mảto. Nẻ yỏ hébẻthủ Cỏmarya yẻnuô prẻ, meẻhẻrỏ nẻ htwỏ prẻ prẻlu hekhuphủ tốprẻprẻ rò nẻ cuố dắkwỏ lỷ nịdyẻ có nẻnẻ ná Cỏmarya,” ẻthỉ hé lǔ phúnuô.

³⁴ Rỏ Byacẻ Jesũ hẻsủ ẻthỉ, “Dỏ thĩ tẻthyỏtẻthẻya akủ nuô, a rỏ tỏmả, ‘Vả hé ná thĩ ma cỏmarya tahe,’* a hé phúnuô vảhẻto? ³⁵ Cỏmarya alẻangỏ nuôma atỏabẻ tacủprẻ có. Ừ htulya taple cyă lǔ tốprẻ- to. ³⁶ Phúnuôrỏ phẻ nỏwỏhtya vả rò a nỏhyảlyả vả dỏ hekhuyế. Rỏ bí vả hé, ‘Vả ma Cỏmarya aphủkhủ tốprẻ’ akhẻnuô, thĩ cuố hẻtuố vả ná vả héthủ Cỏmarya phứtẻ? ³⁷ Vả ki meỏ phủ vảphẻ mẻnuô to hẻrỏ zủe tả vả tẻmẻ. ³⁸ Manárò ki vả meỏ phủ vảphẻ mẻnuô hẻrỏ thĩ ki zủe lahyă có taki- to hẻnuô, patítadủ rò thĩ tỏkỏ zủe sảlẻ lahyă tẻ dỏ vả mẹ tẻprỏtẻprỏyả nuôtahe. Thĩ ki zủe vả tẻmẻ tahe hẻrỏ thĩ ki thẻgnẻhyả ná phẻo dỏ vắkủ rò vả odỏ ẻkủ pả,” a hé ẻthỉ phúnuô. ³⁹ ẻthỉ thẻzủ pủ lǔ tadủrỏ a htecuố taphắkyả ẻthỉlẻ.

⁴⁰ Byacẻ Jesũ kạkhyế khyẻthẻyả dỏ Jordano htyẻklỏ bẻrẻ tỏkyế, bí Giovanni lẻplwỏ rẻlỏ pẻ ừ htyẻ akhảlẻ nuôtỏpho, rò a kạ-o bínuô. ⁴¹ Kayă hyảrỏhyảẻ

* **10:22** 10:22 Bí Krĩstu hyảlyả hỉto ana 164 akhẻnuô, Syria kẻphủ tahe hyảnuố meẻapró mủmyávỉgnẻ tẻlủhỏdu yẻ thuỏna htuỏrỏ Judaphú tahe meẻlỉmẻphủỏ khyẻthẻyả rò a besảsẻ taple kạkhyế tẻlủhỏdu yẻ rò apwẻ nịdyẻ lahyă. ✨ **10:34** 10:34 Li Htủthẻhtya 82:6

nyacó dǒ lǔo. Rò èthĩ hé nǐdyé khyěľǔ tǒprè htuǒ tǒprè, “Giovanni mǐluǒ tǐprǒtǐprya tǒcǒ~ to tadúro lǒ~ a hé kayǎ yǐtǒprè ari-akyǎ nuǒ, atǒ lǒplǐcǒ,” a hé lahyǎ phúnuǒ. ⁴² Kayǎ bínúotahe zǐenyǎe ka ǐlǎ Jesǔ.

11

Lazarú Thyě

¹ Kayǎmwǐ ná Lazarú hé yǐtǒprǐnuǒ aswǐ. È ná a vyǎprǐmò Maria ná Martha ma a o lahyǎ dǒ dǒ Bethania. ² Maria yǐtǒprǐ ma mǎhó a lyátǎ htyěnuǒmǔ dǒ Byacè a khǎduǒlǒ rò a htǔplǐ ná akhuluǒ nuǒtǒprǐ hó. Lazarú dǒ aswǐ yǐtǒprǐ nuǒma a puǒprǐkhǔ hó. ³ A vyǎprǐmò yǐthényě nǒcuǒ hǐso ǔ ná Jesǔ, rò èthĩ cuǒ hé Jesǔ, “Byacè, nǐ khǒbǒthyómǒ Lazarú thǐswǐ hó.”

⁴ Bí Jesǔ nǐhuǒ tǐritǐkyǎ yě akhǐnuǒ, a hé, “Dǒ tǐswǐyě akhu-akhyě ǔ ki myǎhtye Cǒmarya alǐ atakhě pǎ. Htuǒto dǒ tǐswǐyě akhu-akhyǐrò ǔ ki mǐlǐmǐtakhě kuǒdǔ Cǒmarya aphúkhǔ yěnuǒ pǎ.” ⁵ Jesǔ mǒnǐ lǒplǐ Martha ná apuǒprǐmò, ná a puǒprǐkhǔ Lazarú thǐthuǒlǒ. ⁶ Rò a nǐhuǒ ná Lazarú swǐ tadúro a o tadú plehyǎpǎ bínúo nyěnyě.

⁷ Htuǒrò a hé a khǒpacě tahe, “Pǐ ka dǒ Judaké pó~.”

⁸ Manáro a khǒpacě tahe hé lǔ, “Thará, dǒ pǎnunu~ hupré rò Judaphú tahe thǐzǔ pǔ tǎ nǐ ná lǒ rò nǐ kǐré kǎkhyǐtǒ khyěthyǎ èthĩ bínúo ò?”

⁹ Jesǔ hǐsǔ èthĩ, “Tǒnyě ma a o shyényǐmǔ ha vǎhé? Kayǎ tǒprǐprǐ dǒ a cuǒklyǎ dǒ mǒsǐklǐ yěnuǒ, a taphǒ lakhú náto, mǐtǐhǐrò a yǒ myǎhtye hekhu atǐlǐ nuǒ. ¹⁰ Manáro kayǎ tǒprǐprǐ a ki cuǒ dǒ mǒkhǐ hǐnuǒ, a ki taphǒ lakhú pǎ, mǐtǐhǐrò a yǒ khǐ nuǒ.”

¹¹ A héhtuǒ phúyě rò, a hé plehyǎ pǒ èthĩ, “Pǐ khǒbǒthyó Lazarú omyǐnǐ sǒtapa hó, manáro vǎ ki cuǒ hturyǎ ihtǒ lǔ.” A hé èthĩ phúnuǒ.

¹² “A ki omyǐnǐ sǒtapa prǐ hǐrò, a omǒ-oryǎ hyǎkhyě dǔ pǎ kǒkǒ,” a khǒpacě hǐsǔ lǔ phúnuǒ. ¹³ Jesǔ thǐzǔ hé angǒlasǎ ná Lazarú thyě hó manáro èthĩ tanǐprǐ ná a omyǐnǐ phúnuǒprǐ.

¹⁴ Yǐtǒphuǒrò a hǐluǒlǐ pǐ èthĩ, “Lazarú thyěhó, ¹⁵ manáro, vǎ okuǒ ná Lazarú bínúo to rò vǎ thǐkrǐ prǐ, mǐtǐhǐrò dǒ a htwǒhtya phúyě akhu-akhyě, thǐ tǐzǔe vǎ ki duhtya ná duhtya pǎ. Tǐyǐtahe htwǒhtya phúyě nuǒma, a htwǒhtya dǒ a ki htwǒbwǐhtwǒtaryě dǒ thǐgně prǐ. Phúnuǒrò cuǒ~, pǐ cuǒkuǒ è pó~.”

¹⁶ Thomazo dǒ ǔ ǐpǒ lǔmwǐ ná Didymo* yǐtǒprǐ hé Jesǔ a khǒpacě tahe, “Pǐ cuǒthyě rǒkuǒ ná pǐ Byacè pó!” A hé phúnuǒ.

Byacè Jesǔ O Dǒ Dǒ Bethania

¹⁷ Bí Byacè Jesǔ cuǒtuǒ dǒ dǒ Bethania akhǐnuǒ, ǔ iluǒ† Lazarú nuǒ a ohó lwǐnyě hó. ¹⁸ Dǒ Bethania yě a oye ná vǐ Jerusalem a phǔ~ o nyǐmile. ¹⁹ Martha ná Maria yě a puǒprǐkhǔ thyě akhu-akhyě, ǔ hyǎ ilǒ èthĩ, ǔ hyǎ

* **11:16** 11:16 Didymo angǒlasǎ ma odǐkryě. † **11:17** 11:17 Judaphú tahenuǒ a ikhǐnuǒ luǒkǔ dǒ lǒkǔ sorǒlǒ rò a iluǒnuǒ kayǎthyě bínúo.

okruoölè èkuo lă èthi. ²⁰ Bí Martha n̄huo ná Byacè Jesũ hyăhó akhënuô, a htecuo myásû lű. Manáro, Maria rò a okyă dõ hi prè.

²¹ Martha hé Byacè Jesũ Krĩstu, “Byacè, nè ki okuô ná pè biyè hénuôma, vă puōprèkhũ thyè cyă ítè. ²² Manáro, khõnyáyè có bèbè, vă thègnè ná nè kwĩ Còmarya ítètè~ nuô, a ki dyé nè prè.”

²³ Jesũ hésû lű, “Nèpuō ki htwõprè kăkhyè khyèthyá pă.”

²⁴ Rò Martha hésû lű, “Bí ử pwõ~ tôprè ihtòkăkhyè lỏ dõ tètthyè dõ khyèlỏ tónyè pãnuô, è ki thyèihtò kăkuo pãnuô vă thègnè prè,” a hésû lű phúnuô.

²⁵ Byacè Jesũ hé lű, “Vă ma prè dõ a mehtwõprè kăkhyè kayăthyè tahe. Vă ma prè dõ a dyé ử thèhtwõprè. Kayă dõ a zũe vă tahenuô, a thyè có tadũrò a ki htwõprè kăkhyè pă. ²⁶ Mètèhèrò kayă dõ a zũe vă tahenuô, a ki n̄bè thèhtwõprè tacũprè pă, a thyèpă tôphuõ~ to. Vă héyè nè zũe ẻ, Martha?”

²⁷ “Ò, vă zũe vă, Byacè,” a hésû phúnuô. “Vă zũe málakỏ có ná nè ma Messia máhỏ Còmarya a phúprèkhũ dõ a kírè hyă dõ hekhu yètõprè nuôhỏ.”

Jesũ Nguō

²⁸ Martha héhtuô phúnuôrò a kạ dõ apuõ Maria o rò a kạ hébèhuô lű, “Thára hyātuõ biyè hó, rò a sudyă n̄idyé nè.” ²⁹ Maria n̄huo rò a tapluõtaplyè htecuotõ Byacè Jesũ. ³⁰ Manáro bĩnuô akhënuô, Jesũ nuôhĩ dõ dỏkũ to. A opăprè bí Martha lècuo myáhtye tặsũ lű nuôtôpho prè. ³¹ Bí Judaphũ dõ a hyă okruoölè, a hyă ilỏ Maria thĩtahe myáhtye ná Maria ihtò htecuo tapluõtaplyè akhè, èthi krwõcuoõkuo lűkhyè. Èthi tanẹ ná a kírè hyănguõ dõ luỏkhu.

³² Bí Maria cuõmyáhtye ná Jesũ akhënuô, a hyădàngũlyạ dõ lűkhăduô khăshyè rò a hé lű, “Byacè~ ki nè okuô ná pè biyè hénuôma, vă puōprèkhũ thyè cyă ítè?”

³³ Bí Jesũ myáhtye Maria ná Judaphũ dõ a krwõ hyăkuo lű tahe nguõ akhënuô, a thèplẻ, a thèmuõ rò a thèplòmoto. ³⁴ A sudyă èthi, “Thĩ cuõ iluotõ lű bítè?”

Rò èthi hésû lű, “Byacè, hyămyámỏ.”

³⁵ Rò Jesũ nguõ.

³⁶ Rò Judaphũ tahe hé lahyă, “Myámỏlẻ, a mọ có lű bá~ tẽnuô.”

³⁷ Manáro tahehe rò a hé, “A mẹ lỉ cyă có ùmèthè vă hé rò a cuõ plwõthyètuõ kayă yètõprè phútè?”

Byacè Jesũ Mè-ih̄tòkăkhyè Lazarũ Dõ Tètthyè

³⁸ Jesũ thèplẻ thèmuõ khyèthyá rò a cuotõ dõ ử lèiluõ nuo lű dõ lỏkũ yẽnuô a o. Luỏkũ yẽnuô ử htulỏbĩ lű ná lỏdu tòmẻ. ³⁹ Rò a hé ử, “Htulỏ taphăkyă lỏdu yẽnuô.”

Manáro kayăthyè yètõprè a vyăprèmò Martha hésû lű, “Byacè, tuõkhõnyạ yẽnuô, a thyè bảhỏ lwĩnyẻhỏ. A ki nuõthõnuõmyă lỏhỏ,” a hé lű phúnuô.

⁴⁰ “Vă héhtuôhỏ nè, nè ki zũe rò nè ki myáhtye Còmarya a tẻlítẻtakhẻ pă, văhétỏ?” Byacè Jesũ hé èthi phúnuô.

⁴¹ Phúnuôrò èthi htulỏ taphăkyă lỏdu nuôtòmẻ. Rò Jesũ tũhtya dõ mỏlẻ rò a hé, “Kỏ~ Phẻ, nè nĩdả vă tẻkwĩcỏbẻ akhu-akhyè, vă hébwĩhétaryẻ nè.

42 Vă thégne ná nẹ nídă vă tẹkwícóbě pwõ~ phuõ. Manárò vă myá dõ a ki htwõbwí htwõtaryě pẹ kayă dõ a ihtò bíyě tahe agně, rò thyáphú èthí ki zúe ná nẹ nõhyă vă agněnuô, vă hé phúyě pré.”

43 Bí Byacè Jesũ kwícóbě htuõnuô, a éhtõhtya, “Lazarú! Htemõ!” 44 Rò kayă thyě yětõprè hte. Atakhu khăduô tahenuô a talũoma lõpă ná ikě bápłĩ rò amèthè nuô a bo tavabí lõpă ná ikě.

Rò Jesũ hé èthí, “Htulyěkyă pẹ lữ rò nõcuõ è nuô.”

Ů Kre Měthyě Jesũ

(Matteo 26:1-5, Marko 14:1-2, Luka 22:1-2)

45 Judaphú dõ a hyă olě kuõ Maria tahe myáhtye Jesũ meyě akhu-akhyě a zúkanyáka élä Jesũ. 46 Manárò tahehe nuô a cuõ dõ Pharisěophú tahe a o rò a cuõ hésoluõ pẹ èthí ná Jesũ mețyě. 47 Phúnuô, bwidukhu tahe ná Pharisěophú tahe épló Judaphú khuklõkhuklyă dõ aruô tahe rò okúokyă nıdyé lữ.

Rò èthí hé, “Pẹ ki mephútě yě? Kayă yětõprè meluõ pẹ ũ tẹprotèprya élä hó. 48 Pẹ ki dya-o tadũ è phúyě hénuõma, ũ zúe kuõ lữ hó. Htuõpărò Roma klyěphú tahe ki hyă pă rò hyă mepruõkyă lõ pẹ tẹlũhõduhõ, pẹ myécõphúphú nyécõlõ pă.”

49 Yětõphuõ, dõ èthí aklě nuô, kayămwı ná Caipha otõprè. Bínuô tona ma a htwõ bwidukhulõ. Rò a héhtya, “Thí thégne lahyă tãcõ~ to. 50 Dõ Judaphú myécõ yětõmuõ tãcõlõ kírěpyékírěkyă lõ agněnuô, kayă yětõprè ki thyěkyă dõ Judaphú yětahe agně nuô aryáklõ nuõma, thí thégne to ẽ?”

51 A hé phúyě nuõma a hé nıdyédũ ná a tẹcyátèdè nuõmãto. Cõmarya nõhébè lữ pré. Bínuô tona akũnuô, è yõ htwõ bwidukhulõ rò a héprõ one rẹ ná Jesũ ki thyě dõ Juda myécõphú tahe agně pă, phúnuõpré. 52 Htuõ, a tẹhéprõ yěnuô, a tõprétũ Jesũ ki thyě pẹ dõ Judaphú tahe agně nuõmãto, a ki thyětuõ pẹkuõ Cõmarya aphúalye dõ a o lahyă dõ htyěké aruô tahe agněgně. Thyáphú a ki mehtwõhtya kayă yětahe tõmũtuõ pă agněnuô, ũ bẹ mețyě lữ pă. 53 Phúnuô, cáhtya bínuô tonyě tãplehyă rò kayă htwõ Judaphú khuklõkhuklyă tahenuô, a pũ kremethyě lahyă hó Jesũ.

54 Phúnuô, Jesũ cuõ nuõlãnuõlĩ pă dõ Judaphú tahe aklě to. A cuõ okhókyă dõ kěsěhtyěkyă lõtamákhũ akhăshyě khălě tãpho. A cuõ o nıdyé dõ yětõdõ nuõma ũ é ná dõ Ephraim, a cuõ otõrõ kuõ ná a khõpacě tahe bínuô.

55 Judaphú pwě dõ ũ é ná tẹcuõtalwõ pwěduyě a phũhyăhõ rò, kayă dõphúsophú otavítava bínuô tahe htyarõ ékũ~ lã lahyă dõ vı Jerusalem. Bí pwě bẹtyahıto akhěnuô, thyáphú èthí ki me mwõplıré lahyă athéplõ phú tẹcõbě lẹklõ o nuô rò a cuõ rẹ lahyă dõ vı Jerusalem pré. 56 Èthí myápũ lahyă Jesũ. Rò bí èthí oplõ tõlũ dõ tẹlũtyă hõkũ akhěnuô, a sudyă nıdyé khyělũ tãprè ná tãprè rò a hé, “Thí tanẹ phútě? A hyă pwě pă vãhé?” 57 Bínuõakhě prẹlũtyă khuklõ tahe ná Pharisěophú tahenuô a hėtã lahyă angõ, thyáphú pẹ ki pũnı Jesũ nuô rò, kayă dõ a myáhtye lữ tãprèprè nuô, a tõbè hésoluõ pẹ pẹ.

12

Jesů O Dů Dů Bethania (Matteo 26:6-13, Marko 14:3-9)

¹ Bí t̄cuótalwópwe b̄etya h̄ito anȳe thuóthyó akh̄enuô, Jesů cuó d̄o Lazarú o n̄idyé d̄o Bethania nuô. Lazarú ȳet̄opr̄e nuôma máh̄o Jesů m̄e iht̄otw̄opr̄e k̄akhȳe l̄ũ nuôt̄opr̄e hó. ² Ť taritaryã buôebuôôsũ Byac̄e Jesů ná d̄im̄oh̄e rò Martha buôebuôô kuôũ b̄inuô. Lazarú onyã ot̄okuô d̄o kayã onyã e lahyã d̄i bí d̄ir̄e kh̄ashȳe akl̄e nuôtahe. ³ B̄inuôakh̄e Maria phȳehyãní h̄tȳenuômú d̄o ũ é ná nardú ȳet̄opyã. H̄tȳenuômú ȳenuôma angudu nyacó rò a phũ-lyãhtuô t̄oc̄i kh̄al̄e có. A hyã lyátã d̄o Byac̄e Jesů kh̄aduôlo rò a ht̄uth̄ũkyã ná akhuluô. H̄tȳenuômú ȳenuô, a nuômú cuópȳe l̄o có hi t̄om̄e có.

⁴⁻⁵ Manárò, d̄o a kh̄opac̄e akl̄enuô, amw̄i ná Juda Iscariot h̄eȳenuô a ot̄opr̄e. D̄o khȳe rò a is̄ekyã Byac̄e nuôt̄opr̄e hó, rò a hé, “Is̄ekyã h̄tȳenuômú rò a n̄i r̄ũ ȳenuô cuódyé ná kayã s̄ophásoryaphú nuôtahe to m̄et̄e? N̄e ki is̄ekyã ma a n̄i có r̄ũzye denari thuócw̄e có men̄e!” ⁶ A th̄éz̄on̄i m̄al̄ak̄o kayã s̄ophásoryaphú rò a hé phũȳenuô m̄áto, m̄et̄eh̄erò è ma a ht̄w̄o pr̄euhuô. A b̄e p̄ũ p̄e ũ r̄ũ, s̄ãp̄e ũ r̄ũpȳe rò a b̄ophȳehuô tam̄om̄o r̄ũ rò a nõe n̄idyéd̄u ná agn̄ep̄r̄e.

⁷ “A o d̄u, m̄ed̄idyã tã è t̄am̄e” Byac̄e Jesů h̄ek̄akhȳesũ phũnuô. “A phȳe odw̄o p̄eh̄o vã h̄tȳenuômú d̄o ũ l̄eĩluô vã pã t̄onȳe agn̄eh̄o. ⁸ Kayã s̄ophásoryaphú tahe ot̄okuô ná th̄i pw̄o- t̄ophuô có, manárò v̄ȳenuô vã ot̄olã kuô ná th̄i to.”

Ť Tan̄e Krem̄ethȳe Lazarú

⁹ Judaphú b̄emudu tahe n̄ihuô ná Byac̄e Jesů ob̄i d̄o Bethania nuô rò a cuó lahyã b̄inuô. Èth̄i th̄éz̄ũ hyãmyãhtye lahyã tú Byac̄e Jesů nuô m̄áto, èth̄i th̄éz̄ũ hyã myãhtye tuôkuô Lazarú d̄o Byac̄e Jesů m̄et̄w̄opr̄e k̄akhȳe l̄ũ nuôt̄opr̄ep̄r̄e. ¹⁰ Phũnuô akhu-akhȳe pr̄elũtyã khukl̄o tahe tan̄e krem̄ethȳe t̄okuô Lazarú. ¹¹ M̄et̄eh̄erò d̄o Lazarú akhu-akhȳe, Judaphú épr̄e v̄ikyã bw̄idukhu tahe rò ht̄ecuôkh̄o lahyã d̄o Jesů o rò z̄ũe lahyã Byac̄e Jesů akhu-akhȳe a tan̄e krem̄ethȳe t̄okuô l̄ũ pr̄e.

Jesů Cuónuô D̄o V̄ĩ Jerusalem Akũ (Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Luka 19:28-40)

¹² D̄okhȳe t̄onȳenuô, kayã b̄emud̄o a hyã t̄cuótalwópwe ȳetahe n̄ihuô lahyã ná Jesů hyã d̄o v̄ĩ Jerusalem ȳe d̄o klyálo hó phũnuô. ¹³ Phũnuô rò a p̄ũn̄i lahyã kan̄odul̄e tahe rò a ht̄ecuô myásũ l̄ũ, rò a èht̄o lahyã, “Ht̄uth̄ehtya lahyã Cómarya!”

“Cómarya ki s̄ori è d̄o a hyã ná Byac̄e amw̄i ȳet̄opr̄e!”[✧]

“Cómarya ki s̄orid̄u Israel akhw̄i ȳet̄opr̄e ní-”

¹⁴ Byac̄e Jesů phȳen̄i myãólyã talóphú t̄oduô rò a ht̄ya sidyãní l̄ũ. Rò ȳema a m̄e l̄ob̄ãh̄o lis̄s̄ekũ hé,

✧ 12:13 12:13 Li Ht̄uth̄ehtya 118:25-26

15 “Kõ~ Jerusalem* vjphú thĩ~! Thěisě tă lahyă tǎmế ní! Myámồ lahyă, thĩ khwícóphya dyání myaólyă talóphú rò a hyätökuố đố thĩo hó.”✠

16 Bínuôakhề a khỏpacề tahe thềgněplồhĩ tềmềtwồhtya angólasá yětahe hĩto. Tề yětahe nuôma a mề lỏbǎhtyahố prềprồ a tềhẻone mú~ nukhề tahehố. Manárò, bí Byacề Jesũ kạkahtya htuồhố đố mỏkhu akhềnuô, ethĩ thềnềhtyabề noprề ná a mề tềyềtahenuô a tồlồ ná prềprồ a tềhẻone mú~ nukhề tahe. Rò a khỏpacề tahe thềnềhtya tuồbề ná a mềtồ pềlồ lữ phú prềprồ hẻone nuôtahe.

17 Kayă bémụ đố a myáhtye Jesũ ẻhte Lazarú đố luốkữ rò mềhtwồprề kạkhyề lữ tahenuô, ethĩ hẻsoluố plehyă pề pồ ử phú ethĩ myáhtye nuô.

18 Ethĩ nỉhuố lahyă ná Byacề Jesũ mề tềprotềprya pề ử tềyề akhu-akhyề, ethĩ htecuố myáplumyáphề lữ ná tềritềkyă yề akhu-akhyề hó. 19 Phúnuôrò Pharisẻophú tahe hẻ nỉdyề lữ tồprề ná tồprề phútề hẻrò, “Myámồlề! Pề hẻpề pǎ ethĩ tohố. Hekhu tồbalồ krwốkuố lỏ lủkhyề hó!”

Jesũ Hẻprồ One Rẻ Nỉdyề Atềhtyề Ari-akya

20 Kayă cuố lahyă tềcuốtalwố pwềdu đố a ki cuố cỏbể Cỏmarya đố vj Jerusalem yětahe aklềnuô, Greek myẻcỏphú okuố tahe. 21 Greekphú yềtahenuô, a cuốtồ đố Philipu a o, rò a hẻ lữ, “Thárá, pề thề myáhtye kuốlả Byacề Jesũ.” Philipu ma vj Bethsaida, Galilea kềphú tồprề. 22 Philipu cuố hẻso pề Andrea rò ẻ ná Andrea cuố hẻsoluố pề Jesũ.

23 Rò Byacề Jesũ hẻ, “Shuốkhề hyátuồhố đố prềlukayă aphúkhủyề ki nỉbẻhố tềtaryềdu taryềhtữ hó. 24 Vǎ hẻcỏcỏ thĩ, buốkủlảplồ tồplồnuô, ử ki iluốtǎ lữ đố hekhu to hẻnuô, a phềhtya a thềhtya cyáto. Manárò ử ki iluốtǎ lữ hẻnuô, a ki phềhtya thềhtya ẻnyacố pǎ.† 25 Kayă đố a mọ nỉdyề a thềhtwồprề đố hekhuyề tồprềprề nuô, a nỉbẻ thềhtwồprề tacúprề to. Manárò kayă đố a ki thềlồ nỉdyề a thềhtwồprề đố hekhuyề to tồprềprề nuô, a ki nỉbẻ thềhtwồprề tacúprề pǎ. 26 Ừpềpề~ bẻbẻ đố a mề vǎ tềmề nuô, a bẻkrwố vǎkhyề. Túma, vǎ obítề~ tồpho bẻbẻ, ẻ ki okuố bínuô pǎ. Vǎphề ki mềlìmềtakhề kayă đố a mề vǎ tềmề nuôtồprề pǎ.

Jesũ Hẻluố Pề Ử Ná Atềhtyề Ari-akya

27 “A cyề nyacố vǎ thềplồ. Vǎ tồbẻ hẻ phútề? ‘Kõ~ vǎphề thềdồ, nỏkhyábề tă vǎ ná tềcyềtềcủ yề tǎmế ní~’ vǎ tồbẻ hẻ phúnuô ẻ? Vǎ tồbẻ hẻ phúnuô to. Vǎ hyǎlyă nyǎ hó đố tềyềnuô agnẻhố. 28 Kõ~ phề, nề taryềduhtữ cỏ bá~ tề nuô, dyềluố pề ử ní~.”

Yếtồphuồrò ngố o đố mỏkhu hẻtǎ, “Vǎ dyềluố htuồhố vǎ tềtaryềdu taryềhtữ hó, vǎ ki dyềluố khyềthyǎ pǎ.” 29 Kayă bémụ o lahyă bínuô tahe nỉhuố lahyă aprayề rò tahehe nuô a hẻ lahyă, mỏkrồ prạrứprátề, tahehe rò a hẻ, mỏkhu tanềphú hẻbẻtǎ lữ.

30 “Ngỏprạhtya yềnuôma thĩ lẻnỉbwĩ nỉtaryề agnẻprề, vǎgnẻ mǎto,” a hẻ ethĩ phúnuô. 31 “Khỏnyǎrò shuốkhề hyátuồhố đố ử ki cirya prềlu hekhuphú

* 12:15 12:15 Đố Greek ngố ma a hẻ, “Zion a phứprềmồ” ✠ 12:15 12:15 Zekaria 9:9 † 12:24 12:24 Byacề Jesũ ma athyáná buốkủlảplồ tồplồ nuồhố. Thyáphú ử ki nỉbẻ thềhtwồprề athẻ agnẻnuô, a khyáthyề hó athẻ đố krusu díkề hihtủlồ hó.

hó. Khõnyårò shuõkhẽ hyãtuõhõ dĩ ù ki vễhtekyã khĩnericyã khuklõ Satan dĩ a pố kayã dĩ a zũeto tahe yẽnuõ tồduõ hó. ³² Manárò shyẽ ù mũthyẽhtyalõhõ vã dĩ krusu dĩkẽ hihtũlõ akhẽpãnuõ, vã ki éhyã lỏ kayã pwõ- tồprẽ dĩ vão pã.” ³³ A hé phúyẽ nuõma a thẽzũ dyẽluõ thẽgnẽ pẽ ù ná a ki thyẽ phútẽ pã nuõprẽ.

³⁴ Kayã bẽmũ hẽsũ, “Pẽ nĩhuõnõ tẽthyótẽthya hé ná Krĩstunuõ a bè ohtwõprẽ tacủprẽ vã, rò nẽ cuõ hẽtuõ, ‘Ủ bè mũthyẽhtya prẽlukayã aphũkhũyẽ dĩ hihtũlõ’ phútẽ? ‘Prẽlukayã aphũkhũ’ ma ùpẽ?” A hé lahyã phũnuõ.

³⁵ Yẽtõphũõrò Byacẽ Jesũ hẽlyã nĩdyẽ anẽ, “Tẽlĩ yẽnuõ a okuõpỏ ná thĩ taplõphũ pãprẽ. Bí tẽlĩ okuõpã ná thĩ akhẽnuõ, tarũ cuõplehyã lahyã. Tẽkhĩ ki hyãtuõ khyẽ thĩ pã. Kayã cuõ dĩ tẽkhĩklẽ tồprẽnuõ, a cuõtõ bítẽnuõ, a thẽgnẽ nĩdyẽ anẽ to. ³⁶ Thyáphũ thĩ ki htwõhtya tẽlĩphũ tahenuõ, bí tẽlĩ okuõpã ná thĩ akhẽyẽ, zũe lahyã è ní-.” A hẽbẽ htuõ phũnuõ rò a htecuõ taphã uõkhõkyã ná èthĩ.

Kayã Sõdõ Tẽzũtẽnyã

³⁷ Byacẽ Jesũ dyẽluõ pẽ có èthĩ lỏ tẽmẽ tẽprõtẽprya yẽtahe dĩ èthĩ mẽthẽnyẽ có tadũrò a zũe pãnyãhĩ lũ toto. ³⁸ Dĩ a zũe phúyẽ to akhu-akhyẽ, atõ lỏhõ Prẽprõ Isaiã lẽhẽone angõyẽ,

“Kõ- phẽ, ùpẽ zũehõ pẽ hẽsodõnyã pẽ ù yẽnuõ tahe pẽ? Nẽ dyẽluõ pẽhõ nẽ tẽprõtẽprya yẽ ná ùpẽhõ?”* Prẽprõ Isaiã hẽphũnuõ.

³⁹ Mẽtẽhẽrò èthĩ zũebẽ to hẽnuõ, Prẽprõ Isaiã hẽkuõpã,

⁴⁰ “Thyáphũ èthĩ ki kãkhyẽtõ tã lahyã Byacẽ tãmẽ, htuõto thyáphũ èthĩ nõzasĩmẽ tã lahyã anẽ ná Byacẽ tãmẽ nuõrò, Byacẽ mẽkhĩhõ èthĩ mẽthẽ, Byacẽ mẽpryẽhõ èthĩ thẽplõ khukhyẽ èthĩ myãhtye cyã ná amẽthẽ to, èthĩ tanẽplõbẽ lahyã ná athẽplõ to.”* A hé phũnuõ.

⁴¹ Prẽprõ Isaiã hẽphũyẽ mẽtẽhẽrò a myãhtyenõ Byacẽ Jesũ a taryẽdu-taryẽhtũ tũrò a hé lũrilũkyã phúyẽ prẽ.

⁴² Manárò bĩnuõkhẽ kayã zũe rỏlã Byacẽ Jesũ. Judaphũ khuklõdu khusuhtũ aklẽ tahenuõ a zũekuõ có lũ có. Manárò thẽisẽ ná Pharisẽophũ tahe vễhtekyã èthĩ dĩ tẽcỏbẽ hõklõ rò, èthĩ hẽsohte luõbũ pẽ ù ná atẽzũ to. ⁴³ Mẽtẽhẽrò, èthĩ thẽzũ nõhtuthẽnĩ lahyã anẽ ná prẽlu kayã nuõ adu lỏklõ có ná a thẽzũ nõhtuthẽnĩ anẽ ná Cỏmaryã có.

Byacẽ Jesũ Alãangỏ Ki Ciryã Ủ Pã

⁴⁴ Yẽtõphũõrò Byacẽ Jesũ èhtõhtya, “Bĩ kayã tồprẽprẽ zũe vã akhẽnuõ, a zũe tú vã mãto, a zũe tuõkuõhõ prẽ dĩ a nõhyãlyã vãy tồprẽ hó. ⁴⁵ Kayã dĩ a myãhtye vã nuõ, a myãhtye kuõhõ prẽ dĩ a nõlyã vãy tồprẽ hó. ⁴⁶ Thyáphũ lỏ- kayã dĩ a zũe vã tahe ki opã tã dĩ tẽkhĩklẽ tãmẽ nuõ vã hyã lĩtakhẽhtya phũ tẽlĩ tồmẽ dĩ hekhu yẽnuõhõ.

⁴⁷ “Kayã tồprẽprẽ ki nĩhuõ vãlãvãngỏ rò a ki zũeto hẽnuõ, vã ciryã lũ to. Mẽtẽhẽrò, vã hyãlyã dĩ hekhu yẽnuõma, vã ki hyã ciryã ù agnẽnuõ

máto, vǎ ki hyǎ mǎlwóhteka ũ agněprǎ. ⁴⁸ Kayǎ dǎ a htésũ vǎ rò a phyésũ kuǎ vǎlvǎngǎ to tahenuǎ, prǎcirya èthĩ a otǎprǎ. Mǎnyǎmǎthǎ dǎkhyǎlǎ tǎnyǎpǎ nuǎ, ngǎ dǎ vǎ hébǎ yǎtahe ki htwǎ èthĩ prǎcirya tǎ pǎ. ⁴⁹ Mǎtǎhǎrǎ, vǎ hébǎ yǎnuǎ, vǎ hébǎ ná vǎ taryǎshyosǎ nĩdũ nuǎ máto. Mǎtǎkhǎnuǎ vǎ hébǎ phú vǎphǎ dǎ a nõhya vǎyǎ tǎprǎ nõhǎbǎ vǎ nuǎprǎ. ⁵⁰ Vǎ thǎgnǎ ná vǎphǎ a tǎmekyǎngǎ yǎnuǎ a thũcuǎ ũ dǎ tǎhtwǎprǎ tacũprǎ. Phúnuǎrǎ vǎ hé phú vǎphǎ nõhǎ vǎ nuǎtahe prǎ.”

13

Byacǎ Jesũ Sĩplĩ Pǎ A Khǎpacǎ Tahe Akhǎduǎ

¹ Bĩ tǎcuǎtalwǎpwǎ bǎtya híto akhǎnuǎ, Byacǎ Jesũ thǎgnǎhǎ ná shuǎkhǎ dǎ a ki bǎ vĩkyǎ hekhu rò a bǎ ka dǎ aphǎo nuǎ a hyǎtuǎhǎ. Rǎ a mǎnĩ a khǎpacǎ dǎ a o dǎ hekhu yǎtahe pwǎ- tǎphuǎ có. A mǎ tuǎ có èthĩ dǎ a tadũ có.

² Bĩnuǎkhǎ Byacǎ Jesũ ná a khǎpacǎ tahe e lahyǎ pǎ dĩ mǎhǎ. Rǎ Simone Iscariot aphũkhũ Juda Iscariot yǎtǎprǎnuǎ, thyǎphũ a ki isǎtǎkyǎ Byacǎ Jesũ agněnuǎ, khĩnǎricyǎ khuklǎ Satan hébǎnuǎ htuǎhǎ angǎ dǎ lũ thǎplǎkũ hǎ.

³ Byacǎ Jesũ thǎgnǎdũhǎ ná aphǎ dyǎtǎ htuǎlǎhǎ lũ tǎprǎprya shyosǎ dǎ tǎlǎ- plĩ akhu hǎ. A thǎgnǎ ná a o dǎ Cǎmarya ohyǎ rò a ki kǎkhyǎ khyǎthyǎ dǎ Cǎmarya a o pǎ. ⁴ Phúnuǎrǎ a kahtǎ dǎ èthĩ lǎc dĩrǎ khǎshyǎ rò a plwǎkyǎ a cǎklǎhtũ htuǎrǎ a cǎma anyǎtǎ ná khuhtǎ lǎhtũthũ tǎba. ⁵ A mǎtuǎ phúnuǎrǎ, a zũnuǎ htyǎ dǎ bǎlǎ taǎdu kũzǎ tǎbǎ akũ rò a cáhtya sĩplĩ pǎ a khǎpacǎ tahe akhǎduǎ. Rǎ a htũthũkyǎ pǎ èthĩ ná khuhtǎ dǎ a cǎ dǎ a nyǎtǎkũ nuǎtǎba.

⁶ A cuǎtǎ dǎ Simone Petru a o rò a hǎsũ lũ, “Byacǎ nǎ kĩrǎ sĩplĩ vǎ khǎduǎ ǎ?”

⁷ Rǎ Byacǎ Jesũ hékǎkhyǎsũ lũ, “Vǎ cuǎmǎ tuǎ phúyǎ mamǎtǎhǎrǎ khǎnyǎyǎ nǎ thǎgnǎ híto tadũrǎ tǎnyǎnyǎ pǎnuǎ, nǎ thǎgnǎplǎdũ pǎ.”

⁸ “To-, nǎ bǎ sĩplĩnĩ vǎ khǎduǎ taki- to,” Petru hǎsũ lũ rò Byacǎ Jesũ hé lũ, “Vǎ ki sĩplĩnĩ nǎ to hǎrǎ, nǎ htwǎ vǎ khǎpacǎ máto.”

⁹ Rǎ Simone Petru hé khyǎ, “Ki mǎphũnuǎrǎ, Byacǎ, sĩplĩ tú tǎ vǎ khǎduǎ tǎmǎ. Sĩplĩ tuǎ pǎkuǎ lǎdũ vǎ takhu ná vǎ khuklǎ yǎnuǎ.”

¹⁰ Rǎ Byacǎ Jesũ hǎsũ kǎkhyǎ lũ, “Kayǎ dǎ a ilũ htuǎhǎ htyǎ tǎprǎnuǎ, anǎ tǎprǎlǎ a plĩlǎhǎ, a lo sĩplĩ prǎtũ akhǎduǎ prǎ. Thĩ thǎplǎ mwǎplĩthĩplo lǎhǎ vǎ, manǎrǎ a mwǎplĩthĩplo lǎ pwǎ- tǎprǎ to.” ¹¹ Mǎtǎhǎrǎ a thǎgnǎ ná ũ kĩrǎ isǎtǎkyǎ lũ tǎprǎ pǎ, túrǎ a hé ná thĩ mwǎplĩthĩplo lǎ pwǎ- tǎprǎ to, a hé phúnuǎ prǎ.

¹² Bĩ a sĩplĩ htuǎhǎ èthĩ khǎduǎ akhǎnuǎ, a thyǎhtya khyǎthyǎ acǎklǎ rò a kǎkhyǎ onyǎ khyǎthyǎ dǎ akhǎlǎ. Rǎ a sudyǎ èthĩ, “Vǎ mǎ pǎ thĩ phúyǎ nuǎma thĩ thǎgnǎplǎ lahyǎ ǎ?” A hé phúnuǎ. ¹³ “ ‘Thǎrǎ,’ tomanǎ, ‘Byacǎ,’ thĩ é lahyǎ vǎ phúnuǎma atǎ prǎ, mǎtǎhǎrǎ vǎ htwǎ mǎlakǎ phú thĩ é vǎ nuǎnuǎ-. ¹⁴ Phúnuǎrǎ khǎnyǎyǎ vǎ htwǎ thĩ Byacǎ thĩ Thǎrǎ có rò vǎ ki sĩplĩ pǎ thĩ khǎduǎ kihǎrǎ thĩ tǎ sĩplĩ pǎkuǎ lũ khǎduǎ tǎprǎ ná tǎprǎ ní-. ¹⁵ Vǎ mǎkyǎ pǎ thĩ lǎkrwǎ mǎbyǎbũ yǎtǎcǎ hǎ. Thĩ tǎ krwǎmǎkuǎ lahyǎ

phú vǎ mẹ pẹ thỉ yěnuô. ¹⁶ Vǎ hécócó thỉ, lulénuô aduklò ná abyacè tôprè~ to. Kayǎ dǎ ǔ nǎ lǔ yětôprènuô aduklǎ ná a nǎ lǔ nuôtôprènuô a o tôprè~ to. ¹⁷ Khǒnyǎrò thỉ thégne lahyǎ hó tẹyetahe hó. Thỉ ki ohtwǒprè krwǒmẹ tẹyetahe hénuô, thỉ ki nǐbè tẹsǒri.

*Byacè Jesũ Hépro One Rẹ Dǎ ǔ Ki Isètǎkyǎ Lũ Pǎ
(Matteo 26:20-25, Marko 14:17-21, Luka 22:21-23)*

¹⁸ “Vǎ thẹ hé lǒplǐ thỉ pwǒ~ tôprè phúnuô máto. Lǒ~ thỉ dǎ vǎ nwóhtya yetahe nuôma vǎ thégne nǐdyé lǒ thỉ pwǒ~ tôprè. Manárò thyáphú lisásěkũ héone ki lǒbǎhtya agněnuô, ‘Kayǎ dǎ a etǒtǒkuô tẹ ná vǎ yětôprè thẹhte vǎ rò a tapě kǎkhyěkyǎ hó vǎ ná akhǎnuôkyǎ hó.’^{*}

¹⁹ “Shyé~ a htwǒhtyahó pǎnuô, thyáphú thỉ ki zǔe ná vǎ ma Messia nuô tôprèhó nuòrò, vǎ hésoluǒkyǎ pẹ hó thỉ khǒnyǎ hó. ²⁰ Vǎ hécócó thỉ, kayǎ tôprèprè dǎ a ẹmǒsũ kayǎ dǎ vǎ nǒhyǎ è yětôprè nuôma, a ẹmǒsũ hó vǎ hó. Kayǎ tôprèprè dǎ a ẹmǒsũ vǎ nuôma a ẹmǒsũ hó prè dǎ a nǒhyǎ vǎyẹ nuôtôprè hó.”

²¹ A héhtuǒ phúnuòrò, a sǒryǎ nyacó lǔthéplò rò a héhte luǒlǐkyǎ pẹ èthỉ, “Vǎ hécócó thỉ, dǎ thǐklě yěnuô kayǎ dǎ a ki isètǎkyǎ vǎ pǎnuô a o tôprè,” a hélǐkyǎ èthỉ phúnuô.

²² A khǒpacě tahe myáotyǎ nǐdyé lǒ lǔ tôprè ná tôprè rò a thézǔ hé bíte tôprè nuô, a tanẹplǒ lahyǎ to, a hte tapǎ lǒplǐ cǒ èthỉ. ²³ Dǎ a khǒpacě aklě dǎ a mǒ nǐdyé nyacó lǔ yětôprènuô, a onyǎphũ dǎ Byacè Jesũ khǎshyé tǒkyě. ²⁴ Simonè Petru nuôcuǒ akhuklǒ dǎ a onyǎphũ lǔ khǎshyé nuôtôprè rò a hé lǔ, “Sudyǎ è nuô, a thézǔ hé maǔpě?” A héhuô cuǒ lǔ phúnuô.

²⁵ A taterě Byacè Jesũ rò a hé lǔ, “Byacè, nẹ hé nuôtôprè ma ǔpě?” A sudyǎ lǔ phúnuô.

²⁶ Byacè Jesũ hé lǔ, “Vǎ tǒnuǒ khómũ tǒkyě dǎ ithwǐběkũ rò vǎ dyéré ná lǔ nuôtôprè ma èhó.” A héhtuǒ phúnuô rò a phyé khómũ tǒkyě rò a tǒnuǒ dǎ ithwǐběkũ rò a dyécuǒ ná Simonè aphúkhũ Juda Iscariot. ²⁷ Juda phyéhtuǒhtuǒ khómũ, khǐnéricyǎ khuklǒ hyǎnuǒ dǎ lǔkũ.

“Nẹ kǐrẹ mẹ ítěnuô, cuǒ mẹpryǎmǎ,” Byacè Jesũ hé lǔ phúnuô. ²⁸ Mamẹtéhérò Byacè Jesũ cuǒ hétuǒ lǔ phúyě mẹtě~ nuô, èthỉ o bí dǐrẹ khǎshyé nuôtahe thégne tôprè~ to. ²⁹ Juda yǒ pǔ pẹ èthǐrǔ khukhyě, èthỉ tahehe nuô, a tanẹ lahyǎ prè ná Byacè Jesũ nǒcuǒ iprǐ lǔ ná tẹ dǎ a lo ná pwěduyě agně tomaná a nǒcuǒ dyé lǔ ná kayǎ sǒryǎsǒpháphú tahe tètǒcǒcǒ prè, a tanẹ lahyǎ phúnuô. ³⁰ Juda phyéhtuǒhtuǒ khómũ, a htecuǒ cǒ. Bínuôkhě ma mǒkhí hó.

*Byacè Jesũ Hépro One Rẹ Petru Ná A Ki Htébǐkyǎ Lũ Pǎ
(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Luka 22:31-34)*

³¹ Juda htecuǒ htúǒhó akhěnuô, Byacè Jesũ hé èthỉ, “Khǒnyǎyě shuǒkhě hyǎtuǒhó dǎ prèlukayǎ aphúkhũ máhó vǎyẹ ki nǐbèhó tẹtaryědu taryěhtũ hó. Cǒmarya ki nǐbè dǐtũ tẹtaryědu taryěhtũ dǎ prèlu kayǎ aphúkhũyě a o

^{*} 13:18 13:18 Li Htuthěhtya 41:9

hó. ³² Cómarya ki nĩbè dítú a tètaryědu taryěhtũ dố è o kihérò Cómarya ki melĩmetakhě aphúkhũyě ná ané nĩdũ pã. A ki melĩmetakhě có lũ khõnyácó.

³³ “Vãphúvãlye thĩ, vã otõ nyěkuõpã ná thĩ tohó. Thĩ ki myápũthũ vã pã. Phú vã héhtuõhõ Judaphú khuklòkhuklyã tahenuô, vã ki hé pẹ pọ thĩ khõnyáyě ná khãlẹ dố vã kírẹ cuõ yěnuô, thĩ cuõcyáto.

³⁴ “Phúnuôrò khõnyáyě vã ki mekyã thĩ ngọ athě tòmũ. Mọ nĩdyé lahyã lũ tôprẹ ná tôprẹ ní~. Phú vã mọ nĩdyé thĩnuô, thĩ bè mọ nĩdyé lũ tôprẹ ná tôprẹ. ³⁵ Thĩ ki mọ nĩdyé lũ tôprẹ ná tôprẹ hénuô, ù pwõ~ tôprẹ ki thěgně ná thĩ htwõ vã khõpacẹ pã.”

³⁶ “Byacè, nẹ kírẹ cuõ bítě tôphotě pã?” Simonè Petru sudyã lũ phúnuô. Rò Byacè Jesũ hế sũ lũ, “Khãlẹ dố vã kírẹ cuõ yětõphonuô, khõnyárò nẹ krwõcuõ cyã kuõhĩ vã to. Manárò nẹ ki krwõcuõ kuõno vã dốkhyě pã.”

³⁷ “Byacè, vã ki krwõcuõkuõ nẹ khõnyárò a cuõ cyátuõtorò metě? Vã o taritaryã onehó vãnẹ ná vã ki thỹ dố nẻgnẻhó yě.” A sudyã lũ phúnuô.

³⁸ Yětõphuõrò Byacè Jesũ hế sũ lũ, “Nẹ o taritaryã one hó nẻnẻ ná nẹ ki thỹ dố vãgnẻ málakõ hó ể? Vã hécócó nẹ, bí shyẻphẻ i-uhtya tyahító nuô, nẹ ki htẻbĩkyãsũ* ù ná vã thẻgnẻnỏ è to thuõphuõ có pã,” a hé lũ phúnuô.

14

Byacè Jesũ Ilò Thẻplò Mọkyã Nĩdyé A Khõpacẹ Tahe

¹ Byacè Jesũ hé ẻthĩ, “Thẻplòkũ thẻplòkyã lahyã tãmẹ ní~. Zũe lahyã Cómarya rò zũekuõ lahyã vã ní~. ² Dố vãphẻ ahikũ nuô, hidókũ lẹo akhãlẹ o ẻnyácó. A ki omáto hẻrò, vã cuõ hé tuõ thĩ metě? Vã kírẹ cuõ taritaryã one pẹ hó thĩ khãlẹ tởpho hó. ³ Vã cuõ taritaryã pẹ htuõ thĩ khãlẹ tởpho pã rò vã hyã khyẻthyã dố thĩo pã. Thyáphú thĩ ki kạ otõkuõ ná vã bí vã lẹkạ-o akhãlẹ yẻpãnuô rò, vã hyã ẻkạ khyẻthyã dù thĩ pã ní~. ⁴ Klyá dố vã kírẹ cuõ yětõphonuô, thĩ thẻgnẻprẻ,” a hé ẻthĩ phúnuô.

Byacè Jesũ Ma Klyácuõ Dố Phẻ A O

⁵ Thomazo hé lũ, “Byacè, nẹ kírẹ cuõtõ bítě tởpho nuô pẹ thẻgnẻto, phúnuôrò pẹ cuõ thẻgnẻ cyã klyá phứtẻ?”

⁶ Rò Byacè Jesũ hế sũ lũ, “Vã ma klyá ná tẻmátẻcỏ ná tẻhtwõprẻ hó. Vã htwõ pẻhỏ ù klyácuõ dố phẻ a o akhu-akhyẻ, ùpẻpẻ~ bèbẻ, a ki cuõ dítú ná vã to hénuô, a cuõtuõ cyã dố phẻ a o tôprẻ~ to. ⁷ Thĩ ki thẻgnẻ tặtẻhỏ vã hénuô, thĩ thẻgnẻ tuõkuõ dũhỏ vãphẻ hó. Cáhtya khõnyáyẻ tặplehyãnuô, thĩ klyá thẻgnẻ nyãhỏ vãphẻ hó rò thĩ klyá myáhtyenỏ nyã hó è hó.”

⁸ Philipu hé lũ, “Byacè, nẹ ki dyẻluõ pẹ tú pẻ ná phẻ hénuõma pỏhỏ.”

⁹ Byacè Jesũ hế sũ lũ, “Philipu, vã otõkuõ ná thĩ nyẻkũ~ lã cóhỏ rò ma nẻ thẻgnẻnỏ nyã vã to ể? Kayã dố a myáhtyenỏ vã nuô, a myáhtyenỏhỏ phẻ hó. Rò, ‘Dẻluõ pẻ pẻ ná phẻ,’ nẹ cuõhẻtuõ phúnuô metě? ¹⁰ Vã okuõ dố phẻkũ rò phẻ okuõ dố vắkũ nuõma, nẻ zũe nyãto ể? Vã hẻbẻ thĩ yẻnuõma, vãngỏ nĩdyẻdũ mắto. Vã mẹ tẻ yẻtahe nuõma phẻ dố a o dố vắkũyẻ tôprẻ mẻnĩ lỏplỉ prẻ. ¹¹ Bí vã hé pẹ thĩ ná vã okuõ dố phẻkũ rò phẻ okuõ dố vắkũ

* **13:38** 13:38 Tahehe nuô a hé ná sumwó

yěnuôma, tarú zűelă vă to hérò, patítadû rò thĩ tở myá vă mẹ tềpròtềprya đố vă dyéluỗ htuỗhố nuôtahe rò zűetề đố vă hé pề thĩ yětahe nuô. ¹² Vă hécócó thĩ, kayă đố a zűe vă tahenuô, a ki mẹtề đố vă mẹhtuỗhố yěnuôtahe pã. Vă kírề cuỗhố đố phẻ a o akhu-akhyě, a ki mẹdu mẹlyá mẹéłố klỗpã có ná yětahe pã. ¹³ Đố văkhuvăkhyě rò thyáphú ử ki mẹlímetakhễhtya vấphẻ agněnuô, thĩ kwítề ítếtề~ bẻbẻ, thĩ ki kwĩ ná vắmwị henuô, vă ki dyé thĩ pã. ¹⁴ Thĩ kwĩ tềtềtề~ bẻbẻ, thĩ ki kwĩ ná vắmwị henuô, vă ki mẹpề thĩ phứ thĩ kwĩnuô pã.

Jesů Ólya Dố A Ki Nỗhyă Pề Èthĩ Thẻ Sắsẻ Byacẻ

¹⁵ “Thĩ ki mọ vă hérò, thĩ ki nỉdă cữe vă tềmekyắngố tahe. ¹⁶ Vă ki kwĩhtya phẻ đố a ki thữtặ pề thĩ prềmềcwố thĩ tồprề đố vă khắlẻ yěnuô pã. Rò a ki okuỗ ná thĩ tacủprề pã. ¹⁷ È ma mắhố Thẻ Sắsẻ Byacẻ hó. È ki ithyóithya zűklyázűklố thĩ ná tềmắtềcố yěnuô pã. Prềlu hekhuphú tahe myáhtyenố lủ toto, thẻgnẻnố lủ toto akhu-akhyě, a ẻsủ lủ to pã. Manárò thĩ thẻgnẻhố lủ, mẹtẻhẻrò a ohtwỏprề tộkuỗ ná thĩ rò a ki hyă đố thĩ thẻplòkủ pã. ¹⁸ Vă dya-okryákyă thĩ to. Vă ki hyă khyẻthyá đố thỉo pã. ¹⁹ Taplộphú akủnuô, prềlu hekhuphú tahe myáhtye pã vă to. Manárò thỉrò, thĩ ki myáhtye vă pã. Vă htwỏprề akhu-akhyẻrò thĩ ki htwỏprề kuỗ pắpã. ²⁰ Bínuôtônẻyẻ pắnuô, thĩ ki thẻgnẻ ná vă o đố vấphẻ akủ rò thĩ o đố vắkủ rò vă o đố thỉkủ pã. ²¹ Kayă tồprềprề đố a pủmanỉ vă tềmekyắngố yětahe, rò a krwỏ ohtwỏprề tahe nuôma mắhố kayă tồprề đố a mọ mắhố vă hó. Kayă đố a mọ vă nuô vấphẻ ki mọnỉ lủ pã. Vắrò, vă ki mọnỉkuỗ ẻ pắ rò vă ki dyéluỗ shyẻklố có ẻ ná vắnẻ pã.”

²² Yẻtồphuỗrò Juda (Juda Iscariot mắto) hé, “Byacẻ, nẻ thẻzủ dyéluỗ pề pề ná nẻnẻ tadủrò mamẻtẻrò nẻ dyéluỗ tuốpẻkuỗ prềlu hekhuphú tahe to mẹtẻ?”

²³ Byacẻ Jesů hẻsủ kắkhyẻ lủ, “Lỏ kayă đố a mọ vă tahenuô, a ki mẹ phứ vă hé lủ nuô pã. Vấphẻ ki mọnỉ ẻthỉ pã, rò pề ki hyă đố ẻthỉ a o pã rò pề ki hyă isó o có pềhipẻphyă đố a thẻplòkủ pã. ²⁴ Kayă tồprềprề đố a mọ vă to nuô, a nỉdă vă tềithyóithya to. Ngố đố thĩ nỉhuỗ yětahe nuôma vắngố nỉdủ mắto. Mắđủ phẻ đố a nỗhyă vă yẻtồprề angố prẻ.

²⁵ “Bỉ vă okuỗpã ná thĩ khỏnyắkhẻ yẻ, vă hẻsoluỗ pẻhố thĩ tẻyẻtahe hó. ²⁶ Manárò, phẻ ki nỗhyă pề thĩ prềmềcwố thĩ Thẻ Sắsẻ Byacẻ ná vắmwị pã. È ki ithyóithya pề thĩ tẻlỏ~ plỉ pã, htuỗtỏ lỏ tẻ đố vă hẻhtuỗhố thĩ tahenuô, a ki dyẻthẻnẻ kắkhyẻ khyẻthyá thĩ pã. ²⁷ Vă dyakyă pề thĩ thẻplỏ a tẻkacủkabẻ hó. Rò vă dyẻ pề hó thĩ vă tẻkacủkabẻ hó. Vă dyẻ thĩ yěnuôma athyáná prẻlukayă dyẻ thĩ nuôtahe mắto. Thẻplỏkủ thẻplỏkyă tắ lahyă tắmẻ. Thẻisẻ tắ lahyă tắmẻmẻ.

²⁸ “Thĩ nỉhuỗ htuỗhố vă hé thĩ, ‘Vă cuỗkyă thỉlẻ pắ tadủrò vă ki kắtỏkuỗ khyẻthyá thĩ pã.’ Vă kírề cuỗ đố phẻ a o pã, vă hé thĩ phứyěnuô, thĩ ki mọ vă hérò thĩ thẻkrủ prẻ, mẹtẻhẻrò vấphẻ nuô adukỏ ná vă. ²⁹ Shẻyẻ~ a htwỏhtyahố pắnuô, thyáphú thĩ ki zűe agnẻnuôrò, vă hẻsỏ one pề cóhố thĩ bí a htwỏhtya tyahító yěnuô hó. ³⁰ Vă ki hẻbẻ nyẻnyẻ ná thĩ nuôma

ashuõakhè o é pãtohó. Khĩnėricyã khuklõ Satan dõ a põ hekhu yětõduõnuõ, a kírė hyãhó. A tětaryěshyosõ yěnuõ, a mę pę ná vã to. ³¹ Thyáphú prėlu hekhu phú ki thėgnėhyã lahyã ná vã mọ phě agnėnuõ, vã mę tõtúprė phú phě mehyã vã ngó nuõtahe prė.

“Cuõ~! Pẹ htecuõhó pó!”

15

Jesũ Ma Thòbĩthèmõ A Málakõ Tômõ

¹ “Vã ma thòbĩthèmõ dõ a málakõ tômõ, vãphě ma prėbyacè. ² Thòbĩthèphyã dõ a ícũ ná vã rò athèaphõ hteto tahenuõ, è ki pãkyã lõ pã. Aphyã dõ athèaphõhte tahenuõ bèbè, thyáphú a ki thèhte éhtyapó agnėnuõ a mėlãkyã lõke aphyã tahe. ³ Thĩ mwõplĩbũphuõ hó ná vãlãvãngó dõ vã hé pę thĩ yě akhu-akhyě prė. ⁴ Oklõsõma lahyã dõ vãkũ rò vã ki oklõsõma dõ thĩkũ pã. Thòbĩthèphyã tũphyãphyã dõ a osóicũma ná vã to nuõ, a thèhtya cyã nĩdyédũ anė tũphyã~ to. Phũnuõhó thĩ ki oklõsõma dõ vãkũ to hénuõ, thĩ thèhtebé cyã thòthè dõ a mądũ mẹteryã yěnuõ tũprė~ to.

⁵ “Vã ma thòbĩthèmõ, thĩ ma aphyã tahe. Kayã dõ a ki-o kisó dõ vãkũ rò vã ki-o kisó dõ èthĩ akũ tahenuõ, èthĩ ki thèhtyaphõhtya ényacó pã. Mẹtėhėrò thĩ ki o ícũ ná vã to hénuõ, thĩ męcýã tẹ tũcũ~ to. ⁶ Kayã tũprėprė dõ a oklõsõma dõ vãkũ to nuõ, athyaná thòphyã dõ ù vĩhtekyã è dõ aklõ, rò a nokyãkrãkyã tahe nuõprė. Thòphyã phũnuõ tahenuõ, ù ihtuõplõ è rò ù vĩnuõkyã lõ dõ mikũ rò ù isũũkyã è prė. ⁷ Thĩ ki oklõsõma dõ vãkũ, rò vãlãvãngó ki osóklõma dõ thĩkũ kihėrò thĩ thėzũkwĩ ítětẽ~ bèbè nuõ, vã ki dyé thĩ pã. ⁸ Dõ thĩ thèhtyaphõhtya é thòthè dõ a mánhó mẹteryã yětahe akhu-akhyě, ù ki mėlĩmėtakhèhtya vãphě pã. Dõ thĩ thèhtyaé phũnuõ akhu-akhyě thĩ dyėluõhó ná thĩ htwõ vã khõpacè tahe hó.

⁹ “Vã mọkũ thĩ phú vãphě mọ vã nuõ, khõnyãrò oklõsõma lahyã dõ vã tẹmọ akũ yěnuõ ní~. ¹⁰ Thĩ ki nĩdã cũe vã tẹmekyãngó yětahe hénuõma thĩ oklõsõma hó dõ vã tẹmọ akũ hó. Thĩ ki mę phúyě hénuõma a thyáhó ná vã nĩdã vãphě angó rò vã oklõsõma dõ a tẹmọkũ yěnuõ hó. ¹¹ Thyáphú thĩ ki thėluõphõphũ thyákuõ phú vã thėluõphõphũ yě agnėnuõ, vã hėsoluõ pę hó thĩ hó. ¹² Mọ nĩdyé lõ tũprė ná tũprė phú vã mọ nĩdyé thĩ yěnuõ ní~, yěma mánhó vã tẹmekyãngó hó. ¹³ Tẹmọ dõ aduklõlõ ná kayã tũprėprė dõ a khyáthyėkyã cõ athé dõ a khõbõthyó tahe agnėnuõ a o pã to hó. ¹⁴ Thĩ ki mę phú vã mekyã thĩ ngó yě hénuõma, thĩ htwõhó vã khõbõthyó hó. ¹⁵ Vã é pã thĩ ná lulé to hó, mẹtėhėrò lulé hénuõma a thėgnė nĩdyé kuõ abyacè atẹmę ari-akyã to. Vã ki ékhó hó thĩ ná thĩ ma vã khõbõthyó tahe hó, mẹtėhėrò lõ~ vã nĩhuõ tẹ dõ vãphě a o tahenuõ, vã hėsoluõ pėlõhó thĩ hó. ¹⁶ Thĩ nwõhtya vã mátõ. Vã nwõhtya thĩ rò vã dyahtyahó thĩ dõ thĩ ki htecuõ lahyã rò cuõ thèhtyaphõhtya é lahyã. Vã dyahtyahó thĩ ná thĩ ki thėicũmatuõ lahyã dõ atadũ. Thĩ ki męphũnuõ tũma thĩ kwĩ ítětẽ~ bèbè, thĩ ki kwĩ ná vãmwi hénuõ, phě ki dyé thĩ pã. ¹⁷ Vã tẹmekyãngó yěnuõma mánhó mọ nĩdyé lõ tũprė ná tũprė yěnuõhó.”

Prèlu Hekhuphú Ki Thèhte Byacè Jesù A Khõpacě Tahe Pă.

18 “Prèlu hekhuphú tahe ki thèhte thĩ hêrò tanehtya tuõbè lahyă ná a thèhte rêhtuõhó vă nuô ní~. 19 Thĩ ki thyáná prèlu hekhuphú yètahe hénuô, a ki mọ nıdyé thĩ phú èthĩ kayă nıdú nuõtahe pă. Manárò thĩ rò, thĩ khódú ná èthĩ hó. Vă nwóhtekhókyă hó thĩ dõ prèlu hekhuphú tahe aklè hó. Èthĩ thèhte thĩ akhăshyékħarya ma mắhó dõ thĩ yõ khódú ná èthĩ hó, htuõto vă yõ nwóhtekhókyă hó thĩ ná èthĩ yè akhu-akhyèrò èthĩ thèhtethéhă hó thĩ hó. 20 Thénèhtyabè lahyă ngó dõ vă hé pè thĩ, ‘Lulé duklõlõ ná abyacè nuô a o tởprè~ to,’ yènuô ní~. Èthĩ mệcyệmệcủ htuõhó vă akhu-akhyẻ, a ki mệcyệmệcủ kuõ ke thĩ pă. Èthĩ ki củe nıdă htuõhó văngó hénuô, a ki củe nıdă kuõdú thĩngó pă. 21 Thĩ htwõ vă khõpacě akhu-akhyẻ prèlu hekhuphú tahe ki mệcyẻ thĩ pă, mệtẻhẻrò èthĩ thẻgnẻ lahyă phẻ dõ a nõhyă vă yènuô tởprè to. 22 Vă ki hyă hẻsodỏnyă pẻ èthĩ to kihẻnuô, Cỏmarya dya ná èthĩ tẻthủ to. Manárò khỏnyáyẻ vă hyă hẻsodỏnyă luõ pẻ èthĩ akhu-akhyẻ, alẻhẻ siplẻ nıdyẻ angó ná atẻthủ agnẻnuô a opă tỏmủ~ to hó. 23 Kayă dõ a thèhte vă nuô a thèhte tuõkuõhó văphẻ hó. 24 Tẻmẻ tẻprỏtẻprỏyă dõ ử mệcyă tởprẻ~ to yẻtahenuô, vă ki dyẻluõ dõ èthĩ aklẻ to hénuô, èthĩ tẻthủ o takhyă~ to. Manárò, khỏnyáyẻ, èthĩ myáhtye tẻmẻ tẻprỏtẻprỏyă yẻtahe rò a thèhte lỏplẻ hó vă ná văphẻ hó. 25 Manárò yènuỏma, èthĩ mẻlỏmẻbắhtya pẻhỏ phú lisẻẻ hẻo htuõhó, ‘Vă mẻ thẻhtethẻhỏnỏ èthĩ ná vảnẻ tỏcỏ~ to tadúrò èthĩ thèhte vă.’✧

26 “Vă ki nõhyă prẻmẻcủwỏtẻ dõ a o dõ phẻo yènuô tởprẻ dõ thĩ o pă. È ma tẻmátẻcỏ a Thẻ Sẻẻ Byacẻ dõ a o dõ phẻ a o hyă. Shẻẻ~ a hyătuõ pắnuô, a ki hẻsoluõ pẻ thĩ ná vảrivắkyă pă. 27 Thĩ otỏkuõ ná vă dõ akhăshyẻkhẻ pă có akhu-akhyẻ thĩ bẻ hẻso pẻ kuõủ ná vảrivắkyă ní~.”

16

1 “Thyáphủ thĩ ki vıkyă tắ thĩ tẻzủtẻnyă tắmẻ nuô, vă hẻsoluõ lỏpẻ htuõhó thĩ tẻyẻtahe hó. 2 ử ki vẻhtekyă thĩ dõ tẻcỏbẻhẻ tahe aklỏ pă. Kayă dõ a mẻthyẻ thĩ tahenuô a tane nıdyẻ anẻ, ‘Pẻ mẻ hó Cỏmarya atẻmẻ hó,’ shuỏkhẻ phúyẻnuô, a ki hyătuõ pắ. 3 A cuỏ mẻtuõ lahyă phúyẻ mẻtẻhẻrò èthĩ thẻgnẻnỏ phẻ tỏphuỏ~ to, htuõrò a thẻgnẻnỏ vă tỏphuỏ~ to. 4 Shẻẻ~ tẻshuỏtẻkhẻ hyătuõhó pắ akhẻnuô, thĩ ki khyábẻ tẻcyẻtẻcủ tahe pắ. Thyáphủ thĩ ki thẻnẻhtyabẻ tuõ tẻ dõ vă dyẻrỏ one thĩ tẻyẻtahe agnẻnuỏrò, vă hẻso-one pẻ hó thĩ khỏnyáyẻ hó. Dõ akhăshyẻkhẻ nuỏma vă yõ okuõ ná thĩ akhu-akhyẻ vă hẻsoluỏnỏ pẻhỏ thĩ to.”

Thẻ Sẻẻ Byacẻ Atẻmẻ

5 “Khỏnyárò, vă ki kahỏ dõ prẻ dõ a nõhyă vă yẻtởprẻ a o hó. ‘Nẻ kırıẻ củỏbítẻ tỏphotẻ pắnuô,’ thĩ sudyă vă tởprẻ~ to. 6 Vă hẻluõ pẻ thĩ phúyẻ rò thĩ thẻplẻthẻzỏ lỏplẻ có. 7 Ki hé lỏlỏ~ ngỏ ma, vă củỏkyă thẻlẻ ma aryă klỏlỏ có dõ thẻgnẻcỏ, mẻtẻhẻrò vă ki củỏ to hénuô, prẻmẻcủwỏ mắhỏ Thẻ Sẻẻ Byacẻ yẻtởprẻ hyă dõ thỏ to. Manárò vă ki củỏ hénuô, vă ki nõhyắlyă ke lủ dõ

thiõ pã. ⁸ Bí Thè Sãse Byacè hyãtuõhó pã akhẽnuô, a ki dyéthègnẽ pẽ prẽlu hekhuphú tahe ná èthĩ mẽ tẽthú pã, htuõrò a ki dyéthègnẽ pẽ pò èthĩ ná tẽcótẽtẽ aklyá pã. Htuõto, a ki dyéthègnẽ pẽkuõpò èthĩ ná Cómarya ki cirya èthĩ pã. ⁹ Dõ èthĩ zũe vã to akhu-akhyẽ, a dyéthègnẽhó èthĩ ná èthĩ tẽthú o hó. ¹⁰ Mẽtẽhèrò, vã ki kã dõ phẽ a o pã rò thi myãhtye pã vã to akhu-akhyẽ, Thè Sãse Byacè ki dyéthègnẽplõ pẽ èthĩ ná tẽcótẽtẽ aklyáaklõ pã. ¹¹ Cómarya ciryahó khĩnèricyã khuklõ Satan dõ a põ hekhu yẽtõduõ hó akhu-akhyẽ, a dyé thègnẽplõ pẽhó prẽlu hekhuphú tahe ná Cómarya ki cirya èthĩ pã hó.

¹² “Tẽ dõ vã thẽzũ hé pẽ pò thi tahenuô a o éläpã, manárò thi thègnẽplõbè lõhító. ¹³ Bí Thè Sãse Byacè dõ a dyéluõ tẽmátẽcõ yẽ hyãpã akhẽnuô, a ki zũklyázũklõ pẽ thi ná lõ tẽmátẽcõ nuõtahe pã. A ki hẽsoluõ pẽ thi ná a tẽtane nĩdũnuô mato. A ki hẽsoluõ pẽ thi phú a nĩhuõ hyãní dõ Cómarya a o nuõtahe pã. A ki dyéluõ pẽ thi ná tẽ dõ a htwõhtya híto nuõtahe pã. ¹⁴ Dõ a hyã hẽsoluõ pẽ thi ná lõ a nĩhuõ tẽ dõ vão nuõtahe akhu-akhyẽ, a ki mẽlĩmẽtakhẽ vã pã. ¹⁵ Lõ~ tẽ dõ a o ná phẽ tahe nuõma vãtẽ lõ~ plĩ hó. Túrò vã hé pẽ thi ná Thè Sãse Byacè ki hyã hẽsoluõ pẽ thi lõ~ a nĩhuõ tẽ dõ vã o nuõtahe pã, phũnuô hõnuõ.”

Tèthèplẽ Htwõhtya Tèthèkrũ

¹⁶ “Nyẽtyato pãma thi myãhtyenõ pã vã to hó, manárò nyẽtyato khyẽthyã pãma thi myãhtye khyẽthyã vã pã.”

¹⁷ A khõpacẽ tahehe nuô, a sudyã nĩdyé lũ tõprẽ ná tõprẽ rò a hé lahyã, “A cuõ hé tuõ, ‘Nyẽtyato pãma thi myãhtyenõ pã vã to hó, manárò nyẽtyato khyẽthyã pãma thi myãhtye khyẽthyã vã pã’ a hé phũyẽnuõma a thèhé angõlasá phútẽ?” Htuõrò èthĩ hé lahyã, “ ‘Mẽtẽhèrò vã kĩrẽ cuõ dõ phẽ a o hó,’ a hé phũnuõma a thẽzũ hé angõlasá phútẽtẽ?” ¹⁸ Rò èthĩ ná èthĩ sudyã tadũ nĩdyé pãlũ, “ ‘Nyẽtyato pãma,’ a hé yẽtõmũ nuõma a thèhé ítẽ? A thẽzũ hé matẽnuô, pẽ thègnẽplõ htwópãto hó.”

¹⁹ Byacè Jesũ thègnẽ dõ èthĩ thẽzũ sudyã lũ tẽritẽkyã yẽ akhu-akhyẽrò a hé èthĩ, “Vã hé pẽ thi, ‘Nyẽtyato pãma thi myãhtyenõ pã vã to hó, manárò nyẽtyato khyẽthyã pãma thi myãhtye khyẽthyã vã pã,’ yẽnuô vã thè hé angõlasá ítẽnuô thi sudyã nĩdyé khyẽlũ tõprẽ ná tõprẽ vãhétõ? ²⁰ Vã hẽcócõ thi, bí prẽlu hekhuphú tahe ki thèkrũthelõ tapũlũsũ có pã akhẽnuô, thi kingũkĩhè lahyã pã. Dõ vã khyábè tẽcyẽtẽcũ akhu-akhyẽ, thi ki thèplẽnebè nyacó pã, manárò thi tẽthèplẽnebè yẽnuô a ki htwõhtya taplekho pẽke thi ná thi tẽthèluõphõphũ pã. ²¹ Athyãná prẽmò phúo hõsẽ nuô pã. Bí a hõsẽ akhẽ, a khyábè tẽsõphãsõryã tadũrò bí aphũohó akhẽnuô, a sõtapaqyã a tẽsõphãsõryã tahe, mẽtẽhèrò aphũonĩ pacẽphú tõprẽ dõ hekhuỹẽ akhu-akhyẽ a thèkrũthelõ hyã pã. ²² Tẽ ki htwõhtya thyãkuõdũ ná thi phũyẽnuô pã. Khõnyãrò thi ki thèplẽnebè pã, manárò vã ki myãhtye khyẽthyã thi pã rò thi ki thèkrũthelõ nyacó pã. Htuõto ù phyẽkyã cyã pã có thi tẽthèkrũthelõ tõprẽ~ cóto pã. ²³ Bĩnuõtõnyẽ pãnuô, thi sudyã pã có vã tõtõ~ to hó. Vã hẽcócõ thi, thi ki kwĩ vãphẽ ítẽtẽ~ bèbè, thi ki kwĩ ná vãmwi hẽnuô, vãphẽ

ki dyé thì pã. ²⁴ Tuõkhõnyã yẽnuô, thì kwĩ ná vãmwi tôcô~ to. Kwĩ lahyã, thì ki nĩbè pã. Rò thì ki nĩbè lõbã có tètthéluõphòphủ pã.

Tèmepé Hekhu

²⁵ “Vã hébè pè thì tàyetahe ná ngõkhákho tahe. Manárò shuõkhẽ dõ vã lo hébè pã ná ngõkhákho to nuô, a ki hyãtuõ pã. Vã ki héluõlĩ pèlõ thì ná vãphẽ ari-akyã pã. ²⁶ Bínuõtõnyẽ pãnuô, thì kwicóbẽhtya lahyã ná vãmwi pã. Rò vã lokwĩ pè pã dõ thìgnẽ to. ²⁷ Mètèhèrò vãphẽ mọnĩ thì ná ané nĩdũcõ. Dõ thì mọnĩ hó vã, thì zũenĩ hó vã ná vã o dõ phẽ a o hyã akhu-akhyẽ, a mọnĩ hó thì hó. ²⁸ Vã o dõ phèo hyã rò vã hyãlyã dõ hekhuyẽ. Khõnyãrò vã ki htekaỹã dõ hekhuyẽ rò vã ki kaỹhyẽ khyẽthyã dõ vãphẽ a o.”

²⁹ Yẽtõphuõrò a khõpacẽ tahe hé lũ, “Khõnyãrò nẹ hébè pã ná ngõkhákho to rò a plõryãlã. ³⁰ Pè sudyã tyahĩ nẹ tôcô~ to tadũrò nẹ thégñẽ lờrédũhõ tẹ dõ pè kírẹ sudyã nẹ nuõtahe hó. Phúnuõrò khõnyãyẽ pè thégñẽ ná nẹ thégñẽ lõ tẹpwõtõcô. Dõ nẹ thégñẽ phúyẽ akhu-akhyẽ, pè zũe ná nẹ o dõ Cómarya a o hyãlyã mãyã hó.”

³¹ Rò Byacè Jesũ sudyã èthĩ, “Khõnyãrò thì zũe mặlakõ hó nuõ~? ³² Manárò shuõkhẽ dõ thì ki klyapruõklyapryã lõ pã, rò thì ki kaỹã lahyã dõ thìhi tởprẹ ná tởprẹ nuô, a ki hyãtuõ pã. Hétãtã~ ma a hyãtuõ cóhõ. Thì pwõ~ tởprẹ ki dya-okyã tũdũ vã pã. Manárò vã otũdũ mặto, mètèhèrò vãphẽ okuõ ná vã.

³³ “Thyáphủ thì ki nĩbè tètthéplò kacũkabé agnẽnuô, vã hé pè htuõ lõ hó thì lõ~ yẽtahe hó. Dõ thì htwõhtyahó tệtõcô~ tuõ ná vã akhu-akhyẽ, thì nĩbèhõ théplò a tẹkacũkabé hó. Dõ hekhu yẽnuô, thì ki myãhtyebè ná tẹpyátèsẽ tẹcyètècũ pã, manárò dyashyodyasõ lahyã thì théplò nĩ~. Vã mepé htuõhõ hekhunẽkhu a taryẽshyosõ yẽtahe hó.”

17

Byacè Jesũ Kwicóbẽ Nĩdyé Agnẽ

¹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyẽ rò a tũhtya dõ mókhu rò a kwicóbẽ rò a kwĩ phúyẽ,

“Phẽ~, shuõkhẽ hyãtuõhõ. Thyáphủ vã ki mặlmetakhẽ htyaluõ nẽnuô, mặlmetakhẽ mỗ vã mặdũ nẹ phúkũyẽ. ² Mètèhèrò thyáphủ lõ~ kayã dõ nẹ dyé vã tahe ki nĩbè thétwõprẹ tacũprẹ agnẽnuô, nẹ dyé htuõlõhõ vã tẹtaryẽshyosõ dõ vã ki põ lõ kayã yẽtahe hó. ³ Cómarya mặma tũ nẹ tởprẹprẹ, rò kayã dõ a thégñẽ nẹ rò a thégñẽ ná vã ma Jesũ Krĩstu dõ nẹ plwõhyã lũ tởprẹ tahe nuõma mặhõ tètthégnẽ dõ a dyé èthĩ thétwõprẹ tacũprẹ hó. ⁴ Vã mặ pè htuõlõ hó nẹ tẹmẹ dõ nẹ nõmẹ vã nuõtahe akhu-akhyẽ, vã mặlmetakhẽ hó nẹ dõ hekhuyẽ hó. ⁵ Phẽ~, phủ vã tẹlĩtètakhẽ otõkuõ ná nẹ dõ hekhu htwõhtya tyahĩto pã akhẽnuô, dyékhyèmỗ vã tẹlĩtètakhẽ yẽnuô dõ nẹnyẽhyã khõnyãyẽ to.”

Byacè Jesũ Kwicóbẽ Pè Dõ A Khõpacẽ Tahe Agnẽ

⁶ “Kayã dõ nẹ nwóhtekhõ èthĩ dõ hekhuyẽ rò nẹ dyé ná vã tahenuô vã dyéluõ pèhõ èthĩ ná nẹ hó. Èthĩ tahe nuõma nètẹ hó. Èthĩ tahenuô, nẹ dyé

na vǎ rò èthĩ nĩdǎ lahyǎ nengǒ. ⁷ Khǒnyǎrò lõ- tẹ dĩ vǎhé vǎmẹ yětahenuô, a o dĩ nẹo rò a hyǎ prėnuô èthĩ thėgně hó. ⁸ Mẹtėhėrò, tẹritėkyǎ dĩ nẹ dyé vǎ nuôtahenuô, vǎ dyé ná èthĩ rò èthĩ phyésũ htuǒhó. Èthĩ thėgně tǎtẹ hó ná vǎ o dĩ nẹ o hyǎ rò èthĩ zũe ná nẹ nõhyǎ vǎ. ⁹ Vǎ kwĩcǒbẻ pẹ dĩ èthĩ agnẻ. Vǎ kwĩcǒbẻ pẹ prẹlu hekhuphũ nuôtahẻ agnẻ mǎto. Manǎrò kayǎ dĩ nẹ dyéhó vǎ tahenuô, nẹtẹ akhu-akhyẻ, vǎ kwĩcǒbẻ pẹ dĩ èthĩgnẻ. ¹⁰ Lỏ- a o ná vǎ tahenuô, nẹtẹ hó, rò lõ- a o ná nẹ tahenuôma, vǎtẹ hó. Vǎ nĩbẻ dĩtũ tẹlĩtakhẻ dĩ èthĩ o. ¹¹ Vǎ o tadũ pǎ dĩ hekhuyẻ to, manǎrò èthĩ yẻtahe ki o tadũpǎ dĩ hekhuyẻ pǎ. Vǎrò, vǎ ki kǎkhyẻ khyẻthyǎ dĩ nẹ o pǎ. Kỏ- Phẻ sǎsẻ! Thyǎphũ èthĩ ki olũ ná thẻplò tởmẻ- cũ phũ vǎ ná nẹ olũ ná thẻplò tởmẻ- cũ akũnuô, takỏtakẻ bĩnĩdũ èthĩ ná nẹmwĩ dĩ aprỏapryǎ, nẹmwĩ dĩ nẹ dyé vǎ yẻnuô nĩ-. ¹² Bĩ vǎ otỏkuỏ ná èthĩ akhẻnuô, vǎ takỏtakẻbĩ nĩdyẻ èthĩ hó, vǎ opỏ myǎkhwẻnĩ èthĩ ná mwĩ dĩ nẹ dyé vǎ nuô hó. A lamẻkyǎ ná tởprẻ- to. Thyǎphũ lisẻsẻ ki lỏbǎhyǎ agnẻnuô, a lamẻkyǎ tủprẻ kayǎ nuôtỏprẻ dĩ ù dya one nyǎhó ẻ dĩ a ki pyẻnyǎ pǎ nuôtỏprẻ tũdũ prẻ.”

¹³ “Vǎ hyǎhó dĩ nẹ o khỏnyǎ hó. Thyǎphũ èthĩ ki olỏbǎ ná tẻthẻlủphỏphủ agnẻnuô, bĩ vǎ opǎ bĩ hekhuyẻ akhẻ, vǎ hẻlủ pẹ hó èthĩ ná tẻyẻtahe hó. ¹⁴ Vǎ dyẻthẻgnẻ pẻhó èthĩ ná nẻlẻnẻngỏ, rò kayǎ dĩ a zũe vǎ to tahenuô, a thẻhtẻhẻhỏ lõ èthĩ mẹtėhėrò phũ vǎ oĩcủtỏ ná hekhũ to nuô, èthĩ thyǎkuỏ hó ná vǎ akhu-akhyẻ, ù thẻhtẻhẻhỏ lõ èthĩ. ¹⁵ Vǎ kwĩcǒbẻ ná phyẻhte taphǎkyǎ èthĩ ná hekhuyẻ phũnuô mǎto. Mǎtỏkhỏnuô, vǎ kwĩcǒbẻ ná nẹ ki takỏtakẻ bĩnĩ èthĩ ná kayǎcyẻ kayǎricyǎ dĩ ù ẻ lủ ná Satan yẻnuô tỏduỏ. ¹⁶ Phũ vǎ oĩcủtỏ ná hekhũ to nuô, èthĩ thyǎkuỏdũ ná vǎ hó. ¹⁷ Mẻsẻsẻ khỏdũ èthĩ ná nẻlẻnẻngỏ dĩ ỏcỏ yẻnuô nĩ-. ¹⁸ Phũ nẹ nõhyǎ vǎ dĩ hekhũ yẻnuô, vǎ nõcuỏhỏ èthĩ dĩ hekhuphũ yẻtahe a o hó. ¹⁹ Thyǎphũ èthĩ ki bẻsẻsẻ kuỏ lahyǎ ỏthẻ ná nẻlẻnẻngỏ a tẻmǎtẻcỏ yẻnuô rò, vǎ dyẻlyǎ lỏlỏtakli htuỏhỏ vǎ thẻhtwỏprẻ dĩ èthĩ akhẻlẻ hó.”

Byacẻ Jesũ Kwĩcỏbẻ Dĩ Prẻzủtẻphũ Tahe Agnẻ

²⁰ “Vǎ kwĩcỏbẻ pẹ tũ vǎ khỏpacẻ yẻtahe agnẻnuô mǎto. Èthĩ yẻtahe củ khyǎthẻ pǎ rò kayǎ dĩ a nĩhủ rò a zủenyẻ kǎ kuỏ vǎ pǎ tahe agnẻbẻbẻ, vǎ kwĩcỏbẻ pẹ tỏkuỏ lõ dĩ èthĩgnẻgnẻ. ²¹ Kỏ- phẻ, phũ nẹ o dĩ vǎkũ, rò vǎ o dĩ nẻkũ yẻnuô, thyǎphũ èthĩ lõ- plĩ ki okủỏdũ lủ ná thẻplò tởmẻtuỏ rò, vǎ kwĩ thẻzỏhtyǎ hó nẹ hó. Htuỏto thyǎphũ prẹlu hekhuphũ tahe ki zũe ná nẹ nõhyǎlyǎ vǎ nuỏrò, vǎ kwĩcỏbẻ ná èthĩ ki okủỏdũ dĩ pẻkũ nĩ-. ²² Thyǎphũ èthĩ ki olũ ná thẻplò tởmẻ- cũ phũ vǎ ná nẹ olũ ná thẻplò tởmẻ- cũ akũnuô rò, vǎ dyẻ hó èthĩ tẻlĩtẻtakhẻ dĩ nẹ dyẻ vǎ yẻnuô hó. ²³ Thyǎphũ èthĩ ki thẻplò ỉcủryǎ lủ tởmẻtuỏ agnẻ, htuỏto thyǎphũ prẹlu hekhuphũ tahe ki thẻgnẻhyǎ ná nẹ nõhyǎlyǎ vǎ, rò nẹ mỏnĩ prẻ dĩ a zũe vǎ tahe phũ nẹ mỏnĩ vǎ nuỏrò, vǎ o dĩ èthĩ akũ rò nẹ o dĩ vǎkũ.”

²⁴ “Kỏ- Phẻ, kayǎ dĩ nẹ dyẻ ná vǎ yẻtahenuô, vǎ o bẻtẻ tỏphonuô, vǎ thẻzủ ẻ okủ èthĩ bĩnuô. Vǎ thẻzủ dĩ èthĩ ki myǎhtyẻ vǎ tẻlĩtẻtakhẻ dĩ nẹ

dyé vǎ yětahe, mětěhéro, nẹ mọ pǎ vǎ dǎ pẹ byálya tyahí hekhu to akhě pǎ có.”

²⁵ “Phě dǎ acóate~, prèlu hekhuphú tahe thégně nẹ to tadúro vǎ thégně nẹ, htuõto kayǎ dǎ a zúe vǎ yětahe thégně ná nẹ nõhyǎ vǎ. ²⁶ Thyáphú nẹ tẹmọ vǎyě ki o dǎ èthi akũ, htuõto thyáphú vǎ ki okuõ dǎ èthi akũ agněnuô, vǎ dyéthégně pẹhó èthi ná nẹ, rò vǎ ki dyéthégně plehyǎ pẹ pọ èthi ná nẹ pǎ,” Byacè Jesũ kwicóbě rò a hé phúnuô.

18

Ũ Isětǎkyǎ Byacè Jesũ Rò Ũ Pụ Lũ (Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Luka 22:47-53)

¹ A kwicóbě htuõro è ná a khõpacě tahe htecuõbé Kidro lyǎzǎkrǎ nuõtõbõ. Dǎ lyǎ béré nuô, olivaphè prélé otõlé. Rò è ná a khõpacě tahe cuõnuô lahyǎ bínuô.

² Byacè Jesũ ná a khõpacě tahe cuõ myáhtye tǎsũ tamõmõ nídyé lũ bí khǎlé nuõtõpho akhu-akhyě, Juda dǎ a isětǎkyǎ Byacè Jesũ yětõprènuô, khǎlé nuõtõpho ma a thégně pré. ³ Phúnuõro, Juda cuõ dǎ prènuô tólékhú. Rò bwídukhu tahe ná Pharisèophú tahe nõhyǎ tǎkuõ Roma klyěphú tahe ná klyěphú dǎ a opọ tẹlũhõdu nuõtaha ná Juda. Èthi phyéhyǎnị mikõ thítahe, mikyǎ tarébõ tahe ná takuõtábě tahe.

⁴ Tẹ kírẹ htwõhtya anẹ ná Jesũ phútě nuô, a thégně lõplĩ akhu-akhyě a hyǎtõ èthi rò a sudyǎ èthi, “Thĩ myápũ ùpě?”

⁵ Èthi hẹsũ lũ, “Pẹ myápũ vị Nazarèphú Jesũ,”

A hé rò Jesũ hẹsũ èthi, “Vǎ ma èhó.” Rò Juda dǎ a isětǎkyǎ lũ nuõtõprè ihtò tǎkuõ ná èthi bínuô. ⁶ Bí Byacè Jesũ hé èthi, “Vǎ ma èhó,” akhẽnuô, èthi thyékakhyě rò a lakhútǎ lõ dǎ hekhu.

⁷ Yětõphuõro Byacè Jesũ sudyǎ khyěthya èthi, “Thĩ myápũ ùpě?”

Rò èthi hẹsũ, “Pẹ myápũ vị Nazarèphú Jesũ,” a hẹsũ lahyǎ phúnuô.

⁸ “Vǎ héhtuõhó thĩ ná vǎ ma èhó. Thĩ ki myápũ mǎ vǎ hẹro plwõkǎkyǎ kayǎ dǎ aruô nuõtaha,” a hẹsũ èthi phúnuô. ⁹ Tẹhébè yětõmũnuô, a mẹ lõbǎhtya ngó dǎ a héhtuõhó, “Kayǎ dǎ nẹ dyé vǎ tahenuô, a lamékyǎnõ tõprè~ to,” yẽnuõhó.

¹⁰ Yětõphuõro Simonè Petru dǎ a phyéhyǎnị nẹ tóbè yětõprè báhte anẹ rò a pǎtũkyǎ bwídukhu lõ a prèmètèphú tõprè a khǎlèkuõ dǎ cóhtwó tǎkyě. Kayǎ yětõprènuô amwị ná Malko.

¹¹ Rò Byacè Jesũ hé Petru, “Ryǎnuõ dwókyǎ nẹ nẹ dǎ aklokũ nuô. Tẹcyètècũ abèlõ dǎ vǎphě nõõ vǎyě nuõma, vǎ tǎ ò nyǎ to ẽ?”

Ũ Éhyǎ Byacè Jesũ Dǎ Anna Anyěhyǎ (Matteo 26:57,58, Marko 14:53,54, Luka 22:54)

¹² Htuõro Roma klyěphú ná èthi klyěkhuklõ tõprè ná Juda klyěphú dǎ a opọ tẹlũhõdu tahe pụ còklõma lõ Jesũ. ¹³ Rò a é cuõ rẹlõ lũ dǎ Anna ahi. È ma Caipha aprẹ. Caipha ma bínuô tónakũ a htwõ bwídukhu lõ hõ. ¹⁴ Caipha ma kayǎ tõprè dǎ a dyé thégněcwọ pẹ Judaphú khuklõkhuklyǎ tahe, “Phũ~

ná kayă lõ~ plĩ ki thyělõ nuô, kayă yětôprẽ ki thyěkyă nuôma aryáklõ” a hé phúnuô.

Petru Htébíkyă Ná Vă Thégñěno Jesů To.

(Matteo 26:69-70, Marko 14:66-68, Luka 22:55-57)

¹⁵ Simonè Petru ná Jesů a khõpacẽ dĩ aruô tôprẽnuô, a krwõcuõkuõ Byacè akhyě. A khõpacẽ dĩ aruô yětôprẽnuô, bwídukhulõ yětôprẽ thégñě tặtặ lữ akhu-akhyě a cuõnuõkuõ ná Byacè Jesů dĩ bwídukhulõ yětôprẽ ahi vĩkũ. ¹⁶ Manárò Petru ihtò okyă dĩ lặkadặklõ prẽ. A khõpacẽ dĩ aruô dĩ bwídukhulõ thégñě lữ yětôprẽnuô, a htekhyě rò a htehé prẽopỏ lặkadặ prẽmỏphủ yětôprẽ rò a ẻnuõ Petru yẻ dĩ hivĩkũ.

¹⁷ Prẽmỏphủ opỏ kadặ yětôprẽ hé Petru, “Nẻ ma nẻ otỏkuõ dĩ Jesů hénuô tỏprẽ a khõpacẽ nuõtahe aklẻ tỏprẽ hỏ, vặhẻto?” Rỏ a hẻsủ lữ, “Vặ mặto.”

¹⁸ Yẻ kẻrỏ rò prẽmẻtẻphủ tahe ná klyẻphủ dĩ a opỏ tẻlủhỏdu tahe ihtỏswỉ tava lõplỉ mi. Rỏ Petru ihtỏswỉ tỏkuõ mi ná ẻthỉ.

Bwídukhulõ Tôprẽ Cẻmyá Jesů

(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Luka 22:66-71)

¹⁹ Bwídukhulõ nuõtỏprẽ sudyảmyá Jesů ná a khõpacẽ tahe ari-akyă ná a tẻithyỏithya tahe ari-akyă.

²⁰ Byacè Jesů hẻsủ lữ, “Vặ ithyỏhuô ithyỏthwẻnỏ ná ử to, vặ ithyỏlặithyỏlỉ ử dĩ kayă pwỏ~ tỏprẽ anyẻhyă prẽ. Lỏ~ Judaphủ tahe lẻhyă myảhtye tặsủ nỉ lữ akhặlẻ dĩ tẻcỏbẻ hỏkũ nuô bẻbẻ, dĩ tẻlủtyă hỏkũnuô bẻbẻ vặ ithyỏ ử pwỏ~ tỏphuỏ cỏ. ²¹ Phủnuỏrỏ nẻ cuỏ sudyảtuỏ vặ mẻtẻ? Sudyảkuỏ kayă dĩ a nỉhuỏ vặ tẻdỏnyă nuõtahe kỏkỏ. Vặ dỏnyă pẻ ẻthỉ kryă~ mẻtẻ nuô, a thẻgnẻ lõplỉ prẽ,” Byacè Jesů hẻkặkhyẻsủ ẻthỉ phủnuô.

²² Bỉ Byacè Jesů hé phủyẻ akhẻnuô, klyẻphủ opỏ tẻlủhỏdu dĩ a ophủ bí lủkhảshẻyẻ nuõtỏprẽ plyả lữ khặlỉshẻyẻ rò a hé lữ, “Nẻ cuỏ hẻsủtuỏ bwídukhulõ yětỏprẽ phủnuô mẻtẻ?” A hé lữ phủnuô.

²³ Byacè Jesů hẻsủ lữ, “Vặ ki hé thủ hẻrỏ a thủkryă~ ỉtẻnuô, zủluỏ pẻmyá vặ, a ki tỏ hẻrỏ mamẻtẻrỏ nẻ cuỏ plyảtuỏ vặ khặlỉshẻyẻ mẻtẻ?” A hẻsủ lữ phủnuô. ²⁴ Htuỏrỏ Anna cỏklỏma pặprẻ lữ rò a nỏthủcuỏ ử ná Jesů dĩ bwídukhulõ Caipha hé yětỏprẽ a o.

Petru Htébíkyảkhyẻ Jesů

(Matteo 26:71-75, Marko 14:69-72, Luka 22:58-62)

²⁵ Simonè Petru iswỉlẻ tadủpặ mi bủnuô. Rỏ kayă dĩ aruô tỏprẽ hé lữ, “Nẻ ma ẻkhõpacẻ vặhẻto?” A sudyả lữ.

Rỏ a hé kặkhyẻsủ, “Vặ mặ nặto.”

²⁶ Bwídukhulõ a prẻmẻtẻphủ dĩ apủỏvyả ná Petru pặtủ lữ khặlẻkuỏ nuõtỏprẽ sudyả lữ, “Vặ myảhtyenỏ nẻ dĩ olivaphẻ tarẻkũ nuỏrỏ nẻ otỏkuõ ná Jesů vặhẻto?” A sudyả lữ phủnuô. ²⁷ Petru htẻsủ bíkyă khyẻthẻyả ná vặ mặto a hẻtuỏhtuỏ ná shyẻphẻ i-uhya.

Ử ẻcuỏ Byacè Jesů Dĩ Khwỉ Pilato Nyẻhyả

(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Luka 23:1-5)

²⁸ Yếtỏphuỏrỏ Judaphủ tahe o dĩ Caipha hi rò a ẻcuỏ lahẻyả Byacè Jesů dĩ Roma Khwỉ Pilato hỏkũ. ẻthỉ ẻcuỏ lữ bí mỏlỉ rỏmủ akhẻnuô. Judaphủ

tahe thézú o mwöplithíplo lahyă ané phú èthi təcóbě léklólékhyä o nuô. Phúnuô rô èthi nuô lahyă dõ Khwí Pilato hõkü to, mẹtéhérò èthi ki nuô hénuô, ù dyée èthi təcúotalwópwě asèe mọhé yěnuô to. ²⁹ Phúnuô akhu-akhyě, Khwí Pilato hte dõ hõklõ rò a myáhtye hébèsù ná èthi rò a sudyă èthi, “Thĩ cuố dyatèthú lủ ná itě akhu-akhyě tể?”

³⁰ Èthi hésù, “A ki mẹtthú tẹ to rò pẹ éhyă lủ dõ nẹo takhyă to,” a hésù lủ phúnuô.

³¹ Khwí Pilato hésù èthi, “É cuố nıdyédú lahyă rò cirya nıdyédú lahyă phú thĩ tẹthyótẹthya onuô.”

Manárò Judaphú tahe hésù lủ, “Pẹ taryěshyosõ dõ pẹ bè cirya thyěkyă kayă nuô, a oto,” a hésù phúnuô. ³² A hé lahyă phúyě ma thyáphú a ki lỏbãhtya phú Byacè Jesù héone hékhokya ná a kírẹ thyě phútě tọcô pã nuôhó.

³³ Phúnuô rô Khwí Pilato nuố dõ ahõkü rò a nõénuố ù ná Byacè Jesù rò a sudyă lủ, “Nẹ ma Judaphú akhwí tởprẹ mảlakõ ể?” phúnuô.

³⁴ Byacè Jesù hésù lủ, “Yěma nẹ tẹtane héhte nıdyédú ể? Mảtorò kayă tởprẹprẹ hyădyă pẹ nẹ ná vảrikyă ể?” A sudyă kạkhyesù lủ phúnuô.

³⁵ Rò Khwí Pilato hé lủ, “Nẹ tane vã ná Judaphú ò? Prẹ dõ a thũhyă nẹ dõ vảo tahe nuôma nẹ myécôphú nıdú ná nẹ bwıdukhu nıdú nuôtahe prẹ. Nẹ cuốmẹtthú kryă- itětể?” Khwí Pilato sudyă lủ phúnuô.

³⁶ Byacè Jesù hésù lủ, “Vãhtyěvãkẹ ma bí hekhuyě mảto. Ki a mả bí hekhuyě hénuô, thyáphú vã ki tuốdõ Judaphú a khuklỏkhuklyă yětahe a takhukũ tãmé nuô, vãkhõ dõ a krwõkuố vã tahe ki vúsù htuốhó èthi kỏ. Phúnuô rô vãhtyěvãkẹ ma bí hekhuyěnuô mảto.” A hé phúnuô.

³⁷ Khwí Pilato hé lủ, “Ki héphúnuô hérò nẹ htwõ khwí tởprẹ hó nuố?” A sudyă lủ phúnuô.

Byacè Jesù hésù lủ, “Vã ma khwí tởprẹ mảlakõ phú nẹ hé nuôhó. Thyáphú vã ki hésopé ù ná tẹmátẹcỏ nuô rô, vã hyă opacẹlyă dõ hekhuyě hó. Lỏ- kayă okuố dõ tẹmátẹcỏ tỏkyě tahenuô a ki nıdã vãngó pã.” A hé phúnuô.

(Matteo 27:15-31, Marko 15:6-20, Luka 23:13-25)

³⁸ Khwí Pilato sudyă lủ, “Tẹmátẹcỏ ma itětể?” phúnuô. Rò Khwí Pilato htetỏ khyěthya dõ Judaphú yětahe a o rò a hé èthi, “Vã kírẹ cirya è agnėnuô vã myáhtye atèthú tọcô to.” A hé èthi phúnuô. ³⁹ “Manárò phú thĩ təcóbě aléklõ o ná bí thĩ mẹhỏ təcúotalwópwě akhėnuô, vã plwõhte pẹ thĩ kayă tặ dõ htỏkü tởprẹ pwõ- tởphuố. Phúnuô rô ma thĩ thézú plwõhtekyă ‘Judaphú akhwıdu yětởprẹ’ ể?” A sudyă èthi phúnuô.

⁴⁰ Rò èthi éhtỏhtya lahyă, “Plwõhte to. Plwõhte dõ Barabba nuô,” a hé lahyă phúnuô. Barabba ma prẹpủphe zẻplẻe ụtẹ tởprẹ.

19

¹ Phúnuô rô Khwí Pilato é Byacè Jesù rò a nõmủ ù ná suplye iplı. ² Klyěphú tahe ikhu tava thòshyámỏ thyáná khuklwỏ nuô rô a klwỏhtya pẹ ná Jesù. Rò a thyáhtya pẹ lủ cạcwỏ taphẻỏhtủ dõ athyáná khwí lẹthya yětỏba htuố rô, ³ a hyătỏ lủ rò a hyăhé kạkhyěkhyě hyănyěnyělủ, “Kỏ- Juda akhwıdu, ohtwỏprẹ

mõnyě htũdũ ní~!” A hé lavilavõ kanĩkano htuõ lũ phũnuõ rò èthĩ plyá lũ khãlĩshyě.

⁴ Khwĩ Pilato hyãhte khyěthyá rò a hé Judaphú tahe, “Thyáphú thĩ ki thěgně lahyã ná vã cemyá è rò vã myáhtye a mẽ tětthũ tôcõ~ to agnẽnuõ, vã ki èhtelũ pẽ khyěthyá thĩ býě.” ⁵ Byacè Jesũ klwõhtenĩ khuklwõ thòshyá rò thyáhtenĩ cacwõ taphèõhtũ tôba rò htetõ èthĩ. Rò Khwĩ Pilato hé èthĩ, “Yělé, è ma kayã nuõtõprẽ hó.” A hé èthĩ phũnuõ.

⁶ Bwĩdukhu tahe ná klyěphú dõ a opõ tẽlũhõdu tahe myáhtye lũlũ, “Mũthyěhtyakyã è dõ krusu díkè hihtũlõ nuõ, mũthyěhtyakyã è dõ krusu díkè hihtũlõ nuõ,” a èhtõhtya lahyã phũnuõ.

Manárò Khwĩ Pilato hé èthĩ, “Écuõ nĩdyédũ lahyã rò mũthyěhtya nĩdyédũ lahyã dõ hihtũlõ nuõ. Dõ vãgně rò, tětthũ dõ vã ki cirya è nuõ, vã cemyá è rò vã myáhtye tôcõ~ to,” a hé èthĩ phũnuõ.

⁷ Judaphú tahe hé tadũ lahyã, “Pẽ tětthyótětthya o ná è bèthyě prẽ, mẽtèhèrò a dákwó lya nĩdyé ané ná vã ma Cómarya aphúkhũ, a hé nĩdyé ané phũnuõ.” A héhtya tadũ lahyã phũnuõ.

⁸ Khwĩ Pilato nĩhuõ põ ngõphúyě rò a lé thěisě hyãshyoshyo. ⁹ A ka kanuõ khyěthyá dõ ahõkũ rò a nuõ sudyã Jesũ, “Ně obítě hyã?” Manárò Jesũ hékãkhyěsũ lũ tôcõ~ to. ¹⁰ Rò a hé Jesũ, “Ně hékãkhyěsũ vã tôcõ~ to mẽtẽ? Vã nĩbè tětaryěshyosõ dõ vã ki plwõkyã nẽ ma a nĩnĩ, matorò vã ki mũthyěhtyakyã nẽ dõ hihtũlõ nuõma a nĩnĩ prẽ nuõma nẽ thěgně to ẽ?” A hé lũ phũnuõ.

¹¹ Rò Byacè Jesũ hēsũ lũ, “Cómarya ki dyétã nẽ taryěshyosõ yě tonuõ, nẽ nĩbè cyã to. Phũnuõrò kayã dõ a dyétãkyã vã dõ nẽ takhukũ yětahenuõ, atětthũ duklõlõ pã có ná nẽ.”

¹² Cáhtya bí a héhtuõ phũnuõ rò, Khwĩ Pilato yácũ myápũ klyá dõ a ki plwõhtekyã Jesũ. Manárò Judaphú tahe èhtõ plehyã tadũpõ, “Ně ki plwõhtekyã kayã nuõtõprẽ héma, nẽ ma Khwĩ Caesare akhõbõthyó mato. Kayã tõprẽprẽ dõ a dákwó lya nĩdyé ané ná khwĩ nuõ, mähõ kayã dõ a htēsũ Khwĩ Caesare hó.”

¹³ Bí Khwĩ Pilato nĩhuõ èthĩ héphúyě akhẽnuõ, a éhte Jesũ rò a onyãtã dõ tẽcirya lěonyã khãlẽ dõ ù é, ù byáthye kayã lěcuõ ná lõ. Hebreo ngõ ma a hé, Gabbatha. ¹⁴ Bĩnuõ tũnyě ma atõ bí mõhtuõkhẽ ù tari one tẽcuõtalwópwẽ agnẽ nuõtõnyě.

Rò Khwĩ Pilato hé Judaphú tahe, “Yělé thĩkhwĩ,” a hé èthĩ phũnuõ.

¹⁵ Manárò èthĩ èhtõhtya lahyã, “Měthyěkyã è, mũthyěhtyakyã lũ dõ krusu díkè hihtũlõ nuõ.”

Rò Khwĩ Pilato sudyã èthĩ, “Thĩ thézũ nõ mũthyěhtyakyã vã ná thĩkhwíyě dõ krusu díkè hihtũlõ ẽ?”

Rò bwĩdukhu tahe hé, “Pẽ khwĩ oprétũ Khwĩ Caesare tõprẽ tuõ. Pẽkhwĩ dõ aruõ ma a o tõprẽ~ to,” èthĩ hé lahyã phũnuõ.

¹⁶ Dõkhyětadũ rò Khwĩ Pilato dyétãkyã Jesũ dõ èthĩ atakhukũ dõ èthĩ ki mũthyěhtyakyã lũ dõ krusu díkè hihtũlõ.

*Ů Mŭthyěhtya Byacè Jesŭ Dŏ Krusu Díkè Hihtŭlŏ.
(Matteo 27:32-44, Marko 15:21-32, Luka 23:26-43)*

Phúnuô rô klyěphú tahe pŭcuŏkyă Jesŭ. ¹⁷ Rò a zácuŏ nídyédŭ a krusu rò a htecuŏ dŏ khuklŏkrwí akhălě. Khălě yětôpho ma Hebreo ngŏ hé, “Golgotha.” ¹⁸ Ů mŭthyěhtyakyă lŭ dŏ krusu díkè hihtŭlŏ bínuô. Ů mŭthyěhtya tŏ lŭ ná kayă thényě, tŏkyě ná tŏprèprè. Jesŭ rò a o dŏ aklămekŭ.

¹⁹ Khwí Pilato nŏră ŭ tēmátedyă aliplò rò a nŏmŭthyěhtya ŭ dŏ krusu díkè hihtŭlŏ. Èthí ră lipłòyě, “Judaphú tahe akhwí, vŭ Nazarèphú Jesŭ” phúnuô. ²⁰ Ů mŭthyěhtya Jesŭ yěnuô, a ophŭprè ná vŭ akhu-akhyě, Judaphú tahe hŏmyă éłă liyě. Rò liyěnuô ŭ răo lŏplí ná Hebreo ngŏ dŏ Judaphú hébè nídyé yěnuô, ná Latin ngŏ ná Greek myēcôphú angŏ. ²¹ Prëlŭtyă khuklŏ tahe hé Khwí Pilato, “ ‘Judaphú tahe akhwí,’ răphúnuô tămė. Ră taple khyěthyă ná kayă yětôprè ma a dăkwŏlyă nídyé ané ná Judaphú tahe akhwí,” ră taple khyě phúnuô.

²² Manărò Khwí Pilato hé lŭ, “Tè dŏ vă răhtuŏhŏ nuôma, a htuŏhŏ.”

²³ Bí klyěphú tahe mŭthyěhtya htuŏhŏ lŭ dŏ hihtŭlŏ akhěnuô, klyěphú thélwŭ yěnuô a phyé Byacè Jesŭ hyeca tahe rò, a ibě nídyé lŭ tŏprè tŏba. Rò èthí phyé pŏ lŭ căcwŏhtŭ dŏ ŭ bŏcŭ tăhtŭplŭ prè lŭ rò ŭ lėisėhtŭ lŭ oto yětôba.

²⁴ Èthí tŏprè ná tŏprè hé nídyélŭ, “Pė htŏzě è to ha, ŭpě tŏ níbèpě pănuô, pè bŏ tĕbyăbwí tŏcŏ pŏ!” A hé nídyé lŭ phúnuô.

Thyáphú lisăsėkŭ ki lŏhtyabăhtya rò tĕhtwŏ ané phúyě prè. Lisăsėkŭ hé, “Èthí ibě phyé nídyé lahyă văcă tahe hŏ. Thyáphú èthí ki phyéní văcă rò a bŏ lahyă tĕbyăbwí hŏ.”✧

Rò klyěphú yětahenuô, a mĕ lahyă phúnuô hŏ.

²⁵ Bí Byacè Jesŭ a krusu akhăshyěnuô, Byacè amŭŏ ná Byacè amŭŏ apuŏprēmŏ, ná Clopa amĕ Maria ná Magdalena dŏkŭmuŏ Maria ihtŏ o lahyă bínuô. ²⁶ Bí Byacè Jesŭ myăhtye amŭŏ ná a khŏpacĕ dŏ a mŏ nídyé lŭ yětôprè ihtŏ ophŭ ná lŭ akhĕ, a hé cuŏ amŭŏ, “Muŏ~ khŏnyăyĕ kayă yětôprè ma a htwŏhŏ nĕphú hŏ,” a hé cuŏ amŭŏ phúnuô. ²⁷ Htuŏrò a hé kuŏke a khŏpacĕ nuŏtŏprè, “Khŏnyăyĕ vămuŏrò a htwŏhŏ nĕmuŏ hŏ.” Cáhtya bínuô rò a khŏpacĕ yětôprè ěkă-o Byacè amŭŏyĕ dŏ ahi.

*Byacè Jesŭ Thyĕ
(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Luka 23:44-49)*

²⁸ A héhtuŏ phúnuô rò Byacè Jesŭ thĕgnĕ ná a mĕhtuŏlŏhŏ tĕpwŏ~ tŏcŏ hŏ. Rò thyáphú lisăsĕ ki lŏbăhtya agnĕnuô, Byacè Jesŭ hé, “Vă thĕŏ htyĕ” a hé phúnuô. ²⁹ Bínuô tŏphonuô, htyĕzăshye o tŏthŏ. Rò èthí klyacuŏphyĕ tĕtŏcŏ dŏ athyána phyápłyĕ rò a cuŏcyĕnuŏ dŏ htyĕzăshye thŏkŭ rò a cŏklŏma dŏ thŏphyă dŏ ŭ é ná hyssŏphyăyĕ alŏ rò a tŭdyahtyatŏ dŏ Byacè a khălŏ. ³⁰ Bí Byacè Jesŭ puŏmyă yĕ akhĕnuô, a hé, “A htuŏhŏ.” Rò a khuklŏ tăngŏkyă, htuŏrò a dyĕlyăkyă athĕplŏ htwŏprè dŏ Cŏmarya a takhukŭ.

Ů Sŭ Lŭrŏ Ná Tabyă

³¹ Bínuô tonyënuô atõ ná moryë dö ù taritaryã one shyëparõ Judaphú a Moryëduô nuôtönyë agnë. Moryëduô yënuôma mádu Moryëduô dö a tãtõ khódu bí pwë dö ù é ná tẽcuõtalwópwë akhënuô. Phúnuôro Judaphú khuklódu khusuhtũ tahenuô, bí Moryëduô akhëyë, èthĩ thézũ dya-o luõto yëtahenuô dö krusu díkè hihtũlo to. Thyáphú èthĩ ki thyëpryãnuô rò, èthĩ cuõ kwĩ Khwĩ Pilato dö a ki nõdøkëkyã ù ná èthĩ nuõtahe akhapyã rò ki phyétãkyã èthĩ dö krusu díkè hihtũlo. ³² Phúnuôro klyëphú tahe hyãdøkë rélo ù mũthyëhtya tóná Jesũ yëthënyë aklë tãprë. Htuõro a cuõ dòkë kuõpõke a okyã nuõtãprë. ³³ Manãro bí èthĩ cuõtuõ dö Jesũ o akhënuô, èthĩ myãhtye ná a thyë htuõhõ akhu-akhyë a dòkë lũ khapyã tãkhõ~ to. ³⁴ Manãro klyëphú yëtahe aklë tãprënuô, a sũ Jesũ røkë ná tabyã rò tãphuõtuõ thwi ná htyë sátãhte. ³⁵ Kayã dö a myãhtye a htwõhtya phuyë tãprënuô a hësoluõ pë ù. Rò a hëso luõto pë ù prë. A thëgnë tãtë nidyë ná a hé yënuôma acóate prë. Thyáphú thĩ ki zũe kuõ nuô, a hësoluõ pë thĩ prë. ³⁶ Thyáphú lisãse ki lõbãhtya agnënuô, tẽyëtahe htwõhtya hó. Lisãsekũ hé, “Akrwĩ ki lakëni tãbõ~ to,”* a hé phúnuô. ³⁷ Lisãse dö aruõtãpho hé põ, “Èthĩ sũ nidyëlu ná tabyã yëtãprënuô, èthĩ ki myã lũ pã.”*

Û Iluõ Jesũ

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Luka 23:50-56)

³⁸ Htuõro vi Arimatheaphú Joseph cuõkwĩ Jesũ aluõto yë dö Khwĩ Pilato a o. Joseph ma Byacë Jesũ a khõpacë tãprë, manãro a yõ thëisë Judaphú tahe alë akhu-akhyë a htwõhuõhtwõthwë prë lũ khõpacë prë. A cuõkwĩ Khwĩ Pilato yënuô, a cũ lũ rò a hyã phyédwó cuõkyã Byacë aluõto yë. ³⁹ Nicodemo krwõcuõkuõ ná è. Kayã dö a hyã olë kuõ Byacë Jesũ dö mõkhikhë dö arëkhë nuõtãprë ma Nicodemo hó. A phyëhyãni lëplõ nuõmũ nyëcõ dö ù é, myrra ná alósa. A lyahtuõnuô, a phũ~ o có nyëshyë ná nyãcwë có. ⁴⁰ Èthĩ yëthënyë phyë Jesũ a luõtoyë rò a bo talũ ná ikë bápĩ tãba rò a bobĩ talũ tõ lũ ná tẽnuõmũ nuõtahe. Judaphú alëklõ iluõ luõ nuõma a mę lahyã phúnuô. ⁴¹ Bí ù lëmũthyëhtya Jesũ dö krusu díkè hihtũlo akhãshyënuô, prë o tãlë. Dõ prë nuõtãlë akũnuô, ù ikhũkũnuõ othë luõkũ tãkũ dö lõkũ, rò ù iluõnõ hí ná luõtãprë~ hító. ⁴² Bínuô tonyënuô atõ ná moryë dö ù taritaryã one shyëparõ Judaphú a Moryëduô nuôtönyë, htuõto luõkũ yõ ophũ bínuô tãkũ akhu-akhyë, èthĩ cuõ iluõnuõkyã lũ bínuô.

20

Luõkũ Okõkhũkyã

(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Luka 24:1-12)

¹ Judaphú a Moryëduô htuõ anotõrõ mõli romũ mõkhíõpã akhënuô, Magdalena dõkũmuõ Maria hyã dö luõkhu rò a myãhtye ná lõdu dö ù htulõbí lũ ná luõkũ nuõtãmënuô ù htulõtaphã cuõkyã lũ. ² Rò a klyakã dö Simonë Petru ná Jesũ a khõpacë dö a mõ nidyë lũ dö aruõtãprë a o rò a hëso

* 19:36 19:36 Li Hteka 12:46, Li Lëmĩklë 9:12 * 19:37 19:37 Zekaria 12:10

pé èthĩ, “Èthĩ phyécuoõkyãmé hó Byacè nuô dõ luõkũ hó. Èthĩ cuõdya-otõ lũ bítẽ- nuô pé thègně to.”

³ Yětôphuõrò Petru ná Byacè a khõpacě dõ aruô tôprè klyahyã lahyã dõ luõkhu. ⁴ Èthĩ klyahyã prõ lũ prè tadúro Byacè a khõpacě dõ aruô yětôprè klyapryãklõ ná Petru akhu-akhyě, a klyahyã tuõrèklõ lũ dõ luõkhu. ⁵ A hyã ngõmyácõnuõ dõ luõkũ rò a myáhtye ikě bápłĩhtũ yě okyã bínuô, manáro a hyãnuõ dõ akũ to. ⁶ Yětôphuõrò Simonè Petru dõ a klyahyã tãno dõ lũkhyěkhu yětôprè hyãtuõ rò a hyãnuõ dõ luõkũ. Rò a myáhtye ikě bápłĩhtũ nuõtõba okyã bínuô. ⁷ Htuõrò a myáhtye tuõkuõ khuhtõ dõ ù bobí pé ná Byacè Jesũ akhukłõ nuõtõbaba. A khuhtõphú yětõbanuô a otõkuõ ná ikě bápłĩhtũ nuõtõba to. A botalũ kyã khódũ tôpho. ⁸ Dõkhyě rò a khõpacě dõ a klyahyã tuõrè dõ luõkhu yětôprè hyãnuõ dõ akũ. A hyã myáhtye rò a zũe ná Jesũ htwõprè kãkhyě hó. ⁹ Lisãsě héone cõhõ, Byacè Jesũ ki thyě ihtõkãkhyě pã tadúro, tuõ cõhõ bínuõkhẽnuô, phú lisãsě héone yẽnuô, a khõpacě tahe thègněplõ hító.

¹⁰ Htuõrò èthĩ yèthényě kãkhyě lahyã dõ ahi.

*Byacè Jesũ Oluõhtya Pé Magdalena Dõkũmuõ Maria
(Marko 16:9-11)*

¹¹ Manáro Maria rò a ihtõ okyã bí luõkũhtũnuô rò a nguõ. Bí a nguõ khě, a ngõ takõ myácõnuõ dõ luõkũ. ¹² Rò a myáhtye mókhu tanéphú thyánĩ hyecãbũ thényě onyão dõ Jesũ luõto lèo nuô. Tôprè rò a o dõ a khukłõhtě tõtkyě, tôprè rò a o dõ a khãzõ tõtkyě.

¹³ Rò èthĩ sudyã Maria, “Mõmuõ, nẽ nguõ mètẽ?”

Rò Maria hé kãkhyěsũ èthĩ, “Èthĩ phyécuoõkyãmé hó vã Byacè hó, èthĩ cuõdya-o tõ lũ bítẽnuô vã thègněto,” a hésũ phúnuô. ¹⁴ Bí a tarĩ kãkhyě akhẽnuô, a myáhtye Byacè Jesũ kahtõ dõ lũkhyěkhu tadúro a thègně ná Byacè Jesũ mato.

¹⁵ “Mõmuõ, nẽ nguõ mètẽ? Nẽ myápũ ùpě?” A sudyã lũ phúnuô.

Maria tanetyã Byacè Jesũ ná prèopõ myákhwè taré rò a hé lũ, “Vyã, nẽ ki phyécuõ lũ hérõ nẽ cuõdya-o tõ lũ bítẽ tõphõnuô, hẽluõ pé vã rò vã ki cuõphyékhyě è,” a hé lũ phúnuô.

¹⁶ “Maria,” Byacè Jesũ hé lũ phúnuô.

Rò a tarĩ cuõtõ lũ rò a hésũ lũ ná Hebreo ngõ rò a hé, “Rabboni-.” (Angólasá ma Thará)

¹⁷ Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Pũ tã vã mẽ, mètẽhèrõ vã kã dõ vãphẽ o hító. Cuõ dõ vã puõvyã nuõtahe a o rò cuõhé pé èthĩ, ‘Vã ki kãkahtya dõ vãphẽ ma amámã, thĩ phẽ ma amámã, vã Cõmarya ma amámã, thĩ Cõmarya ma amámã yětôprè a opã’ ” a hé lũ phúnuô.

¹⁸ Magdalena dõkũmuõ Maria yě cuõ dyásopẽ a khõpacě tahe ná tẽritèkyã yẽ rò a hé pé èthĩ, “Vã myáhtyehõ Byacè hó!” Rò a hẽluõ pé èthĩ ná Byacè hé pé lũ nuõtahe.

*Byacè Jesũ Oluõhtya Pé A Khõpacě Tahe
(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Luka 24:36-49)*

19 Bí Judaphú a Mõnyěduô mọkatò nuôtõnyě htuõ shyéparõ tõnyě mọkhí-palõ akhěnuô, a khõpacě tahe thěisě lahyã Judaphú a khuklõdu tahe alé rò a męma lahyã kadã, rò bí èthĩ oplõ tǒlũ dõ hidókũ akhěnuô, Byacě Jesũ hyãihtõ oluõkhyé pẹ dõ èthĩ klãměkũ rò a hé èthĩ, “Tẹthéplò kacúkabé ki okuõdũ ná thĩ ní~,” a hé èthĩ phúnuô. 20 A héhtuõ pẹ èthĩ phúnuõrò a dyéluõ pẹ èthĩ ná atakhu ná arõklě. Bí a khõpacě tahe myáhtye lũ akhěnuô, a thěkrũthělõ tapa lahyã cõ.

21 Byacě Jesũ hé khyěthyá èthĩ, “Tẹthéplò kacúkabé ki odũ ná thĩ ní~! Rò phú vãphě nõhyã vã nuô, vã nõcuõkuõ thĩ.” 22 A héhtuõ phúnuõrò a thěcuõ dõ èthĩkhu rò a hé èthĩ, “Phyészũ lahyã Thě Sãšě Byacě yě. 23 Thĩ ki plwõkyã ütethũ tahe hérò ütethũ ki plwõkyã pã. Thĩ ki plwõkyã ütethũ to hérò, ütethũ ki plwõkyã to.”

Byacě Jesũ Oluõhtya Pẹ Thomazo

24 Bí Jesũ cuõnuõ oluõ pẹ a khõpacě dõ hikũ akhěnuô, Thomazo dõ ǔ épõ lǔmwĩ ná Didymo yětõprẹ okuõ ná èthĩ bínuô to. 25 A khõpacě yětahe hé Thomazo, “Pẹ myáhtyehõ Byacě hõ,” a hé pẹ lũ phúnuô.

Manárò a hésũ èthĩ, “Vã ki myáhtye lipana akhãlẹ cwěokyã dõ a takhukũ to, htuõrò vã ki kaũbẽnĩ lipana cwěkhãlẹ ná vã kanõ to, vã ki phũbẽnĩ arõklě acwě ná vã takhu to hénuô, vã zũeto.”

26 Dõkhyě thuõthyótõnyěnuô, Byacě Jesũ a khõpacě tahe oplõ tǒkhyělũ dõ hinuô tãmě akũ. Bínuõakhě Thomazo otõkuõ ná èthĩ bínuô. Èthĩ męma kadã tadũrò Byacě Jesũ hyãnuõ ihtõ dõ èthĩ klãměkũ rò a hé èthĩ, “Tẹthéplò kacúkabé ki okuõdũ ná thĩ ní~” phúnuô. 27 Yětõphuõrò a hé Thomazo, “Hyãmyámõ vã takhukũyě, hyã rò kaũmyádũ ná nẹ kanõ nuô. Zõhyã nẹ takhunuô rò phũmyádũ vã rǒklě acwěyě. Thěplò rare tãmé. Tarũ zũenuô.” A hé lũ phúnuô.

28 “Vã Byacě, vã Cõmarya,” Thomazo hésũ lũ phúnuô.

29 Htuõrò Byacě Jesũ hé lũ, “Nẹ yõ myáhtye vã khukhyěrò nẹ zũe prẹ. Kayã dõ a myáhtye vã to rò a zũe tahenuô a ki nĩbè tẹsõri,” a hé lũ phúnuô.

ǔ Rã Li Yětõba A Tẹtaze Myásũ Tahe

30 Byacě Jesũ dyéluõ pẹ tẹmẹ tẹprõtẹprya dõ a khõpacě tahe anyěhyã dõ ǔ rãmãnuõ tǒ bí li yětõba akũ to tahenuô a oělã pã cõ. 31 Manárò ǔ rão li yětõba ma thyáphũ thĩ ki zũe ná Jesũ ma Messia, è ma Cõmarya aphúkhũ tõprẹ, rò dõ thĩ zũe lũ akhu-akhyěrò, thĩ ki nĩbè thěhtwõprẹ agněnuô, ǔ rã pẹ thĩ prẹ.

21

Byacě Jesũ Oluõhtya Pẹ A Khõpacě Thuõthyótõprẹ.

1 Dõkhyě nyětyato nuô, Byacě Jesũ oluõhtya pẹ a khõpacě tahe dõ Tiberia htyěõduhtũ. A oluõhtya pẹ lũ phútě hérò, 2 Simonè Petru, Thomazo dõ ǔ épõ lǔmwĩ ná Didymo,* ná Galilea kẹ vĩ Cananphũ Nathanael ná Zebedeo

* 21:2 21:2 Didymo angólasá ma odĩkryě.

aphúprèkhũ thényě ná Jesũ a khõpacě dõ aruô thényě cuõ opló rólõ lũ.
³ Simonè Petru hé èthĩ, “Vã cuõpũe tẽ,” a hé rò, èthĩ hé lũ, “Pè cuõkuõ ná nẽ,” a hé lũ phũnuô. Phũnuôrò èthĩ sidyanĩ thòklyě rò htecuõ pũe lahyã tẽ tadũrò tõtthẽ~ tõtthẽ a nĩ tõtthẽ~ to.

⁴ Mõlĩbũhõ rò Byacè Jesũ ihtò dõ htyěhtũ nuô, manárò a khõpacě tahe thégne ná Jesũ mato.

⁵ A sudyã èthĩ, “Khõbõthyó thĩ, tẽ nĩ sálẽ ẽ?”
 Rò èthĩ hésũ lũ, “Anĩ tõtthẽ~ to.”

⁶ Rò Jesũ hé èthĩ, “Vĩtã thĩ itavĩ dõ thĩ thòklyě cóhtwó nuôtokyě, tẽ nĩdũ pã.” Rò bí èthĩ mephũ a hé akhẽnuô, tẽnĩ ényacó akhu-akhyě, a cwihtya pẽ nĩdyě pã có a itavĩ dõ thòklyěkũ to.

⁷ Yětõphuõrò Jesũ a khõpacě dõ a mọ nĩdyě yětõprẽ hé Petru, “È ma Byacè nuô~” a hé pẽ lũ phũnuô. Bí Simonè Petru nĩhuõ lũ hé, “È ma Byacè nuô~,” phũnuô akhẽ, tõphuõtuõ a thyáhtya khyěthyá açã dõ a plwókyã lũ nuôtõba htuõrò a pátã dõ htyěkũ. ⁸ A khõbõthyó dõ a okyã dõ thòklyěkũ yětahenuô, a krwõkhyãkã kuõ lũ. Èthĩ khyã cwitarũ kanĩ itavĩ dõ a nĩbã ná tẽ yěnuôtõba dõ htyěhtũ. Èthĩ oye lã ná htyěhtũ to, a oye prẽ aplẽ nyěžẽ prẽ. ⁹ Bí èthĩ kãbã ohó athòklyě dõ khõlõkhu akhẽnuô, èthĩ myáhtye ù isũe tẽ dõ miklwókhu htuõná khõmũ tahe.

¹⁰ Byacè Jesũ Krĩstu hé èthĩ, “Phyé hyãpemyã vã tẽ dõ thĩ pũnĩ nuôtõklõ bíyẽ tahe.”

¹¹ Rò Simonè Petru cuõhtyanuõ dõ thòklyěkũ rò a cwitarũhtya itavĩ dõ a nĩbã ná tẽyẽ dõ khõlõkhu. Lõ~ tẽbẽdu dõ a nĩ nuõma a o tõtthẽ ná nyãshyẽ ná thuõbẽ. Tẽ nĩ ényacó tadũrò itavĩ lazẽ tõtthẽ~ to. ¹² Byacè Jesũ hé èthĩ, “Hyã emõ lahyã.” Èthĩ thégneho lahyã ná è ma Byacè Jesũ akhu-akhyě, “Nẽ ma ùpẽ?” Èthĩ sudyã bũ lahyã lũ tõtthẽ~ to. ¹³ Byacè Jesũ phyénĩ khõmũ rò a cuõtõ èthĩ rò a zũe pẽ èthĩ. Rò a phyénĩ tẽ rò a cuõ zũe pẽkuõ èthĩ phũnuõnuô. ¹⁴ Byacè Jesũ thyẽ ihtõtwtõprẽ kãkhyẽ htuõrò a dyẽluõ pẽ anẽ ná a khõpacě tahenuô, yẽ ma thuõphuõtõphuõ hõ.

Byacè Jesũ Ná Petru

¹⁵ Èthĩ e htuõrò, Byacè Jesũ sudyã Simonè Petru, “Giovanni† aphúkũ Simonè, nẽ mọklõ málakõ vã ná kayã yẽtahe mọ vã nuô ẽ?” A sudyã lũ.

Rò Simonè hésũ lũ, “Ò, Byacè, vã mọ nẽ nuõma nẽ thégneđũ hó,” a hé lũ phũnuô.

Byacè Jesũ hé lũ, “Myã buõenĩ vã thímíphũ nuõtahe ní~.”

¹⁶ Rò Byacè Jesũ sudyã khyěthyá lũ, “Giovanni aphúkũ Simonè, nẽ mọ málakõ vã ẽ?” A sudyã lũ.

Rò a hésũ Byacè, “Ò, Byacè, vã mọ nẽ nuõma nẽ thégneđũhõ.”

Rò Byacè Jesũ hésũ lũ, “Myákhwènĩ vã thímídu nuõtahe ní~.”

¹⁷ Htuõrò a sudyã pọ lũ thuõphuõtõphuõ, “Giovanni aphúkũ Simonè, nẽ mọ vã ẽ?”

† 21:15 21:15 Tahehenuô, a ẽ lũmwĩ ná Bar Jonna.

Byacè Jesũ yõ sudyã lũ, “Nè mọ vã ẽ?” nuô thuõphuõhõ akhu-akhyẽ, a mọ lũthẽplò to. Rò a hêsũ lũ, “Byacè, nè thẽgnẽ lõ tẽpwõtõcõ, vã mọ nè nuõma nè thẽgnẽ hõ,” a hé lũ phũnuõ,

Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Myá buõebuõõnĩ vã thímĩdu nuõtahe ní. ¹⁸ Vã hécócó nè, bí nè nacẽpã akhẽ, nè nyãhtyabé nĩdyédũ nẽnỹãhtõ, nè thẽzũcuõ bítẽ~ nuõ nè cuõbẽ. Manárò shyẽ~ nè muõprẽhõ pãnuõ, nè ki zõhte nè takhu nyẽkhõ pã. Ủ ki cõklõma nè takhu rò ù ki cõcuõ nè dĩ khãlẽ dĩ nè thẽzũ cuõ to nuõ pã.” ¹⁹ Byacè Jesũ hé lũ phũyẽ nuõma, a thẽ hẽluõ lũ ná Petru ki thỹ phũtẽ pã rò Cõmarya alĩatakhẽ ki oluõhtya phũtẽ pã agnẽnuõ prẽ. Htuõrò Byacè Jesũ hé lũ, “Krwõ vãkhyẽ.”

Byacè Jesũ Ná A Khõpacẽ Dĩ Aruõtahe

²⁰ Bí Petru myáakakhyẽ akhẽnuõ, a myãhtye Byacè Jesũ a khõpacẽ dĩ a mọdyẽ lũ nuõtõprẽ krwõkuõ ãthĩkhyẽ. (È ma prẽ dĩ a o taterẽ Byacè Jesũ bí ãthĩ esè mõhẽ akhẽ nuõtõprẽ hõ, rò a sudyã lũ, “Byacè, ùpẽ kírẽ isẽtãkyã nè pã pẽ?” nuõtõprẽ hõ. Yẽma Byacè Jesũ thỹhĩto akhẽ) ²¹ bí Petru myãhtye lũ akhẽnuõ, a sudyã Jesũ, “Byacè, ãkuõlẽ, a ki htwõhtyakuõ phũtẽ pã?” A sudyã Jesũ phũnuõ.

²² Byacè Jesũ hêsũ lũ, “Vã ki thẽzũ nõõhtwõprẽ tuõ lũ dĩ vã hyãpã kihérò, cũ vã prẽ. Nuõma nè tẽmẽ mạto, nè tẽmẽ ma nè bè krwõkuõ vã prẽ,” a hé lũ phũnuõ. ²³ Dĩ Byacè Jesũ hé phũyẽ akhu-akhyẽ, ngõ luõpasĩcuõ bõbyelõ dĩ puõvyã prẽzũtẽphũ tahe aklẽ ná a khõpacẽ nuõtõprẽ a thỹto hẽnuõ, a hé lahyã phũnuõ. Manárò Byacè Jesũ hé ná a thỹto phũnuõ mạto. A hé, “Vã ki thẽzũ nõõhtwõprẽ tuõ lũ dĩ vã hyãpã kihẽnuõ rò cũ vã prẽ, nuõma nè tẽmẽ mạto,” a hé phũnuõ prẽ.

²⁴ Prẽ rãmárãdyã tẽ yẽtahe ma vã dĩ a htwõ Byacè Jesũ a khõpacẽ yẽtõprẽ prẽ, rò a myãhtye lõlõ~ tẽmẽhtwõhtya anẽ yẽtahe rò a rãmárãdyã prẽ. A tẽhẽsoluõ pẽ yẽtahe nuõma atõ lõ prẽ nuõ pẽ thẽgnẽ.

Tẽhẽbè Dĩkhyẽ Tadũ

²⁵ Khõnyãyẽ, Byacè Jesũ mẹtẽ dĩ aruõ tahenuõ a oẽlãpã. Ki rãmárãdyã lõlõ~ a mẽ nuõtahe hẽnuõma, vã tanẽ ná hekhuyẽ tõbalõ cõnuõ, lẽdyali akhãlẽ põpã cõto hõ.

Prèdônyăphú Tahe Acts of the Apostles Tèhébé Ré Dõ Nyě

Prèdônyăphú dõ Li Prèdônyăphú akũ yětahe nuôma ari-akyă ícũ plehyă ná Li Luka pré. Liyě a rã hésoluõ pẹ ù ná Jesũ a khõpacẹ dõ kaluló tahenuõ, Thé Săsě Byacè zũ pẹ èthĩ klyá phútě, a dõnyă pasĩcuõluõ pẹ ù ná Jesũ a tètèkrũmila ari-akyă rò a cáhtya dõnyă dõ “Vĩ Jerusalem, Judaké, Samaria ké rò a dõnyăpasĩ cuõtuõ dõ hekhu tadũ” (1:8) phútě nuôma, liyětõba atẹrã hésoluõ pẹ ù tẹritẹkyă amuõklõ ma yětahe hó. Yěma Krístuphú cáhtya mẹ tẹphyétẹmẹ dõ Judaphú tahe aklě htuõrò Krístuphú a tẹzútẹnyă yětahenuõ, a cáhtya cuõnuõ lõhó dõ Judaphú tahe aklě hó, rò a oěhtya ná oěhtya lõhó hekhu tõba hó. Prẹrãli thézũ dyéluõ tãtẹ pẹ pọ prẹhõli tahe ná Krístuphú yětahenuõ, a kírẹ mẹpyékyă Roma ahtyěaké mato, htuõto Krístuphú a tẹzútẹnyă yěnuõ, a mẹlõbãhtya pẹ lõ pré Judaphú tahe a tẹcóbucóbě pré.

Û dõnyă Jesũ a tètèkrũmila rò a luõcuõpasĩ lyãhtya ná lyãhtya, htuõto Prèdônyăphú tahe cuõ mẹ-ohtwõhtya pẹ ù prẹzúetẹplõmũ tahe yěnuõ, li yětõba rãluõ pẹ tẹritẹkyă a khãshyékãryã a khãlẹkhãbya thuõpho. Yěthuõcõ ma kryã~ maĩtéhérò, (1) Jesũ kã kahtya htuõ dõ mókhu rò Krístuphú a tẹcóbucóbě cáhtya duhtyalyãhtya dõ vĩ Jerusalem akũ. (2) Èthĩ cuõlě mẹ lyã htya tuõdõ Palestine ké rò (3) èthĩ cuõlě mẹ plehyă tavítava tuõ lahyă dõ Mèditarinean htyèòdu akhãshyé rò mẹ cuõtuõ lahyă dõ Romaké.

Li Prèdônyăphú a tẹphyétẹmẹ dõ a luõdulõ ma mähó Thé Săsě mètẹ yěnuõ hó. Bí pwě dõ ù é ná Pentecosto bè rò ù pwě dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtõnyě akhẽnuõ, Thé Săsě Byacè o ná a taryěshyosõ rò a hyãlyã dõ prẹzúetẹphú nuõtahe alog rò li yětõba heso lõplĩ ná Thé Săsě Byacè zũklyázũklõ, dyéhedyere prẹzúetẹ plõmũphú tahe ná prẹzúetẹplõmũ a khuklõdukhusũtũ tahe. Krístuphú tahe a tẹhèsodõnyă tahe nuôma apropryã shyosõ nyacó. Tẹmẹhtwõhtya anẹ tõtõ htuõ tõtõ dõ Li Prèdônyăphú akũ yětahe nuôma pẹ myãhtye ná tẹpropryã shyosõ yětahenuõ a o dõ prẹzúenyãtẹ tahe a tẹohtwõprẹ tahe akũ, ná prẹzúetẹ plõmũphú tahe a tẹbõthyóbõlã nĩ lũ akũ yěnuõprẹ.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Byacè Jesũ a tẹmekyãngõ dõ khyělõ ná a tẹõlyã. 1:1-14

Kayã dõ a htya Juda khãlé 1:15-26

Tẹcuõ dõnyãluõ pẹ ù dõ vĩ Jerusalem akũ 2:1-8:3

Tẹcuõ dõnyãluõ pẹ ù dõ Judaké ná Samaria ké 8:4-12:25

Paulu a tẹphyétẹmẹ 13:1-28:31

A. Htelě cuõmẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ arélõ tõphuõ 13:1-14:28

B. Okúokyã myãhtye tãsũ lũ dõ vĩ Jerusalem akũ 15:1-35

C. Cuõ mẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ nyěphuõtõphuõ 15:36-18:22

D. Cuõmẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ thuõphuõtõphuõ 18:23-21:16

E. Û dỏo Paulu dỏ htokũ dỏ vỉ Jerusalem ná vỉ Caesarea ná vỉ Roma tahe avỉkũ 21:17-28:31

¹ Thárádu Theophilo, cáhtya bí Byacè Jesũ mẹ Cỏmarya* atềmề nuôtônyề rỏ a tuỗdỏ Cỏmarya ékạ kahtya lủ nuôtônyề ari-akyă ná a tềithyóithya lỏ- plỉ tahenuô vả rảmảrảdyă htuỗlỏhỏ dỏ li arẻlỏ nuôtỏba akũ hó. ² Bí ù ékạ kahtya tyahỉ è dỏ mỏkhu híto nuô, dỏ Thẻ Sảsẻ Byacè a tềprỏtềprỏyạ akhu- akhyẻrỏ a mekyă a Prêdônyăphú dỏ a nwỏhtya htuỗhỏ lủ nuỏtahe ná ethỉ ki bẻ mềtề tahe ari-akyă. ³ A khyáthyềhtuỗ anẻ rỏ a ihtỏhtwỏprẻ kạkhyẻ dỏ tềthyề htuỗrỏ dỏkhyẻ anyẻ lwỉshyẻ akũnuô, a dyẻluỗ pẻ anẻ ná a khỏpacẻ tahe épủuỏlả, htuỗrỏ a hẻsodỏnyă pẻ ethỉ ná Cỏmarya ahtyẻakẻ ari-akyă. A khỏpacẻ tahe myáhtye è rỏ athẻplỏ rare pả lahyă to. Ethỉ zủẻ sảprẻnyacẻ cỏ ná a htwỏprẻ mảlakỏ cỏ. ⁴ Tỏphuỏkhẻ bí a eỏ tỏkuỗ ná a khỏpacẻ yẻtahe akhẻnuô, a mekyă ethỉ, “Htecuỏkyă tả lahyă hí dỏ Jerusalem vỉyẻ akũnuô tả híme. Opỏtadủ lahyă bínuô tuỗdỏ thỉ nỉbẻ shyẻzủ dỏ vả hẻso-one htuỗhỏ thỉ ná vảphẻ ólyạ dỏ a ki dyẻ thỉ pảnuô nỉ-.” ⁵ Htuỗtỏ a hẻpỏ ethỉ, “Giovanni plwỏ pẻ ù ná htyẻ, manỏrỏ nyẻtyato pảnuô ù ki plwỏ pẻ thỉ ná Thẻ Sảsẻ Byacẻ pả.”

Ủ Ékạ Kahtyakyă Jesũ Dỏ Mỏkhu

⁶ Bí Prêdônyăphú tahe hyă myáhtye tậsủ khyẻthyá lủ dỏ Jesũ o akhẻnuô, a sudyă Jesũ, “Byacẻ, khỏnyáyẻma shuỏkhẻ bẻhỏ dỏ nẻ kỉrẻ dyẻkạkhyẻ hó Israelpủ tahe ahtyẻkẻ nuô hó ẻ?”

⁷ Rỏ Jesũ hẻsủ ethỉ, “Tẻshuỏtẻkhẻ ná mỏnyẻmỏthẻ tahe nuỏma a htwỏhtyadủ ná phẻ a taryẻshyosỏ prẻ. A ki htwỏhtya bíkhẻtẻ pả nuỏma, thỉ lo thẻgnẻ mảto. ⁸ Manỏrỏ bí Thẻ Sảsẻ Byacẻ hyảlyạhỏ dỏ thỉlỏ pả akhẻnuô, thỉ ki lỏbả ná tẻshyotẻsỏ pả rỏ thỉ ki htwỏhtya pẻ vả prẻkhyáthẻ tahe dỏ vỉ Jerusalem akũ, ná Juda tỏkẻ- lẻ, ná Samaria kẻ htuỗtỏ a ki tuỗ cỏdỏ hekhusỉba lỏ cỏ pả,” a hẻphủnuô.

⁹ Jesũ hẻbẻ htuỗrỏ bí a khỏpacẻ tahe tủhtyamyá è akhẻnuô, Cỏmarya ékạ kahtyakyă lủ dỏ mỏkhu. Óluỗ tỏba kuỗbỉkyă lủ rỏ ethỉ myáhtye pả lủ to.

¹⁰ Bí ethỉ tủhtya sỏtapạ pả dỏ mỏlẻ akhẻnuô, kayáthẻnyẻ kủthyánỉ hyecạbủ rỏ hyảokahtỏ htyaluỏkhyẻ pẻ dỏ ethỉ akhảshyẻ. ¹¹ Rỏ a hẻ ethỉ, “Galileaphủ thỉ- thỉ cuỏ ihtỏo tủhtya lahyă dỏ mỏlẻ bỉyẻ mềtẻ? Jesũ dỏ thỉ myáhtye ù ékạ kahtyakyă è dỏ mỏkhu yẻtỏprẻnuô a ki hyảlyạ thýá khyẻthyá phủ thỉ myáhtye a kạkahtya khỏnyáyẻnuô pả.” ¹² Htuỗrỏ a khỏpacẻ tahe o dỏ Oliva sokhu rỏ a kạkhyẻ khyẻthyá lahyă dỏ vỉ Jerusalem. Vỉ Jerusalem yẻnuỏma a oye ná soyẻ akỉ zẻthủỏthyỏ ná shyẻthủỏthyỏ prẻ. ¹³ Ethỉ kạtuỗ dỏ vỉ Jerusalem akũ rỏ a cuỏhtyanủ dỏ hi dỏ ethỉ lẻcuỏokuỗ nỉdyẻ taplỏtảplyạphủ yẻnuôtỏmẻ dỏ akhunuô tỏtỏ. Rỏ ethỉ yẻtahema kryá- ủpẻ hẻrỏ Petru, Giovanni, Jakomo, Andrea, Philipu, Thomazo, Bartholomeo, Matteo, Alphaeo aphủkhủ Jakomo, Simonẻ dỏ a mỏ nỉdyẻ ahtyẻakẻ yẻtỏprẻ ná Jakomo aphủkhủ Juda thỉtahe prẻ. ¹⁴ Ethỉ yẻtahenuô a hyă myáhtye

* 1:1 1:1 Cỏphrya

tăsû tấplồ tamổmở ná prêmò dĩ aruôtahe ná Jesũ amuổ Maria ná Jesũ a puổprêkhũ tahe rò èthĩ kwícỏbẻ rỏlỏ lũ bínuô.

Nwóhtya Kayă Dổ A Tỏhtya Juda Akhălẻ

¹⁵ Tônyẻkhẻnuô, prẻzủetẻphú dĩ a phũ- o aprẻ tởzẻnyẻshyẻ yẻnuô a hyả okúokyả lũ. ¹⁶ Rỏ Petru ihtỏhẻ, “Puổvyả thỉ~, lisảsẻ héone htuỏhỏ Juda dĩ a zủ pẻ ử klyả rò a nỏpủ ử ná Jesũ yẻ ari-akyả. Rỏ Thẻ Sảsẻ Byacẻ nỏhẻbẻ Khwỉ Davi ná ẻriẻkyả yẻtahe nuôma a tỏbẻ lỏhtyabảhtya nyả prẻ. ¹⁷ Ề ma a otỏnỏkuỏ dĩ pẻ aplỏamụkủ tỏprẻ rò ử nwóhtya kuỏ ẻ dĩ a ki mẻtỏkuỏ tẻ ná pẻ.”

¹⁸ (Rủ dĩ Juda mẻnỉ dĩ tẻmủmyảricyả akủ yẻnuô a iprỉ ná prẻ tỏlẻ rò a latảthyẻ hỏpỏphẻ dyẻ bínuô rò apहुỏaprả tahe tảhte lỏ. ¹⁹ Kayả o dĩ vĩ Jerusalem tahe nỉhuỏ lahyả tẻmẻ-anẻ yẻ rò a ẻ lahyả khălẻ yẻtỏpho amwỉ ná angỏ nỉdủ. Rỏ èthỉ ẻ ná “Akeldama,” angỏlasả ma a hé ná “Tẻthwi kẻlảkhu”)

²⁰ “Ủ rảo dĩ Li Htuthẻhtya akủnuô rò a hé,
‘Ahi ki oryảkyả dủ pả ní- ử ki nuỏ tả dĩ hiyẻ akủnuô tỏprẻ- tảmẻ ní-.’✧
‘Htuỏrỏ a hẻpỏ,
‘Ủ ki nuỏmẻdủ akhălẻ tỏprẻ pả ní-.’✧

²¹⁻²² “Phủnuỏrỏ kayả tỏprẻprẻ tỏbẻ nuỏ otỏkuỏ ná pẻ rò a ki khyả kuỏ athẻ ná Byacẻ Jesũ thyẻihtỏ htwỏprẻ kảkhyẻyẻ ari-akyả. Kayả dĩ pẻ kỉrẻ nwóhtya taplẻ ẻ yẻtỏprẻ nuôma, bỉ Jesũ cuỏtỏkhẻtỏ kuỏpả ná pẻ bỉ hekhuyẻ akhẻ, htuỏto cáhtya bỉ Giovanni plwỏ pẻ ử htyẻ tuổ hyả dĩ Cỏmarya ẻkả kahtyakyả Byacẻ Jesũ dĩ mỏkhunuô, ẻ ma bínuỏkhẻ a tỏbẻ mảdủ kayả dĩ a otỏcuỏtỏ kuỏ ná pẻ pwỏ- phuổ tỏprẻ,” Petru hé phủnuô.

²³ Rỏ èthỉ hẻsỏluỏhtya kayả thẻnyẻ dĩ amwỉ ná Joseph, kayả tahehe ẻ lũ ná Barsabba (Mảtorỏ Justo) ná Mathia. ²⁴ Htuỏrỏ èthỉ kwícỏbẻ lahyả, “Kỏ- Byacẻ- nẻ thẻgnẻ dủhỏ kayả thẻplỏ a tẻtanẻ tahe akhu-akhyẻ, dĩ kayả yẻthẻnyẻ aklẻnuô nẻ nwóhtya htuỏhỏ ẻ bítẻ tỏprẻ, ²⁵ htuỏto kayả dĩ nẻ nwóhtya htuỏhỏ ẻ yẻtỏprẻ thyáphủ a ki phẻnỉ Prẻdỏnyảphủ Juda dĩ a vĩkyả kyả a tẻphyẻtẻmẻ yẻtỏprẻ akhălẻ nuô, dyẻluỏhtya pẻ pẻ khỏnyả. Juda ma a thyẻhỏ rò a cuỏ dủhỏ klyả dĩ a tỏkỏ cuỏ ná lũ nuỏhỏ.” ²⁶ Htuỏrỏ thyáphủ èthỉ ki nwóhtya dĩ yẻthẻnyẻ aklẻ tỏprẻ nuỏrỏ èthỉ bỏ lahyả tẻbyảbwỉ tỏcỏ rò a tấtỏ dĩ Mathia rò ử sunuỏ tỏkuỏ ẻ dĩ Prẻdỏnyảphủ shyẻtỏprẻ aplỏamụyẻ akủ.

2

Thẻ Sảsẻ Byacẻ Hyảlyả

¹ Bỉ mỏnyẻ dĩ ử ẻ ná Pentecosto* hyảtuỏhỏ akhẻnuô, èthỉ lỏ- plỉ hyả oplỏoplủ rỏlỏ lũ dĩ khălẻ tỏphotuỏ. ² Tẻprảrủprảtẻ htya khyẻ dĩ mỏlẻ rò a prả thyảcỏnả kẻlathẻ lalyảdu hyảnuỏrỏ a hyảlyả nuỏ dĩ èthỉ onyảo nỉdyẻ hinuô tỏmẻ akủ rò a prả lỏ cỏ hitỏmẻ cỏ. ³ Htuỏrỏ èthỉ myảhtye lahyả

✧ **1:20** 1:20 Li Htuthẻhtya 69:25 ✧ **1:20** 1:20 Li Htuthẻhtya 109:8 * **2:1** 2:1 Pentecosto angỏlasả ma “mỏnyẻnyảshyẻ” mẻtẻhẻrỏ atỏ bỉ ử mẻ htuỏhỏ tẻcuỏtalwỏ pwẻ rò a bảhtya mỏnyẻ nyảshyẻ nuỏtỏnyẻ.

mikyăhtya thyáná plıtahe rò a lısipryăcuố lỏ rò a cuố byáo lỏ đố êthỉ tôprë htuồ tôprë alo. ⁴ Êthỉ lỏbả lỏplỉ ná Thê Sắ sể Byacề pwỏ- tôprë rò êthỉ hébềhte lỏ ná ngỏkhỏkhye phú Thê Sắ sể Byacề nỏhềbề êthỉ nuồtahe.

⁵ Bínuồakhề Judaphú đố a bedu Cómarya tahe o lahyă đố htyếkề pwỏtồkề rò a hyă lahyă đố vỉ Jerusalem rò a hyă o lahyă bínuồ. ⁶ Bí ừ nỉhuồ tềprarúpratề htyayề akhề, kayă tahe hyă oplópluphề tava lỏplỉ rò êthỉ khyếthukhyếthề lỏplỉ có, mềtềhềrồ prềzúetềphú tahe hébề ngỏ tahenuồ, lỏ- kayă hyă bínuồ tahe, tôprë ná tôprë nỉhuồ nỉdyề lỏ dù ná êthỉ angỏ nỉdú akhu-akhyề, a khyếthukhyếthề lỏplỉ có. ⁷ Rồ êthỉ hé nỉdyề khyếlủ, “Kayă đố a hébề tề yếtahe nuồma Galileaphú prề vắhềto? ⁸ Mamềtềrồ lỏ- pề yếtahe cuốnỉhuồ tuố lỏgnề êthỉ hébề lỏ ná pề tôprë ná tôprë angỏ phútềtề? ⁹ Pề yếtahenuồ, tahehe ma Pathiaphú, Medephú, Elamitephú, Mesopotamiaphú, Judaphú, Cappadociaphú, Pontusphú, Asiaphú, ¹⁰ Phrygiaphú, Pamphyliaphú, Egyptphú, Libyaphú đố a ophủ ná vỉ Cyreneo, rò pề yếtahehenuồ a o đố vỉ Roma rò a hyă olề. ¹¹ (Pề yếtahe nuồma tahehe rò Judaphú, tahehe rò Judaphú máto tadúrồ pề nuồkuố đố Judaphú a tềcỏbucỏbề akủ.) Kayă đố aruồ pỏ tahe nuồma Creta klủphủ ná Arabiaphú thỉtahe. Manárồ pề pwỏ- tôprë cuốnỉhuồ tuố lỏ êthỉ yếtahe hếsodônyă Cómarya atềmề tềprotềprya tahe ná lỏ- pề yếtahe angỏngỏ.” ¹² Êthỉ khyếthukhyếthề lỏplỉ có pwỏ- tôprë rò a tanềplỏ pắ có lahyă to, rò êthỉ sudyă nỉdyề lahyă lủ, “Tề cuốmề htwồhtya tuố anề phúyề ma angỏlasá hyă phútềtề?” A hé nỉdyề lủ tôprë ná tôprë phínuồ.

¹³ Manárồ kayă đố aruồ tahehenuồ a nyếkruố prềzúetềphú yếtahe rò a hé lahyă, “Kayă yếtahe ma a ỏmủ lahyă htyếsỉprề prề.”

Petru A Tềhếsodônyă

¹⁴ Htuồrồ Petru đố a ihtồo tộkuố ná Prëdônyăphú shyétôprë yếtôprënuồ a éhtỏ hébề shyo pề ừ, “Puốvyă Judaphú ná kayă o đố vỉ Jerusalem akủ lỏ- plỉ thỉ- nỉdắ lahyă! Vắ ki hếso pề thỉ tềhtwồhtya yề angỏlasá. ¹⁵ Thỉ tanề lahyă ná kayă yếtahe ỏmủhtyề manárồ amáto, mỏlỉ lwỉthytỏtmủ bề mỏpắprề! ¹⁶ Tềhtwồhtya phúyề tahe nuồma a htwồhtyahỏ phú Prềpro Joel hếsodônyă one htuồhỏ nuồtahe prề.

¹⁷ ‘Cómarya hé, yếma tề đố vắ ki nỏhtwồhtya è bí mỏnyề đố khyếtadủlỏ pắ tahenuồ hó, vắ ki klỏlyạ vắ Thê Sắ sể Byacề đố kayă hekhuphủ lỏ- plỉ tahe alo pắ-, thỉ phúmồphủkhủ tahe ki hếsoluố one vắ tềritềkyă tahe pắ, thỉ prềkhủphủthề tahe ki myắhtyelwỏ one pắ, rò thỉ muốprề tahe ki omyềmyắlwỏ tề tahe pắ. ¹⁸ Mỏnyềmỏthề hyắtuốhỏ pắ nuồ, vắ ki klỏlyạ vắ Thê Sắ sể đố vắcủ prềmồprềkhủ lỏ- plỉ tahe alo pắ rò êthỉ ki hếsoluố pề thỉ ná vắ tềritềkyă tahe pắ. ¹⁹ Vắ ki dyềluố tềmềtạpạ khyếthukhyếthề tahe đố mỏlề pắ, htuồto vắ ki dyềluốhtya tềmề tềprotềprya a tềmátềdyă tahe đố hekhuyềnuồ pắ, thwi, ná mi, ná mikhuồ taồhtya ki ohtya đố hekhuyềnuồ pắ. ²⁰ Bí Byacề a mỏnyềđu đố a lỏbả ná tềtaryềđu taryềhtủ yề hyắtuố tyahító akhềnuồ, tamỏ ki khítarủkyă pắ, rò lể ki lỉkathwỉkyă phú thwinuồ pắ. ²¹ Rồ bínuồakhề

pãnuô kayã dõ a éhtõhtya dõ Byacè a o tôprêprênuô a ki nĩbèdũ tèmèlwóhtekã pã, ✧ Prêpro Joel hé phúnuô.”

²² Rò Petru hé pò, “Vãkhõ Israelphú thĩ~, nĩdã lahyã vã tètèbèyẽ! Bí vĩ Nazarèphú Jesũ otõkuõ ná thĩ akhènuô, a dyèluõ éhtuõ pèlãhõ thĩ tèmè tètèpètèpřya tahe ná tèmètapã khyéthukhyéthè tahe ná tèmè tètèpètèpřya a tèmátèdyã dõ Cómãrya dyèprodyèpřya lũ yènuôtahe hó. Yènuôma a dyèluõhõ ná Jesũ ma a o dõ Cómãrya a ohyã phúnuô hó. A mètè pè htuõlõhõ tèmè yètahe nuôma thĩ thègnè htuõdũhõ. ²³ Phú Cómãrya taritaryã one rò a thègnèone htuõdũhõ ná ù ki dyè tãkyã Jesũ dõ thĩ takhukũ pã rò thĩ nõmũthyèhtya è ná kayãcyè kayãricyã tahe dõ krusu ałõ pã. ²⁴ Manárõ Cómãrya mètewõprè kãkhyè khyèthyã è dõ tètèyè, rò a mètewóhtekã lũ dõ tètèyè a tètèyètècũ ałè, mètèhèrò tètèyè amuõphè pũklòmacyã pã lũ to hó.

²⁵ Phuõ Davi hèsõ-one htuõhõ Krĩstu ari-akyã rò a hé,

“Vã myãhtye Byacè o dõ vã mètènyè pwõ~ tôphuõ cõ. Cómãrya o dõ vã takhu cõtówó tõtèyè akhu-akhyè ù mètèpřamèsè cyã vã tõtè~ to.

²⁶ Phúnuôrò vã thèplòmõ pwõ~ tôphuõ cõ, rò bí vã hèbè akhè vã hèbè shuõshuõ cõ ná tètèkrũthèlõ cõ. Htuõto vã nèklõ yènuõbèbè, vã ohtwõprè dõ tètemyásũ akũ pã. ²⁷ Vã thèkrũthèlõ nyacõ, mètèhèrò nè vĩtãkyã vã thèhtwõprè dõ Luõkénédõ to. Nè nõthõnõlõkyã nè kayãsã sè yètõprè dõ luõkũ to. ²⁸ Nè dyèluõ htuõhõ vã klyã dõ a thũcuõ vã dõ tètewõprè nuõtõbõ hó, nè okuõ ná vã akhu-akhyè vã thèkrũthèlõ nyacõ, ✧ Phuõ Davi hé phúnuô.”

²⁹ Rò Petru hé khyèthyã, “Vã puõvyã thĩ~, vã ki hèsoluõ pè thĩ ná pè Phuõ Davi dõ~ nyènu tôprè ari-akyã. È thye rò ù iluõ htuõhõ lũ, rò aluõkhunuô a o tadũ pã bíyè tuõkhõnyã cõ. ³⁰ Phuõ Davi ma prèpro tôprè. Cómãrya ólyã htuõhõ lũ ná dõ aklwĩlyã aklè tõtèprènuô, Cómãrya ki nõhtyahtwõ lũ ná khwĩ dõ èkhãlè yènuô pãnuô, a thègnè prè. ✧ ³¹ Phuõ Davi myãhtye-one ná Cómãrya ki mètè pã akhu-akhyè a hèbè one rè Krĩstu dõ Cómãrya nwóhtya è ná prè mètewóhtekã ù yètõprè a tètèyèihtò htwõprè kãkhyè ari-akyã rò a hé, Cómãrya vĩkyã kyã è dõ Luõkénédõ to. Htuõto a nõthõnõlõkyã lũ to. ✧ ³² Cómãrya mètewõprè kãkhyè htuõ Jesũ yè dõ tètèyè rò lõ~ pè yètahe nuôma pè htwõ pè lũ prèkhyáthè dõ pè ki khyáluõ pè ù ná atètèyè ihtòkãkhyè yè ari-akyã. ³³ Cómãrya bedubehtũ Jesũ rò a dya-o lũ dõ atakhu cõtówó tõtèyè, rò phú a Phè Cómãrya ólyã htuõhõ ná a ki dyè lũ Thè Sã sè nuô a dyèhõ lũ hó. Rò Jesũ klõlyãlyãlyã hó tètè dõ nè myãhtye nĩhuõhõ khõnyãyè nuôtahe hó. ³⁴ Phuõ Davi anèbyacè nĩdũ htya tuõdõ mókhu to tadũrò a hé, ‘Cómãrya hé vã Byacè, “Onyã dõ vã takhu cõtówó yètõkyè. ³⁵ Rò onyã tuõdõ vã dyatã prè dõ a thèhte nè yètõprè dõ nè khanyèlè dõ athyaná nè khãduô lékhèzĩtã yènuô pã,” ✧ Phuõ Davi hé phúnuô.

³⁶ “Phúnuô akhu-akhyè Israel aklwĩlyã lõ~ plĩ thĩ~ thĩ bè thègnè tãtè ná Jesũ dõ thĩ mũthyèhtya è dõ krusulõ yètõprènuô, Cómãrya dyèhtwóhtya hó

✧ 2:21 2:21 Joel 2:28-32 ✧ 2:28 2:28 Li Htuthèhtya 16:8-11 ✧ 2:30 2:30 Li Htuthèhtya 132:11

✧ 2:31 2:31 Li Htuthèhtya 16:10 ✧ 2:35 2:35 Li Htuthèhtya 110:1

lũ ná è ma Byacè ma amámá, Krístu ma amámá hó,” Petru hé phúnuô.

³⁷ Bí kayä yëtahe níhuô Petru héso pé èthí phúyě akhënuô, èthí théplòšë nyacó rò a hékakhýësû Petru ná Prëdönyäphú dö aruôtahe, “Puôvyä thĩ~, kihéphúnuô rô pé tóbè mephútě?”

³⁸ Petru hé pé èthí, “Thyáphú Cómarya ki plwökyä thĩ tètú tahenuô zä nídú lahyä thíné pwö~ tôprë rò plwö lahyä thíné ná htyě dö Jesú Krístu amwî akünuô, túma Cómarya ki dyé thĩ shyëzû máhó Thé Säsë Byacè yënuô pä.

³⁹ Cómarya a tèmaklò yënuôma, má thignë ná thĩklwĩthĩlyä dökyě tahe agnë, lõ~ kayä dö a o dö htyëkéyë tahe agnë ná lõ~ kayä o dö Cómarya éhyä lü dö a o nuôtahe agnë hó.”

⁴⁰ Petru hérò one èthí émúlã, htuôto a dyéhëdyére èthí, “Mëlwóhtekä lahyä thíné ná təciryä dö a kírë hyäbè kayä mũmyáricyä yëtòhtü nuôtahe ní!” ⁴¹ Kayä dö a zúë Petru a tètëbëdönyä yëtahenuô a plwökä lahyä ané ná htyě, rò bínúôtönyënuô, kayä zúkanyäkä rò a kakanuô éhtya kuô pò èthí nuô, a phũ~ o aprë thuórí có.

Prëzúetèphú Tahe A Tëohtwöprë A Tëbóthyókhékhö Khyělü

⁴² Èthí phyení lahyä tëshuótèkhë dö a ki ithyó thëgnëhtyaní kuô ané dö Prëdönyäphú tahe a o, rò èthí bóthyókhékhöní lü, eö rólü† rò kwícóbë rólü. ⁴³ Prëdönyäphú tahe meluô tètapa khyéthukhyéthë tahe ná tèmë tètrotèprya a tëmátëdyä tahe akhu-akhyë üpwö~ prë thëisë beduzúnyä lõplí Cómarya có. ⁴⁴ Lõ~ prëzúetèphú tahenuô a otöopló lü rò tèt dö a o ná èthí tahenuô, a zútä męcwó nídyé lü tôprë ná tôprë. ⁴⁵ Èthí isëtäkyä a ucëtazë ná a tãmuóttätë tahe rò a męcwó pé ná kayä dö a lorũlohtë tahe. ⁴⁶ Èthí cuó okúokýä rólü dö tëlühödu pwö~ tónyë rò èthí théplòshyo zúezúö pé lü tôprë ná tôprë rò thëkrũthélö eróörólü dö èthí ahidóhiphyä akü. ⁴⁷ Èthí htuthëhtya Cómarya rò üpwö~ prë théplò okuô èthí. Byacè bepló éhtya pé èthí kayä dö a níbë tëmëlwóhtekä tahe dö èthí prëzúetèplómü akü pwö~ tónyë có.

3

Petru Ná Giovanni Zasímë Kayä Khäduôdá Tôprë

¹ Bètönyë bí mőhélya thuómü, ü tő kwícóbë ashuókhënuô, Petru ná Giovanni cuóhtya lahyä dö tëlühödu. ² Rò ü cöhyä kayä khäduôdá dö a muóhókü tôprë rò ü hyä dya-o è bí tëlühödu kadä akhăshyé nuô. Kadä yënuô ü é è ná “kadätwó.” Thyáphú a ki kwĩníkuô rü dö kayä hyänuô dö tëlütýä hőkü nuôtahe a o rò pwönyënyë ü cöhyä dya-o lü bínúô. ³ Bí a myáhtye Petru ná Giovanni kírë nuô dö tëlütýä hőkü akhënuô, a kwĩthézö èthí dö a ki dyé pé lü tèt tóçôçô. ⁴ Rò èthí myátä lü rò Petru hé lü, “Myácuóttö dö pëoyě!” ⁵ Rò a kírë níbë tèt tóçôçô köle a tanë rò a myácuóttö Petru ná Giovanni.

⁶ Manárò Petru hé lü, “Värũvähtë o tómyë~ to, manárò tèt dö a o ná vã yënuô, vã ki dyé në. Dö vî Nazarèphú Jesú Krístu dö amwî o ná tètpropya

† 2:42 2:42 Bí prëzúetèphú tahe eö rólü tèt akhënuô, èthí eö patökuô ná Byacè a tësásë mőhé köle.

shyosò yětôprê khukhyêrò vă hé nê, kahtò cuómò!” ⁷ A héhtuô phúnuôrò a pû lûtakhu cóhtwó rò a cwikahtò lûlû ná tôphuôtuô a khăduôlê, akhăduô shyêdye ná akhăduô mêtêplò tahe a shyohtyasôhtya lõplî có. ⁸ Rò a păkahtò rò a kahtò cuôkăcuôhyă htuôrò a cuônuô rôkuô ná êthî dô têtũhòdu akû rò a cuôkăcuôhyă, păishye-iprú rò htuthéhtya Cómarya. ⁹ Lõ~ kayă o bínuô tahe myáhtye lõ a cuôcyă yênuô ná a têtirôhtuthéhtya Cómarya yênuô tahe. ¹⁰ Rò êthî tòmăní lahyă lû ná è ma kayă onyăkwîe ùrû bí têtũhòdu kadătwó khăshyé nuôtôprê prê. Dô a cuôcyă khyéthya phúyê akhu-akhyê êthî khyéthukhyéthê lõplî có pwô~ tôprê có.

Petru A Têhésodônyă Dô Têtũtyă Hôkû

¹¹ Bí kayă yětôprê pûma taklô nidyê Petru ná Giovanni bí khălê tôpho dô ù é ná Solomo hilákû akhênuô, kayă bínuô tahe khyéthukhyéthê rò klyahyă lahyă dô êthî a o. ¹² Petru myáhtye êthî rò a hé êthî, “Vă khôbóthyó Israelphú thî~ thî cuô khyéthukhyéthê lahyă têmê yêtôcô alé mêtê? Thî cuô myáotyă tuô lõ pê mêtê? Kayă yětôprê cuôcyă yênuôma thî tanê lahyă ná pê mê pê è ná pê têtprôtêprya nuô ê? Thî tanê lahyă ná ma kayă săsêphú tahe akhu-akhyê phúnuô ê? ¹³ Abraham, Isaac ná Jacob tahe a Cómarya ná pê muôphêphyêphuô dô~ nyênu tahe a Cómarya dyêluô htyahó a têtlítêtakhê ná alulé Jesú yênuô hó. Manárò thî dyétăkyă è dô kayă htwôduhtwôkhu tahe a takhukû rò bí Khwí Pilato cirya htuôhó dô a ki plwôhtekyă lû akhênuô, thî cûkuô lû to. Dô khwí yětôprê a mêtênyênuô, thî htésû tapa có ù có.✱ ¹⁴ È ma kayăsăsê, kayăcôkayâte tôprê tadúró thî vîkyă è. Thî kwî Khwí Pilato, ‘Khyáthédô rò plwôhte pê pê kayă dô a mêtýê ù nuôtôprê.’ ¹⁵ Thî mêtýekyăhó kayă dô a dyê ù thêhtwôprê yênuô tôprê hó, manárò Cómarya mêtwtôprê kăkhyê khyéthya è dô têtýê hó, rò têtwtôhtya-ané phúyê nuôma pê myáhtye có hó ná pêné hó. ¹⁶ Thî myáhtyethêgnêhó ná kayă khăduôdá yětôprê nuôma mądô a zûe Jesú amwî akhu-akhyêrò a ryăkăkhyê prê. Pê thêgnê ná yênuôma mądô è zûe Jesú akhu-akhyê, Jesú meryă lólătakli lõ có lû phú thî lõ~ plî myáhtye lódũhó khônýă yênuôhó.

¹⁷ “Puôvyă thî~, khônýărò, thî ná thî khuklôkhuklyă mêtýê Jesú nuôma, thî yô thêgnê angólasá to akhu-akhyêrò thî mê è prê. ¹⁸ Cómarya héone htuôlôhó angó ná prêprô tahe lõ~ plî hó. Rò a héone pê êthî ná Krístu bê khyábê nyă têtýêtêcû pă. Rò a lõhtyabăhtya hó phú a hé yênuô hó. ¹⁹ Thyáphú Cómarya ki plwôkyă thî têtũnuô rò, za nídũ lahyă thîné rò taklyé kăkhyê khyéthya lahyă dô Cómarya a o. Thî ki mêtphúnuô hérò shyê~ shuôkhêtô shuôkhêbê hó pănuô Byacê Cómarya ki dyéhêdyere khyê thî pă. ²⁰ Rò a ki nõhyălyă pê thî Jesú mądũ Messia dô Cómarya nwóhtya pê htuôhó dô thîgnê yênuô tôprê pă. ²¹ Phú Cómarya dyê thêgnêone htuôdũhó ná prêprô săsê mú~ nukhê tahe ná Jesú yênuô a tóbê o dô mókhu tuôdô Byacê Cómarya mêtê kăkhyê lõhó têtwtô~ tôcô akhênuô pă. ²² Mêtêhêrò Mosê hé, ‘Phú Cómarya nõhyă vă nuô, a ki nõhyă prêprô dô thî myêcôklê tôprê pă rò

✱ 3:13 3:13 Li Htekă 3:6,15

thĩ tõbè nĩdă có angó pwõ~ tõmũ có pã.✧ 23 Kayă dõ a nĩdăcũe kuõ prëpro nuôtôprë alăangó to tahenuô, Cómarya ki dyataphăkyă èthĩ ná Cómarya aphúalye khălë pã, htuõto a ki mepýékyă èthĩ pã.’✧

24 “Cáhtya dõ Samuelè htũkhè tuõdõ lõ~ prëpro dõ a hësodônyă Cómarya ari-akyă dõ khyè tahe ahtũkhènuô, a hëso-one htuõ lõ hó tẽ dõ a ki htwõhtya htũkhè khõnyăkhè yëtahe ari-akyă hó. 25 Cómarya a tẽmaklõ dõ a nõdyéluõtă dítú prëpro thĩ tahe nuõma thĩgnè hó. Htuõto Cómarya õlyă htuõhó ná thĩ muõphèphyëphuõ dõ~ nyenu tahe nuõ~ ma thĩgnè otõkuõ hõhó. Phú Cómarya hëso-one htuõhó Abraham, ‘Vă ki sõri dítú lõ hekhuphú yëtahe lõ~ plĩ ná nẽ klwilyă kalyă nuôtôprë akhyè pã.’✧ 26 Bí Cómarya nwõhtya alulé Jesũ akhènuô, a nõhyă rë pẽ lũ dõ thĩ o hó. Thyáphú a ki sõri thĩ rò a nõhyă lũ phúnuô. Mă dõ Cómarya a taríkòklõkyă thĩ pwõ~ tãprë ná tẽmũmyáricyă akhu-akhyè, Cómarya a sõri thĩ.”

4

Ů Dõtă Petru Ná Giovanni Dõ Htõkũ

1 Bí Petru ná Giovanni hëbèpă ná kayă yëtahe akhènuô, bwídu tahe ná prëopõ tẽlũhõdu khuklõ tãprë ná Saducëophú tahe hyătuõ lahyă. 2 Prëdônyăphú yëthényë ithyõithya pẽ ũ ná Jesũ htwõprë kăkhyè dõ tẽthyè rò a zũluõplõ pẽ lõ ũ ná kayăthyè tahe ki htwõprë kăkhyè thyákuõphú yënuô pã akhu-akhyè, èthĩ nuõtahe thëplõdu kayă nuõthényë. 3 Rò èthĩ pũ Prëdônyăphú yëthényë rò a dõtă èthĩ dõ htõkũ. A pũ èthĩ akhènuô, yõ mõhélăhó akhu-akhyè a dòo tuõ èthĩ dõ mõlĩ. 4 Manárò kayă dõ a nĩhuõ èthĩ tẽdônyă yëtahenuô, a zũenyăekă élä Jesũ. Dyá shuõshuõ prë prëkhũdu dõ a zũe Jesũ tahenuô a phũ~ o có nyărí có.

5 A pũhtuõ èthĩ anotônyënuô Judaphú a khuklõdu tahe ná muõprũmuõprë dõ a htwõ khuklõkhuklyă tahe ná prëithyõ tẽthyõtèthya athará tahe hyă okú tãsûtăplõ khyèlũ dõ vĩ Jerusalem akũ. 6 Èthĩ hyă okú myáhtyesũ ná Caipha, Giovanni, Alexandro, bwídukhuõ Anna ná kayă aruõ dõ aklwialyă ná bwídukhuõ nuôtôprë tahe. 7 Èthĩ nõkahtò Prëdônyăphú yëthényë dõ èthĩ mèthényë rò a sudyă èthĩ, “Thĩ meryă kăkhyè khyèthyă kayă khăduõdá nuôtôprë phútẽ? Thĩ mephúyë nuõma thĩ mę ná ùpẽ a tẽprotèprya pẽ? Mătorò thĩ cuõ nõe ùpẽ amwĩ pẽ?”

8 Petru lõbăhtya ná Thë Săsë Byacè rò a hësũ èthĩ, “Prëhtwõduhtwõkhu thĩ~ ná muõprũmuõprë dõ a htwõ khuklõkhuklyă thĩ~ 9 dõ pẽ meryă kăkhyè kayă khăduõdá yëtõnyë tãprë akhu-akhyè thĩcẽ thĩsudyă pẽ phúnuô è? Pẽ zalaméka lũ phútẽ nuõma thĩ thëzũ thëgnè è? 10 Lõ~ thĩ yëtahe bëtë, Israel aklwialyă lõ~ plĩ bëtë, a tõ thëgnè lahyă ná kayă khăduõdá yëtõprë ihtõcuõcyă ryăkăkhyè khyèthyă dõ thĩ mèthényë khõnyăyë nuõma mădõ vĩ Nazarèphú Jesũ Krĩstu amwĩ a tẽprotèprya akhu-akhyè prë. Jesũ Krĩstu ma thĩ mũthyèhtya è dõ krusulo nuôtôprë hõ, manárò Cómarya męhtwõprë kăkhyè khyèthyă è dõ tẽthyè hó. 11 Jesũ ma,

✧ 3:22 3:22 Li Dõnyă 18:15-16

✧ 3:23 3:23 Li Dõnyă 18:19, Li Cóbucóbë 23:29

✧ 3:25 3:25

Hekhuhtwõlũ 22:18, 26:4

‘A thyáná lỏ tởmẻ dĩ thỉ byáhtya hi rò thỉ tặkyă è manárò dỏkhyẽnuô a htwỏhtya lỏ dĩ ừ nõe è dĩ hiná dĩ a lodulỏ ừ tởmẻ.’[✧]

12 “Kayă dĩ a mẻlwỏhtekạ cyạ pẻ ma túprẻ Jesũ tởprẻ prẻ. Kayă aruô dĩ Cỏmarya dyẻ ẻthỉ ná a ki mẻlwỏhtekạ pẻ agnẻnuô, dĩ hekhu yẻtỏba lỏ cỏ nuô a o tởprẻ- to.”

13 Judaphủ dĩ a htwỏduhtwỏkhu tahenuô, a myáhtye ná Petru ná Giovanni thẻplỏkhủhả rò a thẻgnẻ ná ẻthỉ ma kayă cyạlicyạlẻ mỏto htuỏto ẻthỉ ma kayă mỏhẻmỏlỉphủ prẻ tahe akhu-akhyẻ, a khyẻthukhyẻthẻ lahyả cỏ. Htuỏto ẻthỉ thẻgnẻ pỏ ná Petru ná Giovanni ma kayă dĩ a krwỏbỏthyỏ kuỏ ná Jesũ tahe. 14 Manárò ẻthỉ myáhtye ná kayă dĩ akhỏduô ryỏkỏkhyẻ nuỏtỏprẻ kahtỏ o bỉ Petru ná Giovanni akhỏshyẻ akhu-akhyẻ ẻthỉ hẻcyạ pả tỏcỏ- to. 15 Htuỏrỏ ẻthỉ nõhtecuỏ tặphỏkyả Petru ná Giovanni dĩ prẻựẻtẻplỏmủ hidỏklỏ rò ẻthỉ nuỏtahe okỏokyỏkyả tú dyẻdủ lủ. 16 ẻthỉ sudyả nỉdyẻlủ, “Pẻ tỏbẻ mẻ ẻthỉ phủtẻ? ẻthỉ mẻhtwỏhtya tẻprỏtẻprỏyạ yẻtahenuô lỏ- kayă o dĩ vỉ Jerusalem akủ yẻtahe thẻgnẻ lỏplỉ hỏ akhu-akhyẻ pẻ ki hẻ ná amỏto nuô a nỉpỏto hỏ. 17 Manárò, thyáphủ tẻritẻkyả yẻ ki luỏpasỉcuỏ pả tả dĩ kayă ẻprẻ akẻ tẻmẻ nuô, pẻ bẻ hẻ ẻthỉ ná bẻ hẻsỏdỏnyảnỉ pẻ pả ừ ná Jesũ amwỉ tỏprẻ- to.”

18 Rỏ ẻthỉ ẻkanủ khyẻthya Petru ná Giovanni rò a hẻ ẻthỉ, “Jesũ amwỉ yẻnuô, thỉ bẻ hẻbẻnỉ pả toto, thỉ bẻ ithyỏithyanỉ pẻ pả ừ toto.” 19 Manárò Petru ná Giovanni hẻsủ ẻthỉ, “Ma pẻ tỏbẻ nỉdỏ thỉngỏ ẻ? Mỏtorỏ pẻ tỏbẻ nỉdỏ Cỏmarya angỏ ẻ nuô, tanẻlyạ nỉdyẻ lahyả thỉnẻ dĩ Cỏmarya a mẻthẻnyẻ nuô. 20 Mẻtẻhẻrỏ tẻ dĩ pẻ myáhtye nỉhuỏ htuỏhỏ tahenuô pẻ ki hẻsolủ pẻ ừ to hẻnuô, pẻ ocyạ to.”

21 Phủnuỏrỏ Judaphủ dĩ a htwỏ khukỏkhuỷả tahe lẻ dyẻrỏdyẻryẻ shyỏsỏ hyỏklỏlỏ pỏ ẻthỉ ná dĩ arẻano nuô cỏ, htuỏrỏ a plwỏkỏkyả ẻthỉ prẻ. ẻthỉ thẻgnẻ ná kayă htuthẻhtya lỏplỉ Cỏmarya ná ẻthỉ mẻhtwỏhtya tẻyẻtahe akhu-akhyẻ a ki cirya Petru ná Giovanni phủtẻnuô a tanẻplỏ lahyả to. 22 Kayảphẻ dĩ ừ zasỉmẻ tẻprỏtẻprỏyạ lủ yẻtỏprẻnuô ana ohỏ lwỉshyẻlỏ hỏ.

Prẻựẻtẻphủ Tahe Kwỉcỏbẻ Cỏmarya Dĩ A Ki Dyẻ Lủ Tẻthẻplỏkhủhả.

23 Bỉ ừ plwỏhtẻhỏ Petru ná Giovanni yẻnuỏnuỏnỏ tỏphuỏtuỏ ẻthỉ kỏkhyẻ dĩ a khỏbỏthyỏ tahe a o. Rỏ lỏ- bwỉdukhu tahe ná muỏprủmuỏprẻ dĩ a htwỏ khukỏkhuỷả tahe hẻkryỏ- ẻthỉ phủtẻ nuô, a kỏdyạluỏ pẻ ná akhỏ yẻtahe. 24 Bỉ a khỏbỏthyỏ tahe nỉhuỏ tẻritẻkyả yẻ akhẻnuô, ẻthỉ kwỉcỏbẻ rỏlỏ lủ dĩ thẻplỏ tỏmẻ- cũ akủ dĩ Cỏmarya a o rò a hẻ, “Kỏ- byacẻdu, nẻ ma prẻ dĩ a byỏlyạtẻlyạ mỏkhuẻkhu, htyẻdutavạ thỉtahe ná lỏ- tẻ dĩ a o dĩ tẻyẻtahe akủ lỏ- plỉ tỏprẻ! 25 Thẻ Sẻsẻ Byacẻ nõhẻbẻ dĩtủ pẻ Phủỏ Davi, mỏhỏ nẻlủlẻ yẻnuô,

‘Mẻcỏruô tahe cuỏ thẻplỏdu lỉkathwỉ cỏ lahyả mẻtẻ? Mẻmẻtẻrỏ kayă tahe cuỏkre mẻmủmyạ lahyả tẻ dĩ a kyỏdẻ tahe mẻtẻ? 26 Hẻkhuỏphỏyạ tahe tarítaryả one lahyả anẻ dĩ a ki sỏ Cỏmarya ná khwỉ dĩ Cỏmarya nwỏhtya lủ dĩ a ki mẻlwỏhtekạ prẻlu kayă yẻtỏprẻ. Phủnuỏhỏ

prêpôtarítè tahe okúokýá róní lǔ dǒ a ki sátorókuô tẹ ná hekhu akhwí tahe.’[☆]

27 “Khõnyárò dǒ vǐkǔ yěnuô a htwõhtyahó ané phúnuô hó! Mètéhéro Khwí Herodè ná Khwí Pòntio Pilato okúokýá tǎsú ná Judaphú mǎto tahe ná Judaphú tahe bí vǐkǔyě. Rò a tane mēthyě rǒlǔ Jesũ mǎdũ nẹ lulésǎsě dǒ nẹ dyéhtwǒ è ná Kristu yěnuô tǒprè. 28 Dǒ nẹ tẹprǒtẹprya akhu-akhyě ná tẹ dǒ nẹ dyalya htuõhó nẹ thèplò dǒ a ki htwõhtya pǎ tahe akhu-akhyě, kayǎ yětahe mē lahyǎ hó phú nẹ taritaryǎ one htuõnuô hó. 29 Manárò, Kǒ-Byacè~, nǐdǎ myámǒ èthĩ hé taròthé théisě lahyǎ pẹ khõnyáyě tahenuô, htuõto thyáphú pẹ htwõ nẹlulé yětahe ki hébèkhũhãbũ ryákuô nẹriněkyǎ nuòrò, mēcwǒré pẹ. 30 Dyéluõ nẹ taryěprǒprya dǒ a ki zasímé ù agně, ná tẹmē tẹprǒtẹprya tahe ná tẹmē tapakhyéthu tahe, rò dǒ nẹ lulésǎsě Jesũ yětǒprè amwǐkhyě rò nõoluõhtya dũ tẹyětahe ní~.”

31 Bí èthĩ kwícóbě htuõhó akhěnuô, khǎlẹ bí èthĩ léopló tǒlǔ nuôtǒpho a kazuõrúruõhtya rò èthĩ lǒbǎ lǒplĩ ná Thé Sǎsě Byacè pwǒ~ tǒprè rò èthĩ pwǒ~ tǒprè hēsodõnyǎ khũkhũhãhã pẹ lahyǎ ù ná Còmarya ari-akya.

Prèzǔetèphú Tahe Mèlǔmetyǎ Mēcwómekǒ Khyělǔ Ná Tẹ Dǒ A O Ná Èthĩ Tahe

32 Prè dǒ a zǔenyǎetè tahenuô èthĩ olǔ ná thèplò tǒmē~ cũ, tètane tǒcõtuõ. Èthĩ tǎmuõtǎtè tahenuô èthĩ dǎkwó nǐdyé lahyǎ ná atè tǒprè~ to. Tẹ dǒ a o ná èthĩ tahenuô èthĩ eróphyéró khyělǔ. 33 Prêdõnyâphú tahe khyáluõ pẹ ù athé ná Byacè Jesũ nyǎkahtò htwõprè kǎkhyě ari-akya yěnuô, a lǒbǎ có ná tẹprǒtẹprya ashyo-asõ htuõto Còmarya klǒlyalǒ klǒlyabǎ pẹ có abwíataryě dǒ èthĩ lǒ~ plĩ alǒ có. 34 Dǒ prèzǔetèphú yětahe aklěnuô, kayǎ sǒphásorya o tǒprè~ to, mètéhéro kayǎ dǒ a o ná htyěòlyǎrò, náhináphyǎ tahenuô, a isètǎkyǎ rò a phyéhyǎnĩ lahyǎ rǔ dǒ a isètǎnĩ yětahe, 35 rò hyǎdyétǎ lahyǎ rǔyě dǒ Prêdõnyâphú tahe a takhukũ rò èthĩ ibě pẹ ná kayǎ dǒ a lorũlohtë nuõtáhe.

36 Phúnuô akhu-akhyě kayǎ mwĩ ná Joseph o tǒprè, è ma Leviphú tǒprè rò a o pacělyǎ dǒ Cyprú klúkhu, rò Prêdõnyâphú yětahe é lǔmwĩ ná Barnaba (Angólasá ma kayǎ dǒ a dyéhèdyére ù) 37 a isěkyǎ alyǎ tǒlẹ rò a hyǎ dyétǎ arǔyě dǒ Prêdõnyâphú tahe a takhukũ.

5

Anania Ná Sapphira

1 Manárò kayǎ dǒ amwĩ ná Anania otǒprè. È ná amě Sapphira isěkyǎ nǐdyé alyǎ tǒlẹ. 2 Rǔ dǒ èthĩ isěnĩ yěnuô, amě thèplòo thyákuõ ná lǔ dǒ èthĩ ki bekyǎ èthĩgně tahe rò a okya dǒ aruô yětahenuô a hyǎdyé ná Prêdõnyâphú nuõtáhe.

3 Rò Petru hé lǔ, “Anania~ nẹ cuõ nõpõtuõ nẹné ná khĩnéricyǎ khuklò mètě? Nẹ lahõkyǎhó Thé Sǎsě Byacè hó. Nẹ cuõ bedwó uõkyǎ tuõlyǎ ngu dǒ nẹ isěnĩ è aklě nuõtáhe mètě? 4 Bí nẹ isètǎ tyahĩ nẹlyǎ to akhěnuô, lyáyě ma nètè nǐdũ mǎto ẽ? Nẹ isěhtuõhó rò rǔ dǒ nẹ nǐbè tahenuô~ ma nètè préprè.

[☆] 4:26 4:26 Li Htuthěhtya 2:1-2

Phúnuô rò nê cuố belyatuố nê thêplò dĩ nê ki mephúyě mệtê? Yěma nê lahố kayă mậto, nê lahố cồ hó Cómarya hó.”

⁵ Anania nỉhuố ngố yěnuô ná tồphuốtuố a lakhúthyěkyă cồ. Rò lỏ~ kayă dĩ a nỉhuốthégně lahyă tềmệhtwồhtya anế yếtahenuô a taròthề thếisě lỏplỉ cồ. ⁶ Prềkhủ phứdíphúthề tahe hyănuốtuố rò a talủbí lủ ná ikề, rò èthỉ cồhtekyă lủ rò cuố iluốkyă lủ.

⁷ Htuốrò a phũ~ ohó thuốmủ akhěnuô, amế hyănuố tuốdổ Petru a o. Manárò dĩ pănunuô, a mềkryá~ phứtềnuô a thềgně kuốũ tồcồ~ to. ⁸ Petru sudyă Sapphira, “Nê hếsoluố pế myă vắ, lỏ~ nê ná nệvề isềnỉ ucếtazề angu nuôma rủ báyề nyăprề ề?”

Rò a hếsủ, “Amắvắ, lỏ~ plỉ nuôma báyề nyăprề hó.”

⁹ Phúnuôrò Petru hé lủ, “Mamệtềrò nê ná nệvề cuố mệmyă tuố Thề Sắsề Byacề mệtề? Kayă cuốiluố nệvề tahenuô, a kạtuố mópắprề bí kadăhtủ yěnuô prề rò èthỉ ki cồcuố kuố pồ nê pắ!”

¹⁰ A hé htuốrò tồphuốtuố Sapphira lakhú thyếtắkyă kuố bí Petru khăduô khắshyề nuô. Prềkhủ phứdíphúthề tahe hyănuố rò myắhtye ná a thyềhố akhu-akhyề èthỉ cồhtecuốiluố tồkyă lủ ná avề. ¹¹ Lỏ~ prềzủetề plòmụphủ yếtômủlỏ ná kayă dĩ aruô tahe nỉhuốthégně lahyă tềmệhtwồhtya anế yếtaherò a thếisě lahyă kanố~ to.

Tềprồtềprya Ná Tềmề Tapắkhyềthu Tahe

¹² Tềmề tềprồtềprya tahe bẻbẻ, tềmề tapắkhyềthu tahe bẻbẻ, Prëdônyăphú tahe mềluố pế élắ ừ. Lỏ~ prềzủetềphủ tahe hyă myắhtye tắsủ lủ dĩ tềlủhồdu khắlề tồpho dĩ ừ é ná Khwỉ Solomo hilákủ yěnuô akủ. ¹³ Kayă dĩ a zủenyắe to tahenuô a hyănuố obủ kuố èthỉ tồprề~ to tadừrò a htuthề nỉdyề nyacồ èthỉ. ¹⁴ Manárò prềmồprềkhủ dĩ a zủe Byacề tahenuô, a hyănuốrồ éhtya ná éhtya kuố dĩ èthỉ aplồamụ akủ. ¹⁵ Prëdônyăphú tahe yồ mề tềprồtềprya pế hó ừ tềyếtahề akhu-akhyề, bí Petru cuốrwồ klyákủ bí èthỉ khắshyề yề akhěnuô, thyáphủ a zouồ ki tắbẻ prềswỉprềsề yếtahề nuôrò, kayă tahe záhyănỉ lahyă kayắswíkayắsề tahe rò a hyă đễlyắ pế èthỉ alémyề tahe, klo tahe dĩ klyádukủ. ¹⁶ Kayă bẻmụ dĩ a o tavítava phủ ná vĩ Jerusalem nuôtahe záhyănỉ lahyă kayắswíkayắsề tahe, mậtorò kayă dĩ khỉnẻmủmyắ mềbẻ lủ tahe dĩ èthỉ a o rò a zasỉmề pế lỏ cồ ừ pwồ~ tồprề.

Prëdônyăphú Tahe Khyábẻ Tềmềcyềmềcủ

¹⁷ Yếtồphuốrò bwídukhulố tồprề ná lỏ~ prề dĩ a krwồkuố lủkhyề dĩ a opanuố tồkuố dĩ Saducẻophủ aplồamụ bínuô tahe, thềkháthềhte tadủ cồ Prëdônyăphú yếtahề cồ. ¹⁸ Èthỉ pủ Prëdônyăphú tahe rò dồtắkyă èthỉ dĩ htồkủ. ¹⁹ Manárò bí nuồtồthềnuô, Byacề tanẻmồkhủphủ tồprề hyắbámồ kadă rò a plwồhtekyă Prëdônyăphú yếtahề rò a hé èthỉ, ²⁰ “Cuốnuố kahtồo lahyă dĩ tềlủhồdu avỉkủ nuô rò hếsodỏnyắ pế lỏủ ná tềohtwồprề athề yề ari-akýă nuô.”

²¹ Prëdônyăphú tahe nỉdắ mồkhutanẻphủ nuồtồprề angố rò, bí mồlỉbủ akhěnuô, èthỉ cuốnuố lahyă dĩ tềlủhồdu a vĩtarẻkủ rò èthỉ cáhtya ithyồithy-atắ lỏ ừ bínuô.

Bwídukhulố tôprë ná kayă dố a krwốhyăkuố lữkhyế tahe hyătuố rò hyă éplố lữ Juda khuklồdu tahe ná muốprũmuốprë tahe rò èthỉ okúokya lữ. Htuồrò a nốcuốehyă Prëdônyăphú o dố htốkữ nuồtahe dố èthỉ nyềhyă. ²² Manárò bí Juda klyếkhuklố tahe cuốnuố dố ừ lếdồo èthỉ akhălế akhềnuồ, a myáhtye pã Prëdônyăphú yếtahe tôprë~ to akhu-akhyế, èthỉ kahếso khyế kayă htwố khuklồkhuklyă nuồtahe ná muốprũmuốprë nuồtahe, rò a hé èthỉ, ²³ “Bí pề cuốtuố dố ừ lếdồo akhălế akhềnuồ, pề myáhtye ừ kama oryălă kadă ná thố. Htuồrò lữ~ prềopố htố yếtahenuồ, a kahtồopố lahyă bí kadăhtữ nuồ pwố~ tôprë tadúro pề bắmố kadă rò pề nuốmyă dố akữ akhềnuồ, pề myáhtye pã tôprë~ to.” ²⁴ Bí prềopố tềlũhồdu khuklố yếtôprë ná prềlũtyă khuklố tahe nỉhuồ tềritềkyă yế akhềnuồ, a htetapã lồplỉ lữ rò a tanề lahyă ná ma a kírế htwốhtya kuốlố pố kryă~ ítế pã a tanề lồplỉ phúnuồ.

²⁵ Yếtồphuồrò kayă hyănuố tôprë rò a hé èthỉ, “Nỉdă lahyă~ thỉ dốtặ kayă dố htốkữ nuồtahe cuố dố tềlũhồdu a vừtarékữ nuồ rò a ithyóithyatặ lồplỉ ừ bínuồ hỏ.” ²⁶ Phúnuồrò prềopố tềlũhồdu khuklố yếtôprë ná a khốpacề tahe htecúố ékakhyyə Prëdônyăphú nuồtahe. Manárò thếisế ná ừ vỉ èthỉ ná lố rò èthỉ mềshyomềsồ bủ lă ná èthỉ to.

²⁷ Èthỉ thừcuố Prëdônyăphú yếtahe dố Judaphú khuklồkhuklyă yếtahe anyềhyă rò bwídukhulố yếtôprë sudyă cemyă èthỉ. ²⁸ A hé èthỉ, “Pề hétặhétề htuồhỏ thỉ ná ithyóithya pã tã ừ ná kayă yếtôprë amwỉ tắmế ní~, rò khốnyắyế thỉ myámyă thỉ cuố mềkryă~ hỏ ítếtế! Thỉ ithyó pyềcuố lồplỉ hỏ ừ dố vỉ Jerusalem akữ yềnuồ hỏ. Kayă nuồtôprë thyế nuồma pề yếtahe akhyế hỏ, thỉ thềzự dya lahyă pề tềthứ phúnuồ.”

²⁹ Petru ná Prëdônyăphú tahe hếsu, “Phủ~ ná kírế nỉdă prềlu kayă angốnuồ, bề nỉdă klố dố Cómarya angố. ³⁰ Thỉ mữthyềhtya htuồhỏ Jesủ dố krusulố rò pềphyềpềphuố a Cómarya yếtôprë mềhtwốprë kakhyyə khyềthya è dố tềthyế khălế hỏ. ³¹ Thyáphú Cómarya ki dyế pề Israelphú tahe tềzạ nỉdủ nế ná tềplwốkyă tềthứ tahe agnềnuồ, a dya-ohỏ Jesủ dố atakhu cóhtwố tồkyế phủ kayă htwồduhtwốkhu tôprë ná prềmềlwốhtekạ ừ tôprềnuồ hỏ. ³² Pề ma prề dố a khyáluố pề ừ thề ná tềyế tahe ari-akya hỏ. Phúnuồhỏ Thề Sắsế Byacề yế bềbề, a khyáluố thyákuố athề phúnuồnuồ. Thề Sắsế Byacề yềnuồ Cómarya dyếtặ pề ná kayă dố a nỉdă lũngố nuồtahe agnề prề.”

³³ Bí Judaphú khuklồdu khusuhtữ tahe ná Judaphú muốprũmuốprë dố a htwố khuklồkhuklyă tahe nỉhuồ tềhềbềyế akhềnuồ, a thềplồdu kanố~ to. Rò a thềzự kremềthyềkyă có Prëdônyăphú yếtahe có. ³⁴ Manárò bí èthỉ aklềnuồ Pharisềophú dố amwỉ ná Gamalie otôprë. È ma tềthyótềthya athárá tôprë, htuồtồ è ma kayă tôprë dố ừ dyaduzựnyánỉ lữ. A ihtồ dố kayă htwố khuklố tahe anyềhyă rò a nốềhte khốkyă lữ Prëdônyăphú tahe dố aklố taplồphú. ³⁵ Htuồrò a hé Judaphú dố a htwố khuklồkhuklyă tahe, “Khốbồthyó Israelphú thỉ~, thỉ kírế mề kayă yếtahe phútềnuồ, tanề tặtề lahyă taki. ³⁶ Tanềhtya tuố lahyă ná dố arềkhề nuồma kayămwỉ ná Theuda ohtya tôprë. A hếlyạ nỉdyế anề ná vắ ma kayă htwồdu tôprë. A khốpacề dố a krwốkuố lữ nuồ a phủ~ o lwừzề có, tadúro bí ừ mềthyềkyă htuồhỏ

lũ akhënuô, a khõpacë tahe lưpruõlưpryã lõ prë. Htuõrò a tẹphyètẹmẹ tahenuô a pyëkyãlõ bínuô prë. ³⁷ Dõkhyë bí ù ihuôplõ htyëphúkẹphú amwị tẹrãmáradyã akhënuô, Galileaphú dõ amwị ná Juda héyënuô tôprë oluõhtya khyëthyá. A cuõ ilo-ilyání òlã kayã tadúro nyetyatorò ù mẹthyëkyã lõ rò a khõpacë tahe lưpruõlưpryãkyã khyëthyá prë. ³⁸ Phúnuôhó tẹritẹkyã dõ a htwõhtya khõnyáyë bèbè, vã thézũ hé thĩ ná mẹ tã èthĩ tôcõ- tãmẹ. Nõodũ èthĩ phúnuô, mẹtèhèrò èthĩ tanẹ mẹtẹ yětahenuô, ki mặ prë a hyã dõ prëlu kayã a tẹtanẹ kihèrò a pyëkyã dũ atẹ pã. ³⁹ Mátòrò tẹmẹ yënuô, a o dõ Còmarya a ohyã kihënuôma thĩ mẹpẹ ná èthĩ to, thĩ vúsũ prë ná Còmarya prë nuô, thĩ myáhtye shyëklõ ná thĩnẹ pã.”

⁴⁰ Prë htwõ Judaphú khuklõdukhusuhtũ tahe cữe kuõ Gamalie a tẹdyé-tanẹcwõ yë rò a énuõ khyëthyá Prëdönyäphú yétahe. Htuõrò a mũ èthĩ ná iplírwị htuõrò a hé èthĩ ná thĩ bè dõnyähésoní pẹ pã ù ná Jesũ amwị yënuô to, a héhtuõ phúnuôrò a plwõ kạkyã èthĩ.

⁴¹ Prëdönyäphú tahe thëkrũthéllõ htecuõkyã dõ Judaphú khuklõkhuklyã yétahe a mètènyë, mẹtèhèrò dõ Jesũ akhu-akhyèrò Còmarya dya-o nyã hó èthĩ ná a bè khyábè ù mẹtarë èthĩ phúyë nuôma a kò nyã hó phúnuô prë. ⁴² Rò dõkhyënuô, èthĩ okuõkyã to. Dõ tẹlũhõdu akũnuô bèbè, dõ ùhiũphyã akũnuô bèbè, pwõnyënyë- èthĩ ithyõithya plehyã pẹ ù, èthĩ hësodõnyã plehyã luõ pẹ pọ ù ná tẹthëkrũmila ari-akya. Tẹthëkrũmila ma mặhó Jesũ ma kayã dõ a mẹtwõhtekạ prëlu hekhuphú lõplĩ tôprë hó.

6

Prëmẹcwõmẹkõ Ủ Thuõthyótõprë.

¹ Bínuô akhë, prëzũtẹphú tahe oéhtya ná oéhtya rò Helleniaphú tahe ná Judaphú dõ a hébè nĩdyédũ angõ tahe krékhyëlũ. Helleniaphú tahe hé ná kayã dõ a zũezũõ sèesèõ tónyë ná tónyë tahenuô a myátaphuô békhukyã èthĩ prëmòokryá tahe, a hé lahyã phúnuô. ² Phúnuôrò Prëdönyäphú shyéthényëyë, a éplõ lõ prëzũtẹphú tahe rò a hé èthĩ, “Pẹ ki dya-okuõkyã tẹhësodõnyã pẹ ù ná Còmarya alãangõ yétahe rò pẹ ki ibètã pẹ ù sèesèõ nuôma a tõto. ³ Phúnuô akhu-akhyë puõvyã thĩ-, nwóhtya lahyã kayã thuõthyótõprë dõ a lõbã ná Thé Sãsë Byacè ná tẹthíphé tahe rò pẹ ki nõmẹ èthĩ tẹmẹ dõ a bè zũezũõ pẹ ù sèesèõ tahe. ⁴ Pẹ yétahe kuõke rò pẹ tõbè dyélya lõshuõlõkhë ke dõ tẹkwícóbè ná tẹhësodõnyã pẹ ù ná Còmarya alãangõ tókýë.”

⁵ Lõ- kayã o dõ aplóamụkũ yétahe pwõ- tôprë théplõtõ kuõ lõplĩ ná Prëdönyäphú hësoluõhtya yétahe, rò èthĩ nwóhtya Stephano dõ a lõbã ná tẹzũtẹnyã ná Thé Sãsë Byacè yètõprë, htuõrò a nwóhtya kuõpọ Philipu, Prochorus, Nicano, Timon, Pamena. Htuõrò a nwóhtyaní Nicolaita, è ma Judaphú mặto, è ma vị Antiokophú tôprë rò a kanuõ kuõ dõ Juda a tẹcóbucóbè akũ. ⁶ Èthĩ aplóamụyë thũhyã kayáyë thuõthyótõprë dõ Prëdönyäphú tahe a o. Rò a kwícóbè pẹ htuõ èthĩ rò a dyahtya lahyã atakhu dõ èthĩ yétahe alo.

7 Phúnuô rô Cómarya alăangóyě a luôpasıcuô ná cuô có. Htuô rô dô vı Jerusalem akũ nuô, kayă dô a zúkanyăkatê tahe oróóéhtya ná htya có. Htuôto bwıdu tahenuô, a zúkanyăka é kuô nyacó.

Ű Pŷ Stephano

8 Stephano dô a lóba ná Cómarya abwıataryě ná a tẹprotèprya yětòprènuô, a mëlú pè ũ o bínuô tahe ná tèmè tẹprotèprya tahe ná tèmètapă khyéthukhyéthé tahe bínuô. 9 Maná rô kayă dô a htésũ lũ nuô a o tahe. Èthĩ ma kayă tòmũ dô a nuô otòkuô dô (Phú ũ é èthĩ ná) Judaphú dô a nıbè tẹpală tahe a təcóběhõ aplóamũ. Èthĩ ma a o dô vı Cyreneo ná vı Alexandria akũ. Èthĩ yétahe ná Judaphú dô aruôtahe dô a o dô Cilicia ké ná Asia ké thĩ tahenuô, a cáhtya krékryăsũ Stephano. 10 Maná rô bí Stephano hébètè akhènuô, Thé Săsě Byacè dyé lũ tètíphécýádè tahe akhu-akhyě èthĩ krékaşhyèsũ cyă pă lũ tóco~ to.

11 Phúnuô rô èthĩ cuô ilòhuô kayă dô aruôtahe rô a nõhélahõ èthĩ, “Pè nıhuõnó htuõhó Stephano yě, a htésũ, a hébè mũmyáricyă Mosè a tètíyótèthya tahe ná Cómarya có.”

12 Èthĩ cuô dô kayă bémũ yétahe a o, ná Judaphú khuklòkhuklyă tahe, ná prèithyó tètíyótèthya athára tahe a o rô a cuô ryămikuô rô a cuô nõmèsúsáhtya èthĩ. Rò kayă yétahe cuô pŷ Stephano rô cwıhyă lũ dô kayă htwõ khuklòkhuklyă tahe a mètènyě. 13 Htuô rô èthĩ éhyă kayă dô a ki khyálahõnı athé ná Stephano ari-akyă tahe. Rò kayă yétahenuô a hé lahyă, “Kayă yětòprè ma a hépyéhékyă lõplı pè tètũhõdu săsě ná Mosè a tètíyótèthya tahe pwõ~ tóphuó có meně. 14 Pè nıhuõ a hé ná vı Nazarèphú Jesũ yě ki mètăpròkyă tètũhõdu yènuô pă rô a ki htulya taplekýă pè lèklòlèkhyă dô Mosè dyéokyă htuõhó pè yènuôtahe pă” a hé phúnuô.

15 Lõ~ kayă dô a onyăo bí kayă htwõ khuklòkhuklyă akhălè yènuô tahe myátătõ lõ Stephano, rô èthĩ myáhtye lũ mètènuô a thyácóná tanémókhuphú amètè nuô có.

7

Stephano Hébèngó Tahe

1 Bwıdukhuló yětòprè sudyă Stephano, “Phú kayă yétahe hé nè yènuôma, nè hé málakõ nyă ẽ?”

2 Rò Stephano dyă pè èthĩ, “Puõvyămuõphě thĩ~ nıdă lahyă vă hé pè thĩ yě! Bí pèphě Abraham cuô tyahı dô vı Haran híto, rô a opă pré bí Mesopotamia akhènuô, Cómarya dô a lóba ná tètaryědu taryěhtũ yětòprè oluõhtya pè lũ dô a mètènyě. 3 Htuô rô a hé lũ, ‘Dyakyă nèhinèphyă, nèphúnèlye ná nètíyènèké nuôtahe rô cuô o dô ké dô vă ki dyéluõ nè yènuô pă ní.’[☆]

4 “Phúnuô rô Abraham htecuókyă bí Chaldea kékũ nuô rô a htecuóo dô vı Haran. Bí aphě thyěhtũ rô dôkhyènuô Cómarya nõcuóo lũ dô htyéké bí thĩo nıdyé khõnyă yènuôhó. 5 Rò Cómarya dyétă nõhı Abraham pré tólé~ to, bí tókyèphú prènuô~ a dyé có hí lũ to, tadú rô Cómarya ólyă lũ ná a ki dyé lũ kétóké pă, rô kéyènuô, a ki htwõ Abraham ná aklwıalyă kalyă

☆ 7:3 7:3 Hekhuhtwólú 12:1

dítú yêtahe ahtyëaké pã. Bí Cómarya ólyã lû ngóyë akhênuô, Abraham aphú o hí tôprê~ to.* 6 Cómarya héokyã Abraham, ‘Nèklwĩnelyã kalyã dítú tahenuô a ki cuôhtwô sǐpré dô htyëruôkékłô tôké pã, rò èthĩ ki cuôhtwô cǔ bínuô pã, rò ù ki męcyëmecǔ èthĩ analwĩzë akũ pã. 7 Manárò vã ki ciryã kayã dô a nõhtwô èthĩ cǔ nuôtahe pã. Rò dôkhyëpãnuô, èthĩ ki htekaqyã ná kębínuô tôké pã rò èthĩ ki kã cóbucóběhtya vã bí khále nuôtôpho pã,* Cómarya hé phúnuô. 8 Htuôrò Cómarya ólyã angó ná Abraham tòmũ, rò a tẽôlyã a tẽmátëdyã yënuôma máhó Abraham léklô mę tẽdútalíphá* yënuô hó. Rò Abraham dútalí nĩdyé a phúprëkhũ Isaac phá bí a opacëlyã htuô a bãhtya athë lwĩthyó akhênuô. Isaac mę dítú pëkuô a phúprëkhũ Jacob phú aphë męnuô. Htuôrò Jacob mę dítú pë kuôpó a phúprëkhũ shyéthényë phúnuônuô. Jacob aphúprëkhũ shyéthényë yënuôma máhó pë klwĩlyã shyényëmuô yêtahe aphë tahe hó.

9 “Jacob aphúprëkhũ tahenuô, a thëkhwé nĩdyé kuô apuô Joseph rò èthĩ isëcuôkyã lû dô a ki cuôhtwôkyã cǔ dô Egypt ké. Manárò Cómarya okuô ná è. 10 Htuôrò bí a sítôbè tẽpyátësë akhênuô, Cómarya męsiplé lû pwô~ tôphuô có. Bí Joseph cuôtuô dô Egypt ké Khwí Pharao mèthényë akhênuô, Cómarya dyé lû tẽthítèphé ná Khwí Pharao a tẽmyádu khó nĩdyédúlũ tahe. Htuôrò Khwí Pharao nõpõnĩ lû ná Egypt ké ná ahi-aphyã ná ahõhtë thítahe.

11 “Bínuôakhë tẽovĩokô ohtya dô Egypt ké ná dô Canan kékũ rò tẽcyëtëcǔdu tadũ tahe ohtwõhtya tuô có dô pëphyëpëphuô tahe lélelëô o pã có to có. 12 Rò bí Jacob nĩhuô ná buôhuôdĩ o dô Egypt ké akhênuô, a nõcuô ipri pëphë dô~ nyënu tahe sësëô dô Egypt ké aréłô tôphuô. 13 Bí èthĩ cuôhó nyëphuôttôphuô akhênuô, Joseph dyéthégnë èthĩ ná è ma èthĩ apuô nĩdũ rò Khwí Pharao thëgnëhyã kuôdũ Joseph apuôavyã, amuôaphë yêtahe. 14 Htuôrò Joseph nõkã éhyã aphë Jacob ná apuôvyã klwĩlyã lõ~ plĩ dô Egypt kékũ. Apuôvyã klwĩlyã lõ~ plĩ nuô, a o thuôthyótôshyë ná thényã. 15 Phúnuôrò Jacob ná aphúalyë tahe cuôo lahyã dô Egypt ké rò è ná pëphë dô~ nyënu tahe cuôthyëłô bínuô. 16 Èthĩ luôttô tahenuô, ù phyéka è dô vĩ Shekem. Rò ù kã iluô èthĩ bí Abraham ipri onekyã nĩdyé luôkhu nuôtôpho. Luôkhu dô vĩ Shekem yënuô Abraham ipri dô Hamor aphú thítahe a o.

17 “Bí shuôkhë phũhtyahó ná Cómarya ki mëlómëbãhtya a tẽemakłô dô a ólyã htuôhó ná Abraham akhênuô, pë myëcôphú dô a o dô Egypt kékũ yêtahenuô, a oróhtya ná oróhtya có. 18 Dôkhyënuô, khwí dô a thëgnë Joseph ari-akyã to tôprënuô, a htyã põnĩ Egypt ké.* 19 Athéplò có dô pë myëcôphú yêtahe akhu to. A męcyëmecǔ pëmuôpëphë, pëphyëpëphuô dô~ nyënu tahe, thyáphú pacëphú othë nuôtahe ki thyëkyã agnënuô a nõcuô dyataphyëkyã tadũ pëmyëcô phúothë yêtahe ná hi.

* 7:5 7:5 Hekhuhtwólú 17:8, 48:4   * 7:7 7:7 Hekhuhtwólú 15:13-14, Li Hteka 3:12   * 7:8 7:8 Cómarya hétã Abraham ná a bè dútalíphá. Thyáphú è ná aklwĩalyã tã kalyã dítú tahe ki dyëluô ná èthĩ thëplôtókuô ná Cómarya a tẽôlyayë rò a cǔe krwômëkuô phú Cómarya mekyã agnë nuô, a bè dútalíphá, htuôttô thyáphú a ki dyëluô lahyã ná èthĩ ma Cómarya akayã hó agnënuô, a bè dútalíphá.
* 7:18 7:18 Li Hteka 1:8

20 “Mosè opacělyạ tồkuồ bínuôakhề hó. È ma pacềphú dỏ a phếtwỏphếthảryạ dỏ Cỏmarya anyềhyạ tỏprề. Amuồaphề myákhwề nỉdyélé lủ dỏ hidỏkủ thuồlềlề- tuồ prề. 21 Rỏ bí ừ cuồdya taphảkyạ è ná hi akhềnuô, Khwí Pharao aphủprềmỏ myáhtye lủ rỏ a phyéka buồdu ínỉdyé lủ phủ aphủ ná anề nỉdủ tỏprềnuô. 22 Ừ ithyỏithyanỉ Mosè ná Egyptphủ a tềthítềphề pwỏ- tỏcỏ rỏ a tềhềbềhềsủ ná a tềphyétềmề tahenuô, a lỏbả ná tềtaryềshyosỏ cỏ.

23 “Bỉ ana ohỏ lwỉshyề akhềnuô, a belyạ athềplỏ ná a ki cuồolề kuồ amyềcỏ Israelphủ tahe. 24 A myáhtye Egyptphủ tỏprề mềnừmềcỏ Israelphủ tỏprề rỏ a cuồ mềcwỏ pềkuồ Israelphủ yềtỏprề. A mềlyềsủ kạkhyề Egyptphủ yềtỏprề rỏ a mềthyềkyạ lủ. 25 A tanề ná a myềcỏphủ nỉdủ tahe thềgnề ná Cỏmarya ki nwỏhtya è dỏ a ki mềlwỏhtekạnỉ ethỉ dỏ củkhắlề pả tadừrỏ ethỉ thềgnềsủ kuồ lủ to. 26 Anotỏnyềnuô, a myáhtye Israelphủ ná Israelphủ thềnyề klyé nỉdyé khyềdủ lủ rỏ a cuồ yácủ mềpềmềdwỏ kạkhyề pề ethỉ rỏ a hé ethỉ, ‘Nỉdả lahyạ khỏbỏthyỏ thỉ- thỉnáchỉ nỉdủprề rỏ thỉ cuồ vủnỉdyé lủ mềtề?’

27 “Manàrỏ kayạ dỏ a mềthủmềplả rề akhỏ Israelphủ nỉdủ yềtỏprềnuô, a shya taphả cuồkyạ Mosè dỏ ahtủ rỏ a hé lủ, ‘Maừpề tỏprề dyề nề taryềshyosỏ dỏ nề kibề pỏ pề rỏ cỉrya pề nuồpề? 28 Nề thềzủ mềthyềkuồ vả phủ nề mềthyề Egyptphủ dỏ pahenu nuồtỏprề ề?’✧ 29 Bí Mosè nỉhuồ ngỏ yềtỏmủ akhềnuô, a hteklyạ cuồ dỏ Midia kề phủ htyềruồkềklỏphủ tỏprề, rỏ a cuồ phủonỉ bínuô thềnyề.

30 “Mosè cuồo bảhỏ bínuô analwỉshyề hó akhề, dỏ Sínai so khắshyề, kềsềhtyềkyạ lỏtamákhủ khắlề tỏphonuô, miừhtya cắcuồ rỏ tanémỏkhủphủ tỏprề oluồhtya pề lủ dỏ mikủ dỏ a mềthềnyề.✧ 31 Mosè myáhtye rỏ a khyềthukhyềthề rỏ a hyắmyáphủ tặtề lủ rỏ a nỉhuồ Byacề ngỏprahtya, 32 ‘Vả ma nề muồphềphyềphuồ dỏ- nyềnu tahe a Cỏmarya. Vả ma Abraham, Isaac, Jacob tahe a Cỏmarya.’✧ Mosè thềisề tanyắtadề cỏ rỏ a myábủ pả cỏ to.

33 “Cỏmarya hé pỏ lủ, ‘Khắlề bí nề kahtỏo nỉdyề nuồtỏphỏ ma hekhu dỏ asắsề akhủ-akhyề plwỏhtekyạ nềkhủphỏ nuô.✧ 34 Vả myềcỏphủ khyắcyềkhyắcủ nyacỏ dỏ Egypt kềkủ nuồma vả myáhtye hó. Vả nỉhuồhỏ ethỉ tauồtasề rỏ thỷáphủ vả ki mềlwỏhtekạ ethỉ agnềnuô, vả hyắlyạ hó. Cuồcỏmỏ khỏnyạ, vả ki nỏcuồ nề dỏ Egypt kềkủ.’✧

35 “Mosè ma kayạ tỏprề dỏ amyềcỏ Israelphủ nỉdủ vỉkyạ lủ ná ngỏ tỏmủ dỏ a hé lủ, ‘Maừpề tỏprề dyề nề taryềshyosỏ dỏ nề ki bềpỏnỉ pề rỏ cỉrya pề nuồ pề?’✧ A hé lủ phủnuô. Tanềphủ oluồhtya pề lủ dỏ cắcuồkủ akhủ-akhyề, Cỏmarya anềbyacề nỉdủ nỏcuồ lủ dỏ a ki pỏnỉ a kayạ bẻmủ rỏ a ki mềlwỏhtekạ ethỉ. 36 Dỏ Egypt kềkủ nuồ bẻbẻ, dỏ Htyềlỉdutavạ akủnuồ bẻbẻ, Mosè dỏ a ềhtekạkyạ Judaphủ tahe dỏ Egypt kềkủ yềtỏprềnuô, a mềluồ pề ethỉ tềmề tềprỏtềprỷạ tahe ná tềmềtapạ khyềthukhyềthề tahe. Htuồtỏ bí ethỉ kạ dỏ kềsềhtyềkyạ lỏtamákhủ ana lwỉshyề akủnuồ bẻbẻ, a mềluồ pề ừ tềprỏtềprỷạ yềtahehe.

✧ 7:28 7:28 Li Htekạ 2:14 ✧ 7:30 7:30 Li Htekạ 3:2 ✧ 7:32 7:32 Li Htekạ 3:6 ✧ 7:33 7:33 Li Htekạ 3:5 ✧ 7:34 7:34 Li Htekạ 3:7-8,10 ✧ 7:35 7:35 Li Htekạ 2:14

37 “Mosè ma kayă dõ a hêsuloõ pẹ Israel aklwĩalyă tahe, ‘Còmarya ki nõhyălyă prêprõ dõ thĩo phú a nõhyă vã yẽnuõ pã, rò è ma thĩ myécôphú nĩdũ prê.’”[☆] 38 Mosè ma kayă tôprê dõ a otõopló rókũõ lõ ná pẹphyẽpẹphuõ dõ kẹsẽhtyẽkyă lõtamákhu nuõtôprê hõ. A otõkuõ ná pẹ muõphẽphyẽphuõ dõ~ nyẽnu tahe ná tanémókhuphú dõ a hébè nĩdyé lõ dõ Sínai sokhu nuõtôprê hõ. Htuõrò è ma kayă tôprê dõ a nĩbè Còmarya alãangõ dõ a htwõprê yẽtahe rò a ki dyélyă dítũ pẹ ná pẹ yẽtahe nuõ hõ.

39 “Tadúrò pẹ muõphẽphyẽphuõ dõ~ nyẽnu tahenuõ, a nĩdã Mosè angõ to. Èthĩ betanăkyă lõ rò èthĩ tane thẽzũ kăkhyẽ dõ Egypt kẹ prê. 40 Èthĩ hé Mosè avyă Aròn, ‘Byá pẹ pẹ byacè tahe dõ a kipõkithũ nĩ pẹ tahe! Mosè dõ a èhtekă pẹ dõ Egypt kẹkũ yõtôprẽnuõ, khõnyărò a məkryă~ anẹ phútẽ nuõ, pẹ thẽgnẽ pãto hõ!’”[☆] 41 Htuõrò bĩnuõkhẽ èthĩ byá pũphẽphú zãzõ tũduõ rò a lõhtyanĩ lõ rò èthĩ thẽkrũthẽlõ mepwẽ eõ nĩdyé, rò htuthẽhtya nĩdyé lahyă tẹ dõ a mẹ nĩdyé lahyă ná atakhu yẽtahe. 42 Phũnuõrò Còmarya tarĩ kóklõkyă èthĩ rò a dyéhtwõhtyakyă èthĩ ná kayă dõ a cõbẽhtya tamõ, lõ, sè dõ mólẽ tahe phú ù rãokyă dõ prêprõ tahe alikũ nuõ rò a hé,

‘Israelphú thĩ~! Bí thĩ o dõ kẹsẽhtyẽkyă lõtamákhu analwĩshyẽkũ akhẽ, tẹphútelye dõ thĩ mẹthyẽ rò thĩ lõtyãhtya tahe nuõma thĩ lõhtya ná vã mato. 43 Tẹ dõ thĩ zácũ nĩdyé yẽnuõma byacè dõ ù é ná Molo yẽ aléthũ ná thĩbyacè dõ ù é ná Repha yẽ asè prê. Tẽnuõtahe ma mãprê prẽzõ dõ thĩ byá nĩdyé ná thĩ lécõbẽhtya agnẽprê. Phũnuõrò vã ki nõcuõyeyă thĩ dõ htyẽruõkẽklõ dõ ayeklõ cõ ná Babylonia kẹ yẽnuõ pã.’”[☆]

44 “Bĩ pẹ muõphẽphyẽphuõ dõ~ nyẽnu opã dõ kẹsẽhtyẽkyă lõtamákhu akhẽnuõ, èthĩ isõnĩ lahyă lẹthũ dõ Còmarya hẽluõ pẹ èthĩ nuõtômẽ.† A isõhtya lẹthũduyẽ phú Còmarya hêsuloõnĩ pẽhõ Mosè rò a dyẽluõ pẽhtũõhõ lõ nuõprê. 45 Dõkhyẽnuõ pẹklwĩpelyă yẽtahe nĩbèkuõ lẹthũduyẽ dõ pẹ~muõpẹphẽ tahe a o rò bí èthĩ cuõkuõ ná Joshua akhẽnuõ, a phyécũ nĩdyé. Bí a nuõphyenĩ hõ kẹ akhẽnuõ, èthĩ phyẽnuõõtõ nĩdyé lẹthũdu yẽnuõ dõ kẹnuõtõba akũ. Rò Còmarya vẹhteré pẹkyă èthĩ myécõruõphú dõ a o bĩnuõ tahe rò lẹthũ yẽnuõ a o bĩnuõ tuõdõ Davi htũkhẽ. 46 Còmarya thẽplõonĩ Davi rò Davi kwĩthẽzõ htyanĩ lõ dõ a ki plwõ isõhtya lõ Jacob a Còmarya lẹonĩhi agnẽ tõmẽ. 47 Manárò kayă dõ a isõhtyanĩ pẹ Còmarya ahi yõtômẽ nuõma Davi aphũkhũ Solomo prê.

48 “Manárò Còmarya dõ adulõ yõtôprẽnuõ hi dõ prẽlukayă mẹ ná atakhu nuõ a oto. Phú prêprõ tôprê héone ná 49 Byacè Còmarya hé, ‘Mókhu ma vã khãlẽ léonyă. Hekhu ma vã khãduõ lẹzĩ dyatã tõcõ. Thĩ kírẽ isõhtya pẹ vã hi phútẽ tõcõtẽ pã? Vã lẹokhãlẽ otõ bítẽ tõphotẽ? 50 Lõ~yẽtahe ma vã mẹhtwõhtya ná vãnyẽ nĩdũ mato ẽ?’”[☆]

51 Stephano hé põ, “Thĩ thẽplõ pryẽkadĩ cõ! Thĩ thẽplõnuõ a thyácónã kayă dõ a thẽgnẽ Còmarya to tahe nuõ cõ! Còmarya alãangõ agnẽ rò thĩ

☆ 7:37 7:37 Li Dõnyă 18:15 ☆ 7:40 7:40 Li Hteka 32:1,23 ☆ 7:43 7:43 Amos 5:25-27 † 7:44 7:44 Lẹthũ dõ a dyẽluõ ná Còmarya okũ ná èthĩ ☆ 7:50 7:50 Isaia 66:1-2

khălèkaỏ kanỏ to! Thỉ krwỏmẹ thyácóná thỉ muỏphẻphyẻphủỏ dĩ- nyenu tahe mẹnủ cỏ, rỏ thỉ mẻdỉdyả tặủ Thẻ Sặẻ pwỏ- tỏphủỏ cỏ! ⁵² Thỉ muỏphẻphyẻphủỏ dĩ- nyenu tahenuỏ, a mẻcyẻmẻcủ lỏ prẻprỏ tahe pwỏ- tỏphủỏ cỏ. Cỏmarya akayả dĩ a hyả hẻsỏ one pẻ ủ nỏ Cỏmarya alulẻ cỏtẻ dĩ a kỉrẻ hyả pỏ yẻtỏprẻ ari-akyả tahenuỏ, thỉ muỏphẻphyẻphủỏ tahe mẻthyẻkyả hủỏ ẻthỉ hỏ. Khỏnyỏrỏ thỉ isẻtặkyả Cỏmarya alulẻ cỏtẻ yẻtỏprẻ hỏ, hủỏtỏ thỉ mẻthyẻkyả hỏ lủ hỏ. ⁵³ Thỉ nỉbẻhỏ Mỏsẻ a tẻthyỏtẻthya dĩ Cỏmarya dyẻtặ dĩtủ nỏ mỏkhutanẻphủ nuỏtahe tadủrỏ thỉ nỉdỏ lủngỏ to,” Stephano hẻ phủnuỏ.

Ủ Tặthyẻ Stephano Nỏ Lỏ

⁵⁴ Bỉ kayả htwỏ khukỏ tahe nỉhủỏ Stephano a tẻhẻbẻyẻ akhẻnuỏ, ẻthỉ thẻplỏdu rỏ a ỏtỏkrủ tỏdẻcủỏ lahyả cỏ akhukhyẻ dĩ lủ. ⁵⁵ Manỏrỏ Stephano rỏ, a lỏbỏ nỏ Thẻ Sặẻ Byacẻ. A tủhtya dĩ mỏkhủ rỏ a myỏhtye Cỏmarya alỉatakhẻ, hủỏtỏ a myỏhtye Jesủ kahtỏ dĩ Cỏmarya atỏkhủ cỏhtwỏ tỏkyẻ. ⁵⁶ Rỏ Stephano hẻ ẻthỉ, “Myỏmỏlẻ-! Vả myỏhtye mỏkhủ omỏhtya rỏ prẻlukayả ỏphủkhủ kahtỏ dĩ Cỏmarya atỏkhủ cỏhtwỏ nuỏtỏkyẻ.”

⁵⁷ Yẻtỏphủỏrỏ kayả htwỏ khukỏ tahe ẻhtỏẻmỏ rỏ tỉbỉ lahyả akhẻlẻ nỏ akanỏ. Rỏ tỏphủỏtủỏ a lwỏ hyỏtỏ dĩ Stephano a o. ⁵⁸ Rỏ ẻthỉ cwihtecủỏkyả Stephano dĩ vỉklỏ rỏ tặ lủ nỏ lỏ. Prẻkhỷỏthẻ thỉtahe dya-okỷả ẻthỉ cỏklỏ tahe dĩ prẻkhủphủthẻ dĩ amwỉ nỏ Saulu yẻtỏprẻ a o rỏ a nỏỏpỏmyỏnỉ lủ.

⁵⁹ Bỉ ẻthỉ tặ Stephano nỏ lỏ akhẻ, Stephano kwỉcỏbẻhtya Byacẻ rỏ a hẻ, “Byacẻ Jesủ-, phỷẻdwỏkyả vả thẻplỏ yẻ.” ⁶⁰ A dỏngủlyỏ rỏ a ẻhtỏhtya, “Kỏ- Byacẻ, plwỏkyỏrẻ ẻthỉ tẻthủ nỉ-” a hẻ hủỏrỏ a thỷẻkyả.

8

¹ Ủ mẻthyẻ Stephano yẻnuỏ, Saulu sutỏ thyỏkuỏ ỏthẻplỏ nỏ prẻmẻthyẻ Stephano nuỏtahe rỏ a krwỏỏlyỏ thyỏkuỏ phủnuỏ. Cỏhtya bủnuỏ tỏnyẻ tặplehyả rỏ kayả dĩ a o dĩ vỉ Jerusalem akủ rỏ a zủenyỏẻ Jesủ tahenuỏ ủ mẻcyẻmẻcủ nyỏcỏ ẻthỉ cỏ. Kayả dĩ a okỷả dĩ vỉ Jerusalem akủ tahe nuỏma tủprẻ Prẻdỏnyỏphủ tahe prẻ. Rỏ lỏ- kayả dĩ a zủenyỏẻtẻ tahenuỏ a hteklyỏ củỏprủỏcủỏprỷả lỏplỉ dĩ Judỏkẻ nỏ Samaria kẻ. ² Prẻ mỏnỉ nyỏcỏ Cỏmarya nuỏ a o tahe rỏ a củỏ ilủ dwỏkyả Stephano. Rỏ ẻthỉ nguỏthyẻnguỏ lahyả cỏ. ³ Saulu hẻyẻ tỏprẻnuỏ a yỏcủ pủ mẻpyẻmẻkyả Krỉstu a prẻzủtẻ plỏmủphủ tahe. A củỏhtya nuỏ dĩ hitỏmẻ hủỏ tỏmẻ akủ, rỏ a củỏcwi tarủhte prẻmỏmỏ, prẻkhủkhủ dĩ a zủenyỏẻtẻ tahe rỏ dỏnuỏ ẻthỉ dĩ hỏkủ.

Philipu Hẻsỏdỏnyỏ Tẻthẻkrủmỉla Dĩ Samaria Kẻkủ

⁴ Prẻzủtẻtẻphủ dĩ a klyỏcủỏprủỏcủỏprỷả kyả lỏ lủ tahenuỏ, a củỏtuỏlỏ dĩ khẻlẻ pwỏ- tỏphỏ rỏ a củỏlẻ hẻsỏdỏnyỏ pẻ ủ nỏ Jesủ a tẻthẻkrủmỉla ari-akyả yẻtahe. ⁵ Philipu củỏtuỏ dĩ vỉdulỏ dĩ a o dĩ Samaria kẻkủnuỏ tỏvỉ. Rỏ a củỏ hẻsỏdỏnyỏ pẻ kayả o bủnuỏ tahe nỏ Krỉstu ari-akyả. ⁶ Kayả bẻmủ tahe nỉhủỏnỏ hủỏhỏ Philipu a tẻhẻsỏdỏnyỏ tahe, hủỏrỏ ẻthỉ myỏhtyenỏ hủỏhỏ lủ tẻmẻ tẻprỏtẻprỷỏ tahe akhủ-akhỷẻ a nỉdỏ ryỏnyỏcỏ lủ tẻhẻbẻ tahe. ⁷ Khỉnẻkhỉnỏ mủmyỏ tahe ẻhtỏẻmỏ htecủỏ taphỏkyả dĩ kayả tahe ỏlỏ

nuô a o élä, htuôto a zasímé é pé lä kayă dö a thyëtôkyë tahe ná kayă dö a khăduôdá tahe. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, vïkúphú tahe thëkrÿthëlö nyacó.

⁹ Bí vïkúnuô kayă dö amwì ná Simonè o tôprë. A hé nïdyé ané ná è ma a htwö khuklódu khusuhtü tôprë, rò a cuölë metapa khyéthukhyéthé htuô é pé lä hó Samariaphú tahe ná tème taple ùmèthè tahe. ¹⁰ Phúnuô rô lö~ kayă dö a htwöduhtwökhu rò a o bí vïkú nuôtahe bèbè, kayă esè ryatèphú o bí vïkú nuôtahe bèbè, a nïdäthyëñidäo löpli có lüngó. Èthï hé lahyă, “Kayă yëtôprë ma Cómarya a tètprotèprya dö ù é ná tètpropria dö adu-ază nyähó.” ¹¹ A mē khyéthukhyéthé pé ù ná atème taple ùmèthè bínuô ma anyëlähö akhu-akhyë, ù nïdäthyëñidäo có lüngó. ¹² Manàrò bí Philipu hésodônyă pé èthï ná Cómarya ahtyëaké ari-akya ná Jesü Krïstu ari-akya akhënuô, prëmòmò, prëkhÿkhÿ a zÿkanyäka tètthëkrÿmila rò plwöka lö ané ná htyë. ¹³ Simonè anébyacè nïdü a zÿenyäe kuö Jesü rò a plwöka kuö ané ná htyëhtyë, htuôto a cuörókaró kuö có ná Philipu pwö~ tôphuó. Bí a myáhtye tètmetapa khyéthukhyéthé dö adu-ază tahe phúyë akhënuô, a khyéthukhyéthé nyacó.

¹⁴ Bí Prëdônyăphú dö vï Jerusalem akü tahe nïhuö ná Samariaphú tahe zÿe kuö lahyă Cómarya alăangó akhënuô, èthï nõcuó Petru ná Giovanni dö èthïo. ¹⁵ Bí èthï hyätuöhö akhë, thyáphú Samariaphú tahe ki nïbèkuö Thé Säsë Byacè agnënuô, a kwícóbë pé èthï. ¹⁶ Metèhéro Thé Säsë hyälyä hí dö èthï alö tôprë~ to. Èthï plwö túpăpré lahyă ané ná htyë dö Byacè Jesü amwì akü păpré. ¹⁷ Phúnuô rô Petru ná Giovanni behtya atakhu dö èthï alö, rò èthï nïbè lahyă Thé Säsë Byacè.

¹⁸⁻¹⁹ Bí Prëdônyăphú Petru ná Giovanni behtya atakhu dö prëzÿetèphú tahe alö rò èthï nïbè Thé Säsë Byacè akhënuô, Simonè myáhtye rò a thézÿ dyé Petru ná Giovanni rÿ rò a hé èthï, “Vă ki behtya kuö vă takhu dö ùpë tôprë alö pă nuô bèbè, thyáphú ù ki nïbèkuö Thé Säsë Byacè agnënuô rô, dyépékuö vă tètprotèprya yënuôtôcô.”

²⁰ Rò Petru hésü lÿ, “Cómarya a tëdyëkră shyëzÿ yënuô, ipri è ná rÿ ma anï pré, nè tanë phúnuô akhu-akhyë, nè ná nÿrÿ ki lată tötüdü dö Mórápötya kü ní~. ²¹ Nè ma kayă dö a otökuö dö pé tètphyètème akü máto, metèhéro nè théplò yënuô, acó dö Cómarya a mètthényë to. ²² Nè théplò a tètane mũmyáricyă yëtahenuô, nè töbè ză nïdü mö è rò kwícóbë Cómarya nuô. Bètöbè~ ma Cómarya plwökyă cyă pă nè tètanethú yënuô tahe pă. ²³ Metèhéro vă myáhtye ná nè théplò nuô a bätapí có ná tètthëtethëhä rò nè tèthtëora cöklöma nè thyácóná ù tă dö htökü tôprënuô có.”

²⁴ Simonè hésü Petru ná Giovanni, “Thyáphú lö~ thï héhó yëtahe ki tăbè tă vă tôcô~ tămé nuô rò kwícóbë pé lahyă vă dö Byacè o.”

²⁵ Bí Petru ná Giovanni hésoluö pé ù ná tèt dö a thëgnë myáhtyenó htuöhö Jesü Krïstu ari-akya nuôtahe rò dônýäluö pé htuö ù ná Byacè alăangó akhënuô, èthï kăkhyë khyëthya dö vï Jerusalem. Bí èthï kă dö klyälö akhënuô, a lëkä dö Samaria dö édö rò a nuö tôdö hte tôdö rò a lë hésodônyă luö kă pé ù tètthëkrÿmila.

Philipu Ná Kayă Htwô Ethiopia Kê Khuklôdu Tôprê

²⁶ Byacè a tanémôkhuphú tôprê hé Philipu, “Taritaryă one nënë rò cuôpalyă rwópô klyă cuô dô vj Jerusalem rò a tăkalyă cuôrwô dô vj Gaza nuôtôbô. Klyă yënuôma kësêhtyëkyă lôtamákhu aklyă.” ²⁷ Phúnuôro Philipu o taritaryă ané rò a htecuô. Bí a cuô dô klyálo akhënuô, a myáhtyesû ná Ethiopiaphú dô aswíkyă a dye tôprê. È ma a htwô khuklô rò a bè myákhwè pôtariní Ethiopia khwímuô Candace arũhtě lă plí tôprê. A cuô cóbucóbě htuô dô vj Jerusalem rò a kăkhyě dô adô ná tathílo. ²⁸ Bí a kă dô klyálo akhënuô, a hă li dô Prêpro Isaiah ráo dô nyénu nuôtahe. ²⁹ Thê Săsě Byacè hëso Philipu, “Cuô dô a tathílo khăshyënuô.”

³⁰ Rò Philipu klyacuô dô tathílo khăshyë rò bí a nïhuô a hă Prêpro Isaiah li akhënuô, a sudyă lă, “Në hă liyë nuôma, në thëgně nidyé sálé angólasá ẽ?”

³¹ Rò kayă htwô khuklô yëtôprê hësû lă, “Û ki hësothëgněplô pë vă tôprê-to hérò vă cuô thëgněcyă phútě?” A hé rò a éhtya sidyă pë lă lô.

³² Kayă dô aswíkyă adye yëtôprê hă lisăsě tòmă dô a hé, “Ènuô athyaná thímí tôduô dô ù cwicuô rò ù kírë męthyě lă nuô, rò athyaná ù icí thímíphú asû dô a nguô éhtôemo kuô tòmă-to tôduô, a hësû kuô ngô tòmă-to. ³³ Û mętarě lă rò ù ciryacóciryate pë lă to, kayă dô a dônycyă pë ù ná a klwíkalyă ari-akyă nuô a o tôprê-to, mętéhéro ù phyékakyă lă thëplôhtwôprê dô hekhuyě hó.”*

³⁴ Kayă htwô khuklô yëtôprënuô, a sudyă Philipu, “Hëso pemyă vă prêpro yëtôprê hébè tÿyě, ma a hé nidyédû pré è ari-akyă pré ẽ? Mátoma a héní ũruô tôprêprê ari-akyă ẽ?” ³⁵ Phúnuôro Philipu cáhtya hé pë lă ná lisăsě yëtômă rò a hësoluôní pë lă ná Jesû a tethëkrũmila ari-akyă.

³⁶ Rò bí èthí yëthényě cuô plehyă pô dô nyě akhënuô, èthí cuôtuô dô htyëo akhălë tôpho. Yëtôphuôro kayă htwô khuklô yëtôprënuô a hé lă, “Htyě o biyě vă-! Vă ki thëzû plwô văné ná htyě hënuôma tēmēdidyă tătÿ văklyă o tôcôcô ẽ?” ³⁷ (Philipu hësû lă, “Në ki zÿe lăthulôthë málakô Jesû Krístu hënuôma, në plwô nënë ná htyě ma aní pré.” A hé lă rò a hësûkhyě, “Jesû Krístu ma Cómalyă aphúkhũ málakô nuôma vă zÿe” a hësû phúnuô)*

³⁸ kayă htwô khuklôkhuklyă yëtôprënuô a é okuô prëvë tathílo yëtôprê. Rò Philipu ná kayă htwô khuklôdu yëthényě lă hítă dô htyëkũ, rò Philipu plwô pë a htwô khuklôdu yëtôprê ná htyě. ³⁹ Bí èthí o dô htyëkũ kăkahtya akhënuô, Thê Săsě Byacè cõcuô mękyă Philipu. Kayă htwô khuklô yëtôprê myáhtye pă lă to tadúro a thëkrũthélô rò a kă plehyă lă dô adô. ⁴⁰ Philipu thëgně nidyé ané ná a cuôtuô dô vj Azoto akũ rò a cuô plehyăpô dô vj Caesarea. Bí a cuô dô klyálo akhënuô, a hësodonyă pë ù ná Jesû Krístu a tethëkrũmila ari-akyă yě pwô- tôvï có.

9

Saulu Htwôhtya Prëzÿetèphú Tôprê

* **8:33** 8:33 Isaia 53:7-8 * **8:37** 8:37 Û rá o liphá dô kalúkhě tahenuô, tahehenuô limă 8:37 yënuô a opa to

¹ Bínuôakhë Saulu hé théisë Byacè a khöpacë tahe dõ a ki mëthyë èthi. A cuõ dõ bwídukhuõ tôprë a o ² rò a cuõkwithézò lù ná a ki rácuõní likhyáthë tahe rò a ki rácuõ pë Juda təcóbëhõ dõ a o dõ vj Damasco akü nuõtahe a o. Likhyáthë yëtahenuõ, a hé cuõ èthi ná prëmò bèbè, prëkhü bèbè, ùpëpë- bèbè, dă Saulu myáhtye ná èthi krwõmekuõ Byacè Jesü aklyá tahe hénuõ, a ki pü èthi pã rò a ki thũkakyä èthi dõ vj Jerusalem pã, a rácuõ phúnuõ. ³ Saulu cuõ dõ vj Damasco rò bí a phũ cuõtuõhõ vj akhënuõ, tëlítakhë dõ mókhu sátakhë tătava dõ lù khăshyë. ⁴ Rò a lakhútă dõ hekhu rò a nĩhuõ ngóprahtya tòmü rò a hé lù, “Saulu, Saulu, në męcyëmecü vă mëtë?”

⁵ Rò Saulu sudyăsü lù, “Byacè- në ma ùpë?”

Rò ngópra yë hékăkhyësü lù, “Vă ma Jesü dõ në męcyëmecü è nuõtôprë hó. ⁶ Manárò kahtòmõ rò cuõnuõ dõ vjkü nuõ. Në tã mękryá- phútënuõ, ù ki hésodü në pã.”

⁷ Kayă dõ a krwõcuõkuõ ná Saulu yëtahenuõ a nĩhuõ ngópra tadúro a myáhtye kayă tôprë- to akhu-akhyë, tũ-, a okuõ lõ lahyă rò a tanëplõ hébë pã tãcõ- to. A htetapa lõplĩ có èthi. ⁸ Saulu kahtò rò a yácü myákalõhte tadúro a myáhtye tãcõ- to akhu-akhyë èthi cwicuõ lù rò a thũnuõ lù dõ vj Damasco akü. ⁹ Rò thuõnyëthuõthë akü a myáhtyecyáto, htuõto ae-aõ tãcõ- to.

¹⁰ Dõ vj Damasco akünuõ prëzütëphú dõ amwĩ ná Anania o tôprë. A myáhtyelwóré tẽ rò dõ a tẽmyáhtyelwóré aküyënuõ Byacè é è, “Anania!” Rò a té kăkhyësü, “Byacè văo prë.”

¹¹ Rò Byacè hé lù, “O taritaryă mõ nënë rò cuõ mõ dõ klyá nuõtõbõ dõ ù é amwĩ ná klyácó hénuõ tãbõ rò cuõ sudyă mõ vj Tarsophú dõ amwĩ ná Saulu dõ Juda ahikü nuõ. Khõnyárò a kwícóbë hó tẽ. ¹² Rò a myáhtyelwóré hó, thyáphú a ki myáhtye kăkhyë khyëthyá agnënuõ, kayă dõ amwĩ ná Anania hénuõ tôprë hyă dõ lùo rò a hyă dyahtya atakhu dõ lùlo.”

¹³ Anania hésü, “Byacè, kayă yëtôprë ari-akya nuõ, vă nĩhuõ ù éprë héhtuõpë élä hó vă, a męcyëmecü në kayăsăsë o dõ vj Jerusalem akü nuõtahe, hévă. ¹⁴ Htuõto, a hyă dõ vj Damasco yënuõma a hyă dõ a kírë hyápü lõlõ- kayă dõ a cóbë në nuõtahe prë. Bwídukhu tahe dyé è taryëshyosõ menë.”

¹⁵ Manárò Byacè hé lù, “Cuõmõ, mëtëhërò vă nwóhtya hó è dõ a ki hésodõnyă pë Judaphú mato tahe ná khwí tahe, ná Israelfhú tahe ná vărivăkyă pã. ¹⁶ Lõ- tęcýëtęcü dõ a tãbë khyá dõ văkhuvăkhyë tahenuõ vă ki dyëluõ sínë códũ lù ná văné pã.”

¹⁷ Phúnuõrò Anania cuõnuõ dõ hi bí Saulu o nĩdyë nuõtõmë akü. Htuõrò a nuõdyahtya atakhu dõ Saulu a lõ rò a hé lù, “Puõvyă Saulu, thyáphú në ki myáhtye kăkhyë ryá khyëthyá, htuõrò thyáphú në ki lõbăhtya ná Thë Săsë Byacè agnënuõ, Byacè Jesü dõ a oluõhtya pë htuõhõ në dõ klyálo nuõtôprë, nõhyă vă dõ nëo hó.” ¹⁸ Bínuõ tãphuõtuõ tẽ dõ athyaná tẽba o dõ lù mëtëplõlo nuõ latăkyă rò a myáhtye kăkhyë khyëthyá. Yëtôphuõrò a kahtò rò a cuõ plwõ kăkhyë anë ná htyë. ¹⁹ Ae-aõ khyëthyá rò ahëare ohtya khyëthyá.

Saulu Hésodônyă Pê Ủ Dỗ Vỉ Damasco Akũ

Rò a okuô ná prêzûetêphú tahe bí vỉ Damasco akũnuô thuôlwĩnyê. ²⁰ Rò tồphuoũ Saulu htecuô tồđề dổ Juda tềcôbêhỗ tahe akũ rò a cuôhêsodônyă pê ủ ná Jesũ ma Còmarya aphúkhũ tôprê ari-akyă. ²¹ Lỗ~ kayă dổ a nỉhuô lữ hébê tahenuô, a htetapa lỏplỉ êthỉ rò a hé lahyă, “È ma kayă dổ a cuôlũ mệthyê kayă dổ a cồbê Jesũ dổ vỉ Jerusalem akũ nuôtahe tôprê máto ể? A hyă bíyê rò a ki hyăpủ kayă prêzûetêphú tahe rò a kírê thũka ủ dổ bwídukhu tahe a o vắhétô?” ²² Saulu a tềhêsodônyă pê ủ yênuô a taryêshyosỗ duhyă ná duhyă cồ rò a khyáluỗ tặtê pê ủ ná Jesũ ma Krístu málakỗ cồ tôprê akhu-akhyê, tuộ cồ dổ Judaphú o bí vỉ Damasco akũ nuôtahe hêsũkạkhyê cyạ pắ cồ lữ tồcô~ to.

²³ Mỗnyêmothê nyêhyă hó taki rò Judaphú tahe okú tặsủ nỉdyê lữ rò a tanê kremệthyê Saulu. ²⁴ Manárò ủ hêsoluỗ thềgnê pê lữ ná ủ ki kre mệthyê lữ pắ, rò thyáphú ủ ki mệthyênỉ lữ agnênuô ủ opộ bí vỉ kadăduhtũnuô mỗkhĩkhĩ mỗsẻklẻklẻ cồ. ²⁵ Manárò bí mỗkhĩ akhênuô, Saulu a khỏpacể tahe sunuỗ lữ dổ thu tồmẻ akũ rò a htya cyạtắ lữ dổ vỉũhtyalỗ kadăphú akũ tồkũ rò a cyạtắkỷ lữ dổ vỉũdu klồtôkyê.

Saulu Kạkhyê Khyêthyá Dỗ Vỉ Jerusalem

²⁶ Saulu kạ dổ vỉ Jerusalem rò a yácủ bóthyókhêkhỗ anê ná prêzûetêphú tahe tadúro êthỉ thềisẻ lỏplỉ lửlẻ. È htwỗ hó prêzûenyạephú tôprê hó tadúro êthỉ zủe lữ to. ²⁷ Yếtồphuoũrò Barnaba mệcwộ lữ rò a ểcuỗ lữ dổ Prêdônyăphú tahe a o. Rò a dyáluỗ thềgnê pê êthỉ ná Saulu myáhtyehỗ Byacẻ Jesũ bí a cuỗ dổ vỉ Damasco akhênuô, htuỗrò Byacẻ hêsoluỗ pê htuỗhỗ lữ ná ẻ ari-akyă tahe. Htuỗto Barnaba hêsoluỗ pêkuỗ pộ êthỉ ná Saulu hêsodônyă khủkhủhắhắ pê cồ vỉ Damascophú tahe ná Jesũ ari-akyă. ²⁸ Phúnuôrò Saulu otộ kuỗná êthỉ rò a cuỗ lẻ hêsodônyă khủhắ pê cồ ủ ná Byacẻ ari-akyă dổ vỉ Jerusalem akũ pwỗ~ tồpho. ²⁹ A dồnyăplỏ kạkhyêhyănyẻ sủ ná Helleniaphú tahe tadúro êthỉ yácủ myápủ kỷạ dổ a ki mệthyê lữ. ³⁰ Bí prêzûetêphú tahe nỉhuô tềritêkyă yẻ akhênuô, êthỉ ểhte cuỗkyă Saulu dổ vỉ Caesarea rò thũcuỗkyă lữ dổ vỉ Tarso.

³¹ Phúnuôrò bínuôakhẻ prêzûetê plómụphú dổ a o dổ Judakẻ, Galilea kẻ, Samaria kẻ yẻtahe akũ tahe othuôokrẻ nỏkuỗ no ủ prẻ. Dổ Thẻ Sắsẻ Byacẻ akhu-akhyê prêzûetê plómụphú tahe ahẻare shyohtyasỗhtya, êthỉ nỉhẻnỉre, êthỉ orỏoẻhtya rò ohtwỗprẻ lahyă dổ tềbeduzủnyạ Byacẻ akũ.

Petru Cuỗtuộ Dỗ Vỉ Lydda Ná Vỉ Joppa Akũ

³² Petru cuỗlẻ lỏ khắlẻ pwỗ~ tồpho. Tôphuoủpắ rò a cuỗolẻo tộkuỗ prêzûenyạephú dổ a o dổ vỉ Lydda nuôtahe a o. ³³ Rò a cuỗ myáhtyẻ tặsủ ná kayă thyếtôkyẻ dổ amwỉ ná Aenea o bínuô tôprẻ, a omyẻkhủ oprẻ dổ lẻmyẻkhu rò a kahtỏbẻto nuô a o hó analwỉthyó hó. ³⁴ Rò Petru hé ẻ, “Aenea~ Jesũ Krístu zasỉmẻhỗ nẻ hó. Ihtỏ mỗ rò kẻkỷẻdwỏ nẻ lẻmyẻnuô” rò Aenea kahtỏ taplủtạplyẻ cồ. ³⁵ Lỗ~ kayă o dổ vỉ Lydda akũ ná Sharỏn nyekhu tahenuô a myáhtyẻ tềmẻhtwỗhtya phúyẻ akhu-akhyẻ a zủkạnyạkạ kuỗ lỏplỉ Byacẻ.

³⁶ Bí vĭ Joppa akũnuô prêmò dǒ a zŭkanyăkă Jesũ nuô a o tôprê amwĭ ná Tabitha (Greek ngó ma amwĭ ná Dorca, angólasá ma takhyě tôduô) a teshuôtêkhě lǒ~ plĭ nuô a mebwímetyrĕ pĕ ũruô htuôrò mecwómekǒ pĕ kayă sǒphásoryaphú tahe. ³⁷ Bínuôkhě aswĭ rò a thyěkyă. Aluôto yĕnuô, ũ iluôplĭluôphuo rŷa htuôhó ná htyě rò ũ dya-o lŭ dǒ hidókũ dǒ akhu tǒtǒ. ³⁸ Vĭ Lydda yĕnuô, a ophũ ná vĭ Joppa akhu-akhyě, bí prĕzŭetĕphú tahe nĭhuô ná Petru o dǒ vĭ Lydda akhĕnuô, èthĭ nõcuô kayă thĕnyĕ dǒ lŭo rò a cuô kwĭthézǒ lŭ, “Khyáthédǒ meprŷăprŷă rò hyăprŷă dǒ pĕ o hénuô!”

³⁹ Rò Petru taritaryăhtyanĭ anĕ rò a htecuô rôkuô ná èthĭ. A cuôtuô dǒ èthĭo akhĕnuô, èthĭ èhtya lŭ dǒ hidókũ dǒ akhu tǒtǒ. Rò lǒ~ prêmòokryă tahe o lahyă bínuô rò èthĭ kahtò nguô tava lǒplĭ ná Petru rò a dyĕluô pĕ Petru ná ca ná caklǒ thĭtahe dǒ Dorca isé pĕ èthĭ bí a ohtwǒprĕ tǒkuôpă ná èthĭ akhĕ nuôtahe.

⁴⁰ Petru nõhtekyă lǒ ũ dǒ aklǒ rò a dăngŭlyă kwĭcóbĕ tĕ. Htuôrò a tarĭ myăcuô dǒ Dorca luôto lĕonuô rò a hé, “Tabitha~ kahtòmǒ” a hé rò Tabitha myăkalǒhte rò a myăhtye Petru akhĕ a kahtò onyăo. ⁴¹ Petru zóhyă atakhu rò a cwikahtò lŭ. Htuôrò a énuô khyĕthyă prĕzŭetĕphú tahe ná prêmòokryă tahe rò a dyĕluô èthĭ ná prêmò dǒ a htwǒprĕ kăkhyĕ khyĕthyă yĕtôprĕ. ⁴² Tĕritĕkyă yĕnuô, a luôpasĭcuô tuô lǒ dǒ vĭ Joppa tókĕlĕ rò ũ zŭkanyăkă ékuôlă Byacè. ⁴³ Petru onyĕkuôpǒ ná èthĭ bínuô mǒnyĕmǒthĕ nyĕkúkuôpă lâ sálĕ dǒ Simonè hi bí vĭ Joppa akũ nuô. Simonè ma kayă dǒ a mehte tămuôttătĕ yĕtahenuô ná tĕmĭtĕmyă aphá tôprĕ.

10

Petru Ná Cornelio

¹ Bí vĭ Caesarea akũ nuô klyĕkhuklǒ dǒ amwĭ ná Cornelio otôprĕ, è ma Roma klyĕtôzĕ akhuklǒ dǒ ũ é ná Itali klyĕklǒ. ² È ma kayă dǒ a mǒnĭ Cómarya tôprĕ rò è ná lǒ~ a hiphúphyăphú tahenuô a beduzŭnyă nyacó Cómarya. A mecwó ényacó kayă sǒphásoryaphú tahe rò shuôkhĕ dă tǒ kwĭcóbĕ hó hénuô, a kwĭcóbĕ pwǒ~ tôphuô có. ³ Tônyĕkhĕ bí mǒhĕlyă thuômŭ phŭbèhó akhĕnuô, a myăhtyelwó one lĭphó có Cómarya a tanémókhuphú tôprĕ hyănuô oluôkhyé dǒ a hidókũ rò a é lŭ, “Cornelio!” phúnuô.

⁴ A myă otyăsŭ tanémókhuphú rò a thĕisĕ kanǒ~ to rò “Byacè, nĕ thĕzŭ hé vă ítĕ?” A sudyă tanémókhuphú phúnuô,

Rò tanémókhuphú hĕsŭ è, “Cómarya thĕplòohó nĕ, meťĕhĕrò nĕ tĕk-wĭcóbĕ tahe ná nĕ tĕmechwó kayă sǒphásoryaphú tahenuô, a tuôhtyahó dǒ Cómarya a o thyáhóná nĕ lŭhtya è nuôhó. ⁵ Khǒnyăyĕ nõcuô éhyămǒ Simonè Petru ná kayă tahe dǒ vĭ Joppa akũ nuô. ⁶ A cuô dǒ Simonè dǒ a mephá nuôtôprĕ ahi dǒ a o dǒ htyĕdutavahtŭ nuôtôprĕ.”

⁷⁻⁸ Tanémókhuphú htecuôkyă htuôrò, Cornelio éhyă prĕmetĕphú dǒ a hidókũ thĕnyĕ ná klyĕphú tôprĕ dǒ a dyaduzŭnyă Cómarya rò a lĕzŭe nĭdyĕ lŭ yĕtôprĕ, rò a hĕsoluô pĕlǒ èthĭ ná tĕmehtwǒhtya htuôhó anĕ ná è yĕtahe, htuôrò a nõcuô èthĭ dǒ vĭ Joppa.

⁹ Dôkhyětônyě bí êthĩ cuôtuồphũhó ná vĩ Joppa akhẽnuô, Petru htya dố hikhuklwó tabye tômẽ akhu rò a htya kwícóbẽ. Bínuô akhẽ ma atố ná mốphũ kírẽ htuôhó. ¹⁰ A thêethẻò rò ừ taritaryă pẻ lủ sẻ akhẽ a myáhtyelwó tẻtôcô. ¹¹ A myáhtye mốkhu lựmốhtya rò tẻtôcô dố athyáná tahũ lyáđu dố aná o lwịná tồba rò ừ cyạặ ẻnuô. ¹² Lỏ- tẻphútẻlyẻ dố a khảđuôo lwĩkhó nuôtahe ná lỏ- tẻphútẻlyẻ dố a labácủ nuôtahe ná lỏ- htuphủzuồphủ dố a zuộ dố mốlẻ tahenuô a o lỏplỉ dố tahũđu yẻtồba akũ. ¹³ Ngỏprahtya rò a hé lủ, “Petru- kahtò mẻthyẻekyămố tẻyẻnuôtahe.”

¹⁴ Manárò Petru hẻsủ, “Byacẻ- vả e cónyă taki- to, tẻ dố ừ dyahó ẻ ná a sảsẻto nuôtahe bẻbẻ, mảtorò a mwỏplỉthỉplo to nuôtahe bẻbẻ, vả ẻnố ẻ tồphuố- to.”

¹⁵ Rò ngỏprahtya pỏ, “Tẻ dố Cỏmarya dảhẻhó ná a mwỏplỉ prẻ, rò ẻnỉ prẻ a hé nuôtahenuô, hé tả ẻ ná a mửmyả tẳmẻ.”

¹⁶ Tahũđu dố tẻphútẻlyẻ o dố lủkủ yẻtồbanuô, akuố tảlủ bả pẻ lủ thuồphuố htuốrò ừ cỏhtya mẻkyả khyẻ ẻ dố mốkhu.

¹⁷ Bí Petru tanẻmyánỉ Cỏmarya a tẻdyẻlủ ẻ tẻmyáhtyelwó yẻ angỏlasá akhẽnuô, kayả dố Cornelio nỏhyả lủ tahenuô, a hyả sudyả myápủ Simonẻ ahi rò a hyảkahtòo bí ahinyẻhyả lỏkadảhtủnuô. ¹⁸ Rò ẻthỉ sudyảhtya, “Kayả mwỉ ná Simonẻ Petru hẻnuô tồprẻ ma a otố bẻyẻ ẻ?”

¹⁹ Bí Petru tanẻnỉpả tẻmyáhtyelwó yẻ akhẽnuô, Thẻ Sảsẻ Byacẻ hé lủ, “Simonẻ! Kayả hyảmyápủ nẻ thẻthuố. ²⁰ Phủnuô akhu-akhyẻ hítẳmố dố hilẻ nuô, mẻ pyázẻpyázẻ tẳmẻ, tarủ krwỏcuốkuố ẻthỉ nuôtahe akhyẻnuô, mẻtẻhẻrò vả nỏhyảnyả ẻthỉ dố nẻo.” ²¹ Phủnuỏrò Petru hítả dố hilẻ rò a hé ẻthỉ, “Vả ma kayả dố thỉ hyả myápủ ẻ nuôtồprẻ hó. Thỉ hyảmyápủ vả mẻtẻ?”

²² Rò ẻthỉ hẻsủ, “Klyẻkhuklỏ Cornelio nỏhyả pẻ. ẻ ma kayảcỏkayảtẻ tồprẻ, htuốto kayả dố a bezủbenyảlả Cỏmarya tồprẻ. Judaphủ tahe bezủnyánỉ lỏplỉ cỏ lủ pwỏ- tồprẻ cỏ. Thyáphủ a ki nỉhuốnố kuố nẻ tẻhẻbẻhẻsủ tahenuô rò Cỏmarya a tanẻmốkhuphủ hyả hé lủ ná bẻ cuố ẻhyả nẻ dố lủhi.” ²³ Rò Petru ẻ omyẻsủ ẻthỉ.

Htuốrò parỏ tồnyẻnuô, Petru taritaryă anẻ rò a krwỏcuốkuố ẻthỉ. Prẻzủenyảẻphủ dố a o dố vĩ Joppa akũ tahe krwỏcuốkuố lủ. ²⁴ Rò dốkhyẻ tồnyẻnuô ẻthỉ cuốtuồ dố vĩ Caesarea bí Cornelio lẻẻplỏ nỉdyẻ apuỏvyả tatò tahe ná akhỏathyó tahe akhảlẻ, rò ẻthỉ bínuôtahe opỏmyásủ nỉ lahỷ Petru. ²⁵ Bí Petru kírẻ nuố dố hidỏkủ akhẽnuô, Cornelio ẻmỏsủ lủ rò a dảngủlyả ngỏtaklwítả dố lủ khảđuôshyẻ rò a cỏbẻhtya lủ. ²⁶ Manárò Petru nỏkahtỏkhyẻ ẻ rò a hé lủ, “Kahtòmỏ- vả ma prẻlu kayả thyáná nẻ prẻ.”

²⁷ Bí Petru ná Cornelio hẻbẻ nảnuố dố hidỏkủ akhẽnuô, a myáhtye kayả hyảoplu-ophẻ, oplỏone lahỷ bínuô. ²⁸ Petru hé ẻthỉ, “Thỉ thẻgnẻ dủhỏ, pẻ Judaphủ a tẻthyótẻthya oná Judaphủ tồprẻ kírẻ cuốbỏthyókhẻkhỏ tỏnả Judaphủ mảto tahe bẻbẻ, a kírẻ cuốlẻo kuố prẻ ẻthỉ bẻbẻ, anỉ to. Manárò Cỏmarya dyẻlủhỏ vả ná Judaphủ mảto tahe nuôma a mwỏplỉ kuố to, mảtorò a sảsẻ kuố to hé tả lahỷ tẳmẻ, pẻ tỏbẻ bỏthyó lỏplỉ ẻthỉ, Cỏmarya dyẻlủ vả phủnuô. ²⁹ Phủnuô akhu-akhyẻ bí nẻ ẻhyả vả akhẽnuô, vả hẻsủ

pă tôcô~ to, vă hyă tôphuôhyă prê. Phúnuô rô khõnyáyě vă thézũ sudyă nê, nê êhyă vă metê?" nuôprê.

³⁰ Rò Cornelio hé pê lũ, "Bí a talwókyă thuõthê mõiélya thuõmũ athyaná khõnyăkhê yẽnuôhó, vă kwícóbê tẽ. Bínuôakhê, kayă kũthyání hyeca takhẽplyarashyĩ tôprê hyăkahtò khyé dõ vă mêtènyẽ. ³¹ Rò a hé vă, 'Cornelio~ Cómarya nĩhuõhó nê tẽkwícóbê hó. A thénẽtyabè tuõ hó nẽdyénẽzũ pẽ kayă sõphásõryaphú nuõtahe hó. ³² Nõcuõmõ kayă tahe rò nõcuõé èthĩ ná kayă tôprê dõ amwĩ ná Simonè Petru dõ a o dõ vĩ Joppa nuõtôprê. Khõnyárò a cuõ okuõkuõ dõ amwĩ Simonè ahi hó. Simonè yẽnuõma ahi o dõ htyẽdutavahtũ, è ma prêmephá tôprê.' ³³ Phúnuô rô vă nõcuõé ù ná nê tôphuõtuõ có, nê hyãtuõkuõ pẽ rò aryá nyacó. Thyáphú pẽ ki nĩhuõnó kuõlõ Cómarya hêsotã htuõhó nê nuõtahe rò khõnyáyě pẽ hyă lõplĩ dõ Cómarya a mêtènyẽhó."

Petru A Têhêsodõnyă

³⁴ Petru cáhtya hébè, "Khõnyárò vă thègnẽ ná Cómarya myádumyápatĩ ù tôprê~ to nuõma a málakõ có. ³⁵ Kayă myẽcõ ítẽtẽ~ bèbè, ki a bezũbenyá Cómarya rò a ki mêtõmèbè tẽ hénuõma Cómarya émosũ èthĩ prê. ³⁶ Thĩ thègnẽ htuõdũ hó tẽritẽkyă dõ Cómarya nõhyă pẽ Jesũ dõ Israel aklwĩalyă tahe agnẽ rò a hyă hêsoluõ pẽ èthĩ ná tẽthèkrũmila ari-akyă yẽnuô hó. Dõ Jesũ Krĩstu dõ a htwõ ù pwõ~ tôprê a Byacè yẽtôprê akhu-akhyèrò pẽ nĩbèhó tẽpõtẽdwõ hó. ³⁷ Dõ Judaké tókèlẽ akũnuô, Byacè Jesũ mêtũhó kryá~ maĩtẽ nuõma thĩ thègnẽ dũ hó. Bí Giovanni hêsodõnyă htuõpèhó ù ná plwõhtyẽ ari-akyă akhẽnuô, Jesũ cáhtya mêtẽ dõ Galilea kékũ. ³⁸ Htuõrò Cómarya nwóhtya vĩ Nazarephú Jesũ rò a dyé lũ Thẽ Sãsẽ Byacè ná a tẽprõtèprya phútẽ nuô, thĩ thègnẽ htuõdũhó. Jesũ lẽcuõ dõ khãlẽ pwõ~ tôpho rò cuõ mẽbwímetyayẽ pẽ ù, zasímekã kayă o dõ khĩnèricyã khukló mẽnũmécã lũ tahe, mêtèhèrò Cómarya okuõ ná è akhu-akhyẽ a mẽhó tẽ phúnuô hó.

³⁹ "Pẽ ma kayă tahe dõ a khyáluõ pẽ lõ ù ná lõ~ Jesũ mêtũhó tẽ dõ Judaphú tahe o nĩdyé kè tahe, ná vĩ Jerusalem akũ yẽnuõtahe ari-akyă prê. Htuõrò èthĩ mũthyẽhtyakyă Jesũ dõ krusu alõ. ⁴⁰ Manárò bí thuõthê tõtènuô, Cómarya mêtũwõprê ihtòkãkhyẽ khyẽthyá lũ dõ tẽthyẽ rò a dyéoluõhtya khyẽthyá lũ. ⁴¹ A oluõhtya pẽ ù pwõ~ tôprê mato. A oluõhtya pẽ túprê Cómarya nwóhtyahó pẽ dõ pẽ ki htwõhtya prèkhyáthẽ yẽtahe nuôprê. A thỹihtë kãkhyẽ htuõhó akhẽnuô, pẽ yẽtahenuô, pẽ erõrõ tõkuõ htuõhó ná lũ hó. ⁴² Rò a mekyă põ pẽ ná pẽ ki cuõ hêsodõnyă pẽ ù ná tẽthèkrũmila, htuõrò pẽ ki cuõkhyáluõ pẽ ù pèthẽ ná è ma kayă tôprê dõ Cómarya nwóhtya lũ rò è ma a ki htwõ pẽ kayă htwõprê tahe ná kayãthyẽ tahe a prèciryatè pã. ⁴³ Prèprõ pwõ~ tôprê hêsodõnyă one htuõhó è ari-akyă rò èthĩ hé, 'Lõ~ kayă dõ a zũenyã lũ tahenuô Cómarya ki plwõkyă dítũ èthĩ atèthũ ná èmwĩkhyẽ pã,' " Petru hé pẽ èthĩ phúnuô.

Judaphú Mátõ Tahe Nĩbè Thẽ Sãsẽ Byacè

⁴⁴ Bí Petru hébè pãprë akhënuô, Thé Săsë Byacè hyälyä dö kayä dö a nıdã tètëkyä yëtahe alö pwö- tôprë. ⁴⁵ Cómarya cuó dyélya tuökuö Thé Săsë Byacè dö Judaphú máto yëtahe alö akhu-akhyë, Judaphú dö a zükanyäka hö tè rò a o lahyä dö vı Joppa akü rò a hyä rókuö ná Petru yëtahenuô a khyéthukhyéthé nyacó. ⁴⁶ Metëhéro èthi nıhuö dü kayä yëtahe hébè ná ngókhókye tahe akhu-akhyë, èthi htuthéhtya lahyä Cómarya.

Htuöro Petru hé, ⁴⁷ “Kayä yëtahe nıbëkuö Thé Săsë Byacè phú pë nıbë htüöhó yënuôhó. Mephúnuöro èthi ki plwö ané ná htyë agnënuô maüpe tôprë ki metätücyä èthi pë.” ⁴⁸ Phúnuô akhu-akhyë Petru hétängö ná èthi ki plwö ané ná htyë dö Jesü amwı akü. Rò èthi kwıthézö Petru ná a okuöpö ná èthi bínuô nyëthuöthë.

11

Petru Dyaluöhtyakhyë Tètëkyä Dö Jerusalem Prëzüetëplömu A O

¹ Prëdönyäphú ná prëzüetëphú dö a o dö Judaké pwö- tôpho tahenuô, a nıhuö ná Judaphú máto tahe nıbë kuöhó Cómarya alãangó. ² Phúnuöro bí Petru cuó dö vı Jerusalem akhënuô, prëzüenyäephú dö a dútalíphá tahenuô, a dya tètú dö lükhu. ³ Rò èthi hé Petru, “Në cuóolë tuökuö Judaphú máto dö a dútalí kuö phá to tahe ahi rò në cuöcuö tókuö tuö ná èthi.”

⁴ Rò Petru hésoluöplö pëlö èthi tètëkyä dö a cá htwöhtya lú dö akhăshyë tuödö atadü nuötahe pwötôcô. ⁵ Rò a hésoluöplö pë èthi, “Bí vã o dö vı Joppa rò vã kwıcóbë akhënuô, vã myăhtyelwó tètôcô. Vã temyăhtyelwó yënuô, a o dö mókhu rò a cyatã pë vã thyáná tahüdu dö aná o lwıná tôbanuô. Htuöro a cyatã phútatò bí vã khăshyë. ⁶ Vã myánuö tãtë dö tahüdu yëakünuô rò vã myăhtye tephútelye dö akhăduô o lwıkhó tahe, tēmītemyä tahe ná tephútelye dö alabácuö tahe ná htuphú dö a zuö dö mólë tahe. ⁷ Yëtôphuöro vã nıhuö ngóprahtya rò a hé vã, ‘Petru, ihtò mütthëkyä mö tÿyënuötahe.’

⁸ “Manáro vã hésü, ‘Byacè- vã e- nyã ná taki- to. Të dö ù be è ná a săsë to tahe ná a mwöplı to tahenuô, vã enó ná tôphuö- to.’

⁹ “Rò ngóprahtya dö mókhu yënuô hé pö, ‘Cómarya dăhé ná a mwöplı hënuöma, a săsë to, bè tanë nı to.’ ¹⁰ Rò a kuötã bã thuöphuö rò dökhylö tôphuönuô, ù phyéhtya dwókyä è dö mókhu.

¹¹ “Û phyéhtyakyäkyä ná tôphuötuö kayä vı Caesareaphú théthuö dö ù nõhyä èthi yëtahenuô, ló-, a hyätuö bí pë lëcuöokuönı hi nuötômë. ¹² Yëtôphuöro Thé Săsë Byacè hé vã ná mepyázëpyásë tãmë, krwöcuö lékuömö èthınuô. Rò puövyä dö vı Joppa aprëthuöthyó yë krwöcuökuö ná vã tuödö vı Caesarea rò pë nuökuö dö Cornelio ahikü pwö- tôprë. ¹³ Cornelio hëso pë pë ná a myăhtye tanémókhuphú tôprë hyăkahtò dö a hidókü ari- akya rò a hé lü, ‘Nöcuö kayä tôprë dö vı Joppa rò nõcuöéhyä kayämwı ná Simonè dö ù é pã lümwı ná Petru nuötôprë. ¹⁴ A ki hébètë ná në pã rò dö a hébè thı akhu-akhyë në ná në hiphúphyäphú lö- plı ki nıbë tēmëlwöhteka pã.’

15 “Rò bí vǎ cáhtya hébètè akhěnuô, Thé Sǎsě Byacè hyǎlyǎ dǎ èthĩ alǎ phú a hyǎlyǎ htuǒhǎ dǎ pèlǎ dǎ kalúkhě nuôtôphuo nuôhǎ. 16 Yětôphuo rǎ théněhtyabè tuǒ tètéhèbè dǎ Byacè hékyǎ, ‘Giovanni plwǎ thĩ ná htyè tadúro ù ki plwǎ thĩ ná Thé Sǎsě Byacè pǎ nuôtômǔ.’ 17 Mephúnuôro pè zǔe Byacè Jesũ Krĩstu rò Cómarya dyé pè shyězǔ, phúnuôhǎ Judaphú mǎto dǎ a zǔe thyákuǒná pè yětahenuô, Cómarya ki dyé thyákuǒ èthĩ shyězǔ phú a dyé htuǒhǎ pènuô kihéro vǎ ma kayǎ tôprè dǎ a pǔ metǎtǔ Cómarya aklyáaklǎ tôprè ǎ?”, Petru hé pè èthĩ phúnuô.

18 Bí èthĩ nǐhuǒ tètítèkyǎ yè akhěnuô, èthĩ pacyéishyè pǎ Petru to, rò a htuthěhtya lahyǎ Cómarya, “Ki a mǎlakǎ phúnuôhéro Cómarya dyépèkuǒhǎ Judaphú mǎto tahe teshuǒkhěryǎ dǎ a ki zǎ nǐdúkuǒ lahyǎ ané rò a ki nǐbè kuǒ lahyǎ thěhtwǒprè hó.”

Prèzǔetèplǎmũ Dǎ Vĩ Antioko

19 Dǎ ù mēthyè Stephano akhu-akhyè, cáhtya bínuôro ù mēcyēmēcǔ kayǎ dǎ a zǔkanyǎka Jesũ tahe phúnuôro èthĩ lǔpruǒlǔpryǎ cuǒ lǒplǐ. Tahehenuô a cuǒtuǒ dǎ Phonicia ké, Cyprú klúkhũ ná vĩ Antioko. Èthĩ hēsodōnyǎ pè túprè Judaphú thĩ tahenuô ná Cómarya alǎangǎ prè. 20 Manáro Cyprúk-lúphú ná vĩ Cyreneophú dǎ a zǔkanyǎkatè aklè tahehenuô, a cuǒtuǒ dǎ vĩ Antioko rò a hēsodōnyǎ pè myēcōruô Greekphú tahe ná Jesũ Krĩstu a tètèkrǔmila ari-akya. 21 Rò Cómarya a tètrotèprya o ná èthĩ akhu-akhyè kayǎ zǔkaplukaphè rò athéplǎ htulya katǎ lahyǎ dǎ Byacè o.

22 Tètítèkyǎ yè luǒcuǒtuǒ dǎ Jerusalem prèzǔetèplǎmũ a o akhu-akhyè èthĩ thǔcuǒ Barnaba dǎ vĩ Antioko. 23 Rò bí a cuǒtuǒ akhě, a cuǒmyáhtye ná kayǎ yétahe nǐbè Cómarya abwíataryè akhu-akhyè a thěkrǔthélǎ nyacó rò thyáphú èthĩ ki ohtwǒprè cǎ plehyǎ tadũ ná Byacè rò, a dyéhědyére shyakrwǎ kuǒpǎ èthĩ akhyè. 24 Barnaba ma kayǎ dǎ aryǎ rò a lǒbǎ ná Thé Sǎsě Byacè tôprè. Rò è ma kayǎ dǎ a tètǔtènyǎ sǎ tôprè. Rò a mēcwǎ é pèlǎ ù rò ù zǔkanyǎka élǎ Byacè.

25 Phúnuôhtuǒro dǎkhyěnuô, Barnaba cuǒmyápǔ Saulu dǎ vĩ Tarso akũ. 26 Bí a myáhtye lǔ akhěnuô, a ékanǐ lǔ dǎ vĩ Antioko. Rò èthĩ yéthényè ka-okú myáhtye tǎsũ ná prèzǔetè plǎmũphú bínuô tahe tǎna~ hyǎ cǎ. Rò a ithyóithyatǎ nǐè pèlǎ kayǎ obínuô tahe. ù érelǎ prèzǔetèphú tahe ná Krĩstuphú ma bí vĩ Antioko yěnuô hó.

27 Bínuôakhě, prèprǎ tahe o dǎ vĩ Jerusalem rò a hyǎ dǎ vĩ Antioko. 28 Dǎ èthĩ aklěnuô amwĩ ná Aghabu otǎprè. Dǎ Thé Sǎsě Byacè a tètrotèprya akhu-akhyè, a ihtǎ rò a héprǎ one ngǎ ná tètovǐokǎ cyēcǔ ki ohtya dǎ hekhũsĩba lǎ pǎ. (Yěnuôma a htwǒhtya bí Claudio htwǎ khwĩ akhěnuô.) 29 Prèzǔetèphú pwǎ~ tôprè belyǎ lahyǎ athéplǎ ná a ki thǔcuǒ pè kuǒ tēmēcwǎ bá èthĩ dyébè nuô, dǎ èthĩ puǒvyǎ o dǎ Judakékũ nuôtahe. 30 Phúnuôro a thǔcuǒnǐ rǔyè ná Saulu ná Barnaba. Saulu ná Barnaba phyēcũnǐ rǔyè rò a cuǒ dyétǎ dǐtǔ dǎ prèzǔetèplǎmũ muǒprũmuǒprè dǎ a htwǎ khuklǎkhuklyǎ tahe a takhukũ.

12

Ů Mëcyëmëcû Shyosò Hyãtò

¹ Bínuôakhë Khwí Herodè* cáhtya mëcyëmëcû prëzûetë plómuphú tahe. ² Dó a hétã angó akhu-akhyë, ũ sũthyëkyã Giovanni avyã Jakomo ná né. ³ A myáhtye ná a metë phúyënuô, atò ná Judaphú tahe athëplò akhu-akhyë, a hé tãpó angó ná bè pú pò Petru. Tëmë yënuô a htwöhtya bí pwëkhómũ söðo huómùtapho akhënuô. ⁴ Ů pú htuõ Petru rò ũ dóttã lü dö htökü. Ů dyëtã klyëphú lwĩmũ atëmë dö èthĩ bè opõní lü. Èthĩ opõ tõmũ htuõ tõmũ. Tõmũnuô a o thëlwĩ. Bí pwë htuõhó akhënuô, Khwí Herodè tanë ná a ki cëmyã Petru rò a ki cirya lü dö kayã bëmũ a mëthënyë pã.

⁵ Phúnuôró ũ dóo tadũ pã Petru dö htökü. Manáró prëzûetë plómuphú tahe thëplòshyo kwícóbë pë nyacó dö lügnë.

Tanémókhuphú Mësiplëkyã Petru Dó Htökü

⁶ Bí Khwí Herodè èhte tyahí Petru dö kayã bëmũ a mëthënyë híto tõthënuô, Petru omyëo dö klyëphú thënyë aplëkü. Ů cõklõma è ná suplyëtõtë nyëbõ. Htuõto klyëphú tahe opõ olõ bí lëdótã ũ htõ kadãhtũnuô. ⁷ Byacè a tanémókhuphú tõprë hyã kahtò oluõkhyë bínuô rò a líhtya lõ bí Petru o nídyë a pøkũnuô. Tanémókhuphú plyã Petru plãkhu rò a hturyãkahtò lü rò a hé lü, “kahtòpryãmõ” tõphuõtuõ suplyëtõtë o dö Petru atakhu nyëkhólõ akü yënuô a latã plwóhtekyã lõ nídyédũ anë.

⁸ Htuõró tanémókhuphú hé lü, “Nyãhtya në nyãhtó rò dyání në khuphãnuô.” Rò Petru krwõmëkuõ phú tanémókhuphú hé è nuô. Rò a hé pò lü, “Htõhtyaní në ikënuô rò krwõcuõkuõ vãkhyëyë.” ⁹ Rò Petru krwõhte kuõ lükyë tuõdõ htõklõ. Manáró tanémókhuphú mëpë lü phú yënuõma a málakõ ë, mato ë nuô Petru thëgnë tãtë to. A tanëprë ná a myáhtyelwótë prë. ¹⁰ Èthĩ cuõtalwóbëkyãhtuõ prëopõkadã arëlõ tõtõ htuõró a cuõ talwóbë pò nyëtõtõtõ. Dõkhyëlõ rò a cuõtuõ dö kadã dö ũ më è ná tõtë nuõtõkü. Kadãkü yëtõkünuô ma a cuõluplú nuõtõ có dö vïkü rò a lumõhtya pë nídyédũ èthĩ prë, rò èthĩ htecuõkyã bí kadã yënuõtõkü. Rò èthĩ krwõcuõrwõ prë vïkükyã yëtõbõ rò tanémókhuphú lamëkhyëkyã pë Petru.

¹¹ A lamëhtuõ pë lü túró Petru thëgnëno prë tètwtõhtya-anë ná èyë prë rò a hé, “Khõnyãyë vã thëgnëhó ná tëmëhtwõhtya anë phúyënuõma a málakõ có. Byacè Cõmarya nõhyã a tanémókhuphú rò a hyã mësiplë htekyã vã dö Khwí Herodè a taryëshyosõ alë, htuõto a hyã mëlwóhtekã vã dö Judaphú dö a myásũ dö a ki mëcyë vã tahe a takhukü.” ¹² Bí a thëgnëhyãhó ná tëmëhtwõhtya anëyë ma a málakõ có hõ akhënuô, a cuõ dö Giovanni dö ũ épõ amwĩ ná Marko yëtõprë amuõ Maria ahi, rò bínuôkhënuô, a tõtũ ná ũ hyã oplóoplu kwícóbë rólõ lü bínuô. ¹³ Petru kãdò kadãdu dö hinyëhyãnuô tõkü rò thyãphú èthĩ ki thëgnë ná maũpë dò kadã pë nuô rò lulë prëmõphú dö amwĩ ná Rhoda hé yëtõprë cuõmyásũ lü. ¹⁴ Rò a thëgnë Petru talã rò a

* 12:1 12:1 Khwí Herodè yëtõprë nuõma Khwí Herodè Agrippa.

thëkrÿ talwósúlÿ rò a sötapa bämö pë lÿ kadä rò a klyakanuö hëso pë èthÿ ná Petru kahtòo dö aklönuö.

¹⁵ “Ma nè tamwĩ è?” Èthÿ hësü Rhoda phúnuö, tadúro a málakö có Rhoda hësäprësü èthÿ phúnuö. “Petru azo prékö” èthÿ hësü kakhÿ lÿ phúnuö.

¹⁶ Bínuöakhë Petru dò plehyä pö kadä rò èthÿ bämö kadä rò a myáhtye Petru rò èthÿ khyéthukhyéthë kanö to. ¹⁷ Petru thézÿ nõthuöthuö o èthÿ rò a vúvyáluö pë èthÿ ná atakhu. Rò a hëso pë èthÿ ná Byacë Cómarya mesiplëhte kryá- è dö htökÿ phútë ari-akyä. Rò a hé, “Hëso pékuö Jakomo ná lö- prëzÿetëphú dö aruö nuötahe ná tëritëkyä yënuö ní-,” Petru héthuökyä pë èthÿ phúnuö rò a htecuökyä dö aruö tôpho.

¹⁸ Mólÿbü hó rò prëopö htö tahe tanë théplösúsá nyacó rò a hé nídyë khyë lÿ, “Petru cuöhtëplëcyä phútëtë?” ¹⁹ Khwí Herodë hétä angö, a nõ myápÿ khyëthyä aklyëphú tahe ná Petru tadúro èthÿ myáhtye pä lÿ to. Phúnuö akhu-akhyë a cuö cemyä prëopö htö yëtahe rò a hétäkyä angö ná mëthyëkyä prëopö htö nuötahe.

Tëhtwöhtya-anë phúnuö htuöro dökhÿënuö Khwí Herodë htecuökyä bí Judakënuö rò a htecuö okuö dö vÿ Caesarea.

Khwí Herodë Thyëkyä Ari-akyä

²⁰ Khwí Herodë théplödu nyacó vÿ Tyrephú tahe ná vÿ Sidophú tahe. Phúnuökhukhyëro thyáphú èthÿ ki cuömyáhtye hébëní ná Khwí Herodë yënuöro èthÿ vÿphú tahe cuörolÿ dö Khwí Herodë a o. Arélö rò èthÿ cuöhëbë plörë ná Blasto dö a ki mëcwö pë èthÿ agnë, mëtëhéro è ma a htöwö prëzÿüklyázÿklö cwö khwí rò kayä dö khwí zÿenÿ lÿ tôprë. Dökhÿë rò èthÿ cuökwí tëpëtëdwö dö khwí a o, mëtëhéro khwí yëtôprë ahtyëakë nuö, a mëcwö pë èthÿ htyëphúkëphú ná sësëö tahe.

²¹ Tônyëkhë bí ù nwóhtya khódû hó Khwí Herodë akhënuö, akÿathyáhtyanÿ khwíhyeca rò a onyáo dö khwí a khuklyáhtëhtyalökhru rò a hébëtä kayä bëmÿ tahe. ²² Rò èthÿ éhtöhtya, “Khwí dö a hébë yëtôprë ma prëlukayä máto. Mácódû cómarya tôprë cóhó.” ²³ Tôphuötuö, Byacë a tanémókhupú tôprë mës#wímësë Khwí Herodë, mëtëhéro a tö htuthëhtya Cómarya tadúro a cuö nõhtuthëhtya anë ná prëlukayä. Rò zä ethÿëkyä lÿ.

²⁴ Manáro Cómarya aläangönuö, a luöpasicuö yë plehyäpö dö nyë rò ù zÿükanyäka éhtya ná éhtya có.

²⁵ Rò Barnaba ná Saulu mëtüö atëmë bí vÿ Jerusalem akÿ nuöro a éní Giovanni dö ù épö lÿmwÿ ná Marko yëtôprë rò a htekaÿkyä.

13

Prëzÿetë Plómuphú Nwóhtya Barnaba Ná Saulu Rò A Nöcuö Èthÿ

¹ Prëzÿetëplómÿ bí vÿ Antioko akÿnuö prëpro ná Thára o tahe. Maÿpë hénuöma Barnaba, Simeonë (Dö ù é lÿ ná kayäzyelö) ná Lucio (Vÿ Cyreneophú), Menaen (Û buö duhtya röküö è ná Khwí Herodë)* ná Saulu yëtahe hó. ² Bí èthÿ cóbucóbëhtya Byacë rò duö sësëö akhënuö, Thé Säse Byacë hé

* **13:1** 13:1 Khwí Herodë yëtôprë nuöma Khwí Herodë Antipa dö a pö Galilea nuötôprë hó.

èthĩ, “Nwóhte khókyă pẹ vă Barnaba ná Saulu nuô. Mẹtêhêrò vă nwóhtya one htuôhó èthĩ dǒ a ki bè mẹ vă tẹmẹ.” ³ Èthĩ duôe séesèò rò a kwícóbě, htuôrò èthĩ dyahtya atakhu dǒ Saulu ná Barnaba alọ rò a nõhtecuô èthĩ.

Barnaba Ná Saulu Héso Pẹ Ẹ Tẹthékřĩmila Dǒ Cyprú Klúkhu

⁴ Barnaba ná Saulu cuô phú Thé Săsě Byacè nõcuô èthĩ nuô. Èthĩ tǎlyacuô dǒ vĭ Seleucia bí ẹ lẹkăbáo thòklyědu akhălẹ nuôtôpho rò èthĩ htya sidyánĭ lahyă thòklyědu bínuô rò htecuô dǒ Cyprú klú. ⁵ Bí èthĩ cuôtuô dǒ vĭ Salami akhěnuô, a cuô hēsodônyă pẹ ẹ ná Cómarya alăangó dǒ Judaphú tẹcóběhó tahe akũ. Giovanni Marko cuô tǒkuô ná èthĩ rò a męcwókuô èthĩ.

⁶ Èthĩ cuôhtyanuô dǒ Cyprú klúkhu rò a cuô luplú tuôdǒ vĭ Papho o dǒ klútadũ nuôtôvĭ. Èthĩ myáhtye tǎsũ ná Juda prẹprọ lahólahyaphú dǒ a cuôlě dyéluô pẹ ẹ ná tẹmẹtaple ẹmèthè tǒprẹ. Amwĭ ná Bar-Jesũ. ⁷ È ma a mẹpẹ khwĭdu Sergio tẹmẹ. Khwĭdu Sergio ma kayă dǒ a dè tǒprẹ. A thézũ nĭhuô Cómarya alăangó rò a éhyă Barnaba ná Saulu. ⁸ Manárò kayă mẹtaple ẹ mèthè Elyma yětǒprẹnuô, (Yěma Bar-Jesũ amwĭ ná Greek ngó), thyáphú khwĭdu kizũkinyă kuô tǎmẹ nuôrò, a pũ mędidyă tǎtũ èthĩ. ⁹ Bínuô Saulu (ẹ thégně kuôpó ẹmwĭ ná Paulu) yětǒprẹnuô, a lóbă ná Thé Săsě Byacè. Rò a myárẹ tǒdě kayă mẹtaple ẹmèthè nuôtǒprẹ. ¹⁰ Rò a hé lũ, “Nẹ ma prẹ dǒ a mẹ khĭnėricyă khukló atẹmẹ tǒprẹ. Nẹ ma kayă dǒ a théhte lõ- tẹ dǒ acóate nuótahe. Nẹ lóbă có ná tẹlahólahya ná tẹmũmyáricyă pwǒtǒcô, nẹ pũ mẹtaplǒtaple lahó lõ Byacè a tẹmátécó yěnuô pwǒ- tǒphuô có. ¹¹ Khõnyáyě Byacè ki cirya nẹ, nẹ ki mètèkhĩ pǎ, Cómarya ki nõlĭkăkhyě nẹ to hénuô, nẹ ki myáhtyeyă pǎ tẹlĭ tohó.”

Rò amèthè óruôkyă rò a khĩkyă tǒphuôkhĩ có. Rò akluôaphũ cuôprẹ rò a myápũ kayă dǒ a ki pũcwithũcuô lũ prẹ. ¹² Bí khwĭdu yětǒprẹ myáhtye tẹmẹhtwǒhtya anẹ phúyě akhěnuô, a zũkanyăkă kuô Jesũ. A nĭhuô ẹ ithyó pẹ lũ Byacè ari-akyă rò a khyéthukhyéthé nyacó.

Cuôlě Héso Tẹthékřĩmila Bí Vĭ Antioko Dǒ Pisidia Kékũ

¹³ Paulu ná kayă dǒ a cuô tǒkuô ná lũ tahe sidyácuônĭ thòklyědu bí vĭ Papho nuôrò htecuô dǒ vĭ Perga dǒ a o dǒ Pamphylia kékũnuô. Cuôtuô bínuô rò Giovanni Marko htecuô khókyă ná èthĩ rò a kăkhyě dǒ vĭ Jerusalem. ¹⁴ Èthĩ odǒ vĭ Perga rò htecuô lahyă dǒ vĭ Antioko o dǒ Pisidia kékũnuô tǒvĭ. Rò bí Judaphú Mõnyěduô bè akhěnuô, èthĩ cuônuô onyăo dǒ tẹcóběhókũ. ¹⁵ Bí ẹ hõhtyahtuôhó Mosè ali tẹthyótẹthya ná li dǒ prẹprọ rǎone nuótahe akhěnuô, tẹcóběhó khukló tahe nõcuôsudyă kayă tǒprẹ ná èthĩ rò a hé èthĩ, “Puôvyă thĩ-, thĩ lẹdyéhědyére kayă bémũ yětahe ki o tǒmũmũ hêrò, pẹ thézũ nõdyéhědyére thĩ.”

¹⁶ Paulu ihtò rò a vúvyăluô atakhu. Mẹtêhėnuôrò a thézũ nõthuôthuô- o kayă yětahe rò a cáhtya hébè, “Puôvyă Israel akłwĭalyă thĭtahe ná Judaphú mǎto rò a cóbucóběhtya Cómarya bíyě thĭtahe lõ- plĭ thĩ-, nĭdă lahyă. ¹⁷ Judaphú a Cómarya nwóhtya pẹ muôphěphyěphuô dǒ- nyėnu tahe rò bí èthĩ cuôokuólě dǒ Egypt ké akhěnuô, a dyé htwǒhtya èthĩ ná kayă myécôdu tǒcô. Cómarya éhtekăkyă èthĩ dǒ Egypt kékũ ná a tẹprǒtẹprya dǒ adu-ază

yênuô hó. ¹⁸ Rò a bè khyáthéplòhtúní èthí dǒ kêsěhtyěkyä lǒtamákhū nuô analwĩshyě cǒ. ¹⁹ Kayă myécôphú thuǒthyótomyě dǒ a o dǒ Canan kékũ tahenuô Cómarya mepékyă pẹ èthí, rò a dyé kẹyětôba ná Israelphú rò a htwǒ hó èthíkẹ. ²⁰ Tẹ dǒ a ki htwǒhtya phúyênuô, anyẹ cǒ ana lwĩzènyăshyě cǒ.

“Phúnuô htuǒrò dǒkhyênuô, a tuǒhyă tyahí dǒ Prêpro Samuelè htwǒhtya tyahí khuklǒdu akhě tonuô, Cómarya dyétă pẹ èthí pręciryatẹ tahe. ²¹ Htuǒrò èthí kwĩ Samuelè ná a ki nwóhtya pẹ èthí khwí dǒ a ki pǒnĩ pẹ èthí tǒprẹ. Rò Cómarya nwóhtya pẹ èthí ná Kish aphúkhũ Saulu. È ma Benjamino aklwĩalyă rò a htwǒ pẹ èthí khwí analwĩshyě. ²² Dǒkhyèrò Cómarya dyatăkyă Saulu dǒ khwí akhălẹ rò a nõhtwǒhtyake Davi ná èthí khwí. Davi ari-akyă yênuô Cómarya héhtuǒhó, ‘Vă myáhtyehtuǒhó Jesse aphúkhũ Davi ma kayă tǒprẹ dǒ a mèmonyacó vă théplò rò a ki mẹ lõplĩ phú vă thézũ nõmẹ lǔ nuô pă.’✧

²³ “Phú Cómarya ólyă one htuǒhó ná a ki nõhyălyă Jesũ phú prêmewóhtekă Israel aklwĩalyă thítahe agnẹ tǒprẹ pă nuô, a ki ohtwǒhtya dǒ Davi aklwĩalyă tǎpalyă dítú yênuô pă a hé phúnuô. ²⁴ Bí Jesũ hyă tyahító nuô, Giovanni hésodônyă pẹlǒ Israelphú tahe ná èthí ki ză nĩdũ lahyă anẹ rò a ki plwǒkă lahyă anẹ ná htyě, phúnuô. ²⁵ Bí Giovanni mẹ atẹmẹ kírẹ phú htuǒhó akhěnuô, a héso pẹ kayă bémũ tahe, ‘Thĩ tanẹ vă ná ǔpẹ? Vă ma kayă dǒ thĩ opǒmyásũ aklyă nuôtǒprẹ mǎto. Nuôtǒprẹ ma a ki hyă dǒ vǎkhyěkhu pă, rò vă ki htulyě pẹprẹ lǔ khuphápłyẹ prẹ nuǒ- vă kò ná è to.’

²⁶ “Puǒvyă Abraham aklwĩalyă thítahe ná Judaphú mǎto dǒ a o biyě rò a cǒbucóběhtya kuǒ Cómarya tahe lõ- plĩ thĩ-, tẹmewóhtekă ari-akyă yênuô, ǔ thũhyă pẹ dǒ pẹgnẹ prẹ. ²⁷ Mẹtéhérò vĩ Jerusalemphú tahe ná èthí akhuklǒ tahenuô a thégnẹ kuǒ lǔ ná è ma prêmewóhtekă a Byacè tǒprẹ phúnuôto. Htuǒto prêprotahe alăangó dǒ ǔ hǒluǒhtya è bí Judaphú a Mǒnyěduô† pǔ- tǒphuǒ nuótahe bèbè, èthí thégnẹ tǎplú kuǒ angólasá to. Phúnuôrò thyáphú prêpro tahe alăangó ki lõhtyabăhtya agněnuô, a nõciryă thyěkyă hó Jesũ prẹ. ²⁸ Tẹthútẹplá dǒ a ki ciryă thyěkyă Jesũ agněnuôma a myáhtye tǒcǒ- to tadúro ǔ nõshyo Khwí Pilato dǒ a ki ciryathyěkyă lǔ hó. ²⁹ Bí èthí mẹhtuǒ lõhó phú lisăsě héone lǔrilũkyă akhěnuô, èthí cuǒphyétăkyă lǔ dǒ krusulǒ rò èthí cuǒsunuǒkyă lǔ dǒ luǒkũ. ³⁰ Manárò Cómarya mẹhtwǒprẹ ihtòkăkhyě khyěthyă lǔ dǒ tẹthyě. ³¹ Htuǒrò Byacè Jesũ yě a dyélũ mǒnyēmǒthě nyěkũ- pẹlă sálẹ anẹ ná kayă dǒ a cáhtya krwǒkuǒ lǔkhyě, cáhtya dǒ Galilea kẹ tuǒdǒ vĩ Jerusalem nuótahe. Khǒnyărò, èthí htwǒhtyahó prẹkhyáathé dǒ lǔgně rò a cuǒ khyápéhó Israelphú tahe hó.

³² “Khǒnyărò pẹ héso pẹ thĩ tẹthékrũmila: Tẹ dǒ Cómarya ólyă pẹ htuǒhó ná pẹphyěpẹphuǒ dǒ- nyénu nuótahe, ³³ khǒnyărò a mẹlǒbă pẹhó pẹ hó ma dǒ Cómarya mẹ-ihǒ htwǒprẹ kăkhyě khyěthyă hó Jesũ dǒ tẹthyě hó. Pẹ ma pẹ klwĩlyă tǎkalyă dǒ pẹphyěpẹphuǒ yětahe a o hó rò a mẹlǒbă pẹhó pẹ hó. Phú ǔ rǎo dǒ Li Htuthéhtya amădu nyětótótó akũnuô a hé, ‘Nẹ ma vǎphúkhũ, yětónyèrò, vă htwǒ hó nẹphě hó.’✧

✧ 13:22 13:22 Li Htuthéhtya 89:20, Samuelè aréłó tǒba 13:14 † 13:27 13:27 Judaphú Mǒnyěduô ma bí mǒkatǒ nuôtǒnyě. ✧ 13:33 13:33 Li Htuthéhtya 2:7

⁴⁸ Bí Judaphú mătô yêtahe nîhuônó kuố hó tàyê akhênuô, êthi thêkrữ rô htuthêhtya Byacê alăangố yêtahe hó. Rô kayă đố Cômărya nwohtya hó êthi đố a ki nîbêkuố thêhtwôprê tacúprê tahenuô, a htwôka lahyă prêjêtêphú tahe hó.

⁴⁹ Byacê Cômărya alăangố yênuô, ù bè hêsodônyă luốpasícúố lố è tôkêlê hó. ⁵⁰ Manărò thyáphú ù ki męcýmęcú Paulu ná Barnaba yênuô rô Judaphú thỉ tahenuô, a nỏshyo shyakrwố prêmò đố a cồbê Cômărya rô a htwố khuklố tahe, ná prêkhủ đố a htwố khuklố đố vjkuố nuôtahe, rô a nỏcuôryă đítú pố kayă yêtahe mikuố. Rô êthi vêhtekyă Paulu ná Barnaba đố êthi kékủ. ⁵¹ Phúnúô rô Prêdônyăphú tahe thuôtăkyă hemú đố a khanyêlê. Yêma a dyêluốkyă vjkuốphú bínúô tahe ná têmátêdyă tôcô hó, mếtêhêrò êthi vjkuốphú tahenuô, a htêsú vêhtekyă êthi, rô êthi htecúốkyă đố vj Iconio. ⁵² Rô prêjêtêphú o bí Pisidia kê, vj Antioko akủ tahenuô, êthi thêkrữthêlố nyacố rô a lốbă lahyă cồ ná Thê Săsê Byacê.

14

¹ Phú êthi mếtúôhố đố vj Antioko akủnuô, Paulu ná Barnaba cuốnuố đố Judaphú tahe tềcồbêhốkủ đố a o đố vj Iconio akủ nuôtômê. Rô êthi hêbêplốphê pê ryányacố ù ná Byacê Jesú ari-akyă akhu-akhyê Judaphú ná Judaphú mătô tahe zúkanyăka êkuố êthi kanố to. ² Manărò Judaphú đố a zúe kuố to tahenuô, a ryă Judaphú mătô tahe mikuố đố a ki htêsúkyă kayă đố a zúkanyăka nuôtahe. ³ Prêdônyăphú yêthényê onyê kúlă bínúô. Rô êthi thêlêhtyanỉ Byacê Jesú đố a ki męcwố êthi akhu-akhyê, a hêsodônyă khủhă pê cồ ù. Byacê dyê êthi têmęcýă têtapa khyéthukhyéthê thỉtahe ná têprôtêpya a têmátêdyă yêtahe nuôma mắhố Byacê khyáluố athê ná têbwítêtaryê ari-akyă đố Prêdônyăphú hêsô pê ù tahe nuôma a mắlakốhố nuôprê. ⁴ Vjkuốphú bínúô tahe lựpruốkyă nyêmu, tômu rô apónidyê Judaphú, tômu rô apónidyê Prêdônyăphú tahe. ⁵ Judaphú mătô tahe ná Judaphú tahe cuốtốkuố ná êthi khuklốdukhusutủ rô hêbê plúhtuốkyă rólủ ngố ná ki męcýmęcú Prêdônyăphú tahe rô ki tá êthi ná lố pă. ⁶ Bí Prêdônyăphú tahe thêgnêhố ná ù tanê krememũmyă hó êthi akhênuô, êthi hteklya cuốkyă đố vj Lystra ná vj Derbe đố a o đố Lycaonia kê a têpốalê nuôtahe, ná khălê otavítavă bínúôtahe. ⁷ Rô êthi cuốlê hêsodônyă plehyă pê pố ù têthêkrữmila tavítavă bínúôtôpho.

Cuốmê Têmê Đố Vj Lystra Ná Vj Derbe Akủ

⁸ Bí vj Lystra akủnuô kayă khăduôdá pă đố a muốhốkủ rô a cuốcyătô o tồprê. ⁹⁻¹⁰ A onyă nỉdă Paulu hêsodônyătê bínúô. Paulu myátătă lủ rô a thêgnê ná è o ná a tềzútênyă đố a męsímêbê lủ khăduôđáyê akhu-akhyê, a êhtốhê lủ, “kahtômố” rô kayă khăduôdá yêtôprê pắkahtô cuốkăcuốhyă bínúô.

¹¹ Bí kayă bémũ myáhtye Paulu mếtêphúyê akhênuô, êthi êhtố hêbê lủ ná Lycaoniaphú angố rô a hé, “cômărya tahe klwohyălyă anê phú prêlukayă đố pềo hó.” ¹² Êthi é Barnaba amwỉ ná Byacê “Zeo” htuốrò a é kuốke Paulu

mwı ná Byacè “hema”.* Metëhërò Paulu yõ hébè éklõ ná ù akhu-akhyërò a é lů phúnuô. ¹³ Byacè Zeo a tëlühõdu nuô, a o dõ vıklõ rò Byacè Zeo a bwıdu yëtôprënuô, è ná kayă bémı tahe thézũ hyă lůtyăhtya Prëdônyăphú tahe akhu-akhyë a cwıhyăní púpñhë tahe rò a phyéhyăní tẽphõ tahe dõ tëlühõdu kadăhtũ.

¹⁴ Bí Barnaba ná Paulu nıhuõ dõ ù kírë lůtyăhtya èthı akhënuô, èthı htózë ahyeca rò, èthı klyahyănuõ dõ kayă bémı tahe aklë rò èthı éhtõ hé kayă nuôtahe, ¹⁵ “Thı cuõmephúyë metë? Pë ma kayă thyáná thı prë. Pë hyăhéso pë thı tẽthëkrũmila ari-akya prë. Pë thézũ hésoluõ pë thı ná cõbëpă tă lahyă tẽ dõ angõlasá oto nuôtahe tãmë. Pë thézũ nõcõbë thı ná Cõmarya dõ a htwõprë yëtõprë. È ma Cõmarya dõ a byálya mókhu, hekhu, htyëdutava ná tẽo dõ akũ nuôtahe lõ- plı tõprë. ¹⁶ Dõ nuõkhë ma Cõmarya plwõ lõu pwõmyëpwõcõ ná cü ù thézũ među ütë phúnuô. ¹⁷ Manárò Cõmarya dyëluõhtuõhõ ù ná a tẽkhyáthé pwõ- tõphuõ hó. A tẽkhyáthé yëtahe ma itë hérò a metëryá tahe dõ thıgnë akhu-akhyë, yëma máhõ a dyëluõ ná è o málakõ nuõhõ. A nõcütă pë thı kë, a nõthèhte tõshuõtõkhë pë thı buõhuõdı ná thõthèvèphõ tahe, a dyëtă lõbă pë thı sèesèò rò a mę thëluõphõphũ pë thı théplõ.” ¹⁸ Prëdônyăphú tahe hésũ cõ èthı báyë tadúro èthı kírë metătũsúbë kayă bémı dõ a kírë lůtyăhtya tẽ dõ èthı o yëtahe nuô azũ to.

¹⁹ Htuõrò Judaphú tahehenuô, a o dõ vı Antioko ná dõ vı Iconio rò a hyă. Thyáphú kayă bémı yëtahe ki thëhtekyă Paulu ná Barnaba, rò a ki théplõ okuõ èthı tõkyë agnënuô, a cuõilo kayă bémı tahe. Htuõrò èthı tãhtuõ Paulu ná lõ rò a tanë lahyă ná a thyëhõ rò èthı cwıhte vıkyă kyă lů dõ vıklõ. ²⁰ Manárò bí prëzũetèphú tahe hyăopõtava myá è akhënuô, a kahtõ khyëthyá rò a kaķanuõ khyëthyá dõ vıkü. Dõkhyë tõnyënuô, è ná Barnaba htecuõ dõ vı Derbe.

Paulu Ná Barnaba Kăkhyë Khyëthyá Dõ Èthı Prëzũetèplõmu Akũ

²¹ Paulu ná Barnaba hésodõnyă pë ù ná tẽthëkrũmila bí vı Derbe akũ nuô, rò ù htwõhtya élä a khõpacë. Htuõrò dõkhyënuô, èthı kaķhyë khyëthyá dõ vı Lystra ná vı Iconio ná vı Antioko dõ a o dõ Pisidia kékũnuô tahe. ²² Thyáphú prëzũetèphú tahe ki oklõsõma dõ a tẽzũtënyă akũ agnënuô, Paulu ná Barnaba dyëhëdyëre htyanı èthı, htuõto shyakrwõní èthıkhyë. Èthı ithyóithya pë ù, “Pë kírë cuõnuõ luplúbë tuõdõ Cõmarya ahtyëakékũ yënuõma pë bè cuõtalwó élä ná tẽpyátèsë thıtahe cõ.” ²³ Dõ prëzũetèplõmu tõmu ná tõmu akũnuô, Paulu ná Barnaba nwõhtya pë èthı muõprũmuõprë dõ a bè htwõ khuklõkhuklyă tahe. Rò a kwícõbë pë èthı, htuõrò a duõe sèesèò, a męhtuõ phúnuõrò a dyëtăkyă kayă yëtahe dõ Byacè dõ èthı zũe nıdyë yëtõprë a takhukũ. ²⁴ Èthı cuõplú talwókyă Pisidia kë rò èthı cuõtuõ dõ Pamphylia kékũ. ²⁵ Èthı hésodõnyă pëhtuõhõ ù tẽthëkrũmila bí vı Perga akũnuô rò èthı cuõ dıtũ põ dõ vı Attalia.

* **14:12** 14:12 Byacè Zeo ma Greekphú tahe a Cõmarya dõ adulõ ù tõprë. Htuõrò Byacè Herme ma prëthũ pë Cõmarya tahe tẽritëkyă.

²⁶ Èthi sidyání thòklyëdu bí vĭ Attalia nuô rò kăkhyë khyëthyá lahyă dô vĭ Antioko. Vĭ Antioko ma vĭ dô a dyétă Paulu ná Barnaba dô Cómarya a takhukŭ dô a kimyákikhwëní èthi dô a tÛcuôlë dônŷă ná Cómarya alăangó yënuô hó. Rò èthi mÛtuôhó tÛphyétÛmÛ yÛtahe hó. ²⁷ Bí èthi kătuŭ dô vĭ Antioko akhënuô, èthi épló prÛzÛtÛtÛ plómuphú tahe rò a hÛsodônŷă pÛlŭ èthi ná lŭ~ Cómarya mÛtŭkuôŭtÛ ná èthi nuôtahe rò Judaphú mătŭ tahe ki zŭkănyăkă kuô agnë nuô, Cómarya bâmŭhtya pÛ èthi kadă. ²⁸ Èthi onyÛkuô nyacó ná prÛzÛenyăephú thĭtahe bínuô.

15

Ŭ Sudyă Mosè A TÛthyótÛthya

¹ Kayă o dô Judakëkŭ tahe hyălyă lahyă dô vĭ Antioko rò hyă ithyóithyată prÛzÛenyăephú tahe, “Thĭ ki dŭtalí phá phú~ Mosè a tÛthyótÛthya okyă nuôto héma thĭ nĭbÛcyă tÛmÛlwŭhtekă to.” ² Paulu ná Barnaba krékryă sŭsŭ nyacó kayă yÛtahe ná tÛritÛkyă yÛtŭcô. Phúnuôrò dô tÛritÛkyă yÛ akhu-akhyë, ũ nwŭhtya Paulu ná Barnaba ná kayă o dô vĭ Antioko akŭ tahe, rò èthi tŭbÛ cuŭ myăhtyesŭ ná Prëdônyăphú ná prÛzÛtÛtÛplŭmŭ muŭprŭmuŭprÛ a khuklŭkhuklyă dô vĭ Jerusalem akŭ nuôtahe. ³ Phúnuôrò prÛzÛtÛtÛ plómuphú tahe thŭcuŭtuŭ èthi dô vĭ Jerusalem rò bí èthi cuŭ talwŭplŭbé hó Phonicia kÛ ná Samaria kÛ akhënuô, ũ hÛsoluŭ pÛ èthi ná Judaphú mătŭ tahe zŭkănyăkă kuôhó Cómarya phŭtÛnuô ari-akyă akhu-akhyë prÛzÛtÛtÛphú tahe thÛkrŭthÛlŭ lŭplĭ có pwŭ~ tŭprÛ. ⁴ Bí èthi cuŭtuŭ dô vĭ Jerusalem akhënuô, prÛzÛtÛtÛ plómuphú tahe ná Prëdônyăphú tahe ná prÛzÛtÛtÛplŭmŭ muŭprŭmuŭprÛ dô a htwŭ khuklŭkhuklyă tahe émosŭ èthi rò hÛso pÛ ũ ná tÛritÛkyă dô Cómarya mÛ dĭtŭ tÛ dô èthikŭ tahe ari-akyă.

⁵ Manárò Pharisëophú aplŭamŭ dô a zŭkănyăkă tÛ aklÛ tahe kahtò hé, “Judaphú mătŭ tahenuô a tŭbÛ dŭtalí kuô phá, htuŭrò ũ tŭbÛ hé tŭpÛkuô èthi ná èthi tŭbÛ lŭkrwŭmÛkuô Mosè a tÛthyótÛthya tahe.”

⁶ Prëdônyăphú tahe ná prÛ dô a htwŭ prÛzÛtÛtÛplŭmŭ muŭprŭmuŭprÛ khuklŭkhuklyă tahenuô, èthi okŭ khyÛlŭ rò èthi tanÛ rŭkhyÛlŭ tÛritÛkyă yÛtŭcô. ⁷ Èthi hébÛdônŷă khyÛlŭ rò anyÛ kŭlăhó nuô Petru kahtò hé èthi, “Vă puŭvyă thĭ~, thyáphú vă ki hÛsodônŷă pÛkuô Judaphú mătŭ tahe ná tÛthÛkrŭmila, htuŭto thyáphú èthi ki nĭhuŭ kuô rò zŭkănyăkă Jesŭ agnënuô, Cómarya nwŭhtya nyÛlăhó vă dô thĭklÛ nuôma thĭ thÛgnÛ dŭ hó. ⁸ Cómarya ma a myăhtye thÛgnÛlŭ ũ pwŭ~ tŭprÛ athÛplŭ. Dô a dyÛ pÛ Judaphú mătŭ tahe ThÛ SăšÛ ByacÛ akhu-akhyë, a dyÛluŭ hó ná a thÛplŭohó èthi phú a dyÛ htuŭhó pÛ ThÛ SăšÛ nuô hó. ⁹ Cómarya a tÛmyăhtye nuôma phŭtÛhÛrò, Judaphú yÛtahe ná Judaphú mătŭ yÛtahe nuôma akhŭakhyë ná lŭ tŭcô~ to. Dô èthi zŭÛenyă Cómarya akhu-akhyë a plwŭkyă èthi tÛthŭ rò a mÛmwŭplĭkyă èthi thÛplŭ. ¹⁰ Phúnuôrò, mamÛtÛ thĭ cuŭmÛ thÛplŭdu tuŭ Cómarya mÛtÛ? TÛvĭtÛzá dô pÛ yÛtahe ná pÛ muŭphÛphyÛphŭ dô~ nyÛnu tahe vĭpÛto tahenuô, thĭ cuŭ thÛzŭ nŭvĭnŭzá tuŭ ná kayă dô a zŭÛenyă tÛyÛtahe alŭ mÛtÛ? ¹¹ CuŭmÛ lahyă tă phúnuô tămÛ, dô ByacÛ Jesŭ

abwíataryě akhu-akhyě pẹ nĩbè tẹmẹlwóhteka pré pẹ zűe phúnuô. Èthĩma a nĩbè thyákuôdũ tẹmẹlwóhteka phú pẹ nĩbè nuônuô pré,” Petru hé èthĩ phúnuô.

¹² Bí Paulu ná Barnaba o dỏ Judaphú mậto tahe aklẽ akhẽnuô, Cỏmarya mẹ dítũ tẹprotẹprya a tẹmátẹdyă ná tẹmetapa khyéthukhyéthẽ tahe ná èthĩyẽ thényẽ. Bí Paulu ná Barnaba héluỏ pẹ kayă hyăokúokyă yẽtahe ná tẹritẹkyă yẽ akhẽnuô, thuôkrúkrú~ a nĩdă lahyă có. ¹³ Bí èthĩ hébèhtuỏ akhẽnuô, Jakomo hé, “Puỏvyă thĩ~, nĩdă lahyă vă hẻsuluỏ pẹ thĩ, ¹⁴ Simone Petru hẻsoplỏluỏ htuỏthẻ pẹ pré pẹ ná Cỏmarya cáhtya dyéluỏ pẹ hó a tẹmyátẹkhwenĩ yẻnuô dỏ Judaphú mậto tahe a o hó. Mẻtẻhẻrỏ dỏ Judaphú mậto aklẽ tahehenuô, thyáphú a ki htwỏhtya nĩkuỏdũ Cỏmarya atẻ agnẻnuỏrỏ, a nỏ zủkanyăka hó èthĩ hó. ¹⁵ Yẻma a thyácỏhỏ ná prẻpro tahe dỏnyă onekyă nuô cóhỏ, rỏ lisăsekũ héone,

¹⁶ ‘Dỏkhyẻ pủnuô vă ki hyă khyẻthya pả. Vă ki hyă mẻryă kạkhyẻ khyẻthya Davi ahi dỏ a tặprỏkyă yẻnuô pả. Vă ki hyă isỏthẻhtya taple khyẻthya a latặprỏ pyẻkyă yẻnuô pả. ¹⁷ Thyáphú lỏ~ prẻluhekhuphú dỏ aruỏ tahe pwỏ~ tỏprẻ ná Judaphú mậto tahe dỏ vă é htuỏhỏ èthĩ ná vẳmwỉ dỏ a ki htwỏhtya nỉlỏdũ vă tẻtahenuô, a ki hyălỏdũ dỏ vảo pả.✧
¹⁸ Byacẻ dỏ a dyẻthẻgnẻ nyẻ~ lảhỏ prẻlukayă ná tẹritẹkyă yẻtỏcỏ tỏprẻnuô, a hékyădũ phúnuô hó.’ ”

¹⁹ Phúnuô akhu-akhyẻ, Jakomo hékuỏ pỏ, “Vă tẹmyáhtye o ná Judaphú mậto dỏ a tarỉ kạkhyẻtỏ dỏ Cỏmarya a o tahenuô pẹ tỏbẻ mẻdỉdyănĩ èthĩ to. ²⁰ Pẹ tỏ rả pẹ èthĩ li, rỏ pẹ tỏ hẻtaplẻ~ èthĩ ná sẻẻ dỏ ử lủtyảhtya è ná prẻzỏ tahenuô, a mwỏplỏto akhu-akhyẻ, pẹ tỏbẻ nỏẻ èthĩ to, pẹ tỏbẻ nỏcuỏthủnĩ èthĩ ná prẻmỏprẻkhủ to, htuỏrỏ pẹ tỏbẻ nỏẻnĩ èthĩ ná tẻphủtẻlyẻ dỏ ử cithyẻ è nuỏtahe to, htuỏrỏ tẻthwi ítẻtẻ~ bẻbẻnuô, pẹ tỏbẻ nỏẻnĩ èthĩ to. ²¹ Mẻtẻhẻrỏ ử hỏ luỏhtya Mosẻ a tẻthyỏtẻthya nuỏma anyẻ~ lảhỏ. Judaphú Mỏnyẻduỏ pwỏ~ phuỏphuỏ~ nuỏ, ử hỏhtya è dỏ tẻcỏbẻhỏkũ. Alảangỏ yẻtahenuô ử hẻsodỏnyă luỏ è dỏ vặpwỏtỏvỉ akũ,” Jakomo hé èthĩ phúnuô.

Ủ Rảcuỏ Pẻ Li Dỏ Judaphú Mậto Rỏ A Zủkanyăka Jesủ Tahe A o

²² Htuỏrỏ Prẻdỏnyăphú tahe ná muỏprủmuỏprẻ dỏ a htwỏ khuklỏkhuklyă tahe ná prẻzủtẻtẻ plỏmủphú tỏmủlỏnuô, èthĩ thẻplỏtỏ dỏ a ki nwỏhtya kayă dỏ èthĩklẻ tahe rỏ nỏcuỏtỏ èthĩ ná Paulu ná Barnaba dỏ vỉ Antioko. Èthĩ nwỏhtya kayă dỏ prẻzủtẻtẻphú tahe bezủbenyă nỉdyẻ nyacỏ lủ yẻthẻnyẻ rỏ amwỉ ná Sila ná Juda. Juda yẻnuô ử épỏ lủmwỉ ná Barsabba. ²³ Èthĩ rả liyẻ rỏ a rảcuỏ pẻ prẻzủtẻtẻ plỏmủphú dỏ a htwỏ Judaphú mậto tahe, rỏ a thủcuỏ ná kayă yẻtahe. Rỏ èthĩ rả lahyă,

Pẻ dỏ a mậdũ thĩ puỏvyă Prẻdỏnyăphú yẻtahe ná prẻzủtẻtẻplỏmủ muỏprủmuỏprẻ dỏ a htwỏ khuklỏkhuklyă yẻtahe thủcuỏ pẻ thĩ tẻhẻmẻhẻryă tahe.

Pẻ thủcuỏ pẻ lỏplỉ lỏ~ pẻpuỏpẻvyă mậhỏ Judaphú mậto dỏ a o dỏ vỉ Antioko, Syria kẻ ná Cilicia kẻ yẻtahe akũ nuỏtahe a o.

24 Pê nîhuô ná kayă dö pèklè tahe cuõnuô mēdídyă thì, htuõrò hékúhékýă lö thì, ù hé phúnuô manárò èthi ma kayă dö a phyení kuõ tēthyóithya dö pèò nuòtahe mato. 25 Phúnuô akhu-akhyë pè okú hébè khyèhólú ná tēritēkyă yë ari-akyă rò pè théplòtò khyèhólú ná pè ki nwóhtya kayă dö pèklè tahe rò pè ki nõhyă dö thì o pã. Èthi ki cuõrókuõ ná pè khõbòthyó Barnaba ná Paulu dö pè mọ nidyé nyacó yēnuô thényë pã. 26 Èthi ma kayă dö a dyélyabû athéplò dö Byacè Jesũ Krístu agnè tahe. 27 Phúnuô akhu-akhyë thyáphú Juda ná Sila ki hyă héluõplò tãtẹ pẹ pọ thì ná pè rácuõ pẹ thì tēnuòtahe agnēnuòrò, pè nõhyă èthi prè. 28 Thé Săsè Byacè ná lö~ pè yētahe théplòtò khyèlú ná tēthyótēthya dö aruô tahenuô pè thézú nõvínòzá thì tōcô~ to. Pè thézú nõlúkrwõmẹ prè thì tẹ dö a lo krwõmẹ nuòtahe prè. 29 Tẹ dö a lo krwõmẹ tahe ma kryă~ ítēhèrò sèe dö ù lúhtya ná prèzo tahenuô, e lahyă tãmé, tēthwi nuòma e nı toto, tēphútèlye dö ù cithyè è nuòma e nı toto, htuõrò cuõthúcuõplá lahyă tã prēmòprèkhú tãmé. Thì ki ròbè lahyă tēyētahe hénuòma, a ki ryá dö thignè pã.

Omo-oryá oshyo-opryă lahyă dû ní~. Èthi rácuõ lahyă phúnuô.

30 Û nõcuõ prèthú tēritēkyă yētahe dö vı Antioko htuõrò èthi cuõ éoplólò prèzúkanýaká tētahe rò a dyé èthi liyētòba. 31 Liyè tòbanuô, li dö a dyéhèdyére èthi akhu-akhyë bí èthi hõ akhēnuô, a thékrũthélò lahyă có. 32 Juda ná Sila dö a mādú prèprọ yēthényēnuô, a shyakrwõ dyéhèdyére nyèkú~ lá ná prèzúenyáephú bínuô tahe. 33 Èthi onyè bínuô taplòphú htuõrò kayă dö a zúkanyáka tētahe plwõkamokaryá èthi dö ù nõhyă èthi tahe a o. 34 Manárò Sila belyă athéplò ná a ki okýă bínuô.* 35 Paulu ná Barnaba oplehyă pọ bí vı Antioko akũnuô. Èthi ná kayă dö aruô tahe ithyóithya hēsodónyă rólú ná Byacè alãangó bínuô.

Paulu Cuõpěkyă Ná Barnaba

36 Mõnyēmõthè nyèhyăhó taki rò, Paulu hé Barnaba, “Pè cuõolèkuõ khyèthya prèzúetèphú tahe dö pè hēsodónyă htuõpèhó èthi ná Byacè Cómarya alãangó nuòtahe pwõtòvı pò~, èthi atèzútènyă Cómarya nuòma a mẹ löplı kryă~ hó phútè nuô pè ká myákhyë rólú pò~.” 37 Barnaba thézú écuõní kuõ Giovanni dö ù é lú ná Marko hé yēnuô tōprè.† 38 Manárò Paulu thézú écuõní kuõ lú to, mētēhèrò a cuõmẹ kuõ htuõhó ná èthi tadúro a mēplúmehtuõ tēmẹ to, htuõto a bekyă èthi bí Pamphylia ké nuòrò a kaphekyă èthilè akhu-akhyë a tókò éníkhyë pã lú tohó a myáhtye phúnuô. 39 Paulu ná Barnaba krékryă khyèlú ná Marko khyë yēnuòma kanó~ to akhu-akhyë èthi cuõkhócuõpěkyă lú. Barnaba éní Marko rò èthi cuõdyání thòklyèdu rò htecuõ lahyă dö Cyprú klú. 40 Paulu rò a éní kuõke Sila. Rò prèzúetèphú tahenuô, a dyé tãkyă Paulu ná Sila dö Cómarya abwíataryë a tēmyátèkhwè akũ rò èthi yēthényë htecuõkyă bínuô. 41 Rò èthi yēthényë cuõnuõlè dö Syria ké ná Cilicia ké rò dyéshyodyésòhtya khyèthya prèzúetè plómuphú bínuô tahe.

* 15:34 15:34 Û rá liphá mú~ nukhè tahehenuô, ù myáhtye lisăsè yētómă opatòkuõ to † 15:37 15:37 Dó likhášhyè tahe akũnuô Prêdônyâphú Amădu 15:37 a opato

16

Timothy Cuôkrwôkuố Paulu Ná Sila

¹ Paulu cuố plehyă pố đố nyề rồ a cuốtuố đố vỉ Derbe ná vỉ Lystra. Bí vỉ Lystra akũnuô, kayă zũkanyăkatề otôprề rồ amwỉ ná Timothy. Rồ amuố ma Judaphú đố a zũenyăetề tồprề, manárồ apherồ ma Greek myécôphú tồprề. ² Prềzũetềphú đố a o lahyă bí vỉ Lystra ná vỉ Iconio nuôtahe htuthề nĩdyề nyacố lũ có. ³ Paulu thezũ êkrwôcuốnỉ Timothy akhu-akhyề, a dũtalỉ pề lũ phá.* A cuốmẹ phuyề metêherồ, Judaphú đố a o lahyă bĩnuôtahe thegnề lồplỉ ná Timothy apherồ nuôma Greek myécôphú tồprề akhu-akhyề túrồ a dũtalỉ pề lũ phá prề. ⁴ Bí êthỉ cuố nuôtôvỉ htetôvỉ akhênuô, a cuố ithyóithya htuốkyă pề lỏ hó prềzũetềphú đố a o lahyă bí vỉ nuôtahe akũ nuôtahe hó. Rồ a ithyóithya pề êthỉ phú Prëdônyăphú ná prềzũetềplômụ muốprũmuốprề khuklôkhuklyă đố a o lahyă đố vỉ Jerusalem akũ nuôtahe héklôhéma betăbetề htuốhồ tềmekyăngố nuôtahe hó. ⁵ Phũnuô akhu-akhyề, prềzũetề plômụphú tahe a tềzũtềnyă ashyo-asồ hyătố, htuốtồ prềzũetềphú tahe orốhtya ná orốhtya có pwồ- tồnyềcồ.

Paulu Myăhtyelwó Tề Bí Vỉ Troa Akũ

⁶ Bí Asia kẹkũ nuô Thề Săssề Byacề nồcuố hêsodônyă êthỉ ná Cồmarya alăangố to akhu-akhyề êthỉ cuốkhồ rồ cuốplũbếkyă ná Phrygia kẹ ná Galasia kẹ. ⁷ Bí êthỉ cuốtuố đố Mysia kẹkũ akhênuô, êthỉ yácú cuốnuô đố Bithynia kẹkũ tadúrồ Jesũ a Thề Săssề nồcuốnuô êthỉ to. ⁸ Phũnuô akhu-akhyề, êthỉ cuố talwókyă Mysia kẹ rồ cuố đố vỉ Troa akũ prề. ⁹ Bĩnuôtôthề, Paulu myăhtyelwó tềtôcồ. Rồ a myăhtyelwó ná Macedonia kẹphú tồprề hyăkahtồ kwĩthềzồ lũ, “Hyănuố mềcwố pềkuốrề pề đố Macedonia kẹkũyề.” ¹⁰ Paulu myăhtyelwó htuố tề yềyề, pề otaritaryă pënë ná pề ki htecuố đố Macedonia kẹ, metêherồ pề zũe ná Cồmarya ề pề ná pề ki cuố hêsodônyă pềkuố Macedonia kẹphú tahe ná tềthềkrũmila ari-akyă.

Lydia Htwốhtya Prềzũetềphú Đố Vỉ Philippi Akũ

¹¹ Pề o bí vỉ Troa nuô rồ pề sidyanỉ thồklyềdu rồ pề htecuố tồđề cồcố đố Samothrace klũ onỉ nuôtôpho, parồ tồnyềnuô, pề cuố plehyă pố đố vỉ Neapoli. ¹² Pề o bĩnuô rồ, pề htecuố dítúpố đố vỉ Philippi. Vỉyề tồvỉ ma vỉdu tồvỉ đố a o đố Macedonia kẹkũ rồ kayă bĩnuô tahe ma Roma a htyềphúkẹphú lỏ pwồ- tồprề có. Rồ pề o bĩnuô thuốlwỉnyănyề.

¹³ Bí Judaphú Mồnyềduồ bẻhồ akhênuô, pề htecuố đố vỉklồ rồ pề cuố dítú đố htyềklồhtũ. Bĩnuôma Judaphú tahe lẹkwícồbẻ akhălề okồle pề ne rồ pề cuố-, rồ prềmồ tahe hyăoplồ one rề lahyă bĩnuô rồ pề onyăhẻbề ná êthỉ. ¹⁴ Prềmồ đố a nĩdă pề tềhẻbề yề aklề tồprềnuô, amwỉ ná Lydia, ề ma vỉ Thyatiraphú tồprề rồ a isề ikề lỉlồthồ ngudu tahe. Ề ma prềmồ tồprề đố a cồbucồbẻ Cồmarya. Rồ thyáphú a ki zũekuố Paulu a tềdồnyăhẻbề pề ử yềtahe agnềnuôrồ, Cồmarya bắmồ pề lũthềplồ. ¹⁵ Ề ná a hiphúphyăphú ná kayă o lắkuố bí Lydia ahikũ nuôtahe plwồ lahyă anề ná htyề. Htuốrồ a ềkạ

* **16:3** 16:3 Timothy pacềkhênuô, a dũtalỉnồ phá tồ metêherồ apherồ ma myécôruồ Greekphú, Judaphú mắtồ.

pê rò a hé, “Thĩ ki dyanyăhó vă ná vă ma kayă tôprê dố a zũenyăe tặtê tôprê hỏ hẻrò thĩ bẻ kạ-olẻ tuổkuổ dố văhi,” a hé rò a étadủ pê, rò pê bẻ kạkuổ cỏ lủ.

Ủ Dốtặ Paulu Ná Sila Dố Htỏkủ Dố Vỉ Philippỉ Akủ

¹⁶ Tônyẻkhẻ bỉ pê cuổ dố tẻkwỉcỏbẻ akhẻlẻ tôpho akhẻnuỏ, pê myảhtye tặsủ ná củmuổ pacẻphủ tôprẻ, củmuổphủ yẻtỏprẻnuỏ khỉnẻkhỉnỏ o dố lủkủ rò a nẻhẻ lủ, tẻshuổtẻkhẻ dố a ki hyảhtwỏhtya dố nyẻ pả nuỏtahe ari-akyả. Dố a hẻsỏ pê ủ phủnuỏ akhu-akhyẻ abyacẻ tahe nỉbẻ ényacỏ rủ náẻkhukhyẻ cỏ. ¹⁷ A krwỏcuổkuổ Paulu ná pê tahe akhyẻ rò, aẻhtỏhtya, “Prẻkhủ yẻtahe ma Cỏmarya dố adu-ahtủ tadủ yẻtỏprẻ alulẻ tahe hỏ. A hẻsỏdỏnyả lủỏ pê thĩ ná Cỏmarya mẻlwỏhtekạ thĩ ari-akyả hỏ.” ¹⁸ A hé phủnuỏ mỏnyẻmỏthẻ nyẻhỏ rò a sủsỏdídyả nyacỏ Paulu athẻplỏ rò a tarỉ kạkhyẻtỏ lủ rò a hé khỉnẻkhỉnỏyẻ, “Dố Jesủ Krỉstu amwỉ akủnuỏ, vả nỏhtecuổkyả nẻ dố prẻmỏ yẻtỏprẻ akủ,” a hẻhtuổ tỏphuổtuổ khỉnẻkhỉnỏ yẻtỏduổ htecuổkyả dố lủkủ.

¹⁹ Bỉ pacẻmuổphủ yẻtỏprẻ abyacẻ thẻgnẻhỏ ná a lẻnỉbẻrủ klyả o pảtỏ akhẻnuỏ,ẻthỉ pủ Paulu ná Sila rò cwicuổẻthỉ dố khuklỏdu khusuhtủ tahe lẻonỉ akhẻlẻ dố klẻkủ nuỏ. ²⁰ẻthỉẻcuổ Paulu ná Sila dố Roma prẻcỉryatẻ tahe a mẻthẻnyẻ rò a héẻthỉ, “Kayả yẻtahe ma Judaphủ rò a hyảmẻ tathủtalủ lỏplỉ pê vỉkủ. ²¹ẻthỉithyỏithyatả ngỏ dố a khỏdủ ná pê tẻthyỏtẻthya alẻklỏ tahe. Pẻ ma Roma htyẻphủkẻphủ tahe akhu-akhyẻ, pê củẻ, krwỏmẻbẻ kuổcyảẻthỉ alẻklỏ yẻtahe to,”ẻthỉ hé lahỷả phủnuỏ.

²² Lỏ- kayả bẻmủ yẻtahenuỏ a htẻsủ kuổ lỏplỉ Paulu ná Sila. Phủnuỏrỏ prẻcỉryatẻ tahenuỏ, a nỏhtỏzặkyả kayả yẻthẻnyẻ hyecạ, rò a hẻtặ angỏ ná bẻmủẻthỉ ná iplỉrwỉ. ²³ Ủ mủcyẻmủcủ nyacỏẻthỉ rò dốkhyẻnuỏ, ủ dỏnuổẻthỉ dố htỏkủ, rò ủ nỏ opỏma tặtẻkyảẻthỉ ná prẻopỏ htỏ akhuklỏ nuỏtỏprẻ. ²⁴ Bỉ ngỏ hyảtuổhỏ dố prẻopỏ htỏ khuklỏ yẻtỏprẻ a o akhẻnuỏ, a dỏnuổẻthỉ dố htỏkủ dố akủ tỏtỏ rò a klỏmaẻthỉ khảduỏ ná thỏbyedu.

²⁵ Bỉ mỏnẻkhẻnuỏ, Paulu ná Sila kwỉcỏbẻ rò irỏ htuthẻhtya Cỏmarya akhẻ, kayả o dố htỏkủ tahe nỉdả lahỷảẻthỉ tẻkwỉcỏbẻ tahe náẻthỉ irỏtẻ tahe. ²⁶ Yẻtỏphuỏrỏ tanẻhtỏdỉ htyakhyẻ rò a htỏ shyonyacỏ rò lẻdỏ o htỏ khảshỷẻ yẻnuỏ a kazuổtuổ lỏ cỏ. Bủnuỏ tỏphuổtuổ, lẻdỏ o htỏ kadỏdu tahe lủmỏhtya nỉdyẻ lỏdủ anẻ. Htuỏtỏ lỏ- suplyẻtỏhtẻ dố ủ cỏma ná ủ dỏo kayả tahenuỏ, a lalyẻ htẻkyả nỉdyẻdủ lỏ anẻ. ²⁷ Bỉ prẻopỏhtỏ khuklỏ yẻtỏprẻ thẻnẻhtya rò a myảhtye ná kayảhtỏ akadả lủmỏ akhẻnuỏ, a tanẻ ná ủ dốtặ kayả tahe klyahẻplẻ lỏhỏ rò a bảhte anẻ rò a kỉrẻ sủthyẻlyạ nỉdyẻ ná anẻ. ²⁸ Bủnuỏkhẻ Pauluẻhtỏcuổ lủ, “Sủsẻ dyẻtả nẻnẻ tẻmẻ. Pẻ o lỏplỉ bỉyẻ prẻ.”

²⁹ Prẻopỏhtỏ khuklỏ nỏphỷẻhyả ủ mikỏ rò a klyanuổ dỏngủtặ tanyặtadẻ dố Paulu ná Sila a khảduỏshỷẻ. ³⁰ A mẻphủnuỏ htuỏrỏ aẻhte Paulu ná Sila dố aklỏ rò a sudyảẻthỉ, “Puổvyả thỉ-, thyảphủ vả ki nỉbẻkuổ tẻsỉplẻkạ agnẻnuỏ, vả tỏbẻ mẻphủtẻ?”

³¹ Rỏẻthỉ hẻsủ lủ, “Zủkạnyảkạ Byacẻ Jesủ yẻnuỏ, rò nẻ ná kayả dố a hyả olảkuổ ná nẻ dố nẻhỉkủ tahenuỏ, a ki nỉbẻ dủ tẻmẻlwỏhtekạ pả.” ³² Htuỏrỏ Paulu ná Sila hẻsỏdỏnyả pêẻ ná lỏ- kayả o dố lủhỉkủ nuỏtahe ná Byacẻ

alãangó. ³³ Bí nuôthêthê~ tuõ prè, prèopòhtõ khukló yètôprènuô a sìplíkyã pè èthĩ acu-ahtyã tahe, htuõrò tòphuõtuô è ná lõ~ a hiphúphyãphú nuôtahe plwõ lõ lahyã ané ná htyě. ³⁴ A ékanĩ Paulu ná Sila dõ ahi, htuõrò a dyéedyéõ pè èthĩ sèesèõ. È ná a hiphúphyãphú tahe a zũkanyãkã lahyã hó Cómarya akhu-akhyě, a thèkrũthèlõ lahyã kanó~ to.

³⁵ Dõkhyě tórõnuô, Roma prèciryatè tahe nõcuõ klyèopõ vj tahe dõ kayãopòhtõ khukló yètôprè a o. Rò a nõcuõhé prèopòhtõ khukló nuôtôprè, “Plwõhtekyã kayã nuôtahe.” ³⁶ Phúnuô rò, prèopòhtõ khukló yètôprè hèsoluõ Paulu, “Prèciryatè tahe hétãhó angó ná bèplwõhtekyã nè ná Sila akhu-akhyě, thĩ htecuõ ní hó. Cuõmõmõ lahyã ní~.”

³⁷ Manárò Paulu hèsũ klyèopõ vjphú tahe, “Pè ma Roma htyèphúkèphú tahe prè. Èthĩ sudyãcemyã hí pè tòphuõ~ to rò a cuõmũcuõpõ lõplĩ pè dõ ù tòplutòphè mèthènyě, htuõto èthĩ cuõdõtã tuõ pè dõ htõkũ có. Khõnyárò, èthĩ thézũ nõhtecuõhuô pè ẽ? Èthĩ cuõmèphúyě ma anĩ to. Roma prèciryatè yètahe tóbè hyã bíyě rò bèhyãplwõhte pè ná ané.”

³⁸ Klyèopõ vjphú tahe hèsoluõ kãkhyě pè khyèthyã tètítèkyã yě dõ Roma prèciryatè tahe a o rò bí èthĩ nĩhuõ ná Paulu ná Sila ma Roma htyèphúkèphú tahe prè akhènuô, èthĩ théisě lahyã. ³⁹ Phúnuô akhu-akhyě, Roma prèciryatè tahe hyã kwĩthézò Paulu ná Sila rò èthĩ thũhte lũ dõ htõklõ rò a kwĩthézò èthĩ ná a ki htecuõtaphã dõ vjũkũ yě. ⁴⁰ Paulu ná Sila o dõ htõkũ hte rò htecuõ dõ Lydia ahi. Èthĩ cuõmyãhtye ná prèzũtèphú tahe bínuô. Rò èthĩ dyéhèdyere htuõ ù bínuô tahe rò èthĩ htecuõkyã.

17

Dõ Vj Thessalonía Akũ

¹ Èthĩ cuõtalwókyã vj Amphipoli ná vj Apollonia rò a cuõtuõ lahyã dõ vj Thessalonía. Bí vjnuô tóvj akũnuô, Judaphú tètóbèhõ o tòmě. ² Phú Paulu lèklõ mē nĩdyé nuô, a cuõnuõ dõ tètóbèhõkũ. Judaphú a Mõnyèduô thuõphuõ lõnuô a cuõ hébèdõnyã krékryã ná kayã bémũ bínuô tahe rò a zũluõ pè ù ná lisãsě ari-akya. ³ Rò a hèsó pè èthĩ ná ù rãone lisãsě ari-akya nuôtahe rò a zũluõplõ pè ù ná Krĩstu ari-akya. Rò a hé, Krĩstu dõ Cómarya nwóhtya è ná prēmewóhtekã ù yètôprè nuõma ù mēcyēmēcũ lũ htuõpãrò a ki ihtò htwõprè kãkhyě khyèthyã dõ tètthyě pã a hèsoplõ pè ù phúnuô. Rò a hé, “Jesũ dõ vã hèsoluõ pè thĩ khõnyáyě tòprè nuõma mähó Krĩstu dõ Cómarya nwóhtya lũ dõ a ki mēlwóhtekã ù yènuô tòprè hó.” ⁴ Dõ Judaphú aklẽ tahehenuô, a zũekuõ Paulu a tètébè rò athèplò nuõkũ kuõná Paulu ná Sila. Greekphú dõ a bezũnyã Cómarya tahenuô a zũkanyãkã ékũ kuõlã èthĩ yèthènyě, htuõto prēmò dõ a mwĩdumwĩhtũ tahenuô, athèplò okuõ èthĩ yèthènyě rò a zũkanyãkã kanuõ ékuõ lã èthĩ.

⁵ Manárò Judaphú tahe thèkháthèhte èthĩ rò a cuõéplõ kayãcyě kayãricyã dõ a lè dõ klèkũ yètahe rò a nõmē tarũtapyã lõ có ù tóvj lõ có. Thyáphú èthĩ ki pũcwitarũ htenĩ Paulu ná Sila dõ kayã bémũ yètahe a mèthènyènuô, Judaphú yètahe ná kayã bémũ yètahe cuõ mēpruõnuõ Jason ahi rò nuõmyápũ

Paulu ná Sila. ⁶ Manárò èthĩ myáhtye Paulu ná Sila to akhu-akhyě a cwihte Jason ná apuõvyá Krístuphú dõ aruô tahe rò a écuõ èthĩ dõ kayã htwõ vjkhuklõkhuklyã tahe a mètènyě rò a éhtõhtya lahyã, “Kayã yětahe ma, prêmẽ tarũtapyã tẽ dõ khãlẽ pwõ~ tôpho có. Rò khõnyáyẽ èthĩ hyãtuõhõ dõ pẽ vjũ hõ. ⁷ Prẽ émosû èthĩ dõ ahikũ ma Jason hõ. Èthĩ hé lahyã ná khwídu o dõ aruô tôprẽ, rò amwĩ ná Jesũ akhu-akhyě, èthĩ hébè talwótalyẽ hõ Khwídu Caesare a tẽthyótẽthya tahe hõ.” ⁸ Dõ èthĩ hébè lahyã phúyẽ akhu-akhyě a mêtarũtapyã súсамahyã htyalõ kayã bémũ ná kayã dõ a htwõ vjkhuklõkhuklyã tahe hõ. ⁹ Thyáphú Jason ná apuõvyá Krístuphú dõ aruô tahe ki siplẽ agnẽnuô, èthĩ kwĩ Jason ná akhõ yětahe rũ, htuõrò a plwõhtecuõkyã no èthĩ prẽ.

Dõ Vj Beroea Akũ

¹⁰ Mõkhíhõ akhẽnuô, prẽzũetẽphú tahe thũcuõkyã Paulu ná Sila dõ vj Beroea. Bí a cuõtuõ dõ vjũ akhẽnuô, a cuõnuõ cócũ có dõ Judaphú a tẽcõbẽhõ akũ có. ¹¹ Judaphú o bí vj Beroea tahenuô a thẽplõhtũ myáhtyeyeklõ ná vj Thessaloniaphú thĩtahe. Èthĩ nĩdã sãprẽsãmyã nyacõ tẽritẽkyã dõ tẽthẽplõshyo akũcõ. Htuõrò thyáphú èthĩ ki thẽgnẽ tãtẽ ná Paulu a tẽhébè yẽnuõma, amã ẽ ma mato ẽ nuô a pũthẽgnẽ lahyã có lisã sã pwõnyenyẽ pwõthẽthẽ có. ¹² Èthĩ zũkanyãkã élã, htuõrò Greek myẽcõphú prẽmò dõ a mwĩdumwĩhtũ tahe ná Greekphú prẽkhũ tahe zũkanyãkã kuõ élã.

¹³ Rò bí Judaphú dõ vj Thessalonia tahe nĩhuõhõ ná Paulu hẽsodõnyã pẽ põ ù ná Cõmarya alãangõ dõ vj Beroea akũ akhẽnuô, èthĩ hyãryã kayã bémũ yětahe mikuõ rò a nõ mêtarũtapyã ù. ¹⁴ Prẽzũetẽphú tahe thũcuõ tôphuõ thũcuõkyã Paulu dõ htyẽdutavãhtũ, manárò Sila ná Timothy thẽnyẽlõ okyãpã bí vj Beroea akũ nuõprẽ. ¹⁵ Prẽ dõ a thũcuõ Paulu tahenuô, a krwõ sidyãcuõ tuõkuõ lũ thòklyẽdu dõ vj Athenia có. Rò bí èthĩ kãkhyě khyẽthya dõ vj Beroea hõ akhẽnuô, Paulu krwõmecuõnĩ èthĩ ngõ ná a ki kãhẽsõ nĩpẽ lũ Sila ná Timothy ki hyãpryãkuõ dõ lũo.

Dõ Vj Athenia Akũ

¹⁶ Bí Paulu opõ Sila ná Timothy bí vj Athenia akhẽnuô, a myáhtye prẽzõ tahe oé nyacõ bí vjũnuô akhu-akhyě a thẽplõpyẽ nyacõ. ¹⁷ Phũnuô akhu-akhyě, a hébèdõnyã krẽkryã ná Judaphú ná Greek myẽcõphú dõ a bezũbenyã Cõmarya tahe bí tẽcõbẽhõ akũ nuô, htuõto a dõnyãkrẽkryã kuõpõ ná kayã dõ a o lahyã dõ klẽkũ nuõtahe phũnuô pwõnyenyẽ~ có. ¹⁸ Thará dõ ù é, Epicureaphú ná Stoicphú tahe hébèdõnyã krẽkryã lahyã ná Paulu. Èthĩ aklẽ tahehenuô, a hé lahyã Paulu, “Kayã tẽthẽgnẽ okuõũ tôcõ~ to rò a cuõcyẽmẽ anẽ phũ prẽcyãprẽdè yẽtõprẽyẽ a cuõ hẽkryã~ ìtẽtẽ?” Tahehe rò a héke, “A thyánã a dõnyã htyẽruõkẽklõ a cõmarya tahe ari-akyã,” a hé phũnuô. Èthĩ cuõhẽtuõ lahyã phúyẽ mêtẽhẽrò a tõbí Paulu hẽsodõnyã pẽ ù ná Jesũ ari-akyã ná atẽthyẽ ihtò htwõprẽ kãkhyě ari-akyã akhẽnuô akhu-akhyě a hé lahyã phũnuô. ¹⁹ Htuõrò èthĩ écuõ Paulu dõ kayã htwõ khuklõkhuklyã tahe a o rò èthĩ cuõ okúokyã lũ bí Areopago

khôlôkhunuô, rò èthĩ sudyă Paulu, “Pê thézũ thégně kuô nẹ tẹthyóithya athě yětôcô ari-akyă. ²⁰ Tẹritẹkyă dố nẹ dôn्या yěnuô, akhóakhye nyacó dố pẹgně rò angólasá hyă phútěnuô pẹ thézũ thégněkuô,” a hé lữ phúnuô. ²¹ (Mẹtêhéro, Atheniaphú ná htyěruôkẹklồphú dố a o lahyă bínuô pwỏ~ prẹnuô, đã tẹritẹkyă oluồhtyathě khókhye hó tồcôcô hó hėnuôma, a thézũ dôn्या lahyă, a thézũ nĩdă rò a mẹlồkyădě lỏ a tẹshuốtẹkhě ná tẹyetahe ari-akyă prě.)

²² Paulu ihtò dố kayă htwỏ khuklồkhuklyă tahe lẹokú lữ bí Areopago khôlôkhu anyěhyă yěnuô rò a hé, “Vĩ Atheniaphú lỏplĩ thĩ~, bítě tồcôbèbè, vă myáhtye ná thĩ dyaduzũnyă nyacó Cómarya vă~. ²³ Mějêhéro, bí vă cuốlě dố thĩ vĩkũ akhě rò vă myá thĩ tẹcỏbucỏbẻ akhălẻ tahe akhěnuô, vă myáhtye tẹlũtyă khălẻ tồpho dố ừ rảo lữ, ‘Cómarya dố ừ thégně è to tồprẹ agnẻ’ phúnuô. Phúnuô akhu-akhyẻ, Cómarya dố thĩ thégně lữ to rò thĩ cỏbucỏbẻhtya nĩdyẻ è yětồprẹnuô, vă ki hėsodôn्या pẻ thĩ ná è ari-akyă khỏnyă.

²⁴ “Cómarya dố a byályatělyă tamỏ, sẻ, lẻ, hekhu ná tẹpwỏ~ tồcô yětồprẹ nuôma mỏkhu ná hekhu a Byacẻ hó. Rò tẹlũhỏdu dố kayă mẻ è ná atakhu tahenuô, Cómarya o bínuôtahe akũ to. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyẻ prẹlukayă ki mẻcwỏmẻkỏ Cómarya agněnuô a lo ná tồcỏ~ to, mějêhéro, anẻbyacẻ nĩdũ yěnuô, a dyẻ ừ pwỏ~ tồprẹ thẻhtwỏprẹ ná tẹthėnuốthẻhte ná tẻ dố aruôtahe pwỏ~ tồcỏ cỏ. ²⁶ Cómarya byályă prẻ kayă tồprẹ prẻ rò a nỏhtwỏhtya prẹluhekhu phú pwỏmyẻpwỏcỏ rò a nỏolỏ ừ dố hekhusỉba akũ. Anẻbyacẻ nĩdũ taritaryă one tặtẻ tẹshuốtẹkhě ná tẹkhălẻkhăbya dố prẹluhekhu phú kiokisỏ agnẻ. ²⁷ Thyáphú prẹlukayă ki myápũ lữ pả rò taryăma a ki myáhtye lữ pả kỏle a tanẻ rò a byályăhỏ èthĩ. Ki hẻklyácỏ ma Cómarya ophũnyẻprẻ ná pẻ prẻ. ²⁸ Phú kayă tồprẹ hẻtuốhỏ, ‘Dố Cómarya akhu-akhyẻrỏ pẻ ohtwỏprẻbẻ, rò pẻ kủkủrủryăbẻ,’ a hé phúnuô. Phú thĩ prẻrảngỏirỏ tahe hẻkyă nuô, ‘Pẻ ma aphủalyẻ tahe,’ a rắkyă phúnuô.

²⁹ “Phú pẻ htwỏhỏ Cómarya aphủalyẻ tahenuô, Cómarya ma athyáná rử, htẻ, mặtorỏ lỏ tahe pẻ tỏkỏ tanẻnỉ phúnuôto, Cómarya ma prẻisỏ byácyăhi tahe, prẻ htwỏ takhucyădẻ tahe byá htwỏhtya cyă è phú prẻzỏ nuôtahe mặto. ³⁰ Bí ừ thégně hí Cómarya to akhěnuô, a myá bẻkhtủphủo kyă prẹlukayă atẻthủ phúnuô tồcỏ prẻ. Manárỏ khỏnyăyěnuô, a hẻtặhỏ angỏ ná kayă pwỏ~ tồprẻ dố a o dố khălẻ bítẻ~ tồphobẻbẻ a tỏbẻ zạ lahyă anẻ rò a tỏbẻ tarỉ kắkhyẻtỏ khyẻthyă dố Cómarya a o pwỏ~ tồprẻ a hẻtuố phúnuô hó. ³¹ Mějêhéro, a beklỏbema htuốhỏ mỏnyẻmỏthẻ dố a ki cỉrya cỏcỏtẻtẻ lỏ cỏ hekhusỉba pả. Cómarya nướhtya htuốhỏ prẻcỉryatẻ tồprẻ hó. Rò a dyẻluố pẻ htuốhỏ ừpwỏ~ tồprẻ ná a tẹkhyáthẻ hó. Rò a tẹkhyáthẻyẻ ari-akyă ma mặhỏ a mẻ-ihtỏ htwỏprẻ kắkhyẻ khyẻthyă kayă nuốtồprẻ dố tẹthyẻ yěnuốhỏ.”

³² Bí èthĩ nỉhuố Paulu hėsodôn्या pẻ èthĩ ná tẹthyẻ ihtỏkắkhyẻ ari-akyăyẻ akhěnuô, tahehe rò a nyẻkruố lữ, tahehe kerỏ a hé, “Pẻ thézũ nỉhuố khyẻthyápỏ nẹ hé pẻ pẻ tẹritẹkyă yěnuô.” ³³ Yětồphuớrỏ Paulu htecuố

taphăkyă. ³⁴ Kayă tahehenuô a thêplòo lǔ rò a bóthyó ná lǔ rò a zûkanyăkă kuô tề. Prë dô a zûkanyăkatề tahe aklěnuô, amwị ná Dionysio otôprề. È ma kayă tôprề dô a otôkuô dô Areopago kayă htwô khuklôkhuklyă aplóamu tahe aklề tôprề. Htuô ná prëmò dô amwị ná Damari ná kayă dô aruô tahe zûenyăekă kuô tề.

18

Dố Vỉ Corinthia Akũ

¹ Tềhtwôhtya htuô phúyề rò, Paulu o bí vỉ Athenia nuô rò a htecuô dô vỉ Corinthia. ² Rò a cuô myáhtye tặsủ ná Judaphú tôprề dô amwị ná Aquila yề bínuô tôpho. Aquila yềnuô, a o pacễlyă dô vỉ Pontus rò è ná amể Priscilla hyătuộthể lahyă mópăprề bínuô prề. Khwídu Claudio hétặ angố ná lỏ~ Judaphú tahenuô, bẻ htecuôkyă lỏplỉ bí vỉ Roma akũyề. Dố khwỉ hétặ angố phúyề akhu-akhyềrò Aquila yề ná amể Priscilla htecuôkyă dô Itali kẹkủ rò hyătuộ lahyă bíyề prề. Rò Paulu cuô myáhtye tặsủ ná èthỉ. ³ Rò Paulu okuô ná èthỉ bínuô. Rò a mợokuô tề ná èthỉ, mệtềhêrò Paulu nuô a buôenỉ prề a thềhtwôprề ná a mệ lếthủikể thyáná mể ná vẹ thényềyề mệyềnuô prề. ⁴ Judaphú Mộnyềduô pwỏ~ phuổphuổ~ nuô, Paulu dônýăkrékryă ù bí tềcỏbẻhỏ akũnuô. Thyáphú Judaphú ná Greekphú nyệmulò ki zûkanyăkă kuô Jesũ agnềnuô, Paulu yácủ hébẻ cwinỉhtónỉ èthỉ thềplò.

⁵ Bí Sila ná Timothy o dô Macedoniakể htecuô rò a hyătuộ dô Paulu o akhềnuô, Paulu dyélyă lỏplỉ a tềshuộtềkhể dô a ki hếsodônyă pẹ ù ná tềthềkrủmila ari-akyă. Rò a khyáathề rò a hếsodônyă luổ pẹ Judaphú tahe ná Jesũ ma Krítu, è ma prề dô Cỏmarya nwóhtya lủ ná dô a ki mệlwóhtekă prềlukayă nuôtôprề hó, a hé phúnuô dô ù pwỏ~ tôprề a mềthènyề. ⁶ Manárò Judaphú tahe htếsủ pacyếishyề Paulu akhu-akhyề, Paulu htóruố tặkyă hemủ dô a hyecalọ. A htóruố tặkyă hemủ phúyềnuôma a dyéluộhỏ tềmátềdyă tôcỏ dô ù htếsủ èthỉ phúnuô. Htuôrò a hếsủ èthỉ, “Thỉ ki tuộđỏ tềpyétềkyă henuôma thỉnáthỉ nỉdủhỏ. Tềthủtềplá opả dô vắlọ to hó. Cáhtya khỏnyăyề tặplehyă nuô, vắ ki cuô hếsodônyă pẹdủhỏ dô Judaphú máto tahe aklềhỏ.”

⁷ Phúnuô akhu-akhyề, a htecuôkyă èthỉ khắlề rò a cuô okuô dô Judaphú máto dô amwị ná Titio Justo hé yềnuô tôprề ahi, rò ahi o bí tềcỏbẻhỏ khắshyềnuô. È ma kayă dô a cỏbucỏbẻhtya Cỏmarya tôprề. ⁸ Crispu ma kayă htwô tềcỏbẻhỏ akhuklỏ bínuô tôprề. È ná lỏ~ kayă dô a hyăolả kuô lủ bí ahi nuôtahe zûkanyăkă lỏplỉ Byacẻ rò kayă aruô dô a o dô vỉ Corinthia akũ dô a nỉhuổ tềthềkrủmila tahenuô, a zûkanyăkă kuô rò a plwỏkă kuô lahyă anề ná htyề.

⁹ Tôthềnuô, Paulu myáhtye tềmyálwó tôcỏ rò Byacẻ hébẻ lủ, “Thếisẻ tắmề! Okuôkyă tắ nề tềhẻbẻ tắmề! Othuôtakrủ tắmề! ¹⁰ Mệtềhêrò vắ okuộdủ ná nề, rò ù mệpyámesẻ cyắ ná nề tôprề~ to, mệtềhêrò kayă obỉ vựyề tồvỉ akũ nuôtahema prề dô a zûenyăe vắ nuôma a orốoẻ lắhỏ.” ¹¹ Phúnuôrò Paulu obỉ vỉ Corinthia nuô tóna ná lềthủộthyó rò a ithyóithya pẹ kayă bẻmự tahe ná Cỏmarya alắangố.

¹² Bí Gallio htwõ Roma khwídu dõ Akaia ké akhënuô, Judaphú tahe épló nidyé lỏ lủ rò a cuốpủ lahyã Paulu rò a thũcuố lủ dõ lécirya khãlẻ. ¹³ Èthĩ hé, “Kayã yẻtỏprẻma, kayã lẻ ilỏilyã lỏ kayã bẻmụ. Rỏ a nỏcỏbẻhtya ử nã Cỏmarya dỏ a khỏ nã tẻthyỏtẻthya nuỏtahe.”

¹⁴ Bí Paulu kírẻ hébẻhte akhënuô, Khwídu Gallio hé Judaphú thỉtahe, “Judaphú thỉ~, tẻritẻkyã yẻnuô a ki mảnyãhỏ tẻ dỏ a talwỏtalyẻ cỏ htyẻkẻ a tẻthyỏtẻthya tahe cỏbẻbẻ, vã tỏbẻ thẻplỏhtủ nỉdã dủ thỉ tẻdyaluỏhtya yẻtahe. ¹⁵ Manỏrỏ tẻritẻkyã yẻnuỏma a mảprẻ tẻhẻbẻ krẻkryã lủ ngỏ tahe nã mwỉ tahe, nã thỉ Judaphú tẻthyỏtẻthya nỉdủ tahe prẻ akhu-akhyẻ, thỉ tỏbẻ cirya nỉdyẻdủ thỉtẻ prẻ. Vã ma kayã dỏ a htwõ pẻ ử prẻcirya tẻritẻkyã phuyẻnuô tahe agnẻnuô mỏto.” ¹⁶ Rỏ a vẻhtẻkyã Judaphú tahe dỏ lécirya khãlẻ yẻnuô aklỏ. ¹⁷ Htuỏrỏ èthĩ pwỏ~ tỏprẻ pủma tẻcỏbẻhỏ khuklỏ Sostheno yẻ, rò a mủ lủ dỏ lécirya akhãlẻ yẻnuô anyẻhyã cỏ tadủrỏ Khwídu Gallio hẻtỏtủ mẻtỏtủ èthĩ tỏcỏ~ to.

Paulu Kạkhyẻ Khyẻthya Dỏ Vỉ Antioko

¹⁸ Paulu oplehyã mỏnyẻmỏthẻ nyẻkủ~ lỏ pỏ bí vỉ Corinthia akủnuô, htuỏrỏ a htecuỏkyã prẻzủtẻphủ bínuô tahe alẻ. A sidyánỉ thỏklyẻdu rò a htecuỏ dỏ Syria ké. Rỏ a htecuỏ tỏnã Priscilla nã Aquila. Bí a htya sidyã tyahỉ thỏklyẻdu to nuô, a byã lyanỉ anẻ dỏ Cỏmarya a mẻthẻnyẻ bí vỉ Cenchrea akủnuô rò a icỉkyã akhuluỏ. ¹⁹ Èthĩ cuỏtuỏ dỏ vỉ Epheso rò a bekyã Priscilla nã Aquila bínuô. A cuỏnuỏ dỏ tẻcỏbẻhỏkủ rò a cuỏ hébẻdỏnyã krẻkryã nã Judaphú tahe. ²⁰ Judaphú tahe kwỉthẻzỏ lủ nã a ki onyẻ pẻkuỏpỏ èthĩ bínuô tadủrỏ a củto. ²¹ Manỏrỏ bí a htecuỏ hỏ akhënuô, a hékyã èthĩ, “A ki tỏ Cỏmarya athẻplỏ hérỏ vã kạkhyẻ kuỏ khyẻthya dỏ thỉo pỏ.” A hé htuỏrỏ a htya sidyã thỏklyẻdu bí vỉ Epheso akủnuô rò a htecuỏkyã. ²² Bí a cuỏtuỏ dỏ vỉ Caesarea akhënuô, a htya dỏ vỉ Jerusalem rò a htya hẻmỏhẻryãkyã prẻzủtẻ plỏmủphủ bínuô tahe, rò a lya dỏ vỉ Antioko.

²³ A lya o bínuô taplỏtaplyáphủ rò a htecuỏkyã khyẻ. A cuỏlẻ bí Galasia ké nã Phrygia kẻkủnuô tỏpho htuỏ tỏpho. Htuỏrỏ a cuỏ dyẻshyodyẻsỏhtya pẻ prẻzủtẻphủ o bínuô tahe ahẻare.

Apollo Mẻtẻ Dỏ Vỉ Epheso Akủ Nã Vỉ Corinthia Akủ

²⁴ Judaphú dỏ amwỉ nã Apollo otỏprẻ. A opacẻlyã dỏ vỉ Alexandria, rò a hyã dỏ vỉ Epheso. È ma kayã hébẻcyãhẻbẻdẻ lỏ tỏprẻ. Htuỏto lisẻsẻ a tẻrỏmỏrỏdyã tahe~ ma a thẻgnẻplỏplủ lỏ cỏ. ²⁵ Ử ithyỏithyanỏ htuỏhỏ è nã Byacẻ aklyãaklỏ tahe hỏ. Htuỏrỏ a thẻplỏshyo dỏnyỏpẻ nyacỏ ử, htuỏrỏ a ithyỏithya tẻtẻ pẻ nyacỏ ử nã Jesủ ari-akyyã tahe. Manỏrỏ a thẻgnẻ prẻtủ Giovanni a tẻplwỏhtyẻ ari-akyyã tỏcỏtuỏ prẻ. ²⁶ A cáhtya hébẻkhủhả dỏ tẻcỏbẻhỏ akủ. Bí Priscilla nã Aquila nỉhuỏ a tẻhẻbẻ akhënuô, a éka lủ dỏ ahi. Thyáphủ è ki thẻgnẻhyã tẻtẻ klỏlỏpỏ nã a khãlẻlyẻ yẻnuỏrỏ, Priscilla nã Aquila hẻluỏ pẻ pỏ lủ nã Cỏmarya aklyãaklỏ tahe.

²⁷ Bí Apollo thẻzủ cuỏ dỏ Akaia ké akhënuô, prẻzủtẻphủ bí vỉ Epheso nuỏtahe mẻcwỏ pẻ lủ nã èthĩ atẻrỏli dỏ a dyẻshyodyẻsỏhtya prẻzủtẻphủ dỏ a o dỏ Akaia kẻkủ nuỏtahe. A rỏcuỏnỉ pẻ èthĩ li phuyẻ mẻtẻhẻrỏ thyáphủ

Û ki êmôsûryá Apollo agněnuô prê. A cuôtuõ bínuô rò a htwöbwíhtwötaryë pényacò kayá dõ a htwökaḥó prèzûetèphú dõ Cómarya abwíataryë akhu-akhyë prê nuôtahe agně có. ²⁸ Mètèhèrò, a tètèbèdônyá krékryá ù tahenuô a oná tètèpropryashyosò, htuôto a zûluôbè pè ù lisásè khyáathé tahe ná Jesù ma Krístu, htuôto Jesù ma prè dõ Cómarya nwóhtya lû ná a ki mëlwóhtekā prèlukayá akhu-akhyë, a kré pèkyá lõ Judaphú tahe dõ kayá tôplutôphè a mètènyë.

19

Paulu Cuõ Dõ Vĩ Epheso

¹ Bí Apollo obí vĩ Corinthia akũ akhěnuô, Paulu cuõtalwókyá Galasia ké ná Pisidia ké, rò a cuõtuõ dõ vĩ Epheso akũ. A myáhtye ná prèzûetèphú tahe bí vĩ Epheso akũnuô. ² Rò a sudyá èthĩ, “Bí thĩ zûenyáetè akhěnuô, thĩ nĩbè htuõkuõḥó Thé Sásè Byacè ẽ?”

Rò èthĩ hēsũ lũ, “Pè nĩbè nókuõ hító. Htuõrò Thé Sásè Byacè o hēnuõ~, pè nĩhuõnó kuõ có ù tôphuõ~ to.”

³ Paulu sudyá èthĩ, “Ki mephúnuôrò thĩ plwõnó lahyá htyë phútè tôcôtè?”

Rò èthĩ hēsũ lũ, “Pè plwõnó prê Giovanni plwõ pè nuô prê.”

⁴ Rò Paulu hé pè èthĩ, “Giovanni plwõ pè kayá dõ a za nĩdũ ané hó nuôtahe agně prê. A hé kayá nuôtahe ná zûkanyáka prè dõ a kírè hyá dõkhyë yěnuô tôprè ní~, è ma Jesù hó.” ⁵ Èthĩ nĩhuõ a hé pè èthĩ phúyè rò, èthĩ plwõ lahyá ané ná htyë dõ Byacè Jesù amwĩ akũ. ⁶ Bí Paulu behtya atakhu dõ èthĩlõ akhě, Thé Sásè Byacè hyálya dõ èthĩlõ rò dõ Thé Sásè Byacè akhu-akhyë èthĩ hēbèhtengõ dõ a khókhye tahe rò a hēsodônyá pè lahyá ù ná Cómarya alãangõ tahe. ⁷ Lõ~ plĩ nuôma a o shyéthényë prê.

⁸ Paulu cuõnuõ dõ tètècóbèhõkũ rò a hēbèdônyá khũhã ná kayá bémũ bínuô thuõlẽ akũ. Paulu hēbèdônyá krékryá èthĩ, Cómarya ahtyèké ari-akyá rò a htónicwinĩ lã èthĩ athéplò. ⁹ Manárò tahehenuô a khãlèduõ rò zûe kuõũ to. Rò a pacyèishyë lahyá Byacè aklyáaklõ dõ ù dyéluõ yěnuô dõ kayá tôplutôphè mètènyë có. Phúnuô akhu-akhyë, Paulu htecuõ taphãkyá ná èthĩ. Rò a éní a khõpacè tahe rò pwõnyěnyë~ è ná a khõpacè tahe cuõ hēbèdônyá rólũ dõ ù é ná Thará Tyranno lèithyótè khãlè nuôtôpho. ¹⁰ Rò a cuõ mērõkuõ tètè bínuô nyëna. Phúnuôrò lõ~ Judaphú ná Judaphú mato tahe dõ a o dõ Asia kékũ tahe nĩhuõnó kuõ Byacè alãangõ.

Sceva Aphúprèkhũ Tahe Větemyákuõ Khĩnékhĩnõ

¹¹ Cómarya dyé Paulu ki mē tètèprõtèprya dõ adu-azã tahe. ¹² Phúnuô akhu-akhyë, Paulu nõe nĩdyé a khuhtõphú tahe ná a ikèphú dõ a lécõtãtũbí dõ nyë dõ a nõenó nĩdyé htuõḥó tahenuô, ù ki phyecuõ dõ kayáswíkayásè tahe a o, ná khĩnékhĩnõ mēbè lũ tahe a o hēnuô, a tètèswítèsè sımèkyá có. Htuõrò khĩnékhĩnõ tahe hteklya taphãkyá lõplĩ có.

¹³ Judaphú dõ a lěvèhtekyá khĩnékhĩnõnuô a o tahe. Èthĩ pũ vèhtekyá kuõ khĩnékhĩnõ ná Jesù amwĩ. Èthĩ hé khĩnékhĩnõ tahe, “Jesù, dõ Paulu hēsodônyãní lũmwĩ yètôprè akũnuô, vã nõhtecuõkyá thĩ,” a vèhte kuõ

phúnuô. ¹⁴ Judaphú prëlütýä khukló dô amwı ná Sceva hé yëtôprënuô, a phúprëkhü o thuôthyótôprë. Aphú yëtahe nuôma a pü vëhte lahyä khinëkhinë phúnuô tahehó. ¹⁵ Manárò khinëkhinë hésû êthı, “Jesü ma vã thëgnë. Paulu ma~ vã thëgnëgnë. Manárò vã thëgnë thı to. Thı ma üpë?” ¹⁶ Kayä dô khinëkhinë mebë è yëtôprënuô, a pãhtya dô êthılo rò a vúpëkyä lö êthı. Phúnuôró khinë mebësë ényacó êthı rò êthı klyachte khäklö lö lahyä dô hitaklö.

¹⁷ Lö~ Judaphú ná myécôruô Greek myécôphú dô a o bí vı Epheso akü nuôtahe nıhuô löplı tëmëhtwöhtya ané yëtôcô. Rò êthı thëisë löplı có rò êthı beduzünyä, rò htuthëhtyanı lahyä Byacë Jesü amwı. ¹⁸ Prëzütëphú tahe hyäröhyäélä dô Paulu o rò êthı hyä ólyanuölyä lahyä dô kayä tôplutôphë a mëthënyë, htuôró êthı dyéluöhtya lahyä a tëmëmümyáricyá dô êthı mëhtuöhó nuôtahe. ¹⁹ Kayä yëtahe aklënuô, tahehe rò a htwö khinëkhinë Thará rò a phyëhyänı lahyä ali dô a cuóthyónı kuö tëmëyë dô ülo ari-akyä nuôtahe rò a hyä isúúkyä ná mi dô kayä tôplutôphë a mëthënyë. Êthı dyámyä lö~ li yëtahe angünuô, a tã rüzye nyäthó khälécó. ²⁰ Dô Cómarya tëprötëprya oluöhtya dô klyá phúyë akhu-akhyë, Cómarya alãangó luöpası cuólyãhtya pö rò a duhtyahtühtya plehyä pö dô nyë.

Tësúsá Ohtya Dó Vı Epheso Akü

²¹ Tëmë-ané phúyëtahe htuôró Paulu dyalyä athéplò ná a ki lëcuörwó Macedoniaké ná Akaia ké rò a ki cuótalwó dô vı Jerusalem pä. Htuôró a hé, “Vã cuóhtuö dô vı Jerusalem rò vã bè cuó plehyä pö dô vı Roma pä.”

²² Bí a cuó okuö taplöphú bí Asia ké akhënuô, a nõcuó Timothy ná Erasto dô a mëcwó lü yëthënyënuô dô Macedoniaké.

²³ Bínuôkhë, dô ü züë Byacë Jesü aklyáaklö akhu-akhyë, tëpyátësë du~ tôcô ohtya dô vı Epheso akü. ²⁴ Prëlöřü dô amwı ná Demetrio hé yëtôprënuô, alöabyãhtya Byacë muö Artemi* tëlütýähiphú dô a lö ná rü tahe rò prëmëtëphú tahe nıbwínıtaryë kuö nyacó ná tëphyétëmë yë akhu-akhyë có. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyë a éplö löplı a prëmëtëphú tahe ná prëmëtëphú dô atëmë thyáná lü dô aruô tahe rò a hé êthı, “Puövyä thı~, pë duzãhtyathë pré ná pë tëphyétëmë yëtôcô akhyë pré nuôma thı thëgnë dühó. ²⁶ Paulu héyë tôprënuô a mëkryá~ ítë nuôma thı myãhtyenıhuö lödühó ná thınë hó. A cuó ilo-ilyá pyé lö ü ná cómarya dô kayä byá ná atakhu tahenuô, cómarya má taki~ to, a hé phúnuô. Rò a ilo-ilyá nı ényacó ü tú kayä obı vı Epheso aküyë tahenuô máto, a phü~ ilo-ilyá nılö cóhó Asia ké tôkélë cóhó. ²⁷ Phúnuôró, thëisë ná pë tëphyétëmë yë pyëkyä. Htuöto vã bèzö ná päma ü dyaduzünyä kuö pä byacë muö Artemi a təcóbëhó to. Asia ké tôkélë ná hekhusıbalö cóbëhtya löplı Artemi. Vã bèzö ná byacë muö Artemi amwı luöhtyëluöké yënuô, päma a símëkyä he.”

²⁸ Prëmëtëphú yëtahe nıhuö tëhëbë yëtahe rò êthı thëplòdu kanó~ to, rò êthı éhtöhtya lö, “Epheso Byacë muö Artemi yëtôprë ma a taryëdutaryëhtü

* **19:24** 19:24 Thyáphú Greekphú tahe ki phúóë pä agnënuô, êthı lühtya lahyä Byacë muö Artemi.

nyacó!” ²⁹ Tètathũtalũ ohtwöhtya rò a pasıcuố lỏ có tởvỉlỏ có. Kayă bẻmụ pủma Macedoniaphú Gaio ná Aristarko đố a cuố nỉkhỏnỉthyó kuỏnả Paulu yẻthẻnyẻ. Rỏ ừ cwicuố ẻthỉ đố ừ lẻdyẻluố tẻlavilavỏ akhẻlẻ bí vỉkủnuỏ. ³⁰ Paulu thẻzủ cuố dyẻluố anẻ đố kayă bẻmụ tahe a mẻthẻnyẻ tadủrỏ prẻzủtẻphủ tahe dyẻcuố lủ to. ³¹ Paulu a khỏbỏthyó đố a htwỏ Asia kẻ khuklỏkhuklyả nuỏtahe cóbẻbẻ, a nỏthủhyả tẻritẻkyả đố lủ rỏ a kwỉthẻzỏ lủ ná nỏhyả dyẻluố tả anẻ đố ừ lẻlavilavỏ akhẻlẻ yẻnuỏ tẻmẻ a hẻluố cuố kuố lủ phủnuỏnuỏ.

³² Bínuỏakhẻ, kayă đố a hyảoplỏ lahyả bínuỏ tahe mẻsủsủsủsủ takruỏtakrẻ rò tởprẻ tởcỏcỏ- a ẻhtỏẻmỏ lỏ lahyả. ẻthỉ hyả oplỏoplủlỏ lahyả bínuỏ ná tẻritẻkyả matẻ- nuỏ a thẻgnẻ nỉdyẻ lahyả anẻto tahenuỏ, a phủ kỉrẻ lỏ có pwỏprẻ có. ³³ Judaphủ tahehenuỏ a nỏhte Alexandro đố kayă bẻmụ a mẻthẻnyẻ, rò kayă bẻmụ yẻtahe hẻ lủ ná hẻbẻ mỏ pẻ. Rỏ Alexandro zỏhtya atakhu rò a nỏothuỏ ẻthỉ. Rỏ a hẻluỏplỏ pẻ kayă bẻmụ yẻtahe ná tẻmẻhtwỏhtya anẻ yẻtahe. ³⁴ Manárỏ bí ẻthỉ thẻgnẻhỏ ná ẻ ma Judaphủ tởprẻprẻ akhẻnuỏ, ẻthỉ ẻhtỏhtya rỏlỏ lủ rỏ a hẻ lahyả, “Epheso Byacẻ muỏ Artemi nuỏma ataryẻdu nyacó! A ẻhtỏhtya yẻnuỏ, anyẻnuỏ a phủ- o có nyẻmủcỏ.”

³⁵ Đốkhyẻ rò vỉ a prẻrẻli yẻtởprẻ nỏothuỏ kayă bẻmụ yẻtahe, rò a hẻ ẻthỉ, “Vỉ Ephesophủ lỏ- plỉ thỉ-, ừ pwỏ- tởprẻ thẻgnẻ ná pẻ vỉ Ephesophủ tahema prẻ đố amyảakhẻ Byacẻ khwỉmuỏ Artemi tẻlủhỏdu ná lỏsẻsẻ đố a o đố mỏkhu latả nuỏtỏmẻ nuỏma ừ thẻgnẻ lahyả có pwỏ- tởprẻ có. ³⁶ Ừ htẻbỉmẻbỉ pẻcyả ná tẻritẻkyả yẻtahe tởprẻ- to. Mẻphủnuỏrỏ, thuỏthủ- thỉ tỏ o lahyả rò thỉ lo mẻbỏmẻbye hỉto. ³⁷ Kayă đố thỉ ẻhyả lủ bỉyẻ tahe nuỏma kayă đố a pủphezẻplẻphe ừtẻ đố tẻlủhỏdu akủ nuỏtahe ná a pacyẻishyẻ pẻ byacẻ muỏ nuỏtahe mỏto. ³⁸ Demetrio ná a prẻmẻtẻphủ yẻtahenuỏ, a ki thẻzủ be tẻthủ ừ tởprẻprẻ hẻrỏ anỉ prẻ. Mẻtẻhẻrỏ tẻciryahỏ bảmỏ prẻ, htuỏrỏ ashủkhẻ tởprẻ ná prẻciryatẻ tahe hyả tỏ lahyả bỉyẻ prẻ. Bítẻ- tỏmụ bẻbẻ, a ki dyahtya ừtẻthủ đố kayảdu-o, rò a ki thẻzủ hẻbẻ ừ ná kayảdu hẻnuỏma anỉ prẻ. ³⁹ Manárỏ tẻciryả đố arủo ki okhỏ pỏdủ hẻrỏ, ẻthỉ tỏbẻ ciryả bí khwỉ lẻklỏ ẻokủ htyẻphủkẻphủ akhẻnuỏ. ⁴⁰ Tẻhtwỏhtyahỏ anẻ yẻtỏnyẻ akủnuỏ, pẻ thẻisẻ ná Romaphủ tahe betẻthủ đố pẻlỏ rò a ki hẻ pẻ ná thỉ mẻduhtya tẻsủsủsủsủ phủnuỏ. Tẻsủsủsủsủ htwỏhtyađu phủyẻnuỏma, pẻ hẻbẻsỉplẻcyả nỉdyẻ pẻnẻ tởcỏ- to. Tẻsủsủsủsủ htwỏhtya ná tẻritẻkyả ỉtẻnuỏ, pẻ hẻsủluỏcyả pẻ ná ừ tởcỏ- to.” ⁴¹ A hẻhtủ phủyẻ rò, a plwỏkảkyả lỏ kayă bẻmụ yẻtahe.

20

Paulu Cuốpỏ Đố Macedoniakẻ Ná Greece Kẻ

¹ Bí tẻsủsủ othuỏ htuỏhỏ akhẻnuỏ, Paulu ẻplỏ prẻzủtẻphủ tahe rò a dyẻhẻdyẻre ẻthỉ, a hẻmỏhẻryảkyả ẻthỉ htuỏrỏ a htecuố đố Macedonia kẻkủ. ² Bí a cuỏrwỏ đố o bí klyỏlỏ tahe akhẻnuỏ, a dyẻhẻdyẻre cuố ẻpẻ lả ừ. Htuỏrỏ a cuố plehyả pỏ đố Greece kẻ. ³ A cuố bínuỏ thuỏlẻ htuỏrỏ a o taritaryảhỏ anẻ ná a ki htecuố đố Syria kẻ ná thỏklyẻdu tadủrỏ a thẻgnẻ ná

Judaphú tahe kre mệthyê lữ akhu-akhyê, a belya khyêthyá athêplò ná a ki kanuô cuôtalwó khyêthyá Macedoniaké ná akhăduô. ⁴ Vỉ Beroeaphú Pyrrho aphúkhũ Sopater ná vỉ Thessaloniaphú Aristarko ná Secundo, htuôrò vỉ Derbephú Gaio, ná Timothy, ná Asia kẹphú Tykico ná Trophimo tahe krwôcuô kuôná lữ. ⁵ Êthĩ cuôopôrê pẹ dổ vỉ Troa akũ. ⁶ Pwê khómũ sôđô huômútapho htuôhòhóná, pẹ htyasidyánĩ thòklyêdu bí vỉ Philippi nuô rò pẹ hyămyáhtye ná êthĩ dổ vỉ Troa. Pẹ hyă dổ klyálo nuô a o có nyăthê có. Rò pẹ hyă onyê bínuô thuôthyótônyê.

Paulu Cuôolêkuô Prêzũetêphú Tahe Dổ Vỉ Troa Anolố Tôphuô

⁷ Bí mọkatò mọhê akhênuô, pẹ oplóotỏ khyêthyálũ ná ki ibikyê khómũ agnê. Parôpă nuô Paulu kírê htecuôhó akhu-akhyê a hébê tuố có kayă bémũ yêtahenuô dổ mọnekhê có. ⁸ Hidókũ dổ akhutôtỏ bí pẹ lẹokúnĩ lữ akhălê nuô, ừ isĩlĩ élă mi. ⁹ Pacê prêkhũ phúthêphú dổ amwĩ ná Eutyko héyê tôprênuô a onyăo dổ kadăphúkhu. Paulu dôn्या nyênyacó rò Eutyko omyêkhă rò a omyênĩ hyălă. Yêtôphuôrò a odổ hikhu thuôttôtỏ rò a lată tuốđổ hekhu. Bí ừ cuố phyáhtya lữ akhênuô, a thyêhó. ¹⁰ Rò Paulu hítă dổ hilê rò a ngòtă phyábủ lữ rò a hé, “Bèzò tămê. A htwôprêpă prê!” ¹¹ Htuôrò a kahtya khyêthyá dổ hidókũ rò a htya-ibikyê khómũ rò a ki etổttỏkuố tẹ ná prêzũetêphú tahe. A hébênuyê tỏkuố ná êthĩ tuốđổ mọlibũ rò a htecuôkyă no prê. ¹² Êthĩ kạthũ pacê prêkhũphúthê Eútychus yê dổ ahi. A htwôprê păprê akhu-akhyê, a mọkhyê nyacó êthĩ thêplò.

Paulu Odổ Vỉ Troa Rò Htecuố Dổ Vỉ Mileto

¹³ Paulu mekyă pẹ ná cuôsidyá thòklyêdu rò htecuố rẹ dổ vỉ Asso nuô, rò Paulu ki cuố sidyá kuố pẹ bínuô pă. Mệtêhênuô è rò a ki cuố ná akhăduô dổ khòkhu tôkyê pă. ¹⁴ Pẹ myáhtyesủ lữ dổ vỉ Asso, rò pẹ sidyácuố rỏlũ thòklyêdu dổ vỉ Mitylene. ¹⁵ Pẹ sidyá cuố thòklyêduyê rò parổ tónyênuô, pẹ cuốtuố dổ Chio klủ. Dổkhyêtônyê rò pẹ cuốtuốke dổ Samo klủ. Dổkhyêtônyê pỏ rò pẹ cuốtuố dổ vỉ Mileto. ¹⁶ Thyáphú teshuôtêkhê ki lỏkyăđê tă bí Asia kẹkũ yê tămênuô, Paulu dyalya athêplò ná a ki cuố talwókyă vỉ Epheso. Ki aryánĩ rò Paulu thézũ cuốtuố pryălê kuố Pentecostopwê ashuôakhê bí vỉ Jerusalem akũnuô.

Paulu Hébê Ná Vỉ Epheso Prêzũetêplómũ Muốprũmuốprê Khuklỏkhuklyă Tahe Dổkhyêlố Tôphuô

¹⁷ Bí Paulu obĩ vỉ Mileto akhênuô, a mehyă prêzũetêplómũ muốprũmuốprê dổ a htwô khuklỏkhuklyă rò a o lahyă dổ vỉ Epheso akũ nuôtahe dổ a o. Rò a hé êthĩ ná a ki hyă myáhtye tặsủ lữ bí vỉ Mileto akũyê. ¹⁸ Bí êthĩ hyătuốhó akhênuô, Paulu hé êthĩ, “Cáhtya bí vă hyătuốlủ dổ Asia kẹ nuôtônyê tặplehyănuô, vă ihtôonyă tởnă thĩ phútêphútênuô thĩ thêgnê htuôđũhó. ¹⁹ Bí vă myáhtyebê có ná tẹpýátèsê dổ Judaphú tahe kre mệmyáricyă có vă akhênuô tadúro vă yỏ mệtê dổ Cómarya agnê akhu-akhyê vă bè mệthêhtyê tặ có. Htuốto vă bè shyalya tadũ có vă thêplò. ²⁰ Thĩ thêgnêđũhó ná tẹhêsodôn्या tồcôcô dổ a ki htwôhtya tẹmewố dổ thỉgnê hênuô, vă mệbímeuốkyă ná tồcô to. Rò dổ kayă bémũ aklê bèbê,

dố thĩhithĩphyã akũ bèbè, vã ithyóithya pẹ htuồhố thĩ hó. ²¹ Judaphú tahe bèbè, Judaphú máto tahe bèbè, vã hétãssố nyacố òthĩ nyẽmulố, zã nĩdũ lahyã thĩnẻ rò zũkanyãkã kuố lahyã Byacẻ Jesũ, vã hé pẹ òthĩ phũnuô nuô.

²² “Khõnyãyẻ, vã nĩdã Thẻ Sãssẻ Byacẻ angố rò vã ki cuố đố vỉ Jerusalem. Bĩnuôpãrò tẻ kĩrẻ mẻ-anẻ ná vã phũtẻphũtẻ pãnuô, vã thẻgnẻto. ²³ Vã thẻgnẻ prẻ tồcồcồ~ tuố, đố vỉ pwốtỏvỉ akũnuô, Thẻ Sãssẻ Byacẻ dyẻrỏ vã ná ừ bẻ cồklỏma vã pã, rò prẻ mẻpyãmẻsẻ vã tahenuô, a opố onẻhố vãklyã hó. ²⁴ Manãrỏ thyãphủ vã ki mẻhtuốkyã tẻmẻ đố Byacẻ Jesũ dyẻlyãkyã vãyẻ agnẻnuô, vã dyadu thẻlỏ nĩdyẻ pã có vã thẻplỏ htwỏprẻ yẻnuô to hó. Tẻmẻ đố a nỏmẻ vã yẻtahe nuôma mấhố vã bẻ khyã vãthẻ ná Cỏmarya abwĩataryẻ a tẻthẻkrũmĩla yẻ ari-akyã yẻnuô hó.

²⁵ “Khõnyãyẻ vã thẻgnẻhỏ ná lỏ~ thĩ đố vã hẻsodỏnyã pẻhtuố lỏhỏ ná Cỏmarya ahtyẻakẻ ari-akyã yẻtahe nuô, cáhtya khõnyãyẻ tặplehyã nuô thĩ myãhtye pã vã tỏprẻ~ to hó. ²⁶ Phũnuô akhu-akhyẻ, yẻtỏnyẻ, vã ki hẻluố thẻgnẻ tặtekyã pẻ thĩ ná lỏ~ thĩ yẻtahenuô, thĩ ki thẻhtwỏprẻ pyẻkyã tỏprẻprẻ kihẻnuôma vã tẻthủ mả pãto hó. ²⁷ Mẻtẻhẻrỏ lỏ~ tẻ đố Cỏmarya taze-one tahenuô, vã đốuốđỏbỉ ná tồcồ~ to. Vã hẻsothẻgnẻ pẻ htuốlỏhỏ thĩ hó. ²⁸ Myãkhwẻ nĩdyẻdũ lahyã thĩnẻ rò myãkhwẻ nĩdyẻ lahyã lỏ~ thĩmỉ đố Thẻ Sãssẻ dyẻtặkyã pẻ thĩ đố thĩ bẻ myãkhwẻnỉ yẻnuô tahe nỉ~. Htwỏ lahyã prẻkyẻthĩmỉphủ đố a myãkhwẻnỉ athĩmỉ yẻtahe nuô tahe nỉ~. Myãkhwẻnỉ lahyã Cỏmarya a prẻzủtẻ plỏmủphủ đố aphủkhủ iprỉkã htuốhỏ ná athwi nĩdũ yẻnuô nỉ~. ²⁹ Vã htecuốkyã htuốhỏ pãnuô, vã thẻgnẻ ná kayã đố a thyã ná htwĩmỉ đố acyẻahã tahe ki hyãnuố đố thĩklẻ pã, rò a ki nuốmẻbẻsẻ lỏ thĩmỉ muốmủ yẻtahe pã. ³⁰ Rỏ đố thĩklẻnuô kayã ki oluốhtya tahehe pã. Rỏ thyãphủ òthĩ ki ilỏĩlyã cuốnỉ prẻzủtẻphủ tahe agnẻ nuôrỏ, a ilolahỏ cuố òthĩ pã. ³¹ Phũnuô akhu-akhyẻ, rỏryẻnỉ lahyã thĩnẻ nỉ~. Rỏ vã ithyóithyanỉ thĩ mỏkhỉkhỉ mỏsẻklẻklẻ thuốna akũ có. Htuốto pwỏ~ phuốphuố~ vã mẻthẻhtyẻtặ đố thĩgnẻ ẻnyacỏnuô thẻnẻhtyabẻ lahyã đũnỉ~.

³² “Khõnyãyẻ, vã dyẻtặkyã thĩ đố Cỏmarya a tẻmyátẻkhwẻ akũ ná abwĩdu-ataryẻhtủ a tẻritẻkyã yẻnuô akũ hó. A tẻritẻkyã yẻnuô a mẻduhtyahtủhtya cyã thĩ rò a ki dyẻ thĩ ucẻtazẻ đố a bedwỏ one pẻ ná a kayãssẻ lỏ~ plỉ yẻtahe agnẻ nuô pã. ³³ Rủ bèbẻ, htẻ bèbẻ, hyecã lẻkủlẻthyã bèbẻ, vã thẻzủthẻlỏ nỏkuố ná ừtẻ tỏprẻ~ to. ³⁴ Lỏ~ tẻ đố vã ná vã khỏbỏthyỏ lobẻ tahenuô, vã mẻcwỏ nĩdyẻdũ ná vãnẻ nuôma thĩ thẻgnẻ lỏđũhỏ. ³⁵ Thyãphủ pẻ ki mẻcwỏ bẻkuố kayã đố a hẻcẻrecẻ tahenuỏrỏ, vã mẻ byãbủ pẻlỏ htuốhỏ thĩ pwỏ~ tồcồ ná pẻ tỏbẻ krẻkrửryã tẻ, phũnuô. Rỏ thẻnẻhtyabẻ lahyã Byacẻ Jesũ a tẻhẻbẻ đố a hé, ‘Dyẻtẻ nuô tẻsỏrỉ bẻ ẻklỏ pã có ná nỉbẻtẻ có,’ ” Paulu hé pẻ òthĩ phũnuô.

³⁶ Bỉ Paulu hẻbẻhtuốhỏ akhẻnuô, a dỏngủlyã tỏkuốlỏ ná òthĩ pwỏ~ tỏprẻ rò a kwĩcỏbẻ. ³⁷ Rỏ òthĩ phỹãbủ nuốmủ hẻmỏhẻryãkyã Paulu rò a nguố lahyã có pwỏ~ tỏprẻ. ³⁸ Òthĩ thẻplẻnẻbẻ lỏmahỏ Paulu hé òthĩ ná thĩ myãhtyenỏ pã vã tỏphuố~ to pã, a hé òthĩ yẻtỏmủ nuốhỏ. Rỏ òthĩ thủcuố lủ đố ừ lẻbỏo thỏklyẻdu khẻlẻ.

21

Paulu Cuố Dố Vỉ Jerusalem

¹ Pê hémohéryákyăhtuố êthĩ bínuô rô pè htekaқыă. Pè sidyáhtyanĩ thòklyědu rô pè cuố córané có dố klú dố ử é ná Co klú. Parố tônnyěnuô pè cuốtuố dố Rhode klú rô pè cuố plehyă lăpố dố vỉ Patara. ² Pè myáhtye thòklyědu bínuô tôbè dố a kírế cuố dố Phonicia kẹ rô pè htya sidyanĩ rô pè htecuố. ³ Bí pè myáhtyeluốhố Cyprú klú akhěnuô, pè cuố dố cílyă tôkyě rô pè cuố dố Syria kẹ. Thòklyědu ki htedya tăkyă tặmuốtặtặ tahe akhu-akhyě, pè hte-okuốkyă dố htyěhtử bí vỉ Tyre nuô. ⁴ Pè myáhtye prềzừtặtặphú bínuô tahe rô pè cuố okuốkuố êthĩ bínuô thuốthyótônnyě. Rò Thế Săsế Byacè hturyă êthĩ thềplò akhu-akhyě, êthĩ hếso pẹ Paulu, “Cuố tặ dố vỉ Jerusalem tặmế ní-.” ⁵ Manàrò thuốthyótônnyě htuồrò pè htecuố khyěthyă klyă. Lỗ- prềzừtặtặphú bínuô tahe ná aphúamế tahe thừhte pè dố vỉklồ rô thừcuốtuố pè dố htyědutavăhtử rô êthĩ dăngũlyă lồplỉ bínuô pwồ- tôprề rô kwícóbể lahyă tặ. ⁶ Pè hémohéryákyă htuố lủ tôprề ná tôprề, rô pè htya dố thòklyědukủ rô êthĩ kăkhyěkyă lồ dố ahi.

⁷ Pè cáhtya dyánĩ thòklyědu bí vỉ Tyre nuồrò pè htecuố dố vỉ Ptolemais vỉ. Rò pè hémohéryánĩ êthĩ prềzừtặtặphú bínuôtahe rô pè okuốkuố ná êthĩ bínuô tôthể. ⁸ Dốkhyě tônnyěnuô, pè htecuố rô pè cuốtuố dố vỉ Caesarea. Pè cuố okuốkuố ná Philipu dố a hếsodônnyă pẹ ử ná tặthềkrừmỉla yếtôprề ahi. Dố vỉ Jerusalem akủ nuô, ử nwohtya kayă thuốthyótôprề dố a ki mệcwộ ử aklěnuô, Philipu ma a otồkuố ná kayă bínuô tahe aklể tôprề.✧ ⁹ A phứprèmò phúthềo thềlwỉ. Êthĩ hếpro one pẹ ử ná Cómarya ari-akyă tahe.

¹⁰ Pè o bínuô, mộnnyếmộthể nyềlă sálếhố akhěnuô, kayă mwỉ ná Aghabu hếyề tôprềnuô a o dố Judakẹ rô a hyătuố bínuô. ¹¹ A hyă dố pềo rô a phýểhte Paulu nyăhtố rô a cồlyă nỉdyề khyềdủ ná atakhu khăduô ná nyăhtố yếtôba rô a hé, “Thế Săsế Byacè hé, ‘Judaphú o bí vỉ Jerusalem akủ nuôtahe ki cồklồ nyăhtố Byacè yếtôprềnuô phúyề pặ rô a ki dyếtặkyă lủ dố Judaphú mặto tahe a takhukủ pặ.’”

¹² Bí pè nỉhuố hố ngóyề akhěnuô, pè ná kayă dố aruô obínuô tahe, pè kwithếzồ Paulu ná cuố tặ dố vỉ Jerusalem tặmế ní- pè hé lủ phúnuô. ¹³ Manàrò Paulu hếsủ pẹ, “Thỉngũthỉhề rô thỉ mặ thềplềthếzồ vặ mặtế? Vặ otaritaryă one hó vặnế dố ử kipủkicồ vặ bí vỉ Jerusalem yěnuô pặ túdủ mặto, vặ taritaryă one pồ cóhố dố vặ ki thýề dố Byacè Jesủ agnế có.” ¹⁴ Pè kwithếzồ è rô a nỉpặto akhu-akhyě, pè hé pặ lủ tôcồ- to, pè hékyă prề, “Củ- dủhố atồ Byacè athềplồ a tặthềzừ hó kồ?” Pè hékyă lủ phúnuô prề.

¹⁵ Pè opồ bínuô taplồphú rô, pè taritaryănỉ pẹ tặmuốtặtặ rô pè htecuố dố vỉ Jerusalem. ¹⁶ Prềzừtặtặphú bí vỉ Caesarea akủ tahenuô a cuốkuố ná pè rô a écuố okuố pè dố Cyprúklủphú Maso hé yếtôprềnuô ahi. Maso ma prềzừtặtặphú dố arếlồ tahe aklể tôprề hó.

Paulu Cuốlểkuố Jakomo

17 Bí pë cuótuõ dô vĭ Jerusalem akũ akhënuô, prëzÛetëphú tahe thékrÛthélô émõsũ có pë. 18 Parõ tônÿënuô, Paulu cuókuô ná pë rò pë cuóolë hébëkuô ná Jakomo ná prëzÛetëplómu muóprÛmuóprë dô a htwõ khuklòkhuklyã bínuôtahe pwõ- tôprë. 19 Paulu hémõhéryá htuõ èthĩ rò, a hëso luõpwõluõdwõ pë lõ èthĩ ná tètëkyã dô Cómarya mehtuõ pë lõkryã- hõ lõ tètëphyètëme dô Judaphú máto tahe aklë phútë nuôtahe.

20 Èthĩ nĭhuõhtuõ a tètëhébè rò, èthĩ htuthéhtya lahyã Cómarya pwõ- tôprë. Htuõrò èthĩ hé Paulu, “Puóvyã Paulu-, Judaphú dô a zÛkanyãkatë tahenuô a o cóhó dô aríathókũ có hó nuôma, në myáhtye hó. Htuõrò èthĩ yëtahenuô a bedu lõplĩ có Judaphú a tètëthyótëthya tahecó. 21 Manárò në cuó ithyóithyakyã tuõ Judaphú dô a cuóo dô Judaphú máto aklë tahe ná në nõ vĭkyã èthĩ ná Mosè a tètëthyótëthya tahe, htuõto në nõ dútalĩ kuõ èthĩ aphú tahe phá to, htuõto në nõ krwõmë kuõpã èthĩ ná Judaphú a lëklólëkhyã tahe to, ù hé pë èthĩ phúnuô. 22 Në hyãtuõ bíyë nuôma, èthĩ klyã- nĭhuõ nyã prë. Phúnuô akhu-akhyë, pë tóbë mephútë? 23 Rò mephú pë hëso pë në yënuô. Bíyënuô kayã dô a byãhtuõhó ané dô Cómarya a mètënyënuô, a o thélwĭ. 24 Cuó tókuõ ná èthĩ rò cuómëmwoõplĩ rókũ nõnë ná èthĩ nuô. Htuõrò nõklÛtaplũ èthĩ khuklò rò plá pë èthĩ akënuô.* Në ki mephúnuô hérò nërinëkyã dô ù hé tahenuô ù pwõ- tôprë ki thégnë lõdũ ná amã tôcõ- to pã. Htuõto ù ki thégnë lõdũ ná në nëbyacë nĭdũ rò në ohtwõprë krwõkuõdũ Mosè a tètëthyótëthya akhyënuô pã. 25 Pë ráthũcuõhó li tóba dô Judaphú máto dô a htwõhtyahó prëzÛetëphú tahe a o rò pë hësoluõ pë hó èthĩ ná pë hébëplũ htuõhó nõ ná sèe tôcôcô dô ù lõtyãhtya è ná prëzõ bèbè, thwi bèbè, tètëphútëlye dô ù cithyë akýãbõ tahenuô bèbè, e tã è më, htuõrò tóbë cuóthũcuóplánĭ prëmòprëkhũ to.”

26 Phúnuô akhu-akhyë, shyéparõnuô Paulu cuórókuõ ná kayãnuô thélwĭ rò a cuómëmwoõplĩ rókũ ané ná èthĩ phú Judaphú lëklólëkhyã onuô. Thyáphú a ki hësoluõ thégnë one rë pë Judaphú a bwĭdu ná tëmëmwoõplĩ a mõnyëyë atadũ bíkhëtë pã, htuõrò èthiyë thélwĭ ki hyãlũhyãtyãhtya të bíkhëtë pã agnënuô, èthĩ cuómëmwoõplĩ htuõ ané rò Paulu cuóhtyanuõ dô Judaphú tëlũtyã hõkũ.

Ū Pĭ Paulu Dõ Tëlũtyã Hõkũ

27 Bí tëmëmwoõplĩ amõnyë thuõthyótõnyë phũhtuõhó akhënuô, Judaphú o dô Asia kékũ tahe myáhtye Paulu dô tëlũtyã hõkũ, rò a cuóryã kayã bëmũ tahe mikuõ rò a nõpũ ù ná Paulu. 28 Èthĩ éhtõhtya, “Israelphú thĩ-, mëcwõ kuõ mõ pë tã! Kayã yëtõprë ma, a cuóilë có khãlë pwõ- tôpho rò a cuóilë ithyó pë lõ ù pwõ- tôprë. A cuóilë ithyóithya pë lõ Israelphú tahe rò a ithyóithya khópyë lõ Mosè a tètëthyótëthya tahe ná tëlũhõdu yëtõmë hó. Khõnyãyë, a éhyã nĭcõhó Judaphú máto tahe dô tëlũtyã hõkũ rò a hyãnuõ më mũmyáricyã lõ khãlë sãsë bíyë hó.” 29 (Èthĩ cuóhëtuõ phúyë mëtëhërò a

* 21:24 21:24 Cáhtya bí Judaphú tahe byãtë akhënuô, a icĭ akhuluõ to. Bí a tëtëbyãyë a lõhtyabãhtya hõnuô, a iklũ taplũno akhuluõ rò a lõhtyatyãhtya têngudupřĭdu tahe.

myáhtye Ephesophú Trophimo okuô ná Paulu dõ vj̄kũ rò èthĩ tanẹ lahyã ná Paulu éhyã nuô lũ dõ tẹlũtyã hõkũ akhu-akhyẽ a hé lahyã phúnuô.)

³⁰ Rò a súsáhtya lõplĩ có tówĩlõ có. Rò kayã bémụ tahe klyahyã plũlõ dõ Paulu o rò a hyãpũ lũ rò a cwihte lũ dõ tẹlũhõduklõ, rò tởphuõtuõ ù mẹbíkyã tẹlũhõdu lõkadãdu tahe. ³¹ Bí kayã bémụ tahe pũmẹthyehó Paulu akhẽnuô, ù thũcuõ tẹritẹkyã dõ Roma klyětôrí akhuklõ yětôprẹ a o, rò ù hé lũ ná vj̄ Jerusalem tathũtalũhtya lõ cóhó tówĩlõ có. ³² Tởphuõtuõ klyětôrí akhuklõ yětôprẹ éní klyětôzẹ akhuklõ tahe ná klyěphú tahe rò a klyanuõ lahyã dõ kayã bémụ tahe akũ, rò bí kayã bémụ tahe myáhtye klyěkhuklõ ná klyěphú yětahe akhẽnuô, èthĩ be-okuõkyã lõ a tẹmũtẹpò Paulu yě.

³³ Klyětôrí akhuklõ yětôprẹ hyãtõ dõ Paulu o rò a hyãpũ Paulu. Rò a hétã a khõpacẹ tahe rò a nõpũ cóklõ Paulu ná suplyetõhté nyẹbõ. Htuõrò a sudyã ù, “È ma ùpẹ? A cuõmẹ kryã- ítět?” ³⁴ Kayã bémụ tahe éhtõhtya tởprẹ tởmyẽ tởprẹ tởcõ prẹ, dõ akhõruô tahe rò a éhtõhtya khóke tởcõ. Dõ tẹmẹ-ané phúyẽ akhu-akhyẽ klyětôrí akhuklõ yětôprẹ thẻgnẻ tặ tẹpẹtõ akhu-akhyẽ a nõékakyã Paulu ná a khõpacẹ tahe dõ klyěphú tahe lẹo akhălẹ. ³⁵ Bí Paulu ná klyěphú tahe kạtuõ dõ kabõ khãshyẽ akhẽnuô, kayã bémụ tahe lé mẹsúsá shyohyã akhu-akhyẽ klyěphú tahe cõhtyamó kạkyã lũ. ³⁶ Kayã bémụ yětahe krwõkạkuõ rò “Mẹthyěkya lũ,” a éhtõ lahyã phúnuô.

Paulu Hébèsiplẻnĩ Anẻ

³⁷ Bí klyěphú tahe kírẻ ẻnuõ Paulu dõ klyěphú lẹo akhẽnuô, Paulu hé klyětôrí akhuklõ yětôprẹ, “Vã hébẻ ná nẻ ma anĩ sálẻ ẻ?” A hé.

Rò klyěkhuklõ yětôprẹ sudyã lũ, “Nẻ hébẻcyã sálẻ Greek ngỏ ẻ? ³⁸ Dõ arẻkhẻ anyẻlã hito nuô, kayã Egyptphú dõ a mẹ tathũtalũhtya súsá rò a ẻhtecuõkhókyã kayacyẻ kayaricyã aprẻlwj̄rĩ dõ kẻsẻhtyẻkyã lõtamákhũ nuõma nẻ hó vãhẻto?”

³⁹ Rò Paulu hẻsủ lũ, “Vã ma Judaphú tởprẹ, vã opacẻlyã bí Cilicia kẻ, vj̄ Tarso akũ nuõprẻ. Vj̄yẻ tỏvj̄ nuõma vj̄ dõ amwj̄ luõhtyẻluỏkẻ tỏvj̄. Vã ma vj̄ Tarsophú tởprẹ prẻ. Khyáthẻdỏ dyẻ vã tẻshuõtẻkhẻ dõ vã ki hébẻ ná kayã bémụ yětahe.”

⁴⁰ Rò klyětôrí akhuklõ yětôprẹ dyẻ ẻ tẻshuõtẻkhẻ akhu-akhyẻ, Paulu kahtỏ bí kabõlỏ nuô, rò a vủvyãcuõ atakhu dõ kayã bémụ yětahe a o. Bí èthĩ othuỏhỏ akhẽnuô, Paulu hébẻtặ èthĩ ná Hebreo ngỏ.

22

¹ Rò Paulu hé pẻ èthĩ, “Puỏvyã muỏphẻ thj̄-, nỉdã lahyã vã tẻhẻbẻsiplẻ vãnẻ dõ thj̄ mẻthẻnyẻ yẻ.” ² Bí èthĩ nỉhuõ a hébẻ èthĩ ná Hebreo ngỏ akhẽnuô, èthĩ lẻothuỏ ryáklỏlỏ pạpã.

Rò Paulu hébẻ plehyã pỏ, ³ “Vã ma Judaphú tởprẹ, vã opacẻlyã dõ vj̄ Tarso, dõ Cilicia kẻ a tẻpỏalẻ, manárỏ vã duhtya dõ vj̄ Jerusalem. Gamalie ma vã Thará rò ù ithyỏ tặ tẹ nyacỏ vã ná tẻthyótẻthya dõ muỏphẻphyẻphuõ dỏ- nyẻnu tahe krwỏmẹkuõ htuỏhỏ nuõtahe. Vã thẻplỏshyỏ mẻlỏthulỏthẻ nyacỏ Cỏmarya a tẻphyẻtẻmẻ thyáná thj̄ dõ a o bẻyẻ tahe pwỏprẻ thẻplỏshyỏ

nyacó khönyă yënuôhó. ⁴ Kayă dǒ a krwǒkuǒ klyá dǒ Jesŭ Krístu dyéluǒ yënuô, vă mecyëmecü có èthí bá~ tē hënuô, vă mecyëmecü tuǒ có èthí dǒ a thyë có. Htuǒrò vă pŭ lǒ prëmòprëkhŭ tahe rò vă dǒtǎlǒ èthí dǒ htǒkŭ. ⁵ Vă hébécóhébetë pré nuôma, bwídukhulǒ yënuô ná Judaphú dǒ a htwǒ khuklǒkhuklyă lǒ~ plí tahe khyábé athé dǒ vǎgnë pré. Metëhërò, thyáphú vă ki cuǒpŭ kayă dǒ a krwǒkuǒ Jesŭ Krístu akhyë nuôtahe rò vă ki cǒklǒ èthí ná suplyetǒhté, htuǒpǎrò vă ki éka cirya èthí dǒ vŭ Jerusalem pǎ nuôrò, èthí htwǒ khuklǒkhuklyă nuôtahe răcuóní litahe rò a dyécúó ná vă. Li yëtahenuô, a răcuǒ pé apuǒvyă Judaphú dǒ a htwǒ khuklǒkhuklyă rò a o lahyă dǒ vŭ Damasco dǒ vă kírë cuǒ vŷyë tǒvŷ akŭ nuôtahe a o.”

Paulu Héluǒ Pé Ũ Ná Athéplò Htulyakă Ari-akyă

⁶ “Bí vă hyă phúhó ná vŷ Damasco bí mǒhtuôhó akhënuô, tǐlítakhë rasǒ tǒkuô o dǒ mǒkhu hyălyă lítava htyakhyë dǒ vă khăshyé. ⁷ Vă lakhútǎ dǒ hekhu rò vă nŷhuǒ ngǒ prăhtya rò a hé vă, ‘Saulu~, Saulu~, mametërò nē cuǒ mecyëmecü vă metë?’

⁸ “Rò vă sudyăsû è, ‘Byacè, nē ma ŷpě?’

“Rò a hésû vă, ‘Vă ma vŷ Nazarèphú Jesŭ dǒ nē mecyëmecü ènuô tǒprè hó.’

⁹ Kayă dǒ a krwǒcuǒkuǒ ná vă tahe myáhtye tǐlŷ nuôtǒkuô tadúrò a nŷhuǒ lahyă ngǒ dǒ a hébè ná vă yënuô to.

¹⁰ “ ‘Byacè~, vă tǒbè mǐphútě?’ Vă sudyăsû è phúnuô.

“Rò Byacè hésû vă, ‘Ihtò rò cuǒnuǒ dǒ vŷ Damasco akŭ nuô. Cómarya taritaryă pǐhtuǒhó dǒ nǐgnë hó, nē tǒbè mǐkryá~ ítënuô, ŷ ki hésó pǐdŭ nē pǎ.’ ¹¹ Tǐlítakhë nuôtǒkuô akhu-akhyërò vă mǐthèkhíkyă. Văkhǒvǎthyó tahe cwínuǒthũnuǒ pré vă dǒ vŷ Damasco akŭ pré.

¹² “Kayă amwŷ ná Anania o tǒprè, è ma kayă tǒprè dǒ a mǒnyacó Cómarya, rò a lŷ krwǒmǐkuǒ phú tǐthyótǐthya o nuô. Rò Judaphú o bí vŷ Damasco akŭ nuôtahe dyaduzŷnyă nyacó lŷ có. ¹³ A hyă ihtò dǒ vă khăshyé rò a hé vă, ‘Puǒvyă Saulu~, myáhtye kăkhyë khyëthyámǒ,’ a hé rò, vămèthè líkă tǒphuǒ líkăkhyécó, rò vă myáhtyerë è.

¹⁴ “Rò Anania hé vă, ‘Cómarya dǒ pǐphě dǒ~ nyënu tahe cóbǐhtya è tǒprënuô, a nwóhtyahó nē dǒ nē ki thǐgnë tǐ dǒ atǒ lŷthéplò tahe, htuǒrò nē ki myáhtye a prëmǐtǐphú cóte tǒprè, rò nē ki nŷhuǒbè dú ngǒ dǒ a hébè nŷdŭ nē ná ané yënuô pǎ. ¹⁵ Metëhërò nē ki htwǒhtya prǐkhyáthé tǒprè dǒ lŷgnë pǎ, rò nē ki hésó pé ŷ pwǒ~ tǒprè ná tǐ dǒ nē myáhtye, nŷhuǒbè nuôtahe pǎ. ¹⁶ Nē mǐ pyázǐ nǐnǐ metë? Ihtòmǒ rò plwǒkamǒ nǐnǐ ná htyënuô, rò kwícóbǐhtya mǒ è dǒ a ki sŷplíkyă nē tǐthŷ yënuô,’ ” Paulu hé pé èthí phúnuô.

Byacè È Paulu Ná A Ki Cuǒhésodônyă Pé Ũ Dǒ Judaphú Mǎto Tahe Aklě

¹⁷ Paulu hé pǒ, “Vă kăkhyë khyëthyá dǒ vŷ Jerusalem rò bí vă kwícóbǐ dǒ tǐlŷtyă hǒkŭ akhënuô, vă myáhtyelwó tǐtǒcǒ. ¹⁸ Dǒ vă tǐmyáhtyelwó yǐakŭnuô, vă myáhtye Byacè rò a hé vă, ‘Htecuǒkyă pryăpryámǒ dǒ vŷ Jerusalem yǐakŭnuô, metëhërò nē khyáluǒ nǐthé ná vǎrivăkyă yëtahenuô kayă bémŷ bíyë tahe nŷdăkuǒ nǐtǐ to.’

19 “Vă hésû è, ‘Byacè~, èthĩ thègně tặặ cớhó ná vă cuố đố tặcốbẻhốkủ tồmẻ htuố tồmẻ rò kayá đố a zủkạnyạkạ nẻ tahenuô, tahehe rò vằmủvặpộ èthĩ, tahehe rò vă đốtặ èthĩ đố hốkủ hó. 20 Rò bí ử mặthyẻ Stephano đố a khyáathẻ ná nẻrinẻkyả yẻtồprẻ akhẻnuô, vă okuố bínuô, rò vă krwốpộ nỉdyẻ kuố ná kayá đố a mặthyẻ lủ nuôtahe tồkyẻ rò vă opốmyánỉ pẻkuố kayá đố a mặthyẻ lủ nuôtahe acaặlố tahe.’

21 “Byacẻ hé vă, ‘Cuốmố! Mặtẻhẻrò, vă ki nốcuố taphặyẻkyả nẻ đố Judaphú máto tahe a o.’ ”

22 Bí Paulu hébẻ tuốhố bẻyẻ akhẻnuô, kayá bẻmụ yẻtahe nỉdả khyặpặto rò èthĩ cyẻpryẻ èhtồhtya lahya, “Mặthyẻkyả è! A kò ohtwốprẻ pả to hó!”

23 Èthĩ èhtốẻmộ, vủvyặhtya lố ahyeca rò pruốhtyamố lốplỉ hemủ. 24 Judaphú yẻtahe cuố èhtốẻmộ lahya cớ katẻyẻ rò ma, tẻritẻkyả cớphứtẻtẻnuô, Roma klyẻtờrỉ akhuklố yẻtồprẻ thẻzủ thẻgnẻ kuố akhu-akhyẻ, a hétặ a khốpacẻ tahe ná a ki thừcuố Paulu đố klyẻphú tahe lẻo ahikủ, rò a ki nốtặ aklyẻphú tahe ki mủ Paulu rò ki cẻmyá lủ pả. 25 Manàrò bí èthĩ cớklộ Paulu đố a ki mủ lủ ná iplỉrwỉ akhẻnuô, Paulu hé klyẻtỏzẻ akhuklố đố a kahtò obínuô tồprẻ, “Roma htyẻphúkẻphú tồprẻnuô atẻthứ o ẻ, ma a oto ẻ nuô, thỉ cirya htứcẻmyá htuốhító rò thỉ kớẻ mủ è nuôma atố sále nyả ná tẻthyóttẻthya ẻ?”

26 Bí klyẻtỏzẻ akhuklố yẻtồprẻ nỉhuố tẻyẻ akhẻnuô, a cuố hẻso đítủ pẻ ná klyẻtờrỉ akhuklố rò a cuốsudyả klyẻtờrỉ akhuklố yẻ, “Nẻ kớẻ mẻ ẻ phứtẻ pả? Ẹ ma Roma htyẻphúkẻphú tồprẻ vả!”

27 Đố tẻritẻkyả yẻ akhu-akhyẻrò, klyẻtờrỉ akhuklố yẻtồprẻ cuố đố Paulu a o rò a cuố sudyả lủ, “Hẻpẻmyá vả, nẻ ma Roma htyẻphúkẻphú tồprẻ ẻ?”

Rò Paulu hésủ lủ, “Ồ~ amả.”

28 Rò klyẻtờrỉ akhuklố yẻtồprẻ hé lủ, “Thyáphú vả htwốnỉkuố Roma htyẻphúkẻphú tồprẻ nuôrò, vả dyẻbẻ ẻ nyacố rử cớ.”

Manàrò Paulu hésủ lủ, “Vằmủvặphẻ ma Roma htyẻphúkẻphú akhu-akhyẻ, vả rò, vả htwố Roma htyẻphúkẻphú đố vả opacẻlyạ akhẻpả cớ.”

29 Tồphuốtuố, kayá đố a kớẻ htứcẻmyá lủ tahenuô, a cuố taphặkyả lố ná lủ. Htuốrò klyẻtờrỉ akhuklố yẻtồprẻnuô, a thẻisẻ nỉdyẻ khyẻ nyacố, mặtẻhẻrò a thẻgnẻ hyả ná Paulu ma Roma htyẻphúkẻphú tồprẻcố, manàrò a yố cuốnố cớklộmathủ htuốhố ử ná suplyẻtồhtẻ tahe akhu-akhyẻ, a thẻisẻ nỉdyẻ khyẻ nyacố.

Paulu Cuốtuố Đố Judaphú Khuklốkhuklyả Tahe A Mẻthẻnyẻ

30 Judaphú tahe cuốbetuố tẻthứ đố Paulu alo mặtẻnuô, klyẻtờrỉ akhuklố yẻtồprẻ thẻzủ thẻgnẻ tặặryả akhu-akhyẻ, mốlỉbửrò, a nốcuố ilyẻkyả suplyẻtồhtẻ đố Paulu alo. Htuốrò a dyẻtặ angố ná a nốkủokyả lốlố~ kayá đố a htwố prẻlủtyả khuklố tahe ná Judaphú đố a htwố khuklốkhuklyả nuôtahe. Htuốrò a ẻ Paulu rò a nốihtò lủ đố èthĩ amẻthẻnyẻ.

23

¹ Paulu myácuôtõ Judaphú dõ a htwõduhtwõkhu yëtahe rò a hé èthĩ, “Vă puõvyă thĩ-, dõ vă théplòkũnuô a dyéluõ vă ná vă tèohtwõprê dõ Cómarya a mètènyěyě, tuõkhõnyănuô, amwõaplĩ lõbă lõplĩ prê.” ² Bwídukhulõ Anania nõplyă Paulu khău ná kayă dõ a kahtòophũ ná lũ nuôtahe. ³ Htuõrò Paulu hésũ è, “Kõ- dõ dõ ù plõbũ è-, Cómarya ki plyă nẹ pã! Nẹ onyăo bínuô ná nẹ ki cirya vă phú tètthyótèthya aklyă hyă nuô tadúro dõ nẹ nõplyă ù ná vă khău akhu-akhyě nẹ talwõhõ tètthyótèthya hó.”

⁴ Kayă dõ a ophũ ná Paulu tahe hésũ lũ, “Kõ- nẹ cuõ hébè mũmyáricyă bútuõ cõ Cómarya a bwídukhulõ yëtõprêprê!”

⁵ Rò Paulu hésũ, “Vă puõvyă thĩ-, vă thégně ná è ma a htwõ bwídukhulõ nuô mătõ. Lisăşé héone, ‘Kayă htwõ khuklõkhuklyă dõ a põnĩ nẹ kayă tahe yëtõprênuô, nẹ tõbè hé mũmyáricyă nĩ lũ to,’”^{*} a hé phúnuô.

⁶ Bí Paulu myáhtye ná kayă obínuô tahe ma tahehe rò Saducëophú, tahehe rò Pharisëophú akhu-akhyě, a èhtõhtyaluõ pé Judaphú dõ a htwõ khuklõ tahe, “Vă puõvyă thĩ-, vă ma Pharisëophú tõprê. Vă ma Pharisëophú tahe a phúprêkhũ ma amámă. Vă myásũ ná kayă dõ a thyě tahenuô, a ki ihtõhtwõprê kăkhyě khyěthyă pã akhu-akhyëro thĩ htúçę vă.” ⁷ Dõ a héluõhtya tẹ phúyě akhu-akhyě, Pharisëophú ná Saducëophú tahe krékryă khyělũ rò èthĩ lụpruõkyă lũ nyẽmu. ⁸ (Mẹtèhèrò Saducëophú tahenuô, a hé lahyă, kayă thyě htuõhõ tahenuô, a ihtõhtwõprê kăkhyě pătõ. Htuõto tanémõkhuphú bèbè, zõ bèbè, a o tõtõ- to. Manárò Pharisëophú tahe ke rò, a zũe lõ ke ná a olõ thuõcõ.)

⁹ Yëtõphuõrò ù lé- èhtõémõhtya shyoshyo rò dõ èthĩ aklẽnuô kayă dõ a thégně Cómarya tètthyótèthya o tahe, èthĩ ma tòmucũ ná Pharisëophú yëtahe nuõhõ, rò dõ èthĩklẽ tahehenuô, a ihtò rò a kré kăkhyësũ, “Pẹ myáhtye kayă yëtõprê a tèmethũ tõtõ- to. Taryăma théhtwõprê mătõma tanémõkhuphú nõhébè lakõ è prê kõle.” ¹⁰ Tẹklyétengă yě a shyohtya tuõ cõ dõ klyëtõrĩ akhuklõ yëtõprê bèzõ ná théisě ù htózăhtómũkyă Paulu akhu-akhyě, a nõhẽtekyă Paulu ná aklyěphũ tahe dõ èthĩ aklẽ, rò a thũcuõkyă lũ dõ klyěphũ tahe lẹonĩ hi nuôtahe akũ.

¹¹ Bí nuõtõthě, Byacè hyă kahtòo dõ Paulu khăshyě rò a hé lũ, “Dyashyodyasõ nẹ théplò ní-. Phú nẹ khyă htuõhõ nètế ná vărivăkyă bí vĩ Jerusalem akũ yẽnuô, nẹ ki khyánĩkuõ põdũ tẹritèkyă yẽnuô dõ vĩ Roma akũ nuõpã.”

Ũ Kre Mệthyě Paulu

¹² Shyéparõ mõiĩbũ akhẽnuô, Judaphú tahe hyăokú hébè lũ rò èthĩ hébè sukũ nĩdyé lũ ngõ rò a byăkhyělũ, “Pẹ ki mệthyěnĩ hí Paulu to nuô, pẹpẹõ tõtõ- to.” ¹³ Kayă dõ a sukũhuô lũ ngõ yëtahenuô, a o kayă lwĩshyě lõcõ. ¹⁴ Htuõrò èthĩ cuõ dõ bwídukhũ tahe ná Judaphú muõprũmuõprê dõ a htwõ khuklõkhuklyă tahe a o rò a hé, “Pẹ byăthyě htuõhõ pẽnẹ ná pẹ ki mệthyěnĩ hí Paulu to hèrò pẹpẹõ tõtõ- to. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyě thĩ ná Judaphú dõ a htwõ khuklõkhuklyă tahe răcuõ li tõba dõ Roma klyëtõrĩ akhuklõ nuõtõprê a o rò hé lũ, nõthũkăkhyě khyěthyă Paulu dõ thĩ onuô. Rò cyẽmẹ lahyă phú

^{*} 23:5 23:5 Li Htekă 22:28

thĩ thézũ thégñě tătę éhtyapó tètítękyă yěnuô. Rò bí ỹ thũkăkhyěhó lũ dố klyálo akhě pãnuô, pẹ otaritaryă onedũ pẹnẹ pã rò pẹ ki męthyěsũ ẹ pã.”

¹⁶ Manárò Paulu apuôvyă prēmò a phúpřekhũ nĩhuố ná ỹ kírẹ kremęthyě Paulu rò, a cuốnuố dố klyěphú tahe léohiyě akũ rò a cuốnuố hếsoluố pẹ Paulu ná tètítękyă yětôcô.

¹⁷ Yětôphuoởò Paulu ế klyětôzẹ a khuklódu tahe aklě tôprẹ rò a hé lũ, “Thũcuố pacě prěkhũphú yětôprẹ dố klyětôrí khukló nuôtôprẹ a o nuô. Tètítękyă dố a thézũ hếsoluố pẹ lũ nuô, a o tôcô.” ¹⁸ Rò klyětôzẹ khukló tôprẹ thũcuố lũ dố klyětôrí khukló nuôtôprẹ a o rò a hé lũ, “Paulu dố ỹ dốnuố lũ dố htỏkũ nuôtôprẹ ế vã rò a nỏthũcuố vã ná pacě prěkhũphú yětôprẹ dố nẹo. A thézũ hébè nẹnuô, a o tôcô, a hé phúnuô.”

¹⁹ Klyětôrí khukló cwinĩ lũtakhu rò a ếcuố lũ dố khălẹ tadwỏ tôpho rò a sudyăhuô lũ, “Tètítękyă dố nẹ thézũ hé vãnuô ma ítế?”

²⁰ Rò a hếso pẹ lũ, “Judaphú tahe thếpłò nuốkũ rỏlỏ lũ ná shyéparỏ pãnuô, ềthĩ ki cyếmẹ anẹ phú Juda kayă htwỏdu tahe thézũ thégñě tătę Paulu ari-akyă pã rò a nỏthũhyă nẹ ná Paulu yě dố Juda kayă htwỏdu nuôtahe a o pã.

²¹ Manárò cuốnĩdă tă ềthĩngỏ tằmẹ ní~, mętềhẻrò kayă kírẹ opỏ męthyěhuô ềnuô a o có kayă lwỉshyě lỏcó. Ềthĩ byăhtuốhó lũngỏ tôprẹ ná tôprẹ, ềthĩ ki męthyěnĩ hí Paulu to hếnuô, ềthĩ ẻỏ tẹ tôcô~ to, a hé lahyă phúnuô~. Khỏnyáyể ềthĩ o taritaryă one lỏhỏ anẹ ná a ki mẹ lahyă phúyể akhu-akhyě, ềthĩ opỏ nĩdă prẹ nẹ tềhẻ kăkhyěsũ phútể nuôprẹ.”

²² Klyětôrí akhukló yětôprẹ hé lũ, “Nẹ hếsoluố pẹ vã tètítękyă yětôcô nuô, cuốhếso pẹ tă ỹ tôprẹ~ tằmẹ ní~.” A hếtuố phúnuô rò a plwỏkăkyă prěkhũphú yětôprẹ.

Ủ Thũhtya Paulu Dố Khwídu Felice A O

²³ Phúnuô htuỏrò, klyětôrí khukló ềhyă klyětôzẹ khukló thényể rò a hé ềthĩ, “Nỏ o taritaryă one klyěphú nyềzẹ, rò nỏcuố tỏkuố ná prềsidyă tathĩ aprẹ thuốthyótỏshyể, ná prềpủ tabyă aprẹ nyềzẹ nuô, rò yětỏthẻ bí lwỉthyótỏmũ bẻhó pã akhěnuô, nỏhtecuố ềthĩ dố vỉ Caesarea pã ní~.

²⁴ Taritaryă one pẹ tathítahe dố Paulu agně pã ní~, rò thũcuốtuố mỏmoryáryă ẹ dố khwídu Felice a o pã ní~, rò thũsiplẻ cuốkyăryă ẹ ná prẹ dố a thềhtethẻhã lũ nuôtahe a takhukũ ní~.”

²⁵ A hé phúnuô htuỏrò, klyětôrí khukló yětôprẹ rănĩ li tôba rò a hếcuố phú dố alể yěnuô,

²⁶ Prềrăliyể ma vã dố amwỉ ná Claudio Lysia. Vã rắcuố pẹ nẹ dố a má Byacẻ khwídu Felice. Nẹ ki omỏ-oryă dũ ní~.

²⁷ Judaphú tahe pủmanĩ kayă yětôprẹ rò a kírẹ męthyể lũ pã. Ủ dyéthẻgnẻ vã ná ẹ ma Roma htyểphúkẻphú tôprẹ akhu-akhyể, vã ềnĩ vã klyěphú tahe rò vã cuố mẹlwỏhtekăkyă lũ. ²⁸ Ềthĩ cuốbẻ tẻthủ lũ ná tètítękyă ítěnuô, vã thézũ thégñě akhu-akhyể, vã thũcuố ẹ dố ềthĩ Judaphú dố a htwỏduhtwỏkhu tahe a o. ²⁹ Atẻthủ dố a tuố có dố a tởbẻ thyẻcỏnuô bẻbẻ, ỹ tởbẻ dốnuố có lũ dố htỏkũ cỏnuô bẻbẻ, vã myăhtye a o tôcô~ to. Ủ behtya tẻthủ dố lủlo khỏnyáyể nuôma, mắprẻ ềthĩ atẻthyótẻthya nĩdyẻdũ

nuôtahe prë. ³⁰ Bí ù dyéthëgnëhó vǎ ná Judaphú tahe cuôokúokyá nıdyë lǘ rò èthı hébë sunuókü khyëlǘ ná èthı kırıë kremëthyë Paulu nuô, vǎ belyahó vǎ théplò ná vǎ ki nõthũcuô pryäkyä è dö nëo tôphuotũ có. Rò vǎ hédũ kayǎ dö a be lǘ tëtëthũ yënuôtahe ná a ki hyädyahyalyuô Paulu atëtëthũ ari-akyä dö në mëthënyë pä.

³¹ Rò klyëphú tahe mëphú ù nõ èthı nuô. Rò èthı éni Paulu rò a thũcuô tuot có lǘ dö vı Antipatri bínuô tõtthëcò. ³² Dökhÿë tonyënuô, klyëphú dö a cuô ná akhäduô tahenuô a kakhÿë khyëthyä dö klyëphú tahe léoni akhălë. Rò thyáphú prësidyá tathı tahe ki cuô plehyä kuöpó ná Paulu dö nyë tôkyë agnënuô, a nõokyäkyä prësidyá tathı tahe bínuô. ³³ Èthı cuotũ dö vı Caesarea rò, a cuodyë li nuôtôba dö khwıdu takhukü rò èthı thũhtyakyä Paulu dö khwıdu yëtôprë a o. ³⁴ Khwıdu hõmyáhtuô liyë rò a sudyä Paulu ná a odó këbıtë tókë hyätë, rò bí a thëgnëhó ná Paulu o dö Cilicia kë hyä akhënuô, ³⁵ a hé lǘ, “Shyé~ kayǎ dö a be tëtëthũ në nuôtahe ki hyätũhó pä rò vǎ ki nıdǎ myámyä në tëtëbë pä.” Htuôró, a hétǎ angó dö klyëphú tahe aló ná cuodyä Paulu dö Khwı Herodë mëhtya nıdyë ahó nuôtômë akũnuô, rò opómanı lǘ ní~.

24

Judaphú Betëtëthũ Paulu Dö Khwıdu Felice Amëthënyë

¹ Opó nyänyë rò, bwıdukhuló Anania ná Judaphú muöpřũmuöpřë khuk-lódukhusuhtũ tahe éhyätõni ná kayǎ cyähëbë htyëké a tëthyótëthya tôprë dö amwı ná Tertullo, rò a hyälyä lahyä dö vı Caesarea. Èthı hyänuô dö khwıdu Felice amëthënyë rò a hyädyahyalyä Paulu tëtëthũ. ² Û énuôhtuô Paulu rò Tertullo betëtëthũ Paulu rò a hé, “Khwıdu Felice, dö në pótari ryányacó të akhu-akhyë pë nıbë nyëlähó tëtëtëdwö hó. Htuôto në myáhtye one të dö nyë akhu-akhyë të dö a tókò htulyä tahenuô në htulyä htuôhó. ³ Në mëtë yëtahe bıtëtôpho bèbë, ató löplı pë théplò pwö~ tôphuó có akhu-akhyë, pë hébwıhétaryë nyacó në. ⁴ Vǎ thëzũ mëlò nyë në tëshuotëkhë to. Manáro vǎ kwıthézò në ná në ki khyáthédó nıdǎ pëkuôré pë tëritëkyä yë. Vǎ hébëdönyähtũ pë ná në to.

⁵ “Pë thëgnë ná kayǎ yëtôprë ma kayǎ dö a pũ mëdídyä ù. Kayǎ dö a mëohtyaló tëtarıtapyä dö Judaphú tahe aklë tuöló dö hekhusıba yënuôma èhó. È ma Nazarëphú aplóamı akhukló tôprë. ⁶ A pũ më mũmyáricyá kuöpó tëlũhödu rò pë pũ lǘ prë. (Pë hétǎplı htuôhó pëngó ná pë ki cirya è phú pë tëthyótëthya o nuô hó. ⁷ Manáro, klyëtôrí akhukló Lysia cyëpřyë hyä cwihtephekyä lǘ dö pë takhukü. ⁸ Htuôró Lysia hétǎ angó ná pë tóbë betëtëthũ Paulu dö në mëthënyë.)” Në ki sudyä kayǎ yëtôprë hénuôma, lö~ pë behtya tëtëthũ dö lǘlò tahenuô, në ki thëgnëlö dü pä.”

⁹ Yëtôphuôró, Judaphú tahe~ rò a krwö bekuöló tëtëthũ dö Paulu aló phúnuônuô. Rò èthı hé lahyä ná lö~ a hé yëtahe nuôma a töló prë.

* **24:8** 24:8 Û rá liphá mú~ nukhë tahehenuô, lisäsëmǎ dö a o dö klómöklóbı akü yëtômǎnuô, ù myáhtye patökuô lǘ to.

Paulu Hésiplé Ané Dó Khwídu Felice Amèthènyě

¹⁰ Bínuôakhě khwídu yětôprë zôhtyaluõ atakhu dõ Paulu ki hébè tề rò Paulu hésù, “Nề htwödúhó prëcirya tề dõ kayã yětômyětôcô akhu ma ana-alě nyělãhó nuôma vã thégñě prë. Phúnuô akhu-akhyě, vã kírë hébèsipléní vãné dõ nề mèthènyě phúyënuôma, vã thëkrũ nyacó. ¹¹ Vã cuõcóbě dõ vj Jerusalem nuôma anyëlõ ná shyényèthě hító. Nề ki pũthégñě ná nënë hénuôma aní prë. ¹² Judaphú yětahenuô a myáhtyenóná vã cuõkrékryã ná kayã dõ tềlũhõdu akũnuô tôprë~ to, vã cuõmẹ tarútapyã kayã bémụ dõ tềcóbèhõkũ hénuô bèbè, khãlẹ dõ aruô dõ vjkyě nuôbèbè, èthi myáhtyenóná tôphuõ~ to. ¹³ Túnuôhtuõto èthi betèthú dõ vãlõ khõnyáyě tahenuôma, a zũlũõbè ná èthi betèthú yënuôma a tồprë nuô a o tôcô~ to. ¹⁴ Manárò, vã ólyã ná vã cóbucóbèhtya pẹ muõphèphyěphuõ dõ~ nyénu tahe a Cómarya, rò mã dõ vã krwõkuõ klyá dõ Byacè dyéluõ yënuôrò èthi hé lahyã vã ná vãzũvãnyã thúhó tềhó, a hé lahyã phúnuô. Lõ~ Mosè a tềthyótèthya dõ a rãone rẹ tahenuô ná lõ~ prëprõ ali tahenuô, vã zũe kuõlõ prëprë. ¹⁵ Vã tềmyásũ dõ Cómarya akũ nuôma athyaná èthi nuôprëprë. Vã zũe myásũ ná kayãryã bèbè, kayãcyě bèbè, a ki nyãkahtò htwõprë kãkhyě lõkhyě pã. ¹⁶ Thyáphú vã thèplò a tềtaneyě a ki mwõplĩ dõ Cómarya ná prëlukayã a mèthènyě nuô, vã yácú mẹtẹ aryã tadú pwõ~ tôphuõ cõ.

¹⁷ “Vã cuõotaphã nyề ná vj Jerusalem dõ ana, alěkũ cõhó, rò dõkhyënuô, thyáphú vã ki cuõthũ pẹ vã myécôphú nídũ tahe arũ, htuõto thyáphú vã ki lũhtyatyãhtya tề bínuô agnè nuôrò, vã kãkhyě khyèthýá bí vj Jerusalem yënuô prë. ¹⁸ Bí vã lũtyãhtya tề dõ tềlũtyã hõkũ akhènuô, èthi myáhtye vã. Vã mẹ htuõplũryã tềmẹmwõplĩhtya vãné phú tềcóbucóbě lẹklõlẹkhya o nuôprë. Rò vã mẹmwõplĩ htuõ vãné rò, dõkhyënuô vã mẹ súsisúsá thëkháthèhte ù tôcô~ to. Bí vã khãshyënuô kayã opré tôkũtôprë prë, kayã bémụ o ná to. ¹⁹ Manárò Judaphú dõ a o dõ Asia kẹ tahe hyãnuõ okuõ bínuô tahe. Èthi ki thézũ dya vã tềthú hérò a tồ hyãtõ ná ané dõ nẹo, rò a tồ dyaluõhtya tềritèkyã nuõtahe. ²⁰ Kimãtorò bí vã kahtò dõ Juda kayã htwõduhtwõkhu tahe a mèthènyě akhènuô, kayã bíyě tahe tồkò héluõhtya lahyã lõ~ vã tềthú dõ a myáhtye nuõtahe. ²¹ Vã tềthú ki o hénuôma a oprétũ vã ihtò dõ èthi amèthènyě rò vã èhtõhtya, “Thi cirya vã yětõnyě nuôma mã dõ vã zũe ná kayã dõ a thyě tahe nyãkahtò htwõprë kãkhyě pã, yětõmũ akhu-akhyě prë,” Paulu hé pẹ lũ phúnuô.

²² Htuõrò khwídu Felice dõ a thégñě htuõ ryáryádèdèhó klyá dõ Byacè dyéluõ yënuôrò, a be tadũkyã tềsudyãcemyã yě rò a hé, “Shyé~ klyètõrí khuklõdu Lysia hyãtuõhó akhèpãnuô, vã ki cirya pẹ thi tềritèkyã yětôcô pã,” a hé èthi phúnuô. ²³ Rò a hétã angõ dõ klyètõzè khuklõ yënuô tôprë a o, opõnĩryã Paulu yě ní~, manárò plwõpalã cuõhtõcuõlyã pẹkuõ sálédũ è cũ~ athèplò thézũmẽnuô tahehe ní~. Akhõathyó tahe ki hyãmyáhyãdyé lũ tề dõ a lo tahe kihérò plwõmyã pẹ lũ ní~.

Paulu O Dõ Khwídu Felice Ná Amě Drusilla Mèthènyě

²⁴ Dôkhyê thuôlwĩnyẽnuô, khwídu Felice ná amě Drusilla mǎdũ Judamuô yětôprê hyǎ rò a nôcuôé ù ná Paulu rò a nĩdǎmyǎ Paulu hébè pẹ lǔ ná tẹ̀zũenyǎe Jesũ Krĩstu ari-akyǎ. ²⁵ Rò bí Paulu hébè pẹ pọ lǔ ná tẹ̀côte, tẹ̀põlyañĩ nẹ ná tẹ̀ciryǎ mọnyě dǎ a ki hyǎ pǎ ari-akyǎ yě akhẽnuô, khwídu Felice théisẽ rò a hé lǔ, “Yětôhũ rò nẹ kanĩ hó. Vǎ tẹ̀shuótẹ̀khẽ ki o pǎ hérò, vǎ ki éhyǎpọ khyě nẹ pǎ.” ²⁶ Phúnuô akhu-akhyě a mehyǎ tamótamó Paulu dǎ a ki hyǎhébè ná lǔ, mẹtéhérò a myásũkuô ná tónyenyě pǎnuô, Paulu ki dyé lǔ rǔ pǎ a tanẹ phúnuô.

²⁷ A talwó hyǎhó nyẽna htuôrò, Pòki Festo htwõhtya khwídu dǎ Felice akhǎlé, rò khwídu Felice thézũ mètèhòkuô dǎ Judaphú tahe a mètènyě akhu-akhyě a dótǎ tadũpǎ Paulu dǎ htókũ.

25

Paulu Kwĩcuô Dǎ Roma Khwídu A O

¹ Khwídu Festo hyǎtuô bí kẹ nuôtôba akũ rò a bãhó thuõnyě htuõnuô, a o bí vĩ Caesarea nuô rò a cuô dǎ vĩ Jerusalem. ² Bwídukhu tahe ná Judaphú a khuklòdu tahe hyǎ dyaluõhtya tẹ̀dyatẹ̀thũ Paulu tahe dǎ khwídu Festo a o. ³ Èthĩ kwĩthézọ khwídu Festo ná a ki mẹbwímẹtaryě pẹkuô èthĩ rò èthĩ thézũ ná khwídu Festo ki nõthũhyǎ ù ná Paulu rò a ki thũhyǎ pẹ èthĩ dǎ vĩ Jerusalem, mẹtéhérò èthĩ kírẹ kremẹthyě Paulu dǎ klyálo pǎ. ⁴ Khwídu Festo hészũ, “Û dótǎ Paulu dǎ vĩ Caesarea, rò nyẹtyato pǎnuô, vǎ ki cuô bínuô pǎ. ⁵ Rò nôcuô tọkuô thĩ kayǎdu tahe ná vǎ dǎ vĩ Caesarea pǎ ní~, rò ki Paulu mèmǎlakó tẹ̀thũ dǎ ù tókò ciryǎ è pǎ hérò, thĩ kayǎdu yětahe ki behtyaluô lǔ tẹ̀thũ pǎma anĩ pré.”

⁶ Khwídu Festo opọ bí Jerusalem vĩnuô anyělwĩthyó, mǎtorò nyěshyě bínuô tǎpho rò a lyǎ dǎ vĩ Caesarea. Anotónyě rò a onyǎo dǎ prẹciryatẹ akhǎlé akhu rò a hétǎ angó ná ù ki thũhyǎnuô Paulu dǎ a o. ⁷ Bí Paulu hyǎtuô akhẽnuô, Judaphú dǎ a o dǎ vĩ Jerusalem rò a hyǎ tahenuô a hyǎ kahtò tava lǎ Paulu. Rò èthĩ hyǎbehtya élá tẹ̀thũ dǎ adu-azǎ tahe tadũrò èthĩ hyǎ dyahtya lǔ tẹ̀thũ yětahenuô, atõ tǎcô~ to.

⁸ Phúnuôrò Paulu hészplé ané, “Tẹ̀thũ dǎ a mẹpyémẹkyǎ Judaphú a tẹ̀thyótẹ̀thya tahe bẹbè, tẹ̀lũhõdunuô bẹbè, htuõrò Roma akhwídu bẹbè vǎ mẹnó tǎcô~ to.”

⁹ Khwídu Festo thézũ mètèhò dǎ Judaphú tahe a mètènyě akhu-akhyèrò, a sudyǎ Paulu, “Ki cuô ciryǎ pẹ nẹ tẹ̀ritẹ̀kyǎ yě dǎ Jerusalem dǎ vǎ mètènyě henuôma, nẹ thẹplò cuô sǎlé ẽ?”

¹⁰ Rò Paulu hészũ è, “Khõnyǎrò vǎ ihtòohó dǎ khwídu lẹciryǎ akhǎlé hó. Yěma khǎlé dǎ tǎbè ciryǎ sudyǎcemyǎ vǎ hó. Phú nẹ thégne tǎtẹ htuõdũhó nuô hó, vǎ mètũnó ná Judaphú tahe tǎcô~ to. ¹¹ Ki vǎ mètũ talwótalye hó Judaphú tahe a tẹ̀thyótẹ̀thya dǎ a tókò ná tẹ̀ciryǎ thyě vǎ tǎcôcô hérò, vǎ kwĩthézọ pǎ ná thĩ dǎ thĩ ki plwõ htwõprê pọ vǎ nuôto. Manárò èthĩ atẹ̀dyahtyaluô vǎ tẹ̀thũ yětahe nuô, ki a tǎto hérò ù dyétǎcyǎ vǎ dǎ Judaphú tahe a takhukũ tǎprê~ to. Thyáphú ù ki ciryǎ vǎ rò vǎ kwĩcuô ù dǎ ù ki thũcuô vǎ dǎ Roma khwídu a o.”

¹² Khwídu Festo ná kayă têtíphécýádè tahe hébè sunuôkũ rókhyělũ rò a hésû Paulu, “Nè kwí ù dõ ù ki thũcuõ nè dõ Khwídu Caesare ohó akhu-akhyě nè ki cuõnó dõ lũo pã.”

Paulu Dõ Khwídu Agrippa Ná Apuõ Bernice Amèthènyě

¹³ Dõkhyě thuõlwĩnyě hõnuô rò khwídu Agrippa ná apuõ Bernice hyãtuõ dõ vj Caesarea dõ a kírè hyã olè kuõ khwídu Festo rò a ki hyã olè dyéluõ lũ ná a tètémohéryá tahe. ¹⁴ Èthĩ cuõo mõnyëmõtthě nyërare kú~ lã bínuô rò khwídu Festo héluõ pè khwídu Agrippa ná Paulu ari-akyã. Rò a hé, “Khwídu Felice dõtãkyã kayă dõ htõkũ tôprè. ¹⁵ Rò bí vã hyã dõ vj Jerusalem akhẽnuô, Judaphú prèlũtyã khuklò tahe ná Judaphú muõprũmuõprè dõ a htwõ khuklòkhuklyã tahe hyã dyaluõhtya lũ tètũ rò a nõcirya ná vã.

¹⁶ “Manárò vã héso èthĩ ná pè Romaphú tahe a lèklõlèkhyã o, bí ù dyétã tyahí kayă mètũ htyékè tètthyótèthya tôprèprè dõ ù takhukũ hítonuô, a tõbè nĩbè ashuõakhě dõ ù ki nĩhuõ ù betètũ dõ alo, htuõrò bè dyé lũ ashuõakhě dõ a bè hébèsiplé nĩdyé ané ná tètũ dõ ù be lũlo yẽnuô tahe. ¹⁷ Phúnuô akhu-akhyě, bí èthĩ hyãtuõ bí vj Caesarea akũ yěakhẽnuô, vã cwihtũ pè pã èthĩ mõnyëmõtthě to. Anotõnyě rò vã onyão dõ lécirya akhãlè rò vã nõ èhyãnuõ kayă nuõtõprè dõ vã mètthènyěhyã. ¹⁸ Kayă hyã betètũ Paulu yètahe ihtò lahyã rò dyahtyaluõ lõplĩ lũtètũ tahe. Rò èthĩ ki kè Paulu tètũ ná a mètũ talwõtalye htyékè a tètthyótèthya o pã ẽ vã tanè tadúro èthĩ kè lũ tètũ tahenuô, a mètũ talwõtalye htyékè a tètthyótèthya nuô a opa tôcõ~ to. ¹⁹ Èthĩ krékryã shuõshuõ khyédũ lũ ná èthĩ atècóbucóbè nĩdũ nuõtahe ná kayă dõ amwĩ ná Jesũ dõ a thyèhtuõhó nuõtõprè ari-akyã prè, tadúro Paulu kuõke rò a hé ná a o htwõprè pãprè. ²⁰ Thyáphú vã ki thègnè èhtyapõ tètítèkyã yètahe rò, vã tõbè mephútenuô vã héplõbè pè pã èthĩ to akhu-akhyě, vã sudyã Paulu ná ma nè thèplòo cuõ dõ vj Jerusalem rò nè thèzũ nõsudyã cemýã ù tètítèkyã yètahe ná nènè ẽ? Vã sudyã lũ phúnuô. ²¹ Manárò Paulu kwĩozyõ kuõrè rò a thèzũ nõcirya tètítèkyã yẽnuô ná Khwídu Caesare. Phúnuô akhu-akhyě, vã nõtã vã klyèphú tahe ki opõ ní lũ tuõdõ pè thũcuõ tuõbè hó lũ dõ Khwídu Caesare a o pã,” khwídu Festo hé phúnuô.

²² Khwídu Agrippa hésû khwídu Festo, “Vã thèzũ nĩhuõkuõ kayă yètõprè a tètébèhésũ ná vãnè nĩdũ.”

Rò khwídu Festo hésũ lũ, “Ki héphúnuô rò shyéparõ pãnuô nè ki nĩhuõnó dũ pã.”

²³ Dõkhyě tõtõnyẽnuô, khwídu Agrippa ná apuõ Bernice hyã rò a kũthýã hyãní hyecãtwõ hyecãryã dõ a plyatakhě tahe rò a hyãnuõ rõkuõ ná klyèkhuklò ná kayãdukayãhtũ bí vjũ nuõtahe dõ ù lèokúokyã lũ akhãlè tõtpho. Khwídu Festo nõènuõ ù ná Paulu dõ akũ. ²⁴ Rò khwídu Festo hé, “Khwídu Agrippa ná kayă dõ a o bíyè lõ~ plĩ thĩ~, thĩ myáhtyehó kayă yètõprè hó. Lõ~ Judaphú dõ a o bíyè tahenuô bèbè, a o dõ vj Jerusalem akũ nuõtahe bèbè, a hyã kwĩthézõ vã ná kayă yètõprè ari-akyã. Èthĩ èhtõtthya lahyã ná kayă yètõprè tókò ohtwõprè pãto, a hé lahyã phúnuô. ²⁵ Manárò, a mètètũ

dố tồkò cirya thyëkyã ênuô vã myáhtye tôcô~ to. Anêbyacè nĩdũ kwĩdũ ná a thézũ nõcirya nĩdũ ná Khwĩdu Caesare akhu-akhyë, vã belyahó vã théplò ná vã ki thũlyã è pré. ²⁶ Manárò, tètítèkyã dố vã ki rãluõhtya tãtè pè dố khwĩdu onuô, a o tôcô~ to. Phũnuô akhu-akhyë vã nõëhyã ù ná è dố thĩ lỏ~ plĩ a mètènyë hó. A lodu rẻlỏma hó vã ki nõhyã lủ dố khwĩdu Agrippa máhó nẻyë a mètènyë hó. Shyë~ pẻ sudyã htuõhó è pã túma vã rãhtyaluõ tãtèno tètítèkyã pã, phũnuôprẻ. ²⁷ Mẻtẻhẻrò ù dốtã kayã dố htỏkũ yẻtỏprẻnuô, vã ki hẻluỏplỏhtya tãtè khyẻthyã tẻthũ dố ù kẻ lủ yẻnuỏtahe to hẻrò vã ki nõthũcuỏ lủ dố khwĩdu o hẻnuô, a cô~ ná atỏabẻ to,” khwĩdu Festo hé phũnuô.

26

Paulu Hẻbẻsẻplẻ Anẻ Dố Khwĩdu Agrippa Amẻtẻnyẻ

¹ Khwĩdu Agrippa hé Paulu, “Nẻ ki thẻhẻbẻ ma anẻ pré.” Rò Paulu zỏhtya atakhu rò a hẻbẻsẻplẻ nẻdyẻ anẻ phũyẻ: ² Paulu hé khwĩdu Agrippa, “Khwĩdu Agrippa~, vã nẻbẻ tẻshuỏtẻkhẻ ryã dố vã tỏbẻ hẻbẻsẻplẻ nẻdyẻ vãnẻ dố nẻ mẻtẻnyẻ phũyẻ, htuỏto vã tỏ htẻsủ lỏ~ tẻthũ dố Judaphủ kẻlỏ vã yẻtahe dố yẻtỏnyẻ akũ akhu-akhyë, a mỏnyacỏ vã cỏ. ³ Mẻtẻhẻrò nẻ thẻgnẻ tãtẻ lỏdũhỏ Judaphủ a lẻklỏlẻkhyã tahe ná èthĩ atẻklyẻtẻngã yẻtahe lỏ~ plĩ hó akhu-akhyë a mỏlả vã. Phũnuỏrò, vã kwẻthẻzỏ dủ nẻ ná nẻ ki khyãthẻplỏhtũ nẻdả pẻkuỏrẻ vã tẻhẻbẻyẻ nẻ~.

⁴ “Cãhtya dố vã pacẻkhẻ, bí vã o nẻdũ dố vã kẻkũ akhẻ, rò dốkhyẻnuô vã cuỏo dố vỉ Jerusalem rò vã ohtwỏprẻ kryã~ phủtẻnuô, Judaphủ tahe thẻgnẻlỏ dũhỏ pwỏ~ tỏprẻ. ⁵ Vã ma vã onuỏtỏkuỏdũ dố Pharisẻophủ aplỏamủ dố a pủma sỏnyacỏ tẻcỏbucỏbẻ a tẻthyỏtẻthya tahe tỏmủ tỏprẻnuỏma èthĩ thẻgnẻ nyẻlảhỏ vã hó. Ki èthĩ thẻzũ khyãluỏ vãrivãkyã hẻnuỏma a thẻgnẻ lỏplẻ cỏ. ⁶ Vã yỏ myásủ tẻ dố Cỏmaryã ólyã one htuỏhỏ pẻ muỏphẻphyẻphuỏ dỏ~ nyẻnu nuỏtahe akhu-akhyë, khỏnyãyẻ vã bẻ kahtỏo bẻyẻ rò ù bẻ sudyãsucẻ myáhỏ vã hó. ⁷ Cỏmaryã a tẻỏlyã yẻnuỏma máhỏ khỏnyãyẻ Judaphủ shyẻnyẻmuỏ mẻ pẻhỏ lủ a tẻphyẻtẻmẻ, rò èthĩ opỏmyásủ nẻdyẻhỏ mỏhẻmỏlẻ dố athyánã vã myásủ yẻnuỏ tôcỏhỏ. Phẻkhwĩdu~ dố vã myásủhỏ yẻnuỏ akhu-akhyë, Judaphủ tahe pủ kẻ lỏhỏ vã tẻthũ hó. ⁸ Cỏmaryã mẻhtwỏprẻ kảkhyẻcyã kayãthyẻ tahenuô, thĩ bẻyẻ tahe cuỏtanẻ tuỏ lahyã ná a mẻcyã kuỏũ to phủtẻ?

⁹ “Vã nẻbyacè nẻdũ cỏ, dố nuỏkhẻ vã tanẻtyã htuỏhỏ bí vã mẻbẻ tadũnuô, phủtẻtẻ~ bẻbẻ vã bẻ pủ htẻsủmẻsủ ná kayã dố a zủẻ vỉ Nazarẻphủ Jesủ amủ yẻnuỏtahe, vã tanẻ htuỏhỏ phũnuô. ¹⁰ Phủyẻnuô vã mẻhtuỏlỏhỏ dố vỉ Jerusalem akũ nuỏhỏ. Vã phẻnẻ tẻtaryẻshyosỏ dố prẻlủtyã khuklỏ tahe a o rò vã dỏnuỏẻlả Cỏmaryã akayã sảsẻ tahe dố htỏkũ. Bí ù mẻthyẻ èthĩ akhẻnuô, vã théplỏo ólyã patỏkuỏ ná nõmẻthyẻkyã ù. ¹¹ Vãmủvỏpỏ, mẻcyẻmẻcủ nõẻlả èthĩ dố tẻcỏbẻhỏ tahe akũ, rò vã hẻsỏ èthĩ rò vã nõhẻ èthĩ, ‘Vã zủẻ pã Jesủ to’ phũnuô, rò vã théplỏdu kanỏ~ èthĩ to. Tuỏ cỏ dố vã

ki htecuố đố myécôruôphú o nịdyé vjtahe akũ rò, vǎ ki cuố mecyëmecü có èthĩ có.”

Paulu Héluốhtya Pẹ Ủ Ná Athéplò Htulya Kạkhyế Ari-akyǎ

12 “Phúnuôrò tónyëkhě, vǎ cuố đố vj Damasco. Rò vǎ phyécuốñĩ li tǎba đố bwídukhu tahe dyétǎ vǎ ná a taryëshyosố tahe tǎba. 13 Kố~ phể khwídu Agrippa, tónyërò bí vǎ cuố đố klyálo rò bí~ mọhtuô córané hó akhěnuô, vǎ myáhtye tẹlĩ shyosố tǎmể rò a takhěsốklố có ná tamónuô, a o đố mókhu rò a sátakhếtǎ tava vǎ ná kayǎ đố a cuố tộkuố ná vǎ tahe. 14 Pẹ lakhútǎ lố đố hekhu pwỏ~ tǎprề có, rò vǎ nịhuố ngỏprahtya ná Hebreo ngỏ tǎmủ rò a hé vǎ, ‘Kố~ Saulu~, Saulu~, nẹ mecyëmecü vǎ metế? Nẹ taphốsế nịdyé khyếdủ nẹ khǎduô ná tamố đố athyaná pủ tapề kạkhyế sế nịdyé khyếthyádủ a nẹbyacề iplĩ nuôprế,’ a hé vǎ ná Hebreo ngỏ phúnuô.

15 “Rò vǎ sudyǎ kạkhyếsủ è, ‘Byacề~, nẹ ma ừpế?’

“Rò Byacề hếsủ vǎ, ‘Vǎ ma Jesủ đố nẹ mecyëmecü ènuô tǎprềhố,’ a hé vǎ phúnuô. 16 ‘Manárò tarủ ihtò khyếthyámố, vǎ hyǎ oluốhtya pếhố nẹ ná vǎnế phúyế nuôma mǎhố đố vǎ ki nwốhtyahố nẹ ná nẹ ki htwốhtyahố vǎ Prèdònyáphú ná prềkhyáthế tǎprề hó. Yếtónyế nẹ myáhtyehố ná vǎ bíyế ari-akyǎ yếtahe ná tề đố vǎ kịrế zủluố pẹpố nẹ đốkhyế pǎ tahenuô, nẹ bẻ cuốdyáluố pẹlố ừ pǎ~. 17 Vǎ ki nốthủcuố nẹ đố nẹ myécônịdủ tahe ná Judaphú mǎto tahe aklề pǎ. Rò vǎ ki mềsiplềhte nẹ đố èthĩ nuôtahe a takhukủ pǎ. 18 Nẹ bẻ bǎmốhtya pẹ èthĩ tahe amềthề pǎ, htuốrò nẹ nốtarĩ kạkhyế khyếthyǎ èthĩ đố tềkhítetapa alề pǎ, rò nẹ ki thủcuố èthĩ đố tẹlĩ pǎ, htuốto nẹ ki thủcuốnuố èthĩ đố a o đố khñéricyǎ khuklố a taryëshyosố alề yếnuôtahe đố Cómarya a tềprotềprya alề pǎ. Đố èthĩ zủenyǎe vǎ akhu-akhyế, Cómarya ki plwỏkyǎ èthĩ tềthủ pǎ, htuốto đố Cómarya nwốhtya nịdyé akayǎ nuôtahe lẹo akhǎlề yếnuô, èthĩ ki nịbẻ kuốdủ pǎ,’ ” a hé vǎ phúnuô.

Paulu Héluốhtya A Tềphyétềmề Tahe Ari-akyǎ

19 “Khwídu Agrippa~ phúnuô akhu-akhyế, vǎ krwỏmềkuố phú tềmyáhtyelwố đố a o đố mókhu hyǎ yếnuôprế. 20 Vǎ cuốlề hếsodònyǎ rếlố pẹ ừ đố vj Damasco htuốrò đố vj Jerusalem akủ, đốkhyếrò vǎ cuố đố Judakế pwỏ~ tǎpho, htuốto vǎ cuố kuốdủ đố Judaphú mǎto tahe aklềklề. Rò thyáphủ èthĩ ki zǎ nịdủ lahyǎ a tềthútềora tahe, htuốrò thyáphủ èthĩ ki tarĩ kạkhyếtố khyếthyǎ anế đố Cómarya a o, htuốto thyáphủ a ki dyéluốhtya lahyǎ atềmề đố aryǎ tahe ná a zǎ nịdủ htuốhố anế agnềnuô, vǎ hếsodònyǎ pếhố èthĩ hó. 21 Đố tềritềkyǎ yế akhu-akhyế, bí vǎ o đố tẹlủtyǎ hỏkủ akhěnuô, Judaphú tahe pủ vǎ rò a pủ mềthyế vǎ prề. 22 Manárò, Cómarya mềcwỏ vǎ akhu-akhyế, tuốđố yếtónyế vǎ ihtò khyánĩ pẹpǎ vǎthế ná kayǎ đố a o bíyế pwỏ~ tǎprề. Kayǎ đố ừ tanềdu lủ bẻbẻ, ừ tanề patĩ lủ bẻbẻ vǎ hếsoluố thyápề lố lủ. Tềritềkyǎ đố vǎ hé pẹ èthĩ yếnuôma, tǎcôcô~ tuố prề lủ ná prềprồ tahe ná Mosề hếso-one htuốhố nuôtahe prề, rò a hé lahyǎ, 23 Krístu đố Cómarya nwốhtya lủ ná prềmềlwốhteka prềluhekhuphủ yếtỏprềnuô, a ki khyábẻ tềmềcyëmecü pǎ rò è ma prề đố a ihtò htwỏprề

kaḵhyě rëlố ừ đố tềthyề tôprề pã, phúnuô akhu-akhyề, a ki hêsodônyă tềlỉ pẹ Judaphú tahe ná Judaphú mậto tahe pã,” Paulu hé pẹ khwídu Agrippa phúnuô.

²⁴ Bí Paulu hébèsiplé anẹ phúyề akhênuô, khwídu Festo cyépryề êhtố lữ, “Paulu~, nẹ tamwỉ prề. Nẹ tềthềkhuthềgnề đố adu-azặ tahe mẹtamwỉ lỏ nẹ hó.”

²⁵ Paulu hêsủ lữ, “Phề khwídu Festo~, vã tamwỉ mậto. Vã hé yếtahe nuôma tềmậtcố prề. ²⁶ Phề khwídu Agrippa, vã hébề hã đố nẹnyềhyã phúyề mẹtềhêrò, nẹ thềgnềđũhố tềritềkyã yếtahe hó. Mẹtềhêrò vã zừề tặtề cồ ná nẹ klyá thềgnề htuồnyăhố tềritềkyã yề hó, mẹtềhêrò tềritềkyã yếtahe nuôma a htwỏ htyahuồhtyathwề mậto. ²⁷ Phề khwídu Agrippa~, ma nẹ zừề kuố sáλέ prềprồ a tềhềbề nuôtahe ể? Nẹ zừề prề nuôma vã thềgnề.”

²⁸ Khwídu Agrippa hêsủ Paulu, “Đố tềshuồtềkhề taplồtaplyáphú akủ yếnuô, nẹ tanẹ ná nẹ ki ilồnỉ vã đố vã ki htwỏhtyakuố Krístuphú pã tôprềnuô ể?”

²⁹ Paulu hêsủ, “Đố taplồphú akủ bẻbẻ, anyề cồ bẻbẻ, a lodu náto. Vã kwícốbể pếtủ nềtồprề agnề mậto, vã kwícốbể nípềlỏ lỏ~ kayã đố a nỉhuố vã tềhềbề khồnyáyề tahe ki htwỏhtyakuố Krístuphú thyáná vãyề, manárò tề đố vã thềzừề nồsítồbềkuố thỉ to nuôma a otứprề phú ừ đốtặ vã đố htốkủ rồ ừ cồma vã ná suplyếtồhtề yếnuồprề.”

³⁰ Bínuôkhề khwídu Agrippa ná khwỉ Festo ná khwídu Agrippa apuố Bernice ná lỏ~ kayã onyã kuóná êthỉ bínuô pwỏ~ tôprề ihtồlồ. ³¹ Rồ êthỉ htecuốkyã lỏ đố aklỏ rồ a hé nỉdyề khyềlủ tôprề ná tôprề phúyề, “Kayã yếtồprềnuô atềthứ đố bẻ ciryá thyềkyã è nuôbẻbẻ, mậtorồ bẻ đónuốkyã è đố htốkủ nuôbẻbẻ, tềthứ đố a mẹ talwóotalyề phúyềnuô, a o tồcồ~ to.”

³² Rồ khwídu Agrippa hêsỏ khwídu Festo, “Kayã yếtồprề ki kwithềzồ nồciryá anẹ ná Khwídu Caesare to héma, tồbề plwỏhtekyã lữ hó.”

27

Paulu Sidyánỉ Thòklyềdu Rồ Htecuố Đố Vỉ Roma

¹ Bí ừ héplủhéthuố hó ngồ đố pẹ bẻ sidyánỉ thòklyềdu rồ bẻ htecuố đố Italy kẹ akhề, Paulu ná kayã aruồ đố ừ đốtặ êthỉ đố htốkủ tahenuô, ừ dyếtặkyã êthỉ đố Julius a takhukủ. Julius ma klyếtồzề akhuklồ tôprề. È ma a o panuồtồ kuố đố Roma klyềphú đố a o aprề tồrỉ tồmự, rồ ừ é ná “Augusta aklyề bémụdu.”

² Thòklyềdu tồbề a o đố vỉ Adramytium rồ a hyã. Rồ a kírề htecuố đố vỉ đố a orwó htyềdutavạhtủ đố Asia kẹkủ tahe rồ pẹ htya sidyánỉ lữ. Kayã mwỉ ná Aristarko đố a o đố vỉ Thessalonia, đố Macedoniakẹ a tềpồalể otồprề rồ a cuố tồkuố ná pẹ.

³ Shyéparồ nuô, pẹ cuốtuố đố vỉ Sido. Julius thềzồ nỉdyề Paulu. Rồ thyáphú a khồbồthyó tahe ki dyépề kuố lữ tề đố a lo tahenuô rồ a plwỏcuốolể kuố lữ đố a khồbồthyó tahe a o. ⁴ Pẹ obínuô htecuố rồ kẹlathề htồhyãsủ pẹ akhu-akhyề, pẹ cuố tadwỏbíkỷá ná Cyprủ klủ đố cíhtồ tồkyề. ⁵ Pẹ cuố talwókyã Cilicia kẹ ná Pamphylia kẹ a htyềdutavạ rồ pẹ cuốtuố đố vỉ Myra, Lycia kẹkủnuô. ⁶ Bínuôkhề klyếtồzề akhuklồ nuồtồprề myáhtyề thòklyềdu o đố

vı Alexandria hyä rò a kırıe cuõ dö Italy ké tõbè, rò a nõhtyasidyä cuõkuõ pè ná thòklyëdu yëtòbè. ⁷ A cuõzõ pè súlú pè rò mõnyëmõthë nyëhyähó rò dökhýënuõ pè cuõtuõ pyäsënyacó dö khälé tôpho, bí aphû ná vı Cida nuõ. Këlathé yõ htõsû pè rò pè cuõ plehyä cyápãto akhu-akhyë, pè cuõ tadwõhö dö Crete klú cílya tôkyë. Crete klú yënuõ a o tõdëcuõ ná Salmone klú tanõphú nuõtòklú. ⁸ Pè cuõrwó htyëdutavahtũ yënuõ apyãasë nyacó pè. Rò pè hyätuõ dö khälé tôpho dö ù é lú ná Lëokuõ khälëmõ héyënuõ tôpho. Khälé yënuõ a ophû ná vı Lasea.

⁹ Pè cuõ yënuõ, mõnyëmõthë nyëlähö akhu-akhyë pè ki cuõ plehyä pò dö nyë hénuõ tëpyätësë ohtya cyädè pã, mëtëhërò, tëplwõkyä tètũ pwëyënuõ amõnyëmõthë talwókyähó akhu-akhyë Paulu dyëròdyeryë èthĩ rò a hé, ¹⁰ “Khõbõthyó thĩ, vã myáhtye ná ki pè htecuõ hénuõ, cáhtya bíyë tãplehyä tuõ dö nyë nuõpãma tëpyëtëkyä ki ohtya pã, rò tëlacúlaprò ki ohtya ényacó pã. Pè ki lacúlaprò túpré thòklyëdu ná tãmuõtätè o dö thòklyëdukũ yënuõtahe tũdũ máto. Pè thëplò htwõprè tahe ki lacúlaprõkyä kuõ pãpã.” ¹¹ Manárò klyëtõzè akhukló yëtõprënuõ a nıdãkuõ Paulu angó to. A nıdã prëtũ thòklyëdu a khuklódu yëtõprè ná thòklyëdu abyacè angó prë. ¹² Shyë-kërõkhë hyätuõpãnuõ, lëbãokuõ thòklyëdu khälé bíyë nuõma a tãtõtãbè to. Èthĩ théplõtõ éklõ ná ki htecuõkyä bíyë, rò ki yácú cuõtuõbè dö vı Phoeni hénuõ, shyë-kërõkhë pãrò ki cuõokuõrë bínuõ pã. Vı Phoeni ma mádũ thòklyëdu bí Crete klú nuõtahe lëkabãokuõ tadwõryä akhälé. Vıyënuõ, a o tõdëcuõ dö cínuõ cílya ná cínuõ cíhtya tôkyë.

Këlathëdu Tã Dõ Htyëdutava Akũ

¹³ Ké cáhtya lathé thédõthédõ hyä dö cílya tôkyë rò kayã tahe tanë lahyä ná yëtõphuõrò, ki htecuõ ma anı hó a tanë lahyä phúnuõ, rò èthĩ cúhtyakyä lõ dö ù lécú okuõma ná thòklyëduyë* rò a plwõkuõcuõkyä thòklyëduyë rwó Crete klúhtũ nuõtòkyë. ¹⁴ Manárò nyëtyatonuõ, këlathé hyäsõ dö ù é lú ná “Cíhtya cíhte këlathé” nuõ a o dö klúkhu tôkyë rò a hyätõ dö èthĩ o. ¹⁵ Këlathé hyãhtõ thòklyëduyë rò èthĩ buõpé nıdyé pã a thòklyëdu akhukló to akhu-akhyë, pè plwõ htõcuõkyä lú ná këlathé. ¹⁶ Bí pè cuõtadwõhö ná Cauda klúphú akhënuõ, thyáphú a thòklyëphú dö thòklyëdu cwicuõnı lú yëtòbè ki phëpyëkyä tãmé nuõ, pè yácú-yãre pũcuõ nıdyé khyëthyä è dö tëpyätësë akücó. ¹⁷ Èthĩ cwihtya thòklyëphú yëtòbè dö thòklyëdu akũ, htuõrò thyáphú thòklyëdu yëtòbè ki phëkyä tãmënuõ, èthĩ phyé suplyëdu rò a cõtãrã tavãma ná thòklyëdu. Thëisë ná thòklyëduyë locuõ tabò otyã dö Syrtili hethõkhu nuõrò, èthĩ htõtãkyä thòklyëdu a ikëbadu lëplwõhtõ ná këlathé yënuõ rò a plwõ locuõkyä thòklyëdu yë, cú- dũhö këlathé htõcuõ è phúnuõ prë. ¹⁸ Këlathëshyo lathësõ pã akhu-akhyë, ano tõnyënuõ èthĩ tãtãkyä tãmuõtätè dö thòklyëdukũ yëtahe dö htyëkũ. ¹⁹ Dõkhýëpó tõnyënuõ, èthĩ anëbyacè nıdũ tãtãkyä kuõpó thòklyëdu krũkrõ tahe dö htyëkũkũ. ²⁰ Tamõ bèbè, sè bèbè, pè myáhtyenõ pã to nuõ, mõnyëmõthë nyëlähö, këlathé lalyä hyäsõpã nyacó rò pè myásũ dö pè lësiplé nuõ a o pãto.

* 27:13 27:13 Lëmë-okuõ thòklyëdu

²¹ Bí kayä yëtahe enóónó pãto nyëlähö akhënuô, Paulu ihtò dö èthi nyëhyä rò a hé èthi, “Khöbóthyó thĩ- bí pë o dö Crete klú akhënuô, thĩ tökò htecuó to và hé thĩ akhënuô, thĩ tökò nídä sálë vängó. Thĩ ki nídä vängó hénuôma, thĩ kírëpyékírëkyä, kírë lacúlaprò lökyä phúyë to. ²² Manárò khönyáyë và kwíthézò thĩ, beshyobesö lahyä thĩ théplò, thĩ théhtwöprè töbè lacúkyäní tóprè- to. A ki pyékyä prëtú thòklyëdu yëtòbè pã prë. ²³ Mëtehéro, yëtòthë, Cómarya dö và htwöhò atè rò và mēhó atēme yëtòprè a tanémókhuphú hyä kahtò dö và khäshyë, ²⁴ rò a hé và, ‘Paulu-, théisë tāmë. Nè bè hyä kahtò tuöbë nídú dö Khwídu Caesare a mēthēnyë pã, rò a ki cirya sudyäsucemyä dü nè pã. Cómarya yö myä nēmèthè rò a mēbwímetyä nídú nè akhu-akhyë, a ki mesiplé nè ná kayä dö a sidyá tōkuö thòklyëdu ná nè yëtahe lö- plí pã.’ ²⁵ Phúnuô akhu-akhyë, khöbóthyó thĩ-, besö lahyä thĩ théplò ní-, mëtehéro và züenídú Cómarya yëtòprè ná a ki mēphú a hétuöhó và nuô pã. ²⁶ Phútëtë- bèbè, kélathëyë klyá htöcuó dyahtya nyä pë dö klú tōmēmë akhu pã.”

²⁷ Bí shyélwĩthë tōthënuô, kélathëduyë a htöcuó pë dö Adria htyëdutava yënuô akü. Atö bí mö kírë phūnehó akhënuô, prēmētēphú dö thòklyëdu akü yëtahe thégnë ná a cô ná a locuöphúhó ná khökhu tōphopho hó. ²⁸ Phúnuô akhu-akhyë, èthi tēmyä htyëyë rò a zä aklí nyëshyë, rò o taplòdu nuô èthi tēmyákyë htyë rò a opré aklí shyényä prë. ²⁹ Èthi bèzò ná théisë thòklyëdu cuötábè ná lö rò a cyatä lö léme-okuö thòklyëdu lwĩmë dö htyëkü rò a kwícóbë lahyä ná mö ki lí pryä pé èthi. ³⁰ Prēmētēphú dö thòklyëdukü tahe pũ lahyä klyá dö a ki klyaplékyä agnë rò èthi dyatä thòklyëphú nuôtòbè dö htyëkü rò a dyatä kho lahyä léme-okuö thòklyëdu yëtahe dö htyëkü dö thòklyëdu yë anyëhyä. ³¹ Rò Paulu hé klyëtözë akhukló yëtòprè ná klyëphú tahe ná prēmētēphú dö thòklyëdukü yëtahe, “Thĩ ki o lahyä dö thòklyëdu akü to hénuôma thĩ siplécyá tóprè- to.” ³² Phúnuô akhu-akhyë, klyëphú tahe pätũkyä suplye dö ù cōma ná thòklyëphú yëtòbè tahe rò a plwö locuökyä thòklyëphú yë.

³³ Mö kírë libühó akhënuô, Paulu kwíthézò tadú löplí èthi ná a kie kiö khyëthyä lahyä. “Khönyärò thĩ thäklyä talá có shyélwĩthë cóhó, rò thiethiö nóhí tōcō- to. ³⁴ Phúnuôrò, và kwíthézò thĩ ná thĩ kiekiö lahyä sètōcōcō. Thyáphú thĩ ki htwöprè lahyä nuô, thĩ loe lahyä sè. Khuluö prë tōbò dö thĩ khuklölö prënuô a bè lamékyäní tōbò- to.” ³⁵ Paulu hétuö èthi phúyë rò, a phyení khómü rò a hébwíhétaryë Cómarya dö èthi lö- plí a mēthēnyë. Htuörrò a ibimü khómü rò a e lahyä. ³⁶ Phúnuôrò èthi théplòshyo théplòsö kakhýë lökhyëthyä rò a ekuö lökhyëthyä sè pwö- tóprè. ³⁷ Kayä o dö thòklyëdu akü lö- plí nuôma a o nyëzë ná thuöthyótōshyë ná prë thuöthyó. ³⁸ Û ekóöbä htuölöhö sè pwö- tóprè rò thyáphú thòklyëdu ki phwĩhyä agnë nuô, èthi tátäkyälö buökülä tahe dö htyëdutava akü.

Thòklyëdu Phépyékyä

³⁹ Bí mö libühó akhënuô, èthi myáhtye luöhó khökhu tadúró èthi cuötúötö bítë tōphotë nuô a thégnë lahyä to. Manárò èthi myáhtye htyëdutava a

tanõnuõ otôpho akhu-akhyě, èthĩ ki cuõtuõcyă bínuô hénuôma, a thézũcuõ báokuõ lahyă a thòklyědu bínuô. ⁴⁰ Phúnuô akhu-akhyě èthĩ pătũkyă suplye dõ ù còklòma ná lỏ lẻmẻ-okuõ thòklyědu yěnuôtahe htuõrò a plwõ lacủ tặkyă lỏ lỏyẻtahe dõ htyẻdutavakũ. Tôphuõtuõ èthĩ ilyẻkyă suplye dõ ù còklòma ná lẻpẻ thòklyědu nuôtahe. Htuõrò èthĩ cõtadyảhtya ikẻbadu dõ thòklyědu nyẻhyă tỏkyẻ rò èthĩ plwõhtỏcuõ ná kẻlathẻ dõ htyẻhtũ tỏkyẻ. ⁴¹ Manárò thòklyědu htya-otyă dõ hethỏkhu tỏpho. Thòklyědu akhukỏ sáma nyẻtakỏ cỏ rò a kazuỏ pẻpătỏ. Dõ thòklyědu aipẻ tỏkyẻnuô, htyẻháhỏ plyảshyo talwỏsủlủ rò a phẻkyảhỏ.

⁴² Pảma lỏ~ kayă dõ ù dỏtặ èthĩ dõ htỏkũ yẻtahe izỏhte lỏ dõ khỏkhu rò hteklya plẻcuỏkyă lỏ he, klyẻphủ tahe a tanẻ rò, èthĩ dyalyả lahyă hó athẻplỏ ná a ki mẻthyẻkyă lỏ èthĩ. ⁴³ Manárò klyẻtỏzẻ a khukỏlyẻ a thézũ mẻsiplẻ Paulu akhu-akhyẻ, hé dídyătặtặ klyẻphủ tahe ná a ki mẻthyẻ tặ èthĩ tỏprẻ~ tằmẻ. Phúnuô akhu-akhyẻ a hétặ angỏ ná kayă dõ a izỏcyă htyẻ tahenuô pătặ rẻlỏmỏ dõ htyẻkủnuô rò izỏhtẻrẻmỏ dõ khỏkhu nuô. ⁴⁴ Kayă dõ a okyă tahenuô, sidyánỉ thỏbye tahe, mảtorỏ sidyánỉ lahyă thỏklyẻdu phẻ khakỉkhắkwo yẻtahe rò krwỏ izỏhte kuỏ lahyă. Rỏ èthĩ mẻ lỏ lahyă phủ a hé nuôrỏ èthĩ htetuỏ ryảryảdẻdẻ lỏplỉ dõ khỏkhu pwỏ~ tỏprẻ.

28

Cuõtuõ Dỏ Malta Klủ

¹ Bí pẻ htyatuỏ ryảryảdẻdẻ htuỏdỏ khỏkhu akhẻnuô, ù hẻluỏ pẻ pẻ ná klủ nuôtỏklủ ma ù é ná Malta klủ. ² Kayă o bí klủlỏ tahenuô, a mẻryả nyacỏ pẻ. Kẻcủ hyă rò kẻrỏ nyacỏ pẻ akhu-akhyẻ, èthĩ uỏkyảmi rò a éiswỉ lahyă pẻ mi. ³ Paulu cuỏ ihtẻkạ kru tỏhtẻ rò a kạ isủnuỏ dõ mikủ akhẻnuô, mi thẻhtya kủ rủthỉ tỏbỏ rò a hte iphuỏ Paulu rò a oỉcủ lỉlỏma dõ lủ takhulỏ. ⁴ Kayă klủkhupủ bínuô tahe myảhtye rủ ícủlỉlỏoma dõ Paulu takhulỏ rò a hé nỉdyẻ khyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ phủyẻ, “Kayă yẻtỏprẻma prẻmẻthyẻ kayă prẻ. A siplẻ ná tẻthyẻ dõ htyẻdutavakũ tadủrỏ Byacẻ dõ ù é ná tẻcỏtẻtẻ yẻtỏprẻ dya ohtwỏprẻ pả lủ to.” ⁵ Manárò Paulu tasỉ tặnuỏkyă rủ dõ mikủ, rò a mẻ lủ tỏcỏ~ to. ⁶ Èthĩ opỏ myả lahyă ná Paulu klyả nẻ záhyả nyả pả hó. Èthĩ opỏ nyẻlảhỏ tadủrỏ a myảhtye aryả htya lủ tỏcỏ~ to akhu-akhyẻ, èthĩ tanẻ khỏkyả Paulu ná è ma cỏmarya aphủ tỏprẻprẻ nyả hó.

⁷ Khảlẻ tavítavạ phủ bínuôtỏpho ma, klủbyacẻ Publio aprẻ o tỏlẻ. Rỏ a émosủ ryảnyacỏ pẻ, rò pẻ cuỏ htwỏ kuỏkuỏ lủ sỉprẻ thuỏnyẻthuỏthẻ. ⁸ Publio aphẻ nẻkủ rò a sẻả lủhỏkủ akhu-akhyẻ a omyẻo dõ lẻmyẻkhu prẻ. Rỏ Paulu nuỏ dõ a hidỏkủ rò, a nuỏ kwỉcỏbẻ pẻ lủ, rò a dyahtya atakhu dõ lủlỏ rò a zasỉmẻ pẻ lủ. ⁹ Phúnuô akhu-akhyẻ, lỏ~ kayảswỉkayảsẻ o bí klủkhu nuôtahe hyả zasỉmẻ kuỏ lahyă anẻ dõ lủo. ¹⁰ Èthĩ dyẻpludyẻphẻ cỏ pẻ shyẻzủ tahe, rò bí pẻ sidyảhtya thỏklyẻdu akhẻnuô, èthĩ dyacuỏnỉ pẻ pẻ lẻlẻlẻ dõ klyảlỏ agnẻ tahe.

Paulu O Dỏ Klủ Malta Rỏ Htecuỏ Dỏ Vỉ Roma

11 Thuôlê bãhtuô dôkhyênuô, pè sidyáhtya vï Alexandria a thòklyêdu tôbê. Dô thòklyêdu akhuklô nyêhyãnuô byacè ðikryê azãzọ o. Rò thòklyêdu yê a cuô okuô plútuô dô kérékhê bí klú nuôtôklú alo. 12 Pè cuôtuô dô vï Syracuse rò pè cuôo bínuô thuônýê. 13 Pè o bínuô rò pè htecuô pọ dô vï Rhegio. Htuôrò dôkhyê tônýênuô, kélathé duhyã dó cílyã tôkyê rò nyênýetônýê nuô pè cuôtuô dô vï Peteoli. 14 Pè myáhtyesû ná prêzúetêphú bínuô tahe, rò êthi éokyã kuôpọ pè bínuô thuôthyótônýê. Pè okyã htuô bínuô rò pè htecuôkyã dó vï Roma. 15 Pè puôvyã prêzúetêphú dó a o dó vï Roma akũ tahenuô, a nïhuô lahyã pèripêkyã rò a hyã myáhtyesû tuô pè dó vï Appio klékũ nuô tahe, taheherò a hyã myáhtyesû pè dó sïprêhi nuô thuômê akũ. Bí Paulu myáhtye êthi akhênuô, a nïhênîre lã lũ rò a hébwihétaryê Cómarya.

Dô Vï Roma Akũ

16 Bí pè cuôtuô dô vï Roma akũ akhênuô, ù nõo nidyêdu Paulu rò ù cuôkhyão pè lũ hitômê rò klyêphú tôprê opọ nidyê lũ.

17 Thuôthê bãhônúô, Paulu éplóni Judaphú dó a htwô akhuklô bí vï Roma nuôtahe. Bí êthi hyãtuô lõhó akhênuô, a hé êthi, “Vã puôvyã thi~, tẽmẽ takhwótakêsû pè myêcô tahe bèbè, matorò tẽ dó a khó ná pè lèklólèkhya dó pè nìbè dó pè muôphêphyêphuô dô~ nyênu tahe a o nuô bèbè, vã mẽnó ná tôcô~ to. Manárò ù pũ vã dó vï Jerusalem akũ rò ù dyétãkyã vã dó Romaphú tahe a takhukũ. 18 Êthi sudyãcemyã htuôhó vã rò dôkhyênuô, êthi myáhtye vã têtú dó ató ná bè tẽcirya thyêkyãnuô a o tôcô~ to akhu-akhyê, êthi thézú plwôkyã vã. 19 Manárò bí Judaphú tahe htêsû tẽyê akhênuô, vã tóbè nõcirya vãné ná Khwídu Caesare vã tanẽ phúnúô. Vã dya têtú dó vã myêcôphú alo nuô a o ná tôcô~ to. 20 Dô tẽritêkyã yê akhu-akhyêrò, vã kwĩ kuô êthi dó a ki dyemyáhtye hébèkuô tẽ ná thi. Kihélakõma dó thi mähó Judaphú yêtahe a tẽmyásũ akhu-akhyêrò ù bè còklòmakyã vã ná suplyetóhté yê hó.”

21 Rò êthi hésú lũ, “Pè nìbèno ná li o dó Judaké hyã rò a hêsó pè pè ná nêrinêkyã nuô a o tôba~ to. Pè puôvyã Judaphú dó a hyã bíyê tahenuô, a hénó pè ná pè ná nê mêtúmeplátè ari-akya tôprê~ to. 22 Manárò pè thézú nïhuô kuôdu nê tẽmyáhtye ná nê têtanẽ tahe prê, mêtêhêrò, pè thêgnê ná kayã bitê~ tôpho bèbè a hé takhwótakè lõplĩ kayã yêtõmu.”

23 Phúnúôrò êthi héo lũ mônýemóthê dó a ki myáhtye tãsú khyêthyã ná Paulu rò bí êthi héo lũ nuôtônýênuô, Judaphú tahe hyã lahyã bí Paulu o nidyê hi nuôtômê akũ, rò êthi hyãrọ éklóló có ná dó arékhê nuôtôhú có. Rò Paulu cáhtya hêsodônýãluô pè êthi ná Cómarya ahtyêaké ari-akya rò a khyã nidyê athéyê dó mólĩ tuô có dó mọkhí có. Thyáphú êthi ki zũe Jesũ ari-akya yêagnênuôrò, a yácú hêsóthêgnêplô pè êthi ná Mosè a têtýótêthya nuôtahe ná prêprọ héone nuôtahe. 24 Tahehe rò a zũe lahyã ná Paulu hé yêtahe nuôma a málakõ có, manárò tahehenuô a zũe to. 25 Bí êthi thêplò lùkhókhyêlũ rò êthi htecuôkyã akhênuô, Paulu hébè ngó dôkhyêlô tômũ, “Thê Sãsê Byacè hébè dítú ná Prêprọ Isaiah rò a hêsokyã pè muôphêphyêphuô dô~ nyênu tahe nuôma a tótú có. 26 Rò a hé,

‘Cuố dố kayă yě tômyětôcô a o rò hé èthĩ, “Thĩ nĩhuố htuố nĩhuố thyáthyá có tadúró thĩ thëgnëplôto. Thĩ myáhtuốhtuố myáthyáthyá có tadúró thĩ myáhtyeto.” ²⁷ Mëtěhéro kayă yětômyětôcô nuô, a thëzũ thëgnë kuốnyă ù to. Èthĩ mëbí lahyă a khălëkũ, htuốró a mëbí lahyă a mëtëhèplò. Kimátoma, èthĩ ki myáhtye kuố lahyă tề ná a mëtëhèplò, rò èthĩ ki nĩhuố kuố lahyă tề ná akhălè, èthĩ ki tanëplò hyăkuố lahyă rò a ki tarĩ kăkhyëtố lahyă ané dố vă o, rò vă ki zasĩmë khyě èthĩ.’”[☆] A hé phúnuô.

²⁸ Paulu hé pố, “Phúnuô akhu-akhyě thĩ tồbè thëgnë lahyă, Cómarya a tëmëlwóhtekă ari-akyă nuô, ù ki thũcuốhố lữ dố Judaphú mătô tahe a o hó, rò Judaphú mătô tahe ki nĩdă lữ pă.” ²⁹ (Paulu héhtuố tề phúyě rò, Judaphú tahe htecuốkyă rò èthĩ cuố kryáthyëkryáo nĩdyé khyělũ.)^{*}

³⁰ Paulu o bí hi dố a cuố khyă okuốní yënuô nyëna rò a émosũ lố~ kayă dố a hyă olě kuố lữ nuôtahe. ³¹ Paulu hësodônyă pề ù ná Cómarya ahtyëakë ari-akyă, rò a ithyóithyată pề ù ná Byacè Jesũ Krĩstu ari-akyă. Htuốró a hëbèkhũhëbèhă rò ù mëtëătũ ènuô a o tôprë~ to.

[☆] **28:27** 28:27 Isaia 6:9-10   ^{*} **28:29** 28:29 Û ră o liphá đố akhăshyélố tahe akũ nuô, taheherò limă 29 yënuô a opa to.

Roma Romans Tèhébě Rë Dõ Nyě

Paulu rãcuõ pë liyënuõ dõ vj Roma prëzùetë plómuphú tahe a o, li yënuõma máhó a taritaryã dyerõ one rë a tètaze-one dõ a ki cuõolëo kuõ vj Roma prëzùetë plómuphú tahe pã ari-akyã prë. A tètaze-one maítë héro a ki cuõ mëtõkuõ të ná Krístuphú bínuõtahe taplõtapyã pã, htuõpãrò èthi bínuõtahe ki męcwõ lü dõ a ki cuõ plehyã põ dõ Spain ké. Phú a thęgnë Krístuphú a tẹzùtënyã ná Krístuphú tõ ohtwõprë krwõ mękuõ tahenuõ, a rã hésoluõplõ pëlõ ù. Paulu dyéluõ pë ù Krístuphú a ohtwõprë ari-akyã tahe aklënuõ, liyëtõba nuõma alõabã lõú hó.

Paulu hémõheryã Roma prëzùetë plómuphú tahe rò a hésoluõ pë htuõ èthi ná a tẹkwicõbë pë dõ èthignë tahe htuõhó yëtõphuõrò a héluõ pë èthi ná të dõ a thézù rã liyë a khãshyékãryã ari-akyã. Tëritëkyã a khãshyékãryã ma máhó “Cõmarya dyacõdyatë hó kayã tahe ná anë nídú phútënuõ tètëkrũmila yë dyéluõhtyaluõ hó. Tëcõtëte yënuõma a cáhtya ná tẹzù rò a tadú ná tẹzù.” (1:17)

Htuõrò Paulu hésoluõ éhtyapõ tëritëkyã a khãshyékãryã yë. Judaphú tahe bèbè, Judaphú mato tahe bèbè, Cõmarya lo męcõmęte kã lõplõ èthi pwõ- tõprë, mętehéro kayã pwõ- tõprë o thyálõ lü dõ tètùtëora a taryëshyosõ alë prë. Dõ prëluhekhuphú zùe Krístu akhu-akhyërò Cõmarya dyacõdyatë hó èthi. Htuõrò Paulu hésoluõ põ ná tètõhtwõprë athë dõ pë nìbè yënuõma má dõ pë htwõhtya tètõcõ- tuõ ná Krístu hó akhu-akhyë prë, a hésoluõ pë põ phúnuõ. Prëzùetëphú tahenuõ, a nìbè lahyã hó tètëtëdwõ ná Cõmarya hó, htuõto tètù ná tèthyë a taryëshyosõ pũma èthi yënuõ, Cõmarya a Thé Sãsë plwõhte palã cuõ hó èthi hó. Bí Amãdu 5-8 akũnuõ, Paulu hésoplõ pë põ ná Cõmarya a tètaze myásũ one a tètthytëthya tahe ari-akyã ná Thé Sãsë Byacè a tètprotëprya shyosõyë htulya taple pë ù tètõhtwõprë athë ari-akyã. Htuõto Judaphú tahe agnë bèbè, Judaphú mato tahe agnë ná Cõmarya taze-one pë lőkryã- ù pwõ- tõprë phútënuõ, Paulu hésoplõ pë lõ ù hó. Thyáphú kayã pwõ- tõprë ki nìbè dítú kuõ lahyã Cõmarya abwídu-ataryëhtú dõ Jesũ Krístu a o agnënuõrò, Judaphú tahe vjkyã kyã Byacè Jesũ Krístu prë. A mę phúyënuõma Cõmarya a tètaze-one prë. Manárò prërãliyë zùe ná Judaphú tahenuõ, a vjkyã lã ná Byacè Jesũ to, a héplúkyã angó phúnuõ. Dõkhyë tadú rò Paulu rãluõ pë ná Krístuphú tahe tóbè ohtwõprë dya lahyã a thëplõthuõhtyë phútë, htuõto a lodulõ- ma bí èthi bóthyóbólã ná kayã dõ aruõ tahe akhë, a tõ dyéluõ lahyã atëmõ phútënuõ, a rãluõplõ pë phúnuõ. A rãluõ ná mę Cõmarya a tètphyëtëmę ari-akyã, htuõrò Krístuphú tahe tóbè nídã khwícõphya dõ a põhtyékë tahe angó, rò a tóbè mõnì lü męcwõnì lü tõprë ná tõprë. Rò a mętadũkyã ali yëtõba ná a tètëmõheryã tahe ná a tètthytëthya Cõmarya tahe prë.

Tèhébé tòtó ná tòtó

Tèhébé rẹ dǒ nyě ná tẹritẹkyă akhăshyékăryă tahe 1:1-17

Kayă pwǒ- tǒprẹ lo tẹmẹlwóhtekă 1:18-3:20

Cómarya a tẹmẹlwóhtekă ù aklyáaklǒ 3:21-4:25

Tẹohtwǒprẹ athě dǒ Krístukǔ 5:1-8:39

Cómarya a tẹtaze-one pẹ Israelphú tahe 9:1-11:36

Krístuphú a tẹdya thẹplòthuòhtyě 12:1-15:13

Tèhébé tadúkyă dǒkhyě ná tẹhémọheryă tahe 15:14-16:27

Paulu A Tẹhémọheryă

¹ Vă ma Paulu. Vă răcuǒpẹ thǐ li yětôba. Vă ma Jesũ Krístu a prẹmetẹphú tǒprẹ. A é vă ná vă ki htwǒhtya Prẹdǒnyăphú tǒprẹ, htuǒrò a nwǒhtya vă ná vă ki hėsodǒnyă pẹ ù ná Cómarya a tẹthẹkrǔmila. ² Tẹthẹkrǔmila yěnuô, Cómarya ólyă one nyělăhó angǒ mú- nukhě ná aprẹprǒ tahe phú a răone htuǒhó dǒ lisăsě akǔnuô. ³ Tẹthẹkrǔmila yěnuôma a mǎhó aphúkǔ mǎdú pẹ Byacè Jesũ Krístu yě ari-akyă dǒ a hyălyă klwo-ané phú prẹlukayă yěnuô tǒprẹ hó, rò a hyă opacẹlyă dǒ khwí Davi aklwíalyă akǔ yěnuô tǒprẹ hó. ⁴ Dǒ Thé Săsě Byacè akhu-akhyěrò bí Cómarya męhtwǒprẹ kăkhyě pẹ Byacè Jesũ Krístu dǒ tẹthyě ná a tẹprǒtẹprya akhěnuô, a dyéluǒ hó lǔ ná è ma Cómarya aphúkǔ tǒprẹ mǎlakǒ hó. ⁵ Dǒ Krístu akhu-akhyěrò Cómarya dyétă pẹ a tẹbwítẹtaryě ná tẹshuǒkhě tǒryă dǒ pẹ ki htwǒhtya Prẹdǒnyăphú dǒ Krístu agnẹ. Thyáphú lǒ- Judaphú mǎto tahe ki zǔkanyăkă kuǒ Jesũ, rò èthǐ ki nǐdăkuǒ Cómarya ngǒ agnẹnuôrò, a nõhtwǒhtya pẹ prẹ. ⁶ Cómarya é ù dǒ ù ki htwǒhtya Jesũ Krístu akayă tahe aklěnuô, thǐ ma thǐ onuǒtǒkuǒ bínunuô hó.

⁷ Khǒbǒthyómọ dǒ a o dǒ vǐ Roma akǔ thǐ, Cómarya mọ nǐdyé thǐ, htuǒto a é hó thǐ dǒ thǐ ki htwǒhtya akayă nǐdú hó.

Vă răcuǒ pẹlǒ thǐ liyětôba. Pẹ Phě Cómarya ná pẹ Byacè Jesũ Krístu ki dyédú thǐ tẹbwítẹtaryě ná tẹkacúkabé ní-.

Paulu Kwícóbě Rò A Hébwíhétaryě Cómarya

⁸ Dǒ Jesũ Krístu akhu-akhyěrò, vă hébwíhétaryě rẹlǒ hó vă Cómarya dǒ thǐ lǒ- plǐ agnẹ hó, metěherò, thǐ tẹzǔtẹnyă yěnuô, ù nǐhuǒ lǒhó hekhu tǒba hó. ⁹ Bí vă kwícóběhtya Cómarya akhěnuô, vă thénẹhtyabè thǐ pwǒ- tǒphuǒ có. Vă mẹ mǎlakǒ có phúyě nuôma Cómarya thėgně prẹ. Vă mẹ lǒthulǒthé pẹ lǔ tẹmẹ ná vă tẹdǒnyă pẹ aphúkǔ Byacè Jesũ Krístu a tẹthẹkrǔmila ari-akyă yě akhyě hó. ¹⁰ Vă kwícóbě nyě- lăhó Cómarya, a ki thẹplòo ná vă ki cuǒolě kuǒ thǐ kihérò vă thézǔ cuǒolě kuǒlă thǐ.

¹¹ Metěherò thyáphú vă ki hyă dyé pẹkuǒ thǐ Cómarya a Thé Săsě ashyězú yěnuôrò, vă thézǔ hyă olě kuǒ lă thǐ. Cómarya a Thé Săsě ashyězú ki dyěshyodyésǒhtya dú thǐ thẹplò ní-. ¹² Vă thézǔ hé phútě hérò pẹ dyéhědyére męcwǒlyě męcwókè khyěthyálǔ thǐ tẹzǔ ná vă tẹzǔ phúnuô tǒcǒprẹ. ¹³ Puǒvyă thǐ-, vă thézǔ nõthėgně kuǒ thǐ ná vă tẹtaze-one dǒ vă ki hyă olě kuǒ thǐ pǎ ari-akyă yěnuôma éphuǒ lăhó. Manárò tẹmẹ dídòdídyă vă

nuô a o tuốpă có khõnyă yënuô có. Phú vă mẽtuồhồ đố Judaphú mậto tahe aklënuô, thyáphú kayă o đố thĩklë nuôtahe ki htwõhtyakuồ prèzùtèphú agnënuôrò, vă thèzũ hyă olë mẽcwỏ pẻ kuồ kayă nuôtahe prẻ.

¹⁴ Greek myếcôphú tahe bèbè, Greek myếcôphú mậto tahe bèbè, kayă tẻthítẻphẻ o bèbè, kayă tẻthítẻphẻ oto bèbè, tẻmẻ lyạbẻhỏ vă đố vă kibẻ hẻsodõnyă pẻ myếcỏ pwỏ~ tỏcỏ nả tẻthẻkrũmỉla yẻhỏ. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyẻ thĩ đố a o lahyă đố vỉ Roma akũ yẻtahenuô, vă thẻplỏshyo dỏnyă pẻkuồ nyacỏ thĩ nả tẻthẻkrũmỉla yẻ ari-akyă có.

Tẻthẻkrũmỉla A Tẻprỏtẻprya

¹⁶ Đố tẻthẻkrũmỉla yẻ akhu-akhyẻ, vă thẻtarẻto, mẽtẻhẻrỏ, lỏ~ kayă đố a zủẻ tẻthẻkrũmỉla yẻtahenuô, Cỏmarya mẽlwỏhtekạ lỏẻ ethỉ nả a tẻprỏtẻprya hỏ. A mẽlwỏhtekạ rẻlỏ Judaphú tahe, htuồrỏ a mẽlwỏhtekạ kuồpỏ Judaphú mậto tahe. ¹⁷ Cỏmarya dyacỏdyate hỏ kayă tahe nả anẻ nỉdủ phứtẻnuô tẻthẻkrũmỉla yẻ dyẻluồhtyaluồ pẻ hỏ. Tẻcỏtẻtẻ yẻnuỏma a cáhtya nả tẻzũ rỏ a tadủ nả tẻzũ. Lisảẻ hẻ, “Kayă đố Cỏmarya dyacỏdyate ẻ nả atẻzũ tahenuô, ethỉ ki nỉbẻ tẻohtwỏprẻ athẻ mảlakỏ pả.”✧

Kayă Mẻlỏplỉ Tẻthủ Pwỏ~ Tỏprẻ

¹⁸ Cỏmarya a tẻthẻplỏdu oluồhtya đố mỏkhu. Rỏ a oluồhtya pẻ lỏ~ kayă đố a mẽ tẻthủtẻplả nuôtahe nả kayă đố a mẽ tẻmủmyảricyă nuôtahe. Đố ethỉ mẽ tẻmủmyảricyă tahe akhu-akhyẻrỏ a nỏ thẻgnẻ pả ù nả tẻmảtẻcỏ yẻnuô to hỏ. ¹⁹ Mẻtẻhẻrỏ ethỉ lẻthẻgnẻcyă Cỏmarya ari-akyă nuô, a oluồ lỉphỏ có đố ethỉgnẻ có, mẽtẻhẻrỏ Cỏmarya anẻbyacẻ nỉdủ dyẻluồ lảlỉ pẻ có hỏ ethỉ có hỏ. ²⁰ Mẻtẻhẻrỏ cáhtya đố Cỏmarya byảlyạlủ hekhu akhẻnuô, kayă tahe thẻgnẻplỏ ryảryảdẻdẻ có nả Cỏmarya o nả a taryẻprỏprya tacủprẻ có, htuồto ethỉ thẻgnẻ plỏplủ có nả ẻ ma Cỏmarya a mảlakỏ tỏprẻcỏ. Cỏmarya a taryẻprỏprya tacủprẻ yẻtahenuô nả ẻ ma Cỏmarya mảlakỏ tỏprẻ có yẻnuô, ethỉ myảhtyẻcyă to tadủrỏ ethỉ thẻgnẻcyă prẻ. Ethỉ yỏ myảhtye Cỏmarya byảlyạtẻlyạ tẻyẻtahe akhu-akhyẻ, ethỉ thẻgnẻcyă lahyă Cỏmarya ari-akyă yẻtahe prẻ. Phúnuô akhu-akhyẻ, lỏ~ tẻđỏ ethỉ mẽtuồhồ tahenuô, ethỉ hẻhtỏhẻlyạ cyạ pảto.

²¹ Ethỉ thẻgnẻhỏ Cỏmarya tadủrỏ ethỉ bezủbẻnyă kuồ lủ phủ Cỏmarya tỏprẻ to. A hẻbwỉhẻtaryẻ kuồ lủ toto. Phúnuỏrỏ ethỉ atẻtanẻ tahenuô, a htwõhtya lỏ tẻolỏoklỏ. Htuồto ethỉ atẻtanẻ olỏoklỏ yẻtahenuô, tẻkhítẻlỏ mẽbỉkyă hỏ ethỉ hỏ. ²² Ethỉ hẻlyạ nỉdyẻ lahyă anẻ nả a tẻthítẻphẻ o, tadủrỏ a htwỏ lahyă kayă uỏáyả prẻ. ²³ Ethỉ tỏ cỏbẻhtya Cỏmarya đố a o nả a taryẻduhtủ rỏ a thyẻcyạto yẻtỏprẻ, manỏrỏ a cuỏ cỏbẻ taplẻdủgnẻ prẻzỏprẻkỉ đố ù byả nả takhu tahe. Ethỉ cỏbẻ prẻzỏprẻkỉ đố athyảnả kayă đố a thyẻcyă yẻnuôtahe, mảtorỏ athyảnả htuphủzuồphủ tahe, mảtorỏ athyảnả tẻphứtẻlyẻ tahe, tomanả athyảnả rủplyạ tahtẻ tahe.

²⁴ Phúnuô akhu-akhyẻ, ethỉ thẻplỏ thẻzũ tẻpatápatỏ mủmyảricyă phứtẻnuô, Cỏmarya plwỏmẻkyă ethỉ prẻ. Rỏ ethỉ mẽ thẻtarẻ nỉdyẻ lỏ lủ

tôprè ná tôprè. ²⁵ A tồ zúe Cómarya a tèmátècò tadúro a htulya taplekyà rò a cuò zúe nídú tèlahölahya. A tồ còbè shyètòcò Cómarya rò a tồ mepè prètú prè dõ a byálya tẹ yètôprè atèmẹ prè tadúro a cuò còbè rò mepè tuố tẹ dõ Cómarya byálya lữ tahe atèmẹ. Byacè yètôprènuô ù ki htuthèhtya dù lữ acúcú ahtúhtũ ní. Amèn.

²⁶ Dõ èthi mephúnuô akhu-akhyè, Cómarya dyétăkyă èthi dõ thwihtyè a tètèzúthèlõ dõ a mètari mummyà èthi yè a khadăkũ. Prèmò tahe cò bèbè, a vïkyă alèklõ bóthyó omyètõ ná prèkhũ rò èthi ná èthi cuò bóthyó omyètõ nidyé lữ. ²⁷ Prèkhũ tahenuô bèbè a thyáphúnuôhó. Èthi vïkyă alèklõ omyètõ ná prèmò tahe rò athwihtyè a tètèzú nuô a thézúcuò omyè tồ nidyé khyèdũ lữ. Prèkhũ tahenuô a mẹ thétarè nidyé khyèdũ lữ tôprè ná tôprè. Dõ èthi mètèthútèora phúyè akhu-akhyè, Cómarya ki cirya hò èthi phú a kò ná èthinuô hò.

²⁸ Htuõto èthi thègnè htuõhó Cómarya ari-akyă tadúro, a phyésũ lahyă to, a dya tètôcô to akhu-akhyè, Cómarya nõpõkyă èthi ná èthi atètane mummyáricyă nídú tahe rò a plwõmẹ lahyă èthi ná tẹ dõ a kò mètõ nuõtahe hó. ²⁹ Èthi tètõtwõprè yènuô a lõbă shuõshuõ cò ná tètòtètẹ to, tèmummyáricyă, kòvèkõpra enidyé dùgnè, htuõrò a lõbă cò ná tètèkhwé ù, mètthyè kayă, vúũ, lahölahya-e ù, thèkháthèhte ù, dyámwìhtyèzõ ù. ³⁰ Htuõrò èthi hépyé ùmwì, thèhte Cómarya, isõibashyo, phyèdu phyèhtyalõ nẹ, htuthè nidyé anẹ. Èthi pütane èhtyapõ klyá athè tahe dõ a ki mẹ èhtya plehyápõ tèmummyáricyă. Èthi nídă lahyă amuõaphè ngõ to. ³¹ Èthi ma kayă uõáyá kayă phuõhtyă, acó kuõ ná angõ to. A tèmõnì ùnuô, a oto, a thézõnì ùnuô a oto. ³² Cómarya a tètthyótèthya hé ná kayă dõ a ohtwõprè phúnuô tahe ma a kòthyè nuô a thègnè prè tadúro a mẹ plehyă tadúdùpõ prè. Htuõto ù ki mèkuõ phúnuô hérò èthi thèplòmõ lahyă prè.

2

Cómarya A Tècirya Ma Akòabè, Acóatẹ

¹ Khõbóthyó, nẹ ki hé ù, “Èthi nuõma kayă ryáto,” tadúro nẹ ma kayă ryáto thyáná èthithi prè. Nẹ cyáhé laplénì nènè ma anì to. Bí nẹ hé ná èthi ma kayacyè rò Cómarya tồ cirya èthi akhènuô, nẹ cirya nidyédũ hó nènè, mètèhèrò nẹ rò nẹ mẹ thyákuõ phúnuõnuô prè. ² Pè thègnè ná Cómarya ciryacó ciryatẹ prè kayă dõ a mẹ tètthú phúnuõtahe prè. ³ Manárò khõbóthyó, kayă mẹ tètthú phúnuô tahenuô, nẹ cuò pacyéishyè nì ù mètè? Nẹ nẹbyacè nídú rò nẹ mẹ tètthú thyáná èthi nuô prèprè. Phúnuõrò, nẹ tane nidyé nènè ná nẹ ki siplé ná Cómarya a tècirya pã phúnuô è? ⁴ Cómarya ryá dõ nèkhu bá- tè, a khyáthédõ pè nẹ bá- tè, a khyáthèplòhtũ pè nẹ bá- tè nuô, nẹ dyazũto è? Thyáphú nẹ ki zà nídú nènè agnènuõrò, Cómarya yácũ dyèluõ pè nẹ atèmõ tẹryá tahe dõ nèkhu nuõma nẹ thègnè tãtẹ to è?

⁵ Mètèhèrò nẹ ma kayă khuklõporyèthèplòyõ nyacó tôprè, phúnuõrò, shyè- Cómarya thèplòdu rò a ki ciryatè còcòtètẹ oluõhtyahó pã akhènuô, a ki thèplò duklõ nẹ pã rò a ki cirya cyèlõklõ nẹ pã. ⁶ Cómarya ki dyè

ũ tẽmẽnĩkhwókẽ pwõ~ tôprẽ phũ ù ohtwõprẽ mẽhtuõhõ tẽnuõ tahe pã. ⁷ Kayã tahehe nuõ, a dyẽluõ a tẽthẽzũ mãlakõ ná Cómãrya ki htuthẽnĩ èthĩ pã, rò a ki mẽlĩmẽtakhẽ èthĩ pã, htuõto a ki dyẽ èthĩ tẽhtwõprẽ dõ a thyẽcyápãto yẽnuõ pã a myásũ lahyã phũnuõrò èthĩ yácũ-yãre mẽ plehyã tadũ lahyã tẽryã. Phũnuõrò Cómãrya ki dyẽ thẽhtwõprẽ tacũprẽ yẽnuõ ná kayã phũnuõtahe pã. ⁸ Manárò kayã dõ a molyã nĩdyédũ anẽ nuõtahe, ná a vĩkyã tẽmãtẽcõ, rò a krwõmẽkuõ tẽmũmyãricyã tahenuõ, Cómãrya ki thẽplòdu èthĩ pã rò a ki cirya èthĩ pã. ⁹ Lõ~ kayã dõ a mẽ tẽmũmyã tahenuõ, a khyábè tẽpyãtẽsẽ ná tẽkũtẽkyã pã. Judaphũ tahe ki khyábè rẽlõ pã, htuõpãrò Judaphũ mãto tahe ki khyábèkuõ no dõkhyẽ pã. ¹⁰ Manárò Cómãrya ki dyẽpẽ kayã dõ a mẽ tẽryã lõ~ plĩ nuõtahe, tẽtaryẽdu taryẽhtũ, tẽhtuthẽnĩ lũ ná tẽthẽplò kacũkabẽ pã. A ki dyẽ rẽlõ Judaphũ nuõtahe pã htuõpãrò a ki dyẽno Judaphũ mãto nuõtahe dõ khyẽ pã. ¹¹ Mẽtẽhẽrò Cómãrya ki cirya thyãlõ prẽ lũ pã. A myãdu myãpatĩ ù tôprẽ~ to.

¹² Tẽthyótẽthya dõ Cómãrya nõrãmáo Mosè tahenuõ Judaphũ mãto tahe atẽ o kuõũ to tadũrò Cómãrya ki cirya èthĩ tẽthũ pã. Judaphũ dõ a o ná tẽthyótẽthya yẽtahenuõ bèbè, a yõ nĩdã lahyã Cómãrya a tẽthyótẽthya to rò a mẽthũ lahyã tẽ akhu-akhyẽ, Cómãrya ki cirya èthĩ pãpã. ¹³ Cómãrya dyacõdyatẽ prẽlukayã ná a nĩhuõnõ tẽthyótẽthya khukhyẽnuõ mãto. Cómãrya dyacõdyatẽ prẽlukayã ná a krwõmẽkuõ phũ tẽthyótẽthya mekyã ngõ nuõtahe prẽ. ¹⁴ Judaphũ mãto tahenuõ a nĩbẽkuõ Cómãrya a tẽthyótẽthya to tadũrò tũphuõtũkhyanuõ, èthĩ thẽplò lẽklõ tanẽ tẽtahenuõ a thyãkuõ phũ tẽthyótẽthya hẽnuõ a o tahe. Phũnuõrò dõ èthĩ athẽplòkũ nuõ a dyẽluõ ná èthĩ thẽgnẽ tẽryã ná tẽmũmyã. Phũnuõrò èthĩ nẽbyacè nĩdũ yẽnuõ a htwõhtya pẽ hó èthĩ atẽthyótẽthya hó. ¹⁵ Èthĩ atẽhẽbèhẽsũ, a tẽihtõnyã thĩ tahenuõ, a dyẽluõ ná Cómãrya a tẽthyótẽthya hẽbè lũ dõ a thẽplòkũ. Èthĩ thẽplò dõ a thẽgnẽ nĩdũ tẽryã ná tẽmũmyã yẽnuõ a hẽluõ nĩpẽdũ èthĩ. Èthĩ thẽplò a tẽtanẽ yẽnuõ, tũphuõphũõ a nẽkãkhyẽ nĩdyẽ khyẽthyãlũ ná a thũ, tũphuõphũõ rò a tũ, a mẽ phũnuõ. ¹⁶ Bĩ Cómãrya dyẽtã a tẽprõtẽprya shyosõ dõ Jesũ Krĩstu ki cirya ù lõ~ plĩ pã tũnyẽnuõ, a ki thyã kuõdũ phũnuõ pã. Bĩnuõakhẽpã, lõ~ kayã a tẽtanẽ dõuõdõbĩ tahenuõ, Cómãrya ki cirya lõ èthĩ atẽdõuõdõbĩ nuõtahe pã. Yẽma tẽthẽkrũmila dõ vã dõnyã pẽ ù yẽnuõhõ.

Judaphũ Tahe Ná Tẽthyótẽthya

¹⁷ Nẽ dõ a htwõ Judaphũ yẽ kuõkelẽ~, nẽ hé nĩdyẽ nẽnẽ ná vã ma Judaphũ tôprẽ vãhẽto. Nẽ zũenĩ Mosè a tẽthyótẽthya rò nẽ tanẽnĩdyẽ nẽnẽ ná Cómãrya mõnyacõ nẽ vãhẽto. Thĩ hẽbè htyamõhtyapho nĩdyẽ thĩnẽ, “Cómãrya nwõhtya pẽ Judaphũ dõ pẽ ki htwõhtya nĩdũ akayã,” vãhẽto. ¹⁸ Cómãrya thẽzũ nõmẽ kryã~ nẽ mãitẽnuõ nẽ thẽgnẽ hó. Dõ ù ithyõhõ nẽ ná tẽthyótẽthya tahe akhu-akhyẽ nẽ thẽgnẽ nwócyã bẽhõ tẽdõ a tũlõ ù tahe hó. ¹⁹ Nẽ tanẽ nĩdyẽ nẽnẽ ná nẽ ma kayã tôprẽ dõ a zũpẽ Judaphũ mãto dõ athyanã kayã mẽthẽkhĩ tahe aklyã. Nẽ tanẽ nĩdyẽ nẽnẽ ná nẽ lĩhtya pẽ kayã o dõ tẽkhítẽlõ yẽtahe agnẽ. ²⁰ Nẽ tanẽ nĩdyẽ nẽnẽ ná nẽ zũbẽ pẽ kayã uõáyãhtyãphũõ yẽtahe aklyã rò nẽ ithyõithyacyã pẽ kayã dõ athyanã

pacẽ dõ a õnú pã yẽtahe, mëtëhéro tëtëhyótëtëhya zũklyázũklõ pẽ lõ hó thĩ ná thĩ ki thëgnẽ Cómarya ari-akyã ná tëmátècõ tahe hò. ²¹ Nẹ ithyó pẽ ù vã! Mamëtërò nẹ ithyólya nĩdyé nënë to? Nẹ hësodõnyã pẽ ù ná ehuõehĩ tã ù tẹ tãmé ní, nẹ hé phúnuõ tadúrò ma nẹ cuõ ehuõ có ùtẹ có ẽ? ²² Cuõthũ tã ùphúũmẽ tãmé ní, nẹ hé phúnuõ tadúrò ma nẹ cuõthũ có ùphúũmẽ có ẽ? Nẹ thézõthëryã prëzoprëkĩ tadúrò ma nẹ cuõphyéphe có Judaphú mato tahe a tênguduprĩdu dõ a tẹlũtyã hõkũ nuõtahe có ẽ? ²³ Nẹ phyé htyalõhtyamó nĩnyacõ nënë ná Cómarya dyétã nẹ atëtëhyótëtëhya tadúrò dõ nẹ cũe nĩdã kuõũ tëtëhyótëtëhya to akhu-akhyërò, ma nẹ cuõ mę thëtarẽ có hó Cómarya ẽ? ²⁴ “Dõ thĩ Judaphú tahe akhu-akhyërò Judaphú mato tahe pacyëishyẽ lõ hó Cómarya,”* lisäsëkũ héphúnuõ.

²⁵ Ki thĩ nĩdã tëtëhyótëtëhya hëro, thĩ dũtalíphã* nuõma a nguduprĩdu lãvã. Manárò thĩ ki nĩdãto hëro dõ Cómarya a mëtëhënyẽ nuõ thĩ thyáprẽ ná kayã dõ a dũtalíphã to nuõtahe prëprë. ²⁶ Phúnuõrò èthĩ dõ a dũtalí kuõũ phátõ tahenuõ ki a nĩdã tëtëhyótëtëhya hénuõma Cómarya dyathyã kuõ hò èthĩ phú kayã dõ a dũtalíphã nuõtahe hò. ²⁷ Phúnuõrò Judaphú mato tahe dõ a dũtalí kuõũ phátõ yëtahenuõ, ki a nĩdã Cómarya a tëtëhyótëtëhya hëro a ki zũtaryãtã dû nẹ tëtëthũ pã. Nẹ o ná tëtëhyótëtëhya rò nẹ dũtalí có phá bèbè, nẹ yõ nĩdã kuõũ tëtëhyótëtëhya to akhu-akhyẽ, a kizũkinëtã nẹ tëtëthũ pã.

²⁸ Ki hé lõlõngõ hëro, dõ pẽ krwõ ohtwõprë kuõ phú Judaphú alëklõ nuõtahe akhu-akhyërò pẽ htwõhtya bécyã Judaphú a málakõ tõprë~ to, htuõto Judaphú a málakõ tõprë nuõma a dũtalí prëtú nèklõpházye nuõ mato. ²⁹ Judaphú málakõ tõprë nuõma a bè dú athéplò dõ a mähó Thë Sãsë Byacè htulya taplekyã lũthéplò yënuõ. Tëtëhyótëtëhya yënuõ a htulya taplekyã cyã lũthéplò to. Prëlukayã htuthëhtya kuõ kayã dõ a dú athéplò nuõ tahe to tadúrò Cómarya htuthëhtya nĩdyé èthĩ.

3

Cómarya Mëphú A Hénuõ Pwõ~ Tôphuõ

¹ Ki hé phúnuõrò, htwõ Judaphú tõprënuõ abwítaryẽ oĩtë? Judaphú a tètũtalíphã yënuõma abwítaryẽ otõcõcõ ẽ? ² Htwõ Judaphú tõprë nuõma abwítaryẽ oé málakõ có. Tètõ abwítaryẽ olõũ tõtõ nuõma mähó Cómarya zũenĩ pẽ Judaphú tahe akhu-akhyẽ, a hësoluõ pẽ pëngõ dõ a thëzũ hëso pẽ ù nuõtahe hò.

³ Judaphú tahehe ki có nĩdyé pã angõ ná Cómarya to hëro, Cómarya a tẽõlya tahe ki taphũkyã lõ pã ẽ? ⁴ A taphũkyã ná taki~ to. Prëlukayã lõplĩ htwõlõ có kayã lahõlahya có bèbè, Cómarya có tadũpã nyã ná angõ prë. Lisäsëkũ hé,

“Prëlukayã ki hé nẹ ná nẹ hébè bíkhëtë~ bèbè atõabè lõ prë, ù pũkëpũnë nẹ tëtëthũ dõ nẹ mëtëtõtõ bíkhëtë~ bèbè nuõ, ù lacũkyã nẹ khãlé prë.”*

* **2:24** 2:24 Isايا 52:5 * **2:25** 2:25 Tètũtalíphã angõlasá ma Judaphú tahe a tètõbucõbë alëklõ mëmámëdyã tõtõ. Bí Judaphú prëkhũ tahe opacëlyã bãhtyahó anyë lwĩthyó nuõ, Cómarya nõdũmádũdyã a phúpřëkhũ tahe. Yëma mädũ Cómarya a tẽõlya a tëmátëdyã ná èthĩ tõtõ hò. * **3:4** 3:4 Li Htuthëhtya 51:4

⁵ Manárò pè Judaphú a təcótètẹ to tahenuô a ki dyéluố líphó có Cómarya a təcótètẹ kihérò pè kírẹ hédyé è phútě? Cómarya théplòdu rò a cirya pẹyě nuôma athú pré, pè ki hé phúnuô ề? (Vả hébè phú prèlukayă léklồ hénuô pré.) ⁶ Ki héphúnuôma a tồto. Cómarya mẹtẹyě ki a tồto hérò a ki ciryatồ ciryabècyă prèlu hekhuphú phútě pả? ⁷ Kayă tahehe ki kryásû, “Vả mẹ təcótètẹ to tahenuô, a ki dyéluốhtya Cómarya a tèmátècố, htuồto a ki mẹ éhtyapồ Cómarya a taryèdutaryèhtũ kihérò, mamẹtèrò a cuố ciryatuo prèoraphú, phú văyě mẹtě?” ⁸ Èthĩ héyě a ki tồ hérò, pè lohékuố, “Thyáphú ừ ki htuthéhtya Cómarya ná a mẹtẹ nuô a tồpré agnènuô, tarú mẹ lahyă tềthúnuô,” lohékuố phúyèprékồ. Kayă đố a hé phúnuô tahema Cómarya cirya lữ nuô a tồpré. Manárò kayă tahehenuô a dyá lỏ vắzồ ná vắ ithyó ừ phúnuô. Manárò vắ ithyó ừ phúnuô máto.

Prèlu Kayă Còtẹ Tôprè~ To

⁹ Phúnuôrò, pè ki hé phútě? Pè Judaphú tahe ma pè ryáklồ ná Judaphú máto tahe ề? Pè ryáklồ ná taki~ to. Pè dyéluố htuồhồ ná Judaphú bèbè, Judaphú máto bèbè èthĩ olồplỉ pré đố tềthùtềora a taryèshyosồ alể pré.

¹⁰ Lisăsèkũ hé,

“Kayăcókayătẹ o tồprè~ to. ¹¹ Kayă đố a o ná tềthékhuthégně hénuô bèbè, kayă đố a myápũ Cómarya tahe bèbè, a o tồprè~ to. ¹² Kayă pwồ~ tồpré cuố taphăkyă lỏhồ ná Cómarya. Èthĩ htwồlỏhồ kayă olồoklồ pwồ~ tồpré hó. Kayă đố a mẹ tẹryă nuô a opả tồprè~ to, bí tồkũ tồprèpré nuô, a oto.✧ ¹³ Èthĩ tềhébè tahenuô, léthézồthéryă thyácóná nẹ mèmồ luồkũ rò a nuồthồ hteluố nuô có. Èthĩ pũ ilolahồ ừ ná a tềhébèhészũ tahe.✧ Athyaná rúthĩ iphuố ừ rò aryă nuô, èthĩ mẹpyémekyă lỏ ừ ná a tềhébè tahe.✧ ¹⁴ Èthĩ atềhébèhészũ tahenuô, a lỏbả có ná tềisỏiba. Èthĩ hébè shuồshuồ ngồ đố taklể nỉhuố ènuô tahe có.✧ ¹⁵ Mẹthyě kayă pồ~ kihérò èthĩ cuố tapluồtaplyě có. ¹⁶ Èthĩ cuố bítề~ tồpho bèbè, a cuố mẹpyémekyă ừ, a cuốmẹ thềplềthézồ ừ. ¹⁷ Tồ ohtwồprè krủklể pềdwồkuố ná ừ phútěnuô, èthĩ thềgně kuố to.✧ ¹⁸ Tồbè thềisẻ Cómarya nuô èthĩ tanẹ tuồkuốũ tồcồ~ to.”✧

¹⁹ Pè thềgně ná lỏ tềthyótềthya héso tahenuô, a hé pẹ kayă đố a nỉbè tềthyótềthya nuôtahe agnềpré. Thyáphú pè ki hébè siplécyă nỉdyé pả tá pènẻ ná pè mẹ tềthú akhyeyě tằmẻ nuôrò, Cómarya dyétả pẹ pè tềthyótềthya yěnuô pré. Htuồto thyáphú Cómarya ki cirya lỏ~ kayă o đố hekhu yếtôba pwồ~ tồpré pả nuôrò, a dyétả pré. ²⁰ Mẹtềhẻrò, đố ừ ohtwồprè krwồmekuố tềthyótềthya akhu-akhyẻrò, ừ htwồhtyacyă kayăcókayătẹ đố Cómarya a mềthẻnyẻ nuô a o tồprè~ to. Thyáphú pè ki thềgnẻhyă nỉdyé pè tềthú rò Cómarya dyétả pè pré.

Cómarya Mecomẹtẹ Kayă Tahe Ná Èthĩ Atềzútẻnyă Akhyẻ

✧ **3:12** 3:12 Li Htuthéhtya 14:1-3, 53:1-3 ✧ **3:13** 3:13 Li Htuthéhtya 5:9 ✧ **3:13** 3:13 Li Htuthéhtya 140:3 ✧ **3:14** 3:14 Li Htuthéhtya 10:7 ✧ **3:17** 3:17 Isaia 59:7-8 ✧ **3:18** 3:18 Li Htuthéhtya 36:1

²¹ Manárò khõnyáyě, thyáphú prèlukayă ki htwõhtya kayăcókayăte dõ Cómarya a mètènyě nuô, a mẹ khódú klyá dõ aruô tôbõ ná ané. Cómarya aklyáyě nuôma dõ pè nídă cÿe tètthýtèthya akhu-akhyě nuô mătó. Mosè ná prèpro tahe rãone htuõhó dõ lisăsěkũ mú~ nukhě pã có. ²² Kayă dõ a zÿe ná Jesũ Krĩstu mehtuõ pèhó lÿgně tahenuô, Cómarya dya hó lÿ phú kayăcókayăte nuôhó. Yěma klyá dõ Cómarya mepé lõ~ kayă dõ a zÿe Jesũ Krĩstu nuôtahe agně hó. Dõ Cómarya a mètènyěnuô akhóakhye ná lÿ tôprè~ to. ²³ Mètèhèrò kayă pwõ~ tôprè mẹ tètthútèora. A lÿ tuõhtya htwóbé Cómarya dyamá a taryědutaryěhtũ yěnuô tôprè~ to. ²⁴ Cómarya yõ thézõní pè akhu-akhyě, a dyacódyate krăpré pè pré. Dõ Jesũ Krĩstu ihtakã hó pè akhu-akhyě, pècòpète pré. ²⁵ Mètèhèrò Cómarya dyéluõ lÿphó có ná Krĩstu hyãlyã phyékyă pèhó pè tètthútèplá dõ Cómarya kírè cirya pèyě pã nuô hó. Dõ pè zÿe Jesũ Krĩstu khyáthyě athé dõ hihtũlo rò athwi htwítã dõ pègně akhu-akhyě, Cómarya dyacódyate hó pè. Thyáphú Cómarya ki dyé htyaluõ ná a mecómete tề agněnuô, a nõhyã Jesũ Krĩstu hó. Dõ nuôkhě ma, a khyáthédõ pè hekhuphú tahe a tètthú. A myá talwókyă èthĩ mẹ tètthú nuôtahe rò a cirya èthĩ to. ²⁶ Manárò khõnyáyě a ki dyéluõ ná a mẹ tàyě atõ pré agněnuô a nõhyã Jesũ ná a ki hyã khyáthyě dõ ù pwõ~ tôprè agně. Phúnuô akhu-akhyě, Cómarya ané Byacè nídũ a dyéluõ ná a mecómete pré, rò a dyacódyate kayă dõ a zÿe Jesũ nuôtahe ná ané nídũ.

²⁷ Kihéphúnuôrò, pè léphyéhtyalõ nídýe pènè nuô a o tôcô~ to. Mètèhèrò Cómarya dyacódyate prèlukayă ná a nídă cÿe tètthýtèthya khukhyě nuô mătó. Mătôkhónuô, prèlukayă yõ zÿenĩ Krĩstu thyě pè dõ èthĩgně akhu-akhyě, Cómarya dyacódyate èthĩ pré. ²⁸ Mètèhèrò prèlukayă lÿkrwõmẽ kuõ tètthýtèthya akhyě rò Cómarya dyacódyate èthĩ phúnuô mătó. Dõ èthĩ zÿenyãetè khukhyěrò, a dyacódyate lÿ pré. ²⁹ Cómarya yěnuôma Judaphú a Cómarya túdúpré ẽ? Ma Judaphú mătó tahe a Cómarya mătõkuõ dũto ẽ? Cómarya yěnuôma Judaphú mătó tahe agnẽ~ ma amámã. ³⁰ Mètèhèrò Cómarya opré tôprè~ tuõ pré. Bí Judaphú zÿehó Krĩstu akhěnuô, a ki dyacódyate lÿ pã. Htuõto, bí Judaphú mătó tahe zÿekuõ Krĩstu akhěpãnuôma~, a dyacódyate kuõ èthĩ pãpã. ³¹ Cómarya ki dyacódyate pè ná pè tètthútènyã khukhyě pré kihèrò tètthýtèthya yětahe nuôma a taphũkyă lõhó kõ? A taphũkyă to. Thĩ hé tã ná a taphũkyă tãmé, a lé mẹ shyohtyasõhtya klõlõ pã taplécó, mètèhèrò ki pè zÿe Jesũ hénuô pè lé nídă ryáhyã klõlõ pópõ tètthýtèthya có.

4

Cómarya Dyacódyate Abraham Phútě

¹ Kihéphúnuôrò, pè Judaphú tahe aphě Abraham yěnuôlé, pè ki hé nídýe lÿ phútě? Cómarya dyacódyate prèlukayă ná a tètthútènyã pré phúnuôrò Abraham cuõmyáhtye thègně nõ kuõ tètthútète phútě? ² Cómarya ki dyacódyate Abraham ná a meryã tề khukhyě kihèrò a ki phyéhtyalõ nídýe ané ná a mẹ teryã yětahe khukhyě hénuôma anĩ pré. Manárò dõ Cómarya a

mèthènyě nuô, a phyéhtyalô ná tẹyětahe akhu-akhyě nuô aní to. ³ Lisăsěkũ hé, “Abraham zũe Cómarya rò dǒ atẹzũ akhu-akhyě, Cómarya dyacódyate lũ prě.”✧

⁴ Kayă tǒprèprè ki cuórya pẹ ùtẹ rò ù ki dyé lũ akhwóakè hénuô, a nĩbè akhwóakè yěnuôma a nĩbèkră phú shyězũnuô má takhyá~ to. A ryatẹ rò a nĩbè akhwóakè prě. ⁵ Manárò kayă dǒ a zũe nĩdyé kuô a tẹmeryá yětahe to, rò a ki zũenĩ prě Cómarya dǒ a meçcómẹtẹ ka kayăcyě kayăricyá yě tǒprè prě kihérò, Cómarya myáhtye lũ tẹzũyě rò a ki dyacódyate lũ ná ané nĩdũ pǎ. ⁶ Khwí Davi hé thyákuôdũ phúnuô dǒ nuôkhě, kayă dǒ a nĩbè tẹsǒri tahe nuôma mádũ kayă dǒ Cómarya dyacódyate èthĩ ná a tẹmeryátẹ nuôtahe akhyě máto. ⁷ Khwí Davi hé,

“Kayă dǒ Cómarya plwǒkyă hó lütèthũ rò mebíkyă lõhó lütèthũ tahenuô, a nĩbèhó tẹsǒri hó.

⁸ Kayă dǒ Byacè rǎmáradyă pǎ lütèthũ to tahenuô, a nĩbèhó tẹsǒri hó.”✧

⁹ Tẹsǒri yěnuôma nĩbècyá prètũ Judaphú dǒ a dútalíphá nuôtahe prě ẹ? A nĩbè tú èthĩ máto. Judaphú máto dǒ a dútalí kuô phá to nuôtahe ma a opatǒ kuôkuô. Pẹ héhtuôdũhó, dǒ Abraham atẹzũ akhu-akhyě Cómarya dyacódyate lũ.✧ ¹⁰ Ki mephúnuô hérò bí Cómarya dyacódyate Abraham akhěnuôma atǒ bíkhětẹ? Ma arẹ ná a dútalíphá nuô ẹ? Mátorò anoklǒ ná nuô ẹ? Anoklǒ ná nuô máto, aréklǒ ná nuô. ¹¹ A dútalíphá nuôma ano dǒ khyě prě. Bí a dútalí tyahí phá to akhěnuô, dǒ atẹzũ akhu-akhyě Cómarya dyahó ẹ phú kayăcókayate tǒprèhó, phúnuôró a memámẹdyăkyă lũ ná tẹdútalíphá phúnuô tǒcô prě. Phúnuôró kayă dǒ a dútalí kuô cóũ phá to tadúró, a zũe Cómarya tahenuô, Abraham htwǒ pẹ lõ kayă phúnuô tahe aphě hó. Phúnuô akhu-akhyě Cómarya dyacódyate kuôhó èthĩ hó. ¹² Htuônáto, pẹ Judaphú yětahenuô, pẹ dútalí có phá tadúró pẹ ki théléhtyanĩ tẹdútalíphá yě to tahenuô, Abraham ma a htwǒ kuôdũ pẹphěphě. Bí pẹphě Abraham dútalí tyahí phá to khě a tẹzũtẹnyá yěnuô, pẹ ki krwǒ myábũ kuôdũ ẹ.

Dǒ Tẹzũ Akhu-akhyě Nĩbè Cómarya A Tẹólya

¹³ Cómarya ólya Abraham ná aklwíalyă tahe dǒ nuôkhě ná hekhu yětǒbalǒ nuô, a ki htwǒhtya èthítẹ pǎ. Manárò dǒ èthĩ cũe lũkrwǒ mekuô tẹthyótẹthya akhyě rò a ki htwǒhtya èthítẹ pǎ, a ólya lũ phúnuô máto. Cómarya dyacódyate èthĩ ná a tẹzũtẹnyá akhu-akhyě, a ólya ná a ki dyé èthĩ pǎ prě. ¹⁴ Cómarya ki ólya ná kayă dǒ a lũkrwǒmẹ kuô tẹthyótẹthya yětahenuô a ki nĩbè Cómarya a tẹólya pǎ kihérò tẹzũtẹnyá yěnuô abwítaryě o pǎ to hó. Tẹólya yěnuô angólasá opǎ tǒcô~ to hó. ¹⁵ Mẹtèhérò tẹthyótẹthya ma a mẹ duhtya Cómarya athéplò. Prẹlu kayă lũbè tẹthyótẹthya pwǒ~ tǒphuó to akhu-akhyě, a mẹduhtya Cómarya athéplò rò a ki cirya èthĩ pǎ. Tẹthyótẹthya ki oto nuô kayă tǒprè~ ma a cuótalwó khětalyẹ tẹthyótẹthya to.

16 Phúnuôrò, pè nǐbècyá Cómarya a tềòlyạ ná pè tềzủ tôcô~ tuỗ pré. Metêhêrò thyáphủ pè ki nǐbè kuỗ tềyênuô ná abwíataryê khukhyê túpré agnênuô, pè bè o ná tềzủ. Htuỗto, lỏ~ Abraham aklwĩalyả tahenuô a ki nǐbè lỏ tềòlyạ yê pả. Kayả dỏ a lủkrwỏmekuỗ Judaphủ a tềthyótêthya nuôtahe ki nǐbè túdủ mậto, kayả dỏ a zủenyạe thyákuỗ ná Abraham nuôtahe ki nǐbè lỏkuỗ pảpả. Abraham ma pè lỏ~ plĩ aphể. 17 Lisăşêkũ héone, “Vả nỏhtwỏhtya hỏ nê ná myêcô tôplutôphê aphể hỏ.”✧ È htwỏ pè pèphể dỏ Cómarya anyêhyả. Cómarya yếtôprê nuôma a mậhỏ pèphể Abraham zủenĩdyê nuôtôprê hỏ. È ma Cómarya dỏ a mềhtwỏprê kạkhyê kayảthỹ, htuỗto a hệtạ pré angỏ tômủ pré rò tề dỏ a o híto tahenuô a htwỏhtya lỏplĩ cỏ.

18 Cómarya hé Abraham, “Nê ki htwỏ myêcô tôplutôphê aphể pả. Nêkl-wĩnelyả ki orỏoê thyácóná sê dỏ mỏlể nuôtahe pả.” Cómarya hé tềyênuô alé htwỏhtya pè dỏ Abraham ki phủ orỏoêhtya agnênuô azủ pậto tadừò a zủe opỏ myásủnỉ dỏ a ki htwỏhtya.✧ 19 Abraham thêgnêdyê anê ná ana ohỏ tôzê hỏ, a muỏprê kírê thyêhỏ, htuỗto amể Sara bẻbẻ, a sỏphủ tadừò Abraham atềzủ patỉ kalyạ tỏ to. 20 Abraham zủe Cómarya a tềòlyạ yênuô athêplỏ lủhtỏlủlyạ taki~ to. A tềzủtềnyạ nuô, taklyạ ná a shyohtyasỏhtya rò a htuthê hébwíhétaryêhtya Cómarya. 21 Cómarya ki mề phủ a ólyạ nuỏpả nuô, a zủe lỏthulỏthê cỏ. 22 Abraham a tềzủtềnyạ yỏ ophủnuô akhu-akhyê, “Cómarya dya è phủ kayácỏkayậtê tôprê.”✧ 23 Rò tềhẻbẻ dỏ a hé, “Cómarya dya Abraham phủ kayácỏkayậtê tôprê,” yếtômủ nuôma, ừ rả pếtủ Abraham tôprê agnênuô mậto. 24 Tềhẻbẻ yếtômủ nuôma, pẻgnẻ~ ma a onuỏtỏ sảprê kuỗ cỏ. Ki pè zủe ná Cómarya dỏ a mềhtwỏprê kạkhyê pè Byacẻ Jesủ dỏ tềthyê yếtôprê hênuôma a ki dyakuỗ pè phủ kayácỏkayậtê tahe pả. 25 Dỏ pè tềthủtềora akhu-akhyêrỏ Cómarya nỏmủthyê ừ ná a phủprêkhủ. Thyáphủ a ki dyacỏdyatê pè agnênuô, a mềhtwỏprê kạkhyê hỏ lủ dỏ tềthyê hỏ.

5

Tềpệtêdwỏ Ná Tềthêkrủthẻlỏ

1 Phúnuôrỏ Cómarya dyacỏdyatê hỏ pè ná pè tềzủtềnyạ akhyê hỏ. Rỏ pè opẻodwỏ okrủoklẻ tỏ khyêthya hỏ ná Cómarya hỏ. Prẻmề htwỏhtya pè pè phủyênuôma mậhỏ pè Byacẻ Jesủ Krítu hỏ. 2 Dỏ pè zủe Byacẻ Jesủ Krítu akhu-akhyêrỏ, a nỏ ohtwỏprê hỏ pè dỏ Cómarya abwíataryê akủ hỏ. Khỏnyáyẻ pè ohtwỏprê kuỏhỏ dỏ abwíataryê akủ hỏ. Rỏ pè thêkrủ myásủmyátủ kuỗ hỏ Cómarya a taryêdutaryêhtủ yênuô hỏ. 3 Pè myásủ túpré yênuô mậto, bí pè myảhtye ná tềcyêtềcủ, tềpyátẻsẻ akhẻ nuỏbẻbẻ, pè thêkrủthẻlỏlỏ prẻ, metêhêrỏ pè thẻgnẻ ná tề yếtahenuô a dyẻ éhtya pè pỏ pè tềkhyảbẻ tềcyêtềcủ prẻ. 4 Tềkhyảbẻ tềcyêtềcủ nuô a dyẻ oẻhtya tềmẻtỏ Cómarya athẻplỏ, tềmẻtỏ Cómarya athẻplỏ nuô, a dyẻ ohtwỏhtya épỏ tềmyásủ. 5 Bí pè myásủ ná Cómarya ki mềpẻ pè akhẻnuô, pè thẻplỏpyẻ

to, meťehérò, bí Cómarya dyétã pè Thè Săsè Byacè akhěnuô, a klǒlyã lyálya pėhó pè atəmõ dĩ pè thėplòkũ hó.

⁶ Meťehérò, bí pè mecwó lyãbé cyã nídyé pã pėné to akhěnuô, Jesũ Krístu hyãkhyáthyě tǒshuótǒkhě pė kayãcyě kayãcũ tahe agně. ⁷ Kayã tǒprè ki khyáthyě pė kayãcókayãte agně tǒprè hénuôma, akyã nyacó. Manárò kayãryá málakǒ tǒprè agně hénuô, taryá~ ma prè khyáthyěbũ dĩ agně nuôma a o prè kǒle. ⁸ Manárò Cómarya mõ cǒ pè bá~ tě hérò, bí pè htwǒpã cǒ prėmeťetěthũ tẹoraphũ akhě pã cǒ nuôrò, Krístu hyãkhyáthyě athé dĩ pėgně. Yěma Cómarya dyéluǒhó pè ná atəmõ pè hó.

⁹ Pè htwǒhó kayãcókayãte dĩ Cómarya a mětěnyě ná Krístu athwi khukhyě hó. Phúnuôrò Krístu ki mełwóhtekã málakǒ cǒ pè ná Cómarya a tẹcirya yěnuô pã. ¹⁰ Dĩ arėkhě nuôma, pè htwǒ kayã dĩ a thėhte Cómarya tahe. Dĩ aphúkhũ khyáthyě athé dĩ pėgně akhu-akhyě, a me krǔklě kãkhyě khyěthyá hó pè hó. Khǒnyáyě pè htwǒhó akhǒ bóthyó hó. Pè thėgně tãte cǒhó ná pè siplėbé prė ná aphúkhũ a tẹhtwǒprè akhyě prė. ¹¹ Pè lětěkrǔthėlǒ nuô a o túyěnuô mǎto. Dĩ Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyěrò pè thėkrǔthėlǒ bóthyónĩ hó ná Cómarya hó. Prè dĩ a me khǒbóthyó kãkhyě pė khyěthyá pè ná Cómarya ma Jesũ Krístu yěnuô hó.

Tětěyě Ná Adam, Tětětwǒprè Ná Krístu

¹² Mėphúnuôrò, dĩ kayã tǒprè níďã Cómarya angó to akhu-akhyěrò, kayã pwǒ~ tǒprè mełǒ hó tětěthũ hó. Tětětẹora yě a dyėhtwǒhtya hó tětěyě hó. Phúnuôrò dĩ tětětẹora yě akhu-akhyěrò, kayã pwǒ~ tǒprè myáhtye sítǒbè lǒ ná tětěyě hó. ¹³ Prėlu kayã meřėklǒ tětěthũ ná Cómarya dyélya tětěyótětěhya yěnuô. Manárò ki tětěyótětěhya oto hénuô Cómarya cirya ná kayã tětěthũ to. ¹⁴ Cáhtya bí Adam níďã Cómarya angó to ahtũkhěnuô, rò a tuǒhyã dĩ Mosė ahtũkhě nuô, kayã lǒ~ plĩ bětěyělǒ. Kayã nuôtahe ma, a meťhũkuǒ phú Adam meťhũ nuô mǎto tadúrò èthĩ bětěyě kuǒlǒ prė. Adam ma athyaná Krístu dĩ a kírė hyãpã nuôtǒprè hó.

¹⁵ Manárò Cómarya a tẹdyétã krã shyězũ yěnuô ná Adam meťetěthũ yěnyęcǒ nuôma a thyálũ to. Meťehérò, dĩ kayã tǒprè níďã Cómarya angó to akhu-akhyěrò, kayã bè thyě ényacó. Manárò Cómarya abwíataryě nuô adulo klǒpã cǒ ná nuô cǒ. Htuǒto shyězũ nĩkrã dĩ a hyã dĩ kayã aruô tǒprè a o ma máhó Jesũ Krístu yěnuôhó. Dĩ è abwíataryě khukhyěrò, a dyé tãpòtãpě é pė nyacó ũ éprè cǒ. ¹⁶ Vã ki hėpǒ khyěthyá, Cómarya a tẹdyėkrã shyězũ yěnuô, ná kayã tǒprè meťetěthũ nuôma a thyálũ to. Bí a meťhó tětěthũ akhěnuô, Cómarya ciryahó lũ phú kayã dĩ a meťhũmeplá tẹ tǒprėnuô tadúrò bí kayã meėhó tětěthũ akhěnuô, Cómarya dyėkrã pė èthĩ ná abwíataryě ashyězũyě akhu-akhyě, a dyacódyaťe hó èthĩ hó. ¹⁷ Dĩ prėkhũ Adam me tětětẹplá akhu-akhyě kayã lǒ~ plĩ bětěyě nuôma atǒ prė. Manárò kayã dĩ a thėplǒo phyésũ Cómarya dyé lũ ná abwídu taryěhtũ yěnuô ná a dyėkrã lũ tẹcǒtẹte ashyězũ yětahenuô, a ki ohtwǒprè lacũlahtũ kuǒ ná Jesũ Krístu pã, htuǒto a ki pǒ tǒkuǒ tẹ ná Jesũ Krístu pã. Meťehérò kayã tǒprè dĩ a má Krístu yěnuô, a mepė htuǒhó tẹ dĩ pėgně hó.

18 Phúnuô rô kayă tôprê mähó Adam yě mệthútê tôcô akhu-akhyê Cómarya ciryahó kayă pwỏ~ tôprê hó. Phúnuô hó, kayă tôprê đố a mähó Jesũ Krístu yě a mệhó tềcótềtề tôcô akhu-akhyê, Cómarya dyacódyatề lỏhó kayă pwỏ~ tôprê hó, rò èthỉ ki nỉbề lahyă thềhtwỏprê tacủprê pả. 19 Mệtềhềrò đố kayă tôprê nỉđả Cómarya angỏ to akhu-akhyê, kayă pwỏ~ tôprê htwỏlỏ hó tềthútềora a phúmòphủkhủ tahe hó. Maná rô đố kayă tôprê nỉđả Cómarya angỏ akhu-akhyê, Cómarya dyacódyatề lỏhó kayă pwỏ~ tôprê hó.

20 Thyáphủ kayă lỏ~ plỉ ki thềgnề ná èthỉ mệthủ ényacó agnềnuô, Cómarya dyétápề hó èthỉ tềthyótềthya yềnuô hó. Maná rô bí èthỉ mệtềthủ éhtya ná éhtya akhềnuô, Cómarya a tềbwítềtaryề yề a lé oềhtya ná oềhtyahtya cỏ. 21 Mệphúnuô rô, phủ tềthútềora pỏtarỉ lỏ kayă lỏ~ plỉ rò a nỏhtwỏhtya hó tềthyề akhỏnuô, khỏnyáyề thyáphủ pề ki nỉbề đỉtủkuỏ thềhtwỏprê tacủprê đố pề Byacề Jesũ Krístu a o rô, Cómarya abwítaryề pỏtarỉ nỉdyề kuỏ hó pề ná tềcótềtề hó.

6

Đố Jesũ Krístu Akhu-akhyê rô Pề Ohtwỏprê

1 Ki mệphúnuô hềrò, pề ki hé phútề? Thyáphủ Cómarya abwítaryề ki oềhtya ná éhtya agnềnuô rô, pề tỏbề mề plehyă lảpỏ tềthủ ề? 2 Phúnuô mậto. Pề ma athyáná kayă đố a thye rò a mề plehyă cyápả tềthủ to yềnuô tôprê hó. Phúnuô rô pề cuỏ ohtwỏprê mề plehyă cyápả tềthủ phútề? 3 Toròma, thỉ sỏtapả nyă hó ề? Bí pề lỏ~ plỉ plwỏ pềné ná htyề akhề nuôma pề dyềluỏ hó ná pề htwỏhtya tôcô~ tuỏ hó ná Jesũ Krístu hó, rò pề thye tỏkuỏ hó ná lủ nuôma thỉ thềgnề pề vắhétỏ? 4 Phúnuô akhu-akhyê bí pề plwỏhtyề akhềnuô, a thyáhó ná pề thye tỏkuỏ hó ná Krístu hó, rò ừ iluỏ tắtỏkuỏ hó pề ná Krístu đố luỏkủ hó. Đố pề Phề Cómarya a tềtaryềduhtủ pỏpryả akhu-akhyê, phủ a mệhtwỏprê kạkhyề khyềthya Krístu đố tềthyề akủnuô, a ki dyề ohtwỏprê kuỏ pề yềtahe ná tềhtwỏprê athề pả.

5 Ki pề thye tỏkuỏ hó ná Krístu đố atềthyề akủhó kihềrò pề ki thye ihtỏkạkhyề tắtề tỏkuỏ cỏ ná ề đố atềthyề ihtỏhtwỏprê kạkhyề akủ pả. 6 Mệtềhềrò, thyáphủ tềthủ a tềpỏtềpryả ashyo-asỏ yề ki pỏtarỉ pả tả pề tắmề, htuỏto thyáphủ pề ki htwỏ pả tả tềthủ acủ tắmềnuô, thỉ thềgnềhó ná pề tềohtwỏprê alyề yềnuô, Cómarya mựthyềhtya tỏkuỏ htuỏhó ná Krístu hó. 7 Mệtềhềrò, bí kayă tôprêprê thye akhềnuô, tềthủ a tềpỏtềpryả shyosỏyề pỏtarỉ cyápả lủ to hó.

8 Pề thye tỏkuỏ ná Krístu akhu-akhyê, pề zừề ná pề ohtwỏprê tỏkuỏ ná ề hó. 9 Mệtềhềrò pề thềgnề ná Krístu ihtỏkạkhyề đố tềthyề rò a thye cyá pắtohó. Tềthyềmuỏphề pỏtarỉ cyápả lủ to hó. 10 Đố a thye akhu-akhyê, tềthủ a tềpỏtềpryả shyosỏ lacủ lỏhó lủkhắlề hó. A thye tôphuỏprê rò ahtuỏaplủ lỏhó, a lothyề pắtohó. Maná rô khỏnyáyề a htwỏprê rò a ohtwỏprê pề đố Cómarya agnề hó.

11 Thyánánuô hó, thỉ tỏkỏ hẹlyanỉ lahyă thỉnề, tềthủ atề tahenuô, pề bẹdyakýă ề phủ kayáthye đố a mềcyápả tềthủ to nuô. Maná rô thỉ ná Jesũ

Krístu ma thĩ htwöhtyahó lũ tẹ tồcô~ tuồ hó akhu-akhyě thĩ tồbè ohtwöprẹ melĩ metakhěhtya lahyă Cómarya. ¹² Phúnuôrò, thyáphú thĩ ki krwöme kuồ pã tả tẹthézũ patápatồ mũmyá tahe tãménuô, nồpõnĩ pã tả thĩ nẹklồ dĩ a thyěcyá yěnuô ná tẹthũ yěnuô tãmé ní~. ¹³ Dyé tả thĩ nẹklồ akrũkrồ yěnuô dĩ tẹmũmyáricyá ki nồe lũ ná a takuộtabể dĩ lẹme tẹthũ tahe agnenuô tãmé ní~. Cómarya dyéhồ nẹ tẹohtwöprẹ athể akhu-akhyě, dyé lahyă thĩ nẹklồ yěnuô dĩ a o nuô. Dyétã lỏ thĩ nẹklồ akrũkrồ yětahe lỏ~ plĩ dĩ Cómarya a o nuô, rò phũ thĩ nồe takuộtabể nuô, nồe lahyă thĩ nẹklồ krũkrồ yěnuô dĩ thĩ lẹme tẹcótẹtẹ agnẽ ní~. ¹⁴ Thĩ ohtwöprẹ dĩ tẹthyótẹthya alễ má pãtohồ, thĩ ohtwöprẹ hó dĩ Cómarya abwiataryě alễ hó. Phúnuôrò tẹthũ yěnuô a htwö pã thĩbyacè mápãtohồ.

Tẹcótẹtẹ Acũ Tahe

¹⁵ Phúnuôrò pẹ ki opã dĩ tẹthyótẹthya alễ to hó, pẹ ohồ dĩ tẹbwítẹtaryě alễ hó kihérò, khõnyáyě pẹ metẹthũ ma anĩ prẹ kỏ? Phúnuô máto. ¹⁶ Thĩ thẻgnẻnỏto ẻ? Bí thĩ dyélya hó thĩnẻ dĩ kayă tồprẹprẹ a takhukũ rò thĩ ki htwö hó lủcũ akhẻnuô, thĩ nĩdã ửruô angỏ ma a nĩpãto hó. Thĩ bẻ nĩdã prẻtũ angỏ prẻ, vãhéto? Phúnuôrò bí thĩ htwö tẹthũ acũ akhẻnuô, a ki thũcuỏkyă thĩ dĩ tẹthyě pã. Manárò thĩ ki nĩdã Cómarya angỏ hérò a ki nỏohtwöprẹ thĩ dĩ thĩ ki metỏ lủ thẻplỏ pã. ¹⁷ Vã hébwíhẻtaryě Cómarya, metẻhẻrò, dĩ nuỏkhẻ thĩ htwỏnỏ htuỏhồ tẹthũ acũ tồphuỏ tadủrò khõnyáyě thĩ nĩdã lỏthulỏthẻ hó Cómarya a tẹthyỏ athể dĩ thĩ nĩbẻ yěnuỏtahe hó. ¹⁸ Cómarya ilyě plwỏhtecuỏkyă hó thĩ ná tẹthũtẻora acũ yěnuô hó. Khõnyáyě thĩ htwỏhồ tẹcótẹtẹ acũhồ.

¹⁹ Vã hébẻ pẹ thĩ ná mỏhẻmỏlĩ a tẻhẻbẻ tahe, metẻhẻrò thĩ ma prẻlu hekhuphũ rò, thĩ thẻgnẻplỏzũ kuỏũ Cómarya a tẻtahe to akhu-akhyě, vã hébẻ pẹ thĩ phúnuô prẻ. Dĩ nuỏkhẻ ma thĩ nỏhtwỏ thĩ nẹklồ akrũkrồ yẻtahe ná thĩbyacè dĩ a mũmyáricyá nuỏtahe acũ, thĩ nỏme ẻthĩ ná tẻpatápatồ mũmyáricyá tahe rò thĩ methủmeplá lỏ Cómarya a tẹthyótẹthya pwỏtồcô. Phúnuôrò khõnyáyě thĩ nẹklồ krũkrồ yẻtahenuô nỏhtwỏ ke ẻ ná Byacè dĩ aryá yẻtỏprẹ acũ yěnuô ní~. Thyáphú thĩ ki htwöhtya kayăsẻ agnenuỏrò, nỏhtwỏhtya mỏ thĩ nẹklồ krũkrồ yẻtahe ná tẹcótẹtẹ yẻ acũ yěnuô ní~. ²⁰ Bí thĩ htwö tẹthũtẻora acũ akhẻnuô, tẹcótẹtẹ abyacè pỏ nĩdyẻ kuỏ thĩ to. ²¹ Bínuỏkhẻ nẻ nĩbẻ kuỏũ tẻtwỏtẻryá tồcô~ to. Dĩ nẻ mẹ phúnuô akhu-akhyě, khõnyárò thĩ tanẻ thẻtarẻ nĩdyẻ hó thĩnẻ hó. Tẹme phúnuỏtahe ma a thũcuỏ ử dĩ tẹthyě tacủprẹ akhẻlẻ prẻ. ²² Manárò khõnyáyẻ Cómarya ilyě plwỏhtecuỏkyă hó thĩ dĩ tẹthũtẻora acũ hó. Rò thĩ htwỏhồ Cómarya acũ dĩ athể tahe hó. Dĩ thĩ htwỏhồ phũyẻ akhu-akhyě, a nĩbwínítaryě dĩ thĩgnẻ ma máhồ a thũcuỏ thĩ dĩ tẹohtwöprẹ sảsẻ a klyádẻkũ yěnuô hó. Rò dĩ pẹ ohtwöprẹ sảsẻ hó akhu-akhyě, a nĩbwí hó dĩ thĩgnẻ ma máhồ thĩ nĩbẻ thẻhtwöprẹ tacủprẹ yěnuô hó. ²³ Metẻhẻrò, tẹthũ akhwỏakẻ ma tẹthyě. Manárò tẹbwítẹtaryě ashyẻzũ dĩ Cómarya dyẻtẻkrả pẹ yěnuỏma máhồ thẻhtwöprẹ tacủprẹ dĩ pẹ Byacẻ Jesũ Krístu akũ yěnuỏhồ.

7

Tèkhǒmǐkhǒmǎ Alémyábǔ

¹ Puǒvyǎ thǐ-, lǒ- thǐ yětahenuô thǐ yǒ thégně htuǒlǒhó tèt̄hyót̄t̄ethya akhu-akhyě, t̄e dǒ vǎ kír̄é hé p̄é thǐ yětahenuô, thǐ thégně t̄at̄e htuǒ lǒdũhó. Kayǎ t̄opr̄é ki thyě híto nuô, t̄et̄hyót̄t̄ethya tahe p̄o tadũ nídyé pǎ lǔ pr̄é. ² Hékuǒré byehó, pr̄emò dǒ a khǒmǐ htuǒhó t̄opr̄enuô, t̄et̄hyót̄t̄ethya p̄ũma nídyélũ, av̄é ki thyě híto nuô a bè okyǎnǐ av̄é to. Manárò ki av̄é thyěhtuǒhó hérò a sipl̄ékyǎhó ná t̄ekhǒmǐ a t̄et̄hyót̄t̄ethya yě hó. ³ Phúnuôrò, bí av̄é ohtwǒpr̄é pǎ akh̄enuô, a ki cuǒ khǒmǐkhǒ ná pr̄ekhũ dǒ aruô t̄opr̄é hérò ũ ki hé lǔ ná pr̄emò dǒ a cuǒthũ pr̄ekhũ. Manárò, ki av̄é thyěhtuǒhó rò a sipl̄ékyǎ hó ná t̄ekhǒmǐ a t̄et̄hyót̄t̄ethya ȳenuô hó. A ki cuǒphyé taple có av̄é t̄opr̄é bèbè, ũ hé pǎ lǔ phúnuôto hó.

⁴ Phúnuôrò, vǎ puǒvyǎ thǐ-, bí Krístu thyě dǒ krusulo akh̄enuô, a thyáhó ná thǐ thyě tǒkuǒhó ná lǔ hó akhu-akhyě, thǐ opǎ dǒ t̄et̄hyót̄t̄ethya a t̄ep̄ót̄t̄ethũ al̄é to hó. Khǒnyǎyě thǐ htwǒhtyahó t̄oc̄- tuǒ ná è dǒ Cóm̄arya m̄ehtwǒpr̄é kǎkhyě lǔ dǒ t̄et̄hyě ȳenuô t̄opr̄é hó. Dǒ t̄em̄ehtwǒhtya hó phúyě akhu-akhyě, thǐ ki th̄et̄yaphǒhtya lahyǎ t̄e dǒ aryǎ tahe rò a htwǒbwí htwǒtaryě p̄é dǒ Cóm̄arya agn̄é. ⁵ M̄et̄éh̄enuôrò p̄é yǒ thégněhyǎ t̄et̄hyót̄t̄ethya hé p̄é akhu-akhyě, bí p̄é ohtwǒpr̄é phú pr̄elu kayǎ a thwihtyěpházye a t̄et̄h̄éžũth̄él̄ǒ akh̄enuô, p̄é t̄et̄h̄éžũth̄él̄ǒ mũmyǎricyǎ tahe oéhyǎ ná oéhyǎ. Rò t̄e yětahenuô, a thũcuǒ p̄é dǒ ngarakũ tacúpr̄é pr̄é. ⁶ Manárò khǒnyǎ ȳenuô, Cóm̄arya m̄esipl̄é hó p̄é ná t̄et̄hyót̄t̄ethya hó, m̄et̄éh̄erò p̄é yǒ thyě tǒhóná Krístu akhu-akhyě, t̄et̄hyót̄t̄ethya yě cǒkl̄oma thyákuǒ p̄é phú dǒ nuôkh̄enuô a níp̄ato hó. Cóm̄arya m̄elwǒhteka hó p̄é ná t̄et̄hyót̄t̄ethya yě, rò Thé Sǎs̄é Byac̄é m̄ecwǒhó p̄é ná klyá ath̄é ȳet̄ôb̄ǒ hó akhu-akhyě, p̄é m̄ehó at̄em̄e ȳehó. P̄é m̄e Cóm̄arya a t̄et̄phyét̄em̄e ná dǒ p̄é níđǎ krwǒm̄ekuǒ t̄et̄hyót̄t̄ethya aklyá lȳe ȳet̄ôb̄ǒ akhu-akhyě nuô má p̄atohó.

T̄et̄hyót̄t̄ethya Ná T̄et̄h̄út̄èora

⁷ M̄ephúnuôrò p̄é ki hé phút̄é? T̄et̄hyót̄t̄ethya ma athũ pr̄é p̄é ki hé phúnuô ẽ? P̄é hé phúnuôma a t̄oto. N̄é m̄e phúnuôma athũ t̄et̄hyót̄t̄ethya ki zũluǒ to h̄enuô, t̄e dǒ vǎ m̄ethũ htuǒhó kryǎ- ãt̄enuô vǎ thégně kǎkhyě nídyé lak̄oto. Hékuǒré, “Th̄éžũth̄él̄ǒ tǎ ũ t̄e t̄ám̄é ní,”* ki t̄et̄hyót̄t̄ethya ráluǒ phúyě to hérò, th̄éžũth̄él̄ǒ ùt̄e nuôma a htwǒ t̄et̄hũ hó nuô, vǎ thégně to. ⁸ Manárò vǎ yǒ htwǒ pr̄èoraphũ akhu-akhyě, t̄et̄hyót̄t̄ethya hé vǎ ná th̄éžũth̄él̄ǒ tǎ ùt̄e t̄ám̄é a hérò, vǎ lé th̄éžũth̄él̄ǒ shyoshyo. M̄ephúnuôrò t̄et̄hyót̄t̄ethya ki oto h̄enuô, t̄et̄hũ ȳenuô a taryěshyos̄o o to, a thyě pr̄é. ⁹ Dǒ ar̄ekh̄ě nuô, vǎ thégně Cóm̄arya a t̄et̄hyót̄t̄ethya to akhu-akhyě, vǎ ohtwǒpr̄é t̄o pr̄é Cóm̄arya ath̄épl̄o pr̄é, vǎ tan̄e th̄épl̄òm̄ĩ nídyé phúnuô. Manárò bí t̄em̄ekyǎnḡó hyǎtuǒhó akh̄enuô, t̄et̄hũ aklyá hyǎnuǒhó dǒ vǎ t̄e ohtwǒpr̄é akũ hó rò vǎ thyěkyǎ hó dǒthud̄óth̄é t̄okyě hó. ¹⁰ Vǎ myǎhtye ná Cóm̄arya dyét̄ǎ t̄em̄ekyǎnḡó

* 7:7 7:7 Li Hteka 20:17, Li D̄onyǎ 5:21

yětahenuô, a tǒbè thũcuố pè dĩ tềhtwǒprề tacủprề aklyá tadừò tadũ- tadũ nuô alếđả thũcuố vả dĩ tềthyế prề.

¹¹ Mệtềhềrò, tềthũ myáhtyenỉ a khãlềryá dĩ a ki tate htyanỉ tềmekyãngốyề akhu-akhyế, a ilolahǒ prề vả, htuởrò a nǒe tềmekyãngốyề rò a mệthyếkyã vả prề. ¹² Phúnũôrò, tềthyótềthya ma asãsế. Rò tềmekyãngốyề tahe nuôma asãsế, acóate rò atǒabè prề.

Tềsátềpǎ O Dĩ Pềkũ

¹³ Kihềphúnũôrò, tề atwỏaryá yěnuôma a mệ thyếkyã vả ề? A mệthyếkyã vả mậto. A mệthyếkyã vả yěnuôma tềthũtềora prề. A nǒe Cỏmarya a tềthyótềthya dĩ aryá yế rò a ilo mệthyếkyã vả prề. Mệtềhềrò thyáphủ vả ki thềgnế tặtề ná tề dĩ vả mệhtuởhỏ nuôtahe ma a thũhỏ nuôrò, Cỏmarya dyếtặ tềthyótềthya prề. Phúnũôrò dĩ tềmekyãngố yế akhu-akhyềrò, vả ki myáhtyehyã ná tềthũyế a mũmyáricyã nyacỏ.

¹⁴ Pề thềgnế ná Cỏmarya a Thề Sãsế dyếtặ pề tềthyótềthya yếtahe tadừò vả ma prềlu hekhuphủ dĩ a thyếcyã tồprề prề. Vả ma athyáná cũ dĩ ừ isế cuốkyã lũ ná a ki cuốhtwỏ pề tềthũtềora Byacề yếtồprề acủ prề. ¹⁵ Mamệtềrò vả cuố mệtuố tềthũ phúyềnuô, vả thềgnế nỉdyế vắnế to. Mệtềhềrò vả mệ phủ vả thềzủ mệnuô mậto. Tề dĩ vả thềzủ mệ taki- to tahenuô vả cuố mệ tuốtuố. ¹⁶ Tề dĩ vả thềzủ mệto tahe rò vả cuố mệtuố nuôma a dyềluởhỏ ná tềthyótềthya yěnuô, aryá prề vả thềplòtỏkuỏ phúnũô hó. ¹⁷ Phúnũôrò, ki hếlakỏma prề dĩ a mệ tềyế tồprề nuôma vả mậto. Nuôma tềthũ dĩ a o dĩ vắkũ yěnuô tồprề mệ prề. ¹⁸ Dĩ vắphávãzye a tềthềzủthềlỏ akũnuô, vả thềgnế ná tềryá o tồcỏ- to, mệtềhềrò vả thềzủ mệtềryá tadừò vả mềbếto. ¹⁹ Tềryá dĩ vả thềzủ mệ ềnuô, vả mệ ề to, vả cuố mệ takhátuố dĩ tềmũmyáricyã dĩ vả thềzủ mệ ề to tahe. ²⁰ Ki vả mệ phủ vả thềzủ mệnuô to hếnuôma, a mệ nuôtồprề ma vả mắlakỏ mậto. Nuôma tềthũ dĩ a o dĩ vắkũ nuôtồprề mệ prề.

²¹ Phúnũôrò vả myáhtye ná tềthũ dĩ prềlukayã lềklỏmệ panuố nỉdyế yěnuô a mệ dĩ vắkũ. Bí vả thềzủ mệtềryá akhếnuô, vả myáhtye shuởshuở cỏ tềmũmyá o dĩ vắkũ cỏ. ²² Dĩ vắ thềplỏkũ nuô vả mọ nyacỏ Cỏmarya a tềthyótềthya cỏ. ²³ Manárò vả myáhtye lềklỏ mềpanuố tềthũ dĩ aruỏ tồcỏ dĩ a nỏmệ vả nềklỏ akrủakrỏ yếtahe ná tềmũmyáricyã tahe. Lềklỏ mềpanuố tềthũ yěnuô asá-apặ ná vắ thềplỏ dĩ a thềzủmệ tềryá yěnuô. Tềthũ alềklỏ mềpanuố yěnuô, a sápềkyã lũ rò a nỏhtwỏkyã vả ná tềthũ dĩ alềklỏ mềpanuố yěnuô acủ hó. Rò tềthũ dĩ alềklỏ mềpanuố dyế yěnuô a o dĩ vắ nềklỏ krủkrỏ tahe akũ. ²⁴ Ồ- buố uố! Vả cuố htwỏ tềthũ acủ phúyế rò acyế nyacỏ vắ. Tềthũ dĩ a o dĩ vắkũyế rò a thũcuố vả dĩ tềthyế yěnuô, ừpề tồprề ki mềlwỏhtekạ bế pề vắ pề? ²⁵ Vắ hếbwíhétaryế Cỏmarya, mệtềhềrò dĩ pề Byacề Jesũ Krítu akhu-akhyềrò, a mềlwỏhtekạ hó vắ hó.

Phúnũôrò tềmềhtwỏhtya anế ná vắ ma phứtềhềrò vắ thềplỏ yěnuô, a thềzủ mệ shuởshuở prề Cỏmarya a tềthyótềthya tadừò vắphávãzye

a tètthézùthélò yènuô a mɛ̃ shuõshuõprè tɛ̃ dõ aléklõ mɛ̃panuõ tètthú yènuõtahe prè.

8

Tèhtwõprè Dõ Thé Săsè Byacè Akũ

¹ Phúnũrò khõnyáyě, kayã dõ a htwõhtyahó tôcô- tuõ ná Jesũ Krĩstu tahenuô, Cõmarya cirya pã lũ takhyá- to hó.* ² Mètèhèrò dõ pè htwõhtya hó lũ tôcô- tuõ ná Jesũ Krĩstu hó akhu-akhyě, Cõmarya a Thé Săsè mɛ̃pèhó pèklyá dõ athě tóbõ hó. Htuõrò a mɛ̃lwõhtekã hó vã ná tètthú aléklõ mɛ̃panuõ dõ a thũcuõhó vã dõ tètthyě dõthudõthé yě akũ nuõhó. ³ Dõ maĩtè akhu-akhyě hèrò, thyáphú pè ki okuõkyã dõ pè mɛ̃ tètthú yě agnènuô, pè nĩdã krwõmɛ̃kuõ cõ tètthyótèthya yě akhyě cõ rò, a taryěshyosõ dõ a ki mɛ̃cwó pè pènuô a oto, mètèhèrò ahèare dõ a ki mɛ̃pèkyã pházye a tètthézùthélò yènuô a oto. Phúnũrò Cõmarya mɛ̃ ná ané, a nõhyãlyã a phúprèkhũ rò a hyãlyã klwo-ané phú hekhuphú thyáná pè dõ a mɛ̃ tètthú yètahe. Manárò tètthú aléklõ mɛ̃panuõ yě põcyã lũ to. A hyã khyápé pè tètthútèora, rò a mɛ̃pyékyã hó tètthú a tètõtari pè yètahe hó.† ⁴ Thyáphú pè ki mɛ̃lõmɛ̃bã pèlõ tètthyótèthya atèkwĩ tahenuô, Cõmarya mɛ̃pèhtuõhó dõ pègně hó. Pè dõ a nĩdã krwõmɛ̃ kuõ pã nèklõpházye a tètthézùthélò to yètahe, rò pè mɛ̃ phú Thé Săsè Byacè zũklyázũklõ pè yètahe agnènuô, Cõmarya mɛ̃ pèhtuõ lòhó pè hó.

⁵ Kayã dõ a ohtwõprè phú nèklõpházye a tètthézù mũmyã tahenuô, a tanɛ̃ shuõshuõ prè tètthézùthélò dõ a mũmyã tahe prè. Manárò kayã dõ a ohtwõprè phú Thé Săsè Byacè zũklyázũklõ lũ tahenuô, a tanɛ̃ shuõshuõprè phú Thé Săsè Byacè a tètthézù nuõtahe prè. ⁶ Kayã dõ a tanɛ̃ shuõshuõprè nèklõpházye a tètthézùthélò mũmyã tahenuô, a ohtwõprè tõnĩkuõ pã ná Cõmarya tacúprè to hó. Manárò kayã dõ Thé Săsè Byacè põnĩ lũ tètane tahenuô, a ki nĩbè tèmõtèpè yètõhtũ pã, htuõto a ki otõkuõ ná Cõmarya tacúprè pã. ⁷ Mètèhèrò, kayã dõ a tanɛ̃ shuõshuõprè nèklõpházye a tètthézù mũmyãricyã tahenuô, a htwõhtya prè dõ a thèhte Cõmarya. Mètèhèrò a cũe nõkuõ Cõmarya a tètthyótèthya takhyá- to. A cũ- ma a cũe bèkuõ nyã toto. ⁸ Kayã dõ a nõpõ ané ná pházye a tètthézùthélò mũmyã tahenuô, a mètèkrũ bèkuõ Cõmarya takhyá- to.

⁹ Manárò, thĩrò, pházye a tètthézùthélò mũmyã põnĩkuõ thĩ to. Cõmarya a Thé Săsè ki ohtwõprè dõ thĩkũ hèrò, a Thé Săsè Byacè yènuô ki põnĩ thĩ pã. Ûpèpè- bèbè, dõ a nĩbè kuõũ Krĩstu a Thé Săsè to tahenuô a htwõ Krĩstu atè mato. ¹⁰ Manárò Krĩstu ki ohtwõprè dõ thĩkũ hèrò, thĩ zõ dõ a o dõ thĩkũ tahenuô a ki htwõprè tacúprè pã, mètèhèrò Cõmarya dyacódyatɛ̃ htuõhó thĩ hó. Dõ thĩ tètthú akhu-akhyèrò thĩ nèklõ yènuô, a ki thyékyã pã tadúrò thĩ ki htwõprè tacúprè pã. ¹¹ Cõmarya dõ a mɛ̃htwõprè kãkhyě Jesũ Krĩstu dõ

* **8:1** 8:1 Lisăsè alyèkũ hé pò, “Kayã dõ a ohtwõprè tõ phú Thé Săsè Byacè a tètthézù rò a ohtwõprè phú pházye a tètthézùthélò mũmyã nuõ mato tahe” † **8:3** 8:3 Li dõ ù rã rɛ̃lõ akhãshyè mú- nukhè tahenuô, ù sunuõlõ pò, “Kayã dõ a ohtwõprètõ phú Thé Săsè Byacè rò a ohtwõprè phú pházye a tètthézùthélò mato tahenuô, Cõmarya ciryapã lũ to.”

tèthyě yětôprè a Thé Săsě Byacè ki ohtwöprè dõ thĩkũ hérò, thĩ nẹklõyě a ki thyě có pã bèbè, dõ Thé Săsě Byacè ohtwöprè dõ thĩkũ akhu-akhyě, Cómarya ki dyékuõ thĩ théhtwöprè pã.

¹² Mephúnuô rô khõbõthyó thĩ~, tẹmẹ lyabè pè dõ pè ki ohtwöprè phú Cómarya a Thé Săsě hé pè nuô. Pè tõbè ohtwöprè ní pã phú thwihtyěpházye a tẹthézũthélõ mũmyá nuôtohô. ¹³ Mětěhéro, ki thĩ ohtwöprè phú thĩ pházye a tẹthézũthélõ mũmyá hénuô, thĩ ki thyěkyã pã. Manáro dõ Cómarya a Thé Săsě męcwó hó thĩ rò thĩ ki męthyěkyã nẹklõpházye a tẹthézũthélõ mũmyáricyá yětahe hénuôma, thĩ ki htwöprè pã. ¹⁴ Mětěhéro, kayã dõ a ohtwöprè phú Cómarya a Thé Săsě zũklyázũklõ lũ tahe nuôma máhó Cómarya a phúmòphúkũ tahe hó. ¹⁵ Mětěhéro Thé Săsě Byacè dõ Cómarya dyé thĩ yěnuô, a nõtaruô thĩ, a nõthéisě khyěthyá thĩ phú cünüô máto. Mátõkhónuô, Thé Săsě Byacè męhtwöhtya pẹhtuõhó thĩ ná thĩ htwõhó Cómarya a phúmòphúkũ akhu-akhyě, a dya hó thĩ phú a phúmòphúkũ tahenuô hó. Dõ Thé Săsě Byacè akhu-akhyèrò, pè é Cómarya, “Abba, Phè” phú thĩphě sìnè tōprè nuôma aní hó. ¹⁶ Thé Săsě Byacè nídũ a khyáluõ, hésoluõ rõtõ pẹkuõpó ná pè thèplò yě ná pè ma Cómarya a phúmòphúkũ tahe, phúnuôhó. ¹⁷ Khõnyáyě pè ki htwõ máhó aphúalye rò a ki dyé pè a tẹsõri ucètazě dõ a dya odwó pè pè nuôtahe pã. A ki dyé tẹsõri dõ aphúalye tahe tõ nĩbè nuôtahe pã. Htuõto ucètazě dõ a klõma tacúprè yě pè ki nĩbè prõkuõ ná Krĩstu pã. Ki pè khyácýěkhyácũ rõtõkuõ ná Krĩstu hérò pè ki nĩbè rõtõkuõ tẹtaryěduhtũ ná è pã.

Cómarya Ki Dyé Pè Tẹtaryěduhtũ

¹⁸ Vã thégñě myáhtye ná tẹcyětècũ dõ pè khyábè khõnyákhě yěnuô, vã ki talõmyá ná Cómarya ki męlímętakhě pè shyé~ nopã tõtũ hérò, vã dya ná tètõcõ~ to. ¹⁹ Lõ~ Cómarya byálya thòmõvèbõ, tẹphútelye ná kayã pwõ~ tōprè yěnuô, a thèplò shyo oyõ myásũ nyacó ná Cómarya ki dyéluõhtya a phúmòphúkũ tahe pã. ²⁰ Lõ~ Cómarya byálya tẹ yětahenuô a bè pyékyã lõ pã. Èthĩ thézũ tuõdõ tẹpyětẹkyã phúnuô to tadúro Cómarya męhtwõlõ èthĩ phú atẹ taritaryã one nuôhó. ²¹ Manáro lõ tẹbèbyá yětahenuô a myásũ pãná, thyáphú a kithyěkithõ to nuô, Cómarya ki męlwóhtekã èthĩ pã rò a ki dyé èthĩ tẹpalã ná tẹtaryěduhtũ dõ athyaná aphú yětahe pã.

²² Pè thégñě ná lõ tẹbèbyá yětahenuô, a tauõtasě nídyé lõ atèsě dõ athyaná prēmò phúo hósě rò a éhtõ nuô pã. A tauõtasě tuõ lahyã pã có khõnyá. ²³ Lõ~ tẹbyálya yětahe tauõtasě túdũ máto, pè lõ~ pliyě bèbè, pè tauõtasě tõkuõ lõ dúprè. Pè dõ a nĩbè Thé Săsě Byacè máhó Cómarya dyékrã shyézũ dõ aréłõ yětahenuô bèbè, pè tauõtasě kuõdũ dõ thèplòkũkũ. Pè opõmyásũ tauõtasě kuõdũhó Cómarya ná shyé~ a ki hyã íhó pè ná aphú pã tonyě, ná shyé~ a ki hyádyéhó pè nẹklõ athě pã yěnuôhó. ²⁴ Cáhtya bí Cómarya męlwóhtekã pè nuô, pè myásũ dõ a ki mępé pè yětahe pã. Manáro kayã tōprèprè ki nĩbè htuõhó tẹ dõ a myásũ yěnuô, a lo opõmyásũ pã ná to hó. Ũ opõmyásũ tẹ dõ

ũ nĩbè htuõhõnuô a o tõprẽ~ to. ²⁵ Manárò pè ki myásũ tẽ dõ pè nĩbèhĩ è to tahenuô, pè thẽplõhtũ opõmyásũ prẽ.

²⁶ Phũnuôhõ, bí pè hẽcẽrecẽ akhẽnuô, Cõmarya a Thẽ Sãsẽ hyã męcwõ pè. Pè tõ kwĩcõbẽ Cõmarya ãtẽnuô pè thẽgnẽto tadúro Thẽ Sãsẽ Byacè ané nĩdũ kwĩpẽ pèkhãlẽ. Bí a kwĩpẽ pègnẽ akhẽnuô, ngõ dõ pè hé hteluõ cyãto tahenuô a tauõ htyaluõ pè pè dõ Cõmarya o. ²⁷ Htuõrò Cõmarya dõ a pũ htũcemyã pè thẽplõ a tètane yẽtõprẽnuô, a thẽgnẽ tãtẽ tẽ dõ Thẽ Sãsẽ Byacè thẽzũ kwĩpẽ pègnẽ yẽnuõtahe, mętẽhẽrò Thẽ Sãsẽ Byacè kwĩpẽ Cõmarya akayã sãsẽ tahe agnẽ phũ Cõmarya a tẽthẽzũo nuõprẽ.

²⁸ Kayã dõ a mọ Cõmarya, rò Cõmarya é lũ ná a tètaze myásũ one agnẽ tahenuô, tẽmẽhtwõhtya ané ná èthĩ phũtẽtẽ~ bèbẽnuô, Cõmarya mę pè tẽryã dõ èthĩ agnẽprẽ nuõma, pè thẽgnẽ prẽ. ²⁹ Mętẽhẽrò, kayã dõ a kírẽ zũe Cõmarya tahenuô a thẽgnẽ one rẹdũhõ. Htuõto a belyã-one nĩhtuõdũhõ athẽplõ mú~ nukhẽ ná a ki nõhtwõhtya thyákuõ èthĩ ná aphũkhũ yẽnuô pã. Phũnuõrò aphũkhũyẽ htwõhtyahõ phũvyãprẽ tõprẽ dõ apuõvyã éprẽ yẽtahe aklẽ hó. ³⁰ Htuõto, kayã dõ Cõmarya belyã one htuõhõ athẽplõ ná èthĩ mú~ nukhẽ yẽtahenuô, a èhõ èthĩ dõ a ki htwõhtyahõ akayã hó. Htuõrò kayã dõ a é nĩdyẽ yẽtahenuô, a dyacõdyatẽ htuõhõ èthĩ hó. Htuõto kayã dõ a dyacõdyatẽ htuõhõ yẽtahenuô, a dyéhõ èthĩ ná a tètaryẽduhtũ tahe hó.

Cõmarya Atẽmọ

³¹ Kihẽphũnuõrò, lõ~ tẽdõ vã hé pẽhõ thĩ yẽtahenuô, pè ki tane phũtẽ? Cõmarya ki okuõ dõ pè tõkyẽ kihẽrò, maũpẽ tõprẽ ki thẽkhacyãpã pè pẽ?

³² Cõmarya yẽtõprẽnuô, aphũ ná ané nĩdũ có rò a thẽlõ nĩdyẽ to rò a dyelyãkyã có aphũ dõ pè lõ~ plĩ tahe agnẽ có. Ki a dyẽtãkrã có pè ná aphũkhũ Jesũ Krĩstu có kihẽrò, lõ~ tẽ dõ a okyã dõ aruõ tahenuô, a ki dyẽ tãkrãpõ pè pã mãto ẽ? ³³ Maũpẽ tõprẽ kírẽ hyã dyacyã kayã dõ Cõmarya nwõhtya èthĩ yẽtahe atẽthũ pẽ? Prẽ dõ a dyacõdyatẽ èthĩ ma Cõmarya hó. ³⁴ Phũnuõrò, maũpẽ kírẽ ciryã èthĩ pẽ? Tõprẽ~ ma ã ciryã cyãní èthĩ to. Mętẽhẽrò, Jesũ Krĩstu ma prẽ dõ a thyẽ dõ pè tẽthũ agnẽ tõprẽ, htuõto Cõmarya męhtwõprẽ kãkhyẽ lũ dõ tẽthyẽ tõprẽ. Rò Cõmarya dyẽ lũ khãlẽ dõ atakhu cóhtwõ tõkyẽ. Thyãphũ Cõmarya ki męcwõ pè nuõ Jesũ nuõ kwĩthẽzõ pè hó pè khãlẽ hó. ³⁵ Maũpẽ tõprẽ htõpẽkyãcyã Jesũ Krĩstu atẽmọ pè yẽnuô pẽ? Bí pè khyábè có tẽpyãtẽsẽ akhẽnuô bèbè, tẽcyẽtẽcũ akhẽ nuõbèbè, ã męcymęcũ pè akhẽnuô bèbè, tẽovĩokõ bèbè, oryãkũ oryãthyã bèbè, tẽtarõthẽ thẽisẽ akhẽnuô bèbè, ã męthyẽ mēmẽ có pè akhẽ nuõbèbè, ã htõpẽkyãcyã pè ná Jesũ Krĩstu atẽmọ pè yẽnuô tõprẽ~ to. ³⁶ Lisãsẽkũ hé,

“Dõ thĩkhuthĩkhyẽ rò, pè myãhtyebè ná tẽthyẽ tõnyẽ~ mõhé có. Û tane pè ná pèyẽ athyãná thĩmĩ dõ ã kírẽ męthyẽ lũ nuõ,”[☆] a hé phũnuô.

³⁷ Lõ~ tẽyẽtahe htwõhtya tadúro Krĩstu dõ a mõnĩ pè yẽtõprẽ akhu-akhyẽ, pè ki mępẽ lõlãtaklikyã lõhõ tẽyẽtahe pã. ³⁸ Tẽthyẽ bèbè, tẽhtwõprẽ bèbè, tanémõkhuphũ bèbè, khĩnẽkhĩnõ bèbè, tẽmęhtwõhtya ané khõnyãyẽ tahe bèbè, shyẽ~ nopã tahe bèbè, tẽprõtẽpryã tahe bèbè, vã zũe tãtẽ ná a

☆ 8:36 8:36 Li Htuthẽhtya 44:22

htópěkyäcyá pè ná Cómarya atëmọ to. ³⁹ Tè o dǒ mǒlě tahe bèbè, a o dǒ hekhu tǒbayě alě tahenuô bèbè, tẹbyálya dǒ aruô tahe bèbè, dǒ pè Byacè Jesũ Krĩstu mehtuǒ pẹhǒ tẹ dǒ pẹgně akhu-akhyě, lǒ- tẹ yětahenuô a htópěkyäcyá pè ná Cómarya atëmọ to.

9

Cómarya Ná A Kayă Bémũ Tahe

¹ Vă ná Krĩstu yǒ htwǒhtya hó lǔ tǒcǒ- tuǒ hó akhu-akhyě, vă hébècǒhébetẹ pré thĩ pré. Vă lahǒ ná thĩ to. Thé Săsě Byacè pǒnĩ thũnĩ vă théplǒyě, rò vă théplǒyě a héklǒmacwǒ kuǒpǒ ná vă hébè tẹyěnuôma atǒ pré. ² Vă théplěthézǒ kanǒ- to. Asě vă théplǒyě, a lamé pépă cǒto hó. ³ Mẹtěhéro, dǒ vă puǒvyá Judaphú, mǎhǒ vǎmyécǒ nĩdũ, vǎthwivǎhtyě nĩdũ yětahē agnėnuô, Cómarya ki isǒhǎkyă dǒ vǎyě ma anĩ pré, htuǒrò Cómarya ki htópěkyă vă ná Krĩstu rò èthĩ ki nĩ tẹmẹlwǒhtekǎ pǎ kihéro a htópěkyă vă ma anĩ pré, vă thézũ khyápé nyacǒ dǒ èthĩgně cǒ. ⁴ Èthĩ ma Israelphú tahe. Cómarya ínĩbuǒnĩ hó èthĩ phú aphúalye shyěklǒ nuǒhǒ. Rò a dyéluǒ pé hó èthĩ ná a tẹtaryěduhtũ hó. Cómarya ema htuǒhǒ sè ná èthĩ rò a dyétǎ htuǒhǒ èthĩ ná a tẹthyótẹthya hó. Èthĩ nĩbè tẹcǒbě aklyáaklǒ dǒ tẹlũtyă hǒkũ rò a nĩbè lahyă Cómarya a tẹemaklǒ tahe hó. ⁵ Èthĩ phyěphuǒ klwĩlyă ma Hebreo aklwĩalyă dǒ amwĩla du mú- nukhě tahe. Bí Krĩstu hyălyă opacẹ phú prẹlu hekhu-phú akhėnuô, a hyǎo dǒ èthĩ aklwĩalyă akũ. È ma Cómarya dǒ a pǒtaritẹ lǒ- plĩ tǒprẹ, rò ù ki htuthėhtyadũ è tacúprẹ talèkré ní-. Amèn.

⁶ Kihéphũnuǒrò, Cómarya mepýėkyăhǒ a tẹemaklǒ yėnuô ná Judaphú yětahē hó è? A mepýėkyă ná to. Mẹtěhéro lǒ- Israelphú dǒ aklwĩlyă kalyă dǒ Jacob a o tahenuô, a htwǒlǒ Cómarya kayă mǎlakǒ pwǒ- tǒprẹ mǎto. ⁷ Lǒ- aklwĩalyă tǎ dǒ Abraham a o tahenuô bèbè, a htwǒ lǒ Abraham aphú pwǒ- tǒprẹ mǎto. Mǎtǒkhǒnuô, Cómarya hé Abraham, “Vă ki dyanuǒ túpré Isaac aklwĩalyă yėnuô dǒ nẹklwĩnẹlyă akũ pǎ.”* ⁸ A thézũ hé angǒlasá phútě héro, prẹlukayă phúo rò aklwĩlyă kalyă dǒtũ dǒ Abraham thwihtyě tahenuôma, Cómarya aphúalye lǒ pwǒ- tǒprẹ mǎto. Kayă dǒ a opacẹlyă phú Cómarya a tẹǒlyanuǒlyăkyă nuǒtahema tú ù ki dya èthĩ phú Abraham aklwĩalyă pré. ⁹ Mẹtěhéro, Cómarya ǒlyă nuǒlyăkyă angǒ, “Shyé- ashuǒakhě tǎtǒtǎbèhǒ pǎnuô, vă ki hyă khyěthyă pǎ rò Sara ki phúonĩdyé a phúprẹkhũ pǎ.”*

¹⁰ Túnuǒhtuǒto, Rebecca phúo dǐkryě nĩdyé htuǒhǒ aprẹkhũ thényě hó, rò apħě ma tǒprẹprẹ- tuǒ pré. Apħě ma mǎhǒ pẹphě Isaac dǒ- nyėnu nuǒtǒprẹ hó. ¹¹⁻¹² Bí aphú dǐkryě yěthėnyě opacẹlyă tyahító akħě, htuǒrò bí aphú yěthėnyě mẹ tyahĩ tẹthũ ná tẹryă híto akħėnuô, Cómarya héone rẹ amuǒ, “Avyǎprẹ tǒprẹ beryă pé apuǒ nuǒtǒprẹ atẹmẹ pǎ.”* Thyáphú ù ki thėgně ná Cómarya nwǒhtya cú- dũ athéplǒ phú a tẹtaze-one htuǒhǒ nuǒrò, a mẹhǒ phú a tẹtaze-one yėnuô hó. Dǒ kayă tǒprẹprẹ mehtuǒhǒ tẹtǒcǒcǒ akhu-akhyėrò a nwǒhtya lǔ mǎto. Mǎtǒkhǒnuô, a o dǒ Cómarya a khadǎkũ rò

* 9:7 9:7 Hekhuhtwǒlũ 21:12 * 9:9 9:9 Hekhuhtwǒlũ 18:10,14 * 9:11-12 9:11-12 Li Htekǎ 25:23

a nwóhtya nídyé lǔ pré. ¹³ Lisăsěkǔ hé, “Vǎ mọ nídyé Jacob, vǎ thěhtekyǎ Esau,”✧ a héphúnuô.

¹⁴ Ki męphúnuôrò pẹ bè hé phútě? Cómarya mę tẹ tókuô, acóto, pẹ ki hé phúnuô ể? Pẹ hé phúnuô ma atỏ to. ¹⁵ Mętếhérò, tồphuốkhể a hé Mosè, “Vǎ ki thézòní kayǎ tồprềprề đố cú~ dù vǎ thềplò lếthézòní lǔ nuôtồprề pǎ. Vǎ ki męcwókrǎ kayǎ tồprềprề đố cú~ dù vǎ thềplò thézú męcwó nuôtồprề pǎ.”✧

¹⁶ Phúnuôrò pẹ lếthềlềhtya nídyé pẹ prềlukayǎ a tềthézú, mǎtorò, atề yácú-yáre tahe nuôma aní to. Tềlỏ~ plỉ đố pẹ lếthềlề htyanỉ nuôma túprề Cómarya a tềthézò prề. ¹⁷ Mętếhérò lisăsěkǔ hédú Khwí Pharao, “Thyáphú vǎ ki dyéluổ ní dítú vǎ taryềprồprỷa tahe ná nẹ, htuổto thyáphú vǎmwỉ ki luổhtyềluổkể lỏ đố hekhusiba yěnuôrò, vǎ nồhtyahtwỏ nẹ ná khwí prề,”✧ a hé lǔ phúnuô. ¹⁸ Męphúnuôrò Cómarya thézòní ử cú~ dù a thézò nuô, a mę khuklồprỷề kayǎ đố cú~ dù a thézú męprỷềní ử nuôtahe prề.

Cómarya A Tềthềplòdu Ná A Tềthézò

¹⁹ Taryáma đố thỉklềnuô, a ki sudyǎ vǎ, “Ki męphúnuôrò mamếtềrò a cuổ dyatadủpǎ pẹ tềthú mếtề? Ủpề tồprề ki mếtắttủ bé lǔ thézúmetề yěnuô pể?” ²⁰ Manárò vǎ ki hé nẹ, nẹ ma prềlu kayǎ prề. Nẹ lohé pacyề kǎkhyếsủ Cómarya phúnuôto. Pồhe tồmềnuô, ki a hé kǎkhyếsủ prềbyǎlǔ yếtồprề, “Nẹ cuổbyǎ vǎ phúyề mếtề?”✧ A hé kǎkhyếsủ phúyề nuôma aní to. ²¹ Paá tồbé yěnuô, a o đố prềbyápồhe yếtồprề a takhukǔ prề, a ki byápồ cú~ dù phú a thézú byánuô ma aní prề. Paá tồbé akủnuô, a ki byápồ đố ử nồe khókhyyedủ è bípwebíla akhể nuôbèbè, mǎtorò a ki byápồ đố ử ki nồe è mộhémồlỉ agnể nuôbèbè, a byǎ cú~ dù athềplò thézú byǎ nuôma aní prề.

²² Cómarya thézú mę cú~ dù athềplò nuô, anỉ pwỏ~ tồphuố có. A thézú dyéluổ pẹ ử ná a tềthềplòdu htuổrò a thézú nồthềgnể kuổủ ná a tềprồtềprỷa tahe. Manárò kayǎ đố a bè khyábè lǔ tềthềplòdu pǎ, rò a bè tuổđố tềpyétềkyǎ pǎ tahe agnềnuô, a dyéluổ taple khópề èthỉ ná a tềkhyáthэдỏ, a tềkhyáthềplồhtủ tahe. ²³ Thyáphú Cómarya ki dyéluổní pẹ kayǎ đố a thézò nídyé lǔ nuôtahe ná a mę tềprồtềprỷa pẹ có èthỉ bá~ tềnuô rò, a khyáthềplồhtủ pẹ nyacỏ èthỉ có. A nwóhtya one rẹ hó èthỉ hỏrò a ki dyề pẹ èthỉ ná a taryềduhtủ yěnuô pǎ. ²⁴ Pẹ ma kayǎ đố Cómarya é có pẹ tahe hó. A é tú Judaphú tahe aklềnuô mǎto, đố Judaphú mǎto tahe aklềnuôma, a é ní tồkuổ dủdủ. ²⁵ Phú Cómarya nồhề prềprồ Hosea,

“Đố nuôkhể èthỉ ma a htwỏ vǎkayǎ mǎto, manárò vǎ ki é èthỉ, ‘vǎkayǎ’ pǎ, htuổto, đố nuôkhể rò èthỉ ma kayǎ đố vǎ mọ nídyé è tahe mǎto manárò khồnyáyể vǎ ki é èthỉ, ‘Kayǎ đố vǎ mọní è tahe’ pǎ.”✧

²⁶ “Khǎlề đố vǎ héhtuổhỏ thỉ mú~ nukhể, ‘Thỉ ma vǎkayǎ mǎto’ nuôtồpho nuô, khồnyǎrò vǎ ki é èthỉ ná ‘Cómarya đố a htwỏprề tồprề a phúmồphúkủ tahe’ hó,”✧ prềprồ Hosea hé phúnuô.

²⁷ Prềprồ Isaiah hé Israelphú tahe ari-akyǎ,

“Israelphú tahenuô, a oé thyácóná lôtamá dõ htyědutava ahtũ nuô có manárò Cómarya ki męlwóhteka patípré èthĩ pá. ²⁸ Metěhéro, Cómarya ki cirya tadũ pryăkyă hekhuyě pá.”*
²⁹ Phú Prẹpro Isaiah héone htuôhó,

“Byacé dõ a cyátẹ lỏ- plĩ yětôprẹ ki thélõnĩdyé pẹklwĩpẹlyă tahe to hénuôma, pẹ ki htwõhtya thyákuố phú a cirya plúkyă vỹ Sodom ná vỹ Gomorra nuô prẹ.”*^{*}

Israelphú Ná Tệthếkrũmila

³⁰ Ki męphúnuôrò, pẹ ki hé phútě? Judaphú mậto tahenuô, a myápũ kuố klyă dõ Cómarya dyacódyate ỹ yěnuôtôbõ to tadúro èthĩ nĩbè hó. Dõ èthĩ tẹzũtẹnyă akhu-akhyěro Cómarya dyacódyate hó èthĩ hó. ³¹ Manárò Judaphú yětahenuô, thyáphú a ki nĩbè Cómarya a tẹdyacódyate èthĩ agnėnuôrò, èthĩ yácũ lủkrwõmẹ lahyă tẹthyótẹthya tahe tadúro a nĩbè cyă takhyă- to. ³² A cuố nĩbè tuố to metěhéro èthĩ yácũ myápũ tẹcótẹte nuô, a thélẹhtyanĩ kuố lahyă tẹzũ to. Mậtkhónuô, èthĩ thélẹhtyanĩ lahyă tẹryă dõ èthĩ mẹ nuôtahe alo prẹ. Èthĩ sítakluốbè “Lỏ lếsítakluố tởmě.” ³³ Phú lisăşěkũ hé Messia ari-akyă,

“Myámỏ lahyă, vă dya-o lỏ tởmě dõ vỹ Zion akũ pá, rò ỹ ki sítakluố è pá, rò a ki męlakhũ ỹ pá.

Manárò kayă dõ a zũe lủ tahenuô, a tuố dõ tẹthếplòpyé akhălẹ takhyă- to.”*^{*}

10

¹ Vă puốvyă thĩ-, thyáphú Cómarya ki męlwóhteka pẹ Israelphú tahenuôrò, vă thềplòshyo nyacó rò vă kwícỏbẻ pẹ nyacó dõ èthĩ agnẻ cỏ. ² Vă thềgnẻ tặte lỏ èthĩ ari-akyă akhu-akhyẻ, vă ki hẻsoluố pẹ thĩ ná èthĩ ari-akyă hénuôma anĩ prẹ. Èthĩ thềplòshyo myápũ lủkrwỏ mặtở nyacó Cómarya thềplỏ tadúro bẻtỏ lủkrwỏ mẹ phútěnuô èthĩ thềgnẻ lahyă to. ³ Cómarya dyacódyate ỹ aklyáaklỏ nuô èthĩ thềgnẻplỏ to. Mậtkhónuô, èthĩ myápũ mặhtya nĩdyédũ lahyă ná èthĩklyáethĩklỏ prẹ. Phúnuôrò Cómarya dyacódyate ỹ aklyáaklỏ yěnuô èthĩ thềplỏthẻzũ krwõmẹ kuố taki- to. ⁴ Thyáphú Cómarya ki dyacódyate lỏ kayă dõ a zũe Krĩstu nuôtahe agnẻnuôrò, Krĩstu mặhtuốkyă plủlỏhỏ tẹthyótẹthya a tẹtaze-one tahe hó.

Tẹmẹlwóhteka Yěnuôma Kayă Pwỏ- Tôprẹ Agnẻ

⁵ Mosẻ rá pẹ kayă dõ a lủkrwỏ mặbẻ tẹthyótẹthya rò a htwõhtya kayăcỏkayătẹ dõ Cómarya anyẻhyă tahe ari-akyă, rò a rá rò a hé, “Kayă dõ a krwỏlủmẹ lỏbả lỏlỏ- tẹthyótẹthya yětahenuô, a ki htwỏprẹ tacủprẹ pá,”* a rá rò a hé phúnuô. ⁶ Manárò kayă dõ Cómarya dyacódyate è ná a tẹzũtẹnyă khukhyẻ tahenuô, a tởbẻ sudyănĩ, “Ủpẻ kírẻ htya (Ễặ Krĩstu) dõ mỏkhupẻ?”* phúnuôto. ⁷ Htuốto a bẻ sudyănĩ, “Ủpẻ kírẻ hítặ dõ Luốkẻnẻdỏ (Rỏ mặhtwỏprẹ kạkhyẻ Krĩstu dõ tẹthyẻ) pẻ?”* phúnuôto. ⁸ Manárò,

* 9:28 9:28 Isai 10:22-23 * 9:29 9:29 Isai 1:9 * 9:29 9:29 Vỹkủphú tahe mẹ tẹmũmyáricyă akhu-akhyẻ Cómarya mặpyẻkyă lỏ có nyẻvỹ cỏ. * 9:33 9:33 Isai 8:14, 28:16 * 10:5 10:5 Li Cỏbucỏbẻ 18:5 * 10:6 10:6 Li Dỏnyă 30:12 * 10:7 10:7 Li Dỏnyă 30:13

Cómarya dyacódyate ũ aklyáaklõ nuõma a hé phútě? Rò a hé, “Cómarya alǎangó ophú tatò có ná nẹ có. A o pré bí nẹ khǎuphálonuô pré, a o pré bí nẹ théplòkũ nuôpré.”✧ Nuõma máhó tẹzũ a tẹthékrũmila dõ pẹ dõnyǎ pẹ thỹế nuõhó. ⁹ Ki nẹ ólyǎ ná nẹkhǎu rò nẹ ki hé ná Jesũ ma Byacè tôprẹ rò nẹ ki zũế dõ nẹ théplòkũ ná Cómarya mehtwõprẹ kǎkhyế Jesũ dõ tẹthyế kihénuô, nẹ ki nĩbè tẹsiplẹkǎ pǎ. ¹⁰ Mẹtếhérò, kayǎ dõ a zũế dõ a théplòkũ tahenuô, Cómarya ki dyacódyate lũ. Htuõrò kayǎ dõ a ólyǎ ná akhǎu tahenuô, a nĩbèhó tẹsiplẹkǎ hó. ¹¹ Lisǎsếkũ hé Jesũ ari-akyǎ, “Ũpě bèbè, dõ a zũenyǎe lũ tahenuô, a ki tuõđõ tẹ lẹthéplòpyế akhǎlế nuô a o takhyǎ- to.”✧ ¹² Mẹtếhérò Judaphú ná Judaphú mǎto tahenuô a lẹkhólẹkhye lũnuô, a o ná tôcô- to. Lõ- prẹ zũếtẹphú yếtahe nuõma a Byacè orólũ tôprẹ- tuõ pré. Kayǎ dõ a kwĩhtya lũ tẹmẹcwó tahenuô, a sõri tǎpõtǎpẹ pẹ có èthĩ có. ¹³ Mẹtếhérò, phú lisǎsế hé, “Ũpẹpẹ- bèbè dõ a kwĩhtya tẹmẹcwó dõ Byacè a o tahenuô, Byacè Cómarya ki mẹlwóhtekǎ lũ pǎ.”✧

¹⁴ Ki mẹphúnuõrò, èthĩ tẹzũ ki oto hérò a cuõ kwĩhtyacyǎ tẹmẹcwó dõ Byacè Jesũ a o phútě? Ki èthĩ nĩhuõnó to hérò a cuõ zũếcyǎ Byacè Jesũ phútě? Prẹdõnyǎdyáso pẹ èthĩ ki oto hérò èthĩ cuõnĩhuõcyǎ phútě? ¹⁵ Ũ ki plwõhyǎ prẹdõnyǎ dyáso pẹ èthĩ to hérò èthĩ cuõ dõnyǎ hếsocyǎ pẹ ũ phútě? Lisǎsếkũ hé, “Kayǎ dõ a phyéhyǎ pẹ tẹthékrũmila tahe akhǎduô nuô atwó nyacó.”✧

¹⁶ Manárò Israelphú tahenuô a phyésũlõ tẹthékrũmila pwõ- tôprẹ to. Mẹtếhérò, Prẹprọ Isaiah hé, “Kõ- Byacè, maũpě kírế zũếkuõ pẹ tẹritẹkyǎ yěnuô pẹ?”✧ ¹⁷ Mẹphúnuõrò, tẹzũ ma a o dõ tẹnĩhuõ tẹritẹkyǎ alo hyǎ pré. Dõ ũ dõnyǎhếso pẹ Krĩstu ari-akyǎ akhu-akhyěrò, ũ nĩhuõnó kuõ tẹritẹkyǎ pré. ¹⁸ Manárò vǎ ki sudyǎ, “Ma èthĩ nĩhuõnó kuõ nyǎto ế?” Vǎ ki hé, èthĩ nĩhuõnó vǎ. Lisǎsếkũ hé, “Èthĩ ngóprǎ cuõ lỏhó dõ hekhusĩbalỏ hó. Èthĩ alǎangó yěnuô a cuõtuõ lỏhó dõ hekhu tadũ hó.”✧

¹⁹ Vǎ ki sudyǎ khyếthyǎ, Israelphú tahe ma a thềgnẻplỏkuõ nyǎ ũ to ế? Kayǎ dõ a hếsũ rẻlỏ ũ nuõma Mosè hó rò a hé phúyế, “Myếcõruô dõ thĩ tanẹdu kuõ lũ to tahenuô, vǎ ki sõri èthĩ rò nõthẻkhwếkuõ ná thĩ pǎ. Vǎ ki sõri myếcõruỏphú dõ a thềgnẻplỏbẻ kuõ vǎ to tahe rò vǎ nõthẻplỏdu ná thĩ pǎ.”✧

²⁰ Dỏkhyế rò Prẹprọ Isaiah hékhủhẻhǎ lỏpỏ có rò a hé, “Judaphú mǎto dõ a yácủ myǎpủkuõ vǎ to tahenuô, a myǎhtyehó vǎ hó, rò vǎ oluỏhtya pẹ Judaphú mǎto tahe dõ a pủ sudyǎkuõ vǎ to tahe hó.”✧

²¹ Manárò, Prẹprọ Isaiah rǎnĩ Israelphú tahe ari-akyǎ rò a hé, “Vǎ o taritaryǎ opỏmyásũsũ vǎkayǎ ki kǎkhyếtỏ khyếthyǎ dõ vǎo tởnyế- mỏhẻ có, manárò èthĩ nĩdǎ lahyǎ vǎngỏ to, a khuklỏpryế lahyǎ pré.”✧

11

Cómarya Thẻzỏnĩ Israelphú Tahe

✧ **10:8** 10:8 Li Dõnyǎ 30:14 ✧ **10:11** 10:11 Isaia 28:16 ✧ **10:13** 10:13 Joel 2:32 ✧ **10:15** 10:15 Isaia 52:7 ✧ **10:16** 10:16 Isaia 53:1 ✧ **10:18** 10:18 Li Htuthẻhtya 19:4 ✧ **10:19** 10:19 Li Dõnyǎ 32:21 ✧ **10:20** 10:20 Isaia 65:1 ✧ **10:21** 10:21 Isaia 65:2

¹ Phúnuôrò vǎ ki sudyǎ lahyǎ thǐ, ma Cómarya vǐkyǎ kyǎ hó a myěcôphú nǐdú yě hó ẽ? A vǐkyǎ ná èthǐ taki~ to. Tanemyǎ lahyǎ myǎ vǎyě, vǎ ma~ Israelphú tôprèpré kôkô. Vǎ ma Abraham aklwǐalyǎ, Benjamino aklwǐ kalyǎ pré. ² Cómarya vǐkyǎ ná akayǎ dǒ a nwóhtya htuôhó èthǐ dǒ kalúkhě nuôtahe to. Lisǎsě hé Prèprô Elia ari-akyǎ nuôma thǐ thégně nyǎ to ẽ? A tauôtasěhtya Cómarya ná amyěcô Israelphú tahe ari-akyǎ rò a hé, ³ “Kǒ~ Byacè~, èthǐ mēthyěkyǎ hó prèprô dǒ nẹ nõhyǎ èthǐ nuôtahe hó. Èthǐ dòpruô tǎlǒ hó tẹlũtyǎrẹ tahe hó. A okyǎ prétú vǎ tôprè~ tuô pré, tadúro ù pũmēthyěpǎ vǎvǎ.”[✧] ⁴ Rò Cómarya hésú kǎkhyě lǔ phútě? Cómarya hésú lǔ, “Nẹ okyǎ túdú tôpré mǎto, vǎ dya-okyǎ kuôpǎ kayǎ thuôthyótôrí. Prèzo dǒ ù é ná Baal yěnuô, èthǐ yětahe dǎngũ cǒbèhtya kuôũ to.”[✧] ⁵ Khõnyáyě bèbè a thyǎ phúnuôhó, Cómarya nwóhtya hó pẹ ná abwídu-ataryěhtú yětahenuô, a okyǎpǎ taki. ⁶ Ki Cómarya mēlwóhtekǎ èthǐ ná tẹbwítetaryě kihéro, angólasá ma dǒ èthǐ mẹ tẹryǎ akhu-akhyě nuômǎto. Dǒ èthǐ meryátẹ khukhyě kihéro Cómarya abwíataryě nuô, a má pǎ tẹdyékrǎ shyézú mǎpǎto hó.

⁷ Phúnuôrò, angólasá ma mǎhó tẹ dǒ Israelphú myápũ nǐdyé yěnuô, a myáhtye nǐdyé to. Túpré kayǎ dǒ Cómarya nwóhtya èthǐ yětahe myáhtye lahyǎ pré. Lǒ~ a okyǎ nuôtahe ma Cómarya nõ khuklópryě lǒ nyǎhó èthǐ nuôtahe hó. ⁸ Phú lisǎsěkũ héone,

“Cómarya mēkhímētapakyǎ èthǐ théplò. Èthǐ myákuô lahyǎ manáro a myáhtye thégně kuô lahyǎ ù to. A nǐhuôkuô lahyǎ ù manáro a thégněplǒ kuô lahyǎ ù to. Judaphú tahe nuôma a thyǎ lahyǎ ná nuô tuôkhõnyácó.”[✧]

⁹ Htuôrò Davi hé,

“Èthǐ mẹ pwě rò a takruôe takruôõ nǐdyé lahyǎ sèe tahenuô, a ki htwóhtya nǐdyé khyěthyǎ dú èthǐ dádǒ pǎ ní~. Htuôrò a ki htwóhtyadú èthǐ lésítakuô lakhú pǎ ní~. Èthǐ tókò nǐbè lyě kǎkhyēsú khyěthyǎ bá~ tẹnuô, plí nǐdyédú èthǐ ní~.

¹⁰ Thyáphú èthǐ ki myáhtyekuô pǎ tǎ ù tẹmátècǒ tǎmėnuô, mēlěkyǎ èthǐ mètèplò nuô ní~. Nǒkhyábè nyátakúcó èthǐ ná tẹpyátèsě tacúpré yěnuô ní~.”[✧]

¹¹ Phúnuôrò vǎ ki sudyǎ, bí Judaphú tahe sítakuô lakhú akhěnuô, apyéakyǎ lǎ có ẽ? Apyéakyǎ lǎto. Èthǐ yǒ mēdũgně tẹthú rò, Cómarya mēlwóhtekǎ ke Judaphú mǎto tahe, rò a mẹ thékhwékuô Israelphú tahe ná èthǐ pré. ¹² Dǒ èthǐ mẹ tẹthútèora akhu-akhyě, Cómarya sǒri ényácó hó kayǎ o dǒ hekhu yětôba hó. Dǒ èthǐ thukyǎ Cómarya a tẹmyádu èthǐ akhu-akhyě, Judaphú mǎto tahe nǐbè lǒbǎkyǎ hó Cómarya a tẹmyádunǐ èthǐ hó. Phúnuôrò shyé~ lǒ~ Judaphú dǒ Cómarya nwóhtya èthǐ nuôtahe ki zúekǎ lǒhó Krístu akhě pǎnuô, Cómarya ki sǒrisǒbũ lǒ có ù bá~ tẹ pǎnuô, tanemyǎ lahyǎ mǒ.

✧ **11:3** 11:3 Khwí aréłó tǒba 19:10,14 ✧ **11:4** 11:4 Khwí aréłó tǒba 19:18 ✧ **11:8** 11:8 Li Dõnyǎ 29:4, Isaia 29:10 ✧ **11:10** 11:10 Li Htuthěhtya 69:22-23

Tèmɛlwóhtekə Dó Judaphú Mátə Tahe Agně

¹³ Khǒnyáyě, vǎ hébè ná thǐ Judaphú mátə tahe. Cómarya nõ vǎ phú Prèdònyǎphú tǒprè dǒ Judaphú mátə tahe agně akhu-akhyě, tèmɛ dǒ Cómarya dyé vǎ yě vǎ tanɛdu nǐdyé nyacó è. ¹⁴ Phú Cómarya mɛryǎ htuǒpéhó thǐ Judaphú mátə tahe agněnuô, vǎ myásǔ ná thyáphú vǎ ki mɛ thékhwé nǐpé kuǒdú vǎkhǒ Judaphú nǐdú tahe agně, htuǒto thyáphú vǎ ki ilokanı kuǒ èthǐ tahehe ná a ki nǐbè kuǒ tèmɛlwóhtekə agněnuôrò, vǎ tanɛdu nǐdyé nyacó tèmɛ dǒ Cómarya dyé vǎ yěnuô có. ¹⁵ Cómarya vǐkyǎ èthǐ akhu-akhyě, lõ~ kayǎ hekhuphú dǒ aruô tahenuô a htwǒhtya tapleke hó lǔ khǒbóthyó hó. Kihéphunuô rò shyé~ Cómarya émosú khyěthyá hó Judaphú yětahe akhèpǎnuô a ki thyáná maítě pǎnuô tanɛmyámǒ lahyǎ. A ki thyácóná kayǎthyě htuǒrò a htwǒprè kǎkhyě khyěthyá nuô có pǎ. ¹⁶ Judaphú ma athyáná ù nío khómǔ huǒmú tǒbunuô. Dǒ huǒmú yětǒbú aklěnuô, huǒmúplò aréłǒ tǒplò dǒ ù lǔhtya ná Cómarya yě ki a sǎsě hénuô, a ki sǎsě lõhó tǒbúhó. Judaphú tahenuô a thyákuǒ pǒdú ná thòmǒ tǒthò nuônuôhó. Thòrwǐyě a ki sǎsě hérò amǒaphyǎ tahenuô a sǎsě kuǒ lõ nyǎ dú hó.

¹⁷ Judaphú yětahe nuôma athyáná ù cuǒ zókěkyǎ olivaphyǎ dǒ ù isódyǎ lǔ dǒ tarékǔ yětahe aphyǎ rò ù cuǒ zókěkə kuǒke olivaphyǎ dǒ a dyánǐdú ané dǒ mǐklě nuôtahe aphyǎ rò ù kə pluǒhtǔ ícǔlǔ. Thǐ Judaphú mátə tahe nuôma athyáná olivamǒ dǒ a dyǎ dǒ mǐklě yětahe nuôhó. Khǒnyáyě thǐ nǐbè kuǒhó tɛsǒri dǒ Cómarya sǒrikyǎ Judaphú phyěphuǒ dǒ nuôkhě tahe hó. Thǐ nǐbè thyáná thòphyǎ yětahe cwǐǒ nǐhěnyre kuǒ thòcyǎhtyě dǒ a o dǒ arwǐkǔ rò a hyǎ yětahe nuôhó. ¹⁸ Manárò thǐ dǒ a mǎdú Judaphú mátə yětahenuô, thǐ tǒbè hébè htyamóhtyapho rò hétakhwótakè nǐ Judaphú dǒ a mǎdú thòphyǎ dǒ ù zókěkyǎ è yěnuôtahe to. Thǐ ki tanɛ htyalǒ nǐdyé thǐné hérò, thénɛhtyabè lahyǎ, thǐ dyéhědyére nǐ thòrwǐ mátə. Thòrwǐ dyéhědyére nǐ thǐ pré. ¹⁹ Thǐ ki hé, “Thyáphú Cómarya ki pluǒhtǔ ícǔ nǐ vǎnuô, a zókěkyǎ thòphyǎ yětahe pré.” ²⁰ Thǐ hé yěnuôma a mǎhó. Manárò dǒ èthǐ zǔe Krístu to akhu-akhyě, Cómarya zókěkyǎ thòphyǎ dǒ a mǎ Judaphú yěnuô pré. Dǒ thǐ tɛzǔtɛnyǎ akhu-akhyèrò, Cómarya pluǒhtǔ ícǔ thǐ ná thòmǒ yěnuô pré. Phúnuôrò tanɛdu nǐdyé tǎ lahyǎ thǐné tǎmɛ. ²¹ Cómarya ki thélǒ nǐdyé a thòphyǎlyɛ dǒ a mǎ Judaphú thǐ yětahe to kihérò thǐ ma~ a thélǒ nǐdyé toto.

²² Phúnuôrò tanɛ tǎtɛ lahyǎ. Cómarya nuô, tǒkyěma a thézǒnǐ akayǎ, tǒkyě nuô a ci sǒsǒ nǐdyé akayǎ. A cisǒ nǐdyé akayǎ Judaphú dǒ a cuǒ taphǎkyǎ lǔ tahenuô tadúrò a thézǒ nǐdyé thǐ dǒ a mǎ Judaphú mátə yětahe. Manárò thǐ tǒ dyaduzǔnyǎ plehyǎ lahyǎ a tɛthézǒ nǐdyé thǐ yěnuô. Kimátoma a ki pǎtǔkyǎ kuǒ thǐ pǎ. ²³ Judaphú ki tarǐ kǎkhyètǒ khyěthyá Cómarya, rò èthǐ ki zǔe khyěthyá lǔ hénuô, a ki pluǒhtǔ ícǔ kǎkhyě khyěthyá èthǐ ná thòmǒ yěnuô pǎ, mɛtéhérò Cómarya ki pluǒhtǔ ícǔ kǎkhyě khyěthyá phúnuô ma a mɛ cyǎpré. ²⁴ Thǐ Judaphú mátə tahenuô athyáná olivaphyǎ dǒ a dyádú ané dǒ mǐklě nuôtahe hó, rò ù cuǒ ikěkə pluǒhtǔ ícǔlǔ ná olivamǒ dǒ ù isódyǎ è nuôtahe pré. A bè mɛhtwǒ khódú thǐ ná aléklǒ mɛdyánǐ

yěnuôtahe. Phúnuôrò Cómarya ki meícũ kaxhyě thòphyă dõ a pãkyă dõ tarékũ nuôtahe hénuôma azũklõ pã có ná a mehtwõ thĩ yěnuô có.

Cómarya Ki Mewóhteka Kuõ Judaphú Tahe

²⁵ Puõvyă thĩ~, thyáphú thĩ ki phyé htyalõhtyamó tă thĩné tãmé nuô, khõnyáyě vă thézũ nõthégně tặặ thĩ ná tẹmátẹcõ acóazặ dõ ù thégněplõnõ lữ to yěnuôtõcõ, mehtëhéro, Cómarya nõ khuklõpryě Judaphú tahe. Manáron a khuklõpryě nyếtadũ tuõpré bí Cómarya nwóhtya onehõ Judaphú mậto dõ a zũe Krístu tahe akayă bấprẹ hó pã bínuô prẹ. ²⁶ Htuõpảrò, lỏ~ Israelphú nuôtahe ki nĩbè lỏ tẹmewóhteka pã. A ki htwõhtya phú Prẹpro Isaiah rãone nuô pã. Rò a hé,

“Prẹ mewóhteka Cómarya akayă yếtõprẹnuô a ki o dõ vỹ Zion rò a hyă pã. A ki phyé taphãkyă lỏlỏ~ Jacob aklwĩalyă yệtahe a tẹmũmyáricyă nuôtahe pã.

²⁷ Bí vă phyé taphãkyă htuõlỏhõ èthĩ tẹthũ yệtahe akhẻpãnuô, vă me lỏbãhtya hó vă tẹõlyă ná èthĩ dõ nuỏkhẻ nuỏtõmũ hó.”✧

²⁸ Judaphú tahe yõ phyésũkuõ tẹthẻkrũmila yẻ to akhu-akhyẻ, èthĩ htwõhtyakyă prẹ dõ a thẻhte Cómarya tahe hó. Manáron thĩgnẻ kuỏke rò Cómarya dyẻkrã hó thĩ shyẻzũ akhu-akhyẻ a nĩbwĩnĩtaryẻ dõ thĩ Judaphú mậto tahe agnẻ hó. Ki myáke dõ Judaphú tỏkyẻ hẻrò Cómarya yõ nwóhtya htuỏhõ èthĩ ná akayă hó akhu-akhyẻ, a mọ nĩdyẻ èthĩ, mehtëhéro a ólyă one htuỏhõ angỏ ná èthĩ phyẻphuỏdu mú~ nukhẻ tahe hó. ²⁹ Mehtëhẻrò Cómarya dyẻtặkrã htuỏhõ shyẻzũ yěnuô ná kayă dõ a nwóhtya hó lữ yẻtahenuô, a hébẻ taklyẻ kaxhyẻ pã angỏ taki~ to hó. ³⁰ A thyáhõ ná thĩ dõ nuỏkhẻ hó nuỏ, dõ nuỏkhẻ ma thĩ cữe nĩdặ kuỏ Cómarya alặangỏ to tadừrò khõnyáyẻ dõ Judaphú tahe cữe nĩdặ kuỏ Cómarya angỏ to akhu-akhyẻ Cómarya thẻzõnĩ hó thĩ Judaphú mậto yệtahe hó. ³¹ Phúnuỏhõ, khõnyáyẻ Judaphú tahe nĩdặ pã Cómarya angỏ to. Rò Cómarya yõ thẻzõnĩ thĩ akhu-akhyẻ, tỏnyẻnyẻ pãnuô Judaphú tahe ki nĩbẻkuỏ Cómarya a tẹthẻzỏ pã. ³² Mehtëhẻrò thyáphú Cómarya ki thẻzõnĩ lỏũ pwỏ~ tỏprẹ nuỏrò, a dỏnuỏ othyă lỏplĩ ù pwỏ~ tỏprẹ dõ tẻnĩdặ ngỏ to apỏkũ yěnuô hó.

Tẻhtuthẻhtya Cómarya

³³ Cómarya a tẻthẻzỏ, a tẻthĩtẻphẻ ná a tẻthẻkhuthẻgnẻ yẻtahenuô, adu-azặ nyacỏ. A taritaryă meặ yẻtahenuô, ù thẻgnẻhtwỏ bẻ có tỏprẹ~ to. Aklyă tahenuô ù krwỏ thẻgnẻ bẻ có tỏprẹ~ to.

³⁴ Lisặsẻkũ hé,

“Maủpẻ thẻgnẻhtwỏ bẻnỏ Cómarya athẻplỏ pẻ? Maủpẻ tỏprẹ zũklyázũklỏ bẻnỏkuỏ Cómarya pẻ? A onỏ ná tỏprẹ~ to.”✧

³⁵ “Kayă dõ a mebwĩmetaryẻ nõ élặ hó Cómarya rò Cómarya tỏ mebwĩmetaryẻ kaxhyẻsũ kuỏke lữ nuỏma a o ủpẻ?”✧

³⁶ Mehtëhẻrò, a byályă tẻlỏ~ plĩ, a myákhwẻnĩ tẻlỏ~ plĩ ná a taryẻpropryă tahe, rò dõ a byályă tẻpwỏ~ tỏcõ akhu-akhyẻ ù htuthẻhtyanĩ hó

Cómarya hó. Kayă pwǒ~ tôprè ki htuthèhtyadû Cómarya acúçú ahtũhtũ ní~. Amèn.

12

Dyélya Tèhtwǒprè Dó Cómarya Agně

¹ Phúnuôrò, puǒvyă thĩ~, Cómarya a tètthézò pè nuô, adu-ază talwósúll cò dǒ pègně akhu-akhyě, vă kwĩthézò thĩ ná thĩ ki dyélya thĩ nêklǒ yě dǒ Cómarya a o phú tẻlũ dǒ a htwǒprè, phú tẻlũ dǒ a sǎsě ná phú tẻlũ dǒ atǒ lũthẻplò a tètthézũ nuô ní~. Thĩ tǒ cǒbẻhtya Cómarya phúyẻnuôma mǎhǒ klyă dǒ atǒabẻ tǒbẻ hó. ² Ohtwǒprè myábủkuỗ tá phú kayă dǒ a thẻgnẻ kuỗ Cómarya to nuôtahe alẻklỏ ohtwǒprè nuôtảmẻ ní~. Thyáphú thĩ ki ohtwǒprẻ khỏdũ ná ẻthỉnuô rỏ, nỏhtulya taplethẻ khỏkyă thĩ tẻtanẻ tahenuô ná Cómarya nuô ní~. Thĩ ki mẻphúnuô túma thĩ thẻgnẻhyábẻ prẻ tẻ dǒ Cómarya thẻzũ nỏmẻ thỉnuô tahe prẻ. Túrỏ thĩ ki thẻgnẻhyă tẻryă, tẻmẻmỏ Cómarya athẻplỏ, ná tẻthẻgnẻ lỏbảhyă Cómarya a tẻthẻzũ tahe pả prẻ.

³ Dỏ Cómarya abwíataryẻ khukhyẻrỏ a dyahtya vă ná vă ki htwỏ Prẻdỏnyảphú tôprẻ akhu-akhyẻ, vă hé lỏplỉ thĩ pwǒ~ tôprẻ, tanẻdu lỏklỏ tá thỉnẻ ná bá thĩ tỏkỏ tanẻ nỉdyẻ thỉnẻnuô tảmẻ ní~. Mảtỏkhỏnuô thĩ tỏbẻ tanẻnỉ thỉnẻ bá akỏabẻ nuỏprẻ. Sudyă lyảmyă nỉdyẻ thĩ tẻzũtẻnyă dỏ Cómarya dyẻ thĩ nuôma adu bá~ tẻnuô tanẻthyă lahyă bánuỏprẻ ní~. ⁴ Pẻnẻ ma tôprẻ cũ lủ prẻ tadủrỏ pẻnẻklỏ akrủakrỏ tahe nuôma a okhỏlủ. Akrủakrỏ tỏcỏ ná tỏcỏ nuô, a mẻ tẻmẻ thyălủ to. ⁵ Phúnuỏhỏ pẻ orỏỏẻ tadủrỏ pẻ htwỏhtyahỏ lủ nẻtỏprẻ~ tuỗ dỏ Krỉstu akủhỏ. Pẻ oícủtỏ lỏhỏ lủ pwǒ~ tôprẻhỏ. ⁶ Pẻ ki nỏẻ pẻ shyẻzũ dỏ Cómarya dyẻbwỉ dyẻtaryẻ khỏlủ tôprẻ ná tôprẻ yẻnuô. Cómarya ki nỏhẻsỏdỏnyă kayă tôprẻprẻ ná alảangỏ kihẻrỏ, a tỏbẻ hẻsỏdỏnyă bá Cómarya dyẻ lủ tẻzũtẻnyă nuỏprẻ. ⁷ Ki Cómarya dyẻ kayă tôprẻprẻ a tẻcyátẻdẻ dỏ a nỏmẻcwỏ lủ ná ửruỏ kihẻrỏ, a tỏbẻ mẻcwỏ ử. A ki dyẻ kayă tôprẻprẻ a tẻcyátẻdẻ dỏ a ki nỏithyỏ lủ ná ử kihẻrỏ, a tỏbẻ ithyỏ ử. ⁸ Ki Cómarya dyẻ kayă tôprẻprẻ a tẻcyátẻdẻ dỏ a bẻ shyakrwỏ ửkhyẻ kihẻrỏ a tỏbẻ shyakrwỏ ử. Ki kayă tôprẻ a thẻplỏshyỏ mẻlủmẻtyă kayă sỏryasỏphảphú tahe ná a tẻmuỏtẻtẻ tahe kihẻrỏ a tỏbẻ thẻplỏshyỏ mẻlủmẻtyă pẻdủ ử. Cómarya ki dyẻ kayă tôprẻprẻ a tẻcyátẻdẻ dỏ a bẻ htwỏ khuklỏkhuklyă hẻrỏ a tỏbẻ mẻ sảprẻsảmyă nỉdủ. Kayă tôprẻprẻ ki a thẻzỏ mẻcwỏnỉ ử kihẻrỏ, a tỏbẻ mẻ dỏ tẻthẻluỏphỏphủ akủ.

⁹ Mỏkhỏmỏkho tá ử tảmẻ ní~. Thẻzỏkyă tẻmủmyảricyă ní~. Díklả manỉryă lahyă tẻryă ní~. ¹⁰ Mỏ nỉdyẻ lủ phú puǒvyă tỏmuỏ hỏkủnuô ní~. Bezủbenyă nỉdyẻ lủ tôprẻ ná tôprẻ ní~. ¹¹ Krủmẻ lahyă Byacẻ atẻmẻ ní~. Takẻ lahyă tảmẻ ní~. Dả mẻhỏ Byacẻ atẻmẻ hỏ hẻnuôma dyashyỏ lahyă thĩ thẻplỏ ní~. ¹² Thĩ tẻmyásủ dỏ Cómarya tarítaryă pẻ thỉgnẻ yẻtahenuô, thẻkrủthẻlỏ lahyă ní~. Bỉ tẻpyátẻsẻ hyábẻ thĩ akhẻnuô, khyáthẻdỏ lahyă, kwỉcỏbẻ lahyă pwǒ~ phuỗ ní~. ¹³ Cómarya akayă tahe ki sỏryasỏphả hẻrỏ, mẻcwỏmẻkỏ pẻnỉ kuỗ ẻthỉ ní~. Myă dyẻedyẻỏsủ lahyă sỉprẻsỉmyă ní~. É omyẻ opẻ lahyă ẻthỉ dỏ thĩ hidỏkủ ní~.

14 Sõrisõbũ dû kayă dõ a mecyëmecû thĩ nuõtahe ní. Kwĩcõbẽ dõ Cõmarya ki sõrinĩ èthĩ nuõ ní, isõibasũ tả èthĩ tãmé ní. 15 Thẽkrũthelõ rõkuõ ná kayă dõ a thẽkrũthelõ nuõtahe ní. Thẽplẽthẽzõ rõkuõ ná kayă dõ a thẽplẽthẽzõ nuõtahe ní. 16 Ohtwõprẽ rõlõ lũ dõ thẽplõ tãmẽ cũ akũ ní. Phyéhtyalõ tả lahyă thĩ thẽplõ tãmé ní. Mátõkhõnuõ, bóthyókhékhõ nĩkuõ lahyă ná kayă sõryasõpháphũ nuõtahe ní. Tanẽdu nĩdyé nẽné tãmé ní.

17 Kayă dõ a mecyë nè nuõ, mecyë kạkhyësũ tả èthĩ tãmé ní. Tẽmẽ dõ ù pwõ tõprẽ tanẽ ná aryá tahenuõ, yácú pũmẽ lahyă tẽmẽ phũnuõ tahe ní. 18 Yácú ohtwõprẽ krũklẽ kuõ lahyă ná ù bá a cyá tadũ ná nẽnuõ ní. 19 Khõbõthyó thĩ, ù ki męsẽ thĩ hẻrò, melyẽ kạkhyësũ tả ù tãmé ní. Nõciryadũ è ná Cõmarya pã, mẹtẻhẻrò lisăsẻkũ hé, “Prẽ dõ a melyễsũ kạkhyễ kayă dõ a mẹ tẻmửmyá nuõtahe ma vả prẻ. Vả melyễ kạkhyễsũdũ ná vảnẻ pã,”✧ Byacẻ hé phũnuõ. 20 Mátõkhõnuõ, phũ lisăsẻkũ hé,

“Kayă dõ a thẻhte nẻ tahenuõ, a ki thẻvỉthẻẻ hẻrò, tarú dyẻẻ è ní. A ki ladyá thẻõhtyẻẻ hẻrò, tarú dyẻỏ lũ ní, thĩ ki mẻphũnuõ hẻma, a ki thẻtarẻ nĩdyẻ anẻ thyáná thĩ dyahtya miklwỏ dõ a khuklỏkhu nuõ pã.”✧

21 Plwỏ mẻpẻ tả tẻmửmyá ná nẻnẻ tãmẻ ní. Mẻpẻkyá tẻmửmyá yẻnuõ ná tẻryá yẻnuõ ní.

13

Kristuphũ Tahe Tỏ Nỉdả Kayă Dõ A Pỏ Lũ Tahe Angỏ

1 ù pwõ tõprẽ tẻbẻ cũẻ nỉdả khwĩcỏphya dõ a pỏhtyẻkẻ tahe angỏ, mẹtẻhẻrò Cõmarya ki nõpỏ èthĩ to hẻnuõ, èthĩ htyahtwỏbẻ khwỉ to. Kayă dõ a pỏhtyẻpỏkẻ khỏnyáyẻ tahe nuõma Cõmarya dyahtya lỏ èthĩ prẻ. 2 Phũnuõ rỏ, kayă dõ a sásũ prẻpỏhtyẻpỏkẻ tahe nuõma a sásũhỏ Cõmarya taritaryă dyahtya tẻyẻnuõ hỏ. Htuỏto, kayă dõ a mẻ phũyẻ tahenuõ, ù ki ciryá èthĩ pã. 3 Kayă dõ a mẹtẻryá tahenuõ, a lo thẻisẻ ná prẻpỏhtyẻkẻ yẻtahe alẻ to. Manỏrỏ kayă dõ a mẹtẻthũ tahenuõ, a ki thẻisẻ èthĩ alẻ pã. Phũnuỏrỏ thĩ ki thẻzũ thẻisẻ èthỉlẻ to hẻrỏ, mẻ tẻryánuõ, dõ thĩ mẻphũnuõ akhu-akhyẻrỏ prẻpỏtẻ yẻtahe ki htuthẻ nĩdyẻ thĩ pã. 4 Mẹtẻhẻrỏ, thyáphũ a ki htwỏbwihtwỏtaryẻ dõ thỉgnẻ rỏ Cõmarya dyahtya pẻhỏ thỉkhwỉ yẻtahe hỏ. Thĩ ki mẻthũ hẻrỏ thĩ tẻbẻ thẻisẻ mảlakỏ nyả hỏ, mẹtẻhẻrỏ Cõmarya dyẻ mảlakỏ hỏ lũ taryẻshyosỏ dõ a ki ciryánỉ thĩ pã hỏ. È ma Cõmarya a prẻmẻtẻphũ tỏprẻ. Bỉ a ciryá kayă dõ a mẻthủtẻ tahe phũyẻ akhẻnuõma mảhỏ a ciryá pẻ hỏ Cõmarya akhẻlẻ hỏ. 5 Phũnuỏrỏ, thĩ tẻbẻ nỉdả kayă dõ a pỏ thĩ tahe angỏ. Dõ thĩ mẻthủ akhu-akhyẻrỏ a ki ciryá thĩ pã phũnuõ túdũ mảto, thyáphũ thĩ ki thẻgnẻlyá nĩdyẻ kuỏ pỏdũ thỉnẻ ná mẻphũyẻ ma aryáryá phũnuõ prẻ. 6 Phũnuõ akhu-akhyẻrỏ, thĩ tẻbẻ dyẻpẻ kuỏ khwỉ amo-ara, mẹtẻhẻrỏ èthĩ ma a htwỏ Cõmarya a prẻmẻtẻphũ tahe. Htuỏrỏ èthĩ ma a dyẻlyá athẻ rỏ a mẻ lỏshuỏlỏkhẻ pẻ ù ná a tẻpỏtari yẻ agnẻ. 7 Phũnuỏrỏ, thĩ lo dyẻ ù tahenuõ, dyẻ lahyă, ki thĩ lo dyẻ nỉdyẻdũ thĩ nẻbyacẻ amo-ara kihẻrỏ dyẻ lahyă ní. Thĩ ki lodyẻ amo-ara dõ aruỏ tahe hẻrỏ tarú dyẻ lahyă

ní~. Thĩ tở bezũbenyá ù tahenuô bezũbenyá lahyă ù ní~. Thĩ tở meļimetakhě ù tahenuô meļimetakhě lahyă ù ní~.

Tẹmọnị Lũ Tôprẹ Ná Tôprẹ

⁸ Plálilõ thĩnuõthĩsu ní~, nõokyă tă tôcô~ tãmé ní~. Nõokyă prétú su dõ thĩ lo mọnị lũ tôprẹ ná tôprẹ nuõprẹ ní~. Mẹtẻhẻrò kayă dõ a mọnị ù nuõ, a mẹ lỏbảhỏ tẻthyótẻthya hó. ⁹ Cỏmarya a tẻmekyảngỏ tahe hé, “Cuõthủ tă ùphủũmẻ tãmé ní,” “Mẻthyẻ tă prẻlu kayă tãmé ní,” “Ehuõ tă ùtẻ tãmé,” “Thẻzủthẻlỏ kuõ tă ùtẻ tãmé,” lỏ tẻyẻtahe, ná tẻmekyảngỏ dõ aruõtahe betỏlỏ prẻ lũ tỏmủ rỏ a hé, “Mọnị kayă dõ a ophủ nẻ khảsỏkhảshyẻ tahe phủ nẻ mọlyạ nịdyẻ nẻnẻ nuõ ní~.”* ¹⁰ Thĩ ki mọnị ù nuõ thĩ mẻthủ pả ù to hó. Phủnuõrỏ kayă dõ a mọnị ù nuõ, a krwỏ meļỏbả lỏhỏ tẻthyótẻthya hó.

¹¹ Thĩ bẻ mọnị ù mẹtẻhẻrỏ khỏnyạ yẻnuõ thĩ thẻgnẻ ná shuỏkhẻ dõ a lodu mảlakỏlỏ yẻtỏcỏnuõ a phủ~ kịrẻ hyảtuỏhỏ. Ihtỏmỏ lahyă, shuỏkhẻ tở omyẻo mảpỏto hó. Tẻmeļwỏhtekạ pẻ yẻnuõ, a hyảtuỏ phủklỏ hó ná dõ pẻ zủẻ lủ khẻ nuõhỏ. ¹² Mỏkhỉ kịrẻ cuỏtalwỏkyă hó, mỏ kịrẻ bủtalỉ lảhỏ. Phủnuõrỏ pẻ ki dyatảkyă lỏ tẻmemủmyạ dõ pẻ mẹ dõ tẻkhỉklẻ yẻnuõtahe pỏ~. Rỏ pẻ ki kủthyảhtya lahyă tẻlỉ aạ tỏhtẻ yẻtahe pỏ~. ¹³ Yẻtỏphuỏrỏ, pẻ ohtwỏprẻ thảryă eỏ kuỏủ phủ kayă dõ a ohtwỏprẻ dõ mỏsẻklẻ nuõtahe pỏ~. Mẹ tarủtapyă pwẻla bẻbẻ, emủỏpryạ bẻbẻ, thwihtyẻ a tẻthẻzủ mủmyạ tahe bẻbẻ, tẻtanẻ patỏpatỏ tahe bẻbẻ, tẻklyẻtẻngả lũ tahe bẻbẻ, tẻtanẻ thẻkhwẻ lũ tahe bẻbẻ, pẻ mẻpỏto hó pỏ~. ¹⁴ Krwỏ myảbủkuỏ Jesủ Krỉstu a tẻohtwỏprẻ yẻnuõ ní~. Phủ thĩ kủthyảhtya hyeạ nuõ, kủthyảhtya taple kuỏke dõ Byacẻ Jesủ Krỉstu rỏ tanẻ pả tă lahyă tẻlủ mẻmỏ thwihtyẻ a tẻthẻzủthẻlỏ aklyảaklỏ tahe tãmé ní~.

14

Dya Pả Tả Lũ Tôprẹ Ná Tôprẹ Tẻthủ Tảmẻ

¹ Ếmỏsủ pẻ Krỉstuphủ dõ atẻzủ patípả dủgnẻ nuõtahe ní~. Ềthỉ atẻtanẻ tahenuõ, a khỏ ná nẻ bẻbẻ, kryảsủ tă ềthỉ tãmé ní~. ² Kayă tahehenuõ a zủẻ ná e ỉtẻ~ ma anỉ prẻ a hé tadủrỏ kayă dõ atẻzủ patípả yẻtỏprẻnuõ a e prétủ thỏtỏbyảlẻ prẻ. ³ Kayă dõ a e lỏ tẻpwỏ~ tôcỏ tỏprẻnuõ, a bẻ tanẻ patínỉ kayă dõ a e kuỏủ tẻpwỏ~ tôcỏ to yẻnuõ tỏprẻ to. Phủnuõhỏ kayă dõ a e kuỏủ pwỏ~ tôcỏ to yẻtỏprẻnuõ, a bẻ dya tẻthủ nỉ kayă dõ a e tẻpwỏ~ tôcỏ yẻtahenuõ to, mẹtẻhẻrỏ Cỏmarya ẻmỏsủ kayă yẻtỏprẻ. ⁴ Nẻ cuỏ pủ dya tẻthủ tuỏ cỏ ù prẻmẻtẻphủ rỏ ma nẻ ma kayă phủtẻ tỏprẻ cỏ? A mẹ htwỏhtya atẻmẻ bẻbẻ, a mẹ htwỏhtya tỏ bẻbẻ, abyacẻ odủ rỏ a ki hé nịdyẻdủ lũ pả kỏkỏ, mẹtẻhẻrỏ Byacẻ Cỏmarya yẻnuõ, a mẻcwỏ bẻcyạ pẻ ềthỉ akhu-akhyẻ, ềthỉ ki mẻhtwỏhtyabẻ pả.

⁵ Thyảphủnuõhỏ, kayă tahehenuõ a tanẻ lahyă, mỏnyẻ tahehenuõ ù dya sảsẻ khỏdủ ẻ a tanẻ phủnuõ tadủrỏ tahehenuõ a tanẻ ná mỏnyẻ lỏ~ plỉ nuõ a thyảlỏ prẻ lũ a tanẻ lahyă phủnuõ. Kayă tỏprẻ ná tỏprẻ nuõ, a bẻ zủẻ klỏma taklỏ nịdyẻdủ a tẻtanẻ prẻ. ⁶ Kayă dõ a tanẻ ná mỏnyẻ tahehenuõ, ù

* 13:9 13:9 Li Htekạ 20:13-15,17, Li Cỏbucỏbẻ 19:18, Li Dỏnyả 5:17-19,21

tòbè dyasāsě khòdû è a ki tanę hérò, besāsě mǒnyě yěnuô dǒ tẹmẹlịmẹtakhě Byacè agněnuô. Kayă dǒ a e tẹpwǒ~ tǒcô tahenuô, e dǒ tẹmẹlịmẹtakhě Byacè agně nuô, mẹtẹhérò a hébwihétaryě htuǒ Cómarya rò a e tẹ akhu-akhyě a mẹlịmẹtakhě Cómarya hó. Phúnuôhó kayă dǒ a duôesè tahenuô, a hébwihétaryě kuǒ Cómarya rò a mẹlịmẹtakhě htyakuǒ Cómarya amwị akhu-akhyě a thyálülǔ pré. ⁷ Pẹ ohtwǒprẹ nítúdû pẹgně mǎto. Htuǒrò pẹ thyění túdû pẹgně mǎto. ⁸ Pẹ ki htwǒprẹ hérò, pẹ ohtwǒprẹ dǒ Byacè agně. Pẹ ki thyě hérò pẹ thyě dǒ Byacè agně. Phúnuôrò pẹ htwǒprẹ bèbè, pẹ thyě bèbè, pẹ ma Byacè atẹ tahe.

⁹ Dǒ tẹritẹkyă yětahe akhu-akhyě, thyáphú Krístu ki htwǒhtya kayă htwǒprẹ tahe ná kayă thyě tahe a Byacè rò, a thyě htuǒrò a ihtòhtwǒprẹ kǎkhyě khyěthyá hó dǒ tẹthyě hó. ¹⁰ Phúnuôrò, nẹ cuǒ pǔ dya tẹthú tuǒ nẹ puǒvyă mẹtẹ? Mǎtorò, nẹ cuǒ tanę patítuǒ nẹ puǒvyă yětǒprẹ mẹtẹ? Lǒ~ pẹ yětahenuô, pẹ bè ihtǒlǒ dǒ Cómarya lẹcirya akhǎlẹ nuô anyěhyă pǎ.

¹¹ Mẹtẹhérò, dǒ lisāsěkǔ nuô, Byacè hé,

“Phú vǎ htwǒprẹ mǎlakǒ nuô, vǎ ólyă thǐ, ǔpwǒ~ tǒprẹ ki hyă dǎngǔ sǎtaklwítǎ lǒ dǒ vǎ nyěhyă pǎ rò a ki ólyă lahyă pwǒ~ tǒprẹ ná vǎ ma Cómarya mǎlakǒ tǒprẹ pǎ.”✧

¹² Phúnuôrò, pẹ mẹhtuǒ kryá~ hó ítenuô pẹ bè hesohtyaluǒ lǒ Cómarya pwǒ~ prẹ pǎ.

Dyé Htwǒhtya Tẹlakhúlalǒ, Tẹthútẹplá Dǒ ǔgně Tǎmẹ

¹³ Phúnuôrò, dya pǎ tǎ lǔtẹthú tǒprẹ ná tǒprẹ tǎmẹ ní~. Tẹ dǒ a ki htwǒhtya tẹlakhúlalǒ, tẹthútẹplá dǒ puǒvyă tǒprẹprẹ agně hénuô, nẹ bè dyalyă khókyă nẹ thẹplǒ dǒ nẹ ki mẹpǎ tẹnuôtahe tǒcô~ to. ¹⁴ Vǎ yǒ htwǒhtya hó ná Byacè Jesú tǒcô~ tuǒhó akhu-akhyě, vǎ thẹgně tǎtẹ ná sẹe odú anẹ rò a mwǒplǐ tonuô a o tǒcô~ to. A mwǒplǐ lǒ pré. Manárò ki nẹ zǔe ná sẹe tahehenuô a mwǒplǐ to kihérò sẹeyě a mwǒplǐ dǒ nẹgně to. ¹⁵ Dǒ nẹ e tẹtǒcǒcǒ akhu-akhyěrò, nẹ puǒvyă tanẹmọ taki~ to kihérò, nẹ mẹ tẹyěnuô dǒ tẹmọ akǔ mǎto. Dǒ nẹ esè akhu-akhyěrò cuǒmẹpyékyă tǎ nẹ puǒvyă dǒ Krístu khyáthyě pẹ htuǒhó dǒ agně yěnuô tǒprẹ tǎmẹ. ¹⁶ Vǎ ki mẹ tẹyětǒcǒ ma aryá pré dǒ vǎgně, nẹ tanę có tadúró, ki a htwǒhtya puǒvyă Krístuphú tahe a tẹtanethú kihérò mẹ tǎmẹ. Pǎma èthǐ pacyéishyé lǒhe. ¹⁷ Mẹtẹhérò, Cómarya ahtyěakékǔ nuô, sẹesèǒ ma tẹ dǒ a lodulǒ mǎto. Tẹ dǒ a lodulǒ ǔ ma, tẹcótẹtẹ, tẹothuôokrě, ná tẹthẹluǒphòphǔ dǒ Thé Sǎsě Byacè dyé pẹ yětahe nuǒprẹ. ¹⁸ Kayă dǒ a ohtwǒprẹ krwǒkuǒ phúnuô tahe, rò a mẹ Krístu a tẹphyétẹmẹ tahenuô, Cómarya bèbè prẹlukayă bèbè athẹplǒ onǐ hó lǔ hó.

¹⁹ Phúnuôrò, pẹ ki yácú-yáre okrǔoklě nídyé lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ htuǒrò pẹ ki phyécwǒmẹcwǒ, dyéhědyére nídyé lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ pó~. ²⁰ Mẹpyékyă tǎ Cómarya a tẹphyétẹmẹ ná sẹesèǒ akhyě tǎmẹ ní~. Sẹe lǒ~ plǐ ma a mwǒplǐthǐplo lǒ pré tadúró sẹe ítětẹ~ bèbè, kayă tǒprẹprẹ ki e rò a ki htwǒhtya puǒvyă dǒ aruô tǒprẹ a tẹlakhúlalǒ hénuôma, è mẹ tẹyěnuôma a thúhó. ²¹ E tẹzye bèbè, ǒ htyězǎ bèbè, mẹtẹ tǒcǒcǒ dǒ a htwǒhtya tẹlakhúlalǒ dǒ puǒvyă agněbèbè, pẹ ki duô ma aryáklǒ.

✧ **14:11** 14:11 Isaia 45:23

22 Tẹ yětahenuô, nẹ zjẹ è phútě bèbè, huôhuô~ dya-o nuô, nẹnẹ nídú ná Cómarya ki thégñě ma pòhò. Kayă tôprẹ ki thégñě ná a mẹ tẹyěnuôma a tởprẹ, rò a mehtuôrò dố a thềplòkũ nuô, mọmọ~ a mọ prẹ, rò athềplò nídú ki cirya lữ to hénuô, a nịbè tẹsòri hỏ. 23 Manárò a e rò a ki thềplò dídòdídyă kihénuô Cómarya ki cirya è bí a etẹ akhěnuô pã, mețehérò a e tẹyě nuôma a e ná tẹzútẹnyă mậto. Nẹ mẹ tẹtẹtẹ~ bèbè, tẹzũ ki oto hénuô a htwỏ tẹthũ hỏ.

15

Ohtwỏprẹ Lữmẹmọ Pẹ Ũthềplò

1 Pẹ dố a o ná tẹzútẹnyă sỏ yětahenuô, pẹ tởkò khyáthédỏ mecwỏ pẹkuỏ kayă dố a tẹzútẹnyă patípã rò athềplò laròlare pã dủgně nuôtahe. Pẹ tở lữmẹmọ lữ nídýedũ pẹnẹ to. 2 Thyáphủ a ki htwỏbwỉhtwỏtaryě pẹ dố èthĩ agně, htuỏrò thyáphủ èthĩ ki duhtya htũhtya dố tẹzútẹnyă akũnuô, pẹ tở lữmẹmọ pẹ pẹ puỏvyă Krístuphủ tahe athềplò. 3 Mețehérò, Krístu anẹbyacè nídú cỏ rò a lữmẹmọ nídýe anẹ to. Mậtkhónuô, lisăsẻkũ hé, “Tẹ dố ũ pacyẻishyẻ nẹ tahenuô, a hyảbẻ kuỏhỏ vả hỏ.”* 4 Mețehérò, lisăsẻ dố ũ rỏo è mú~ nukhẻ tahenuô, a rả one dố a ki ithyỏithya pẹ agnẻhỏ. Thyáphủ pẹ ki o ná tẹmyásũ nuô, lisăsẻ dyẻ hỏ pẹ tẹkhyáthềplỏhtũ ná tẹhẻtẻre tahe hỏ.

5 Vả kwỉcỏbẻ ná Cómarya dố a dyẻ thỉ tẹkhyáthềplỏhtũ yẻ ná tẹhẻtẻre yẻtỏprẹnuô, a ki mecwỏ nídú thỉ thyáphủ thỉ tôprẹ ná tôprẹ ki odũ lữ ná tẹthềplò tỏmẻtuỏ phủ thỉ myáủkuỏ Jesũ Krístu a tẹohtwỏprẹ nuôtahe nỉ~. 6 Thỉ ki mephủnuô hé túrò thỉ ki htuthềhtya bẻ lahyă pẹ Byacẻ Jesũ Krístu a Phẻ Cómarya yẻnuô dố thềplò tỏmẻ~ cũ akũ ná dố tẹhẻbẻhte rỏlũ tỏcỏ~ tuỏ akũ prẹ.

Tẹthẻkrủmỉla Dố Judaphủ Mậto Tahe Agnẻ

7 Phủnuỏrò ẻmỏsủnỉ lahyă lữ tôprẹ ná tôprẹ nỉ~. Thyáphủ ũ ki htuthềhtya lahyă Cómarya rò ẻmỏsủ nídýe lữ tôprẹ ná tôprẹ phủ Krístu ẻmỏsủ htuỏhỏ thỉnuô nỉ~. 8 Mețehérò, vả hé thỉ ná Krístu hyảlyă htwỏ pẻhỏ Judaphủ tahe a prẹmețephủ hỏ, mețehérò thyáphủ Cómarya ki cỏ ná angỏ dố a ólyă htuỏhỏ ná èthĩ aphyẻaphuỏ mú~ nukhẻ tahenuỏrò Krístu hyảlyă htwỏ phủnuô. 9 Htuỏto, thyáphủ Judaphủ mậto tahe ki htuthềhtya kuỏ Cómarya a tẹthẻzỏ nỉkuỏ èthĩ yẻ agnẻnuỏrò, Krístu hyảlyă pẹ tuỏkuỏ èthỉgnẻgnẻ. Lisăsẻkũ hé, “Phủnuỏrò, vả ki htuthềhtya nẹ dố Judaphủ mậto tahe aklẻ pã, vả ki htuthềhtya nẹ ná vả tẻỉrỏ thỉtahe pã.”*

10 Rỏ a hé kuỏpỏ,

“Kỏ~ Judaphủ mậto thỉ, thẻkrủthẻlỏ tỏkuỏmỏ ná Cómarya kayă Judaphủ yẻnuôtahe nỉ~.”*

11 A hé kuỏpảpả,

“Judaphủ mậto thỉ~, htuthềhtya lahyă Byacẻ, htuthềhtya lỏplỉ è pwỏ~ tôprẹ nỉ~.”*

12 Prẻprỏ Isaiah hé pỏ khyẻthya,

* 15:3 15:3 Li Htuthềhtya 69:8 * 15:9 15:9 Li Htuthềhtya 18:49, Samuelẻ nyẻba tỏba 22:50

* 15:10 15:10 Li Dỏnyă 32:43 * 15:11 15:11 Li Htuthềhtya 117:1

“Jesse aklwĩalyă ki hyă oluõhtya tôprê pã, rò a ki põnĩ Judaphú mato tahe pã. Judaphú mato tahe ki myásũ lahyă lũ pã.”✠

¹³ Bí thĩ zũenĩ hó Cómarya dõ a mecwõ thĩ yě akhẽnuô, è ma Cómarya tôprê dõ pẽ lemyásũ a khăshyékħaryă akhu-akhyě, a ki meľõbă pẽdũ thĩ tẽthẽluõphòphũ ná thĩ thẽplò a tẽkacúkabé ní~. Htuõto thyáphú thĩ tẽmyásũ ki shyohtyasõhtya plehyă kuõpõ dõ nyě ná Thẽ Săşẽ Byacè a tẽprotẽprya akhu-akhyě prẽ nuõrò vă kwĩcõbẽ pẽ dõ thĩgně.

Paulu A Tẽphyètẽmẽ

¹⁴ Puõvyă thĩ~, vă zũe tătẽ nĩ cõ thĩ ná thĩ ohtwõprẽ lõbă cõ ná tẽtwõtẽryă, ná tẽthẽkhuthẽgně dõ alõabă, rò thĩ ithyóithya cyă nĩdyé hó lahyă lũ tôprê ná tôprê hó. ¹⁵ Manárò, Cómarya dyé hó vă tẽbwítẽtaryě dõ vă ki mẽ tẽmẽyě akhu-akhyě, thyáphú thĩ ki thẽnẽhtyabè nĩkhyě ngõ dõ vă ithyóithya thĩ nuõtahe rò, tahehenuô vă rãlãlĩ pẽ cõ thĩ cõ. ¹⁶ Cómarya abwĩataryě akhu-akhyě a dyé vă tẽmẽ dõ vă ki mẽ Jesũ Krĩstu atẽmẽ dõ Judaphú mato tahe aklẽ. Thyáphú Judaphú mato tahe ki htwõhtya tẽlũ tôcõ dõ Cómarya ki phyészũ è, htuõrò tẽlũ tôcõ dõ Thẽ Săşẽ Byacè meşăsẽ htuõhõ lũ rò, Cómarya nwõhtya khódũhõ vă ná vă ki mẽtẽ phú bwĩdu dõ a dyásodõnyă luõpẽ ù ná Cómarya a tẽthẽkrũmila nuõtõprẽ hó.

¹⁷ Phũnuõrò, dõ vă htwõhtya tôcõ~ tuõhõ ná Jesũ Krĩstu hó akhu-akhyě, vă tanẽdu nĩdyé nyacó tẽmẽ dõ vă mẽpẽ Cómarya yẽnuô cõ. ¹⁸⁻¹⁹ Tẽ arĩaruô thĩ tahenuô vă hẽbẽhtyalõ bũkuõ ná ù to. Vă hẽbẽhtyalõ bũprẽtũ Krĩstu atẽmẽ dõ a mecwõ vãyẽ ari-akyă prẽ. Dõ vă hẽbẽ è ari-akyă yě akhu-akhyě, htuõrò dõ èthĩ myáhtye vă tẽmẽ tahe, htuõto dõ Thẽ Săşẽ Byacè dyé vă atẽprotẽprya yẽ rò, vă mẽ luõpẽ èthĩ tẽprotẽprya yẽtahe ná tẽhtetapa khyéthukhyéthẽ nuõtahe akhu-akhyě vă zũklyázũklõ bẽpẽhõ Judaphú mato tahe dõ a ki nĩdă cũehõ Cómarya hó. Bí vă lẽ hẽsodõnyă pẽlõ ù ná Krĩstu a tẽthẽkrũmila akhẽnuô, vă cuõnuõ hẽsoluõ pẽ lõhõ ù pwõ~ tôprê, pwõtõdõ dõ dõ rwó vĩ Jerusalem nuô tuõdõ Illyricum kẹ nuõtahe hó. ²⁰ Yẽma mặhõ tẽ dõ vă thẽzũ myásũ mẽ nuõhõ. Khãlẽ bitẽ~ tôpho bẽbẽ dõ a nĩhuõhĩ Krĩstu ari-akyă to nuô vă dõnyăpẽ èthĩ ná tẽthẽkrũmila, mẽtẽhẽrò athyaná hitõmẽ dõ ù byátă htuõhõ akhãduô kyãdẽ ná lõnuô, vă thẽzũ cuõ isõhtya dĩtũ ná ùkhãlẽ dõ ù byátă htuõhõ yẽ a lo náto. ²¹ Mặtõkhõnuô, phú lisăsẽkũ hé, “Kayă dõ ù hẽnõ pẽhĩ èthĩ ná è ari-akyă hĩto tahenuô, èthĩ ki myáhtye lũ pã, kayă dõ a nĩhuõnõ kuõ hĩto tahenuô èthĩ ki thẽgnẽplõhyă pã,”✠ a hé phũnuô.

Paulu Taritaryă Dõ A Ki Cuõolẽ Okuõ Krĩstuphú Dõ Vĩ Roma Akũ Nuõtahe

²² Dõ tẽyẽtahe akhu-akhyě, vă kírẽ hyă dõ thĩo nuô tẽmẽ dĩdyă tătũ tamõmõ cõ vă cõ. ²³ Manárò, khõnyãyẽ, lõ~ khãlẽ tavĩtava bĩyẽ tôphonuô, vă mẽhtuõ lõhõ, vă lẽmẽ khãlẽkhãbya nuô a o pãtohõ. Htuõto vă thẽzũ hyă olẽ myáhtye nyacó thĩ cõ. ²⁴ Phũnuõrò shyẽ~ vă cuõ dõ Spain kẹ akhẽpãnuô, vă tanẽ thẽcuõolẽ tuõkuõ thĩ pã. Shyẽ~ vă cuõ hó dõ Spain kẹ akhẽpãnuô vă cuõolẽkyă kuõkuõ thĩ bí vĩ Roma akũ nuô pã rò vă ki cuõ bõthyóbõlãkyă

n̄ikuõ ná thĩ taplõtapyáphú pã vã tanę phúnuô. Htuõrò vã myásũ dõ thĩ ki dyékuõ vã thĩ tẹmẹcwó dõ vã tẹcuó plehyã dõ Spain kẹ yěnuô pã, vã myásũ phúnuô. ²⁵ Manárò, khõnyáyě vã cuó dõ vĩ Jerusalem. Rò vã ki cuóphyé rũ dõ ù mẹlũmẹtyã tahe bínuô pã, rò vã ki mẹcwó ná Cómarya akayã bínuô tahe pã. ²⁶ Mẹtẹhéro, Macedonia kẹphú tahe ná Akaia kẹphú tahenuô, a thẹplòshyo dyécúó pẹkuõ rũtahe ná Cómarya a prẹsàsẹphú dõ a soryasõphá rò a o lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ nuótahe. ²⁷ Èthĩ thẹplòshyo mẹlũ nyacó. Ki hẹlakõ rò, èthĩ lomẹcwó nyã Judaphú dõ a zũe kạkuõ yěnuótahe hó. Athyaná èthĩ nuõsu oé hó Judaphú yětahe hó. Mẹtẹhéro Judaphú yětahenuô a dyée pẹkuõ dĩtũdũ hó Judaphú mậto tahe tẹsõri dõthudõthé tahe hó. Phúnuôrò Judaphú mậto tahe nuõsu o Judaphú tahe ná a ki bè ibẹe kạkhyế pẹ khyếthya èthĩ ná tẹsõri mậhó rũhtế ná tặmuõttặtặ yětahe hó. ²⁸ Phúnuôrò shyé~ vã dyékyã htuõhó rũ dõ èthĩ takhukũ pãnuô, htuõrò shyé~ vã thẹgnế tặtặhó ná èthĩ nịbè htuõhó rũ pã akhẽnuô, vã ki htecuó dõ Spain kẹ pã, rò vã ki nuõ olẹ kuõlakuõ thĩ bínuô pã. ²⁹ Vã thẹgnế ná shyé~ vã hyãtuõ dõ thĩ opã nuô, vã ki phyéhyãní Krístu a tẹsõri dõ alõabã yěnuô pã.

³⁰ Puõvỵã thĩ~, dõ pẹ Byacè Jesũ Krístu ná Thẹ Sãsế Byacè atẹmọ akhu-akhyế vã kwĩthézò thĩ ná thĩ ki kwĩcóbẻ rọtõkuõ ná vã pã, rò thĩ ki kwĩcóbẻhtya pẹkuõ vã dõ Cómarya a o pã rò thĩ ki kwĩcóbẻ lỏthulỏthé pẹkuõ dõ vãgnế pã ní~. ³¹ Htuõrò, thyáphú Cómarya ki mẹsiplế vã ná kayã dõ a o dõ Juda kẹkũ dõ a zũe kuõũ Krístu to nuótahe a takhukũ nuôrò, kwĩcóbẻ pẹkuõ dõ vãgnế ní~. Htuõrò kwĩcóbẻ pẹnị kuõpọ prẹzũtẹphú dõ a o dõ vĩ Jerusalem akũ nuótahe ki thẹkrũthẻlỏ phyếsũ tẹmẹlũ dõ vã thũcuó pẹ èthĩ yěnuótahe ní~. ³² Ki Cómarya thẹplỏo ná vã ki hyã olẹ tuõkuõ thĩ pã hẹrò, vã ki hyãokuõ tabẻthẻprá kuõ thĩ pã, rò vã ki hyã thẹluõphỏphủ tỏkuõ ná thĩ pã. Htuõto vã ki hyã nịbè tẹdyẻhẻdyẻre vã dõ athẻ tahe pã. ³³ Cómarya a tẹthuỏtẻkrẻ ki okuỏdũ ná thĩ lỏ~ plĩ ní~. Amèn.

16

Tẹhẻmỏhẻyá Tahe

¹ Vã ki hẻsủlỏ pẹ thĩ ná pẹ puõprẻmỏ Phoebe ari-akyã. È ma vĩ Cenchrea prẹzũtẹplỏmụ khuklỏ tỏprẻ. ² Shyé~ a hyãtuõkuõ thĩ pã rò ẻmỏsủ ẻ phủ prẹzũkanyạkạ Byacè Jesũ dõ athyaná thĩ yěnuô ní~. ẻmỏsủ ẻ phủ Cómarya akayã sãsế tahe tỏkỏ myákhwẻnị ù nuô ní~. A lo kuõ thĩ ỉtẻtẻ~ bẻbẻnuô mẹcwó pẹkuõ ẻ ní~, mẹtẹhẻrò vã bẻbẻ, ửruô tahe bẻbẻ, a mẹcwỏmẹkỏ ẻlảhỏ ù hó.

³ Vã thũcuó nịkuõ vã tẹhẻmỏhẻyá yẻ dõ Aquila ná amẻ Priscilla a o. Èthĩ ma a mẹtỏkuõ tẻ ná vã dõ Jesũ Krístu agnẻ. ⁴ A thẹgnế ná ù ki mẹthyế có èthĩ tadủrò a khyáthyẻkhyáo có lahyã anẻ, rò a mẹlwỏhtẹkạ htuõhỏ vã menẻ. A mẹbwímẻtaryẻ tú vã mậto, a mẹbwímẻtaryẻ pẹkuõ lỏdũ lỏ~ prẹzũtẹtẻ plỏmụphủ dõ a htwỏ Judaphú mậto nuótahe akhu-akhyế, pẹ hẻbwỉhẻtaryẻ nị èthĩ.

⁵ Hẻmỏhẻyá pẹkuõ vã prẹzũtẹtẻ plỏmụphủ dõ a hyã cóbucỏbẻ kuõ dõ lủ hi nuótahe ní~.

Hémohéryá nípe kuố và khöbóthyómọ Epaeneto ní. Kayă dĩ a zũka rếlố
 ử Krístu dĩ Asia kékũ nuoma è hó.

⁶ Và thũcuố níkuố và tềhémohéryá dĩ Maria a o. È ma a mềpề nyacó tề dĩ
 thignề tồprề.

⁷ Thũ cuố nípe kuố và tềhémohéryá dĩ Andronico ná Junia ní. Èthĩ ma
 Judaphũ thyáná và yěnuô prề. Ừ dĩtặ rốkuố èthĩ ná và dĩ htốkũ ni. Èthĩ
 ma Prềdônyăphũ dĩ ử dyaduzũnyă nyacó tahe. Èthĩ krwөрéklố Krístu
 akhyề ná và ni.

⁸ Và thũcuố níkuố và tềhémohéryá dĩ Ampliato a o, è ma và mọnị nyacó
 lữ dĩ Byacè akũ ní.

⁹ Và thũcuốnị và tềhémohéryá dĩ Urbano dĩ a mẹ rốkuố Krístu a
 tềphyétề mẹ ná và yěnuô tồprề ná và khöbóthyómọ Staky a o.

¹⁰ Thũcuốnị pềkuố và tềhémohéryá dĩ Apelle a o nuô ní. È ma
 prềmềtềphũ dĩ a sítô myáhtyebề nõ htuốhố tềmềcyềmềcũ tahe rò a
 thềplồpyề kuố to tồprề khukhyề kayă dĩ lếthềlềnị nyacó è tồprềcố.

Thũcuốnị pềkuố và tềhémohéryá yěnuô dĩ Aristobulo ná a hiphũphyăphũ
 nuôtahe a o ní.

¹¹ Thũcuốnị pềkuố và tềhémohéryá dĩ Herodio a o ní. È ma Judaphũ
 thyáná và prềprề.

Thũcuốnị pề kuố và tềhémohéryá dĩ puốvyă Krístuphũ dĩ a o dĩ Narcisso
 ahi nuôtahe ní.

¹² Hémohéryá nípe và Tryphaena ná Tryphosa nuôthềnyề ní. Èthĩ ma
 prềmồ tahe dĩ a mẹ nyacó tề dĩ Byacè agnề.

Hémohéryá nípe kuố vàkhómọ Persi nuô ní. È ma prềmồ dĩ a yácũ
 mềnyacótề dĩ Byacè agnề tồprề hốhố.

¹³ Hémohéryá nípe kuố và Rufo nuô ní. È ma prềmềtềphũ dĩ amwĩladu
 dĩ tềzũtềnyă tồkyề tồprề. Hémohéryá nípe kuố và amuố nuônuô ní.
 Amyáakhwề nị và thyácóná aphũ ná anề nuô cồ.

¹⁴ Hémohéryá nípe kuố và Asycrito, Phlego, Herme, Pataroba, Herma thĩ
 tahenuô ní. Htuốrồ hémohéryá nípe kuố và puốvyă Krístuphũ dĩ a
 hyă cồbề tuốkuố ná èthĩ nuôtahe ní.

¹⁵ Hémohéryá nípekuố và Philologo ná amề Julia, Nereo ná apuốprềmồ,
 ná Olympa ná lữ Cómalya akayă sắsề dĩ a hyă cồbề tồkuố ná èthĩ
 nuôtahe ní.

¹⁶ Bí thĩ myáhtyề tặsũ lữ tồprề ná tồprề akhềnuô, nuômũnuộthyă lữ ná
 tềnuômũ dĩ a sắsề nuô akũ ní.

Krístu a prềzũtềtề plómuphũ lữ plĩ thũhyă pề thĩ èthĩ atềhémohéryá tahe
 prề.

Tềmekyăngố Dĩ Khyề Tadũ Tahe

¹⁷ Puốvyă thĩ, và thềshyakrwốnị thĩkhyề, rồnị lahyă thĩnề ná kayă dĩ a
 hyănuốmề lựpruốlựpryă tề nuôtahe ní. Èthĩ tềithyóithya tahenuô a ilo
 cuố taphăkyă kayă dĩ thĩklề tahehe ná Krístu pắ. Èthĩ tềithyó tahenuô a
 lự khódũ ná Krístu ari-akyă dĩ ử ithyó htuốhố thĩ nuôtahe. Otaphăkyă ná
 èthĩ ní. ¹⁸ Mềtềhềrồ kayă phũnuô tahe ma a mẹ Byacè Krístu atềmề mắtồ.

Mátôkhónuô, a lûmëmọ məthèplòmĩ nĩdyé lahyă anéklô a tètthézũthélô tahe pré. A hébèmọ hébècyá ù, htuthénĩ ù rò èthĩ ilolahónĩ kayă dĩ a cűezũ tènũtahe pã. ¹⁹ Thĩ cűe nĩdãryá ngónuô, ù nĩhuỗ lỏ~ plĩ có pwỏ~ tôprè có hó. Dĩ thĩ ohtwỏprè phúnũô akhu-akhyě vã thèkrũ kanỏ~ to. Manárò tệtryá ma phútè nuô, vã thézũ nõthégnẻplỏplũ ryá kuỗ thĩ. Htuỗrò tèmũmyá ma phútènuô, vã thézũ nõ mwỏplĩthĩplo ryá thĩ pré.

²⁰ Nyệtyato pãma tẹpệtèdwỏ a Cómarya yẻ ki nõzĩtapró mũkyă khĩnẻricyá khuklỏ yẻtỏduỗ dĩ thĩ khanyẻlẻ pã.

Byacẻ Jesũ Krĩstu abwĩataryẻ ki okuỗdũ ná èthĩ nĩ~.

²¹ Timothy dĩ a mẻợkuỗ tẻ ná vã yẻtỏprẻ thũhyă kuỗ a tẻhẻmọhẻryá dĩ thĩ o. Htuỗrò Lucio, Jason ná Sosipater yẻtahe thũhyănĩ kuỗkuỗ. Èthĩ ma Judaphũ tahe thyáná vãyẻ hó.

²² Vã ma Tertio. Liyẻtỏba ma Paulu nõrã vã prẻ. Rỏ vã hẻmọhẻryá cuốnĩ thĩ dĩ Krĩstu amwĩ akũ.

²³ Gaio hẻmọhẻryá cuốnĩ thĩ. A ẻmọsủryá tũdũ vã dĩ ahi mẵto, a ẻmọsủnĩ lỏdũ prẻzũtẻ plỏmủphũ lỏ~ plĩ có. A myá ẻsủmọryá nyacỏ sỉprẻsỉmyá có.

Prẻỏpỏ pẻũ vỉshyẻdỏ rử Erasto yẻ ná pẻ puỏvyá Quarto thũhyă pẻkuỗ thĩ atẻhẻmọhẻryá tahehe. ²⁴ Pẻ Byacẻ Jesũ Krĩstu abwĩataryẻ ki o kuỗdũ ná thĩ lỏ~ plĩ nĩ~. Amẻn.*

Tẻhtuthẻhtya A Tẻcỏbẻ Dĩ Khyẻ Tadũ

²⁵ Dĩ vã hẻsỏdỏnyă luỗ pẻ ù ná tẻthẻkrũmĩla yẻ ná Jesũ Krĩstu ari-akyyẻ akhu-akhyẻ, Cómarya mẻsỏhtyabẻ pẻ hó thĩ tẻzũ rò pẻ ki htuthẻhtya ẻ pỏ~. Jesũ Krĩstu ari-akyyă yẻnuỏma, ù dyauỗdyabỉ ẻ nyẻlảhỏ tadủrỏ khỏnyáyẻ ù dyẻluỗ htyahỏ ẻ hó. ²⁶ Manárò khỏnyáyẻ phũ prẻprỏ hẻone htuỗhỏ nuô, htuỗrỏ phũ Cómarya dĩ a htwỏprẻ tacủprẻ yẻtỏprẻ mekyă one htuỗhỏ angỏ tahe, thyáphũ Judaphũ mẵto tahe ki zủe Krĩstu rò èthĩ ki nĩdả lũngỏ agnẻnuô, ù dyẻthẻgnẻ luỗpẻ lỏhỏ èthĩ pwỏ~ tỏphỏ hó. ²⁷ Rỏ Cómarya dĩ a mẻtẻcyá tủprẻ ẻ yẻtỏprẻnuô, dĩ Jesũ Krĩstu akhu-akhyẻ ù ki mẻlỉmẻtakhẻ htya dĩtủ ẻ acủcủ ahtủhtủ nĩ~. Amẻn.

* **16:24** 16:24 Liphá dĩ ù rả rẻlỏ lử mú~ nukhẻ tahenuô amảphũ (24) yẻ a opa to.

Corinthia Aréłó Tôba First Corinthians Tèhébé Rě Dó Nyě

Li Corinthia aréłó yětôba ma Paulu răcuó pẹ Corinthia prèzùetèplómù dǒ ò me-ohwóhtya ná ané yětómù a o, Corinthiaphú tahe a tẹohwóprè ná a tẹzùtènyá tahenuô a tătótăbè lahyă to akhu-akhyě a ră héplǒ cuó pẹ èthí. Bínuôkhè vǐ Corinthia yěnuô a htwǒ Greek myécôphú vǐduvǐhtǔ tǒvǐ dǒ kayă myécô écô lẹhyăoplǒ tǒlǔ akhălě, a htwǒ Akaia kẹ vǐmuó, a o dǒ Roma kẹdu a tẹpǒalě. Vǐ yěnuô ù lẹmekuómekhá a khăléryá, ù lẹphyéhtyalǒ nídyé ù lẹklǒlẹkhya twómwǐriné akhălě, thèplǒ a tẹpatápatǒ lẹthézǒthéryă akhălě, tẹcóbucóbě émyéécô onǐ akhălě.

Corinthia prèzùetè plómuphú tahe thèplǒ lukhólǔ rò a o khólǔ tǒmù ná tǒmù, thèplǒ a tẹthézǔ patá mũmyá tahe, tẹsudyă prèmòprèkhǔ a tẹomyě tǒlǔ tahe ná tẹphyéphúphyémě tahe ari-akya, ná prèzùetèplómù a tẹcóbucóbě a lẹklǒlẹkhya tahe, Thé Săsě Byacè dyé shyézǔ tahe ná thye ihtòhtwǒprè kăkhyě ari-akya yětahe lõ- plǐ nuô, yěma mǎhǒ tẹpyátèsě dǒ Prèdǒnyăphú Paulu thézǔ hé tahenuô hǒ. Paulu dyéluó ná tẹthèkrǔmila yěnuô, a hékăkhyèsúbě pẹ tẹsudyă yětahe.

Amădu 13 dǒ a hésoluó pẹ ná Cǒmarya dyétă pẹ akayă tahe shyézǔ tahe aklěnuô tẹmǒ ma aryálǒhǒ yětómănuô, taryăma liyětôba akǔnuôma, ù thégně éłǒ ù hǒ kǒle.

Tèhébé tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébé rě dǒ nyě 1:1-9

Okhólǔ tǒmù ná tǒmù dǒ prèzùetèplómù akǔ 1:10-4:21

Thwihtyě a tẹthézǔthélǒ mũmyá tahe ná

Tẹonáhinápré 5:1-7:40

Krístuphú ná Krístuphú mǎto tahe 8:1-11:1

Prèzùetè plómuphú tahe a tẹohwóprè ná a tẹcóbucóbě tahe 11:2-14:40

Krístu ná prèzùetèphú tahe atèthyě ihtòkăkhyě 15:1-58

Mẹlǔmetyă pẹ Krístuphú o dǒ Judaké tahe 16:1-4

Èrièkyă níđú ná tẹhébetadú dǒ khyě 16:5-24

¹ Vă ma Paulu. Cǒmarya thèplǒo vă rò a nwóhtya vă ná Jesǔ Krístu a Prèdǒnyăphú tǒprè. Rò vă ná pẹ puóvyă Krístuphú Sostheno răcuó pẹ thǐ liyětôba.

² Pẹ răcuó pẹ liyě dǒ Cǒmarya prèzùetè plómuphú o dǒ vǐ Corinthia akǔ tahe a o, ná lõ- kayă dǒ a cǒbèhtya Byacè Jesǔ Krístu rò a o lahyă dǒ khălě pwǒ- tǒpho nuôtahe a o. Jesǔ yěnuô, pẹ Byacè ma amámă, èthí Byacè ma amámă. Dǒ Jesǔ Krístu akhu-akhyě Cǒmarya mēsăsěhǒ thǐ rò a éhǒ thǐ dǒ thǐ ki ohtwǒprè săsě éhtya pǒ agně hǒ.

³ Pẹ Phě Cǒmarya ná pẹ Byacè Jesǔ Krístu ki dyé dú thǐ tẹbwítètaryě ná tẹthèplǒ kacúkabé ní-.

Paulu Hébwihétaryě Pé Corinthia Prèzùetè Plòmuphú Tahe Agně

⁴ Dõ Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò Còmarya dyétàhó thĩ abwíataryě hó. Dõ a dyé thĩ phúyě akhu-akhyě, vã hébwihétaryě pè thĩ Còmarya pwõ~ tôphuõ cõ. ⁵ Mètèhèrò, dõ thĩ ná Krĩstu htwõhtyahó lũ tôcõ~ tuõ hó akhu-akhyě, Còmarya sõrisõbũ hó thĩ pwõ~ tôcõ hó. Rò lõ~ thĩ tètèbèhèsũ tahenuõ bèbè, thĩ tètèkhuthégnè tahenuõ bèbè, a sõrisõbũ lõplĩ hó thĩ hó. ⁶ Rò pè hèsoluõ pè thĩ Krĩstu ari-akyã yètahenuõ, a oklõoma tãtè hó dõ thĩkũ hó. ⁷ Phúnuõ akhu-akhyě, bí thĩ opõmyásũ Byacè Jesũ Krĩstu ki hyãoluõhtya pã yènuõ, lõ~ Thé Sãsè Byacè ashyèzũ nĩkrã dõ thĩ lo tahenuõ Còmarya dyé lõ hó thĩ hó. ⁸ Shyé~ pè Byacè Jesũ Krĩstu hyã amõnyě pã tõnyènuõ, thyáphú ù lèdyã tètthũ dõ thĩlo ki o pã tãmé agnènuõ, Byacè ki pũklõpũma nĩdũ thĩ tuõdõ a tadũ pã. ⁹ Còmarya yètõprè ma lèzũenĩ nyacó. È ma prè dõ a é thĩ rò a thèzũ nõ bõthyókhèkhõ thĩ ná aphúkhũ mądũhó pè Byacè Jesũ Krĩstu yètõprènuõ hó.

Prèzùetè Plòmuphú Tahe Thèplò Lũkhókhyěľũ

¹⁰ Vãpuõvãvyã thĩ~ khõnyãyě vã kwĩthèzõ shyonyã hó thĩ ná tètaryëshyosõ dõ Byacè Jesũ Krĩstu dyé vã yènuõhó. Vã thèzũ kwĩthèzõ thĩ ma phútèhèrò, vã thèzũ dõ thĩ ki krũklè lũ, okhómekhlõlũ tõmu ná tõmu tãmé. Vã thèzũ shyakrwõ thĩ ná thĩ tètane tahe bèbè, thĩ tètaze-one tahe bèbè, nõ thyá prè lũ tôcõcõ~ tuõ prè ní~. ¹¹ Mètèhèrò, puõvyã thĩ~, Chloe a khõbõthyó aklè tahehe hèsoluõplõ pè vã, thĩklyéthĩngã thĩvũ nĩdyé lõ lũ tõprè ná tõprè hé vã~, ¹² thĩklyéthĩvũ kryã~ lũ phútèhèrò, tõprè rò a hé, “Vã ma Paulu a khõpacě” dõ aruõ tõprè ke rò a hé, “Vã ma Apollo a khõpacě,” tõprèke rò a hé põ, “Vã ma Cepha a khõpacě,” dõ aruõ tõprè põ kuõ ke rò a hé, “Vã ma Krĩstu a khõpacě,” phúnuõ hé vã.

¹³ Krĩstu anèklõ yènuõma ù mę lupruõ hte lũ tõmu ná tõmu phúnuõma anĩ nyã è? Vã mądũhó Paulu yènuõma a khyáthyèno pè nyã dõ thĩgnè dõ krusulo è? Thĩ plwõ thĩné ná htyě dõ thĩ ki htwõhtya vã khõpacě phúnuõ nyã è? ¹⁴ Vã plwõno prètũ Gaio ná Crĩspu thènyèprè akhu-akhyě, vã hébwihétaryě lã Còmarya. ¹⁵ Phúnuõrò, thĩ cuõhé ná vã plwõ hó htyě ná Paulu amwĩ hó, phúnuõma anĩ tõprè to ní~. ¹⁶ (Kõ~ a málakõ, vã plwõ pè kuõpã lakõ Stephana ná a hiphúphyãphú tahe. Vã tõmakyã prètũ yètahe prè. Dõ aruõ ma a opã è, ma a o pã to è nuõ vã tõmanĩ pã to hó.) ¹⁷ Krĩstu plwõhyã vã ná vã bèhyã plwõ pè ù htyě mato. A plwõ hyã vã dõ vã ki hyã hèsodõnyã pè ù ná tètèkrũmila ari-akyã prè. Rò bí vã hèsodõnyã pè ù tètèkrũmila akhènuõ, vã hébèno ná prèthíphèphú tahe angõ to. Mètèhèrò vã ki thèlèhtyanĩ prèthíphèphú a tètèbè tahe hérò, vã mę taphũkyã lõ hó Krĩstu atèthyě a tètõtèprya shyosõ dõ krusulo yènuõ hó.

Krĩstu Ma Còmarya A Tètõtèprya Shyosõ Ná A Tètíphécýãdè

¹⁸ Kayã tahehe zũe tẽ to akhu-akhyě, Còmarya ki cirya èthĩ pã. Kayã phúnuõ tahenuõ, a tane lahyã ná Krĩstu thyě dõ krusulo ari-akyã yènuõma a olõoklõ prè. Manárò pè dõ a nĩbè tẽmẽlwõhtekã yètahe agnènuõ, tètítèkyã

yě a mǎdû Cómarya a tẹprotèprya shyosò dǎ pègně hó. ¹⁹ Cómarya alǎangó hé,

“Vǎ ki mepýékyǎ prèthíphéphú tahe a tètítèphé tahe pǎ. Vǎ ki víkyǎ kyǎ prècyáprèdèphú tahe a tètèkhuthégně nuôtahe pǎ,”^{*} a hé phúnuô.

²⁰ Ki mepnúnuôrò prèthíphéphú tahe bèbè, prècyáprèdèphú tahe bèbè, prè dǎ a kryásúcyǎ ù tahe bèbè, pè thègně ná èthí tètítèphé tahenuô, a olóoklǎ prè. A dyéluǎplǎ có, hekhu a tètèkhuthégně yètahenuô a olóoklǎ prè. ²¹ Cómarya a tètítèphé ma adu-azǎ mǎlakǎ có. Phúnuôrò prèlukayǎ yètahe ki pǔthégněbé Cómarya ná èthí tètèkhuthégně tahenuô, a bé takhyǎ- to. Mǎtòkhónuô, Cómarya thèplò dǎ a ki melpwóhtekǎ kayǎ dǎ a zǔe Krístu a tètèkrǔmila dǎ pè hèsodónyǎ pè ù yènuô tahe pǎ. Manárò kayǎ dǎ a zǔe tètèkrǔmila yě to tahenuô, a tanethú lahyǎ ná tètèhèsodónyǎ yètahe nuôma a olóoklǎ prè, a tanè lahyǎ phúnuô. ²² Judaphú tahenuô, a ki myáhtye Cómarya atème tẹprotèprya tahe to hérò, a zǔe kuǎ lahyǎ có ù tètèkrǔmila yènuô to. Greek myécôphú tahe agnè kuǎke rò, Krístu a tètèkrǔmila yě a htwǎ tètòlóoklǎ dǎ èthígně prè, mètèhérò a thézú níhuǎ lahyǎ prè kayǎ dǎ a o ná tètítèphé rò a hèbècyáhèbèdè tahe a tètèbè prè. ²³ Phúnuôrò bí pè hèsodónyǎ Krístu thyě dǎ krusulo akhènuô, Judaphú tahe tanè thèplòsě nyacó. Judaphú mǎto tahe ke rò a hé ná angólasá o dǎ èthí agnè tôcô- to. ²⁴ Manárò kayǎ dǎ Cómarya é lǔ dǎ a ki zǔe tètèkrǔmila yètahe agnènuô, Judaphú tahe bèbè, Judaphú mǎto tahe bèbè, Krístu thyě dǎ krusulo yènuôma mǎhó Cómarya a tẹprotèprya shyosò ná a tètítèphé hó. ²⁵ Mètèhérò, bí pè hèsodónyǎ pè ù Krístu atèthyě ari-akyǎ akhènuô, taheherò a hé lahyǎ ná Cómarya mètè yènuô, a olóoklǎ lǎ hó, a tanethú lahyǎ phúnuô. Cómarya mètè yènuô, acyáadè lǎklǎ pǎ có ná prèlukayǎ dǎ a tètècyátèdè dulǎ ù tôprè pǎ có. Cómarya a tètècèrecè yènuô, a hëshyoresǎ lǎklǎ pǎ có ná prèlu hekhuphú dǎ a hëshyoresǎ lǎ ù tôprè pǎ có.

²⁶ Puǎvyǎ thǎ-, tanemyǎ nídyédû kǔ thǎné bí Cómarya é tyahí thǎ to akhènuô kǎkǎ. Ki hé ná prèlu hekhuphú a temyáhtye hérò, dǎ thǎklènuô, prè dǎ acyáadè tahe bèbè, prè dǎ a o ná a taryëshyosǎ tahe bèbè, kayǎ dǎ aklwǎlyǎ duzáhtyathè tahenuô bèbè, a o nuǎ tǎkuǎ patíprè prè. ²⁷ Thyáphú kayǎ dǎ a tanedyé lahyǎ ané ná kayácyákayádè tahe ki thétarèkyǎ agnènuô, Cómarya é takè nyǎ hó kayǎ dǎ ù tanè èthí ná a olóoklǎ nuôtahe prè. Thyáphú kayǎ dǎ a tanedyé lahyǎ ané ná a o ná taryëshyosǎ nuôtahe ki thétarèkyǎ agnènuô, Cómarya é takè nyǎ hó kayǎ dǎ ù tanè èthí ná a taryëshyosǎ o kuǎ to nuôtahe hó. ²⁸ Thyáphú Cómarya ki mepýékyǎ tètè dǎ prèlu hekhuphú tanèduní nuôtahe agnènuôrò, a é prè kayǎ dǎ ù dyadu èthí to nuôtahe prè, ù tanepatí èthí nuôtahe ná ù dya èthí ná kayǎ olóoklǎ nuôtahe prè. ²⁹ Phúnuôrò, dǎ Cómarya a mètènyènuô, ù phyéhtyalǎ cyǎ ùné tôprè- to. ³⁰ Cómarya mètewóhtya tǎhó thǎ ná Jesú Krístu tôcô- tuǎ hó. A mètewǎ pè hó thǎ tôcô- tuǎ ná Krístu yènuô, a ki htwóhtya hó pè tètítèphé hó. Dǎ Krístu akhu-akhyèrò Cómarya dya hó pè phú kayácókayǎte tahenuô

^{*} 1:19 1:19 Isaia 29:14

hó. Htuôto pẹ htwôhtya hó Cómarya akayă săsě rò Krístu plwôhte pală hó pẹ dõ tẹthú acú akhălẹ hó. ³¹ Mephúnuôrò, phú lisăsěkũ hé, “Kayă dõ a thézú phyéhtyalô anẹ tahenuô, a tókò phyéhtyalô prétú lỏ Byacè mehtuô pẹ hó lủ nuôtahe prẹ.”✠

2

Krístu Khyáthyě Anẹ Dõ Krusulo Ari-akyă

¹ Vă khôbôthyó thì, bí vă hyă dôn्या pẹ hó thì ná Cómarya alăangó akhěnuô, liplò dõ ù thégñěhtwó to tadúrò kayă tanẹdu lya nidyé lahyă anẹ tahe nõe è tahenuô, vă hébèno pẹ thì tộphuô to. ² Mẹtêhéro, vă dyalya htuôhó vă thèplò ná vă ki hėsodôn्या prétú Jesũ Krístu yětôprẹ ari-akyă ná atèthyě dõ krusulo ari-akyă yěnuô prẹ. ³ Bí vă hyă kuố dõ thì o bínuô tộphuố akhěnuô, vă thégñě nidyé vă tẹhēcẹrecẹ rò vă théisě tanyătadè cỏ. ⁴ Htuôto bí vă hėsodôn्या pẹ thì akhěnuô, vă hébè ilỏ-ilyánó thì ná prẹlu hekhuphú a tẹcyătèdè tộphuố to. Manárò thì zũe lahyă tẹ dõ vă hėsó pẹ thì yěnuô tahe, mẹtêhéro Cómarya a Thé Săsě yěnuô a propryashyosỏ rò a dyéthégñěplỏ pẹ thì rò thì zũe hó. ⁵ Phúnuôrò, thì tẹzútẹnyă yětahenuô, a thèlẹhtyanỉ dõ prẹlu hekhuphú a tẹcyătèdè tahe alỏ nuô mạto. A thèlẹhtyanỉ dõ Cómarya a tẹprotẹprya shyosỏ yě alỏ hó.

Cómarya A Tẹthítẹphé Dõ Adu-ază

⁶ Kayă dõ a tẹzúsỏ tahenuô, vă ithyó pẹ èthỉ ná tẹthítẹphé ari-akyă tahe. Tẹthítẹphé yětahenuô, a hyă dõ prẹlukayă a o mạto. A hyă dõ prẹlukayă dõ a o ná a taryěshyosỏ nuôtahe a o mạtoto. Mẹtêhéro tẹyětahenuô a ki pyékyă lỏ pả. ⁷ Vă hėsodôn्या pẹ ù ná Cómarya a tẹthítẹphé dõ acóază tahe. Dõnudõtha khěnuô, Cómarya dyéluố pẹ hí ù ná tẹthítẹphé yětahe hí to. Dõ Cómarya byálya tyahỉ hekhu to akhề pãnuô, a taze-one pẹ htuôhó dõ a ki mẹ pẹ pẹ tẹlítẹtakhề yětahe hó. ⁸ Tẹthítẹphé yěnuô, kayă dõ a htwỏ khuklỏkhuklyă dõ hekhu yětahe thégñě tộprẹ to. Èthỉ ki thégñě yě héro, èthỉ mữthyěhtya ná Byacè dõ a o ná a tẹlítẹtakhề yětôprẹ dõ krusulo takhyă to. ⁹ Phú lisăsě hékyă dõ nuôkhề,

“Tẹ dõ Cómarya taritaryă one dõ a ki mẹ pẹ kayă dõ a mọnỉ lủ tahe agñěnuô, ù myáhtyenỏ tộprẹ hí to, ù nỉhuônỏ tộprẹ hí to, ù tanẹtuỏnỏ è tộprẹ hí to.”✠

¹⁰ Manárò, Cómarya dyéthégñě dítú pẹ pẹ tẹyětahe ná Thé Săsě Byacè.

Thé Săsě Byacè yěnuô a thégñě lỏ tẹpwỏtỏcỏ. A thégñě tuố lỏ cỏ Cómarya a tẹtanẹ dõ acóază tahe cỏ. ¹¹ Phúnuôhó, kayă tộprẹ a tẹtanẹ lỏplỉ tahenuô, è ná è thégñě nidyédủ prẹ. Tộprẹ ù thégñěhtwó kuố lủ to. A thyákuốdủ phúnuôhó, túprẹ Thé Săsě Byacè thégñě lỏlỏ Cómarya a tẹtanẹ tahe. Kayă dõ aruô tahe thégñěhtwó tuố tộprẹ to. ¹² Cómarya dyé pẹ a Thé Săsě, rò Thé Săsě Byacè yěnuô, a hyă dõ prẹlukayă a o nuô mạto. Thyáphú pẹ ki thégñěplỏ lỏ tẹ dõ Cómarya dyé tặkră pẹ yětahe agñěnuô, pẹ nỉbèhỏ Thé Săsě Byacè dõ a hyă dõ Cómarya a o yěnuô hó. ¹³ Phúnuôrò, bí pẹ ithyó pẹ

kayă dĩ Thê Săşê Byacê o dĩ lŭkŭ tahe akhênuô, pè nõe prêlu hekhuphú dĩ a cyă hébê tahe a têhêbê tòmŭ~ to. Pê hébê phú Thê Săşê Byacê ithyóithya pè nuôprê. Pê héplô pè kayă yêtahe ná têtămátêcô phú Thê Săşê Byacê ithyó pè nuôprê. ¹⁴ Manárò ùpêpê~ bèbê, dĩ a nŭbê kuôŭ Thê Săşê Byacê dĩ a thêplòkŭ to tahenuô, a phyésŭ kuôŭ Thê Săşê Byacê a têtithyóithya to. Kayă phunuô tahenuô, a thêgnêplôbê kuôŭ angólasá to, a tanê lahyă prê ná a olóoklô prê, mêtêhêrò, prê dĩ a héplôbê pè êthi nuôma túprê Thê Săşê Byacê tôprê prê. ¹⁵ Lŏ~ kayă dĩ a nŭbê Thê Săşê Byacê yêtahenuô, a thêgnê luplú rê lŏ htuôhó têtithyóithya yêtahe hó. Manárò kayă dĩ a nŭbê kuôŭ Thê Săşê Byacê to tahenuô, a thêgnêplôbê kuôŭ kayă dĩ a o ná Thê Săşê Byacê tahe a têtane tahe to. ¹⁶ Phú lisăsêkŭ hé,
 “Ùpê tôprê thêgnêhtwóbê Byacê athêplô pè? Kayă dĩ a dyêthêgnêcwóbê pè kuô Byacê ná a têtane tahe nuôma a o tôprêprê ẽ?”
 Manárò pè yêtahenuô, pè nŭbê htuôhó Krístu athêplô a têtane tahe hó.✧

3

Cómarya A Prêmêtêphú Tahe

¹ Puốvyă thĩ~, vă otôkuô ná thĩ dĩ arêkhê nuôma, vă ithyó pè thĩ phú vă ithyó pè kayă dĩ a cŭe nŭdă Thê Săşê Byacê angó tahe nuôma anŭ hí to. Vă bè ithyó pè thĩ phú prêluhekhu phú dĩ a lŭkrwô mệ păprê a têtêzŭthêlô tahe nuôtahe prê. Matêhêrò thĩ têtŭe Krístu nuô ashyo-asô híto akhu-akhyê thĩ thyápăprê ná pacêphú dĩ a ònúpă nuôtahe prê. ² Thĩ esê dĩ apryêazwô tahe nuôma anŭ híto akhu-akhyê, vă bè dyê ô prê thĩ pŭ nuôhtyê thyáná pacêphú tôprênuô prê. Tuôkhônyáyê có bèbê a thyá păprê ná thĩ e sêe a pryê rò a nŭhíto nuô. Vă ki ithyó thĩ ná tề dĩ acóază tahe hêrò thĩ thêgnêplô hí to. ³ Mêtêhêrò thĩ ohtwôprê thyá păprê ná prêlu hekhuphú dĩ a krwôlŭ mệ păprê lahyă phú a têtêzŭthêlô o nuôtahe prê. Thĩ thêkhwê nŭdyê khyêlŭ tôprê ná tôprê, thĩklyéthingă nŭdyê khyêlŭ nuôma a dyêluôhtyahó ná thĩ thyá păprê ná prêlu hekhuphú nuôtahe prê vâhêto? Thĩ mệthyá păprê ná kayă dĩ a zŭe kuôŭ Krístu to nuôtahe prê. ⁴ Bí thĩ hé nŭdyê khyêlŭ, vă ma Paulu a khôpacê, vă ma Apollo a khôpacê akhê nuôma, thĩ mệ thyá păprê phú prêlu hekhuphú alêklô mệnuô prê vâhêto?

⁵ Kihêlôlô rò, Apollo ma ùpê? Paulu ma ùpê? Pè ma kayă mộhêmộlŭphú dĩ a mệ Cómarya atêmệ tahe prê. Dĩ pè hêsodônyăluô pè thĩ akhu-akhyê thĩ zŭenyăe kạ lahyă Byacê Jesŭ Krístu. Phú Cómarya dyétă pè têmệ tôprê ná tôprê nuô, pè mệ nŭdŭ phú a nõmệ pè yênuô prê. ⁶ Vă ma prêluôttă têtłwŭ. Apollo ma prêzŭhtyê. Manárò prê dĩ a nõphêhtyaduhtya têtłwŭtêtłwŭ nuôma Cómarya prê. ⁷ Prêluôttă têtłwŭtêtłwŭ ná prêzŭhtyê yênuôma a lodu lă mătô. A lodulô ũ ma prê dĩ a nõphêhtyaduhtya têtłwŭ yêtôprênuô hó. ⁸ Prê dĩ a iluôttă têtłwŭ yê ná prê dĩ a zŭhtyê yê thényê lŏ nuô, a têtaze myásŭ one tahe nuôma a thyălŭ prê, aduklô ná lŭ to. Phú êthi tôprê ná tôprê yácŭ-yáre mệhtuôhó têtahenuô Cómarya ki dyê êthi têtŭyă nŭkhwókê pă. ⁹ Pè ma

prêmerôlütê dô Cómarya agně tahe pré. Thĩ ma athyaná Cómarya a tarétara dô pè léme-e akhălê. Htuôto thĩ ma athyaná hi dô Cómarya isóhtya è tòmê.

¹⁰ Vă kuôke rò athyaná prêsóhtya hi dô acyâadê tôprênuô. Metêherò, Cómarya dyé vă shyêzú nĩkră rò vă idê lya hihtú kyădě khăshyé ná lỏ tahe. Rò kayă dô aruô tahehenuô, a hyă isóhtya dítú kuôke hihtúkyădě khăshyé dô vă dèlyă htuôhó ná lỏyê nuô alo. Manárò, êthĩ tóbê isóhtya phútê nuô, a bè mẹ tặ tặ lahyă. ¹¹ Hihtúkyădě khăshyé dô vă dèlyă htuôhó ná lỏ máhó Jesú Krístu yênuô ma a o pré tôphotuô. Tê dô pè tởkò zũenĩ nuôma a má prêtú Jesú Krístu yêtôprê pré. Ủ dèlyă khó dô aruô nuô a o pă tôpho~ to. ¹² Kayă tahehe dô a ithyó tặ tặ ủ ná tèmátêcò tahenuô, a thyáhó ná a hyă isóhtya dítú hihtú kyădě khăshyé dô ủ dèlyă ná lỏ yê alo nuô hó. A thyáhó ná a isóhtya dítú hó ná htế, rử, mặtorò lọnguduprĩdu tahenuô hó. Manárò dô aruô tahe kuôke rò, a hyă isóhtya dítú ná thò, mặmộ mặtorò buópủ tahe dô alo yênuô hó. ¹³ Kayă tôprê ná tôprê a tễisóhtya hi a tễcyátêdê yênuô, a ki oluôhtya shyê~ Byacê Krístu hyă amộnyê nuôtônyê pă. Kayă pwỏ~ tôprê mẹ tặ tahenuô, ủ ki mệmyá è ná mi pă. Tôprê ná tôprê a tễcyátêdê atệmệ yênuô, mi ki láủ myá lỏ pă rò a ki dyé hteluô lỏ pă. ¹⁴ Tặ tặ dô ủ hyă isóhtya è dô hihtú kyădě khăshyé yê alo tahenuô, a ki khyăbé miláủ hêrò a tễisóhtya hi yênuô a ki nặbê tặryă nặkhwókê pă. ¹⁵ Manárò, mi ki ủkyă atệmệ yêtahe pă kihêrò, a ki lacúkyă pă. Manárò, anệbyacê nĩdũ yênuô a ki nặbê tèmêlwóhtekă pă. Rò a ki siplékýă ná mi thyáná kayă tôprêprê siplêhtekýă ná mikýăủtặ hi nuô pă.

¹⁶ Thĩ ma Cómarya a tẻlũhồdu rò Thê Săsê Byacê dô a o dô Cómarya a o yêtôprê hyă nuô ohtwỏprê dô thĩkũ nuôma thĩ thẻgnẻ nyă to ẻ? ¹⁷ Kayă tôprêprê dô a mệpyékýă Cómarya a tẻlũhồdu yênuô, Cómarya ki mệpyékýă lủ pă. Metêherò Cómarya a tẻlũhồdu ma a săsê rò thĩ nệbyacê nĩdũ nuôma máhó Cómarya lẻonĩ a tẻlũhồdu hó.

¹⁸ Lahỏlyă nĩdyé tặ thĩnẻ tôprê~ tặmẻ. Kayă tôprêprê ki tanelyă nĩdyé anẻ ná vă ma prẻthípẻphủ tôprê hẻnuô, a bè htwỏhtya kayă olỏoklỏ tôprê. Vă thẻzủ hẻnuôma phútẻhẻrò, è ki tanẹ nĩdyé anẻ ná vă ma prẻthípẻphủ tôprê yênuô athyaná kayă dô a thẻgnẻ kuỏũ Cómarya to tahe a tẻtanẹ nuô hó. Thyáphủ a ki htwỏhtya prẻthípẻphủ mặlakỏ dô Cómarya anyẻhyă tôprênuô, a bè htwỏhtya kayă olỏoklỏ tôprê dô prẻlu hekhupủ tahe a mẻthẻnyẻ. ¹⁹ Prẻlu hekhupủ tahe tanẹ ná yẻma tẻthípẻ hó tahenuô, dô Cómarya agně nuôma a má pré tẻolỏoklỏ pré. Lisăsẻkủ hé, “Prẻthípẻphủ tahe tanẹ nĩdyẻ lahyă anẻ ná pẻ dẻ lả hó tadủrò Cómarya pủnĩkyă hó êthĩ ná êthĩ atẻcyădẻ adápặ yẻnuôhỏ. Êthĩ atẻmẻcyămedẻ tahe nuôma mặprẻ dápặ pré.”✧ ²⁰ Lisăsẻ dô aruô tồmặ hé pỏ, “Cómarya thẻgnẻ ná prẻthípẻphủ tahe a tẻtaze-one tahenuô, angỏlasá o to.”✧ ²¹ Phủnuôrò, thĩ krwỏkuỏ ná ủpẻpẻ~ bẻbẻ, thĩ tỏ phẻhẻtyalỏ nỉ thĩnẻ tôprê~ to. Ki hé tặ tặ rò, tẻlỏ~ plỉ nuôma thĩ tẻ pré. ²² Paulu bẻbẻ, Apollo bẻbẻ, Petru bẻbẻ, hekhusỉba lỏ cỏ bẻbẻ, tẻthyẻ ná tẻhtwỏprẻ bẻbẻ, htủkhẻ khỏnyăkhẻ yẻbẻbẻ, shyẻ~ nopă

tôhtũ bèbè, Cómarya dyétã lõ tètãtahe dõ a ki htwõbwihtwõtaryẽ dõ thĩgnẽ prẽ. ²³ Thĩ ma Krĩstu atẽ, rò Krĩstu ma Cómarya atẽ.

4

Krĩstu A Prẽdõnyãphũ Tahe

¹ Thĩ tõ dya lahyã pẽ phú Jesũ Krĩstu a prẽmetẽphũ tahenuõ. Thĩ tõ dya lahyã pẽ phú prẽmetẽphũ tahe dõ a ithyõithya hẽsoplõ pẽ ù ná tẽmãtẽcõ dõ ù thẽgnẽ nõ hĩto dõ nuõkhẽ tahe. Rò Cómarya dyétãhõ pẽ tẽmẽ dõ pẽ ki mẽ yẽ agnẽ hõ. ² Kayã dõ ù dyétã lõ tẽmẽ tahenuõ, a tõbè cõ ná atẽmẽ. ³ Thĩ ki hẽcõ vã ná Paulu tõkuõroma ryázũe nĩcyã è ẽ, ma ryã zũenĩ to è cõ bèbè, a lẽhéo náto. Kayã dõ aruõ tahe ki hé vã bèbè, a lẽhéo nátoto, mẽtẽhẽrò vã nẽbyacẽ nĩdũ cõ rò vã hẽlyã nĩdyẽ nõ vã nẽ phú thĩ hé vã nuõ tũphũõ to. ⁴ Vã thẽplõ yẽnuõ mòmõ a mõ prẽ, vã thẽplõ yẽ a dya kãkhyẽ ná vã tẽthũ tũcũ to. Vã thẽplõ yẽ a hé vã phũtẽtẽ bèbè, alẽhé o tũcũ to. Vã mẽtẽ yẽnuõ athũ ẽ, ma atõ ẽ nuõ, prẽ dõ a thẽgnẽ vãrivãkyã rò a ki cẽmyã vã pã tũprẽnuõma tũprẽ Byacẽ tũprẽ prẽ. ⁵ Phũnuõrò tẽcirya ashũõakhẽ hyã bè tyahĩto nuõ, cuõ cirya tã ù tũprẽ tãmẽ. Opõ tuõ lahyã dõ Byacẽ hyã cirya ù pã tũphũõ nuõ. Tẽouõobĩ dõ tẽkhĩtẽlõ akũ tahenuõ, a ki dyẽhtyalũõ pã. Rò prẽlukayã a tẽtanẽ dõuõdõbĩ dõ a nõmẽ lõ tahenuõ, Cómarya ki dyẽluõ thẽgnẽ pã. Bĩnuõkhẽ pã rò, phú kayã tũprẽ ná tũprẽ mẽ tẽ nuõ, Cómarya ki htũthẽnĩ èthĩ pã.

⁶ Vã puõvyã thĩ, thyãphũ a ki htwõbwihtwõtaryẽ dõ thĩgnẽ rò vã hẽsolũõ pẽ thĩ ná vãrivãkyã ná Apollo ari-akyã phú tẽ dyẽluõbyãbũ tũcũ nuõ hõ. Tẽ dõ vã thẽzũ hé pẽ thĩ angõlasã nuõma phũyẽ: “Mẽ talwólõ tã lahyã phú lisã sã rã o nuõ tãmẽ.” Phũnuõrò yẽtũprẽ rò aryãklõ ná dõ nuõtũprẽ, cuõ htũthẽ nĩdyẽ lahyã ù phũnuõ tũprẽ tãmẽ. ⁷ Maũpẽ tũprẽ hé nẽ ná nẽcyãnẽdẽ khóklõ dũ ná ù phũnuõ tũprẽ pẽ? Lõ tẽ dõ a o ná thĩtahe nuõma Cómarya dyẽ thĩ mãto ẽ? Phũnuõrò, thĩ cuõcyẽ htyalõhtyamõ nĩdyẽ thĩnẽ thyãcõnã Cómarya dyétã krã thĩ mãto nuõ phũtẽtẽ?

⁸ Thĩ tanẽ ná lõ tẽ dõ thĩ lo tahenuõ a o lõplĩ hõ, lõ Cómarya õlyãkyã tahenuõ thĩ nũbè lõplĩ hõ, thĩ tanẽ lahyã phũnuõ. Thĩ tanẽ nĩdyẽ lahyã ná thĩ htwõ cõdũ hõ khwĩ dõ Cómarya ahtyẽakẽkũ cõhõ ni, manãrò pẽ rò pẽ htwõbẽ kuõ hí ù khwĩ to. Thyãphũ pẽ ki htwõ tũkuõ khwĩ ná thĩ rò, vã thẽzũ nõhtwõ kuõ lã hõ thĩ khwĩ hõ. ⁹ Vã hé phũyẽ mẽtẽhẽrò, a cõ ná pẽ Prẽdõnyãphũ tahenuõ, Cómarya dya patĩklõ pẽ a tõ ná ùruõ tahe. Htuõto athyãná kayã tã dõ htõkũ tahe dõ ù kĩrẽ mẽthyẽ hõ èthĩ dõ kayã tũplũtũphẽ a mẽthẽnyẽ nuõ. Rò athyãná lõ mókhu tanẽphũ tahe ná prẽlu hekhũphũ tahe myã hyã tãtõ lõ pẽ nuõ. ¹⁰ Mẽtẽhẽrò dõ pẽ krwõ Krĩstu akhyẽ akhu-akhyẽrò ù hé pẽ ná kayã tamwĩ. Manãrò thĩ kuõkẽ rò, thĩ htwõhtya hõ tẽ tũcũ tuõ ná Krĩstu hõ akhu-akhyẽ, thĩ tanẽ nĩdyẽ cõ lahyã thĩnẽ ná prẽcyãprẽdẽphũ tahe hõ. Pẽ rò pẽ hẽcẽrecẽ dũ pẽgnẽ prẽ, thĩ rò thĩ hẽshyoresõ nyacõ dãdu ni. ù tanẽ patĩ dũgnẽ pẽ prẽ. Thĩ rò ù mẽlĩmẽtakhẽ cõ dũ dãdu thĩ ni. ¹¹ Tuõkhõnyãrò pẽ ovĩokõ, pẽ ovĩõhtyẽ, pẽkũpẽthyã

dũgně prě hyecazě hyecamû prě. Pě khyábè dû pègně ùmũpònĩ pẹ. Pẹ sődõhi södõprě dû pègně prě. ¹² Thyáphú pẹ ki ebèõhtwõ agnenuô, pẹ bè cyépryěcyělĩ erylã dũgně tẹ. Bí ù isõ pẹ akhenuô, pẹ sõri kakhysesû ù. Bí ù męcyemęcû pẹ akhenuô, pẹ khyáthéplòhtũ sũ prě ù prě. ¹³ Bí ù hé takhwótakè pẹ akhenuô, pẹ hé kakhysesû ryã prě ù prě. Tuõkhõnyáyě, pẹ ma a thyã tadũ pädũgně prě ná ù cuõ vĩkyã thòthwíthòdõ tahe ná hekhu paápaõ nuõtahe prě.

¹⁴ Vã thézũ nõthétarě thĩ rò vã rã cuõ pẹ thĩ li yẽnuô mato. Vã mọnĩ thĩ phú vãphú ná vãné nuô rò vã ithyóithya cuõ nĩdyé thĩ prě. ¹⁵ Thará dõ a ithyóithya thĩ nuô a o có aprẹ tõtõhõ tadũrò thĩphě ma a o prě tõtprẹprẹ- tuõ prě. Bí vã hēsodõnyã pẹ thĩ tètèkrũmila rò thĩ zũehyã hó Krĩstu akhenuô, vã htwõhõ thĩphě hó. ¹⁶ Phũnuõrò vã kwĩthézõ thĩ ná thĩ ki krwõ myábũ kuõ vã tẹõhtwõprẹ yě. ¹⁷ Dõ tètètěkya yě akhu-akhyèrò vã nõhyã hó Timothy dõ thĩ o hó. È ma athyanã vãphú ná vãné dõ vã mọ nĩdyé rò acó ná angõ dõ Byacè akũ tõtprẹ. Kayã dõ a krwõ Krĩstu akhyě tahenuô, a tøkò ohtwõprẹ lahyã phútẽnuô, a ki dyé thẽnẽhtya khyě thĩ phú vã ohtwõprẹ hó yẽnuô pã. Yẽnuõma tẹ dõ vã ithyó pẹ kayã dõ a zũkanyãka Jesũ Krĩstu tahe dõ khãlẹ pwõ- tõtpho tahenuô hó.

¹⁸ Thĩ tanẹ lahyã ná vã hyã olě kuõ pã dõ thĩ to akhu-akhyě, dõ thĩklẽ tahehenuô a phyéhtyalõ lahyã anẹ. ¹⁹ Manárò ki Byacè thẽplõo vã dõ vã ki bè cuõolě kuõ thĩ hẽrò vã ki hyã olě lẹ kuõ thĩ pã. Shyẽ- vã hyãtuõkuõ thĩ pã rò, kayã dõ a phyéhtyalõ anẹ nuõtahe a mękryã- ìtẽnuô vã ki hyã pũthégně tødũ ná vãné pã. Ma èthĩ nĩbè málakõ tètaryẽpropryã dõ Cómarya a o ẽ, matorò a o byepřě akhãu tabè a tẹhébè prě ẽ nuô vã hyã pũthégně tødũ ná vãné pã. ²⁰ Kayã dõ a o dõ Cómarya ahtyěakěkũ tahenuõma, a o prètũ khãu tøbè a tẹhébè mato. Cómarya htulya taplekyã htuõlõhõ èthĩ atẹdyathudyathé tahe ná a tẹprõtèprya hó. ²¹ Thĩ ki vĩkyã thĩ tẽmẹ dõ a mũmyãricyã yẽtahe to hẽnuõma, vã ki hyãthẽprwõ sõ nyã hó thĩ hó. Thĩ ki vĩkyã hẽrò vã ki hyã hẽbècèhèbènyã prě thĩ pã rò vã ki mọ nĩdyé thĩ pã. Phũnuõrò, thĩ thézũ klõ lahyã bítẽ tõtõtè?

5

Tẹcuõthũ Prẹmòprẹkhũ Ohtya Dõ Prẹzũetèplõmu Akũ

¹ Khõnyãrò, ù hẽluõ pẹ vã, dõ thĩklẽ nuô kayã cuõthũ prẹmò rò a cuõthũ nĩdyé khyedũ ná amũõno o tõtprẹ vã nĩhuõ ù hé pẹ vã phũnuô. Kayã dõ a zũe Krĩstu to tahe có rò tètũ phũyẽnuô a mẹnó lahyã to. ² Ki męphũnuõrò, thĩ cuõ phyéhtyalõcyã nĩdyé thĩnẹ phútẽ? Phũ- ná thĩ phyéhtyalõ thĩnẹ nuô, thĩ tõ thẽplẽthézõ thyěkyã có thĩnẹ có. Kayã dõ a cuõthũ phũyẽ tõtprẹprẹ nuô, thĩ tõ vẹhtekyã lũ dõ thĩ aplõamũ akũ. ³ Vã nẹklõ oye có ná thĩ tadũrò vã thẽplõ ícũ ná thĩ prě. Kayã dõ a mẹtèthũ adu-azã phũyẽ nuõtahenuô, vã cirya hó ẽ dõ Jesũ amwĩ akũ phú vã otõkuõ ná thĩ nuô hó. ⁴ Bí thĩ okũ myãhtye tãşũ rólõ lũ akhẽpãnuô, vã thézũ nõmẹ lõ thĩ pwõ- tõtõ dõ athyanã vã otõkuõ hó ná thĩ phũnuô. ⁵ Thyáphú ù ki mępyěkyã kayã yètõprẹ

a thwihtyêpházye a têtêzûthêlô agnênuô, thĩ bè dyétăkyă kayă yêtôprê dõ khĩnêricyă khuklô a takhukũ. Thyáphú kayă yêtôprê a thêplôhtwôprê ki nĩbê têtêlwóhtekă shyé~ Byacè a môngyê pã tônia agnênuô, thĩ bè mệ phúnuô. Mệtêhêrò thĩ nĩbêhò Byacè a taryêshyosò ná a têtêpêtêpryă hỏ akhu-akhyê mệ lahyă phúnuô.

⁶ Thĩ cuố hêbê htyalô tuố thĩngỏ phúnuôma amá to. Thênéhtya lahyă ngỏ tòmũ dõ a hé, “Huômũ takiphú prê rò a mệtapho lỏ khómũ tôklô,” ù hé nuôma thĩ thêgnê vâhé. Phúnuôrò kayă yêtôprê a têtêhúnuô, a dyêhtwôhtya tuốkuố lỏ hó thĩ tòmũlỏ atêthú hó. ⁷ Thyáphú thĩ ki mwôplĩ lătakli lỏ agnênuô, thĩ bè phyêhtekyă huômũ lye atêthú yênuô, túrò thĩ htwôhtya thyáná khómũ thê dõ huômũtapho otôto yênuô pã. Vả thêgnê tậte có ná thĩ ma kayă mwôplĩthĩplo htuốhỏ tahe, mệtêhêrò Krístu ma pệ têtêcuốtalwópwê athímí dõ a khyáthyê htuố pệ hó dõ pệgnê rò a plwôkyă pệ têtêthú tôprê. ⁸ Phúnuôrò pệ eỏ rỏlũ têtêcuốtalwópwê yênuô pỏ~. Khómũ dõ a osilyă tộ ná huômũtapho yênuô, pệ tỏkò e è to. Huômũtapho yênuô, a mệ duhtya êhtya têtêthú ná têtêmũyáricyă tahe prê. Pệ ki eỏ rỏlũ khómũ dõ huômũtapho otôsiyă to yênuô, ná khómũ dõ a mwôplĩthĩplo yênuô ná têtêmátêcỏ yênuô tahe pỏ~!

⁹ Vả rả pệ thĩ li dõ arêkhê tôba nuôma, vả hé thĩ ná bóthyókhêkhỏ tã ná kayă dõ a cuốthú prêmòprêkhũ nuôtahe tãmé, vả rả hêcuố pệ thĩ phúnuô. ¹⁰ Manárò vả hé phúyê nuôma, vả thêzũ hé ná bè bóthyónĩ ná kayă dõ a zũe kuố Jesũ Krístu to nuôtahe tãmé phúnuô mátô. Dõ êthĩ aklê tahehenuô kayă dõ a cuốthú prêmòprêkhũ, a kỏvêkỏpra e nĩdyédũ agnê, a ehuôehí, a cóbê lahyă prêzỏ thĩ tahenuô a o akhu-akhyê vả thêzũ hé kayă phúnuô tahe mátô. Kayă dõ a zũe kuố Cỏmarya to tahenuô thĩ bè bóthyónĩ êthĩ to kihêrò, thĩ bè htecuố taphăkyă plũlă hó ná hekhu yênuô hó. ¹¹ Vả thêzũ hênuôma phútêhêrò kayă dõ a hêlyă nĩdyê lahyă anê ná prêzũtêphú tahe tadúrò a ki cuốthú prêmòprêkhũ, a pũ kỏvêkỏpra enĩdyédũ agnê, a cóbê prêzỏ, dyámwĩhtyêzỏ ù, emũôpryă mátôrò ehuôehí thĩ tahenuô bóthyó tã êthĩ tãmé. Bí etỏỏtỏ prê ná kayă phúnuô tahe prê nuô etỏỏtỏ tãmé mệ.

¹²⁻¹³ Hétậtậ~ ma, ciryă kayă o dõ prêzũtêplômũ aklô nuôtahe ma vả têtê mátô. Kayă phúnuô tahe ma Cỏmarya ciryă dũ êthĩ pã. Manárò thĩ tỏkò ciryă nĩdyédũ thĩ prêzũtê plômũphú tahe nuôma mátô ẻ? Lisăskũ hé, “Vêhtekyă kayă mũmyă dõ thĩklê nuô,”* rò thĩ bè mệ kuố phúnuô.

6

Puốvyă Krístuphú Ná Krístuphú Êhtya Lũ Dõ Kayădu Hĩ

¹ Thĩ ki klyêlũngălũ hêrò thĩ cuố êhtya ciryă tuố lũ tôprê ná tôprê dõ kayădu dõ a zũe Krístu to tahe ahi mệtê? Thĩ ná thĩ é hêbêplỏ nĩdyê lũ rò thĩ nỏciryă ná Cỏmarya akayă tahe to mệtê? ² Cỏmarya akayă tahenuô, a ki ciryă prêlu hekhu-phú pãnuôma thĩ thêgnê to ẻ? Thĩ ma kayă tahe dõ a bè ciryă có prêlu hekhu-phú o dõ hekhu yêtôba lỏ có pã akhu-akhyê,

* 5:12-13 5:12-13 Li Dôngyă 17:7

têritêkyă phúbòphúbí yêtahe prê rò thì tóbè hébèplô pè nyă ù to ẽ? ³ Dó mókhu pã nuô, pè bè ciryă có mókhu tanéphú có pã tahe nuôma thì thégñe to ẽ? Phúnuôrò hekhunékhu a tẹklyélungälü phúyẽ tahe prê rò pè cuố ciryani to metẽ? ⁴ Tẹklyélungälü phúyẽ ki ohtwöhtya rò, thì cuố tồ kayă dó a htwö kuố prèzùetè plómuphú to tahe a o rò thì cuố nòciryă tuố èthi metẽ? ⁵ Thétarẽ tadû~ kẹ có. Dó thì prèzùetè plómuphú aklẽ nídû nuô kayă dó a o ná tẹtancyă rò a hébè ciryacyă pè Krístuphú yêtahe a tẹklyéngă lü yẽ bí aplèkũ nuô patítadû tôprè nuôma aklyă o nyă prê. ⁶ Thì cuố mẹ khódû lahyă thìgnẽ phútẽ. Thì ná thì cuố éhtya tuố lü dó kayădu hi rò cuố nòciryă tuố ná kayă dó a zùe kuốũ Krístu to yêtahe vã!

⁷ Dó thì ná thì cuố éhtya hébè lü dó kayădu hi akhu-akhyẽ, a dyéluố hó ná thì lacúkyă lólatakli hó. Phû~ ná thì mephúnuô rò thì khyáthéplòhtũ pẹkyă thì puốvyă dó a mệthú thì yènuôma aryáklô to ẽ? Phû~ ná thì éhtya thì puốvyă Krístuphú dó kayădu ahi nuô, thì plwö thukyă thì tậmuốtậte tahe nuôma aryáklô pã có. ⁸ Phúyènuôrò thì mẹ to. Thì cuố mệthú nidyé khyèlũ tôprè ná tôprè. Htuốto thì cuố púphezéplèphe nidyé khyèlũ tôprè ná tôprè. Thì Krístuphú ná Krístuphú cuố mẹ nidyédũ lü phútẽ.

⁹ Kayăhã kayăkăkè, kayă mũmyáricyă tahenuô a htwö nị kuốũ Cómarya a htyèphúképhú dó lühtyèlũkékũ to pã nuôma thì thégñe to ẽ? Thyáphú thì ki mệthú tả lahyă tãmé nuô, tanẹ tậtậ lahyă vã hé thì yènuô. Kayă dó a lũkrwòmẹ tètếzũ patápatồ tahe, kayă dó a cóbẽ prèzọ tahe, kayă dó a cuốthú ùphúũmẽ tahe, prèkhũ ná prèkhũ cuốthú khyèlũ nuôtahe, ¹⁰ htuốto kayă ehuôehí tahe, kayă dó a pũ kóvèkóp̄ra e nidyé dũgnẽ tahe, kayă emũöpryă tahe, kayă dó a dyámwihityezọ ù, ná kayă dó a lahõe ù rũ tahenuô a htwö nị cyă kuốũ Cómarya a htyèphúképhú dó lühtyèlũkékũ to. ¹¹ Dó thìklẽ tahehe nuô, dó nuôkhẽ ma a htwö htuốhó kayăcyẽ kayăricyă thyáná nuôhó tadúro Cómarya sĩplĩkyă htuốhó thì tệthú hó. Rò khõnyáyẽ thì htwö hó Cómarya atè hó. Dó Byacè Jesũ Krístu ná Cómarya a Thè Săşẽ akhu-akhyèrò khõnyáyẽ, Cómarya dyahó thì phú kayăcókayăte tahenuô hó.

Dyénõ Thĩ Nẹklõ Yènuô Dõ Cómarya Alĩatakħẽ Agnẽ

¹² Dó thìklẽ tahehenuô, a hé, “Vã mẹ ìtètẽ~ ma anị prê,” a hé phúnuô ma a mặhó tadúro ìtètẽ~ ma aryá lỏ dó thìgnẽ mặto. Vã mẹ ìtètẽ~ ma anị prê tadúro vã plwöhtwö vãné ná lỏ~ tẹ dó vã thézũ mẹ nuôtahe acủ to. ¹³ “Sèe ma hỏkũ agnẽ, hỏkũ ma sèe agnẽ,” kayă tahehe ki hé phúnuô. Amávã, manáro yènyècõnuô Cómarya ki mepyékyă lỏ pã. Nẹklõ yèma lènõ ná tẹtápatồ agnẽ mặto. Mặdũ lènõ ná Byacè a tètếzũ nòmẹ pè tahe agnẽ prê. Dó Byacè yẽ akhu-akhyèrò, shyé~ nopã a ki mẹ ihtòkakhỹẽ khyèthyă pè nẹklõ yènuô pã. ¹⁴ Cómarya dó a mệhtwöprè kakhỹẽ Byacè dó tệthyẽ yètòprènuô, a ki mệhtwöprè kakhỹẽ kuố pè dó tệthyẽ ná a tẹpọtèpryă shyosò yènuô pã. ¹⁵ Thì nẹklõ yènuôma a mặdũ Krístu anẹklõ krũkrồ tahe nuôma thì thégñe to ẽ? Vã phyé Krístu akrũakrồ yẽ rò vã nòomyẽ tộ ná himyáphèmuố ma a kò nyă ẽ? Ki mephúnuôma anị taki~ to. ¹⁶ Kayă tôprèprè dó a omyẽ tộ ná himyáphèmuố nuô, a htwöhtya hó tồthwituố

tôzyetuô ná himyáphèmuo yě hó nuôma thĩ thègně to ề? “Èthĩ yě thényě nuôma a htwôhtya hó lữ tởthwituô tôzyetuô hó”✧ lisăsěkũ hé phúnuô. 17 Manárò kayă dĩ a htwôhtya hó tởcô- tuô ná Byacè tahenuô, a htwôhtya hó tởcô- tuô ná Byacè dĩthudởthẻ tởkyẻ hó.

18 Cuô taphăkyă lahyă ná tẻcuởthứ prẻmỏprẻkhữ nuôtahe ní. Tẻthứ dĩ aruô ỉtẻẻ- bẻbẻ nuô a mẻbẻ sẻ tở ná kayă anẻklỏ phứ cuởthứ prẻmỏprẻkhữ atẻthứ yẻnuô to. Kayă dĩ a cuởthứ prẻmỏprẻkhữ tahenuô a mẻthứ lỵa nỉdyẻdủ cỏ anẻklỏ cỏ hó. 19-20 Thĩ nẻklỏ yẻnuôma Thẻ Săsẻ Byacẻ dĩ Cỏmarya dyẻlya pẻ thĩ yẻtỏprẻ alẻo a tẻlủhỏdu nuôma thĩ thègně to ề? Mẻtẻhẻrỏ Cỏmarya iprỉ ngủdungủsỉ htuỏhỏ thĩ akhu-akhyẻ, thĩ nẻklỏ yẻnuô thĩ tẻnỉdủ mả pả to hó. A htwôhtya hó Cỏmarya atẻ hó. Phứnuỏrỏ nẻ lahyă thĩ nẻklỏ yẻnuô dĩ Cỏmarya alỉatakẻ agẻnuô ní.

7

Tẻsudyă Tẻphyẻmẻphyẻẻ Ari-akyă

1 Khỏnyảrỏ, vả ki rảđỏnyảplỏ kạkhyẻsủ pẻ thĩ ná thĩ sudyă vả dĩ thĩ likủ nuôtahe. Thĩ sudyă vả ná ki phẻmẻphyẻẻ to ma aryáklỏ kỏ thĩ hé phứnuô. Prẻkhữ ki phẻyẻ amẻ to ma aryáklỏ. 2 Manárò kayă dĩ a cuởthứ ủphủủmẻ, a cuởthứ prẻmỏprẻkhữ tahe yỏ oẻ talwỏsủlủ akhu-akhyẻ, prẻkhữ pwỏ- tỏprẻ tỏkỏ phẻyẻ lahyă amẻ, rỏ prẻmỏ pwỏ- tỏprẻ tỏkỏ phẻyẻ lahyă avẻ. 3 Prẻkhữ tỏbẻ omyẻ tở ná amẻ. Bỉ vẻ thẻzủ omyẻtỏ ná amẻ akhẻnuô, mẻ tỏ yo nỉdyẻ to, phứnuỏhỏ, bỉ mẻ thẻzủ omyẻtỏ ná a vẻ akhẻnuô, vẻ tỏ yo nỉdyẻ toto. 4 Mẻ anẻklỏ yẻnuôma atẻ tủdủ mảto, vẻ atẻnỉ kuỏ dĩdủ. Phứnuỏhỏ vẻ anẻklỏ yẻnuô a tẻtủdủ mảto, mẻ atẻnỉ kuỏ dĩdủ prẻ. 5 Mẻ ná vẻ a tẻthẻzủthẻlỏ tỏprẻ ná tỏprẻ nuô, bẻ yo nỉdyẻ lữ to. Manárò bỉ thĩ thẻzủ kwỉcỏbẻ thuỏkrủthuỏkrẻ tủdủ akhẻnuô, thĩ ki thẻplỏtỏ lữ dĩ thĩ ki omyẻ taphả kỏ nyẻlả lữ to kihẻnuôma anỉ prẻ. Manárò thĩ kwỉcỏbẻ htuỏnuô, thĩ bẻ omyẻtỏ khyẻlủ, mẻtẻhẻrỏ ki thĩ khỏpẻ dyẻ thĩ thẻplỏ to hẻnuô, khỉnẻricyả khukỏ ki ilo-ilyánỉ thĩ pả. 6 Vả hé thĩ phứyẻnuôma vả nỏshyo thĩ mảto. Mảdủ vả dyẻthẻgnẻ cwỏ thĩ prẻ. 7 Ki hẻlakỏma vả thẻzủ nỏopalả kuỏ lỏ thĩ phứ vẫy. Manárò Cỏmarya dyẻtả tỏprẻ ná tỏprẻ nuôma a thẻyảlủ to. Yẻtỏprẻ rỏ a dyẻtả lủ shyẻzủ yẻtỏcỏ dĩ nuỏtỏprẻ rỏ a dyẻtả khỏlủ shyẻzủ dĩ aruô tỏcỏ ke a mẻ phứnuô.

8 Phứnuỏrỏ kayă dĩ a o ná hi ná prẻ to thĩ tahe, ná prẻmỏokryả thĩ tahenuô, aryảma opalả plehyả lả kuỏ lahyă phứ vả yẻnuô hó. 9 Manárò thĩ ki khỏpẻ nỉdyẻ thĩ thẻplỏ to hẻrỏ, tarủ phẻyẻ lahyă phứmẻphủvẻ nuô. O ná hi ná prẻ ma aryáklỏ pả cỏ ná thẻplỏ tanẻ patápatỏ mủmyả nuôtahe cỏ.

10 Kayă dĩ a onả phứmẻphủvẻ tahenuô, vả thẻzủ ithẻyỏtảkyả ẻthỉ ngỏ tỏmủ. Tẻithẻyỏ yẻnuôma vả tẻithẻyỏ mảto, Byacẻ ithẻyỏkyả ná anẻ cỏ. Rỏ a hé ná mẻ bẻ okyảnỉ avẻ to. 11 Manárò a ki okyả hẻrỏ a bẻphẻyẻ taple nỉpả avẻ to. A ki o tủdủ ma anỉ prẻ, mảtorỏ a ki hẻbẻplỏ khyẻthyả ná a vẻ rỏ a ki kạ otỏkuỏ khyẻthyả ná lữ hẻnuôma anỉ prẻ. Vẻ ma a bẻ okyảnỉ amẻ toto.

✧ 6:16 6:16 Hekhuhtwỏlủ 2:24

12 Vă thezũ hé pẹ pọ kayă dĩ aruô dĩ thĩklẽ nuôtahe. (Manárò, yẽma Byacè hékyă mậto.) Vă tẹithyó nĩdũ prẽ. Vă thezũ ithyókyă vẹ dĩ a ki htwõhó Krístuphú rò amẽ ki zũe kuõhĩ Krĩstu to tadũrò amẽ yẽ ki thezũ oplehyă tọkuõpă ná avẹ hénuô, avẹ bè okyănĩ amẽ to. 13 Phũnuôhó mẽ dĩ a htwõhó Krístuphú rò a vẹ ki zũenyăe kuõ hí Jesũ Krĩstu to tadũrò avẹ ki thezũ oplehyă tọkuõpă ná lũ hénuô, a bè okyănĩ avẹ to. 14 Mẹtẻhẻrò, thĩ dĩ a zũe pẹ Byacè Jesũ tahenuô, thĩmẻ bẻbẻ, mậtorò thĩvẻ bẻbẻ, a ki zũe kuõ hí pẹ Byacè Jesũ to kihẻrò, dĩ thĩ yỏ zũe tẹ akhu-akhyẻ, Cỏmarya ki sỏri ẻthĩ pả. Rò a ki sỏri tọkuõ thĩphũthĩlyẻ tahe pả. Cỏmarya ki sỏri thĩphũ tahe to hénuô, thĩ phũ tahenuô a ki thyákuõ lỏ ná kayă dĩ a zũe Byacè to nuôtahe aphũalyẻ nuôtahe pả.

15 Manárò mẽ bẻbẻ, vẹ bẻbẻ dĩ a zũe Krĩstu to yẻtỏprẻnuô a ki thezũ okyărẻ hẻrò a okyă dĩ. A ki mẻphũnuô hẻrò, kayă dĩ a zũe Krĩstu yẻtỏprẻnuô a tẻbẻ otỏnĩ ná kayă dĩ a zũe Krĩstu to yẻnuô tỏprẻ to. Mẹtẻhẻrò Cỏmarya ẻhỏ thĩ dĩ thĩ ki olũ ná tẻpẻtẻdwỏ prẽ. 16 Mẻ dĩ a htwõhó prẻzũetẻphũ tahe thĩ~, dĩ thĩkhũthĩkhyẻ rò vẹ htwỏhtyacyă prẻzũetẻphũ to thĩ hẻcyă to. Phũnuôhó vẹ dĩ a htwõhó prẻzũetẻphũ tahe thĩ~, dĩ thĩkhũthĩkhyẻ rò thĩmẻ htwỏhtyacyă prẻzũetẻphũ to thĩ hẻcyă to.

Ohtwỏprẻ Phũ Cỏmarya ẻ Nẻ Nuô

17 Thĩ pwỏ~ tỏprẻ tỏkỏ ohtwỏprẻ plehyă lahyă phũ Cỏmarya dyẻtả thĩ bí a ẻ thĩ akhẻnuô. A mẻ one htuỏ lỏ nyă hỏ dĩ pẹ ki ohtwỏprẻ phũyẻ nuô nyă hỏ. Tẹithyỏithya phũyẻnuô, vả ithyỏtả lỏ htuỏhỏ dĩ prẻzũetẻplỏmũ akũ pwỏ~ tỏphỏ hỏ. 18 Kayă dĩ a dĩtảlĩ htuỏhỏ phá rò Cỏmarya ki ẻ lũ tahenuô, a tẻbẻ mẻsĩmẻkyă nĩ a tẻdũtảlĩphả a tẻmảtẻdyả yẻnuô to. Kayă dĩ a dĩtảlĩ kuõũ phá to tahenuô, Cỏmarya ki ẻ ẻthĩ hẻrò a lo dĩtảlĩ pả phá to. 19 Mẹtẻhẻrò, dĩtảlĩphả bẻbẻ, dĩtảlĩphả to bẻbẻ a lodu lả mậto. Tẻ dĩ a lodulỏ ù tỏcỏma tẻnĩdả Cỏmarya mekyăngỏ tahe yẻnuô hỏ. 20 Bí Cỏmarya ẻ kayă tỏprẻprẻ akhẻnuô, ẻ htwỏ kayă phũtẻ tỏprẻnuô a tỏkỏ ohtwỏprẻ plehyă lả phũnuô. 21 Bí Cỏmarya ẻ nẻ akhẻnuô, nẻ htwỏ có cũ bẻbẻ, a lẻhẻo ná to. Manárò nẻbyacẻ ki hé nẻ ná thezũ cuỏ bítẻ ma anĩ hỏ a ki hé rò htecuỏ nuô. 22 Mẹtẻhẻrò nẻ htwỏ cũ tadũrò, bí nẻ zũehỏ Byacẻ Jesũ akhẻnuô, a dyahỏ nẻ phũ kayă tỏprẻ dĩ a nẻ hỏ tẻpalả nuô hỏ. Phũnuôhỏ kayă dĩ a htwỏnỏ cũ to tỏprẻnuô, bí a zũehỏ Byacẻ Jesũ Krĩstu akhẻnuô, ẻ htwỏhỏ Byacẻ Jesũ Krĩstu acủ hỏ. 23 Cỏmarya iprĩ ngũdungũsĩ nyacỏ thĩ akhu-akhyẻ, cuỏ htwỏ pả tả lahyă prẻlukayă acủ tẻmẻ. 24 Phũnuỏrò puỏvyả thĩ~, bí Cỏmarya ẻ nẻ akhẻnuô, nẻ htwỏ kayă phũtẻ, nẻ mẻ tẻmẻ ỉtẻnuô, tarũ ohtwỏprẻ, bỏthyỏ plehyă lả hỏ Cỏmarya ná nẻ tẻmẻ yẻnuô hỏ.

Tẻsudyả Kayă Dĩ A o Ná Hĩ Ná Prẻ Hítỏ Tahe Ná Prẻmỏokryả Tahe Ari-akyả

25 Khỏnyảrò vả ki hẻsỏdỏnyảplỏ pẹ thĩ ná kayă o ná hinảprẻ hítỏ tahe ari-akyả. Tẻritẻkyả yẻnuỏma, Byacẻ mekyănỏ ngỏ to. Manárò vả thezũ

dyéthègně pě thĩ ná vǎ tẹmyáhtye. Mẹtèhéro Cómarya thézònĩ vǎ akhu-akhyě, zűenĩ lahyǎ vǎ nuô. ²⁶ Mẹtèhéro, pẹ htũkhě khõnyáyě, tẹpyátèsě, tẹmeczyemecũ o ná prẹzűetẹphú tahe akhu-akhyě, kayǎ dõ a o ná hinápré hító tahenuô, oplehyǎ lǎ lahyǎ phúnuôma aryáklõ vǎ tanẹ phúnuô. ²⁷ Thĩmě o ẻ? A ki o héro tanẹ dõ ki dyakya è tǎmẹ. Thĩ phúthè lahyǎ ẻ? Thĩ ki phúthè pǎ lahyǎ héro pũphyé tǎ lahyǎ thĩmèthĩvẹ tǎmẹ ní. ²⁸ Manáro thĩ ki phyé thĩmèthĩvẹ héro thĩ mẹtھú tẹ mǎto. Prẹmò opalǎ tởprẹ ki phyé avẹ héro a mẹtھú tẹ mǎto. Manáro phú mẹnávẹ bè myáhtyebè ná tẹpyátèsě dõ a tẹohtwõprẹ akũ tahenuô, vǎ thézű nõmyáhtye thĩ to.

²⁹ Khõbõthyó thĩ, vǎ thézű hé thĩ ma phúyě: mọnyě tadũ phũhtya hỏ. Cáhtya khõnyáyě tǎplehyǎ, kayǎ dõ amě avẹ o tahenuô, a tỏkò ohtwõprẹ lahyǎ phú kayǎ dõ amě oto avẹ oto tahenuô. ³⁰ Kayǎ dõ anguõahè tahenuô, a tỏ mẹ lahyǎ phú èthĩ nguõ to nuô. Kayǎ dõ a thẻkrủ tahenuô, a tỏ mẹ lahyǎ phú èthĩ thẻkrủ to nuô. Htuõto kayǎ dõ a iprĩ tẹ tahenuô, athẻplò tởbè ícũnĩ ná tǎtẹ dõ a iprĩ yẻtahe to. ³¹ Kayǎ dõ a nõ tǎmuõtǎtẹ dõ hekhu yẻtahenuô, a bè tanẹdu nĩdyé tǎtẹ dõ hekhu yẻtahe to. Mẹtèhéro lỏ tẹ dõ a o dõ hekhu yẻ tahenuô, a oklõma nyẹ tacủprẹ mǎto akhu-akhyě, vǎ hé thĩ phúyě prẹ.

³² Hekhu a tǎmuõtǎtẹ yẻtahenuô, vǎ thézű nõkủnỏkyǎ thĩ to. Kayǎ dõ amě o to tởprẹnuô, a thézű krwõlũ mẹtỏ Byacè athẻplò akhu-akhyě, a be sǎsě a tẻtanẹ tahe dõ Byacè agně. ³³ Manáro, kayǎ dõ amě o tởprẹnuô, akủakya ná hekhu a tẹphyétẹmẹ tahe agně. Mẹtèhéro a thézű krwõlũ mẹtỏ prẹ amě thẻplò. ³⁴ Phúnuôrò, kayǎ dõ amě o tởprẹnuô, athẻplò o nyẹmě. Prẹmò dõ avẹ onỏ tỏphuỏ to tởprẹ, mǎtorò prẹmòokryǎ tởprẹnuô, a be sǎsě a tẻtanẹ tahe dõ Byacè a tẹphyétẹmẹ tahe agně. Mẹtèhéro a thézű dyélya lỏ anẻklỏ ná athẻplò nyẻcỏlỏ dõ Cómarya agně. Manáro prẹmò dõ avẹ o tởprẹnuô, a bẻkủbẻkyǎ ná hekhunẻkhu a tẹphyétẹmẹ tahe. Mẹtèhéro a thézű krwõlũ mẹtỏ avẹ thẻplò. ³⁵ Thyáphủ a ki htwõbwĩhtwõtaryẻ dõ thĩgně rò vǎ hé phúyě prẹ. Vǎ pũ mẹtĩdyǎ tǎtű thĩ mǎto. Thyáphủ thĩ ki ohtwõprẹ tǎtỏtǎbẻ lahyǎ, htuõto thyáphủ thĩ ki dyélya lỏthulỏthẻ lahyǎ thĩnẻ dõ Byacè a tẹphyétẹmẹ agněnuỏrò, vǎ thézű mẹcwỏ thĩ phúnuô prẹ.

³⁶ Hẻkuỏrẻ, prẹmò dõ nẹ hyǎsudyǎ htuõhỏ è yẻtởprẹnuô, nẹ thézűshyo nyacỏ lủ rò nẹ tanẹ shuỏshuỏ prẹ ná nẹ ki phyé ná lủ kihéro, phyẻkyǎ è nuô. Nẹ ki mẹphúnuôma tẻthủ o to. ³⁷ Manáro prẻkhủ yẻtởprẹ ki dyalyǎ htuõhỏ athẻplò ná a ki phyé pǎ prẹmò yẻtởprẹ to, htuỏrò a ki khỏpẻ nĩdyé athẻplò hỏ kihéro, a ki phyẻpǎ amě to rò a ki-o hỏ phúnuô hẻnuôma aryǎ prẹ. ³⁸ Phúnuô akhu-akhyě, prẻkhủ dõ a phyẻ amě nuô aryǎ nyacỏ, manáro prẻkhủ dõ a phyẻ amě to nuô aryǎ lỏklỏ pǎ có.

³⁹ Prẹmò tởprẹnuô, avẹ ki thyẻhító héro a ki phyẻ taple avẹ hẻnuôma anĩ to. Manáro avẹ ki thyẻ htuõhỏ kihéro a ki thézű phyẻ taple prẻkhủ dõ aruỏtởprẹ hẻnuôma anĩ hỏ. Manáro a tởbẻ phyẻ prẹ prẻkhủ dõ a zűe Byacè Jesũ Krĩstu nuỏ prẹ. ⁴⁰ Manáro a ki phyẻ pǎ avẹ to hẻnuô, a mỏklỏ lủ. Yẻma mǎhỏ vǎ tẹmyáhtye ná vǎ tẻtanẹ tahe. Vǎ tẻhẻbẻ yẻnuô, vǎ zűe ná Thẻ Sǎsẻ Byacè dyẻluỏ vǎ prẹ.

8

Sèe Dó Ů Buòhtya Ná Prèzo Tahe Ari-akyä

¹ Khönyàrò vǎ thézű răcuõ pè thĩ sèe dõ ũ buòhtya ná prèzo nuòtahe ari-akyä. Thĩ hé ná prèzo tahe nuòma a tètprotèprya shyosõ dõ a lémepe pè nuò a o to nuò pè thégně, thĩ hé phúnuò ma amǎ vǎ. Thĩ tètthégně yènuò, a nõphyéhtyalõ thĩ ná thĩ nẹ manárò tẹmọ nuò a mẹcwómekõ mǎlakõ có ũ có. ² Kayǎ dõ a tanẹ nıdyé anẹ ná vǎ thégně éłǎ hó tahenuò, tẹ dõ a tǔkò thégně tahenuò, a thégně hí tǔcǔ- to. ³ Manárò kayǎ tǔprèprè dõ a mọ Cómarya nuò, Cómarya thégně lǔ ná è ma akayǎ hó.

⁴ Phúnuò akhu-akhyě, esèe dõ ũ buòhtya ná prèzo tahenuò, pè thégně ná prèzo yènuòma a kyǎdě pré, angólasá o tǔcǔ- to. Pè thégně kuõ pọ dú ná Cómarya nuòma a o pré tǔprè- tuõ. ⁵ Cómarya mǎto dõ kayǎ cóbè lǔ tahe nuòma a o ényacó. Rò èthĩ hé lahyǎ, cómarya yètahe nuòma a o dõ mókhu, mǎtorò a o bí hekhu yě, phúnuò. Rò cómarya mǎto yètahenuò èthĩ cóbèhtya nıdyé lǔ phú èthĩ cómarya, èthĩ byacè tahenuò. ⁶ Manárò pè thégně ná Cómarya ma a opré tǔprèprè- tuõ pré. È ma pèphě, è ma a byálya tẹpwǔ- tǔcǔ rò pè ohtwǔprè pè dõ lǔgně. Byacè ma a opré tǔprèprè- tuõ pré, è ma Jesũ Krıstũ hó. Cómarya nõbyátǎ dıtú tẹpwǔ- tǔcǔ ná Jesũ Krıstũ. Prè dõ a dyé pè thèhtwǔprè ma mǎ è hó.

⁷ Manárò, pè puǔvyǎ Krıstuphú tahehe dõ a thégně tǎtẹ kuõ lõ hí tètthégně dõ vǎ ră pè thĩ khönyáyě to nuò a o tahe. Bí èthĩ zúe tyahı Jesũ to akhènuò, èthĩ tanẹ ná prèzo yètahe nuòma a taryěshyosõ o akhu-akhyě èthĩ kırıe vıkyǎ a tẹtanẹ yètahenuò, apyǎasě nyacó dõ èthĩ agně có. Rò bí èthĩ esèe dõ ũ lǔtyǎhtya ná prèzo yètahe akhènuò, a mọ lǔthéplò to, rò a mètú hó tẹ hó a tanẹ lahyǎ phúnuò. ⁸ Sèesèõ yènuò a meryáhtyatọ pè tẹbóthyókhékhõ ná Cómarya taki- to. Pè e bèbè, pè e to bèbè, a lèhtwǔbwı htwǔtaryě tọ dõ pègně tǔcǔ- to.

⁹ Thĩ thézű e tẹ ítětě- nuò thĩ enı pré tadúró, rǔnı lahyǎ thĩné ní-. Mètèhéro thĩ mẹ tẹ tahenuò, nõhtwǔhtya tǎ tẹlakhúlalõ dõ kayǎ a tẹzűtènyǎ patı tahe agně tǎmẹ. ¹⁰ Hékuõrẹ, kayǎ dõ atẹzű patı tǔprèprè ki myáhtye thĩ cuõ phyé esèe dõ ũ lǔhtya ná prèzo yě, hébyenuõ. Thĩ thégně ná prèzo yènuòma a kyǎdě pré, angólasá o tǔcǔ- to tadúró kayǎ dõ a thégně kuõ to yètǔprènuò a myábũ kuõ thĩ rò a ki cuõphyée kuõ pǎ. A phyée rò a mọ lǔthéplò to, tadúró a ki phyée pǎ. ¹¹ Phúnuòrò thĩ puǔvyǎ dõ atẹzű patı yètǔprènuò, thĩ tǔbè thégně ná Krıstũ khyáthyě pè tǔkuõ dõ ègně. Mètèhéro dõ thĩ thégně tẹyě ná thĩ mètẹ yě akhu-akhyèrò thĩ mẹpyǎmesě hó thĩ puǔvyǎ yě hó. ¹² Dõ thĩ mẹphúnuò akhu-akhyě thĩ mètúhó thĩ puǔvyǎ yètahe hó. Mètèhéro atẹzű patı rò a krwõ myábũ mẹkuõ thĩ rò athéplò mọ nıdyé to akhu-akhyě, a thyá hó ná thĩ mètúhó Krıstũ nuò hó. ¹³ Mẹphúnuòrò, dõ vǎ e tẹzye khukhyèrò a ki dyéhtwǔhtya puǔvyǎ Krıstuphú tǔprèprè a tẹlakhúlalõ kihènuò, vǎ e pǎ tẹzye tǔphuõ- to. Mètèhéro vǎ thézű nõhtwǔhtya tẹlakhúlalõ dõ vǎ puǔvyǎ Krıstuphú yètahe agně to akhu-akhyě, vǎ e pǎ to pré.

9

Prêdônyăphú Tahe A Têphyétême Ná A Têtaryëshyosô Tahe

¹ Vă ma prêpalăphú tôprê mătô ề? Vă ma Prêdônyăphú tôprê mătô ề? Ma vă myăhtyenô kuố nyă hí pê Byacê Jesũ Krĩstu to ề? Vă krĩmê Byacê atême akhu-akhyê, thĩ zũkanyăkă hó Krĩstu hó nuôma amătô ề? ² Kayă aruô tahe dyakuố vă phú Prêdônyăphú tôprê to tadúro thĩ rò thĩ tồbê dya vă phú Prêdônyăphú tôprênuô. Mêtêhêrô thĩ ná Krĩstu htwôhtya hó lũ tôcô- tuố akhu-akhyê, thĩ dyêluố tặtê hó ná vă ma Prêdônyăphú a mắlakô có hó tôprê hó.

³ Kayă tahe ki pự sudyă vă ná vă mêtê yê ari-akyă kihêrô vă ki hêsũ êthĩ, ⁴ vă mệ tèmeyê rò vă tồkô nỉbê nyă ừ tềbuôebuố vă to ề? ⁵ Vă phyê kuố vămê đố a zũê Krĩstu rò vă êkrwốcuốnlĩ kuố è ná klyă phú Prêdônyăphú đố aruô tahe mệnuô bẻbẻ, phú Byacê a puốprêkhũ thĩ nuôtahe mệ nuô bẻbẻ, phú Petru mệ nuô bẻbẻ, vă mệ kuố phúnuô ma anĩ nyă to ề? ⁶ Tanemyă mỗ lahyă. Pê mêtê phúyê rò ừ kò mệcwố kuố nyă pệ to ề? Túnyă prê vă ná Barnaba bẻ pựepựryă buôelyă nĩdyê nyă đũ hó pẻnẻ phúyê nyă prẻ hó ề?

⁷ Hêkuốrẻ, klyêphú tahenuô, a mệ klyê atême rò a lỏkyă nĩdyêđũ arũ nuôma a onó nyă ề? Prẻisó thỏbithẻmỏ tôprẻnuô, a enó nĩdyê kuố a thỏbithẻ to nuôma a onó nyă ề? Kayă đố a kyê pựpanẻ tôprẻnuô, a tồkô nỉbẻ nyă akhwốakẻ to ề? ⁸ Vă hé pẻ thĩ yẻnuôma prẻlukayă a tẻtane túđũ nyă prẻ ề? Cỏmaryă a tẻthyótẻthya hé kuố nyă phúnuô to ề? ⁹ “Thĩ nỏzítặthyẻ pự ná buố akhẻnuô, taklwốbỉ tá akyăkũ tắmẻ”✧ Mosẻ a tẻthyótẻthya hé phúnuô. Cỏmaryă hé phúyẻnuôma thĩ tane ná a hé pẻ prẻtủ pự agnẻ prẻ ề? ¹⁰ A hé pẻ pẻgnẻ mătô ề? Yẻma a hé mắlakỏ pẻ có hó pẻgnẻ hó. Kayă đố a hyă htá pẻ ừ lyă ná kayă đố a hyă kẻ pẻ ừ buố tahenuôma, a myásũ nyă hó đố a ki nỉbẻ lahyă akhwốakẻ tahe đố a lẻelẻỏ agnẻ hó. ¹¹ Phúnuôhỏ, pẻ hẻsodỏnyă pẻ thĩ ná Cỏmaryă alặangỏ đố athyáná kayă đố a pruốtặ tẻklwítẻlwlẻ tahenuô hó. Pẻ tỏ myásũ kẻẻ nĩdyẻ khyẻ thĩ tẻmệcwố đố thĩ o nuôma a kỏnyă to ề?

¹² Kayă đố aruô tahe hyă hẻsodỏnyă pẻ thĩ rò thĩ ki mệcwốmẻkỏ êthĩ hẻnuô, pẻ rò thĩ tồkỏ mệcwốmẻkỏ nyacỏ pẻ mătô ề? Pẻ kwỉ thĩ tẻmệcwố ma a kỏ prẻ tadúro pẻ kwỉnỏ ná thĩ tôcô- to. Thyăphú pẻ ki mệ đỉdỏđỉdyă tá Krĩstu a tẻthẻkrủmỉla tẻmệnuô, pẻ yácủ khyăthẻplỏhtủ có tẻpwố- tôcỏ có. ¹³ Thĩ thẻgnẻ tặtẻ đũ hó ná kayă đố a mệ tẻphyétẻmẻ đố tẻlủtyă hỏkủ tahenuô, a e lahyă prẻ sẻsẻỏ đố a o đố tẻlủtyă hỏkủ nuôtahe prẻ. Kayă đố alủatyặhtya pẻ ừ yẻtahenuô, êthĩ e nĩdyẻ khyẻ lahyă prẻ tẻzyẻ đố ừ hyă lủhtya yẻnuô tahe prẻ ma thĩ thẻgnẻ to ề? ¹⁴ Phúnuôhỏ kayă đố a đỏnyă tẻthẻkrủmỉla tahenuô, đố a mệ tèmeyẻ akhu-akhyẻ, ừ tỏ buôẻ êthĩ, Byacẻ hékyă phúnuô.

¹⁵ A kỏ đố vă tỏkwỉ có thĩ tẻmệcwố có tadúro vă kwỉ thĩ tôcô- to. Htuốto vă thẻzủ nỏmệcwố thĩ ná vắnẻ rò vă rá pẻ thĩ liyẻnuô mătoto. Vă thẻzủ mẻđỉdyă tẻthẻkrủmỉla taki- to. Phủ- ná vă mẻphúnuôrỏ, vă thyẻkyă nuô- ma a mỏklỏ pắ có. ¹⁶ Vă lẻphyẻhtyalỏ nĩdyẻ vắnẻ ná vă đỏnyăhẻsỏ pẻ ừ tẻthẻkrủmỉla yẻnuô akhắlẻ o ná tỏphỏ- to, mêtêhêrỏ Byacẻ

✧ 9:9 9:9 Li Đỏnyă 25:4

mekyã nyã ná vã bè dônÿãhêso pɛ ǔ tɛthêkrũmila. Vã ki dônÿãhêso pɛ ǔ tɛthêkrũmila yɛ to hénuô, a kicyɛkicũ nyacó vã bá~ tɛ pã. ¹⁷ Tɛmɛ yɛnuô vã ki nwóphyénwómɛ nídyédũ prɛ kihérò, vã phyé akhwóakè ma a kò prɛ. Manárò vã nwóphyénwómɛ nídyédũ mato. Cómarya nwóhtya vã rò a dyétãkyã tɛmɛyɛ dó vã khadãkũ akhu-akhyɛ, vã bè mɛ phú a dyétã vã, a nõmɛ vã nuôprɛ. ¹⁸ Kihéphúnuôrò, vã kírɛ nĩbè kuõ akhwóakè ítɛ pã? Akhwóakè dó vã nĩbè nuôma máhó vã dônÿã pɛ ǔ tɛthêkrũmila yɛnuô hó, a kò có dó vã tǔ kwĩ kuõũ tɛmɛcwó tadúrò vã phyé kuõũ akhwóakè to yɛnuô hó.

¹⁹ Vã ma prɛpalãphú tɔprɛ rò ǔ mɛcwómekõ nõ vã to akhu-akhyɛ, vã lo níđã èthĩngò to. Manárò thyáphú ǔ ki zũkanyãkã é Byacè Jesũ agnɛnuô, vã thézũ htwõ pɛ có kayã pwõ~ tɔprɛ acũ có. ²⁰ Thyáphú Judaphú tahe ki zũkanyãkã kuõ Byacè Jesũ Krĩstu agnɛnuô, bí vã o kuõ dó èthĩklɛ akhɛ, vã mɛ thyákuõ phú Judaphú tahe mɛ nuô. Vã o dó Mosè a tɛthyótɛthya alɛ mato tadúrò thyáphú èthĩ ki zũenyãe kã kuõ Byacè Jesũ agnɛnuô, vã bè lũkrwõ mɛkuõ tɛthyótɛthya phú èthĩ mɛ nuô prɛ. ²¹ Thyáphú kayã dó a thɛgnɛ kuõũ Mosè a tɛthyótɛthya to tahe ki zũkanyãkã kuõũ Byacè Jesũ Krĩstu agnɛnuô, bí vã o kuõ dó èthĩklɛ akhɛ, vã mɛphú pɛ Judaphú alɛklõ mɛnuô to, vã mɛ thyákuõ phú èthĩ mɛnuô prɛ. Manárò vã krwõlũ mɛ kuõ Cómarya a tɛthyótɛthya to, vã hé phúnuô mato. Ki hétãtãma vã ma kayã tɔprɛ dó a lũkrwõ mɛ nyacó Krĩstu a tɛthyótɛthya tɔprɛ có. ²² Thyáphú kayã dó ǔ mɛcyɛ èthĩ, pɛepɛõ èthĩ tahe ki zũkanyãkã kuõ Byacè Jesũ agnɛnuô, bí vã otõkuõ dó èthĩklɛ akhɛ, vã ohtwõprɛ thyákuõ phú èthĩ nuô. Thyáphú kayã tahehe ki nĩbè kuõ tɛmɛlwóhtekã agnɛnuô, vã myápũ ohtwõprɛ tãtõtãbè kuõ pwõ~ tɔcô phú èthĩ pwõ~ tɔprɛ ohtwõprɛ nuô có. ²³ Vã mɛ tɛitɛtɛ~ bèbè nuô, vã mɛ dó tɛthêkrũmila agnɛ prɛ. Thyáphú vã ki nĩbè kuõ tɛthêkrũmila a tɛsõri tahenuô, vã mɛ hó phúnuô.

²⁴ ǔ klyã dícɛ lũ nuôma, ǔ klyapluklyaphè có tadúrò a klyã pɛ lõ ǔ nuôma a o prɛ tɔprɛ prɛ, rò ǔ dyɛ tɛklyã níkhwókè tú è tɔprɛ prɛ nuôma thĩ thɛgnɛdũ hó! Shyé~ nopã, thyáphú thĩ ki nĩbè kuõũ tɛsõri dó Cómarya a o nuô rò thĩ tǔ yácũ-yãre, cyɛpryɛcyɛlĩ krwõkuõ lahyã Cómarya akhyɛ thyánã kayã klyadícɛ dó a thézũ klyã pɛ ǔ rò a thézũ nĩbè tɛklyã níkhwókè yɛnuô tahe cyɛpryɛcyɛlĩ klyã nuô. ²⁵ Lõ~ kayã dó a klyadícɛ tahenuô, a bè khõnídyɛ athɛplò, a bè ithyólyã nídyɛ lahyã athɛplò a tɛthézũthɛlõ tahe. Thyáphú a ki nĩbè ǔ ki mɛlĩmɛtakhɛ èthĩ ná khuklwõ dó anóakã, apyɛakyãcyã yɛtahe agnɛnuô prɛ rò, a khõ nídyɛ lahyã anɛ phúnuô. Manárò pɛ dó a zũe Jesũ Krĩstu tahenuô, pɛ ki nĩbè ǔ ki mɛlĩmɛtakhɛ pɛ ná khuklwõ dó anóakãcyã to tahe pã. ²⁶ Phúnuôrò, thyáphú vã ki nĩbè kuõ tɛyɛ agnɛnuô, vã thyácóhõ ná kayã klyadícɛ tɛ tɔprɛ dó a klyã tǔdɛ hyã córané có dó mábõ a o nuô tɔprɛ có. Vã thyácóhõ ná prɛplútɛ dó a plúthúplúbè dũgnɛ ǔ tɔprɛnuô mato. ²⁷ Phúnuôrò vã khõ, vã khyã nídyɛ vã thɛplò a tɛthézũthɛlõ tahe rò vã ithyócyɛ ithyócũ lyã nídyɛ vãnɛ. Vã yõ hɛsodônÿã pɛ htuõhõ ǔ akhu-akhyɛ, vã thézũ htwõ kayã dó a lacũkyã ǔ khãlɛ to, vã thézũ htwõ phú vã tǔkò htwõ

nuô.

10

Tèdyeròdyéryë Tècòbê Prèzo Tahe Ari-akyä

¹ Vã khòbóthyó thĩ~! Vã thézũ nõthégně kuõ thĩ ná pèphyèpèphuõ dõ Mosè thũkã lũ dõ nuòkhě tahe ari-akyä. Óluõ dõ a dyéluõ ná Cómarya hyälyã otõkuõ ná èthĩ yètôba nuô, a zouôkã pè dõ èthĩkhu. Htuõrò èthĩ kãcuõ talwóbé ryáryádèdè lõplĩ ná htyèdutava dõ ù é ná htyèlĩdu yènuô tóbõ có. ² Lõ~ èthĩ yètahenuô a thyáho ná èthĩ plwõ lahyã lõplĩ hó htyè dõ óluõ yètôba akũ ná dõ htyèdutava yè akũnuô hò, rò èthĩ htwõ kãlõ hó Mosè a khòpacě dõ a krwõ lũkhyè tahe hó. ³ Èthĩ erõ lõplĩ lũ khómũ dõ Cómarya dyétã èthĩ yènuô pwõ~ tôprè hó. ⁴ Htuõrò èthĩ òrõ lõplĩ lũ htyè dõ Cómarya dyé èthĩ yènuô hò. Htyè dõ èthĩ ò yènuôma a o dõ lõkũ hte. Lõ yènuôma máhõ Jesũ Krĩstu hó. Èthĩ cuõ bítẽ~ tôpho bèbè nuô, Jesũ cuõ tõkuõ ná èthĩ. ⁵ Cómarya męcwómekõ pè có èthĩ bánuô có tadúrò dõ èthĩklẽ tahehenuô a mę tõ Cómarya athéplò to nuô a o ényacó. Phúnuõrò èthĩ thyèkyã lõ dõ kèsèhtyèkyã lõtamákhu.

⁶ Pèphyèpèphuõ yètahe lũkrwõmę a tètthézũ mũmyáricyã tahe akhu-akhyè a htwõhtya hó phúnuô hò. Thyáphú pè ki myábũ krwõmękuõ tã phú èthĩ męnuô tãmé nuô, a htwõhtya hó tètthyó tãcô dõ pègně hó. ⁷ Pè bè còbẽnĩkuõ prèzo phú èthĩ nuô to. Mętèhèrò lisăsèkũ hé, “Èthĩ onyã takruõtãkré emũòmũ lahyã rò ilèprèilěmyã nĩdyé lõ lahyã.”* ⁸ Pè bè cuõthũ nĩkuõ prèmòprèkhũ phú dõ èthĩ aklẽ tahehe cuõ thũ nuô to. Dõ èthĩ cuõthũ prèmòprèkhũ akhu-akhyè, tónyè akũ prè nuô, èthĩ thyèkyã kayã nyèthó ná thuõrí có.* ⁹ Byacè tãkuõ~ rò ma acó ná a tẽolyã ě, ma acó to ě phúnuôma pè bè hémyámemyá nĩ Byacè phú èthĩ tahe hémyámemyá nuô to. Pèphyèpèphuõ tahenuô a męmyá lahyã phúnuô akhu-akhyè, rũ tahe iphuõ thyèkyã élä èthĩ.* ¹⁰ Pè bè tamwõtãlě nĩ phú èthĩ tahehe tamwõtãlě nuô to. Pèphyèpèphuõ dõ nuòkhě tahe tamwõtãlě lahyã akhu-akhyè, mókhu tanéphú męthyèkyã èthĩ.

¹¹ Tèyètahe cuõ htwõhtya tuõ lõplĩ phúnuô mętèhèrò thyáphú kayã dõ aruô tahe ki krwõ myábũ mękuõ tã phúnuô tãmé nuô, a dyéluõ pè ù prè. Thyáphú ù ki dyeròdyéryë one pè pè dõ a ohtwõprè dõ khyélõ ù yètõhtũ tahe agnènuõrò, ù rãmárádyã okyã pè dõ lisăsèkũ yèprè. ¹² Phúnuõrò nè ki tanę nĩdyé nènè ná vã tètũtènyã sõ nyacó hó kihèrò, oròoryë nĩdyé nènè ní~, pãma nè męthũ kuõ he. ¹³ Lõ tẽilo-ilyã dõ nè myáhtye hyãbèno tahe nuôma a thyá prè ná prèlu hekhuphú dõ aruô tahe myáhtye hyãbèno nuôtahe prè. Manárò Cómarya nuô acó ná angõ, mętèhèrò tẽilo-ilyã dõ ashyo-asõ dõ nè khyábé to tahenuô, a nõkhyã nè to. Bí tēmemyá hyãbè nè akhènuô, thyáphú nè ki khyáthéplòhtũbé è, htuõto thyáphú nè ki siplébé ná tẽilo-ilyã yè agnènuô, Cómarya ki bãmõ pè nè klyã pã.

* **10:7** 10:7 Li Htekã 32:6 * **10:8** 10:8 Li Htekã 32:6 * **10:9** 10:9 Li Lēmĩklẽ 21:3-6

14 Vă khöbóthyómọ thĩ, còbè tã lahyă prẹzo taki~ tãmé ní~. 15 Thĩ ma kayă dõ acyáadè tahe. Phúnuô rô vă hé pẹ thĩ khönyáyě nuôma athú ẽ ma atõ ẽ nuô tane tãtẹ nĩdũ lahyă ní~. 16 Bí pẹ eỏ rọlũ Byacè tẹeỏ sãsẽ mọhé akhẽ rò pẹ kwĩhtya Cómarya ná a ki sỏrisỏbũ thỏbĩthèhtyẽbẽ yẽ akhẽnuô, a dyéluỏ hó ná dõ Krĩstu athwi akhu-akhyẽ, pẹ htwỏhtya tỏcỏcỏ~ tuỏ lũ ná ẽ hó mạto ẽ? Phúnuỏ hó bí pẹ ibiphẽ khỏmũ rò pẹ e ẽ akhẽnuô, a dyéluỏ hó ná pẹ htwỏhtya tỏcỏcỏ~ tuỏ lũ ná Krĩstu anẻklỏ hó, mạto ẽ? 17 Pẹ ecủỏcủ rọ lỏplĩ lũ khỏmũ tỏklỏtuỏ. Phúnuỏ rô pẹ orỏỏẻ tadũrỏ pẹ ma nẻ tỏprẻprẻ~ tuỏ lũ prẻ.

18 Tanẻmyámỏ lahyă Judaphú dõ a e lahyă tẻzye dõ ừ lũtyãhtya ná Cómarya tahenuô. Dõ ẻthĩ e tẻlũtyãhtya yẻtahe akhu-akhyẽ, ẻthĩ cỏbẻhtya lỏplĩ hó Cómarya yẻnuô hó. 19 Ma vă thẻzủ hé ná prẹzo dõ kayă cỏbẻ nĩdyẻ ẻ yẻnuôma a o ná a taryẻshyosỏ phúnuô ẻ? Torỏma vă thẻzủ hé ná tẻtẻỏ dõ ừ lũhtya ná prẹzo yẻnuôma a lodu klỏ, vă thẻzủ hé phúnuô ẻ? 20 Vă thẻzủ hé phúnuô mạ taki~ to. Vă thẻzủ hé ná tẻ dõ ừ lũhtya ná prẹzo tahe nuôma a lũhtya lahyă prẻ khĩnẻkhĩnỏ prẻ, a lũhtya lahyă Cómarya mạto. Phúnuỏ rô vă thẻzủ nỏ bỏthyỏbỏlả thĩ ná khĩnẻkhĩnỏ to. ✧ 21 Byacẻ tẻẻỏsẻsẻ mọhé rò thĩ cuỏ nuỏenuỏỏ kuỏũ ừ, kayă dõ a cỏbẻ prẹzo tahe buỏ nĩdyẻ asẻesẻỏ ná khĩnẻkhĩnỏ tahenuô rò thĩ cuỏnuỏ ẻtỏỏtỏkuỏũ ừ, thĩ cuỏ mẻphúnuô ma, anỉ to. Mẻtẻhẻrỏ, nẻ ki cuỏ nuỏenuỏỏ tỏkuỏ phúnuô hẻnuôma athyáná nẻ bỏthyỏ hó ná khĩnẻkhĩnỏ hó. 22 Pẹ thẻzủ nỏ thẻplỏdu Cómarya ná pẻnẻ ẻ? Ma pẹ hẻshyoresỏklỏ nyã ná Cómarya ẻ?

23 Dỏ thĩklẻ tahehenuô a hé lahyă, “Pẹ mẻ ỉtẻtẻ~ ma anỉ prẻ,” phúnuô. A hé phúnuôma amávã tadũrỏ ỉtẻtẻ ma a htwỏbwihtwỏtaryẻ lỏ mạto. “Pẹ mẻ ỉtẻtẻ ma anỉ prẻ,” tadũrỏ ỉtẻtẻ~ bẻbẻ nuô, a dyẻshyodyẻsỏhtya cyạ ừ tẻzủtẻnyạ to. 24 Tẻ dõ a nỉbwĩnỉtaryẻ prẻtủ thĩ tỏprẻ agnẻ nĩdũ nuô, thĩ tỏ myápủ mẻnỉ tỏprẻ~ to. Mạtỏkhỏnuô, thĩ tỏ myápủ mẻpẻ kuỏ tẻ dõ a nỉbwĩnỉtaryẻ dõ ừruỏ agnẻnuô tahe.

25 Dỏ klẻkủ nuô, ừ isẻ e tẻzye ỉtẻtẻ~ bẻbẻ, thĩ enỉ lỏplĩ prẻ. Thyáphú thĩ ki thẻplỏmỏ agnẻnuô, tẻzye yẻma ừ buỏ htuỏhỏ ná prẹzo ẻ, ma to ẻ sudyã tã ừ tãmẻ. 26 Vă hé phúyẻ mẻtẻhẻrỏ, “Hekhu ná tẻ dõ a o dỏ hekhu alỏyẻ pwỏ~ tỏcỏ nuôma Cómarya atẻ lỏ~ plĩ prẻ,” lisẻsẻkủ hé phúnuô. ✧

27 Krĩstuphú mạto tỏprẻ ki ẻ e nẻ dĩ rò nẻ ki dya hó nẻ thẻplỏ ná nẻ ki cuỏ e hẻnuô, ừ tarĩtaryạ dyatạsủ pẻ nẻ ỉtẻtẻ~ bẻbẻ nuô, tarủ e ẻ. Thyáphú nẻ thẻplỏmỏ agnẻnuô, tẻzye yẻnuôma ừ buỏ htuỏhỏ ná prẹzo ẻ ma ừ buỏ htuỏ hỏto ẻ nuô, sudyã pã tã ừ mẻ, tarủ enuô. 28 Manỏrỏ kayă tỏprẻprẻ ki hé thĩ, “Tẻzye yẻnuô ừ buỏhtya htuỏhỏ ná prẹzo hó mẻnẻ,” a ki hé thĩ rò, thyáphú thĩ ki mẻcyẻ tã kayă dõ a hé thĩ yẻtỏprẻ athẻplỏ tãmẻ nuô, tane pẻ kuỏ ẻgnẻ rò e tãmẻ. 29 Thĩ thẻgnẻ ná thĩ e tẻzye ma anỉ prẻ akhu-akhyẽ, thĩ thẻplỏmỏ prẻ. Manỏrỏ vă bẻzỏ pẻ kayă dõ aruỏ tahe agnẻ. Hẻkuỏrẻ, dỏ thĩklẻ tỏprẻprẻ ki sudyã, “Vă ki mẻ ỉtẻtẻ~ ma anỉ prẻ, mamẻtẻrỏ vă bẻcuỏ krwỏlủmẻ tuỏ pẻ kuỏpã kayă dõ a tanẻmỏ to yẻtỏprẻ agnẻ phứtẻ?” A ki hé

phúnuô. ³⁰ Tomaná, dõ thĩklẽ dõ aruô tôprẽprẽ ke rò a ki sudyãke, “Sèesèò dõ và ki e yẽnuô, và ki hébwíhétaryẽhtya Cómarya rò và ki e hénuô, tètẽò phúnuô tôklõma tètũ o prẽ kayã tahehe cuõ hé tuõ phúnuô rò mẹtẽ?”

³¹ Phúnuôrò, và ki hésũplõ pẽ èthĩ, thĩ mẹtẽ ìtẽtẽ- bèbè, thĩethĩ ìtẽtẽ- bèbè, mẹtẽ dõ ù ki htuthẽhtya lahyã Cómarya agnẽ nuô. ³² Dõ Judaphú tahe agnẽ bèbè, Judaphú mato tahe agnẽ bèbè, Cómarya a prẽzũetẽ plòmuphú tahe bèbè, thĩ mẹtẽ tẽ ìtẽtẽ- nuô nõhtwõhtya tá tẽlakhúlalõ dõ èthĩ agnẽ tãmẽ. ³³ Mẽkuõ lahyã phú và mẹtẽ nuô. Thyáphú ù ki nĩbè tẽmẽlwõhteka agnẽnuô, và mẹtẽ ìtẽtẽ- bèbè, và yácũ lũmõtõ pẽ ù thẽplõ a tẽthẽzũ tahe. Và tanẽ mẹtẽ prẽ tẽ dõ và thẽzũ mẹtẽ nuõtahe ná tẽ dõ aryá dõ và tôprẽ agnẽ nĩdũ nuõtahe mato. Và pũ mẹtẽ tẽ dõ aryá dõ kayã pwõ- tôprẽ agnẽ nuõtahe prẽ.

11

¹ Phúnuôrò, myábũkuõ lahyã và phú và myábũ Krĩstu nuô.

Bĩ Cóbẽ Akhẽ Rõnĩ Lahyã Thĩ Tẽdya Thẽplõthuõhtyẽ Tahe

² Thĩ thẽnẽhtyabè tuõ và pwõ- phuõ, htuõto thĩ krwõmẽ phú ù ithyókya và rò và ithyó dõtũ pẽ thĩ nuõtahe akhu-akhyẽ và htuthẽ nĩdyẽ nyacó thĩ.

³ Manárò và thẽzũ nõ thẽgnẽplõ ryá kuõ põ thĩ ná Krĩstu ma prẽkhũ tahe akhuklõ. Rò vè ma a htwõ mẽ akhuklõ, rò Cómarya ma a htwõ Krĩstu akhuklõ. ⁴ Phúnuô akhu-akhyẽ, ki prẽkhũ tôprẽprẽ thẽzũ kwĩcóbẽ dõ tẽcóbẽhõkũ bèbè matorò a ki thẽzũ hésodõnyã luõ pẽ ù ná ngõ dõ Cómarya nõhẽluõ lũ yẽtahe dõ tẽcóbẽhõkũ nuô bèbè, a ki kẽkuõ bĩnĩ akhuklõ hénuô, a thyá hó ná a bezũbenyã Krĩstu to nuô hó. ⁵ Prẽmò tahe agnẽ kuõke rò, a ki kwĩcóbẽ dõ tẽcóbẽhõkũ bèbè matorò a ki hésodõnyã pẽ ù ná ngõ dõ Cómarya nõhẽluõ lũ nuõtahe dõ tẽcóbẽhõkũ bèbè, a ki kẽkuõ bĩnĩ akhuklõ to hénuô, a thyá hó ná a bezũbenyã avè to hó. Htuõto a thyáhõ ná prẽmò dõ a icĩ taklũ akhuluõ tôprẽ rò a htwõhtya tẽthẽtarẽ nuô hó. ⁶ Prẽmò dõ a thẽzũ kẽkuõ bí a khuklõ to tôprẽprẽ nuô, a tõ icĩ taklũkyã akhuluõ ma aryáklõ. Manárò icĩ taklũkyã rò thẽtarẽ prẽ a kihérò, kẽkuõ bíkyã akhuklõ ma aryáklõ. ⁷ Manárò prẽkhũ kuõke rò bí a cõbucóbẽ tõ ná ù akhẽnuô, a tõ kẽkuõ bĩnĩ akhuklõ to. Mẹtẽhèrò Cómarya byátã prẽkhũ yẽnuô thyánã anẽ akhu-akhyẽ, prẽkhũ ma Cómarya a taryẽdutyãhtũ, manárò prẽmò ma prẽkhũ a taryẽdutyãhtũ. ⁸ Mẹtẽhèrò bí Cómarya byátã prẽkhũ akhẽnuô, a phyẽ prẽmò akrũakrõ rò a byátã lũ mato. Manárò bí a byátã prẽmò akhẽnuô, a phyẽ prẽkhũ akrũakrõ rò a byá lũ. ⁹ Phúnuôrò dõ prẽmò akhu-akhyèrò Cómarya byátã prẽkhũ mato. Manárò thyáphú prẽkhũ ki nĩkhõnĩthyó agnẽnuôrò, a byátã prẽmò prẽ. ¹⁰ Thyáphú tanémõkhuphũ tahe ki thẽgnẽ ná prẽmò tahe o lahyã ná a taryẽshyosõ agnẽnuô, a tõkò kẽkuõ bí lahyã akhuklõ. Èthĩ kẽkuõ bí akhuklõ yẽnuõma a dyẽluõ tẽmátẽdyã tõi dõ a kwĩcóbẽ bèbè, a hésodõnyã Cómarya alãangõ bèbè, a o ná a taryẽshyosõ phúnuô.

¹¹ Phútẽtẽ- bèbè, lõ- kayã dõ a htwõhtya hó tètõtõ- tuõ ná Byacè tahenuô, prẽkhũ bèbè, prẽmò bèbè, a lo nĩ nyã lũ tôprẽ ná tôprẽ. ¹² Pẽ lo nĩ lũ tôprẽ

ná tôprè nuôma a málakö cò. Mètèhèrò Còmarya phyé prèkhũ akrũakrò rò a byátã ná prèmò. Manárò prèkhũ nuô, a opacèlyã kuõ prè dĩ prèmò ahókũ pwõ- tôprè prè. Prè dĩ a nõhtwöhtya lõ tẹpwõ- tôcô yètôprè nuôma Còmarya prè. ¹³ Thĩ tanemyámò, prèmò tôprè hyã còbè dĩ tètòbèhökũ rò a ki kèkuõ bínĩ akhukló to hénuô, aryáto nuôma thĩ thègnèdũ hó. ¹⁴ Û lèklò hé, prèkhũ dĩ a dyahtũ akhuluô nuô, a htwõ tètètarè dĩ lüğně, ¹⁵ manárò prèmò dĩ a dyahtũ akhuluô nuô, atwóaryã dĩ lüğně, ù hé phúnuô vãhéto? ¹⁶ Manárò, vã hé phúyẽ rò dĩ thĩklẽ nuô, kayã dĩ athèplò tở kuõ to nuô a o tahe. Tè dĩ vã thèzũ hé èthĩ nuôma phútèhèrò, pè Prèdònyãphú tahe ithyókhó pè ù ná lèklòlèkhya dĩ aruônuô a o tôcô- to. Htuõto prèzũetèphú dĩ a o dĩ vĩ bítẽ- tởvĩ akũ tahenuô bèbè, bí èthĩ còbè akhẽ, a mètýã kuõ lõ phúnuô prè.

Bí Corinthiaphú Tahe Eõ Lahyã Byacè Tèõ Sãse Mõhé Akhẽ, A Mètýũ Lahyã Tè

¹⁷ Htuõrò vã thèzũ ithyó pè pỏ thĩ nuô a o pã tahe. Vã kíрэ ithyó pè pỏ thĩ yènuô, vã ki htuthé nĩdyé thĩ mètè yètahenuô a o tôcô- to, mètèhèrò bí thĩ còbucòbè rỏlũ akhènuô, thĩ tởmè tè dĩ aryáklõ tahe tadúró thĩ lé mètè dĩ a mũmyã klõ tahehe. ¹⁸ Aréłó tôcô ma mánhó thĩ hyã còbucòbè tởlũ bíkhètẽ- bèbè nuô, thĩ thèplò lụkhókhyèlũ, ù hé pè vã phúnuô. Phú ù hé pè vã nuô vã zũe ná tahehe ma atở nyã prè. ¹⁹ Thyáphú ù ki myáhtye thègnè ná kayã tahe ma a zũe mặ ẽ, mặto ẽ nuô, tètèplò lụkhólũ yènuô a bè ohtya nyã prè. ²⁰ Bí thĩ hyã eõ rỏlũ Byacè tèõ sãse mõhé akhènuô, thĩ eõ thyápã cỏ ná ù eõ Byacè tèõ sãse mõhé to. ²¹ Mètèhèrò, thĩ hyã eõ Byacè tèõ sãse mõhé bíkhètẽ- bèbè nuô, thĩ hyã ekỏbã nĩdyé rẻlõ sèesèõ tahe, thĩ dyakyã pè kuõ to. Kayã ovĩe nuô a o tahe. Kayã dĩ a emũõpryã nuô a o tahe. ²² Thĩ e lahyã dĩ thĩhi toma thĩhi o nyã to ẽ? Ma thĩ thèzũ mèmwĩpĩhtyèthĩ take nyã hó lõ- prèzũetèphú yètahe amwĩ nyã hó ẽ? Ma thĩ thèzũ mè thètarèkyã kayã sỏphásoryã nuôtahe ẽ? Vã kíрэ hé pã thĩ phútẽ? Vã tởbè htuthé nĩdyé thĩ ẽ? Lèhtuthé nĩdyé thĩ nuô a o tôcô- to.

²³ Mètèhèrò, tè dĩ thĩ mệ tahenuô, athyánã phú Byacè Jesũ ithyókyã pè vã nuôtahe to. Tè dĩ a ithyókyã pè vã tahenuôma, vã ithyó pè kuõ lõ htuõhó thĩ hó. Vã ithyó pè thĩ, bí ù isètãkyã hó Byacè Jesũ nuôtôhé akhènuô, a phyèhtya khỏmũ, ²⁴ rò a hébwíhétaryèhtya Còmarya, htuõrò a ibiphèkyẽ khỏmũ rò a hé, “Yẽ ma vã nẻklỏ dĩ a dyélyakyã dĩ thĩgnè. Thyáphú thĩ ki thénèhtyabè tuõ vã pwõ- tởphuõ nuòrò, mệ lahyã phúyẽ pwõ- tởphuõ ní-.” ²⁵ Èthĩ ehtuõ khỏmũ rò, a phyèhtyake thòbĩthèhtyèbè rò a mètýã kuõ phú a mệrè nuô, rò a hé, “Thòbĩthèhtyè yènuôma mánhó Còmarya tẻõlyã athè a tẻmátèdyã tôcô. Còmarya mẻklỏmẻma tẻtẻkyã htuõhó tẻõlyã yènuô ná vãthwi dĩ a htwítã dĩ thĩgnè yènuô hó. Thĩ ở thòbĩthèhtyè yè bíkhètẽ- bèbènuô, thyáphú thĩ ki thénèhtyabè tuõ vã pwõ- tởphuõ nuòrò, mệ lahyã phúyẽ nuô ní-.” ²⁶ Thĩ e khỏmũ rò thĩ ở thòbĩthèhtyè dĩ bẻkũyẽ bíkhètẽ- bèbè nuô, thĩ hẻsoluõhtya hó Byacè atẻthyè ari-akyã tuõ hó dĩ a hyã khyèthyã pã tởphuõ nuô hó.

27 Phúnuôrò, ùpěpě~ bèbè dǒ a e khómũyě rò a ǒ Byacè ahtyěbě dǒ tẹbezúbenyá lǔ akǔ to tahenuô, a mětú hó Byacè anéklǒ ná athwi yěnuô hó. 28 Phúnuôrò nẹ tǒ sudyǎlyǎ myánírẹ dyédú nẹnẹ, rò nẹ tǒ eno khómũ, ǒno thòbìthèntyě dǒ bẹkǔ yěnuô. 29 Bí thĩ e khómũ, thĩ ǒ thòbìthèntyě yě akhěnuô, thĩ bè tanẹ tǎtẹ tuǒ Krístu anéklǒ angólasá yěnuô. Thĩ ki tanẹ tǎtẹ to hénuô, Cómarya ki plí thĩ pǎ. 30 Dǒ thĩ tanẹ tǎtẹ lahyǎ phúnuô to akhuakhyě, dǒ thĩklě nuô, kayǎswíkayǎsě tahe ma a o éé, kayǎ hěcẹrecẹ tahe ma a oplu-ophèphè, kayǎthyě ma a o tahehe. 31 Thĩ ki sudyǎlyǎ myárélǒ nǐdú thĩnẹ hénuôma, Cómarya plí thĩ to. 32 Shyé~ Cómarya cirya kayǎ dǒ a zúe lǔ to nuôtahe akhèpǎnuô, thyáphú a ki cirya pǎ tǒkuǒ pẹ ná èthĩ tǎmẹ nuô, a ithyó nǐdyé pẹ, a plí nǐdyé pẹ phúyě nuôprẹ.

33 Phúnuôrò, vǎ khòbóthyó thĩ~ bí thĩ hyǎopló lǔ dǒ thĩ ki erǒrǒlǔ Byacè tẹeǒ sǎsẹ mǒhé akhěnuô, oyǒopǒ kírẹ lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ rò erǒrǒlǔ. 34 Manárò bí thĩ eǒ Byacè tẹeǒ sǎsẹ mǒhé akhě, dǒ thĩklě nuô, kayǎ tǒprẹprẹ ki thèethě lǎlé hó kihèrò thyáphú Cómarya ki plí thĩ to nuô, thĩ tǒkò eǒ hyǎ rẹ lahyǎ dǒ thĩhi.

Tẹ dǒ vǎ lo hé ithyóithya thĩ nuô a o pǎ tahe, manárò vǎ ki hé pẹ thĩ shyé~ vǎ hyǎtuǒ dǒ thĩ o pǎ.

12

Thé Sǎsẹ Byacè Ashyězú Nǐkrǎ Tahe

1 Puǒvyǎ thĩ~, khǒnyáyě, vǎ thézú dǒnyǎplǒ pẹ thĩ ná shyězú nǐkrǎ dǒ Thé Sǎsẹ Byacè dyé thĩ tǒprẹ ná tǒprẹ nuôtahe ari-akyǎ. 2 Bí thĩ zúkanýakǎ tyahí Byacè Jesú to akhěnuô, thĩ krwǒcuǒthú kuǒ lǒ prẹzǒ dǒ a hébẹcyǎto nuôtahe akhyě, rò a thǔcuǒthú lǒ thĩ klyá. 3 Vǎ thézú nǒthégněplǒ kuǒ thĩ ná kayǎ dǒ a isǒ mũmyǎ Jesú takhyǎ~ to nuôtahe ma, túprẹ kayǎ dǒ Thé Sǎsẹ Byacè zúkyázúklǒ lǔ nuôtahe prẹ. Thé Sǎsẹ Byacè ki zúkyázúklǒ kayǎ tǒprẹprẹ to hénuô, a ólyǎbé lahyǎ ná Jesú ma Byacè tǒprẹ, phúnuô tǒprẹ~ to.

4 Shyězú nǐkrǎ dǒ Thé Sǎsẹ Byacè dyéyě tahenuô, a thyálǔ tǒcǒ~ to, a o amyěmyě acǒcǒ tadúró a hyǎ a khǎshyékǎryǎ ma tǒphopho~ tuǒ prẹ. A khǎshyékǎryǎ ma a hyǎ dǒ Thé Sǎsẹ Byacè yě a o hó. 5 Tẹmẹ dǒ pẹ ki mẹpẹ prẹzúetẹphú dǒ aruô tahe agněnuô a o élǎ tadúró tẹmẹ yětahenuô a khólǔ. Manárò Byacè dǒ pẹ mẹpẹ lǔ tẹmẹ yětǒprẹ nuôma tǒprẹprẹ~ tuǒ lǔ prẹ. 6 Tẹcyátèdè dǒ a o ná pẹ dǒ pẹ ki mẹpẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ agněnuô, a o élǎ tadúró tẹcyátèdè yětahenuô a khólǔ. Manárò prẹ dǒ a dyétǎ pẹ tẹcyátèdè tǒprẹ ná tǒprẹ dǒ pẹ ki mẹ Cómarya atẹmẹ yétahe agně nuôma, Cómarya tǒprẹprẹ~ tuǒ prẹ.

7 Thyáphú pẹ ki mẹcwǒ pẹ kuǒ pẹ puǒvyǎ Krístuphú dǒ aruô tahe agněnuô, Cómarya dyéluǒ ná Thé Sǎsẹ Byacè o dǒ pẹ pwǒ~ tǒprẹ akǔ hó. 8 Dǒ pẹklě tahehenuô, Thé Sǎsẹ Byacè dyétǎ èthĩ tẹritẹkyǎ dǒ acóazǎ tahe, tahehenuô a dyétǎ èthĩ tẹritẹkyǎ dǒ a lǒbǎ ná tẹthékhuthégně tahe. 9 Tahehenuô Thé Sǎsẹ Byacè dyétǎ lǔ tẹzúisǒ, tahehenuô a dyétǎ lǔ tẹprǒtẹprya dǒ a mẹsímẹ pẹ ù tẹswítèsě tahe. 10 Tahehenuô Thé Sǎsẹ Byacè

dyétã lǔ tẹprotèprya dǔ a mɛluôcyã tẹprotèprya tahe. Tahehenuô Thé Săsě Byacè dyé èthĩ tɛcyátɛdè dǔ a ki htwǒhtya prèprɔ tahe, tahehenuô a dyétã lǔ tɛcyátɛdè dǔ a thɛgněcyã tɛ dǔ ǔ hébè tahe rò ǔ hébè tɛ yɛtahe nuôma a o dǔ Thé Săsě Byacè a o hyã mã ẽ, ma amãto ẽ phúnuô. Tahehenuô a dyétã lǔ tɛhébècyã ngókhókhye tahe. Tahehenuô a hélúôplǒ kakhycyã pɛ khyẽ ǔ ná kayãhébè ngókhókhye dǔ ǔ thɛgněhtwó to yɛtahe angólasá. ¹¹ Prè dǔ a dyétã lǔ shyèzú yɛtahe nuôma Thé Săsě Byacè tǔprèprè- tuǒ prè. Rò shyèzú nĩkrã yɛnuô, a dyétã pɛ lǔ prèzúetèphú pwǒ- tǔprè. A dyétã pɛ ǔ cǔ- dũ phú a thèzú dyétã ǔ nuô prè.

Néklô Akrũakrǒ Oéłã Tadúro Né Ocũ Lũ Tôprèprè- Tuǒ Prè

¹² Prèlukayã anéklô yɛnuô akrũakrǒ oé nyacó tadúro néklô ocũprè lǔ tǔprèprè- tuǒ prè. Thyáphúnuôhó pɛ dǔ a zũe Jesũ Krĩstu yɛtahenuô, a oró oé nyacó tadúro pɛ htwǒ cǔprè lǔ nɛ tǔprèprè- tuǒ prè. ¹³ Phúnuôhó, dǔ pèklɛ nuô, tahehe ma Judaphú, tahehe ma Judaphú mãto, tahehe ma cǔ, tahehe ma prè palãphú. Manáro dǔ Thé Săsě Byacè yɛtǔprèprè- tuǒ cǔprè lǔ akhu-akhyẽ, pɛ plwǒ ró lõplĩ lǔ htyẽ dǔ Krĩstu anéklô tǔprè- tuǒ akũ prè. Pɛ nĩbè thyá lõplĩ lǔ Thé Săsě Byacè tǔprèprè- tuǒ prè.

¹⁴ Mɛtèhéro, kayã anéklô nuô, akrũakrǒ o prè tǔcô mãto. A o ényacó. ¹⁵ Hékuórɛ, khãduô ki hé, “Vã ma takhu mãto, phúnuôró vã ma néklô akrũakrǒ mãto,” a ki hé phúnuô tadúro, a htwǒ tadúpã nyã prè néklô akrũakrǒ prè. ¹⁶ Htuôró ki khãlèkuǒ hé, “Vã ma mètèplò mãto, phúnuôró vã ma néklô akrũakrǒ mãto,” a ki hé phúnuô tadúro a htwǒ tadúpã nyã prè néklô akrũakrǒ prè. ¹⁷ Pɛ néklóyɛ a ki o shuǒshuǒ prè mètèplò héro, pɛ ki cuǒ nĩhuôcyã phútɛ? Pɛ néklóyɛ a ki o shuǒshuǒ prè khãlèkuǒ héro, pɛ kíré cuǒnuôthyãcyã phútɛ? ¹⁸ Manáro néklô akrũakrǒ tǔcô ná tǔcô nuô, Còmarya dyatãdũ hó lǔ akhãlé ná akhãlé rò a dyatã cǔ- dũ phú atǒ lǔthèplò nuô hó. ¹⁹ Néklô krũkrǒ khãlé pwǒ- tǔpho nuô, a ki o shuǒshuǒ prè mètèplò, mãtorò a ki o shuǒshuǒ prè khãlèkuǒ kihéro néklô o pã to hó. ²⁰ Phúnuô akhu-akhyẽ, néklô krũkrǒ oé tadúro nɛ ocũ prè lǔ tǔprè- tuǒ prè.

²¹ Phúnuôró, “Vã lo nɛ to,” mètèplò bè hénĩ takhu to. Phúnuôhó, “Vã lo nɛ to,” khuklǒ bè hénĩ khãduô toto. ²² Ki hétãtã rò, néklô krũkrǒ dǔ a lodu to, ǔ tanɛpatĩ lǔ tahenuô, ǔ lodu klǒlǒ có lǔ taplé có. ²³ Néklô krũkrǒ dǔ a lodu to pɛ tanɛ nĩdyé lǔ tahenuô, pɛ lé dyadu nĩdyé èthĩ. Néklô krũkrǒ dǔ ǔ myãhtye rò atwómwĩriné to tahenuô, pɛ bè mɛbímeuǒ nĩryádyé klǒ có lǔ. ²⁴ Néklô krũkrǒ dǔ ǔ myãhtye rò a lɛhéoto tahenuô, pɛ lo tari kũbíthyábĩryã nĩdyé è to. Manáro, bí Còmarya byã pɛnéklô akhẽ, tɛ dǔ pɛ tanɛ ná a lodu to yɛtahenuô, è dyadu ryányacó. ²⁵ Thyáphú thĩ thèplò ki lukhó tã lǔ tǔprè ná tǔprè- tãmɛ nuô, Còmarya mɛ-ohtyanĩ Krĩstu anéklô phúnuô hó. Phúnuôró, khõnyáyɛ, néklô krũkrǒ tǔcô ná tǔcô yɛ ki bè mɛrǒlũ tɛ rò ki mɛcwómekǒ nĩkhyẽ lǔ tǔprè ná tǔprè. ²⁶ Akrũakrǒ tǔcô ki khyábè tɛpyátɛsɛ héro akrũakrǒ lõ- plĩ ki khyã tǔkuǒ ná lǔ. ǔ ki htuthénĩ akrũakrǒ tǔcô héro, akrũakrǒ lõ- plĩ ki thèkrũ rǒkuǒ lõ lǔ.

27 Khõnyáyě, lõ~ thì yětahe nuôma, thì htwõ rólõ lữ Krístu anéklõ tôcõ~ tuõ. Rò thì tôprẽ ná tôprẽ nuôma máhõ anéklõ krûkrõ tôcõ~ tuõ hó. 28 Dõ prẽzûetèplòmũ akũ nuô, Cómarya dyahtya rėlõ Prèdõnyãphú tahe, nyếtõtõtõtõ ma prẽpơ tahe, thuõtõtõtõtõ ma Thára tahe, dõkhyẽrò kayã dõ a mëlũ tètprõtèpřya tahe, kayã dõ a nĩbè tètaryẽpřopřya dõ a zasĩmécýá pẽ ù tèsẽ tahe, kayã dõ a męcwómekõ ù tahe, kayã dõ a zũklyázũklõ pẽ ù tahe, ná kayã dõ a hébécýá ngókhókhye tahe yẽnuô tahe hó. 29 Kayã pwõ~ tôprẽ htwõ lõ Prèdõnyãphú máto. Kayã pwõ~ tôprẽ htwõ lõ prẽpơ máto. Kayã pwõ~ tôprẽ htwõ lõ Thára máto. Kayã pwõ~ tôprẽ nĩbè lõ tètaryẽpřopřya dõ a ki mëlũ pẽ ù tètprõtèpřya tahenuô máto. 30 Kayã pwõ~ tôprẽ zasĩmécýá pẽ lõ ù tèswítèsẽ máto, kayã pwõ~ tôprẽ hébécýá lõ ngókhókhye tahe máto, kayã pwõ~ tôprẽ htwõ lõ prẽ dõ a hélũplõcyá pẽ ù ná ngókhókhye tahe angólasá máto. 31 Vã thézũ dõ thì ki thèplõshyo thézũ kuõ lahyã shyẽzũ dõ aryálõ ù dõ a męcwómekõ málakõ có ù nuô tahe. Manárò dõ tètõplĩ yětahe aklẽnuô, aryálõ ù nuô a o pã tôcõ. Nuôtõcõma máhõ mõnĩ lữ tôprẽ ná tôprẽ yẽnuô hó.

13

Tèmõ

1 Vã ki hébécýá lõ có prèlukayã angõ tahe ná lõ~ mókhu tanéphú tahe angõ có tadũrò vã ki mõnĩ ù to hẽnuô, vã htwõ prẽ mõ ná cáccẽ dõ aprã tawótathũ kaõkaáyã kyãdẽ yẽnuõtahe prẽ. 2 Vã ki nĩbè có tètýátètèdè dõ vã ki hẽsodõnyã cyá pẽ có ù ná Cómarya alãangõ tahe có bẽbè, vã ki thègnẽ lõlátakli có tẽ acóazã tahe ná lõ~ tètèkhuthègnẽ tahenuô có bẽbè, vã nĩbè có tètũ dõ a nõthóthũ cuõkyãbè có so tahe bẽbè, vã ki mõnĩ ù to hẽnuô, vã ma kayã olõoklõ tôprẽ prẽ. 3 Lõ tẽ dõ a o ná vã tahenuô, vã ki dyé lõkyã có ná kayã sõphásõryã tahe cóbèbè, htuõto vã ki lũhtyakyã có vãnẽ dõ ù ki sũũkyã có vã ná mi bẽbè, vã ki mõnĩ ù to hẽnuô, a nĩbwínĩtaryẽ dõ vãgnẽ tôcõ~ to.

4 Pẽ ki mõnĩ ù hẽrò, pẽ khyáthèplõhtũbè, pẽ thézõnĩ ù, pẽ thèkhwẽ kuõũ tẽ to, pẽ hébèhtyalõ pẽnõ to, pẽ phyẽdu phyẽhtyalõ pẽnẽ to. 5 Pẽ ki mõnĩ ù hẽrò tẽ dõ akòabè to tahenuô pèhèpèmẽ ù to. Pẽ myápũmyávyá nĩdyẽdũ pègnẽ to. Pẽ ki mõnĩ ù hẽnuô pẽ thèplõdu zũnyẽ ù to. Pẽ pũma ùtètũ to. 6 Pẽ ki mõnĩ ù hẽrò, bí ù mẽ tẽmũmyáricýá akhẽnuô, pẽ thèkrũthèlõ to, manárò ù ki hécómecó tẽ hẽnuô, pẽ thèkrũthèlõ nyacó. 7 Pẽ ki mõnĩ ù hẽnuô, pẽ thèplõ pyẽ pẽ tôphuõ~ to. Pẽ zũe plehyã tadũ ná ù ki ryã hyã pã, pẽ myásũ plehyã tadũ ná Cómarya ki meryã hyã ù pã, htuõto pẽ khyáthèplõhtũbè tẽpwõtõcõ.

8 Tẽmõnuô atadũ cyáto, a oklõma tacũprẽ. Prẽpơ tahe a tẽhèbè tahe bẽbè, tẽhèbécýá ngókhókhye tahe bẽbè, tètègnẽplõphẽ tahe bẽbè, a o klõma tacũprẽ máto, a ki lamékyã lõ pã. 9 Pẽ tètèkhuthègnẽ khõnyãkhẽ yẽtahenuô bẽbè, pẽ tẽhèpơ one Cómarya alãangõ tahenuô bẽbè alõabã hí to. 10 Manárò shyẽ~ nopã bí Cómarya dyé hó pẽ tètèkhuthègnẽ dõ alõabãhõ yẽ akhẽpãnuô, tẽ dõ alõabã to tahenuô a ki sĩmécýã lõ pã. 11 Bí vã pacẽ pã akhẽnuô, vã tẽhèbè bẽbè, vã tẽdya vã thèplõthuõhtyẽ tahenuô bẽbè, vã

tètane tahenuô bèbè, athyaná pacê tôprênuô prê. Manárò bí vǎ duprê hyǎ hó akhênuô, vǎ vǐkyǎ lõ pacê aléklô tahe. ¹² Thyáphúnuôhó tề dố pẹ thêgnê khõnyǎyê tahe nuôma a thyáprê ná pẹ myá mǎduô dố a luổ óruổ tôbè nuô prê. Manárò dố khyê pǎnuô mỗnyêmộthê dố pẹ ki myáhtye tặsủ shyêklô cồ Cómarya ná pènê pǎ nuô, a ki hyǎtuổ pǎ, rò pẹ ki thêgnêplồ lõ pwỏ~ tôcô cồ pǎ. Khõnyǎrò pẹ thêgnêplồ lõ hí Cómarya to tadúrò bínuôkhê pǎ nuô, pẹ ki thêgnê tặtê lõ phú Cómarya thêgnê tặtê lõ pẹ nuô pǎ.

¹³ Manárò khõnyǎ yênuô, tềzủ, tềmyásủ ná tềmọ okyǎ pǎ thuổcô. Dố yê thuổcô aklênuô adulổ ừ ma tềmọ hó.

14

Shyếzủ Dố Aryálo Tahe Nuôma Shyếzủ Dố A Mềcwómềkổ Ừ

¹ Thỉ tồkò cyềpryềcyềlỉ yácủ mỗnỉ kuổ. Htuổrò thềzủ nỉbè kuổ lahyǎ ừ shyếzủ dố Thê Sǎsê Byacê dyétắkrǎ yênuô tahe. Shyếzủ nỉkrǎ dố aryálo ừ ma mǎhó hếsodônyǎ cyǎ pẹ ừ ná Cómarya alǎangổ phú prềprồ tôprê nuôhó. ² Mềtêhêrò kayǎ tôprềprề ki hếbè ngốkhókhye dố ừ thêgnêhtwó to yêtahe hênuô, a hếbè ná prềlukayǎ tahenuô mǎto, a hếbè ná Cómarya prê. Ừ thêgnêplồ kuổ lủ tề tôprê~ to. È yỏ hếbè ná Thê Sǎsê Byacê a tềprồtềprya rò a hếbè ngố yêtahenuô acóazǎ akhu-akhyê, ừ thêgnêhtwó kuổ lủ to. ³ Ki myáke klyǎ dố aruô tôbổ hêrò, kayǎ dố a hếsodônyǎ pẹ ừ ná Cómarya alǎangổ tahenuôma, a hếbè ná prềlukayǎ tahe hó, rò a htwỏ tềmềcwỏ dố prềlukayǎ tahe agnê, a dyêhêdyere prềlukayǎ, rò a mềmọhtya khyêthya prềlukayǎ tahe athêplồ. ⁴ Kayǎ dố a hếbè ngốkhókhye yêtahenuô a mềcwỏlyǎ nỉdyê túdủ anê prê. Manárò kayǎ dố a hếsodônyǎ pẹ ừ ná Cómarya alǎangổ tahenuô, a mềcwỏ lõ prềzủtềtề plómuphủ pwỏ~ tôprê. ⁵ Vǎ thềzủ dố thỉ pwỏ~ tôprê ki nỉbè lõ ngốkhókhye ashyếzủ tahe tadúrò vǎ thềzủklồ dố thỉ pwỏ~ tôprê ki hếsodônyǎ pẹ ừ ná Cómarya alǎangổ tahe. Mềtêhêrò kayǎ dố a nỉbè shyếzủ dố a hếsodônyǎ pẹ ừ ná Cómarya alǎangổ phú prềprồ tahenuô, a loduklồ rò a nỉbwínítaryê klồ ná kayǎ dố a nỉbè ngốkhókhye ashyếzủ yêtahe. Manárò kayǎ dố a hếbè ngốkhókhye yêtahe tôprênuô, kayǎ tôprềprề dố a ki hếsohte luổplồ pẹ ừ ná è hếbè ngốkhókhye yê angólasá ki o túma, a nỉbwínítaryê pẹ dố prềzủtềtề plómuphủ tahe agnê prê.

⁶ Phúnuôrò vǎ khỗbỏthyó thỉ, vǎ ki hyǎ hếbè pẹ thỉ ná ngốkhókhye yê kihêrò a ki nỉbwínítaryê dố thỉgnê phútê? Manárò, vǎ ki phyếhyǎnỉ pẹ thỉ tềritềkyǎ dố Cómarya dyêluổ pẹ vǎ tahenuô bèbè, tềthêkhuthêgnê tahenuô bèbè, tềhềprồhềprya one tahenuô bèbè, ná tềithyóithya tahenuô bèbè, kihênuô, a ki htwỏbwíhtwỏtaryê dố thỉgnê pǎ. ⁷ Myá kuổrê lahyǎ tềdòtềuổ a tặmuổtặtề dố a sỏdỏ thềplồ yêtahenuô, kayǎ tôprê ki uổtêlồ, mǎtorò ki a dồti manárò a dồprǎ atalǎ yênuô a ki prǎ rề to kihêrò a thềzủ dồprǎ kryǎ~ phútênuô, a khỗbỏthyó tahe cuổ thêgnêplồcyǎ lủ tềdồprǎ atalǎ prǎrềprǎnỉ yênuô phútê? ⁸ A thyá phúnuôhó, hêkuổrê, klyềphủ tôprê ki thềzủ dyêthêgnê akhỏ tahe ná êthỉ tồ htyásátề hó rò a ki uổprǎhtya pẹ êthỉ kwỏ, manárò a uổ dyêthêgnê ừ yênuô, a ki uổ prǎplồ ryǎ kwỏ to kihêrò

Ûpě tōprê cuô thêgněcyá a tēdyéthěgně ũ yěnuô ná ũ bè htyasátê phútě?
 9 Phúnuôhó nê ki hébè ũ ná ngókhókhye dō ũ thêgně angólasá to yěnuô hérò
 ũ cuô thêgněcyá angólasá phútě? Nê ki hébè phúnuô hérò, a thyáprê ná nê
 hébè lō kyădê nê kélathê prê. 10 Dō hekhu yěnuô, ngókhólũ nuô a o ényacô
 tadúro tôcô ná tôcô nuô angólasá o khódũ atê. 11 Manáro kayă tōprêprê ki
 hébè vă rò vă ki thêgně lũngô to hérò, ênuô a thyákyă hó ná htyěkêruôphú
 tōprê dō văgně hó, rò vănuô, a thyákuôdũ hó htyěkêruôphú tōprê dō êgně
 hóhó. 12 Thĩ ki thêzũ málakô Thé Săšê Byacê dyékră shyězũ yě hénuô,
 nwóphyé lahyă shyězũ dō a ki mę duhtyahtũhtya cwô prêzũetêplômũ
 nuôtahenuô.

13 Phúnuôró kayă dō a héběcyá ngókhókhye yětōprênuô, a tōbê kwĩ
 Cómarya ná a ki dyé lũ tēcýátêdê dō a ki hēsoplô kăkhyě pê khyě ũ ná a
 tēhébè tahe. 14 Mětêhéro, vă ki kwícóbě ná ngókhókhye yě hérò, vă thêplô
 yěnuô a thêgně ná vă kwícóbě Cómarya tadúro vă tanêplô nĩdyé angólasá
 to. 15 Ki héphúnuôró, vă kibè mę phútě? Vă ki kwícóbě phú Thé Săšê
 Byacê zũklyázũklô vă thêplô nuô prê, htũôto vă ki kwícóbě dũ ná ngô dō ũ
 thêgně kuô vă nuôtahe prê. Bí vă irô akhěnuô, vă ki irô phú Thé Săšê Byacê
 zũklyázũklô vă thêplô nuô prê, htũôto vă ki irôdũ ná ngô dō ũ thêgně kuô
 vă nuôtahe prê. 16 Hékuôré, nê ki hébwihétaryě htuthěhtya túprê Cómarya
 ná ngókhókhye yě kihéro, kayă dō a hyăcóbě kuô nê yětahe aklê tōprêprê
 yô thêgně kuô nengô to akhu-akhyě, a krwô hébwihétaryěhtya cyá kuô
 nê Cómarya to. 17 Nê tēkwícóbě htuthěhtya Cómarya yěnuô, aryálă có hó
 tadúro a htwôbwihwtôaryě dō ũgně tôcô~ to.

18 Têhébè ngókhókhye yětahenuô, vă yô héběcyá lōklô ná thĩ akhu-akhyě
 vă hébwihétaryě Cómarya. 19 Manáro dō prêzũetêplômũ akũnuô, vă hébè
 ná ngókhókhye yětahe to. Mětêhéro, phũ~ ná vă hébè ũ ná ngókhókhye yě
 amũ tôthó nuô, vă ithyó prê ũ ná ngô dō ũ thêgněcyá yě nyămũ prê nuô
 aryáklô pă có dō văgně có.

20 Vă khôbôthyó thĩ, tanę lahyă tă phú pacěphú tahe tanę nuô tãmé.
 Manáro túprê tēmũmyáricyá yětôcô nuô prê rò htwôhtya thyá lahyă ná
 pacěphú othê dō a thêgně kuôũ tēmũmyáricyá to nuôtahe ní~. Manáro tē
 dō vă ră pê thĩ yětahenuô, tanę lahyă phú kayăduprê hó tōprê a têtanę nuô.

21 Lisăsěkũ hé,

“Vă ki nõhyă htyěruôkêklôphú tahe ki hyă hébè văkayă tahe ná htyěruôkêk-
 lō angô tahe pă. Vă ki hébè có êthĩ phúnuô pă manáro êthĩ nĩdă vă
 ngô to pă,”* Byacê hé phúnuô.

22 Phúnuô akhu-akhyě, ngókhókhye yětahe nuôma tēmátêdyă dō
 prêzũetêphú tahe agněnuô mătó. Ngókhókhye yětahe nuôma a dyéluô
 ná Cómarya kírê cirya kayă dō a zũenyăe kuôũ to nuôtahe agnê prê.
 Manáro tēhêprô Cómarya alăangô tahenuô a dyéluô ná Cómarya thêplônĩ
 prêzũetêphú tahe prê. Têhêprô one yěnuôma prê dō a zũe kuôũ to tahe
 agněnuô mătó. 23 Hékuôré, thĩ hyă cóbucóbě rólô lũ rò thĩ ki hébè ná
 ngókhókhye yětahe pwô~ tōprê kihěnuô, kayă dō aruô tahe, mătórô kayă

* 14:21 14:21 Isaia 28:11-12

dó a zúekuô hí ù Krístu to tahe ki hyăcóbě tǔkuô thĩ héré èthĩ ki nĩhuônó kuô ngó yětahe tǔphuô~ to kihénuô èthĩ ki hé lahyă thĩ ná kayă tamwĩ pă. ²⁴ Manárò, hékuôré, kayă aruô dó a nĩhuônó kuô ngó yětahe tǔphuô~ to tahe, matorò kayă dó a zúe kuôhĩ Krístu to tahe ki hyăcóbě tǔkuô thĩ héré thĩ ki hépro Cómarya alăangó pwô~ tǔpre hénuô, èthĩ ki thégnělyă nĩdyé lahyă ané ná èthĩ ma prèoraphú tahe pă. Dó thĩ hépro yě akhu-akhyèrò èthĩ ki thézú za lahyă ané pă. ²⁵ Yětǔphuôrò, tẹ dó èthĩ thégněhtwóto dó a théplókũ tahenuô, a ki taněplǔhte pă, rò a ki dăngũlyă cóběhtya Cómarya rò a ki hé, “Cómarya a taryěproprya shyosǔ omăkuô lakǔ ná kayă yětahe hó,” a ki hé lahyă phúnuô pă.

Paulu Ithyóithya Ũ Ná Cóbucóbě Rólũ Ari-akyă

²⁶ Vă khǔbǔthyó thĩ, phúnuôrò bí thĩ hyăcóbě rólũ akhěnuô, thĩ tǔ mę phútě? Tahehenuô a ki irǔ htuthěhtya Cómarya, tahehenuô a ki ithyóithya ù ná Cómarya alăangó, tahehenuô a ki héluǔhte pẹ ù ná Cómarya dyéluǔ lũ tahe, tahehe kuǔke rò a ki hébè ná ngókókhye tahe, tahehe ke rò a ki héplǔhte pẹ ù ngókókhye yětahe angólasá. Thĩ mę lahyă phúyě ma aryá vă. Manárò thĩ mę tětětě~ bẹbẹ nuô, nõ nĩhěnyě, nõ htwǔbwihtwǔtaryě pẹ prè dó a nĩhuǔ tẹ tahe agně nuô. ²⁷ Kayă tǔpreprè ki thézú hébè ná ngókókhye yětahe kihérò, a tǔ hébè éló ná thényě tomaná théthuǔ to. Manárò èthĩ tǔbè hébè tǔpre htuǔ tǔpre. Rò dó èthĩ aklě tǔprenuô, a tǔ thégněplǔ angólasá rò a tǔbè heso kăkhyě plǔ pẹ khyěthya pẹ ù. ²⁸ Manárò, kayă dó a hébè ná ngókókhye yětahenuô, prèhesohtéplǔ luǔ pẹ lũ angólasá ki o tǔpre~ to héré, nõothuôkyă èthĩ dó thĩ prèzúetěplǔmũ akũnuô, rò nõkwícóbě huó nĩdyédũ è ná Cómarya nuôpré.

²⁹ Phúnuôhó, kayă dó a hépro Cómarya alăangó tahenuô, a tǔ hépro prè thényě tomaná théthuǔ prè. Èthĩ hépro yětahe nuôma Cómarya nõhépro má èthĩ ẽ, máto ẽ nuô, kayă dó a okyă tahe tǔbè nĩdă rò taněmyá tătě lahyă èthĩ atěhépro yětahe. ³⁰ Manárò, dó kayă onyănĩdă tẹ aklě tahenuô, kayă tǔpreprè ki nĩbè ngó dó Cómarya o tǔmũmũ kihérò, kayă dó a hépro tẹ nuôtǔpre tǔbè okuókya, kayă yětǔpre bẹ hébè kuǔke. ³¹ Phúnuôhó, thyáphú ù pwô~ tǔpre ki nĩbè kuǔ tětěkhuthégně ná tětětěre agněnuô, lõ~ kayă dó a hépro tẹ tahenuô, a tǔbè hépro tǔpre htuǔ tǔpre. ³² Kayă dó a thézú hépro tẹ tahenuô, a hépro bẹbè, a hépro to bẹbè, a tǔ khǔbécya dyé lahyă ané. ³³ Mětěhéré, bí thĩ hyă cóbucóbě rólũ akhěnuô, thĩ hépro prărúpraté pro lõ lũ tǔphuǔtǔ phúnuô rò Cómarya théplǔ o to. Cómarya thézú dó thĩ ki hé thĩ ki mę lahyă ná aklyáaklǔ tǔpre htuǔ tǔpre phúnuô.

³⁴ Bí prèzúetě plǔmũphú okúokya lũ akhěnuô, èthĩ léklǔ o ná dó prèzúetě plǔmũ akũ yěnuô, prèmò tahe tǔbè othuôokrě. Èthĩ tǔbè hébènyě to. Manárò phú Judaphú tětěyótěthya o nuô, ù tǔbè dyaduzũnyă èthĩ. ³⁵ èthĩ ki thézú thégně tětǔcǔcǔ héré, a bẹ kă sudyă pré avě dó hi. Dó prèzúetěplǔmũ akũnuô, prèmò tǔpreprè ki hébèkuǔ tẹ hénuô a htwǔhtya tẹ thétarě tǔcǔ.

³⁶ Cómarya alăangó a khăshyékħăryă ma a o nyă prétú dó thĩ Corinthia prèzúetěplǔmũ akũ rò a hyă nyă pré ẽ? Matorò a hyă pẹ prétú nyă dó thĩ

yêtahe a o prê ê? ³⁷ Kayă tôprêprê ki tanê nîdyé anê, vă ma prê dô a hépro pè Cómarya a tètèkyă tôprê, matorò vă ma kayă dô a nîbè shyézú dôthudôthé tôkyé tôprê kihêrò vă rã tẹ yêtahenuô Byacè a tẹhêkyă prê nuô a bè thégnê prê. ³⁸ Manárò lõ- vă hé lữ yêtahenuô, a ki bezûbenyă to hêrò bezûbenyă tă è tôprê- tãmé.

³⁹ Mephúnuôrò, vă khöbóthyó thĩ, dyaicũ lahyă thĩ thêplò ná tẹhépro yêtahe. Manárò cuô nõokuô tă kayă dô a hébè ná ngókhókye nuôtahe tãmé. ⁴⁰ Thĩ mẹ ítêtê- bèbè nuô, thĩ tóbè mẹ tătótăbè è rò tóbè cuô ná aklyáaklô.

15

Krístu Thyé Ihtòkăkhyě

¹ Vă khöbóthyó thĩ, khönyărò vă thézú dyé thénêhtyabè khyéthya thĩ ná tètèkrũ ari-akyă dô vă hésodônyă pè htuôhó thĩ rò thĩ nîbè htuôhó rò thĩ dyashyodyasò htyahó thĩ tẹzútènyă dô alo yènuô ari-akyă prê. ² Yènuôma tètèkrũ ari-akyă dô vă hésodônyă pè htuôhó thĩ nuô hó. Thĩ ki zûe rò thĩ ki pũklôma ryă tètèkrũmila ari-akyă yêtôcô hénuôma, thĩ nîbêhó thĩ tèmêlwóhtekă hó. Thĩ ki mẹ phúnuôto hêrò, thĩ tẹzú yêtahe nuôma tẹzú dô a málakô mato.

³ Tètèkyă dô a lodulô ù dô vă nîbè rò vă dyétă dítú pè thĩ yènuôma mánhó, thyáphú pè ki siplé ná təciryă pè tètú yènuôrò, Krístu khyáthyé hó athé hó, lisăsêkũ hé phúnuô. ⁴ Htuôto lisăsêkũ hé pò, ù iluôhtuô Krístu rò thuônyé tonyènuô a ihtòhtwôprê kăkhyě dô tètthyé. ⁵ A htwôprê kăkhyě htuôrò a oluôhtya pè Petru, htuôrò a oluôhtya pè Prêdônyăphú shyéthènyé. ⁶ Htuôrò dôkhyènuô, a oluôhtya pè pò a khöpacé nyăzè tồphuôtuô. Rò kayă dô a myáhtye lữ yêtahenuô, tahehe ma a thyêhtuôhó manárò tahehenuô, a ohtwôprê tuốpă khönyăkhě yènuô a o éklô pã có ná a thyé htuô nuôtahe có. ⁷ Htuôrò a oluôhtya pèhtuô Jakomo rò a cuô oluôhtya pèke lõ- Prêdônyăphú nuôtahe. ⁸ Dôkhyêlô rò a oluôhtya pè kuôke vă dô athyaná pacêphú dô a o bắlê kuôũ to yêtôprê.

⁹ Dô Prêdônyăphú lõ- plĩ aklènuô, vă ma kayă dô akòabè kuôũ phú Prêdônyăphú dô aruô nuôtahe taki- to tôprê hó, mètêhêrò bí vă zûe tyahí Jesũ Krístu to akhènuô, vă męcýmęcũ kayă dô a zûe Jesũ Krístu tahe akhu-akhyě, ù ki é kuô vă ná Prêdônyăphú tôprêprènuô- a kòcó taki- to. ¹⁰ Manárò, dô Byacè abwíataryé akhu-akhyě, khönyărò vă htwôhtyahó Prêdônyăphú tôprêhó. Tẹbwítètaryé dô Cómarya dyétă vă yènuô a kyădê to. Mètêhêrò vă yácú htóhèhtôre mẹ klô có ná Prêdônyăphú dô aruô tahe có. Vă mębé phúyè nuôma văhêvãre nĩdũ mato. Cómarya abwíataryé mẹ tồkuô ná vă akhu-akhyě, vă mębé phúyè nuôprê. ¹¹ Phúnuôrò, vă hésodônyă pè thĩ yêtahenuô bèbè, èthĩ hésodônyă pè thĩ tahenuô bèbè, thĩ zûe thyálo hó lữ phúnuô hó.

Pè Ihtò Htwôprêkă Dố Tètthyé

12 Pê hêsodônyã htuô pë hó thì ná Krístu ihtòhtwöprë kạkhyë dố tệthyë tadúro dố thìklê tahehenuô, “Kayã thyë htuôhó tôkuôro a ihtòhtwöprë kạkhyëcyã pã takhyã~ to,” a cuôhé lahyã phúnuôma mẹtê? 13 Phú thì hénuô a ki málakô hérò, Krístunuô, a thyë ihtòhtwöprë kạkhyë to, angôlasá hyã phúnuô hõnuô. 14 Krístu ki thyë ihtòkạkhyë málakô to kihérò, pë hêsodônyã pë thì yënuôma a nỉbwínítaryë to. Thì zűe nuô~ ma a nỉbwínítaryë toto. 15 Túyënuô mato, thì hé ná kayã thyëhtuônuô a htwöprë kạkhyë cyápato yënuô a ki málakô hérò, a tặ ná thì hé hó ná Cómarya mẹtwöprë kạkhyë khyëthyá Krístu mato phúnuô hõnuô. A ki málakô phúnuô hérò, pë ma kayã dố a cuô dônýã lahôlahya pëlô hó ù ná Cómarya ari-akyã tahe hó, mẹtêhéro pë yô hêsodônyã pë ù ná Cómarya mẹtwöprë kạkhyë khyëthyá hó Krístu phúnuô nuô~. Manárò thì hé yëtahe nuôma atô tôcô~ to. 16 Kayã thyë tahe ki ihtòhtwöprë kạkhyë to kihérò, Krístu nuô~ ma Cómarya mẹt ihtòhtwöprë kạkhyë lủ dố tệthyë mato to. 17 Krístu ki thyë ihtòkạkhyë dố tệthyë to kihérò, thì zűe Krístu nuô a kyädê lỏ hó. Htuôto tệthú tahe còklòma pãprë thì prë, a plwỏkyã hí thì to. 18 Thì héyë a ki tồ hérò, kayã dố a zűe Krístu rò a thyë htuôhó tahenuô, a tuôlỏ hó dố tẹpyétèkyã hó. 19 Pë dố a zűe Krístu rò a ohtwöprë pã khỏnyáyë tahenuô, pë zűe Krístu rò pë ki myásủ prétú yëtòhtủ agnë prë, pë myásủ dố a ki mẹtwóhtekạ pë shyé~ nopã tồhtủ agnënuô a ki oto hérò, dố hekhu yënuô, tồ thézòlỏ ná kayã phú pë yëtahe nuôma a o pã to hó.

20 Manárò, Krístu thyë ihtòkạkhyë yënuôma a málakô cồ. Dố è thyë ihtòkạkhyë rêlỏ ù dố tệthyë akhu-akhyë, a dyéluô thégñë tặtặ pë cồ hó pë ná kayã dố a thyë talwỏ htuôhó tahenuô, a ki ihtòhtwöprë kạkhyë lỏkhyë dố tệthyë pã. 21 Dố kayã tôprèprë mánhó pë Adam mẹtèthủ akhu-akhyëro, prèlu hekhu phú pwỏ~ tôprë bè thyë lỏ. Phúnuôhó, dố kayã tôprèprë mánhó Jesủ yë mẹt tề akhu-akhyëro, lỏ~ kayã thyë tahe ki ihtòhtwöprë kạkhyë lỏ khyëthyá dố tệthyë pã. 22 Prèlukayã pwỏ~ tôprë aklwĩalyã tặ kalya dítú dố pë Adam a o akhu-akhyë, kayã pwỏ~ tôprë bè thyë lỏ prë. Phúnuôhó, kayã dố a htwỏ hó tôcô~ tuô ná Krístu tahenuô, Krístu ki mẹtwöprë kạkhyë lủ pã. 23 Manárò tềihtòhtwöprë kạkhyë yënuô a ki htwỏhtya tôcô htuô tôcô pã. Pë pwỏ~ tôprë tồbè opỏ tuốdố mỏnyë tồ ihtò nuôtỏnyë pã. Byacè Jesủ ihtò htwöprë rêlỏ pã. Htuôro shyé~ Byacè Jesủ Krístu hyãlyã khyëthyá pã nuô a ki mẹt ihtòhtwöprë kạkhyë kayã dố a zűe lủ nuôtahe pã. 24 Htuôpãro, hekhu ki tadúkyã pã. Bínuôkhể pã, Krístu ki mẹpékyã lỏlỏ~ prèpỏtề tahe, tệtaryëpropryã tahe ná tệtaryëshyosỏ nuôtahe pã. Rò a ki dyétặkyã htyékéyë dố Phê Cómarya a takhukủ pã. 25 Mẹtêhéro Krístu bè pỏ tuố tề shyé~ Cómarya mẹpé lỏlỏtakli htuôlỏhó prë dố a thèhte Krístu yëtahenuô, rò a dyatặ lỏ hó èthỉ dố Krístu a khãduôlẻ hó pã. 26 Tëshyotèsỏ dố khyêlỏ ù tôcô dố Cómarya ki bè mẹpékyã è nuôma mánhó tệthyë yënuô hó. 27 “Cómarya ki dyatặ lỏ tẹpwỏ~ tôcô dố akhãduôlẻ pã,”* lisásẻkủ héphúnuô. Manárò ngỏ yëtỏmủnuô ma, a thézủ hé ná Cómarya o dố Krístu a taryëpropryã shyosỏ alẻ phúnuô mato, mẹtêhéro,

* 15:27 15:27 Li Htuthéhtya 8:6

prê dô a nôpô Jesũ Krĩstu ma Còmarya prê. ²⁸ Thyáphú Còmarya ki pố lốlătakli tẹpwỏ- tôcô agnenuô, shyé- Jesũ Krĩstu pố hó tẻlỏ- plĩ pả akhenuô, a ki nĩdả a Phẻ Còmarya dô a nôpô lủ yẻtỏprẻ angố pả.

²⁹ Vả thẻzủ hé pẻ pố thỉ tôcô. Kayả thyẻhtuỏ tahenuô a ki htwỏprẻ kạkhyẻ pảto hó kihẻrò kayả tahehe cuỏ plwỏ pẻ tuỏ htyẻ dô kayả thyẻ tahe agnẻ rỏ a nủbwĩnítaryẻ dô ẻthỉgnẻ phứtẻ? Kayả thyẻhtuỏỏ hó tahenuô, a ki htwỏprẻ kạkhyẻ cyả pảto hó kihẻrò, kayả nuỏtahe cuỏ plwỏ pẻ tuỏ ẻthỉ htyẻ metẻ? ³⁰ Pẻ kuỏkelẻ-, kayả thyẻhtuỏỏ hó tahe ki ihtỏhtwỏprẻ kạkhyẻ pảto kihẻrò, pẻ cuỏ khyả tuỏ tẻcyẻtẻcủ yẻtahe pwỏ- tỏnyẻ metẻ? ³¹ Vả khỏbỏthyỏ thỉ-, vả myảhtyebẻ ná tẻthyẻ pwỏ- tỏnyẻ cỏ. Dỏ thỉ zủe Byacẻ Jesũ Krĩstu akhuakhyẻ, thỉ mẻthẻkrủ nyacỏ vả nuỏma Còmarya thẻgnẻ prẻ. Htuỏto, vả khyábẻ nyacỏ tẻcyẻtẻcủ nuỏma Còmarya thẻgnẻ kuỏdủ prẻ. ³² Bĩ vỉ Epheso akủ yẻnuô, vả khyábẻ nyacỏ tẻcyẻtẻcủ cỏ, mẻtẻhẻrỏ kayả dô a thẻhtethẻhả vả tahenuô a thẻzủ e vảzye nuỏma a thyácónả tẻmỉtẻmyả tahenuô cỏ. Phủnuỏrỏ, vả ki zủe ná kayả thyẻhtuỏ tahe ki htwỏprẻ kạkhyẻ pảto kihẻrỏ, vả cuỏ khyảthẻplỏhtủ, khyácỷkhyácủ katẻ- yẻ metẻ? Ki ủ thyẻ ihtỏkạkhyẻ pả to kihẻrỏ, aryảlỏ ma pẻ ki mẻmỏmẻphwỉ pẻnẻ rỏ pẻ ki hé kuỏ phủ ủ héo ngỏ tỏmủ,

“Parỏpả ma pẻ thyẻ hó pả ẻ-, rỏ pẻepẻỏ pỏ-, mẻmỏmẻphwỉ nĩdyẻ lahyả pẻnẻ pỏ-.”* Ngỏ dỏnyả o phủnuỏ.

³³ Zủe tả kayả dô a hé phủnuỏ tahe tẻmẻ. Phủ ủ hé, “Thỉ ki bỏthyỏ thỉ khỏbỏthyỏ dô a mẻ tẻmủmyảricyả tahe rỏ a tẻnẻ tẻmủmyảricyả tahenuô, a ki rẻnỉ thỉ pả rỏ thỉ ki htwỏhtya thyákuỏ kayả mủmyảricyả phủ ẻthỉ nuỏ pả.” ³⁴ Tẻnẻ tẻtỏtẻbẻ khyẻthyả lahyả thỉ thẻplỏ rỏ vỉkyả kyả thỉ mẻtẻthủ nuỏ tahe. Mẻtẻhẻrỏ dô thỉklẻ tahehenuỏ tuỏkhỏnyả a thẻgnẻ tẻtẻ kuỏ hí ủ Còmarya ari-akyả to. Tẻỏhtwỏhtya phủyẻ nuỏma thỉ tỏkỏ thẻtarẻ nyacỏ.

Pẻ Thyẻ Ihtỏkạkhyẻ Pả Nuỏ Pẻ Nẻklỏyẻ A Kỉ Thyả Phứtẻ Pả

³⁵ Hẻkuỏrẻ, kayả tỏprẻprẻ ki sudyả, “Kayả thyẻhtuỏnuỏ, a cuỏ htwỏprẻ kạkhyẻ cyả phứtẻ? A ki htwỏprẻ kạkhyẻ hẻrỏ, anẻklỏ yẻ a ki htwỏhtya nẻklỏ phứtẻ tôcỏtẻ pả?” A ki sudyả phủnuỏ pả. ³⁶ Kayả olỏ thỉ- thỉ iluỏtả tẻklwỉ nuỏ, a ki phỏkrỏthỏrẻ to hẻrỏ a phẻhtya cyỏto. ³⁷ Buỏkủlả plỏ bẻbẻ, tẻklwỉ ỉtẻtẻ- bẻbẻ, amỏ dô a kỉrẻ phẻhtya yẻ pả nuỏ a zỏzỏzỏkỉ ki thyánả tẻklwỉ aplỏ yẻnuỏ pả mỏto. ³⁸ Tẻklwỉ tôcỏ ná tôcỏ nuỏ a tỏbẻ plỏhte mẻ phứtẻ nuỏ, Còmarya tari one htuỏlỏdủ hó cú athẻplỏ thẻzủ mẻnuỏ hó. Tẻklwỉ tôcỏ ná tôcỏ nuỏ, amỏ tỏbẻ mẻkhỏdủ phứtẻ nuỏ, Còmarya tari one lỏ htuỏỏ hó phủ a thẻzủ mẻnuỏ hó. ³⁹ Phủnuỏỏỏ, Còmarya byỏtẻ thẻhtwỏprẻ tahe anẻklỏ phỏzyẻ tôcỏ ná tôcỏ nuỏ a thyảlủ to. Kayả tahe anẻklỏ phỏzyẻ bẻbẻ, tẻphứtẻlyẻ tahe anẻklỏ phỏzyẻ bẻbẻ, htuỏ tahe anẻklỏ phỏzyẻ bẻbẻ, tẻ tahe anẻklỏ phỏzyẻ bẻbẻ, tôcỏ ná tôcỏ nuỏ a khỏlủ. ⁴⁰ Phủnuỏrỏ nẻklỏphỏzyẻ dô mỏkhu agnẻnuỏ a khỏdủ, dô hekhu agnẻnuỏ a khỏdủ. Mỏkhu anẻklỏ phỏzyẻ a tẻtwỏtẻryả yẻnuỏ atwỏ khỏdủ tỏmyẻ, hekhunẻkhu anẻklỏ phỏzyẻ a tẻtwỏtẻryả yẻnuỏ atwỏ khỏdủ tôcỏ. ⁴¹ Tamỏ a tẻtwỏtẻryả bẻbẻ, lẻ a

* 15:32 15:32 Isaia 22:13

tètwtòtèryá bèbè, sè a tètwtòtèryá bèbè, tòcò ná tòcò nuô, atwò khódù lǔ. Sè tòmè ná tòmè a tètwtò prè nuô a khódù lǔ.

⁴² Phúnuôhó shyé~ ù thyé ihtòkạ pǎ tònýènuô, pènèklò yě a khódù ná pènèklò khõnyá yènuô pǎ. Kayá thyé tòprè anèklò nuô a ki thõkyá pǎ tadúro shyé~ a thyéihtòkạ pǎ tònýènuô, anèklò yènuô a thyécýá pǎto hó, a thõcyá pǎto hó. ⁴³ Bí kayá tòprè ohtwõprè pǎ akhènuô, anèklò pházyeyě a dyéhtwõhtya lǔ tètthèplòpyé ná tètthècèrecè tahe prè. Manàro shyé~ a thyé ihtòkạkhyě pǎ tònýènuô, anèklò pházyeyě a ki lǒbǎ ná tètłitètakhè ná tètaryëshyosò pǎ. ⁴⁴ Pè hekhunèkhu anèklò yènuô, ù ki iluó tǎkyá è pǎ. Manàro shyé~ pè thyé ihtòkạkhyě hó pǎ nuô pè ki nǐbè khódù nèklò athè dǒ a ki ohtwõprè bécýá dǒ mókhu rò a ki thyécýá pǎto yènuô pǎ.

Phú pè o ná nèklò dǒ a ohtwõprè bécýá dǒ hekhu yènuô, pè ki o ná nèklò dǒ a ohtwõprè bécýá dǒ mókhu nuô pǎpǎ. ⁴⁵ “Prèlukayá aréłó tòprè dǒ ù é lǔ ná Adam yènuô Còmarya dyé lǔ thèhtwõprè,”* lisàsèkù héphúnuô. Manàro Jesù Krístu dǒ ù é lǔ ná Adam dǒ khyèłó yètòprènuô, a dyétǎ dítú hó prèlukayá tahe a tètòhtwõprè athè ná Thè Sǎsè Byacè hó. ⁴⁶ Pènèklò dǒ a thyécýá yènuô a hyǎ rékłó, htuòrò pè thèhtwõprè anèklò yènuô a hyǎno dǒ khyè prè. ⁴⁷ Prèlukayá Adam aréłó tòprènuô, ù byá lǔ ná hemù prè. Manàro Jesù Krístu dǒ ù é lǔ ná Adam nyèprè tòprè yètòprènuô a o có dǒ mókhu hyǎlyá. ⁴⁸ Prèlukayá lǒ~ plǐ nuô a o ná anèklò dǒ athyaná prèlukayá aréłó dǒ ù byátǎ lǔ ná hemù nuô tòprè hó. Manàro kayá dǒ a krwõ Jesù Krístu akhyě tahenuô, shyé~ mókhu pǎ, anèklò ki thyáná kayá o dǒ mókhu hyǎlyá nuôtòprè pǎ. ⁴⁹ Pè pwõ~ tòprè pè o ná pènèklò dǒ athyaná Adam anèklò nuô. Manàro dǒ khyè pǎ pènèklò yènuô a ki thyáná Krístu dǒ a hyǎlyá dǒ mókhu yènuô tòprè anèklò pǎ.

⁵⁰ Khõbóthyó thǐ~, khõnyáyě vǎ thézù hé pè thǐ ná pènèklò pházye dǒ a o ná thwi ná htyé yènuô a cuõnuó ohtwõprècyá dǒ Còmarya ahtyéakékù to. Mètèhèrò pènèklò dǒ athõapyékyá cyá tacúprè yènuô, a ohtwõprè khyǎnyèbè tacúprè to. ⁵¹ Khõnyáyě vǎ thézù hé pè thǐ tèt dǒ ù thègnè híto nuòtahe. Pè ki thyé lǒ pwõ~ tòprè pǎnuô mǎto. Manàro pènèklò yènuô a ki htulya taplekyá lǒ pwõ~ tòprè pǎ. ⁵² Shyé~ a htwõhtya hó pǎnuô, apyǎ nyacó pǎ, a ki pryǎklò pǎ có ná pè bòklé pèmèthè nuô pǎ có. Mõnyèdókhyě tadúhó pǎ tònýènuô, pè ki nǐhuó kwõ prǎhtya pǎ. Bí kwõ prǎhtya akhènuô, thyáphú kayá dǒ a thyé tahe ki htwõprè kạkhyě lahyá tacúprè pǎ agnènuòrò, èthǐ ihtòkạ dǒ tètthyé pǎ. Manàro kayá dǒ a ohtwõprè tuõpǎ bínuôtònýe pǎ tahenuô, anèklò tahe ki htulya taple kaló pǎ. ⁵³ Pènèklò dǒ a thõpyécýá yènuô, a bè htulya taplekyá ná nèklò dǒ a thõpyécýáto yènuô pǎ. Pènèklò dǒ a thyécýá yènuô, a bè htulya taplekyá ná nèklò dǒ a thyécýáto yènuô pǎ. ⁵⁴ Shyé~ pènèklò htulya taplekyá hó ná nèklò dǒ a thyécýáto yě pǎ akhènuô, a ki lǒhtyabǎhtya thyáná lisàsèkù hé, “Tètthyé lacúkyá hó, ù mepè plúlǎ hó lǔ hó.”*

55 “Kõ- tètthÿ, nè mepécÿá pã ù to. Nè takuõtabě ashyo-asò dõ a ki mepÿamesě ù tahenuô a otõ bítě?”*

56 Tètthÿ a taryěshyosõ dõ a ki mepÿamesě ù nuôma a nĩbè dõ tètthùtèora alo rò tètthùtèora a taryěshyosõ yěnuôma a nĩbè dõ tètthÿótètthÿa alo prě.

57 Manárò pè hébwíhétaryě Cómarya kanõ- to, dõ Byacè Jesũ Krístu mepé htuõhõ tẽ dõ pègně akhu-akhyě, Cómarya dyé hõ pè tèmepé tètthù a taryěshyosõ ná tètthÿ a taryěshyosõ yětahe hõ.

58 Phúnuôrò, vã khõbõthyó thĩ, khõnyàrò ihtò tanyãryá lahyã rò oklõsõma lahyã dõ thĩ tètthù akũnuô ní-. Mẽ shyoshyo lahyã Cómarya atèmẽ pwõ- tõphuõ ní-, mètèhèrò thĩ mẽ Byacè atèmẽ nuô a kyädě dõ thĩgně to.

16

Ihtuô Tèmëlũmetyã Dõ Cómarya Akayã Tahe agně

¹ Khõnyãyě, vã thézũ hé thĩ ná thĩ ihtuõplõ rũ tèmëlũ dõ thĩ ki męcwó ná prězũtèphú dõ a soryasõphá rò a o dõ Judakékũ nuõtahe ari-akyã. Vã thézũ hé thĩ ná krwõmekuõ phú vã hékyã Galasia prězũtè plómuphú nuõtahe bèmẽ nuô. ² Pwõ- phuõphuõ bí Mõnyěduô* bè hõ nuô, thĩ tõprè ná tõprè tõ dya oplõkyãkhó thĩ rũ nuõ tõklé ná tõklé akũ nuô. Thĩ ki dya oplõ tõ lõ lũ phúnuô hérò shyé- vã hyãtuõhõ akhẽpãnuô, thĩ locuõ lũ ihtuõplõ pãto hõ. ³ Shyé- vã hyãtuõ pã nuô, thĩ tõkò nwõhtya kayã tahe dõ a ki bè cuõthũ pẽ ù rũ dõ vĩ Jerusalem pã. Rò thyáphú kayã dõ a ki phyésũ rũyě pã tahe ki thègně ná ù dyé rũ yěnuô ná tètthÿkyã ítè agnẽnuô, vã ki rãcuõnĩ pẽ prèphyésũ rũ nuõtahe li tõba pã, rò vã nõphyecuõnĩ ná èthĩ pã. ⁴ Bínuõkhẽ pã, vã lo tõ cuõ tõkuõná èthĩ pã kihèrò èthĩ ki cuõrõkuõ ná vã pãma anĩ prèprẽ.

Paulu A Tètaze-one

⁵ Vã lo cuõnuõrẽ dõ Macedoniaké akhu-akhyě, shyé- vã cuõnuõ htuõhõ dõ Macedoniaké pã nuô, vã ki hyã dítũ dõ thĩ o pã. ⁶ Vã ki hyã olẽ nyẽ kuõ thĩ taki pã kõle. Taryã- ma vã oplũ talwó kuõ thĩ ná kèrõkhẽ yě pã kõle. Htuõpãrò, vã ki cuõ plehyã põ klyá pã. Rò vã ki cuõ plehyã põ klyá bítě- tõpho pãnuô bèbè, vã myásũ ná thĩ ki męcwõbè vã prě. ⁷ Hyã olẽ prè taplõphú rò vã thézũ hyã olẽ to. Byacè ki thèplò hérò, vã thézũ hyã olẽ nyẽ kuõ thĩ taki. ⁸ Vã ki cuõ o bí vĩ Epheso akũ nuô pã rò vã ki o tuõdõ pwẽ dõ ù é ná Pentecosto htuõ nuô pã. ⁹ Kayã dõ a thèhtethěhã vã tahenuô a o ényacó tadúró vã cuõ o bí vĩ Epheso akũ yěnuô a nguduprĩdu nyacó dõ vãgně có, mètèhèrò kayã dõ a thézũ nĩhuõ Cómarya alãangõ tahenuô a o é nyapãcó.

¹⁰ Shyé- Timothy hyã tõkuõ thĩ pã akhẽnuô, myákhwè ryá è ní-, mètèhèrò è ma Byacè a prèmètèphú tõprè dõ a thyákuõdũ ná vã yěnuô hõ. ¹¹ Thĩ bè tanẽ patínĩ lũ tõprè- to. Thyáphú a ki kãtuõbè khyě dõ vã o, htuõto thyáphú a ki cuõ plehyã mòmõ ryãryá põ klyá dõ nyẽ tõkyě agnẽnuô, thĩ bè męcwó lũ, mètèhèrò vã opõmyásũ è ná akhõ puõvyã Krístuphú dõ aruô tahe ki kãtuõ rólõ lũ dõ vã o.

* 15:55 15:55 Hosea 13:14 * 16:2 16:2 Judaphú a Mõnyěduô ma mõkatõ. Byacè thyěihtõkã amõnyẽ ma mõkatõ htuõ nuõtõnyẽ

¹² Apollo ma pè puõvyá Krístuphú tôprè. È kuõke rò vã nõshyo nyacó lủ dố a ki cuõolẽ kuõ thỉ rò a ki krwõcuõkuõ ná pè puõvyá Krístuphú dố a cuõolẽ kuõ thỉ nuõtahe tadúrò a hé ná khõnyárò a thézũ cuõolẽ hí to, shyẽ-ashuõkhẽ o pã rò a cuõolẽ kuõ no thỉ pã a hé phúnuô.

Tèhèbè Dókhyẽlõ Tahe

¹³ Vã puõvyá thỉ~, othãklyã lahyã thĩnẽ pwõ~ tôphuõ ní~, ihtò tanyãma lahyã dố thỉ tẻzũe Krístu yẽ akũnuô ní~, dya khũhã kuõ lahyã thỉ thẻplò ní~, dyashyodyasò lahyã thỉ thẻplò dố tẻzũ akũnuô ní~. ¹⁴ Thỉ mẹ tẻtẻtẻ~ bèbè, mọnỉ ù rò mẹ lahyã ní~.

¹⁵ Stephana ná a hiphúphyãphú ari-akyã nuõma thỉ thẻgnẽ lỏdũ hó. Dố Akaia kẻkũ nuõma, prẻ dố a zũenyãe ka rẻlõ ù Krístu ma èthỉ nuõtahe hó. Rò èthỉ mẻcwỏ Cỏmarya akayã nuõtahe pwõ~ tôphuõ cỏ. ¹⁶ Vã puõvyá thỉ~, vã kwithẻzỏ thỉ~, kayã dố a htwỏ khuklỏkhuklyã thyaná Stephana ná akhỏ prẻmẻtỏ lủ tẻ tahe hé thỉ rò nỉdã lahyã èthỉ nuõtahe angỏ ní~. ¹⁷ Thỉkhỏ dỏkũphú Stephana, Fortunato ná Akaicu tahe hyãtuỏ rò vã thẻkrũ nyacó. Thỉ oye rò thỉ hyã myãhtyebẻ vã to tadúrò khõnyãyẻ èthỉ hyã myãhtye hẻmọhẻyãbẻ vã akhu-akhyẻ, a thyáhỏ ná thỉ hyã myãhtyesũ hẻmọhẻyã vã hó. ¹⁸ Phú èthỉ mẹ thẻkrũthẻlỏ thỉ nuô, èthỉ mẹ thẻkrũthẻlỏ nyacỏ vã. Rò dyaduzũnyã lahyã kayã phúnuô tahe ní~.

¹⁹ Prẻzũetẻ plỏmụphú dố a o dố Asia kẻkũ yẻtahe thũhyã pẻ thỉ atẻhẻmọhẻyã tahe. Aquila ná amẻ Priscilla ná prẻzũetẻ plỏmụphú dố a hyãcỏbẻ dố lủhi tahe thũhyã pẻkuõ thỉ èthỉ atẻ hẻmọhẻyã dố Krístu akũ. ²⁰ Pẻ puõvyá Krístuphú dố a o bẻyẻ lỏ~ plỉ tahenuô bèbẻ, a thũhyã pẻkuõ thỉ atẻ hẻmọhẻyã tahe. Thỉ o lahyã bẻnuô tahe bèbẻ, hẻmọhẻyã nỉdyẻ lủ tôprẻ ná tôprẻ rò dyẻluỏ lahyã thỉ tẻmọnỉ lủ tôprẻ ná tôprẻ nuô ní~.

²¹ Vã mặhỏ Paulu yẻ, vã rảcuỏ pẻ thỉ litỏklỏ ná vãnẻ nỉdũ cỏ. Vã rảcuỏ pẻ thỉ rò vã hé phúyẻ, “Hẻmọhẻyã thỉ pwõ~ tôprẻ,” vã rả phúnuô.

²² Ủpẻpẻ~ bèbẻ, dố a mọnỉ Byacẻ to nuô, tẻisỏhã ki bẻdũ lủ ní~. “Maranátha” Kỏ~ pẻ Byacẻ~! Hyãmỏ ní~.

²³ Byacẻ Jesũ abwiataryẻ ki o kuỏdũ ná thỉ ní~.

²⁴ Lỏ~ kayã dố a zũe Krístu rò a htwỏhỏ tỏcỏ~ tuỏ ná lủ tahenuô, vã tẻmỏ ki okuỏdũ ná èthỉ ní~.

Corinthia Nyëba Tôba Second Corinthians Tèhébé Rë Dô Nyë

Bí Paulu bóthyóbólă ná Corinthia prëzûetë plómuphú rò, apyá nyacó dô lûgnë akhënuô, a răcuô Li Corinthia nyëba tôba yë dô Corinthia prëzûetë plómuphú tahe a o. Corinthiaphú aklë tahehenuô, a hétakhwótakë, pacyëcyë pacyécû nyacó Paulu, manarò Paulu dyëluô ná a thëzû okrûklë ná èthi, rò bí tètëkrûklë o khyëthyá hõ akhënuô, a thëkrû kanó~ to a hësoluô pë èthi phúnuô.

Bí Paulu ră liyëtôba dô akhăshyë khënuô, a rădônyără ná a tètôthyóbólă ná Corinthia prëzûetë plómuphú tahe, rò a hësoplõ pë èthi ná mamëtërò a hé kăkhyësû sõtaklõ có kayă o bí prëzûetëplómû kû, dô a hétakhwótakë pacyëcyë pacyécû nyacó lû nuôtahe, htuôto bí a hé kăkhyësû kayă nuôtahe phúnuô akhë èthi ză nîdû lahyă khyëthyá anë rò a okrûoklë kăkhyë khyëthyá ná ù akhënuô, a thëkrû nyacó a héplõ pë èthi phúnuô. Htuôrò a kwithëzònî Corinthia prëzûetë plómuphú tahe ki dyë pëkuô Krístuphú soryaşõphá dô a o dô Judakë nuôtahe tèmëlû. Lisăsë Amădu okyă dô khyë yëtahenuô, Paulu răluô pò ná dô Corinthia prëzûetëplómû akûnuô, kayă o nyëthuõprë rò a hé lahyă Paulu, Paulu ma Prëdônyăphú a málakõ tôprë máto, èthi ma a málakõ có a hé lahyă phúnuô rò Paulu héplõ kăkhyësû èthi ná è ma Prëdônyăphú tôprë málakõ, phúnuô.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé rë dô nyë 1:1-11

Paulu ná Corinthia prëzûetë plómuphú tahe 1:12-7:16

Mëlümetyă Krístuphú odõ Judakë tahe 8:1-9:15

Paulu héplõ kăkhyësû ù ná è nîbèhõ tètaryëshyosõ

Dõ a bè htwo Prëdônyăphú tôprë 10:1-13:10

Tèhébé tadûkyă dô khyë 13:11-13

Paulu A Tèhémohéryá

¹ Vă ma Paulu. Cómarya thëplõ tódûhõ dô a ki nwóhtyahó vă ná Byacè Jesû Krístu a Prëdônyăphú tôprë hó. Vă ná pë puõvyă Timothy răcuõpë liyë dô thî vî Corinthiaphú dô a zûe Cómarya tahe a o. Htuôto pë răcuõtõ pëkuõdû kayă dô a zûe Cómarya dô a o dô Akaia kékû nuôtahe a o.

² Pë Phë Cómarya ná Byacè Jesû Krístu ki dyëtădû thî tètëwítëaryë ná tètëkacûkabé ní~.

Paulu Hébwihétaryë Htuthëtya Cómarya

³ Pë ki hébwihétaryë htuthëtya rôlû pë Byacè Jesû Krístu a Phë Cómarya yë pó~. È ma phë dô a thëzõ ù tôprë, rò lõ~ tèmëmõ tèmëcwõ tahe nuôma a o dô lûo hyă prë. ⁴ Bí pë myáhtye sítôbè ná tëpyătësë lõ~ plî tahe akhënuô, è mëmõ mëcwõ pë. Dõ è mëmõ mëcwõ pë phúyë akhu-akhyë, pë mëmõ mëcwóbë pë kuõ ùruô dô a myáhtye sítôbè ná tëpyătësë pwõmyëpwõcõ

tahe. Tëmëmọ mecwọ dǒ pẹ mēmọ mecwọ ù yětahe nuôma, a thyápré ná Cómarya mēmọ mecwọ pẹ nuôtahe pré. ⁵ Dǒ Krístu akhu-akhyèrò pẹ khyábè ényacó tẹcyětècù, manárò dǒ Jesù Krístu akhu-akhyèrò Cómarya mēmọ mecwọ ékuǒ nyacó pẹ. ⁶ Thyáphú thǐ ki nǐbè tëmëmọ mecwọ ná thétwǒprè tacúprè agnènuô, Cómarya nõkhyábè pẹ tẹpyátèsě phúyènuô pré. Rò thyáphú thǐ ki nǐbèkuǒ tëmëmọ mecwọ agnènuô, Cómarya mēmọ mecwọ hó pẹ. Pẹ tëmëmọ mecwọ thǐ yènuô, a dyéhtwǒhtya hó thǐ tẹkhyáthéplòhtǔ thyáhóná pẹ khyábè htuǒhó nuôtahe hó. ⁷ Phúnuô akhu-akhyè, pẹ zǔenǐ nyacó thǐ, metèhèrò bí thǐ khyábè thyákuǒ tẹcyětècù phú pẹ khyábè tahe akhènuô, Cómarya ki mēmọ mecwọ kuǒ thǐ phú a mēmọ mecwọ hó pẹ yènuô pǎ.

⁸ Puǒvyá thǐ, pẹ thézǔ dyé thégñèluǒ pẹkuǒ thǐ ná bí pẹ o dǒ Asia ké dukǔ akhènuô, pẹ khyábè nyacó tẹcyětècù tahe ari-akya. Tẹcyětècù dǒ pẹ khyábè yènuô, acyěacù talwósúlǔ có akhu-akhyè pẹ thyécóhó pǎkǒ- pẹ tanẹ có phúnuô. ⁹ Rò pẹ dya ná pẹ thyè có hó mametèrò pẹ bècuǒ khyácýèkhyácù tuǒ phúyè metèhèrò, thyáphú pẹ ki zǔelya nǐdyé tǎ pènè tǎmé, rò pẹ ki zǔe prétú Cómarya dǒ a mẹ htwǒprèkǎ ù dǒ tẹthyè yènuô tǒprè agnènuô, pẹ bè khyábènyǎ tẹ phúyè pré. ¹⁰ Rò Cómarya mǐlwóhtekǎ hó pẹ dǒ tẹthyè a tètāròthé thèisè dǒ adu-azǎ akǔ yènuô hó. Pẹ zǔenǐ ná Cómarya klyá mǐlwóhtekǎ plehyǎ tadǔpọ nyǎ pẹ pré. ¹¹ Thyáphú Cómarya ki mǐlwóhtekǎ pẹ ná tẹphúyè tahe agnènuô, pẹ lo dǒ thǐ ki mecwọkuǒ pẹ ná thǐ tẹkwícòbè. Thyáphú kayǎ éprè ki htuthé hébwihétaryèhtya Cómarya pǎ agnènuô, Cómarya ki nǐdǎ thǐ tẹkwícòbè tahe pǎ rò a ki mǐlwóhtekǎ pẹ dǒ tẹthyè ná abwǐdu ataryèhtǔ pǎ.

Paulu Htulya Khókyǎ Atẹ Taritaryǎ

¹² Mametèrò pẹ hébèhtyalǒ bú pèngó hérò, dǒ pẹ théplòkǔyè pẹ thégñé tǎtẹ ná pẹ mǐthúmeplá, pẹ héthúhéphyenó ù tǒprè- to, htuǒto pẹ dya cócúprè pẹ théplòthuǒhtyè dǒ thǐkhu pré. Pẹ mǐphúyè nuôma mǎ dǒ Cómarya abwǐataryè a tẹpròtèprya akhu-akhyè pré, mǎdǒ prèlu hekhuphú a tẹthítèphé akhu-akhyè nuô mǎto. ¹³ Pẹ rǎcuǒ pẹ thǐ li tahenuôma, pẹ hé córané có thǐ có, pẹ dóuódóbí angólasá tǒcǒ- to. ¹⁴ Khǒnyǎrò thǐ thégñèplǒ pwǒ lǒ hí pèripèkyǎ to, manárò dǒkhyèpǎnuô pẹ myásǔ ná thǐ ki thégñèplǒ lǒlǎtakli lǒ có pèripèkyǎ pǎ. Phúnuòrò, bí Byacè Jesù hyǎkhyèthyá pǎ tǒnyènuô, dǒ pèkhupèkhyè rò thǐ ki thékrǔthélǒ phú pẹ thékrǔthélǒ dǒ thǐkhu thǐkhyè nuô pǎ.

¹⁵ Vǎ thégñétǎtẹ hó ná pẹ klyá thékrǔthélǒ lahyǎ nyǎ phúnuô pǎ pré. Phúnuòrò thyáphú thǐ ki nǐbè tèsǒri nyèphuo agnènuô, vǎ dyalya htuǒhó vǎ théplò ná vǎ thézǔ hyǎ olè kuǒ thǐ nyèphuo có. ¹⁶ Phúnuòrò vǎ dyalya htuǒhó vǎ théplò ná shyé- vǎ cuǒ dǒ Macedoniaké akhèpǎnuô vǎ ki cuǒnuǒlè kuǒlá kuǒ thǐ pǎ. Htuǒrò shyé- vǎ o dǒ Macedoniaké kǎ akhèpǎnuô, thyáphú thǐ ki mecwọkuǒ vǎ dǒ vǎ kǐré cuǒpọ dǒ Judaké yèagnènuòrò, vǎ ki kanuǒ olèkuǒlá kuǒ pọ thǐ pǎpǎ, vǎ tanẹ phúnuô. ¹⁷ Vǎ taritaryǎ htuǒhó phúnuô tadúrò a htwǒto. Taryáma thǐ tanẹ lǒ lahyǎ vǎ ná

a hétõ kuõ angó to, a héhtëhélya dügně vǎ, phúnuô kõle. Prèlu hekhuphú tahe a tètarityǎ tahenuôma, shyépǎ rò a hé, “ò,” shyépǎ rò a hé, “to,” a me lahyǎ phúnuô. Vǎ tètarityǎ yënuôma a thyá phúnuô mǎto.

¹⁸ Phú Cómarya hébécó tẹ nuô, vǎ hébécó thyákuõdú phú è nuôpré. Shyépǎ rò “ò,” shyépǎ rò “to,” vǎ hé kuõ phúnuô takhyá~ to. ¹⁹ Mẹtéhéro vǎ ná Sila* ná Timothy hésodônyǎ pẹhó thǐ ná Jesũ Krĩstu ari-akyǎ hó. È ma Cómarya aphúkhũ tôpré, a hébécóhébète pwõ~ tôphuõ có, a héhtëhélya kuõ tôphuõ~ to. ²⁰ Byacè Jesũ mėlómẹbǎ pẹ lõ hó lõ~ Cómarya a tẹolyǎ nuôtahe hó. È mėlómẹbǎ pẹ Cómarya a tẹolyǎ yënuôma, pẹ théplõtõ kuõ pré rò pẹ ki hé, “Amèn” angólasá ma “A mǎlakõ có” rò pẹ ki htuthéhtya Cómarya phúnuô. ²¹ Pré dĩ a mẹklòmẹma tanyǎnǐ pẹ ryá pẹ tẹzũenǐ Krĩstu yënuôma mǎhó Cómarya anẹbyacè nĩdũ yě hó. Thyáphú pẹ ki htwõhtya akayǎ agnenuô, a nwóhtya hó pẹ hó. ²² Htuõto, Cómarya mèmámẹdyǎ pẹ yënuô, a dyéluõ hó ná pẹ htwõ hó akayǎ hó. A dyétǎ pẹ Thé Sǎsě Byacè yënuôma a mèmámẹdyǎ hó pẹ hó. Htuõrò Thé Sǎsě Byacè yënuô, a hyǎnuõ ohtwõpré dĩ pẹ théplòkũ rò a hécwó pẹkuõ pẹ ná Cómarya ki mėlómẹbǎhtya pẹ lõ pẹ a tẹolyǎ nuôtahe pǎ.

²³ Vǎ thétaklé hyǎ théprwõthéli thǐ rò vǎ hyǎhtwõ pẹ dĩ vǐ Corinthia to. Vǎ hé phúyě rò vǎ lahó thǐ to nuôma Cómarya thégně lõplǐ pré. ²⁴ Pẹ thézũ mẹtǎtũ ná thǐ tẹzũ to. Thǐ tẹzũtẹnyǎ sòkadõ có nuôma pẹ thégně hó. Thyáphú thǐ ki thékrũthéllõ éhtyapó agnenuô, pẹ thézũ hyǎ mẹcwómẹkõ kuõ thǐ phúnuô pré.

2

¹ Vǎ ki hyǎ théprwõ thǐ phúnuô hérò, vǎ thégně nyǎ hó ná vǎ ki hyǎ mẹtéhéplě thǐ pǎ akhu-akhyě vǎ dyalyakya hó vǎ théplò ná vǎ hyǎ pǎto hõnuõ. ² Vǎ ki mẹtéhéplě thǐ hérò maũpě ki mẹtéhékrũke vǎ pǎ pẹ? Prèmẹtéhékrũ vǎ ma a o prétũ thǐ dĩ vǎ mẹtéhéplě thǐ yënuôtahe pré. ³ Phúnuõrò, phũ~ ná vǎ kírẹ hyǎ dĩ thǐ o nuô, vǎ rácuõ rẹ pẹkyǎ hó thǐ li dĩ arẹkhě nuõtõba hó nuõ~. Bínuõkhě vǎ ki hyǎ olě kuõ thǐ henuô, vǎ thégně ná thǐ ki mẹtéhéplě nyǎ vǎ pré. Manárò thǐ ma kayǎ tahe dĩ a tókò mẹtéhékrũ nyacó vǎ tahe. Vǎ thégně ná bí vǎ thékrũthéllõ akhenuô, thǐ klyá~ thékrũ kuõnyǎ pǎ pré. ⁴ Bí vǎ rácuõ pẹ thǐ li nuõtõba akhenuô, vǎ théplòmọ có taki~ to, akúakya nyacó vǎ. Htuõto vǎ mètèhtyě bǎtapí~ có. Manárò vǎ thézũ mẹtéhéplě thǐ phúnuô mǎto, vǎ thézũ nõthégně thǐ ná vǎ mọ có thǐ bá~ tẹ phúnuõpré.

Plwõkyǎ Prèoraphú A Tẹthú

⁵ Khõnyárò, ki hé kayǎ mẹtútẹ dĩ thĩklě nuõtõpré nuô, a mẹtéhéplě tú vǎ mǎto, a mẹtéhéplě tuõkuõ lõhó thǐ pwõ~ tôpré hó. Manárò vǎ thézũ hẻlẻhẻklỏ náto, vǎ ki hé ná a phũ~ mẹtéhéplě lõ có thǐ pwõ~ tôpré có. ⁶ Prèmẹtútẹ yẻtỏprẻnuô, thǐ tỏplutỏphẻ meza hó lủ bánuôma a pỏhỏ. ⁷ Manárò, khõnyáyẻ thǐ ki cuõ plwõkyǎ lủ tẻthú hẻnuôma aryáklỏ dĩ thĩgnẻ.

* 1:19 1:19 Silvano

Rò cuõ dyéhèdyére khyëthyá è nuô. Pãma a thèplòpyé rò a thèplèthézò talwósúlù he. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, vã kwíthézò thĩ. Cuõ dyéluõ khyëthyá è ná thĩ mọtadû pãpré è phúnuô ní~. ⁹ Vã rá pè thĩ li dõ arékhë tôbanuô ma, vã thézù nõmeza thĩ ná kayã nĩdã kuõ nõ to nuôtòpré hò. Phúnuô rò vã thézù thègnë tãtë ná thĩ krwõmekuõ phú vã ithyócuõ thĩ nuô ẽ, ma thĩ krwõmë to ẽ phúnuôpré. ¹⁰ Khõnyáyë thĩ ki plwõkyã kayã dõ thĩ meza lù nuôtòpré atèthù kihèrò vã~ ma vã plwõkyã kuõ ètèthù prépré. Hékuórë, tè dõ vã tókò plwõkyã ki o hèrò, thyáphú a ki htwõbwihtwõtaryë dõ thĩgnënuô vã ki plwõkyã kuõ ètèthù pã. Krístu ki myáhtye kuõdú vã plwõkyã atèthù yënuô pã. ¹¹ Thyáphú khĩnëricyã khukló ki mepékyã tã pè tãmënuô, pè bè plwõkyã ù tètù phúnuô. Mètèhèrò khĩnëricyã khukló a tètaze-one tahenuô pè thègnë lõplĩ dú hó.

Paulu Thèplòkù Thèplòkyã Dõ Vĩ Troa Akũ

¹² Bí vã cuõtuõ hò dõ vĩ Troa akũ rò vã ki hësodõnyã pè ù ná Krístu a tètèkrũmila akhënuô, vã myáhtye ná Byacè bãmõ one pè htuõhõ vã kadãkũ rò vã myáhtye ná a thézù nõmë hó vã tèmë bí vĩ nuôtòvĩ akũ. ¹³ Manárò vã thèplòkù thèplòkyã kanõ~ to, mètèhèrò vã myáhtye pè puõvyã Tito to. Phúnuô rò vã hèmõhëryákyã kayã o bí vĩ Troa nuõtahe rò vã htecuõkyã dõ Macedonia kè.

Dõ Krístu Akhu-akhyèrò Pè Mepétè

¹⁴ Manárò, vã hébwihétaryë htuthéhtya tè dõ Cómarya mepé hó pè yëtahe, mètèhèrò dõ pè yõ htwõhtyahó tètòcò tóná Krístu akhu-akhyë, Cómarya cuõ ré dõ pènyëhyã rò pè krwõcuõkuõ lù dõ khyëkhu dõ athyaná ù dõtã Krístu akayã dõ htòkũ nuõtahe hó. Cómarya dyéluõ hó pè ná ù pwõ~ tòpré hó. Cómarya nõdítù hó pè dõ pè ki lëdyéthègnë pè ù ná Krístu ari-akyã dõ athyaná tènũmũnuõsũ yënuô pwõ~ tòpho hò. ¹⁵ Pè tètòhtwõpré ná pè tètèhësodõnyã pè ù yëtahenuô athyaná tènũmũnuõsũ dõ a nuõmũ pasĩ cuõtuõ lõhõ dõ kayã pwõ~ tòpré a o. A nuõmũ cuõtuõ lõhõ dõ kayã dõ a nĩbèhõ tèmèlwóhtekã tahe a o ná kayã dõ a ki tuõ hò dõ tètèpètèkyã pã tahe a o hó. ¹⁶ Pè tètòhtwõpré yë ná pè tètèhësodõnyã pè ù Krístu ari-akyã dõ a thũcuõ ù dõ thèhtwõpré tacúpré yëtahenuô, athyaná tènũmũnuõsũ tahe rò a nuõmũvi pènyacó kayã dõ a nĩbèhõ tèmèlwóhtekã yëtahe agnë hó. Manárò kayã dõ a ki tuõdõ tètèpètèkyã pã tahe agnënuô, a nuõthõnuõ ù pè èthĩ thyáná luõthõ nuõpré. Dõ èthĩ zũe kuõ to akhu-akhyë, a ki thũcuõ èthĩ dõ tètèciryã tacúpré akhãlé yënuô hó. Pè tèmë yënuõma adu-azã nyacó, phúnuô rò maũpë tòpré ki mebé lakõ tèmë phúyë tòcò nuô pè? ¹⁷ Kayã më lahyã Cómarya atèmë rò a ithyóithya pè ù nuô a o élä tadúró pè myábũ mëkuõ phú èthĩ mënũ to. Mètèhèrò, thyáphú èthĩ ki nĩbè lahyã rũ rò èthĩ hësodõnyã pè ù ná Cómarya alãangõ pré. Manárò pè yëtahenuô, Cómarya nõcuõ hësodõnyã pè ná Krístu ari-akyã, pè hësodõnyã pè ù yënuô Cómarya myáhtye, pè htwõhõ tètòcò~ tuõ ná Krístu hó rò pè ma Prèdõnyãphú dõ a thèplòcócú tahe hó.

3

Pè Ma Prèdônyăphú Dô A Hésodônyă Pé Ũ Ná Tèôlyă Athě

¹ Vă hé phúyě rò a cô ná vă hébè htyalô khyěthyá vãné phúnuô ề? Ma pè lo phyéhyănĩ pè likhyáthé tahe dô a ki héluô pè thĩ ná pè ma Prèdônyăphú tahe málakô phú ùruô tahehe phyéhyănĩ nuô ề? Mátòrò pè lo phyécuônĩ likhyáthé tahe dô thĩ ki rã pè pè agnënuô ề? ² Manárò pè yětahenuô, pè lokuô phúnuô to. Pè thégñé ná thĩ ma pè likhyáthé tahe hó rò pè thèplò ícúná thĩ pwô- tôphuô có. Dô thĩ krwô hó Krístu akhyě akhu-akhyě kayă pwô- tôprè ki thégñé dítú kuôdú ná pè metè yënuôma aryá pré phúnuô pã. ³ Thĩ yétahe nuôma, a thyáhóná li dô Krístu rã rò a thũhyă dítú ná pè yětahenuô hó. Manárò a rã ná libô ná libôhtyě yënuô mătò, htuôto a rã o dô llobalô phú Mosè alôba nuô mătoto. Krístu nòrã dítú hó liployě dô thĩ thèplò tahe alô ná a Thé Săsě Byacè hó. Cómarya dô a htwôprè yětôprè nõhyă Thé Săsě Byacè ki hyă ohtwôprè dô thĩkũ hó.*

⁴ Jesũ Krístu ohtwôprè dô pèkũ ná thĩkũ akhu-akhyě, pè hébũ ná pè mè tèmè yětahenuô, Cómarya thèplò prè. ⁵ Pè thèlèhtya nĩdyé pè təcýátèdè tahenuô mătò. Pè o ná təcýátèdè dô pè mēbēhó tēmè yétahe nuôma a o dô Cómarya a o hyă prè. ⁶ Thyáphú pè ki ithyó dōnyăplôbè pè ù tēôlyă athěyě agnënuô, prè dô a dyétă pè təcýátèdè yënuôma Cómarya yětôprè hó. Tèôlyă athè dô a dyétă yënuôma athyaná ù rã o Mosè a tètthyótèthya nuô mătò. Tèôlyă athè yënuôma a tate thèlèhtyanĩ Thé Săsě Byacè metè dô pè thèplòkũ yënuô prè. Pè ki thèlèhtyanĩ tètthyótèthya dô ù rão yënuô hénuôrò pè ki nĩbè tètthyě pã, manárò Thé Săsě Byacè yënuô a phyéhyănĩ pè pè thèhtwôprè tacúprè hó.

⁷ Dô nuôkhě bí Cómarya rã tètthyótèthya yétahe dô llobalô rò a dyétă ná Mosè akhënuô, Cómarya a tètprètèprya yënuô a lítakhě htyaluô. Rò tètlítakhě tã dô Mosè amèthèlò yënuô, a takhësô pè nyacó dô Israelphú tahe agnë akhu-akhyě èthĩ myábũ có lùmèthè to. Manárò tètakhě yënuô a lítadũ to, a lamé khyě prè. ⁸ Tètthyótèthya yě a ki hyă có ná a tètlítakhě shyosô báyě có kihérò tètôlyă athè yënuô a ki lítakhě shyosôklôlô nyă hó ná tètthyótèthya yënuô hó. Tèôlyă athè yënuô a dyéhó pè Thé Săsě Byacè dô a dyé pè tètwtwôprè yënuô tôprè hó. ⁹ Tèôlyă alye dô a phyéhyă pré tètthyě yënuô, a ki o ná alĩatakhhě shyosô kihérò, tètôlyă athè dô a mēcómète hó pè dô Cómarya anyěhyă yënuô, a tètlítètakhhě shyosô ki dulôklô cónyă hó ná nuô hó. ¹⁰ Tèôlyă athè khõnyáyě tòmũ a tètprètèprya yënuô alĩsô talwósúlũ rò alĩ pèkyă tètthyótèthya yě akhu-akhyě, a cô ná tètthyótèthya yě a lítakhě lamékyă phúnuô. ¹¹ Tètthyótèthya atwôaryá nyacó tadúrò a lítadũ pã to, a lĩ lamékyă prè. Manárò tètôlyă athè dô a oklôma tacúprè yě, a ki o ná a tètlítètakhhě shyosô dô adulôklô cónyă hó ná tètthyótèthya yënuô hó.

¹² Pè thégñé tătè hó ná tètôlyă athěyě a ki oklôoma tacúprè pã akhu-akhyě, pè ki hésodônyă pè ù ná Cómarya alăangô nuô pè hé hăbũ hó. ¹³ Pè ma athyaná Mosè nuô mătò. Thyáphú Israelphú tahe ki myátôdèhyă tã Mosè

* 3:3 3:3 Ezekielè 36:26-27

mèthè dõ a lítakhè cëkalya ná kalya yë tãmé nuô, Mosè huóbí nídyé amèthè. ¹⁴ Bínuôkhè Israelphú tahenuô, a htebíhtetapa lõ lữ thèplò. Tuõkhõnyá có bèbè, bí ù hõ htyaluõ Mosè a tètthýótètthya dõ lisäsèkũ yë akhènuô, èthí thégñèplõ tôcõ~ to. Èthí ki zùe Byacè Jesũ Krístu túma athèplò bítapã yènuô ki omõhtya rò thégñèplõhyã bénò pré. ¹⁵ Tuõkhõnyáyë có bèbè, èthí thégñèplõ lahyã hí to. Mètèhèrò bí èthí hõ Mosè a tètthýótètthya akhènuô, èthí thèplò yõ bítapã pãpré akhu-akhyë, a thégñèplõbé lahyã to. ¹⁶ Manárò, bí kayã dõ athèplò bítapã yètòprè zùenyãe ka hó Byacè akhènuô, tèt dõ a mèkhímètapã lùthèplò tahenuô ù ki phyémõkyã pã. ¹⁷ Byacè dõ vã rá ari-akyã yètòprè nuõma Thé Sãsè Byacè hó. Lõ~ kayã dõ a níbhèhó Thé Sãsè Byacè tahenuô, Thé Sãsè plwõhtepalã cuõ lã lữ hó. ¹⁸ Khõnyáyë tèt dõ a huõ tãtũ bí lõ~ pè dõ a zùe Jesũ yètahe amèthè nuô a o pã tôcõ~ to. Phúnuòrò, khõnyáyë pè myáhtye plehyã lã hó Byacè a tètítètakhè rò pè htwõhtya thyáhóná mǎduô dõ a lisátakhè kãkhyë Byacè a tètítètakhè tahenuô hó. Pè myáhtye plehyã lã hó Byacè alĩatakhe, rò Thé Sãsè Byacè mepé hó pè dõ pè ki thyáhyã ná thyáhyã, thyáhó ná pè Byacè dõ a taryèduhtũ yètòprènuô hó.

4

Thé Nguduprĩdu Dõ Pòhekũ Tahe

¹ Phúnuòrò pè thèplòpyé to, mètèhèrò dõ Cómarya abwíataryë akhu-akhyë, a dyétã pè tèmè dõ pè ki hèsodõnyã pè ù ná tètõlyã athè yènuô hó. ² Tètìlo lahõ ù, tèmè dóuóddóbí ítètè~ tahe nuòbèbè, tèmè dõ a htwõhtya tètthètarè ítètè~ tahenuô bèbè, pè mepã taki~ to hó. Bí pè hèsodõnyã pè ù ná Cómarya alãangó akhènuô, pè hébè ilolahõ ù to, pè ithyólahõ panuõtõ ngó dõ aruõtãhe to. Dõ Cómarya a mètènyë, pè hébè ítètè~ bèbè, pè mètè ítètè~ bèbè nuô, atõ lõplĩ pré. Thyáphú èthí pwõ~ tòprè ki thégñè lahyã ná èthí zùenĩ pè agnènuòrò, pè hèsocó, pè mètè hó tèt phúnuô hó. ³ Mètèhèrò, tètthèkrũmila dõ pè dõnyãhèsò pè ù yènuô, a ki ouóobí hénuõma, a ouóobí pè pré kayã dõ a ki tuõdõ tètthýètèkyã tahe agnè pré. ⁴ Khĩnèricyã khukló dõ a pónĩ hekhu yètòduõnuô, a mèkhí mètãpãkyã èthí mèthè akhu-akhyë, èthí myáhtye kuõũ tètthèkrũmila atèlĩ yènuô to. Thyáphú prèlu hekhu-phú tahe ki thégñèplõ tã Krístu a tètthèkrũmila dõ a hèsoluõ pè ù ná Krístu a tètítètakhè ari-akyã yë tãmé nuô, a mètãpã uóáyãkyã èthí phúnuô hó. Prè dõ a dyèluõ tãtè pè ná Cómarya ma Krístu hó. ⁵ Pè lè hèsodõnyã nídyé pèripèkyã mǎto. Manárò pè lè hèsodõnyã luõ pè ù ná Jesũ Krístu ma Byacè tòprè ari-akyã. Phúnuòrò dõ Krístu akhu-akhyë, pè htwõpè thĩ prèmetèphú tahe hó. ⁶ Bí Cómarya byálya tètõ~ plĩ akhènuô, a hé, “Tètkhí ki thóthũ taphã cuõkyã rò tètì ki oluõhtya dú ní~,” a hé phúnuô. Cómarya mètũũ pè kuõdũ hó pè phúnuô hó. Bí pè thégñè hí Krístu to akhènuô, pè thèplò yë a khítãpã prè tadúró Cómarya mèlĩka pè pè thèplò hó. Thyáphú pè ki thégñèplõryã Cómarya a tètítètakhè dõ a dyèluõhtya dítũ ná Krístu yètãhenuô, è ma prè dõ a isĩlĩhtya pè pè thèplò a tètãtè tahe tòprè hó.

7 Manárò pè dǒ a hésodônyǎ pè ù yětahenuô, a cô pré ná pòhe dǒ ù sunuôobǎ è ná tênguduprǐdu dǒ akǔ tǒmǎ nuôhó. Tênguduprǐdu yěnuôma máhó mẹ tètèkrǔmila yěnuô hó. A mǎphúyě mǎtèhéro thyáphú Cómarya ki dyéluô ná tǐppropyashyosǒ yěnuôma a o dǒ pèkǔ hte máto, a o dǒ lǔo hyǎ pré. 8 Pè myáhtyebè ényacó ná tǐpyátèsǎ tadúro a mǎpénó ná pè takhyá~ to. Tôphuôphuônuô pè tǒbè mǎphútǎ nuô pè thégǎnǎ pǎ có tôcô~ to tadúro pè thǐplòpyé nó kuôú takhyá~ to. 9 Û mǎcyémecû pè tadúro Cómarya víkyǎ ná pè to vǎ. Èthǐ mǔlakhú pè tadúro pè ihtò khyéthya rò pè mǎ plehyǎ tadúpǎ pré tǐmǎ vǎ. 10 Pè cuô bítǎ~ tôpho bèbè, pè bèkhyábè tǐcyětècû pwǒ~ tôphuô thyácóná pè myáhtyebè có ná tǐthyé nuô có. Pè ohtwǒprǐ thyácóná Krístu dǒ a ohtwǒprǐ bí hekhuyé akhènuô có. Thyáphú ù ki myáhtye ná Krístu ohtwǒprǐ dǒ pèkǔ rò a mǎcwǒ pè pwǒ~ tôphuô có agnènuô, tǐyétahe htwǒhtya pré. 11 Pè tǐohtwǒprǐ yětòhtú kayǎ nuô, pè yǒ krwǒ Jesú khyé akhu-akhyé, pè bè myáhtyebè ná tǐtaròthé théisǎ dǒ ù ki mǎthyé có pè có. Thyáphú ù ki myáhtye ná Krístu ohtwǒprǐ dǒ pǎnǎklǒ dǒ tǐnyèkhǎ pǎ a thyécyáyǎ akǔnuô, pè bè myáhtyebè phúyǎ pré. 12 Dǒ pè hésodônyǎ pè ù tètèkrǔmila akhu-akhyé pè myáhtye tamǒmǒ cóná ù kíré mǎthyé pè. Manárò dǒ pè myáhtye phúyǎ akhu-akhyé, thǐ nǐbè tǐhtwǒprǐ hó.

13 Lisǎsèkǔ hé, “Vǎ zǔe Cómarya, rò vǎ ki hésoluô pè ù pǎ,” a thyáphúnuôhó, pè zǔe Cómarya akhu-akhyé, pè ki hésoluô pè kuôú ná Krístu a tètèkrǔmila ari-akyǎ pǎ. 14 Pè yǒ htwǒhtya hó tǐtôcô~ tuǒ ná Byacè Jesú hó akhu-akhyé, pè thégǎnǎ ná Cómarya dǒ a mǎhtwǒprǐ kǎkhyé pè Byacè Jesú yětòprènuô, a ki mǎhtwǒprǐ kǎkhyé kuô pè pǎ. Htuôto a ki mǎhtwǒprǐ kǎkhyé tǐkuô thǐ ná pè dǒ tǐthyé pǎ rò a ki èkǎ otǒrǒlǒ pè dǒ a mǎthènyé pǎ. 15 Thyáphú a ki nǐbwínítaryé dǒ thǐgnǎ rò, lǒ~ tǐcyětècû yětahenuô, pè khyáthéplòhtú lǒplǐ có pwǒ~ tôcô rò pè hésodônyǎ pè ù ná tètèkrǔmila. Shyé~ kayǎ éprǐ myáhtye hyábè é hó Cómarya abwátaryé akhǐpǎnuô, kayǎ dǒ a ki hébwíhétaryé Cómarya tahe ki o éhyǎ pǎ, rò kayǎ lǒ~ plǐ ki htuthéhtya Cómarya pǎ.

Ohtwǒprǐ Ná Tǐzǔ

16 Dǒ yétahe akhu-akhyèro pè thǐplòpyé taki~ to. Pǎnǎklǒ ahǎare tǐphuôtòki, tǐphuôtòki a hǎcǎrecǎ hyǎ tadúro pè thǐplò yěnuô, tǐnyé ná tǐnyé a hǎshyohǎsǒhtya pré. 17 Mǎtèhéro tǐpyátèsǎ dǒ pè khyábè è bí hekhu yétahe nuôma taplòtaplyáphú pré. Pè ki talômyǎ ná tǐtwǒtǐryǎ dǒ pè ki nǐbè è shyé~ nopǎ tǐhtú pǎ tahe hénuôma, amǎ ná tôcô~ hí to. Bí hekhuyé pè khyábè có tǐpyátèsǎ yétahe tadúro dǒ mǎkhu pǎnuô tǐlǐtǐtakhǎ tacúprǐ dǒ atwǒaryǎ klǒ, rò adu-ahtuô klǒlǒ có ná tǐpyátèsǎ dǒ pè khyábè dǒ hekhu yěnuô, pè ki nǐbè pǎ. 18 Phúnuôro, tǐpyátèsǎ dǒ vǎ myáhtyebè yětahenuô, vǎ dyazǔ ná è tôcô~ to. Tǐ dǒ a o ícǔma lǒ dǒ vǎ thǐplòkǔ tôcônuôma máhó tǐtwǒtǐryǎ dǒ Cómarya ki dyé vǎ pǎ yěnuô pré. Tǐ dǒ

pè myáhtyecyá tahenuô, a ki onyë pré taplôphú pré, manárò tề dố pè myáhtyecyáto tahenuô, a ki onyë có tacúprè pã.

5

¹ Pèñéklô dố athyáná hi dố pè o nidyé è dố hekhu yětômě nuô, shyé- ù mepruôkyã hó è pã, a thé hé hó shyé- pè thyě pãma, pè thégně ná Cómarya ki me-opé hó pèhithě máhó pèñéklô athě yěnuô dố mókhu nuô hó. A ki me ná ané rò hithě máhó pèñéklô athě yěnuô, a thyěcyá pã to, a ki oklòma tacúprè pã. ² Manárò, pè yô myásũ thézũ ka-o lãhó hi dố mókhu yětômě akhu-akhyě, bí pè opã dố hi dố hekhuyě tòměkũ akhěnuô, pè nethuô thémuôkruôhã nyacó. ³ Thyáphú pèñéklô yě a ki o tadúlã agněnuô, Cómarya ki dyé taple pèñéklô athě yěnuô dố mókhu pã. ⁴ Bí pè opã dố hi máhó pèñéklô dố hekhuyě tòměkũ akhěnuô, pè myáhtyebè ná tẹpyátèsě akhu-akhyě, pè tauôtasě thémuôkruôhã có. Vã hé ná pè thézũ otaphãkyã lã hó ná pèñéklô hó phúnuô mato. Vã thézũ hé, thyáphú pèñéklô dố a thyěcyáyě, a ki htulya taplekyã ná pèñéklô dố a htwöprè tacúprè pã agně yěnuô, pè thézũ ka-o lã hó dố nẹklô athě yěnuô akũ hó, phúnuô pré. ⁵ Prè dố a taritaryã one pé hó pè dố pè ki nịbè nẹklô athě yětôprè nuôma Cómarya yěnuô hó. Htuôto a dyétã pé kuôpó pè Thé Sãsě Byacè yěnuôma a thyáhóná tẹmátèdyã dố aklòama tôcô rò a mełómẹbã pé hó pè lỏ- a ólyã nuôtahe hó.

⁶ Phúnuô akhu-akhyě pè zũe tặ tặ nị hó tẹyetahe hó. Pè dã o pãprè bí pèñéklô yětahe akũ pré hénuôma, pè cuố o hí dố khălế bí Byacè Jesũ o nuô mặ híto. ⁷ Metěhéro pè ohtwöprè ná tề dố pè zũenị è tahe pré, pè ohtwöprè ná tề dố pè myáhtye è nuôtahe mato. ⁸ Vã ki hé, pè zũenị Byacè yěnuô ashyo- asố rò pè thézũ htecuôkyã lã hó ná pèñéklô yě rò pè thézũcuố otôkuố lã hó ná Byacè dố mókhu hó. ⁹ Manárò, pè o bítě- tôpho bèbè, pè o pãprè bíyě bèbè, pè cuố o hó dố himókhu hó pã bèbè, pè thézũ metố pré Cómarya athéplò pré. ¹⁰ Metěhéro, shyé- nopãma pè pwỏ- tôprè bèhyã o lỏ dố Krístu lécirya khuklyáhtě htyalỏ anyěhyã pã. Bí pè o dố hekhuyě akhě, lỏ- pè mehtuôhó tề dố aryá tahenuô bèbè, tề dố athú tahenuô bèbè, pè ki nịbè dyékhyě tẹmenikhwókè pã ể, ma pè nịbè to ể nuô, a ki cemyá lỏ pè pwỏ- tôprè pã.

Dố Krístu Akhu-akhyèrò Pè Htwöhtya Cómarya A Khöbóthyó

¹¹ Metěhéro pè thégně ná shyé- nopã nuô, Byacè ki cemyá lỏ prèlukayã tahe atẹmẹ phúnuô pã akhu-akhyě, pè ki théisě bezũbenyã nyacó lủ pã. Phúnuôrò thyáphú ù ki zũenyãe ka Byacè Jesũ agněnuô, pè théplòshyo hésodónyã pé ù hó. Kryá- maítẻ o dố pè théplòkũ nuô Cómarya thégně lỏplỉ ná ané pré. Phúnuôhó, pè ma kayã phútẻ tahenuô, vã myásũ ná thỉ klyã thégněhyã nyã pã pré. ¹² Tane tã lahyã ná pè thézũ hébè htyamóhtyapho nị khyěthyã pèñé phúnuô tặmẹ. Pè hé thỉ phúnuô metěhéro thyáphú thỉ ki hé kạkhyèsũ cyã kuố kayã dố a pacyéishyé pè nuôtahe agněnuô, pè thézũ nõthégně tặ tặ kuố thỉ ná pè mekryã- ítẻtẻ phúnuô pré. Kayã nuôtahe ma a dyadu phyéhtyalỏ nídũgně pré tẹcyátèdề dố a oluố dố aklỏ nuôtahe pré,

a dyadu kuõũ tề dố a o dố kayã tôprềprề a thềplòkũ nuôtahe to. ¹³ Ủ ki hé pề ná kayã tamwĩ kihérò, lẹhéó ná to, lỏ~ pề mẹ yêtahe nuôma Cómarya agnề prề. Ủ ki hé pề ná pề mẹtề tồ kihérò, a máhó, pề mẹ má pề nyã dố a ki nỉbwínítaryề dố thỉgněnuõ. ¹⁴ Krístu atẹmọ mepẹkyã hó pề akhu-akhyề, pề ohtwõprề pề dố Cómarya agnề phúyề hó. Pề thềgnề ná Krístu thyề pề dố kayã pwỏ~ tôprề agnề. Angólasá ma máhó kayã pwỏ~ tôprề thyề tồkuõ hó ná Krístu hó. ¹⁵ Pề dố a htwõprề yêtahenuô, thyáphú pề ki krwỏ ohtwõprề plehyã pã tá phú pề thềplò a tềthềzũthềlỏ nuôtahe tẳmề, thyáphú pề ki krwỏ ohtwõprề plehyã kuõ phú prề dố a khyáthyề htuõpéhó dố pềgnề rò a ihtòhtwõprề kạkhyề htuõhó yếtôprề agněnuô, Byacè khyáthyề pề hó dố pề pwỏ~ tôprề agnề hó.

¹⁶ Phúnuôrò khõnyáyề pề htwõhtya hó tềtôcỏ~ tuõ ná Krístu hó akhu-akhyề, phú kayã dố a zũe Krístu to tahe dyadu tềoluõ dố aklỏ tahenuô, pề dyadukuõ pã phúnuôto hó. Dố nuôkhề pề tanềthútyã Krístu phúnuôhỏ tadúró khõnyáyề pề tanềthú pã è phúnuô to hó. ¹⁷ Kayã tôprềprề dố a htwõhtya hó tồcỏ~ tuõ ná Krístu nuô, a htwõhtya hó kayã tôprề dố Cómarya byálya taple thề lủ hó. A vỉkyã kyã a tềohtwõprề alyề tahe rò a ohtwõprề taplekyã dố athề hó. ¹⁸ Lỏ tềyêtahe nuôma Cómarya mẹ lỏplỉ prề. Dố Krístu hyã mepề pề akhu-akhyề, pề htwõhtya hó Cómarya a khỏbỏthyó hó. Rò a dyétạkuõ hó pề tềphyétẹmề dố pề ki cuỏ hếsodõnyã pề kuõũ ná Krístu mềhtwõhtya kạkhyề khyếthyá pề ná Cómarya a khỏbỏthyó hó, phúnuô prề. ¹⁹ Pề thềzũ henuôma phútềhérò, dố Krístu akhu-akhyềrò Cómarya mềhtwõhtya hó prềlukayã pwỏ~ tôprề ná a khỏbỏthyó hó. Cómarya dya pã prềlukayã tahe a tềmềthú to hó. Rò a dyétạkyã hó pề tềmeyề dố pề ki cuỏ hếsodõnyã luỏ pề ủ ná Cómarya mềhtwỏkạkhyề khyếthyá hó prềlukayã tahe ná a khỏbỏthyó hó. ²⁰ Phúnuôrò, khõnyáyề pề htwỏ pề prềhềbètề dố Krístu akhắlề. Cómarya anẹbyacè nỉdũ nõkwithềzỏ dỉtủ pề ná thỉ dố thỉ ki nỉdã pề tềhếsodõnyã thỉ yề. Pề kwithềzỏ thỉ dố Krístu akhắlề ná plwỏ Krístu ki mềhtwõhtya khyề thỉ ná Cómarya a khỏbỏthyó tahe. ²¹ Krístunuô atềthú o tồcỏ~ to. Manárò, thyáphú a ki plálikyã pề pề tềthú anuỏasu tahe agněnuô, Cómarya nõkhyáthyề lủ dố pề tềthú agnề. Dố Krístu mepề hó pề phúnuô akhu-akhyề, pề ki htwõhtya hó tềtôcỏ~ tuõ ná Krístu hó rò, Cómarya ki dyacỏdyatề hó pề dố anyềhyã pã.

6

¹ Pề ma prềmẹrótề ná Cómarya tahe akhu-akhyề, pề shyakrwỏ thỉ ná thỉ ki ohtwõprề phú Cómarya thềzũ nõohtwõprề thỉnuô. Thỉ ma kayã dố a nỉbề htuõhó Cómarya abwíataryề tahe hó akhu-akhyề, thỉ bề ohtwõprề lahyã phúnuô. ² Mềtềhérò Cómarya hé,
 “Bỉ shuỏkhề hyátuỏhó dố vã tồbề myádu thỉ nuôtõnyěnuô, vã nỉdãhỏ thỉ tềkwỉcỏbề hó, bí shuỏkhề hyátuỏhó dố vã tồbề mềlwỏhteka thỉ nuôtõnyěnuô, vã mềcwỏ hó thỉ hó.”✧

Phúnuô rô, vǎ hé thǎ, nǐdǎ lahyǎ, yětônyě ma mọnyě dǎ Cómarya myádunǐ thǎ amọnyě hó. Yětônyě ma tẹmẹlwóhteka thǎ amọnyě hó.

³ Pẹ dónyǎ pẹ ǔ ná Jesũ Kristu ari-akyǎ yě thyáphú ǔ ki htésũkyǎ tǎmẹ nuô rô, tẹmẹ dǎ a htwóhtya èthǐ tẹpacyéishyě tahenuô pẹ mẹ tǎcô~ to. ⁴ Pẹ mẹ tẹ ítětě~ bèbè, thyáphú ǔ ki myáhtye ná pẹ ma Cómarya a prẹmẹtẹphú tahe agnẹnuô, pẹ dyéluǎ pẹ ǔ ná pẹ khyáthéplòhtũ tẹcyětècũ tahe, ná pẹ khyǎ sǒphásoryǎ tẹtahe ná pẹ khyábè tẹpyátèsě thǎtahe hó. ⁵ Ǫmũǹpọ có pẹ. Ǫ dótǎ pẹ dǎ htǒkũ. Ǫ mẹ tarũtapyǎ pẹ rò ǔ vẹhtecuǒkyǎ pẹ, pẹ erylǎ thépráladýǎ pwọnyẹpwọthě có, tǎthě~ tǎthě omyěnóto nuô a o athě é lǎ, htuǒ rô enǒónó to nuôma a oo. ⁶ Dǎ pẹ htwó máhó Cómarya a prẹmẹtẹphú tahe akhu-akhyě, pẹ dyéluǎ pẹ ǔ ná pẹ théplò mwọplǐthǐplo, pẹ tẹthékhuthégně, pẹ tẹthéplòhtũ, pẹ tẹthézòní ǔ yětahe hó. Thě Sǎsě Byacè o dǎ pẹkũ rò pẹ mọ lòthulòthě có ǔ có. ⁷ Pẹ ithyó pẹ ǔ Cómarya alǎangó dǎ acóatẹ tahe, rò Cómarya a tẹprotẹprya ashyo-asǒ yě męcwó pẹ. Phúnuô akhu-akhyě pẹ yětahenuô Cómarya dyéluǎplǒ có hó ná pẹ htwó èprẹmẹtẹphú tahe hó. Pẹ o ná katya dǎ létadyǎ tǎtũ yěnuô ná pèně máhó tẹcótètẹ dǎ Cómarya dyé pẹ yětahe, rò a thyáhó ná klyěphú tǎprẹ nõe nǐdyé a takuǒtabě dǎ a ki sátẹ agnẹ yěnuô hó. ⁸ Prẹ htuthé pẹ ma a oo, prẹ pacyé pẹ ma a oo. Prẹ hébèryǎ pẹ ma a oo, prẹ hémũmyǎ pẹ ma a oo. Prẹ hé pẹ ná kayǎlahǒ tahe nuôma a oo, manáro pẹ ma kayǎ dǎ a hébècó tẹ tahe prẹ. ⁹ Kayǎ dǎ a tanepatǐ pẹ nuô a o tahe tadúro pẹripẹkyǎ nuô, Cómarya thégně lǒ prẹ. Pẹ kǐrẹ phũthyě tamǒmǒ có tadúro pẹ ohtwǒprẹ tuǒpǎ khǒnyǎ. Ǫmũǹpọ có pẹ tadúro pẹ thyě hí toto. ¹⁰ Pẹ myáhtye ényacó tẹpyátèsě tadúro pẹ thélũphòphũ pwǒ~ tǎphuǒ có. A cô ná pẹ sǒryasǒphǎ nyacó tadúro dǎ pẹ ithyóithya pẹ ǔ akhu-akhyèrò ǔ duzáhtyathě dǎthudǎthě tǎkyě nuô a o ényacó hó. A cô ná pètẹ o kuǒ tǎcô~ to tadúro pẹ nǐbè lǒhó tẹpwǒ~ tǎcô hó.

¹¹ Khǒbóthyómọ vǐ Corinthiaphú thǎ~, lǒ~ tẹ dǎ a o dǎ pẹ théplòkũ tahenuô, pẹ hésoluǎ pẹ lǒ có thǎ hó. Pẹ mọkanó~ thǎ to. ¹² Pẹ ma kayǎ dǎ a phyékǎkhyě atẹmọ tahe máto. Kayǎ dǎ a phyékǎkhyě atẹmọ tahe nuôma thǎ hó. ¹³ Khǒnyǎrò vǎ ki hé thǎ phú vǎphúvǎlye ná vǎnẹ nuô. Mọkhyěthyǎ pẹ phú pẹ mọ thǎ nuô.

Thǎ Ma Cómarya Dǎ A Htwǒprẹ Tǎprẹ A Tẹlũhǒdu

¹⁴ Puǒvyǎ thǎ, zácũ tǒ tǎ izǎ ná kayǎ dǎ a zũekuǒ pẹ Byacè Jesũ to nuǒtahe tǎmẹ ní~. Mètẹhéro acó ná ataka nuô a dǎngǎma ícũcyǎ lũ to. A lǐ ná a khǐ nuô bèbè, a otǒcyǎ lũ toto. ¹⁵ Kristu ná khǐnéricyǎ khukló cuǒ théplò tǎtǒtǎbè cyǎ lũ phútě? Phúnuôhó Kristu aphúalye tǎprẹ ná khǐnéricyǎ khukló aphúalye tǎprẹnuô a cuǒ théplò ícũcyǎ lũ tǎmẹtuǒ phútě? ¹⁶ Cómarya a tẹlũhǒdu nuô a otǒcyǎ nyǎ ná prẹzo ẹ. Phúnuôhó, pẹ yětahe nuôma Cómarya dǎ a htwǒprẹ yětǎprẹ a tẹlũhǒdu. Cómarya hé, “Vǎ ki hyǎo dǎ vǎkayǎ tahe a théplòkũ pǎ rò vǎ ki cuǒ tǒkuǒ ná èthǐ pǎ. Rò vǎ ki htwó èthǐ Cómarya pǎ, rò èthǐ ki htwó vǎkayǎ tahe pǎ.”[☆] ¹⁷ Htuǒto Cómarya hé pọ,

☆ 6:16 6:16 Li Cóbucóbě 26:12, Ezekielé 37:27

“Htecuố taphăkyă dố êthĩ aklènuô rò cuốo khókyă ná êthĩ nuô. Tề dố a mwồplĩthĩplo to tahenuô tôbè tã è tôcô~ tãmé, thĩ ki mephunuô túma vắ é sú thĩ pắ pré.✠ 18 Rồ vắ ki htwố thĩphề pắ. Rồ thĩ ki htwố vắphúvắlyẹ tahe pắ,”✠ Byacè dố aprọapryạ tôprề hé phunuô.

7

¹ Khốbóthyó thĩ~ lố Cómarya ólyạ tahe nuôma pègně lố hó. Phunuôrò, pè ki cuố taphăkyă ná pènếklố a tềthếủ mủmyáricyạ tahe ná pè thềplồ a tềtanẹ mủmyáricyạ yěnuô tahe pồ~. Rồ dố pè thềisế dyaduzủnyạ Cómarya yě akhu-akhyềrò pè ki htwồhtya lahyă dû kayă dố a sắsế tahe pồ~.

Paulu A Tềthếkrủthềlố

² Puốvỷạ thĩ~, dyéluốkuố lahyă thĩ tềmọ pè to~. Pè mệthúmeplánó ná ừ tôprề~ to. Pè mepyámesếnố ná ừ tôprề~ toto. Pè cuốetủồplề nó ná ừkhu tôprề~ toto. ³ Vắ hé phúyề rò vắ thềủ dya thĩ tềthủ phunuô mắto. Mệtềhềrò phú vắ héhtuồhố thĩ nuô, thĩ ma kayă dố pè mọ nỉdyé è tahe. Phunuôrò pè thyề cồbèbè, pè htwồprề bèbè, pè mọtadủ nyắ thĩ pré. ⁴ Vắ zủe tặtẹ nỉdyé nyacó thĩ rò vắ htuthế nỉdyé nyacó thĩ pwồ~ tôphuố cồ menế. Phunuô akhu-akhyề pè myắhtyebề ényacó ná tềpyátềsế tadúrò pè thềkrủthềlố pré, htuồto pè thềplòmọ pré.

⁵ Bí pè hyắtuồhố dố Macedoniakế akhềnuô, tềpyátềsế yề a krwồtadủ kuồpắ ná pè, a okuốto, mệtềhềrò bínuồkhề kayă dố a thềhte pè tahenuô a hyắklyéhyắngắ pè rò pè thềplồkủ thềplồkyắ nyacó. ⁶ Manárò Cómarya dố a dyếshyodyésồhtya kayă dố a thềplồpyề tahe yềtồprềnuô, a dyềhềdyềrề hó pè hó, mệtềhềrò Tito hyắtuồkuồ hó pè hó. ⁷ Tito hyắtuồ rò pè thềkrủ túdủnuô mắto, a hếso pè pè ná thĩ dyềhềdyềrề lủ phútế nuô akhu-akhyề a mệthềkrủ kuố nyacó pè. A hếsoluố pè pè ná thĩ nethuô myắhtye kanố vắ to, htuồrò thĩ tanềthềplề nỉdyề thĩ tềmệthủ tahe, htuồto thĩ o taritaryắ onềhố dố thĩ ki hébề takềbínỉ pề vắ, a hếsoluốnỉ pề vắ phúyề akhu-akhyề, khốnyáráo vắ lé thềkrủlố pắpắ.

⁸ Li dố vắ rắcuố pè thĩ dố arềkhề tôbanuôma, a ki mệthềplề nyacó thĩ tadúrò vắ tanềkủ ná to, vắ dya ná aryá pré. Vắ thừcuố lủ pè thĩ li akhềnuô, vắ myắhtye ná a mệthềplề thĩ akhu-akhyề, vắ tanềkủ nỉdyề, manárò a mệthềplề pré thĩ taplồphú pré. ⁹ Manárò khốnyáyề, vắ thềkrủ hó. Thĩ thềplềthềzồ akhu-akhyềrò vắ thềkrủ phunuô mắto. Thĩ tềthềplềthềzồ yěnuô, a dyềhtwồhtya hó thĩ tềzạ lỵạnỉdủ thỉnề hó akhu-akhyềrò vắ thềkrủ pré. Cómarya thềủhố kayă dố a thềplềthềzồ phunuô tahe hó. Phunuô akhu-akhyề pè mepyámesế thĩ tôcô~ to. ¹⁰ Mệtềhềrò, tềthềplềthềzồ dố Cómarya dyềhtwồhtya yěnuôma, a nố htulya taplekyắ pè thềplồ dố pè ki nỉbề tềmềlwồhteka agnề pré akhu-akhyề, pè lo tanềkủ pè ná tềthềplềthềzồ dố Cómarya dyềhtwồhtya yěnuôtahe to. Manárò prềlukayắ alềklố thềplềthềzồ tahenuô, a dyềohtya prề tềthyề pré.

✠ 6:17 6:17 Isaia 52:11, Ezekielè 20:34,41 ✠ 6:18 6:18 Samuelè nyëba tôba 7:14

11 Dõ thĩ thèplèthézò akhu-akhyèrò Còmarya mepè thĩ phútè nuô, myámò lahyă! Thĩ thèplòshyo mehyăhó lahyă tètòtètè tahe hó, thĩ thèplòshyo dyéluô hó thĩ metè dõ atò tahe hó. Thĩ thèplòdu hyăhó kayă metèthú dõ thĩklè tahenuô hò, thĩ thèisè hyăhó ná Còmarya ki cirya thĩ pã hó. Thĩ thézú myáhtye khyèthya pè hó. Thĩ thèplòshyo nĩdãhó ngò rò thĩ ki ciryahó kayă dõ a mètútè nuôtahe hó. Dõ thĩ mē lahyă hó phúyè akhu-akhyè, thĩ dyéluô hó ná khõnyáyè thĩ tètú o pãto hó. 12 Phúnuôrò, li dõ vã räcuôpè thĩ dõ arèkhè tôbanuô ma, vã räcuô pè kayă dõ a mètútè nuôtôprè ná kayă nuôtôprè mètúũ nuôtahe akhu-akhyè túdú máto, thyáphú thĩ ki thègnè ná thĩ dyélya có thĩthè dõ pègnè bá- tẽnuô, vã räcuô tũkuôdũ phúnuô. Thĩ mọ pè bá- tẽnuô Còmarya thègnè tãtè lõplĩ có. 13 Phúnuô akhu-akhyè, pè thèplòmọ thyèkyă có.

Htuôto thĩ mètèkrũ nyacó Tito akhu-akhyè, pè myáhtye a thèkrũthélõ rò pè lé thèkrũthélõ hyăshyoshylõ pọ có. 14 Bí Tito cuô tyahí dõ thĩ o híto nuô, vã htuthè nĩdyé thĩ dõ Tito anyèhyă có menè. Thĩ mē málakõ có hó phú vã htuthè nĩdyé thĩ nuô hó. Thĩ mētarẽnó vã tôphuô- to. Phú vã hébècòhébètè thĩ pwõ- tôphuô nuô, pè hé pè Tito ná thĩrithĩkyă nuôma pè hébècòhébètè prèprè. 15 Phúnuôrò, bí a thènèhtya tuõbè khyèthya thĩ o taritaryă one thĩnè ná thĩ nĩdã a tètthyóithya htuôto thĩ émosũ lũ ná tètthèisè, tanyãtadè có akhẽnuô, a lé mọhyă shyolõklõ pọ có thĩ có. 16 Vã zũe lõlãkathe nĩ có thĩ rò vã thèkrũ nyacó.

8

Corinthiaphú Atèdyé Tèlütètyă Tahe

1 Pè khõbõthyó thĩ-, pè thézú hèsoluô pè thĩ ná Còmarya dyétã pè tèt-wítètaryè dõ prèzũtètè plómuphú dõ a o lahyă dõ Macedonia kèkũ nuôtahe ari-akyă. 2 Prèzũtètè plómuphú bĩnuôtahe ma, a khyábè nyacó tẹpýátèsè dõ acyèacũ tadũ nyacó tahe tadúro èthĩ thèluõphòphũ lahyă kanõ- to. Èthĩ sõphásõrya nyacó tadúro a thèplòshyo mëlũmetyă mēcwómekõ pè nyacó prèzũtètèphú dõ vĩ Jerusalem akũ nuôtahe kanõ- to. 3 Bá èthĩ dyébènuô èthĩ dyé có, htuôto a dyélõklõ pã có ná bá a dyébènuô có, rò èthĩ thèplòshyo dyé nĩdũ lahyă prè nuôma vã hébũ prè. 4 Èthĩ thèplòshyo mëlũ lahyă rò a kwĩthézò pè dõ pè ki plwõ èthĩ dõ a ki mēcwõ nĩkuõ Còmarya akayă tahe. 5 Èthĩ metè yẽnuôma, aduklõ pã có ná pè tèmýásũ tahe có. Phú Còmarya thézú nõmè èthĩ nuô, arélõ rò èthĩ besàsè athé dõ Byacè agnè, htuôrò èthĩ besàsè lahyă athé dõ pègnè. 6 Phúnuô akhu-akhyè, thyáphú Tito ki mētuõplũ cwõ thĩ tètthèplòshyo mēcwõ ù yètahe agnènuô pè shyakrwõ hó è hó. Mètèhèrò prè dõ a cáhtya dyéhèdyére rélõ thĩ ná thĩ ki mēcwõ pè kuõ prèzũtètèphú dõ a o lahyă dõ vĩ Jerusalem akũ nuôtahe tôprè nuôma Tito hó. 7 Thĩ lõbã có ná tẹpwõ- tôcô có. Thĩ tètũtènyă ma asõ, thĩ hébècyă hébèdè, thĩ lõbã ná tètthèkhuthègnè, thĩ thèplòshyo mēcwõ ù, htuôto thĩ mọnyacó pè. Phúnuô akhu-akhyè, pè thézú kuõ pọ dõ thĩ ki lõbã ná tètthèplòshyo mēcwõ ù tahe.

⁸ Vă hé phúyě rò vă nõshyo thĩ phúnuô mậto. Thyáphú thĩ ki krwõmyábủ kuõ kayă dĩ aruõtahe thẽplòshyo mẹcwỏ ừ nuờrò, vă thẽzủ dyéthẻgnẻ pẻ kuõ thĩ phúnuô prẻ. Dĩ vă dyẻluõ thĩ phúyẻ akhu-akhyẻrò thĩ mọ mặlakỏ ừ ẻ, thĩ mọ mậto ẻ nuô, vă ki thẻgnẻhyả pả phúnuô prẻ. ⁹ Pẻ Byacẻ Jesủ Krístu yẻnuô abwỉdu ataryẻhtủ cỏ bá- tẻnuô, thĩ thẻgnẻdủ hó. A o dĩ mỏkhu akhẻnuô, a duzặhtyathẻ nyacỏ tadừrò bí a hyả klwo anẻ phủ prẻlu hekhuphủ tỏprẻ akhẻnuô, a bẻhyả htwỏ cỏ kayă sỏphásỏryaphủ tỏprẻ dĩ pẻgnẻ cỏ. Thyáphú thĩ ki duzặhtyathẻ kuõ agnẻnuờrò, a bẻhyả htwỏ cỏ kayă sỏphásỏryaphủ tỏprẻ phúnuô cỏ.

¹⁰ Phúnuờrò vă tẻtane ma phúyẻ, vă myặhtye ná tẻmẻ dĩ thĩ cáhtya mẻ dĩ nahẻnu tahenuô, thĩ ki mẻhtuỏkyả khỏnyặyẻ hẻnuỏma aryáklỏ dĩ thẻgnẻ. Thĩ ma kayă tỏmụ dĩ a cáhtya ihtuỏplỏ rẻlỏ tẻmẻlủ rò a ki mẻcwỏ pẻ ná kayă o dĩ vỉ Jerusalem akủ nuỏtahe pả tủnuô mậto, thĩ ma kayă tỏmụ dĩ a thẽplòshyo mẻlủmẻtyả nyacỏ tẻ tahe. ¹¹ Phúnuô akhu-akhyẻ, mẻhtuỏ plủkyả tẻ dĩ thĩ cáhtya mẻ yẻ tỏcỏnuô. Thĩ cáhtya ihtuỏplỏ lủ tẻmẻlủ akhẻnuô, thĩ thẽplòshyo mẻcwỏ nyacỏ ừ. Phúnuờrò khỏnyặyẻ thĩ tỏkỏ thẽplòshyo mẻhtuỏ plủkyả thĩ tẻmẻ yẻnuô. Thĩ tỏkỏ dyẻ lahyả bá thĩ dyẻbẻ nuô pwỏ- tỏprẻ. ¹² Thĩ ki thẽplòshyo dyẻ nỉdyẻdủ mặlakỏ hẻrỏ Cỏmarya thẻzủ phúnuô hó. Thĩ dyẻbẻ bá- tẻ bá- tẻ nuô, a lodu lả mậto. Cỏmarya thẻzủ nõdyẻ thĩ bá thĩ dyẻbẻ nuỏprẻ. Tẻ dĩ thĩ dyẻbẻto nuô a kwỉ ná thĩ taki- to.

¹³ Vă pủ mẻphwỉ pẻ kayă dĩ aruỏ tahe a tẻvítẻzỏ rò vă dyahtyahtuỏke dĩ thỉlỏ phúnuô mậto. Vă thẻzủ dĩ thĩ ki cyẻ rò cyẻrỏlủ, thĩ ki mọ rò mọrỏlủ phúnuô tỏcỏprẻ. ¹⁴ Mẻtẻhẻrỏ, khỏnyặyẻ thĩ duzặhtyathẻ hó akhu-akhyẻ, thĩ tỏkỏ mẻcwỏ pẻkuỏ prẻzủtẻphủ dĩ a sỏphásỏrya nuỏtahe. Shyẻ- nopả thĩ ki loke kihẻrỏ ẻthĩ ki mẻcwỏ kuỏke thĩ pả. Thĩ ki mẻcwỏlyẻ mẻcwỏkẻ lủ phúnuô hẻrỏ, dĩ thỉklẻ nuô prẻ dĩ apyặasẻ tahenuô a o pả to. ¹⁵ Lisặsẻkủ hé, “Kayă dĩ a dya-ỏplỏ ẻnyacỏ a lẻlẻlẻ tahenuô atẻ oẻ talwỏ lả náto. Kayă dĩ a dya ỏplỏ patỉphủprẻ a lẻlẻlẻ tahenuô, a o patỉ talwỏ lả ná to.”✧

Tito Ná A Khỏbỏthyỏ Take

¹⁶ Cỏmarya dyẻ thẽplòshyo Tito dĩ a mẻcwỏ thĩ phủ pẻ thẽplòshyo mẻcwỏ thĩ nuô akhu-akhyẻ, pẻ hẻbwỉhẻtaryẻ nyacỏ Cỏmarya. ¹⁷ Bí pẻ kwỉthẻzỏ lủ ná a ki cuỏmyả thĩ akhẻnuô, a cũ pẻngỏ rò a thẻkrủthẻlỏ cuỏmyả cỏ thĩ. Hẻlỏlỏ rò anẻbyacẻ nỉdủ thẻzủ cuỏmyặhtye nyặdủ hó thĩ hó. ¹⁸ Pẻ plwỏcuỏ tỏkuỏ puỏvyả tỏprẻ ná ẻ. Prẻzủtẻplỏmụ pwỏtỏmụ htuthẻ nỉdyẻ nyacỏ lủ ni, mẻtẻhẻrỏ ẻ ma prẻmẻ Cỏmarya atẻmẻ dĩ a lẻ hẻsỏdỏnyả pẻ ừ ná tẻthẻkrủmỉla ari-akỷả tỏprẻ. ¹⁹ Túyẻnuô mậto, ẻ ma prẻzủtẻ plỏmụphủ bẻyẻ tahe dyahtya htuỏhỏ lủ ná a ki cuỏ tỏkuỏ ná pẻ hó. Shyẻ- pẻ hyặphẻyẻ tẻmẻlủ dĩ thĩ thẽplòshyo mẻcwỏ ừ yẻtahe rò pẻ ki cuỏ zủtả pẻ ná kayă sỏryasỏpháphủ dĩ vỉ Jerusalem akủ nuỏtahe akhẻpảnuô, ẻ ki cuỏ tỏkuỏ ná pẻ pả. Thyáphủ ừ ki htuthẻhtya lahyả Jesủ Krístu, htuỏto thyáphủ ừ ki myặhtye lahyả ná pẻ thẽplòshyo mẻcwỏ mặlakỏ ẻthĩ agnẻnuô, pẻ ki cuỏlẻ

zúpé ù tèmecwó yënuô pã. ²⁰ Thyáphú ù ki dya tă pè tètú tãmé nuô, pè cuórólú phúyè pré. Tèmelú dõ ù thèplòshyo dyé yètahenuô, pè bè metãmetè ní ryá pè có ù có. ²¹ Pè dya ná pè ki mecó prètú bí Cómarya a mètènyè yënuô mato, dõ prèlukayã agnè nuôma pè bè mecómètètè.

²² Phúnuôró pè nõhyã tõkuõ pò kayã dõ aruôtòprè ná pè puõvyã yè thègnè. Pè myáhtye thègnè ná è ma kayã tòprè dõ lézúní nyacó è dõ Cómarya a tèphyètèmè akú tòprè có. Khõnyãró a zúní nyacó thĩ akhuakhyè a lé- thèplòshyo mecwó lópó pã có thĩthĩ có. ²³ Tito ma prè dõ a mè tõkuõ tèt ná vã rò a mecwó thĩ tòprè. Pè puõvyã dõ a krwõhyãkuõ lú nuô thègnè ma, prèzùtètè plòmuphú biyè tahe nõhyã èthĩ pré. Èthĩ ma kayã tahe dõ a dyaduzúnýã nyacó Krístu tahe có. ²⁴ Thyáphú prèzùtètèphú dõ a o dõ prèzùtètèplòmú akú pwõtòmú nuôtahe ki thègnè tãtè ná thĩ mọ málakõ ù agnènuô, dyélúõ lahyã thĩ tèmõní èthĩ yètahenuô ní-. Htuõto thyáphú èthĩ ki thègnè lahyã ná pè htuthéní thĩ yètahenuô atõ málakõ có agnènuô, mè lahyã phúnuô ní-.

9

Krístuphú Tòprè Ná Tòprè A Tèphyécwó Mecwó Lú

¹ Thĩ tõ mecwó Cómarya akayã dõ a sòphásoryã dõ a o dõ vĩ Jerusalem akú nuôtahe ari-akyã nuô, vã lo rã plehyã pè pò pã ná thĩ to. ² Mètèhèró thĩ thèplòshyo mecwó èthĩ bá- tẽ nuô, vã thègnè. Vã htuthéní pè pè khõbóthyó dõ Macedonia kékú nuôtahe ná thĩrithíkyã tahe hó. Vã hé pè èthĩ ná thĩ prèzùtètèphú dõ Akaia kékú yètahenuô, a taritaryã one rú dõ nahénu pã có. Thĩ tètèplòshyo yënuô, a hturyãhtya ényacó Macedonia kèphú tahe athèplò dõ a ki mecwó kuõ phúnuô pã hó. ³ Thyáphú thĩ ki taritaryã one lahyã thĩ tèmèlú phú vã héluõhtuõ pè hó èthĩ nuô, htuõto pè htuthéní pè ù ná thĩrikyã tahenuô, thyáphú a ki htwõhtya tă tètutthé dyálahõ tãmé nuôró, vã nõhyãhó pè puõvyã yètahe dõ thĩ hó. ⁴ Phúnuôró bí vã hyã pã akhènuô, pè puõvyã Krístuphú dõ Macedoniaké tahe krwõhyãkuõ ná vã pã kòle. Vã thèzú nõmyáhtye èthĩ ná thĩ taritaryã one htuõlõ hó rú tèmèlú nuôtahe. Thĩ ki taritaryã one tãcõ- to hénuô, tèt dõ vã zúní thĩ tahenuô a ki htwõhtya nyãhó tètètarè dõ vãgnè ná thĩgnè pã hó. ⁵ Phúnuôró, vã dyalyã hó vã thèplò dõ vã lo nõhyã rẹ pè puõvyã tahe dõ thĩ ró a ki mecwó tètutthéplò tèmèlú dõ thĩ ólyã ná thĩ ki mecwó ù nuôtahe. Ki mephúnuô túró shyé- vã hyãtuõ pãnuô, thĩ ki taritaryã one htuõlõhó thĩ tèmèlú yètahe hó. Pè ki mephúnuôró ù ki myáhtye ná ù nõshyo thĩ tòprè- mato, thĩ thèplòshyo mè nídyédú pré phúnuô pã.

⁶ Tanemyã lahyã kayã dõ a pruõtã patíprè tètclwĩ tòprènuô a ki níbè kakhýè patí khyèthyã pré tètètèphõ pã. Manáró kayã dõ a pruõtã é tètclwĩ tòprènuô, a ki níbè kakhýè é khyèthyã tètètèphõ pã. ⁷ Phúnuôró, ùpèpè- bèbè, a tóbè dyé phú a belyã htuõhó athèplò dõ a kíré dyé bá- tẽ akhunuô pré. A bè thèlõ kakhýè nídyé to. A bè dyaní athèplò ná a tãbèhó lúkhú ró a tóbè dyéhó phúnuô ní to, mètèhèró Cómarya mõní kayã dõ a thèkrũthèlõ

dyéũ nuôtahe pré. ⁸ Thyáphú thĩ ki nĩbè lóbbá lólló~ tẹ dǒ thĩ lo nuôtahe, htuôto thyáphú thĩ tẹ ki o lóbbá tǎpòtǎpẹ dǒ thĩ ki dyépékuǒ dítú ná kayǎ dǒ aruôtahe agnènuô, Cómarya ki sòri ẹ lóklǒpǎ có ná ló~ thĩ lo tahe nuôma a mecyǎ pré. ⁹ Lisǎsèkũ hé,

“Prècǒprètẹ tǒprẹ thèplòshyo mecwó hó kayǎ sǒphásoryǎ tahe hó, rò a tètótètẹ yènuô, a oklòma hó tacúprẹ hó.”✧

¹⁰ Mètèhèrò prẹ dǒ a dyétǎ pẹ prèehimepréphú tahe tẹklwítèlwí dǒ a ki isóiplũ agnè ná léeléǒ agnè tahe nuôma Cómarya hó. Phúnuôhó, Cómarya ki dyé thĩ ló~ tẹklwí dǒ thĩ lo tahenuô pǎ. Tẹklwí yènuôma a málakǒ hó ló~ thĩ lo meryǎ ù nuôtahe hó. Cómarya ki nõ thèhtyaphǒhtya éhtya ná éhtya kuǒpódũ thĩ tètètèphǒ pǎ. Thĩ tètètèphǒ yènuôma máhó ló~ teryǎ dǒ a hyǎ dǒ thĩ tètèplòshyo dyéũ yètahe a o nuô hó.✧ ¹¹ Thyáphú thĩ ki thèplòshyo dyébé pẹ kuǒũ pwǒ~ tǒphuó, htuôto thyáphú kayǎ dǒ a nĩbè thĩ tèmèlũ dǒ pẹo yètahe ki hébwihétaryè Cómarya agnènuô Cómarya ki dyé duzáhtyathè lóbbádũ thĩ pwǒ~ tǒphuó pǎ.

¹² Mètèhèrò tèmèlũmetyǎ yènuô a mecwó pẹ Cómarya kayǎ dǒ a sǒphásoryǎ yènuôtahe túdũ mǎto, a hturyǎhtya tuǒ có ùthéplò dǒ ù ki hébwihétaryè htuthéhtya lahyǎ Cómarya có. ¹³ Thĩ tèmecwó yènuô a khyáluó ná thĩ zǔe málakǒ Byacè Jesũ hó. Dǒ thĩ yǒ zǔe krwǒmèkuǒ phú Krístu a tètèkrũmila hénuô akhu-akhyè ù ki htuthéhtya ényacó Cómarya pǎ. Mètèhèrò dǒ thĩ thèplòshyo mecwó pẹ èthĩ ná ù pwǒ~ tǒprẹ akhu-akhyè, kayǎ éprẹ ki htuthéhtya lahyǎ Cómarya phúnuô pǎ. ¹⁴ Phúnuôrò Cómarya tẹbwítètaryè dǒ a taklíkhódũ yènuô, a dyéluó pẹ thĩ rò thĩ dyéluó dítú pẹ èthĩ akhu-akhyè, èthĩ ki kwícóbè pẹ dǒ thĩgnè pǎ, htuôto èthĩ ki nethuô myáhtye lakǒ có thĩ pǎ. ¹⁵ Pẹ ki htuthéhtya rólũ Cómarya dǒ a dyétǎ pẹ shyèzũ máhó aphúkhũ dǒ a nguduprĩdu nyacó rò pẹ hécyǎ akhǎlé opǎ có to yènuô tǒprẹ pǒ~.

10

Paulu Hébe Takè Tǎtũbí Nĩdyé A Tèphyètème

¹ Tahehenuô a hé lahyǎ vǎ ná bí vǎ hébèsũ ná thĩ akhè, vǎ taruô prè tadúrò bí vǎ rá ná li akhènuô, vǎ hébèshyohébèsǒ nyacó, a hé lahyǎ vǎ phúnuô. Manárò vǎ nẹbyacè nĩdũ vǎ kwíthézò tadũ có thĩ ná tètèhdǒthèngǎ, tẹkhyáthédǒ phú Krístu dyéluó pẹ htuôhó pẹ yènuô tahe có. ² Shyé~ vǎ hyǎ kuǒ khyèthya thĩ pǎ akhènuô, thyáphú vǎ ki hébèshyohébèsǒ tǎ thĩ tǎmè nuôrò, vǎ kwíthézò tadũ thèplò có thĩ ná htulya taplekyǎ ló thĩ tẹdya thĩ thèplòthuôhtyè nuôtahe ní~. Dǒ thĩklè tahehenuô a hé lahyǎ pẹ ná pẹ krwǒlũ prè prèlu hekhuphú aléklǒ thézũ nuôtahe pré. Kayǎ dǒ a hé pẹ phúnuô tahenuô, vǎ ki hébèsǒ taklǒ có èthĩ pǎ kǒle. ³ Pẹ ma prèlu hekhuphú tahe prè nuôma amávǎ, manárò pẹ sásũ tẹ yènuô, pẹ sá phú prèlu hekhuphú tahe sǎnuô mǎto. ⁴ Tèsá a takuôtabè dǒ pẹ nõe yètahe nuôma prèlu hekhuphú a takuôtabè mǎto. Pẹ nõe Cómarya a takuôtabè

dó aprọaprya rò a metăprò pyékyábé lõplĩ có vjũdu tahe ná tẹkrékryá lũ dó athũ nuôtahe có. ⁵ Pẹ metăpròkyá lõlõ- tẹphyéduphyéhtyalõ né dó a međidyá tătũsũ tẹthégně Cómarya nuôtahe. Lõ- kayá a tẹtane tahenuô pẹ pũdóo lõ è rò pẹ nõ cũe nĩdă è ná Krĩstu angó.

⁶ Bí thĩ dyéluõ hó ná thĩ nĩdă krwõmẹ lõlátakli htuõlõhó tẹ akhěnuô, pẹ o taritaryá one hó dó pẹ ki cirya kayá dó a nĩdă krwõmẹ kuõũ to nuôtahe hó.

⁷ Thĩ myá lahyá prě tẹoluõ dó aklõ tahe prě. Dó thĩklě tahehenuô a héthũ lahyá ná kayá dó a htwõ Krĩstu a prěmetèphũ ma tú pẹ prě. Nõthégně tuõkuõ èthĩ ná pẹ ma pẹ htwõ kuõdũ Krĩstu a prěmetèphũ tahe vă. ⁸ Taryěshyosõ dó Byacè dyé vă yěnuô, a cô ná vă hébè htuthé sũlũ có vãné taki ẽ? Manárò vă thétarẹ náto. Tẹtaryěshyosõ yěnuô, a ki mẹ duhtyahtũhtya thĩ agně prě, a mepýemẹkyá thĩ agněnuô mato. ⁹ Vă pũ rá théisě cuõ pẹ thĩ ná li tahe phũnuô mato. ¹⁰ Mẹtèhéro tahehenuô, a hé lahyá, “Paulu rá lakõ li tôkuôro ashyo-asõ talwósũlũ có. Bí a okuõ ná pẹ akhěnuô, a taruô prě, a dõnyá ma a nĩ kuõũ toto,” a hé lahyá vă phũnuô. ¹¹ Kayá dó a hé phũnuô tahenuô, a tóbè thégně ná pẹ oye ná thĩ bèbè, pẹ otõ ná thĩ bèbè, pẹ ki mẹ tătẹ málakõ có phũ pẹ héo dó likũ yěnuô pã.

¹² Pẹ taruô málakõ dũ pègně ni. Kayá dó a tane htyalõ nĩdyé lahyá ané ná èthĩ ma acyáadè klõlõ ù tahenuô pẹ tẹradũ bú kuõ ná pèně ná èthĩ to. Èthĩ tóprẹ ná tóprẹ tẹradũ nĩdyé lahyá ané akhu-akhyě, èthĩ ma kayá olõoklõ málakõ có tahe.

¹³ Manárò, pẹ rò, pẹ hébèhtyalõ talwó ná bá pẹ tókò hébè htyalõ nuô to. Pẹ hébè htyalõ prětũ tẹmẹ dó Cómarya dyétă hó pẹ yětahe nuôprě. Yěnuôma a otõkuõlõ hó ná pẹ metè dó thĩklě yětahenuô hó. ¹⁴ Pẹ cuõ mẹ talwó ná khălẹ dó Cómarya nõmẹ pẹ yěnuô to. Cómarya dyé pẹ tẹmẹ dó pẹ kibè hyá dó thĩ o rò pẹ ma prẹ dó a hyá hėsoluõ rėlõ pẹ thĩ tẹthékrũmila tahe hó. ¹⁵ Phũnuôro pẹ hébèhtuthé nĩdyé kuõ ná pèně ná tẹmẹ dó ũruô męhtwõhtya rẹhtuõhó nuôtahe ari-akyá to. Mátôkhónuô pẹ myásũ khódũ ná thĩ tẹzũ ki sõhtya htuõto pẹ hyámẹ tẹmẹ dó thĩklě yě ki duhtyahtũhtya ná htũhtya pọ dó nyě tókho agně nuôprě. ¹⁶ Htuõpãro pẹ ki cuõ plehyá talwó pọ dó dó oye dó ù cuõ hėsoluõnó pẹ hí èthĩ ná tẹthékrũmila tóphuõ- hító nuôtahe a o pã. Rò pẹ ki cuõ hėsodõnyá luõ pẹ èthĩ ná Jesũ a tẹthékrũmila ari-akyá pã. Mẹtèhéro pẹ thézũ hébèhtyalõ nĩdyékuõ pèně ná tẹmẹ dó ũruô męhtuõ hó nuôtahe to. ¹⁷ Mẹtèhéro, lisăşěkũ hé, “Kayá tóprèprè dó a thézũ hébèhtyalõ ané nuô, a tókò hébèhtyalõ prětũ tẹ dó Byacè mepẹ htuõhó tẹ nuôtahe ari-akyá prě.”* ¹⁸ Mẹtèhéro, kayá dó a htuthé nĩdyédũ ané tahenuô, Byacè théplòo lũ to, Byacè théplòo prětũ kayá dó Byacè htuthé nĩdyédũ lũ ná ané nuôtahe prě.

11

Paulu Ná Prèdõnyăphũ Dó A Lahõ Tahe

¹ Vă rácuõ pẹ thĩ li khõnyáyě tahenuô, vă rá péhtwõ có kayá tamwĩ tóprẹ akhu-akhyě, khyáthédõ khyáthéplòhtũ ré vă ní-. ² Mẹtèhéro vă

* 10:17 10:17 Jeremia 9:24

théplòshyo nyacó dǒ thǐ ki théplòcǒ tadû ná Krístu. Thǐ tahenuô a thyácóná prēmòphúthè dǒ athéplò mwǒplǐthǐplo tǒprè dǒ vǎ ólyǎ htuǒhǒ vǎngó ná vǎ ki dwó pè ná prèkhǔ pǎ tǒprè dǒ a mǎhǒ tú Krístu yè pǎnuô tǒprè hó. ³ Phú khǐnérícýǎ khukló klwo ané thyáná rǔ rǒ a hyǎ ilolahǒ Eva nuô, vǎ bèzò one ná pǎma ù hyǎ ilolahǒ kuǒdú hó thǐ phúnuô pǎ hó, htuǒto pǎma ù hyǎ mepýémekýǎ lǒdúhǒ thǐ théplò a tètane tahe rǒ thǐ víkyǎdú hó thǐ tètéhéú mǒnǐ lǒthulǒthé Krístu ná thǐ tètéhéúmǒ cócú Krístu yènuô pǎ hó vǎ bèzò nyacó dǒ thǐgně phúnuô. ⁴ Mètéhérò ùpè tǒprè bèbè, a dǎhyǎnuǒ hésodónýǎ pè hó thǐ ná Jesú ari-akyǎ dǒ a khódú ná pè hésó pè thǐ yènuô hérò thǐ thékrǔthélǒ ésú có lǔ. Rǒ thǐ phyésú zǔnyé~ hu có Thé Sǎsě Byacè dǒ a khódú ná thǐ phyésú htuǒhǒ nuô tǒprè, htuǒto thǐ zǔezǔnyé prè tètéhékrǔmila dǒ a khódú ná pè hésodónýǎ pè htuǒhǒ thǐ nuótahe hó. ⁵ Thǐ dǎ é nǐdyé èthǐ, “Prèdónýǎphú thárádu” nuó tahenuô, a tǒ htyalǒklǒ náná vǎ to. ⁶ Vǎ hébècyǎ hébèdè kuǒ ná ù to tadú rǒ vǎ thégñě tǎtè lòplǐ có Cómarya a tèmátècǒ tahe vǎ. Pè o ná tètéhégně Cómarya a tèmátècǒ yènuóma pè dyéluǒ tǎtè pè hó thǐ pwǒ~ tǒphuǒ hó.

⁷ Bí vǎ hésodónýǎ pè thǐ ná tètéhékrǔmila akhěnuô, vǎ kwǐnó ná thǐ akhwóakè tǒmyé~ to. Thyáphú thǐ ki nǐbè théhtwǒprè tacúprè agñenuô, vǎ shyalyǎ vǎné phúnuô prè. Vǎ mephúyèrò ma athú ẽ? ⁸ Bí vǎ mètè dǒ thǐklé akhěnuô, tètǒtèkyǎ tahe nuóma prèzǔetèplómǔ dǒ aruô tahe dyé vǎ rǔ prè meně. Thyáphú vǎ ki mejbètè dǒ thǐgněnuô, a thyácóhǒ ná vǎ cuǒ pǔphezèplèphe có prèzǔetèplómǔ dǒ aruô tahe phúnuô có meně. ⁹ Bí vǎ okuǒ ná thǐ akhě, vǎ ki lorǔ hénuô, vǎ kwǐnó ná thǐ tǒprè~ to, mètéhérò lǒ~ tè dǒ vǎ lo tahenuô, pè puǒvyǎ dǒ Macedoniaké tahe hyǎ mecwǒ lòplǐ vǎ prè. Dǒ aréano nuóma vǎ kwǐnó ná thǐ tèmecwǒ tǒphuǒ~ to, khǒnyǎyè tǎplehyǎ nuóma~ vǎ mekúmekýǎ, mehtuómeyé ná thǐ toto. ¹⁰ Vǎ hébèhtuthé nǐdyé prèzǔetè plómǔphú dǒ aruô dǒ a o kuǒ bí Akaia kékǔ yètahe ari-akyǎ yènuô, vǎ nǐlá htuthé okuǒ vǐnyǎ to. Mètéhérò Krístu a tèmátècǒ o dǒ vǎkǔ akhu-akhyé, vǎ hé pè thǐ khǒnyǎ yètahenuô, thǐ klyá thégñètǎtè bényǎ prè. ¹¹ Vǎ hé phúyèrò vǎ mǒ thǐ to phúnuô ẽ? Vǎ mǒ thǐ nuóma Cómarya thégñě. ¹² Thyáphú kayǎ dǒ a hé ná èthǐ tèmè tahe nuóma athýáná pè tèmè prè nuótahe ki hébèhtuthé nǐcyǎ dyépǎ tǎ ané phúnuô tǎmè nuô, vǎ ki me plehyǎ lǎ pǒ phú vǎ me khǒnyǎ yènuô. ¹³ Èthǐ nuótahe ma Prèdónýǎphú a mǎlakǒ mǎto. Èthǐ ma Prèdónýǎphú dǒ a lahǒ tahe prè. Èthǐ cuǒ hélahǒ pè ù ná atèmè tahe rǒ a cyémè lahyǎ ané phú Krístu a Prèdónýǎphú mǎlakǒ tahenuô prè. ¹⁴ Èthǐ mephúnuô rǒ vǎ khyéthukhyéthé ná tǒcǒ~ to. Khǐnérícýǎ khukló klwolahǒ có ané phú tanémókhuphú dǒ a takhě tahenuô ma~ a mecyǎ prè. ¹⁵ Phúnuô rǒ, khǐnérícýǎ khukló a prēmètèphú tahe klwo lahǒcyǎ thyákuǒ ané phú Cómarya a prēmètèphú dǒ acóate tahe nuóma lèkhyéthukhyéthé ná tǒcǒ~ to. Dǒ khyétadú pǎ, phú èthǐ mètú htuǒhǒnuô, èthǐ ki khyábè təciryǎ phú a kò ná èthǐ nuô pǎ.

Paulu Hébèhtuthé Nǐdyé A Khyábè Təcýètècú Tahe

16 Vă ki hé khyëthyá, thĩ tồ tanëñĩ lahyă vă ná kayă tamwĩ tôprë~to. Manárò thĩ ki tanë lahyă vă hérò vă htwö kuóřé kayă tamwĩ rò vă hébèhtuthé nĩ kuóřé takiphú. 17 Vă hébèhtuthé khönyáyě nuôma vă hébèphú Byacè thézũ nõhébè vănuô mătò. Vă hébèphú kayă tamwĩ tôprë nuôpré. 18 Ủ yö hébèhtuthé élä lahyă ùné phú prëlu hekhuphú lëklö hébèhtuthé nĩ nuôtahe akhu-akhyë, vă ki hébèhtuthé nĩdyé kuö vãné pré. 19 Dădú~vanini, thĩ yö o lahyă ná tẹcyátèdè rò thĩ khyáthéplòhtübé rò thĩ thëkrũthélö nĩdă pë lahyă kayă tamwĩ nuôtahe a tẹhébè dădu ni. 20 Kayă dố a nõhtwö dố thĩcũ nuôtahe, ná a ilolahö enĩdyé thĩ nuôtahe, ná a etũöplë nĩdyé thĩkhu nuôtahenuô, thĩ dă~yö thëplòhtũ nĩdyé kuö lahyă dû hóhó. Thĩ nõphyé htyamöhtyapho nĩdyé lahyă ané rò thĩ plwö pacyé nĩdyé lahyă èthĩ ná thĩnéné.

21 Pë mębũkuö dădú~phú èthĩ mę thĩ nuô to, pë taruô thyëkyă códũ gnëni, htuöřò pë thëtarë dũgnë ni. Manárò èthĩ ki hébèhtuthé bũ phũnuô hérò vă ki hébèhtuthé kuö phú kayă tamwĩ tôprë hébèhtuthé nuô hérò vă hébèbéprépré kô. 22 Èthĩ ma Hebreophú tahe ẽ? Vă ma Hebreophú tôprëprë vă. Èthĩ ma Israelphú tahe ẽ? Vă ma Israelphú tôprëprë vă. Èthĩ ma Abraham akłwĩalyă tahe ẽ? Vă ma Abraham akłwĩalyă tôprëprë vă. 23 Èthĩ ma Krĩstu a prëmętëphú tahe ẽ? Vă mę lõklö có kũ ná èthĩ nuôtahe có kôkô. Vă hé phũyë rò a cô ná vă tamwĩthëřë. Vă yácũ mę lõklö có kũ ná èthĩ męnuô có kôkô, ủ dốtă éklö vă dố htökũ ná èthĩ có kôkô. Ủ mũ vă ná iplĩrwĩ nuô a o ényacó, vă phũ~kĩrë thyëcõnuô vă myáhtye sítôbè tamömmö có. 24 Judaphú tahe dămũ hó vă tôphuõnuô a bëmũ vă thuõshyë ná lwiřthyótöplĩ, rò vă myáhtyebè nõ phũnuô nyăphuõ có. 25 Romaphú tahe mũ vă ná iplĩrwĩ thuõphuõ, kayă tahe tặ vă ná lõ rò èthĩ tặ htú~a tặthyë có vă có, rò èthĩ tanë lahyă hó ná vă thyëhõnuô, a o tôphuõ. Thòklyëdu phé nõ pë vă dố htyëdutavakũ thuõbè rò vă locuõ dố htyëdutavă akũnuô tónyë ná tồthë. 26 Dố vă cuõ klyá éphuõ akũnuô vă myáhtye sítôbè ényacó ná tẹtaròthé thëisë tahe. Vă myáhtye sítôbè nõ htyëdu tặtặbí văklyá, vă myáhtye sítôbè nõ ná prëpũphe zëplëphe ùtë tahe, vă myáhtye sítôbè nõ ná vămyëcõ Judaphú nĩdũ tahe ná Judaphú mătò tahe thëhtethëhă pũmęthyë vă. Bí vă cuõnuõ dố vřduvřhtũ akũ bëtë, bí vă cuõ dố kayă o tôprë~to akhălë nuô bëtë, vă myáhtye sítôbè nõ ényacó ná tẹtaròthé thëisë tahe. Htuõto dố htyëdutavă akũ bëtë, vă myáhtye sítôbè nõ élä tẹtaròthé thëisë tahe. Puõvyă Krĩstuphú dố a lahö tahe a tẹmępyámęsë nuôma vă sítôbè élä lä. Lõ~tẹtaròthé thëisë yëtahenuô, vă myáhtyebè nõ lõplĩ có. 27 Vă bè erylă thëpráthétuõ rò vă bè cyëpryëcyëli rylă ladyáladă có vãné. Vă omyëñĩ to nuôma tamömmö có. Vă tuõbécó dố tẹladyáe ladyáó ma a oo. Ekóõbă to tamömmö có. Vă hyeçă lëkũlëthyá o lõbăto rò vă bè khyábè kërókęswĩ có. 28 Túyënuô mătò, pwõnyënyë~vă bèkũbëkyă pë lõ~prëzũtë plómũphú tahe ari-akyă có. 29 Kayă tôprëprë ki hęcërecë hérò vă tanë thézö nĩdyé lũ. Kayă tôprëprë ki mętëthũ hënuô vă thëplòdu nyacó kayă dố a ilocuõ lũ dố tặthũ akũ nuô tôprë.

30 Ki vă lo hébèhtuthé hérò vă ki hébèhtuthé prëtũ tặ dố a dyëluõ vă

têhêcêrecê tahe ari-akyã prê. ³¹ Byacê Jesũ Krĩstu a Phê Còmarya yê a thêgnê ná vã hébê lahõ máto. Û ki htuthêtyadũ amwĩ tacúprê talêkrê ní. ³² Bí vã o dô vĩ Damasco akũ akhênuô, khwĩdu Areta ahóllyã khwĩ nyêprêtôprê dyatã opô aklyêphũ tahe dô vĩ kadãduhtũ rò a nõopô pũ êthĩ ná vã. ³³ Manárò, ù sunuõ vã dô thu tômê akũ, rò dô vjũdu alõ nuô kadãphũ o tókũ rò ù cyatã vã dô ùdu kadãphúyê aklõ rò vã siplékyã dô khwĩ nuôtôprê a takhukũ.

12

Paulu A Temyáhtyelwó One Tahe Ná Tedyélũ Lũ Tahe

¹ Têhêbêhtuthê yênuô a nĩbwĩnĩtaryê dô ùgnê tôprê to tadũrò vã tóbê hébêhtuthê prê. Manárò khõnyãyê vã ki hêsoluõ pê thĩ ná Byacê dyemyáhtyelwó one vã tahe ná a dyêluô pê vã tetahe ari-akyã. ² Dõ arêkhê shyélwĩna akhênuô, ù éka kahtya kayãphê dô a zũe Krĩstu tôprê dô mókhu thuõtô tôto tôpho. (Anêklõ opahtyatõ kuõ ê, ma a opahtyatõ to ê nuô, vã thêgnê to. Thêgnê prêtũ Còmarya tôprê prê.) ³ Phũ vã héhtuõnuôhõ, kayãphê nuôtôprê nuô, bĩnuôkhê anêklõ opahtyatõ kuõ ê ma a opahtyatõ to ê nuô thêgnê prêtũ Còmarya tôprê prê. ⁴ Manárò Byacê éka kahtya tuõkuõ è dô aléo nĩdyé mókhu khálê htyalõlõ nuôtôpho ma vã thêgnê. Bí è htya o bĩnuô akhê a nĩhuõ ù hébê lũ ngõtahe dô a hêsoluõ kakhýcyã pê pã có ù ná prêlukayã angõ to, htuõto Còmarya nõ hêsoluõ nyã lũ toto. ⁵ Vã ki hébêhtuthê nĩdyé tẽmeh̄twõhtya hó anê yêtahe. Manárò vã hébêhtuthê nĩdyé ná vãnê to. Vã ki hébê htuthênĩ prêtũ vã tẽhêcêrecê yêtahe prê. ⁶ Manárò vã ki thêzũ hébêhtuthê nĩdyé kuõ vãnê pã hénuõma anĩ prê, vã htwõ ná kayã tamwĩ máto, mêtêhêrò vã hébêhtuthê nĩdyé vãngõ yêtahe nuõma acóatê prê. Manárò thyáphũ vã ki hébê htuthê nĩdyé vãnê to nuô, vã khõnĩdyé vãnê. Vã thêzũ nõtanê ù bá ù myáhtye vã mêtêtahe ná bá ù nĩhuõ vã tẽithyõithya tahe nuõprê. Vã thêzũ nõ taneduklõ ù ná bá vã mênũ to.

⁷ Thyáphũ vã ki hébê htuthê nĩdyé tá vãnê ná vã myáhtye teryã dô mókhu nuõtahe tãmênũ, Còmarya dyé hó vã dô vã ki khyábê tẽcyêtêcũ tôcô dô a cô ná thõshyã kĩshyã takhuõ otyã dô vã phálẽnuô. Khĩnêricyã khuklõ nõhyã a tanéphũ tôduõ dô a ki hyã m̄cyẽm̄cũ vã ná tẽcyêtêcũ yêtôcô hó. Dõ tẽpyátêsê yê akhu-akhyêrò vã phyéhtyalõcyã pã vãnê to hó. ⁸ Thyáphũ Còmarya ki phyé taphãkyã pê vã tẽcyêtêcũ yênuô, vã kwĩthézõ lũ thuõphuõ có. ⁹ Manárò a hêsũ vã, “Lõ nê lobê tẽ dô vã o tahe ná nê tẽcyêtêcũ yêtahe agnê nuõma túprê vãbwĩvãtaryê dô a m̄cwõ nê yênuô prê. Bí nê hêcêrecê phũnuô akhê, vã tẽprõtẽprya shyosõ ki oluõhtya dô nêkũ pã.” Phũnuô akhu-akhyê thyáphũ ù ki myáhtye plehyã tadũ põ Krĩstu a tẽprõprya shyosõ o dô vãkũ yênuô, vã ki hébê htuthê nĩdyé vã tẽhêcêrecê ari-akyã yêtahe pã. Vã ki hébê htuthê nĩdyé vãnê phũnuõrò vã thêkrũthêlõ prê. ¹⁰ Phũnuõrò vã o ná tẽhêcêrecê tahe, vã myáhtye sítôbê ná tẽcyêtêcũ tahe, ù pacyéishyê vã tahe, ù m̄cyẽm̄cũ vã tahe, vã myáhtye sítôbê ná tẽpyátêsê thĩ tahe, lõ tẽ

dố vǎ myáhtye sítòbè yëtahe nuôma Krístu agně pré, manárò vǎ thèplòmí thèplòmọ pré. Mètéhérò bí vǎ hęcęcęcę akhënuô, túma vǎ hëshyoresô* pré.

Paulu Bèzòbèthi Pé Corinthia Prèzùetè Plòmụphú Tahe Agně

¹¹ Vǎ hébè htuthéní vǎngọ akhu-akhyě vǎ cô có ná kayǎ tamwí tòprè. Manárò thỉ mẹtamwí vǎ pré. Thỉ tồ htwỏ kayǎ tahe dố a tồ htuthé nịdyé vǎ. Phú kayǎ tahehe hé lahyǎ vǎ, vǎ ma kayǎ olóoklỗ tòprè pré tadúró vǎ tọ larú klóná a htwỏ lahyǎ thárádu mǎhó Prèdônyǎphú nuôtahe taki- to. ¹² Bí vǎ otỏkuỏ ná thỉ akhënuô, thỉ myáhtye tặtẹ lổdủ hó ná vǎ ma Prèdônyǎphú mǎlakỏ tòprè hó, mètéhérò tẹ dố vǎ mẹtũhỏ táhenuô, vǎ khyáthéplòhtủ mẹ nyacỏ, htuỏto vǎ dyéluỏ pẹ htuỏhỏ thỉ tẹmátẹdyǎ tahe ná tẹprotẹprya tahe hó, rò vǎ mẹluỏ pẹ htuỏ élǎ hó thỉ tẹtapǎ khyéthukhyéthé tahe hó. ¹³ Prèzùetè plòmụphú dố aruô tahe rò vǎ myádukhóklỗ lủ, thỉ rò vǎ myǎ tặphuôbékhu kyǎ thỉ phúnũuô ế? A o pré tồcô dố vǎ kwíkuỏ thỉ tẹmẹcwọ to nuôpré kỏkỏ. Vǎ kwíkuỏ thỉ tẹmẹcwọ to yënuôró khyáthédỏ rò plwỏkyǎrẹ vǎ tẹthủ ní-.

¹⁴ Vǎ tari one dố vǎ ki hyǎ olě kuỏ thỉ thuỏphuỏtòphuỏ hó. Manárò vǎ hyǎkwínyǎ ná thỉ rủ taki- to. Vǎ kwí prétủ thỉ ki mọ vǎ pré, mètéhérò phú tồ buôe muỏphẻ mǎto, muỏphẻ tồ buôe phú pré. ¹⁵ Vǎlỏvǎkyǎ vǎrủvǎhtẻ, vǎhẻvǎre, tẹpwỏ- tồcô dố thỉgnẻ nuô, vǎ thềkrủthẻlỏ pré. Vǎ mọ có thỉ báyẻ có tadúró thỉ tẹmọ vǎ nuô a cô ná apatí kalyǎ tọbye phútẻ?

¹⁶ Phúnũuôró vǎ mẹkủmẹkyǎ thỉ to nuôma thỉ klyǎ thềgnẻnyǎ pré. Manárò kayǎ tahehe hé lahyǎ vǎ ná vǎ hyǎ ilo-ilyǎ thỉ, vǎ hyǎ lahỏlahya e thỉrủ, a hé lahyǎ phúnũuô. ¹⁷ Vǎ lahỏe lahyaỏ nó thỉ ế? Kayǎ dố vǎ nỏhyǎ è dố thỉ o tahe nuôma a hyǎ etủỏplẻ nó thỉkhu rò a kǎdyẻ lahyǎ vǎ rủ nuôma a o tòprèprẻ ế? ¹⁸ Bí vǎ kwíthẻzỏ Tito dố a ki hyǎ dố thỉ o, rò vǎ plwỏhyǎ tỏkuỏ prèzùetẹphú tòprẻ ná è akhẻ nuôma, Tito hyǎmẹ-e nyǎ thỉkhu ế? A hyǎ mẹ-e thỉkhu tồcô- to. A tẹihtỏonyǎ, atẹdyǎ a thèplỏthuỏhtyẻ tahe nuôma athyáná vǎ pré vǎhẻto?

¹⁹ Lỏ- pẻ rǎ pẻ thỉ yëtahe nuôma, thỉ tanẹ lahyǎ ná pẻ hébẻ takẻbí nịdyẻ lỏ pẻnẻ phúnũuô kỏle. Phúnũuô mǎto, pẻ hébẻprẻ phú Krístu nỏhẻbẻ pẻ nuô prẻ nuôma Cỏmaryǎ myáhtye thềgnẻdủ hó. Khỏbỏthyómọ thỉ-, lỏ- pẻ mẹtẻ yëtahe nuôma pẻ mẹ dố a ki htwỏbwíhtwỏtaryẻ dố thỉgnẻ prẻ. ²⁰ Shyé- vǎ hyǎtủỏkuỏ dố thỉ o khẻpǎnuô, pǎma vǎ hyǎ myáhtye dủhỏ thỉ tẹdyathudyathẻ tahe dố a khỏdủ ná phú vǎ thẻzủ myáhtye nuôtahe pǎ hó, htuỏró thỉ ki myáhtye dủhỏ vǎ tẹdyathudyathẻ tahe dố a khỏdủ phú thỉ thẻzủ myáhtye vǎ nuô pǎ hó, vǎ bèzỏone phúnũuô. Vǎ bèzỏ dủhỏ ná pǎma vǎ hyǎmyáhtye thỉklyẻthỉngǎ lủ, thỉ thềkhwẻkhyẻlủ, thỉ thèplỏdu thuỏhtyẻhtủ lủ, thỉ okhỏlủ tồmụ ná tồmụ, pacyẻishyẻ ử, dyámwíhtyẻzỏ ử, phýeduphyẻhtyǎlỏ nẻ, mẹsúsǎ tarủtapyǎ tẻ, phúnũuô tahe hó. ²¹ Dố thỉ tẹihtỏonyǎ mẹ lahyǎ phúnũuô akhu-akhyẻ, vǎ ki hyǎ olě kuỏ thỉ yẻtỏphuỏ pǎnuô, pǎma vǎ myáhtyẻbẻ dủ hó ná tẹthẻtarẻ dố Cỏmaryǎ a mẻthẻnyẻ pǎ

* **12:10** 12:10 Pẻ zủení Cỏmaryǎ akhu-akhyẻ Cỏmaryǎ dyẻ vǎ tẻhëshyoresỏ dóthudỏthẻ tỏkyẻ.

hó vǎ tanę théisě phúnuô. Mętěhéro, dǎ aréano nuôma kayǎ dǎ a cuóthú přemòpřekhǔ tahe, tanę patápatǎ tahe ná a cuóthú ũphúũmě tahenuô, a za ní lahyǎ hí anę to. Phúnuôró dǎ kayǎ yětahe akhu-akhyě vǎ ki nguǒbèhèsí cǎ dǎ èthigně pǎ cǎkǎ vǎ bèzò phúnuô.

13

Tědyéròdyéryě Ná Těhémohéryá Dǎ Khyětadú

¹ Vǎ kírě hyǎ olě kuǎ thǐ yětòphuo nuôma thuǒphuoťòphuo hó. Phú lisǎsěkǔ hé, “Kayǎ tǎpřepřě ki dya a khǒbóthyó tǎpřepřě atěthú kihéro, patítadú kayǎ thęgně mǎtorò thěthuǒ bè khyábé athé ná kayǎ yětòpřě dya a khǒbóthyó tětthú yěnuôma atǎ lakǎ phúnuô.”[☆] ² Bí vǎ hyǎ olě kuǎ thǐ nyěphuoťòphuo akhěnuô, vǎ dyérò one htuǒhó kayǎ dǎ a męthútě dǎ aréano nuôtahe ná lǎ~ kayǎ dǎ aruô nuôtahe hó. Khǒnyǎró vǎ otaphǎzye ná thǐ rò vǎ dyérò khyěthyá thǐ. Rò shyé~ vǎ hyǎ khyěthyá yětòphuo pǎnuô vǎ nǐlá thélǒthézò nídyé pǎnyǎ ná thǐ tǎpřě~ to hó. ³ Vǎ ki mę phú vǎ héhtuǒhó nuô pǎ, mętěhéro Krístu nõhébè dǐtǔ vǎ ná thǐ mǎ ẽ ma amǎto ẽ nuô, thǐ kwǐshyo hó vǎ dǎ vǎ ki hé pẹ thǐ hó. Krístu ki ithyóryákǎ thǐ pǎma, a théisě pẹ ná thǐ taki~ to, a ki ithyóryákǎ thǐ ná a taryěshyosǎ cǎ pǎ. ⁴ Dǎ tětěcęcęcě akhu-akhyě Krístu khyáthyě athé dǎ krusu alǎ. Manáro khǒnyǎyě dǎ Cómarya a tětprǒtětprya shyosǎ akhu-akhyě a htwǒpřě hó. Phúnuôhó pẹ ma pẹ hęcęcęcě thyákuǒdú phúnuô tadúró bí pẹ ki hé hó thǐ pǎ akhěnuô, pẹ ki dyéluǒ pẹ thǐ ná Cómarya a tětprǒprya shyosǎ pǎ, mętěhéro pẹ yǎ htwǒ hó tětòcǎ~ tuǎ ná Krístu dǎ pẹ tětòhtwǒpřěkǔ hó akhu-akhyě, pẹ ki męphúnuô pǎ.

⁵ Thyáphú thǐ ki thęgně nídyé lahyǎ thǐnẹ ná thǐ cǎ ná thǐ tětǔ ẽ, thǐ cǎ to ẽ nuô, sudyǎ lya nídyé lahyǎ thǐnẹ nuô. Krístu ohtwǒpřě dǎ thǐkǔ nuôma thǐ thęgně to ẽ? Manáro thǐ ki myáhtye ná thǐ cǎ ná thǐ tětǔ to héro, Jesú Krístu ohtwǒpřě dǎ thǐkǔ to. ⁶ Rò vǎ zǔe ná pẹ ma Krístu a Předónyǎphú tahe mǎlakǎ cǎ nuôma, thǐ ki thęgněhyǎ nyǎdú pǎ. ⁷ Pẹ kwǐcǎbě ná thǐ ki mę plehyǎ pǎ tǎ tětthú tǎmẹ, mętěhéro thyáphú ũ ki thęgně ná pẹ ma Krístu a Předónyǎphú mǎlakǎ tahe agněnuôró, pẹ kwǐcǎbě phúnuô mǎto. Thǐ ki tanę lahyǎ pẹ ná pẹ ma Předónyǎphú dǎ a mǎlakǎ tahe bèbè, a mǎlakǎ to tahe bèbè, a lẹhéó ná tǎcǎ~ to, tẹ dǎ pẹ thézǔ mǎlakǎ nuôma ítě héro thǐ ki mętẹryǎ hénuôma pò hó. ⁸ Mętěhéro pẹ sásũhtésũ tēmǎtęcǎ nuôma anǐ to, pẹ bèkrwǎ pǎ tarwó nídyékuǎ dǎ tēmǎtęcǎ tǎkyě. ⁹ Pẹ ki lo ithyóryákǎ thǐ to hénuô, pẹ nõecyǎ pẹ taryěshyosǎ to, phúnuôró ũ tanę lahyǎ pẹ ná pẹ hęcęcęcě přě tadúró thǐ ki mę plehyǎ pǎ tětthú to hénuô, thǐ htwǒhtya kayǎ dǎ a hěshyoresǎ tahe hó akhu-akhyě pẹ thękrǔthélǎ nyacǎ. Pẹ kwǐcǎbě pẹ thǐ ná thǐ ki ohtwǒpřě ryáhyǎ dǎ nyě tǎkyě rò thǐ ki mę pǎ tǎ lahyǎ tětthú tǎmẹ, phúnuô přě. ¹⁰ Shyé~ vǎ hyǎtuǒkuǎ thǐ pǎ rò thyáphú vǎ ki hyǎ nõe sǎ tǎ vǎ taryěshyosǎ dǎ Byacě dyé vǎ yěnuô tǎmẹnuô, bí vǎ oye ná thǐ akhě, vǎ thézǔ rǎcuǎ rẹ pẹ thǐ liyě přě. Thyáphú vǎ ki męduhtyahtũhtya thǐ tětǔtěnyǎ agněnuô, Byacě dyé vǎ taryěshyosǎ yěnuô přě. A dyé vǎ taryěshyosǎ dǎ vǎ ki mępyémękyǎ thǐ agněnuô mǎto.

[☆] 13:1 13:1 Li Dónyǎ 19:15

¹¹ Khöbóthyó thĩ~, vǎ thézũ hé thĩ dĩ khyětadũ, thěluõphòphũ lahyǎ ní~. Meryáakaxyě lahyǎ thĩ tẹohwõprẹ ní~. Nĩdǎ lahyǎ vǎ tẹkwĩthézò thĩ yěnuô tahe ní~. Oplóocũ, opěodwõ nĩdyédũ lũ ní~. Thĩ ki mephũnuô hérò Cómarya dĩ a mǎdũ tẹmọ ná tẹpětẹdwõ a khǎshyěkhǎryǎ yětõprẹ ki o kuõdũ ná thĩ pǎ.

¹² Dyéluõ thĩ tẹmọ nĩdyélũ yěnuô ná thĩ tẹhémohéryǎ lũ tõprẹ ná tõprẹ ní~. ¹³ Prẹzũtẹphú dĩ a o lahyǎ býyě pwõ~ tõprẹ thũhyǎ pẹ kuõ thĩ èthĩ atẹhémohéryǎ tahe.

¹⁴ Pẹ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩataryě, Phě Cómarya atẹmọ ná Thě Sǎsě Byacè a tẹbóthyóbólǎ yěnuô, a ki o kuõ dũ ná thĩ pwõ~ tõprẹ ní~.

Galasia Galatians Tèhébé Rẹ Dǎ Nyě

Ū lě hēsodōnyǎ Jesũ a tètèkrũmila rò Judaphú mǎto tahe zũenyǎkǎ kuǒ tahe. Phúnuòrò thyáphú kayǎ tǒprèprè ki htwǒhtya mǎlakǒ Krístuphú tǒprènuò a bè krwǒlũ mèkuǒ Mosè a tètthyótèthya ẽ, ma a bè krwǒlũ mę to ẽ nuò, ngósudyǎ ohtya phúnuò tahe. Rò Paulu kryásũ ná lo krwǒlũ mèkuǒ to. Tèohtwǒprè dǎ Krístu akũ yěnuò, a lodulǒ ũ ma túprè tètũ prè rò Cómarya dyacódyatę lǔ ná atèzũ prè. Manárò kayǎ o dǎ Galasia kẹ, Romakẹ a tẹpǒlẹ, Asia Minor kẹdukũ prèzũtèplómũ tahe aklẹ tahehenuò a htésũ Paulu rò a hé lahyǎ ná thyáphú Cómarya ki dyacódyatę kayǎ tǒprè agnènuò, a bè krwǒlũmę tuǒkuǒ pǒ Mosè a tètthyótèthya tahe.

Thyáphú Galasiaphú dǎ a krwǒzũthũ kuǒ ũ ithyóithya thũ lǔ nuòtahe ki zũ kǎkhyětǒ kǎkhyèbè khyèthya agnènuò, Paulu rǎcuǒ pẹ Galasiaphú tahe li yětǒba prè. A cáhtya héplǒ pẹrẹlǒ ũ ná Cómarya ẹ mǎlakǒ lǔ ná Jesũ Krístu a Prèdōnyǎphú tǒprè. Prèlu hekhuphú dǎ a o ná a taryěshyosǒ tǒprèprè ẹ vǎ mǎto, Cómarya ẹ vǎ dǎ vǎ ki htwǒhtya Prèdōnyǎphú tǒprè rò a ẹ khódũ vǎ dǎ vǎ ki bèmę dǎ Judaphú mǎto tahe aklẹ a héluǒplǒ pẹ ũ phúnuò. Yětǒphuǒrò a hé ná Cómarya dyacódyatę prèlu kayǎ ná a tètũtę tǒcǒ tú prè, a cyépryẹ kryásũ ũ phúnuò. Li Galasia Amǎdu dǎ khyèlǒũ tahenuò, Paulu dyéluǒ ná bí pẹ zũehǒ Krístu akhènuò, pẹ ki mọ Cómarya ná kayǎ dǎ aruòtahe. Rò bí pẹ mọhǒ Cómarya ná kayǎ dǎ aruò tahe akhènuò, pẹ Krístuphú a tẹdyathudyathé tahenuò a ki ryáhyǎ pǎ.

Tèhébé tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébé rẹ dǎ nyě 1:1-10

Paulu nǐbè tẹtaryěshyosǒ dǎ a htwǒ hò Prèdōnyǎphú tǒprè 1:11-2:21

Cómarya abwǐdu taryèhtũ a tètèkrũmila 3:1-4:31

Krístuphú nǐbè tẹpalǎ ná a tẹphyétẹmę 5:1-6:10

Tèhébé dǎ khyè tadũ 6:11-18

1-2 Vǎ ma Paulu, liyětǒba ma vǎ rǎ prè. Vǎ ma Prèdōnyǎphú tǒprè. Kayǎ tǒmũmũ nõhtwǒhtya vǎ ná Prèdōnyǎphú mǎto. Htuǒto, vǎ htwǒhtya Prèdōnyǎphú dǎ kayǎ tǒprèprè a takhukũ mǎto to. Jesũ Krístu ná Phě Cómarya dǎ a męhtwǒprè kǎkhyè Jesũ Krístu dǎ tètthyè nuòtǒprè nõhtwǒhtya vǎ ná Prèdōnyǎphú tǒprè prè. Htuǒrò puǒvyǎ Krístuphú lǒ plǐ dǎ a o kuǒ ná vǎ bíyè tahe, thũhyǎ pẹ a tẹhémohéryǎ yètáhe dǎ Galasia kẹ prèzũtèplómũphú tahe a o.

³ Pẹ Phě Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyédũ thĩ tẹbwǐdutẹtaryèhtũ ná thèplǒ a tẹkacúkábé ní. ⁴ Thyáphú Krístu ki męlwóhtekǎ pẹ ná yètǒhtũ a tẹmũmyáricyǎ tahe agnènuò, a dyélyǎkyǎ hò a thèhtwǒprè dǎ pẹ tètthũtẹora ki plwǒkyǎ agnè hò. Phú a Phě Cómarya thézũ nõmę lǔ tahenuò, a męhtuǒhǒ. ⁵ Pẹ ki męlǐmętakhèhtya Cómarya acúcũ ahtũhtũ pǒ. Amèn.

Tèthèkrǔmila Otú Tôcôtuố

⁶ Dố thǎkhuthǎkhyě rò vǎ khyéthukhyéthé nyacó, mẹtéhérò, anyẹ~ rò anyẹ tyahító rò, thǎ dyakyǎkhyě Cómarya dố a é thǎ ná Krístu abwíataryě yétôprẹ. Rò thǎ phyésú tẹthyóithya aruô tôcô dố thǎ tanẹ ná tẹthèkrǔmila yěnuô. ⁷ Ki hélakố ma tẹthèkrǔmila dố aruô nuô a o pǎ tôcô~ to hó, manárò kayǎ dố a mẹtídòdídyǎ thǎ thẹplò rò a thézụ buốtaple khókyǎ Krístu a tẹthèkrǔmila nuô a o tahe. ⁸ Manárò pẹ bẹbẹ, tanémókhuphú tởprẹprẹ bẹbẹ, ki hésodônyǎ tẹthèkrǔmila dố a ki khódú ná pẹ hésodônyǎ htuốpẹhó thǎnuô tahe hénuôma Cómarya ki ciryá dủ è pǎ ní~. ⁹ Dố arẹkhẻ nuôma pẹ héhtuốhó thǎ hó rò khỏnyáyẻ vǎ hé khyéthya thǎ, kayǎ tởprẹprẹ dố a ki hésodônyǎ pẹ thǎ tẹthèkrǔmila dố a khódú ná thǎ phyésú htuốhónuô hénuôma, Cómarya ki ciryá dủ è pǎ ní~.

¹⁰ Vǎ hé phúyẻ nuôma athyaná vǎ yácú krwölụ kuố prẹlukayǎ athẹplò phúnuô ẻ? Vǎ thézụ krwölụ kuố prẹlukayǎ athẹplò phúnuô mǎto. Vǎ thézụ krwölụkuố phú Cómarya athẹplò nuôprẹ. Vǎ ki yácú lụmẹmọ tadúpǎ prẹ prẹlukayǎ tahe athẹplò prẹ hénuôma, vǎ ma Krístu a prẹmẹtẹphú tởprẹ mǎto.

Paulu Htwốhtya Prẹdônyǎphú Tôprẹ Ari-akyǎ

¹¹ Puốvyǎthǎ, vǎ thézụ nỏthẻgnẻkuố thǎ ná tẹthèkrǔmila dố vǎ hésodônyǎ pẹ thǎ yěnuô, tẹthèkrǔmila yěnuôma prẹlukayǎ mẹtwốhtya è mǎto. ¹² Vǎ nỉbẻ dố prẹlukayǎ a o nuô mǎto. Ủ ithyó pẹ vǎ tởprẹ~ to. Prẹ dố a dyéluốhtya pẹ vǎ yěnuôma mǎdủ Jesủ Krístu prẹ.

¹³ Bí vǎ lụkrwốkuố Judaphú tahe a tẹcóbucóbbẻ akhẻnuô, vǎ ohtwốprẹ phútẻ nuôma thǎ thẻgnẻ htuốdủhó. Vǎ mẹcyẻmẹcủ kayǎ dố a zủe Jesủ Krístu tahe, rò vǎ yácú pủ mẹpyẻmẹkyǎ có ẻthǎ có. ¹⁴ Htuốrò phú Judaphú tahe a tẹcóbucóbbẻ lẻklẻlẻkhya onuô, vǎ pủthẻgnẻ cyǎdẻklỏ ná Judaphú dố ana krủnyǎ ná vǎ nuôtahe dố nyẻcó, htuốto dố vǎ muốphẻphyẻphuố mǎhó Judaphú alẻklỏ tahe agnẻnuô, vǎ thẹplỏshyo nyacócó. ¹⁵ Manárò, bí vǎ opacẻlyǎ tyahító akhẻnuô, Cómarya nwốhtya htuốhó vǎ ná abwídu-ataryẻhtủ hó, rò a é hó vǎ dố vǎ ki mẹ pẹ lủ tẻmẻ hó. ¹⁶ Thyǎphú vǎ ki hésodônyǎ pẹ Judaphú mǎto tahe ná Krístu a tẹthèkrǔmila agnẻnuô, Cómarya thẹplỏ ná a ki dyéluốhtya pẹ vǎ ná aphúkhủ. Bínuốkhẻ, vǎ kwỉ ná kayǎ a tẹdyẻthẻgnẻ zủklyázủklỏ cwỏ vǎ tởprẹ~ to. ¹⁷ Vǎ cuố myǎhtyenó Prẹdônyǎphú dố a htwốhtya rẻ ná vǎ dố a o lahyǎ dố vỉ Jerusalem akủ nuôtahe tởphuố~ to. Mǎtỏkhónuô, vǎ cuố tởphuốcuố dố~ Arabia kẻ htuốrò vǎ kǎkhyẻ khyẻthya dố vỉ Damasco akủ prẹ.

¹⁸ Thuốna htuốrò vǎ htya dố vỉ Jerusalem. Thyǎphú vǎ ki cuốlẻ bỏthýó thẻgnẻkuố ná Petru rò vǎ cuố prẹ. Rò vǎ cuố okủ ná è bínuô shyẻnyǎnyẻ prẹ. ¹⁹ Vǎ myǎhtye Prẹdônyǎphú dố aruô tởprẹ~ to. Vǎ myǎhtye túprẻ Byacẻ apủ Jakomo prẹ. ²⁰ Lỏ~ vǎ rǎ pẹ thǎ yẻtahe nuôma atỏ prẹ. Vǎ lahỏ to nuôma Cómarya thẻgnẻ prẹ. ²¹ Dỏkhyẻ nuô vǎ cuố dố Syria kẻ ná Cilicia kẻkủ. ²² Bínuốakhẻ, prẻzủtẻ plỏmủphú dố Juda kẻkủ nuôtahe thẻgnẻhỉ vǎ to. ²³ ẻthǎ nỉhuố prẹ ủ hé pẹ ẻthǎ, “Kayǎ dố a mẹcyẻmẹcủ htuốhó pẹ

dó nuôkhě tōprēnuô, khōnyárò a hēsodōnyă pẹ kuố hò ù ná tẹ̀zùtẹ̀nyă dố a pụ mẹpyémekyă dố~ nuôkhě nuôtôkuô hó.”²⁴ Dố văkhuvăkhyě rò èthĩ htuthětya lahyă hó Cómarya hó.

2

Paulu Ná Prẹ̀dōnyăphú Dố Aruô Tahe

¹ Dố khyě shyélwĩna htuồnuô vă ná Barnaba kăkhyě khyěthya dố vĩ Jerusalem rò vă ékanĩ tồkuố pọ ná Tito. ² Cómarya dyéluồhtya vă ná vă tồbè cuố bínuô akhu-akhyěrò vă cuố prẹ. Bí vă o bínuô akhě, vă myáhtyehuônĩ ná kayă dố ù dya èthĩ ná prẹ̀zùtẹ̀plòmụ khuklòkhuklyă tahe rò vă hēsoplõnĩ pẹ èthĩ ná tẹ̀thẹkrũmila phú vă hēsodōnyă pẹ ù pwỏ~ phuố dố Judaphú mătò tahe aklẽ nuôprẹ. Vă tẹ̀hēsodōnyă dố a talwókyă htuồnuô tahe bẹ̀bẹ̀, khōnyáyě tahenuô bẹ̀bẹ̀, vă thézù nõhtwồhtya kyăđe to. ³ Tito dố a okuố ná vă yětôprẹ nuôma myēcôruô Greekphú có tồprẹ tadúro tẹ̀dútalíphá nuô, ù nõshyo ná è tồprẹ~ to. ⁴ Manárò kayă tahehenuô a thézù nõdútalĩ Tito phá. Èthĩ nuôtahe ma kayă dố a klwolahỏ anẹ phú puốvỵă nuôtahe prẹ. Thyáphú èthĩ ki nuốpụ htúhuônĩ pẹ nĩ htuốhỏ tẹ̀pală dố Jesũ Krĩstu akũ yěnuôrò èthĩ hyănuốhuô dố pẹklẽ prẹ. Rò èthĩ thézù nõhtwồhtya pẹ ná Judaphú tahe a tẹ̀thyótẹ̀thya acủ prẹ. ⁵ Manárò thyáphú tẹ̀thẹkrũmila amáacỏ yě ki oklòoma dố thĩkũ agnenuôrò, pẹ nĩđă kuố ná èthĩ tẹ̀hẹ̀bẹ̀ taki~ to.

⁶ Rò kayă dố ù nõhtwồ èthĩ ná khuklòkhuklyă dố prẹ̀zùtẹ̀plòmụ akũ tahe nuôma a nõsunuốlỏ sunuốklỏ pọ ná vă tẹ̀hēsodōnyă yěnuôtahe tồcô~ to. ù hé ná èthĩ ma khuklòkhuklyă dố amwĩladu có tahe tadúro vă thẻgnẻ ná Cómarya nuô a myádu myápatĩ ná ù tồprẹ~ to. ⁷ Kayă htwỏ khuklòkhuklyă nuôtahe hẻlỏhẻklỏ ná vă tẹ̀hēsodōnyă tồcô~ to. A hé taplẻ~ pả có vă, èthĩ myáhtye dố Cómarya dyẻ vă tẹ̀phyẻtẻmẻ dố vă ki lẻ hēsodōnyă pẹ ù ná tẹ̀thẹkrũmila dố Judaphú mătò tahe a o phú a dyẻtặ htuốhỏ Petru tẻmẻ mắđủ tẻmẻ dố a bẻ hēsodōnyă pẹ ù tẹ̀thẹkrũmila dố Judaphú tahe aklẽ nuô hó. ⁸ Mẻtẻhẻrò Cómarya dyẻtặ đĩtủ hó a taryẻppỏpyă ná Petru dố a ki mẻ tẻmẻ phú Prẹ̀dōnyăphú tồprẻnuô dố Judaphú tahe agnẻhỏ. A thyá phúnủhỏ Cómarya dyẻtặ đĩtủ kuốhỏ vă ná vă ki mẻkuốphú Prẹ̀dōnyăphú tồprẻnuô dố Judaphú mătò tahe agnẻ hỏhỏ. ⁹ Jakomo ná Petru ná Giovanni dố ù dya hó èthĩ ná khuklòkhuklyă yẻtahenuô, a thẻgnẻplỏ lahyă ná tẻ̀bwítẻtaryẻ yẻnuôma Cómarya dyẻ vă prẹ, a myáhtye lahyă phúnủ. Dố tẻyẻ akhu-akhyẻ, èthĩ myáhtye ná Barnaba ná vă nuôma prẻmẻrỏlủtẻ ná èthĩ phúnủ prẹ. Èthĩ thẻplỏsutỏ thuồhtyẻsubẻ hó ná pẹ ki mẻtẻ dố Judaphú mătò tahe aklẻhỏ, rò èthĩ kuốke rò a ki mẻ ke dố Judaphú tahe aklẻ phúnủ prẹ. ¹⁰ Tú tẻtỏcỏ dố èthĩ thẻzủ nõmẻ pẹ nuôma mắprẻtủ pẹ ki sỏtapạ mẻcwỏ tặ kayă sỏphỏsỏryă tahe tằmẻ nuôprẹ. Yẻnuôma tẻtỏcỏ dố vă thẻplỏshyo mẻnyă đũhỏ nuôprẻ.

Paulu Ithyó Petru Dố Vĩ Antioko Akũ

¹¹ Manárò bí Petru o dõ vĩ Antioko akhẽnuô, a yõ mẹtètõto akhu-akhyẽ vã hé è dõ kayã zũe Krĩstu tahe a mètẽnẽyẽ cõ. ¹² Mẹtẽhẽrò bí Jakomo nõhyã akayã Judaphú dõ a zũenyãetẽ tahe hyãtuõ tyahĩto akhẽnuô, Petru etõõtõkuõ ná Judaphú mato dõ a zũenyãe Krĩstu tahe. A etõõtõ phũyẽnuõma atõ prẽ. Manárò dõkhyẽ, bí Jakomo nõhyã akayã yẽtahe hyãtuõhõ akhẽnuô, a thõthũ taphã cuõkyã rò a etõõtõkuõ pã ná èthĩ nuõtahe to, mẹtẽhẽrò Jakomo a khõbõthyõ Judaphú yẽtahenuô, a thẽzũ nõdũtalĩ dũgnẽ Judaphú mato tahe aphã akhu-akhyẽ, a thẽisẽ èthĩlẽ rò a thõthũ taphã cuõkyã prẽ. ¹³ Judaphú dõ a zũe Krĩstu dõ aruõ tahenuô a thẽgnẽ ná Petru mẹ yẽnuõma a tõtõ tadũrò a krwõmẽkuõ phũ Petru mẽnũnuô. Barnaba krwõmẽkuõ dũhõ phũ èthĩ cyẽkhacyẽkho mẽnũnuô hõhõ.

¹⁴ Bí vã myãhtye dõ èthĩ cuõtõ pã ná tẽthẽkrũmila a tẽmãtẽcõ aklyãaklõ to akhẽnuô, vã hé Petru dõ èthĩ mètẽnẽyẽ, “Nẽ ma Judaphú tõprẽ tadũrò nẽ ohtwõprẽ phũ Judaphú mato tõprẽ nuõma anĩ hõ. Phũ Judaphú tõprẽ alẽklõ mẽnũnuô, nẽ tõ lokrwõ mẽkuõ pãtohõ, mẹtẽhẽrò khõnyãyẽ nẽ zũe htuõhõ Krĩstu hõ. Mẽphũnuõrò khõnyãyẽ nẽ cuõ nõshyo Judaphú mato dõ a zũe Krĩstu tahe ná a ki krwõmẽkuõ phũ Judaphú alẽklõ nuõma anĩ nyã ẽ?”

Judaphú Ná Judaphú Mato Tahe A Tẽzũtẽnỹã Khukhyẽ, Èthĩ Nĩbè Tẽmẽl-wõhtekã

¹⁵ Vã hé plehyãpõ Petru, “Pẽ rò pẽ opacẽlyã phũ Judaphú dõ a thẽgnẽ Cõmarya a tẽthyótẽthya yẽtahenuõ. Pẽ ma athyãná Judaphú mato dõ a thẽgnẽ kuõ tẽthyótẽthya to nuõtahe mato. Htuõrò kayã phũnuõ tahe ma pẽ è èthĩ ná prẽoraphũ. ¹⁶ Manárò pẽ Judaphú dõ a zũe Krĩstu yẽtahe nuõma, pẽ thẽgnẽ ná Cõmarya dyacõdyatẽ kayã tõprẽnuõma a dyacõdyatẽ lũ ná a lũkrwõ mẽkuõ tẽthyótẽthya akhyẽnuõ mato. Mãprẽ tú a zũenyãe Jesũ Krĩstu yẽnuõ prẽ. Pẽ yẽtahenuô bèbè, thyãphũ Cõmarya ki dyacõdyatẽ kuõ pẽ ná pẽ tẽzũtẽnỹã Krĩstu yẽ akhyẽ nuõrò, pẽ zũenyãe kuõhõ Jesũ Krĩstu hõ. Mã dõ pẽ krwõmẽkuõ tẽthyótẽthya akhyẽnuõ mato, mẹtẽhẽrò dõ ù lũkrwõ mẽbẽ tẽthyótẽthya akhyẽ rò ù htwõhtyabẽ kayãcõkayãtẽ nuõ a o tõprẽ- to.

¹⁷ “Bí pẽ yácũ myãpũ ná Cõmarya ki dyacõdyatẽ pẽ dõ Krĩstu khukhyẽ akhẽnuô, ù myãhtye prẽ pẽ phũ pẽ htwõ prẽoraphũ thyãná Judaphú mato nuõtahe prẽ. Ki a htwõprẽ phũnuõprẽ hẽrò, Krĩstu ma prẽ dõ a nõshyo pẽ ná pẽ bè mẹtẽthũ phũnuõ ẽ? A nõshyo pẽ phũnuõ mato. ¹⁸ Manárò ki vã taklyẽ hé kãkhyẽkhõ khyẽthỹã vãngõ ná Cõmarya dyacõdyatẽ kayã dõ a lũkrwõmẽ kuõ tẽthyótẽthya nuõtahe prẽ kihẽrò vã ki htwõ pãprẽ prẽora-othỹãphũ tõprẽ prẽ. ¹⁹ Bí vã yácũ lũkrwõmẽ tẽthyótẽthya akhẽnuô, vã lũ mõtõ bẽcyã Cõmarya athẽplõ tõphuõ- to. Phũnuõrò thyãphũ vã ki ohtwõprẽbẽ pẽ dõ Cõmarya agnẽnuõrò, vã thyẽkyãhõ dõ tẽthyótẽthya akũ hõ.* ²⁰ Yẽnuõma a thyãhõ ná vã thyẽ tõkuõ ná Krĩstu dõ krusu alõ hõ. Vã ohtwõprẽ mãpãto hõ tadũrò Krĩstu ohtwõprẽ hõ dõ vãkũ hõ. Tẽohtwõprẽ dõ vã ohtwõprẽ khõnyã yẽnuõma mãprẽ vã ohtwõprẽ dõ tẽzũe Cõmarya aphũkhũ dõ a mõi

* **2:19** 2:19 Vã thyẽkyãhõ dõ tẽthyótẽthya akũ hõ angõlasã ma vã opã dõ tẽthyótẽthya a tẽpõalẽ to hõ.

vã rò a dyélyaқыã a thêhtwöprê dô vǎgně yěnuô tôprê akhyě prê. ²¹ Vã víkyã Cómarya abwíataryě to, metêhêrò kayã tôprêprê ki htwöhtya bécyã kayácókayãtê ná lûkrwöme têtthýótêthya akhyě prê kihêrò, Krístu khyáthyě athê yěnuôma a kyãdê lõhò.”

3

Yácú Krwölûkuõ Juda A Têtthýótêthya Mátorò Ohtwöprê Ná Tèzû Dó Krístu Akû

¹ Galasiaphú dô a uóáyá thĩ~ thyáphú thĩ thézû níđã krwömekuõ khyèthya Mosè a têtthýótêthya yěnuô rò ùpě hyã ilolahò thĩ pě? Vã dônýãplöphé pèhtuõhò thĩ ná Jesù Krístu khyáthyě ané dô krusulo nuôhò vǎhé~. ² Hé pemyá vã tú yětôcôcô~ nuôprê. Dô thĩ krwömekuõ têtthýótêthya akhyě rò thĩ nĩbè Thé Sǎsě Byacè ẽ? Kimátorò dô thĩ nĩhuõ têtthékrũmila rò thĩ zũenyãe akhu-akhyêrò, thĩ nĩbè Thé Sǎsě Byacè phúnuô ẽ? ³ Taki~ rò thĩ tanəplö có to metě? Bí thĩ cáhtya zũelú Krístu akhěnuô, thĩ thélèní htuõhò Thé Sǎsě Byacè hó tadúro khõnyáyêrò ma thĩ cyépryě ohtwöprê thélèhtya nídyédú nyǎhò thĩné phúnuô ẽ? ⁴ Thĩ khyácýěkhyácû htuõhò tètécô dô têtthékrũmila agně hó tadúro khõnyáyě a htwö kyãdê lõ hó ẽ? Hétãtã~ ma thĩ khyácýěkhyácû tètýe nuôma abwíataryě o málakò có meně. ⁵ Phúnuôrò dô thĩ krwömekuõ têtthýótêthya akhyě rò Cómarya dyé thĩ Thé Sǎsě Byacè rò a mę tẹprotèprya dô thĩklě phúnuô ẽ? Phúnuô máto. Dô thĩ nĩhuõ têtthékrũmila rò thĩ zũe akhu-akhyêrò a dyé prê thĩ prê. Dô thĩ lûkrwöme kuõ têtthýótêthya yě akhyě nuô máto.

⁶ Tanemyámõ lahyã, lisǎsěkü hé, Abraham a tèohtwöprê yěnuô, “A zũe Cómarya rò dô a tètthýótêthya akhu-akhyě, Cómarya dya hó è phú kayácókayãtê tôprê nuôhò.”[☆] ⁷ Męphúnuôrò thĩ tở thégñě ná kayã dô a zũenyãe Cómarya tahe nuôma Abraham aklwíalwí málakò hó. ⁸ Lisǎsě héone htuõdú hó múnumúthakhě pǎ, Cómarya ki dyacódyatê Judaphú máto tahenuô ná èthĩ atètthýótêthya akhyě pǎ, a héone phúnuô. Cómarya alǎangó dyé thégñêrê têtthékrũmila ari-akyã dô Abraham a o rò a hé, “Dô nêkhuněkhyě rò, vã ki sòritã dítú lõlõ~ myécô tahe ná nê pǎ,”[☆] a hé lũ phúnuô. ⁹ Phú Abraham zũe Cómarya rò a nĩbè tèsõri nuô, lõ~ kayã dô a zũe tẹ tahenuô a ki nĩbè kuõ tèsõri phú è nuô pǎ.

¹⁰ Manáro kayã dô a thélèhtya níđú têtthýótêthya dô a ki nĩbè tètótètê agně tahenuô, Cómarya ki ciryã èthĩ pǎ. Mętêhênuôrò lisǎsěkü hé, “Kayã tôprêprê dô a ohtwöprê krwölûme kuõ têtthýótêthya akhyě pwõtômǎ to tôprênuô, Cómarya ki ciryã è pǎ,”[☆] a hé phúnuô. ¹¹ Pê thégñě líphó có ná kayã dô a yácú krwölûme kuõ têtthýótêthya akhyě tahenuô, Cómarya dyacódyatê èthĩ tôprê~ to. Mętêhênuôrò lisǎsěkü hé, “Kayácókayãtê tôprê dô a nĩbè thêhtwöprê nuôma máđó a tètthýótêthya akhu-akhyě prê.”[☆] ¹² Manáro kayã dô a thélèhtya nídyé a krwölû mębé têtthýótêthya akhyě tahenuô, a thélèhtya nícyã dô tètthýótêthya a ló to. A zũe nídyélõ prê lõ~ a mębé nuôtahe prê.

☆ **3:6** 3:6 Hekhuhtwölú 15:6 ☆ **3:8** 3:8 Hekhuhtwölú 12:3, 18:18 ☆ **3:10** 3:10 Li Dônýã 27:26

☆ **3:11** 3:11 Habaku 2:4

Lisäsëkũ hé, “Kayã tôprèprè dõ a lûkrwõmẽ lõlõ- tètthýótètthya o tahenuô, a ki htwõprè málakõ pã,”* a hé phúnuô. ¹³ Lõ- tètthýótètthya tahenuô, ù lûkrwõ mebé tôprè- to akhu-akhyẽ, Cómarya ki cirya lõ ùpwõ- tôprè pã, tadúro Krístu ihtaka hò pè hò. Dõ a khyápé pè təcirya dõ krusulo yẽ akhu-akhyẽrò a hyãnuõ khyápéhó pè təcirya dõ a ki hyãbè pè pã yẽnuô akhãlẽ hó. Metèhéro lisäsëkũ hé, “Kayã tôprèprè dõ ù mũthyẽhtya è dõ krusu alo nuô, təcirya bèhó è hó,”* a hé phúnuô. ¹⁴ Thyáphú Judaphú mato tahe ki nĩbè kuõdũ tèsõrisõbũ nuõrò, Jesũ Krístu hyãihtaka htuõ lõ pè hó pè hò. Tèsõri yẽnuô, a thyáhó ná Cómarya ólyakyã Abraham mú- nukhẽ nuô hó. Htuõto Cómarya ólyã htuõhó ná a ki dyétã pè Thé Sãsẽ Byacè pã. Thyáphú kayã dõ a zũe Jesũ tahe ki nĩbè Thé Sãsẽ Byacè pãnuõrò, Jesũ hyã ihtaka pè prè.

Tètthýótètthya Ná Tèemaklò

¹⁵ Puõvyã thĩ-, vã ki hèsoluõ pè thĩ ná tẽ dõ ù lèklõ mẽ nĩdyé è mõiémõlĩ tõi. Bí kayã thényẽ ema htuõhó lüsè akhẽnuô, ùpèpè- bèbè, a ki hyã mepýekyã matorò a ki hyã mekhókyã hénuô, anĩ pã to hó. ¹⁶ Phúnuõhó Cómarya dyétã a tẽõlyã ná Abraham ná aklwĩalwĩ aklẽ tôprè prè. “Dõ aklwĩalwĩ tahe,” Cómarya hé phúnuô mato. Angólasá ma kayã o é mato. Mátõkhõnuô, a hé, “Dõ nẽklwĩnẽlwĩ aklõtõprè,”* a hé phúnuô khukhyẽ angólasá ma a hélũõ prè tú tôprè prè. A thẽzũ hé yẽnuõma Krístu yẽnuô hó. ¹⁷ Tẽdõ vã thẽzũ hénuõma phútẽ hénuõrò, Cómarya ólyã htuõhó ná Abraham rò dõkhyẽ ana lwĩzè ná thuõshyẽ nuô a dyétãno prè tètthýótètthya dõ Mosè a o prè. Tètthýótètthya yẽnuõma, a mẽ taphũkyãcyã ná Cómarya a tẽõlyã to. ¹⁸ Dõ pè lûkrwõ mẽ tètthýótètthya akhu-akhyẽ, pè ki nĩbècyã Cómarya a tèsõri ucètazẽ kihéro tèsõri yẽtahe nuõma a hyã málakõ dõ Cómarya a tẽõlyã yẽnuô a o mato. Manáro Cómarya yõ ólyã htuõhó tèsõri ucètazẽ yẽnuô ná Abraham akhu-akhyẽ, a dyé htuõhó tèsõri ucètazẽ yẽnuô ná lũ hó.

¹⁹ Cómarya cuõdyétã tuõ pè tètthýótètthya metè? Kayã yõ metèthũ akhu-akhyẽ, a dyétã pè prè. Tètthýótètthya yẽnuô, a oklõoma gnẽ tuõdõ Abraham aklwĩalwĩ hyãtuõnuô. Abraham aklwĩalwĩ dõ Cómarya ólyakyã nuõtõprè ma mähó Jesũ Krístu yẽnuõhó. Cómarya dyétã tètthýótètthya yẽ dõ tanémókhuphú a takhukũ. Rò tanémókhuphú dyétã dítũ dõ Mosè rò Mosè dyétã dítũ dõ kayã a o. Mosè ma prèmetè dõ aklãmèkũ tôprè prè. ²⁰ Prèmetè dõ aklãmèkũ tôprèma a oĩcũ lõ nyẽkhõnyẽkyẽ. Cómarya dyétã a tẽõlyã dõ Abraham a o nuô, a lo ná prèmetè dõ aklãmèkũ tôprè- to. Cómarya ólyã tũdũ tôprè prè.

Tètthýótètthya A Tètaze-one

²¹ Mephúnuõrò tètthýótètthya yẽnuô a metakhwótakè sũ Cómarya a tẽõlyã yẽtahenuô ẽ? A metakhwótakè sũ tõi- to. Metèhéro tètthýótètthya yẽ, a ki dyeohtyacyã pè tẽohtwõprè athẽ kihéro Cómarya dyacódyatè pè ná pè krwõ cũekuõ tètthýótètthya yẽtahe akhyẽ prè. ²² Manáro lisäsëkũ hé, hekhu yètõba

* 3:12 3:12 Li Cõbucõbẽ 18:5   * 3:13 3:13 Li Dõnyã 21:23   * 3:16 3:16 Hekhuhtwõlũ 12:7

lõnuô, a o lõ dô tètthùtèora a tètphoälë prè. Phúnuô akhu-akhyë Cómarya a tèsõri yènuô a ólya ná pè ki zùe Jesù túma a dyé pè pã prè. Thèhtwöprè tacúprè yènuô a dyétúprè kayã dô a zùe Jesù Krístu nuôtahe prè.

²³ Bí tètthùtènyá yë hyätuõ tyahító akhènuô, tètthýótèthya dóoma tadúpã pè thyáná kayã o dô htõkũ nuôtahe hó. Pè o tadû bí htõkũnuô tuõdõ Cómarya dyélúõhtya tètthùtènyá tòphuo pã nuô pã. ²⁴ Phúnuô akhu-akhyë, tètthýótèthya yènuô athyaná prè opõmaní pè tòprènuô hó. Htuõrò thyáphú Cómarya ki dyacódyatè pè ná pè tètthùtènyá Krístu akhyë nuô rò tètthýótèthya yènuô a thũcuõhó pè dô Krístu a o hó. ²⁵ Khõnyárò pè dya hó pè tètthùtènyá dô Jesù Krístu akũ akhu-akhyë, tètthýótèthya yènuô a opõmaní pã pè to, htuõto a zũklyázũklõ ní pã pè to hó.

²⁶ Dõ tètthùtènyá akhu-akhyë, thĩ lõ- plĩ htwõlõhó tètthõcõ- tuõ ná Krístu hó rò thĩ htwõlõhó Cómarya aphúalyè tahe hó. ²⁷ Mètèhèrò kayã dô a plwõhó ané ná htyë tahenuô, a htwõhtyahó tètthõcõ- tuõ ná Krístu hó tahe nuõma mähó a kũhtyathyáhtyahó Krístu thyáná a kũhtyathyáhtya hyeca dô athè nuôtahe hó. ²⁸ Judaphú ná myècõruô Greekphú tahe, cùphú ná prè nĩbè tètthpaláphú tahe, prèkhũ ná prèmò, lõ- tètth yètahe nuõma akhóakhye ná lũ to, mètèhèrò lõ- thĩ yètahe nuõma thĩ htwõhtya lõ hó tètthõcõ- tuõ ná Krístu hó. ²⁹ Thĩ ki htwõhó Krístu atè hèrò thĩ htwõ mähó Abraham aklwĩalwĩ tahehó. Rò thĩ ki nĩbè tèsõri tahe dô Cómarya ólyakýã Abraham nuôtahe pã.

4

¹ Tètth dô vã thèzũ hé èhtya põ nuõma phútèhèrò, hékuõré, phúprèkhũ tòprè dô a tøbè nĩbè aphè ucètazè tadúro bí a pacèpã akhènuô, è ma a thyá pãprè ná cù tòprènuô prè. Manárò è ma kayã tòprè dô a tøbè nĩbè lõ málakõ cõ ucètazè lõ- plĩ yènuô pã tòprè hó. ² Phúprèkhũ yètòprè nuõma a tøbè opõ tadû tuõpã dô ù buõdu myákhwè ní lũ ná ù zũklyázũklõ ní lũ alë, rò a tøbè opõ tuõdõ shuõkhètõ shuõkhèbè hó dô aphè taritaryã dyètã lũ yènuô pã. ³ Pè yètahe nuõma athyaná nuõhó. Bí Krístu hyã tyahító akhènuô, pè htwõ hekhunékhu a tètthýótèthya ná a léklõlékhye tahe acũ. ⁴ Manárò bí shuõkhètõ shuõkhèbè hyätuõhó akhènuô, Cómarya nõhyãlyã aphúkhũ rò a hyã opacèlyã dô prèmò tòprè a o, rò a hyã ohtwöprè dô Juda a tètthýótèthya alë. ⁵ Mètèhèrò, thyáphú a ki hyã ihtakã kayã ohtwöprè dô tètthýótèthya alë nuôtahe, htuõto thyáphú pè ki htwõhtya Cómarya aphúalyè tahe agnènuô a nõhyã aphúkhũ prè. ⁶ Thĩ yõ htwõhó Cómarya aphúalyè tahe akhu-akhyë, dô pè thèplòkũ yènuô, Cómarya sunuõhó aphúkhũ a Thè Sãsè dô a èhtõhtya, “Abba, phè” phúnuô ma a ní hó yènuõhó. ⁷ Mèphúnuõrò nè ma cù tòprè mápãto hó. Nè htwõ hó phú tòprè hó. Nè htwõ hó Cómarya aphú tòprè akhu-akhyë, khõnyáyë lõ- ucètazè dô nè tõ nĩbè tahenuô, Cómarya ki dyélõ ná nè pã.

Paulu Thèplò Kũkyã Dõ Galasiaphú Thĩtahe Agnè

⁸ Shuõkhè dô a talwó htuõ tahenuô, thĩ thègnè Cómarya to akhu-akhyë, thĩ htwõhó cù dô cómarya mato tahe alë hó. ⁹ Manárò khõnyáyë thĩ thègnèhó

Cómarya hó. Vă ki hé lakö có thì ná Cómarya thègněhó thì hó. Mametěro thì thézú taklyé kakhýě pã dõ hekhunékhu a tẹthyótẹthya tahe ná aléklõ lékhya tahe dõ a hęcęcęcę rò abwiataryě oto yětahe alẹ nuô metě? Ma thì thézú htwõhtya khyěthya èthĩ acũ ề? ¹⁰ Mametěro thì cuõ yácũ lủkrwõ mẹmọtũ Cómalya athéplò ná thì dyadu khókhyedũ mọngyetahe, nalẹ tahe ná shuõkhě tahe metě? ¹¹ Dõ thì mephunuô akhu-akhyě vã théplòkũ théplòkyã nyacó dõ thigně có. Pãma lỏ- tẹmẹ dõ vã mẹ pẹtuõhó dõ thigně nuõtahe, htwõhtya kyãdẽ lỏdũ hó pã hó.

¹² Puõvyã thì-, vã kwĩthézò thì ná thì ki myábủ krwõmẹ kuõdũ phú vã mẹ yẽnuô, metěherò vã htwõhtyahó Judaphú mato dõ athyaná thì dõ a htwõ pã tẹthyótẹthya acũ to tởprẹ nuõhó. Dõ aréano nuõma thì mệthúnó ná vã tởcỏ- to. ¹³ Bí vã otỏkuõ ná thì rò vã hėsodõnyã pẽnó thì ná tẹthẻkrủmĩla arẻlỏ tởphuõnuõma vã yỏ thẻswĩ nuõma thì thẻgnẻ lỏdũ hó. ¹⁴ Vã nẻklỏ a tẻswítẻsẻ yẻ a htwõhtya nyacó tẻpyãtẻsẻ dõ thignẻ tadũrò thì thẻhte thẻtakhỏnỏ ná vã tởphuõ- to. Thì lé ẻmỏsủ ryã taplẻ- pã có vã thyácónã vã htwõ Cómalya a tanẻphủ tởprẻnuô có, htuõto thì ẻmỏsủ vã yẽnuô, a thyáhó ná thì ẻmỏsủ Jesũ Krĩstu anẻbyacẻ nuô có hó. ¹⁵ Thì thẻkrủ htuõhó, manárò khỏnyãyẻ thì cuõmẹ thẻnẻ phứtẻ? Vã hẻcỏcỏ- thì, dõ arẻkhẻ nuõma thì mỏ vã bả- tẻnuô thì ki kaũhtecyã thì mẻthẻplỏ hẻnuõma thì kaũhte rò thì ki dyẻkyã có ná vã có kỏle. ¹⁶ Manárò khỏnyãyẻ dõ vã hẻsỏ pẻ thì tẻmạtẻcỏ akhu-akhyẻrỏma vã cuõ htwõhtya tyácỏhó thì lẻthẻhtẻthẻã vã ề?

¹⁷ Kayã dõ a thẻzủ krwõmẹkuõ Judaphú a tẹthyótẹthya tahenuô èthĩ thẻzủ nỏkrwỏkuõ nyacó thì tadũrò tẻyẻnuõma aryátỏ. Thyáphủ thì ki thẻplỏ cuõnuõtỏ kuõ dõ èthĩ aklẻnuô rò, èthĩ thẻzủ mẹ sipruỏsipryãkyã vã ná thì prẻ. ¹⁸ Thì ki thẻplỏshyỏ thẻzủ mẹ mảlakỏ tẻryã hẻnuõma aryã hó. Yácũ mẹ lahyã pwỏ- tởphuõ ní-. Yácũ mẹ prẻtủ bí vã otỏkuõ ná thì akhẻnuô tảmẻ ní-. ¹⁹ Vãphủ dõ vã mọngĩ thì- vã thẻplỏshyỏ nyacó dõ thì ki duhtyaprẻhtya kuõ dỏthudỏthẻ tỏkyẻ thyákuõdũ ná Krĩstu nuô có. Vã tẻthẻplỏshyỏ yẻnuô, a dyẻkủdyẻkyã nyacó vã thẻplỏ có. Vã thẻplỏ a tẻkủtẻkyã yẻnuô, a thyácỏhó ná muỏ dõ a kẻrẻ phỏo rò ahỏsẻ yẻnuô có. ²⁰ Khỏnyãrỏ vã thẻzủ otỏkuõ ná thì rò vã thẻzủ hẻbẻcẻhẻbẻnyã hyãtỏklỏ vãngỏ mẻtẻherò vã tanẻplỏ dyẻ pã thì to hó.

Hagar Ná Sara Ari-akyã

²¹ Thì dõ a thẻzủ nỏhtwõhtya tẹthyótẹthya yẻnuô ná thìbyacẻ tahe thì- tẹthyótẹthya hé phứtẻnuõma thì nẻhuỏnỏ kuõũ to ề? Hẻsỏ pẻmyã vã. ²² Lisảsẻkủ hé, Abraham phỏprẻkhủ o thẻgnẻ. Tởprẻ ma củprẻmỏ phỏo nẻdyẻ lủ, dõ aruỏtởprẻ ma củprẻmỏ mato tởprẻ phỏo nẻdyẻ lủ. ✧ ²³ Củprẻmỏ yẻtởprẻnuô aphỏo phỏ prẻlukayã alẻklỏ o nẻdyẻ nuô. Manárò củ prẻmỏ mato yẻtởprẻnuô, Cómalya yỏ ólyã one htuõhó Abraham akhu-akhyẻ, aphỏo phỏ Cómalya ólyã one htuõhó lủ nuõprẻ.

²⁴ Prẻmỏ yẻthẻnyẻnuô a dyẻluỏ kho pẻhỏ ử lẻthẻgnẻplỏhyã agnẻ prẻ, mẻtẻherò prẻmỏ yẻ thẻnyẻ nuô a dyẻluỏhtya Cómalya a tẻỏlyã nyẻcỏ.

✧ 4:22 4:22 Hekhuhtwõlủ 16:15, Hekhuhtwõlủ 21:2

Tèolya mǎdû tèt̃hyót̃t̃hya yěnuôma Cóm̃arya dyét̃ǎ ná Mosè dǎ Sínai sokhu. Yěnuôma a dyéluǒ kho pré cǔpr̃emò Hagar pré. T̃emaklò yěnuô, aphúo nǐdyé kayǎ dǎ a htwǒ tèt̃hyót̃t̃hya acǔ nuôtahe hó. ²⁵ Phúñuôhó, Hagar yěnuô a thyáhó ná Sínai so dǎ Arabia k̃é bí~ Cóm̃arya dyét̃ǎ ǔ tèt̃hyót̃t̃hya so nuôt̃m̃é hó. Hagar ná aphú tahenuô a htwǒ cǔ thyáhóná Jerusalemphú dǎ a htwǒ tèt̃hyót̃t̃hya acǔ nuôtahe hó. ²⁶ Manárò cǔpr̃emò mǎto Sara yěnuôma a thyáhó ná ṽj̃ Jerusalem dǎ mǎkhu akhu-akhyé, aphú tahenuô a htwǒ cǔ to. È ma p̃emuǒ hó. ²⁷ M̃et̃h̃erò lisǎs̃é héd̃u phúỹé,

“Pr̃emò sǒphú~ dǎ a khyábè nó kuǒ phúohós̃é t̃ophuǒ~ to t̃opr̃é, th̃ekrǔ r̃ò éht̃ò th̃él̃uǒphòphǔ mǎ~. M̃et̃h̃erò pr̃emò sǒphú dǎ aṽé dyakyǎ è ỹét̃opr̃é ki phú or̃ó lǒklǒ có ná pr̃emò dǎ aṽé onǒ nuôtahe có pǎ.”✧

²⁸ Puǒvyǎ th̃i~, khǒnyáỹé th̃i thyáná Isaac nuô hó. È yěnuô a opac̃elya ná Cóm̃arya a t̃éolya. Cóm̃arya a t̃éolya akhu-akhyé, a dya hó th̃i phú Abraham aphúm̃òphúkhǔ tahenuô hó. ²⁹ Bíñuôkh̃é phúpr̃ekhǔ dǎ a opac̃elya phú pr̃elukayǎ al̃ékl̃o o nǐdyé ỹét̃opr̃enuô, a m̃ecỹem̃ec̃u phúpr̃ekhǔ dǎ a opac̃elya ná Th̃é Sǎs̃é Byacè a t̃èprop̃rya shyosò yěnuô t̃opr̃é. Khǒnyárò, a htwǒhtya kuǒ d̃uhó ané phúñuô hó. ³⁰ Manárò lisǎs̃ékũ hé, “Ṽéht̃ekyǎ cǔpr̃emò ná a phúkhǔ nuô, m̃et̃h̃erò cǔpr̃emò aphúkhǔ ki ñibè t̃ǒkuǒ phúuc̃ỹé ná cǔpr̃emò mǎto ỹé aphúkhǔ nuôma añi to.”✧ ³¹ M̃ephúñuôrò puǒvyǎ th̃i~, p̃é ma cǔpr̃emò nuô t̃opr̃é aphú mǎto. P̃é ma cǔpr̃emò mǎto nuô t̃opr̃é aphú tahe hó.

5

T̃èpalǎ Dǎ Jesũ Kr̃istu Akũ

¹ Thyáphú p̃é ki ñibè kuǒ t̃èpalǎ ỹé agñenuô, Jesũ Kr̃istu m̃elwóhtekǎ hó p̃é dǎ p̃é htwǒ tèt̃hyót̃t̃hya acǔ ỹé al̃é hó. Phúñuôrò oklòsóma lahyǎ r̃ò tar̃i kǎkhyé htwǒ pǎ tǎ lahyǎ cǔ yěnuô t̃ám̃é ñi~.

² Ñidǎ kuǒr̃é vǎ mǎhó Paulu ỹé ki hé p̃é th̃i ỹé, th̃i ki krwǒm̃e kuǒ t̃èd̃útalíphá h̃enuôma, Kr̃istu khyáthyé dǎ th̃igñé nuô, a htwǒbwíhtwǒtaryé pǎ dǎ th̃igñé t̃ôc̃o~ to hó. ³ Vǎ dyérò khỹethyá th̃i ná kayǎ t̃opr̃èpr̃é dǎ a ki c̃ỹe t̃èd̃útalíphá ỹeh̃enuô a t̃òbè l̃ũkrwǒm̃e l̃ò tèt̃hyót̃t̃hya pwǒ~ t̃ôm̃á. ⁴ Dǎ th̃ikl̃é tahehenuô, a tañethú lahyǎ ná èth̃i ki l̃ũkrwǒ m̃e tèt̃hyót̃t̃hya h̃enuôma Cóm̃arya ki dyacód̃yate l̃ũ pǎ, phúñuô. Th̃i ki tañe lahyǎ phúñuô h̃erò th̃i bóthyóbólǎ pǎ th̃iñé ná Kr̃istu to hó. Th̃i htóp̃è taphǎkyǎhó th̃iñé ná Cóm̃arya abwíataryé yěnuôhó. ⁵ Manárò dǎ Th̃é Sǎs̃é Byacè akhu-akhyèrò, p̃é z̃ũeñídyé p̃eñé ná Cóm̃arya ki dyacód̃yate p̃é, m̃et̃h̃erò p̃é z̃ũeñí Jesũ Kr̃istu. P̃é op̃omyásũ mǎlakó có t̃èỹenuô hó. ⁶ M̃et̃h̃erò bí th̃i htwǒhtyahó t̃èt̃ôc̃o~ tuǒ ná Jesũ Kr̃istu akh̃enuô, t̃èd̃útalíphá bèbè, t̃èd̃útalíphá to bèbè, a htwǒbwíhtwǒtaryé t̃ôc̃o~ to. T̃è dǎ a htwǒbwíhtwǒtaryé l̃óũkhó nuôma, t̃èz̃út̃enyǎ dǎ a dyéluǒ t̃em̃o Cóm̃arya ná ǔruô yěnuô pré.

⁷ Th̃i klyá ryáryádèdè htuǒhó tadúrò maǔp̃é t̃opr̃é nòokuǒ th̃i dǎ th̃i ki ñidǎ tǎ t̃em̃at̃èc̃ó t̃ám̃é yěnuô p̃é? ⁸ Cóm̃arya dǎ a è th̃i ỹét̃opr̃é nuôma, a

nòokuố ná thĩ to. ⁹ “Huồmũ takiphú prènuô a mẹ taphohtya écyá khómũ tóbũlồ có.” ¹⁰ Manárò đố pè htwöhtyahó tètôcô~ tuố ná Byacè hó akhu-akhyě, vã zũe ná thĩ tẹmyáhtye yènuôma a lụcuốkhó ná vã to. Ủpẻ bèbẻ đố a mệđidyã thĩ tồprẻprẻnuô, Cómarya ki cirya dũ lũ pã. ¹¹ Puốvyã thĩ~, vã ki hẻsodỏnyã pẻ thĩ ná Judaphú alẻklồ dủtalípẻ nuôma tẻ đố a lodu mặto. Đố Jesũ akhu-akhyě, Judaphú tahe mẹcyẻmẹcủ tadủpẻ vã prẻ. Vã ki hẻsodỏnyã pẻ thĩ ná thĩ bẻ dủtalípẻ kihẻnuôma, Judaphú tahe klyá thẻplòmọ nyã prẻ. Manárò vã dỏnyã phủnuôto. Vã dỏnyã prẻ ná Krítu krusu đố Judaphú tahe thẻplò mọ nỉdyẻ toyẻ ari-akyã prẻ. ¹² Kayã đố a mẹcyẻ mẻsúsá thĩ thẻplò ná tẻdủtalípẻ ari-akyã tahenuô, vã thẻzủ nẻswíkyảnỉ lỏpỏ có a dye nuô có.

¹³ Vã puốvyã thĩ~, thyáphú thĩ ki nỉbẻ tẻpalả agnẻnuôrò, Cómarya éhỏ thĩ hó. Manárò đố thĩ nỉbẻ tẻpalảyẻ akhu-akhyẻrò, nỏpẻ tã thỉnẻ ná thĩ thwihtyẻpházye a tẻthẻzủthẻlỏ nuôtahe tằmẻ nỉ~. Mặtỏkhỏnuô, thĩ tỏ mọ nỉdyẻklỏ lũ tồprẻ ná tồprẻ, thĩ tỏ mẻcwỏmẻkỏ nỉdyẻ klỏ lũ tồprẻ ná tồprẻ. ¹⁴ Mẻtẻhẻrỏ lỏ~ tẻthyỏtẻthya tahenuô ki dya-oplỏtỏ lỏ lũ tỏmủprẻ hẻnuôma, a ki hé, “Mỏnỉ kayã đố a o phủ tavítava ná nẻ nuôtahe thyáná nẻ mọlyã nỉdyẻ nẻnẻ nuô nỉ,” a ki hé nyã phủyẻ prẻ.✱ ¹⁵ Manárò thĩ ki cyẻ thỉnẻ phủ tẻmỉtẻmyã rỏ thĩ ki enỉdyẻ khyẻlủ tồprẻ ná tồprẻ hẻnuôma rỏnỉ lahyã thỉnẻ nỉ~, mẻtẻhẻrỏ pảma thĩ mẻpyẻmẻkyã nỉdyẻ lỏkhyẻ thỉnẻ tồprẻ ná tồprẻ he.

Ohtwỏprẻ Ná Thẻ Sảsẻ Byacẻ

¹⁶ Phủnuôrỏ vã hé thĩ, ohtwỏprẻ lahyã phủ Thẻ Sảsẻ Byacẻ zủklyázủklỏ nỉ thĩ nuô nỉ~. Thĩ ki mẻphủnuô tủrỏ thĩ lủkrwỏ mẻ pả thĩ thwihtyẻpházye a tẻthẻzủthẻlỏ to hó. ¹⁷ Mẻtẻhẻrỏ thwihtyẻpházye a tẻthẻzủthẻlỏ yẻnuôma, a lụcuố khỏkyã ná Thẻ Sảsẻ Byacẻ a tẻthẻzủthẻlỏ. Rỏ Thẻ Sảsẻ Byacẻ a tẻthẻzủthẻlỏ yẻnuô a lụcuố khỏkyã khyẻthyádủ ná nẻklỏpházye a tẻthẻzủthẻlỏ. Tẻyẻ nyẻcỏnuô a rẻ lủ to akhu-akhyẻ, phủ thĩ thẻzủ mẻ nuô thĩ mẻcyã pả to hó. ¹⁸ Thẻ Sảsẻ Byacẻ ki thủ thĩ hẻrỏ, thĩ o pả đố tẻthyỏtẻthya alẻ to hó.

¹⁹ Thwihtyẻpházye atẻmẻ nuôtahema a oluỏlỉphỏ có phủtẻ hẻnuôrỏ a cuỏthủ prẻmỏprẻkhủ, a ohtwỏprẻ thẻzỏthẻryã, athẻplỏ patápatỏ, ²⁰ a cóbẻ lahyã prẻzỏprẻkỉ, a mẻ lahyã khỉnẻkhỉnỏ tẻmẻ tahe, a thẻhtẻthẻhả nỉdyẻ lủ, a krẻkryã khyẻlủ, thẻkhwẻ khyẻlủ, thẻplỏdukrủ lủ, thẻzủ mwỉ luỏhtyẻluỏkẻ, thẻplỏ nuỏkủ lủ to, thẻhtẻkyã Krítuphủ aplỏamủ đố aruô tahe. ²¹ Pủmẻ-e ủkhu, tẻmủỏprẻyã, mẻpwẻ đố a lakhủ lỏ ná tẻmẻ aruô đố athyáná yẻnuôtahe. Phủ vã dyẻrỏdyẻryẻ htuỏhỏ thĩ đố arẻkhẻ nuô hó, vã dyẻrỏ pỏkhyẻthya thĩ khỏnyáyẻ. Kayã đố a ohtwỏprẻ phủyẻ tahenuô, a nỉbẻ kuỏũ Cómarya htyẻlẻkẻkẻkủ a tẻsỏrỉsỏbủ to.

²² Manárò Thẻ Sảsẻ Byacẻ nuôma a dyẻohtya tẻmọ, tẻthẻkrủthẻlỏ, tẻpẻtẻdỏ, tẻkhyáthẻdỏ, tẻthẻzỏklẻbẻ, tẻtwỏtẻryã, tẻcủlảphyẻngỏ, ²³ tẻthẻdỏthẻngả ná tẻkhỏpẻdyẻ thẻplỏ thĩ tahenuô hó. Thĩ ki mẻphủyẻ hẻnuôma, athủ hó tẻthyỏtẻthya hẻnỏ phủnuô tỏmả~ to. ²⁴ Kayã đố a htwỏ Jesũ Krítu atẻ tahe nuôma a thwihtyẻpházye a tẻthẻzủthẻlỏ pỏtarỉ pả lủ to

✱ 5:14 5:14 Li Cỏbucỏbẻ 19:18

hó. A mŭthyěhtyakyă hó a thwihtyěpházye a tětthézŭthélł lö~ plĩ dŏ krusu alo hó. ²⁵ Pě ohtwöprè hó ná Thé Săsě Byacè akhu-akhyě pè bè krwöme phú Thé Săsě Byacè zŭklyázŭklŏ pè nuô. ²⁶ Pè bè phyédunĩ pènè to. Mětthéplòdu nĩdyé tă lŭ tŏprè ná tŏprè tāmé. Thèkhwé nĩdyé khyělŭ tŏprè ná tŏprè tāmé nĩ~.

6

Vízá Rŏlŭ Tŏprè Ná Tŏprè A Tèvitèzá

¹ Puŏvyă thĩ~, thĩ ki myáhtye kayă tŏprèprè dŏ a mětthŭ tèt tŏcŏcŏ hénuô, thĩ dŏ a ohtwöprè phú Thé Săsě Byacè zŭklyázŭklŏ nĩ thĩ yě tahenuô, thĩ lo cuŏ ithyŏithya kaḵhyě è. Thĩ bè ilŏ thédŏthénga è htuoŕò thyáphú thĩ ki krwöcuŏkuŏ tă dŏ tètlo-ilyă akŭ tāmé nuô, rŏnĩ lahyă thĩnè nĩ~. ² Vízá rŏlŭ tŏprè ná tŏprè a tètvitèzá tahe nĩ~. Thĩ ki mephúnuô hénuôma thĩ mē hó phú Jesŭ Krĩstu ithyŏithyakyă nuôhŏ. ³ Kayă tŏprèprè dŏ a hé nĩdyé anè, vă ma kayă dŏ ũ lodunĩklŏ tŏprè a hé tadŭrò a ki mă phúnuô mătŏ hénuôma a lahŏ lya nĩdyédŭ anè pré. ⁴ Kayă pwŏ~ tŏprè tŏ sudyălyă nĩdyédŭ anè. Rò a tŏbè dícèní anè ná kayă dŏ aruô tahe to. Tēmē dŏ a mētthũhŏ tahenuô a ki ryă hérò dŏ a tēmeyě akhu-akhyě, a ki thèkrŭ ma anĩ pré. ⁵ Mětthèrò kayă pwŏ~ tŏprè bèvíbèzá nĩdyédŭ a tètphyètēmē tahe.

⁶ Kayă dŏ a ithyŏithya thĩ ná Cŏmarya alăangŏ tahe nuôma thĩ tŏkò dye pè èthĩ tètwtètèryă pwŏtŏcŏ.

⁷ Lahŏlyă nĩdyé tă thĩnè tāmé nĩ~. Tanę tă ná nē ki mētadwŏ mēuŏmēbí bécyă dŏ Cŏmarya a mětthènyě tāmé nĩ~. Nē iluŏtă phútenuô, nē ki kèbèno nĩdyé khyěthyádŭ pă. ⁸ Mětthèrò kayă dŏ a iluŏtă thwihtyěpházye a tětthézŭthélł tahenuô, a ki ké kaḵhyě bèno nĩdyé khyěthyádŭ tètphyètèkyă nuôtahe pă. Manárò kayă dŏ a iluŏtă tètkrwömekuŏ phú Thé Săsě Byacè a tètŭklyázŭklŏ lŭ tahenuô, a ki kèbèno dyékhyěthyádŭ thèhtwöprè tacúprè pă. ⁹ Mětthèryănuô thèplòpyé lahyă tāmé nĩ~. Pè ki thèplòpyétŏ hérò, shyēshuŏkhè bè pănuô, pè ki kèbèno khyěthyádŭ tètthètèphŏ pă. ¹⁰ Phúnuô akhu-akhyě bíkhètē~ bèbè, bí pè nĩbè tètshuŏtèkhè ryă akhènuô, pè bè meryă pè ũ pwŏ~ tŏprè. Manárò thĩ mětthèryănuô myádurélŏ khópédŭ prèzŭtètèphú nuôtahe nĩ~.

Tètèyèrò Ná Tètémohéryă Dŏkhyě Tadŭ

¹¹ Khŏnyăyě, myă lahyă mŏ! Liplòdu yětahe nuôma vă ră nĩdŭ ná vănè pré.

¹² Kayă dŏ a nŏshyo thĩ ná bè dŭtalíphă nuôtahema a thézŭ nŏhtuthénĩ ũ ná anè pré. Mětthèrò kayă nuôtahema a ki hēsodŏnyă túprè Krĩstu atètthýě dŏ krusulo pré kihèrò a théisě ũ mēcyēmecŭ lŭnuŏ. ¹³ Èthĩ dŏ a dŭtalí cŏphă nuôtahe cŏ rò a cŭe kuŏŭ tètthýŏtètthya to. Manárò thyáphú èthĩ ki behtyalŏ lahyă athéplò ná thĩ krwŏ dŭtalí pè kuŏ lŭ phá yě akhyě nuôrò, èthĩ thézŭ nŏdŭtalí kuŏ thĩphă pré. ¹⁴ Vă ki hēbèhtyalŏ kuŏ phú èthĩnuô kihèrò, vă ki hēbèhtyalŏ pré dŏ vă dŏnyă pè Byacè Jesŭ Krĩstu a krusu ari-akyă yènuô pré. Jesŭ thýě dŏ krusulo hó akhu-akhyě, tètpwŏ~ tŏcŏ dŏ a ícŭ ná hekhu yětahenuô, a thýekyă pèlŏhŏ dŏ văgnèhŏ, phúnuôhŏ, vă rò vă

thyěkyä pělöhó tětď a ícŭ ná hekhu yěnuôtahe hohó.* ¹⁵ Kayă dŭtalíphá tahe bèbè, a dŭtalí kuŏŭ to tahe bèbè a lodu ná tôcô~ to. Tětď a lodulŏŭ nuôma htwŏhtya Cómarya akayă yěnuô prě. ¹⁶ Cómarya a tětětèdwŏ ná a tětthézòklabè ki o kuŏđŭ ná kayă đŏ a cŭe tětthyóithya yěnuô tahe alŏ ná Cómarya akayă málakŏ níđŭ nuôtahe alŏ ní~.

¹⁷ Tăplehyă khŏnyă yěnuô, nŏ mēsúsámahyă pă tă vă théplò ná ŭ tôprè~ tāmé ní~, mētéhérò tètacwě đŏ a o đŏ vãnėlŏ yětahe nuôma, a dyéluŏ ná vă ma Jesŭ Krístu acŭ tôprè málakŏ hó.

¹⁸ Puŏvyă thŭ~, Byacè Jesŭ Krístu ki sunuŏđŭ abwíataryě đŏ thŭ lŏ~ plŭ a théplòkŭ ní~. Amèn.

---

* **6:14** 6:14 Angólasá ma a thézŭ hé phŭyě: Jesŭ thyě đŏ krusulŏ hó akhu-akhyě, tèt đŏ hekhuphú thézŭthélŏ tahenuŏ, vă dyadu pă tôcô~ to hó. Rò hekhuphú đŏ aruŏ tahenuŏ, a tanędu pă vă tôprè~ to hó.

Epheso Ephesians Tèhébé Ré Dõ Nyě

Paulu rã cuố pẹ Ephesophú tahe ali yětôba akÿyěnuô, aréłó rò a dyéluố pẹ èthĩ, “Shyé~ shuốkhẻ tặttặbẻ hó pãnuô, Cómarya ki mełómẹbả a tẹtaritaryả one yẻtahe pả. Lỏ~ tẹtđỏ a o đỏ mỏkhu nuỏtahe bẻbẻ, lỏ~ a o đỏ hekhu yẻtahe nuỏbẻbẻ, a ki meplómẹcủ tộlỏ lủ đỏ a khuklỏdulỏ Krístu yẻtỏprẻ alẻ pả.” (1:10). Htuỏto a kwĩthẻzỏ kuố pỏ Cómarya akayả tahe ná a ki oplỏocủ tộlủ đỏ Cómarya a tẻtaze-one đỏ adu-azả yẻ alẻ pả rò èthĩ ki o đítủ lahyả ná thẻplỏ tỏmẻ~ củ đỏ Krístu akủ pả.

Li Epheso aréłỏ tỏkwonuô, prẻrảli yẻtỏprẻ hẻsoluố ẻhtya pẹ pỏ tẻplỏtẻcủ ari-akyả. A hé pẹ ná Cómarya nwỏhtyanỉ akayả tahe phútẻ, htuỏrỏ đỏ aphủkủ Jesủ Krístu akhu-akhyẻrỏ Cómarya plwỏkyả hó èthĩ tẻthủ phútẻ, rò a plwỏhte palả cuốkyả hó èthĩ phútẻ, htuỏrỏ Thẻ Sảsẻ Byacẻ thẻplỏsukủcwỏ kuố Cómarya a tẻỏlyả đỏ adu-azả yẻnuô, phútẻnuô, prẻrảli hẻluỏhtya phủnuô. Nyẻkwỏ tỏkwỏ kuốke rò thyáphủ prẻhỏli tahe ki krwỏ ohtwỏprẻ rỏlủ tẻtỏcỏ~ tuố đỏ Krístu akủ tỏprẻ ná tỏprẻ agnẻnuỏrỏ, a kwĩthẻzỏnỉ prẻhỏli tahe.

Cómarya akayả tahenuô, a htwỏhtya hó tẻtỏcỏ~ tuố hó ná Krístu phútẻnuô a dyáluố pẹ ná ngỏkhákhỏ tahe. A hé ná prẻzủetẻ plỏmủphủ tahenuô athyanả kayả tỏprẻ anẻklỏ, Krístu rò athyanả kayả nuỏtỏprẻ akhuklỏ, mảtorỏ prẻzủetẻplỏmủ rò athyanả hi tỏmẻ, Krístu rò athyanả lỏ đỏ a lodulỏ ử tỏmẻ đỏ ử isỏlyả lủ đỏ hihtủnả, mảtorỏ prẻzủetẻplỏmủ rò athyanả mẻ, Krístu rò athyanả vẻ a hẻklwỏ ngỏ phủnuô. Paulu đỏnyả pẹ ử ná Cómarya abwủdu-ataryẻhtủ đỏ Krístu akủ yẻnuỏtahe ari-akyả. Lỏ~ Krístu a tẻmỏ ná Krístu a tẻkhyáthyẻ anẻ đỏ krusulỏ ná a tẻplwỏkyả tẻmẻthủ ná Krístu abwủdu-ataryẻhtủ ná a tẻmwỏplủbủphuố yẻtahe lỏ~ plủ nuô, Paulu hẻsoluố pẹ lỏ èthĩ ná tẻritẻkyả yẻtahe.

Tẻhébé tỏtỏ ná tỏtỏ

Tẻhébé rẻ đỏ nyẻ 1:1-2

Krístu ná prẻzủetẻ plỏmủphủ 1:3-3:21

Tẻohtwỏprẻ đỏ Krístukủ 4:1-6:20

Tẻhébé tadủ đỏ khyẻ 6:21-24

¹ Vả ma Paulu. Cómarya thẻplỏo đỏ vả ki htwỏ Jesủ Krístu a Prẻđỏnyảphủ tỏprẻ.

Vả rảcuốpẻ liyẻtỏba đỏ Cómarya akayả đỏ a o lahyả đỏ vỉ Epheso akủ nuỏtahe a o. Thỉ ma kayả tahe đỏ a htwỏhtya hó tỏcỏ~ tuố ná Krístu hó rò, thỉ vỉkyả thỉ tẻzủẻ Jesủ Krístu to.

² Pẻ Phẻ Cómarya ná Byacẻ Jesủ Krístu ki dyẻdủ thỉ tẻbwítẻtaryẻ ná tẻkacủkabẻ ní~.

A Tësöri Dóthudóthé Tôkyě Dó Krístu Akũ

³ Pè ki htuthéhtya rôlũ pè Byacè Jesũ Krístu a Phě Cómarya yětôprè pó~. A dyétãhó pè tësöri pwõ~ tôcô dõ a o dõ mókhu hyäyè rò a ki mecwó pè dõthudóthé tôkyě atèlo nuôtahe pã. Bí pè yétahe ná Krístu htwöhtya hó lũ tôcô~ tuõ akhënuô, a dyétã lõhó pè nuôtahe hó. ⁴ Metëhéro, dõ Cómarya a mètènyè pãnuô, thyáphú pè ki sãsè rò ù ki dyacyã pã tã pè tètú tôcô~ tãmé agnënuô, a nwóhtyapã pè dõ Krístu akũ, dõ a byálya tyahí hekhu khëto pã có. ⁵ Cómarya yõ monejí pè akhu-akhyë, dõ~ a byálya tyahí hekhu akhëto pã có a belyã htuõhó athéplò ná a kiíkibuô hó pè phú a phúalye ná anënuô pã, dõ a ki me phúyè agnënuô, a ki nõmë dítú ná Jesũ Krístu pã. A me phúyënuôma mädûpré cú~ athéplò thézú menidyédú ná a tètaze-one nidyédú pré. ⁶ A dyétãkrã pé pè shyézú máhó a phúprèkhũ dõ a monejídyé yětôprè akhu-akhyë, pè htuthéhtya rôlũ Cómarya abwídu-ataryëhtũ yënuô pó~. ⁷ Dõ Krístu khyáthyë ané rò athwi htwílya akhu-akhyë, Cómarya ihtakã hó pè, rò a plwökyã lõhó pè tètú hó. Cómarya abwíataryë yënuô adu-azã nyacó dõ pëgnë có. ⁸ Cómarya klölyalyãlyã tãpõtãpè pé có pè abwídu-ataryëhtũ rò, a dyé pè lõ~ a tètíphé cyádè tahe ná a tètèkhuthégnë pwõ~ tôcô có. ⁹ Rò a dyéluõ hó pè ná a tètarihuô tarithwé yënuôhó. A dyalyã htuõhó athéplò dõ a ki mëlómëbãhtya a tètarihuô tarithwé yënuô ná Krístu hó. Yëma máhó dõ a thézú dyéluõ pé pè ná a tètarihuô tarithwé yënuôhó. ¹⁰ Shyë~ shuõkhë tãtõtãbè hó pãnuô, Cómarya ki mëlómëbãhtya a tètarityã one yétahe pã. Lõ~ tètõ a o dõ mókhu nuôtahe bèbè, lõ~ a o dõ hekhu yétahe nuôbèbè, a ki meplómecũ tölõ lũ dõ a khuklódulõũ Krístu yětôprè alè pã.

¹¹ Dõ Krístu khukhyërò, Cómarya nwóhtyahó pè ná pè ki htwöhtya akayã hó.* A dyalyã htuõhó athéplò akhu-akhyë, a me hó phúnuô hó. A mehtwöhtya lõhó tẽpwõ~ tôcô phú a thézú menuô hó. ¹² Thyáphú pè ki dyakuõ pè tẽmyásũ dõ Krístu akũnuô rò, a me pèhó pè phúnuôhó. Pè Judaphú tahe ma kayã dõ a myásũ rëlõũ Krístu tahehó. Dõ pè myásũ phúnuô akhu-akhyë, ù ki htuthé kuõ Cómarya a tẽdutèhtũ tadú yétahe pã. ¹³ Thĩ rò, bí thĩ nĩhuõ kuõ tẽmátècò, tètèkrũmila dõ a mëlwóhtekã thĩ ari-akyã akhënuô, thĩ zũe rò thĩ htwöhtya tètôcô~ tuõ ná Krístu hó. Dõ thĩ zũe Krístu akhu-akhyë, a dyélya thĩ Thé Sãsè Byacè dõ a ólya one htuõhó yënuô hó. Thé Sãsè Byacè yënuô a thyáhó ná tẽmátèdyã tôcô dõ a dyéluõ ná thĩ htwöhtyã Cómarya akayã hó. ¹⁴ Thé Sãsè Byacè yënuô athyaná tẽólya aklòama tôcô dõ a dyéluõ ná lõ~ Cómarya ólya dõ a ki dyé pè pã tahenuô, pè ki nĩbè pã. Shyë~ Cómarya a tẽihtakã pè a tẽphyétẽmë yë aplúahũ lõhó pã akhënuô, a ki dyé pè ucètazè nuôtahe pã. Phúnuòrò ù ki htuthéhtya kuõ Cómarya a tẽdutèhtũ tadú yétahe pã.

Paulu Kwicóbě Pé Krístuphú Dó Vĩ Epheso Akũ Nuôtahe Agnë

¹⁵ Cómarya sòrihó pè phúnuô akhu-akhyë, cáhtya bí vã nĩhuõ ná thĩ zũe Byacè Jesũ Krístu rò thĩ monejí Cómarya akayã akhënuô, ¹⁶ vã hébwíhétaryë

* **1:11** 1:11 Pè htwöhtyahó Cómarya a ucètazè.

Cómarya dõ thĩgněnuô a latũpěpã có tôphuố~ to. Vã kwícóbě bíkhětě~ bẹběnuô, vã thėnėhtyabė tuố thĩ. ¹⁷ Vã kwícóbě tadũpã dõ pẹ Byacė Jesũ Krĩstu a Cómarya, mãhó pẹphẻ dõ ataryėdu ataryėhtũ aprõapryã yětõprẻ a o. Rò thyáphủ thĩ ki thėgněhyã tặtẹ ryáklõpố Cómarya agněnuô, vã kwícóbě ná Cómarya a Thẻ Sãsẻ ki dyẻ thĩ tẻthítẻphẻ, rò a ki dyẻluố pẻ thĩ ná Cómarya pã. ¹⁸ Thyáphủ thĩ ki thẻgnẻplờyã kuốũ tẻmẹ tẻprỏtẻprỏyã dõ a ólyã pẻhtuố hó akayã dõ a ẻ nỉdyẻ lủ nuôtahe agněnuô, vã kwícóbě dõ a ki dyẻthẻgnẻplỏ pẻ thĩ prẻ. Cómarya dyẻ kryã~ hó akayã yẻtahe ucẻtazẻ dõ anguduprỉdu, atwỏaryã tahe kryã~ ítẻhỏnuô, vã thẻzủ nõthẻgnẻ tặtẹ kuố thĩ. ¹⁹ Htuốto a tẻprỏtẻprỏyã dõ a ki mẻcwỏ pẻ kayã dõ a zủẻ lủ yẻtahenuô, aducỏ bá~ tẻnuô, vã thẻzủ nõthẻgnẻ kuố thĩ rò vã kwícóbẻ pẻ dõ thĩgnẻ prẻ. Tẻprỏtẻprỏyã yẻnuôma a taryẻshyosỏ thyácónã, ²⁰ tẻprỏtẻprỏyã dõ Cómarya mẻhtwỏprẻ kạkhyẻ khyẻthyã Krĩstu dõ tẻthyẻ nuôtỏcỏ ná tẻprỏtẻprỏyã dõ a nõnyãỏ lủ dõ mỏkhu dõ atakhu cóhtwỏ nuôtỏkyẻ yẻnuôhỏ. ²¹ Lỏ~ prẻpỏtẻ dõ mỏkhu tahe, lỏ~ mỏkhu a taryẻshyosỏ tahe, lỏ~ mỏkhu a tẻprỏtẻprỏyã tahe ná mỏlẻ abyacẻ yẻtahe lỏ~ plỉ akhunuô, Krĩstu htwỏduklỏ lỏ~ plỉ dõ ẻthỉkhu hó. A mwỉdumwỉhtũ yẻnuô a htyalỏ lỏklỏ cóhỏ ná mwỉ dõ ử ki pỏhtyã ẻ yẻtỏhtũ nuỏbẻbẻ, dỏkhyẻtỏhtũ pã nuỏbẻbẻ có hó. ²² Cómarya nõỏ lỏhỏ tẻpwỏ~ tỏcỏ dõ Krĩstu a tẻpỏalẻ hó. Cómarya nwỏhtyã hó lủ dõ a ki htwỏlỏ tẻpwỏ~ tỏcỏ akhukỏ dõ prẻzủẻtẻplỏmụ agně hó. ²³ Prẻzủẻtẻplỏmụ ma Krĩstu anẻklỏ. Prẻzủẻtẻplỏmụ yẻnuôma alỏabãhtyã cyã prẻ ná Krĩstu a tẻohtwỏprẻ prẻ. Prẻ dõ a mẻlỏbãcyã tẻpwỏ~ tỏcỏ ná khãlẻ pwỏ~ tỏphỏ nuôma tủprẻ Krĩstu prẻ.

2

Cómarya Mẻlwỏhtekã Pẻ Ná Abwỉataryẻ

¹ Dõ arẻkhẻ nuôma, thĩ yỏ nỉdã củẻ kuốũ Cómarya angỏ to, thĩ mẹ tẻthủ akhu-akhyẻ, dỏthudỏthẻ tỏkyẻnuô, thĩ thyánã kayã thyẻhtuốhỏ nuôtahe hó. ² Bínuôakhẻ, thĩ krwỏmẻkuố hekhu a tẻmủmyãricyã tahe. Thĩ nỉdã củẻ kuố prẻ khỉnẻricyã khukỏ dõ a pỏnỉ khỉnẻkhỉnỏ dõ mỏlẻ tahe angỏ. Khỉnẻricyã khukỏ yẻnuô, a pỏnỉpã kayã dõ a nỉdã kuốũ Cómarya angỏ to nuôtahe. ³ Dỏ~ arẻkhẻ nuôma, pẻ ohtwỏprẻ thyánã ẻthỉ nuôhỏ. Pẻ ohtwỏprẻ phủ pẻ thẻplỏ lẻklỏ thẻzủ mẻtẻthủ nuôtahe prẻ. Pẻ lủmẻmỏ pẻnẻ ná pẻnẻklỏ thwỉhtyẻ lẻklỏ thẻzủ mủmyã nuôtahe ná tẻtane mủmyã tahe. Cómarya tỏkỏ cỉryã kuố có pẻ phủ ẻthỉ nuô có. ⁴ Pẻ thyáphủnuô prẻ tadủrỏ, Cómarya dõ a lỏbã ná tẻthẻzỏ yẻtỏprẻnuô a mỏ nyacỏ pẻ có. ⁵ Bínuôkhẻ pẻ củẻ kuố có angỏ to, pẻ thyácónã kayãthyẻ nuô có tadủrỏ a dyẻ tỏkuố hó pẻ tẻohtwỏprẻ athẻ ná Krĩstu hó. Cómarya abwỉdu-ataryẻhtũ akhu-akhyẻrỏ, pẻ nỉbẻhỏ tẻsỉplẻkã hó. ⁶ Pẻ yỏ htwỏhỏ tẻtỏcỏ~ tuố ná Krĩstu hó akhu-akhyẻ, Cómarya mẻhtwỏprẻ kạkhyẻ tỏkuố hó pẻ ná Krĩstu hó. Pẻ ná Krĩstu htwỏhtyãhỏ lủ tẻtỏcỏ~ tuố akhu-akhyẻ, a dyẻ pỏtarỉ tỏkuố hó pẻ ná Krĩstu dõ mỏkhu ahtyẻakẻkủ hó. ⁷ Cómarya yẻnuô aryã nyacỏ dõ pẻ htwỏ lủkayã yẻtahe akhu. Krĩstu mẻpẻ htuốhỏ tẻ dõ pẻgnẻ akhu-akhyẻ,

Cómarya dyéluõtă hó a tèmëmòmeryá pè yëtahe hó. Thyáphú Cómarya ki dyéluõ pè prèlukayă shyé~ nopă tôhtũ tahe ná abwídu-ataryëhtũ yëtahe pãnuô rô, a me pè dô pègnë phúyë pré. ⁸ Metëhéro, dô thì zũe Krístu ná Cómarya abwíataryëduhtũ nyacó dô thìkhuyë akhu-akhyë, a mełwóhtekă hó thì hó. Dô thì nẹbyacè nĩdũ yõ yácũ-yáre khukhyë rô thì nĩbè tẹlwóhtekă mătó. Yëma Cómarya dyétăkră pré thì pré. ⁹ Dô thì me tẹryá nuôtahe akhu-akhyë rô Cómarya mełwóhtekă thì mătó. Phúnuô rô, thì lẹhtuthé phyéhtyalõ nĩdyé thĩnenuô, akhălë o tôcô~ to. ¹⁰ Khõnyá rô pè htwóhtya phúyë nuôma, Cómarya mepé pè pré. Dô pè htwóhtya tôcô~ tuõ hó ná Jesũ Krístu akhu-akhyë Cómarya dyé pè tẹohtwõprè athë hó. Thyáphú pè ki me tẹryá agnenuô rô, a dyé hó pè hó. Pè ki me tẹryá yëtahe agnenuô, a taritaryă one nyë~ pèlăhó dô pègnë hó.

Dô Krístu Akhu-akhyë Cómarya Mecũ Tõkhyëthyá Hó Judaphú Tahe Ná Judaphú Mătó Tahe

¹¹ Phúnuô rô, thénëhtyabèní lahyă thĩnë ná dô nuôkhë nuô, thì opacëlyă dô Judaphú mătó tahe aklë. Rô Judaphú dô a é nĩdyé ané ná kayă dũtalípháphú tahenuôma, a dũ lahyă pré nẹklõ pházye pré, rô prèlukayă dũ pè èthĩ pré. Rô èthĩ nuôtahe ma a é lahyă thì, “Kayă dũtalípháphú mătó tahe,” phúnuô.* ¹² Tane kăkhyë nĩdyé lahyă thĩnë dô nuôkhë nuôtahe, bĩnuôkhë ma thì thëgnë kuõhiũ Krístu to, rô thì otõkuõ dô Israelphú nuôtahe aklë hĩto. Dô Cómarya ná akayă tahe eklõema lũngõ rô a ólyă nĩdyé akayă tahe aklënuôma, thì otõkuõ hĩtoto. Thì ohtwõprè dô hekhuyë nuô, thì ohtwõprè sõdõ Cómarya, thì ohtwõprè sõdõ tẹmyásũ lahyă pré. ¹³ Dô arëkhë nuôma, thì otapházye ná Cómarya tadũ rô khõnyáyë thì ná Jesũ Krístu yõ htwõhó lũ tôcô~ tuõ rô Krístu yõ sĩplĩ htuõhó thì ná athwi akhu-akhyë Cómarya ékă phũhó thì dô akhăshyë hó.

¹⁴ Metëhéro, Krístu ané Byacè nĩdũ yënuôma pré dô a mepëmedwõkă tẹ dô pèplëkũ tôprè. Dô arëkhënuô, Judaphú ná Judaphú mătó tahe nuôma a thëhtethëhă lũ thyáná dô dô a o tătũ pè yënuô hó. Khõnyáyë a me lamékayă tẹthëhtethëhă lũ yë, rô kayă yënyëmũnuô a mehtwóhtya khyëthyá hó lũ tômũhó. ¹⁵ Judaphú tahe a tẹthyótẹthya aklënuôma a tẹthyótẹthya aphúphyă tahe a o ényacó tadũ rô Krístu thyë akhu-akhyë a me tadũ htuõkyă plũlõhó èthĩ tẹ nuôtahe hó. A tẹtaze-one ma mătó, thyáphú kayă yënyëmũ ki htwóhtyadũ kayă athë tômũcũ dô Krístu akũ rô, a me taple nĩdũ ná ané hó. Phúnuô rô a mepëmedwõ kăkhyë khyëthyá èthĩ hó. ¹⁶ A khyáthyë athë dô krusulõ akhu-akhyë, kayă yënyëmũnuô a mecũ kăkhyë khyëthyálũ tômũcũ hó, rô a mekrũmeklë kăkhyë khyëthyá èthĩ ná Cómarya hó. Phúnuô rô èthĩ tôprè ná tôprè thëhtethëhă pã lũ to hó. ¹⁷ Phúnuô rô Judaphú mătó dô a o tapháyë ná Cómarya tahe bèbè, Judaphú dô a ophũ ná Cómarya tahe bèbè, Krístu hyălyă dõnyăhëso pèhó èthĩ ná tẹpëtëdwõ a tẹthëkrũmila hó. ¹⁸ Dô Krístu me pè htuõhó dô pègnë rô Thë Săsë Byacè

* **2:11** 2:11 A cuõétuõ thì phúnuô metëhéro èthĩ dũtalí lahyă aphá rô a tane nĩdyé lahyă ané ná pè ma Cómarya akayă.

tôprê~ tuõ męcwó pę dítú pę akhu-akhyě, lõ~ pę Judaphú tahe bèbè, Judaphú mąto tahe bèbè, pę hyǎnuõnı́ hó dõ Cómarya anyěhyǎ hó.

¹⁹ Ki męphúnuõrò, thı́ Judaphú mąto yětahenuõ, thı́ htwõpǎ htyěruõkék-lõphú tahe mǎpǎto hó, mǎtorò thı́ htwõpǎ sı́pré tahe mǎpǎto hó. Khõnyáyě thı́ htwõtõ thyákuõhó Cómarya a htyěphúképhú thyáná akayǎ yěnuõtahe hó. Htuõto thı́ ma Cómarya a hiphúphyǎphú tahe hó. ²⁰ Thı́ ma athyaná hi dõ ǔ byá a khǎduõkhǎshyé ná lõ yětõmě nuõhó. Prędõnyǎphú ná pręprõ tahe nuõma athyaná ǔ byá hihtú a khǎduõkhǎshyé yětahenuõ hó. Rò Byacé Jesũ Krı́stu anębyacé nı́dú yěnuõma athyaná hiyě tõmě kıklõkima agnẽnuõ è ma a htwõ prętahtwó klõma pę ǔ tẹ dõ a lodulõ ǔ tôprê hó. ²¹ Byacé ma prę dõ a pũmacwı́ma tõplõnı́ lõ hikrũhikrõ yětõmě rò a męduhtya ná duhtya nı́ hi yětõmě rò dõkhyětadũnuõ, a htwõhtya tẹlũhõdusǎsě dõ Byacé lęonı́dyé agnẽ tõmě hó. ²² Dõ thı́ ná Krı́stu htwõhtya hó lũ tẹtõcõ~ tuõ akhu-akhyě, Krı́stu dyaplõtõ kuõhó thı́ ná Juda Krı́stuphú tahe hó. Htuõrò dõ Thę Sǎsě Byacé a tẹprõtẹprya akhu-akhyě, thı́ dõ a htwõkuõ Judaphú mąto yětahenuõ, ǔ isõhtya tõkuõ hó thı́ ná Judaphú dõ Cómarya ahikũ yěnuõhó.

3

Cómarya Nõ Paulu Ná A Ki Dõnyǎ Pę Judaphú Mąto Tahe

¹ Phúnuõrò, dõ vǎ mę Krı́stu a tẹphyétẹmę rò vǎ dõnyǎ pę Judaphú mąto tahe ná tẹthékřũmila yě akhu-akhyěrò, vǎ mǎdú hó Paulu yě, ǔ bè dõtǎkyǎ hó vǎ dõ htõkũ.

² Cómarya abwı́ataryě akhu-akhyěrò, a dyélya vǎ tẹmę dõ vǎ ki męcwó pę thı́ yěnuõma, vǎ zı́e ná thı́ nı́huõ htuõdũhó. ³ Cómarya dyéluõ pę vǎ ná tẹacóazǎ dõ ǔ thęgněhtwó to yěnuõ, vǎ rǎluõ thęgněcuõ pę htuõhó thı́ dõ liyětõba akũnuõ takõtakuphú hó. ⁴ Shyé~ thı́ hõ vǎliyě pǎ akhẽnuõ, thı́ ki thęgněhyǎ ná vǎ thęgněplõbé tẹcózǎ rò tẹcózǎ yěnuõma mǎhó Krı́stu ari-akyǎ yěnuõ hó. ⁵ Tẹcózǎ yěnuõ, Cómarya dyéluõ pękuõ kayǎ mú~ nukhẽ nuõtahe to. Manárò khõnyáyě dõ Thę Sǎsě Byacé akhu-akhyěrò a dyéluõ pę hó a Prędõnyǎphú dõ a sǎsě yětahe ná apręprõ sǎsě yětahe hó. ⁶ Cómarya a tẹcõtẹzǎ dõ ǔ thęgněhtwó to yěnuõma mǎhó Cómarya dyétǎ pẹhó Judaphú tẹsõri hó. Rò tẹsõri yětahenuõ, thı́ Judaphú mąto tahe nı́bè rõtthyákuõhó ná èthı́ yěnuõhó. Judaphú mąto tahe ná Judaphú yětahenuõ, a htwõhó lũ nẹ tõpręcũ hó. Lõ~ Cómarya ólyǎkyǎ akayǎ tahenuõ, thı́ Judaphú mąto tahe ki nı́bè rõkuõhó ná èthı́ hó. Dõ thı́ zı́e tẹthékřũmila rò thı́ htwõhtyahó tõcõ~ tuõ ná Jesũ Krı́stu akhu-akhyě, thı́ nı́bèkuõ lõhó tẹsõri nuõtahe hó.

⁷ Cómarya abwı́ataryě a tẹdyékrǎ yě ná a tẹprõtẹprya akhu-akhyěrò a dyélya hó vǎ tẹmeyě dõ vǎ ki bè dõnyǎ pę ǔ ná tẹthékřũmila yěnuõ hó. ⁸ Dõ Cómarya kayǎ yětahe aklẽnuõ, vǎ ma kayǎ dõ atõakò kuõ có ǔ taki~ to tõprę. Phúnuõ có tadúrò Cómarya dyétǎ vǎ tẹbwıtẹtaryě yě ná vǎ ki bè hėsoluõ pę Judaphú mąto tahe ná Krı́stu a tẹngudupřı́du dõ pũthęgně bè có ari-akyǎ to yětahe. ⁹ Cómarya ki męlõbǎhyǎ a tẹtaritaryǎ one tẹ acóazǎ yětõcõ phútě pǎnuõ, a dyétǎhó vǎ tẹmę dõ vǎ bè cuõ hėsoplõ pę ǔ tẹyěnuõ

hó. Na dǒ a talwó htuótahe nuô, Cómarya dǒ a byálya tẹ lǒ- plĩ yětòprènuô, a dyéluǒ pẹ ù tẹyě híto. ¹⁰ Khǒnyàrò thyáphú prèpótẹ dǒ mòkhu ná mòkhu a taryěshyosǒ tahe ki myáhtye thègně Cómarya oná a tẹcyátẹdè bá- tẹ, rò a dyéluǒ pẹ èthĩ ná a męhtwǒ ícũ tǒhó Judaphú dǒ a htwǒ Krístuphú tahe ná Judaphú máto rò a htwǒ Krístuphú tahenuô a męhtwǒhó lǔ tòmũtuǒ phú a prẹzúetèplómũ tòmũcũlũ nuôhó. ¹¹ Cómarya dyalya htuǒhó athéplò dǒ a ki mę phúyě nuôma dǒ a byálya tyahí hekhuto akhě pǎ có. Khǒnyáyě dǒ pẹ Byacè Jesũ Krístu męplúmęhtuǒkyǎ pẹ lǒhó pẹ akhu-akhyě, Cómarya męlómębǎ pẹhó a tẹtari one yěnuôhó. ¹² Dǒ pẹ zúe Krístu, htuǒrò dǒ pẹ htwǒhtyahó tètôcô tǒ ná lǔ akhu-akhyě, khǒnyáyě pẹ ki hyǎnuǒ dǒ Cómarya a o ná tẹzúe nídyéné ná tẹkhǔtẹhǎ nuôma aní hó. ¹³ Męphúnuôrò, vǎ kwíthézò thĩ, dǒ vǎ khyábè tẹcyětẹcũ dǒ thǐgně yěnuô, théplòpyé tǎ lahyǎ támé ní-. Vǎ khyábè phúyě nuôma thĩ lénĩbwí nítaryě agnèprè.

Paulu Kwícóbě Pẹ Khyěthyá Ephesophú Tahe Agně

¹⁴ Dǒ tẹritẹkyǎ yě akhu-akhyèrò, vǎ dǎngũ kwícóbě pẹ thĩ dǒ vǎphě a mèthènyě có. ¹⁵ Lǒ- mòkhu a hiphúphyǎphú tahenuô bèbè, lǒ- hekhu a hiphúphyǎphú tahenuô bèbè, Cómarya yěnuôma èthĩ apheré mǎlakǒ tǒprè. ¹⁶ Cómarya a tẹsǒrisǒbũ oplu-ophè có. Phúnuô akhu-akhyě, vǎ kwíhtya è dǒ a ki nõ Thé Sǎsě Byacè ki dyétǎ dítú pẹ thĩ atẹtaryěshyosǒ yě rò a ki męshyomęsǒhtya khyěthyá thĩ théplò pǎ. ¹⁷ Htuǒto dǒ thĩ tẹzúetẹnyǎ akhu-akhyèrò, thyáphú Krístu ki hyǎ oklǒsǒma dǒ thĩ théplòkũ agnènuôrò, vǎ kwícóbě pẹ dǒ thǐgně. Vǎ kwícóbě ná thĩ ki mọhyǎ ná mọhyǎ ní Cómarya, htuǒrò thĩ ki mọhyǎ ná mọhyǎ nídyé lǔ tǒprè ná tǒprè. Thĩ ki męphúnuô hérò phú thòrwí sátǎzǎzǎ nuô, thĩ tẹmọ ki cuózǎkuǒ phúnuô pǎ, htuǒrò phú ù byálya klòmaryá hi tòmě akhǎshyenuô, thĩ tẹmọ ki klòmaryá thyákuǒdũ phúnuô pǎ. ¹⁸ Htuǒrò Krístu mọ có thĩ bá- tẹnuô, vǎ kwícóbě dǒ thĩ ná Cómarya akayǎ sǎsě tahe ki thègněhyǎ tǎtẹ bélé pǎ. Atẹmọ pẹ yěnuô adu-azǎ nyacó, htuǒto a tadũcyǎ pǎ có to. ¹⁹ Û thègněhtwó Krístu atẹmọ tǒprè- to manárò thyáphú thĩ ki thègně kuǒũ nuôrò, vǎ kwícóbě dǒ thǐgně. Bí thĩ thègněhyǎhó atẹmọ akhènuô, thĩ ki níbè lǒbǎ lǒlǒ- Cómarya aléklǒ nuôtahe pǎ.

²⁰ Htuthéhtya lahyǎ Cómarya. Dǒ a tẹpròtẹprya adu-azǎ yě mętẹ dǒ pẹkũ akhu-akhyě, a ki mębé lǒklǒ pẹ có pẹ ná pẹ kwíhtya è nuôtahe pǎ có. Mátorò, a ki mębé lǒklǒ pẹ có pẹ ná pẹ tane onepǎ prè nuôtahe pǎ có. ²¹ Dǒ Jesũ akhu-akhyèrò ùpwǒ- tǒprè ki htuthéhtya lǒdũ Cómarya ní-. Kayǎ tǒhtũ htuǒ tǒhtũ dǒ a zúe Jesũ Krístu tahenuô, a ki htuthéhtya dũ Cómarya acúçú ahtũhtũ ní-. Amèn.

4

Tẹhtwǒhtya Tǒcô- Tuǒ Hó Lǔ Dǒ Krístu Akũ

¹ Phúnuô akhu-akhyě, vǎ kwíthézò ní thĩ thyáná ù dótǎ kayǎ dǒ htǒkũ dǒ Byacè agnè tǒprènuô. Cómarya éhó thĩ dǒ thĩ ki htwǒhtya prẹzúetèphú tahe akhu-akhyě vǎ kwíthézò thĩ ná thĩ ki ohtwǒprè dyaryákuǒ thĩ théplò phú

prèzùetèphú tahe tókò ohtwöprè nuô. ² Dó thĩ mètè lö~ plĩ aklènuô, thĩ tóbè htwö lahyã kayã dó a shyalyã athéplò rò a thédöthéngã tahe. Htuôró khyáthéplòhtũ nídyé lahyã lũ tôprè ná tôprè dó tèmọ nídyélũ akũ nuô ní~. ³ Thé Săşě Byacè meplómecũ hó thĩ hó. Thyáphú thĩ ki oplóocũ tadũ tölũ agnènuô, yácú ohtwöprè lahyã dó tètètèdwö akũ ní~. ⁴ Pè yètahe ma pènèklö ocütölũ tôprè~ tuố pré, pè nĩbè cूर्óllũ Thé Săşě Byacè tôprè~ tuố pré. Phúnuôhó, bí Cómarya é pè akhènuô, a ólyã ná a ki dyéno pè teryá yě dókhyě pã. Phúnuôró pè lö~ plĩ myásũ rólö lũ tàyě tôcô~ tuố pré. ⁵ Pè Byacè cũ lũ tôprè~ tuố pré, pè tètùtènyã ma tôcô~ tuố pré lũ, htuôto pè plwö rólũ htyě tôcô~ tuố pré. ⁶ Pè Cómarya cũ lũ tôprè~ tuố pré. È ma pè lö~ plĩ aphě thyálũ pré. A pố thyá löplĩ pè, rò a mẹ dítú tẹ dó pè lö~ plĩ akũ. A okuố dó pè lö~ plĩ akũ.

⁷ Manáro Krístu dyétã khólũ pè tètýátèdè tôprè ná tôprè dó pè ki mekhólũ a tètphyètème tahe. Krístu ibètã pè pè tètýátèdè yènuô, a thèlò nídyé to.

⁸ Lisăşě răone nuôma a hé phúyě hó. Rò a hé,

“Bí a kã kahtyahó dó khălèhtyalö akhènuô, a pũcuónĩ prèthèhte è dó a lacúkyã lũkhălè nuôtahe. Rò a dyéhó akayã tahe shyézũ hó.”✧

⁹ “A kã kahtya,” angólasá ma ítě? “A kã kahtya,” angólasá ma a thé hé ná Krístu hyãlyã htuôhó dó hekhulě dó a zălö ù yènuô tôprè hó. ¹⁰ Kayã dó a hyãlyã htuôhó dó hekhu yètòprènuô, tôprè~ tuố pré lũ ná a kã kahtya dó khălèhtyalö löklö ná mókhu tahe nuôtòprè hó. Dó mókhu bèbè, dó mólě bèbè, dó hekhu khălè bítè~ tôpho bèbè, thyáphú a ki olö khălè pwö~ tôphonuô rò, a kã kahtya dó mókhu pré. ¹¹ Thyáphú ù ki htwö Prèdònyãphú tahe, ù ki htwö prèprọ tahe, ù ki htwö prèdònyã tètèkrũmila tahe, ù ki htwö prèzùetèplómũ Thárá tahe, ù ki htwö prèithyó lisăşě athárá tahenuôró, prè dó a dyétã ù tètýátèdè dó a khókhyedũ lũ tahe yètòprè nuôma máhó Krístu hó. ¹² Thyáphú Cómarya akayã tahe ki o taritaryã ané ná a ki mẹ pè lũ tèmẹ agnè, htuôto thyáphú a ki dyéshyodyésöhtya prèzùetè plómuphú dó a má Krístu anèklöyě agnènuôró, a dyétã dũhó phúnuôhó. ¹³ Rò Krístu anèklöyě a ki shyohtyasöhtya tuố dó pè lö~ plĩ ki olũ ná tètũ tôcô~ tuố ná tètègnèhyã Cómarya aphúkhũ tôcô~ tuố pã. Htuôto pè ki htwöhtya prèzùetèphú dó a duprè tătè tahe pã. Tèduprè tătè yènuôma máhó pè htwöhtyahó kayã dó a lóbã thyáná Krístu dó alóabã yètòprè nuôhó.

¹⁴ Phúnuôró pè ma athyaná pacèphú dó a ònúpã nuôtahe mápãto hó. Kayãka dó a ithyóláhö tẹ tahenuô, a ilolahö cyã pã pè to, rò pè zùethũ cyãkuố pã èthĩ atèithyóithya to hó. Pè thyápã ná thòklyě dó kèlathèdu rò a plyã lùhtölulyã è tóbènuô má pãtohó. ¹⁵ Mátòkhónuô, pè tở hébèklö dó tètótètè ná tèmọ yètahe. Htuôró dó pè mẹ tètewö~ tôcô akũnuô pè bè htwöhtya thyákuốdũ ná pè Byacè Krístu dó a htwö pè khuklö yènuô tôprè hó. ¹⁶ Krístu pũma oplóocũ tölö akayã thĩtahe dó athyaná kayã rwĩhtwo ná akrwíakrwó dó acúma ícũ nítö lö nèklö krũkrö dó a khólũ yènuôtahe hó. Ki nèklö krũkrö tôcô ná tôcô ki mēdũ atēmẹ dó a tở mẹ tahe hénuôma, nèklö sĩprèlö ki

✧ 4:8 4:8 Li Htuthèhtya 68:18

duhtya rò sòhtya ná sòhtya pã. Prèzùetèplòmụ nuôma a thyá phúnũô hóhó. Prèzùetè plòmụphú dõ atèmẹ khólũ yětahenuô, a ki mọ nĩdyélũ tòprè ná tòprè rò a ki mẹ nĩdyédũ tòprè ná tòprè atèmẹ henuôma, prèzùetèplòmụ yè ki duhtya lǒbã dítú dũ ná Krístu a tètrotèprya akhyè pã.

Tèhtwòprè Athè Dõ Krístu Akũ

¹⁷ Phúnũôrò, dõ Krístu amwĩ akũ rò vã bè hèsòsõ nyã thĩ ná ohtwòprè lahyã tã phú kayã dõ a thègně Cómarya to nuôtahe ohtwòprè nuô tãmé. Èthĩ atètane tahe nuôma abwĩataryè o tǒcô~ to. ¹⁸ Èthĩ nuôtahe ma a thègněplǒ bé kuõ tèmátècǒ to. Dõ èthĩ khuklǒpryè akhu-akhyè, a thègně kuõ lahyã ù Cómarya aklyáaklǒ to, dõ èthĩ thègněkuõ lahyã ù Cómarya aklyáaklǒ to akhu-akhyèrò, èthĩ nĩbè kuõ thèhtwòprè athè dõ Cómarya dyé yènuô to. ¹⁹ Bí èthĩ mètú có tẹ akhènuô, a tane thétarè nĩdyé kuõpã có ané to. Èthĩ lĩmẹ phú anéklǒ pházye a tètèzũthélǒ kwĩ èthĩnuô, èthĩ dyélyakya anéklǒ dõ thwihtyèpházye a tètèzũ mũmyá patápatǒ dõ a ki mǐlǒ lǒ~ èthĩ thèplǒ a tètane mũmyáricyá nuôtahe có. Rò a thèzũ mẹ plehyã tadũpǒ lahyã có.

²⁰ Thĩ rò, bí thĩ thègněhyã hó Krístu akhènuô, ù ithyónǒ thĩ ná thĩ ki ohtwòprè phúnũô tòprè~ to. ²¹ Thĩ dõ a htwòhtya tǒcô~ tuõ ná Krístu hó tahenuô, vã zũe ná thĩ nĩhuõ tǎtẹ htuõhó Krístu ari-akya hó. Htuõrò ù ithyó htuõ pẹ hó thĩ tètithyó dõ acóatẹ dõ Jesũ ithyó htuõhó nuôtahe hó. ²² ù ithyóhó thĩ ná thĩ tǒbè plwótǎkyã thĩ tètòhtwòprè alye-alwǒ tahe. Bí thĩ ohtwòprè dõ tètòhtwòprè alye-alwǒ kũyè akhènuô, thĩ thèplǒ a tètèzũ mũmyá tahenuô a ilopyéilokyã thĩ rò a mẹ mũmyáricyá lǒ thĩ thèplǒ. ²³ ù ithyóhó thĩ ná mètèhtya thĩ thèplǒ a tètane dyathudyathé nuôtahe. ²⁴ Rò kũhtyathyáhtya lahyã tètòhtwòprè athè phú Cómarya byátǎ thyákuõ htuõhó thĩ ná anéklǒ dõ tètótètẹ mǎlakǒ ná tètəsǎ mǎlakǒ akũ nuôtahe ní~.

²⁵ Phúnũôrò lahǒ pã tã ù tòprè~ tãmé ní~. Hébécohébetẹ lahyã ù pwǒ~ tòprè ní~, mètèhérò pẹ ma athyaná nǐklǒ tòprè~ tuõ lũ, manárò akrũakrǒ khólũ phúnũôpré.✱ ²⁶ Thĩ ki thèplǒdu rò mètú tã tẹ tãmé ní~. Mǒtǎ tyahító nuô, thĩ bè thèplǒ swílé khyèthyá ní~.✱ ²⁷ Thyáphú khĩnėricyá khuklǒ ki cwĩnuõnĩ tã thĩ dõ tètũ akũ tãmėnuô, plwǒmǒpẹ tã èklyá tãmé ní~. Phúnũôrò thèplǒdu tadũ tã lahyã tãmé. ²⁸ Kayã dõ a htwòprè ehuô tòprėnuô, ehuô plehyã pã tãmé ní~. Thyáphú a ki zũezũ bépėkuõ kayã sǒphásoryaphú tahenuô, a bè krũekrũrya nĩkuõdũ terya dõ a cócú tahe.

²⁹ Ngó dõ a htwǒbwĩhtwǒtaryè dõ ùgně to nuô, nõhtèplé tã dõ thĩ kyǎkũ tǒmũ~ tãmé ní~. Thyáphú a ki nĩhėnĩre pẹ kayã dõ a nĩhuõ tẹ tahe agnėnuô, hébé lahyã pré ngó dõ a htwǒbwĩhtwǒtaryè rò a ki męcwǒ ù tẹduhtyahtũhtya nuôtahe pré ní~. Hébépré lahyã ngó dõ ù lo è nuôtahe pré ní~. ³⁰ Mètèplé tã Cómarya a Thé Sǎsě tãmé. Cómarya dyé thĩ Thé Sǎsě Byacè yènuôma, a thyáhó ná tèmátėdyã tǒcô dõ thĩ ma Cómarya atè hó. Thé Sǎsě Byacè yènuô, a ki otǒ ná thĩ tuǒdõ Cómarya hyã mǐlwóhtekǎ thĩ pã nuôtǒnyè pã. ³¹ Vĩkyã kyã tètèplǒsě, tètèplǒdu, tètelyé

éhtóemọ lű, tẹdyámwịhtyẹzọ, tẹthékha mũmyáricyá ű pwọtôcô yẹtahe ní. 32 Mewomeryá nidyé lű rò thézọ nidyé lű tọprẹ ná tọprẹ ní. Dó Krístu akhu-akhyèrò, Cómarya plwọkyá hó thỉ tẹthú akhu-akhyè, plwọkyá nidyé kuố lű tẹthú tọprẹ ná tọprẹ phunuô ní.

5

Ohtwọprẹ Dó Tẹlị Akủ

1 Thỉ ma Cómarya aphúalyẹ dó a mọ nidyé thítahe akhu-akhyè, ohtwọprẹ myábủ thyákuố lahyá phú ènuô ní. 2 Thỉ tở ohtwọprẹ lahyá phútẹ hénuôma, mọnị lahyá uruô pwọ- tonyè thyáná Krístu mọ nidyé pẹ rò a khyáthyè athé dó pẹgnè nuô ní. Htuồto Krístu lűhtya a thẹhtwọprẹ dó Cómarya a mèthènyè thyáná tẹnuômúnuôsủ dó atỏ Cómarya athéplò yènuô hó.

3 Thỉ htwọhó Cómarya akayá sàsè tahe akhu-akhyè, tẹcuốthủ prèmòprẹkhủ, tẹmẹ tarẹ nidyéné ná thwihtyèpházye a tẹthézủ mũmyáricyá pwọtôcô, tomaná tẹkóvèkópura e nidyé dủgnè tahenuô, a tởbè onị dó thỉklè taki- to. 4 Tẹhébè dó ű thézọthéryá, tẹhébè dó angólasá oto tahe, tẹhébè patápatỏ tahenuô, akòabè to akhu-akhyè hébè lahyá tàmé ní. Phú- ná thỉ kírẹ hétẹ phunuô tahenuô hébwíhétaryè htyarẹ dó Cómarya nuô. 5 Thỉ thègnè tặtẹhó ná kayá dó a cuốthủ prèmòprẹkhủ, kayá dó a mẹtarẹ nidyé ané ná thwihtyèpházye a tẹthézủ mũmyáricyá tahe, ná tẹkóvèkópura e nidyédủgnè tahenuô, a nịbècyá kuố ucẹtazè dó Krístu ná Cómarya ahtyèakékủ nuô tọprẹ- to. Kayá dó a kóvèkópura e nidyédủgnè tahe nuôma athyaná còbèhtya prẹzoprẹkị nuôhó. 6 Nòilo-ilyánị tặ thíné ná kayá dó a hébèlahỏ rò angólasá oto tahenuô tàmé ní. Kayá dó a mẹ tẹmũmyáricyá phunuô tahe, rò a nịdả kuố ű Cómarya angó to tahenuô, Cómarya ki thẹplòdu èthỉ pả rò a ki ciryá èthỉ pả. 7 Phunuôrò, cuốnuố krwỏbỏthyó tộkuố tặ ná kayá mẹtẹthủ phunuô tahe tàmé ní.

8 Thỉ nẹbyacè nịdủ có rò thỉ ohtwọprẹ htuồhó dó tẹkhítẹlò aklè hó. Manàrò khỏnyáyè thỉ htwọhó Byacè akayá rò thỉ ohó dó tẹlị akủ hó. Phunuôrò ohtwọprẹ thyákuố lahyá phú tẹlịphủ tahenuô ní. 9 Mẹtèhéro, tẹlị a tẹthètẹphỏ tahe nuôma máhỏ lỏ- tẹtwọtẹryá, tẹcótẹtẹ ná tẹthéplò cócủ yẹtahe nuôhó. 10 Rò myápủ thègnè lahyá tẹ dó atỏ Cómarya athéplò nuótahe ní. 11 Tẹkhítẹlò atẹmẹ tahenuô cuốnuốkrwỏ mẹtộkuố tàmé ní. Èthỉ tẹmẹ nuótahe ma abwítaryè o tồcô- to. Mátỏkhónuô, tẹ yẹtahenuô a dyéthègnè pẹ ű ná aryáto. 12 Tẹmẹ dó kayá nịdả kuố Cómarya angó to tahe mẹhuômẹthwé nidyé tahenuô, hébèdỏnyá kuố prẹ atẹmẹ ari-akya prẹnuô tở hébè có to có. Tẹnuótahe ma lẹthétarẹ akhălẹ prẹ. 13 Ừ phyéhtelủ lỏ tẹlỏ- plỉ dó alỉklè nuô, lỏ- tẹyẹtahe, athyaná ítenuô ű myáhtye luốlỉphỏ lỏplỉcỏ. 14 Tẹ dó a dyé myáhtyelủ thègnè tặtẹ ryá ű ma túprẹ tẹlị prẹ. Phunuôrò ű hé,

“Phẻ omyẹshyo, thénẹkuố mỏ ű, ihtòkạ kuốmỏủ dó tẹthyè a khălẹyè nuô. Krístu a tẹlịyè ki takhếtặ dó nẹlọ pả.”

15 Phúnuôrò, thĩ bè ohtwöprè phútenuô, rònĩ lahyã thĩné ní~. Ohtwöprè lahyã tă phú kayã dõ a tanëplõ tanëphé kuõũ to nuôtahe tãmé ní~. Ohtwöprè lahyã phú kayã dõ a tanëplõ tanëphé nuôtahe ní~. 16 Bikhëtẽ~ bèbè, bí nẹ nĩbè teshuõtèkhè ryá dõ nẹ ki bèmẹ teryá akhënuô, tarú mẹ è ní~, mëtëhèrò mõnyëmõthẽ khõnyã yëtahe nuôma mõnyëmõthẽ dõ ù mẹ tèmũmyáricyã tahe prè. 17 Phúnuôrò o uóáyá lahyã tãmé ní~. Byacè théplõo kryã~ phútenuô myápũ thégnëkuõ lahyã ní~. 18 Emũöpryã lahyã thĩné ná htyèsiprè tãmé ní~, mëtëhèrò tèmũöpryã nuô a mepyé ù tẽohtwöprè. Phúnuôrò plwõ Thé Sãsẽ Byacè ki olõobã dú dõ nẹkũ ní~. 19 Thĩ tãprè ná tãprè irõ nĩdyèlũ ná Cómarya ali-irõ tahe ná li-irõ htuthéhtya nuôtahe ní~. Hõ irõ lahyã rò irõ htuthéhtya lahyã dõ thĩ théplòkũ nuô. 20 Ìtètẽ~ agnè bèbè, dõ pè Byacè Jesũ Krĩstu amwĩ akhu-akhyẽ, tarú hébwihétaryẽ pè Phẽ Cómarya pwõ~ tãphuõ ní~.

Mẽ Ná Vẹ Tahe

21 Thĩ yõ bezũbenyã Krĩstu akhu-akhyẽ, cữe khyèlũ ngõ tãprè ná tãprè ní~. 22 Mẽthĩ~, phú thĩ cữe Byacè angõ nuô, cữe kuõ thĩ vëtahe angõ ní~. 23 Mëtëhèrò, phú Krĩstu mądũ prèzũetèplòmũ akhuklõ nuô, vẹ ma a má dũhõ mẽ akhuklõ. Prèzũetèplòmũ ma má Krĩstu anéklõ hó. Prè dõ a ihtakã a prèzũetèplòmũ yënuôma èhõ. 24 Phúnuôrò, khõnyáyẽ phú prèzũetè plòmũphú cữe Krĩstu angõnuô, thĩ tõbè cữekuõ thĩvè tahe angõ dõ tẽlõ~ plĩ akũ.

25 Vèthĩ~, phú Krĩstu mọ nĩdyé a prèzũetèplòmũ rò a dyélyakyã có athè dõ prèzũetè plòmũphú tahe agnënuô, mõnĩ lahyã thĩmẽ ní~. 26 Thyáphú a ki mesãsèní a prèzũetè plòmũphú tahenuô, a thyëkyã pè có dõ èthĩ agnè, rò a siplĩkyãhõ èthĩ ná htyè ná è alãangõ yënuôhõ. 27 Thyáphú a prèzũetè plòmũphú ki twõ ki thãryã ki lĩtakhëryã dõ a mètènyẽ pãnuô, a khyáthyẽ pè dõ èthĩ agnè, rò a thézũ dõ a prèzũetè plòmũphú, bèvibèrwõ ní to. Bè tanĩtanuõ ní to, bè mũmyáricyã ní ná tẽ dõ aruô tahe to. Mátõkhõnuô, a thézũ dõ a bè sãsẽ rò ù bè dyanĩ tètũ dõ alo to. 28 Phúnuôrò, phú~ vẹ tahe mọlyã nĩdyé anéklõ nuô, èthĩ tõbè mọ nĩdyé amẽ phúnuô. Kayã dõ a mọ nĩdyé amẽ nuô a mọ nĩdyé hó anèhõ. 29 Û théhte lyã nĩdyé ùné tãprè~ to. Mátõkhõnuô, ù buõebuõõ myákhwè lyã nĩdyé ùné pwõ~ tãprè. Krĩstu ané nĩdũ a buõebuõõ myákhwè lyanĩ dyé anéklõ dõ amã a prèzũetè plòmũphú yëtahe phúnuôhõ. 30 Pè ma anéklõ krũkrõ tahe akhu-akhyẽ a myákhwè lyã nĩdyé pè. 31 Lisãsèkũ hé, “Dõ tètèkyã yẽ akhu-akhyèrò, prèkhũ ki cuõ taphãkyã ná amũõaphè rò a ki cuõõtõ ná amẽ. Rò èthĩ thégnè yënuô a ki htwõhtya hó lũ tãprè~ tuõ hó.”* 32 Ngõ yënuôma acóazã dõ ù thégnèhtwõ to, tadũrò ngõ yënuôma a thézũ hédũ Krĩstu ná a prèzũetè plòmũphú tahe prè. 33 Manárò, thĩ bèbè, thĩ bè mọlyã nĩdyé thĩmẽ phú thĩ mọlyã nĩdyé thĩnënuô pwõ~ tãprè. Htuõrò mẽ bèbè, a bè bezũbenyã ní avè pwõ~ tãprè.

6

Phú Ná Muõphè Tahe

* 5:31 5:31 Hekhuhtwõlũ 2:24

1 Phúlyethĩ, thĩ htwõhtyahó tètôcô~ tuõ ná Byacè hó akhu-akhyě, nĩđã lahyã thĩmuõthĩphě angó ní~, metěhéro nĩđã muõphěngó ma tẹ dõ atõabè. 2 “Bezũbenyã lahyã thĩmuõ ná thĩphě ní~.”✧ Ngómekyã yěnuõma Cómarya mekyã rėló angó tòmũ dõ a otõkuõđũ ná a tẹõlyã hó. 3 A tẹõlyã yěnuõma kryã~ itě héro, thĩ ki bezũ thĩmuõthĩphě hénuõ, thĩ ki nĩbè tẹsõri pã, htuõto thĩ ki ohtwõprẹ mõnyemõthěhtũ dõ hekhuyě pã.✧

4 Phěthĩ, mệthéplòdu tã thĩphú tãmé ní~. Mátôkhónuõ, buõebuõõ ithyóithya duhtyaprěhtya nĩ èthĩ ná Byacè Cómarya alãangó nuõ, htuõto zũklyázũklõnĩ èthĩ ná Byacè Cómarya thézũ nõmẹ pẹ nuõtahe ní~.

Cũ Ná Abyacè

5 Cũthĩ, nĩđã lahyã thĩ hekhunékhu Byacè yětahe angó ní~. Théisè èthĩ rò bezũbenyã èthĩ ní~. Phú~ thĩ nĩđã Krĩstu angó nuõ, nĩđã lõthulõthé èthĩ angó ní~. 6 Thyáphú a ki htuthénĩ thĩ rò thĩ nĩđãprẹ èthĩngó tũprẹ bí a opõmyã thĩ akhěnuõ tãmé ní~. Metěhéro thĩ ma Krĩstu acũ tahe akhu-akhyě, mẹ lõthulõthé pẹ èthĩ phú Cómarya thézũ nõmẹ thĩ nuõ ní~. 7 Mẹ sãprěnyacè pẹ èthĩ thyánã thĩ mẹpẹ mókhu Byacè atẹmẹ nuõ ní~, cuõ tanẹ tã ná thĩ mẹpẹ hekhũ Byacè atẹmẹ tahenuõ tãmé ní~. 8 Metěhéro thĩ thėgněhó, kayã htwõcũ tahe bẹbè, kayã opalã tahe bẹbè, ki a mẹ tẹryã héro Cómarya ki dyé è tẹmẽnĩkhwókè pã.

9 Phúnuõhó, cũbyacè thĩ~, meryákuõ lahyã thĩcũ tahe phúnuõ ní~. Hé tarõthé théisè tã èthĩ tãmé ní~. Thĩ bẹbè, èthĩ bẹbè, thĩ Byacè ocũ prẹ lũ tõprẹ~ tuõ dõ mókhu prěnuõ, thėgněđũ lahyã ní~. Thĩbyacè dõ mókhu yěnuõma, a myádu myápatĩ to.

Paulu Hésopé Prẹzũetèphú Tahe Dõ A Ki Bè Sásũ Khĩnėricyã Khukló Phútě

10 Dõkhyě tadũnuõ, vã thézũ hé thĩ phúyě, thyáphú thĩ kishyokisõhtya nuõ, phyé lahyã Byacè a tẹprõtẹprya shyosõ yětahe ní~. A tẹprõtẹprya yětahe nuõma ashyo-asõ nyacó. 11 Thyánã klyěphú tahe kũthyáhtya a takuõtabě nuõ, kũthyáhtya lõ lahyã takuõtabě dõ Cómarya dyé thĩ yěnuõ ní~. Thyáphú thĩ ki mẹtãtũ sũbédũ khĩnėricyã khukló a tẹilo-ilyã lahõ tahenuõ, kũthyáhtya lahyã phúnuõ ní~. 12 Metěhéro, pẹ sásũ ná kayã dõ a o ná apháazyẽ athwi-ahtyě tahenuõ mato. Pẹ sásũ ná khĩnėkhĩnõ dõ a põtẹ tahe, ná khĩnė dõ a o ná a taryěshyosõ tahe ná khĩnė shyosõ dõ a põ hekhũ a tẹkhítẹlõ nuõtahe, ná khĩnė mũmyã dõ a o dõ mólẹ nuõtahe. 13 Phúnuõrò, shyé~ tẹpyátẹsẽ amõnyě hyãtuõhó pã akhěnuõ, thyáphú thĩ ki ihtò tanyã sũryã kuõũ, htuõto shyé~ thĩ sãplúsãhtuõhó pãnuõ, thĩ ki thukyã tãmėnuõ rò kũthyáhtya lõ lahyã Cómarya a takuõtabě yěnuõ tahe. 14 Phúnuõ akhu-akhyě ihtò tanyã sũryã lahyã thĩnė. Nyãhtyama Cómarya a tẹmátẹcò yě dõ athyánã thĩ nyãhtyamanyãhtó dõ thĩ nyátã akũnuõ ní~. Kũthyáhtya tẹcótẹtẹ yě phú thĩ kũthyáhtya cãtõtẹtẹ dõ a ki takẹbĩnĩ thĩnẹ yěnuõ ní~. 15 Thyánã klyěphú taritaryã dyãhtya one lahyã a khuphá suhtò dõ a ki htecuõ agnėnuõ, taritaryã one lahyã thĩnė ná tẹthėkrũmila dõ a dyé

thĩ tẹ̄thuô̄tẹ̄krẹ̄ tẹ̄pẹ̄tẹ̄dwȭ yẹ̄nuô̄ ní̄. ¹⁶ Htuô̄to, athyáná thĩ pũ̄klòma katya dȭ létadyã̄ tătũ̄sũ̄ yẹ̄nuô̄, tarú pũ̄klòma ní̄ ryá lahyã̄ thĩ tẹ̄zũ̄tẹ̄nyã̄ dȭ a ki mep̄ĩ sũ̄kyã̄ khĩné aplẹ̄ miũ̄ dȭ a khẹ̄ hyã̄tȭ thĩ nuô̄tahe ní̄. ¹⁷ Thẹ̄gně̄ tătẹ̄ lahyã̄ tẹ̄mẹ̄lwȭhtekã̄ ari-akyã̄ dȭ Cóm̄arya mep̄ẹ̄ htuô̄hò thĩ dȭ athyáná thĩ klwȭhtya khuklwȭtȭhté dȭ a ki takẹ̄ tătũ̄nĩ̄ pẹ̄ thĩ yẹ̄nuô̄, htuô̄to pũ̄ma Thẹ̄ Sã̄sẹ̄ Byacè ané dȭ a mądũ̄ Cóm̄arya alã̄angȭ yẹ̄nuô̄ ní̄. ¹⁸ Kwĩcóbẹ̄ Cóm̄arya rò kwĩthézȭ ní̄ lũ̄ dȭ a ki mę̄cwȭ thĩ tẹ̄pwȭ- tōcō ní̄. Kwĩcóbẹ̄ lahyã̄ phũ̄ Thẹ̄ Sã̄sẹ̄ Byacè zũ̄klyázũ̄klȭ thĩ nuô̄ pwȭ- tōphuȭ ní̄. Rò bí thĩ kwĩcóbẹ̄ phũ̄nuô̄ akhě̄, othã̄klyã̄ rò rȭnĩ̄ lahyã̄ thĩnẹ̄ ní̄. Kwĩcóbẹ̄ nĩ̄pẹ̄lȭ lȭ Cóm̄arya akayã̄ nuô̄tahe pwȭ- tōphuȭ ní̄.

¹⁹ Thyáphũ̄ Cóm̄arya ki nȭhébẹ̄ vã̄ ngȭ dȭ a tőkò hẹ̄bẹ̄ nuô̄tahe agnẹ̄nuô̄rò, bí vã̄ kírẹ̄ cáhtya hé pẹ̄ ù akhě̄, kwĩcóbẹ̄ nĩ̄pẹ̄kuȭ dȭ vã̄gně̄ ní̄. Htuô̄to thyáphũ̄ vã̄ ki hẹ̄sodȭnyã̄ hã̄hã̄ pẹ̄kuȭũ̄ ná Cóm̄arya a tẹ̄thẹ̄krũ̄mila dȭ a ouȭobĩ̄ nyẹ̄- lã̄hȭyě̄ agnẹ̄nuô̄, kwĩcóbẹ̄ nĩ̄pẹ̄ kuȭpȭ dȭ vã̄gně̄ ní̄. ²⁰ Dȭ Krĩ̄stu nwȭhtya hó vã̄ ná a prẹ̄hẹ̄so tẹ̄ritẹ̄kyã̄ tōprẹ̄ dȭ vã̄ ki hẹ̄sodȭnyã̄ pẹ̄ ù ná tẹ̄thẹ̄krũ̄mila yě̄ akhu-akhyě̄, khȭnyáyě̄ vã̄ tã̄hó dȭ htȭkũ̄ hó. Tẹ̄ dȭ vã̄ tȭbẹ̄ dȭnyã̄ pẹ̄ ù tahenuô̄, thyáphũ̄ vã̄ ki dȭnyã̄ hã̄hã̄ pẹ̄ ù agnẹ̄nuô̄rò, kwĩcóbẹ̄ pẹ̄ kuȭ dȭ vã̄gně̄ ní̄.

Paulu A Tẹ̄hẹ̄mȭhẹ̄ryã̄ Dȭ Khyě̄ Tadũ̄

²¹ Tykico ma pẹ̄ puȭvyã̄ dȭ pẹ̄ mọ̄ nĩ̄dyẹ̄ nyacó lũ̄ tōprẹ̄, htuô̄to ẹ̄ ma puȭvyã̄ dȭ acó ná Byacè tẹ̄mẹ̄. Thyáphũ̄ thĩ ki thẹ̄gně̄ ná vã̄ omọ̄-oryã̄ ẹ̄, ma to ẹ̄, htuô̄to vã̄ mę̄kryã̄- ìtẹ̄tenuô̄, a ki hyã̄ hẹ̄soluȭ pẹ̄lȭ thĩ pã̄. ²² Tẹ̄ritẹ̄kyã̄ a khã̄shyẹ̄khã̄ryã̄ dȭ vã̄ thẹ̄zũ̄ thũ̄hyã̄ ẹ̄ dȭ thĩo nuô̄ma mądȭ, thyáphũ̄ thĩ ki thẹ̄gně̄ ná pẹ̄ omọ̄-oryã̄ ẹ̄, ma to ẹ̄, htuô̄to thyáphũ̄ a ki hyã̄ dyẹ̄shyodyẹ̄sȭhtya pẹ̄ thĩ thẹ̄plò agnẹ̄ prẹ̄.

²³ Phẹ̄ Cóm̄arya ná pẹ̄ Byacè Jesũ̄ Krĩ̄stu ki dyẹ̄dũ̄ puȭvyã̄ Krĩ̄stuphũ̄ tahe ná tẹ̄pẹ̄tẹ̄dwȭ, tẹ̄mȭnĩ̄ lũ̄ tōprẹ̄ ná tōprẹ̄, ná tẹ̄zũ̄ē Krĩ̄stu yẹ̄tahe ní̄. ²⁴ Cóm̄arya ki dyẹ̄luȭ pẹ̄dũ̄ abwíataryě̄ ná kayã̄ dȭ a mọ̄ Byacè Jesũ̄ Krĩ̄stu nuô̄tahe ná atẹ̄mọ̄ dȭ atadũ̄ cyã̄to yẹ̄nuô̄ ní̄.

Philippi Philippians Tèhébé Rě Dõ Nyě

Li Philippi yětôba ma Paulu ră bí a cuõmẹ ohtwõhtya rěłõ hó prèzùetè-plòmụ tòmụ dõ a o dõ Europe kẹdukũ, Roma kẹmuõ a tẹpõalẹ, Macedonia kẹphúkũ. Li yěnuõ a ră bí ù dõnuõ lữ dõ htõkũ akhẽ. Kayã mẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ dõ aruõ tahe hétakhwótakẹ pacyéishyé lữ, htuõrò kayã o bí vỹ Philippi prèzùetè plòmụkũ tahehenuõ, a ithyóithya thũ ù a o tahe, bínuõkhẽ a ră cuõ pẹ èthĩ liyětôba. Manárò dõ Paulu a tẹzùsõ Jesũ Krĩstu akhu-akhyẽ, a dyéoluõhtya tẹthéluõphòphũ ná tẹlẹzùenĩ li yětôba.

Bí Paulu lorũ akhẽ Philippi Krĩstuphũ tahe thũhyã pẹ lữ tẹmẹcwõ tahe akhu-akhyẽ a thézũ ră hébwihétaryẽ cuõpẹ èthĩ prẹ. Paulu ná lõ~ Philippi Krĩstuphũ tahe khyábè tẹmẹcyẹmẹcũ. Phúnuõrò èthĩ thẹplò khũhãhtya, èthĩ zũe plehyã lã pọ, rò Paulu myáhtyehó tẹshuõtèkhẽ ryáhóyẽ akhu-akhyẽ, a dyéshyodyésõ hyã pọ èthĩ thẹplò. A kwĩthézò èthĩ, a ki shyalya lahyã athẹplò thyáná Krĩstunuõ, htuõrò a ki pũkòvèkòpra-e nĩdyé tũdũ gnè tãmé, a ki phyédu phyéhtyalõ tã lahyã anẹ tãmé. A dyé thẹnẹhtyabè khyěthya èthĩ ná èthĩ tẹohtwõprẹ dõ a htwõhtya hó tởprẹ~ cũ ná Krĩstu phúyěnuõma mánhó dõ èthĩ zũe Krĩstu khukhyèrò èthĩ nĩbèhó Cómarya abwĩdu-ataryěhtũ ashyezũ yětõcõ hó, dõ èthĩ cũe krwõmẹ kuõ Judaphũ a tẹthyótẹthya tahe akhyěnuõ mậto, rò a ră ná kayã dõ a htwõhtya hó tởprẹ~ cũ ná Krĩstu tahenuõ, Cómarya dyé hó èthĩ tẹthéluõphòphũ ná tẹkacũkabé hó.

Dõ~ Krĩstuphũ tahe a tẹzùtẹnyã tahe ná a tẹohtwõprẹ tahe akũnuõ, a o lahyã ná tẹthéluõphòphũ, tẹzùelya nĩdyé nẹ, tẹplótècũ ná tẹmẹayamẹkhyã tahe. Liyětôba thézũ ră dulõ ma yětahe hó. Htuõto a dyéluõ ná Paulu mọnĩ nyacó Philippi prèzùetè plòmụphũ yěnuõtahe cõ.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé rẹ dõ nyě 1:1-11

Paulu myáhtye sítõbè tẹ tahe 1:12-26

Tẹohtwõprẹ dõ Krĩstu akũ 1:27-2:18

Tẹtaze-one pẹ Timothy ná Epaphrodito 2:19-30

Tẹdyéròdyéryẽ one prẹ dõ a thẹhte Krĩstuphũ tahe ná

Tẹtaròthé théisẽ tahe 3:1-4:9

Paulu ná akhõ vỹ Philippiphũ tahe 4:10-20

Tèhébé tadũ dõ khyẽ 4:21-23

¹ Pẹ ma Paulu ná Timothy. Pẹ ma Jesũ Krĩstu a prẹmẹtẹphũ tahe. Pẹ rãcuõ pẹ li yětôba ná Cómarya akayã dõ a htwõhtya hó tẹtõcõ~ tuõ ná Jesũ Krĩstu rò a o lahyã dõ vỹ Philippi akũ nuõtahe a o. Pẹ rãcuõpatõ pẹkuõná prèzùetèplòmụ khuklòkhuklyã tahe ná prẹmẹcwõ prèzùetè plòmụphũ tahe.
² Pẹ Phè Cómarya ná Byacè Jesũ Krĩstu ki dyédũ thĩ tẹbwítẹtaryẽ ná tẹkacũkabé ní~.

Paulu Kwicóbě Dó Kayă Philippiphú Dó A Zúe Krístu Tahe Agně

³ Vă théněhtyabè tuõ thĩ bikhětě~ bèbè nuô, vă hébwihétaryě vă Cómarya.
⁴ Vă kwicóbě pè dõ thigně bíkhětě~ bèbè nuô, vă thékřũthèlò pwõ~ tòphuo
 cõ. ⁵ Mětěhèrò, vă mę tětěkrũmila yěnuô, thĩ yõ mętõkuõ hó ná vă dõ
 kalúkhě tuõkhõnyă cõ hó. ⁶ Cómarya dõ a cáhtya htulya ryáka htuõhó thĩ
 thèplò yětõprènuô, vă zúe tătę cõ ná a ki meryă plehyă plúla tuõdõ Jesũ
 Krístu amõnyě hyătuõ pãnuô tòphuo pã.

⁷ Vă yõ mọ nyacó thĩ akhu-akhyě, vă tanę thĩrithĩkyă phúyěnuõma atõ
 prè. Bí vă opă dõ htõkũ akhěyěnuô bèbè, bí vă tõ hébè takę tătũ sũbí nıdyé
 vă tětěkrũmila rò vă tõ hébè klõma sũ nıdyé vă tětěkrũmila akhěyěnuô
 bèbè, Cómarya meryă nyacó pè rò a dyétă khódũ pè tèmę dõ pè ki meryõlũ tẹ
 rò lě hēsodõnyă pè ù ná tětěkrũmila. ⁸ Vă nethuô myáhtye nyacó thĩ rò vă
 mọ nıdyé thĩ pwõ~ tõprè ná tèmọ dõ Jesũ Krístu dyé vă yěnuõma Cómarya
 thègně prè.

⁹ Thyáphú thĩ tèmọ nıdyé lũ tõprè ná tõprè yě, a ki shyohtya ná shyohtya,
 htuõto thyáphú thĩ ki thègněhyă èhtya ná èhtya põ lahyă htuõto thyáphú
 thĩ ki thègně iběphécýă lahyă tẹ dõ athũ ná atõ tahe agněnuõrò, vă kwicóbě
 pè dõ thigně prè. ¹⁰ Thyáphú thĩ ki thègněplõ tătę ryá tẹ dõ aryálõ rò thĩ
 ki thèplò mwõplĩthĩplo, htuõto tuõ shyé~ Krístu hyă khyěthyă amõnyě pã
 tónyěnuô, ù ki dyacyă pã tã tětũ dõ thĩlõ tãmé nuô, vă kwicóbě pè dõ thigně.
¹¹ Htuõto vă kwicóbě pè dõ thigně, dõ Jesũ Krístu a tètõtèprya khukhyèrò,
 thĩ ki thèhte dıtũ kuõ lahyă tęcótètę athè tahe. Mětěhèrò bí ù myáhtye thĩ
 thèhte tèmátęcó athè yètahe akhènuô, ù ki beduzũnyă Cómarya, rò ù ki
 htuthèhtyanı lũ pã.

Vă Ohtwõprèyě Vă Thèlètũ Krístu Prè

¹² Vă puõvyă thĩ, lõ~ tèmèhtwõhtya ané ná vă yètahe nuõma mą prè
 a męcwõ pè tětěkrũmila ki duhtya htũhtya agněprè nuõma vă thézũ
 nõthègně kuõ thĩ. ¹³ Dõ vă zúe Krístu akhu-akhyèrò ù dõo vă dõ htõkũ
 prè nuõma lõ~ klyěphú opõ khwĩhõhtě yěnuõtahe bèbè, lõ~ kayă dõ aruõ
 nuõtahe bèbè, a thègně lõ prè. ¹⁴ Dõ ù dõtă vă dõ htõkũ akhu-akhyèrò,
 puõvyă Krístuphú éprè a tètũenı Byacè yěnuô a shyohtyasõhtya tõ lahyă
 rò a hēsodõnyă hă hyă pè hó ù ná Cómarya alăangõ, rò èthĩ théisě pã lahyă
 tõtõ~ to hó.

¹⁵ Kayă tahehenuô a thèkhwé kuõ lahyă vă, a thézũ dıccě lahyă vă rò a
 hēsodõnyă pèkuõũ ná Krístu a tětěkrũmila prè. Manárò tahehe ma a
 dyacódyatę lahyă prè athèplò rò a hēsodõnyă pè ù prè. ¹⁶ Èthĩ mõnı vă
 rò a mę lahyă prè, mětěhèrò tõbè hébètakèbí tătũnı tětěkrũmila atèmę
 yěnuõma Cómarya dyé vă prè nuô èthĩ thègně lahyă prè. ¹⁷ Kayă thèkhwé
 vă nuõtahe ma a hēsodõnyă lahyă Krístu ari-akyă ná tětèplòcõ thèplõtę
 to. Èthĩ nuõtahe ma a thè dıccě lahyă vă prè. Vă yõ o dõ htõkũ akhu-
 akhyě èthĩ mę phúyěnuõma a thézũ nõkhyábè cyèklò põ vă tẹpyătèsě prè.
¹⁸ Kayă tahehenuô, a ki hēsodõnyă pè ù ná a tẹdyathudyathé dõ athũ cõ
 bèbè, taheherò a ki hēsodõnyă pè ù ná a tẹdyathudyathé dõ atõ cõbèbè, a mę

lahyã bítě tôcô bèbè, a lèhéó ná tôcô- to. Tè dố a lodulố tôcô ma mậ hó èthĩ hésodônyã pẹ ù ná Krístu ari-akyã yěnuôhó. Kayã nyệmulố a hésodônyã lahyã Krístu ari-akyã akhu-akhyě vã thềkrữthelố pré.

Vã ki thềkrữ plehyã tadû pợnyã pã pré, ¹⁹ mệtềhèrò, dố thĩ kwícòbề khukhyě, ná Jesũ Krístu a Thề Sãsẽ ki mệcwợ pẹ vã pã khukhyèrò, vã ki siplẻhte dố htỏkủ pãnuô vã thềgnẻ pré. ²⁰ Vã tềthềzủ ná vã tềmyásủ ma ítẻ hèrò, dố Krístu a mềthẻnyẻ pãnuô, vã klyá thềtarẻnố nyã pã taki- to hó. Vã htwợprẻ bèbè, vã thẻẻ bèbè, thyáphủ ù ki htuthẻhtyanỉ Krístu agnẻnuôrò, vã thềzủ ohtwợprẻ lỏbã có ná tềthềplỏkhủhả phủ vã khủhyã nỉdyẻ pwợ- tồphủố nuôprẻ. ²¹ Tềohtwợprẻ dố vãgnẻ ma ítẻ hèrò, vã thềzủ ohtwợprẻ pẻtủprẻ dố Krístu agnẻ prẻ, rò vã ki thẻẻ hẻnuôma tềbwítẻtaryẻ oẻ lỏklỏ có dố vãgnẻ có. ²² Vã ki ohtwợprẻ plehyãnỉpỏ hèrò, vã ki mệ tề dố abwítaryẻ o nuôtahe pã. Manárò vã ki nwóphyẻ bítẻ tôcôtẻ nuô vã thềgnẻ tặtẻ hí to. ²³ Vã tở nwóphyẻ bítẻ tôcôtẻ nuô vã thềgnẻ to, apyã nyacỏ dố vãgnẻ có. Vã thềzủ bekỹã vã tềhtwợprẻ yẻtồhtủ rò vã thềzủ kạ-o tỏkuỏ hó ná Krístu hó, phủyẻnuôma tềdố aryáalỏhỏ dố vãgnẻ hó. ²⁴ Manárò, tề dố a lodulố tôcôma vã tởbẻ ohtwợprẻ pẻ kuỏpã dố thỉgnẻ yẻnuôhó. ²⁵ Vã thềgnẻ tặtẻ hó ná vã tởbẻ ohtwợprẻ pẻ kuỏpã dố thỉgnẻ rò vã ki otỏkuỏ ná thỉ pã. Thyáphủ thỉ tềzủtẻnyã kishyokisỏ hyátỏ, htuỏto dố thỉ zủẻ Krístu khukhyèrò thỉ ki thềkrữthelố hyãshyỏ tỏpỏ pã nuôrò vã ki mệcwợ thỉ pã. ²⁶ Thyáphủ thỉ ki htuthẻnỉ Jesũ Krístu mệpẻ tềdố vãgnẻ yẻtahenuôrò vã ki kạ otỏkuỏ khyẻthyá ná thỉ pã.

²⁷⁻²⁸ A htwợhtya phứtẻ bèbè, thỉ tở ohtwợprẻ lahyã phủ Krístu a tềthềkrữmỉla hẻso pẻ thỉnuô ní-. Thỉ ki mệphủnuô hèrò vã hyãmyáhtye thỉ bèbè, vã otaphãzyẻ ná thỉ rò vã nỉhuỏ prẻ thỉrithỉkyã bèbè, vã ki thềgnẻ nyãdủhỏ ná thỉ thềplỏ ícủhỏ lủ rò thỉ ihtỏsásủ tanyãrỏhỏ lủ dố tềthềkrữmỉla a tềzủtẻnyã agnẻhỏ, htuỏto thỉ thềisẻ pã kayã dố a thềhtethẻhả thỉ nuôtahe alẻ tohỏ. Thỉ ki mệphủnuô hèrò thỉ khyáluỏ pẻhỏ èthỉ ná Cỏmarya ki mệpyẻkyã èthỉ pã, rò Cỏmarya ki mệlwỏhtekạ ke thỉ ná anẻ nỉdủ pã. ²⁹ Mệtềhèrò, Cỏmarya dyẻ tủprẻ thỉ tềsỏrỉ dố thỉ ki zủẻ Krístu yẻnuô mậto, a thềplỏo kuỏdủ ná thỉ ki khyákuỏ tềmệcyẻmệcủ dố Krístu agnẻgnẻ. ³⁰ Tẻsá dố thỉ sá yẻnuôma athyáná vã sá htuỏhỏ nuôtahe prẻ. Vã khyábẻ tề dố arẻano nuôtahema thỉ myáhtye htuỏdủ hó. Htuỏrò phủ thỉ nỉhuỏ hó nuô, vã sá tadủ tuỏ pã có khỏnyáyẻnuô có.

2

¹ Thỉ tềohtwợprẻ dố Krístu akủ yẻnuôma, a nỉhẻnỉẻ sálerẻ thỉ ẻ? Atềmỏ yẻnuôma a mệmỏ sálerẻ thỉ thềplỏ ẻ? Thỉ bóthyỏbólả kuỏ sálerẻ lahyã ná Thề Sãsẻ Byacẻ ẻ? Krístu yẻtồprẻ nuôma a mẻryá nỉdyẻ thỉ, a thềzỏ nỉdyẻ sálerẻ thỉ ẻ? ² Htuỏrò, o lahyã ná tềtẻnẻ tôcô- tuỏ, tềmỏnỉ lủ tôcô- tuỏ, thềplỏ tồmẻtuỏ ná tềtẻze-one tôcô- tuỏ ní-. Thỉ ki mệphủnuô hẻnuôma thỉ mềlỏmẻbã pẻ hó vã tềthềkrữthelố hó. ³ Bí thỉ mệtẻ akhẻnuô, myádu nỉdyẻdủ tú thỉ tồprẻ agnẻ tằmẻ ní, phẻyẻduphyẻhtyalỏ tã thỉnẻ tằmẻ, mậtokhỏnuô shyalẻnỉ lahyã thỉ

théplò dĩ tōprè ná tōprè alě ní~, rò tanədu lóklò ũruô ná thĩnẹ nĩdũ ní~.
⁴ Myápũ nĩdyé túdũprè thĩ tẹlo tahe agnėnuô tǎmẹ ní, tanə tuõ pẹ kuõ tōprè ná tōprè agnė ní~.

⁵ Thĩ tở dya thyá lahyă thĩ théplò phú Krístunuô.

⁶ Krístu o ná Cómarya alẹklò thyáná Cómarya nuôhó manárò a tanə dyakrũnya nĩdyekuõ anẹ ná Cómarya to. ⁷ Mátôkhónuô, a vĩkyă a tẹprõtẹprya ná Cómarya akhălẹ tahe, a vĩkyă tẹpwõtôcô, rò a hyălyă htwõ anẹ thyáná cũ tōprè, htuõto a hyălyă klwo anẹ phú prẹlukayă tōprėnuô. ⁸ Rò a hyă dyéluõ hó anẹ phú prẹlukayă nuôhó, htuõrò, a shyalya anẹ dĩ ùlẹ. A nĩdă Cómarya angó, a thyěkyă có rò a dya tẹ tōcô~ to. Tuõ dĩ a tởbè thyě có dĩ krusulo có rò a cữe prẹ. ⁹ Phúnuôrò Cómarya bedubehtũ nĩdyé lữ rò a dyahtya lữ dĩ akhălẹ htyalõlõũ rò a dyé lữ mwị dĩ aduklõlõ có ná ũmwị pwõ~ tōprè. ¹⁰⁻¹¹ Bí ũ ẻhtya Jesũ amwị pǎnuô tẹbẹbyă lỏ~ plĩ dĩ a o dĩ mókhu tahenuô bẹbẹ, dĩ hekhu tahenuô bẹbẹ, dĩ Luõkėnėdĩ tahenuô bẹbẹ, thyáphú kayă pwõ~ tōprè ki hyă dǎngũlyă bezũbenyă lỏ lahyă dĩ Jesũ anyěhyă pǎ, htuõto thyáphú kayă pwõ~ tōprè ki ólyă lỏ lahyă ná Jesũ Krístu ma Byacè tōprè pǎ htuõto thyáphú ẻthĩ ki mẹlĩmẹtakhě lahyă Phẻ Cómarya ná ẻthĩ atẹólyă phúnuô pǎ agnėnuôrò, Cómarya dyadudyahtũ nĩdyéhó Jesũ phúnuô hó.

Dĩ Hekhu Yėnuô Thĩ Ki Lĩhtya Phú Tẹlĩ Tahenuô Pǎ

¹² Phúnuôrò, khỏbỏthyómọ thĩ~ bí vǎ otõkuõ ná thĩ akhėnuô, thĩ nĩdă vǎ ngó, khỏnyáyẹ vǎ oyẹ ná thĩ akhu-akhyě, thĩ tởbè nĩdă lóklò pǎ có vǎngó có. Thyáphú thĩ ki mẹlõbǎhtya tẹmẹlwóhtekǎ thĩ agnėnuô, yácú mẹ lahyă tẹ dĩ tẹdyazũdyanyă Cómarya akũ, rò mẹ tởkuõdũ ná tẹthẻisẻ tanyǎtadẻ có ẻnuô ní~. ¹³ Mẻtẻhẻrò, thyáphú thĩ ki théplỏshyo thẻzũ nĩdă krwỏmẹ kuõ phú Cómarya a tẹthẻzũ dĩ aryá tahe agnėnuô, a mẹ pẻhó tẹ dĩ thĩkũ pwõ~ tởphuõ có hó.

¹⁴⁻¹⁵ Thyáphú thĩ ki htwỏhtya kayă mwỏplĩthĩplo rò ũ lẻdya tẹthủ dĩ thĩlọ ki o pǎ tǎmẹ, htuõto thyáphú thĩ ki htwỏdũ Cómarya a phúmỏphủkhũ dĩ atẹthủ o to tahe, rò bí thĩ ohtwỏprẻ dĩ kayă mũmyă cótẹto yẻtahe aklẻ yẻakhẻ, thyáphú thĩ ki lĩtakhẻhtya pẹ ũ phú sẻtahe dĩ hekhusỉba yẻanyẻnuô, thĩ mẻtẻ ẻtẻtẻ~ bẹbẹ, tamwỏtalẻ krẻkryă tǎ lahyă tǎmẹ ní~. ¹⁶ Hẻsodỏnyă pẻkuõ lahyă ũ tẹhtwỏprẻ ari-akyă yẻnuô ní~. Thĩ ki mẻphúnuô hẻrò bí Krístu hyălyă khyẻthya amỏnyẻ pǎ tỏnyẻnuô, lỏ~ vǎ tẻyácú tahe ná vǎ tẹphyẻtẻmẻ yẻtahenuô a htwỏhtya kyǎdẻ pǎtohó akhu-akhyẻ, dĩ thĩkhuthĩkhyẻ rò vǎ ki phẻyẻhtyalỏ nĩdyẻ vǎnẻ pǎ. ¹⁷ Dĩ vǎ dỏnyă tẹthẻkrũmila akhu-akhyẻrò taryáma vǎ thyẻ có pǎ ẻ. Bí thĩ zủe tẹthẻkrũmila akhėnuô, thĩ dyélyă hó thĩ théplỏhtwỏprẻ dĩ Cómarya a o thyácỏhóná bwĩdu lữhtya tẹphủtẻlyẻ dĩ Cómarya a o nuô hó. ũ ki mẻthyẻ vǎ hẻrò, vǎthwi ki htwítǎ thyácỏnǎ bwĩdu tōprẻ zủtǎ htyẻzǎ dĩ hekhu dĩ athyaná ũ lữhtya tẹlủtẻtyă nuôhó. A ki htwỏhtya phúnuô hẻrò vǎ ki

thékrũthélõ, thêlũõphòphũ tũkuõ lõ ná thĩ pwõ~ tôprẽ prẽ. ¹⁸ Thĩ bèbè, thĩ tũkò thêkrũthélõ, thêlũõphòphũ tũkuõ lahyã ná vãvã.

Timothy Ná Epaphrodito

¹⁹ Thyáphú vã ki thêgnẽ thĩrithĩkyã rò a ki dyéhědyére mêmõhtyatõ põ vã thêplõ pã agnẽnuô, a ki tũ Byacè Jesũ athêplõ hérõ vã ki nõhyã pryã pẽ thĩ Timothy dũ thĩ o pã rò a ki kã hésoluõ pẽ vã pã. ²⁰ Athêplõ o málakõ có thĩ có. Lõ~ kayã dũ a o kuõ ná vã bíyẽ tahe dũ athyáná lũnuô vã myáhtyenó tôprẽ~ to. ²¹ Kayã dũ aruõ lõ~ plĩ tahe nuõma a myápũ mẽnĩ lahyã prẽtũ tẽ dũ a htwõbwĩhtwõtaryẽ dũ èthĩ agnẽ nĩdũ nuõtahe prẽ. A myápũ mẽ pẽ lahyã Jesũ Krĩstu agnẽ to. ²² Thĩ thêgnědũhõ, Timothy ma kayã nguduprĩdu tôprẽ. A mêtũkuõ hõ tẽ ná vã dũ tẽthêkrũmila ki duhtyahtũhtya agnẽ yẽnuõma a thyácõhõ ná phú ná phẽ nuõhõ. ²³ Phũnuõrõ shyé~ vã thêgněhõ ná tẽ ki htwõhtya hõ anẽ ná vã bíyẽ phũtẽ pã akhẽnuô, vã myásũ dũ vã ki nõhyãlyã lẽpryã Timothy dũ thĩ o pã. ²⁴ Nyẽtyato pãnuô, vã zũenĩ ná Byacè ki męcwõ vã pã rò vã nẽbyacè nĩdũ, vã ki hyãtuõbẽ kuõ dũ thĩ o pã.

²⁵ Vã tũkò nõkãkhyẽ pẽ thĩ Epaphrodito dũ thĩ o vã tanẽ phũnuô. È ma vã puõvyã tôprẽ, è ma kayã dũ a mêtũ htuõhõ tẽ ná vã rò a sã rõtũkuõ htuõhõ tẽ ná vã hõ. È ma kayã dũ a thũ pẽ thĩ li nuõtõprẽ hõ rò thyáphú a ki męcwõ pẽ vã tẽlo tahenuô rò thĩ nõhyã lũ dũ vã o nuõtõprẽ hõ. ²⁶ Mamẽtẽrõ thĩ nĩhuõ ná Epaphrodito omõ-oryã to akhu-akhyẽ a nethuô myáhtye nyacó thĩ pwõ~ tôprẽ có, rò a tanẽkũ tanẽkyã pẽ nyacó dũ thĩgnẽ có, phũnuõrõ vã nõkãkhyẽ khyẽthyã è dũ thĩ o. ²⁷ A thẽswĩ málakõ có ni, a kírẽ phũthyẽ talĩ có hõ. Manárõ Cõmarya thẽzõnĩ pã è, rò a thẽzõnĩ tũ è mato, a thẽzõnĩ kuõtuõ pã vã. Mẽtẽhẽrõ a ki thyẽbye hẽnuõma, vã ki thêplẽnebè lõklõ põ có nyã ná yẽ hõ. ²⁸ Phũnuõrõ, shyé~ thĩ myáhtye è pã rò, thyáphú thĩ ki thêkrũthélõ khyẽthyã pã, htuõto thyáphú vã ki thêplõkũ yakhye hyãtõpã agnẽnuõrõ, vã lé thêplõ shyõlõklõ põ ná vã ki nõkãkhyẽ è dũ thĩ o pã. ²⁹ Phũnuô akhu-akhyẽ, émõsũryã lahyã è phú puõvyã dũ a zũe Byacè tôprẽnuô nĩ~. Émõsũ è ná tẽthêlũõphòphũ rò dyazũdyanyã kayã dũ athyáná ènuô tahe nĩ~. ³⁰ Mẽtẽhẽrõ, thĩ yõ męcwõbẽ vã to akhu-akhyẽ, thyáphú a ki męcwõ vã agnẽnuô, dũ Krĩstu a tẽphyètẽmẽ agnẽ rò, a ophũ có ná tẽthyẽ có.

3

Tètõtètẽ Málakõ

¹ Vã puõvyã thĩ, dũkhyẽlõnuô, vã thẽzũ hé thĩ, dũ thĩ htwõhtya hõ tètõcõ~ tuõ ná Byacè Krĩstu hõ yẽnuô, thêkrũthélõ lahyã nĩ~. Vã rãcuõ pẽ khyẽthyã thĩ li dũ athyáná arẽkhẽ tahenuô prẽ tadũrõ a dídòdídyã ná vã tũcõ~ to. Vã rã yẽtahe nuõma thyáphú a ki takõtakẽbí nĩpẽ thĩgnẽprẽ.

² Rõnĩ lahyã thĩnẽ ná kayã mẽ tẽmũmyãricyã dũ athyáná htwi nuõtahe nĩ~. Kayã nuõtahe ma thĩ bè dũtalĩphã a nõshyõ lõ ù phũnuô. ³ Pẽ ma Cõmarya akayã málakõ tahe hõ, èthĩ nuõtahe ma a málakõ mato, mẽtẽhẽrõ dũ Cõmarya a Thẽ Sãsẽ akhu-akhyẽ pẽ cõbucõbẽhtya hõ Cõmarya rò pẽ hẽbẽhtuthẽ nĩdyẽ tẽdũ Jesũ Krĩstu mẽpẽ htuõhõ pẽ yẽtahe hõ. Thyáphú

pè ki nìbè tèmewóhtekə agnënuô, pè thèlèhtya nìdyé kuố tềđố pè mệ hó è yënuôtahe alo to. ⁴ Phú ù zùe nìdyé lahyă ùnënuô, vă lészùelya nìdyékuố vãné kũ~ a o kőkõ.

Kayă tahehe ki taneke ná tềritèkyă đố a zùelya nìdyé anënuô a o tahe a ki tane phunuôhèrò tềritèkyă đố vă lészùelya nìdyé kuố vãnënuô a o élőkłồ pã cồ ná nuô cồ kőkõ. ⁵ Bí vă opacëlyă bãhtya hó nyělwiłthyó akhënuô, ù dútali pè vãphá. Vă htwõ Israelphú đố vă opacëlyă khënuô pã cồ. Văklwivályă tặ đố Benjamino tômuốtôcồ, vă ma Hebreophú málakồ tôprè. Vă ma Pharisëophú đố a nìdă krwõmekuố Judaphú a tềthyótèthya tôprè. ⁶ Mëtëhèrò vă thèplòshyo dyadudyahtũ nyacó Còmarya atèmẹ akhu-akhyë vă męcymęcũ kayă đố a zùe Krístu tahe. Ki héke ná cữe tềthyótèthya a tèmekyãngó tahe túrò htwõhtya bẻprè kayăcókayãtẹ prè kihèrò, vă htwõ htuốhó kayă tôprè đố ù pữ dyacó vă tềthũ nuô, a ocóto tôprè hó.

⁷ Tôphuốkhề tề đố vă dya è ná anguduprìdu nyacó đố vãgně tahenuô, khõnyá-rò đố vă zùe hó Krístu akhu-akhyë, lỏ~ tề yếtahenuô vă dyakyă è phú tềolốokłồ đố vãgně nuôprè. ⁸ Túnuôhtuốto, khõnyáyě vă yỏ thềgněhyăhó ná thềgněhó vă Byacè Jesũ Krístu yënuô a nguduprìdu lỏklồpã cồ ná tềlỏ~ plĩ akhu-akhyë, lỏ~ tề yếtahenuô, vă dyakyă è phú tềolốokłồ tahenuô prè. Đố Krístu agně akhu-akhyë, vă vikyă lỏhó pwỏ~ tôcồ hó. Thyáphú vă ki nìbè Krístu rò vă ki htwõhtya tề tôcồ~ tuố ná Krístu agnënuô, lỏ~ tề yếtahenuô, vă tanekyă è phú thòthwĩ tahenuô prè. ⁹ Vă tềcótètẹ yënuô, vă thèlèhtyanĩ pã đố vă nìdă krwõmẹ kuố tềthyótèthya akhu yënuô mápãtohó. Mátôkhónuô, vă yỏ zùehó Krístu hó akhu-akhyèrò vă nìbèhó tềcótètẹ hó. Tềcótètẹ đố Còmarya dyé yënuôma a thèlèhtyanĩ đố tềzùtènyă alo prè. ¹⁰ Lỏ~ tề đố vă thềzũ thềgně tahe nuôma mặ prétũ Krístu ná atèthyë ihtòhtwõprè kạkhyë a tềpròtèprya yënuô prè, rò vă thềzũ khyácýekhyácũ tộkuốná è, rò vă thềzũ htwõhtya thyákuố ná è khyáthyë anẹ yënuô prè. ¹¹ Vă thềzũ htwõhtya thyákuố phunuô mëtëhèrò thyáphú Còmarya ki mệhtwõprè kạkhyëkuố vă đố tềthyë thyáná yënuô pã prè.

¹² Tềyếtahenuô vă nìbè htuốhó vă hénó ná phunuôto, htuốrò vă tề-htwõprè yënuô, a lỏbã lỏhó vă hénó ná phunuô toto. Manárò thyáphú vă ki thềgně Krístu rò vă ki htwõhtya plehyă thyákuốná è agnënuô, vă yácũ-yáre nyacó. Krístu nwóhtya hó vă ná tềritèkyă yếtahè akhyèhó. ¹³ Puốvyă thĩ~, yếtahè nuôma, vă nìbè htuốhó vă tane tuốnó ná phunuô hí to. Manárò vă mẻprè tôcồprè. Vă mệ yếtôcồ nuôma mặhó vă sỏtapakyă tề đố a htuốhó nuôtahe, rò htũ~ vă hyãtuố đố ù dya-o tèmepémábổ nuốtôcồ a o agnënuô, vă cyèpryë yácũ-yáre nyacó. ¹⁴ Đố Jesũ Krístu mẻpẹ htuốhó đố vãgně akhu-akhyë Còmarya énuố hó vă đố mókhu rò vă yácũ-yáre plehyă tuốđố vă ki nìbè tèmẽnĩkhwókè đố mókhu yënuô pã. Vă thyáhóná kayă klyadicě tôprè đố a ki nìbè kuố tèmẽnĩkhwókè rò a kly plehyă tuốđố atadũ nuốtôprè hó.

¹⁵ Lỏ~ pè đố a dutãthénète lahyă hó đốthudốthề tôkyë yếtahenuô, pè tồkồ dya thyálũ pè thềplòthuốhtyë phú vă hẻpẻhó thĩ yënuô. Manárò đố thĩklẻ tahehe nuô, a ki dya khódũ a thềplòthuốhtyë kihèrò, Còmarya ki dyé

thégněplöryá dû thĩ tètaneḡ dõ atõ nuõtahe pã. ¹⁶ Phútětě~ bèbè, pè ki cuõ rólũ dõ nyě phú pè thégně htuõhõ nuõtahe pó~.

¹⁷ Vã puõvyá thĩ, myábũ kuõ lahyã vãyě, krwõ myátõma kuõ kayã dõ a krwõ ohtwõprè kuõ phú pè ohtwõprè luõkyã pè thĩ nuõ tahenuõ. ¹⁸ Dõ arékhěnuõ ma, vã hěso tamõmõ pělã hó thĩ hó. Khõnyáyě vã hé pè pò khyěthyá thĩ ná mètěhtyě. Kayã dõ a dya lahyã a théplõthuõhtyě ná a thěhtethěhã Krĩstu atěthyě angõlasá dõ krusulõ tahenuõ a o ényacõ. ¹⁹ Èthĩ aklyá yěnuõ a ki tadũkyã bí tẹpyétẹkyã mądũhõ ngarakũ nuõ pã. Èthĩ byacè ma anéklõ a tětěhẽũthělõ yěnuõ tahe hó. Tẹdõ èthĩ tõ thětarẽ nĩdyé cõ nuõtahe rò a phyéhtyalõ nĩdyé lahyã pã cõ ané. Htuõto èthĩ taneḡ shuõshuõ prè tẹ dõ prèluhekhuphũ tanedunĩ nuõtahe prè. ²⁰ Manárõ pẹyě tahe nuõma mókhu a htyěphúképhũ rò pè théplõshyo opõmyásũ nĩdyé pè Byacè Jesũ Krĩstu dõ a męlwõhtekã pẹyě ki o dõ mókhu hyãlyã pã yěnuõ tõprè hó. ²¹ Jesũ Krĩstu ki htulyakyã pènéklõ dõ a hęcęcęcè rò a thyěcyã yěnuõ ná a tẹprõtẹprya pã, rò a ki męhtwõhtyakyhě pènéklõ yěnuõ phú anéklõ nĩdũ dõ a o ná a taryěduhtũ yěnuõ pã. A prõpryashyosõ dõ a męcwõ lũ dõ a ki põbè lõ tẹlõ~ plĩ yěnuõ, a ki htulya taplekyã lõ pènéklõ yětahe pã.

4

¹ Phúnuõ akhu-akhyě, vã puõvyá thĩ~, thĩ ma kayã dõ vã mọ nĩdyé tahe rò vã nethuõ nĩdyé nyacõ tahe, thĩ ma prè dõ a mę thékrũthělõ nyacõ vã rò vã phyéhtyalõmọ nĩdyé nyacõ vãné ná thĩkhyě cõ. Khõbõthyómọ thĩ~ yě ma mähõ thĩ tõ oklõsõma lahyã dõ Byacè akũ phútěnuõ hó.

² Euodia ná Syntyche thĩ~, thĩ puõnávya hó lũ dõ Krĩstu akũ akhu-akhyě, vã kwĩthézõ thĩ ná thĩ ki théplõtõ khyělũ tõprè ná tõprè. ³ Nẹ ma kayã dõ a męró tẹ ná vã dõ acõ ná angõ tõprè hó, rò vã thézũ kwĩkuõ nẹ tẹmęcwõ tõtõ, thyáphũ prēmòyě thégně ki krũklě khyělũ agñenuõ, męcwõ péré èthĩ ní~. Mętěhéro èthĩ yěthényě nuõma a yácũ htõhěhtõre męrókuõ tẹpruõtã tětěkrũmila atẹmẹ ná vã ni. Èthĩ męrókuõ ná Clemente ná vãkhõ dõ pè męrólũ tẹ dõ aruõ nuõtahe, rò lõ~ èthĩ nuõtahe amwĩ ma a o lõhõ dõ Byacè a lihtwõprè akũ nuõhõ.

⁴ Thékrũthělõ lahyã dõ Byacè akũ pwõ~ tõphuõ ní~, rò vã hé khyěthyá thĩ, thékrũthělõ lahyã ní~. ⁵ Nẹ théplõ thédõthéngã yěnuõ nõmyáhtye lõ ná ùpwõ~ tõprè ní~. Byacè kírě hyãnuõ aphũlãhõ. ⁶ Bèzõ tã lahyã tõtõ~ tãmé ní~. Manárõ dõ tẹlõ~ plĩ akũnuõ, kwĩcõbè rò kwĩ lahyã tẹ dõ thĩ lo nuõtahe, rò kwĩ lahyã ná tětěhbwĩhétaryě Cómarya ní~. ⁷ Cómarya ki dyé thĩ atẹkacũkabé dõ prèlu hekhuphũ taneḡ htwõto yěnuõ pã. Dõ thĩ htwõhtya hó tètõtõ~ tuõ ná Jesũ Krĩstu hó akhu-akhyě, Cómarya a tẹkacũkabé ki opõma nĩdũ thĩ théplõthuõhtyě ná thĩ tètaneḡ tahe pã.

⁸ Puõvyáthĩ, nĩdã lahyã vã tětěbè dõkhyě tadũlõ yětahe ní~. Dõ thĩ théplõkũ nuõ thĩ tõ taneḡ kryã~ phútěhéro, thĩ tõ taneḡ túprè tẹdõ amãacõ tahe, tẹdõ ù bezũbenyã è tahe, tẹdõ atõabè tahe, tẹdõ a mwõplĩthĩplo tahe, tẹdõ ù thézũmonĩ tahe, tẹdyathudyathé dõ atwõaryã tahe, tẹdõ aryã nyacõ

tahe, tềđố ừ tồkò htuthéhtya tahe nuôprê ní~. ⁹ Lồ~ thỉ ithyóphyénỉ htuồhó rò thỉ myáhtye nỉhuồ htuồhó và tềhébèhész tahe ná và tềphyétème đố và o tahenuô, ohtwồprê krwồme kuồ lahyá phúnuô rò tềkacúkabé a Cómarya ki o kuồđû ná thỉ pã.

Paulu Hébwíhétaryě Shyěžú Đố A Nỉbèkrã Tahe

¹⁰ Và hébwíhétaryě nyacó Byacè rò và htuthénỉ nyacó lữ, mẹtèhèrò đố khyě tadúlố yènuô, thỉ thũhyã pẹ khyě và tềmẹcwố yènuôma thỉ dyéluồ khyěthya hó thỉ tềryá tahe đố vắkhu hó. Và thềgně ná thỉ ryányacó đố vắkhu pwồ~ tồphuố có tadúró thỉ kírẻ dyéluồ khyěthya thỉ tềthéplòonỉ và yếtahúnuô, thỉ myáhtye hí tềshuốtềkhẻ ryá đố thỉgně híto rò thỉ thũhyãlẻ pẹhỉ và to phúnuôprê. ¹¹ Và hé phúyẻ rò atố ná và lorủ phúnuô mắto, mẹtèhèrò và myáhtyebẻ có tềmẹ-anẻ ná và phútẻtẻ~ bẻbẻ, Cómarya ithyó htuồhó và ná và ki dyamỉcyá và thềplò prẻ. ¹² Và ohtwồprê sồđố tặtẻ bẻbẻ, và tề oplu-ophe có bẻbẻ, và ohtwồprẻhyã bẻnố lỏplỉ hó. Và lẻlẻlẻ o tặpồtặpẻ cóbẻbẻ, a o talítaki prẻ bẻbẻ, và tặtẻ oplu-ophe có bẻbẻ, a o patỉ prẻ bẻbẻ, và ithyó hyãnỉ lỏ htuồhó vặnẻ ná tềtwồhtya ná và phútẻtẻ~ bẻbẻnuô, và ohtwồprẻ thềplòmỉcyá prẻ. ¹³ Jesũ Krítu đố a dyẻ và tềhẻtẻre yẻtồprẻ mẹcwố và akhu-akhyẻ, và mẻbẻlỏ hó tềpwồ~ tồcô hó.

¹⁴ Manárò thỉ yếtahenuô, thỉ mẹryá nyacó và có. Bí và myáhtye sítòbẻ ná tềpyátẻsẻ akhẻnuô, thỉ mẹcwómẻkỏ và. ¹⁵ Vỉ Philippiphú thỉ~. Bí và cuố hẻsodỏnyã lủ pẹ thỉ tềthẻkrủmỉla rò và htecuốkyã đố Macedonia kẻkủ akhẻnuô, prẻ đố a mẹcwố và ná rủ nuôma túprẻ thỉ prẻzủtẻplòmủ yẻtỏmủ prẻ nuôma thỉ thềgně tặtẻ lỏđủ hó. ¹⁶ Bí và o đố vỉ Thessalonia akủ akhẻnuô có bẻbẻ, và lobẻ tềmẹcwố rò thỉ thũlyanố pẹ và tềmẹcwố nyẻthuồphuố có. ¹⁷ Và myápủ đố ừ ki dyẻkrã và shyěžú phúnuô mắto. Thyáphủ Cómarya ki dyẻ thỉ tềmẻnỉkhwókẻ nuôró và thềplỏshyo thẻzủ myáhtye klỏtaplẻ~ đố thỉ ki mẹẻhtyapỏ tềryá tahe phú thỉ mẹ htuồhó nuôtahe cótaplẻ. ¹⁸ Lồ~ thỉ thũhyã pẹ và tahenuô và nỉbẻ lỏ hó, rò a lỏbã talwósủlủ có đố vắgnẻ có. Lồ~ thỉ dyẻ tahenuô Epaphrodito phyẻhyã pẹ hó và rò khỏnyáyẻ lỏ~ và lobẻ tahenuô a o lỏplỉ hó. Tẻdyẻ yếtahenuô, athyáná tẻlủnuômủ đố ừ lủhtya đố Cómarya o nuồhó, tẻlủ đố atố Cómarya athẻplỏ, rò a mẻmỏ lủ thềplỏ nuôtahe hó. ¹⁹ Đố Jesũ Krítu akhu-akhyẻrò Cómarya ki mẹcwố pẻ lỏ thỉ lỏ~ thỉ lo nuôtahe pã. Phú a duzắhtyathẻ lỏbã tặpồtặpẻ hẻcyá pã cồto yènuô, a ki mẹcwố kuồđủ thỉ phúnuô pã.

²⁰ Ừ ki mẻlỉmẻtakhẻ đủ pẻ Phẻ Cómarya tacủprẻ talẻkrẻ ní~. Amẻn.

Tềhẻmỏhẻryá Đốkhyẻ Tadủ

²¹ Và hẻmỏhẻryá cuố nỉđủ Cómarya akayã pwồ~ tồprẻ đố a zủẻ Jesũ Krítu tahe. Puốvỷá Krítuphủ đố a o kuồ ná và bỉyẻ tahe thũlyã pẻkuồ a tềhẻmỏhẻryá tahe đố thỉo. ²² Lồ~ Cómarya akayã bỉyẻ tahe thũlyã pẻkuồ lỏ a tềhẻmỏhẻryá tahe đố thỉo. Lỏ~ mahỏ puốvỷá đố a mẻ tềmẻ đố khwíđu hỏkủ nuôtahe hẻmỏhẻryá cuốnỉ pẻkuồ có thỉ có.

²³ Byacẻ Jesũ Krítu abwíataryẻ ki okuồđủ ná thỉ lỏ~ plỉ ní~. Amẻn.

Colossae Colossians Tèhébè Rẹ Dǎ Nyě

Li Colossae yětôba ma Paulu rǎcuố pẹ prẹ̀zùetèplómụ o dǎ vǐ Colossae. Vǐ yětovĩnuô a o dǎ kẹ́badu tǎba dǎ ù é ná Asia Minor, vǐ Epheso cíhte tǎkyě. Ù hésoluố pẹ Paulu ná Thára dǎ a ithyóithya thǔ ù o dǎ Colossae prẹ̀zùetè plómukǔ tahenuô, a ithyó sǎkadǎ có ná thyáphú ki thégǎně Cómarya rò ki nǐbè tǎtẹ́ryá tẹ̀mẹ̀lwóhtekǎ nuô bè cóbè “Zọ dǎ a pǎnǐ ù rò a o ná a taryěshyosǎ yěnuôtahe.” Htuǎto Thára yětahenuô a hé pọ ná bè lụkrwǎmẹ kuố pọ tẹ̀dútalíphá, duôe sèesèò tahe ná tẹ̀ dǎ aruô tahe a ithyó pọ ù phúnúô.

Thyáphú Paulu hé kǎkhyě súnǐ tẹ̀ithyóithya dǎ ù ithyóithya thǔ ù yětahe agnėnuôrò, a rǎnǐ Kristuphú a tẹ̀ithyóithya dǎ acóate atǎabè yětahe rò a thǔcuố pẹ ná Colossae prẹ̀zùetè plómuphú yětahe. Paulu a tẹ̀hėsù ù yěnuôma a hé ná Jesù Krǐstu dyébè lǎbǎ lǎplǐ có tẹ̀mẹ̀lwóhtekǎ yě rò tẹ̀zùtẹ̀nyá khó dǎ aruô tahe ná tẹ̀lụkrwǎmẹkhó dǎ aruô tahe nuôma a thǔtaphǎ cuốkhókyǎ ù ná Krǐstu. Cómarya nǎbyátǎ dǐtú hekhuyě ná Krǐstu rò a nǎphyéka dǐtú hekhuphú yětahe ná Jesù Krǐstu dǎ a o. Prẹ̀luhekhuphú lẹ̀myásǔ tẹ̀mẹ̀lwóhtekǎ agnė ma a o prẹ̀tú bè htwǎhtya tẹ̀tǎcǎ- tuố ná Krǐstu prẹ̀. Yětǎphuǎrò Paulu dǎnyǎplǎ pẹ prẹ̀zùetèphú tahe a bè ohtwǎprẹ̀ lahyǎ phú tẹ̀ithyóithya yěnuô phútẹ̀ nuǎprẹ̀.

Tykico ma prẹ̀ cuốthǔ pẹ Paulu li dǎ Colossae prẹ̀zùetèplómụ a o rò è ékrwǎcuốnǐ ná Onesimo. Onesimo ma a htwǎ Philomena acú rò Paulu bè rǎcuố pẹ Philomena li dǎ Onesimo akhǎlẹ̀.

Tèhébè tǎtǎ ná tǎtǎ

Tèhébè rẹ̀ dǎ nyě 1:1-8

Krǐstu ná a tẹ̀phyétẹ̀mẹ̀ ari-akyǎ 1:9-2:19

Tẹ̀ohtwǎprẹ̀ athẹ̀ dǎ Krǐstu akǔ 2:20-4:6

Tèhébè tadú dǎ khyě 4:7-18

¹ Vǎ ma Paulu, vǎ ná pẹ puǎvyǎ Krǐstuphú Timothy rǎ pẹ thǐ li yětôba. Cómarya thẹ̀plǎonǐ vǎ ná vǎ ki htwǎhtya Jesù Krǐstu a Prẹ̀dǎnyǎphú tǎprẹ̀.

² Vǎ rǎ cuốnǐ pẹ pẹ puǎvyǎ Krǐstuphú dǎ a sǎsẹ̀ rò acó ná angó rò a o lahyǎ dǎ vǐ Colossae akǔ nuôtahe a o. Pẹ Phẹ̀ Cómarya abwǐdu ataryěhtǔ ná a tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwǎ ki okuǎdú ná thǐ ní-.

Tẹ̀hẹ̀bwǐhétaryě Ná Tẹ̀kwǐcǎbẹ̀

³ Bí pẹ kwǐcǎbẹ̀ tẹ̀ dǎ thǐgně akhėnuô, pẹ hẹ̀bwǐhétaryě pẹ Byacè Jesù Krǐstu a Phẹ̀ Cómarya pwǎ- tǎphuố có. ⁴ Mẹtẹ̀rò pẹ hẹ̀bwǐhétaryě hėnuôma, thǐ zǐenǐ Jesù Krǐstu rò thǐ mọ nǐdyé Cómarya akayǎ sǎsẹ̀ lǎ- plǐ tahenuôma, pẹ nǐhuố htuǎlǎhó. ⁵ Bí thǐ nǐhuố lú tẹ̀thẹ̀krǔmila dǎ amǎacó yě akhėnuô, thǐ nǐhuố htuǎdúhó tẹ̀myásǔ dǎ tẹ̀thẹ̀krǔmila dyé thǐ yěnuô hó. Dǎ tẹ̀myásǔ yě akhu-akhyě, thǐ zǐe Cómarya, htuǎrò thǐ mǎnǐ ùruô. Cómarya dyadwǎdyapló pẹ hó thǐ tẹ̀myásǔ yěnuô dǎ mókhu hó. ⁶ Tẹ̀thẹ̀krǔmila yě

a phyéhyǎnǐ tēsōri rò a luõpasícuo lõhó dõ hekhusıba hó. A luõpasícuo rò a phyéhyǎnǐ tēsōri thyáná a phyéhyǎnǐ péhó thǐ bí thǐ nıhuõ rò thǐ thégneplõhya hó tèmátècõ mǎdũ Cómarya abwıataryě ari-akyǎ yěnuõ hó. ⁷ Epaphra ma kayǎ dõ a hēsodõnyǎ luõ rěłõ pẹ thǐ ná Cómarya a tẹbwıtẹtaryě tōprẹ hó. È ma Jesũ Krıstu a prẹmetẹphú dõ a metõ tẹ ná pẹ rò pẹ mọ nıdyé lũ tōprẹ. È ma Krıstu a prẹmetẹphú dõ acó ná angõ tōprẹ. Rò a mẹ phúyěnuõma a mẹ pẹ pẹ khǎlé hó. ⁸ A hēsoluõ pẹ pẹ ná Thẹ Sǎsě Byacè hturyǎ thǐ dõ thǐ ki mọnǐ ǔ.

⁹ Phúnuõrò, cáhtya bí pẹ nıhuõbè thǐrithıkyǎ nuõ tōnyěnuõ, pẹ dya-okuõkyǎnõ pẹ tẹkwıcóbě dõ thǐgně tōphuõ to. Pẹ kwıcóbě Cómarya dõ a ki dyétǎ lõbǎ lõplǐ thǐ tẹcyátèdè dõthudõthé tōkyě ná tẹthékhuthégne dõthudõthé tōkyě rò dõ yětahe akhu-akhyě pẹ kwıcóbě Cómarya ná a ki dyéthégne lõlõbǎbǎ pẹ thǐ ná thǐ ki metẹ phú atõ lũthéplõ nuõtahe. ¹⁰ Thyáphú thǐ ki ohtwõprẹ ki kò ná Byacè htuõrò thyáphú thǐ ki mọmọ lũ théplõ agněnuõ, pẹ kwıcóbě Cómarya phúnuõ. Htuõto thyáphú thǐ ki meteryǎ pwõtõcõ, rò thǐ ki thèhtyaryǎ rò thǐ ki duhtyadũ dõ tẹthégne Cómarya akũ agněnuõ, pẹ kwıcóbě pẹ pọ dõ thǐgně. ¹¹ Thyáphú thǐ ki thékruǐthéłõ khyácýěkhyácũbé khyáthédõbè tẹpyátèsě yěnuõ rò, pẹ kwıcóbě ná lõ Cómarya a tẹprõtẹprya shyosõ tahe ki dyéhědyére lõ dũ thǐ théplõ. ¹² Thǐ ki hébwıhétaryě dũ Phě Cómarya dõ a dyé htwõ htuõhó thǐ ná akayǎ rò thǐ ki nıbè tõkuõdũ a ucètazě yětahenuõ ná akayǎ sǎsě tahe dõ ahtyěakẹ dõ a lıtakhě akũ yěnuõdũ pǎ ní. ¹³ A mẹlwõhteka pẹ dõ khınéricyǎ khuklõ a tẹshyotèsõ dõ a pónǐ tẹkhítèlõ yětõduõ alẹ rò a thũnuõ pẹ dõ aphúkhũ dõ a mọ nıdyé yětõprẹyě ahtyěkékũ hó. ¹⁴ Dõ phúkhũyě akhu-akhyěrò, Cómarya ihtaka hó pẹ, htuõto a plwõkyǎ lõhó pẹ tẹthú tahe.

Krıstu Ná Atẹmẹ

¹⁵ Jesũ Krıstu dõ pẹ myáhtyecyǎ è yětõprẹnuõ a dyéluõ tǎtǎtẹtẹ dũ hó pẹ ná Cómarya dõ pẹ myáhtyecyǎ è to yětõprẹ hó. È ma Cómarya aphúkhũ vyáprẹ dõ aproaprya, ashyo-asõ a duklõhtũlõ ná tẹbèbyǎ pwõ tōcõ tōprẹ hó. ¹⁶ Metěhérò, lõ tẹdõ a o dõ mókhu nuõtahe bèbè, dõ hekhu tahe bèbè, tẹ dõ pẹ myáhtyecyǎ è tahe ná pẹ myáhtyecyǎ è to tahe bèbè, kayǎ dõ a o ná a tẹprõtẹprya tahe bèbè, a o ná a tẹshyotèsõ tahe bèbè, prẹpõtáritẹ lõ plǐ nuõtahe bèbè, Cómarya nõbyálya dıtú ná Krıstu prẹ. Htuõrò lõ tẹ yětahenuõ a byátǎ ná ané nıdũ rò a byátǎ ná agně prẹ. ¹⁷ Krıstu one rẹ htuõdũhó ná tẹ lõ plǐ, rò thyáphú tẹyětahe ki cuõ tǎtõtǎbè agněnuõ, a pũklõma nı lõplǐ. ¹⁸ Lõ kayǎ dõ a zũe Krıstu tahenuõ, Krıstu põtárinǐ èthǐ rò a zũklyázũklõ èthǐ thyáná khuklõ zũklyázũklõ nı nẹklõ nuõ, rò kayǎ dõ a zũe lũ tahenuõ athyáná nẹklõ yěnuõ hó. Htuõto è ma a dyépẹ prẹ dõ a zũenyáetẹ tahe a thèhtwõprẹ tōprẹ hó. Htuõrò thyáphú a ki htwõhtya tẹlõ plǐ akhuklõ agněnuõ, Cómarya mẹ ihtõhtwõprẹ kǎkhyě rěłõ hó è hó. ¹⁹ Metěhérò, lõ Cómarya o ná a tẹlõtẹbǎ tahenuõ, a thézũ nõokuõ dõ Krıstu akũ. ²⁰ Lõ tẹ dõ a o dõ mókhu nuõtahe bèbè, dõ hekhuyěnuõ tahe bèbè, Cómarya nõmẹrẹ kǎkhyě lõ dıtú khyěthyǎ lõplǐ ná Krıstu hó. A nõhyǎ khyáthyě aphúkhũ

dó krusu alo rò athwi bè htwilyakyã dö pëgnë akhu-akhyë a mepëmedwö kakhýë khyëthyá löpli hó tępwö~ tôcô phúnuôhó.

²¹ Dö nuôkhë bí thĩ zÿe tyahí Jesũ Krístu to akhënuô, thĩ ma kayã dö a cuố khókyã ná Cómarya. Thĩ tètane tahenuô a lụkhó ná Cómarya, htuốto thĩ tèmë tahenuô a mũmyáricyá. ²² Manárò khönyáyë, Krístu anébyacë nídũ hyã khyáthyë athë akhu-akhyë, Cómarya mërëkakhýë khyëthyá hó thĩ ná anéklö nídũ có hó. Dö Cómarya a mèthènyë pãnuô, thyáphú thĩ ki sãsë rò thĩ ki lwó ná tètthú, htuốto ù ki dyacyá pã tá tètthú dö thĩlo tôprë~ tãmë nuô, Cómarya mërë kakhýë khyëthyáhó thĩ phúnuô hó. ²³ Thyáphú thĩmèthè ki o kuốdũ dö Cómarya a mèthènyë nuôrò, tarú zÿe plehyã lãpó lahyã phúnuôhó. Zÿeshyo zÿesö lahyã, rò oklôsóma lahyã dö thĩ tètũ akũ ní~. Bí thĩ nĩhuố lú tètthèkrũmila akhënuô, thĩ nĩbè htuốhó temyásũ hó. Rò thèplò lụhtölulyã tá lahyã dö thĩ temyásũ yë akũ nuô tãmë ní~. Tètthèkrũmila dö Cómarya meryá kakhýë khyëthyá kayã tahe ná ané nídũ yënuô, ù dõnyã cuốhó lũ dö kayã pwö~ tôprë a o, ná dö hekhu siba a o hó. Vã mặhó Paulu yë, vã dõnyã kuố tètthèkrũmila yënuô hóhó.

Paulu Metë Phú Prëmetëphú Tôprë Dö Prëzÿetëplómũ Akũ

²⁴ Thyáphú thĩ ki nĩbwínítaryë agnënuô khönyáyë vã khyábètë dö thĩgnë phúyënuôma vã thèkrũ prë. Phú Krístu khyá pë hó kayã dö a zÿe lũ dö a thyádũ ná anéklö tahenuô, vã thèplòshyo dö vã nèklöpházye yë ki khyá pëkuố löđũ lö~ kayã dö a zÿe lũ nuôtahe agnëgnë. ²⁵ Thyáphú vã ki hësodõnyã löbã pë thĩ ná Cómarya a tètítëkyã agnënuô, Cómarya dyélya hó vã tètphyétëmë yë dö thĩgnëhó, htuốto a nõhtwöhtya hó vã ná lö~ prëzÿe Krístu nuôtahe a prëmetëphú tôprë hó. ²⁶ Kayã ohtwöprë dö arétôhtũ tahe lö~ plĩnuô, Cómarya nõtanëplö hí èthĩ ná tètthèkrũmila yë ari-akýã híto. Tètthèkrũmila yënuô, Cómarya bè dyauốdyabí pã lũ prë, manárò khönyáyë a dyéluố htyahó dö akayã tahe a o hó. ²⁷ Cómarya thèplò dö a ki beluốhtya pë akayã tahe ná a tètđyauốdyabí yëtôcô. A tètđyauốdyabí yënuôma Judaphú mặto tahe agnë nuôma amámá. Tètđyauốdyabí yënuôma a nguduprĩdu, alĩatakhe nyacó. Tètđyauốdyabí yënuôma mặhó Krístu dö a o dö thĩkũ yënuôhó, rò angólasá ma mặhó thĩ ki nĩbè kuốdũ Cómarya a lĩtakhe pã, yënuôhó.

²⁸ Thyáphú pë ki thũnuố kayã pwö~ tôprë dö Cómarya mèthènyë phú kayã dö a htwöhtya hó tètôcô~ tuố ná Krístu rò a duprë tặtë hó döthudốthè tôkyë tahe agnënuô, pë hësodõnyã pë hó ù pwö~ tôprë ná Krístu ari-akýã hó, htuốto pë dyéròdyéryë hó ù pwö~ tôprë, rò pë ithyóithya pë hó ù pwö~ tôprë ná lö~ tètthíphécýádè yënuôtahe hó. ²⁹ Krístu a tètpröprya yë a mëshyomesö nyacó dö vặkũ. Vã thèlè htyanĩ a tètpröprya shyosö yë rò vã htóhèhtóre rò vã krũmệhó Cómarya atëmë yëtahe hó.

2

¹ Vã thèzÿ dyéthëgnë pë thĩ ná vã yácú mặ löthulốthè pë nyacó dö thĩgnë ná kayã odố vặ Laodicea akũ nuôtahe agnë ná kayã dö a thëgnë myáhtye

nóhí vǎ to nuôtahe agně bá~ tẽ nuôprẽ. ² Thyáphú vǎ ki dyéhědyérení èthĩ rò vǎ mephúyẽ prẽ. Thyáphú èthĩ théplò ki ícũ nídyé lǔ tôprẽ ná tôprẽ dõ tẽmọ akũ htuõto thyáphú èthĩ ki nĩbè lǒlǎtakli tǎtelò tètếgnẽ, phúnũuòrò èthĩ thềgnẽplǒhyǎhỏ Cómarya atèdya ouõobí mǎhỏ Krístu yẽnuò rò vǎ yácủ mẹ lǒthulǒthẽ phúnũuò prẽ. ³ Tẹcyǎdè ná tètếkhuthềgnẽ lǒ~ plĩ mǎdũhỏ tẹsỏri nguduprĩdu yẽnuò, a ouõobí dõ Krístu akũ. ⁴ Thyáphú ừ ki ilolahỏ cuố tǎ thĩ ná ừ tẹithyóithya dõ athủ nuôtahe tǎmẽ nuòrò vǎ hé thĩ phúyẽ nuôprẽ. Tẹithyóithya yẻtahenuò, a cô có ná atỏ bèbè, zũe tǎmẽ ní~. ⁵ Mẹtẻhẻrò, vǎ nẹklỏ otỏkuỏ ná thĩ to tadừrò vǎ thềplò ícũ ná thĩ rò vǎ nựhuỏ dõ thĩ olũ ná thềplò tòmẻtuỏ, htuõto thĩ pủklỏmanỉ tẹzủtẻnyǎ dõ Krístu akũ akhu-akhyẻ, vǎ thềkrủthẻlỏ nyacỏ.

⁶ Phủ thĩ zũe htuỏhỏ Jesũ Krístu phủ thĩ Byacẻ tôprẻnuò, ohtwỏprẻ plehyǎ lahyǎ phủ Byacẻ thềzủ nỏohtwỏprẻ thĩ nuò. ⁷ Isỏtǎ zǎzǎ lahyǎ thĩ tẹzủ dõ Jesũ Krístu akũ phủ thỏrủ sỏtǎzǎ nuò. Rò duhtya lahyǎ dõ Jesũ Krístu akũ ní~. Thĩ zũe yẽnuò a bè shyosỏhyǎ ná sỏhyǎ plehyǎ phủ ừ ithyó htuỏhỏ thĩ nuò, rò lǒ~ Cómarya mẻpẻ htuỏhỏ thĩ tahenuò, htuthẻ hébwỉhẻtaryẻ htya lahyǎ lũ ní~.

⁸ Rỏnỉ lahyǎ thỉnẻ ní~. Nỏilo-ilyǎ nỉ tǎ thỉnẻ ná kayǎ dõ a ithyóithyathủ dũgnẻ tẻnuòtahe tôprẻ~ tǎmẽ ní~. Tẻnuòtahe ma a kyǎdẻ prẽ. Tẹithyóithya phúnũuò tahema mǎprẻ kayǎ hekhuphủ alẻklỏ dyẻtǎ dítủ khyẻlũ tỏhtủ htuỏ tỏhtủ nuòtahe prẻ. Rò nuòtahe ma a hyǎ dõ khỉnẻkhỉnỏ mủmyǎ dõ a pỏ hekhũsỉba nuòtahe a o prẻ. Tẹithyó phúnũuò tahema a hyǎ dõ Jesũ Krístu a o mǎto.

⁹ Mẹtẻhẻrò Jesũ Krístu hyǎ klwohtya anẻklỏ phủ kayǎ nuò tadừrò, a lỏbǎ lỏ có ná Cómarya alẻklỏ tahe lǒ~ plĩ có. ¹⁰ Rò dõ thĩ ná Krístu htwỏhỏ lũ tỏcỏ~ tuỏ akhu-akhyẻ, dỏthudỏthẻ tỏkyẻ atẻlo lǒ~ plĩ tahenuò, thĩ nựbẻ lỏbǎ htuỏlỏplĩ hỏ. Krístu ma lǒ~ khỉnẻkhỉnỏ a tẻshyotẻsỏ nuòtahe ná hekhũnẻkhu a taryẻshyosỏ tahe akhũklỏ hỏ. ¹¹ Thĩ o dõ Krístu akũ akhu-akhyẻ a thyǎhỏ ná thĩ dủtǎlẻphǎ hỏ. Tẻdủtǎlẻphǎ yẽnuò kayǎ dủ thĩ mǎto. Bí Krístu phẻhẻtekyǎ hỏ thĩ thềplò a tètếzủthẻlỏ mủmyǎricyǎ tahe akhẻnuò, a dủtǎlẻ thỉphǎ hỏ. ¹² Bí thĩ plwỏ thỉnẻ ná htyẻ akhẻ, thĩ lẻklỏ mủmyǎ tahenuò, thĩ iluỏtǎ tỏkuỏ htuỏhỏ ná Krístu hỏ, rò thĩ lẻklỏthẻlẻklỏtwỏ tahenuò, Cómarya mẻhtwỏprẻ kǎkhyẻ tỏkuỏ hỏ ná Krístu hỏ. Dõ thĩ zủenỉ Cómarya a tẻprỏtẻprỷa dõ a mẹ ihtỏhtwỏprẻ kǎkhyẻ khyẻthyǎ Krístu dõ tẻthyẻ yẻ akhu-akhyẻ, a htwỏhtya htuỏlỏ hỏ phúnũuò hỏ.

¹³ Bí thĩ zũe hí Jesũ Krístu to akhẻnuò, dõ thĩ tẻthủ akhu-akhyẻrò, thĩ thyǎnǎ kayǎ dõ a thẻ dỏthudỏthẻ nuòtahe hỏ. Htuỏto thĩ siplẻhtebe ná thĩ lẻklỏ mẻtẻthủ a prỏprỷashyosỏ yẽnuò to. Manỏrò khỏnyǎyẻ Cómarya mẹ ihtỏhtwỏprẻ kǎkhyẻ tỏkuỏ hỏ thĩ ná Krístu hỏ. Cómarya plwỏkyǎ lỏhỏ pẻ tẻthủ lǒ~ plĩ hỏ. ¹⁴ A htủplỉkyǎ lỏ hỏ tẻrǎmỏrỏdyǎ dõ a kỏrẻ cỏrya pẻ nuòtahe hỏ. Bí ừ mủthyẻhtya Krístu dõ krusulỏ akhẻnuò, Cómarya htỏzǎhtỏmủkyǎ htuỏ lỏhỏ tẻrǎmỏrỏdyǎ nuòtahe hỏ. ¹⁵ Bí Jesũ thẻ dõ krusulỏ akhẻnuò, lǒ~ khỉnẻkhỉnỏ dõ a o ná a taryẻshyosỏ tahenuò, Cómarya pủpẻkyǎ lỏplĩ hỏ

èthi atètaryëshyosò nuòtahe rò a dyéluòhtya pè hó kayă pwõ~ tôprè ná a mepékya hó èthi hó.

¹⁶ Phúnuôrò, kayă dõ a dya thi tètthú ná thi tètètõ ari-akya tahenuô, nĩdă tă èthĩngó tãmé ní~. Pwõnana~ thi ki mepwëmela pékuõ èthi mõnyě săsě to, dă lěbă hórò thi ki mepwëmela pékuõ èthi to hénuô, èthi thézũ dya thi tètthú. Manárò nĩdă tă èthi angó tãmé ní~. ¹⁷ Mètèhèrò, mú~ nukhènuô, Còmarya dyétă tètthýótèthya, tèmepwëmela yètahe rò lõ~ tẹ yètahe nuôma athyaná tẹzouô dõ a dyéluõ ná tẹ kírẹ htwõhtya dõ nyě phútě pã nuôpré. Anébyacé málakõ ma Krístu pré. ¹⁸ Kayă dõ a nõshyo thi ná thi bè shyalya thi thèplò rò a nõcòbèhtya kuõ thi ná mòkhutanéphú tahe phú èthi còbèhtya yènuô tahenuô, krwõmẹ kuõ tă èthi tãmé ní~. Thi ki krwõkuõ èthi atèithyóithya tahe hénuôma, tèmənĩkhwókè dõ Còmarya ólyạ htuõhó thi ná a ki dyé thi nuòtahe pãnuô, thi nĩbè pã to. Kayă phúnuòtahe ma a hé nĩdyé lahyă cò ané ná pè myáhnye tẹmyálwó dõ Còmarya a o akhu-akhyě, pè nĩbè khódũ tètthékthégně dõ Còmarya a o, a hé lahyă phúnuô. Èthi phyéhtyalõ nĩdyé nyacó a tètane yètahe ná a tẹdyáhtelõhteklõ yènuòtahe cò. ¹⁹ Kayă nuòtahe ma a pũklòpũma pã Krístu to hó. Krístu ma athyaná khuklò rò lõ~ kayă dõ a zũe lũ tahe nuôma a htwõ lũ nẹklõ. Khuklò yènuô a dyéhèdyere pè nẹklõ rò a nõmãhtũ ná rwĩhtwo ki pũma ícũnĩ rỏlũ nẹklõ rò a nẹklõ yènuô a duhtya phú Còmarya nõduhtya lũ nuôpré.

Thyě Tõkuõ Ná Krístu, Htwõprè Tõkuõ Ná Krístu

²⁰ Thi thyě tõkuõ ná Jesũ Krístu hó rò a mẹlwóhtekạ hó thi ná khĩnékhĩnõ dõ a põnĩ hekhusĩba yènuòtahe a takhukũ hó. Thi cuõ ohtwõprè pã lahyă phú kayă dõ a thyápã ná hekhuphú yètahenuô phútě? Rò thi cuõ nĩdă krwõmẹkuõ pã tẹduôtèdwó tahe mètě? ²¹ Tètthýótèthya ná tẹduôtèdwó yètahe hé, “Yètòcònuô pũkrạ tă è tãmé,” “Dõnuòtòcò rò ilyemyá tă è tãmé,” “Dõ nuòtòcò kuõke rò tòbè tă è tãmé.” ²² Yètahe nuôma a ithyóithya pré tẹdõ a oluõ taplõtapyáphú nuòtahe pré. Pè nõe nĩhtuõ è rò pè bè vĩkyă khyěthya è pré. Tètthýótèthya ná tèithyóithya yètahe nuôma kayă dyé ohtwõhtyanĩ è pré. ²³ Dõ tètthýótèthya yě akhu-akhyě kayă tahehenuô a cyé còbèbye pré lahyă Còmarya, a cyé shyalya byèpré lahyă athèplò rò a mẹcyèmecũ lyạ nĩdyé lahyă ané. Tètthýótèthya yètahenuô a thyácóná a-o ná tẹcyátèdè nyacó tadũrò amạ náto. Thyáphú ù ki khõbè ùthèplò a tètthézũthèlõ mũmyạ tahe agnènuô, tètthýótèthya yètahe mẹcwõbè ná ù to.

3

Tèhtwõprè Alye Ná Athè

¹ Phú Còmarya mẹ ihtòhtwõprè kạkhyě Krístu dõ tètthýe nuô, Còmarya mẹ ihtòhtwõprè kạkhyě kuõhó thi dõ tètthýe hó rò a dyé tõkuõ hó thi thèhtwõprè athè yènuô ná Krístu hó. Phúnuôrò lõ~ thi thèplò a tètthézũ tahenuô dya-o lahyă dõ mòkhu bí Krístu lẹonyă nĩdyé akhălẹ dõ Còmarya atakhu còhtwó nuòtòkyě ní~. ² Tane lahyă mòkhu a tẹnguduprĩdu ní~. Hekhu atàtè

tahenuô, tanę tă lahyă tămé. ³ Mętěhéro, thĩ thyětõ htuõhó ná Krístu hó rò khõnyáyě thĩ nĩbè tõkuõhó thěhtwõprè athě ná Krístu hó, htuõto thĩ htwõhtya hó tètõcõ~ tuõ hó ná Cómarya hó. Kayă tahenuô a thěgněplõ kuõhĩ thěhtwõprè athěyě hĩto. ⁴ Krístu ma prè dõ a dyé thĩ thěhtwõprè tõprè rò shyé~ a hyălyă khyěthyá pã nuô, a ki o ná a taryědutaryěhtũ pã. Bĩnuô akhěpãnuô, thĩ ki oluõhtya tõkuõ ná a taryědutaryěhtũ yěnuô pã.

⁵ Phũnuô akhu-akhyě, vĩkyă thĩ tẹhtwõprè lye a tẹthézũthelõ mądũ, tẹcuõthũ prēmòprèkhũ, tẹhtwõprè dõ a mwõplĩ to tahe, thěplò patápatõ, tẹthézũthelõ mũmyáricyă, ná thězũ nĩbè éhtya pọ tẹduzãhtyathě tahe. Tẹthézũnĩbè éhtyapọ tẹduzãhtyathě ma athyáná cõbě prẹzo hó. ⁶ Kayă dõ a mę mũmyáricyă tẹphũnuô tahenuô, a ki sítõbè ná Cómarya a tẹthéplõdu pã. ⁷ Tõphuõkhẽnuô, thĩ ohtwõprè thũ htuõlõ hó phú thĩ thěplò a tẹthézũ nõ thĩ nuõtahe hó. ⁸ Manárò khõnyáyě vĩkyă kyă tẹthéplõdu, tẹthéplõhtya, tẹthéhte, tẹhépyé ùmwĩ, htuõrò tẹhébè mũmyă dõ a kò héto nuõtahe. ⁹ Hébè lahõlahya pã tă lũ tõprè ná tõprè~ tămé, mętěhéro thĩ vĩkyăhó thĩ tẹhtwõprè alye dõ thĩ lěklõ męnuô tahehó. ¹⁰ Rò thĩ kũthyáhtyahó tẹhtwõprè athě dõ Cómarya byátaplethě yěnuô hó. Thyáphũ thĩ ki thěgně tãteryá agněnuô, Cómarya męhtwõhtya thyáhyă hó thĩ ná ané hó. ¹¹ Dõ tẹhtwõprè athěkũ nuô, Judaphũ tahe ná Judaphũ mąto tahenuô bẹbè, kayă dũtalíphá ná dũtalíphátõ tahenuô bẹbè, htyěkėruõphũ tahe bẹbè, kayãmĩ tahe bẹbè, cũphũ ná kayă palãphũ tahenuô bẹbè, pẹ tõbè tanę pã ná a khólũ taki~ to. Kayă dõ a zũe Krístu pwõ~ tõprè nuô, Krístu ohtwõprè hó dõ lũkũ hó. Phũnuô akhu-akhyě, Krístu ma tẹ dõ a lodulõ ù hó.

¹² Thĩ ma Cómarya akayă dõ a mwõplĩ rò a mọ nĩdyé tahe, rò a nwõhtya nĩdyé hó thĩ hó. Phũnuõrò kũthyáhtya lahyă tẹthézõklabě, tẹmeryátè, tẹshyalyă thěplò, tẹthédõthéngã ná tẹkhyáthédõ thĩnuô tahe ní~. ¹³ Khyáthédõ pẹ kayă dõ a męcyě nẹ thěplò nuõtahe ní~. Kayă tõprèprè ki męthũ nẹ héro plwõkyă lütěthũ ní~. Plwõkyă khyělũ tẹthũ tõprè ná tõprè phú Byacè plwõkyăhó thĩ tẹthũ yěnuô ní~. ¹⁴ Dõ tẹlõ~ plĩ yětahe aklẽnuô, tẹ dõ a lodulõũ tõcõma, mọ nĩdyé khyělũ tõprè ná tõprè yěnuõhó. Thĩ ki męphũnuô hema, thĩ otõoplõ rõhó lũ dõ tètõcõ~ tuõ akũ hó.

¹⁵ Lõ~ thĩyě tahe nuõma thĩ htwõ lõhó Krístu anéklõ rò Cómarya nwõhtya hó thĩ dõ thĩ kikrũkĩklẽ khyělũ tõprè ná tõprè hó. Męphũnuõrò nõpõnĩ thĩ thěplò ná Krístu a tẹpětėdwõ, rò hěbwĩhétaryě lahyă Cómarya ní~. ¹⁶ Nõ oklõsõma lõbã kuõdũ Krístu alãangõ dõ thĩ thěplõkũ ní~. Thĩ ki ithyõithya khyělũ tõprè ná tõprè, rò thĩ ki dyérõdyéryě khyělũ tõprè ná tõprè bá tẹcyă o ná thĩ nuõ ní~. Irõhtuthěhtya lahyă Cómarya ná thĩ tẹhěbwĩhétaryě lũ dõ thĩ thěplõkũ ní~. Irõhtuthěhtya lahyă Cómarya ná ali-irõ nuõtahe lõ~ plĩ ní~. ¹⁷ Thĩ hẹbè bẹbè, thĩ mętẹ ítětẽ~ bẹbè, myá Byacè Jesũ Krístu amèthè rò mę lahyă ní~. Dõ Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyěrò hěbwĩhétaryě htuthěhtya lahyă Cómarya ní~.

Paulu Zũklyázũklõkyă Hiphũphyăphũ Tahe

¹⁸ Měthĩ~ cŷe thĩvè angó, meťehérò thĩ ma prèzŷetèphú tahe akhu-akhyè, thĩ tókò me lahyă phúnuô.

¹⁹ Vèthĩ~ monejĩ lahyă thĩmè rò thèprwòthèlĩ, mepyámese tá èthĩ támé.

²⁰ Phúthĩ~ nĩdă lahyă muốphè angó dố tẹpwỏ~ tôcô akũ ní~, meťehérò, nĩdă muốphè ngó ma atôabè ná Byacè athéplò.

²¹ Phèthĩ~ mese tá thĩphúthĩlye athéplò támé ní~, meťehérò shyépăma èthĩ théplòpyé he.

²² Cũthĩ~ nĩdă lahyă thĩbyacè tahe angó dố tẻlỏ~ plĩ akũ ní~. Thĩ thézũ nĩbè a tẻhtuthè thĩ rò thĩ meryá lahyă prétũ bí a mèthènyè prè. Mè lahyă phúnuô támé ní~. Meryá lahyă pwỏ~ tồphuố dố tẻthẻplỏcỏ thẻplỏtẻ akũ ní~. Meťehérò dố thĩ yỏ dyazũdyanyă lahyă Cómarya akhu-akhyè, tarú meryá lahyă ní~. ²³ Thĩ me tẻitẻtẻ~ bèbè, dya lahyă thĩ thẻplỏ phú thĩ me Byacè atẻmẻ nuô, rò me sảprẻsảmyă lahyă. Tanẻ lahyă tá phú thĩ me pẻ prẻlukayă atẻmẻ nuô támé ní~. ²⁴ Meryá lahyă thĩ tẻmẻ ní~, meťehérò thĩ thẻgnẻ ná Byacè ki dyé thĩ ucẻtazẻ phú thĩ mẻnuô pả. Byacè dố thĩ me pẻ lủ yẻtỏprẻ nuôma Byacè Krĩstu yẻnuôhỏ. ²⁵ Cómarya ki cirya kayă dố a mẻthủtẻ nuôtahe pả. Cómarya cirya tẻnuô a myádu myápatĩ to.

4

¹ Cũ Byacè thĩ~ meryá lahyă thĩcũ ní~, dyacódyate lahyă thẻplỏ dố èthĩ akhu ní~, myádumyápatĩ tá ử támé ní~, meťehérò thĩ thẻgnẻ kuốdũ hó ná thĩ Byacè o dố mỏkhu hó.

Tẻithyóithya Tahe

² Kwícỏbẻ sảprẻ lahyă Cómarya rò thẻnẻ kwícỏbẻhtya krủkrủ è ní~. Othăklyă lahyă, rò o lahyă ná tẻhẻbwíhẻtaryẻ htya è ní~. ³ Dố nuôkhẻma kayă tahe thẻgnẻ Krĩstu ari-akya to. Cómarya dóuốdỏbĩ nĩdũ Krĩstu ari-akyaẻ. Manárò khỏnyáyẻ tẻdỏuốdỏbĩ yẻnuô a oluỏhtya hó. Thyáphú Cómarya ki bảmỏ nẻpẻ pẻklyă dố pẻ ki hẻsodỏnyă nẻpẻ ử ná Krĩstu ari-akya yẻnuôrò, kwícỏbẻ pẻkuố lahyă dố pẻgnẻ ní~. Mủ~ nukhẻma tẻdỏuố yẻnuô, a oluỏhtya híto, tadủrò khỏnyáyẻ a oluỏhtya hó. Dố vả dỏnyă pẻ ử ná Krĩstu ari-akya akhu-akhyẻ, ử dótả vả dố htỏkủ prẻ. ⁴ Phú vả tókò dỏnyă pẻnyăhỏ ử nuô, thyáphú vả ki dỏnyă plỏphẻryă pẻ dố ử agnẻ nuôrò, kwícỏbẻ pẻkuố lahyă dố vảgnẻ ní~. ⁵ Cyátanẻ limyă lahyă rò cyẻthảryă thẻnẻ dố kayă dố a zủẻhĩ Krĩstu to tahe anyẻhyă ní~. Bẻkhẻtẻ~ bèbè, bí thĩ nẻbẻ tẻshuốtẻkẻ rya dố thĩ ki me tẻryă akhẻnuô, tarú meryá lahyă pwỏ~ tồphuố ní~. ⁶ Thyáphú thĩ ki thẻgnẻ kuố lahyă ná thĩ tỏ hẻsủ kảkhyẻcyă pẻ ử pwỏ~ tỏprẻ phúthẻphúẻ agnẻnuô, hẻbẻcẻhẻbẻnyă, hẻbẻ htỏnẻcwinẻ kuố lahyă ử thẻplỏ ní~.

Tẻhẻmỏhẻryă Dỏkhyẻ Tadũ

⁷ Tykico ki hẻsỏ lỏpẻ thĩ ná vảrivảkyă pả. È ma puốvyă dố ử monejĩ lủ tỏprẻ, htuỏto è ma kayă tỏprẻ dố acỏ ná Cómarya atẻmẻ, rò a me Byacè atẻmẻ rò a me tỏkuố tẻ ná pẻ tỏprẻ. ⁸ Thyáphú a ki hẻsoluố pẻ thĩ ná pẻripẻkyă lỏ~ plĩ, htuỏto thyáphú a ki dyẻhẻdyẻre mẻmonejĩ thĩ thẻplỏ agnẻnuô, vả thủlyă hó è dố thĩ o hó. ⁹ Onesimo ki hyảlyă tỏkuố ná lủ pả. È ma kayă dố acỏ ná

angó rò ù mọ nidyé lữ tôprè. È ma thỉ dỏkủphủ nỉdủ pré. Èthỉ ki hésó pẹ lỏ thỉ ná lỏ- tẻhtwỏhtya ané biyẻ nuỏtahe pả.

¹⁰ Aristarko dỏ ù dỏtả tỏkuỏ è ná vả yẻtỏprẻ thủhyả pẻkuỏ thỉ atẻhẻmỏhẻyả, htuỏrỏ Barnaba tỏpuỏbủ Marko thủhyả pẻkuỏ thỉ atẻhẻmỏhẻyả dỏ thỉ oo-. (Thỉ nỉbẻ htuỏhỏ li dỏ ù rảluỏ pẻ thỉ ná Marko ari-akyả yẻnuỏhỏ. A ki hyảtuỏkuỏ dỏ thỉ o pả rò ẻmỏsủryả lữ nỉ-.) ¹¹ Jesủ dỏ ù ẻ è ná Justo yẻtỏprẻ thủlyảkuỏ a tẻhẻmỏhẻyả dỏ thỉ oo. Judaphủ dỏ a zủe Krủstu tahe aklẻnuỏ, prẻ dỏ a mẻrỏ kuỏ tẻ ná vả dỏ Cỏmarya ahtyẻakẻ agnẻnuỏ ma a oprẻ thẻthủỏthủỏ- tuỏ prẻ. Èthỉ ma a mẻmỏ nyacỏ vả thẻplỏ. ¹² Epaphra ma thỉ dỏkủphủ tỏprẻprẻ. È ma a htwỏ Krủstu a prẻmẻtẻphủ tỏprẻ. A hẻmỏhẻyả hyảnỉ thỉ. A thẻplỏshyo rò a kwỉcỏbẻ tamỏmỏ pẻ cỏ dỏ thỉgnẻ cỏ. Thyảphủ thỉ ki oklỏsỏma dỏ thỉ tẻzủtẻnyả akủ rò thỉ ki duhtyabẻ lahyả dỏthudỏthẻ tỏkyẻ, htuỏto thyảphủ thỉ ki zủe thẻgnẻhyả tẻtẻpỏ Cỏmarya a tẻthẻzủ pwỏ- tỏcỏ agnẻnuỏrỏ, a kwỉcỏbẻ pẻ dỏ thỉgnẻ. ¹³ Vả khyả vảthẻ dỏ ẻgnẻ ná è ma kayả tỏprẻ dỏ a yỏcủ nyacỏ dỏ thỉgnẻ ná vỉ Laodiceaphủ tahe agnẻ ná vỉ Hierapoliphủ tahe agnẻ cỏ. ¹⁴ Tẻkhuthỏrádu Luka dỏ pẻ mọ nidyẻ è yẻtỏprẻ ná Dema yẻ, thủlyả nỉkuỏdủ a tẻhẻmỏhẻyả dỏ thỉ oo-. ¹⁵ Khyỏthẻdỏ thủcuỏpẻ pẻ tẻhẻmỏhẻyả yẻnuỏ dỏ pẻ puỏvyả vỉ Laodiceaphủ tahe ná pẻ puỏvyả Nympha ná prẻzủtẻtẻ plỏmủphủ odỏ lủhỉkủ nuỏtahe nỉ-.

¹⁶ Shyẻ- thỉ Colossae prẻzủtẻtẻ plỏmủphủ tahe hỏhtuỏhỏ pẻliyẻ pảnuỏrỏ, dyẻhỏ pẻkuỏ Laodicea prẻzủtẻtẻ plỏmủphủ nuỏtahe pả nỉ-. Htuỏrỏ hỏkuỏ lahyả vảli dỏ vả thủlyả pẻ ẻthỉ yẻnuỏ pả nỉ-.

¹⁷ Hésó pẻkuỏ Arkippo, “Tẻphyẻtẻmẻ dỏ Byacẻ dyẻlyả hó nẻ yẻnuỏ, mẻhtuỏkyả ẻ,” hẻ è phủnuỏ nỉ. ¹⁸ Vả ma Paulu rò tẻhẻmỏhẻyả yẻnuỏma, vả rỏcuỏpẻ thỉ ná vả takhu nỉdủ prẻ. Vả yỏ o dỏ a htỏkủyẻ akhu-akhyẻ, sỏtạpả tả vả tẻmẻ nỉ-. Cỏmarya abwỏataryẻ ki okuỏdủ ná thỉ nỉ-.

Thessalonía Aréłó Tôba First Thessalonians Tèhébé Rẹ Dõ Nyě

Vị Thessalonía ma a htwõ vjmuõ tõvị dĩ Macedonia kẹphủ, Romakẹdu a tẹpõalẹ tõvị. Paulu htecuõ htuõ dĩ vj Philippi rò a cuõ mẹ-ohtya ke prẹzụetẹplómụ tõmụ dĩ Thessalonía vj. Manárò Paulu hẹsodõnyã pẹ ù Krĩstu ari-akyã dĩ Judaphủ mậto tahe aklẹ rò ù zụenyãekạ ẹkuõlã lủ akhu-akhyẽ, Judaphủ dĩ a thẹkhwẹ kuõ Paulu atẹmẹ yẹtahe thẹkháthẹhte Paulu. Paulu bẹ htecuõkyã bí vj Thessalonía yẹnuô rò a bẹ cuõkyã dĩ vj Beroea. Dõkhyẽ bí a cuõtuõ hó dĩ vj Corinthia akủ akhẽnuô, Paulu ná a khõbõthyó Timothy dĩ a mẹrõlủ tẹ yẹtõprẹ hẹluõ pẹ Paulu ná Thessalonía prẹzụetẹ plómụphủ tahe a tẹihtõnyã ari-akyã.

Paulu rãcuõ rẹ Li Thessalonía yẹtõba ma a rã dyéhẹdyẹre, dyẹshy-odyẹsõhtya cuõ pẹ khyẹthyá Thessalonía prẹzụetẹ plómụphủ tahe. Ẹ hébwihétaryẽ cuõpẹ khyẹthyá ẹthĩ atẹzụtẹnyã ná ẹthĩ atẹmọ tahe. Ẹ rã dyéthẹnẹhtya khyẹthyá ẹthĩ ná bí ẹ otõkuõ ná ẹthĩ akhẽ a ohtwõprẹ mẹkryãphútẹ ari-akyã prẹ. Htuõrò prẹzụetẹ plómụphủ tahe sudyã lahyã ná Krĩstu ki hyã khyẹthyá nyẹphuõtõphuõ ari-akyã. Rò ẹthĩ hé lahyã ná Krĩstuphủ dĩ a thyẹrẹ ná Krĩstu hyãlyã pã tahenuô, thẹhtwõprẹ tacủprẹ dĩ Krĩstu ki hyã dyẹ yẹpãnuô ma ẹthĩ nịbẹ kuõ pã ẹ? Krĩstu ki hyãkhyẽ bíkhẹtẹ pã? Tẹsudyã phuyẽ tahenuô, Paulu hẹsoluõ pẹ ẹthĩ. Paulu phyénị ashuõakhẽ rò a hé pẹ ẹthĩ, bí ẹthĩ opõo Krĩstu ki hyã khyẹthyá pã yẹakhẽnuô, ẹthĩ tõ mẹ plehyã lã tẹmẹ dĩ tẹthuõtẹkrẹ akủ, a hé ẹthĩ phúnũ.

Tèhébé tõtó ná tõtó

Tèhébé rẹ dĩ nyẹ 1:1

Tèhébwihétaryẽ ná tẹhtuthẹhtya 1:2-3:13

Dyéhẹdyẹre Krĩstuphủ tahe atẹdya thẹplòthuõhtyẽ tahe 4:1-12

Ithyóithya ù ná Krĩstu ki hyã khyẹthyá nyẹphuõtõphuõ ari-akyã 4:13-5:11

Tẹdyéhẹdyẹre dĩ khyẽ 5:12-22

Tèhébé dĩ khyẽ 5:23-28

¹ Pẹ ma Paulu, Sila,* ná Timothy. Pẹ rãcuõ rólủ liyẹtõba dĩ thĩ Thessalonía prẹzụetẹ plómụphủ tahe a o.

Thĩ Thessalonía prẹzụetẹ plómụphủ tahe ma Phẹ Còmarya ná Byacè Jesủ Krĩstu akayã tahe hó. Tẹbwítẹtaryẽ ná tẹkacủkabé ki okuõdũ ná thĩ ní.

Thessalonía Prẹzụetẹ Plómụphủ Tahe A Tẹohtwõprẹ Ná A Tẹzụtẹnyã

² Bí pẹ kwicóbẹ dĩ thĩ lỏ~ plĩ gnẹ akhẽnuô, pẹ hébwihétaryẽ Còmarya pwo~ tõphuõ có. ³ Dĩ thĩ tẹzụtẹnyã akhu-akhyẽ, thĩ mẹtẹ ahtwõahte, dĩ thĩ tẹmonị ù akhu-akhyẽ, thĩ krụmẹ tẹ, rò dĩ thĩ o ná tẹmyásủ dĩ pẹ Byacè Jesủ Krĩstu alọ akhu-akhyẽ, thĩ khyáthẹplòhtũbẹ tẹmẹcyẹmẹcủ thĩ tahe. Bí pẹ

* 1:1 1:1 Dĩ Greek ngọ ma a hé ná “Silvano”

kwícóbě dố pẹ Phê Cómarya o akhênuô, lỏ- thì mẹtè yětahenuô, pẹ sọtapa pépã có to cò.

⁴ Puốvỵạ dố Cómarya mọnị thì, pẹ thégñě ná thì ma kayã dố Cómarya nwóhtyanị thítahé hó. ⁵ Mẹtêhéro pẹ phyéhyã pé thì tẻthẻkrủmìla yẻnuôma túprẻ pẹ khầu a tẻhẻbẻ nuômáto. Tẻthẻkrủmìla yẻnuôma, a o ná a taryẻshyosỏ, a o ná Thé Sắẻ Byacẻ, a o ná tẻzủẻ lỏlắatakli tẻthẻkrủmìla a tẻcỏtẻtẻ yẻtahe. Rỏ bí pẹ okủỏ ná thì akhênuô, pẹ ma kayã phútẻ tahenuôma, thì thégñě htuỏđủhỏ. Yẻnuôma pẹ ohtwỏprẻ pẹ dố thì lẻnủbwi nítaryẻ agnẻ prẻ. ⁶ Thì myábủ pẹ ná Byacẻ rỏ ừ mẻcyẻmẻcủ nyacỏ thì, manárỏ thì thẻkrủthẻlỏ phyẻsủpả tẻthẻkrủmìla. Bí thì phyẻsủ tẻthẻkrủmìla akhênuô, Thé Sắẻ Byacẻ mẻ thẻkrủthẻlỏ pẻ thì hó. ⁷ Phúnủôrỏ thì htwỏhtya pẻhỏ kayã dố a zủkanyạkạ Krítu dố a o dố Macedonia kẻkủ nuỏtahe ná Akaia kẻkủ nuỏtahe alẻmyábủ hó. ⁸ Mẹtêhéro Byacẻ a tẻthẻkrủmìla dố thì hẻsỏđỏnyả pẻ ừ yẻnuô, a luỏ cuỏtuỏ túprẻ dố Macedoniakẻ ná Akaia kẻkủ nuômáto. Thímwỉla dố thì zủenyạẻ Cómarya ari-akyã yẻnuô, a luỏpasỉ cuỏtuỏ kuỏlỏ cóhỏ dố khẻlẻ pwỏ- tỏphỏ hó. Phúnủôrỏ thì tẻzủ ari-akyã yẻnuô pẻ lo đỏnyả luỏpẻpả ừ tỏprẻ- to hó. ⁹ Bí pẻ hyã olẻ kuỏ thì akhênuô, thì ẻmỏsủ lahyã pẻ phútẻnuô, lỏ- kayã o bínủô tahe đỏnyả pẻ lỏplỉ hó pẻ. A đỏnyả pẻ pẻ ná thyáphủ thì ki mẻkuỏ Cómarya dố a htwỏprẻ rỏ acỏatẻ mắlakỏ yẻtỏprẻ a tẻmẻnuô, thì vỉkyã kyã lỏ có thì tẻcỏbẻ prẻzỏ tahe có. ¹⁰ Htuỏrỏ Cómarya a phủkhủ Jesủ dố a phẻ mẻ kahtỏ htwỏprẻ kạkhyẻ khyẻthyá lủ dố tẻthyẻ yẻtỏprẻ ki hyảlyạ khyẻthyá dố mỏkhu pảnủô thì opỏmyásủ lahyã phútẻ nuô ẻthỉ hé lỏplỉ pẻ pẻ. Jesủ ma prẻmẻlwỏhtẻkạ hó pẻ ná Cómarya a tẻthẻplỏdu dố a ki cỉrya ừ pả yẻnuô tỏprẻ a takhukủ hó.

2

Paulu Mẹtè Dố Vỉ Thessalonía Akủ

¹ Puốvỵạthỉ, pẻ cuỏolẻ kuỏ thì nuô, a lỏkyặđẻ ashủỏakhẻ mắto. Abwítaryẻ oprẻ nuỏma thì thégñě đủhỏ. ² Phủ thì thégñě htuỏhỏnuỏhỏ, bí pẻ hyã tyakuỏhỉ dố thì oto akhênuô, vỉ Philippiphủ tahe mẻcyẻmẻcủ pẻ, htuỏrỏ mẻthẻtarẻ lỏ pẻ. Ừ mẻ takhwỏtakẻ dídyả tắtủ có pẻ tadủrỏ thyáphủ pẻ ki hẻsỏđỏnyả nỉpẻ thì ná Cómarya a tẻthẻkrủmìla nuỏrỏ, pẻ Cómarya dyẻhỏ pẻ tẻkhủhả hó. ³ Pẻ dyẻhẻdyẻẻ thì ná thì ki zủẻ tẻthẻkrủmìla phủyẻnuỏma athủ náto. Pẻ tẻtanẻ ma a mwỏplỉthỉplo dố thỉkhu prẻ, pẻ cuỏ pủ lahỏ kuỏ ná ừ tỏprẻ- to. ⁴ Pẻ hẻbẻ prẻ phủ atỏ Cómarya athẻplỏ nuỏprẻ, mẹtêhéro pẻ myáhtye bẻnỏ htuỏhỏ tẻcyẻtẻcủ rỏ pẻ thẻplỏ pyẻpẻ to akhu-akhyẻ, a zủẻ thẻlẻnỉ pẻ rỏ a dyẻtặhỏ tẻthẻkrủmìla yẻ dố pẻ takhukủ hó. Pẻ pủ hé phủ atỏ kayã thẻplỏ nuômáto. Pẻ pủ hé phủ atỏ Cómarya dố a cẻmyá pẻ thẻplỏyẻ tỏprẻ a tẻthẻzủ nuỏprẻ. ⁵ Phủ thì thégñě htuỏhỏnuỏhỏ, pẻ hyã hẻbẻhtuthẻ lahỏnỏ ná thì tỏphủỏ- to. Pẻ thẻzủ lỏphảẻ nỉrủnỉhtẻ rỏ pẻ hyã cyẻkhỏcyẻkhỏ nỏ ná pẻnẻ tỏphủỏ- to. Pẻ mẻnỏkuỏ ná phủyẻ to nuỏma Cómarya zủẻ prẻ. ⁶ Thì bẻbẻ, kayã dố arủô tahenuô bẻbẻ, thyáphủ a ki htuthẻ nỉkuỏ pẻ rỏ pẻ pủmẻ phúnủô mắto.

⁷ Pè ma Krístu a Prèdònyăphú tahe akhu-akhyě, pè ki kwishyo tẹ dỏ thĩ nuôma akòabè pré, manárò pè mephúnuôto. Bí pè okuỏ ná thĩ akhěnuô, pè hébècèhébènyă pré thĩ, thyáná muỏtôprè myánikhwèní dyé aphú tahe nuôpré. ⁸ Pè yỏ mọ nidyé nyacó thĩ, htuỏrò thĩ htwỏ pè khỏbỏthyó dỏ a mọnyacó pè tahe akhu-akhyě, pè taritaryă one pènè dỏ pè ki dyáso thégnè túpépré thĩ ná Cómarya a tẻthẻkrủmìla yẻ ari-akyă nuômáto, pè o taritaryă one pỏ cỏ pènè ná pè ki otỏkuỏ ná thĩ rỏ, phyécwỏmécwỏ kuỏpỏ cỏ thĩ. ⁹ Puỏvyăthĩ, pè krủeryă nyacó tẹ nuôma thĩ klyá tỏnípă pré. Bí pè hẻsodỏnyă pẻ thĩ ná Cómarya a tẻthẻkrủmìla akhěnuô, thyáphú pè ki buỏe nidyé pẻ hỏkủsẻ, htuỏto thyáphú pè ki mẻhtuỏmẻnyẻ tá thĩ tẻmẻ nuỏrỏ, pẻ ryatẻ mỏkhỉkhỉ mỏsẻklẻklẻ cỏ.

¹⁰ Bí pè otỏkuỏ ná thĩ prẻzủtẻphú tahe akhěnuô, pè ohtwỏprẻ sảẻ, pẻ ocỏotẻ, htuỏrỏ pẻ metẻthủ to nuô thĩ thégnẻdủhỏ. Pẻ ma kayă phủtẻ tahenuôma, thĩ ná Cómarya ki khyáluỏdủhỏ thỉthẻ hó. ¹¹ Pẻ myákhwèní thĩ yẻnuô, a thyácóná phẻ tỏprẻ myákhwẻ nidyé aphú cỏ nuôma thĩ thégnẻdủhỏ. ¹² Metẻhẻrỏ thyáphú thĩ ki ohtwỏprẻtỏ ohtwỏprẻbẻ phủ Cómarya athẻplỏnuô rỏ pẻ dyẻhẻdyẻẻẻ thĩ, pẻ hébẻmỏhẻbẻryă thĩ, pẻ shyakrwỏ thỉkhyẻ pwỏ- tỏprẻ cỏ. Cómarya ma prẻ dỏ a ẻnuỏ thĩ dỏ ahtyẻakẻkủ ná a taryẻduhtủ akủ tỏprẻhỏ.

¹³ Bí thĩ nỉhuỏ Cómarya alảangỏ dỏ pẻ hẻso pẻ thỉyẻ akhěnuô, thĩ phyẻsủ ẻ phủ a o dỏ kayă a o rỏ a hyảnuô máto, thĩ phyẻsủ cỏ ẻ phủ a o dỏ Cómarya a o rỏ a hyả nuô cỏ. Phủnuô akhu-akhyẻ, pẻ hébwỉhẻtaryẻ Cómarya pwỏ- tỏphuỏ cỏ. Rỏ tẻritẻkyă yẻnuôma Cómarya a tẻritẻkyă mảlakỏ cỏ. Rỏ dỏ tẻritẻkyă yẻ akhu-akhyẻ, Cómarya nỏohtwỏprẻ hó thĩ phủ atỏ lủthẻplỏ nuỏhỏ. ¹⁴ Puỏvyăthĩ, tẻcuỏhtwỏhtya tuỏanẻ ná thĩ phủyẻtahe metẻhẻnuôma a thyáhỏ ná tẻmẻhtwỏhtya htuỏhỏ anẻ dỏ Cómarya a prẻzủtẻ plỏmủphủ dỏ a o dỏ Judakẻkủ nuỏtahe hó. ẻthỉ yỏ htwỏ Jesủ Krístu akayă tahe akhu-akhyẻrỏ a htwỏhtya pré. Thỉ myẻcỏphủ mẻcyẻmẻcủ nidyẻ khyẻdủ thĩ yẻnuô a thyácỏhỏ ná Judaphủ tahe mẻcyẻmẻcủ nidyẻ khyẻthyáđủ prẻzủtẻphủ dỏ a o dỏ Judakẻkủ nuỏtahe cỏ hó. ¹⁵ Judaphủ tahe ma prẻmẻthyẻ Byacẻ Jesủ ná prẻprỏ tahe, htuỏto a vẻhtẻkyă pẻ. A metỏ Cómarya thẻplỏ to, htuỏrỏ, a thẻhtẻthẻhả lỏ cỏ ửpwỏ- tỏprẻ cỏ. ¹⁶ Thyáphủ Judaphủ máto tahe ki nỉbẻ kuỏ tẻmẻlwỏhtẻkạ agnẻnuỏrỏ, pẻ hẻsodỏnyă luỏ pẻkuỏ hó ẻthỉ ná tẻthẻkrủmìla hó. Bủnuỏakhẻ Judaphủ tahe pủ mẻđidyả tẻtủ pẻ. Phủnuỏrỏ ẻthỉ metẻ tahenuô, a dyabảhtyacỏmỏ nidyẻ lỏplỉ cỏ a tẻthủtẻora nuỏtahe tuỏ cỏđỏ lẻdyảhtya akhảlẻ opả cỏto hó. Khỏnyáyẻ Cómarya a tẻthẻplỏdu a tẻcủryă dỏ khyẻlỏ yẻnuô a ki hyảtuỏhỏ dỏ ẻthỉ o hó.

Paulu Thẻzủ Cuỏolẻo Kuỏ Thessalonía Prẻzủtẻ Plỏmủphủ Tahe

¹⁷ Manárò puỏvyăthĩ, bí tẻmẻcyẻmẻcủ mẻ sipruỏsipryăkyă pẻnẻklỏ ná thĩ nẻklỏyẻ taplỏtaplyáphủ akhẻyẻnuô, pẻ nethuỏ nyacó thĩ cỏ. Pẻ thẻzủ myảhtye thĩ rỏ pẻ cyẻprẻcyẻlỉ nyacỏ. Pẻnẻklỏ oye ná thĩ tadủrỏ pẻ tẻtẻne

tahe nuôma a ophûnyé ná thĩ prê. ¹⁸ Pê thêzû hyäolê kuôpôlä thĩ. Vă mädû Paulu yê, vă yácû hyä tamômô kuôpô có dõ thĩo tadúro khînericyä khukló međidyä tătũ pèklyä. ¹⁹ Mametêrò pè thêzû cuoolê kuôpô nyacó thĩ hênuôma, thĩ yõ o ná thĩ têtũ dõ ashyo-asõ akhu-akhyê, pè o ná têtmyásũ, pè o ná têtêluôphòphũ, rò bí Byacê Jesũ Krístu hyä tônyêpãnuô, thĩ htwôhó pè lèphyétyalônĩ pè thêplò dõ anyêhyä pã hó. ²⁰ Thĩ ma pè lèphyétyalõ pè thêplò ná pè têtêluôphòphũ tahe hó.

3

¹ Dõkhyê tadûnuô pè khyábê pã cóto akhu-akhyê, pè ki okyãhó bí vĩ Athenia akũ yê hó pè belyakyä pè thêplò phúnuô. ² Rò pè thũlyä Timothy dõ thĩo, è ma pè puôvyä tôprê rò a htwô Cómarya prêmêtêphú tôprê. A metôkuôtê ná pè, rò a hêsodônyä pè ù ná Krístu a têtêkrũmila ari-akyä. Thyáphú a ki dyéhêdyerenĩ thĩ rò a ki shyakrwônĩ thĩ têtũtênýä akhyê nuôrò, pè thũlyä è dõ thĩo. ³ Û yõ mecyêmecû thĩ akhu-akhyêrò thyáphú thĩ ki vĩkyä tã thĩ têtũtênýä tôprê- tãménuô, pè nõhyä Timothy dõ thĩo. Thĩ thêgnê ryáryádèdè hó ná Cómarya taze-one dõ pè bè khyábê têtmeçyêmecû phúyê tahe nuôhó. ⁴ Metêhêrò bí pè okuôpã ná thĩ akhênuô, pè hé tamômô pè htuôhó thĩ ná pè ki khyábê têtmeçyêmecû phúyê nuô pã. A hyä htwôhtya kryä- ná thĩ phútênuô thĩ myáhtyebê málakô cóhó. ⁵ Vă okhyä pãto akhu-akhyê, thyáphú Timothy ki thêgnê ná thĩ oklôsómãpã dõ thĩ têtũ ẽ, ma thĩ oma pã to è nuô, vă thũlyä lũ dõ thĩ o. Vă bèzò ná khînericyä khukló klyä ilo-ilyä nyã thĩ hó. Htuôrò lõ- têtphyétême dõ pè mehtuô lõhó tahenuô, a ki kyãdê lõnyãhó, vă bèzò phúnuô.

⁶ Manárò khõnyáyê Timothy o dõ thĩo rò a kațuô khyêthyáhó dõ pèo hó. Rò a ka dõnyä pè pè ná têtítêkyä dõ a mọ tahe. A hêluô pè pè ná thĩ têtũtênýä ná thĩ têtmeçyê ari-akyä. Htuôto a hêluô pè pè ná thĩ thênéttyabê pè pwô- tòphuô có, rò thĩ o ná têtêluôphòphũ, htuôto thĩ nethuô myáhtyekuô nyacó pè phú pè nethuô myáhtye thĩnuô, a dõnyãluô pè pè phúnuô. ⁷ Phúnuôrò puôvyãthĩ, bí pè khyábê có têtpyátêsê dõ adu-azã ná têtcyêtêcû lõ- plĩ yêtahe akhê cónuôrò, thĩ zũe thêlênĩ pã Krístu akhu-akhyê, a nĩhênĩre nyacó dõ pègnê có. ⁸ Metêhêrò, dõ thĩ ihtò klòma dõ Byacê akũ akhu-akhyê, pè ohtwôprê khõnyä yênuô, phwĩ- aphwĩamohyã khyêthyã có pè hó. ⁹ Dõ thĩ khukhyêrò, pè hébwihétaryê nyacó pè Cómarya rò pè thêkrũthêlô lakálakô có dõ a mêtênyê có. Rò pè thêkrũthêlô hébwihétaryê Cómarya yênuô, a kó pè pã có to. ¹⁰ Thyáphú pè ki myáhtye tãsbê khyêthyã ná thĩ rò pè ki meçwô êhtyapô thĩ têtũ dõ a lo tahenuôrò, pè kwícòbê mọkhíkhí mọsêklêklê có.

¹¹ Thyáphú pè ki hyãnó khyêthyã dõ thĩo nuô, pè Cómarya dõ a má pèphê sîné nĩdũ yêtôprê ná pè Byacê Jesũ yê ki taritaryä plõhyä pèdũ pèklyä pã ní-. ¹² Byacê ki meéttya pèdũ thĩ têtmonĩ lũ rò, thĩ ki mọ lõthulôthê nĩdyélũ tôprê ná tôprê, htuôrò thĩ ki mọéttya nĩkuôpô kayã dõ aruô tahe thyánã pè monĩ thĩnuô ní-. ¹³ Bí pè Byacê Jesũ hyãlyä tộ ná akayã sãsê tahe lõplĩ pã akhênuô, thyáphú ù lèdyã thĩ têtthũ ki o pã tãmê, htuôto thyáphú thĩ ki sãsê

dố pẹ Cómarya ná pèphẻ nídú yětòprẻ anyễhya pãnuô, a ki dyéshyodyésò nídýedú thỉ thẻplò ahẻare ní~.

4

Tẻohtwỏprẻ Dố Atỏ Cómarya Thẻplỏ

¹ Puỏvỷạ thỉ, dố khyẻlỏnuô, thỉ tẻbẻ ohtwỏprẻ tỏ ná Cómarya athẻplỏ phútẻnuô, pẻ ithyỏ htuỏhỏ thỉ hỏ. Rỏ khỏnyáyẻ thỉ ohtwỏprẻ nuỏma a mảhỏ. Khỏnyáyẻ pẻ kwỉthẻzỏ thỉ rỏ pẻ shyakrwỏnỉ thỉkhyẻ dố Byacẻ Jesủ akhảlẻ, thỉ ki mẻ plehyaẻ ẻhtyaẻhtya pỏ phủnuô. ² Tẻ dố pẻ hé htuỏhỏ thỉ ná thỉ tẻbẻ mẻ tahenuô, thỉ thẻgnẻhỏ. Tẻ yẻtahe nuỏma Byacẻ Jesủ dyatả tẻmẻ dố pẻkhu dố pẻ tẻbẻ hẻsỏ pẻ thỉ prẻ.

³ Cómarya thẻzủ ná thỉ tẻkahtỏnyả thỉtahe ki mwỏplỉthỉplo rỏ bẻ cuỏthủnỉ prẻmỏprẻkhủ taki~ to. ⁴ Thỉ pwỏ~ tỏprẻ tẻbẻ pỏtarỉlyạ nídýedú thỉnẻ ná tẻohtwỏprẻ sảsẻ dố ử ki bezủnỉ thỉ tahe. ⁵ Nỏpỏ lyanỉ tả thỉnẻ ná tẻlủmẻmỏnỉ nẻtahe ná tẻpatápatỏ a tẻthẻzủthẻlỏ phủ kayả dố a thẻgnẻ kuỏủ Cómarya to nuỏtahe tằmẻ ní~. ⁶ Thỉ tẻbẻ mẻthủnỉ thỉ puỏvỷạ Kristuphủ tahe ná tẻ phủnuỏtahe tỏprẻ~ to. Thỉ tẻbẻ taklyẻ lahẻnỉ dố thỉ puỏvỷạ Kristuphủ tahe akhu tỏprẻ~ to. Kayả dố a mẻphủnuô tahenuô, Byacẻ ki cirya ẻthỉ pả. Phủyẻ tahenuô pẻ hẻsỏdỏnyảlủ pẻ htuỏlỏhỏ thỉ, pẻ dyẻrỏdyẻryẻ htuỏlỏhỏ thỉ hỏ. ⁷ Mẻtẻhẻrỏ Cómarya ẻ pẻ dố pẻ ki bẻ ohtwỏprẻ mẻthủ prẻmỏprẻkhủ agnẻnuô mảto. Thyáphủ pẻ tẻkahtỏnyả thỉtahe ki mwỏplỉthỉplo agnẻnuỏrỏ, a ẻ pẻ prẻ. ⁸ Phủnuô akhu-akhyẻ, kayả tỏprẻprẻ dố a htẻsủ tẻithyỏithya yẻnuỏma, a htẻsủ prẻlukayả mảto. A htẻsủhỏ Cómarya dố a dyẻ thỉ Thẻ Sảsẻ Byacẻ yětòprẻ nuỏhỏ.

⁹ Tẻmỏnỉ puỏvỷạ dố a zủkanyảkạ tẻ tahe ari-akyyả nuô, pẻ lo rả pẻpả ná thỉ to hỏ. Mẻtẻhẻrỏ tẻ dố bẻ mỏ nídýẻ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ nuô thỉ nẻbyacẻ nídú, Cómarya ithyỏithya htuỏdủhỏ thỉ hỏ. ¹⁰ Kihẻlakỏma thỉ mỏ nídýẻ lỏplỉ thỉpuỏthỉvỷạ dố a o dố Macedoniakẻ yẻ tỏkẻlẻ nuỏtahe cỏ. Maná rỏ pẻ shyakrwỏ kuỏpỏ thỉ ná thỉ ki mỏ ẻhtya lỏklỏ pỏ cỏ ná yẻnuô ní.

¹¹ Yácutỏ ohtwỏprẻ krủklẻ pẻdwỏ lahya ná ử dố tẻpwỏ~ tỏcỏ akủ ní~. Nẻ tẻritẻkyả mảto tahenuô, cuỏnuỏ mẻsủsả kuỏ tả ử tằmẻ ní~. Phủ pẻ hẻsỏ htuỏhỏ thỉ nuô, pẻpửryạ rỏ buỏelyạ nídýedú lahya thỉnẻ ní~. ¹² Thyáphủ kayả dố a zủenyảẻ kuỏhỉ Cómarya to tahe ki myảhtye thỉ tẻohtwỏprẻ rỏ ẻthỉ ki bezủ thỉ, htuỏto tẻ dố thỉ loẻ loẻ tahenuô, thyáphủ thỉ ki thẻlẻhtyanỉ tả ửruỏ tằmẻnuô, mẻ lahya phủ pẻ hé thỉ nuô ní~.

Byacẻ Atẻhyaẻ Khyẻthýạ

¹³ Puỏvỷạthỉ, pẻ thẻzủ nẻthẻgnẻkuỏ thỉ ná kayả dố a zủenyảẻtẻ rỏ a thẻyẻ htuỏhỏ nuỏtahe ari-akyyả. Phủ kayả dố a tẻmyásủ okủủ to nuỏtahe thẻplẻnẻbẻ nuô, pẻ thẻzủ nẻhtwỏ kuỏ thỉ phủnuỏto. ¹⁴ Pẻ zủẻ ná Jesủ thẻyẻhtủ rỏ a htwỏprẻ kảkhyẻ hỏ. Phủnuỏrỏ pẻ zủẻ ná shyẻ~ Jesủ hyảlyạ khyẻthýạ pãnuô, Cómarya ki ẻkạ otỏkuỏ khyẻthýạ kayả dố a zủẻ Jesủ rỏ a thẻyẻ htuỏhỏ nuỏtahe ná lủ pả.* ¹⁵ Tẻ dố pẻ kírẻ hé pẻ pỏ thỉyẻ tahenuỏma,

* **4:14** 4:14 Angỏlasả dố arủ ma dố Jesủ akhu-akhyẻ Cómarya ki ẻkạ kayả dố a thẻyẻ htuỏhỏ tẻnỏ Jesủ nuỏprẻ.

Byacè ithyóithya ná ané nídúcó. A hé, shyé~ Byacè Jesů hyă khyěthyá akhěpănuô, pè dǒ a ohtwǒprè pǎ yětahenuô, pè ka kahtyaré ná kayă dǒ a zűe rò a thyě htuǒhó nuôtahe máto. ¹⁶ Metěhéro Byacè anébyacè nídú ki o dǒ mókhu rò hyălyă pǎ, rò a ki éhtǒtǎ angó tǒmǔ pǎ. Htuǒrò tanémókhuphú a khuklódulǒ tǒprè ki éhtǒ hébètǎ pǎ. Htuǒrò ǔ ki nǐhuǒ Cómarya akwǒ prahtya pǎ rò kayă dǒ a zűe Krístu rò a thyě htuǒhó tahenuô, a ki ihtǒ karéłǒ ǔ pǎ. ¹⁷ Htuǒrò pè dǒ a ohtwǒprèpǎ yětahenuô, thyáphú pè ki cuǒ myáhtyesú kuǒ ná Byacè dǒ mólě pănuôrò, Cómarya ki cǒhtya tǒkuǒ pè ná èthǐ dǒ óluǒklě pǎ. Htuǒpărò pè ki cuǒ otǒkuǒ ná Byacè tacǔprè talèkré pǎ. ¹⁸ Phúnuô akhu-akhyě, dǒnyă mǒ nǐdyé khyě lahyă thǐ théplò ná tètítèkyă yě tǒprè ná tǒprè ní~.

5

O Taritaryă One Thǐnè Ná Byacè Atèhyă Amǒnyě

¹ Puǒvyǎthǐ, Byacè ki hyǎtǒ ana-alě ashuǒakhě bíkhětě pănuô pè lo ră hésoluǒ pè ná thǐ to. ² Metěhéro thǐ thégně tǎtè htuǒdúhó ná Byacè hyă amǒnyě pănuô, athyaná prèhuô hyă dǒ mǒkhíkhě nuô pǎ. ³ Bí ǔ hé, “Kéthuókékré hó, tètèzòbèthi o pǎ tohó” ǔ hé hó phúyě akhěpănuô, tèpyétèkyă ki hyătuǒkhyé pè èthǐ thyáná prèmò phúohósě nuôpǎ rò èthǐ siplébè tǒprè~ to pǎ.

⁴ Manárò, puǒvyǎ thǐ, thǐ o dǒ tèkhítèlò alě máto akhu-akhyě, Byacè hyă amǒnyě yěnuô, thǐ khyé tanyǎtadè cǒ phú prèhuô hyătuǒkhyé kuǒ thǐ nuô to. ⁵ Lǒ~ thǐyě tahe nuôma tǐlǐ aphúkhǔ ná mǒsěklě aphúkhǔ tahe. Pè ma kayă mǒkhímǒnephú mátoto, tèkhítèlòphú mátoto. ⁶ Phúnuôrò pè kò omyě sǒtapa nǐkuǒ phú ǔruô tahe omyě sǒtapa nuôto. Pè tǒbè othǎklyă rò pǒtarǐ nǐdyédú pènè. ⁷ Metěhéro kayă dǒ a omyěo tahenuô a omyěo dǒ mǒkhíkhě, kayă dǒ a emǔǒpryă tahe nuôma a emǔǒpryă dǒ mǒkhíkhě. ⁸ Manárò pè ma mǒsěklěphú tahe akhu-akhyě, pè bè pǒtarǐ nǐdyédú pènè. Pè tǒkò zűe plehyălǎ Jesů rò pè tǒkò mǒ plehyă lǎnǐ ǔ. Pè ki mephúnuô hérò athyaná pè kǔthyáhtya nǐ hó pè cǎtǒhté dǒ a takèbínǐ pènè yěnuôhó, htuǒrò pè tèmýásǔ dǒ Cómarya ki mǐlwóhteka pè yěnuôma athyaná pè klwǒhtya khuklwǒ tǒhté dǒ a takèbǐ nǐdyé pè khuklǒ yěnuôhó. ⁹ Cómarya nwóhtya pè ná pè ki khyábè a tètèplòdu a təciryă yěnuô máto. Dǒ pè Byacè Jesů Krístu khukhyèrò, a nwóhtya pè ná pè ki nǐbè lǎhó tèmǐlwóhteka yěnuôpré. ¹⁰ Pè thyě bèbè, pè htwǒprè bèbè, thyáphú pè ki otǒkuǒ ná ènuôrò, a khyáthyě pèhó dǒ pègně hó. ¹¹ Phúnuôrò, dyéhědyére khyělǔ tǒprè ná tǒprè rò mǐcwǒlyě mǐcwókè khyělǔ tǒprè ná tǒprè phú thǐ mǐ hó khǒnyă yěnuô ní~.

Tètithyó Zűklyázűklǒ Ná Tèhémohéryă Dǒkhyě Tadú

¹² Puǒvyǎthǐ, kayă dǒ a htwǒ thǐ khuklǒkhuklyă dǒ Byacè akǔ rò a krǔmǐ tǐ, a dyérǒdyéryě one pè thǐklyă tahenuô pè kwǐthézò thǐ ná dyaduzǔnyă lahyă kayă phúnuô tahe ní~. ¹³ Dǒ èthǐ mǐ lahyă phúyě akhu-akhyě, dyaduzǔnyă sǎprè èthǐ rò mǒ lǒthulǒthénǐ èthǐ ní~. Okrǔoklě nǐdyé lǔ tǒprè ná tǒprè ní~. ¹⁴ Puǒvyǎthǐ, pè kwǐthézò khyěthyá pǒ thǐ, dyérǒdyéryě

nídú kayă taklələbyá nuòtahe ní~. Htuòrò dyéhědyére pẹ kayă dǒ a taruò dũgně nuòtahe rò meçwọ pẹkuò kayă dǒ a hěcẹrecẹ nuòtahe, htuòrò khyáthéplòhtũ pẹ ù pwọ~ tǒprẹ ní~. ¹⁵ Nòmelyě kaxhyèsũ tă kayă dǒ ù meřhũ lũ nuòtahe tǎmẹ ní~. Mátòkhónuò, yácú meřyá nídýé lũ tǒprẹ ná tǒprẹ pwọ~ tǒphuó rò yácú meřyá nípẹkuò kayă dǒ aruò tahe ní~.

¹⁶ Thélúophòphũ lahyă pwọ~ phuóní~.

¹⁷ Kwícóbě lahyă pwọ~ tǒphuó ní~.

¹⁸ A htwòhtya phútětě~ bèbè, tarú hébwíhétaryě lahyă Cómarya pwọ~ tǒphuó ní~. Metěhéro, Cómarya théplòò dǒ thĩ tǒmẹ phúnuò dǒ Jesũ Krístu akũ.

¹⁹ Mepĩ tă Thé Săsě Byacè a tẹkúkárúrya tahe tǎmẹ ní~. ²⁰ Tanẹ patí tă prẹpro a tẹhépro one nuòtahe tǎmẹ ní~. ²¹ Cemyá htuòlǒ tẹpwọ~ tǒcò rò phyésũkuò tẹ dǒ aryá nuòtahe ní~. ²² Cuóvọ khěvòkyă lahyă tẹmũmyáricyă pwọ~ tǒcò ní~.

Paulu Kwícóbě Ná Cómarya Ki Sǒri Thessalonía Prèzúetẹ Plómuphú Tahe

²³ Cómarya dǒ a dyé pẹ tẹthuòtẹkrě yětǒprẹ anẹbyacè nídú ki meřsăsě lǒbǎhtya dũ thĩ ní~. Htuòto shyé~ pẹ Byacè Jesũ Krístu ki hyă khyěthyá pǎnuò, thyáphú ù ki dyacyápă tă thĩ tẹthũ tǎmẹ nuòrò, Cómarya ki myákhwèní lǒkuò pódú thĩ nẹklǒ ná thĩthé ná thĩ thěhtwǒprẹ pǎ ní~.

²⁴ Cómarya dǒ a é thĩ yětǒprènuò, a ki me mǎlakǒ pédú thĩ phúnuò pǎ, meřhéro è ma Cómarya dǒ acó ná angó tǒprẹ.

²⁵ Puóvyáthĩ, kwícóbě tuó pẹkuò lahyă pẹgně ní~. ²⁶ Hémohéryá lǒlǒ~ puóvyă dǒ a zúkanyákatẹ nuòtahe rò nuòmúní lũ tǒprẹ ná tǒprẹ dǒ tẹnuòmú săsě akũnuò ní~. ²⁷ Dǒ Byacè amwị akũ, vǎ nǒtǎ thĩ ná thĩ ki hǒlúǒ pẹ vǎ liyětòba dǒ puóvyă dǒ a zúkanyákatẹ pwọ~ tǒprẹ a mětěnyě ní~.

²⁸ Byacè Jesũ Krístu abwíataryě ki okuòdú ná thĩ ní~.

Thessalonía Nyěba Tôba Second Thessalonians Tèhébè Rẹ Dỗ Nyě

Thessalonía prẹ̀zùetẹ̀ plómụphú tahe théplò súsisúsá mahómahyá tadú pã ná èthĩ myásũ Krístu kíré hyăkhyě nyěphuótôphuố ari-akyă. Paulu rã Li Thessalonía nyěba yětôba ma a rã cuố pẹ Thessalonía phú dổ a zũe lahyă ná Byacè Jesũ kíré hyă nyěphuótôphuố yěnuô a hyă htuồhó a zũe nuôtahe agně. Paulu dôn्याplồ pẹ khyě èthĩ rò a héluồ pẹ èthĩ ná Krístu hyătyahító nuô, kayă tôprẹ dổ ừ ể lữ, “Kayă cyẹricyá,” dổ a mẹtakhwótakèsũ Krístu yětôprẹ ki ohtyarẹ rò a plwồ mẹ ừ tẹmũmyáricyá yěpãnuô a tuố có dổ tẹthézồthéryă tadú có pã.

Prẹ̀dôn्याphú Paulu yě, a dyadu rã dyéthégněcuố pẹ Thessaloniaphú tahe ná a khyábè tẹpyátèsě, tẹmẹcyẹmẹcũ tahe tadúro èthĩ tókò oklòsóma kuố lahyă dổ tẹzùtẹnyá akũ, rò èthĩ tókò pụepụrya buôlyá nidyé kuố lahyădũ ané, htuồto èthĩ tồ mẹkhyămẹaya lahyă tẹmeryá tahe agněnuôro, a rã cuố pẹ èthĩ prẹ.

Tèhébè tồtồ ná tồtồ

Tèhébè rẹ dổ nyě 1:1-2

Tẹhtuthéhtya 1:3-12

Krístu kíré hyă khyěthya a tẹithyóithya ari-akyă 2:1-17

Tẹdyéhědyére ná Krístuphú a tẹihtònyă tahe 3:1-15

Tèhébè dổ khyě 3:16-18

¹ Pẹ ma Paulu, Sila,* ná Timothy. Pẹ rãcuố rólũ liyětôba dổ thĩ Thessalonía prẹ̀zùetẹ̀ plómụphú tahe a o. Thĩ ma pẹ Phě Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu akayă tahe. ² Phě Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyédũ thĩ tẹ̀bwítẹ̀taryě ná tẹ̀kacũkabé ní~.

Paulu A Tẹ̀hẹ̀bwíhẹ̀taryěhtya Cómarya Ná A Tẹ̀kwícóbě

³ Pụợyă Krístuphú thĩ~, pẹ thénẹhtyabè thĩ bíkhětě~ bèbè nuô, pẹ bè hẹ̀bwíhẹ̀taryě có Cómarya dổ thĩgně pwo~ tôphuố có, mẹtẹhéro thĩ tẹ̀zùtẹ̀nyá ná thĩ tẹ̀mọ̀nị lữ tôprẹ ná tôprẹ nuô, a duhtya ná duhtya akhu-akhyě, pẹ tồbè hẹ̀bwíhẹ̀taryě nyă hó. ⁴ Phúnuô akhu-akhyě, pẹ nẹ̀byacè nídũ pẹ hẹ̀sodónyă luồpẹ prẹ̀zùetẹ̀plómụ dổ aruô tahe ná thĩrithĩkyă. Bí thĩ khyábè tẹ̀mẹcyẹmẹcũ ná tẹ̀pyátèsě tahe akhěnuô, thĩ khyáthéplòhtũbé rò thĩ oklòsóma dổ thĩ tẹ̀zùtẹ̀nyá akũ akhu-akhyě, pẹ phyéhtyalồ mọ nidyé nyacó pẹ théplò.

⁵ Lỗ~ tẹ̀yẹ̀tahe khyá athé ná Cómarya cirya tẹ nuôma acóate prẹ. Phúnuô akhu-akhyě, Cómarya ki dyakòdyabè hó thĩ ná ahtyěakékũ pã. Thĩ khyábè tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cũ khõnyáyě nuôma dổ Cómarya htyěké agně prẹ. ⁶ Cómarya mẹ tẹ nuôma atõabè prẹ. Kayă dổ a mẹcyẹmẹcũ thĩ tahenuô, Cómarya ki

* 1:1 1:1 Dổ Greek ngó ma a hé ná “Silvano”

dyélyë kaxhyësû khyëthyádû èthi təcýètəcû pã. ⁷ Manárò thĩ ná pè khyábè təcýètəcû yětahenuô, Cómarya ki mèmọ kaxhyë khyëthyá khyédû pè pã. Shyé~ Byacè Jesû oluõhtya akhëpãnuô, a ki mèmọhtya khyëthyá pè pã. A ki hyã dõ mikyãrahtõ akũ pã. A ki hyãtõ ná a tanéphú dõ a oná a tètprõtèprya yënuô tahe pã. ⁸ A ki cirya kayã dõ a thégñë kuõ Cómarya to nuõtaha ná kayã dõ a cýe kuõ pè Byacè Jesû a tètthékřũmila to nuõtaha pã. ⁹ Èthi ki khyábè təcýètəcýã tacúprè a təcirya yënuô pã. Htuõrò Byacè ki dyataphãkyã èthi dõ a mètñenyë ná a tètaryëduhtũ dõ aproaprya yétahe anyëhyã pã. ¹⁰ Shyé~ Byacè Jesû hyãkhyëthyá amõnyë tônýë pãnuô, a ki htwõhtya dû phúnuô pã. Bí nuõtõnyë pãnuô, akayã sãsë tahe ki mëlímětakhë lũ pã rò kayã dõ a zýe lũ tahenuô, a ki khyéthukhyéthé lõ lũ pã. Phúnuôrò thĩyë tahehe bèbè, thĩ ki htuthéhtya tõkuõ dõ èthiklë pã, mètñérò thĩ yõ zýe htuõhó tètthékřũmila dõ pè hësodõnyã htuõpè hó thĩ nuõtaha hó.

¹¹ Phúnuôrò thyáphú Cómarya ki məcwõ thĩ rò thĩ ki ohtwõprè tóbèkuõ ná atèé thĩ agñenuô, pè kwicóbè pè dõ thĩgnë pwõ~ tôphuõ có. Pè kwicóbè pè pò dõ thĩgnë ná Cómarya ki mëlõbã pè thĩ lõ~ thĩ tèmeryá dõ thĩ thézũmë nuõtaha, ná tèmë dõ thĩ më ná tètũ nuõtaha. Rò Cómarya ki mepédũ thĩ ná a tètprõtèprya pã. ¹² Pè kwicóbè phúyë nuõma thyáphú pè Byacè Jesû ki nĩbè tètłitètakhë dõ thĩ o rò thĩ ki nĩbè kuõke tètłitètakhë dõ a o pã agñë nuõprè. Dõ pè Cómarya ná pè Byacè Jesû Krístu abwíataryë akhu-akhyëro a ki htwõhtya dû phúyë pã ní~.

2

Kayã Cyëricyá Tôprè

¹ Puõvyá Krístuphú thĩ~, vã thézũ hësoluõ pè thĩ ná shyé~ Byacè Jesû Krístu hyã akhë pã ari-akyã ná pè ki ka-oplõ tõkhyëlũ dõ a o pã ari-akyã yënuô prè. ² Kayã tôprèprè ki hé thĩ ná Byacè amõnyë hyãtuõ htuõhó hënuõma pè kwithézò thĩ~, khyézũ zũnyë lahyã tãmé ní~, taròthé thëisë lahyã tãmé ní~. A ki hé pè có thĩ, Cómarya nõhéprõ one vã kimãtorò ũ hëso thégñëluõ pè vã phúnuô a hécó bèbè, kimãtorò a ki hé lahyã ná li hyãtuõ dõ pè o tôba, a ki hécó phúnuô bèbè zýe lahyã tãmé ní~. ³ Nõilo-ilyánĩ tã thĩné tãmé ní~. Byacè Jesû Krístu hyã tyahíto nuô, kayã tahe ki sásû Cómarya pã rò kayã dõ a htésũkyã Cómarya ná Cómarya a tètthyótèthya nuõtôprè ki oluõhtya pã. Tèyëtahe ki htwõhtyaré htuõpãrò Byacè Jesû Krístu hyã khyëthyá pã amõnyë yënuô a ki hyã htwõhtya no pã. Htuõrò Cómarya ki mepýéplũkyã kayãcyëricyá nuõtôprè dõ ngarakũ pã. ⁴ Lõ~ tètđõ ũ é ná Cómarya, mãtorò, lõ~ tètđõ kayã cóbèhtya è tahenuô, kayã cyëricyá yëtôprè kihtékitaãyã sũkyã pã rò a ki phyéhtyalõ ané ná aduklõlõ có ná lõ~ tètýetahe phúnuô có pã. Phúnuô akhu-akhyë, a ki hyãnuõ o nyão dõ Cómarya tètłũhõdu akũ pã rò a ki dákwołyã nĩdyé có ané ná vã ma Cómarya tôprè phúnuô có pã.

⁵ Ma thĩ tõnĩ pãnyã to è? Bí vã o kuõpã ná thĩ akhënuô, vã hësodõnyã luõ pëlõ htuõhó thĩ hó, vãhéto? ⁶ Khõnyáyë tètđõ a mēdídyã tãtũ pã kayã

cyĕricyá yĕtôprĕ aklyánuô a o rò maĩtĕ nuôma thĩ thĕgnĕdũhó. Phúnuôró shyĕ~ ashuôakhĕ hyátuôhó pãnuô ma kayãricyá nuôtôprĕ ki oluôhtya pã. ⁷ Tĕouôobí dǒ a máhó tĕmũmyãricyá yĕtahenuô, a mehó tĕdǒ hekhuyĕ hó. Manárò kayã dǒ a međidyã tãtũ tĕmũmyãricyá yĕtôprĕnuô, a ki međidyã tãtũ plehyã tuôdǒ Cómarya phyétaphãkyã è yĕnuô pã. ⁸ Htuôró kayã cyĕricyá yĕtôprĕ ki oluôhtya pã tadúró bí Byacè Jesũ Krĩstu hyã pã akhĕnuô, a ki meþyĕkyã lũ ná a tĕthĕhte dǒ akyãkũ yĕnuô pã, rò a ki hyã meþyĕkyã lũ ná a tĕtaryĕduhtũ yĕnuô pã. ⁹ Kayã cyĕricyá yĕtôprĕnuô a ki nĩbè khĩnericyá khukló a tĕpřotĕpřya rò a ki dyĕluô lahólahya pĕ lǒ ũ ná tĕpřotĕpřya pwôôtôcô, tĕmátĕdyã pwô~ tôcô ná tĕtapa khyéthukhyéthé tahe pwô~ tôcô pã. ¹⁰ Thyáphú a ki lahólahyanĩ kayã dǒ a kířĕ thyĕ dǒthudǒthé tahe agnĕnuô, a ki nõĕ nĩdyĕ a tĕmũmyãricyá nuótahe pwô~ tôcô pã. Èthĩ thĕkrũthĕlǒ phyĕsũ kuôũ tĕmátĕcǒ to akhu-akhyĕ, a ki thyĕ lahyã pã. Èthĩ ki phyĕsũ hérò a ki nĩbè lahyã tĕsĩplĕka pã. ¹¹⁻¹² Phúnuôró thyáphú èthĩ ki zũĕ kuôũ tĕlahólahya yĕ pã, htuôto thyáphú Cómarya ki ciryakyã kayã dǒ a zũĕ kuôũ tĕmátĕcǒ to rò a cuô thĕkrũthĕlǒ zũĕ dũgnĕ tĕmũmyãricyá nuótahe agnĕnuô, Cómarya plwôhyã khó pĕnyã hó èthĩ tĕlahöcyãdè ashyo-asǒ yĕtôcô hó.

Prĕ Zũkanyãka Tĕphú Tahe Tǒkò Ihtò Klòsòma Plehyã Tadũ Dǒ A Tĕzũtĕnyã Akũ

¹³ Puôvyãthĩ~, thĩ ma kayã dǒ Byacè mǒnĩ thĩtahe rò pĕ bè hébwihĕtaryĕ Cómarya dǒ thĩgnĕ pwô~ tôphuô có, meþĕhĕró thyáphú thĩ ki nĩbè kuô tĕmelwóhteka agnĕnuô, Cómarya nwóhtya one htuôhó thĩ dǒ kalúkhĕ pãnuô có hó. Dǒ Thé Sãsĕ Byacè mešãsĕ hó thĩ ná thĩ zũĕ tĕmátĕcǒ akhu-akhyĕ, Cómarya melwóhteka thĩ hó. ¹⁴ Dǒ pĕ hĕso pĕ thĩ tĕthĕkrũmila yĕ khukhyĕró Cómarya é hó thĩ phúnuô hó. Meþĕhĕró thyáphú thĩ ki nĩbè kuô Byacè Jesũ Krĩstu a lĩtakĕ rò a é hó thĩ hó. ¹⁵ Phúnuôró puôvyã thĩ~, pĕ ithyóithya hĕsodõnyã htuôpĕhó thĩ ná pĕ khãukhãphĕ nuótahe bèbè, mátorò pĕ ithyóithya htuôpĕhó thĩ ná li dǒ pĕ rã cuô pĕ thĩ yĕtahe akũnuô bèbè, oklòsòma kuô lahyã ũ rò pũma nĩ ryã kuô lahyã ũ ní~.

¹⁶⁻¹⁷ Pĕ Phĕ Cómarya abwĩataryĕ khukhyĕró a dyĕtã hó pĕ a tĕdyĕhĕdyĕre tacúprĕ ná tĕmyásũ dǒ atãate yĕtahenuô hó. Pĕ Byacè Jesũ Krĩstu ná pĕ Phĕ Cómarya dǒ a mǒnĩ pĕ yĕtôprĕ ki dyĕhĕdyĕre dũ thĩ ní~. Htuôto thyáphú lǒ~ thĩ tĕphyĕtĕmĕ nuótahe ná lǒ~ thĩ tĕhĕbĕhĕsũ tahe ki ryã agnĕnuô, a ki dyĕshyodyĕsòhtya dũ thĩ thĕplò ní~.

3

Kwĩcóbĕ Pĕdǒ Pĕgnĕ

¹ Pĕ puôvyã thĩ~, pĕ thĕzũ hĕsokyã thĩ dǒ khyĕ tadũ, thyáphú Byacè a tĕthĕkrũmila ki luôpasĩcuô přãpřya agnĕnuô, kwĩcóbĕ pĕ kuô dǒ pĕgnĕ ní~. Htuôto phú thĩ phyĕsũ htuôhó tĕthĕkrũmila yĕnuô ná dǒ tĕbezũbenyã akũnuô thyáphú ũ ki phyĕsũ thyãkuôdũ phú thĩ phyĕsũ yĕnuôró, kwĩcóbĕ pĕ kuô pǒ lahyã dǒ pĕgnĕ ní~. ² Kwĩcóbĕ pĕkuô pǒ pĕ ná Byacè ki mešĩplĕ

pẹ ná dǒ kayăricyă nuôtahe ná kayăcyë nuôtahe a takhukũ ní. Mětêhéro Cómarya a tètêkrũmila yënuô ù zũe lõ pwǒ- tôprè mǎto. ³ Manárò Byacè yënuô acó ná angó rò a ki dyéshyohtya thĩ thé ahèare pǎ, rò a ki takótakè tǎtũ pèní thĩ ná kayăricyă nuôtôprè pǎ. ⁴ Dǒ pẹ zũenĩ Byacè akhu-akhyërò, pẹ thégne ná thĩ klyá- krwǒmẹ plehyă tadũ pọ nyă phú pẹ mekyă thĩ yënuô hó. ⁵ Byacè ki thũcuó dù thĩ dǒ Cómarya tẹmọ akũ ná Krĩstu a tẹkhyáthéplòhtũ akũ yënuô pǎ ní.

Tẹmẹ Lyabè Dǒ Bèmẹ Tẹphyètẹmẹ Agnẹ

⁶ Puǒvyă Krĩstuphũ thĩ-, dǒ Byacè Jesũ Krĩstu amwĩ akũ, pẹ mekyă thĩ ngó, lõ- puǒvyă dǒ a taklèlèbyă rò a krwǒmẹ kuǒũ phú pẹ lèklòmẹ dǒ pẹ dyékyă thĩ yënuô to tahenuô cuó bóthyó tǎ ná èthĩ tǎmẹ ní. ⁷ Thĩ nẹbyacè nĩdũ thĩ tǒ krwǒmyábũ mẹkuǒ pẹ phútenuô thĩ thégne tǎtẹ htuǒdũhò. Mětêhéro bí pẹ otǒkuǒ ná thĩ akhènuô, pẹ taklèlèbyă ná to. ⁸ Ù lõkyă pèno ná pẹ léelèó agnẹ to. Mátòkhónuô, thyáphũ a ki htwǒhtya tǎ tẹvítẹzá dǒ thĩgnè tôprè- tǎmẹ nuô, pẹ yácúe yácúryă kanó- to. ⁹ Pẹ ki kwĩmẹcwó thĩ ná pẹ léelèó ná léolésó henuôma a kò pré. Manárò thyáphũ pẹ ki htwǒhtya thĩ lẹmyábũ rò thĩ ki krwǒmẹkuǒ phú pẹ meyè agnenuô, pẹ bè krũekrũryă nĩdyé nyacó. ¹⁰ Bí pẹ okuǒpǎ ná thĩ akhènuô, pẹ ithyókyă thĩ, “Kayă dǒ a taklè dùgnè tôprènuô, ù tǒbè dyéení lũ tǒcǒ- to.”

¹¹ Pẹ cuóhétuǒ phúyè mětêhenuôma, pẹ nĩhuǒ ná dǒ thĩklènuô kayă taklè rò ae-aryă kuǒũ tǒcǒ- to nuô a o tahe. Rò a cuónuǒ mēsúsá kuǒlǒ ùruô a tẹritẹkyă nuô a o tahe, pẹ nĩhuǒ phúnuô. ¹² Dǒ Byacè Jesũ Krĩstu akũ, pẹ mekyă pèngó yënuô ná kayă taklèlèbyă yètahe agnẹ. Thyáphũ èthĩ ki ohtwǒprè tǎtǒtǎbè kuǒũ, htuǒto a kiekiryă kuǒ lahyă ù rò a ki buòelyanı dyékuǒ lahyă dù a thèplòhtwǒprè agnenuô, pẹ heshyohésòkyă nyă hó èthĩ hó. ¹³ Manárò, puǒvyă Krĩstuphũ thĩ-, bí thĩ mẹ tẹryă akhènuô, thèplòpyè tǎ lahyă tǎmẹ ní. Tarú mẹ plehyă tadũlǎ lahyă phúnuô ní.

¹⁴ Kayă tôprèprè ki cǔe kuǒũ li dǒ pẹ thũpẹ thĩ yètòba a tẹithyóithya to henuôma myátòmakyă è ní. Thyáphũ a ki thétarẹ lyă nĩdyédũ ané pǎnuô rò, bóthyó tǎ lahyă è tǎmẹ ní. ¹⁵ Manárò thèhtethéhă tǎ è tǎmẹ ní-, mátòkhónuô dyéròdyéryè è phú nẹ dyéròdyéryè nẹ puǒvyă Krĩstuphũ tôprènuô pré ní.

Tèhébè Dǒkhyèlǒ

¹⁶ Tẹkacúkábè a Byacè ki dyétǎ dù thĩ tẹkacúkábè pwǒ- tǒphuó dǒ klyă pwǒ- tǒbǒ akũ ní. Byacè ki okuǒ dù ná thĩ pwǒ- tôprè ní.

¹⁷ Vă ma Paulu rò vă ră tẹhémohéryă yënuô ná vă takhu nĩdũ. Li pwǒ- tǒba dǒ vă ră htuǒhó rò dǒ atadũ nuô, vă ră mèmámẹdyăkyă khódũ phúnuô. Vă ră mèmámẹdyăkyă phúnuô pwǒ- tǒphuó cǒ.

¹⁸ Pẹ Byacè Jesũ Krĩstu abwíataryè ki o kuǒdũ ná thĩ pwǒ- tôprè ní.

Timothy Arêlô Tôba First Timothy Têhébè Rê Dô Nyě

Timothy ma Krístuphú tôprè, a nacépã prè, a o dô Asia Minor kékũ. Amuõ ma Judaphú rò a phě ma Greekphú. A krwõkuõ Paulu rò a htwõhtya prèmecwó Paulu a tẹphyétẹmẹ. Paulu rã Li Timothy arêlô yětôba a rã tẹritẹkyã akhãshyékħãryã o thuõcô.

Arêlô rò a dyéròdyéryẹnị tẹithyóithya dô ù ithyóthú è dô prẹ̀zùetẹ plómukũ nuõtahe. Tẹithyóithya thú yěnuõma a ohtwõhtya dô Judaphú tahe a tẹtanẹ tahe ná Judaphú mato tahe a tẹtanẹ tahe męsilyã tólũ nuõprè. A zũenyãe lahyã ná hekhunékhu yěnuõ a mũmyáricyã nyacó khukhyě, thyáphú kayã tôprèprè ki nịbè kuõ tẹmẹlwóhtekã agnenuõ, a bè oná tẹthégně dô a dòuõ khókhye tahe rò a bè nịdã krwõmẹ tẹduõtẹdwó mähódũ bè duõesè tahe ná bè phyénị phúmě to nuõtahe. Liyětôba akũnuõ, a ithyóithya nuõtõnị kuõ pọ ná tẹpõtari prẹ̀zùetẹplómũ ari-akyã ná tẹcóbucóbě aklyáaklõ tahe, htuõrò a hésoluõnị pẹ prẹ̀htwõ prẹ̀zùetẹplómũ khuklòkhuklyã tahe ná prèmecwó tẹokú tahe a tókò ohtwõprè lahyã phútẹ ari-akyã. Dô khyě rò Paulu dyéthégně pẹ Timothy ná Jesũ Krístu a prèmẹtẹphú tôprè ma a bè ohtwõprè phútẹ, htuõrò bè myákhwè nịdũ Krístuphú aplóamũ khólũ yětahenuõ phútẹ ari-akyã.

Têhébè tótó ná tótó

Têhébè rê dô nyě 1:1-2

Ithyóithyatã pẹ prẹ̀zùetẹ plómuphú tahe ná prẹ̀zùetẹ plómuphú dô a htwõ

khuklòdu khusuhtũ tahe 1:3-3:16

Ithyóithyatã pẹ Timothy a tẹphyétẹmẹ tahe 4:1-6:21

¹ Vã ma Paulu. Vã rãcuõ nịpẹ thĩ liyětôba. Còmãrya dô a mẹlwóhtekã pẹ yětõprè ná Jesũ Krístu dô pẹ tẹmyásũ thèlẹ nịdyè è yětõprènuõ, èthĩ hétã htuõhó angó ná a nõhtwõhtyahó vã ná Jesũ Krístu a Prèdõnyãphú tôprè.

² Vã rãcuõ pẹ liyè dô Timothy dô athyaná vã phúpřekhũ shyètõ dô tẹzùtẹnyã akũ tôprè a o.

Phě Còmãrya ná pẹ Byacè Jesũ Krístu ki dyélyadũ è tẹbwítẹtaryè ná tẹthézò ná tẹkacúkabé ní~.

Tẹdyéròdyéryẹ Sũ Prẹ̀ithyóithya Thú Tẹ Tahe

³ Bí vã htecuõkyã dô Macedoniaké akhè, phú vã nõo tadũ htuõhó nè bí vỹ Epheso akũnuõ, rò o tadũ plehyãpọ kírẹ bínuõ ní~. Kayã o bí nuõtahe yõ ithyóithya ù tẹithyóithya dô aruõ rò athú tahe akhu-akhyè, nè bè hétãşõ nẹngó ná nõokuõkyã èthĩ atẹithyóithya nuõtahe. ⁴ Hésónị èthĩ ná a ki mėlò kyãdè tã tẹshuõtèkhè ná tẹdyã kanĩkano mú~ nukhè nuõtahe ná tẹdyáklwĩdyãlã dô ahtũ nuõtahe tãmẹ. Tẹnuõtahe ma a dyeohtya prè tẹkrékryã lũ, htuõto a mẹdídyã tãtũ tẹkuõpódũ Còmãrya atẹmẹ dô pẹ męcýã túprè è ná tẹzùtẹnyã yěnuõnuõ. ⁵ Tẹhétã ngóyè a tẹtaze myásũ ma thyáphú

a ki hturyähtya tẹmọ agně nuôpré. Tẹmọ yěnuôma a hyähte dỏ kayä thẹplò mwồplĩ nuôtahe akũ. Htuồrò a hyähte dỏ kayä o ná tẹthẻgnẻ tẻryá ná tẹmũmyá rò a nwóphyẻ tẹ dỏ aryá nuôtahe akũ, htuồto a hyähte dỏ kayä o ná tẹzủtẻnyá mảlakỏ nuôtahe akũ. ⁶ Kayä tahehe nuô, a tarĩ kỏklỏkyä anẻ ná tẻyẻtahe rò ẻthĩ cuồhẻbẻdỏnyä rỏkhyẻlủ ngỏ dỏ a kyädẻ nuôtahe hó. ⁷ ẻthĩ thẻzủ htwồhtya lahyä Cỏmarya a prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athará tahe tadủrò ẻthĩ atẻhẻbẻ nỉdủ nuôtahe bẻbẻ, ẻthĩ hẻkryá~ ỉtẻnuô a thẻgnẻ kạkhyẻ nỉdyẻ lahyä to. Tẻritẻkyä tahe dỏ ẻthĩ hẻbẻ prẻkadí dỏ ari-akyănuô bẻbẻ, ẻthĩ thẻgnẻplỏ nỉdyẻ tỏcỏ~ to.

⁸ Pẻ nẻẻ tẻthyỏtẻthya yẻ bí a kỏ nẻẻ akhẻnuô, pẻ thẻgnẻ ná aryá prẻ. ⁹ Pẻ thẻgnẻ ná tẻthyỏtẻthya yẻtahenuô, ử dyẻohtya ẻ dỏ kayăcỏkayăte tahe agněnuô mảto. Mảtỏkhỏnuô, ử dyẻohtya pẻ kayă dỏ a mẻthủ tẻthyỏtẻthya tahe ná kayă dỏ a nỉdả kuồ to tahe, htuồrò kayă dỏ a bezủbenyá kuồ Cỏmarya to tahe, ná kayă dỏ a mẻ tẻthủtẻplá tahe, ná a cỏbẻ kuồ Cỏmarya to tahe, ná a tanẻ kuồ Cỏmarya to tahe, ná a mẻthyẻ aphẻ kimảtorỏ amủỏ tahe, ná a mẻthyẻ kayă tahe, ¹⁰ kayă dỏ a cuồthủ prẻmỏprẻkhủ tahe, kayă dỏ a thẻplỏka dỏ aphủamẻkhu tahe, prẻkhủ ná prẻkhủ thủkhyẻlủ, kayă pủisẻẻ ử ná rủ tahe, kayă dỏ a lahỏtẻ tahe ná kayă dỏ a cuỏ khyábỏkhyábye athẻ tahe, kimảtorỏ a mẻtẻ dỏ aruỏ tỏcỏcỏ dỏ a lủkhỏ ná tẻithyỏithya acỏate tahe agně prẻ. ¹¹ Tẻithyỏithya dỏ acỏate yẻnuôma, myáhtye prẻ dỏ tẻthẻkrủmỉla akũ yẻnuô prẻ. Cỏmarya zủenỉ vả rò a dyẻ vả tẻthẻkrủmỉla yẻ dỏ vả ki bẻ pruỏtả agně nuôprẻ. Tẻithyỏithya acỏate yẻnuôma a hyä dỏ tẻsỏrỉ a Cỏmarya du dỏ ử htuthẻhtya lủ yẻtỏprẻ a o.

Dỏ Byacẻ A Tẻthẻzỏ Akhu-akhyẻ Paulu Hẻbwỉhẻtaryẻ Lủ

¹² Pẻ Byacẻ Jesủ Krỉstu dyẻ hó vả tẻhẻtẻẻ dỏ vả ki mẻ atẻmẻ agně akhu-akhyẻ, vả hẻbwỉhẻtaryẻ ẻ. Htuồto a dya vả phủ kayă dỏ acỏ ná angỏ tỏprẻ rò a nwỏhtya vả dỏ vả ki mẻpẻ ẻtẻmẻ akhu-akhyẻ, hẻbwỉhẻtaryẻ ẻ. ¹³ Dỏ~ arẻkhẻ nuôma, vả hẻ mũmyảrỉcyá Jesủ Krỉstu, vả mẻcyẻmẻcủ ẻ, vả pacyẻishyẻ ẻ tadủrỏ Byacẻ thẻzỏnỉ vả, mẻtẻhẻrỏ vả yỏ zủenyẻẻ kuồhỉ to, rò vả mẻtẻ yẻtahenuô, vả yỏ thẻgnẻ hỉto akhu-akhyẻ, a thẻzỏnỉ vả prẻ. ¹⁴ Rỏ pẻ Byacẻ klỏlyả lyảlyả ẻnyacỏ hó abwỉataryẻ dỏ vảlỏ rò a dyẻhỏ vả tẻzủtẻnyá ná tẹmọ dỏ a o dỏ Jesủ Krỉstu akũ nuôtahe hó.

¹⁵ Thyáphủ Jesủ Krỉstu ki hyä mẻlwỏhtekạ kayă tẻthủtẻoraphủ tahe rò, a hyảlyả dỏ hekhu yẻ hó. Tẻhẻbẻ yẻnuôma acỏate rò kayă lỏ~ plỉ tỏkỏ phẻyẻsủ lỏthủlỏthẻ ẻ. Prẻmẻthủtẻphủ lỏ~ plỉ aklẻnuôma vả ma kayă dỏ a mẻthủ dulỏủ tỏprẻ hó. ¹⁶ Manảrỏ thyáphủ Cỏmarya ki dyẻluỏhtya Byacẻ Jesủ Krỉstu a tẻkhyáthẻdỏ alỏabả dỏ vảlỏ agněnuô, a thẻzỏnỉ vả. Mẻtẻhẻrỏ vả ma kayă dỏ a mẻtẻthủ dulỏủkhỏ tỏprẻ hó. Thyáphủ vả ki htwồhtya pẻ ử lẻmyábủ dỏ prẻzủẻ ẻ dỏkhyẻ tahe agně, htuồrỏ thyáphủ ẻthĩ ki nỉbẻkuồ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ agně nuỏrỏ Cỏmarya thẻzỏnỉ vả prẻ. ¹⁷ Kayă pwỏ~ tỏprẻ ki htuthẻhtya dủ khwỉ dỏ a pỏtarítẻ tacủprẻ talẻkrẻ rò a thyẻcyáto yẻtỏprẻ nỉ~. ẻ ma Cỏmarya dỏ ử myáhtyẻcyá lủ to.

Cómarya mamátú è tôprè pré. Kayă pwõ~ tôprè ki dyadudyahtũdũ è, ù ki melĩmetakhẽ htyadũ è pwõtõtũ ní~. Amèn.

¹⁸ Văphúkũ Timothy, tẽdõ vă nõmẽ nẽ khõnyă yẽtahe nuõma, a krwõmẽ kuõprẽ kayă tahe a tẽhébè one hó nẽrinẽkyă tahe nuõprẽ. Thyáphú nẽ ki sáryá tẽ agnẽnuõ, nõe Cómarya a tẽhébè one yẽtahe phú ù nõe takuõtãbẽ tahenuõ ní~. ¹⁹ Rò pũmanĩ nẽ tẽzũtẽnyă ná nẽ thẽplò a tẽtane mwõplĩ nuõtahe ní~. Kayă tahehenuõ, a plwõkyă lahyă atẽ yẽtahe akhu-akhyẽ a tẽzũtẽnyă pyékyă lõ pré. ²⁰ Kayă dõ a tẽzũtẽnyă pyékyă phũnuõtahe ma mǎhõ Hymenaeo ná Alexandro hó. Thyáphú a ki htwõ tẽithyó dõ èthĩgnẽ rò a ki okuõkyă a tẽhébèthũ Cómarya nuõtahe agnẽnuõ, vă dyètãkyă hó èthĩ dõ khĩnẽricyă khuklò a takhukũ hó.

2

Prẽzũtẽplõmu A Tẽcõbucõbẽ

¹ Dõ tẽlõ~ plĩ aklẽnuõ tẽdõ a lodulõ dõ vă thẽzũ dyéhẽdyere thĩ nuõma mǎhõ thĩ ki kwĩcõbẽ pẽ dõ ùgnẽ pwõ~ tôprè, rò kwĩnĩ pẽ kuõ ùruõ atẽlo tahe, htuõrò hẽbwĩhẽtaryẽhtya pẽ Cómarya dõ kayă lõ~ plĩ agnẽ. ² Cõbẽ lahyă phũnuõ dõ khwĩ tahe agnẽ ná khwĩcõphya lõ~ plĩ tahe agnẽ. Thyáphú pẽ ki ohtwõprẽ othuõokrẽ kacũkabẽ dõ tẽdyazũdyanyă Cómarya rò ohtwõprẽ tãtõtãbẽ kuõ ná ù dõ tẽpwõ~ tõtõ akũ nuõrò, kwĩcõbẽ lahyă phũnuõ ní~. ³ Yẽma tẽdõ aryá rò a mẽthẽkrũ pẽ Cómarya dõ a mẽlwõhtekã pẽ yẽtõprẽ athẽplò. ⁴ Cómarya thẽplò dõ kayă pwõ~ tôprè ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã rò a ki thẽgnẽ lahyă tẽmátẽcõ. ⁵ Mẽtẽhẽrò Cómarya otũ tôprẽ~ tuõ. Htuõrò kayă dõ a mẽpẽmẽdwõ pẽ khyẽthyá Cómarya ná prẽlukayă nuõ a o tôprè. È ma prẽlukayă Jesũ Krĩstu yẽnuõhõ. ⁶ Thyáphú a ki ihta kãkhyẽ prẽlu hekhuphũ lõ~ plĩ agnẽnuõ a dyẽlyãkyă a thẽhtwõprẽ. È ma prẽkhyáthẽ dõ a hyă tõshuõtõkhẽ tôprè. ⁷ Dõ tẽritẽkyă yẽ agnẽ, ù nõhtwõhõ vă phú prẽhẽso dõnyãtẽ tôprè ná Prẽdõnyãphũ tôprè ná Thára dõ a ki ithyópẽ Judaphũ mǎto tahe ná tẽzũtẽnyă dõ a mǎlakõyẽ ari-akya tôprẽhõ. Vă hé lahõlahya náto. Vă hẽcõ pré.

⁸ Phũnuõ akhu-akhyẽ dõ khãlẽ pwõ~ tõphonuõ vă thẽzũ ná lõ~ prẽkhũ tahe ki zõhtya atakhu sãsẽ rò kwĩcõbẽtẽ. Rò dõ a tẽkwĩcõbẽ akũnuõ, tẽkrẽtẽkryă, tẽ thẽplòdu thuõhtyẽhtũ tahenuõ a tõbè onĩ to.

⁹ Vă thẽzũkuõ ná lõ prẽmò tahe ki dyathudyathẽ lahyă a tẽkũhyethyãca tahe. Kũthyá lahyă tẽ dõ atõabè nuõtahe, tari susẽnẽ rò ithyẽ-ikĩ tã khuluõ tãmẽ, kalãhtya tã kalãhtẽ ná lõthẽlõpõ tahe tãmẽ, rò kũthyãhtya tã hyẽca dõ angudungusĩ nuõtahe tãmẽ. ¹⁰ Mátõkhõnuõ, prẽmò ma tõkò tari susẽ mẽtwõ anẽ ná tẽmẽ dõ aryá tahe. Prẽmò dõ a ólyã ná a ki dyaduzũnyă Cómarya tahenuõ, a tõkò mẽ lahyă tẽryă phũnuõtahe.

¹¹ Bí prẽmò tahe ithyó pũthẽgnẽ lahyă anẽ akhẽnuõ, èthĩ tõkò ithyó pũthẽgnẽ dõ tẽothuõokrẽ akũ ná dõ tẽnĩdã lõ ngõ akũ. ¹² A ki phyení shuõkhẽ dõ èthĩ ki ithyó prẽkhũ tahe bẽbè, nõnĩ a taryẽshyosõ dõ prẽkhũ tahe akhu bẽbè, vă plwõmẽ èthĩ to. Èthĩ bè othuõokrẽ pré. ¹³ Mẽtẽhẽrò

Cõmarya byálya rěłó Adam. Rò Eva nuõma, Cõmarya byálya no è dõkhyě prě. ¹⁴ Rò khńéricyá khukłó ilolahõ Adam máto. Khńéricyá khukłó ilolahõ è rò a mețèthú nuõma prěmò prě. ¹⁵ Manárò prěmò tahehe nuõ, a ki oklòsõma lahyã dõ a tẹzútẹnyá ná atẹmọ, ná a tẹsãsě akũ rò a ki o lahyã ná a tẹdyathudyathé sãprě ané henuõma, Cõmarya ki mełwõhteka èthĩ bí èthĩ phúo akhenuõ pã.

3

Prẹzúetẹplómụ Khuklòkhuklyã Tahe

¹ Tẹhébè yenuõma acóate rò kayã tọprẹprẹ ki thézú htwõ prẹzúetẹplómụ khuklòkhuklyã henuõ, tẹmẹ dõ a thézúme yenuõma tẹmẹ dõ aryá tọcõ hó. ² Kayã dõ a htwõ prẹzúetẹplómụ khuklòkhuklyã tọprẹnuõ, ù dya tẹthú dõ lũlọ nuõ a bè onĩ to, a bè meoprẹ tọprẹ~ tuõ, a bè cyéthãryãsãprẹ ané, a bè pỏlyacyá nĩdyé ané, a bè ihtòonyã tãtõtãbèryá, a tởbè ẹmọsũ sịprẹsĩmyã dõ ahi, a tởbè ithyóithyacyá tẹ. ³ Htuõrò a tởbè emũõpryá nĩ to, a tởbè thẹplòphuõ nĩ to, mátkhónuõ a tởbè má kayã dõ a thédõthénga, kayã dõ akreakryá kuõũ to, a bẹmọnĩ rũhtě to. ⁴ A tởbè má kayã dõ a pỏryacyá nĩdyé a hiphúphyãphú tahe htuõrò a tởbè buõdu ithyóhtya nĩdyé aphú tahe dõ a ki nĩdã lũ ngó rò a ki dyaduzũnyánĩ lũ dõ tẹlõ~ plĩ akũ. ⁵ Mețehérò kayã tọprẹprẹ dõ a tởpõthũnĩ a hiphúphyãphú tahe phútě phútenuõ, a ki thẹgně to hérò a myákhwè nĩcyá Cõmarya a prẹzúetẹ plómuphú to. ⁶ Thyáphú a ki dyahtyalõ tã athẹplò tãmẹ, htuõrò thyáphú Cõmarya ki cirya tã è thyáná a cirya khńéricyá khukłó nuõtãmẹ nuõrò, a bè htwõnĩ kayã dõ a zúethě mópãprẹ nuõto. ⁷ Kayã dõ a zúekuõ Jesũ to tahe ki bezúbenyá lũ agněnuõ, a tẹihtòonyã hébèhésũ tahe tởbè ryá pwõ~ tọphuõ có. Kayã dõ a zúekuõ Jesũ to tahe ki bezúbenyá lũ phúnuõto henuõ, a ki mețarě lũ pã, htuõto a ki nĩkyã khńéricyá khukłó adádõ pã.

Prẹmẹcwó Prẹzúetẹ Plómukũ Tahe

⁸ Thyáphúnuõhó kayã htwõ khuklòkhuklyã dõ a mẹcwó prẹzúetẹplómụ tahenuõ, ù pwõ~ tọprẹ tởbè dyadu èthĩ, rò èthĩ tởbè hébécó ngó, èthĩ tởbè õ talwótalyenĩ thòbĩthèntyězã to, htuõrò a tởbè lahõ kóvèkópra enĩ rũ dõ ùkhu to. ⁹ Tẹzútẹnyá dõ acóate adu-azã yenuõ, èthĩ tởbè pũmanĩ ryá è ná tẹthẹplò mwõplĩthĩplo. ¹⁰ ù tởbè mẹmyaré èthĩ. Èthĩ ki khyãbé tẹmemyáyě, htuõrò ù lẹdya tẹthú dõ lũlọ ki oto hérò plwõmẹno èthĩ ná prẹmẹcwó tẹdõ prẹzúetẹplómụ akũnuõ.

¹¹ Èthĩ amě tahenuõ bèbè, ù pwõ~ tọprẹ tởbè dyadudyahtũ èthĩ, èthĩ tởbè dyánĩ ùzọ to, èthĩ bècyé thãryãsãprẹ ané rò èthĩ tởbẹmá kayã dõ acó ná angó dõ tẹlõ~ plĩ akũ.

¹² Prẹmẹcwó prẹzúetẹplómụ tọprẹnuõ amě tởbè oprẹ tọprẹ~ tuõ, a tởbè pỏcyá nĩdyé ryá a hiphúphyãphú. ¹³ Prẹmẹcwótẹ yětahe dõ a meryá tẹphyètẹmẹ yětahenuõ, ù ki bedubehtũ èthĩ pã, rò bí èthĩ ithyó pẹ ù ná a tẹzúenyãenĩ Byacè Jesũ Krĩstu yě akhěpãnuõ, a ki thẹplòkhũhã hyã rò zúehyã nĩdyé ané pã.

Pê Têcôbucôbê Acóază

¹⁴ Timothy~, bí vă ră pè nê li yêtôba akhênuô, vă myásũ ná nyetyato pãnuô, vă ki hyă myáhtye pryälé ná nê pã. ¹⁵ Manárò vă ki hyă pyázêlä hérò pè tókò ohtwöprè dõ Cómarya a hidókókũ agnê phútê nuô, vă liyê ki dyéthégnê nê pã. Hiyê nuôma má hó Cómarya dõ a htwöprè tôprè a prèzûetèplômũ yênuôhó. Prèzûetèplômũ yênuôma a dyé sòhtya tètótètè a tètithyó tahe dõ athyaná hihtũ ná hikyãryă dõ a tahtwó manı hiyê tòmê nuôhó. ¹⁶ Pê tètôbucôbê acóazăyê adu-ază có bá~ tẽ bá~ tẽnuô ù htébkıyă nícyă è tôprè~ to.

Krístu oluôhtya hó phú prèlu hekhuphú tôprè, rò Thé Săsê Byacè khyáhó athé ná Krístu yênuô a mêtõ Cómarya athéplò, rò mókhu tanéphú tahe myáhtyebè hó è. Htuôrò è ari-akyă yênuô, ù hêsodônyă hó è dõ myécôruôphú tahe aklêhó. Kayă o dõ hekhuyê tahehe nuô a zúkanyăka kuô hó è hó. Cómarya cõhtyahó è dõ mókhu dõ tètítètakhê akũhó.

4

Tháraka Tahe

¹ Thé Săsê Byacè hêso tãtè hó ná shyé~ mõnyê dõkhyê tahe akũ pãnuô, kayă tahehe ki vıkyă lahyă a tètütènyă pã rò èthı ki nıdă khıné dõ a lahõ dûgnê nuôtahe pã, rò a ki krwökuô khıné dõ a lahõlahya tahe a tètithyóithya tahe pã. ² Tètithyóithya yêtahe nuôma a hyă dõ kayă lahõlahya tahe a o. Bí èthı mêtúcótè akhênuô, a tanę ná a mêtútè taki~ to. ³ Èthı ithyóthú ù ná nõphyé ùmêüvè to, htuôrò sêsesõ tahehenuô a nõduôeduõ ù. Manárò Cómarya byálya pè sèe yêtahe dõ prèzûenyãtè tahe agnê. Kayă dõ a zûenyãtè tahe ná kayă dõ a thégnê tèmátècõ tahe agnênuô, a ki hébwíhétaryêhtya Cómarya rò a phyée sèe dõ Cómarya byálya yêtahe hênuôma anı prè. ⁴ Mêtêhêrò lõ~ Cómarya byálya tè tahe nuôma aryá lõplı pwõ~ tãcõ prè. Ki nê phyésũcyă tẽpwõ~ tãcõ ná tètéhbwíhétaryê hênuôma tõ vıkyă è tãcõ~ to. ⁵ Mêtêhêrò má dõ Cómarya alãangõ ná pè tètkwicôbê akhu-akhyê, Cómarya cũhó dõ a ki phyésũ tètètahe hó.

Jesũ Krístu A Prèmetèphú Dõ Aryá Tôprè

⁶ Nê ki ithyópé puõvyă Krístuphú tahe ná tètètahe hênuôma nê ki htwödũ Jesũ Krístu a prèmetèphú dõ aryá tôprè pã. Bí nê mephúnuô akhê, nê ki buôduhtya ní kuôdũ nènè ná tèmátècõ dõ tètütènyă akũ nuôtahe ná tètithyóithya aryá dõ nê krwõ mêtõ nuôtahe pã. ⁷ Manárò tètýá dõ~ nyenu dõ a tãtõtãbè kuô ná cómarya máto nuôtahe, tètýá dõ abwíataryê okuõũto nuôtahenuô, cuõvõ khêvõkyă lahyă ní~. Mátôkhónuô thyáphú nê ki ohtwöprè phú Cómarya a tètéhézü agnênuô ithyó cyãhtya níkhıyê nènè pwõ~ tôphuõ ní~. ⁸ Tètithyó cyãhtya níñè dõ nêklóphãzye tãkyê nuôma, abwíataryê o tahe. Manárò ithyó cyãhtya ní nènè phú Cómarya thézũ nõ ohtwöprè nê nuôma abwíataryê o lõplı có. Pè cuõithyó cyãhtya nítuõ pènè phú Cómarya a tètéhézü nuô mêtêhêrò, tètènuô a ki

htwöbwihtwötaryë mälakö túyë tôhtũ agnënuô máto, shyë~ nopã tôhtũ agnë bèbè, a htwöbwihtwötaryë mälakö cö pã.

⁹ Tëhébé yënuôma acóate rò kayã lö~ plĩ tókò phyésũ löthulöthé è, ¹⁰ mädö yë akhu-akhyë, pë cyëpřyëcyëli mënycó tē, mētēhéro pë dya pë tēmýásũ dö Cómarya dö a htwöprë yētöprë alo. È ma prēmewóhteka kayã lö~ plĩ, manáro kayã dö a zükanyáka è tahe agnënuô, è ma prēmewóhteka dö a tãtë löũkhö tōprëhó.

¹¹ Mekiã èthĩ ngó rò ithyóithya èthĩ ná tēyë tahe ní~. ¹² Nè ma kayã duhtyabyavi akhu-akhyë nótane patí tã ù ná nënë tãmé ní~. Mätôkhónuô, nè tēhébéhésũ tahe bèbè, nè mētē ìtētē~ bèbè, nè tēmō bèbè, nè tēzütēnyá bèbè, nè thēplò a tēmewöplĩthĩplo tahe bèbè, htwöhtya pë ù lēmyábũ dö aryá dö kayã zütetē tahe agnë ní~. ¹³ Dyé nè tēshuótèkhě rò yácú hō pë ù lisásě dö ù mēthēnyë ní~, hēsodōnyá luō pë ù rò, ithyóithya tuō pë ù shyë~ vã hyātuōkuō nè pãnuô ní~. ¹⁴ Myátãbékýã tã Thé Sãsě Byacè ashyëzú dö Cómarya dyéhtuōhó nēnuô tãmé ní~. Bí prēzütēplómũ muōprũmuōprë dö a htwö khuklókuklyã tahe behtya hó atakhu dö nēlō akhě, nè nĩbè dītúhó shyëzú yēnuô dö kayã héprō one nērinēkyã nuótahe a o hó.

¹⁵ Thyáphú ù löplĩ ki myáhtye nè tēduhtyahtũhtya yë agnënuô, dyélya nè thēplò dö tēyētahe agnë rò mē è pwō~ tōphuō ní~. ¹⁶ Nè hébéhésũ bèbè, nè mētē ìtētē~ bèbè, nè ithyóithya ù tahenuô bèbè, rōnidyé è ní~. Oklōsoma dö tēyētahe akũ pwō~ tōphuō ní~, mētēhéro, nè ki mēphúnuô hérò nè ki mēlwóhteka nítúdũ nënë máto, nè ki mēlwóhteka tuō pēkuō kayã dö a nĩhuōkuō nè nuótahe pã.

5

Tēdyakhu Dö Kayã Zükanyáka Tahe Agnë

¹ Théprwō tã prëkhũ muōprë tãmé ní~, manáro kwĩthézō hébé dyaduzũnyá è phú nè kwĩthézō nēphě nuô ní~. Prëkhũ dö anacē tahenuô dya è phú nēpuō ná nënë nuô ní~. ² Bezũnyá lahyã prēmò muōprë tahe phú nēmuō nuô ní~. Htuōrò prēmò dö anacē tahenuô, bezũnyá èthĩ rò tane mwöplĩthĩplo èthĩ phú nè puōprēmò nuô ní~.

³ Prēmòokryá dö ù prēmewō lũ oto tahenuô, dyaduzũnyá èthĩ rò myákhwēmewō ní èthĩ ní~. ⁴ Manáro prēmòokryá tōprēnuô a ki phúo, mátorò alye tahe ki o hēnuô, aphúalye thítahe tōbè myákhwēnĩ rēdyé a muōokryá a phyëokryá yë phú Krístuphú lēklö mēnuô. Phúnuô akhu-akhyë mēbwímētaryë khyë muōphěphyěphuō tahe ná klyá phúyë ní~, mētēhéro mētēphúyë tahe nuôma atō Cómarya athēplò. ⁵ Prēmò tōprë dö a okryá mälakö rò ù prēmýáprëkhwè lũ oto tōprēnuô, a myásũ a tēmewō dö Cómarya a o. Htuōrò mōkhíkhí mōsěklěklě a kwícóbě tamómö có. Htuōto a kwĩthézō Cómarya ná a ki mēcwō lũ. ⁶ Manáro prēmòokryá tōprë dö a myápũnĩ a tēthézũthélö a tēmēmolya nidyé ané tōprēnuô, a htwöprë tadúro a thyë htuōhó. ⁷ Thyáphú ù ki dya tã èthĩ tēthũ tēmēnuô, ithyóithya tãnĩpë kayã dö a zũe Jesũ tahe ki mē lahyã phúnuô ní~. ⁸ Kayã tōprëprë ki a myánĩkhwēnĩ dyékuō aklwĩalyã to hēnuô, a htékyáhó Krístuphú a

tèthyóithya hò rò è ma kayă dõ a cyělłóklõ pã có ná kayă dõ a zÿekuõũ Krístu to tòprè có. A cyělłó ma kayă dõ a myánı dyékuõ a hiphúphyăphú aphúamě to nuòtahe hò.

⁹ Prèmòokryá tòprèprè dõ ana ki bãhtyahı shyěthuõthyó tonuô, dya tă è dõ prèmòokryá a lirámá akũ tãmé ní, htuõto a tǒbè vèonó prè tòphuõ prè.

¹⁰ Htuõrò a bè mądũ prèmò dõ amwıla luõryá ná a metèryá tahe akhyé. A bè má prèmò tòprè dõ a myákhwè duhtya ní ryáhtuõ dũhó aphúalye tahe, a bè émosú síprè tahe dõ a hidókókũ, a bè má prèmò tòprè dõ a síplı Cómarya akayă tahe akhãduô,* a bè mecwó kayă bèpyábèsě tahe htuõrò a bè má prèmò tòprè dõ a dyélya athé dõ a metèryá tahe agně.

¹¹ Manárò, prèmòokryá dõ ana cèpã tahenuô, benuõ tă èthı dõ prèmòokryá a lirámá akũ tãmé. Metèhèrò bí èthı thwihtyèpházye a tètèzúthélł mepékyă hó atèmõ Krístu akhènuô, èthı thézú taple khyěthyá lahyă avè prè. ¹² Dõ èthı mepyékyă a tètõlya rënuô tòmũ akhu-akhyé, Cómarya ki cirya èthı pã. ¹³ Htuõto èthı htwõhtya kayă taklèlèbyá, mëlł shuõkhě, rò cuõlě htyahi tòmě htuõ tòmě. Tú a taklè yënuô máto, èthı okó dyáüzõ, pǒmwı, nuõmesúsá dídyă tuõkuõ dõ ùruô tètítèkyă akũ rò hébè ngó dõ a kò héto tahe. ¹⁴ Phúnuõrò vã thézú ná prèmòokryá dõ anacèpã tahe ki phyé lahyă avè. Htuõrò phúolye lahyă, rò myákhwèní lahyă hiphyă nuõma túrò kayă dõ a myápũ pè tètũ dõ a ki hémũmyáricyá pè tahenuô, a myáhtyepã aléhé pè tahe to hò. ¹⁵ Metèhèrò prèmòokryá tahehe nuô, a tarıkóklòkyă hó ané ná Krístu hó, rò a krwõcuõkuõ lahyă khñéricyá khukł akhyé hò.

¹⁶ Prèmò dõ a htwõ Krístuphú tahenuô, dõ a klwılyă aklënuô, prèmòokryá ki o tòprèprè hèrò èthı bè myákhwèní lũ. Behtya tă tètítèzã yënuô dõ prèzúetèplómũ ałõ tãmé, metèhèrò thyáphú prèzúetèplómũ ki myá mecwó prètú prèmòokryá dõ prèmechwó lũ oto tahe agněnuõrò, myákhwèní lahyă èthı ní~.

¹⁷ Muõprũmuõprè dõ a htwõ khukłókhuklyă dõ a meryátè tahenuô, thı tǒbè bezũbenyá èthı, htuõto èthı tǒkò nıbè pòepòõ lèkhwólèkè.† Muõprũmuõprè dõ a htwõ khukłókhuklyă dõ a krũmë Cómarya atèmë tahe, rò a hésodõnyă pè ù ná Cómarya alãangõ rò a ithyóithya pè ù ná Cómarya alãangõ tahenuô, thı tǒbè bezũbenyá èthı, dyépòepòõ pè lakõ có èthı lèkhwólèkè có. ¹⁸ Metèhèrò lisăsèkũ hé, “Pú dõ thı nõizı tãthuõè ná buõnuô, thı tǒbè ùbí akyăkũ to,” htuõrò “Prèmetèphú tòprënuô a tǒbè nıbè akhwóakè.”* ¹⁹ Kayă tòprèprè ki dya tètũ dõ muõprũmuõprè dõ a htwõ khukłókhuklyă aklè tòprèprè kihèrò patítadũ prèkhyáthé ki o thégně tomaná thétuõ to hénuõma nıdã kuõ tă lahyă angó tãmé ní~. ²⁰ Èthı ki me tètũ kihèrò, théprwõ èthı rò ithyó ryá kãkhyé èthı dõ kayă tòplutòphè a mètènyě nuô ní~. Thyáphú kayă dõ aruô tahe ki théisě agněnuô tarú me lahyă phúnuô ní~.

* **5:10** 5:10 A bè má prèmò tòprè dõ a më Cómarya atèmë dõ tëshyalyă thé akũ. † **5:17** 5:17 Lisăsě dõ aruô tahehenuô, “Thı tǒbè bezũbenyá èthı, htuõto èthı tǒkò nıbè pòepòõ lèkhwólèkè” a hé kuõ phúnuô to, a hé, “Èthı tǒkò nıbè khwókè nyèphuõ khãlé” phúnuô * **5:18** 5:18 Li Dõnyă 25:4, Luka 10:7

²¹ Dó Cómarya ná Jesũ Krístu ná tanéphú säsě tahe a mètènyě nuô, vã hétàngó dó a klòma tòmũ ná nẹ ki cűe tẹithyóithya dó akhu yětahe rò nẹ mẹtẹ ìtětẹ~ bèbẹ, myábékhu tǎphuô tǎ ù tǎprẹ~ tǎmẹ ní~. Htuôto myádu myápatí tǎ ù tǎprẹ~ tǎmẹ ní~.

²² Cuó dyahtyapryǎ tǎ thĩ takhu dó ùlọ tǎprẹprẹ dó a ki mẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ agnẹnuô tǎmẹ ní~. Cuónuô kuô tǎ dó ù mẹ tẹthútẹplá aklẹnuô tǎmẹ ní~, osăsédũ nẹtẹ ní~.

²³ Ôtúhtyě tǎmẹ, ősilyǎ tǎnǎ thòbìthèhtyě‡ takitaki ní~. Nẹ swí tamòmò dũgně akhu-akhyě a ki meryácwọkuô nẹhókũ atẹsě yěnuô pǎ.

²⁴ Kayǎ tahehe a tẹthútẹplá nuô a oluô lǎlĩ ryácó, rò ù pwọ~ tǎprẹ myáhtye thégñě lǎplĩ èthĩ tẹthú yěnuô ná Cómarya ki ciryǎ èthĩ pǎ tadúro kayǎ dó aruô tahehe a tẹthútẹplá nuô, khǎnyǎkhěyě ù myáhtyecyǎ è to. Manáro ù ki myáhtyeno è dǎkhyě pǎ. ²⁵ Phúnuôhó tẹmeryǎ dó pẹ myáhtye luô lĩphó có è nuô a o tahe. Tẹmeryǎ dó ù myáhtyeluô lǎlĩcyǎ cóhĩ è to tahe bèbẹ, ù ki myáhtye tǎtẹno è dǎkhyě pǎ.

6

¹ Thyáphú Cómarya amwĩ ki bè tẹpacyéishyě tǎmẹ, htuôro thyáphú ù ki dyǎ tǎ pẹ tẹithyóithya yětahe azọ tǎprẹ~ tǎmẹ nuô, lǎ~ kayǎ htwǎcũ tahenuô, a tǎbẹ dya lahyǎ athéplò ná a kò dyazũnyǎ abyacè tahe. ² Cũ dó a o ná abyacè dó a zũkanyǎkǎ htuôhó Krístu tahenuô, vǎbyacè ma prẹzũtẹphú prẹ tanẹ rò tǎ mẹtakhwótakè nĩ abyacè to. Mátòkhónuô, a bè meryǎ lǎklǎ có tẹ ná nuô có, mètẹhéro abyacè dó èthĩ mepẹ lũ a tẹphyétẹmẹ yětǎprẹ nuôma kayǎ dó a zũenyǎe Jesũ Krístu rò cũtahe mọ nĩdyé lũ akhu-akhyě, èthĩ tǎbẹ meryǎ lǎcó. Thĩbẹ ithyó èthĩ rò nõshyo èthĩ dó a ki bè krwǎmẹ phúnuô.

³ Kayǎ tahehe nuô a ithyóithya thú lahyǎ ù. Èthĩ atẹithyóithya yěnuô, ató kuô ná pẹ Byacè Jesũ Krístu a tẹithyóithya dó amǎacó yěnuô to. Tẹithyóithya dó a ki męcwọ pẹ kuôũ phú Cómarya thézũ nõ ohtwǎprẹ ù tahenuô èthĩ ithyó pẹ kuôũ toto. ⁴ Phúnuôro kayǎ yětahenuô, a phyédu phyéhtyalǎ talwósũlũ lahyǎ có athéplò rò a thégñě lahyǎ tǎcô~ to. Èthĩ théplòshyo talwósũlũ dó a ki krékryǎ ù ná liplò tǎplò ná tǎplò angólasǎ tahe akhu-akhyě, tẹyětahenuô, a nõohtya tẹthékhǎ lũ, tẹklyétengǎ, tẹpacyéishyě, ná tẹtanethú khyělũ tahe prẹ. ⁵ Htuôto, a nõohtya tẹkrékryǎ ù pwọ~ tǎphuô. Kayǎ dó a krékryǎ ù yětahe a tẹtanẹ nuôma a mũmyáricyǎ rò tẹmátécó opǎ có dó èthĩkũ to. Tẹcóbucóbě nuôma klyǎ dó ù ki duzáhtyathě agnẹ tǎbǎ èthĩ tanẹ lahyǎ phúnuô prẹ.

⁶ Manáro, kayǎ dó a ki cűezũe Cómarya tǎprẹprẹ kihenuô a o ná tẹthéplòmĩ. Túro tẹryǎ dǎthudǎthé tahenuô a ki męlǎmębǎ pẹ lũ tẹohtwǎprẹ tahe pǎ. ⁷ Bí pẹ hyǎ opacẹlyǎ dó hekhuyě akhěnuô, pẹ phyéhyǎnĩ tẹ tǎcôcô ẹ? Pẹ phyéhyǎnĩ tẹ tǎcôcô~ to. Pẹ ki phyékanĩ cyǎkhyě tẹdǎ hekhuyěma a o ìtẹ? Pẹ phyékanĩ nĩcyǎkhyě tẹ tǎcôcô~ to. ⁸ Manáro, pẹ léeléo ná pẹ tẹkũtẹthya tahe ki-ohó nuô, pẹ théplò mĩhó. ⁹ Manáro kayǎ dó a thézũ duzáhtyathě tahenuô, a latǎnuôhó dó tẹilo-ilyǎ akũhó, htuôto a

‡ 5:23 5:23 Thòbìthèhtyě ma athyaná htyězǎ nuôhó.

latã nuõhó dõ tètthézũthélõ dõ a kyãdê yẽnuô tahe akũ ná tètthézũthélõ dõ a meḃèsẽ kãkhyẽ nídyé khyẽ lũ yẽnuô akũ hó. A tètthézũthélõ yẽnuô a cõklõmahó lũ ná suplyẽ hó. Rò tètthézũthélõ yẽnuô a shyatãhó èthĩ dõ tẽpyètẽkyã ná tẽtãprõtãrẽ akũ yẽnuôhó. ¹⁰ Mẽtẽhèrò tètthézũthélõ rũ nuõma tẽmũmyáricyã lõ~ plĩ arwĩahtwo hó. Kayã tahehe nuô, a thẽplòshyo thẽzũ talwósũlũ rũ khukhyẽ, èthĩ cuõ taphãkyã ná tẽzũtẽnyã rò tètthẽplẽnebè écõ meḃumeḃtyã lõ èthĩ thẽplòhó.

Tẽmekyãngó Dõ Timothy Agnẽ

¹¹ Manárò nè rò nè htwõhó Cõmarya akayã hó akhu-akhyẽ, klyacuõ taphãkyã ná lõ~ tẽyẽ tahe ní~. Thyáphú nè ki o ná tẽcótẽtẽ, tẽzũe Cõmarya, tẽzũtẽnyã, tẽmõtẽklẽ, tẽkhyábètẽ, tètthédõthénga thĩ tahenuô rò yácũ krwõlũpũ tẽyẽtahe ní~. ¹² Tẽzũtẽnyã a tẽsátẽpã nuô tarú yácũ sá è dõ aryã tadũ ní~, rò pũmanĩ ryã dyé tẽhtwõprẽ tacũprẽ yẽnuô ní~. Bí nè ólya nè tẽzũtẽnyã yẽnuô dõ ù éprẽ a mètthènyẽ akhẽnuô, Cõmarya é nè dõ nè nĩbèhó thẽhtwõprẽ tacũprẽ yẽnuô hó. ¹³ Dõ Cõmarya dõ a meḃtwõprẽ tẽpwõtõcõ yètõprẽ ná Jesũ Krĩstu dõ a ólya cõcũprẽ angó dõ Khwĩ Pòntio Pilato a mètthènyẽ yètõprẽ amètthènyẽnuô, vã ki mekyã nẽngó. ¹⁴ Rò vã ki mekyã nè phũyẽ, cũe cõcótẽtẽ ngõmekyã dõ vã dyẽhtuõhó nẽnuô tahe. Nèrò nõdya tã tẽthũ ná ù tãmẽ. Tarú mẽphũnuô tuõdõ Byacè Jesũ Krĩstu hyãoluõhtya khyẽthya tôphuõ pã nuô ní~. ¹⁵ Cõmaryadu dõ kayã htuthẽhtyanĩ lũ yètõprẽ ná túprẽ è tõprẽ dõ a põ tẽ lõ~ plĩ yẽnuô, ná khwĩ tahe a Khwĩ, Byacè tahe a Byacè yètõprẽnuô, a ki nõhyã oluõhtya dũ Jesũ Krĩstu bí ashuõkhẽ tãtõtãbè hó nuô pã. ¹⁶ Cõmarya dõ a thyẽcyãto nuõma túprẽ è tõprẽ prẽ. A htwõprẽ dõ tẽlĩ, dõ ù hyãphũcyã dõ lũo tõprẽ~ to yẽnuô akũ. Ù myãhtyenó è tõprẽ~ to htuõrò ù myãhtyeyã è tõprẽ~ to. Tẽbeduzũnyã ná tẽprõtẽprya tacũprẽ talèkrẽ ki o kuõdũ ná è ní~ Amèn.

¹⁷ Mekyllã nẽngó ná kayã duzãhtyathẽ dõ hekhu yẽtahenuô, rò hé èthĩ ná phyéduphyẽhtyaluõ tã thĩnẽ tãmẽ, thèlèhtya nĩ tã thĩ tẽduzãhtyathẽ nuõtahe tãmẽ. Tẽduzãhtyathẽ yẽtahenuô, a oluõ prẽ taplõphũ pã rò a ki lamẽkyã pã hé èthĩ phũnuô ní~. Manárò èthĩ tõbè myásũhtya dõ Cõmarya a o. Thyáphú pẽ ki thẽkrũthélõ agnẽnuô, Cõmarya dyé tãpõtãpẽ pẽ cõ pẽ pwõ~ tôphuõ cõ. ¹⁸ Mekyllã nẽngó ná kayã duzã nuõtahe nuô, rò hé èthĩ ná nõduzã kuõ lahyã èthĩ dõ tẽmeryã nuô tõkyẽ ní~. Mẽe lahyã tẽryã phũnuô túma htwõmãhó kayãduzã hó. Rò nõ thẽkrũthélõ zũtã pẽkuõ ù, hé èthĩ ná nõmẽcwõmẽkõ ée pẽkuõ ná ùruô tahe ní~. ¹⁹ Ki èthĩ mẽphũnuô hèrò, a thyáhó ná èthĩ dya-oplõ nĩ hó a tẽduzãhtyathẽ dõ a byãpryẽbyányeryã hó akhãshyeyẽ shyẽ~ nopã tõtũ agnẽnuôhó. Htuõrò èthĩ ki pũma nĩdũ thẽhtwõprẽ dõ a málakõ yẽnuô pã.

²⁰ Timothy~ pũma rò takẽbĩnĩ ryã tẽ dõ Cõmarya zũenĩ nè dõ nè ki myãkhwè nĩ ryã tẽnuõtahe ní~. Cuõvõ khẽvõkyã kayã dõ a dyazũdyanyã kuõ Cõmarya to nuõtahe a tẽdõnyã ná a tẽkrẽkryã kyãdê lũ dõ kayã tahehe tanẽthũ cyã cõ ná “tètthégnẽ” nuõtahe ní~. ²¹ Kayã tahehe zũe nídyé a

tèthékhuthégně yětahe akhu-akhyě, a cuópjěkyă ná tètùtènyá málakǒ yěnuô hó. Cómarya abwíataryě okuôdû ná thǐ lǒ~ plǐ ní~.

Timothy Nyëba Tôba Second Timothy Tèhébé Ré Dõ Nyë

Li Timothy nyëbatôba yënuô, Paulu dyéthégnëplöcwó pë Timothy phú prëmëçwó lùtë dõ anacë pá tôprë ná prëmëçwó lù ahólë tôprë. A thëzù ithyóithya lù ari-akyã a khãshyékãhãryã ma tøkhyáthéplòhtũ ari-akyã yënuô hó. Paulu dyéthégnëcwó lù rò dyéhëdyére lù ná a ki hésodonyã plehyã pë lã ù ná Jesũ Krĩstu ari-akyã. Htuôto a sítôbè có ná tèmëcyëmëcũ lù ná tèmëtaxhwótakè lù yëtahe cóbèbè, a ki pũma nĩ ryã tètèkrũmila a tètithyóithya dõ atõabè yënuô ná lisãsë alyë yënuôtõba. Rò a ki më nĩdũ atëmë máhó Thará atëmë yënuô ná prë hésodonyã pë ù ná Krĩstu a tètèkrũmila ari-akyã yënuô.

Htuôro Paulu dyéròdyéryë nĩpó lù ná a ki cuõnuõ opatõkuõ tã dõ kayã sodd tètane rò krékryã nĩdyë lù nuõtahe akũ tãmë, kayã phúnuõtahe ma a mëtwhõhtya ryã ù máto, a dyéhtwõhtya shuõshuõ kayã dõ a nĩhuõ tètãhe kipyékikyã agnë prë.

Paulu dyéhëdyérenĩ Timothy ná a ki myábũ kuõdũ lù tètõhtwõprë tahe ná lù tètaze-one tahe, ná lù tètã tahe, ná lù tètèplòhtũ tahe, ná lù tèmõ tahe, ná lù tøkhyáthéplòhtũ tahe, ná a tøkhyácýëkhyácũ dũ ù mëcyëmëcũ lù yënuô tahe.

Tèhébé tõtó ná tõtó

Tèhébé ré dõ nyë 1:1-2

Tètutthëhtya ná tètýéhëdyére të 1:3-2:13

Tètýéthégnëplöcwó ná tètýéròdyéryë 2:14-4:5

Paulu ari-akyã nĩdũ tahe 4:6-18

Tèhébé dõ khyë 4:19-22

¹ Vã ma Paulu. Vã rácuõ nĩpë thĩ liyëtõba. Cómarya thëplòo vã dõ vã ki htwõhtya Jesũ Krĩstu a Prëdõnyãphũ tôprë, htuôro Cómarya ólyã htuõhó ná a ki dyë pë thëhtwõprë dõ Jesũ Krĩstu akũ pá ari-akyã yënuô vã hésó lõpéhó ù pwõ- tôprë hó.

² Vã rácuõ pë vãphúkhũ dõthudõthé Timothy dõ vã mõ nĩdyë è yëtõprë a o. Phë Cómarya ná pë Byacè Jesũ Krĩstu ki dyélyãdũ në tètëwítëaryë, tètèzòklabè, ná tètëkacúkabè ní-.

Tètëbwíhétaryë Ná Tètýéhëdyére

³ Vã hébwíhétaryë Cómarya dõ nëgnë. È ma Cómarya tôprë dõ vã më atë ná vã thëplò a tètane mwõplĩ phú vã muõphëphyëphuõ dõ- nyënu tahe mëtuhó nuõhó. Bí vã thënëhtyabè në pwõ- tõtphuõ akhënuô, vã hébwíhétaryë Cómarya rò vã kwícóbè dõ nëgnë mőkíkhí mőkèklèklè có.

⁴ Bí vã thënëhtyabè në mètèhtyëlyã akhënuô, vã thëzù myáhtye nyacó në, mëtèhëro thyáphũ vã ki thëkrũ lõlõbãbã agnënuôro, vã thëzù myáhtye në

pré. ⁵ Vă théněhtyabè nè tềzútènyạ dĩ a tặtẹ htuỏrò dĩ a má tôcô~ tuổ lữ ná Nềphyể Loi ná nệmuổ Eunice zừệ htuỏhỏ nuỏtahe. Vă zừệ sảprẻnyacẻ có ná èthỉ tềzừ yẻnuỏ a okuổdừ dĩ nệkủ prẻ. ⁶ Dĩ nệ zừẻnyạẻ tặtẹryạ akhu-akhyẻ, vắ dyẻ thénẻhtya nẻ ná nẻ ki nỏẻ plehyảlả nẻ shyẻzừ yẻnuỏ. Bí vắ behtya vắ takhu dĩ nẻlọ akhẻnuỏ, Cỏmarya dyẻhtuỏhỏ nẻ shyẻzừ hó. ⁷ Mẻtẻhẻrỏ, Thẻ Sắẻ Byacẻ dĩ Cỏmarya dyẻlyạ htuỏhỏ pẻ yẻnuỏ, a nỏhtwỏhtya pắ pẻ ná kayả dĩ a thẻisẻ tẻ tahenuỏ mắpắtohỏ. Mắtỏkhỏnuỏ Thẻ Sắẻ Byacẻ mẻbảnuổ pẻhỏ pẻ thẻplỏ ná tẻtaryẻshyosỏ ná tẻmọ ná tẻpỏlyạ cyạ nỉdyẻdừ pẻnẻ yẻnuỏhỏ.

⁸ Phứnuỏrỏ, nẻ kớẻ khyạ nẻthẻ dĩ pẻ Byacẻ agnẻnuỏ thẻtarẻ tắmẻ, dĩ Byacẻ akhu-akhyẻrỏ, ừ dĩtắ vắ dĩ htỏkủ yẻnuỏ bẻbẻ, thẻtarẻ tắmẻmẻ. Mắtỏkhỏnuỏ khyỏrỏkủ tẻsỏphỏsỏryạ ná vắ dĩ tẻthẻkrừmỉla agnẻ phứ Cỏmarya dyẻ nẻ tẻhẻtẻrẻ nuỏ. ⁹ Thyỏphứ pẻ ki htwỏhtya Cỏmarya a prẻsắẻphứ nỉdừ tahe agnẻnuỏrỏ, a mẻlwỏhtekạ hó pẻ hó, rỏ a é hó pẻ hó, dĩ pẻ mẻhtuỏhỏ tẻphyẻtẻmẻ nuỏtahe akhu-akhyẻrỏ, a é pẻ nuỏ mắto. Yẻma mắdừ a tẻtaze-one ná abwítaryẻ nỉdừ prẻ. Bí a byỏlyạ tyahỉ hekhu tonuỏ a dyẻlyạ pẻ tẻbwítẻtaryẻ yẻnuỏ dĩ Jesủ Krítu akủ yẻnuỏhỏ. ¹⁰ Manỏrỏ khỏnyạẻ pẻ Byacẻ Jesủ Krítu dĩ a mẻlwỏhtekạ pẻ yẻtỏprẻ hyảhỏ akhu-akhyẻ, a dyẻluổ pẻhỏ pẻ tẻbwítẻtaryẻ yẻnuỏhỏ. È mẻpyẻkyảhỏ tẻthyẻ a taryẻshyosỏ dĩ a pẻepẻỏ pẻ yẻtahe hó. Htuỏrỏ dĩ tẻthẻkrừmỉla akhu-akhyẻ, a dyẻluổ htuỏhỏ thẻhtwỏprẻ dĩ a thyẻ cyạto yẻnuỏhỏ. ¹¹ Cỏmarya nwỏhtyahỏ vắ phứ prẻhẻsỏdỏnyả pẻ ừ tẻ tỏprẻ nuỏhỏ, htuỏrỏ a nwỏhtyahỏ vắ phứ Prẻdỏnyảphứ tỏprẻ ná Thỏrá dĩ a ithyỏ tẻthẻkrừmỉla tỏprẻ nuỏhỏ. ¹² Mẻphứnuỏrỏ dĩ tẻyẻtahe akhu-akhyẻ vắ khyỏbẻhỏ tẻyẻ tahe hó. Manỏrỏ vắ thẻtarẻ to, mẻtẻhẻrỏ, vắ thẻgnẻhỏ prẻ dĩ vắ zừkỏnyạkạ è yẻtỏprẻ hó, htuỏrỏ vắ zừẻhỏ ná tẻ dĩ a dyẻlyạ dĩ vắ takhukủ yẻtahenuỏ, è ki opỏma nỉtuỏdyẻdừ dĩ mỏnyẻ tadừpắ nuỏtỏnyẻ pắ.

¹³ Phứ nẻ ithyỏ nỉhtuỏhỏ dĩ vắlọ tahenuỏ, pứma rỏ krwỏmyỏbủ mẻ kuổdừ nỉ~. Rỏ nẻ tỏkỏ zừẻ plehyảnỉ Krítu rỏ nẻ tỏkỏ mỏnỉkayả dĩ aruỏ tahe. Nẻ ná Jesủ Krítu htwỏhtya hó lữ tôcô~ tuổ akhu-akhyẻ nẻ mẻbẻtẻ prẻ. ¹⁴ Opỏmanỉ tẻ aryạ dĩ Cỏmarya dyẻlyạ htuỏhỏ nẻ yẻtỏcỏnuỏ nỉ~. Thẻ Sắẻ Byacẻ dĩ a ohtwỏprẻ dĩ nẻkủ nuỏtỏprẻ a taryẻshyosỏ khukhyẻrỏ pứklỏma nỉdừ tẻryạ yẻtỏcỏ nỉ~.

¹⁵ Nẻ thẻgnẻ ná lỏ~ kayả o dĩ Asia kẻkủ tahenuỏ èthỉ tarỉ cuỏkhỏkyả lỏplỉhỏ vắ khắlẻ hó rỏ dĩ èthỉ nuỏtahe aklẻnuỏma, Phukelu ná Hermogene otỏkuổdừ bí nuỏ.

¹⁶ Byacẻ Cỏmarya ki thẻzỏ nỉdừ Onesiphoro ná a hiphủphyảphứ ná kayả aruỏ dĩ a okuổ ná è lỏ~ plỉ nuỏtahe nỉ~. Mẻtẻhẻrỏ, Onesiphoro ma a mẻmọ krừlả hó vắ thẻplỏ hó, htuỏrỏ ừ dĩnủ có vắ dĩ htỏkủ tadừrỏ dĩ vắkhuvắkhyẻ rỏ a thẻtarẻ to. ¹⁷ Bí a hyỏtuổ dĩ vỉ Roma akủ akhẻnuỏ, htủ~ a myỏhtye vắ a tanẻ rỏ a cyẻprẻcyẻlỉ myỏpừ tadừ có vắ có. ¹⁸ Byacẻ hyả amỏnyẻ tỏnyẻ pảnuỏ Byacẻ ki dyẻ myỏhtye dừ lữ ná a tẻthẻzỏ pảnỉ~. A mẻcwỏ vắ dĩ vỉ Epheso akủ bá~ tẻ nuỏ, nẻ thẻgnẻ tặtẹ dừhỏ.

2

Jesũ Krĩstu Aklyëphũ Dõ A Thëplòcõ Tôprë

¹ Phũnuô akhu-akhyë vãphũkhũ~ beshyobesõ në thëplò ná tètewítetaryë dõ a o dõ Jesũ Krĩstu akũyë nuô ní~. ² Phýení tètithyó dõ në nĩhuõ htuõhó dõ vã hësopë htuõhó në dõ prëkhyáthé éprë a mèt'hènyë nuõtahe ní~, rò dyétã dítú tèt yëtahenúô ná kayã dõ atãatë lëthëlëní è rò a ithyócyã dítú pë ù nuõtahe a takhukũ ní~. ³ Khyárókuõ tètýátèsë ná Krĩstuphũ dõ aruõ tahe phũ Jesũ Krĩstu aklyëphũ dõ aryã tôprënuô ní~. ⁴ Klyëphũ dõ a o dõ tètphyétëmë akũ tôprënuô, a yõ thézũ mëtõmëmõ a klyëkhukló athëplò akhu-akhyë, a tõ më sívyádídýã ní anë ná tètphyétëmë dõ aruõ tahe to. ⁵ Kayã dõ a dícë tèt tôprënuô, ki a nídã mëkrwõkuõ tètídícë a tètthyótëtthya to hénuõma a nĩbëcyã kuõ tètídícë akhwóakè to. ⁶ Kayã hyäelyã dõ akrũ tôprënuô, a tõ nĩbè rëlõ thòthèvèphõ tahe prë. ⁷ Tanë tãtë lahyã tèt dõ vã héyënuô, mët'hérò Byacè ki dyéthëgnëplõ nĩlõdũ në tètewõ~ tãcõ pã.

⁸ Thënëhtya lahyã Jesũ Krĩstu dõ Cómarya mët'wõprë kãkhyë è dõ tètthyë yënuô tôprë. È ma a máhó Davi aklwĩalyã hó. Tèt'hëkrũmila dõ vã hësodõnyã pë thĩ yënuõma Jesũ yë ari-akýã hó. ⁹ Vã yõ hësodõnyã pë ù tèt'hëkrũmila akhu-akhyërò, vã khyábèhó tètýëtëcũ rò ù cõklõma cõ vã ná suplyëtõthtë thyánã kayã mët'hũ tètthyótëtthya tôprë cõ. Manárò Cómarya alãangó nuô ù cõklõmacyã ná è to. ¹⁰ Phũnuõrò thyáphũ kayã dõ Cómarya nwóhtya lũ tahe ki nĩbëkuõ tèt'mëlwóhtekã ná tèt'lítëtakhë tacúprë dõ Jesũ Krĩstu akũ yënuô rò, vã khyáthëplòhtũ pë èthĩ prë.

¹¹ Tèt'hébè o,

“Pë ki thyëtõkuõ hó ná Krĩstu rò pë ki htwõprë tõtõkuõ ná è pã.

¹² Pë ki khyáthëplòhtũ tèt hérò pë ki põ tõtõkuõ tèt ná è pã,

Pë ki htékyã è rò è ki htékyãkuõ pë pã.

¹³ Pë ki cõ ná è to manárò acõ~ tadũdũ pã ná pë pã, mët'hérò a htébí lyanĩ cyãdyëkuõ anëto.”

Tèt'hébè yëtahe ma acõatë prë.

Prëmëtëphũ Dõ Atõ Cómarya Athëplò Tôprë

¹⁴ Dyë thënëhtya khyëthýã lõ~ prëzũtëtëphũ nuõtahe ná tèt'yëtahe ní~, rò thyáphũ èthĩ kíkrekikryã nídyë khyëlũ ná ngóhébè yëtahe tãmënuõ nõrõnõryë sãprë èthĩ dõ Byacè a mèt'hènyë nuô ní~. Tënuõtahe ma a meryã tèt mato. Mátõkhónuô a meryëmëkyã prë kayã dõ a hyã nĩhuõ èthĩ krékryã nídyë khyëlũ ná ngó nuõtahe prë. ¹⁵ Thyáphũ në ki mëtõmëbè phũ Cómarya a tèt'hézũ nuô, htuõto thyáphũ në ki thyánã prëmëtëphũ tôprë dõ a thëtarë nídyë a tètphyétëmë to, htuõto thyáphũ në ki htwõdũ kayã dõ a ithyótõ ithyóbè pë ù ná Cómarya alãangó a tèt'mátëcõ tôprë agnënuô, yácũ meryáryã cõ ní~. ¹⁶ Cuõvõ khëvõkyã tèt'hébè dõ a bezũbenyã Cómarya to nuõtahe ní~, mët'hérò tèt'hébè phũnuô tahe ma taklya ná a thũ taphã yëcuõ yëcuõkyã ù ná tèt'yazũdyanyã Cómarya nuõprë. ¹⁷ Tèt dõ kayã yëtahe dõnyã nuõma, athýánã tètcutëtthýã dõ a e tãprõkyã pházýe nuõtahe prë. Kayã o thëgnë dõ a mëtë phúyë nuõma máhó Hymenaeo ná Philetõ. ¹⁸ Èthĩ cuõ taphãkyã

tëmátècò aklyá rò èthĩ hé lahyă, tèt̃hyë ihtò htwöprè kăkhyë nuôma a htwöhtya htuôhó a hé lahyă phúnuô akhu-akhyë, a mepýékyă lô kayă tahe a tèt̃út̃enyă. ¹⁹ Manárò ù mę kazuöcyă ná Cómarya a tĕkhăshyë klòma yënuô to. Dó tĕkhăshyë yë alonuô ù rão, “Byacè thĕgnĕ nídyédû akayă”[✧] rò “Kayă pwö- tôprè dó a hé ná vă ma Byacè akayă tahenuôma, a tóbè tarí cuókhókyă ané ná tĕthú yënuô.”

²⁰ Dó kayă duzá hitômĕ akũnuô dĭpòdĭdò o amyëmyë acôcô có. Tahehe nuô ù mę è ná rŭhtĕ, tahehe nuô ù mę è ná thò, tahehenuô ù mę è ná he. Tahehe rò ù nõë è bí ù lodu khódû è ashuókhĕ, tahehe nuô, ù dya ná lĕnõë è mòhémòlĭ agnĕ pré. ²¹ Kayă tôprĕprĕ ki mę mwöplĭ htyakhyë ané ná tĕ dó a ví lŭ nuôtahe hénuô, a htwöhtya dĭpòdĭdò tôcô dó ù nõë è bí ù lodu khódû è akhĕnuô hó. A besăĕ ané akhu-akhyĕrò, a htwöbwĭhtwötaryë dó a Byacè agnĕ. Htuôrò a o taritaryă ané ná a kĭrĕ meryă tĕ lõ- plĭ agnĕ hó. ²² Cuó taphăkyă ná phúthĕ a tĕthézút̃hĕlò ryáto nuôtahe ní-, rò lŭ lahyă tĕcótĕtĕ, tèt̃út̃enyă, tĕmọ ná tĕkacúkabĕ, rò otòkuó ná kayă dó a éhtöhtya Byacè ná athéplò dó a mwöplĭthĭplo nuôtahe ní-. ²³ Cuó taphăkyă ná tĕkrékryă kyădĕ dó angólasá oto nuôtahe ní-. Nĕ thĕgnĕ ná tĕ yĕtahenuô dókhyë tadû pãma a dyéo htwöhtya tĕklyétĕngă khyĕlŭ pré. ²⁴ Byacè alulé tôprĕ hénuôma a tó bĕklyébĕngă ní ù to, mătôkhónuô, a tó hébĕ thĕdöthĕngă dó ù lõplĭ akhu, htuôrò a tóbĕ mă Thará dó aryă rò khyáthĕdö tĕ tôprĕ. ²⁵ Bí a ithyó ryă kăkhyë kayă dó a htésû è tahe akhĕnuô, a tó hébĕ thĕdöthĕngă ù. Taryă- ma, Cómarya ki dyení pé èthĩ ashuóakhĕ ryă dó a ki ză nídyékhyë ané pã rò a ki thĕgnĕ htyakhyë tĕmátècò pã. ²⁶ Rò èthĩ ki thĕgnĕhtya níkyĕ ané pã rò a ki mĕlwóhtĕkă nídyé ané ná khínĕricyă khukló adápă yĕ akŭ pã. Mamĕtĕhĕrò khínĕricyă khukló pŭní hó èthĩ rò a nõmĕ hó èthĩ phú ató lŭthéplò nuô hó.

3

Tĕmŭmyáricyă Shyé- Mõnyĕ Dókhyĕ Tadûpă Tahe

¹ Manárò shyé- mõnyĕ dókhyĕ tadûpă tahenuô thĩ tóbĕ thĕgnĕ ná tĕshuótĕkhĕ apyăasĕ ki ohtya pã. ² Bínuô akhĕpãnuô, kayă tahehe nuô, a ki mọlyă nídyédû ané, a ki mọní rŭ, a phyédu ané, a ki dyahtyalò athéplò pã. Èthĩ ma kayă dó a pacyéishyĕ tĕ, cŭlăphyénĭ muõngóphĕngó to, thĕgnĕ ũbwĭütaryĕ to, thĕgnĕ tĕsăĕ to. ³ Èthĩ ma kayă dó a mọní kuó to, a plwökyă kuó tĕthú to, hépyĕ ũmwĭla, pöcyă níryádyĕ anĕto, kayăhăkayăkăkĕ, èthĩ ma kayă dó a thĕhte tĕryă tahe pã. ⁴ Èthĩ ki mă kayă dó a isĕe ũmwĭ, a isĕe ũné rò mĕbõmĕbye ané, cyĕ htyamóhtyapho ané, thĕzŭ mĕmọ tapa shuõphă có ané yënuô aduklòlò cóná tĕmõní Cómarya pã. ⁵ Èthĩ cyĕ krwõmĕkuóbye pré pé tĕcóbucóbĕ alĕklò lĕkhya pã. Manárò èthĩ ki htésúkyă tĕcóbucóbĕ a taryĕshyosò dó a málakò yĕnuôtahe pã. Cuó taphăkyă ná kayă phúnuôtahe alĕní-.

⁶ Èthĩ tahehenuô, a cuó nuókhanuókho dó ù hidókókŭ rò èthĩ põtari pŭmanĭ prĕmò dó a cŭezũnyĕ nuôtahe. Prĕmò yĕtahe nuôma prĕmò dó

✧ 2:19 2:19 Li Lĕmĭklĕ 16:5

a o ná a tètùtèora a tètítèzá rò a krwökuõ tètèzùthélò amyëmyë acôcô akhyë nuôtahe prë. ⁷ Prëmò nuôtahe ma a ithyó tamõtãmõ kuõ htuõhó tètadúró a thégñé béhtya pè kuõ Cómarya a tèmátècò tôphuõ~ to nuôtahe hó. ⁸ A mẹ thyáphú Janne ná Jambres mẹ takhwótakèsú Mosè nuô hó. ✧ Kayã nuôtahema a htésú tèmátècò. Èthi ma kayã dó a tanë mũmyáricyá tètè tahe, rò a tètùtènyá pyékyá dũgnë nuôtahe prë. ⁹ Manárò èthi tèmë yënuô nyëttyato pãma a lamékyá prë. Û pwõ~ tôprë ki myáhtye ná èthi thèplò nuôma a bõbye prë. Tèphúyë tahe nuôma a htwõhtya htuõhó dó Janne ná Jambres ahtũkhë nuõhó.

Tèthyóithya Timothy Dókhyló

¹⁰ Manárò nèke rò, nè krwökuõhó vã tètthyóithya akhyë, ná vã tètòhtwõprë aklyáaklò nuôtahe, ná vã tètòhtwõprë a tètaze-one nuôtahe hó. Nè myáhtyehó vã tètùtènyá, vã tètèkhyáthédõ, vã tèmõ, vã tètèkhyáthèplòhtũ tahehó, ¹¹ htuõrò vã khyábèno ù męcýmęcý vã yënuô, ná vã sítòbè ná tètèpyátèsë yëtahe dó vj Antioko, vj Iconio ná vj Lystra akũ nuôma, a męcryá ané ná vã phútènuô nè thégñé htuõdũhó. Vã khyábè ù męcýmęcý vã tadúró lõ~ tètè yëtahe nuôma, Byacè mëlwóhtekã pè lõplĩ vã prë. ¹² Kayã pwõ~ tôprë dó a thézù ohtwõprë tò phú Cómarya athèplò a tètèzù dó Jesũ Krĩstu akũ tahenuô, ù ki męcýmęcý málakõ có èthi pã. ¹³ Kayã mũmyáricyá ná kayã lahõlahya ù tahenuô, nyëshyoshyo acyëhyã shyoshyo pã. Rò a ki ilolahó ùruô tahe pã, rò ù ki ilolahó lahyã kuõkedũ èthi pã. ¹⁴ Manárò nèyë, tarú cuõplehyã lã pò dó tèmátècò dó nè ithyó htuõhó, rò nè zùenyãe klõma htuõhó nuôtahe ní~, mètèhèrò nè thégñèdũhó ná Thará dó a ithyó nè tahe nuôma Thará dó atòabè tahe akhu-akhyë, tarú cuõplehyã lã phúnuô ní~. ¹⁵ Dó nè pacëkhë nuô, ù ithyó htuõhó nè ná lisäsë yënuô hó. Thyáphú nè ki zùe Byacè Jesũ Krĩstu rò nè ki nĩbè Cómarya a tèmëlwóhtekã nè agnènuô, lisäsëyë dyèhtuõhó nè tètíphé hó. ¹⁶ Lisäsë lõ~ plĩ nuôma Cómarya a Thé Säsë dyé pè, rò a o ná abwíataryë dó a ithyó tèmátècò tahe, a ithyóithya ryákakhyë tètèzùethú tahe, a meryá tóbè kakhýë khyëthyá tèmë dó athú tahe, ná tètthyó dó a thũ kayã dó tètòhtwõprë acóatë tahe agnë hó, ¹⁷ mètèhèrò thyáphú Cómarya akayã ki lõhtyabãhtya rò ki o taritaryã ané ná a ki mètè aryá pwõ~ tôcô agnènuòrò, a ithyó pè ù hó.

4

Hésodõnyã Pè Û Tètèkrũmila

¹ Shyé~ Jesũ Krĩstu hyãpõhó phú khwí tôprë akhèpãnuô, a ki hyã cirya kayã htwõprë tahe ná kayãthyë tahe nyëcõlõ pã. Phúnuòrò dó Cómarya ná Jesũ Krĩstu a mètènyë nuô vã thézù héklòmakyã vãngó ná nè phúyë, ² hésodõnyã lahyã tètèkrũmila ní~. Shuõkhë ryá bèbè, shuõkhë ryáto bèbè, tarú dõnyã plehyã tadũ lãpò tètèkrũmila yënuô ní~, htuõrò thèprwõnĩ èthi ní~, ithyóithya ryákakhyë èthi ní~, rò dyéhèdyere èthi, ithyóithya èthi ná tètèkhyáthédõ nuô ní~. ³ Tèshuõtèkhë dó kayã nĩdãpã tètthyóithya amãacó

yëtonuô a ki hyätuô pã. Rò èthi thèplò tapúkazò lahyã dö a ki beplò oróhtyaé nídü athará tahe dö a hésodônyã pé èthi phú èthi thèplò tapúkazò thézú níđãnuô tahe pã. ⁴ Èthi ki tarí cuókhókyã ané ná tènídã tèmátècò pã, rò èthi ki thézú níđã lahyã pré kayã dö ù dyámodyání pé èthi ná tèdyá kanĩkano nuôtahe pã. ⁵ Manárò nè kuókerò, pótariní nènè dö tẹpwõ- tôcô akũnuô ní-, khyáthèplòhtũ tẹcyètẹcũ rò mępré prèdônyã tètèkrũmila a tẹphyètẹmẹ rò mëlõbã lõlõ- tẹphyètẹmẹ dö Cómarya nõmẹ nè yënuô pré ní-.

⁶ Mętèhèrò, shuókhě tuóhó dö vã ki htecuókyã ná hekhuyě hó. Tẹshuótkhě hyätuóhó dö vã ki dyakyã vã tẹotwõprè yěhó. ⁷ Tẹsá dö aryálõ nuô vã sãhtuóhó. Tẹklyá dícě nuô vã klyá htuóhó. Vã pũma ní ryá hó vã tẹzú tuóđó atadũhó. ⁸ Khõnyárò Cómarya bedwó péhó vã tẹcótẹtẹ a khuklwóhtě dö a máhó tẹmęnĩkwókè yětõmě nuóhó. Htuóhò shyé- mõnyě tadũ pãnuô, pręciryacótẹ a Byacè yětõprè ki dyélya vã pã tadúró yënuõma vãgně túdü máto. Lò- kayã dö a opomyásũkuõ Byacè ki hyã oluóhtya khyě pã nuôtahe agněma a otõkuõ pãpã.

Paulu Nõhyã Timothy Dõ A O

⁹ Yácú cyépryě hyálé pryãpryã dö vã o ní-. ¹⁰ Mętèhèrò, Dema mõi tẹ pwo- tôcô dö hekhuyě akhu-akhyě, a cuó taphãkyã hó ná vã hó, rò a cuóhó dö vj Thessalonía hó. Crescen rò a cuóhó dö Galasia kẹ rò Tito rò a cuóke dö Dalmatia kẹ hó. ¹¹ Kayã okyãkuõ ná vã ma túpré Luka tõtprèpré. Cuó éhyã níkuõ Marko ní-. Mętèhèrò a tẹmęcwó vã tahenuô, a htwõbwíhtwõtaryě nyacó dö vã tẹphyètẹmẹ agně cõ. ¹² Vã nõhyãlya hó Tykico dö vj Epheso akũ hó. ¹³ Shyé- nè hyã pã rò phyéhyãní pé vã caklõdu nuô ní-. Vã be-okyã è bí vj Troa dö Carpo a o nuô. Phyéhyã níkuõ litalũ nuôtahe. A lodulõ ma liphá nuôtahe hó.

¹⁴ Prèđã talĩ Alexandro nuôtõprè ma, a mę mũmyáricyã nyacó vã cõ. Lò- a męhtuóhó vã tahenuô Byacè ki cirya kuóke dù lõ phũnuô pã. ¹⁵ Oròoryě nídyé kuõ nènè ná ènuô ní-, mętèhèrò a thèhtethěhã mętãtũ sõnyacó pé tètèkrũmila cõ.

¹⁶ Bí vã hébè takẹ bínídyé vãné ná ù cirya vã arélõ tõphuó akhènuô, ù okuõ dö vã khãshyé tõtprè- to. ù klyá taphãkyã lõplĩ vãlẹ. Kõ- Cómarya, dya tã tẹthú dö èthi alo tõtprè- tãmé ní-. ¹⁷ Manárò thyáphú Judaphú máto tahe ki níhuónó kuõ tètèkrũmila agněnuôhò, Byacè okuõ ná vã rò a dyé vã tẹhètẹrè rò vã hésoluô lõbã pẹhtuóhó èthi hó. Phũnuôhò vã siplé htekyãhó yënuõma a thyácóná vã siplé htekyã dö phuókhĩ kyãkũ cõ. ¹⁸ Byacè ki męsiplé vã ná tẹmũmyáricyã lõplĩ yětahe pã, htuóto a ki phyéka vã pã rò a ki takótakẹ nídyé vã dö mókhu a htyélékékũ pã. Tẹlítetakhě ki lyabè dù Byacè yě tacũprè talèkré ní-. Amèn.

Tèhémohéryá Dõkhyělõ

¹⁹ Vã thũhyã pé vã tẹhémohéryá yětahe dö Priscilla, Aquila ná Onesiphoro a hiphúphyãphú tahe a o. ²⁰ Erasto rò a okyã bí vj Corinthia akũnuô. Htuóhò rò Trophimo rò a omõ-orĩ ryátáto akhu-akhyě, vã bekyã lõ dö vj Mileto akũnuô.

²¹ Bí- kẹ́rọ̀khẹ́ hyǎtuǎ tyahító yěnuô, yácú hyǎlé pryǎ dó vǎ o ní-, Eubulo, Pudens, Lino ná Claudia thǎhyǎ kuǎ a tẹ́hémọ́héryá tahe. Htuôró puǎvyǎ Krístuphú dó aruô tahe thǎhyǎ nǐkuǎ a tẹ́hémọ́héryá tahe phúnuônuô.

²² Byacè ki okuǎdú ná nẹ ní-. Tẹ́bwítẹ́taryě ki okuǎdú ná thǐ lǎ- plǐ ní-.

Tito Titus Tèhébè Rẹ Dõ Nyě

Tito ma Judaphú mato tōprè. È htwòka kuõ Krístuphú rò a męrókuõ tẹ ná Paulu. Rò a htwòhtya kayá tōprè dõ a męcwọ Paulu a tẹphyètẹmẹ tōprè. Li Tito yětòba ma Paulu rǎcuõ pẹ prẹmęcwọ lǔ Tito dõ anacẹ pǎ tōprè dõ a cuõ dya-okyǎ lǔ dõ Crete klú rò a nõmyákhwè pótariní lǔ ná prẹzùetẹplómụ a tẹphyètẹmẹ bínuô tōprè a o. Li yětòba ma a rǎluõ ari-akyǎ a khǎshyékǎhǎrya thuómǎ.

Aréłó tòmǎ ma a dyéthénęhtya khyěthyá Tito ná kayá dõ a htwò prẹzùetẹplómụ khuklòdu tahe ma a tǔbè ohtwòprè lahyǎ phútě, htuòrò nyẹmǎtòmǎ ke rò a dyé thęgnępló cwọ lǔ ná a tǔbè ithyóithyaní kayá aplòamụ khólú dõ prẹzùetẹplómụkù nuòtahe phútě, htuòto a tǔbè ithyóithyaní prẹkhù muõprẹ, prẹmò muõprẹ tahe (Ithyó htuõ prẹmò muõprẹ tahe rò ithyóno prẹmò nacẹ tahe), ná prẹkhù nacẹ tahe, ná cù tahe phútěnuô ari-akyǎ. Dõ khyěló tòmǎ rò Paulu dyéthęgnęcwọ pẹ Tito ná Krístuphú a tẹohtwòprè dyathudyathé tahe ari-akyǎ. A thézù hékhóló madúhó Krístuphú tahe ki o lǔ ná tẹpẹtèdwò, tẹmoní lǔ, bè thęhtethéǎ nıdyé lǔ to, klyéngǎ lǔ to, lụpruólụpryǎ lǔ to yěnuô hó.

Tèhébè tótó ná tótó

Tèhébè rẹ dõ nyě 1:1-4

Prẹhtwò prẹzùetẹplómụ khuklòkhuklyǎ tahe 1:5-16

Kayá tòmụ ná tòmụ a tẹphyètẹmẹ khólú dõ prẹzùetẹplómụ akù 2:1-15

Tẹtahtwótashya krwò ù ná tẹdyéròdyéryě 3:1-11

Tèhébè dõ khyě 3:12-15

¹ Vǎ ma Paulu, vǎ rǎcuõ pẹ nẹ li yětòba. Vǎ ma Cómarya a prẹmẹtẹphú ná Jesù Krístu a Prẹdònyǎphú tōprè. Cómarya nwóhtya vǎ rò a nõcuõ męcwóhó vǎ ná kayá dõ a nwóhtyahó lǔ nuòtahe a tẹzùtẹnyǎ ná a tẹmǎtẹcó a tẹthékthęgně tahe hó. Tẹmǎtẹcó yěnuòma mǎhó a męcwóhó èthí dõ a ki ohtwòprè tǔ ná Cómarya athẹplò yěnuòtahe hó. ² Tẹmǎtẹcó yěnuô a dyé èthí tẹmyásù dõ èthí ki nıbè thęhtwòprè tacúprè talèkré agnẹ hó. Bí hekhu ohtwòhtya tyahító akhěnuô, Cómarya dõ a lahónó takhyá~ to yětòprẹnuô, a ólyǎ one htuòhó ná a ki dyé pẹ tẹhtwòprè yěnuô hó. ³ Cómarya dõ a męlwóhteka pẹ yětòprè dyéthęgně pẹ pẹ tẹritẹkyǎ yěnuòma, a tǔshuótǔkhě rò a zùení vǎ rò a nõtǎ vǎ dõ vǎ ki dyéthęgně pẹ thǎ ná tẹritẹkyǎ yěnuô hó.

⁴ Tito~, vǎ rǎcuõ li yětòba dõ nẹ. Nẹ tẹzùtẹnyǎ yǔ thyácóná pẹ tǔcò~ tuõ akhu-akhyě, nẹnuô a thyácóná vǎphú tatò ná vǎnẹ có.

Phě Cómarya ná prẹmęlwóhteka pẹ Jesù Krístu yě ki dyédù nẹ tẹbwítẹtaryě ná tẹkacúkabẹ ní~.

Tito Tẹmẹ Bí Crete Klú

⁵ Vã dyakyã hó nê bí Crete klú yënuôma thyáphú nê ki cuõ tari mețômëbè htuõplúkyã lõ tề dố a lomepã dố vjyë pwõtôvĩ akũ nuôtahe prè. Rò nê ki dyahtya prèzùetèplòmũ muõprũmuõprè tahe phú vã zũklyázũklõ htuõhó nê nuô ní. ⁶ Prèzùetèplòmũ khuklòkhuklyã tahe nuôma èthĩ bè mấđũ kayã dố ù lédya tềthú dố èthĩ alonuô a tồbè onĩ to. Amè bè oprè tôprè- tuõ, aphú tahe nuôma a bè mấ kayã dố a zũkanyákạtề rò èthĩ mwĩla bè luõnĩ ná kayã mũmyáricyã to, tomaná a bè khãlèđuõ nĩ to, htuõrò a bè mấ kayã dố a nĩđã ngótahe. ⁷ Mețehérò, prèzùetèplòmũ khuklòkhuklyã tôprènuô, tềmề lyabè è dố a tồbè mề Cómarya a tềphyètềmề akhu-akhyë, ù lédya è tềthú ma a tồbè onĩ to, khuklòpryë ná thèplò duhtyapryã tahenuô a tồbè onĩ to, bè emũõpryã nĩ to, bèmũbèpònĩ ùruô to, bè pũenĩ rũ dố ùkhu to. ⁸ Mấtòkhónuô, a tồbè mấ kayã dố a èmõsũ sĩprésĩmyã, a tồbè mấ kayã dố a mọ tề dố aryã, a tồbè khòbécýã ané, a tồbè o ná tềcótềtề ná tềsãsè ná tềrò bénĩ ané, ⁹ thyáphú a ki dyéhèdyérebé ù ná tềithyóithya dố atố tahe, htuõto thyáphú a ki ithyóithya kakhýësũcyã khyë kayã dố a hé takhwótakèsũ tềritềkyã yètahe agnènuô, a tồbè zũe pũklõma nĩ ryã tềritềkyã dố ù zũenĩ è rò phú ù ithyó htuõhó lũ nuôtahe.

¹⁰ Mețehérò kayã dố a hé takhwótakèsũ tề tahenuô a o ényacó. Èthĩ nuôtahema, a hébè tề dố angólasá oto tahe, rò a hébè lahõlahya lõ ù. Kayã phúnuô tahema, étaki, pề myáhtyecyã èthĩ bitế hérò, èthĩ nuôtahema, a hébè sỏkadố lahyã ná thyáphú ù ki nĩbè tềlwóhtekạ agnènuô, ù bè dútálp há, a hé lahyã phúnuô tahe aklế nuôhó. ¹¹ Tồbè nõothuôkyã èthĩ tềhébè nuôtahe, mețehérò tềithyóithya dố a tồkò ithyó to tahenuô èthĩ cuõithyó ù akhu-akhyë, èthĩ cuõ mềsúsá sĩvyáđĩdyã lõ ù hiphúphyãphú pwõ- tôprè a tềzùtềnyã. Èthĩ thềzũ nĩbè lahyã rũ rò a léithyó ù prè. ¹² Èthĩ Creta klúphú prèprồ nĩđũ aklế tôprènuô a hé, “Creta klúphú tahema kayãlahõ pwõ- tồphuó, èthĩ ma athyáná tềmìtềmyã dố a hãricyã tahe htuõrò èthĩ ma kayã taklềlềbyáphú dố a etalwó òtalyề tahe.” ¹³ A hé tề yètahe nuôma a tồprè akhu-akhyë, thyáphú èthĩ ki ocóotề dố tềzùtềnyã akũnuô thềprwõsỏ èthĩ ní. ¹⁴ Htuõrò thyáphú èthĩ ki vĩkyã Judaphú atềdyã kanĩkano dố- nyènu nuôtahe, htuõrò thyáphú èthĩ ki vĩkyã tềmekyãngó dố kayã htèsũkyã tềmấtềcỏ nuôtahe hékyãngó nuôtahe agnènuô, thềprwõsỏ èthĩ nuô. ¹⁵ Kayã tôprèprè dố a mwõplĩ hó dố Cómarya a mềthènyë nuô, tềlõ- plĩ mwõplĩ lõ hó dố ègnế hó. Manárò kayã dố a mwõplĩ kuõũ to rò a zũenyãe kuõũ to nuôtahenuô, dố ègnènuô a mwõplĩ tồcô- to. Èthĩ tềthú tahenuô a mề taprómũmyã lõ nĩkhyèđũ èthĩ atềtane ná athèplò dố a thềgnế nĩđũ tềryã ná tềmũmyã yènuôhó. ¹⁶ Èthĩ hé ná a thềgnế Cómarya tadừò tềmề dố èthĩ mề tahenuô a oluõhtya ná èthĩ thềgnế Cómarya taki- to. Èthĩ nuôtahema lềthềzỏthềryã, htuõrò kayã dố a nĩđã kuõũ ngó to tahe, èthĩ kírề mềtề aryã tồcôcônuô a mềbề kuõũ to.

2

Bèphyébềmề Nỉlồ Muõprề Ná Pacế Tahe Agnế

¹ Manárò Tito, nè rò ithyótoithyóbè pè ù ná tètithyóithya dõ acóate nuôtahe ní~. ² Thyáphú muõprè prèkhũ tahe ki cyè thãrysãprè kuõ lahyã ané, thyáphú ù ki dyaduzũnyã kuõ èthĩ, rò thyáphú èthĩ ki khõpèdyé lahyã athéplò nuôro, ithyóithya lahyã èthĩ ní~. Èthĩ tõbè o ná a tètũtènyã dõ ashyoasõ, èthĩ tõbè lõbã ná tèmõnũ, èthĩ tõbè khyácýkhyácũ khyáthéplòhtũbé lahyã.

³ Phúnuôhó, thyáphú prèmò muõprè tahe ki dyathudyathé kuõ a tètõhtwõprè dõ a tõkò ohtwõprè rò dyasãse kuõ lahyã athé dõ Cómarya a o agnènuôro, ithyóithya lahyã èthĩ ní~. Htuõro èthĩ tõbè dyání ùzõ to, a tõbè htwõnĩ htyèsíprè acũ to. Ù tõbè mètèryã phútèphútè nuô, èthĩ tõbè ithyó ù. ⁴ Èthĩ ki mephúnuô túma prèmò muõprè yètahenuô, a ithyócyã pèkuõ prèmò nacé tahe ná èthĩ tõbè mõ nĩdyé lahyã avè ná aphúalyè tahe phútè prè. ⁵ Thyáphú ù ki pacyèishyé tã Cómarya alãangõ tãmènuô, prèmò muõprè yètahenuô, a bè ithyópè prèmò nacé tahe. Rò a bè ithyó èthĩ ná èthĩ bè htwõ prèmò tahe dõ a khõpè nĩdyé athéplò, èthĩ théplò bè mwõplĩthĩplo, èthĩ bè htwõ mẽ dõ a myákhwè nĩ ryã ahi-aphyã, èthĩ bè mètè dõ aryã, rò a bè cùe avè ngõ.

⁶ Phúnuôhó, dyéhèdyére pèkuõ prèkhũ nacé tahenuô ná a ki khõbè nĩcyã dyèkuõ lahyã athéplò. ⁷ Nè kuõkerò, nè mètè ìtètè~ bèbè, thyáphú prèkhũ nacé tahe ki myábũkuõ nènuô rò, mè prè tètèryã nuôtahe ní~. Bí nè ithyóithya ù akhènuô, dyacócũ nè théplò htuõro cyè sãprèsãmyã nènè ní~. ⁸ Bí nè ithyóithya ù akhènuô, thyáphú ù ki pũ dyacyã pã tã nè tètũ tãmènuô, hébècócõ~ nèngõ ní~. Nè ki mephúnuô hérò èthĩ léhé mũmyáricyã pèripèkyã a o pã to akhu-akhyè, èthĩ ki thètarèkyã prè.

⁹ Kayã dõ a htwõ prèmètèphú tahenuô a mè ìtètè~ bèbè, a tõbè dyépõ ané ná abyacè rò èthĩ bè mètõ abyacè tahe athéplò. Èthĩ bè klyèsũ htèsũnĩ abyacè to, ¹⁰ èthĩ tõbè ehuòehínĩ abyacè atè to, mätòkhõnuô, thyáphú abyacè ki zũe tãtè nĩcyã èthĩ agnènuô, èthĩ tõbè ohtwõprè luõryã pè abyacè. Ki mephúnuô hérò ù ki htuthénĩ lõ Cómarya dõ a mëlwohtekã pè yètõprè a tètithyóithya yè dõ tètewõ~ tõcõ akũ pã.

¹¹ Mètèhèro thyáphú Cómarya ki mëlwohtekã prèlukayã lõ~ plĩ agnènuô, a dyèluõhó abwíataryè hó. ¹² Cómarya abwíataryèyè, a ithyó pè ná pè ki vĩkyã klyã dõ a mũmyã tahe ná hekhu a tètèzũthèlõ tahe. Khõnyãro Cómarya abwíataryè ithyó pè ná pè tõbè khõ tõbè khyábè nĩcyãdyé pè théplò rò pè tõbè ohtwõprè cócõtètè, htuõto pè tõbè ohtwõprè phú atõ Cómarya athéplò nuô. ¹³ Bí pè opõmyásũ hó tètõri amõnyè mädũhõ shyé~ pè Phè Cómarya du ná prèmëlwohtekã pè Jesũ Krĩstu a lítakhè ki hyã oluõhtya hó pã akhènuô, pè bè ohtwõprè phú a hé pè yènuô tahe. ¹⁴ Thyáphú a ki mëlwohtekã pè dõ tèmũmyáricyã lõ~ plĩ tahe akũ, htuõto thyáphú a ki mè mwõplĩthĩplo kã pè rò pè ki htwõhtya akayã htuõto pè ki théplòshyo mètè dõ aryã tahe agnènuô, a khyáthyè pè hó athé dõ pègnè hó.

¹⁵ Ithyóithya pèkuõ lahyã èthĩ yènuôtahe. Dyéhèdyére pè èthĩnuô. Théprwõ lahyã èthĩ rò nõe lõ nè taryèshyosõ nuô ní~. Nõtanepatĩ tã ù ná nènè tãmé ní~.

3

Mẹ Tẹ Dố Aryá

¹ Thyáphú prèzùetèphú tahe ki nǒpǒ nídyé kuǒ lahyá ané ná khwícóphya tahe rò a ki cǔe kuǒ lahyá èthĩ angó, htuǒto thyáphú èthĩ ki o taritaryá lahyá ané dǒ a ki mètèryá pwǒ- tôcô agnènuô, dyé thénèhtya khyèthya èthĩ ní-. ² Dyé thénèhtya pókhyèthya èthĩ ná nǒpacyèishyé tă ù tôprè- támé ní-. Nǒrònĩ lahyá èthĩ ná tẹklyélǔngǎlǔ nuôtahe ní-. Htuǒrò nǒo lahyá èthĩ ná thèplò thédǒthénga, rò nǒdyéluǒ pè ù ná èthĩ atẹkhyáthédǒ a tẹshyalya athèplò mǎlakǒ nuôtahe ná ùpwǒ- tôprè ní-.

³ Mètèhèrò dǒ nuôkhě pè tahe ma kayǎbǒbye kayǎ cǔe kuǒ ngó to tahe. Pè ma kayǎ dǒ a krwǒthúkuǒ kayǎ lahǒ tahe akhyě. Pè htwǒ htuǒhó kayǎ dǒ a thézùthélǒ mèmǒ nídyé nẹ tahe acú hó. Pè ohtwǒprè mǎlǒkyá shuǒkhě ná pè mẹ tẹmǔmyáricyá ná tẹthékháthéhte ù tahe hò. Htuǒto ù thèhte pè rò pè thèhtesú ù. ⁴ Manárò bí Cómarya dǒ a mǎlwóhtekǎ pè yètǒprè a tẹthézò ná atèmǒ pè oluǒhtya hó akhènuô, a mǎlwóhtekǎ hó pè. ⁵ Tẹdǒ a mǎlwóhtekǎ pè yènuôma mǎdǒ pè nẹbyacè nídú mẹ tẹcótètẹ akhyě nuô mǎto, mǎdǒ a thézò nídú pè khukhyě a mǎlwóhtekǎ pè pré. Dǒ Thé Sǎsě Byacè a tẹprotèprya akhu-akhyèrò a sǐplǐkyá pè, htuǒrò a dyé pè tẹopacǔlyá athě ná tẹohtwǒprè athě tahe. ⁶ Jesú Krístu dǒ a mǎlwóhtekǎ pè yètǒprè akhu-akhyèrò, Cómarya thèplòshyo klǒlyá zǔnyépré a Thé Sǎsě dǒ pèlǒ pré. ⁷ Cómarya dyacódya tẹ pè ná abwídu-ataryèhtǔ khukhyě hó. Phúnuòrò khǒnyáyě pè nǐbèhó pè tẹmyásǔ dǒ a mǎdú thèhtwǒprè ucètazě tacúprè talèkré yènuô hó. ⁸ Tẹhébè yènuôma acóate. Thyáphú kayǎ dǒ a zǔkanyáka Cómarya tahe ki dyathudyathé rò dyélyakuǒ lahyá athé dǒ a ki mẹ tẹryá tahe agnènuô, vǎ thézù dǒ nẹ ki dyathudyathé ithyó tǎtẹ ù ná tẹritẹkyá yètahe. Tẹyètahe ma aryá nyacó rò a htwǒbwíhtwǒtaryě nyacó dǒ ù pwǒ- tôprè agnè cǒ.

⁹ Manárò rònĩ lahyá thǐnẹ ná tẹhébè krékryá kyǎdě khyèlǔ nuôtahe ná tẹdyáklwídyalyá dǒ ahtǔ tahe. Htuǒrò rònĩ lahyá tẹkrékryá lǔpruǒlǔprya khyèlǔ ná tẹthyótèthya akhyě nuôtahe ní-, mètèhèrò tẹ yètahe nuôma abwítaryě o tôcô- to. A kyǎdě pré. ¹⁰ Kayǎ tôprèprè dǒ a dyé ohtya tẹsǐpruǒsǐprya tahenuô, dyérǒ è nyèphuǒ htuǒrò dǒ khyě nuô bóthyó pǎ tă ná è támé ní-. ¹¹ Nẹ thègně tǎtẹ hò ná kayǎ phúnuô tahe ma kayǎ dǒ a buǒtaplekyá tẹmǎtècǒ rò a mẹ plehyá tadú lahyá tẹthú pré. Htuǒto atẹthú tahenuô a khyáluǒ nǐpé hó lǔ ná è ma kayǎ tẹthúo tôprèhó.

Tẹithyóithya Dǒkhyě Tadúlǒ Tahe

¹² Shyé- vǎ nǒhyǎlyá Artema mǎtorò Tykico dǒ nẹo pǎ akhènuô, yácú cyèpryě hyǎ rẹ dǒ vǎo dǒ vǐ Nicopoli nuô pǎ ní-, mètèhèrò vǎ dyalya htuǒhó vǎ thèplò ná kẹrǒkhě yèpǎnuô, vǎ ki cuǒo bínuô pǎ. ¹³ Yácú htóhèhtóre mǎcwómekǒ pẹkuǒrẹ prècirya tẹ Zena ná Apollo a tẹcuǒtẹkǎ agnè yènuô ní-. Htuǒto myá taritaryá pè pǒ tẹ dǒ èthĩ lo nuôtahe ní-. ¹⁴ Thyáphú pè Crete Krístuphú yètahe ki nǒecyá kuǒ ashuǒakhě dǒ a ki mẹ tẹryá tahe agnènuô, tǒbè ithyó pẹkuǒ èthĩ htuǒrò thyáphú a ki mǎcwǒbè pẹkuǒ kayǎ

dố a lo málakǒ nuôtahe, htuồto thyáphú èthĩ ki ohtwồprề kyădě tã ná tề dố abwítaryě oto nuôtahe agnẻ tằmệnuô, tồbề ithyó pẹkuồ èthĩhĩ.

¹⁵ Kayă dố a okuồ ná vẫ lỏ~ plĩ bítẻ tahe thũhyă pẹkuồ nề atềhémọhéryá. Rò thũcuồ pẹkuồ dỉtủdủ pề tềhémọhéryá yềnuô dố prềzủtềphú dố a mọnỉ pề nuôtahe a o nỉ~.

Tềbwítẻtaryě ki o kuồdủ ná thỉ nỉ~.

Philomena Philemon Tèhébé Rẹ Dỗ Nyě

Philomena ma Krístuphú dổ amwị luỗhtyěluỏkẹ tởprẹ. Taryáma è ma Colossae prẹzụetẹ plómuphú tởprẹ kỏle. È ma a htwỏ Onesimo acủ Byacè tởprẹ. Onesimo klya htecuỏ taphảkyả ná abyacè Philomena rò a cuỏ myảhtye tặsủ ná Paulu dổ ù dỏtặ lủ dổ htỏkủ yếtỏprẹ. Dổ Paulu akhu-akhyẻò Onesimo htwỏhtyakyả Krístuphú. Paulu rả Li Philomena yếtỏba nuỏma a rả kwithẻzỏ cuỏ Philomena ná a ki rẻ kạkhyẻ khyẻthyá ná acủ Onesimo dổ Paulu thủ kạkhyẻ khyẻthyá dổ lủo yếtỏprẹ. Rỏ a rả kwithẻzỏ lủ ná a ki ẻmỏsủryá phủ củ dổ è plwỏkyả hó lủ tẻthủ tởprẹ tủnuỏ mậto a ki ẻmỏsủryá lủ phủ puỏvyả Krístuphú tởprẹnuỏ.

Tèhébé tởtỏ ná tởtỏ

Tèhébé rẹ dổ nyề 1-3

Htuthẻnỉ Philomena 4-7

Kwithẻzỏ pẹ Onesimo yếtỏprẹ agnẻ 8-22

Tèhébé dổ khyẻ 23-25

1-2 Vả ma Paulu. Vả ná pẹ puỏvyả dổ Krístu akủ Timothy yếtỏprẹ rảcuỏpẹ Philomena liyếtỏba. Dổ vả mẹpẹ Jesủ Krístu atẻmẹ akhu-akhyẻ, ù dỏtặ vả dổ htỏkủ.

Pẹ rảcuỏpẹ liyẻ dổ pẹ khỏbỏthyỏ Philomena dổ a mẹ tỏkuỏtẻ ná pẹ yếtỏprẹ a o, ná pẹ puỏvyả Krístuphú prẻmỏ Apphia, ná pẹ puỏvyả Krístuphú Arkippo dổ athyáná klyẻphủ tởprẹ yẻtahe a o, ná prẹzụetẹ plómuphú o dổ Philomena a hỉkủ nuỏtahe a o.

³ Pẹ Phẻ Cỏmarya ná Byacè Jesủ Krístu ki dyẻlyadủ thỉ tẻbwítẻtaryẻ ná tẻkacủkabẻ ní.

Philomena Atẻmỏ Ná A Tẻzủtẻnyả

⁴ Philomena~, bí vả kwỉcỏbẻ akhẻnuỏ, vả tẻnẻhtyabẻ tuỏ nẻ pwỏ~ tỏphuỏ rò vả hẻbwỉhẻtaryẻ vả Cỏmarya. ⁵ Mẻtẻhẻrỏ, vả nỉhuỏ ná nẻ zủẻ mảlakỏ hó Byacẻ Jesủ htuỏrỏ nẻ mỏnỉ lỏplỉ kayả zủẻ mảlakỏ Cỏmarya nuỏtahe akhu-akhyẻ, vả hẻbwỉhẻtaryẻ vả Cỏmarya. ⁶ Thyáphủ nẻ tẻbỏthyỏbỏlả ná prẹzụetẻphủ dổ aruỏtahe ki mẻcwỏ dỉtủ nẻ dổ nẻ ki thẻgnẻ lỏbảlỏ tẻryả pwỏ~ tỏcỏ dổ pẻ nỉbẻ dổ Krístu akủ tahe agnẻnuỏ vả kwỉcỏbẻ pẻ dổ nẻgnẻ.*

⁷ Khỏbỏthyỏ mỏ, nẻ tẻmỏ nuỏ, a mẹ thẻkrủthẻlỏ nyacỏ vả rò a dyẻ sỏhtyả nyacỏ vảhẻvẻre. Dổ matẻ akhu-akhyẻ hẻrỏ nẻ mẻmỏ htuỏhỏ lỏ~ kayả zủẻ Cỏmarya nuỏtahe athẻplỏ hó.

Tẻkwithẻzỏ Dổ Onesimo Agnẻ

⁸ Dổ tẻyẻ akhu-akhyẻ, vả thẻzủ kwỉ nẻ tẻmẻcwỏ tỏcỏ. Krístu dyẻ cỏ vả tẻtaryẻshyosỏ dổ vả ki bẻ hẻtặ khủhả cỏ vảngỏ ná vả bẻ nỏmẻ nẻ tẻ dổ

* **1:6** 1:6 Liyẻ tỏmảnuỏ, pẻ ki hỏ, “Vả kwỉcỏbẻ dổ nẻ ki hẻsỏdỏnyả pẻ ù ná nẻ tẻzủtẻnyả,” phủyẻnuỏma anỉ prẻprẻ. Tỏmaná pẻ ki hỏ, “Vả kwỉcỏbẻ dổ pẻ tẻbỏthyỏbỏlả ná nẻ phủ prẹzụetẻphủ tởprẹ yẻnuỏ,” phủyẻnuỏma a nỉnỉ.

aryá phú nẹ tǒkò mẹnũ cò tadúró, ⁹ pẹ yǒ mọ nǐdyé khyěhólú tǒprẹ ná tǒprẹ akhu-akhyě, vǎ kwĩthézòprẹ nẹ prẹ. Khǒnyǎró vǎ máhó Paulu yě, vǎ muǒprẹhó, htuǒto dǒ Jesũ Krĩstu akhu-akhyěró ǔ yǒ~ dǒtǎpǎ vǎ dǒ htǒkũ rò vǎ kwĩthézò nẹ prẹ. ¹⁰ Vǎ kwĩthézò nẹ dǒ Onesimo akhǎlẹ prẹ. È ma a thyácóná vǎ phúprẹkhũ tǒprẹ cò. Bí vǎ tǎ dǒ htǒkũ akhě, è htwǒhtyahó vǎphúkhũ dǒ Krĩstu akũ tǒprẹhó. ¹¹ Dǒ arẹkhě nuǒma a htwǒbwĩhtwǒtaryě dǒ nẹgně to tadúró khǒnyǎyě a ki htwǒbwĩhtwǒtaryě dǒ nẹgně ná vǎgně hó.

¹² È ma kayǎ tǒprẹ dǒ vǎ mọ nǐdyé nyacó lǔ rò vǎ thũkǎkhyě tǒkhyěthyá è dǒ nẹ. ¹³ Dǒ tẹthékrũmila akhu-akhyěró ǔ dǒopǎ vǎ dǒ htǒkũ yěakhěnuǒ, thyáphú a ki męcwọ vǎ dǒ nẹ khǎlẹ agněnuǒró, vǎ thézũ é o tadúpǎ è dǒ vǎ khǎshyé. ¹⁴ Manárò nẹ yǒ thẹgně hí lǔrikyǎ to, htuǒró nẹ yǒ ólyǎ hí vǎ tǒcǒ~to akhu-akhyě, vǎ thézũ mẹhító. Vǎ thézũ nǒshyo ná nẹ toto. Cũ~ dù nẹ thẹplò thézũ męcwọ vǎ prẹ. ¹⁵ Taryáma tẹritẹkyǎ dǒ a htecuó taphǎkyǎ ná nẹ taplǒtaplyáphú yěnuǒma thyáphú nẹ ki mẹnĩ kǎkhyě khyěthyá è tacúprẹ agně nuǒprẹ kǒlẹ. ¹⁶ Rò nẹ nǐbẹ kǎkhyě khyěthyá Onesimo yěnuǒma a mǎpǎ phú cũ tǒprẹ to, aryá lǒklò cò ná cũ, a htwǒ cò hó phú~ puǒvyǎ dǒ Krĩstu akũ tǒprẹ nuǒhó. È ma athyáná puǒvyǎ dǒ vǎ mọnĩ lǔ tadúró nẹ ki mọklǒlǒ cò lǔ ná vǎ pǎ, mẹtẹhéro nẹ nǐbẹ kǎkhyě khyěthyá è phú cũ tǒprẹ ná puǒvyǎ dǒ Byacè akũ nyęcò lǒhó.

¹⁷ Phúnuǒ akhu-akhyě, nẹ ki dya vǎ phú prẹmerólútẹ tǒprẹ kihéro émọsũ khyěthyá è phú nẹ émọsũ vǎ pǎ nuǒ ní~. ¹⁸ Hékuǒré, a ki mẹthũ htuǒhó nẹ ki o tahe, tomaná anuǒasu ki o nẹ tahe kihéro dya è phú vǎnuǒvǎsu nuǒ ní~. ¹⁹ Khǒnyǎró vǎ máhó Paulu cáhtya rǎnĩ liyě ná vǎ takhu nǐdũcò. Ki a mẹthũ htuǒhó nẹ ki o tahe, kimǎtorò a loplá nẹ ki o tahe héro dya è phú vǎnuǒvǎsu nuǒ, rò vǎ ki plǎlĩ kǎkhyě khyěthyá dù nẹ pǎ. Manárò dǒ vǎkhuvǎkhyě rò, nẹ nǐbẹ tẹhtwǒprẹ athě dǒ Krĩstu akũ hó akhu-akhyě, nẹ nẹbyacè nǐdũ nẹ lodyé vǎ nuǒ, vǎ lodyé thẹnẹhtyapǎ ná nẹ tohó. ²⁰ Phúnuǒró, vǎ puǒvyǎ Philomena~ pẹ yǒ zũenĩ Byacè Jesũ akhu-akhyě, khyáthédǒ mẹbwímẹtaryě péré vǎ yětǒcò ní~. Khyáthédǒ mẹmọhtya kuǒré vǎ thẹplò dǒ Krĩstu akũ ní~. ²¹ Vǎ rǎ li dǒ nẹ yěnuǒ, vǎ zũe dǒ nẹ ki cũe vǎlǎvǎngó rò vǎ thẹgně dǒ nẹ ki mẹéklǒlǒ cò ná vǎ kwĩ nẹ yěnuǒ pǎ.

²² Rò a opǎ tǒcǒ: khyáthédǒ taritaryǎ one péré vǎgně hidókũ tǒtọ ní~, mẹtẹhéro vǎ myásũ dǒ Cómarya ki nǐdǎ thĩ tẹkwícóbě rò a ki thũkǎkhyě vǎ dǒ thĩ o pǎ.

Tẹhémọheryá Dǒ Khyělǒ

²³ Dǒ Jesũ Krĩstu akhu-akhyěró, Epaphra tǎtǒkuǒ htǒkũ ná vǎ, rò a thũhyǎ tẹhémọheryá dǒ thĩo. ²⁴ Phúnuǒhó prẹmẹtǒtẹ ná vǎ Marko, Aristarko, Dema ná Luka thĩtahe thũhyǎ kuǒsálẹ a tẹhémọheryá tahe dǒ thĩo.

²⁵ Byacè Jesũ Krĩstu abwíataryě ki okuódũ ná thĩ lǒ~ plĩ ní~.

Hebreo Hebrews Tèhébé Rẹ Dǒ Nyě

Li Hebreo yětôba ma ù rǎcuǒ pẹ Krístuphú dǒ a myáhtye sítôbè ná tèmecyẹmecụ èthĩ cyẹhyǎ ná cyẹhyǎ rò tuǒ có dǒ a kírẹ vǐkyǎ kyǎ có èthĩ atẹzútẹnyǎ tahe a o. Dǒ a dyéluǒ hó ná Byacè Jesù Krístu yěnuôma Cómarya nõhyǎ oluǒhtya no mǎlakǒ lǒ lǔ tǒprẹ hó akhu-akhyě, prẹrǎli yě rǎ dyéhědyére nípẹ èthĩ dǒ èthĩ zúe tẹyě akù hó. È mẹ phúyě rò a dyéluǒhtya pẹ tẹ dǒ a lodu thuǒcô. (1) Jesù ma Cómarya aphúkhũ tacúprẹ mǎlakǒ tǒprẹ hó. Dǒ Jesù Krístu khyáthéplòhtũbè ù mecycyẹmecụ lǔ tahe akhu-akhyě, a ithyóthégně hyǎnĩ hó tẹcụe mǎlakǒ hó aphě ngó hó. È yǒ htwǒ Cómarya aphúkhũ akhu-akhyě adu-ahtũklǒ ná prẹprǒ dǒ lisǎsělye nuôtôba akũ nuôtaha ná mǒkhu tanéphú nuôtaha ná Mosè. (2) Cómarya hésoluǒ ù ná Jesù ma bwídu tacúprẹ tǒprẹ, rò adu lǒklǒ có ná bwídu dǒ lisǎsělye nuôtôba akũ nuôtaha. (3) Cómarya mẹlwóhteka dítú prẹzútẹphú tahe dǒ tẹthũ, tẹtaròthé théisě, tẹthyě yětahe akũ ná Jesù akhyě prẹ. Htuǒrò Jesù ma bwídukhulǒ tǒprẹ, rò a mẹcwǒ pẹ ù tẹmẹlwóhteka dǒ a mǎlakǒ.

Amǎdu 11 yě akũnuô, prẹrǎli dyéluǒ byábũ pẹ ù ná Israelphú dǒ amwiladu tahe a tẹzútẹnyǎ tahe akhu-akhyě, prẹrǎli kwíthézò prẹhǒli tahe ná a ki oklòsǒma lahyǎ dǒ atẹzú akũ. Amǎdu 12 akũ ke rò a shyakrwǒ ke prẹhǒli tahe ná a ki myáhyǎ tǒdě lahyǎ prẹ dǒ Jesù a o, rò a ki zúe plehyǎ tuǒ lahyǎ dǒ atadũ htuǒto a shyakrwǒcwǒ kuǒ pǒ èthĩ ná tẹcyětẹcụ ná tèmecyẹmecụ ki hyǎbè èthĩ phútě bèbè nuô, a ki khyáthéplòhtũ lahyǎ. Prẹrǎli mẹtadũkyǎ liyě ná a tẹdyéthégněplǒcwǒ tahe ná tẹdyérǒryě one tahe.

Tèhébé tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébé rẹ dǒ nyě. Krístu mẹlǒbǎ pẹ Cómarya a tẹdyéluǒhtya tahe 1:1-3

Krístu a tẹduhtũ prǒprya yěnuô adulo ná mǒkhu tanéphú tahe 1:4-2:18

Krístu a tẹduhtũ prǒprya yěnuô adulo ná Mosè ná Joshua 3:1-4:13

Krístu htwǒ prẹlũtyǎ tẹ dǒ aduhtũ prǒpryalǒũ tǒprẹ 4:14-7:28

Krístu a tẹǒlyǎ ma adulo ù 8:1-9:22

Krístu a tẹlũhtya anẹ yěnuôma aduhtũ prǒprya tadũ có 9:23-10:39

Tẹzútẹnyǎ a tẹlodu tahe 11:1-12:29

Tẹmẹtǒ Cómarya athéplò 13:1-19

Tẹkwícóbě dǒkhyě tadũ 13:20-21

Tèhébé dǒ khyě 13:22-25

Cómarya Hébéta Dítú Ná Aphúkhũ

¹ Cómarya hébé tǎkrũlǎ pẹphyěpẹphuǒ dǒnudǒthakhě tahe ná dǒ klyá ébǒ lǎ. Rò a nõhébé dítú ná prẹprǒ tahe. ² Manárò mǒnyě dǒ khyě tadũ yětahenuô, a hébéta dítú pẹ ná a phúprẹkhũ hó. Cómarya nõbyátǎ dítú aphúkhũ ná hekhu mǒkhu ná tẹlǒ~ plĩ. Dǒ khyě tadũ pǎnuô, lǒ~ tẹyětahe

thyáphú a ki htwõ lõ lütè pã nuôrò Cómarya nwóhtyahó lũ hó. ³ Û ki myáhtye dítú Cómarya a tètaryěduhtũ dõ èkũ pã. È ma a thyá lõlãtakli có ná Cómarya hó. Thyáphú hekhu ná mókhu ná tètèbyá lõ~ plĩ tahe ki o plehyã tadũ põ nuô, a pũma cwõkuõ tètèbyá lõ~ plĩ yěnuô ná angó dõ aproprya shyosõ yětahe. Bí a meplúmehũtuõ htuõhó tẽplwõkyã lõlõ~ prẽlukayã atètũ tahe akhẽnuô, a kã kahtya dõ mókhu rò a htya-onyã dõ Cómarya dõ aproprya adu-ahtũ tadũ yětõprẽ atakhu cóhtwó tõkyẽ.

Cómarya Aphúkhũ Duklõ Ná Mókhu Tanéphú Tahe

⁴ Cómarya aphúkhũyẽ a htwõhtyahó prẽ dõ adu-ahtũ klõlõ có ná tanéphú o dõ mókhu nuõtahe có. Yěnuõma a thyáhó ná a dyé aphúkhũ amwĩ dõ aduhtũ klõlõ có ná mókhu tanéphú nuõtahe amwĩ có hó.

⁵ Lisãsekũ rão ná Cómarya hé aphúkhũ phúyẽ,
 “Nè ma vãphúkhũ, yětõnyèrò, vã htwõ hó nẽphẽ hó,”* a hé phúnuô. Manárò Cómarya hénõkuõ mókhu tanéphú phúnuô tõtprẽ~ to.
 Lisãsekũ rão pã dõ aruô tãmã rò a hé,
 “Vã ki htwõ aphẽ pã, rò è ki htwõ vãphú pã,”* ngõ phúyẽnuô a hénõkuõ mókhu tanéphú tõtprẽ toto.

⁶ Bí Cómarya nõhítãhó aphúkhũ vyãprẽ* dõ hekhu akhẽnuô, a hé,
 “Cómarya a tanéphú lõ~ plĩ bè cóbẽhtya phúkhũyẽ,”* a hé phúnuô.

⁷ Manárò Cómarya héke mókhu tanéphú tahe ari-akyã,
 “Cómarya nõhtwõhtya a tanéphú tahe phú kèlathé nuô. Èthĩ tahe nuõma Cómarya prẽmetèphú tahe rò a nõhtwõhtya èthĩ phú mikyãrahtõ nuô,”* a hé phúnuô.

⁸ Manárò, bí a héke aphúkhũ ari-akyã akhẽnuô,
 “Kõ~ Cómarya nẽhtyènèkè nuô, a ki onyẽdũ tacũprẽ talèkré pã~. Nè ki põtari nĩdũ nè kayã tahe ná tètõtètè pã~. ⁹ Nè mõnĩ tẽ dõ atõ tahe rò nè thẽhtenĩ tẽ dõ athũ tahe. Dõ yẽ akhu-akhyèrò Cómarya dõ a mã nè Cómarya yẽ nwóhtya hó nè rò a nõ duklõhtũlõklõ cóhó nè ná nẽkhõnèthyó tahe hó. A dyadudyahtũ hó nè, a dyéhó nè tètèhũlõphòphũ hó,”* a hé lũ phúnuô.

¹⁰ Htuõrò a hékuõ põ aphúkhũ,
 “Kõ~ Byacè, dõ tõtõ~ ohtwõhtya tyahító akhẽnuô, nè byálya nĩdũ hekhu, nè tẽlya nĩdũ mólẽ tahe ná nè takhu. ¹¹ Hekhu ná mólẽ tahe ki pyékyã lõ pã manárò nè ki oplehyã tadũ tacũprẽ pã. Hekhu ná mólẽ tahe ki lazèlamũkyã phú hyeçalyẽ hyeçalwõ nuõtahe pã. ¹² Nè ki kèklyédwõkyã èthĩ tahe phú çãklõdu nuô pã. Nè ki htulya taple khókyã lõ hekhu ná mólẽ tahe phú kayã tõtprẽ htulya taplekyã ahyeça nuô pã. Manárò nè ki dya nè thẽplò khãlèlè~ prẽ pã. Nè mõnyẽnuô, a lõpè cyãto,”* a hẽpõ phúnuô.

* **1:5** 1:5 Li Htuthẽhtya 2:7 * **1:5** 1:5 Samuèlè nyẽba tõba 7:14 * **1:6** 1:6 Judaphú alèklõ o ná phúvyãprẽ ma a nĩbè khódũ tẽdyaduzũnyã lũ ná ucètazè tahe. * **1:6** 1:6 Li Dõnyã 32:43 * **1:7** 1:7 Li Htuthẽhtya 104:4 * **1:9** 1:9 Li Htuthẽhtya 45:6-7 * **1:12** 1:12 Li Htuthẽhtya 102:25-27

13 “Onyão dõ vã takhu cõtwtó yětôkyě, rò onyã tuõdõ vã nõpõhõ nẽ ná prẽ dõ a thẽhte nẽ yẽtahe hyã cõbẽhtya tuõ nẽ dõ nẽ khãduõ khãshyẽ pã,”* Cómarya hénõ amókhu tanéphú tahe phuyẽnuõ tõmũ- to.

14 Kihéphunuõrò, mókhu tanéphú tahe ma ùpě? Èthĩ ma thẽhtwõprẽ dõ a mepẽ Cómarya atẽmẽ tahe. Cómarya nõmẽcwõ pẽ èthĩ ná kayã dõ a ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã pã tahe agnẽ prẽ.

2

Tẽmẽlwõhtekã Dõ Adu

1 Dõ pẽ thẽgnẽhõ ná Cómarya aphúkhũ ma adu-azã phúnuõ akhu-akhyě, thyáphú pẽ ki cuõpěkyã tẽmãtẽcõ dõ pẽ nĩhuõ htuõhõ yẽnuõ tãmẽ agnẽnuõ, pẽ bè dyazũklõ è. 2 Cómarya dyõtã pẽphyẽpẽphuõ dõ nuõkhẽ tahe tẽritẽkyã tõcõ.* Rò a hẽbõtã dõtũ ná mókhu tanéphú tahe. Rò kayã dõ a nĩhuõ tẽritẽkyã yẽtahenuõ, a bè nĩdã krwõmẽ è. Kayã dõ a nĩdã krwõmẽ kuõũ to tahenuõ, Cómarya ciryakyã htuõhõ èthĩ phú a kò ná èthĩ nuõhõ. 3 Phúnuõrò, khõnyáyẽ pẽ ki dyazũ kuõũ tẽmẽlwõhtekã adu-azã yẽ to hẽrò Cómarya ki ciryã málakõ cõ pẽ pã. Cómarya a tẽmẽlwõhtekã aklyáaklõ yẽnuõ, Byacè anẽklõ nĩdũ hẽsodõnyã luõ rẽlõ pẽ ù hõ. Rò kayã dõ a nĩhuõ lũ hẽyẽ tahenuõ a hẽluõplõ pẽ dõtũ pẽ ná tẽmẽlwõhtekã tẽritẽkyã yẽtahe nuõma a málakõ cõ phúnuõ. 4 Cómarya hẽluõplõ pẽkuõpõ ù ná dõ tẽmẽlwõhtekã tẽritẽkyã yẽnuõma atõ málakõ cõ. Dõ tẽmẽmãmẽdyã, atẽmẽ tẽprõtẽpryã tahe ná atẽmẽ tapãkhyẽthu tahe akhu-akhyě, a dyẽluõplõ pẽhõ ù ná tẽmẽlwõhtekã tẽritẽkyã yẽnuõma a tõhõ. Htuõto, cũ- dù atõ Cómarya athẽplõ rò a dyõtã krã pẽ ù tẽcyãtẽdè shyẽzũ tahe. Rò a dyõtã dõtũ ná Thẽ Sãsẽ Byacè. Dõ Thẽ Sãsẽ Byacè shyẽzũyẽ tahe akhu-akhyě, Cómarya dyẽluõplõ pẽhõũ ná tẽritẽkyã yẽnuõma a tõhõ.

Kayã Dõ A Thũcuõ Pẽ Dõ Tẽmẽlwõhtekã Tõprẽ

5 Pẽ hé pẽ thĩ ná hekhuthẽ ki ohtya shyẽ- nopã ari-akyãyẽ nuõma, Cómarya nwóhtya tõkuõ mókhu tanéphú tahe dõ a ki bè põtãrí kuõ tẽagnẽ nuõto. 6 A nwóhtya taple khóke dõ prẽlukayã tõkyẽhõ, mẽtẽhẽrò tẽhẽbè odõ lisãsẽkũ tõtõ rò a hé,

“Kõ- Cómarya, nẽ cuõ sõtãpã pẽpã cõ prẽlukayã tahe to ròma, èthĩ rò kayãcõ phútẽ tahe cõtẽtẽ? Èthĩ ma kayã dõ angũ-aprĩ okuõũ to taheprẽ rò nẽ cuõ myákhwè nĩdyẽ cõ èthĩ bá- yẽcõ ròmãmẽtẽ? 7 Nẽ dyẽ prẽlukayã tahe a taryẽshyosõ dõ acẽklõ ná mókhu tanéphú tahe taplõphú manárò dõkhyẽ nuõ, nẽ dyẽ khyẽthyã èthĩ taryẽdutyãhũ, rò nẽ mẽlĩmẽtakhẽ khyẽthyã èthĩ yẽtahe, rò 8 nẽ nõpõtãrĩnĩ èthĩ lõ- plĩ,”* a hé phúnuõ.

Bĩ Cómarya nõpõhõ tẽlõ- plĩ ná èthĩ akhẽpãnuõ, tẽdõ a põtõto nuõ a o kyã pã tõcõ- to hõ. Manárò khõnyákhẽ yẽnuõ pẽ myãhtyehĩ prẽlu hekhuphú põlõhĩ tẽlõ- plĩ hĩto. 9 Manárò, tẽritẽkyã dõ pẽ thẽgnẽ málakõ nuõma mãhõ Jesũ

* 1:13 1:13 Li Htuthẽhtya 110:1 * 2:2 2:2 Tẽritẽkyã yẽtõcõ nuõma tẽthyõtẽthya dõ Cómarya dyõtã Mosè nuõhõ. * 2:8 2:8 Li Htuthẽhtya 8:4-6

yěnuôhó. Bí è hyǎlyǎ dǒ hekhuyě akhěnuô, a nǐbè tětaryěshyosǒ dǒ acéklǒ ná mókhu tanéphú tahe taplǒphú, mětěhéro, dǒ Cómarya abwíataryě akhu-akhyě, Jesũ bè khyáthyě pẹ dǒ pẹ lõ~ plĩ agně. Dǒ Jesũ khyáthyě akhu-akhyě, khǒnyáyě pẹ thěgně ná Cómarya nõ mǐmǐmǐtakhě, dyadudyahtũ ù ná Jesũ hó.

¹⁰ Lǒ~ tẹtahe nuôma Cómarya agně lõ~ plĩ pré rò a byátǎ nǐdyé lõhó tẹ pwǒ~ tǒcô hó. Thyáphú Cómarya ki dyé pẹkuǒ prẹlu kayǎ éprẹ ná a tětaryědu taryěhtũ tahe agněnuôrò, a mǐlǒmǐbǎhtya hó Byacè Jesũ ná a nõ khyácyěkhyácũ lǔ yěnuô hó. Cómarya mẹ tẹ phúyě nuôma atǒ pré. Rò Byacè Jesũ ki htwǒ pẹ pẹ prẹthũ klyá dǒ a ki mǐlwóhtekǎ pẹ tǒprẹ pǎ. ¹¹ Jesũ mẹ mwǒplĩthĩplo kǎ prẹluhekhuphú tahe a tẹmǐthũ tahe. Prẹluhekhuphú dǒ Jesũ mẹ mwǒplĩkǎ èthĩtẹthũ nuôtahe ná Jesũ yěnuôma, a phě cǔlũ tǒprẹprẹ~tuǒ prẹ akhu-akhyě, Jesũ é èthĩ ná puǒvyǎ nuô a thétarẹ to. ¹² Rò Jesũ hé Cómarya,

“Vǎ ki héluǒ pẹ vǎ puǒvyǎ tahe ná nẹmwĩ pǎ. Dǒ ù cǒbucǒbě plǒ lǔ aklǎmǐkũ nuô, vǎ ki htuthěhtya nẹ pǎ.”✧

¹³ A hé kuǒpǒ,

“Vǎ ki thẹlẹ zǔehtyanĩ Cómarya.”✧

Rò a hé kuǒpǒ,

“Vǎ otǒkuǒ ná phúmǒphúkũ dǒ Cómarya dyétǎ vǎ tahe bíyě.”✧

¹⁴ Phúmǒphúkũ a é lǔ yětahenuô, a o ná anéklǒ thwihtyě dǒ a thyěcyáyě akhu-akhyě, Byacè Jesũ hyǎlyǎ phyénĩ kuǒdũ prẹlu hekhuphú anéklǒ dǒ a thyákuǒ dũ ná èthĩnuô. È htwǒhtya thyáná prẹlukayǎ akhu-akhyě, a thyě cyǎ. Thyáphú Jesũ ki mǐpyékyǎ khĩnéricyǎ khuklǒ dǒ ù é ná Satan dǒ a o ná a tẹprǒtẹprya shyosǒ dǒ a ki pǒtarínĩ tẹthyě yětǒduǒ agněnuô, a khyáthyěkyǎ athě. ¹⁵ Htuǒto dǒ a khyáthyě hó akhu-akhyě a plwǒhte palǎkyǎ lõhó kayǎ dǒ a thěisě tẹthyě alẹ nuôtahe hó. Èthĩ yětahenuô a thyáhó ná a htwǒ tẹthyě acũ tahe hó, rò cáhtya dǒ a opacělyǎlũ akhěpǎ a thěisě lahyǎ tẹthyě alẹ. ¹⁶ Pẹ thěgněplǒplũ cǒ hó ná Byacè Jesũ mǐcwǒkuǒ mókhu tanéphú tahe to. A mǐcwǒ taple pẹ dǒ Abraham aklwǎlyǎ tahe. ¹⁷ Phúnuô akhu-akhyě thyáphú Byacè Jesũ ki htwǒdũ prẹ dǒ a mẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ phú bwídukulǒ dǒ acǒ ná angó rò a thézǒcyǎ ù tǒprẹ, htuǒto thyáphú a ki khyáthyěpẹ dǒ kayǎ tahe a tẹmǐthũ tahe ki plwǒkyǎ agněnuô, a hyǎlyǎ phyé prẹlukayǎ aléklǒ thyáná apuǒavyǎ yěnuôtahe hó. ¹⁸ Rò khǒnyáyě, anẹ Byacè nǐdũ yǒ myáhtyesítô hyǎ bènó htuǒhó tẹkhyácyěkhyácũ tahe, tẹilo-ilyǎ tahe akhu-akhyě kayǎ dǒ a myáhtye sítôbè ná tẹilo-ilyǎ tahenuô a mǐcwǒbẹ ù pré.

3

Jesũ Htwǒ Pẹ Prẹlũtyǎ Khuklǒ

¹ Phúnuô akhu-akhyě, puǒvyǎ Krístuphú dǒ Cómarya é thĩ yětahe~ tane myámǒ lahyǎ Jesũ dǒ Cómarya nõhyǎ htwǒ lǔ ná prẹhésodónyǎ Cómarya

alǎangó ná bwídukhuľó yětôprènuô. ² Phú Mosè có ná atèmẹ dǎ Cómarya a hiphúphyǎphú tahe agněnuô, Byacè Jesů yě, acó ná Cómarya dǎ a dyahtya lǎ rò a nõmẹ lǎ ná atèmẹ yěnuô tôprè. ³ Kayǎ dǎ a isó hi yětômě tôprènuô, ǔ dyadudyahtǔklǎ è ná hiyě tǔmě. Phúnuôhó Jesů nuô ǔ tǔ dyadudyahtǔklǎ è ná Mosè. ⁴ Hi pwǔtǔmě nuô ǔ prèisóhtya è a onyǎ tôprèprè nuô amávǎ. Manárò prè dǎ a isóhtya tẹpwǔ- tǔcô nuôma Cómarya prè. ⁵ Mosè yěnuô acó ná atèmẹ dǎ Cómarya a hiphúphyǎphú tahe agně phú prèmetèphú tôprè nuôhó. Rò atèmẹ tahenuô, a dyéluǎ byábǔ one rẹ tẹmátècǎ tahe dǎ Cómarya ki dyéluǎ ǔ shyé- nopǎ tahe agně pǎ. ⁶ Manárò, Krístu yěnuôma athyáná Mosè dǎ a htwǔ prèmetèphú dǎ Cómarya ahikǔ nuôtôprè mǎto. È ma Cómarya aphúkhǔ tôprè. È ma acó ná atèmẹ rò a myákhwèní a Phè Cómarya a hiphúphyǎphú tahe. Pè ki krwǔ khǔkhǔhǎhǎ plehyǎlǎ Krístu tuǔdǎ atadǔ htuǔto tẹ dǎ Cómarya ki dyé pẹ yěnuô, pẹ ki myásǔ plehyǎlǎ tuǔdǎ atadǔ hénuôma, pẹ ma Cómarya ahiphúphyǎphú hó.

Tẹokuǎ Tabéthéprá Dǎ Cómarya Akayǎ Tahe Agně

⁷ Phúnuôrò Thé Sǎsě Byacè hé,

“Yětónyě, thǐ ki nǐhuǎ Cómarya angǔprahtya hérò, ⁸ khuklópryě lahyǎ tǎ phú thǐphyěthǐphuǎ nuótahe tǎmẹ ní-. Bí thǐphyěthǐphuǎ tahe o dǎ kèsèhtyěkyǎ lǔtamákhū akhènuô, a htésǔ Cómarya rò a nǐdǎ lahyǎ lǔngó to. A memyǎ lahyǎ Cómarya. ⁹ Na lwǐshyě akǔ, vǎ mepẹ kryá- èthǐ ítě nuô, èthǐ myáhtye htuǔhó tadúro a pǔ memyǎ lahyǎ pǎ vǎ prè. ¹⁰ Phúnuôrò vǎ théplòdu èthǐ rò vǎ hé èthǐ, ‘Èthǐ ma kayǎ dǎ athéplò có kuǎ lahyǎ ná vǎ to tahe. Èthǐ thégnèplǎ lahyǎ tẹ dǎ vǎ nõmẹ èthǐ nuótahe to,’ vǎ hé èthǐ phúnuô. ¹¹ Phúnuôrò vǎ théplòdu èthǐ rò vǎ hétǎkyǎ èthǐ ngó tǔmǔ, ‘Htyéké dǎ vǎ ólyǎ ná vǎ ki dyépẹ ná èthǐ lẹokuǎ tabéthéprá yěnuôtôpho nuô, èthǐ nuónó pǎto hó,’ vǎ isǎ tǎkyǎ èthǐ phúnuô.”✧

¹² Vǎ puǔvyǎ thǐ-, rò nǐdyédǔ lahyǎ thǐnẹ ní-. Dya mũmyǎricyǎ lahyǎ tǎ thǐ théplò tǎmẹ, thǐ dya thǐ théplò ná thǐ zǔe kuǎ Cómarya dǎ a htwǔprè yětôprè to, thǐ cuǔ taphǎkyǎ dǔ thǐgně phúnuô tahenuô mẹ tǎ lahyǎ tǎ tôprè- tǎmẹ ní-. ¹³ Mǎtǔkhónuô, khǔnyǎyě tẹmẹlwóhtekǎ dǎ Cómarya dyé pẹ yě thyáphú tẹthǔ ki ilolahǔ tǎ thǐ tôprè- tǎmẹ, thyáphú thǐ ki khuklópryě tǎ lahyǎ tôprè- tǎmẹ agněnuô, pwǔnyěnyě- dyéhèdyere męcwǔkhyělǔ tôprè ná tôprè ní-. ¹⁴ Mętéhérò, pẹ tẹzǔe Cómarya dǎ kalúkhě nuô, pẹ ki pǔmaryánǐ è tuǔdǎ atadǔ hérò, pẹ htwǔhó prèmetǔtẹ ná Krístu hó. ¹⁵ Túró lisǎsěkǔ hé,

“Thǐ ki nǐhuǎ Cómarya angǔprahtya yětónyě hénuô khuklópryě tǎ lahyǎ phú thǐphyěthǐphuǎ khuklópryě rò htésǔ Cómarya rò nǐdǎ lǔngó to nuótahe męnuô tǎmẹ ní-,”✧ a hé phúnuô.

¹⁶ Kayǎ dǎ a nǐhuǎ htuǔhó lahyǎ Cómarya angǔprahtya tadúro a htésǔ Cómarya, a nǐdǎ lǔngó to tahe nuôma ǔpě? Kayǎ nuótahe ma mǎhó Mosè éhtekǎ èthǐ dǎ Egypt kékǔ nuô tahehó. ¹⁷ Cómarya théplòdu có èthǐ

analwĩshyě nuôtahe ma ùpě? Kayă dõ a mệthủ Còmarya rò a nõthyěkyă èthĩ dõ kẹsẻhtyěkyă lỏtamákhu nuôtahe máto ẻ? ¹⁸ Bí Còmarya hétặkyă èthĩ, htyẻkẻ dõ vặ dyẻ èthĩ ná a lẻokuỏ tabẻthẻprá agnẻ nuôtỏpho ma a nuỏ nỉnỏ pặto a hé lủ nuôtahe ma ùpě? A hétặkyă ngỏyẻ nuôma, a héhỏ kayă dõ a nỉdặ lũngỏ to nuôtahe hó. ¹⁹ Phủnuỏrỏ dõ èthĩ zủeto akhu-akhyẻ, èthĩ nuỏnỉ pặ kẻ nuôtỏba to nuôma pẻ thẻgnẻplỏ lỏ dủhỏ.

4

Lẻokuỏ Tabẻthẻprá Dỏ Còmarya Akayă Tahe Agnẻ

¹ Còmarya ólyặ tadủpặ pẻ tuỏkhỏnyặ ná pẻ ki nuỏnỉ dỏ lẻokuỏ tabẻthẻprá akhặlẻ yẻnuỏ pặ. Thyáphủ thỉ pwỏ~ tỏprẻ ki nuỏnỉ kuỏ dỏ lẻokuỏ tabẻthẻprá dỏ Còmarya ólyặ yẻ agnẻnuỏ, pẻ bẻrỏnỉ lahyặ pẻnẻ. ² Mẻtẻhẻrỏ pẻ nỉhuỏnỏ kuỏhỏ tẻthẻkrủmỉla phủ pẻphyẻpẻphuỏ tahe nỉhuỏnỏ htuỏhỏ nuỏhỏ. Mẻtẻ hénuỏ èthĩ nỉhuỏnỏ tadủrỏ, a yỏ phỵẻsủ kuỏ lahyặ ù tẻthẻkrủmỉla yẻ ná tẻzủ to akhu-akhyẻ, a htwỏbwihtwỏtaryẻ dỏ èthỉgnẻ to. ³ Manárỏ pẻ dỏ a zủẻ yẻtahenuỏ, lẻokuỏ tabẻthẻprá dỏ Còmarya ólyặ yẻnuỏ pẻ nuỏnỉbẻ hó. Kayă dõ a zủẻ kuỏ Còmarya to yẻtahe agnẻnuỏ, Còmarya hé èthĩ,

“Vặ thẻplỏdu èthĩ rò vặ hétặ plủkyặ hó èthĩ, ‘Htyẻkẻ dõ vặ ki dyẻ èthĩ lẻokuỏ tabẻthẻprá agnẻ yẻtỏba nuỏ, èthĩ nuỏnỏ pặto hó,’”^{*} a hé phủnuỏ.

Manárỏ lẻokuỏ tabẻthẻprá dỏ Còmarya ólyặ ná a ki dyẻ ù pặ yẻnuỏ, a mẻ htuỏpặ cỏhỏ dỏ a byặlyặ hekhu akhẻ nuỏpặ cỏ. ⁴ Mẻtẻhẻrỏ thuỏthyỏtỏnyẻ nuỏtỏnyẻ ari-akyặ nuôma lisặsẻkủ héo tỏtỏ, “Nyẻthuỏthyỏ akủnuỏ Còmarya mẻhtuỏ lỏ atẻmẻ rò bí thuỏthyỏtỏnyẻ nuỏtỏnyẻnuỏ a okuỏ,”^{*} a hé phủnuỏ.

⁵ A hé thyákyẻlủ a o tỏtỏ, “Htyẻkẻ dõ vặ ki dyẻ èthĩ lẻokuỏ tabẻthẻprá agnẻnuỏ, èthĩ nuỏnỏ pặtohỏ” a hé khyẻthyápỏ phủnuỏ.

⁶ Kayă dõ a nuỏnỉpặ dỏ Còmarya a lẻokuỏ tabẻthẻprá yẻnuỏ, a okyặpặ tahehe. Manárỏ kayă mú~ nukhẻ tahe dỏ a nỉhuỏ htuỏhỏ tẻthẻkrủmỉla tahenuỏ, a yỏ nỉdặkuỏ lahyặ Còmarya angỏ to akhu-akhyẻ, a nỉbẻ kuỏpặ ù lẻokuỏ tabẻthẻprá yẻnuỏ to hó. ⁷ Phủnuỏrỏ mỏnyẻ shuỏkhẻ dỏ ù ki nuỏ dỏ Còmarya lẻokuỏ tabẻthẻprá yẻnuỏ, a dya okhỏdủ mỏnyẻ dỏ aruỏ tỏnyẻ. A dya okhỏpặ mỏnyẻ dỏ aruỏ tỏnyẻ nuôma yẻtỏnyẻ hó. Dỏkhyẻ nanyẻlẻnyẻhỏ nuỏ, Còmarya hẻsoluỏ dỉtủ pẻ angỏyẻ tỏmủ ná Davi phủ vặ rỏo htuỏhỏ nuỏ rò a hé,

“Yẻtỏnyẻ thỉ ki nỉhuỏ Còmarya angỏprahtya hẻrỏ khuklỏpryẻ lahyặ tặmẻ nỉ~”^{*} a hé phủnuỏ.

⁸ Joshua thủnuỏ ù dỏ Canan kẻkủ yẻnuỏ, a ki mặlakỏ kẻ dỏ Còmarya ólyặkyặ lẻokuỏ tabẻthẻprá akhặlẻ yẻ tỏkẻ kihẻrỏ, Còmarya hékhỏ tỏpặ mỏnyẻ dỏ aruỏ tỏnyẻ takhyặ~ to. ⁹ Phủnuỏrỏ, athýánặ Còmarya mẻhtuỏ atẻmẻ nyẻthuỏthyỏ rò a okuỏ dỏ mỏnyẻ thuỏthyỏtỏnyẻ nuỏtỏnyẻ nuỏhỏ, Còmarya akayă tahe ki kanuỏ okuỏ tabẻthẻprá kuỏ ná Còmarya pặ. ¹⁰ Mẻtẻhẻrỏ, phủ Còmarya okuỏ dỏ atẻmẻ akủnuỏ, kayă dõ a nuỏnỉ dỏ lẻokuỏ tabẻthẻprá dỏ

^{*} **4:3** 4:3 Li Htuthẻhtya 95:11   ^{*} **4:4** 4:4 Hekhuhtwỏlủ 2:2   ^{*} **4:7** 4:7 Li Htuthẻhtya 95:7-8

Cómarya ólyā yětahenuô, a ki okuô lahyă dô ateme pă. ¹¹ Pê phyěp̄huô dônyénu tahenuô, a yô níđăkuô Cómarya angó to akhu-akhyě, a nuôní kuôđ dô Cómarya léokuô tabéthéprá akhălě yěnuô to. Thyáphú pè ki krwömyábũ kuô tă pèphyěp̄p̄huô tôprè- támé, htuôto thyáphú pè ki nuôní kuôđ dô léokuô tabéthéprá akhălě yě agněnuô, pè tôprè ná tôprè ki yácú ryá tadú rólũ pó~.

¹² Cómarya alăangó nuô, a htwöprè rò a męcyă tẹ. A htyă klõpă có ná né dô a htyălõ nyěkhónyěkyě tóbè. A nuô iběphé tuõ có dô thěhtwöprè ná thěplò léo tölũ akhălě nuô, htuôrò a nuô iběphé tuõđó htwo ná krwíkíkũ léo khălě nuôtôpho có. A dyéhteluô pé kayă thěplò a tètane tahe ná a tětthézũ dô aryá ná a mũmyă tahe. ¹³ Lõ tètèbyá tahenuô, a owóuõbí cyă ná Cómarya to. Dó anyěhyănuô, athyaná pè okhăklo lõplĩ pwõ- tôprè prè. Pè męhtuôhó tětahenuô, ná pè tane htuôhó tětahenuô, è myáhtye thěgně lõ- plĩ có. Pè bè hyă dyáso htyaluô lõ è pwõ- tóco pă.

Jesũ Ma Bwídukhulõ Tôprè

¹⁴ Phúnuôrò, pè pũklõpũma ryá lahyă pè tẹzũtęnyă dô pè ólyā htuôdyéhó yěnuô pó~, mętéhérò, pè o nídyé ná pè bwídukhulõ yětôprè, rò a cuónuô pėhó dô pęgně dô mókhu hó. È ma Cómarya a phúprèkhũ Jesũ yěnuôhó. ¹⁵ Pè bwídukhulõ yětôprėnuô, a thěgně pè tětěcęcęcę tahe rò a thézò nídyé pè. Mętéhérò a myáhtye sítóbè nóhó ná tẹilo-ilyá pwõ- tóco phú pè myáhtye sítóbè yěnuô tadúrò a męthúkuô tẹ to. ¹⁶ Phúnuôrò, pè lobè tẹ bikhětě- bėbėnuô, pè tở hyănuô hăhă dô pè Cómarya dô a thézõní ũ yětôprè a léonyă anyěhyă nuô. Rò pè ki nĩbè a tětthézò pă rò pè ki myáhtyebè abwídu-ataryěhtũ dô a ki męcwó pè yěnuô pă.

5

¹ Bwídukhulõ pwõ- prèprè- nuô, ũ nwóhtya è dô prèlukayă tahe aklè prè rò ũ dyahtya è dô a ki mępé Cómarya ateme dô kayă lõ- plĩ akhălě. È kilũkityăhtya pè ũ tẹtahe, htuôto thyáphú kayă tahe tětthú ki plwökyă agněnuô, a ki lũhtya pè ũ tẹphútelye tahe dô Cómarya a o pă. ² Èthĩ yô htwöprè prèlukayă akhu-akhyě, a męthúmeplá lahyă prè. Phúnuôrò kayă dô a thěgně tătę kuôđ tẹmátęcó to rò a męthúmeplá tẹ tahe agněnuô, èthĩ tane thézocyă pėkuôđ to. ³ Htuôrò èthĩ nẹbyacè níđũ nuô, a męthúmeplá tẹ akhu-akhyě, èthĩ bè lũhtya pè túprè kayă yětahe atětthú tahenuô máto, èthĩ bè lũhtya nídyé kuôđũ èthĩ tětthúthú.

⁴ Tôprè- ma ũ dyahtyacyă nídyédũ úné ná ũ ki htwöhtya bwídukhulõ nuô tôprè- to. Phú Cómarya dyahtya Aròn ná a ki htwö bwídukhulõ tôprėnuô, kayă dô a ki htwö bwídukhulõ tôprè nuôma, a ki mặ prétũ Cómarya tôprè bè nwóhtya è nuôprè. ⁵ Phúnuôhó, thyáphú Krístu ki htwö bwídukhulõ yěnuô, a dyahtya nídyédũ ané máto, a męlímętakhě nídyédũ ané máto, Cómarya dyahtya lũ prè. Rò Cómarya hé lũ, “Nẹ ma văphúkhũ, yětónyěrò, vă htwö hó nẹphě hó,”* a hé lũ phúnuô.

* 5:5 5:5 Li Htuthěhtya 2:7

⁶ Cómarya hépó dõ aruô tômu,
 “Nè htwõ bwídu tacúprè dõ athyaná bwídu Melchizedè dõ nuõkhè tôprè,”*
 a hé pò lù phúnuô.

⁷ Bí Jesũ ohtwõprè bí hekhuyè akhènuô, a kwícóbè lõthulõthé htya Cómarya dõ a mesiplécyá lù dõ tètthyèyè tôprè, rò a éhtõhtya mètthèhtyè tã có. A shyalyá athèplò rò a thèplòshyo níđá Cómarya ngó akhu-akhyè, Cómarya níđá lù tètkwícóbè. ⁸ Jesũ htwõ có Cómarya aphúkhũ tôprè có tadúro bí a khyábè tètcyètècũ akhènuô, a pũ phyení dítúpã tènídã ngó dõ Cómarya a o. ⁹ Bí Krístu níđá htuõlõhó Cómarya angó pwõ- tôcô akhènuô, è htwõhtya péhó lõ- kayá dõ a níđá lũngó nuõtahe a tèmewóhteká acúcũ ahtũhtũ a kháshyèkhãryá hó. ¹⁰ Rò Cómarya dyahtya lù ná bwídukhulõ dõ athyaná bwídu Melchizedè mètè dõ nuõkhè tôprè nuõhó.

Dyèròdyéryè One Ná Û Ki Vĩkyã Tã Tèzũ Tãmé

¹¹ Lo hé pé pò thĩ ná tètítèkyá yènuô a o élä pã. Thĩ yõ thègnèplõ pyázé dũ thĩgnè akhu-akhyè, vã dõnyãplõ pé thĩ rò apyálã. ¹² Khõnyãrò thĩ tõ htwõkuõhó lahyá Thará tahehó. Manárò thĩ cuõ lopã dũgnè lahyá prè ù bè ithyó kakhýè thĩ ná Cómarya alãangó dõ akhãshýè prévã. Thĩ tõ ekuõ hó ù sèepryè hó tadúro thĩ cuõ õpã dũgnè prè lahyá nuõhtyè prévã. ¹³ Kayá tôprèprè dõ a õpã dũgnèprè nuõhtyè nuõma a thyáprè ná pacè dõ a õnúpã nuõprè. Tècõtètè ari-akyã nuô, a thègnè ékuõlä hí ù to. ¹⁴ Manárò, sèe a pryè nuõma kayá duprè dõ a ithyó thègnèhyã bèno htuõhó ané dõ a ki ibèphè thègnècyá tètýá ná tèmũmyã nuõtahe agnè prè.

6

¹ Phúnuôro pé dya-okyã lõ pé tètthyóithya pé ù Krístu ari-akyã dõ a kháshyèkhãryá nuõtahe rò pé cuõ plehyã kuõpó ù dõ nyè rò pũ ithyó thègnè kuõpó ù dõ kayá duprègnè a tètthyó yètahe pó-. Kakhýè hyãnyènyè- ù ithyó pé pé tètthyóithya a kháshyèkhãryá dõ a hé, thĩ bè vĩkyã tèmè dõ abwí oto nuõtahe, rò thĩ bè zũe Cómarya, tètthyó phúyè tahenuô, pé ki pũthègnè kakhýè hyãnyè pãto, pé ki cuõ plehyã kuõpó ù dõ nyè pó-. ² Tèplwõhtyè ari-akyã, dyahtya takhu dõ ùlõ tahe, tètthyè ihtòkakhýè, tètçirya tacúprè ari-akyã yètahenuô, pé lo pũ ithyó thègnè tadũ pã pènè to. ³ Ki Cómarya plwõcuõ plehyã pé hérò pé ki myápũ thègnèhyã rò pò lù tètthyóithya dõ acóazã tahe dõ nyè tókyè pã.

⁴ Kayá dõ a vĩkyã atèzũ tahenuô èthĩ zã níđũ kakhýè cyã pã ané takhyã- to. Dõ nuõkhè, èthĩ thègnè htuõhó Cómarya a tèmátècò tahe hó. Èthĩ myáhtyè thègnèhyãbèno htuõhó Cómarya ashyèzũ rò a nĩbèro kuõhtuõhó Thé Sãsè Byacè ná kayá dõ aruõtahe hó. ⁵ Cómarya alãangó nuô, aryá nyacó nuõma èthĩ thègnèhyã htuõhó. Èthĩ myáhtyehyãbè nókuõ htuõhó Cómarya a tètprètèprya shyosõ dõ a ki oluõhtya pé ù shyè- nopã tõtũ nuõtahe hó. ⁶ Èthĩ ki myáhtyehyã bèno htuõhó tètýetahe rò a ki tarí cuõkhókyã ná Cómarya hénuô, a zã ní kakhýè cyã pã ané takhyã- to. Yènuõma a thyáhó ná

* 5:6 5:6 Li Htuthèhtya 110:4

èthi mũthyěhtya khyěthya Cómarya aphúkhũ dố krusulo rò a mẹ thétarěkyã Byacè Jesũ dố ù tôplutôphè anyěhyã hó.

⁷ Prèzũtèphú dố athyaná hekhũ dố a cwĩõ tamõmõ kécũhtyě rò a nõthèhtyatwỏ thèhtyaryá pè prèmẹ-epré mẹ-elyáphú agně tahenuô, Cómarya ki sõri èthi pã. ⁸ Manárò hekhuyě a ki nõdyáhtya pré thòshyámỏ ná cãcuõcãpryanỏ tahepré hénuõma, abwĩ o tồcõ- to. Nyětyato nuô Cómarya ki cirya èthi rò a ki sũũkyã èthi ná mi pã.*

⁹ Manárò khõbõthyó thĩ-, pè hécó phúyě tadúrò pè zũenĩ thĩ pré. Pè zũenĩ málakõ có ná thĩ ki mẹ pré tẹryá tahe pã. Tẹryá yětahenuô, a hyã dố thĩ nĩbèhỏ tèmewóhteka yěnuô a o pré. ¹⁰ Cómarya ma a mẹ tẹcỏ pré. Tèmeryá dố thĩ mẹtuõhỏ tahenuô a sõtapa to. Tèmỏ dố thĩ dyéluõ htuõhỏ dố lũgně ná thĩ mẹcwỏ akayã tahe rò thĩ mẹcwỏ plehyã tadũpã èthi yěnuô a sõtapa pẹto. ¹¹ Pè tẹthézũ ma phúyě: thyáphú tẹryá dố thĩ thèplòhtũ opomyásũ tahe ki lỏhtyabãhtya pè thĩ agněnuô, pè thézũ dố thĩ pwỏ- tồprè ki thèplòshyo mẹtũ lahyã dố atadũ phú thĩ mẹtuõhỏ yěnuô. ¹² Pè thézũ nõhtwỏ thĩ kayã taklě to. Mátõkhónuô pè thézũ nõ thyákuõ thĩ phú kayã dố a zũe rò a khyáthédỏ tẹ khõnyã yěnuõtahe pré. Rò dố kayã yětahe mephúnũ akhu-akhyě, èthi ki nĩbè lahyã Cómarya a tẹõlyã nuõtahe pã.

Cómarya A Tẹõlyã Ma A Tặtẹ

¹³ Bí Cómarya ólyã angỏ tồmũ ná Abraham akhěnuô, a byã htuõhỏ angỏ ná a ki mẹ phú a ólyã nuô. Kayã dố aduklỏ ná lũ nuô a o tồprè- to akhu-akhyě bí a byãlyã angỏ akhě, a pỏ nĩdyédũ amwĩ pré. ¹⁴ Cómarya hé lũ, “Vã ólyã nẹ ná vã ki sõri nẹ, vã ki nõ orỏóé nẹklwĩnẹlyã tahe pã,”* a hé lũ phúnũ. ¹⁵ Abraham opỏ thèplòhtũnĩ, rò dốkhyěnuô a nĩbè Cómarya ólyã lũngỏ nuõtồmũ.

¹⁶ Bí kayã tồprèprè thézũ dyéthégně pè ù ná a tẹhébè yěnuõma a tồprè akhěnuô, a byã nuõnĩ a tẹhébè ngỏ yěnuô ná kayã dố a o ná aprỏapryã shyosỏ tồprèprè amwĩ. Mẹtèhèrò, a ki byã phúnũ hẻrò, a mẹ okuõkyã tẹklyéngã lũ. ¹⁷ Kayã dố a nĩbèhỏ Cómarya a tẹõlyã tahenuô, Cómarya thézũ nõthégně tặtẹ èthi ná phú Cómarya ólyã htuõhỏ èthĩnuô, a ki mẹ lỏbã phúnũ pã, a htulya taplekỏ pãto akhu-akhyě, dố a tẹõlyã akũnuô, a byã nuõpanĩ angỏ bĩnuô. ¹⁸ Phúnũrò Cómarya dyé lỏhỏ pè a tẹõlyã ná a tẹbyãlyãnĩ angỏyě nyẹcỏlỏ hó. Cómarya lahỏcyãto akhu-akhyě, yěnyẹcỏ nuô a htulya taple khỏcyã toto. Pè dố a klyã tadwỏ owỏouõbĩ hó dố Cómarya a o tahenuô, dố Cómarya htulya taple khỏcyã pã a tẹõlyã to akhu-akhyě, pè thèplòmỏ thèplòsỏhtya nyacỏ. Dố pè thèplòmỏ thèplòsỏ akhu-akhyě, tẹmyásũ dố Cómarya dyé pẹyě nuô, pè pũma plehyã tadũ tuõbèhỏ dố atadũ hó. ¹⁹ Pè tẹmyásũ yěnuô athyaná lỏdu dố a cwĩ okuõma thòklyědu dố pè thèhtwỏprè agně yětõmẻ nuõhỏ. Phú bwĩdukhuỏ nuõtồprè nuõcuỏ talwỏbẻ ná ikẻ badu dố ù cỏtặtặbĩ è dố tẹlũtyã hỏkũ nuõtõba, rò phú è nuõ tuõhỏ dố tẹkhãlẻ sãẻ akũ yěnuô, pè tẹmyásũ yẻ a klỏma, a tặtẹ, rò a

* **6:8** 6:8 Phúnũhỏ, Cómarya ki cirya kayã dố athyaná hekhuyě nuõtahe pã. ✪ **6:14** 6:14 Hekhuhtwỏlũ 22:17

thũnuỗ tuỗkuỗdũhỗ pệ đố Còmarya anyễhyã phũnuỗhỗ. ²⁰ Jesũ cuỗnuỗrệ pệhỗ pệkhãlệ đố nyễ hỗ. A htwỗ pệhỗ pệ bwídukhulỗ đố a o khyãnyễ tacủprệ yẽnuỗhỗ. È yẽnuỗ a thyáhỗ ná bwídu Melchizedè đố nuỗkhễ tôprệhỗ.

7

Prệlũtyã Khuklỗ Melchizedè

¹ Melchizedè ma vỉ Salem akhwí tôprệ, rò a htwỗ Còmarya đố adulỗ yếtôprệ a bwídu tôprệ. Bí Abraham cuỗsápệ htuỗhỗ khwí thêlwỉ rò a ka đố klyálo akhẽnuỗ, Melchizedè cuỗ myásũ lũ rò sỗrisỗbũ lũ. ² Rò Abraham dyépệ lũ lỗ~ tặtệ đố a nỉka nuỗtahe pwíshyếtôpwí. Melchizedè amwỉ angólasá arệlỗ tòmũ ma mặđũ “Tệcótệtệ akhwí.” Htuỗrò Salem angólasá ma thêplò kacủkabé akhu-akhyễ amwỉ o pỏkuỗ dũ, “Tệthêplò kacủkabé akhwí.”[☆] ³ Melchizedè apherệ bẻbẻ, amuỗ bẻbẻ, aphyễphuỗ klwỉlyã tahe bẻbẻ, ỉ rãmárádyã okyã kuỗ è tỗcỗ~ to. A tẹpacễlyã ná atệthyễ ari-akyã tahenuỗ bẻbẻ, ỉ rãmárádyã okyã kuỗ lũ toto. È ma athyáná Còmarya apherũkhũ tôprệ. A htwỗ bwídu tacủprệ.

⁴ È yễ, a htwỗ ducỗ bá~ tẽnuỗ tanemyã lahyã mỗ. Pệphễ Abraham đố amwỉ luỗhtyễluỗkẻ cỗ yếtôprệnuỗ~ a dyépệ cỗ lũ pwíshyếtôpwí ná tẹ đố a cuỗ sápệ rò a phyékanỉ nuỗtahe cỗ. ⁵ Khỗnyãrò tệthyótệthya hé Levi aklwỉalyã đố a htwỗ bwídu yẻtahe, èthỉ ki kwỉ pwíshyếtôpwí đố apuỗvyã Israelphũ nỉdũ tahe a o. Israelphũ yẻtahe nuỗma, Abraham aklwỉalyã tặkalyã dítũ nỉdũ cỗ tadũrò Levi aklwỉalyã yẻtahe bẻ kwỉ èthỉ prệ. ⁶ Melchizedè ma aklwỉalyã tặ đố Levi mặto tadũrò a phyé pwíshyếtôpwí đố Abraham a o. Rò a sỏri Abraham. Abraham ma prệ đố a nỉbẻhỗ Còmarya a tẹpỏlyã tôprệ hỗ. ⁷ Kayã đố a sỏri ỉ yếtôprệnuỗ aduklỗ ná kayã đố a nỉbẻ tẻsỏri yếtôprệ nuỗma lẻthêplò rare akhãlệ oto. ⁸ Judaphũ prệlũtyãtệphũ đố aklwỉalyã tặkalyã đố Leviphũ o yẻtahenuỗ, a phyếsũ pwíshyếtôpwí yẻnuỗ đố kayã đố a ki thyễ pã yẻtahe a o prệ. Manãrò Melchizedè yẻnuỗ, pệ thẻgnẻdũ Còmarya alặangỏ hé ná athyáná a ohtwỗprệ pặprệ. ⁹ Htuỗto pệ hébẻ, Levi aklwỉalyã đố a kwỉ pwíshyếtôpwí yẻtahenuỗ a dyẻ ná Abraham rò Abraham dyẻ dítũ ná Melchizedè hỗ. ¹⁰ Mẻtẻhẻrò, bí Abraham myáhtyesũ ná Melchizedè akhẽnuỗ, Levi hé yếtôprệnuỗ, a opacễlyã híto. A opặprệ đố aphyễphuỗ Abraham anẻklỗ pházye akũ prệ.

¹¹ Bí Còmarya dyẻ Judaphũ tahe tệthyótệthya akhẽnuỗ, a dyahtya prệlũtyãtệphũ đố aklwỉalyã tặ đố Leviphũ nuỗtahe a o. Èthỉ bẻ lũtyãhtya pệ ỉ phũ tệthyótệthya tahe o nuỗ. Leviphũ prệlũtyãphũ yẻtahe mẻ atẻmẻ yẻtahe tadũrò thyáphũ ỉ ki htwỗhtya kayặcỏkayặtẻ agnẻnuỗ, èthỉ mẻcyãto. Phũnuỗrò Còmarya bẻ nỏhyãkhò tapledũ prệlũtyã đố aruỗ tôprệ. Prệlũtyã yếtôprệnuỗ aklwỉalyã tặ đố Leviphũ đố aklwỉalyã tặ dítũ đố Aròn a o yẻnuỗ mặto. Bwídu yếtôprệnuỗ, athyáná Melchizedè nuỗhỗ. ¹² Mẻtẻhẻrò bí ỉ htulya taple hỗ prệlũtyã aklwỉalyã akhẽnuỗ, ỉ bẻ htulya taple tuỗkuỗ tệthyótệthya tahe. ¹³ Byacẻ Jesũ Krítũ đố pệ hé nỉdyẻ lũrilũkyã yếtôprệ nuỗma, a hyãnuỗkyã hỗ bwídu đố arẻkhẻ nuỗtahe akhãlệ hỗ. È ma Levi

☆ 7:2 7:2 Hekhuhtwólũ 14:18-20

aklwĩalyã mato. Aklwĩalyã tã khodũ dõ aruô tômuõ dõ ù é ná Juda aklwĩalyã phú prèlũtyãtèphú tãprè me tẽ dõ tẽlũrẽ akhãshyẽ nuô, aklwĩalyã yẽnuô, a menõ kuõ prèlũtyã tẽme tãprè~ to. ¹⁴ Û thẽgnẽ tãtẽcõ ná pẽ Byacè Jesũ Kristu yẽnuô, aklwĩalyã kalyã dõ Juda tômuõtãcõ a o. Dõ nuõkhẽ ma, Juda aklwĩalyã ki htwõhtya prèlũtyãtèphú tahe pã nuô, Mosè hénõ tãphuõ~ to.

Byacè Jesũ Ma Athyaná Melchizedè

¹⁵ Bí prèlũtyã dõ aruõtãprè dõ athyaná Melchizedè dõ nuõkhẽ tãprè hyãtuõhõ akhẽnuô, ù thẽgnẽplõ hyãtõklõhõ tẽ dõ pẽ hé yẽnuõtahe hõ. ¹⁶ Tẽthyótẽthya hé o ná kayã dõ a htwõhtya bwĩdu nuô, a bè klwĩalyã tãkalyã dõ tômuõmuõ tãcõcõ akũ a hé phúnuô, tadũrò Jesũ hyã htwõhõ bwĩdu yẽnuô, atõ phú tẽthyótẽthya héonuô mato. Mátõkhõnuô, a htwõhtya bwĩdu yẽnuô ná a tẽhtwõprè prõprya shyosõ dõ a htwõprè tacũprè talẽkrẽ yẽnuõhõ. ¹⁷ Mẽtẽhèrò lisãsẽkũ hé,

“Nè ki htwõ bwĩdu tacũprè dõ athyaná Melchizedè nuô pã”[✧] a hé phúnuô.

¹⁸ Phúnuô akhu-akhyẽ, tẽthyótẽthya alyẽ yẽnuô, ù dyataphãkyã è mẽtẽhèrò a hẽcẽrecẽ rò a mẽcwõbẽ pẽ to. ¹⁹ Mosè a tẽthyótẽthya nuô a mẽcõmẽtẽ cyã ù tãprè~ to. Manárò khõnyãyẽ pẽ tẽmyãsũ klyã athẽ tãbõ dõ aryãklõ pã cõ ná tẽthyótẽthya yẽnuô a o hõ. Rò pẽ hyãnuõphũhõ dõ Cõmarya a o ná klyã athẽ yõtõbõ ma anĩ hõ.

²⁰ Cõmarya byãtã htuõhõ angõ ná Jesũ ki htwõ bwĩdu tacũprè pã. Manárò bí Levi klwĩalyãphú tahe htwõ bwĩdu akhẽnuô, a byã tãkuõ angõ ná èthĩ phúnuô tãmũ~ to. ²¹ Manárò, Cõmarya hé Jesũ,

“Byacè byãtãhtuõ angõ rò a hẽkhõ pãto, rò a hé, ‘Nè ki htwõhtya prèlũtyãtèphú tacũprè pã,’ ”[✧]

Bí Jesũ htya htwõ bwĩdu akhẽ, Cõmarya hé lũ phúnuô. ²² Tẽõlyangõ athẽ dõ Cõmarya mẽhtwõhtya pẽhõ pẽ dõ pẽ ki nĩbè tẽpalã agnẽ yõtõmũ nuô, aryã klõpã cõ ná tẽõlyangõ dõ alyẽ nuõtõmũ cõ. Mẽtẽhèrò, Cõmarya byãlyã htuõhõ angõ phúnuô akhu-akhyẽ, Jesũ ma mãhõ prè dõ a ki mẽlõbã tãtẽ pẽ pẽ tẽõlyã athẽyẽ tãmũ tãprè hõ.

²³ Tẽ dõ a khõ pã lũ dõ aruô tãcõ ma mãhõ bwĩdu dõ nuõkhẽ tahenuô, a thyẽ lahyã akhu-akhyẽ ù prè htya dõtũ èthĩ akhãlẽ nuô a o ãlã. ²⁴ Manárò Jesũ yẽnuô, a ohtwõprè tacũprè akhu-akhyẽ, a dyètã dõtũ pã prèlũtyã atẽmẽ yẽnuô dõ ù khadãkũ tãprè~ to. ²⁵ Phúnuõrò kayã dõ a hyã dõ Cõmarya a o rò a hyãnuõ dõtũ dõ Jesũ a o tahenuô, Jesũ ki mẽlwõhtekãbẽ èthĩ khõnyãyẽ tãplehyã acũcũ ahtũhtũ cõ pã, mẽtẽhèrò thyãphú è ki nuõ kwĩthẽzõbẽ pẽ kayã phúnuô tahe agnẽ dõ Cõmarya a o nuô, a bè htwõprè tacũprè.

²⁶ Phúnuõrò, Jesũ ma bwĩdukulõ tãprè dõ a mẽlõbã pẽ lõlõ~ pẽ tẽlo tahe. È ma a sãsẽ, atẽthũ oto, athẽplõ mwõplĩthĩplo. Cõmarya dya-okhõ taphã khodũ lũ ná prẽoraphú tahe, rò a dyẽhõ lũ dõ khãlẽ htyalõlõũ tãpho hõ. ²⁷ È ma athyaná bwĩdukulõ dõ aruô nuõtahe mato. Pwõnyẽnyẽ~ a lo lũhtya rẽlõ nĩdyédũ atẽthũ tahe htuõrò a lũhtya no pẽ kayã dõ aruô tahe atẽthũ tahe phúnuô mato. Bí a lũhtya anẽ dõ krusulõ akhẽnuô, a lũhtya prè tãphuõ

rò a htuõplú læ tacúprè hó. ²⁸ Bwídu tahenuô, a tètthútèplá o prè lahyă tadúro tètthýótètthya yõ o akhu-akhyě, ù bè dyahtya èthĩ prè. Manárò bí Cómarya dyétăhtuõ hó tètthýótètthya yě dôkhyě anyělăhó nuô, a ólyă khòkhyěpõ tòmũ rò a byănuõ tònĩ angó bínuô. A byătă hó angó ná a dyahtya hó a phúprèkhũ dõ atètthú oto, a lóbă yètôprè ná a ki htwõhtya bwídukhulõ tacúprè hó.

8

Jesũ Ma Pè Bwídukhulõ Tôprè

¹ Khõnyáyě, tẹ dõ a lodulõ ù tîcô dõ vă thézũ nõthégnèplõ thĩ nuôma máhõ pè bwídukhulõ yètôprè hó. È ma Jesũ hó. Khõnyáyě a onyăo dõ mókhu rò a onyăo dõ Cómarya dõ alĩatakhe, aproapryă yètôprè léonyăo acóhtwó nuôtôkyě hó. ² Khõnyáyě a mēhõ bwídukhulõyě atēmē, rò a mē hó dõ tètthălè sāsè tîpho akũ hó. Létthûdu sāsè málakõ yěnuô ù mē ná prèlukayă atakhu mato. Byacè isóhtyanĩ ná ané nĩdũcõ.

³ Bwídukhulõ pwõ- tîprè nuô, ù dyahtya è ná a bè lÿtyătè htuõrò a bè lÿtyăhtya ná tètthútèlye tahe dõ Cómarya a o. Phúnuôrò, pè bwídu dõ adulõ yètôprènuô, a bè lÿtyăhtya kuõ tẹ tîcôcô. ⁴ Manárò Jesũ dõ a htwõ bwídukhulõ yètôprènuô, bí a opă bí hekhuyě akhě, bwídu dõ a bèlÿbètthyahtya phú tètthýótètthya onuô, a yõ odũhõ akhu-akhyě, a htwõnĩ kuõũ bwídu to. ⁵ Létthûdu sāsè dõ prèlÿtyătèphú tahe nuõmē nĩdyé lÿ dõ hekhuyě yètômē nuôma, a myă byábũkuõ Cómarya a tètthũhõdu málakõ dõ mókhu nuôtômē prè. Létthûdu yètômē nuô a málakõ mato, mápřé dõ mókhu a málakõ nuôtômē a zăzozăkĩ prè. Mētēhērò, bí Cómarya nõisóhtya Mosè létthûdu dõ hekhuyě akhěnuô, a hé lÿ, “Krwõmē byábũ tăteryă thyákuõlõ phú ù dyélũ htuõhõ nē mókhu tètthũhõdu azăzõ dõ sokhukhě nuõnĩ,”* Cómarya hé lÿ phúnuô. ⁶ Jesũ mētè phú bwídu tîprènuô, aryă klõpă có ná prèlÿtyătèphú dõ hekhuyě yētahe mēnuô có. Phúnuôhõ, Cómarya a tètthũlyă athè dõ Jesũ phyéhyănĩ yěnuôma aryăklõ pă có ná tètthũlyă alye yěnuô có. Tètthũlyă athè yěnuô, a tate thèlèhtyanĩ tètthũlyă dõ aryăklõ tahe alõ.

⁷ Tètthũlyă rē nuôtômũnuô, a ki lóbăhõ hērò pè lo pă tètthũlyă ano yètômũ ki hyănuõ plútaple pă lÿ khălèto hó. ⁸ Manárò Cómarya dya tètthú dõ akayă tahe alõ rò a hé,

“Shuõkhè dõ vă ki mē tètthũlyă athè ná Israelphú tahe bèbè, Judaphú tahe bèbè a ki hyătuõpă,” a hé phúnuô.

⁹ “Bí vă cwihte èthĩ ná vă takhu rò vă éhtekă èthĩ phyěphuõ dõ Egypt ké akhěnuô, vă òlyă htuõhõ văngõ ná èthĩnuô a o manárò tètthũlyă khõnyáyěnuô, a khódũ ná nuô. Èthĩ cóná vă tètthũlyă yěnuô to akhu-akhyě, vă tarĩ cuõkhókyă vămèthè ná èthĩ hó, Byacè héphúnuô.

¹⁰ Phúnuôrò, Byacè hé ná tètthũlyă athè dõ vă ki òlyă ná Israelphú thĩ tahenuô, vă ki hé èthĩ phuyě pă, vă ki sunuõ vă tètthýótètthya tahe dõ èthĩ athèplõ tètane akũ pă. Vă ki rãmárădyăo vă tètthýótètthya tahe dõ èthĩ thèplòkũ pă. Vă ki htwõ èthĩ a Cómarya pă rò èthĩ ki htwõ văkayă pă.

* 8:5 8:5 Li Htekă 25:40

- 11 Bínuôakhè pãnuô, èthĩ amyècôphú thyálũ tahe bèbè, apuõavyáklè tahe bèbè, a lopã ù ithyóithya èthĩ, ‘Thégnè lahyã Byacè ní~’ phúnuô pãtohó. Mètèhèrò cáhtya dõ ù tanę patíló lũ tôprè tuõdõ ù tanędulõ lũ tôprènuô, a ki thégnè lõhõ vã pã.
- 12 Vã ki thézõní èthĩ pã rò vã ki plwõkyã lõ èthĩ atèmũmyáricyã tahe pã rò vã ki sõtapyã lõ èthĩ tètũ tahe pã.”✧
- 13 Cómarya hé ná yè ma tẽõlyã athè tãcõhõ akhu-akhyè, a nõhtwõhtyakyã tẽõlyã alyę yènuô ná a lo pãtohó. Alyę-alwõ hó, ù lopã lũ tohó, rò nyętyato pãma, a ki lamékyã hó.

9

Tẽõlyã Alyę

1 Khõnyãrò tẽõlyã aré tãmũ dõ Cómarya ólyakyã akayã tahenuô, a o ná a tẽcõbucõbè a tẽthyótèthya lèklõlèkhyã tahe ná lècõbè lèthũdu sãsè dõ prèlu kayã isóhtya ènuô tãmè 2 Lèthũdu yènuô a o nyëtõ. Aré tõtõnuô ù dya-o ná mikõrè tøkhu, ðirè htyalõ tøkhu ná khómũ sãsè dõ ù dyahtya o lũ dõ ðirè htyalõkhu tahe. Yètõtõ nuõma ù é ná tèsãsè khãlè. 3 Lèthũdu a kadãkũ lènuõ yènuô ù cõ tãtũbí ná ikè tãba. Ikè opã tãba dõ ù cõbí tãtũkyã dõ nyè tõtõ dõ ù é ná tẽkhãlè sãsèlõ yènuô tõtõ. 4 Khãlè yètõtõ akũnuô, tẽlũrèhtè dõ ù lèsũũhtya ná tẽnuõmũnuõsũ tahenuô a o tøkhu, htuõrò tẽõlyã tõsãsè dõ ù lõbí lũ ná htè nuõ a o tãmè. Dõ tõiýè akũnuô, ù dyanuõõ ná thõbyáphú tãmè rò ù sunuõõ ná khómũmãna, ná Arõn ihtyábõ dõ alè dyácèhtya nuõtõbõ, ná tẽmekyãngõ amũshyè a tẽõlyã lõba nuõ nyëba. 5 Dõ tõsãsèyè akhunuô, ù byáo mókhu tanéphú dõ ù é ná cherubim aplya takhèyè nyëprè o rò a huõbítã adá dõ tõsãsè akhudõ dõ Cómarya léplwõkyã ù tètũ yè alõnuô. Lèdõnyãplõ pè thĩ nuõ a o é~ lãpã akhu-akhyè, khõnyãrò hëpwõhédwõ lõ pè thĩ to.

6 Bí ù taritaryã dya tãtõtãbè htuõlõhõ tẽyètahe dõ akhãlè ná akhãlè akhènuô, pwõnyènyè~ bwídu tahe nuõ dõ lèthũdukũ arèlõ tõtõ rò a nuõmë lahyã a tẽphyètèmë. 7 Manárò dõ tèsãsè lõyè tõtõ akũnuô, a nuõní prètũ bwídukhuõ nuõtõprè prè. Tõnanuô a nuõprè tõphuõ rò a bè phyènuõní thwi dõ a ki lũhtya nídyédũ atètũ agnè yènuô, ná kayã dõ a tanę tuõto rò a mètũ tãtyã tahe atètũ agnè. 8 Dõ tõiýè akhu-akhyè Thé Sãsè Byacè dyèluõ pè pè, ki ù nõè nídyé tadũpã lèthũdu alyę yètõmè hërò klyálènuõ dõ lèthũ málakõ yètõmè akũnuô, a lumõ híto. 9 Tõiýètahe ma a thézũ dyèluõkhõ pè tẽmátèdyã dõ pè htũkhè khõnyãkhè yètahe hó. A thézũ zũluõhõ pè ná tẽlũtètýã yètahe ná tẽphútèlye dõ ù lũhtya è yètãhenuô, a më mwõplĩphuõcyã pè prè hyã cõbucõbèhtya tõiýè tahe athèplõ to. 10 Tẽlũtètýã yètãhenuô, a tate thèlèhtyaní prè tẽcõbucõbè a lèklõlèkhyã tahe dõ a hé ná yèma ení, yèma õní to, tõbè síplĩsíplè nè phúyè phúnuô, a hé yènuõtahe hó. Tẽthyótèthya yènuõma dõ nèklõ pházye tõiýè, prèlukayã bè krwõmë tuõdõ Cómarya mètãplè pè èthĩ klyã athè tãbõ.

✧ 8:12 8:12 Jeremia 31:31-34

Tèõlyạ Athề

¹¹ Manàrò khõnyáyẻ Krístu hyả htwõhỏ phứ prềlũtyả khuklỏ dĩ adulỏ ù tởprề nuõhỏ. A phyếhyảnỉ pẻ pẻ tẻtwỏtẻryỏ dĩ a o nỏ pẻ khõnyáyẻ tahe hỏ. A cuõnuỏ htuõhỏ dĩ lẻthũdu dĩ aduklỏ, a lỏbảklỏ nỏ kayỏ mẹnũuỏ tỏmẻ akũhỏ. Lẻthũdu yẻnuỏ, kayỏ isỏ nỏ atakhu tởprề~ mỏto, ù byỏlyạ lủ mỏtoto, a o dĩ hekhu yẻnuỏ mỏtoto. ¹² Bỉ a cuõnuỏ lủtyảhtyatẻ dĩ tẻkhẻlẻ sỏsẻ lỏũ yẻtỏtỏ akhẻnuỏ, a phyẻnuỏnỉ pẻ tahe athwi, pủphẻ tahe athwi nuỏmỏto. A ki nuỏ lủtyảhtyatẻ agnẻnuỏ, a phyẻnuỏ nỉdyẻdũ nỏ athwi akhu-akhyẻ, a hyảnuỏ prẻ tỏphuỏ rỏ ahtuỏaplủ lỏhỏ, rỏ a mẻlwỏhtekỏ pẻ tacủprẻ hỏ. ¹³ Dĩ pẻ tẻthyỏtẻthya alyẻyẻ akũnuỏ, pẻ tahe nỏ pủphẻlỏ tahe athwi yẻ nỏ pủphủ dĩ ù sủũ htwỏlỏ lủ nỏ kỏphẻ yẻtahenuỏ, ù bẻ prủ nỏ kayỏ dĩ a taprỏmủmyỏvỉ nỏ tẻcỏbucỏbẻ alẻklỏ yẻnuỏ tởprẻ alỏ, mẻtẻhẻrỏ thyỏphủ anẻklỏ ki mwỏplỉthỉplo dĩ aklỏ tỏkyẻ agnẻnuỏrỏ, ẻthỉ mẻmwỏplỉ lủ phủnuỏ. ¹⁴ Phủnuỏrỏ, tanẻ myỏmỏ lahyỏ Krístu athwi yẻnuỏ, a ki mẻ mwỏplỉ bủphuỏklỏlỏ cỏ pẻ nỏ tẻyẻtahe pỏ cỏ. Dĩ Cỏmarya a Thẻ Sỏsẻ ohtwỏprẻ tacủprẻ akhu-akhyẻ, Krístu lủhtyahỏ anẻklỏ dĩ atẻthủ o tỏcỏ~ to yẻ dĩ Cỏmarya a o hỏ. Thyỏphủ pẻ ki mẻpẻ Cỏmarya dĩ a htwỏprẻ yẻtỏprẻ atẻmẻ agnẻnuỏ, Krístu ki sỉplỉkyỏ pẻ thẻplỏ yẻtahe nỏ pẻ tẻmẻ dĩ abwỉataryẻ okủũ to yẻtahe nỏ athwi pỏ.

¹⁵ Dĩ tẻritẻkyỏ yẻ akhu-akhyẻ, tẻsỏrỉ tacủprẻ dĩ Cỏmarya ỏlyỏkyỏ pẻ htuõhỏ kayỏ dĩ a ẻ lủ tahe ki nỉbẻpỏ agnẻnuỏ, Krístu phyếhyảnỉ pẻ hỏ Cỏmarya akayỏ tahe tẻõlyạ athẻ yẻtỏcỏ dĩ Cỏmarya a o hỏ. Thyỏphủ Krístu ki ihtakỏ rỏ plwỏhte palỏ cuỏkyỏ kayỏ o dĩ tẻõlyạ alyẻ alẻ nuỏtahe agnẻnuỏ, a bẻ khyỏthyẻkyỏ athẻ. Dĩ a khyỏthyẻ athẻ akhu-akhyẻ, ẻthỉ nỉbẻ bẻkuỏhỏ ucẻtazẻ, a tẻsỏrỉsỏbủ tacủprẻ dĩ Cỏmarya ỏlyạ htuõhỏ yẻtahenuỏ hỏ.

¹⁶ Hẻkuỏrẻ li tỏba dĩ kayỏ tỏprẻprẻ ki rỏỏkyỏ nỏ kayỏ yẻtỏprẻ ki bẻnỉ kayỏthyẻ nuỏtỏprẻ a ucẻtazẻ hẻnuỏma, thyỏphủ a ki nỉbẻ ucẻtazẻ yẻnuỏ, a bẻ dyẻluỏ nỏ kayỏ rỏkyỏ liyẻ tỏprẻ ma a bẻ thyẻ htuõhỏ, phủnuỏ. ¹⁷ Kayỏ dĩ a rỏkyỏ lithẻ yẻtỏba tỏprẻnuỏ, a ki ohtwỏprẻ pỏprẻ hẻrỏ, liyẻtỏba mẻcyỏ tỏcỏ~ to. Manàrỏ shyẻ~ a thyẻ htuõhỏ pỏma tủrỏ kayỏ nuỏtỏprẻ phyẻnỉ nỏ kayỏthyẻ nuỏtỏprẻ a ucẻtazẻ prẻ. ¹⁸ Phủnuỏ akhu-akhyẻ, thyỏphủ tẻõlyạ arẻ nuỏtỏmủ ki cáhtya mẻtẻ agnẻnuỏ, a lo tẻphủtẻlyẻ dĩ ù lủhtya lủ yẻnuỏ athwi. ¹⁹ Bỉ Mosẻ hẻluỏ pẻ htuỏlỏhỏ kayỏ pwỏ~ tỏprẻ nỏ lỏ~ Cỏmarya mẻkyỏ a tẻthyỏtẻthya tahe akhẻnuỏ, a phyẻ pủphủ tahe athwi nỏ pẻ tahe athwi rỏ a kluỏ sỉlyỏtỏ nỏ htyẻ, htuỏrỏ a phyẻ thỉmỉsủlỉ rỏ a boma nỏ thỏphyỏ dĩ ù ẻ nỏ hyssỏphyỏphủ yẻtỏphyỏ akhyẻ rỏ a tasỉ nỏ li dĩ ù rỏ nỏ Cỏmarya a tẻthyỏtẻthya a tẻmẻkyỏngỏyẻ tỏba, htuỏto a tasỉnỉ lỏ nỏ kayỏ pwỏ~ tỏprẻ. ²⁰ Mosẻ hẻ kayỏ tahe, “Thwi yẻnuỏma a mẻklỏmẻma hỏ Cỏmarya tẻõlyạ dĩ Cỏmarya mẻkyỏ dĩ thỉ ki krwỏmẻkuỏ agnẻ nuỏhỏ”✧ a hẻ ẻthỉ phủnuỏ. ²¹ Htuỏrỏ lẻthũdu sỏsẻ yẻtỏmẻ nỏ lỏ tẻmuỏtẻtẻ dĩ ù nẻ ẻ nỏ tẻcỏbucỏbẻ agnẻ tahenuỏ, a tasỉ kuỏ lỏ nỏ thwi phủnuỏnuỏ. ²² Ki hẻ tẻtẻ~ ma, tẻthyỏtẻthya hẻ, tẻtẻ dĩ ù nẻ ẻ nỏ tẻcỏbucỏbẻ agnẻ tahenuỏ, ù bẻ

✧ 9:20 9:20 Li Htekỏ 24:8

mẹmwõplĩ lũ ná thwi nuô a phũ kírẹ lỏ cỏ pwỏtỏcỏ. Thwi ki htwítạ to nuô, Cỏmarya plwỏkyảbẻ tẻthủ tỏcỏ~ to.

Kristu Lũhtya Anẻ Khukhyẻ Cỏmarya Plwỏkyả Tẻthủ

²³ Lẻthũdu sảsẻyẻ ná tẻmuỏtẻtẻ đở ử nỏe ẻ ná tẻcỏbucỏbẻ agnẻ tahenuô, ử mẹ byábủkuỏ mỏkhuyẻ a tẻmuỏtẻtẻ tahe prẻ. Tẻmuỏtẻtẻ odỏ akũ pwỏtỏcỏ nuô ử bẻ mẹ mwỏplĩ lỏ ẻ ná tẻphủtẻlyẻ athwi phũnuô. Manỏrỏ mỏkhu atẻtẻ mỏlakỏ tahenuô, ử ki mẹ mwỏplĩ ẻ ná tẻlũhtya đở aryỏlỏ klỏpỏ cỏ ná tẻphủtẻlyẻ athwiẻ nuô cỏ. ²⁴ Mẻtẻhẻrỏ lẻthũdu sảsẻ đở ử mẹ ná kayả takhu rỏ ử myỏbủ mẽkuỏ prẻ amủỏklỏ mỏlakỏ yẻtỏmẻ akũ nuô, Kristu cuỏnuỏ bĩnuô mỏto. A cuỏnuỏ nỉđũ đở mỏkhu rỏ khỏnyỏyẻ a kwỏthẻzỏ pẻ pẻ đở Cỏmarya anyẻhyả. ²⁵ Bwỉdukhulỏ yẻtỏprẻnuô, a bẻ phẻnỉ tẻphủtẻlyẻ athwi rỏ a nuỏ đở tẻkhẻlẻ sảsẻlỏ nuỏtỏtỏ pwỏnana~ cỏ tadủrỏ Kristu yẻnuô a nuỏ lũhtya anẻ tỏphuỏ htuỏ tỏphuỏ phũnuô mỏto. ²⁶ Ki Kristu lonủ tamỏmỏ kuỏ phũnuô kihẻrỏ, a tỏbẻ khyỏthyẻ tamỏmỏ kuỏ athẻ đở hekhu htwỏhtyalủ akhẻ pỏ cỏ kỏkỏ. A lo khyỏthyẻ phũnuỏto. Khỏnyỏyẻ bỉ hekhu kírẻ phũtadủhỏ akhẻnuô, a hyả khyỏthyẻ prẻ tỏphuỏ rỏ a htuỏplủ lỏhỏ. Đở a lũhtyanỉ anẻklỏ ná anẻyẻ akhu-akhyẻ, a phẻcuỏ taphỏkyả prẻlu kayả tahe atẻthủ tahe hỏ. ²⁷ Kayả pwỏtỏ tỏprẻ bẻ thẻ prẻ tỏphuỏprẻ. Rỏ a thẻhtủ pỏnuô, Cỏmarya ki cỉrya ẻthỉ pỏ. ²⁸ Phũnuỏhỏ thỏphủ Kristu ki phẻcuỏ taphỏkyả lỏ kayả ẻprẻ atẻthủ tahenuô rỏ a khyỏthyẻ prẻ tỏphuỏ prẻ. A hyả khyẻthyả pỏ tadủrỏ a ki hyả phẻcuỏ taphỏkyả pẻ pẻ tẻthủ pỏnuô mỏto. A ki hyả mẻlwỏhtekỏ kayả đở a opỏmyỏsủ lũ nuỏtahe pỏ prẻ.

10

¹ Khỏnyỏyẻ pẻ thẻgnẻplỏ hỏ ná tẻthyỏtẻthya đở Mosẻ dyakyả yẻnuỏma mỏprẻ tẻzỏzỏ tẻmỏtẻdyả tỏcỏprẻ. Tẻamỏlakỏ đở tẻthyỏtẻthya thẻzủ zủluỏ yẻnuỏma mỏhỏ lỏ~ tẻtwỏtẻryỏ đở a hyả đỉtủ đở Kristu a o yẻtahenuô hỏ. Tẻthyỏtẻthya yẻnuô a hẻ, pwỏnana~ tỏbẻ lũhtya tẻphủtẻlyẻ yẻ akhu-akhyẻ, mẻlỏmẻbỏhtya cyỏ pẻ prẻlu kayả to. ² Tẻlũhtya tẻphủtẻlyẻ yẻnuô, a ki mẻmwõplĩ kayả đở a cỏbẻhtya Cỏmarya tahe atẻthủ tỏphuỏ prẻ rỏ a htuỏplủ lỏhỏ kihẻrỏ, ẻthỉ tỏ tẻnẻ nỉdyẻ kuỏ pỏ anẻ ná atẻthủ o pỏ to hỏ kỏkỏ. Kihẻphũnuô rỏ ẻthỉ tỏ okủkyỏkủ lỏ a tẻlủtyỏhtya nuỏtahe kỏkỏ. ³ Manỏrỏ ẻthỉ atẻlủtyỏhtya yẻtahenuô, pwỏnana~ a dyẻ thẻnẻhtyabẻ khyẻ ẻthỉ ná a tẻthủo phũnuô prẻ. ⁴ Mẻtẻhẻrỏ pủphẻlỏ athwi, pẻ athwi yẻtahenuô a phẻ taphỏkyả cyỏ tẻthủ taki~ to.

⁵ Phũnuô akhu-akhyẻ bỉ Kristu hyỏlyỏ đở hekhuẻ akhẻnuô, a hẻ Cỏmarya,

“Ủ lủtyỏhtya pẻ nẻ tẻphủtẻlyẻ thỉtahe ná tẻlủtẻtyỏ thỉ tahenuô, nẻ thẻzủ to. Manỏrỏ nẻ taritaryỏ onẻhỏ vả nẻklỏ đở vả ki bẻ lũhtya ẻ agnẻhỏ.

⁶ Ủ sủ lũhtya sỉđuỏ cỏ tẻphủtẻlyẻ tahe đở tẻlủ rẻkhu bẻbẻ, tẻplwỏkyả tẻthủ a tẻlủtẻtyỏ yẻ bẻbẻ, nẻ thẻplỏ okủtỏto.

⁷ Phúnuôrò, vǎ hé, ‘Phú ù rǎo vǎrivǎkyǎ dǎo lisǎsě akũnuô, vǎ hé Cómarya, vǎ o prě, Kǒ- Cómarya, thyáphú vǎ ki hyǎ mę pę nę phú nę thézǔ nõmę vǎ nuôtahe agněnuôrò, vǎ hyǎtuõhó,’ ”* Krístu hé Cómarya phúnuô.

⁸ Byacè Krístu héré, “Lũtyǎhtya tẹphútẹlyẹ yě bẹbẹ, lũtyǎhtya thòthẹ vẹphỏ tahe bẹbẹ, súũ lũtyǎhtya tẹphútẹlyẹ tahe bẹbẹ, lũtyǎhtya tẹlũ dǎo a ki plwỏkyǎ pẹ tẹthủ tahenuô bẹbẹ nẹ thẹplòoto,” (Èthĩ lũhtya tẹlũtẹtyǎ yẹtahe phú Mosè a tẹthyótẹthya onuô tadúrò Byacè Krístu hé kuõdũ phúnuô.)

⁹ Phúnuôrò a hé pọ khyěthya, “Thyáphú vǎ ki hyǎ mępẹ nẹ phú nẹ tẹthézǔ o nuôrò, myámǎ- vǎ hyǎtuõhó,” a hé khyěthya phúnuô. Phúnuôrò Cómarya dya taphǎkyǎ tẹlũtẹtyǎ dǎo alyẹ-alwỏ nuôtahe ná tẹlũtyǎhtya tẹphútẹlyẹ dǎo alyẹ-alwỏ yẹtahe rò a htulya taplekhókyǎ ná klyǎ dǎo athẹ tởbỏ. ¹⁰ Jesũ Krístu yỏ mępẹ phú Cómarya a tẹthézǔ onuô, htuõto dǎo a lũhtya anẹklỏ tởphuõprẹ rò a htuõplũ lǎhó akhu-akhyě, a mę sǎsě hó pẹ.

¹¹ Bwídu pwỏ- tởprẹ nuô, a bẹ ihtò mę tẹcỏbucỏbẻ a lẹklỏlẹkhyǎ tahe pwỏnyẹnyẻ- cỏ. Khǎlẹlẹ- èthĩ bẹ lũtyǎhtya tởphuõhtuõ tởphuõ. Tẹlũtẹtyǎ yẹtahenuô a phyẹ taphǎkyǎ cyǎ kayǎ tẹthủ tởcỏ- to. ¹² Manárò Krístu lũhtya pẹ pẹ tẹthủ agně yẹtahenuô, a lũhtya tởphuõprẹ rò a htuõ plũlǎ tacủprẹ hó. Rò a kǎ onyǎo hò dǎo Cómarya atakhu cỏhtwỏ tỏkyẻ hó. ¹³ Khỏnyǎrò Jesũ ki opọ tuỏ shyẻ- Cómarya pũma pẹ hó lũ kayǎ dǎo a thẹhte lũ nuôtahe* pǎ, rò a ki dya-o pẹhỏ lũ dǎo akhǎduô lẹzỉ alẹ nuô pǎ. ¹⁴ Dỏ Krístu lũhtya prẹ anẹ tởphuõ akhu-akhyẻ, kayǎ dǎo è mẹmwỏplỉ htuõhó èthĩ tẹthủ tahenuô, a męcỏmẹtẹ hó èthĩ tacủprẹ hó.

¹⁵ Pẹ thẻgnẻ ná tẹhẻbẹ nõgọ yẻtỏmũnuô atỏ prẹ. Mẹtẻhẻrò, dỏ lisǎsẻ akũnuô, Thẻ Sǎsẻ Byacè hé thyǎkuõdũ phúnuô, rò a hé,

¹⁶ “Yẻma tẻõlyǎ athẹ dỏ vǎ ki hẻbẹ taple ná vǎkayǎ tahe shyẻ- nopǎ agně yẻnuô hó, Byacè hé phúnuô. Vǎ ki sunuõ vǎ tẹthyótẹthya dỏ èthĩ athẹplỏkũ pǎ, rò vǎ ki rǎmǎrǎdyǎ o tẹthyótẹthya yẻnuô dỏ èthĩ athẹplỏ a tẹtanẹ alọ pǎ.”*

¹⁷ Htuõrò a hé pọ,

“Vǎ ki sỏtapǎkyǎ lỏ èthĩ tẹthủ nuôtahe pǎ, ná tẹmũmyǎricyǎ dỏ èthĩ mę nuôtahe pǎ.”*

¹⁸ Phúnuôrò khỏnyǎyẻ Cómarya plwỏkyǎhỏ tẹthủ yẹtahe akhu-akhyẻ, lũhtya tẹlũtẹtyǎ dỏ a ki plwỏkyǎ pẹ tẹthủ tahenuô a lo pǎtỏhỏ.

Zủe Plehyǎ Tadũnỉ Cómarya

¹⁹ Phúnuôrò, vǎ puỏvyǎ thỉ-. Dỏ Jesũ athwi akhu-akhyẻ, pẹ hyǎnuõ ná tẹthẻplỏ khủhǎ dỏ tẹkhǎlẻ sǎsẻ lỏũ yẻtỏphỏ ma anỉ hó. ²⁰ Byacè Jesũ khyǎthyẻ athẹ dỏ pẻgnẻ akhu-akhyẻ, è bǎmỏ pẹ hó pẹklyǎ athẹ dỏ a dyẹ pẹ thẻhtwỏprẹ yẻtỏbỏ. Klyǎ yẻtỏbỏnuô, a cuỏnuõplũ talwỏ bẻhỏ ná ù cỏtǎtủ ikẻ badu dỏ a mǎhỏ Krístu anẹklỏ yẻtỏbanuô hó rò a cuỏtuõhỏ dỏ Cómarya a o hó. ²¹ Prẻlũtyǎ khukỏ dỏ adulỏũ rò a myǎkhwẻnỉ Cómarya ahi yẻtỏprẻnuô, pẹ nỉbẻhỏ è hó. ²² Phúnuôrò pẹ hyǎphủ lahyǎ dỏ Cómarya a o pỏ-. Pẹ ki

* **10:7** 10:7 Li Htuthẻhtya 40:6-8 * **10:13** 10:13 Angỏlasǎ thyǎnǎ “khura” pẹ hé nuõhỏ * **10:16** 10:16 Jeremia 31:33 * **10:17** 10:17 Jeremia 31:34

hyã ná pè thèplò dõ acóate, ná pè tètũ dõ atãate yètahe pó~. Mètèhèrò, pè thèplò a tètane mũmyáyě, thyáphú a ki mwõplĩthĩplo agnènuô, ù sĩplĩkyã htuõhó pè ná Krĩstu athwi hó. Htuõto pènèklõ yènuô, ù sĩplĩ htuõhó ná htyèsé yènuôhó. ²³ Pè ki pũma nĩryádyé pè temyásũ dõ pè hé pè htuõhó ù yènuõtahe pó~, mètèhèrò pè thègně ná Cómarya nuô acó ná a tètõlyã rò a mephú a hénuô pwõ~ tõphuõ cõ. ²⁴ Pè tèmõ nĩdyé lũ tõprè ná tõprè yě, thyáphú a ki o éhtya ná o éhtya rò, thyáphú pè ki metè dõ aryá tahe agnènuô, pè ki tane pèkuõ ù dõ pè ki dyéhèdyére nĩdyé lũ tõprè ná tõprè phútě ari-akyã yètahenuô prè pó~. ²⁵ Kayã tahehe nuô, a vĩkyã tètõbě tõtõlũ tahe, manárò pè rò, vĩkyã kuõ tã ù pè lèklõ cõbě tõtũyě phú èthĩ nuõtahe vĩkyã nuô tãmé ní~. Mátõkhõnuô, pè ki dyéhèdyére rõtũ tõprè ná tõprè pó~. Byacè kíré hyãkhyě mõnyèmõtě yènuô a phũhtyahó akhu-akhyě, pè lé dyéhèdyére shyoklõ nĩdyé klõlõ põ cõ lũ tõprè ná tõprè pó~.

²⁶ Pè nĩbè htuõhó tèmátècõ a tètèkhuthègně rò pè ki mę takè plehyã tadúpã tètũ kihèrò tètũtetyã dõ a ki plwõkyã pè tètũ agnènuô a o pã to. ²⁷ A okyã prètũ tõtõ dõ pè ki opõprè Cómarya a tètõciryã ná mĩkyã rahtõdu dõ a ki ùthyěkyã lõ~ kayã dõ a thèhte Cómarya yètahenuô pã. ²⁸ Mú~ nukhènuô kayã dõ a mètũ Mosè a tètũyõtètũhya tõtõprè nuô, kayã thègně kimátorò thèthuõ ki zũlõbè málakõ lũ tètũ hénuô, ù bè mę thyěkyã lũ, rò ù bè thézõ nĩ lũ tõtõprè~ to. ²⁹ Phũnuõrò thĩ tane myámõ kayã dõ a hé takhwótakè Cómarya aphúkũ yètahe, rò a vĩkyã lũ tahenuô, Cómarya ki ciryã cyèklõnyã èthĩ pã. Htuõrò Krĩstu khyáthyě athé rò a dyé htwõhtya hó Cómarya a tètõlyã athě yènuõhó rò Krĩstu sĩplĩkyã hó pè ná athwi hó. Phũnuõrò kayã dõ a dya nguduprĩdu kuõ Krĩstu athwi to tahenuô, Cómarya ki ciryã cyèklõ èthĩ pã. Htuõto kayã yètahenuô a hé mũmyáricyã Thè Sãsě Byacè dõ a dyé èthĩ tètũwítètaryě yètõprè akhu-akhyě, Cómarya ki ciryacyě klõlõ cõ èthĩ ná kayã dõ a mètũ Mosè a tètũyõtètũhya nuõtahe pã. ³⁰ Mètèhèrò, pè thègnèdũ hó ná Cómarya hé, “Vã melyě kãkhyèsũ èthĩ pã. Vã ki dyélyě kãkhyèsũ èthĩ phú èthĩ mètũ htuõhó nuõtahe pã,”* htuõrò a hé kuõ põ, “Byacè ki ciryã nĩdyédũ akayã pã,” a hé phũnuô.* ³¹ Kayã dõ a tãtõ dõ Cómarya dõ a htwõprè yètõprè tètõciryã aklě tõtõprènuô, a tarõthè théisě nyacõ.

³² Tanehtya tuõbè khyèthyá lahyã mú~ nukhě bí thĩ nĩbè htuõthèmópã prè Cómarya atèlĩ akhènuô, thĩ myáhtyebè élä tètũyètètũ tadũrò thĩ khyáthèplòhtũbè lahyã prè. ³³ Tõphuõphuõ nuô ù mę takhwótakè thĩ, ù męcyèmęcũ thĩ dõ kayã tõtõplutõtphè anyěhyã, tõtõphuõphuõnuô thĩ cuõ męcwómekõ tõtõpèkuõ kayã dõ ù męcyèmęcũ èthĩ phũnuô tahe. ³⁴ Thĩ thézõnĩ kayã dõ ù dõtã lũ dõ htõkũ nuõtahe. ù pèpèpõ pũphe cuõkyã lõ thĩ tãmuõtãtè cõ tadũrò, thĩ dya thèkrũ lahyã prè thĩ thèplò, mètèhèrò thĩ thègně ná thĩ tãmuõtãtè dõ aryáklõ rò a oklõma tacũprè yènuô a o éläpã dõ mókhu akhu-akhyě, thĩ thèkrũthèlõ lahyã prè,

³⁵ Phúnuô rô dyashyo lahyă thì thêplò. Thì ki nĩbè tèmẽnĩkhwókè dố adu-ază tahe pã. ³⁶ Thyáphú thì ki metố phú Cómarya thêzũ nõmẹ thì nuô, htuồ rô thyáphú thì ki nĩbè a tềolya dố a ólya htuồ hó thì tahe agnẽnuô, thì bẻkhyáthêplòhtũ lahyă. ³⁷ Mẻtẻhẻrò, lisăsẻkũ hé, “Nyẻtyato pãnuô, prẻ dố a kírẻ hyăyẻ tởprẻ ki hyălẻ pã, a mẻkhỏmẻzỏ pãto. ³⁸ Vả kayăcỏkayătẻ thì tahenuô, dố a zũenyăe vả akhu-akhyẻ, a ki htwỏprẻ lahyă pã. Maná rô kayă dố a cuố taphăkhỏkyă ná vả tahenuô, atỏ vả thêplò to,” ✧ lisăsẻkũ hé phúnuô. ³⁹ Pẻ ma kayă dố a cuố taphă khỏkyă tahe, rò a cuốtuố dố tẻpyẻtẻkyă pã nuôtahe mắto. Pẻ ma kayă dố a zũẻ tẻ tahe rò a ki nĩbè tẻmẻlwỏhtẻkạ pã tahe hó.

11

Tẻzũ

¹ Tẻzũ angólasá ma tẻ dố pẻ myásũ lủ tahenuô, pẻ zũẻ klỏma nỉdủhỏ ná pẻ ki nĩbẻ hó. Htuồto tẻzũ angólasá ma tẻdỏ pẻ myáhtyẻcyă híto tahenuô, pẻ zũẻ klỏma tadủ nỉpã ná pẻ ki nĩbẻ pãnuồ hó. ² Cómarya htuthẻnỉ kayă mú-nukhẻ tahe ma mắdỏ a o lahyă ná tẻzũtẻnyă phúyẻnuô hó.

³ Dố tẻzũ akhu-akhyẻ pẻ thẻgnẻ ná Cómarya byátă mỏlẻ akrủakrỏ ná angỏ prẻ. Phúnuô rô tẻ dố pẻ myáhtyẻcyă khỏnyăkhẻ yẻtahe nuôma a o dố tẻdỏ pẻ myáhtyẻ cyăto tahe a o hyă prẻ.

⁴ Dố tẻzũ akhu-akhyẻ, Abẻlẻ lủhtya Cómarya nuô aryáklỏ ná Caino atẻlủ. Cómarya phýẻsủ Abẻlẻ a tẻlủtyáhtya. Phúnuô rô, dố Abẻlẻ atẻzũ akhu-akhyẻrò, Cómarya dyahỏ lủ phú kayăcỏkayătẻ tởprẻ nuồ hó. Dố Abẻlẻ atẻzũ khukhyẻ, a thẻ htuồ hó tadủrò a hẻbẻpã pẻ ná atẻzũ ari-akya.

⁵ Enoch yẻnuô bẻbẻ, dố atẻzũ akhu-akhyẻ, a sítỏbẻnỏ kuồ ná tẻthyẻ to, Cómarya ẻkạ kahtya htwỏprẻ lủ dố mỏkhu. Cómarya ẻkạ mẻkyă lủ akhu-akhyẻ, ủ myáhtyẻcyă pã lủ to. Mẻtẻhẻrò bí Cómarya ẻkạ kahtya tyahỉ Enoch to akhẻnuô, ẻ ma kayă dố a metố Cómarya athẻplỏ tởprẻ, lisăsẻkũ hẻphủnuô. ✧ ⁶ Tẻzũ ki oto nuô, tởprẻ~ ma ủ metỏbẻ Cómarya athẻplỏ to, mẻtẻhẻrò, lỏ~ kayă dố a hyă dố Cómarya a o tahenuô, a bẻ zũẻ ná Cómarya nuô a ohtwỏprẻ rò kayă dố a thẻplỏshyo myápủ lủ tahenuô a bẻ zũẻ ná Cómarya ki dyẻ ẻthỉ tèmẽnĩkhwókẻ pã phúnuô.

⁷ Dố Noah atẻzũ akhu-akhyẻ, Cómarya dyẻrỏ one lủ tẻdỏ a myáhtyẻ thẻgnẻ híto dố a ki htwỏhtya shyẻ~ nopã nuôtahe. A bezủbẻnyă Cómarya, a nỉdả lũngỏ rò a isỏhtya thỏklyẻdu dố a ki mẻlwỏhtẻkạ ná a hiphủphyăphủ agnẻ tỏbẻ. Dố Noah tẻzũ akhu-akhyẻ, a dyẻluỏ ná Cómarya ki cirya prẻlu hekhủphủ tahe pã. Rỏ dố atẻzũ khukhyẻ, Cómarya dyahỏ ẻ phú kayăcỏkayătẻ tởprẻ hó.

⁸ Bí Cómarya ẻ Abraham rò a nõhtẻcuố lủ dố kẻtỏkẻ dố a ki dyẻ ná lủ pã akhẻnuô, a tỏ htẻcuố tỏ bítẻ tỏphonuô a thẻgnẻ to tadủrỏ dố atẻzũ akhu-akhyẻ a nỉdả rò a htẻcuố. ⁹ Dố tẻzũ akhu-akhyẻ a cuố dố ửruỏhtyẻ ửruỏkẻ

dó Cómarya ólyạ hó ná a ki dyé lữ nuôtôba. A cuỗ thyáná myếcôruôphủ tôprê rò a cuỗ isóonỉ aléthủ dó adêuô nỉdyé ná ikẻ tahe rò a cuỗ prê dó lếthủkủ. Rò a phứprêkhủ Isaac ná alyẹ Jacob dó a nỉbè thyákuỗ tềólyạ dó Cómarya a o yẻ thềgnếnuô, a isóo thyákuỗ dủ aléthủ bínuônuô. ¹⁰ Abraham mẹ phứ Cómarya hé lữ nuô, mẹtêhêrò a opộ myásủnỉ vỉ dó akhăshyẻ klôma tacủprê yếnuô tôvỉ. Vỉ yếtôvỉnuô, Cómarya taritaryả one htuỗhỏ rò a isóhtya nỉhtuỗdủ hó ná anế.

¹¹ Abraham muỗprê lăhỏ, htuỗto amẻ Sara ma a sỏphủphủ tadúrò dó atềzủ akhu-akhyẻ, aphủ obépả rò a htwỗhtyabépả phẻ tôprê. A zủe ná Cómarya nuô acó ná a tềólyạ. ¹² Abraham muỗprê kírẻ thyếcỏhỏ tadúrò dó ẻ tôprêprê rò aphủalyẹ tahenuô a orộẻ thyácóná sẻ dó mỏlẻ, a oplu-ophẻ thyácóná lỏtamámủ dó htyếdutava htủ dó ử dyáỉ pẻ cyápả cỏ to nuôtahecỏ.

¹³ Lỏ~ kayả dó Cómarya ólyạ dó a ki dyé lữ yếtahenuô a zủe tadủnỉ Cómarya tuộ cỏ bí a thyẻ lahyả nuôtônyẻ cỏ. Tề dó Cómarya ólyạkyả lữ dó a ki dyé ẻthỉ yếtahenuô, a nỉbẻ hỉto, tadúrò ẻthỉ myảhtye one rẻ nyẻ~ lăhỏ rò a thềkrủ phỵếsủ one rẻhỏ tềólyạ yếtahe hó. ẻthỉ ólyạ lahyả ná ẻthỉ ma a cuỗ htwỏ síprẻ dó ửhtyẻũkẻ prẻ, rò ẻthỉ hyả okuỏlắkuỗ bí hekhuyẻ taplỏtaplyáphủ prẻ, a hé lahyả phủnuô. ¹⁴ Kayả dó a hé lahyả phủyẻ tahenuô a dyẻluỗ lắlỉcỏhỏ ná ẻthỉ myápủ nỉdyẻ lahyả dủhỏ ahtyẻkẻ nỉdủ hó. ¹⁵ Vỉ dó Abraham ná kayả yếtahe htecuỗkyả yếnuô, ẻthỉ tanẹ ná vỉ mắlakỏ dó ẻthỉgnẻ mắto. Mẹtêhêrò, ki a mắlakỏ hénuô, ẻthỉ kanuỗkhyẻ nuôma anỉ nyả prẻ. ¹⁶ Manárò ẻthỉ myásủ nethuô nyacỏ mỏkhu htyẻkẻ dó a mỏklỏ yếnuô tôba. Phủnuôrò ẻthỉ ẻ Cómarya ná ẻthỉ Cómarya nuô, Cómarya thềtarẻto. Dó Cómarya taritaryả one pẻhỏ ẻthỉ vỉyẻ akhu-akhyẻ, a dyẻluỗ hó ná ẻthỉ tahe ki ẻ Cómarya ná ẻthỉ Cómarya nuô a thềtarẻ lahyả to.

¹⁷ Bí Cómarya mẹmyả Abraham akhếnuô, dó atềzủ akhu-akhyẻ a lủhtya aphủkhủ Isaac. ẻ nỉbẻ Cómarya a tềólyạ tadúrò a o taritaryả one dó a ki lủtyảhtya aphủkhủ dó a otủ tôprê~ tuỗ yếnuô tôprẻ. ¹⁸ Cómarya hẻcỏ lữ, “Vả ólyạ ná nẻklwỉnẻlyả tahenuô a ki hyătặ đỉtủ dó Isaac a o pả.”✧ Tadúrò Abraham o taritaryả dó a ki lủhtya aphủkhủ dó a o prẻ tôprẻ~ tuỗ yếnuô tôprẻ. ¹⁹ Abraham tanẹ htuỗhỏ ná Cómarya ki mẹhtwỏprẻ kạkhyẻ bẻnyả prẻ Isaac phủnuô. Ki hé tặặ ma a thyáhỏ ná a nỉbẻ kạkhyẻ aphủkhủyẻ dó tềthyẻ akủ hó, mẹtêhêrò Cómarya ki hé tặặ lữ to hénuô, a ki mẹthyẻ mắnyả prẻ aphủkhủ prẻ.

²⁰ Dó tềzủ akhu-akhyẻrò, Isaac sỏri one aphủ Jacob ná Esau ná tềsỏri dó a ki nỉbẻ đỏkhyẻ pả tahe.

²¹ Dó tềzủ akhu-akhyẻrò, bí Jacob kírẻ phủthyẻ hó akhếnuô, a sỏri onekyảrẻ alyẹ mắhỏ Joseph aphủ thềgnẻ. A pủma taterẻ prẻ a ihtyábỏkhyẻ prẻ rò a cỏbẻhtya Cómarya.✧

²² Dó tềzủ akhu-akhyẻrò, bí Joseph kírẻ thyẻ akhếnuô, a hékyả ná shyẻ~ nopả nuô, Israelphủ tahe ki htekaỷyả bí Egypt kẻkủ yếnuô pả. Rò a mekyả

angó ná shyé~ thĩ htekaḥó pãnuô, phyékaṇí lahyă văkrwí pãní~, a hékyă phũnuô.

²³ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, bí Mosè opacẹ̀lyahũ akhènuô, amuḡaphè myáhtye ná pacẹ̀phú yětòprènuô, atwọ̀ thétacá khódú akhu-akhyè, èthĩ beuó nídyé lǔ thuǒlě. Khwí hétạ́ có angó ná a ki mẹ̄thyè lǒ Judaphú a phúprèkhũ pacẹ̀phú tahe pã tadúro èthĩ théisè pã có khwí a tẹ̀hébè tǎngó yènuô to.

²⁴ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, bí Mosè phúthè duhtya akhènuô, ụ́ é có lǔ ná Khwí Pharao aphúprèmò aphúkhũ córò, a nõ é ụ́ phũnuô tòprè~ to. ²⁵ Mosè dyalya athéplò, phũ~ ná a kírẹ̀ lụ̀ tẹ̀mọ̀ taplòtaplyáphú dǒ a ki dyé htwǒhtya tẹ̀thũ yènuô, a ki khyátòkuǒ tẹ̀cyètẹ̀cụ̀ ná Cómarya akayă tahenuôma, a mọ̀klǒ pã có a thézụ́ phũnuô. ²⁶ Mosè dyalya hó athéplò, khyábè tẹ̀pacyèishyé dǒ Krístu agnènuô, anguduprìdu klǒpã có ná Egypt ké a tẹ̀duzàhtyathè tahe có, mẹtèhèrò a opọ̀myásũ ná Cómarya ki dyé lǔ a tẹ̀mènikhwókè shyé~ nopã. ²⁷ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, a htecuó dǒ Egypt kẹ̀kũ. Khwí thèplòdu có lǔ tadúro a théisè to. Mẹtèhèrò a myáhtyehó Cómarya dǒ ụ́ myáhtyeyeyá lǔ to yětòprè akhu-akhyè, a khyáthéplòhtũ plehyă lǎpọ̀ có. ²⁸ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, a mẹ̄-ohtya pẹ̀ ụ́ pwè dǒ ụ́ é ná tẹ̀cuótalwópwè. Thyáphú tanéphú dǒ a mẹ̄thyè phúvyáprẹ̀yè ki hyă mẹ̄thyè tǎ Israelphú vyáprè tahe tǎmè nuô, a nõ plólǒ ụ́ thímíthwi dǒ kadǎlo.

²⁹ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, Israelphú tahe kaḡanuó cuótalwóbékya Htyèlì-dutava yètò dǒ a thyácóná klyá cuó dǒ khǒlǒkhukrà yènuô có. Manárò bí Egyptphú tahe krwǒnuó kuó akhènuô, èthĩ lacú thyèkyă lǒplí có.

³⁰ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, bí Israelphú tahe cuó tava htuǒhó vị Jeriko thuǒthyótónyè akhènuô, vǐũ htyalǒ latàpròkyă.

³¹ Dó vị Jeriko akũnuô, himyáphèmuḡ dǒ amwị ná Rahab otòprè. A yǒ zụ̀e Cómarya akhu-akhyè, bí ụ́ mẹ̄thyè kayă dǒ a zụ̀e Cómarya to tahe akhènuô, ụ́ mẹ̄thyè tuǒkuǒ lǔ to. Mẹtèhèrò a yǒ émosũ Israelphú dǒ a nuó htúmyá kẹ̀bínuô tókè akũ nuótahe dǒ ahikũ akhu-akhyè, ụ́ mẹ̄thyè tuǒ lǔ to.

³² Vă lo héluó pẹ̀ pọ̀ thĩ matè? Vă ki héluó pẹ̀ pọ̀ thĩ ná Gideon, Barak, Samsone, Jephtha, Davi, Samuelè ná prèprọ̀ tahe ari-akya hérò ashuǒakhè o pã to. ³³ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, èthĩ yètahenuô, a sápe htyèké tahe. Èthĩ pótè cócótete rò a nǐbè tẹ̀ dǒ Cómarya ólyá èthĩ nuótahe. A mepé lahyă àyǎthĩ rò àyǎthĩ tahenuô a ọ̀ èthĩ to. ³⁴ Èthĩ mepǐbé lahyă mikyă rahtòdu tahe. Èthĩ siplébé lahyă ná ụ́ sũthyè èthĩ ná dihtónékuó tahe. Èthĩ hēcèrecè prè tadúro èthĩ htwǒhtya kayă dǒ ashyo-asǒ nyacó tahe. Èthĩ nǐbè tẹ̀taryèshyosó dǒ tẹ̀sátèpǎ agnè rò a mepékyă htyèruô kéklǒphú dǒ a thèhtethéhă èthĩ tahe. ³⁵ Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyè, prèmò tahehenuô, aklwǐalyă tahe thyè htuǒhó tadúro a nǐbè kaḡhyè khyèthyá èthĩ dǒ tẹ̀thyè akũ. Prẹ̀zụ̀etèphú tahehenuô, ụ́ mẹ̄cyèmecụ̀ èthĩ. Ụ́ hé èthĩ ná èthĩ ki vǐkyă lahyă atẹ̀zụ́ hérò, ụ́ ki plwǒhte pală cuókyă èthĩ tadúro a cǔsũ ụ́ to. Dǒ èthĩ mephũnuô akhu-akhyè, ụ́ mẹ̄cyèmecụ̀thyè èthĩ. Manárò, shyé~ èthĩ thyè ihtòkaḡhyè hó pã tónyènuô, thyáphú èthĩ ki nǐbè lahyă tẹ̀ohtwǒprè dǒ a mọ̀lǒ ná yètòhtũ

agněnuôrò, èthĩ mę lahyă phúnuô prě. ³⁶ Tahehenuô, ù mę thétarę lõplĩ èthĩ, ù pacyěishyě lõplĩ èthĩ, rò ù mũ èthĩ ná suplye-iplĩ, tahehenuô ù còklò èthĩ ná suplyetòhté, rò ù dónuô èthĩ dỏ htòkũ. ³⁷ Tahehe nuô ù tậthyě èthĩ ná lõ, ù dútũ khăkwo èthĩ ná htédúbadu, ù sủthyě èthĩ ná dihtó nêkuô. Èthĩ lěcuô lahyă rò a kủthyă lahyă prě thímíphá, péphá tahe, èthĩ soryasỏphá nyacó, ù męcyěmęcũ èthĩ. Û pęepęỏ lõ èthĩ tahe. ³⁸ Kayă yětahenuô aryă talwósủlũ cỏ rò a kỏ pả cỏ ná hekhuyě to. Èthĩ ohtwỏprẻ bí hekhu yěnuô, a bẻ cuỏlẻ tava thyáná kayă dỏ a sỏdỏhi sỏdỏprẻ tahe, èthĩ bẻ cuỏ prẻ khălẻ dỏ kayă cuỏtuỏ tỏprẻ to tahe akhălẻ prẻ.

³⁹ Dỏ èthĩ tẻzủ akhu-akhyẻrò, lõ kayă yětahenuô, Cỏmarya myámọ nỉdyẻ nyacó èthĩ. Manárò lõ Cỏmarya ólyakỷă tahenuô, èthĩ nỉbẻ kuỏũ to. ⁴⁰ Mẻtẻhẻrò tẻ dỏ aryáklỏ ná yětahenuô, Cỏmarya taze-one pẻ htuỏhỏ dỏ pẻgnẻ rò a ki dyẻ ná pẻ pả. Cỏmarya dyalyă htuỏhỏ athẻplỏ ná pẻ tẻbẻ nuỏ opa tuỏkuỏ ná kayă mú nukhẻ tahe. A tẻtaze-one nuỏma máhỏ pẻ ki mẻlỏmẻbả tẻrỏkuỏ ná èthĩ yěnuỏhỏ.

12

Pẻ Phẻ Cỏmarya

¹ Phúnuôrò, kayă dỏ a dyẻluỏnỉ pẻ pẻ ná a tẻzủtẻnyă yětahenuô, a o tavaplutavaphẻ cỏ ná pẻ. Phúnuô akhu-akhyẻ, pẻ ki vỉkyă kyă tẻpwỏ tỏcỏ dỏ a mę dídyă tậtủ pẻ tahe ná tẻthủ dỏ a mę taphuô lakhủkyă pẻ yẻtahe pỏ! Rỏ pẻ myárỏlũ ù dyẻ pẻ pẻ mábỏ dỏ pẻnyẻhyă yẻ rò pẻ ki khyáthẻplỏhtủ klyahyậtuỏ dỏ a o nuô pỏ. ² Athyáná kayă klyă tahe myátỏdẻ hyậtỏ tủprẻ tẻmẻpẻmảbỏ yěnuỏhỏ, phúnuôrò pẻ ki myátỏdẻ hyă prẻtủ Jesủ pỏ. Mẻtẻhẻrò ẻ ma pẻ tẻzủtẻnyă a khăshyẻkhảryă tỏprẻ. Htuỏtỏ, ẻ ma prẻ dỏ a mẻlỏmẻbả pẻ hó pẻ tẻzủtẻnyă tỏprẻ. A khyáthyẻ htuỏpảma, a thẻgnẻ one htuỏhỏ ná a ki nỉbẻ tẻthẻluỏphỏphủ pả akhu-akhyẻ, a tẻbẻ khyáthyẻ cỏ dỏ krusulỏ cỏ tadủrò a thétarẻ tỏcỏ to. Khỏnyảrò a onyảỏ hó dỏ Cỏmarya a lẻonyă htyalỏ dỏ cỏhtwỏ nuỏtỏkyẻ hó. ³ Thyáphủ thỉ mẻ tẻryă rò thỉ ki thẻpráladỷă tẻmẻ, rò thỉ ki thẻplỏpyẻkyă tẻmẻ agněnuô, tanẻmyă lahyảmỏ Byacẻ Jesủ ari-akỷă yěnuô, prẻoraphủ tahe thẻhtẻhẻtakhỏ lủ mẻtakhwỏtakẻ nyacó lủ tadủrò a khyáthẻplỏhtủ nyacó dỏ èthĩkhu.

⁴ Thỉ sásủ ná tẻthủtẻora yẻtahe tadủrò thỉ khyábẻ tẻcyẻtẻcủ tuỏ cỏ dỏ ù bẻmẻthyẻ thỉnuô, a o hí tỏprẻ to. ⁵ Cỏmarya dyẻhẻdyẻre thỉ phủ aphủ ná anẻ nuỏma thỉ sỏtapa hó ẻ? A hé thỉ,

“Kỏ vảphủ thỉ bí Byacẻ thẻprwỏ ithyỏithyả ryáka thỉ akhẻnuô, dyazủ ẻ tẻthẻprwỏ ithyỏryă thỉ yěnuô nỉ. Bí a thẻprwỏ thỉ akhẻnuô, thẻplỏpyẻ tả lahyă tẻmẻ nỉ. ⁶ Mẻtẻhẻrò, Cỏmarya thẻprwỏ ithyỏryáka kayă dỏ a mọ nỉdyẻ nuỏtahe. Rỏ lõ kayă dỏ Cỏmarya dya hó èthĩ ná aphủ nuỏtahenuô, a plỉ nỉdyẻ lủ.”✧

⁷ Thỉ khyábẻ tẻtahenuô, khyáthẻplỏhtủ rò dya ẻ phủ Phẻ Cỏmarya ithyỏryáka nỉdyẻ thỉ prẻ nuô nỉ. Cỏmarya thẻprwỏ ithyỏryáka nỉdyẻ aphủ

ná ané nuôtahe pré. Phě dõ a thêprwõ ithyó ryákañi dyékuõ aphú tahe to nuôma a o nyã tôprêprê ẽ? ⁸ Cómarya ithyóithya ryáka nidyé lõ aphú pwõ~ tôprê. Ki a thêprwõ ithyóryáka nidyé kuõ thĩ to hénuô, thĩ htwõ málakõ hí aphú máto. Thĩ máprê phú dõ a sõdõ éphě nuôtahe pré. ⁹ Pê o ná pemuõpêphě dõ hekhuyě tahe rò a thêprwõ ithyóithya ryáka nidyé pè rò pè bezú nidyé èthĩ. A thyá phúnuôhó pè o ná pèphě dõ mókhu yětôprê akhu-akhyě, pè tõ shyalyañi lõklõpã có pè thêplò dõ èlě yěnuô có. Rò pè ki nĩbè tètwtwõprê pã. ¹⁰ Pèphě dõ hekhu yětahe thêprwõ ithyóithya ryáka pè ana-ale amõnyemõthě thĩ tahenuô, a nyěto, taplõphúprê rò a dya lahyã ná a mē tē yěnuôma aryá pré a tane rò a ithyó pè pré. Thyáphú pè ki sãšě thyákuõ phú pè Phě Cómarya yěnuôrò, a thêprwõ ithyóithya ryáka nidyé pè tē dõ a ki htwõbwihtwõtaryě nidyédũ dõ pègně yěnuôtahe pré. ¹¹ Bí Cómarya thêprwõ ithyó ryáka nidyé pè akhěnuô, a cô ná thêplěthézò lã nuô, a cô ná tètěkruñthelò o tôcõ~ to. Manárò kayã dõ a khyábèno ù thêprwõ ithyóithya ryáka nidyé hó lũ yětahenuô dõkhyěpã rò a ki nĩbè ke khwókè pãnuôma máhõ tēhtwõprê dõ acóate rò a ki nĩbè thêplò kacúkabé pã.

Tèthyóithya Tahe Ná Tèdyéròdyéryě Tahe

¹² Phúnuôrò, mēsõhtya khyě thĩ takhu dõ a tazé lala yěnuô tahe, rò mēshy-ohtya khyěthyá thĩkhamã dõ a tanyãtadè yěnuôtahe. ¹³ Tarú krwõplehyã tadũkuõ tēmátècõ aklyá yěnuô ní~. Kayã dõ atèzũ patí tahenuô athyaná kayã khãduôdá nuôtahe hó. Thyáphú kayã dõ a khãduôdá yětahe ki sítakluõ tãmé, htuõrò thyáphú èthĩ khãduô ki ryáka khyě agnenuô, tarú krwõ plehyã tadũlã kuõpõ lahyã ní~.✧

Tèdyéròdyéryě Pé Û Ná Tètari Cuõkhókyã Cómarya Ari-akya

¹⁴ Yácú okrũoklě kuõ ná ù pwõ~ tôprê ní~. Yácú ohtwõprê sãšě lahyã ní~. Mētēhèrò tēhtwõprê sãšě ki oto hénuô, ù myáhtyeyã Byacè tôprê~ to. ¹⁵ Thyáphú thĩ pwõ~ tôprê ki nĩbè kuõ lahyã Cómarya abwíataryě yěnuôrò, rònĩ lahyã thĩné ní~. Nõhtwõhtya tã lahyã thĩné phú thòmõ dõ ù e è rò a mũthyěcyã ù nuôtahe tôprê~ tãmé ní~. Kayã dõ athyaná thòmõ dõ a mē mũthyěcyã ù yětahenuô a ki dyáhtya dõ thĩklě rò a ki mēpyãmesě ù éprê ná a tēmũthyě yěnuô pã. ¹⁶ Nõhtwõhtya tã lahyã thĩ nēklõ yěnuô ná kayã dõ a cuõthũ prēmòprèkhũ nuôtahe tãmé ní~. Htwõhtya thyá lahyã tã phú Esau dõ a be zũ kuõ Cómarya angõ to rò a isěe nidyékyã avyãprê ucètazě ná ithwĩ tóbě nuôtôprê~ tãmé ní~. ¹⁷ Phú thĩ thégñě htuõdũ nuôhó, dõkhyě rò bí a thézũ hyã phyékuõ tēsõri dõ aphě o akhěnuô, aphě dyé pã lũ to. A myápũ có tēsõri ná amèthèntyě có tadũrò, dõ a isěe htuõhó phúvyãprê a ucètazě yě akhu-akhyě, a htulya taple khócyã pãto.

¹⁸⁻¹⁹ Thĩ hyãphú hó dõ Cómarya a o yěnuôma, athyaná Israelphú dõ nuõkhě tahe hyã dõ Sínai so a o nuô máto. Èthĩ hyãtõ dõ Sínai so dõ ù myáhtyeyã lũ, ù phũbè cyã lũ yěnuôtômě a o, mikyãhtya dõ soyětômě alo, óluõ khítarũ tãbícõ, kélathé lalyãduhyã, kwõ prahtya rò Cómarya

angóprahtya dõ soyě nuôtômě akũ. Israelphú tahe nĩhuõ ngóprahtya rò a théisě talwósúlũ akhu-akhyě, èthĩ kwĩthézò Cómarya ná a ki hébè pòhò. ²⁰ Metěhéro, ngóprahtya rò a hé, “Tèphútèlye có bèbè a ki hyã mebè soyětômě hénuô, bè tãthyěkyã è ná lõ,”* ngó prahtã yětômũnuô èthĩ khyápé pã cóto có. ²¹ Èthĩ myáhtye lahyã tẹ htwõhtya phúyě dõ èthĩ nyěhyã rò, èthĩ théisě nyacó akhu-akhyě, “Vã théisě tanyãtadè có”* Mosè hé phúnuô.

²² Manárò, thĩ kuõke rò thĩ hyãtuõhò dõ Zion so hó. So yětôměnuô ma máhò Cómarya dõ a htwõprè yětõprè avĩ tówĩ dõ ù é ná vĩ Jerusalem dõ mókhu yěnuô tówĩ hó. Cómarya amókhu tanéphú dõ a o có dõ athĩ ná athĩkũ tahe hyãoplò thèluõphòphũ rókũ lõ lũ bínuô. Rò thĩ hyã otõkuõ ná amókhu tanéphú yětahe hó. ²³ Thĩ hyãtuõhò dõ Cómarya a phúvyáprè* tahe léhyã oplò tõiũ akhãlé yěnuôhò. Û ránuõmá ohò èthĩmwĩ dõ mókhu hó. Thĩ hyãtuõ lahyã hó dõ Cómarya dõ a ki cirya nĩdũ ù pwõ- tõprè ná ané yětõprè anyěhyã hó. Thĩ hyãtuõhò dõ kayácókayãtẹ dõ nuõkhè tahe a thèhtwõprè dõ Cómarya mëlõbã htuõhò lõ yětahe a o hó. ²⁴ Thĩ hyãtuõhò dõ Jesũ a o hó. Tèõlyã athè dõ prèlukayã ná Cómarya aplèkũ yěnuô è htwõ pè hó prèmetè dõ aplèkũ tõprè hó. Htuõto thĩ hyãtuõhò dõ Byacè Jesũ athwi lèhtwítã akhãlé dõ aryá lõklõ pã có ná Abèlè athwiyě nuô a o hó.

²⁵ Phúnuôrò, thyáphú thĩ ki htwõ tã kayã dõ a nĩhuõ Cómarya angóprahtya rò a htésũkyã Cómarya nuõtahe tãměnuô, rònĩ lahyã thíné ní-. Bí Israelphú tahe nĩhuõ tẹdyérò èthĩ dõ hekhuyě akhěnuô, èthĩ nĩdã lahyã lũngò to. Phúnuôrò a klyã siplébè lahyã ná tẹcirya to. Ki mephúnuôrò ki pè htésũkyã dõ mókhu yětõprè dyérò pèyě kihéro, tanemyámò, thĩ klyã siplé bécyã pã cónyã ná Cómarya a tẹcirya taki- có nyãtohò. ²⁶ Bínuôakhè Cómarya angó yěnuô aprã kazuõ lõ có hekhu tõba có. Manárò khõnyãrò a ólyã, “Vã ki mę kazuõ pó khyěthyã pã tõphuõ, rò vã mę kazuõ tú hekhu yěnuô to, vã mę kazuõ tõ kuõpó lõ có mólě tahe pã,”* a hé phúnuô. ²⁷ A hé, “Pókhyěthyã pã,” angólasá ma, a hélũõplò cóhò ná Cómarya ki mę kazuõhtya lõlõ- tẹbèbyã nuõtahe pã, rò a ki lamékyãlã lõ pã. A kazuõ cyãto tahe ki okyã túdũprè agněnuô, Cómarya mękazuõ phúnuõprè.

²⁸ Phúnuôrò, pè hébwĩhétaryě rõiũ Cómarya pó-, metěhéro pè nĩbèhò htyéké dõ a kazuõ cyãto yětõkéhò. Pè ki cóbèhtya Cómarya ná tẹcóbè dõ atõ ná lũthéplò ná tẹthéisě dyadudyahtũ lõ akũ yěnuô pó-. ²⁹ Metěhéro pè Cómarya ma athyáná mikyãrahtõ dõ a ùthyěkyã ù yěnuôhò.

13

Tèmetõ Cómarya Athéplò

¹ Moplehyã nĩdyé lahyã lõ tõprè ná tõprè phú Krístuphú tóbè mọ nĩdyé lõ tõprè ná tõprè nuô ní-. ² Sõtapa ésũ tã lahyã sĩprėsĩmyã tãmé ní-. Kayã tahehenuô èthĩ ésũ lahyã sĩprè rò dõ a tètane tuõto akũnuô, a ésũ tãtõ mókhu tanéphú tahe. ³ Théné męcwõ tõpékuõ kayã tã dõ htõkũ tahe rò

* **12:20** 12:20 Li Hteka 19:12-13   * **12:21** 12:21 Li Dõnyã 9:19   * **12:23** 12:23 Judaphú aléklõ o ná phúvyáprè ma a nĩbè khódũ tẹdyaduzũnyã lõ ná ucétazè tahe.   * **12:26** 12:26 Haggai 2:6

dyakuõ nẹ thèplò phú nẹ tặtặkuõ ná èthĩ dố htòkũ phúnũo ní. Thénẹ məcwỏ tặpặkuõ kayã dố a khyácặkhyácặ tặ tahe rò dyakuõ nẹ thèplò phú nẹ khyábè tặkuõ tặ ná èthĩ phúnũo ní.

⁴ Lỗ~ kayã dố a o hó náhináprẻ tahe agnẻkuỏke rò, dố a o hó ná aphúamẻ yẻ akhu-akhyẻ, a bẻ dyaduzủnyả nỉdyẻ lahyả a o hó ná hináprẻ yẻnuỏ. Mẻ ná vẻ nuỏ bẻ kanỉ lủkhu to, bẻ có dyẻ lủ tồprẻ ná tồprẻ. Kayã dố athẻplò patả mủmyả nuỏtahe ná kayã dố a cuỏthủ ừphủũmẻ tahenuỏ Cỏmarya ki cirya èthĩ pả. ⁵ Otaphả lahyả ná tẻmỏnỉ rủ tahe ní. Thẻplỏmỉ thẻplỏbiphẻ nỉdyẻ lahyả ná tẻ dố a o ná nẻnuỏ tahe, mẻtẻhẻrỏ Cỏmarya hẻ, “Vả dya-okyảkyả ná nẻ taki~ to, vả vỉkyả ná nẻ takhyả~ to,”* a hẻ phúnũo.

⁶ Phúnũorỏ,

“Cỏmarya ma prẻ dố a məcwỏ vả. Ủ məcỏ vả phứtẻtẻ~ bẻbẻ, vả thẻisẻ to,”* pẻ hẻ lahyả phúyẻ nuỏma anỉ prẻ.

⁷ Thẻnẻhtyabẻ tặkuỏ lahyả kayã dố a htwỏ htuỏhỏ thỉ khuklỏkhuklyả rò a hẻsỏdỏnyảnỏ pẻ htuỏhỏ thỉ ná Cỏmarya alặangỏ nuỏtahe ní. Tanẻmyả lahyả èthĩ atẻohtwỏprẻ dố aryả nuỏtahe, rò krwỏmyảbủ kuỏ lahyả èthĩ atẻzủ yẻnuỏ tahe ní. ⁸ Jesủ Krỉtu yẻnuỏ, pahẻnu bẻbẻ, yẻtỏnyẻ bẻbẻ, parỏpả bẻbẻ, a taklyacyả to, khặlẻlẻ prẻ.

⁹ Nỏilo-ilyả cuỏthủ tả thỉ ná lỏ~ tẻithyỏithya dố a khỏkhyẻ nuỏtahe tặmẻ ní. Krwỏcuỏkuỏ tặmẻ ní. Thỉ thẻplò yẻnuỏ, a tỏ hẻshyỏresỏhtya ná Cỏmarya abwỉataryẻ akhyẻ prẻ. Dố thỉ nỉdả krwỏmẻkuỏ sẻsẻsỏ a tẻthyỏtẻthya tahe akhyẻ rò thỉ thẻplò hẻshyỏresỏhtya tỏ phúnũo mặto. Thỉ nỉdả krwỏmẻkuỏ tẻthyỏtẻthya akhyẻ yẻnuỏ, a nỉbwỉnỉtaryẻ dố thỉgnẻ tồcỏ~ to. ¹⁰ Pẻ dố a zủẻ Krỉtu tahe agnẻnuỏ, pẻ o hó ná pẻ tẻlủrẻ. Manỏrỏ Judaphủ bwỉdu dố a lủtyảhtya tẻ rò a mẻtẻ dố lẻthủdu akủ tahenuỏ, tẻlủtyả dố pẻ e rò anỉ nuỏ èthĩ enỉ kuỏũ to.

¹¹ Judaphủ bwỉdukhumỏ tồprẻnuỏ, a phynỉ tẻphứtẻlyẻ athwi rò a cuỏnuỏ dố tẻkhặlẻ sặsẻlỏ yẻtỏtỏ rò a nuỏ lủhtya pẻ ừ tẻlủtyả dố a ki plwỏkyả ừ tẻthủ yẻnuỏtahe. Manỏrỏ tẻphứtẻlyẻ anẻklỏ tahenuỏ ừ bẻ cuỏ sủủkyả lỏ è dố tẻlủhỏdu klỏ. ¹² Phúnũorỏ thyáphủ Jesủ ki mẻ sặsẻ nỉpẻ prẻlu hekhuphủ yẻtahe ná athwi nỉdủ agnẻnuỏ a bẻcuỏ khyáthyẻ anẻ dố vỉklỏ tồphỏ. ¹³ Phúnũorỏ pẻ ki cuỏ khyỏrỏkuỏ tẻpacyẻishyẻ ná è dố vỉklỏ yẻnuỏ pỏ~.* ¹⁴ Mẻtẻhẻrỏ vỉ dố pẻgnẻ dố a oklỏma tacủprẻ dố hekhủ yẻnuỏ a o tồvỉ to. Pẻ myáppủ vỉ dố a kỉrẻ hyả pả yẻnuỏ tồvỉ.

¹⁵ Phúnũorỏ, dố pẻ Byacẻ Jesủ Krỉtu a tẻməcwỏ pẻ akhu-akhyẻ, pẻ ki lủhtya pẻ tẻhtuthẻhtya a tẻlủtyảyẻ dố Cỏmarya a o pwỏ~ tồphuỏ dố a mặhỏ Jesủ ma pẻ Byacẻ, pẻ ólyả phúyẻ nuỏ pỏ. ¹⁶ Mẻtẻryả tahe bẻbẻ, tẻməcwỏmẻkỏ lủ tồprẻ ná tồprẻ tahenuỏ bẻbẻ sỏtạpả lahyả tặmẻ ní, mẻtẻhẻrỏ yẻtahe nuỏma tẻlủtẻtyả dố atỏ Cỏmarya athẻplỏ. ¹⁷ Nỉdả lahyả thỉ tẻcỏbucỏbẻ a khuklỏkhuklyả tahe angỏ rò krwỏmẻkuỏ phú èthĩ hẻtặ nuỏ

* 13:5 13:5 Li Dỏnyả 31:6,8 * 13:6 13:6 Li Htuthẻhtya 118:6-7 * 13:13 13:13 Pẻ ki cuỏkhyỏrỏkuỏ tẻpacyẻishyẻ ná è angỏlasả ma, pẻ zủẻ krwỏmẻ kuỏ pả Judaphủ a tẻlủtẻtyả tahe ná a tẻcỏbucỏbẻ alẻklỏ tahe pặtohỏ. Mặtỏkhỏnuỏ, pẻ ki zủẻ túprẻ Jesủ prẻ. Pẻ ki krwỏ èkhyẻ rò pẻ zủẻ è akhu-akhyẻrỏ ừ ki pacyẻishyẻ pẻ tadủrỏ pẻ thẻisẻ pặto hỏ.

ní~. Èthĩ opọ myákhwèní thĩ thèhtwöprè rò tẹ dǒ èthĩ mẹ tahenuô, a bè héluô kakhỹ khyěthyá Cómarya pǎ. Thĩ ki nǐdǎ to hérò a ki mẹ ná tẹthépléthézò pǎ. Rò a htwöbwíhtwötaryé dǒ thĩgně tôcô~ to.

¹⁸ Kwícóbě pẹ pọ lahyǎ dǒ pègně. Pẹ thégně tǎtẹ có ná dǒ pẹ théplòkù yènuô momo~ a mọ prè, a dya tẹthú ná pẹ tôcô~ to. Htuòrò pẹ metè ítětè~ bèbè, pẹ thézú meshuõshuõprè tẹ dǒ atò tahe pwõ~ tôphuõ có. ¹⁹ Rò thĩ kwícóbě akhènuô, vǎ kwithézò tadú có nyǎhó thĩ ná thyáphú Cómarya ki thũkakhỹ lèkhyěthyá vǎ dǒ thĩo nuòrò, kwĩ cóběshyoshyo pẹ pọ lahyǎ dǒ vǎgně ní~.

Tẹkwícóbě Dǒ Khyě Tadú

²⁰⁻²¹ Thyáphú thĩ ki metòmẹbè pèdú tẹpètèdwõ a Cómarya yètòprè athéplò nuòrò, lǒ~ tẹryá dǒ thĩ lobè tahenuô, a ki dyé lǒlǎtakli dù thĩ ní~. Dǒ Jesũ Krístu akhu-akhyě, Cómarya ki medùtè dǒ pèkù phú a tǒdú ná lǔthéplò nuòtahe ní~. Cómarya mehtwöprè kakhỹ htuõhó pẹ Byacè Jesũ dǒ tẹthyé hó. Rò dǒ Byacè Jesũ khyáthyé athè rò athwi bè htwílyǎ akhu-akhyě, è meklòmẹmakyǎ htuõhó Cómarya a tẹõlyǎ athè dǒ a o tacùprè yènuòtòmũ hó. Dǒ a mehó phúnuô akhu-akhyé Jesũ htwõ hó pẹ prèkyéthímí dǒ adulóũ tòprè hó. Pẹ ma èthímí tahe hó. Ʋ ki mełimẹtakhè dù Jesũ Krístu acúcú ahtũhtũ ní~.

Ngọ Dǒ Khyělǒ

²² Vǎ khǒbóthyó thĩ, li dǒ vǎ rǎ dyéhědyére thĩ yènuô a htũlǎ náto. Htuòrò vǎ kwithézò thĩ dǒ thĩ ki khyáthéplòhtũ rò nǐdǎ vǎ tẹdyéhědyére thĩ yènuô ní~.

²³ Vǎ thézú dyéthégně pẹ thĩ ná Ʋ plwõhtehó pẹ puõvyǎ Timothy dǒ htòkũ hó. A ki hyǎtuõ lèkuõ vǎ pǎ hérò shyé~ vǎ hyǎ olè kuõ thĩ pǎ nuô, vǎ ki éhyǎní lǔ pǎ.

²⁴ Dyáso luõcuõ nípèkuõ pẹ tẹhémọhéryá yètahenuô ná thĩ khuklòkhuklyǎ lǒ~ plĩ ná lǒ~ Cómarya akayǎ nuòtahe ní~. Htuòrò pẹ puõvyǎ Krístuphú dǒ Italy kẹ nuòtahe thũhyǎ pèkuõ thĩ atèhémọhéryá tahe.

²⁵ Cómarya abwíataryé ki okuõdú ná thĩ lǒplĩ ní~.

Jakomo James Tèhébé Rẹ Dǒ Nyě

Li Jakomo yětòbanuô a rǎplórǎtǒ éǎ tètíthyóithya dǒ tǒbè krwǒmẹ è tahe. Rò a rǎ cuǒ pẹ lǒ~ Cómarya akayǎ dǒ a cuǒ o pasí lǒ dǒ hekhu yětòba akǔ. Thyáphú prèràliyě ki dyéluǒ plǒryá pẹ ù ná tètíthyóithya mǎhǒ tètíphé-cyádè, tètǔklyázǔklǒ pẹ Krístuphú atèdya thèplòthuòhtyě ná a tètíhtònyǎ yètahe ari-akyǎ, htuǒrò a nǒe éǎ ngǒkhákho tahe. Htuǒrò kayǎduzá ná kayǎsoryá, tètílo-ilyá, tètídyaryá thèplòthuòhtyě, tètímyádumyápatí, tètíúú ná tètíme, tètíhébéhésú, tètíthíphé, tètíklyétèngǎ, tètíphyéduné ná tètíshyalyá thèplò, pǔciryá ù, hébéhtuthé, tètíthèplòhtǔ ná tètíkwícóbè thǐ tahenuô, a hésoluǒ pẹ Krístuphú tahe a tètíhtwǒprè ari-akyǎ.

Li yětòbanuô a itíhyósǒ pẹ nyacǒ ù, Krístuphú a tètícóbucóbè yě, tètíme tahe nuòma mǎhǒ tètíúú tètínyá athèaphǒ hó.

Tètíhébé tǒtǒ ná tǒtǒ

Tètíhébé rẹ dǒ nyě 1:1

Tètíúú ná tètíthíphé 1:2-8

Kayǎduzá ná kayǎsoryá 1:9-11

Tètímemyá ná tètílo-ilyá 1:13-18

Nǐhuǒ rò krwǒmẹ kuǒ phú nǐhuǒ nuô 1:19-27

Tètídyéròní tètímyádu myápatí 1:1-13

Tètíúú ná tètíme 2:14-26

Krístuphú ná plǐ 3:1-18

Krístuphú ná hekhu 4:1-5:6

Tètíthyóithya écò tahe 5:7-20

¹ Vǎ ma Jakomo, vǎ htwǒ Cómarya ná Byacè Jesú Krístu a prèmetèphú tǒprè. Vǎ hémǒheryá cuǒ pẹ Cómarya akayǎ klwǐlyǎ shyényěmuǒ dǒ a cuǒopasí sipryǎ lahyǎ dǒ khǎlé pwǒ~ tǒpho tahe a o.

Tètíúú tètínyá Ná Tètíthíphé

² Vǎ puǒvyá thǐ~, bí thǐ myáhtye sítòbè ná tètípyátèsě tètílo-ilyá pwǒ~ tǒcò hyǎbè thǐ akhěnuô, be è phú tètíthékrǔ adu tǒcò dǒ thǐgně nuô ní~. ³ Metèhèrò, bí thǐ myáhtye sítòbè ná tètípyátèsě tètílo-ilyá memyá thǐ tètíúú tètínyá yěakhěnuô, a dyéohitya éklǒlǒpǒ thǐ tètíkyáthèplòhtǔ tahe prènuô thǐ thègnědú hó. ⁴ Thyáphú thǐ tètíkahtònyǎ yètahe ki yokalyá tǒ tǎ taki~ tǎmẹ, thyáphú a kitǒkibè ná Cómarya athèplò, htuǒto thǐ ki duhtya lǒbǎkuǒdú ná tètípwǒ~ tǒcò agněnuô, thǐ tǒkò cyépryě khyáthèplòhtǔ tuǒ lahyǎ dǒ a tadú ní~. ⁵ Manárò dǒ thǐklě nuô, kayǎ tǒprèprè ki lobè tètítanecyádè kihèrò, a tǒkò kwǐhtya dǒ Cómarya a o rò Cómarya ki dyétǎ dú è pǎ metèhèrò, Cómarya thèprwǒsú kayǎ dǒ a kwǐhtya lǔ nuô a otǒprè~ to. A thèzòní ù pwǒ~ tǒprè, rò a thèzúú dyé pẹ ù pwǒ~ tǒprè cò. ⁶ Manárò, bí thǐ kwícóbè akhěnuô, thǐ bè o ná tètíúú, rò thǐ tǒ thèplòrarení taki~ to. Kayǎ dǒ

a theplòrare tahenuô, athyaná kélathé hyă rò htyěháho dô htyědutava akú nuôtahe pré. ⁷⁻⁸ Kayă dô athyaná htyěháho yětahenuô, a ki nı̀bè tẹ̀ tóccô dô Byacè a o pã nuô, a tồ tanẹ̀ nı̀ to, metěherò a metẹ̀ itětě~ nuô, athéplò oè rò athéplò lı̀htòlulya akhu-akhyě, a nı̀bè tẹ̀ tóccô~ to.

Kayă Söphásorya Ná Kayă Duzáhtyathě

⁹ Krı́stuphú dô a söphásorya tóprènuô, Cómarya ki dyahtyalô è pã, phúnuôro a bè thekrı́thelô. ¹⁰ Kayă duzáhtyathě dô Cómarya shyatã è tóprènuô, a tóbè thekrı́thelô pré, metěherò kayă duzáhtyathě tahenuô a ki kuôtäthyěkyä thyáná mı̀thèvèphò nuôtahe pã. ¹¹ Tamòhtya rò akúlwókrä thyěkyä mı̀thè tahe akhu-akhyě, aphò tahe täthyěkyä lö, rò a tètwtèryä tahe siměkyä lö pré. Phúnuôhó bí kayă duzáhtyathě tahe cuó mekuómekhá tẹ̀ akhěpãnuô, a ki thyěkyä kuôdü phúnuô pã.

Tècemyä Ná Tèilo-ilyä

¹² Kayă dô a khyáthéplòhtü tahenuô, shyé~ a myáhtye sítòbè ná tẹ̀pyátèsè tèilo-ilyä akhěpãnuô, a ki nı̀bè tèsòri pã, metěherò bí èthı̀ mepékyä htuôhó tẹ̀pyátèsè tèilo-ilyä phúyè akhènuô, Cómarya ki dyé èthı̀ tètwtöprè tacúprè ashyèzú dô a ólyä ná a ki dyé kayă dô a mọnı̀ lü nuôtahe pã.

¹³ Kayă dô a myáhtye sítòbè tèilo-ilyä phúyè tahenuô, a tóbè hénı̀, “Tèyèma a o dô Cómarya a o hyä pré,” a bè hénı̀ phúnuô to. Tèilo-ilyä mũmyáricyä nuô a ilohtócwibé pè ná Cómarya to. Htuôto Cómarya anébyacè nı̀dúnuô, a ilo-ilyä ná ü tóprè~ to. ¹⁴ Manáro bí kayă pwò~ tóprè myáhtye sítòbè ná tèilo-ilyä akhènuô, anéklò a tètthézú mũmyä nı̀dú nuôtahe cwinı̀htónı̀ dyédü lü pré. ¹⁵ Dókhýèro bí kayă yètòprè mehó a tètthézú mũmyä yèakhènuô, a dyéhtwòhtya lü tètthú, yètòphuòro tètthú yè pótarinı̀ löplı̀ hò lüthéplò rò aphúolyä nı̀dyéhó tètthýè tacúprè hó.

¹⁶ Vã puóvyä dô vã mọnı̀ thı̀~, tẹ̀ dô a tồto tahenuô, cuózúe tă lahyä tãmé nı̀~. ¹⁷ Lõ~ shyèzú dô aryä rò a lóbã nuôma Cómarya dô a byálya tamò ná sè ná lè yétahe tóprè dyétã pré. Cómarya aléklò htulya taplekhókyä kuô phú tẹ̀lı̀ zouô htulya khókyä nuôto. ¹⁸ Dó pè nı̀huô tètthékrı́mila tèmátècò akhu-akhyèro Cómarya dyéhtwòhtya hó pè ná aphú cü~ dü phú athéplò nı̀dú nuôhó. Thyáphú pè ki htwòhtya thòthè dô athè réló ü tahe dô tẹ̀byálya lö~ plı̀ yétahe aklè nuôro, a dyéhtwòhtya hó pè ná aphú pré.

Tènidã Ná Tècũe

¹⁹ Vã puóvyä dô vã mọnı̀ thı̀~, tònı̀ lahyä ngó yètòmũ nı̀~. Kayă pwò~ tóprè tóbè nı̀dã tãtẹ̀, a tóbè tanéhèbè lahyä rò a tóbè théplòduhtya pryä nı̀ to. ²⁰ Metěherò, kayă dô théplòdu thuòhtyèhtü tahenuô, a dyéhtwòhtya cyä tẹ̀ohtwöprè acóatẹ̀ dô Cómarya thézú nõohtwöprè yènuô takhyä~ to. ²¹ Phúnuôro víkyä löplı̀ tètthézòthéryä dô thı̀ mẹ tamómò ènuôtahe ná lö~ thı̀ léklò dô a mũmyáricyä nuôtahe. Rò shyalyä lahyä thı̀ théplò rò nı̀dã zúe kuô lahyä Cómarya alãangó dô a isóiplütã dô thı̀ théplòkü yènuôtahe. Alãangó yènuôma a mëlwóhtekä bécyä thı̀.

22 Thĩ nĩdã prétú Cómarya alãangó rò thĩ ki cŷe krwõmekuõ phú a hénuô to hénuôma thĩ lahõ lya nĩdyédũ hó thĩné hó. Thĩ tõbè nĩdã krwõmekuõ phú Cómarya alãangó hénuô. 23 Kayã dõ a nĩdã cócú pré Cómarya angó rò a krwõmekuõ to tahe nuôma athyaná kayã dõ a dômyá nĩdyé amèthè ná mǎduô tahe nuôpré. 24 A myá nĩdyé htuõ ané ná mǎduô rò a htecuõ taphãkyã akhẽ, lõ a myáhtye dõ mǎduokũ nuôtahe, a sõtapaqyã tôphuõ sõtapa pré. 25 Tèthèkrũmila ma Cómarya a tètthyótèthya dõ alõabã rò a mǎlwóhteka kayã dõ tètthútèora akũ. Kayã tôprèprè dõ a pũthégnè tǎtèryá tètthèkrũmila yẽ rò a sõtapaqyã tètthyóithya yẽ to tahe, htuõto a nĩdã krwõmekuõ tètthyóithya yètòprènuô, Cómarya ki sõri atèmè yènuô pã.

26 Kayã tôprèprè dõ a tanelya nĩdyé ané ná è ma kayã cóbucóbè ryá nyacõ tètòprè, tadúrò a ki rònĩdyé a tètthèbè to hénuô, a cóbucóbè ryá tèt yènuô, anguduprĩdu pã tôcõ to, rò è htwõ pré kayã dõ a lahõlahya lya nĩdyé ané tôprè pré. 27 Tèt cóbucóbè dõ Phẽ Cómarya dya hó ná tèt dõ a mwõplĩ lõlõbãbã tahe nuôma mǎhõ tètmyákhwèní phúokryáohũ tahe ná prèmòokryá dõ a tuõbè ná tèt pyátèsẽ tahe, htuõto kayã dõ a khõpè nĩdyé ané rò a otaphãyèbè ná hekhu a tèt mũmyáricyá thĩ nuôtahe hó.

2

1 Vã puõvyá thĩ, thĩ ma kayã dõ a zũenyãe Byacè Jesũ Krĩstu dõ a o ná tèt lètètakhẽ tôprè tahe. Phúnuô akhu-akhyẽ, thĩ tõbè myádu myápatí nĩ ù tôprè to. 2 Hékuõrè bí thĩ hyã cóbucóbè plõ lõ akhẽ, kayã thényẽ ki hyãnuõ dõ thĩklẽ, rò tôprè rò a kũthyá hyeca dõ anguduprĩdu, a taplwónĩ taplwóhtẽ tahe, dõ aruô tôprè kuõke rò, a sõphásoryã rò a kũthyá nĩ pré hyecazẽ pré. 3 Kayã duzá tôprè rò thĩ ésũ bezũbenyá lõ, htuõto dõ thĩklẽ tôprènuô a hé lõ, “Onyã dõ khuklyáhtyalõ ryá akhuyẽ” rò a hé kuõke kayã sõphásoryã nuôtòprè, “Kahtò obínuô,” mǎtorò “Onyã bí twõkhu bí vã khãduô khãshyeyẽ,” a hé phúnuô. 4 Thĩ mǎkryá ìtẽ nuôma thĩ thègnè nĩdyé to ẽ? Kayã dõ thĩklẽ yètahenuô, thĩ myáhtye khó èthĩ rò thĩ htwõhtya prècirya ù dõ a oná tètane mũmyáricyá thĩtahe hó.

5 Puõvyámõ thĩ, nĩdã lahyã. Kayã dõ a sõphásoryã dõ hekhu yètahe nuôma, thyáphú èthĩ tètthütènyá kishyokisõhtya rò èthĩ ki mènĩ htyèké dõ Cómarya ólya one pè kayã dõ a mõnĩ lõ nuôtahe agnènuòrò, Cómarya nwóhtya èthĩ hó nuôma thĩ thègnè tǎtè dũ hó. 6 Manárò kayã sõphásoryaphú tahenuô thĩ bezũbenyá nĩ kuõ èthĩ to. Kayã dõ a péepèõ męcymęcũ thĩ nuôma kayã duzáhtyathèphú tahenuô pré. Prè dõ a cwihyã thĩ dõ prèciryatèphú tahe a mètthènyè nuôma èthĩ nuôtahe hó. 7 Kayã dõ a pacyéishyé pyélõ Krĩstu mwõtómwõtĩyá dõ ù dyé htuõhõ thĩ yènuôma mǎ èthĩ nuôtahe hó.

8 Lisãsèkũ hé, “Mõnĩ ùruô phú nè molya nĩdyé nènè nuô,”* a hé phúnuô. Thĩ ki cŷe mǎlakõ Cómarya ahtyèké atètthyótèthya yẽ hénuôma thĩ mètõhõ tèt hó. 9 Manárò thĩ ki myádu myápatí ù hénuôma, thĩ mǎhõ tètthú rò tètthyótèthya cirya hó thĩ phú kayã mètthú tètthyótèthya tôprènuô hó. 10 Ûpè-tòprè bèbè a ki mètthú tèt mekyãngó tòmũ hénuô, a mètthú lõhõ tèt mekyãngó

* 2:8 2:8 Li Cóbucóbè 19:18

lõ~ plĩ hõ. ¹¹ Cõmarya hé, “Cuõthũ tă prẽmòprẽkhũ tãmé” a hé phũnuõ. Htuõrò a hékuõ põ, “Methyẽ tă kayã tãmé” a hé põ phũnuõ. Phũnuõrò thĩ ki cuõthũ prẽmòprẽkhũ to tadũrò thĩ ki methyẽ kayã hẽnuõ, thĩ htwõhtya hõ kayã dõ a mẽthũ tẽthyótẽthya tõprẽ hõ.✧

¹² Rõnĩ lahyã thĩ tẽhẽbè ná thĩ tẽmẽ tahenuõ. Mẽtẽhẽrò tẽthyótẽthya dõ a dyẽ pẽ kayã tẽpalã yẽ ki cirya thĩ pã. ¹³ Mẽtẽhẽrò kayã tõprẽprẽ dõ a thẽzõ kuõũ to nuõ, shyẽ~ Cõmarya cirya kayã nuõtõprẽ akhẽpãnuõ, a thẽzõ nĩkuõ lũ to pã. Tẽthẽzõnĩ ù nuõ a mẽpẽ tẽcirya.

Tẽzũtẽnyã Ná Tẽmẽ

¹⁴ Vã puõvyã thĩ~, kayã tõprẽprẽ ki hé ná vã tẽzũtẽnyã o a hé tadũrò a ki dyẽluõ a tẽzũyẽ ná a mẽ tẽryã tahe to hẽnuõ, abwĩataryẽ o tõcõ~ to. A tẽzũtẽnyã yẽnuõ a mẽsĩplẽcyã lũ to. ¹⁵ Hẽkuõrẽ thĩ puõvyã prẽkhũ matorò thĩ puõvyã prẽmò tõprẽprẽ nuõ a lẽkũlẽthya, a lẽelẽõ tõnyẽ ná tõnyẽ agnẽ ki olõobã to hẽbyenuõ, ¹⁶ rò dõ thĩklẽ tõprẽprẽnuõ a ki hé lũ, “Kamomõ karyãryã ní~, Cõmarya ki okuõ dũ ná nẽ pã, mẽlẽryãní nẽnẽ ní, rò ekõõbã dũ lahyã ní~,” a hé phũnuõ tadũrò thĩ ki dyẽpẽ èthĩ lẽkũlẽthya, lẽelẽõ tõcõ~ to hẽnuõ, abwĩataryẽ o tõcõ~ to. ¹⁷ Tẽzũtẽnyã nuõma a thyáphũ nuõhõ. A ki oprẽtũ tẽzũ tõcõtuõ, tẽmẽ ki oluõ kuõto hẽnuõma mápřẽ tẽzũ dõ a thyẽ prẽ.

¹⁸ Hẽkuõrẽ kayã tõprẽ ki hé, “Kayã tahehe nuõ a o ná tẽzũ, tahehe rò a o ná tẽmeryã tẽ.” Ki hé rò vã ki hẽsũ è, dyẽluõ pẽ vã nẽ tẽzũ dõ a sõdõ ná tẽmẽ yẽnuõ, rò vã ki dyẽluõ pẽ kuõke nẽ ná vã tẽzũ dõ a o ná tẽmeryã pã vã ki hẽsũ è phũnuõ. ¹⁹ Nẽ zũe ná Byacè Cõmarya otũ tõprẽ~ tuõ. Aryáhõ. Khĩnẽkhĩnõ tahe cõnuõ a zũe thyákuõdũ phũnuõnuõ, htuõto èthĩ zũe rò a thẽisẽ tanyãtadè cõ.

²⁰ Kayã olõoklõ, tẽzũtẽnyã dõ a o ná tẽmẽ to tahe nuõma a olõoklõ prẽ nuõma, nẽ thẽzũ myãhtyẽ ẽ? ²¹ Pẽphẽ Abraham dõ~ nyẽnu tõprẽnuõ Cõmarya dyacõdyatẽ è phũtẽ? A nĩdã Cõmarya angõ rò bí a lũhtya aphũkhũ Isaac dõ tẽlũrẽkhu akhẽnuõ, Cõmarya dyacõdyatẽ lũ ná a tẽmeryã akhyẽ prẽ. ²² Nẽ myãhtyẽ hõ atẽzũ ná a tẽmeryã mẽrõlũ tẽhõ. A tẽmeryã a mẽ lõbã pẽhõ lũ tẽzũ hõ. ²³ Rò lisãsẽ hẽo yẽnuõ a lõbãhyã hõ rò a hé, “Abraham zũe Cõmarya rò dõ atẽzũ akhu-akhyẽ, Cõmarya dyahõ lũ phũ kayãcõkayãtẽ tõprẽ nuõhõ,”✧ a hé phũnuõ. Phũnuõrò Abraham nuõ ù ẽ lũ ná Cõmarya a khõbõthyõ. ²⁴ Phũnuõrò, thĩ myãhtyehõ ná Cõmarya dyacõdyatẽ kayã tõprẽprẽnuõ, a dyacõdyatẽ túprẽ lũ ná a tẽzũtẽnyã yẽtõcõ prẽ nuõ mato. A dyacõdyatẽ lũ ná atẽmẽ dõ a dyẽluõ ná a o ná a tẽzũtẽnyã yẽnuõ prẽ.

²⁵ Himyáphẽmuõ Rahab nuõma a thyáphũnuõ hõ. Thyáphũ Israelfhũ dõ a nuõ htũmyã huõ tẽ nuõtahe ki htecuõsĩplẽ bẽkyã ná klyã dõ aruõ tõbõ agnẽnuõ, a ẽmosũ èthĩ rò a mẽcwõ pẽ èthĩ akhu-akhyẽ Cõmarya dyacõdyatẽ lũ ná a tẽphyètẽmẽ yẽakhyẽhõ. ²⁶ Phũnuõhõ, tẽzũ dõ a o ná tẽmẽ tonuõ, athyãná nẽklõ dõ thẽplõhtwõprẽ o kuõ dõ lũlõ to rò a thyẽkyã nuõ hõ.

3

Pli Ari-akyã

¹ Vã puõvyã thĩ~, thĩ tở htwõ rợé Thára to, metèhèrò phú thĩ thégne htuõdũnuô hó, pè dõ a htwõ Thára tahenuô, Còmarya ki cirya sỏklỏ pè ná kayã dõ aruô nuõtahe pã. ² Pè methủ kạkhyẽhyãnyẽ lỏplỉ tẻ pwõ~ tởprẻ hó. Manàrò kayã dõ a hẻbẻthủnỏ kuõ tởphuõ~ to tởprẻnuô, ẻ mặ hó kayã dõ alỏabã tởprẻ rò arỏaryẻbẻ nỉdyẻ lỏhỏ a nẻsỉprẻ hó.

³ Thyáphủ tathỉ ki cữe pẻngỏnuô rò, pẻ nõ ảma tathỉ ná tởhtẻplyẻ, rò pẻ tarỉcuỏbẻ lỏ tathỉsỉduỏ. ⁴ Kimátorỏ tanẻmyã lahyã thỏklyẻdu tỏbẻ ari-akyã nuô. Thỏklyẻdu yẻ adu nyacỏ rò kẻlathẻdu hỏlỏcuỏ cỏ lủ tadủrỏ tẻ dõ a buỏ tarỉcuỏbẻ lủ nuõma thỏipẻ patỉphủ tỏbẻ prẻ. Rỏ prẻvẻ thỏklyẻdu yẻtỏprẻ thẻzủ cuỏbẻtẻ tỏphonuô, thỏipẻphủ yẻtỏbẻ thủcuỏ lủ prẻ. ⁵ Kayãplỉ nuõma a thyáphủ nuõhỏ. A patỉphủ prẻ tadủrỏ a hẻbẻhtuthẻ dyáldỏdyáklỏ nỉdyẻ atẻmẻ ari-akyã tahe. Tanẻmyámỏ, tanỏtahỏ ducỏ bấtẻ~ bẻbẻ, mỉphỏsẻphủ tỏsẻ prẻnuô a ủlỏbẻ pẻ prẻ. ⁶ Kayã plỉnuô athyáná mỉ nuõhỏ. Dỏ nẻklỏ krủkrỏ aklẻnuô, plỉ ma athyáná hekhu dõ a lỏbã ná tẻmủmyáricyã yẻtỏba nuõhỏ. A methỏ lỏhỏ kayã anẻklỏ sỉprẻ hó. Pliyẻ a isủủ lỏlả taklikyã lỏ cỏ pẻ tẻhtwỏprẻ ná miyẻ hó rò mỉ yẻnuõma a o dõ mỏrapỏtyã akủ hyã hó.

⁷ Prẻlu hekhupủ mẻnyacyã lỏ tẻphủtẻlyẻ pwỏtỏcỏ, a mẻnyacyã lỏ tẻmỉtẻmyã tahe, htu tahe, rủ tahe ná tẻ tahe lỏ~ plỉ cỏ. ⁸ Manàrò kayã dõ a mẻnyã bẻcyã kayãplỉ yẻnuô a o tởprẻ~ to. Kayãplỉ yẻnuô a lỏbã cỏ ná tẻmủmyáricyã tahe cỏ rò ủ pỏbẻcyã lủ to, a o lỏbã cỏ ná atẻryã dõ a mẻthyẻmẻmẻ ủ tahe.

⁹ Thỉ thẻgnẻ ná pẻ nõe pẻplỉ yẻnuô ná lẻhtuthẻhtya pẻ Phẻ Byacẻ Còmarya, htuỏto pẻ nõe kuỏ pỏ ẻ ná pẻ lẻisỏhả kayã dõ Còmarya byálya ẻ phú anẻklỏ yẻnuõtahe. ¹⁰ Dỏ kyặkủ tỏkủkủ~ tuỏprẻ yẻakủnuô tẻhtuthẻhtya rò a htehte, tẻisỏhả tahe rò a htehte. Vã puõvyã thĩ~, a tỏkỏ hte phủnuô to. ¹¹ Htyẻhtekhủ tỏkủkủ~ tuỏprẻ akủ nuô, htyẻtabẻ rò a htwỉhtehte, htyẻkhẻ rò a htwỉhtehte, a htwỉhte tỏlủ phủnuõma anỉ nyã ẻ? ¹² Vã puõvyã thĩ~, kadmỏmỏ thẻhtecyã olivathẻ to. Thỏbẻthẻmỏ thẻhtecyã kadmỏthẻ to, phủnuõhỏ htyẻhtekhủ dỏ akhẻ tỏkủnuô, a nõhtwỉhte cyặkuỏ htyẻtabẻ to.

Tẻtanẻcyặdẻ O Dỏ Mỏkhu Hyã

¹³ Kayã dỏ thỉklẻ tởprẻprẻ dõ a o ná a tẻtanẻ cyặdẻ rò a thẻgnẻ tặplủ nuõma ủpẻ? A tỏbẻ dyẻluỏ atẻ yẻtahenuô ná a tẻhtwỏprẻ dỏ aryã, htuỏto a tỏbẻ dyẻluỏ a metẻ yẻnuô ná dỏ tẻshyalyã thẻplỏ. Tẻshyalyã yẻnuõma a hyã dỉtủ dỏ tẻtanẻcyặdẻ yẻnuô a o prẻ. ¹⁴ Manàrò dỏ thỉ thẻplỏkủnuô, thỉ ki thẻkháthẻhte nyacỏ lủ, thỉ mỏlyã nỉdyẻ thỉnẻ rò thỉ myádulyã nỉdyẻ thỉnẻ yẻtahe ki o hẻnuô, hẻbẻ htuthẻ nỉdyẻ tã thỉnẻ ná thỉ o ná tẻtanẻcyặdẻ phủnuô tằmẻ, rò metakesủ tã tẻmátẻcỏ yẻnuô tằmẻ. ¹⁵ Tẻtanẻcyặdẻ phủnuõtahe ma a o dỏ mỏkhu hyã mặto, hekhunẻkhu a tẻtanẻ cyặdẻ nuõtaheprẻ. Tẻtanẻcyặdẻ phủnuõtahe ma a o dỏ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ a o hyã mặto, a o dỏ khỉnẻkhỉnỏ a o hyã prẻ. ¹⁶ Bỉ tẻthẻkháthẻhte lủ,

təmɔɫya nɪdyé nɛ rò myádulya nɪdyé nɛ tahe o akhălɛ nuô, thĩ ki myáhtye tɛmɛtarútapyã ná tɛmũmyáricyã pwõ- tôcô ki ohtya bínuô pã.

¹⁷ Manárò tɛtanɛcyádè dõ a o dõ mòkhu hyã hɛnuôma a mwõplĩ rɛlõ pã, htuõpãrò a dyé ohtyadũ tɛmɔtɛpɛ, tɛtanɛ cyápɛ dõ ùgnɛ, thɛplòo nɪdã ù tɛhɛbè, lõbã ná tɛthézò ná mɛtɛryã tahe, myádu myápatí ù to, htuõrò tɛcyé mɛkhámekho tahe o to. ¹⁸ Kayã dõ a dyéohtya tɛpɛtɛdwõ nuô, a isóiplũ hó tɛmɔtɛpɛ aklwíalwí rò shyé- ù kékãdwóhó è akhɛpãnuô, a ki nɪbè tɛcótɛtɛ athè pã.

4

Krístuphú Cũe Cómarya Pwõ- Phuõ

¹ Tɛkrékryã lũ tahe ná tɛklyétɛngã lũ tahenuô a cuõ hyãnuõ tuõdõ thĩklɛ phútɛ? A hyãnuõ phútɛ hɛnuôma, a hyãnuõ dõ thĩ thɛplò a tɛthézũ mũmyã tahe sátɛ dõ thĩkũ yɛnuô tahe a o hó. ² Thĩ thézũ tɛ rò thĩ nɪbɛto akhu-akhyɛ thĩ mɛthyɛ kayã. Thĩ thézũthɛlõ tɛ rò thĩ nɪbɛcyã tɛtôcô- to akhu-akhyɛ, thĩklyéthĩngã khyɛlũ. Thĩ kwĩ kuõũ Cómarya to akhu-akhyɛ, thĩ thézũ tɛ tahe rò thĩ nɪbè cyã kuõũ to. ³ Rò bí thĩ kwĩ tɛ akhɛ, thĩ nɪbè kuõũ tôcô- to, mɛtɛhɛrò thĩ thɛplò a tɛtaze-one thézũkwĩ tahenuô, a lũthũ lahyã pré. Thĩ kwĩ lahyã pré ná thĩ thézũ nõɛ è ná thĩ lɛmɛmɔɫya nɪdyé thĩnɛ agnɛ pré nuõ.

⁴ Kayã dõ a thɛplòka dõ Cómarya akhu thĩ-, thĩ bóthyó ná hekhu a tɛmũmyáricyã tahe nuôma thĩ htwõhtyahó prɛ dõ a thɛhte Cómarya tahehó nuôma thĩ thɛgnɛ to ɛ? Kayã dõ a thézũ htwõhtya hekhu a tɛmũmyáricyã yɛtahe a khõbóthyó tôprɛprɛnuô a mɛ thɛhtɛthɛhã hó anɛ ná Cómarya hó. ⁵ Cómarya hé tɛ dõ lisãsɛkũ tahenuô, angólasá oto bè tanɛnɪ phúnuô tôprɛ- to. Lisãsɛkũ hé, “Cómarya be-o thɛhtwõprɛ dõ pɛkũ yɛnuô, a thézũ nõhtwõ ná atɛ rò a thɛkhwé nɪdyé nyacó.”* ⁶ Manárò tɛbwítɛtaryɛ dõ Cómarya dyɛtã pɛ yɛnuô, ahɛare shyoló klõpã có. Phúnuô akhu-akhyɛ lisãsɛkũ hé, “Cómarya mɛtãtũ sũkyã kayã dõ a dyahtyalõ athɛplò nuôtahe, manárò abwíataryɛ yɛnuô a dyɛtã élóklõ dõ kayã dõ a shyalyã athɛplò nuôtahe alõ.”*[†]

⁷ Phúnuôrò shyalyã lahyã thĩ thɛplò dõ Cómarya alɛ, rò sásũ khĩnɛricyã khukló nuô túma khĩnɛricyã khukló ki klya cuõ taphãkyã dõ thĩo pã. ⁸ Thóthũ hyãphũ lahyã thĩnɛ ná Cómarya túma a thóthũ hyãphũkuõ anɛ ná thĩ pré. Prɛoraphũ thĩ-, sɪplɪkyã lahyã thĩ takhunuô. Kayã thɛplò oɛ thĩ-, mɛmwõplɪkyã lahyã thĩ thɛplònuô. ⁹ Thɛplɛnɛbè mỗ lahyã, nguõhè mỗ lahyã. Thĩ tɛnyɛhã yɛnuô htulyakyã è ná thĩ tɛnguõtɛhè yɛnuô, thĩ tɛthékrũ yɛnuô htulya kyãmõ è ná thĩ tɛthɛplɛ yɛnuô. ¹⁰ Shyalyã lahyã thĩ thɛplò dõ Byacɛ a mɛthɛnyɛ rò a ki dyahtyalõdũ thĩ pã.

Dya Tɛthũ Hémũmyã Tã Prɛzũtɛtɛphũ Tahe Tãmɛ

¹¹ Vã puõvyã thĩ-, hémũmyã nɪdyé tã lũ tôprɛ ná tôprɛ tãmɛ ní-. Ûpɛpɛ- bɛbè dõ a hémũmyã kayã dõ a zũɛ Krístu tôprɛprɛ matorò a dya tɛthũ kayã

* **4:5** 4:5 Lisãsɛ dõ aruô tahe hé, “Pɛ ki dyadu pɛ tɛmɔ dõ Cómarya akhu to hɛrò, Thɛ Sásɛ Byacɛ dõ Cómarya be-o dõ pɛkũ yɛtôprɛnuô, a thɛkhwé nyacó.” [†] **4:6** 4:6 Prɛthíphɛ tɛhɛbè 3:34

dó a zúe Krístu tôprèprè nuôma máhó a hébè mŭmyáricyá hó tèt̄hyót̄t̄hya rò a dya tèt̄hú hó tèt̄hyót̄t̄hya yěnuô hó. Thĩ ki dya tèt̄hú tèt̄hyót̄t̄hya yěnuô hérò, thĩ ma kayă dó a cŭe tèt̄hyót̄t̄hya máto. Máp̄ré kayă dó a dya tèt̄hú tèt̄hyót̄t̄hya prè. ¹² Prè dó a dyélya tèt̄hyót̄t̄hya rò a bè cirya t̄e nuôma túprè Cóm̄arya tôprè prè. Prè dó a mesiplécya t̄e rò a m̄epyécya t̄e nuôma túprè Cóm̄arya tôprè prè. Manárò thĩ rò, thĩ cuố dya tèt̄hú tuố có ù rò ma thĩ tan̄e n̄idyé có thĩn̄é ná kayă phút̄e tôpr̄et̄e có?

Dyahtyalô Tã Thĩ Thép̄lò Tãmé

¹³ Khõnyáȳe n̄idã lahyă, dó thĩkl̄e tahehenuô a hé lahyă, “Yět̄ônȳe tomaná shyéparô pã nuô, p̄e ki cuố dó v̄it̄ôv̄i pã rò p̄e ki cuố o bín̄uô t̄ona pã. Rò p̄e ki cuố p̄ũ m̄ekuóm̄ekhã rò m̄ekuố éhtyalók̄l̄o p̄o ná amuõrã yěnuôpã.” ¹⁴ Parõpã thĩ t̄eoh̄twõpr̄e k̄ir̄e m̄ephút̄e pã nuô, thĩ th̄egn̄e to. Thĩ t̄eoh̄twõpr̄e yěnuôma athyaná ìt̄e? Athyaná t̄ekhuôhtya dó a oluố tapl̄ôphú rò a lamékya khȳe nuôpr̄e. ¹⁵ Thĩ t̄ok̄o hé lahyă phút̄e hérò, “Byacè ki th̄ép̄lò ná p̄e ki ohtwõpr̄e pã hérò p̄e ki m̄e phúȳeph̄unuô pã,” ¹⁶ manárò khõnyáȳe thĩ dyahtyalô lahyă thĩ th̄ép̄lò rò thĩ hébè h̄tyamôhtyapho n̄idyé lahyă thĩn̄é. Lõ- t̄edyah̄tyalô th̄ép̄lò ph̄unuô tahema t̄emŭmyáricyá prè. ¹⁷ Ph̄unuôrò kayă dó a th̄egn̄e ná a t̄ok̄o m̄e t̄eryá ȳe tadúró a ki m̄eto tahenuô, a m̄ehó t̄ethúhó.

5

T̄edyér̄odyérȳe One Kayă Duzá Tahe

¹ Kayăduzá thĩ- khõnyárò n̄idã lahyă t̄e dó vã k̄ir̄e h̄eso p̄e thĩ ȳe. T̄eȳet̄ec̄ũ k̄ir̄e hyáb̄ehó thĩ akhu-akhȳe nguõh̄e onemố lahyă. ² Thĩ t̄e-duzáhtyath̄e tahenuô a nuõthõnuõũ l̄o hó. Thĩhyeth̄icã tahenuô akr̄e el̄o hó. ³ Thĩrũth̄ih̄t̄e tahenuô a h̄te-ihtekr̄e l̄ohó. T̄ehte-ihtekr̄e yěnuôma a ki khyáluố ná thĩ t̄ethú o pã rò a ki ekyă thĩpháth̄izye phú miũkyă thĩ nuô pã. Thĩ t̄e-duzáhtyath̄e tahenuô, thĩ bepl̄on̄i p̄e l̄ohó m̄on̄ȳe dó khȳetadũl̄o ȳetahe agn̄e hó. ⁴ Û m̄ep̄e thĩlyá rò thĩ dyé ù akhwóakè to. N̄idã mố lahyă, èthĩ akhwóakè éht̄ohtyasũhó thĩ hó. H̄tuõrò pr̄ek̄épl̄odwó p̄e thĩ buố ȳetahe tamwõtal̄e thĩ yěnuô a tuõhtyahó dó t̄epr̄ot̄ep̄ryã a Byacè Cóm̄arya a ohó, rò a n̄ihuố hó èthĩ at̄etamwõtal̄e ȳetahe hó. ⁵ Bí thĩ ohtwõpr̄e dó hekhuȳe akh̄enuô, thĩ l̄um̄em̄o l̄õbã n̄idyé h̄tuõhó thĩ th̄ép̄lò ná hekh̄u at̄em̄o tahe hó. Thĩ m̄eb̄um̄ethú n̄idyé hó thĩn̄é thyaná t̄ephút̄elȳe nuôhó, manárò t̄ephút̄elȳe yěnuô ù ki m̄ethȳe èthĩ shyé- t̄em̄ethȳe am̄on̄ȳe nuôt̄onȳe pãnuô a th̄egn̄e n̄idyé lahyă an̄eto. ⁶ Ût̄ethú oto tadúró thĩ cirya m̄ethȳekya ù, manárò èthĩ m̄et̄at̄ũ k̄akhȳesũbé thĩ t̄oc̄o- to.

T̄ekhyáth̄ed̄o Ná T̄ekw̄ic̄ob̄e

⁷ Ph̄unuôrò puõvyá thĩ-, khyáth̄ed̄o tuố lahyă dó Byacè hyă khȳethyá pã t̄ophuố yěnuô ní-. Tan̄emyá kuố lahyă mố pr̄ehyãelyáphú tôpr̄e op̄omyásũ n̄idyé a t̄eth̄et̄eph̄o dó angudup̄idu ȳetahenuô. A bè cáhtya khyáth̄ép̄l̄ohtũ op̄on̄i k̄ec̄ũ t̄ã lú ȳe dó a m̄edyáhtya p̄e lũ t̄eklw̄it̄elw̄i ȳetahe, h̄tuõrò a bè op̄o tuốd̄o k̄ec̄ũ t̄ano d̄okhȳe dó a m̄ep̄r̄em̄em̄i p̄e lũ t̄eth̄et̄eph̄o ȳetahe. ⁸ Thĩ

bèbè thĩ tở khyáthédõkuỗ phúnũ. Tarú dyaklõma lahyã thĩ tẽmyásũ nuõ, mẹtẻhẻrỏ Byacẻ ki hyã khyẻthyã pãnuõ, amỏnyẻ phũlã hỏ. ⁹ Puỏvyã thĩ~, thyáphủ thĩ ki khyábẻ tã tẻciryã tãmẻnuõ, tamwỏtalẻ tã lũ tỏprẻ nỏ tỏprẻ tãmẻ. Prẻciryã tẻ yẻtỏprẻ hyãotủphủ tatỏhỏ đỏ kỏđỏhtũ hỏ.

¹⁰ Vã puỏvyã thĩ~, thẻnẻhtyabẻ tủỏ lahyã prẻprỏ đỏ a hẻbẻ đỏ Byacẻ amwỉ akũ nuõtahe nỉ~. Bỉ thĩ myáhtye sítỏbẻ nỏ tẻcyẻtẻcủ akhẻnuõ, myábủkuỗ ẻthỉ khyáthẻdỏbẻ htủỏhỏ tẻcyẻtẻcủ nuõtahe nỉ~. ¹¹ Kayã đỏ a khyáthẻplỏhtũ bẻ nuõ, pẻ hẻ ẻ nỏ kayã đỏ a nỉbẻ tẻsỏri. Thĩ nỉhủỏ htủỏđủhỏ Joba a tẻkhyáthẻdỏ ari-akyã hỏ rỏ đỏ khyẻtỏđủ rỏ Byacẻ tẻze-one nỏ a ki sỏri lũ phủtẻ ari-akyã nuõ, thĩ thẻgnẻ hỏ. Mẹtẻhẻrỏ Byacẻ a tẻthẻzỏklabẻ yẻnuõ alỏỏabỏ nyacỏ.

¹² Puỏvyã thĩ~, đỏ tẻlỏ~ plỉ aklẻnuõ, tẻ đỏ a lodulỏ~ tỏcỏma mỏhỏ bỉ thĩ ỏlyã tẻtỏcỏcỏ akhẻnuõ, byã tã thỉnẻ nỏ mỏkhu, mỏtorỏ hekhu, kimỏtorỏ đỏ tẻ arủ tỏcỏcỏ a mẻthẻnyẻ phúnũ tãmẻ nỉ~. Thyáphủ thĩ ki siplẻ nỏ tẻciryã agnẻnuõ, a ki mỏ rỏ “amỏ,” hẻ phúnũ, a ki mỏtỏ hẻrỏ “amỏtỏ,” hẻ phúnũ prẻ nỉ~.

¹³ Đỏ thỉklẻ nuõ, kayã bẻpyábẻsẻ o tỏprẻprẻ ẻ? A ki o hẻrỏ, a tỏkỏ kwỉcỏbẻ tẻ. A thẻkrủthẻlỏ o tỏprẻprẻ ẻ? A ki o hẻrỏ, a tỏkỏ irỏ htủthẻhtyã Cỏmarya. ¹⁴ Đỏ thỉklẻ nuõ, kayãswỉkayãsẻ o tỏprẻprẻ ẻ? A ki o hẻrỏ, a tỏkỏ ẻ prẻzủtẻplỏmủ muỏprủmuỏprẻ đỏ a htỏ khuklỏkhuklyã tahe rỏ muỏprủmuỏprẻ yẻtahe ki plỏ lũ nỏ htahtyẻ đỏ Byacẻ amwỉ akũ rỏ ẻthỉ tỏkỏ kwỉcỏbẻ pẻ đỏ lủgnẻ. ¹⁵ Tẻzủtẻnyã a tẻkwỉcỏbẻ yẻ a ki zỏsỉmẻkyã kayãswỉ yẻtỏprẻ pỏ. Byacẻ ki zỏsỉmẻ kỏkhyẻ khyẻthyã lủ pỏ rỏ a ki mẻthủ tẻ hẻrỏ Byacẻ ki plwỏkyã khyẻthyã lủ tẻthủ pỏ. ¹⁶ Phúnũỏrỏ, ỏlyã lahyã thĩ tẻthủ tahe tỏprẻ nỏ tỏprẻ, rỏ thyáphủ thĩ ki oshyỏ-opryã kỏkhyẻ agnẻnuõ, kwỉcỏbẻ pẻ lủ tỏprẻ nỏ tỏprẻ nỉ~. Kayỏcỏkayỏtẻ tỏprẻ a tẻkwỉcỏbẻ nuõ a o nỏ a taryẻshyỏsỏ rỏ a mẻcwỏbẻ ẻ~ nyacỏ tẻtahe cỏ.

¹⁷ Prẻprỏ Elia ma kayã tỏprẻ đỏ a thyáprẻ phủ vã nỏ nẻ yẻnuỏprẻ. Rỏ thyáphủ kẻ ki củtỏ tãmẻ agnẻnuõ, a kwỉcỏbẻ lỏthủlỏthẻ akhu-akhyẻ, kẻklakyã thủỏnỏ nỏ lẻthủỏthyỏ cỏ. ¹⁸ A kwỉcỏbẻ khyẻ tỏphủ rỏ kẻcủ tỏ khyẻthyã, rỏ thỏmỏvẻbỏ tahe thẻhtyaphỏhtyã khyẻthyã.

¹⁹ Vã puỏvyã thĩ~, đỏ thỉklẻnuõ kayã tỏprẻprẻ a ki cuỏpẻkyã nỏ tẻmỏtẻcỏ hẻrỏ kayã đỏ arủtỏprẻ ki cuỏ ẻkỏtỏ khyẻthyã lủ đỏ klyỏkủ hẻnuõ, ²⁰ thẻnẻhtyabẻ lahyã, kayã tỏprẻprẻ đỏ a cuỏ ẻkỏtỏ khyẻthyã prẻorỏphủ đỏ a krỏ cuỏthủnỏ klyã yẻtỏprẻprẻ nuõma mỏhỏ a mẻlwỏhtekỏ kayã yẻtỏprẻ a thẻhtwỏprẻ đỏ tẻthẻyẻ hỏ. Htủỏtỏ thyáphủ Cỏmarya ki plwỏkyã kayã yẻtỏprẻ atẻthủ ẻcỏ agnẻnuõ, a mẻcwỏ pẻhỏ lủ hỏ.

Petru Arêlô Tôba First Peter Têhébè Rê Dô Nyê

Li Petru arêlô yêtôba nuôma, a rãcuô pè Krístuphú dô a cuôo sipryã lahyã dô Asia Minor kè cĩtô nuôtôkyê tahe. Bí liyêtôba akũnuô, Cómarya kayã dô a nwóhtya nídyé tahe, a é nídyé lũ phúnuô. Li yêtôba a tètaze myásũní ma máhó a ki dyéhědyére ní prěhóli dô a zũe Jesũ rò dô a tètũ khukhyê a sítôbè ná tẽmęcyẽmęcũ, a khyábè tẽpyátèsẽ thĩtahe. Dô a dyé théněhtya kãkhyê khyěthyá a prěhóli tahe ná Jesũ Krĩstu a tètėkrũmila akhu-akhyê a dyéhědyére hó èthĩ hó. Thyáphú èthĩ ki cũ bẽ phyésũbẽ, khyáthéplòhtũbẽ kuô lahyã tẽcyětęcũ dô a hyábè èthĩ yětahenuô rò, Jesũ atěthyê, ná a tětthyěihtò htwõprẽ kãkhyê, ná a ólyakyã pè ù ná a ki hyã khyěthyá pã ari-akyã yětahenuô, a dyé pè hó Krístuphú tahe a tẽmyásũ hó. Thyáphú ù ki thėgně ná tètũ yěnuôma amã è, ma amã to è nuôrò, èthĩ tètũ yěnuô, tẽpyátèsẽ tẽcyětęcũ tahe bẽ męmyá è. Kayã tahenuô, a tũ khyáthéplòhtũ lahyã tẽpyátèsẽ tẽcyětęcũ tahe, htuôto a tũ zũenĩ lahyã ná shyẽ~ Jesũ Krĩstu hyã khyěthyá pãnuô, èthĩ ki nĩbè tẽmęnĩkhwókè pã.

Prẽrãliyẽ a dyéhědyérenĩ kuôdũ prěhóli thĩ tahe ná a ki ohtwõprẽ lahyã phú èthĩ ma a htwõhò Krĩstu akayã tahe hó, phúnuô.

Têhébè tótó ná tótó

Têhébè rê dô nyê 1:1-2

Dyé théněhtyakhyê Cómarya tẽmęlwóhteka 1:3-12

Dyéhědyére ù ná ù ki ohtwõprẽ sãsẽ 1:13-2:10

Krístuphú tahe tóbè khyáthéplòhtũ phyésũ tẽpyátèsẽ tahe 2:11-4:19

Krístuphú tahe a tẽshyalyã thėplò ná tẽmę 5:1-11

Têhébè dô khyê 5:12-14

1 Vã rãcuõpẽ liyẽ dô kayã dô Cómarya nwóhtya lũ rò a cuô okuô taplõtapyá, a cuô htwõ siprẽ dô ùhtyěũkẽ, rò a o pasĩcuô lõ dô akhãlẽ pwõ~ tũpho dô Pontus kè, Galasia kè, Cappadocia kè, Asia kè ná Bithynia kèkũ nuôtahe a o.

Vã ma Petru, vã ma Jesũ Krĩstu a Prẽdõnyãphú tũprẽ. 2 Phẽ Cómarya nwóhtya ní thĩ phú a tètaze-one nídũnuô rò Cómarya a Thẽ Sãsẽ męsãsěhtya thĩ, thyáphú thĩ ki níđã Jesũ Krĩstu angó rò dô athwi akhu-akhyê a ki męmwõplĩ pè thĩ. Tẽbwítětaryẽ ná tẽpětędwõ ki olóobã dũ ná thĩ ní~.

Tẽmyásũ Dó A Tãtẽ

3 Pè ki hébwihétaryěhtya rólũ pè Byacè Jesũ Krĩstu a Phẽ Cómarya pó~. Máđó a tětėzõ talwósũlũ pè yẽ, ná Jesũ Krĩstu atěthyê ihtøkãkhyê akhu-akhyê, a dyétã hó pè tětwtwõprẽ athẽ hó. Dô yẽ akhu-akhyê, pè nĩbè plehyã lãhó pè tẽmyásũ dô pè tẽohtwõprẽ akũ hó. 4 Dô a dyétã hó pè tětwtwõprẽ athẽ akhu-akhyê, Cómarya be one pè thĩ ucětazẽ dô a pyécyáto, a thõcyáto, anóakã cyáto yětahe dô mókhu nuô hó. 5 Dô thĩ zũe Krĩstu akhu-akhyê, bí

thĩ nĩbè tyahí tèmèlwóhteka* tonuô Cómarya opóma nípé thĩ ná aprɔaprya. Cómarya taritaryă onehó ané ná shyé~ shuókhè tadú pãnuô, a ki dyéluô tèmèlwóhteka yènuô pã. ⁶ Phúnuô rô thèkrũthélò lahyă ná lỏ~ tàyètahe ní, manárò khõnyáyě taplõtapyá akũnuô tẹpyátèsě émyěécô məkúmẹkyă thĩ. ⁷ Rò thĩ tẹzútẹnyă yènuôma a málakõ ề, ma a málakõ to ề nuô, tẹpyátèsě ki khyá athé pã. Htề đố a pyécýă có yènuô, ừ bẻ tở mẹmyá pã ề ná mi, phúnuô akhu-akhyế, thĩ tẹzútẹnyă đố angudupridu klỏ ná htềyế, thyáphú a ki dyéluô ná tẹzũ málakõ agnènuô, ừ tởbẻ mẹmyá kuốđũ ề phúnuô. Htuốrò shyé~ Jesũ Krĩstu hyă dyéluốhtya hó ané akhế pãnuô, thĩ ki nĩbẻ tẹhtuthéhtya, tẹlítẹtakhế ná tẹdyadudyahtũ thĩ pã. ⁸ Thĩ myáhtyenó ề to tadú rô thĩ mọnĩ ề. Thĩ myáhtye tyahí ề khõnyă to tadú rô thĩ zũ ề. Phúnuô akhu-akhyế, thĩ thèkrũthélò lakálakõ có rô thĩ thèkrũ có bá~ tẻnuô hécýă pã có to. ⁹ Mẹtẻhẻrò đố thĩ zũenyăe Jesũ akhu-akhyế, thĩ nĩbẻhỏ thĩ thèhtwỏprẻ yẻtahe a tẻsĩplẻ hó.

¹⁰ Tèmèlwóhteka ari-akyă yènuô, prẻprỏ tahe myápũthẻgnẻ rô sudyă cemýă tặtẻ htuố hó. Htuốrò tẻbwítẻtaryế ashyẻzũ đố Cómarya ki dyélya thĩ pã yènuô, prẻprỏ tahe hẻprỏ one htuốhỏ ari-akyă hó. ¹¹ Krĩstu a Thẻ Sặsẻ o đố prẻprỏ tahe a thẻplỏkũ rô a hẻone rẻ Krĩstu ari-akyă ná a ki khyábẻrẻ tẻcyẻtẻcũ tahe pã, htuốrò tẻlítẻtakhế tahe ki hyăno đố khyế pã, ềthĩ myápũ thẻgnẻ lahyă ná ashuốakhế ki bẻ bẻkhếtẻ pã, htuốrò a ki mẹ anẻ phútẻ pã phúnuô. ¹² Rò Cómarya dyéluố pẻ prẻprỏ yẻtahe ná ềthĩ mẹtẻ yẻtahe nuôma ềthẻgnẻ nẻđũ mặto. Hẻklyácỏma thẻgnẻ prẻ. Khõnyáyẻ tẻ yẻtahenuô a hẻ pẻ thĩ rô thĩ nẻhuố hó. Đố Cómarya nỏhyă Thẻ Sặsẻ Byacẻ a tẻprỏtẻprỏ đố a o đố mỏkhu hyărỏ, a hyă mẹtẻyẻ akhu-akhyế, ềthĩ hyă hẻso pẻ thĩ ná tẻthẻkrũmila yẻ hỏ. Tanẻmỏkhuphủ tahe có nuô~ a thẻzũ myápũthẻgnẻ tặtẻkuố nyacỏ tẻritẻkyă yẻtahe có.

Cómarya Ề Pẻ Ná Pẻ Ki Ohtwỏprẻ Sặsẻ

¹³ Mẻphúnuô rô taritaryă one lahyă thĩ tẻtane tahe đố thĩ lẻmẹtẻ agnẻnuô. Cyẻsặprẻ lahyă thẻnẻ rô behtya lahyă thĩ tẻmyásũ đố tẻbwítẻtaryế đố Cómarya ki dyẻ thĩ shyé~ Jesũ Krĩstu ki hyă khyẻthyă pã yẻ alỏnuô. ¹⁴ Thĩ ma kayă đố a nẻđả Cómarya angỏ thyánả pacẻphủ tahenuô akhu-akhyế, ohtwỏprẻ pã tả lahyă đố tẻthẻzũ mủmyă tahe akũ phủ đố arẻano bí thĩ thẻgnẻ tyahí Krĩstu to akhẻnuô tahe tặmẻ ní. ¹⁵ Cómarya đố a nwỏhtya thĩ yẻtỏprẻ nuôma asặsẻ akhu-akhyế thĩ mẹtẻ ỉtẻtẻ~ bẻbẻ nuô, ohtwỏprẻ sặsẻ lahyă. ¹⁶ Mẹtẻhẻrò lisặsẻ hẻ, “Ohtwỏprẻ sặsẻ lahyă, mẹtẻhẻrỏ, vả ma prẻsặsẻ.”✧

¹⁷ Bí thĩ kwẻcỏbẻhtya Cómarya akhẻnuô, “Phẻ” thĩ ề lahyă lủ phúnuô. Kayă pwỏ~ tỏprẻ mẻhtuốhỏ tẻtẻtẻ~ bẻbẻ nuô, Cómarya cirya cócỏtẻtẻ prẻ, a myádu myápatí to. Phúnuô rô bí thĩ ohtwỏprẻ pã phủ sĩprẻ đố hekhuyẻ akhẻnuô, ohtwỏprẻ lahyă đố tẻthẻisẻ bezũnyă Cómarya akũ ní~.

* **1:5** 1:5 Cómarya mẻlwóhteka hó pẻ khõnyă tadú rô shyẻmỏnyẻ tadú pãnuô, a ki mẻlỏbả pẻ lỏ tẻ đố a taritaryă one pẻ akayă nuỏtahe pã. ✧ **1:16** 1:16 Li Cỏbucỏbẻ 19:2

18 Mětěhéro thì thềgněhó ná Cómarya ipřika hó thì ná rŭhtě dŏ apyéakyă cyă nuôtahe máto. Thyáphú thì ki siplé htekyăbé ná thĩmuŏthĩphě phyěphuŏ dŏ- nyénu tahe dyétăkyă thì t̄ohtwŏpr̄e dŏ abwíataryě okuŏŭ to nuôtahe agněnuôrò, a ipřika hó thì hó. 19 Dŏ Krístu ipřika hó thì ná athwi dŏ angudupřidu yě akhu-akhyě thì nĩ hó t̄epală hó. Krístu ma athyáná thĩmíphú dŏ ũ myáhtye a t̄emŭmyă o t̄ôcô- to t̄ôduŏ t̄ôpr̄e hó. 20 Bí Cómarya byáyaťelyă tyahí hekhu to akhěnuô, a nwóhtya onehtuŏhó Krístu yěhó. Manárò mŏnyemŏthě dŏ khyě tadŭ a máhó khŏnyăkhě yětahenuô, Cómarya dyéluŏ péhó thì ná Krístu hó. 21 Dŏ Krístu akhu-akhyě, thì zŭkanyăka Cómarya dŏ a m̄e ihtŏhtwŏpr̄e kăkhyě khyěthyá Krístu dŏ t̄ethyě rò a dyahtyalŏ lŏ hó lŭ yětôpr̄e hó. Phúnuôrò thì t̄ezŭ ná thì t̄emyásŭ yěnuô, a o hó dŏ Cómarya alŏhó.

22 Khŏnyărò dŏ thì cŭe hó Cómarya a t̄eithyó a t̄emát̄ecó tahe akhu-akhyě, thì m̄emwŏplĩ hó thì th̄eplò rò thì htwŏ hó kayă dŏ a mŏnĩ lakálakŏ cŏhó puŏvyă Krístuphú yětahe hó. M̄ephúnuôrò mŏ lŏthulŏthě khyělŭ t̄ôpr̄e ná t̄ôpr̄e ní-. 23 Mětěhéro Cómarya alăangŏ yěnuô, a htwŏpr̄e rò a oklŏma tacúpr̄e talèkré akhu-akhyě, thì opac̄elyă khyěthyá hó t̄ôphuŏ hó. Thì t̄ohtwŏpr̄e athě yěnuôma, a hyă dŏ thĩmuŏthĩphě dŏ a thyěcyă yětahe a o nuô máto. Mátôkhónuô, thì t̄ohtwŏpr̄e athě yěnuôma, a hyă dŏ Cómarya dŏ a thyěcyă takhyá- to yětôpr̄e a o. 24 Phú lisăě hé, “Pr̄elŭ hekhuphú lŏ- plĩ nuô athyáná mĩthèvèphŏ tahe nuôpr̄e. A t̄elít̄etakhě tahe ná a t̄etwŏt̄eryá tahenuô, athyáná t̄ephŏt̄ekĩ dyáhtya dŏ nyekhu nuôtahe pr̄e. Mĩthè thì tahenuô a ki thyěkrăkyă lŏ pã rò t̄ephŏt̄ekĩ thì tahenuô a ki t̄ăthyěkyă lŏ pã. 25 Manárò Byacè alăangŏ yěnuô, a oklŏsŏma tacúpr̄e talèkré.”*

Alăangŏ yěnuôma máhó t̄eth̄ekrŭmĩla dŏ ũ h̄esodŏnyă pé thì yěnuô hó.

2

Lŏhtwŏpr̄e Ná Myěcô Săě

1 Phúnuôrò, th̄ekháth̄ehte pã tă ũ t̄ăm̄e. Lŏ- t̄elahŏlahya, t̄ecyézŏcŏt̄e, t̄eth̄ekhw̄e, t̄edyámwĩhtyězŏ thì tahenuô t̄ôbè onĩ pãto. 2-3 Thì thềgněhó htuŏhó Cómarya abwíataryě hó. Phúnuôrò htwŏhtya thyákuŏ lahyă phú pac̄ep̄hú othě dŏ a th̄evĩth̄eŏ m̄alakŏ nuŏhtyě dŏthudŏth̄e t̄ôkyě nuôtahe ní-. Dŏ thì th̄evĩth̄eŏ nuŏhtyě s̄etwŏ phúnuô akhu-akhyě, thì ki duhtyap̄r̄ehtya tuŏdŏ t̄em̄elwŏhteka ki lŏhtyabăhtya hópã nuô pã.

Lŏhtwŏpr̄e

4 Hyă lahyă dŏ Byacè oyě, è ma athyáná lŏhtwŏpr̄e t̄ôm̄e dŏ ũ tan̄e lŭ ná angŭ-apřĩ oto, rò ũ vĩkyă kyă lŭ tadŭrò Cómarya nwóphyěhtya khyěthyá lŭ rò angudupřidu nyacó dŏ lŭgně. 5 Thì yětahenuô a thyá kuŏdŭhó ná lŏhtwŏpr̄e tahe hó. Cómarya nŏe lŏ dŏ a máhó th̄yě rò a ki isŏhtya hi dŏthudŏth̄e t̄ôm̄e. Thì ki m̄et̄e dŏ hikŭ yěnuô thyáná pr̄elŭtyă s̄ăě tahenuô pã, htuŏto thì ki lŭhtya t̄elŭ dŏ Cómarya a o dŏthudŏth̄e t̄ôkyě tahe pã. Dŏ

* 1:25 1:25 Isaia 40:6-8

Jesů Krístu akhu-akhyě̀rò Cómarya ki phyésũ thĩ tẹ̀lũ yẹ̀tahe pǎ. ⁶ Mẹtẹ̀hẹ̀rò lisǎsẹ̀kũ hé,

“Vǎ nwóphyé lẹ̀ nguduprĩdu tòmě dǎ vǎ dyalya hó è ná lẹ̀meklòma hikhǎshyé dǎ vĩ Zion akũ. Kayǎ tǎprẹ̀prẹ̀ dǎ a zũe Byacè yěnuô a thétarẹ̀ tǎphuõ~ to.”✧

⁷ Rò lẹ̀ yětòměnuô, anguduprĩdu nyacó dǎ thĩ prẹ̀zũetẹ̀ yẹ̀tahe agně. Manárò kayǎ dǎ a zũekuõ lũ to tahe agněnuô:

“Lọ̀ dǎ prẹ̀sǎhi vĩkyǎ è yětòmě nuô, dǎkhyetadũ rò a htwǎhtya lẹ̀ dǎ a loduló ná akhǎcǎ.”✧ Rò

⁸ “Lọ̀yě tòměnuô a ki mǎdũ lẹ̀ dǎ ù lẹ̀sítakluõ è agně, rò a ki mẹ̀lakhũ ù agně.”✧

È yǎ nĩdǎ kuõ Cómarya alǎangó to akhu-akhyě̀, a sítakluõ lakhũ prẹ̀. Cómarya taritaryǎ pẹ̀nyǎ èthĩgně phũnuôhó.

⁹ Manárò thĩ ma myécô tǎcô dǎ Cómarya nwóhtya è, bwĩdu dǎ athyaná khwĩ tahe, myécô dǎ a sǎsě,✧ htuõto Cómarya akayǎ nĩdũ có tahe hó. Cómarya nwóhtya thĩ thyáphú thĩ ki hẹ̀soluõ Cómarya a tẹ̀mẹ̀ryǎ khódũ tahe. Cómarya èhtekyǎ thĩ dǎ tẹ̀khítẹ̀lẹ̀ alẹ̀ rò a thũnuõ thĩ dǎ a tẹ̀lĩtẹ̀takhě̀ mọ̀ akũ hó.✧ ¹⁰ Tǎphuõkhě̀nuô, thĩ ma Cómarya akayǎ mǎto tadũrò khǎnyǎyě thĩ htwǎhó Cómarya akayǎ hó. Tǎphuõkhě̀nuô, thĩ thẹ̀gně Cómarya a tẹ̀thézòklabè to tadũrò khǎnyǎyě thĩ nĩbèhó a tẹ̀thézòklabè hó.

¹¹ Vǎ khǎbóthyómọ̀ thĩ~, dǎ hekhuyě̀nuô thĩ ma athyaná kayǎ cuõhtwǎ htyě̀ruòkẹ̀klǎphú ná sǎprẹ̀ tahe prẹ̀. Vǎ kwĩthézọ̀ thĩ ná thĩ ki cuõ taphǎkyǎ lahyǎ ná thĩ nẹ̀klọ̀ a tẹ̀thézũthẹ̀lọ̀ mũmyǎ dǎ asá-apǎ tamómọ̀ nĩdyé thĩ thẹ̀plọ̀ yěnuôtahe ní~. ¹² Bí thĩ ohtwǎprẹ̀ dǎ myécôruôphú dǎ a zũe kuõ Cómarya to yẹ̀tahe aklě̀, rò a dya tẹ̀thũ thĩ ná thĩ ma kayǎ dǎ a mẹ̀ tẹ̀mũmyǎricyǎ akhě̀nuô, ohtwǎprẹ̀ thǎryǎ ryǎ lahyǎ thĩné ní~. Èthĩ ki myǎhtye thĩ tẹ̀mẹ̀ryǎ tahe pǎ rò shyé~ Cómarya hyǎlyǎ amọ̀nyě̀ pǎ tǎnyě̀nuô, a ki bedubezũ lũ pǎ.

¹³ Myǎ Byacè amèthè rò cũe nĩdǎ lahyǎ lǎ~ hekhuphú dǎ a o ná a taryě̀shyosó nuôtahe angó ní~. Htuõto khwĩdu dǎ a o ná a taryě̀shyosó lǎũ tahenuô bèbè cũe kuõ lahyǎ angónĩ~. ¹⁴ Htuõrò kayǎ dǎ khwĩdu nwóhtya èthĩ dǎ a ki htwǎduhtwǎkhu tahenuô cũe lahyǎ angó ní~. Khwĩdu nõhtyahtwǎ nyǎ èthĩ dǎ a ki ciryǎ kayǎ dǎ a mẹ̀ tẹ̀mũmyǎricyǎ nuôtahe rò a ki htuthení kayǎ dǎ a mẹ̀ tẹ̀ryǎ nuôtahe nyǎnuõ. ¹⁵ Cómarya thézũ nõmẹ̀ thĩ tẹ̀ryǎ, mẹtẹ̀hẹ̀rò a thézũ dǎ thĩ ki mẹ̀ othuòokrě̀kyǎ kayǎ dǎ a hẹ̀bèbǎ hẹ̀bèbye rò tanẹ̀ kǎkhyě̀ hyǎnyě̀ pẹ̀ kuõ to nuôtahe. ¹⁶ Ohtwǎprẹ̀ lahyǎ phú kayǎ nĩ tẹ̀palǎ nuôtahe ní~. Manárò nõe tǎ thĩ tẹ̀palǎ yěnuô ná a ki mẹ̀uõmẹ̀bíkyǎ tǎ thĩ tẹ̀thũnuô tǎmẹ̀. Mǎtǎkhónuô ohtwǎprẹ̀ thyǎ lahyǎ ná Byacè acũ tahenuô. ¹⁷ Bezũbenyǎ lahyǎ ù pwõ~ tǎprẹ̀ ní~. Mọ̀nĩ lahyǎ thĩ puõvyǎ Krístuphú tahe ní~. Thě̀isě̀ lahyǎ Cómarya rò bezũnyǎ lũ ní~. Dyaduzũnyǎ lahyǎ khwĩdu ní~.

✧ 2:6 2:6 Isaia 28:16 ✧ 2:7 2:7 Li Htuthě̀htya 118:22 ✧ 2:8 2:8 Isaia 8:14 ✧ 2:9 2:9 Li Hteka 19:6 ✧ 2:9 2:9 Isaia 43:21

Kristu Khyabyábũ A Tëcyëtëcũ

¹⁸ Thĩ dõ a htwõ cũi tahenuô, thĩ bè cũi nĩdã thĩbyacè angõ rò dyéluõ lõbã èthĩ ná thĩ tẹbezũbenyã lũ nuô ní. Mepretũ Byacè dõ a thezõnĩ thĩ rò amyáakhwèryánĩ thĩ nuõtahe agnẽnuô tãmé, Byacè dõ ahãaricyã tahenuô bèbè, thĩ tǒbè bezũnyã lũlũ, rò thĩ tǒ cũi nĩdã lũngóngó. ¹⁹ Thĩ ki myã Còmarya amèthè rò tẹcyë dõ thĩ tǒkò khyã mato tadũrò thĩ ki khyáthéplòhtũbé hénuô Còmarya ki myádunĩ thĩ pã. ²⁰ Dõ thĩ mệthútè akhu-akhyèrò ù kimũkipò thĩ hénuô, abwítaryë obítě? Manárò dõ thĩ mệtǒtè akhu-akhyèrò thĩ ki khyáthéplòhtũbé tẹcyëtëcũ hénuô, Còmarya ki myádu nĩdyé thĩ pã. ²¹ Thyáphú thĩ bè khyáthéplòhtũbé tẹcyëtëcũ yé agnẽnuôrò, Còmarya èhte hó thĩ hó, mệtèhèrò Kristu anẹbyacè nĩdũ khyã htuõhó tẹcyëtëcũ dõ thĩgně hó rò thyáphú thĩ ki krwõ zĩkuõ akhãduõkhě agnẽnuô, a bekyã pẹ hó thĩ lẹmyábũ hó.

²² “A mệ tẹthũ tǒcǒ to. ù nĩhuõnǒ ná a hébè lahõ tǒprè to.”*

²³ Bí ù pacyéishyè è akhẽnuô, a pacyéishyè kakhysũ ù to. Bí ù męcýmęcũ è akhẽnuô, a mệthéisě kakhysũ ù to. Mátòkhónuô a tẹritẹkyã tahenuô, a dyétãkyã ná Còmarya dõ a zũenĩ rò a ciryatè cǒcǒtẹtẹ yètǒprè a takhukũ prè. ²⁴ Thyáphú pẹ ki ícũpã tã ná tẹthútèora tahe tãmé, htuõto thyáphú pẹ ki ohtwǒprèbè kuõ dõ tẹcǒtẹtẹ pã agnẽnuôrò, bí ù mũthyèhtya Kristu dõ krusulo akhẽnuô, a phyéhtyakyãhó pẹ tẹthútèora yètahe dõ anẹlo hó. Dõ a khyábè tẹcyëtëcũ yètahe akhu-akhyè a zasímékyã lõhó thĩ hó. ²⁵ Thĩ yẽnuô, athyaná thímí dõ a cuóthúklyá tahe. Manárò khõnyáyě thĩ kakhysũ khyèhtya hó dõ prẹkyè thímí dõ a myákhwènĩ thĩ thèhtwǒprè yètǒprè a o hó.

3

Mě Ná Vẹ Tahe Ari-akya

¹ Phũnuõhó thĩ dõ a htwõ mệtahe nuõbèbè, shyalyã lahyã thĩthé dõ thĩvè tahe alẹ ní. Dõ èthĩ aklẽnuô, a ki zũe kuõ Còmarya alãangõ to ki-o tǒprèprè hèrò, thĩ hé pẹ cǒ èthĩ ngõ tǒmũ to bèbè, dõ thĩ tẹothãrysãprè thĩnẹ akhu-akhyè a ki htónĩcwinĩ khyè èthĩ théplò rò a ki zũenyãe kuõ Kristu pã. ² Dõ èthĩ myáhtye thĩ tẹohtwǒprè cǒcũ tahe ná thĩ tẹbezũbenyã Còmarya tahe akhu-akhyèrò, a ki htwõkã kuõdũ prèzũtèphú pã. ³ Nè tẹtwótẹryã tahenuô thèlẹhtyanĩ tã dõ thĩ tẹithye-ikĩ khuluõ, thĩ tarihtyanĩ thĩnẹ nárũnáhtě, kũthyáhtya hyecãtwó hyecãryã dõ a oluõ prè dõ aklõ yètahenuô tãmé ní. ⁴ Mátòkhónuô, htwõ lahyã kayã dõ a taritwóryã athéplò hókũ nuõtahe ní. Thĩ tǒbè théplò thédǒthéngã, thĩ tǒbè théplò kacũkabé. Tẹtwótẹryã phúyě tahenuô, a okhyãnyè rò Còmarya dya nguduprĩdu nyacó ècǒ. ⁵ Mệtèhèrò prèmò dõ nyenu dõ a be a tẹmyásũ dõ Còmarya a o nuõtahe a tẹtaritwó ané ma mǎhó a shyalyã lahyã athéplò dõ avèlẹ yẽnuô hó. ⁶ Sara ma prèmò phũnuô tǒprè hó. A nĩdã Abraham angõ rò a é avè ná abyacè. Thĩ ki mệtẹryã rò thĩ ki nǒpẹe thĩnẹ ná tẹthéisě tǒcǒ to hénuõma, khõnyáyě thĩ

* 2:22 2:22 Isaia 53:9

htwöhtya thyáhó ná Sara nuô hó. ⁷ Phúnuô rô thì dĩ a htwö vè tahenuô, bí thì bè otó ná thímě akhě, thégñě cwó pè kuôđú ná èthi ma a hęcęcęcě klôđúgně ná thì phúnuô ní. Thégñě bezúbennyá sũkuô thímě ní. Mětěhéro Cómarya dyékrá thèhtwöprè shyězú yěnuô, èthi nĩbè thyákuôđú ná thĩthĩ prè. Bí thì kwícóbě akhě, thyáphú tẹ ki mędidyá tătũ tá thì tãmé nuô, tarú mẹ lahyá phúnuô ní.

Tẹkhyá Tẹcyětẹcũ Dổ Tẹmeryá Agně

⁸ Vả thézũ hé pọ thì dĩkhyếł, thì pwö- tởprè tởbè olũ ná tẹtane tởcô- tuố, tẹdyathudyathé tởcô- tuố ní. Mọ nĩdyé khyếłũ tởprè ná tởprè phú puốvyá nuô ní. Thézò nĩdyé lũ tởprè ná tởprè rò shyalyá lahyá thì thếpłò tởprè ná tởprè ní. ⁹ Mệmũmyáricyá sũ tá ù tãmé ní, isố kạkhyế sũ tá ù tãmé, mătôkhónuô sỏri kạkhyế sũ ù ní. Mětěhéro Cómarya é thì dĩ thì ki meryá kạkhyếsũ ù phúnuô. Thyáphú Cómarya ki sỏri thì nuô rò mẹ lahyá phúnuô ní. ¹⁰ Phú lisăế otôtó rò a hé,

“Ũpě bẻbẻ, kayá dĩ a mọ nĩdyé a tẹohtwöprè tahe rò a thézũ myáhtye mọngyemộthẻ dĩ aryá tahenuô, a tởbẻ hébẻ mũmyáricyá tẹ to. Htuoto a tởbẻ vĩkyá kyá tẻhẻbẻ lahốlahya tahe. ¹¹ A tởbẻ taríkóklỗkyá ané ná tẻmũmyáricyá rò a tởbẻ mẹtẻ dĩ aryá tahe. A tởbẻ cyépryếcyếli yácũ opẻodwố tadũ kuố ná ù. ¹² Mětěhéro, Byacẻ myákhwẻnĩ kayácỏkayặtẻ rò a nĩđả èthi atẻkwícóbẻ tahe. Maná rô kayá dĩ a mẹ tẻmũmyáricyá tahenuô, Byacẻ tarĩ myácuốkhỏkyá èthi.”✧

¹³ Ki thì thếpłòshyo mẹtẻryá hẻrẻ ùpẻ tởprẻ kẻrẻ mẹtẻyẻ thì pẻ? ¹⁴ Maná rô dĩ tẻcỏtẻtẻ akhu-akhyẻrẻ thì ki khyábẻ tẻcyětẹcũ kihẻnuô, thì ki nĩbẻ tẻsỏri. Èthi mẹpýamesẻ thì tadúrẻ thẻisẻ tá èthilẻ tãmẻ ní, thếpłỏkủ thếpłỏkyá tá èthi khắlẻ tãmẻmẻ. ¹⁵ Maná rô, bezúbennyá lahyá Krístu dĩ thì thếpłỏkủ phú thì Byacẻ tởprẻnuô ní. Ũpẻ tởprẻ bẻbẻ, a ki sudyá thì ná thì tẻmyásũ ari-akyá hẻnuô, thyáphú thì ki hẻsủcyá pẻ kuố rò otaritaryá one lahyá thẻnẻ pwö- tởphuố ní. Maná rô tarú hébẻ thẻđỏthẻngạ sũ èthi rò bezúbennyá èthi ní. ¹⁶ Thì thếpłỏ ki hẻlyanĩ thì ná thẻtẻthủ oto hẻnuô, tarú mẹ plehyá lả ní. Thì ki mẹp húnuô hẻrẻ kayá dĩ a hébỏhẻbye, a hé mũmyáricyá thì tẻothảryá ryá dĩ Krístu akũ yẻtahenuô, a ki thẻtarẻ nĩdyé khyẻđủ ná a tẻhẻbẻhẻsũ akhyẻ pả. ¹⁷ Mětěhéro Cómarya ki thếpłỏo nyáhỏ, dĩ pẻ mẹtẻryáyẻ akhu-akhyẻrẻ, pẻ bẻ khyábẻ nyá tẻcyětẹcũ hẻnuô, aryáklỏ pả cỏ ná pẻ mẹ tẻmũmyáricyá rò pẻ khyábẻ tẻcyětẹcũ tahe cỏ. ¹⁸ Mětěhéro Krístu khyáthyẻ pẻ prẻ anẻ dĩ ù tẻthủ agně tởphuốprẻ rò ahtuốaplủ lả hó, a lo khyáthyẻ pảnátỏ hó. Thyáphú a ki thủcuố thì dĩ Cómarya a o rò kayá cỏtẻ yẻtởprẻnuô a hyá khyáthyẻ pẻhtuốhỏ kayá tẻthủphủ tahe akhắlẻ hò, ù mẹthyẻ anẻklỏ tadúrẻ Cómarya mẻhtwöprẻ kạkhyẻ è dĩ Thẻ Sắẻ Byacẻ akũ. ¹⁹ Rỏ dĩ Thẻ Sắẻ Byacẻ yẻ akhu-akhyẻrẻ, a cuố đởnyá pẻ thẻhtwöprẻ dĩ a o dĩ ù lẻđỏnuố kayáhtỏkủ khỏnyá yẻnuô tahe. ²⁰ Thẻ yẻtahe nuỏma mắhỏ bí Noah isỏhtya thỏklyẻđủ mú- nukhẻ rò bí Cómarya opỏ thếpłỏhtủnĩ pẻ èthi akhẻ tadúrẻ a cẻẻ kuố lũngỏ to nuỏtahe hó. Dĩ thỏklyẻđủ akủnuô kayá nuốnĩ patĩ prẻ.

✧ 3:12 3:12 Li Htuthẻhtya 34:11-15

Lõ- Cómarya mełwóhteka èthĩ ná htyě nuôma a o prè prèlwı̄thyó prè. ²¹ Thĩ plwõ thĩné ná htyě yěnuôma, a dyéluõ byábũ hó htyě dõ Noah htũkhě nuô, Cómarya mełwóhteka hó thĩ khõnyáyě nuôprè. Thĩ plwõ thĩné ná htyě nuôma a siplĩkyã nẹklõ akrye-akrõ nuô máto. Mátõkhõnuô, tẹplwõhtyě yěnuôma mądũ tẹólya Cómarya ná thĩ ki me atè dõ tẹthéplõ mwõplĩthĩplo akũ phũnuôprè. Jesũ Krĩstu yõ thyě rò a htwõprè kaxhyě akhu-akhyě, thĩ plwõ thĩné ná htyě nuôma a mełwóhteka thĩ prè. ²² Jesũ Krĩstu ka kahtyahõ dõ mókhu rò a ka onyão dõ Cómarya atakhu cóhtwó tũkyě hó, rò a põtari lõ tanéphũ tahe ná tẹtaryěshyosõ tahe, ná tẹprõtèprya tahe hó.

4

Ohtwõprè Cóná Cómarya

¹ Krĩstu anẹklõ khyácýěkhyácũ akhu-akhyě, thĩ tõbè dyathyákuõ thĩ thèplõ phú Byacè nuô, rò thĩ tõbè khyáthéplõhtũ kuõ tẹcyětècũ tahe, mețehérò, kayã dõ a khyácýěkhyácũ dõ nẹklõ pházye tũkyě tahenuô, a me pã tẹthùtèora to. ² Phũnuôrò cáhtya khõnyáyě tãplehyã rò, thĩ mõnyěmõthè dõ a okyãpã dõ hekhuyě tahenuô thĩ bè ohtwõprè phú Cómarya a tẹthézũ nuô. Thĩ bè ohtwõprè nĩ pã phú prèlukayã a tẹthézũ mũmyã nuõtahe tohõ. ³ Dõ nuõkhě, phú kayã dõ a thègně kuõ Cómarya to nuõtahe mełõkyãdè ashuõakhěnuô thĩ me lõkyãdè pòkuõ lõ htuõhõ phũnuõhõ. Thĩ ohtwõprè lõshuõlõkhě kyãdè kryã- ná ítè henuôma, thĩ tẹothãrysãprè ryáto, thĩ tẹthéplõ patápatõ, thĩ tẹemũõprya, thĩ tẹmepwẽmela dõ a oná tẹetalwõõtalye tahe, thĩ tẹcóbě prèzoprèkĩ dõ lẹthézõtheryã nĩ è tahenuô hó. ⁴ Phũnuôrò khõnyáyě thĩ bóthyóbõlã memwĩlapyé pã thĩné ná tẹyetahe to akhu-akhyě, kayã dõ a thègně Cómarya to yetahe khyéthukhyéthè lahyã rò a pacyéishyè lõplĩ thĩ hó. ⁵ Manárò èthĩ mehtuõhõ kryã- ítenuô, èthĩ tõbè ka hèsoluõplõ khyěthyã Cómarya ná ané pã. Cómarya o taritaryã one hó ané ná a ki ciryã kayã htwõprè tahe ná kayãthyě yetahe hó. ⁶ Phũnuôrò ù hèsodõnyã pẹhtuõhõ kayã dõ a thyě khõnyáyě tahenuô ná tẹthékrũmila hó nuôma dõyě akhu-akhyě hó. Û ciryahõ èthĩ nẹklõpházye phú ù ciryã htuõhõ kayã pwõ- tũprè nuõtahehõ. Manárò èthĩ thèplõhtwõprè tahenuô a ki ohtwõprè thyáná Cómarya ohtwõprè nuô pã.

Shyězũ Dõ A Hyã Dõ Cómarya O Tahe

⁷ Tẹlõ- plĩ a kírè tadũkyãhõ nuô a hyãtuõ phũhõ. Phũnuô akhu-akhyě thyáphũ thĩ kwĩcóbèbè kuõ nuô, othãklyã kuõ lahyã rò ithyóithya lya nĩdyè lahyã thĩné, htuõto ohtwõprè sãprè kuõ lahyã nĩ-. ⁸ Dõ tẹlõ- plĩ aklẽnuô, tẹmõ lakálakõ lõ tũprè ná tũprè nuôma a lodulõ ù hó, mețehérò tẹmõnuô a mebíkyãcyã ényacó tẹthũ. ⁹ Émosũ lahyã sĩprèsĩmyã dõ thĩhidõ hiphyãkũ nĩ-, tamwõtãlè tã lahyã me nĩ-. ¹⁰ Cómarya dyéhtuõhõ thĩ shyězũ tũprè ná tũprèhõ, rò nõe pẹkuõ lahyã thĩ shyězũ yěnuô ná kayã dõ aruõ tahe agnè nuô. Põtari tãtẽnĩ lahyã shyězũ dõ Cómarya zũtã khólũ tũprè ná tũprè yěnuô nĩ-. ¹¹ Ûpèpẽ- bèbè, a ki hèsodõnyã pè ù henuô, a bè hèsodõnyã pè ù phú

Cómarya hébè ù rò a nõhésodõnyã dítú ná nõnuô, rò ùpépẽ- bebè dõ a ki melulé tẽmẽ hénuô, a tõbè mẽ ná hẽrẽ dõ Cómarya dyétã lũ nuõtahe. Ki mephúnuô hérò, dõ Jesũ Krístu akhu-akhyẽ, ù ki htuthéhtya Cómarya ná lõ tẽ dõ thì mẽ yẽtahe akhu-akhyẽ pã. Tẽlõtẽtakhẽ ná tẽpõtẽpřya ki okuõ dù ná Cómarya tacúprẽ talèkrẽ ní- Amèn.

Dõ Thì Htwõ Krístuphú Akhu-akhyẽ Thì Khyábè Tẽcyõtẽcũ

¹² Vã khõbõthyómõ thì-, ù mẽcyẽmẽcũ thì yẽnuõma ù mẽmyá thì tẽzũ prẽ akhu-akhyẽ, khyéthukhyéthẽ lahyã tãmẽ ní-. Thì ki htwõmã Krístuphú hérò, tẽhtwõhtya anẽ phuyẽ nuõma akhóakhyẽ ná dõ thìgnẽ tôcõ- to. ¹³ Mátõkhónuô, shyẽ- Krístu hyãlyã oluõhtya hó ná aliatakhhẽ pãnuô, thyáphú thì ki thẽkrũthelõ éhtõemõ kuõ pã agnẽ nuõrò, tẽ dõ thì khyácỹkhyácũ tũkuõ ná Krístu phuyẽ tahenuô tarú thẽkrũ lahyã ní-. ¹⁴ Ki thì khyábè tẽpacyẽishyẽ dõ thì krwõkuõ Krístu akhyẽ kihérò thì nõbè tẽsõri, mẽtẽhèrò Cómarya a Thẽ Sãsẽ dõ aliatakhhẽ yẽnuô, a otõkuõ ná thì hó. ¹⁵ Thì ki mẽthyẽ kayã, matorò thì ki ehũehĩ, matorò thì ki mẽ tẽmũmyáricyã, matorò thì ki cuõnuõmẽ sĩvyádĩdyã ù kihérò thì tũkò khyábẽnỹ tẽcyõtẽcũ hó. Manárò thì yẽtahe nuõma thì tũ khyábẽnĩ tẽcyõtẽcũ ná thì mẽ tẽmũmyã yẽtahe akhyẽ to. ¹⁶ Manárò dõ thì htwõ Krístuphú akhu-akhyẽrò thì khyábè tẽcyõtẽcũ hénuô, thẽtarẽ tã lahyã tãmẽ ní-, ù écõ hó thì ná Krístu amwĩ hó akhu-akhyẽ tarú htuthéhtya lahyã Cómarya ní-. ¹⁷ Mamẽtẽhèrò, tẽshuõtẽkhẽ hyãtuõhõ dõ Cómarya ki cáhtya ciryanĩ rëlõdũ akayã hó. Ki a cáhtya cirya rëlõ nõdyẽ pẽ pã kihérò kayã dõ a nõdã kuõ Cómarya a tẽthẽkrũmila to tahenuô a kipyákisẽ kicyẽkicũ có bá- tẽ pã có. ¹⁸ Phú lisãẽ héone,

“Kayã cótẽ tahe ki nõbè tẽmẽlwõhtekã agnẽnuô, apyãasẽ nyacó. Ki héphúnuô rò kayã dõ a sõdõ Cómarya tahe ná prẽoraphú tahenuô a kipyákisẽ có bá- tẽ pãnuô lèhé akhãlẽ opã có to.”✧

¹⁹ Phúnũrò, thì khyábè tẽcyõtẽcũ yẽnuô, a ki tũ ná Cómarya athẽplò hérò, thì tũkò meryã plehyã lãpõ, htuõto thì tũ belyã thì thẽplò sãmẽ dõ Byacè dõ a byátã tẽ rò acõ ná angõ yõtõprẽ a takhukũ.

5

Cómarya Thímĩ Tômũ

¹ Vã ma prẽzũtẽplómũ muõprẽ khuklõ tõtõprẽ, htuõrò vã ma prẽkhyáluõ pẽ Krístu a tẽkhyácỹkhyácũ ari-akyã tõtõprẽ. Htuõto shyẽ- Cómarya dyéluõ hó ù ná a tẽtaryẽdu taryẽhtũ akhẽpãnuô, vã bebè, vã ki otõkuõ ná a tẽtaryẽdu taryẽhtũ yẽnuô pã. Khõnyãrò vã kwĩthézõ thì prẽzũtẽplómũ muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyã tahe, ² thì dõ a htwõ prẽzũtẽplómũ khuklõdukhushtũ dõ athyanã prẽkyẽthímĩ thì tahenuô, myákhwẽnĩ lahyã Cómarya athímĩmũ dõ a dyẽ thì yẽnuõtõmũ, rò opõmyáryã lahyã prẽzũtẽphú nuõtahe, rò thẽplò o myáryã lahyã èthĩ phú Cómarya thẽzũ nõmyã thì nuô ní-. Mẽ tã phú ù nõshyo thì rò thì mẽprẽnuô tãmẽ. Myádu

✧ 4:18 4:18 Prẽthĩphẽ tẽhébè 11:31

lahyã khwókè rò mę lahyã tãmé ní~. Mátôkhónuô, thĩ ki htwõ khódú kayã dõ a thèplòshyo mę Cómarya a tẹphyétẹmę tahe ní~. ³ Prẹzùetẹ plómuphú dõ Cómarya nõmyánòkhwèní thĩ yětahenuô, nõe thĩ taryěshyosõ rò põshyopõsõ ní èthĩ tãmé ní~. Mátôkhónuô, htwõpédú thímí nuôtòmụ alémyábũkuõ thĩ ní~. ⁴ Rò bí prẹkyéthímí akhukló duló Krístu yě ki hyã akhẹpãnuô, a ki dyé thĩ tẹtaryědu taryěhtũ akhuklwõ dõ ataryě lamẹkyã pẹpã tồphuõ~ to yěnuô pã.

⁵ Phú vã hé pẹ htuõhó thĩ ná tẹshyalyathé ari-akyã nuô hó, thĩ dõ a nacẹkló tahenuô, thĩ bè shyalya lahyã thĩ thèplò dõ muõprũmuõprẹ tahe alẹ. Thĩ pwõ~ tồprẹ tồbè kũthyáhtya lahyã tẹshyalya thèplò tồprẹ ná tồprẹ thyána thĩ kũthyáhtya hyecanuô, mẹtèhèrò, lisăsèkũ hé, “Cómarya mẹtătũkyã kayã dõ a dyahtyalõ athèplò nuõtahe manàrò tẹbwítẹ-taryě yěnuô, a dyé tặpẹ ná kayã dõ a shyalya athèplò nuõtahe prẹ.”✧

⁶ Phúnúô akhu-akhyě, shyalya lahyã thĩ thèplò dõ Cómarya a tẹprotẹprya alẹ yěnuô ní~. Shyé~ shuõkhẽ tồbèhó ná Cómarya athèplò hó pãnuô, a ki dyahtyalõní thĩ pã. ⁷ Cómarya thèplòo myákhwèní thĩ akhu-akhyě, behtya lahyã thĩ tẹbèzòbèthi lõ~ plĩ dõ Cómarya alọ nuô.

⁸ Ithyólya nĩdyé kuõ thĩné rò oròoryě kuõ lahyã, othãklyã kuõ lahyã ní~. Khĩnéricyã khukló dõ a thèhte thĩ yě tồduõnuô a cuõlẹ myácõmyákĩ ù thyána àyãthĩ dõ akõakrũ rò a lẹmyápũ kayã dõ a ki piklũnuõ èthĩ pã nuõtahe cõ. ⁹ Oklòsõma lahyã dõ thĩ tẹzùtẹnyã akũ. Rò mẹtătũsũ lahyã khĩnéricyã khukló ní~, mẹtèhèrò, thĩ thègně ná thĩpuõthĩvyã dõ a o dõ hekhu sĩbalõ dõ a zũenyãetẹ thyána thĩ yětahenuô, a khyábèkuõ hó tẹcyětẹcũ phú thĩ khyábè hó yěnuô hó.

¹⁰ Cómarya ma tẹbwítẹtaryě lõ~ plĩ a Byacè rò a é thĩ dõ a ki dyékuõ thĩ atẹtaryědu taryěhtũ tacùprẹ dõ Jesũ Krístu akũ yěnuô pã. Bí thĩ khyábè tẹcyětẹcũ taplõtapyáphú yě ki talwó htuõhó pãnuô, Cómarya anẹbyacè nĩdũ a ki mẹklòmẹma tanyã ryákhỹ thĩ pã, htuõrò a ki dyéshyodyésõhtya thĩhẽthĩre pã. ¹¹ Tẹprotẹprya ki otõkuõdũ ná Cómarya tacùprẹ talèkré ní~. Amèn.

Tẹhémọhéryá Dõkhyě Tadũ

¹² Vã rãphuô pẹ prẹ thĩ liyě prẹ. Vã dyéhědyére thĩ, htuõrò vã khyã vãthé ná tẹyěma Cómarya abwíataryě málakõ cõ. Oklòsõma lahyã dõ tẹyěnuô akũ ní~. Sila dõ vã dya è phú vã puõvyã dõ acõ ná angóyě tồprẹnuô, a rãcwõ pẹkuõ vã liyětõba.

¹³ Vãphúkhũ Marko ná thĩ puõvyã prẹzùetẹ plómuphú dõ vĩ Babylonia akũ dõ Cómarya nwõhtya kuõ è thyána thĩ yěnuõtahe, thũ cuõpẹ kuõ thĩ tẹhémọhéryá tahe. ¹⁴ Hémọhéryá khyělũ rò nuòmũ khyělũ ná Krístuphú atẹmọ yěnuô ní~. Lõ~ thĩ dõ a htwõhó Krístu atẹ yětahenuô, Cómarya a tẹkacũkabé ki o kuõdũ ná thĩ ní~.

Petru Nyëba Tôba Second Peter Tèhébé Ré Dó Nyë

Li Petru nyëbatôba yënuôma, ù rãcuõ pë Krístuphú dõ a zúe rëlõù mú-nukhë tahe. A rã liyë a tètèzú dulõ mahó a thézú dyéròdyéryë pë èthi ná Thará klwolahó ané nuôtahe hó. Thará klwolahó ané nuôtahe a tètíthyóithya athèaphõ ma mähó ù thézú mę patá mũmyáricyá nuôtahe hó. Thyáphú ki mepëkyä tẹpyátèsë yětôcô nuôma a opré tîcô- tuõ dõ pë pũma Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu a tètègnë dõ acóate yënuô pré. Kayä dõ a myáhtye shyëtócó Jesũ ná ané rò a nĩhuõnó Jesũ a tètíthyóithya nuô a ithyóithya pë hó tètègnë yënuô hó. Prërãliyë athèplò kúsõ ryámahó tètíthyó dõ èthi ithyó ù ná Jesũ hyályakhyë pãtohó yënuôhó. Prërãliyë a héluõ, “Cómarya thézú nõtuõ ù dõ ngarakũ tîprë- to, a thézú nõ zã lyakã nídũ lõ ù pwõ- tîprë dõ tètíthú akũ.” Krístu hyályã hito ma dõ yë akhu-akhyë hó.

Tèhébé tîtõ ná tîtõ

Tèhébé ré dõ nyë 1:1-2

Duhtya dõ tètègnë Cómarya 1:3-21

Thará dõ a ithyóthú ù tahe 2:1-22

Krístu hyályã dõ khyëlõ tîphuõ 3:1-18

Petru A Tèhémoherýá

¹ Pë Cómarya ná prëmëlwohtekã pë Byacè Jesũ Krístu yětôprë a tètótètë akhu-akhyë, thĩ ma kayä tahe dõ a nĩbë kuõdũhó tètítènyã dõ athyaná pë yëtahe hó. Rò vã rãcuõpë thĩ liyë. Vã ma Simonè Petru, rò vã htwõdũ Jesũ Krístu alulé ná a Prëdõnyãphú tîprë.

² Thĩ thègnë Cómarya ná pë Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyë, tètíwítetaryë ná tètækũkabé ki olõbã kuõdũ ná thĩ ní-.

Cómarya Atèé Ná A Tènwóhtya

³ Dõ Jesũ a tètrotèprya yë akhu-akhyë, bí pë thègnëhyã tóklõhó lũ akhënuô, thyáphú pë ki okuõ ná thèhtwõprë, htuõrò thyáphú pë ki mękuõphú atõ lũthèplò agnënuô, a dyétãhó pë lõ- pë lo nuôtahe hó. Dõ a tètrotèprya dõ adu-ahtũ ná ateryá málakõ nídũ yëtahe akhu-akhyë a é pë hó. ⁴ Dõ a tètrotèprya dõ adu-ahtũ ná ateryá málakõ nídũ yëtahe akhu-akhyë, a dyélya htuõhó pë a tètõlya dõ angudu rò adu-azã nyacó yëtahe hó. Dõ a dyélya tètètahe akhu-akhyë, thĩ ki laplèhtekyã ná tètãne patá mũmyáricyã dõ a mepýë thĩ dõ hekhu yënuôtahe pã, htuõto thĩ ki htwóhtya thyákuõdũ phú Cómarya aléklõ nuô pã.

⁵ Dõ tètítèkyã yë akhu-akhyë, yácú plehyã ryápó lahyã dõ nyë ní-. Dõ thĩ tètítènyã akhunuô, bepló èhtyapó tètýa thèplòthuõhtyë dõ aryá, dõ tètýa thèplò thuõhtyë dõ aryá akhunuô, bepló èhtyapó tètèkhuthègnë, ⁶ dõ tètèkhuthègnë akhunuô, bepló èhtyapó tètèkhõpë nídýé në, dõ tètèkhõpë

nidyé né akhunuô, bepló éhtyapó təkhyáthéplòhtũ, dõ təkhyáthéplòhtũ akhunuô, bepló éhtyapó tẹohtwõprè tõbè ná Cómarya, ⁷ dõ tẹohtwõprè tõbè ná Cómarya akhunuô, bepló éhtyapó tẹmõnĩ puõvyá, dõ tẹmõnĩ puõvyá akhunuô, bepló éhtyapó tẹmõtèklè ní. ⁸ Tẹyètahe ki oèhtya ná oèhtya hérò, a htwõbwí htwõtaryè dõ thignè rò thì ki thègnèhyã tãteryápó Byacè Jesũ Krĩstu pã. ⁹ Manárò kayã dõ a okuõ ná tẹyètahe to tahenuô, athyaná kayã dõ a mètèkhí. Rò a sõtapaqyã Cómarya mèmwõplĩ htuõhó lütèthũ dõ arèkhè nuõtahe prè.

¹⁰ Phúnuòrò puõvyá thì, thyáphú Cómarya atèé thì yènuô ná a tènwóhtya thì yè ki htwóhtya plehyälã málakõ agnènuô, cyépryè yácú-yáre éhtyapó lahyã dõ nyè tőkýè ní. Thì ki mephúnuô hérò thì sítakluõ lakhú pã tõphuõ-to hó. ¹¹ Phúnuòrò Cómarya ki thèkrũthéllõ émõsũ thì dõ pè Byacè Jesũ Krĩstu dõ a máhó prèmèlwóhteka pè yètõprè ahtyèaké dõ a o tacúprè talèkré akũ yènuô pã.

¹² Thì thègnè htuõhó tẹyètahe hó rò thì oklòsõma hó ná tẹmátècõ dõ thì nĩbè htuõhó nuõtahe tadúro pwõphuõphuõ- và dyé thénèhtya khyèthya thì ná tètìtèkyã yètahe phúnuô prè. ¹³ Bí và ohtwõprèpã akhè, và htu-ryã thénèhtya khyèthya thì ná tètìtèkyã yètahe ma và tanè ná atõ prè. ¹⁴ Mètèhérò và thègnè ná nyètyato pãma, và tõbè bekyã và nèklõyè phú pè Byacè Jesũ Krĩstu dyéluõ one htuõhó và nuô prè. ¹⁵ Phúnuòrò shyè- và thyèhtuõhó pãnuô, thyáphú thì ki thénèhtyabètuõ tètõ và ithyókyã thì nuõtahe pãnuòrò khõnyáyè và yácú-yáre mẹ nyacó hò tẹ hó.

Petru Ná Prèdõnyãphú Dõ Aruô Tahe Myáhtye Krĩstu A Tèlõtètakhè

¹⁶ Bí pè dyéthègnè pè hó thì ná pè Byacè Jesũ Krĩstu a tẹprõtèprya ná atèhyã ari-akyã yè akhènuô, tẹdyá dõ amáto tadúro kayã cyádyá lahõ tahe dyápé thì tahenuô, pè krwõdyá kuõũ to. Pè myáhtye a tẹprõtèprya adu-ahtũ tahe ná pèmèthè nĩdũ cõ. ¹⁷ Bí Phè Cómarya dyélya a tẹbezũbenyã ná a tètaryèdu taryèhtũ dõ Jesũlõ akhènuô, pè okuõ cõ bínuô cõ. Cómarya dõ aprõapryã adu-ahtũlõklõ ná tẹlõ- plĩ yètõprènuô, a hé, “Yèma vàphúkhũ dõ và mọ nidyé è rò atõ và thèplò tõprè.” ¹⁸ Bí pè okuõ ná è dõ so sãsèkhu rò ngó o dõ mókhu prãtã akhènuô, pè nĩhuõcõ ná pènè.

¹⁹ Phúnuòrò prèprõ tahe dyásodõnyãkyã tètìtèkyã yètahenuô, a tãtè lópó cõ dõ pègnè cõ. Thì tõ dyathudyathé ryã tètìtèkyã dõ athyaná mikõ lĩhtya dõ tètìklè rò alĩ tuõdõ mỗlĩbũ tòmènuô cõ. Rò mỗlĩbũ hyã hó akhènuô, sètõrõ nuõtòmè* ki htya dõ thì thèplòkũ pã. ²⁰ Tẹ dõ a lodulõ ma, thì tõbè thègnè ná Cómarya ali dõ prèprõ rãonekyã tahenuõma, a rã nidyé lahyã ná a tètane nĩdũ tahenuô mato. ²¹ Mètèhérò, prèprõ a tẹhèsodõnyã tahe nuõma, a hyã phú kayã thézũ nõhèso nuô mato. Èthĩ hèsodõnyã pè ù tètìtèkyã yènuõma a hèsodõnyã pè ù phú Thè Sãsè Byacè hèsò pè èthĩ nuõprè, rò tètìtèkyã yènuõma a o dõ Cómarya a o hyã.

* **1:19** 1:19 Sètõrõ ma a héhõ Jesũ Krĩstu yènuõhó

2

Thará Klwolahõ Ané Tahe

¹ Prèprõ klwolahõ ané tahe ohtyaluõ htuõhó dõ kayã bémũ aklẽ dõ nuõkhẽ hõ. Thyáphúnuõhó, Thará klwolahõ ané tahe ki hyã ohtyaluõ kuõ dõ thĩklẽ pã. Èthĩ ki phyéhyãhuõnĩ tètithyóithyathú dõ a mepýètè tahe pã. A ki htésúkyã có Byacè dõ a ihtakã htuõhó èthĩ nuõtõprè pã. Dõ èthĩ mepýhúnuõ akhu-akhyẽ, Cómarya mepýékyã lèpryã èthĩ pã. ² Rò kayã ki krwõékuõ nyacó èthĩ klyá dõ a lû thwihtyẽ a tètthézũthélõ mũmyáricyã yẽnuõ tahe pã. Dõ èthĩ mepýhúnuõ akhu-akhyẽ, kayã dõ aruõ tahe hébè pacyéishyẽ có tẽmátècò aklyá pã. ³ Thará klwolahõ ané yètahenuõ, dõ a tẽmyápũ kóvèkópra enídyédũ agnẽ ná a dyá lahõdè pè thĩ tẽdyá dõ ù cyádyákyã nuõtahe akhu-akhyẽ, rò a myápũ mẽ-esè dõ thĩkhu pã. Prè dõ a ki cirya èthĩ nuõ a otaritaryã one ané nyělãhó, htuõrò dõ a ki mepýékyã èthĩ agnẽnuõ a omyẽ sõtapa to.

⁴ Tanémòkhuphú dõ a mètthùtè tahenuõ, Cómarya belwókyã èthĩ to. A vītãkyã èthĩ dõ Mórãpõtã kũ. A dõnuõ èthĩ dõ hekũ khítarũ tahe akũ rò a dya-o tuõ èthĩ dõ tẽcirya amõnyẽ nuõtõnyẽ pã. ⁵ Prèlu hekhuphú dõ a bezũbenyã kuõ Cómarya to dõnudõthakhẽ nuõtahenuõ, Cómarya belwókyã èthĩ toto, a nõdubĩ thyékyã lõ èthĩ ná htyẽ. A mẽsìplékyã prètũ Noah dõ a hèsodõnyã pè ù ná tẽcótètè yẽnuõ tõprè ná dõ aruõ thuõthyótõprè prè. ⁶ Cómarya cirya vĩ Sodom ná vĩ Gomorra, rò a nõtãũ pyékyã lõ ná mi. A mẽhtwõhtya pè kayã dõ khyẽ tahe dõ a bezũbenyã kuõ Cómarya to tahe alémyábũ agnẽ prè. ⁷ A dyé sìplékyã kayã cõtè tõprè dõ amwĩ ná Lot. Dõ kayãcyẽ yẽtahe lû athwihtyẽ a tètthézũthélõ mũmyáricyã tahe akhu-akhyẽ, Lot thèplòmõ taki~ to. ⁸ Kayã cõtè yètõprè ohtwõprè kuõ dõ èthĩklẽ rò bí a myáhtye nĩhuõbè èthĩ ohtwõprè mũmyáricyã tõnyẽ htuõ tõnyẽ akhẽnuõ, acyẽ nyacó lũthéplò có. ⁹ Phúnuõrò Byacè Cómarya ki mẽlwõhtekã kayã dõ a mètõ lũthéplò rò a o dõ tẽcyètècũ akũ nuõtahe phútè pãnuõ a thègnè prè. Htuõto a pũomanĩ kayãcyẽ yẽtahe rò a ki cirya plehyã tadũlõ èthĩ tuõdõ tẽcirya amõnyẽ nuõtõnyẽ pã. ¹⁰ Lõ~ kayã dõ a krwõmèkuõ phú èthĩ thèplò a tètthézũ patá mũmyã akhyẽ rò a mẽ takhwótakèsũ Cómarya a taryëshyosõ tahenuõ, Cómarya ki cirya cyèlõklõ èthĩ pã. Kayã phúnuõtahe ma kayã hã, kayã phyéhtyamóhtyapho ané tahe. Mòkhuphú dõ ù dyadudyahtũ nĩdyè có lũ tahecõnuõ, èthĩ pacyéishyẽ lahyã, a thèisè kuõ cóũ taki~ to. ¹¹ Tanémòkhuphú dõ a hẽshyoresòklõ rò a taryëshyosõ klõlõ có ná Thará klwolahõ ané nuõtahe có rò, a dya tètthũ mòkhuphú tahe bèbè, a pacyéishyẽ èthĩ bèbè, a mẽnó phúnuõ dõ Byacè a mètthènyẽ tõphuõ~ to. ¹² Èthĩ ma athyaná tẽphútèlye dõ a tanècyã kuõ to tahe. Htuõrò a mẽ lahyã phú aléklõ thézũo nuõ rò a opacèlyã dõ ù lèlũpũ mèthyẽ èthĩ agnè prè. Kayã yẽtahe nuõma ahtéataãyã sũ, pacyéishyẽ sũ tẽ dõ a thègnè tãplũto tahe. Ù ki mèthyékyã èthĩ phú ù mèthyẽ tẽmĩtẽmyã nuõ pã.

¹³ Dõ èthĩ mẽcyèmècũ ù akhu-akhyẽ Cómarya ki mèlyè kãkhyẽ sũkhyẽ èthĩ phúnuõ pã. Mõsèklè có bèbè èthĩ thèkrũthélõ lùmèmõ tapa có lahyã

athwihtyë a tètthézũ patámũmyá nuôtahe có. Bí thĩ mępwëmęla akhënuô, èthĩ hyã etõõtõ khokuôbye ná thĩ rò, èthĩ mę plehyã tadũ pã có lahyã tètthũ dõ ù thézõtthéryã nuôtahe, a ki lahõnĩ thĩ hënuô amõtapa có èthĩ có. Phũnuô rô a męwĩpĩ htyëthĩlõ thĩ mwĩlaryã tahe, htuõto a mętarë lõ thĩ. ¹⁴ Èthĩ dãmýã prëmò tõtprètprè hérò a thézũ omyëtõ shuõshuõ có. Èthĩ mętětthũ nuô a okuõ pã cóto hó. Èthĩ ilo pyécuõnĩ kayã dõ atëzũ sõ hító tahe ki mękuõ tètthũtëora tahe. Rò èthĩ ithyólyã nĩ ryã dyé lahyã ané ná apũ kóvëkõpra enĩdyédũ agnë. Èthĩ o lahyã dõ Cómarya a tësõhã alë hó. ¹⁵ Èthĩ htecuõpëkyã ná klyátõ rò a cuõ thëplò tapakyã. Èthĩ cuõkrwõkuõ klyã dõ Beor aphúkhũ Balaam krwõ nuôtõbõ. Klyã nuôtõbõ ma klyã dõ a myádu rũ rò a nĩbè lahyã rũ dõ tètthëtètë akũ máto. ¹⁶ Manárò tathĩ myãólyã tôduõ ithyó kakhýë khyëthyádũ prëpro Baláam męnĩ tètthũ yënuô. Myãólyã yëtõduõ hébè cyãto tadũrò a hébèhte lũ ná prëlukayã angõ rò a nõ okuõkyã prëpro dõ a mętë tamwĩthërë yëtõtprë.

¹⁷ Kayã yëtahe ma athýánã htyëhtekhu pãto nuôtahe. Htuõrò athýánã óluõ dõ këlathëdu htõcuõkyã lũ nuôtahe. Rò Cómarya mę-opé hó èthĩ akhãlë dõ a khítarũ tõtphohõ. ¹⁸ Èthĩ hébè htyamõhtyapho lahyã angõ dõ abwítaryë oto tahe. Èthĩ cuõ ithyó ù ná ù ki mętëtarë dõ thwihtyë a tètthézũ patã tahe. Èthĩ ilocuõ taphãkyã ù ná klyátõklyábè tahe. Kayã dõ èthĩ ilo tahenuô, a okuõthë mólõpãprë ná tètthũ phú èthĩ nuôtahe męnuô prë. ¹⁹ Thará klwolahõ ané yëtahenuô, a ólyã èthĩ ná èthĩ ki nĩbè tètthã pã, tadũrò èthĩ nębyacè nĩdũ nuô, a htwõ tēmũmyáricyã a lëklõlëkhya tahe acũ, mętëhërò tëtëtëtë~ bëtë, a dã pëhõ nę nuõma, a htwõhõ nębyacè hó. ²⁰ Dõ èthĩ thëgnë pë Byacè ná Jesũ Krĩstu dõ a męlwõhtekã pë yëtõtprë akhu-akhyë èthĩ siplëhtekyãhõ ná hekhu a tēmũmyáricyã yëtahe hó. Manárò khõnyáyë èthĩ ki nuõmę taphuõtãtõ tõtthýëthyã ná tēmũmyáricyã yëtahe hérò tēmũmyã yëtahe htwõkyãhõ lũbyacè hó. Kayã phũnuôtahe a tëtthwõtprë ma, a cyëlõklõ pã có ná a khãlëlyë nuô có. ²¹ Dõ èthĩ agnënuô, ki a thëgnëno tètthëtètë aklyã tõtphuõ~ to hënuõma aryãklõ pã cóná a thëgnë htuõrò a cuõ vĩkyã nĩdyé khyë ngómekyã sãsë dõ ù dyélyã htuõhõ èthĩ yënuôtahe. ²² Të dõ èthĩ męhtuõhõ nuôtahe ma, atõ málakõ phú ngókhákhõ héo tømũ, “Htwi tarĩ kakhýëtõ nĩdyé khyë apryã,”* htuõrò “Û iluõplĩ htuõhõ htyã, rò a tarõkhyë paã” a hé phũnuô.

3

Jesũ Ki Hyã Khyëthyã Pã

¹ Khõbõthyómõ thĩ~, vã rácuõ pëpõ thĩ li nyëba tôba. Li nyëbalõ dõ vã rácuõ pë thĩ yënuõma thyáphũ thĩ ki tanę mwõplĩ kuõ lahyã ù nuõrò, vã yácũ hturyã thënëhtya khyëthyã thĩ ná tẽ dõ thĩ ithyõhtuõhõ nuôtahe prë. ² Vã thëplòo dõ thĩ ki thënëhtya prëpro sãsë tahe a tëtthësodõnyã one htuõhõ dõ~ nyënu tahe, htuõrò pë Byacè ná prëmęlwõhtekã pë yëtõtprë a tëmekyãngõ dõ thĩ Prëdõnyãphũ tahe dyé htuõhõ thĩ nuôtahe.

* 2:22 2:22 Prëthíphë tëtthëbè 26:11

³ Arélóma, thĩ tǒbè thègněplǒ ná shyémǒnyě tadû pǎma kayǎ tahehe ki oluǒhtya pǎ rò a ki pacyéishyé nyěkruǒ lǒ pǎ. Èthĩ nuǒtahe ma a ki krwǒ mēshuǒshuǒpré a tètthézǔ mũmyáricyǎ tahe pǎ. ⁴ Rò èthĩ ki sudyǎ thĩ pǎ, “Thĩ Byacè Jesũ ólyakyǎ thĩ ná a ki hyǎ khyěthyǎ pǎ vǎhéto? Phúnuǒrò a otǒ bítěyě? Pèphyěpèphuoǒ tahe thyělǒ htuǒhó tadúró tǐlǒ~ plĩ nuǒ, a thyǎlǒ pǎpré ná phú Cómarya byályaǎlú hekhu dǒ nuǒkhěnuǒ pǎpré vǎ.” ⁵ Dǒnyénu khěnuǒ, Cómarya hé pré angǒ tǒmũ rò mǒlě ná hekhu htwǒhtya, rò a phyéhtya htyě tahe dǒ htyěklě rò a mę htwǒhtya ná hekhu, èthĩ cyé sǒtapǎ takěkyǎ lahyǎ pré. ⁶ Bí a nõduhtyě rò a mępyékyǎ hekhu lyé nuǒtǒba akhěnuǒ bèbè, a nõé hó htyěyě nuǒhó. ⁷ Manárò dǒ Cómarya hétǎ thyákuǒkhyě angǒ phú a byályaǎlú mǒlě ná hekhu akhě nuǒhó akhu-akhyě, mǒlě ná hekhu dǒ pè myáhtye è khǒnyǎ yětahenuǒ, Cómarya pǔma okuǒ èthĩ rò a ki mępyékyǎ èthĩ ná mi pǎ. Cómarya ki pǔma-okuǒ tuǒ èthĩ dǒ mǒnyě bí a ki cirya mępyékyǎ hó kayǎ dǒ a bezǔnyǎkuǒ lǔ to nuǒtahe pǎ.

⁸ Khǒmǒ thĩ~, sǒtapǎkyǎ tǎ tǐyětǒcǒ~ tǎmǐ ní~. Dǒ Byacè agněnuǒ, tǒnyěnuǒma athyáná anatǒrí rò anatǒrí nuǒma a thyápré ná tǒnyě pré. ⁹ Phúnuǒrò kayǎ tahehe tanę ná shuǒkhězǒ tadúró, Byacè ólya dǒ a ki hyǎ khyěthyǎ pǎnuǒ, a mezǒ ná to. Cómarya thézǔ nõtuǒ ù dǒ tǐpyétěkyǎ tǒprǐ~ to, htuǒrò a thézǔ nõ zǎ lyǎkǎ nǐdú lǒ ùné pwǒ~ tǒprǐ akhu-akhyě a khyáthédǒ pé dǒ thǐgně pré.

¹⁰ Manárò Byacè amǒnyě yěnuǒ, a ki hyǎtuǒkhyé thyáná prǐehuǒ tǒprǐ hyǎnuǒ pǎ. Bínuǒ tǒnyě pǎnuǒ, mǒ ki krǒ taplǒlǒdǒhtya pǎ rò a ki sǐmǐkyǎ pǎ. Mi ki ùpyé látaklikyǎ lǒ tamǒ, lě, sè dǒ a o dǒ mǒlě thĩtahe pǎ, rò a ki ùpyé látaklikyǎ lǒ hekhu ná tǐ dǒ a o dǒ lǔkũ nuǒtahe lǒ~ plĩ pǎ.

¹¹ Cómarya ki mępyékyǎ lǒ phúyěnuǒ pǎ akhu-akhyě, thĩ rò, thĩ tǒbè ohtwǒprǐ phútě hénuǒrò, bí thĩ opǒ myásũ Cómarya hyǎ pǎ akhěnuǒ, thĩ tǒ ohtwǒprǐ sǎsǐ rò, thĩ tǒ ohtwǒprǐ tǒ ná Cómarya athéplǒ. ¹² Rò thyáphú Cómarya amǒnyě ki hyǎtuǒ pryǎpryǎ agněnuǒ, ohtwǒprǐ ryáryǎ lahyǎ. Bínuǒ tǒnyě pǎnuǒ, mi ki kyǎhtya dǒ mǒlě pǎ rò a ki mępyékyǎ lǒ mǒlě pǎ. Míkyǎkũ sǔlũ akhu-akhyě mǒlě akrũakrǒ lǒ~ plĩ ki cǔlaprǒtǎ lǒ pǎ.

¹³ Manárò pé rò, pé opǒmyásũ hó tǐdǒ Cómarya ólya htuǒ péhó pé ná a ki byátaple pé pé mǒkhuthě ná hekhu thě pǎ, rò khǎlé bínuǒtǒpho pǎnuǒ ù ki ohtwǒprǐ mǐtǒ Cómarya athéplǒ pǎ.

¹⁴ Phúnuǒrò khǒbǒthyómǒ thĩ~, dǒ thĩ opǒmyásũ tǐyě akhu-akhyě, thyáphú Cómarya ki myáhtye tǎ thĩ ná kayǎ dǒ a tapróví ná tǐthú tǎmǐ, htuǒrò thyáphú alédyǎ tǐthú dǒ thĩlǒ ki o tǎmǐ, htuǒto thyáphú thĩ ki opǐdwǒ tuǒ ná è pǎ nuǒ, yácũ-yáre tadû lahyǎ ní~. ¹⁵ Thègněthéné lahyǎ ná pé Byacè yě a khyáthédǒ pré, a hyǎ pyázǐ mǐtǐhǐrò thyáphú kayǎ tahe ki nǐbè kuǒ tǐmǐlwóhtekǎ yěnuǒrò a thézǔ dyépépǎ èthĩ ashuǒakhě phúnuǒprǐ. Pé puǒvyǎ khǒbǒthyómǒ Paulu rǎ pékuǒ htuǒhó thĩ phú vǎ hé pé thĩ yěnuǒ hó. A rǎ péhó thĩ phú Cómarya dyé lǔ tǐcyátǐdǐ nuǒtahe hó. ¹⁶ Paulu ali pwǒtǒbanuǒ a rǎ lǒplĩ phúyě pwǒ~ tǒphuǒ cǒ. Dǒ atǐrǎ akũnuǒ, tǐdǒ ù thègně tǎplǔto nuǒ a o tahe, rò kayǎ dǒ a cyǎlǐto tahe rò

athèplò lùhtörlüya tahenuô, a phyéthúkyă ù rã pè liyě angólasá. Htuôto a phyéthú tǝkuôdú lisăsě dǝ aruô tahe angólasá phúnuônuô. Dǝ èthǝ phyéthú lahyă phúnuô akhu-akhyě, a mepyékyă nǝdyédú lahyă ané prè.

¹⁷ Manárò vǝ khǝbǝthyómǝ thǝ, thǝ thégñě htuôhǝ tǝyětahe hó. Phúnuôrò thyáphú kayă mǝmyă yětahe ki ilo taklyé cuónǝ tǝ thǝ dǝ a tǝtane thú yětahe akǝ tǝmǝnuô, rǝnǝ lahyă thǝné ní. Thǝ ki nǝdǝ èthǝ angó hénuôma, thǝ oklòsǝma pǝ dǝ thǝ tǝzǝtǝnyă akǝ to hó. ¹⁸ Mǝtǝkhónuô, duhtya plehyăpǝ lahyă dǝ tǝbwítǝtaryě akǝ ná dǝ tǝthégñě prè dǝ a mǝlwóhtekǝ pè mǝdú pè Byacè Jesǝ Krǝstu yě akǝ ní. Khǝnyăyě tǝplehyănuô, ù ki htuthěhtya dú pè Byacè Jesǝ Krǝstu tacúprè talèkré ní. Amèn.

Giovanni Aréłó Tôba First John Tèhébé Ré Dó Nyě

Li Giovanni aréłó yětôba ma a tètazemyásű a khăshyékărya o nyęcô. Arétômă rò a dyéhědyere nı prěhóli yětahe ná èthı ki bóthyóbólă lahyă ná Cómarya ná aphúkhű Jesű Krıstu. Nyëmătômă rò a dyéròdyéryě nı hó prěhóli yětahe ná a ki krwökuö tă tètıhyóıthyathú dố a ki mepyémekyă tẹbóthyóbólă yěnuôtahe tămé. Tètıhyóıthyathú yěnuô, a ıthyóıthya ủ ná kayă dố a ohtwöprẹ dố hekhu yětahenuô, tẹmũmyáricyă ki rẹnı lữ pă. Phúnuô akhu-akhyèrò a ıthyó ủ ná Cómarya aphúkhű Jesű yěnuô, a hyă htwöcyă ná prẹlukayă taki~ to. Thára nuôtahe ma a ıthyóıthyanı ủ ná tẹmẹlwóhtekă ma mähó siplé lỏ ná tẹohtwöprẹ a tẹkútẹkyă dố hekhu yěnuôhó. Htuörrò a ıthyóıthya pọ ủ, thẹplò mwöplıthıplo tahenuô bèbè, mọnı ủ tahenuô bèbè, a ıcútökuö ná tẹmẹlwóhtekă yěnuô to a ıthyó pẹ ủ phúnuô.

Preràliyě héluöplö khóke ná Cómarya aphúkhű Jesű Krıstu yěnuôma kayă málakö tởprẹ, htuörrò a hétătẹ pọ ná lỏ~ kayă dố a zűe Jesű rò a mọnı Cómarya tahenuô a bè mọnı lữ tởprẹ ná tởprẹ.

Tèhébé tọtó ná tọtó

Tèhébé rẹ dố nyě 1:1-4

Tẹlỉ ná tẹkhı 1:5-2:29

Cómarya aphú ná khınéricyă khuklò aphú tahe 3:1-24

Tẹamácó ná tẹathú 4:1-6

Tẹmọ 4:7-21

Tẹzủ dố a mẹpẹ tẹ 5:1-21

¹ Pẹ rả cuố pẹ thỉ Jesű ari-akyă, è ma lặngó dố a dyé ủ thẹhtwöprẹ tởprẹ. Eyě a one htuöhhó dố hekhu htwöhtya tyahıto akhě pă có. Pẹ nıhuö htuöhhó rò pẹ myáhtye htuödhúhó ná pẹmèthè nıdú hó. Pẹ myá è rò pẹ pủkrásıtô htuöhhó lữ ná pẹ takhu hó. ² Bí tẹhtwöprẹ yě oluöhtya akhěnuô, pẹ myáhtye è akhu-akhyě, è ari-akyă mähó tẹhtwöprẹ tacúprẹ talèkré yěnuô, pẹ hėsodönyă luöcyă pẹ lỏ hó thỉ hó. Tẹhtwöprẹ tacúprẹ talèkré yěnuô, a otộ ná pẹ Phẻ Cómarya htuörrò a hyă o luöhtya pẹ hó pẹ. ³ Thyáphú thỉ ki bóthyókhékhó tộkuö ná pẹ agnėnuô, pẹ hėsó pẹkuö thỉ tẹ dố pẹ myáhtye htuöhhó rò pẹ nıhuöbè htuöhhó nuôtahe hó. Pẹ tẹbóthyókhékhó khyělữ yěnuôma, pẹ bóthyó pẹnẹ ná Phẻ Cómarya ná aphúkhű Jesű Krıstu. ⁴ Thyáphú pẹ tẹthékrủthẻlỏ ki lỏhtyabăhtya agnėnuôrrò, pẹ rảhó tẹyětahe hó.

Cómarya Ma Tẹlỉ

⁵ Tẹritẹkyă dố pẹ nıhuö htuöhhó dố aphúkhű onuô, pẹ thẹzủ hėsoluö pẹ kuö thỉ, Cómarya ma tẹlỉ rò tẹkhıtẹlò o dố lủkủ tởcô~ to. ⁶ Ki pẹ hé ná pẹ bóthyókhékhó ná è tadúrò pẹ ki ohtwöprẹ plehyă păprẹ dố tẹkhıtẹlò aklẻ

rò pè ki mẹ plehyă tadû păprê têtthú hénuôma, pè ma kayă lahölahya rò pè ohtwöprê dô tèmátècô akû to. ⁷ Manàrò pè ki ohtwöprê dô teli akû phú Cómarya o dô teli akû hénuôma, pè o ná tètóthyókhékhô khyêlû tôprê ná tôprê, htuôrò Cómarya aphúkhû Jesú Krístu athwinuô a ki sîplíkyă lô hó pè tètthútèora tahe.

⁸ Ki pè hé ná pè menó tètthútèora tôphuô~ to hénuôma máhó pè lahölyanî dyédû péné, rò tèmátècô o dô pèkû tôcô~ to. ⁹ Manàrò pè ki hésoluô Cómarya ná pè mẹ tètthútèora tahe hénuôma Cómarya yènuô acó ná a tètölyă rò a metömèbè tẹ, htuôto a ki plwökyă pè tètthú lô~ plí rò a ki memwöplí kakhýě khyéthýă lôlô~ pè metètô to nuôtahe pã. ¹⁰ Ki pè hé ná pè menó tètthú tôphuô~ to hénuôma pè nõhtwö Cómarya thyáná kayă lahölahya tẹ tôprê rò alăangó o dô pèkû tômũ~ to.

2

¹ Văphúvălye Krístuphú thĩ~, thyáphú thĩ ki mẹpã tă tètthú tãmé agněnuô, vã rã pèhó thĩ phúnuô hó. Manàrò kayă tôprêprê ki metètthú hérò, pè prècòprète Jesú Krístu dô a kwíthézò pè dô pègné dô Phě Cómarya a o nuô a o tôprê. ² Thyáphú Cómarya ki plwökyă pè tètthútèora yènuôrò Krístu khyáthyěhtuôhó athé hó. Manàrò túprê pè tètthútèora túdû agněnuô máto, a plwökyă tốpékuôdû lô~ hekhuphú tahe a tètthútèora.

³ Dô pè cữe Cómarya mekyăngó akhu-akhyě, pè thègné tặtặ hó ná pè thègněhyă hó Cómarya hó. ⁴ Kayă tôprêprê kihéná vã thègněhó Cómarya a hé tadúro a ki cữe lữ ngómekýă to hénuô, è ma kayă lahö rò tèmátècô o dô lữkû tôcô~ to. ⁵ Manàrò ùpê tôprê bèbè, a ki cữe lũngó hénuô, tẹmọ nĩdyé Cómarya lỏhtyabăhtya málakô cóhó dô akû hó. Dô pè cữe angó akhu-akhyě, pè thègné tặtặ cóhó ná pè htwöhtyahó tètôcô~ tuố hó ná Cómarya hó. ⁶ ùpê tôprê bèbè a ki héhtyaluố hó ané ná a htwöhtyahó tètôcô~ tuố hó ná Cómarya hó hénuô, a tồbè krwökhě zĩkuố Jesú Krístu akhăduô khălẹ.

Tèmekýăngó Athě

⁷ Vă khỗbóthyómọ thĩ~, ngómekýă dô vã rã pè thĩ yènuôma athě máto, mặ ngómekýă alye dô thĩ nịbè htuôhó dô thĩ htwölú Krístuphú akhě pãnuô tômặ prê. Ngómekýă alye yětômặ nuôma máhó tètítèkyă dô thĩ nịhuốnố htuốhó nuôtahe hó. ⁸ Manàrò ngómekýă dô vã rã pè thĩ khỗnyáyě nuôma athě málakô có, metèhèrò tẹkhítèlò kírẹ símé hó rò teli málakô yě lỉhtyahó akhu-akhyě, ngómekýă athěyě nuôma acóate rò thĩ myáhtyecýă è dô Krístu akû ná dô thĩkû.

⁹ Kayă tôprêprê kihéná a o dô teli akúhó tadúro ki a thèhtepăprê kayă zűe Krístu dô aruôtahe păprê hénuôma tuốkhỗnyặ nuô a opăprê dô tẹkhítèlò akû prê. ¹⁰ Kayă dô a mọ nĩdyé ù tôprêprènuô, a ohtwöprêhó dô teli akû, rò tẹ dô a létaphố lakhú cuố dô tètthú akũnuô a opă tôcô~ to hó. ¹¹ Manàrò kayă tôprêprènuô, a ki thèhte pã prê kayă dô a zűe Krístu dô aruôtahe păprê hénuô a o dô tẹkhítèlò akû rò a kírẹ cuốtồ bítě tôphotě nuô a thègné nĩdyé ané to, metèhèrò tẹkhítèlò melěkyă lữ mètèplò.

12 Văphúvălye thĩ~, vǎ rǎ pėhó thĩ liyětôba, mețehérò dǎ Jesũ Krĩstu akhu-akhyěrò Cómarya plwǒkyǎ lǒ hó thĩ tẹthútẹora lǒ~ plĩ hó.

13 Phẻthĩ~, vǎ rǎ pė hó thĩ liyẻ, mețehérò kayǎ dǎ a one pǎ có dǎ mǎkhuhekhu htwǒhtya tyahító akhẻnuô tởprẻnuô, thĩ thẻgnẻ htuỏhó lủ hó.

Prẻkhủphủthẻ thĩ~, dǎ thĩ mepehtuỏhó khẻnẻricyǎ khuklỏ dǎ a mủmyǎricyǎ nuôtỏduỏ akhu-akhyẻ, vǎ rǎ pẻhó thĩ liyětôba.

Văphúvălye thĩ~, thĩ thẻgnẻ htuỏhó Phẻ Cómarya akhu-akhyẻ, vǎ rǎ pẻhó thĩ liyẻ.

14 Phẻthĩ~, vǎ rǎ pẻhó thĩ liyẻ, mețehérò kayǎ dǎ a one pǎ có dǎ mǎkhuhekhu htwǒhtya tyahító akhẻnuô tởprẻ nuô, thĩ thẻgnẻ htuỏhó lủ hó.

Prẻkhủphủthẻ thĩ~, vǎ rǎ pẻhó thĩ liyẻ, mețehérò Cómarya alặangỏ ohtwỏprẻ hó dǎ thĩkủ rỏ thĩ thẻplỏshyo thẻplỏsỏ rỏ thĩ mepekyǎ hó khẻnẻricyǎ khuklỏ dǎ a mủmyǎricyǎ nuôtỏduỏ hó.

15 Lỏ~ hekhunẻkhu a lẻklỏlẻkhya mủmyǎricyǎ tahenuô bẻbẻ, tẻ dǎ a o dǎ hekhu yẻtỏba alỏ lỏ~ plĩ nuỏtahe bẻbẻ, mỏnỉ tǎ ẻ tǎmẻ nỉ~. Tẻ ỉtẻtẻ~ bẻbẻ dǎ a o dǎ hekhuyẻ tahenuô, thĩ ki mỏnỉ ẻ hẻnuỏma, thĩ mỏnỉ Phẻ Cómarya to. 16 Mețehérò, lỏ~ tẻ dǎ a ỉcủ nǎ hekhu nuỏtahe ma mǎhó pẻnẻklỏ a tẻthẻzủthẻlỏ tẻ dǎ aryátỏ, pẻ mẻthẻplỏ myátwỏ tẻ dǎ a mủmyǎricyǎ tahe, tẻphyẻtyamỏhtyapho nỉdyẻnẻ nǎ tẻduzặhtyathẻ nǎ tẻpwỏ~ tỏcỏ nuỏtahe hó. Lỏ~ tẻ yẻtahe nuỏma a odỏ Phẻ Cómarya a o hyǎ mǎtỏ, a o dǎ hekhuyẻ rỏ a hyǎ prẻ. 17 Hekhuyẻ nǎ ỉtẻtẻ~ bẻbẻ dǎ a o dǎ lủkủ lỏ~ plĩ dǎ kayǎ thẻzủthẻlỏ lủ tahenuô, a ki lamẻkyǎ lỏ pǎ, manǎrỏ kayǎ dǎ a mețỏ Cómarya athẻplỏ tahenuô a ki ohtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ pǎ.

Prẻ Thẻhte Krĩstu Tahe

18 Văphúvălye thĩ~, mỏnyẻ tadủ phủhyǎhó, ử hẻsỏdỏnyǎ htuỏpẻhó thĩ nǎ prẻthẻhte Krĩstu nuỏtỏprẻ ki hyǎ pǎ rỏ khỏnyǎyẻ prẻthẻhte Krĩstu yẻtahenuô a hyỏluỏhtya ẻlǎ hó akhu-akhyẻ pẻ thẻgnẻ nǎ mỏnyẻ tadủ phủhyǎhó. 19 ẻthỉ htecuỏkyǎ dǎ pẻklẻ hó. ẻthỉ yẻtahe nuỏma a otỏ mǎkuỏ lakỏ nǎ pẻ tẻbỏthyỏkhẻkhỏ lủ yẻnuô mǎtỏ. ẻthỉ ki opatỏ mǎkuỏ lakỏ nǎ pẻ hẻnuỏma ẻthỉ klyǎ otỏkuỏ nyǎ nǎ pẻ prẻ. Manǎrỏ ẻthỉ htecuỏkyǎ dǎ pẻklẻ rỏ ẻthỉ atẻhtecuỏkyǎ yẻnuô a dyẻluỏ lặlựkyǎ có hó nǎ ẻthỉ otỏkuỏ mǎlakỏ pǎ nǎ pẻ tởprẻ~ to hó.

20 Manǎrỏ Jesũ Krĩstu dyẻlyǎ Thẻ Sǎsẻ Byacẻ dǎ thỉlỏ akhu-akhyẻ, lỏ~ thĩ yẻtahe nuỏma thĩ thẻgnẻhỏ tẻmǎtẻcỏ hó. 21 Thĩ thẻgnẻhỏ tẻmǎtẻcỏ to akhu-akhyěrỏ vǎ rǎ pẻ thĩ phủnuô mǎtỏ. Thĩ thẻgnẻhỏ tẻmǎtẻcỏ rỏ vǎ rǎ pẻ thĩ prẻ. Htuỏtỏ tẻlahỏlahya nuô a hyǎ o htecyǎ dǎ tẻcỏtẻtẻ akủ takhyǎ~ to nuô thĩ thẻgnẻdủ hó. 22 Kihẻphủnuỏrỏ kayǎ dǎ a lahỏ dủgnẻ tởprẻ ma ửpẻ? Kayǎ tởprẻprẻ ki hẻ nǎ Jesũ nuỏma Krĩstu mǎtỏ hẻnuô, ẻ ma mǎhó prẻthẻhte Krĩstu nuỏtỏprẻ hó, htuỏtỏ ẻ ma kayǎ dǎ a vỉkyǎ lỏplỉ có hó phẻ nǎ phủkhủ thẻgnẻ lỏplỉ hó. 23 Kayǎ dǎ a vỉkyǎ phủkhủ yẻnuỏma mǎhó a vỉkyǎ Phẻ Cómarya hó. Kayǎ dǎ a ẻmỏsủ phủkhủ yẻnuỏma mǎhó a ẻmỏsủ Phẻ Cómarya hó.

²⁴ Mephúnuôrò, dõ thĩ htwõhtyalú Krístuphú akhẽnuô, sunuõ oklòsoma ryá lahyã tẽritẽkyã dõ thĩ nĩhuõ htuõhó yẽnuô tahe dõ thĩ thẽplòkũ nuô. Thĩ ki mephúnuô hénuôma thĩ oklòsoma dõ phúkũ ná phẽ akũ hó. ²⁵ Htuõrò Krístu anẽbyacè nĩdũ a ólyã ná a ki dyé pẽ pã nuôma mậhó tẽhtwõprẽ tacúprẽ talèkrẽ yẽnuôhó.

²⁶ Vã rá pẽ thĩ yẽnuôma, kayã dõ a pũ ilolahõ plehyã tapa có ù nuôtahe ari-akyã prẽ. ²⁷ Thĩgnẽ kuõke rò, Krístu dyélyã htuõhó a Thẽ Sãssẽ dõ thĩlo hó, rò a Thẽ Sãssẽ oklòsoma dõ thĩkũ akhu-akhyẽ, ù lo ithyó pã thĩ tẽprẽ to, mẹtẽhèrò a Thẽ Sãssẽ ithyó hó thĩ tẽpwõ- tôcô, htuõto a ithyó thĩ yẽnuôma tẽmátècò, tẽlahõlahya mậto. Phúnuôrò oklòsoma lahyã dõ Krístu akũ phú a Thẽ Sãssẽ ithyó htuõhó thĩ nuô ní-.

²⁸ Rò khõnyãyẽ vãphúvãlyẽ thĩ-, shyé- Byacè Krístu hyã khyẽthyã amõnyẽ pã tũnyẽnuô, thyáphú thĩ ki thẽisẽ owó ouõbí tãmẽ, htuõto thyáphú thĩ ki thẽtarẽ tãmẽ nuô, oklòsoma lahyã dõ Krístu akũ ní-.

²⁹ Thĩ thẽgnẽ ná Krístu ma kayãcókayãtẽ tẽprẽ. Phúnuôrò thĩ tũkò thẽgnẽ ná kayã dõ a mẹtõtẽ tahe nuôma mậhó Cómarya aphúalyẽ tahe hó.

3

Cómarya Aphúalyẽ Tahe

¹ Phẽ Cómarya mọ nĩdyé htuõ cóhó pẽ bá- tẽ nuô, myámõ lahyã a mọ nĩdyé pẽ yẽnuô, tuõ có dõ ù bè é có pẽ ná Cómarya aphúalyẽ tahe có. Pẽ htwõ mậlakõ nyã hó Cómarya aphúalyẽ tahe hó. Kayã hekhuphú tahe thẽgnẽ Cómarya to akhu-akhyẽ, a thẽgnẽ pẽ to. ² Vã khõbõthyómọ thĩ-, khõnyãyẽ pẽ htwõ hó Cómarya aphú tahe hó tadúrò pẽ ki htwõhtya kayã phútẽ pã tôcõtẽ nuô, ù dyéthẽgnẽ onehí pẽ tôcô- to. Manárò, tẽyẽnuô pẽ thẽgnẽ htuõhó, shyé- Byacè Jesũ Krístu hyãoluõhtya akhẽ pãnuô pẽ ki thyáná è pã, mẹtẽhèrò pẽ ki myáhtye mậ có è phú è mậlakõ nuô pã. ³ Kayã dõ a opõmyásũ lahyã ná a ki htwõhtya thyáná Jesũ Krístu pã tahenuô, phú Krístu sãssẽ nuô, a ki besãssẽ kuõ ané phúnuô pã.

⁴ Lõ- kayã dõ a mẹ tẽthútẽora tahenuô, a cuõtalwó khẽtalyẽ hó Cómarya a tẽthyótẽthya hó. Mẹtẽhèrò tẽthútẽora ma mậhó tẽcuõtalwó khẽtalyẽ Cómarya a tẽthyótẽthya yẽnuô hó. ⁵ Manárò thyáphú Krístu ki phyecuõkyã pẽ tẽthútẽora tahe agnẽnuô, a hyãlyã htuõhó dõ hekhu yẽnuôma thĩ thẽgnẽ htuõdũ hó. Htuõto thĩ thẽgnẽhó ná Jesũ Krístu yẽnuôma a tẽthútẽora okuõũ tôcô- to. ⁶ Mephúnuôrò lõ- kayã dõ a oklòsoma dõ Jesũ Krístu akũ tahenuô, a bè mẹ plehyã pã tẽthútẽora to. Manárò kayã tẽprẽprẽ dõ a mẹ plehyã tadũpã tẽthútẽora hénuôma kayã dõ a myáhtyenó hí Jesũ Krístu takhyã- to, htuõrò a thẽgnẽnó hí Jesũ Krístu tũphuõ- to.

⁷ Phúlyẽthĩ-, nõilolahõ cuõ tã ù ná thĩnẽ tẽprẽ- tãmẽ ní-. Kayã tẽprẽprẽ dõ a mẹ tẽcótẽtẽ nuôma mậhó kayã dõ acóatẽ thyáhó ná Jesũ Krístu cótẽ yẽnuô hó. ⁸ Kayã tẽprẽprẽ dõ a mẹ plehyã tadũpã tẽthútẽora hénuôma, khĩnẽricyã khuklõ pổ nĩdyé pãprẽ lũ, mẹtẽhèrò khĩnẽricyã khuklõ yẽnuô a męcónyã tẽthútẽora dõ akhãshyẽkhẽ pã có, rò a mẹ plehyã tadũ tuõpã

có khõnyá có. Thyáphú Cómarya aphúkhÿyě ki mępyékyă tẹ dõ khĩnėricyă khukló męhtuõhõ nuõtahe agnėnuõrò, a hyălyă dõ hekhuyě hó. ⁹ Űpě- tởprẹ bẹbẹ, a ki htwõhó Cómarya aphúalyẹ hėnuõ, a mę plehyă pã tẹthútẹora to, mętėhėrò tẹhtwõprẹ athẹ dõ Cómarya dyé yėnuõ a oklõsõmahó dõ lũkũ hó. Rò Cómarya ma apħě hó akhu-akhyě, a mę plehyăcyă pã tẹthútẹora to. ¹⁰ Cómarya aphúalyẹ tahe ná khĩnėricyă khukló aphúalyẹ tahenuõ, pẹ thėgně tặtẹ cyă ẹ phúyě hórò, ũpẹpẹ- bẹbẹ a ki mę plehyă tadũpã tẹ dõ a tồto tahe, tomaná a mọ nĩdyé kuõ apuõvyă Krístuphú tahe to hėnuõma Cómarya aphúalyẹ mặto.

Cómarya Aphúalyẹ Ma A Mọ Nĩdyé Khyělũ Tôprẹ Ná Tôprẹ

¹¹ Tẹritẹkyă dõ thĩ nĩhuõ dõ thĩ htwõhtyalú Krístuphú akhėnuõma mặhõ pẹ tởbẹ mọ nĩdyé lũ tởprẹ ná tởprẹ yėnuõ hó. ¹² Pẹ tởbẹ thyánĩ ná Caino dõ khĩnėricyă khukló pổ nĩdyé lũ rò a męthyě nĩdyé apuõ nuõtởprẹ to. A cuõ męthyě tuõ apuõ mętėhėrò a mętẹ tahe nuõma a yõ mũmyáricyă rò apuõ mętẹ tahe nuõma a yõ cọtẹ akhu-akhyě a męthyěkyă apuõ prẹ. ¹³ Phúnuõrò vặ puõvyă Krístuphú thĩ~, kayă dõ a mę tẹcọtẹtẹ to tahe ki thėhte thĩ hėrò khyéthukhyéthė lahyă tặmẹ ní-. ¹⁴ Dõ nuõkhě nuõma pẹ thyáná kayăthyě nuõtahe prẹ. Manárò khõnyáyě dõ pẹ mọnĩ hó pẹ puõvyă Krístuphú tahe akhu-akhyě, pẹ thėgně ná pẹ htwõhtyahó kayă dõ a htwõprẹ tahe hó. Kayă dõ a mọnĩkuõ apuõvyă Krístuphú to tahe nuõma a oklõsõma pặprẹ dõ tẹthyě akũ prẹ. ¹⁵ Űpẹpẹ- bẹbẹ a ki thėhte kayă zũe Krĩstu dõ aruõ tởprẹprẹ hėnuõma, a męthyě kayă hó. Rò thĩ thėgně ná kayă dõ a męthyě kayă tởprẹprẹ nuõ, a nĩbẹ kuõ thėhtwõprẹ tacúprẹ talèkrẹ to.

¹⁶ Tẹmõnuõ pẹ thėgněcyă ẹ phútẹ hėrò, Jesũ Krĩstu dyélyăkyă a thėhtwõprẹ dõ pẹgně, rò pẹ tởbẹ dyélyăkyă kuõ pẹ thėhtwõprẹ dõ pẹ puõvyă Krístuphú tahe agnẹ. ¹⁷ Kayă dõ a oná hekhu a tẹduzặhtyathẹ tởprẹprẹ nuõ, ki a myáhtye apuõvyă Krístuphú lo tẹtõcõcõ tadúrò a ki thėzõnĩ lũ to hėnuõma, Cómarya atẹmọ o dõ lũkũ to. ¹⁸ Vặphúvặlyẹ thĩ~, pẹ tẹmọ yėnuõ nõprahte tặ tủprẹ dõ thĩ khặkhặphẹlọ nuõ tặmẹ ní-. Thĩ tởbẹ męcwó mặlakõ ũ phú Cómarya mọ mặlakõ pẹ nuõ. ¹⁹ Pẹ ki mọ nĩdyé lũ tởprẹ ná tởprẹ phúnuõ hėrò pẹ thėgně ná pẹ okuõhó dõ tẹmặtẹcõ tỏkyě hó. Rò pẹ ki thėplòmọ, thėplò kacúkabé hó dõ Cómarya a mẹthėnyě hó. ²⁰ Pẹ thėplò ki hėlyă nĩdyé pẹ ná pẹ męthủ hó tẹ bíkhětẹ- bẹbẹ nuõ, pẹ thėgně ná Cómarya ma aduklõ ná pẹ thėplò rò a thėgně lỏplĩ có tẹpwõtõcõ.

²¹ Phúnuõrò khõbõthyómọ thĩ~, pẹ thėplò yě, a ki hėlyă nĩdyé pẹ ná pẹ tẹthủ oto hėrò, pẹ ki hyănuõ dõ Cómarya a mẹthėnyě pãnuõ, pẹ thėisẹ pã tỏcõ- to hó. ²² Htuõto pẹ yõ cữe angõmekyă rò pẹ yõ mętõ lũthėplò akhu-akhyě, pẹ kwĩ tẹ ítėtẹ- bẹbẹ nuõ, pẹ ki nĩbẹ tẹ dõ a o nuõtahe pã. ²³ Cómarya mekyă angõ rò a hé, pẹ bẹ zũe aphúkhũ Jesũ Krĩstu amwĩ rò pẹ ki mọ nĩdyé khyělũ tởprẹ ná tởprẹ phú a mekyă htuõhó angõ ná pẹ yėnuõ. ²⁴ Kayă dõ a cữe Cómarya mekyăngõ yẹtahe nuõma a oklõsõma dõ Cómarya akũ hó, rò

Còmarya oklòsòma kuôhó dǒ èthĩ akũ hó. Còmarya dyé htuôhó pè Thé Săsě Byacè akhu-akhyě, a dyéthégně htuôhó pè ná a oklòsòma dǒ pèkũ hó.

4

Thé Acóatę Ná Thé Lahölahya

¹ Vă khöbóthyómọ thĩ~, lõ~ kayă dǒ a hé ná pè o ná Thé Săsě Byacè hó tahenuô, zűe bõbye lahyă tǎmẹ. Thyáphú thĩ ki thégně ná théyě nuôma a hyă málakõ dǒ Còmarya a o ẽ, ma a hyă máto ẽ nuô cemýá rẹ lahyă èthĩ ní~, mẹtéhérò dǒ hekhuyěnuô, prẹpro aka-aplyạ oluõhtya ẻả hó. ² Kayă dǒ a nịbèhó Thé Săsě Byacè tởprẹnuô, pẹ thégně cyạ ẻ phútéhérò, ki a hé ná Jesũ Krĩstu nuô, a hyălyạ phú prẹlu hekhuphú tởprẹ a ki hé phúnũuô hénuôma, pẹ thégně cyạ hó ná ẻ ma a nịbèhó Thé Săsě Byacè dǒ a o dǒ Còmarya a o hyă yěnuô hó. ³ Manárò, kayă dǒ a hé ná Jesũ nuôma a hyălyạ phú prẹlu hekhuphú tởprẹnuô máto tahenuô, a nịbè thé dǒ a o dǒ Còmarya a o hyă yěnuô máto. Thé phúnũuô ma a o dǒ prèthẻhte Krĩstu nuôtởprẹ a o hyă prẹ. Thĩ nịhuõ htuôhó ná a ki hyă pǎ, rò khõnyáyẻ a hyă ohtya hó dǒ hekhuyěnuô hó.

⁴ Manárò phúlyẹ thĩ~, thĩ ma Còmarya akayă tahe rò thĩ mẹpẹkyă hó prẹpro aka-aplyạ tahe hó, mẹtéhérò Còmarya dǒ a o dǒ thĩkũ yẻtởprẹnuô adu lõklõ có ná khĩnẻricýạ khuklõ dǒ a otỏkuõ ná prẹluhekhuphú dǒ a mẹ tẻcótẻtẻ to nuõtaha akũ yẻtỏduõ nuô có. ⁵ Hekhu lẻklõ mũmyạ pỏ nịdyẹ prẹpro aka-aplyạ yẻtahe akhu-akhyě, èthĩ krwõ hébẻ thyákuôphú hekhuphú dǒ alẻklõ hébẻ mũmyạricýạ dủgně yẻnuõtaha rò Còmarya akayă máto tahe krwõ nịdǎkuõ lõ ẻthĩngỏ. ⁶ Manárò pẹ ma Còmarya akayă tahe. Ủpẻ~ tởprẹ bẻbẻ dǒ a thégně Còmarya tởprẹnuô, a krwõnịdǎ kuõdủ pẻngỏ. Manárò Còmarya akayă máto tahenuô, a krwõ nịdǎ kuõ pẻngỏ to. Phúnũuô akhu-akhyě kayă dǒ a nịbẻ Thé Săsě Byacè dǒ a hébẻ tẻmátẻcỏ yẻtởprẹ tahe nuôma ủpẻ, ná kayă dǒ a nịbẻ thé dǒ a hébẻ lahölahya dủgně nuôtỏduõ tahe nuôma ủpẻnuô, pẹ thégně ibẻphẻ cyạ dủ prẹ.

Còmarya Ma Tẻmọ

⁷ Khöbóthyómọ thĩ~, pẹ tỏbẻ mọ nịdyẹ khyẻlủ tởprẹ ná tởprẹ, mẹtéhérò tẻmỏnuô ma a hyă dǒ Còmarya a o. Ủpẻ~ tởprẹ bẻbẻ dǒ a mỏnị ủ nuôma máhỏ Còmarya aphúalyẹ hó, rò a thégnẻhỏ Còmarya hó. ⁸ Ủpẻ~ tởprẹ bẻbẻ dǒ a mỏnị kuõủ to tahenuôma, a thégnẻ kuõủ Còmarya to, mẹtéhérò Còmarya ma tẻmọ. ⁹ Còmarya mỏnị pẹ bá~ tẻnuô a dyẻluõ pẻ hó pẻ ná a nõhyălyạ aphúkủ dǒ a o tú prẻ tởprẻ~ tuõ yẻnuô dǒ hekhu yẻnuô hó. Thyáphú pẹ ki nịbẻ kuõ dỉtủ thẻhtwỏprẻ dǒ aphúkủ alỏ yẻnuô rò, a nõhyă pẻ hó pẻ hó. ¹⁰ Tẻmọ angỏlasá málakõ ma Còmarya mọ pẻ rò thyáphú pẻ tẻthủtẻora lõ~ plĩ ki plwỏkyă agnẻnuô, a nõhyălyạ khyáthyẻ aphúkủ dǒ pẻgnẻ. Manárò pẻ tẻmọ Còmarya nuô adu thyáná atẻmọ pẻ yẻnuô to. ¹¹ Khöbóthyómọ thĩ~, Còmarya ki mỏnị có pẻ báyẻ hérò, pẻ tỏ mọ nịdyẹ kuõ lủ tởprẻ ná tởprẻ. ¹² Ủ myáhtyenó Còmarya tởprẻ~ to. Pẻ ki mọ nịdyẹ lủ

tôprê ná tôprê hénuôma, Cómarya oklôsóma hó dĩ pèkũ rò atëmọ olóobã hó dĩ pèkũ hó.

¹³ Pê thégně tãtẽhó ná Cómarya dyélya htuõhó pê Thé Sãsě Byacè akhu-akhyě pê oklôsóma hó dĩ lũkũ rò a oklôsóma hó dĩ pèkũ hó. ¹⁴ Pê myáhtyenó htuõhó, rò pê hésoluõ pê hó ũruô tahe ná thyáphú Cómarya aphúkhũyě ki hyã htwõpê ũ prêmelwõhteka prèlu hekhuphú tahe agnẽnuô, Phě Cómarya nõhyãlyahó lũ dĩ hekhu yẽnuô hó. ¹⁵ Kayã tôprê ki hesohteluõ ná Jesũ nuôma Cómarya aphúkhũ tôprê kihenuôma Cómarya oklôsóma hó dĩ lũkũ rò a oklôsóma hó dĩ Cómarya akũ hó. ¹⁶ Phúnuô akhu-akhyě pê nẽbyacè nídũ pê thégněhó, rò pê zũehó ná Cómarya mọĩ pê.

Cómarya ma tẽmọ. Ũpẽ~ tôprê bèbè dĩ a oklôsóma dĩ tẽmọ akũnuô, a oklôsóma hó dĩ Cómarya akũ rò Cómarya oklôsóma hó dĩ lũkũ hó. ¹⁷ Pê ki mọĩ ũruô phúnuô hénuôma, Cómarya atẽmọ olóobã hó dĩ pèkũ hó. Phúnuô rô shyẽ~ tẽcirya amõnyě hyãtuõhó pãnuô, pê ki théplòkhũ théplòhã hó pã, mẹtẽhèrò pê tẽohtwõprê dĩ hekhuyě nuô, a yõ thyáhó ná Krístu a tẽohtwõprê hó akhu-akhyě, pê ki théplòkhũ théplòhã hó pã. ¹⁸ Dĩ tẽmọ phúyě akũ nuôma tẽtaròthé thẽisě oto. Cómarya atẽmọ dĩ a mėlõmẽbã pê hó dĩ pèkũ yẽnuô a vẽhtekyã pê hó pê tẽtaròthé thẽisě nuôtahe hó, mẹtẽhèrò tẽtaròthé thẽisě yẽnuôma a mądũ tẽcirya prẽ. Kayã tôprẽprẽ ki thẽisě pã dũgně prẽ hénuôma, Cómarya atẽmọ olóobã dĩ èkũ to.

¹⁹ Cómarya yõ mọrẽ pê akhu-akhyě pê mọ nídyé lũ tôprê ná tôprê hó. ²⁰ Kayã tôprẽprẽ ki hé, “Vã mọ Cómarya,” tadũrò a ki thẽhte pãprẽ apuõvyã Krístuphú hénuôma, è ma kayã lahõ prẽ, mẹtẽhèrò a myáhtyenó có apuõvyã Krístuphú ná amèthè nídũ có tadũrò a ki mọĩ to hénuôma, Cómarya dĩ a myáhtyenó tôphuõ~ to, yẽtõprẽnuô “Vã mọ Cómarya,” a cuõ hécyã phútẽ? ²¹ Rò tẽmekyãngó dĩ pê nĩbè dĩ Jesũ Krístu a o yẽnuôma a hé ná kayã dĩ a mọĩ Cómarya tahenuô, a tõbè mọĩ kuõ apuõavyã Krístuphú tahe.

5

Pê Tẽmẽpẽ Hekhu

¹ Ũpẽ~ tôprê bèbè a ki zũe ná Jesũ ma Krístu hénuô, a htwõhó Cómarya aphúalye tôprẽhó, htuõto ũpẽ~ tôprê bèbè a ki mọĩ phě nuôma, a mọĩ kuõdũhó aphúalye tahe hó. ² Bí pê mọĩ Cómarya rò pê cũe a tẽmekyãngó akhẽnuô, pê thégněhó ná pê mọĩ Cómarya aphúalye tahe hó. ³ Mẹtẽhèrò tẽmọĩ Cómarya angólasá ma mánhó tẽcũe a tẽmekyãngó yẽtahe hó. Rò pê ki krwõmẽ kuõ lỏlỏ~ a tẽmekyãngó nuôtahe hénuôma apyã náto. ⁴ Mẹtẽhèrò Cómarya aphú pwõ~ tôprê nuô a mẽpẽ lỏ hó hekhu lẹklõ mũmyã tahehó. Pê mẽpẽ hekhu lẹklõ mũmyã tahe ná pê tẽzũtẽnyã akhyě hó. ⁵ Ũpẽ tôprê ki mẽpẽbẽ hekhu alẹklõ mũmyã yẽtahe pẽ? Túprẽ kayã dĩ a zũe ná Jesũ nuôma Cómarya aphúkhũ tôprê nuôtahe ki mẽpẽ pã.

Cómarya Khyáluõ Athé Ná Aphúkhũ Jesũ Krístu Ari-akya

⁶ Jesũ Krístu hyãlyã dĩ hekhuyě rò a hyãplwõ ané ná htyě, a hyã khyáthyě ané rò athwi bèhtwĩlya. A hyã túprẽ ná htyě tồcô mạto. A hyã lỏ có htyě

ná thwi nyęcô lõ cồ. Thề Săşě Byacè nıđđũ khyáhồ athế ná yěnuôma a tồhồ, mệtềhềrồ Thề Săşě Byacè ma acóate. ⁷ Tềkhyáthế nuôma a o thuốcồ. ⁸ A o kryá~ ítề hénuôma Thề Săşě Byacè ná htyế ná thwi rò yếthuốcồ lõnuô a thềplồtồ thyákhylũ tồcồtuố. ⁹ Pề zũề prềlukayă a tềkhyáthế tadúró Cómarya a tềkhyáthế nuôma a tồklồ ná nuô, mệtềhềrồ yěnuôma tềkhyáthế đố Cómarya dyếhồ pề ná aphúkhũ ari-akyă hó. ¹⁰ Phúnuôrồ kayă đố a zũề Cómarya aphúkhũ yếtahenuô a thềgnế tặtề cồ ná Cómarya khyáluố athế yěnuôma atồ mắlakồ cồ. Manárorồ kayă đố a zũề Cómarya to tahenuô, a hé Cómarya ná kayă lahồ, mệtềhềrồ đố a zũề kuố Cómarya khyá athế ná aphúkhũ ari-akyă yěnuô to akhu-akhyế, a hé lahyă phúnuô prề. ¹¹ Rồ tềkhyáthế ma ítềtề hềrồ, Cómarya dyélya pề pề tềhtwồprề tacúprề talèkrế rò tềhtwồprề a khăshyếkhăryă yěnuôma a o đố aphúkhũ akũ nuô. ¹² Ủpề~ tồprề bẻbẻ đố a nỉbẻ aphúkhũ yěnuôma, a nỉbẻhồ tềhtwồprề yěnuô hó. Manárorồ ừpề~ tồprề bẻbẻ đố a nỉbẻ kuố Cómarya aphúkhũyế to nuôma, a nỉbẻ kuố tềhtwồprề to.

Tềhtwồprề Tacúprề Talèkrế

¹³ Tề đố vắ rá pề thỉ yěnuôma, thyáphủ thỉ đố a zũề Cómarya aphúkhũ amwỉ yếtahe ki thềgnế nıđyếđũ thỉnế ná thỉ nỉbẻhồ thềhtwồprề tacúprề talèkrế hó agnềnuôrồ, vắ rá pề thỉ prề. ¹⁴ Đố Cómarya anyếhyă nuô, pề zũelyanỉ dyếđũ pẻnế ná pề kwỉ ítềtề~ bẻbẻ, ki atồ ná lữthềplồ hénuôma, a klyă nıđđă nyă pề tềkwícồbẻ hó. ¹⁵ Pề thềgnếhồ ná a nıđđă hó pề tềkwícồbẻ yế akhu-akhyế, pề zũềhồ ná a ki dyếtặ nyă hó pề tề đố pề kwỉ ề nuôtahe pắ hó.

¹⁶ Kayă tồprềprề ki myáhtye apuốvỷă Krístuphủ tồprềprề mệtềthủ đố a ki dyế htwồhtya lữ tềthyế mắto hénuô, a ki kwítề đố Cómarya a o rò Cómarya ki dyế kayă đố a mệtềthủ yěnuô tồprề thềhtwồprề pắ. Manárorồ tềthủ đố a ki dyế htwồhtya lữ ná tềthyế hénuôma, vắ thềzũ hé thỉ ná tềthủ phúnuô tahenuô thỉ tồ kwícồbẻhtya pề lữgnế đố Cómarya a o to. ¹⁷ Lồ~ mề tềmũmyáricyă tahe nuôma tềthủ hó tadúró tềthủ đố a thừcuố kayă đố tềthyế mắto nuô a o prề.

¹⁸ Pề thềgnế ná Cómarya aphúalyề tahe nuôma, a mề plehyălă pắ tềthủtềora takhyá~ to. Mệtềhềrồ Cómarya aphúkhũ Jesũ yěnuô a takótakề tặtũ nıđyế ềthỉ rò khỉnếricyă khuklồ đố a mề tềmũmyă yếtồduốnuô a mềbẻsẻcyă ềthỉ to. ¹⁹ Pề thềgnế ná pề yếtahe nuôma Cómarya aphúalyề tahe tadúró lõ~ kayă đố aruô tahe nuôma a o lahyă đố khỉnếricyă khuklồ đố a mề tềmũmyă yếtồđuố a tềpốtarỉ alế. ²⁰ Thyáphủ pề ki thềgnế kuốđũ ừ Cómarya đố atồ yếtồprềnuô, pề thềgnếhồ ná Cómarya aphúkhũyế hyă dyế thềgnềplồ pề hó pề hó. Pề o đố Cómarya đố atồ yếtồprề ná aphúkhũ Jesũ Krístu yếtồprề akũ hó. Ề ma Cómarya đố atồ tồprề, htuốtồ Cómarya đố a dyế ừ thềhtwồprề tacúprề tồprề.

²¹ Vắphủvắlyề thỉ~ cồbẻ tắ lahyă Cómarya đố aruô nuôtahe tắmề nỉ~.

Giovanni Nyëba Tôba Second John Tèhébé Rẹ Dõ Nyë

Li Giovanni nyëba tôbayë ma mädü li dõ muõprë tôprë räcuõ pë muõ tôprë ná aphúalye tahe. A thézù hé angólasá ma, prèzùetèplómü ná prèzùetè plómuphú tahe ali phúnuô köle. Liphuôphú yëtôba ma ù rä dyéhëdyére prèzùetè plómuphú tahe ki mọ nidyé lù tôprë ná tôprë, htuôto a thézù dyéròdyéryë one prèzùetè plómuphú tahe ná Thará kwolahö ané nuôtahe ná èthi atèthyóithya nuôtahe ari-akyä prë.

Tèhébé tötó ná tötó

Tèhébé rẹ dõ nyë 1-3

Tè dõ a lodulõ ma tẹmọ 4-6

Tèdyéròdyéryë one ná ésù tă

Thará kwolahö ané nuôtahe tămé 7-11

Tèhébé dõ khyë 12-13

¹ Vă ma muõprũmuõprë dõ a htwõ khuklòkhuklyă tôprë rò vă räcuõpé liyë dõ muõ dõ Cómarya nwóhtya è yënuô tôprë ná aphú thítahe a o.* Thĩ ma kayă dõ vă mọnĩ málakõ có tahe. Vă tôprë mọnĩ túdũ thĩ nuô mato, kayă dõ a thègnë tèmátècò pwõ~ tôprë tahe mọnĩ kuõdũ thĩthĩ. ² Dõ tèmátècò o lalulaklyă dõ pèkũ akhu-akhyë pè mọ nidyé thĩ prë. Tèmátècò yënuô a ki o tadũ kuõdũ ná pè tacúprë talèkrë pã.

Tèhémoherýá

³ Phë Cómarya ná aphúkhũ Jesũ Krĩstu ki dyétädũ pè dõ a nĩdã cýe tèmátècò rò mọ nidyé lù tôprë ná tôprë yëtahe tẹbwítètaryë, tètèzòklabè ná tẹpètèdwõ yëtahe ní~.

Tèmátècò Ná Tẹmọ

⁴ Vă myáhtyebè nẹphúnelye tahe ohtwõprë dõ tèmátècò akũ phú Phë Cómarya mekyä pè ngó nuô akhu-akhyë vă thèkrũ nyacó. ⁵ Muõ~, khõnyáyë vă kwĩthézò nẹ, pè ki mọ nidyé lõ khyëlũ tôprë ná tôprë pó~. Vă rä pè nẹ ngómekyă yëtõmũ nuôma athè mato, ngómekyă dõ pè nĩbèno htuõhó dõ kalúkhë nuô tòmũ prë. ⁶ Tẹmọ angólasá ma, pè ohtwõprë krwõ nĩdã Cómarya mekyängó nuôtahe hó. Phú thĩ lõ~ plĩ nĩhuõ htuõdũhó ngómekyă dõ kalú khë rò a hé, lõ~ thĩyë tahenuô thĩ tóbè ohtwõprë dõ tẹmọnĩ lũ akũ, a hé phúnuô.

⁷ Prèilo-ilyá ù oluõhtya élä dõ hekhu yë hó. Jesũ Krĩstu hyãlyă dõ hekhyë, a hyã ná prèlukayă a thwihtyèpházye nuô, èthi nuôtahe ma a ólyă kuõũ to. Kayă dõ a ólyă kuõũ phúnuô to tôprèprë hénuôma mähó kayă ilo-ilyá ù hó, rò è ma mähó kayă dõ a thèhte Krĩstu nuô tôprë hó. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, thyáphú thĩ nĩbè htuõhó tẹnuôtahe ki sìmékýă pè tă thĩ tămé,

* **1:1** 1:1 Muõ dõ Cómarya nwóhtya è yëtôprë ma mähó prèzùetèplómü.

htuôto thyáphú thĩ ki nĩbè lǒbǎ lǒ thĩ tẹmẹnĩkhwókè agnẹnuô, rọnĩ lahyǎ thĩnẹ ní~. ⁹ Kayǎ dǒ a oklòsǒma kuǒũ dǒ Krístu a tẹithyóithya akũ to, rò a sunuǒlǒnuǒklò pọ a tẹithyóithya tahe dǒ Krístu a tẹithyóithya akũ tahenuô, Cómarya okuǒ ná èthĩ to. Kayǎ dǒ a oklòsǒma dǒ Krístu a tẹithyóithya akũ tahenuô, phěnáphú thényẹlǒ ki okuǒ ná èthĩ pré. ¹⁰ Phúnuô akhu-akhyě kayǎ tǒprẹprẹ ki hyǎ dǒ thĩ o hẹrò a ki phyéhyǎnĩ tẹithyóithya yẹtahe to hẹnuô, ẹsũ tǎ è dǒ thĩ hidókũ tǎmẹ ní~. “Tẹpẹtẹdwǒ ki odũ ná nẹ ní~,” hẹsũ tǎ è phúnuô tǎmẹ mẹ. ¹¹ Mẹtẹhẹrò kayǎ tǒprẹprẹ dǒ a ẹsũ lǔ nuô, a htwǒhtyahó prẹmẹ tǒtẹ ná lǔ dǒ mẹ tẹmũmyáricyǎ akũ hó.

Hébè Tadúkyǎ Ngọ Dǒkhyělǒ

¹² Vǎ thézũ hẹso pẹ ẹlǎ pǎ thĩ ngọtahe tadúró vǎ thézũ rǎ è ná cẹba ná libǒhtyě to. Manáro thyáphú pẹ ki o ná tẹthékřũ lǒlǒbǎbǎ agnẹnuô, vǎ myásũ dǒ vǎ ki hyǎ dǒ thĩ o rò pẹ ki myáhtye tǎsũ hébè khyěthyalũ tǒprẹ ná tǒprẹ pǎ.

¹³ Thĩ puǒvyǎ prẹmò dǒ Cómarya nwóhtya è tǒprẹ aphúalyẹ tahe thũhyǎ pẹ thĩ atẹhẹmọhẹryǎ yẹtahe.

Giovanni Thuõba Tôba Third John Tèhébé Rẻ Dổ Nyẻ

Li Giovanni thuõba tôbayẻ mamádủ li dỏ muỗprẻ tôprẻ rảcuỗ pẻ Gaio dỏ a htwỏ prẻzủetẻplỏmủ khuklỏ yẻtỏprẻ a o. Gaio yẻnuỏ a mẻcwỏmekỏ pẻ nyacỏ Krístuphủ tahe akhu-akhyẻ prẻrẻali yẻtỏprẻ htuthẻnủ nyacỏ lủ. Nẻ bóthyỏ ná Diotrephe nuỏma rỏnủ nẻnẻ taki nỉ, a mẻcuỏnủ lủ ngỏ phủnuỏ.

Tẻhébé tỏtỏ ná tỏtỏ

Tẻhébé rẻ dỏ nyẻ 1-4

Ủ htuthẻnủ Gaio 5-8

Ủ pacyẻnủ Diotrephe 9-10

Ủ htuthẻnủ Demetrio 10-12

Tẻhébé dỏ khyẻ 13-15

¹ Vả ma muỗprửmuỗprẻ dỏ a htwỏ khuklỏkhuklyả tôprẻ rò vả rảcuỗpẻ liyẻtỏba dỏ Gaio a o. Gaio ma kayả dỏ vả mỏnủ mảlakỏ có ẻ tôprẻ có.

² Vả khỏbỏthyỏ mỏ, thyáphủ tẻlỏ- plỉ ki cuỗ athẻ ryáryádedẻ ná nẻnuỏ rò, vả kwícỏbẻ pẻ dỏ nẻnẻ. Phủ vả thẻgnẻhỏ ná nẻ oshyo-omỏ ryả dỏthudỏthẻ tỏkyẻnuỏ, vả kwícỏbẻ ná nẻ nẻklỏ pházye tỏkyẻnuỏ, a ki oshyo-omỏ ryả kuỏdủ phủnuỏ nỉ. ³ Mẻtẻhẻrỏ bí pẻ puỏvỷả dỏthudỏthẻ tahe hyảtuỏkuỏ vả akhẻ, a hẻsoluỏ pẻ vả ná nẻrinẻkyả. Rỏ a hẻ pẻ vả, nẻ thẻplỏcỏ ná tẻmátẻcỏ rò nẻ ohtwỏprẻ krwỏkuỏ phủnuỏ pwỏ- tỏphuỏ có akhu-akhyẻ vả thẻkrủ nyacỏ. ⁴ Bí vả nỉhuỏ ná vảphủvảlyẻ dỏthudỏthẻ tahe ohtwỏprẻ dỏ tẻmátẻcỏ akủ akhẻnuỏ, vả thẻkrủ có pwỏ- tỏphuỏ có. Tẻ dỏ a ki mẻthẻkrủ klỏlỏ vả ná yẻnuỏ a o pả tỏcỏ- to hỏ.

Ủ Htuthẻ Nỉdyẻ Gaio

⁵ Vả khỏbỏthyỏ mỏ, nẻ thẻplỏcỏ nyacỏ ná tẻmẻ dỏ nẻ mẻcwỏ pẻ puỏvỷả Krístuphủ nuỏ tahe. ẻthỉ ma sỉprẻ dỏ nẻ thẻgnẻnỏ lủ to tahe tadủrỏ nẻ mẻcwỏ pẻ ẻthỉ. ⁶ ẻthỉ dỏnyảluỏ lahyả pẻ prẻzủetẻ plỏmủphủ bẻyẻ tahe ná nẻ tẻmỏ ari-akyả. Thyáphủ ẻthỉ ki cuỗ plehyả nỉpỏ klyả dỏ nyẻ tỏkyẻnuỏ, khyáthẻdỏ mẻcwỏ pẻ ẻthỉ phủ atỏ ná Cỏmarya a tẻthẻzủ nuỏtahe nỉ. ⁷ Mẻtẻhẻrỏ ẻthỉ htecuỗ pẻ klyả dỏ Krístu agnẻ tadủrỏ a phẻyẻ kuỏủ tẻmẻcwỏ dỏ kayả zủẻ kuỏủ Krístu to nuỏtahe a o tỏcỏ- to. ⁸ Phủnuỏ akhu-akhyẻ, thyáphủ pẻ ki mẻ tỏkuỏtẻ ná ẻthỉ dỏ a mẻ lahyả tẻmátẻcỏ atẻmẻ yẻtahe agnẻnuỏ, pẻ Krístuphủ tahe tỏbẻ mẻcwỏ pẻ kayả phủnuỏ tahe hỏ.

Diotrephe Ná Demetrio

⁹ Vả rảcuỗ pẻ htuỏhỏ li dỏ prẻzủetẻplỏmủ a o tỏba tadủrỏ Diotrephe dỏ a thẻzủ htwỏ ẻthỉ khuklỏ yẻtỏprẻnuỏ, a nỉdả kuỏủ pẻ rảhẻsỏcuỗ linuỏ tahe to. ¹⁰ Phủnuỏ akhu-akhyẻ shyẻ- vả hyảtuỏ pả rò vả ki hẻluỏhtya pẻ thỉ ná lỏ- a mẻthủ htuỏhỏ nuỏtahe pả. A dyả pẻzỏ rò a hẻ mủmỷáricyả pẻ, htuỏto bí puỏvỷả tahe hyảtuỏ cuỏtuỏkuỏ ẻ akhẻ nuỏ a ẻsủ kuỏ ẻthỉ to. Htuỏto kayả

dố a thềzủ ếsủ puốvựá yếtahenuô a mềdídựá tặttủ rò a vểhtekyá ử dố ềthỉ prềzủetềplòmự aklỗ cồ.

¹¹ Vả khỗbốthyó, tềmủmyáricyá phúnuô tahenuô myábủmyátủ kuỗ tắ ử tắmề ní. Myábủmyátủ kuỗdủ ử tề dố aryá nuôtahe ní. Kayá tồprềprề dố a mề tềryánuô, ề ma Cómarya akayá tồprề hó. Kayá dố a mề tềmủmyá tồprềprề nuôma mắhố kayá dố a thềgnể tặtề kuỗ hí ử Cómarya híto. ¹² Ừ htuthể lồplỉ cồ Demetrio cồ. Tềmắtềcồ khyákuỗ cồdủ athể ná ề ryá ari-akyá cồ. Vả htuthể nídựe kuỗdủ ề ari-akyá, rò nề thềgnể ná pề héyể nuôma acóate prề.

Tềhémọhéryá Dốkhyể Tadủ

¹³ Tềritềkyá dố vả thềzủ hếso nề nuôma a o ềnyacồ tadủrồ vả thềzủ rắcuố pề pắ nề ná li to. ¹⁴ Maná rô vả myásủ dố vả ki myáhtye pryá ná nề pắ rò pề ki hếbếtặsủ khyểlủ tồprề ná tồprề pắ.

¹⁵ Tềpềtềdwố ki okuỗdủ ná nề ní. Lỗ pề khỗbốthyó bíyể tahe hémọhéryá kuỗdủ nề. Hémọhéryá pề pồ dítủ kuỗdủ lỗ pề khỗbốthyó nuôtahe tồprề htủ tồprề ní.

tèsöphásörya dö miphèkũ tacúprè yènuôma a htwöhtya dû hó ù lémyábũ dö kayã lõ~ plĩ agně hó.

⁸ Kayã dö a hyãnuöhuô dö thĩklẽ tahe nuôma athyáná nuôhó. Dö èthĩ myáhtyelwó one tẹ tahe akhu-akhyẽ, èthĩ mèmũmyá lya nĩdyé khyèthyá dû anéklõ tahe pré. Èthĩ htésũ tètaryèshyosõ yẽ rò a pacyéishyé mókhu tanéphú dö a o ná a tẹlĩtètakhẽ nuôtahe. ⁹ Mikelè ma mókhu tanéphú dö adu lõlõ có ù có tadúrò bí è ná khĩnéricyá khukló klyéngã lũ ná Mose aluõto akhẽnuô, Mikelè isõ dyathúbũ ná khĩnéricyá khukló to. A hé pré lũ, “Cómarya ki isõdũ nẹ pã,” phũnuô pré. ¹⁰ Manárò kayã yètahenuô a pacyéishyé tẹ dö a thègnẽ tặplúto nuôtahe. Èthĩ thèplò thyá lahyã ná tẹphútẹlye akhu-akhyẽ, a lũkrwõ mẹkuõ lahyã phú athèplò nõmẹ lũ nuô pré. Dö èthĩ mephũnuô akhu-akhyẽ a mepyémẹkyã nĩdyé lahyã ané hó.

¹¹ Cómarya ki cirya málakõ có èthĩ pã! Mẹtèhèrò èthĩ krwõmẹkuõ phú Caino mẹnũ hó. Dö èthĩ myádu rũhtẽ akhu-akhyèrò, a thèplòshyo krwõmẹkuõ phú Balaam mẹtũ htuõhó nuôhó. Èthĩ sásũ ù htwõ khuklókhu kyã tahe thyáná Kora mẹtũhó nuô hó. Û ki mepyékyã èthĩ phú ù mepyékyã Kora nuô pã.

¹² Bí thĩ bõthyóbõlã erõrõlũ sèe akhẽnuô, kayã yètahe hyãnuõmẹ tapróta pra kuõ ná thĩ. Èthĩ nuôma athyáná prèkyèthímĩ tahe dö a myádu prètũ a léebèhtwõ agněprè rò a lèthétarẽ nuô a o kuõ lahyã ù tõtõ~ to. Èthĩ nuôma athyáná óluõ tahe dö a kuõ cuõkyã rò a cõtặ pẹ ù to nuôtahe pré. Èthĩ yètahenuô athyáná thòmõ dö athèaphõ hte kuõũ ná ashuõakhẽ to tahe, rò ù htõhte sĩhtèrwĩkyã hó èthĩ rò a thyèkyã lõ hó. ¹³ Èthĩ tahenuô, athyáná htyèháhó sõ dö htyèdutava akũnuô tahe pré. Htuõto èthĩ tẹmẹ dö a htwöhtya tètétarẽ tahenuô a ki oluõhtya thyáná htyèbóbé nuô pã. Èthĩ yètahenuô athyáná sè dö a cuõkhókyã ná aklyá rò a otõ kuõ a khálẹto nuôtahe hó. Cómarya taritaryã one pẹ èthĩ khálẹ dö tẹkhĩ tarũ lõũ tồpho rò a ki nõo èthĩ bínuô tacúprè talèkré pã.

¹⁴ Enoch dö aklwĩalyã tặ dö Adam ahtũ thuõthyótõtũ nuõtõprè heso one nyè nyacó hó ná èthĩ yètahe ari-akyã rò a hé, “Byacè ki hyãtõ ná amókhu tanéphú sãsẽ tahe dö arĩ ná arĩkũ có pã. ¹⁵ Mẹtèhèrò a ki hyã cirya lõ kayã pwõ~ tồprè pã. A ki cirya lõ kayã dö a dyaduzũnyã kuõũ Cómarya to nuôtahe pã. A ki cirya èthĩ atètũtèplá dö èthĩ mẹ tõ ná Cómarya aklyáaklõ to nuôtahe pã. Èthĩ yõ htétaãyã sũ Cómarya akhu-akhyẽ, a ki cirya èthĩ pã.” ¹⁶ Kayã yètahe nuôma kayã dö a tamwõtaltẽ shyo rò a dya dùgnẽ tètũ dö ùruô alõ pwõ~ tồphuõ có. Èthĩ krwõlũmẹ nĩkuõdũ anéklõ a tètèzũthéllõ mũmyáricyã nuôtahe akhyẽ pré. Èthĩ hébè htuthé nĩdyé lahyã ané, htuõto thyáphũ èthĩ ki nĩbè tẹ dö a thézũ nuôtahe rò, a hébè htuthénĩ lahyã ù.

Tèdyèrò Ná Tèithyóithya Tahe

¹⁷ Manárò vã khõbõthyó thĩ~, thénèhtya tuõbè khyèthyá lahyã pẹ Byacè Jesũ Krĩstu a Prèdõnyãphũ tahe hèsodõnyã one htuõpèhó thĩ nuôtahe nĩ~. ¹⁸ Èthĩ hé pẹ thĩ, “Shyé~ mõnyèmõthẽ dö khyẽ tadũ pã tahenuô kayã dö a ki pacyéishyé nyèkruõ thĩ tahe ki ohtya pã. Èthĩ nuôtahe ma a krwõmẹ

shuõshuõ prè phú a tètthézũ mũmyá dõ a tõkuõ ná Cómarya athéplò to nuõtahe prè.” ¹⁹ Kayã yëtahe nuõma máhõ kayã dõ a mẽ lupruõlupryã lõ ù, kayã dõ a krwõmekuõ phú anéklõ pházye a tètthézũthéllõ o nuõ tahe, htuõto èthĩ yëtahe nuõma a nĩbè kuõũ Cómarya a Thè Săşẽ to.

²⁰ Manárò vã khõbõthyó thĩ~, thĩ bè isõhtya plehyăpõ lahyã thĩ tètthwõprè yënuõ dõ thĩ tètthènyã săşẽ dõ asõ atanyãryã yënuõ alõ rò, bí thĩ kwĩcõbẽ akhënuõ, thèlèhtyanĩ lahyã Thè Săşẽ Byacè zũklyázũklõ nĩ thĩ nuõtahe ní~.

²¹ Bí thĩ opõmyásũ Byacè Jesũ Krĩstu a tètthézõ dõ a ki dyé pè thèhtwõprè tacũprè yëtõprè ki hyã akhëpãnuõ, oklõsõma lahyã dõ Cómarya atèmõ akũ ní~.

²² Thézõ nĩdũ kayã dõ a zũe Krĩstu hó tadũrò athéplò rare pã dũgnë nuõtahe ní~. ²³ Yácũ mẽcwõ pèkuõ kayã dõ a lo tèmewõhtekã phú nẽ mëlwõhtekã kayã dõ mikũ nuõtahe ní~. Htuõrò thézõnĩ pè kuõpõ kayã dõ aruõ nuõtahe ní~. Manárò tanẽ tătãtètẽ taki ní~, mẽtèhèrò nẽ tõ thèhtekyã ahye-acã dõ a víma ná èthĩ tètthùtèora nuõtahe ní~.

Tètthuthèhtya A Tèkwĩcõbẽ

²⁴ Pè ki htuthèhtya rõlũ Cómarya põ! Thyáphũ thĩ ki lakhũ tãmè agnënuõ, Cómarya ki myákhwè mẽcwõ nĩdũ thĩ ní~. Htuõto a ki ékã bédũ thĩ dõ a mètthènyẽ pã rò thĩ tètthũ ki o pã to, rò thĩ ki thèkrũthéllõ lakálakõ dũ pã ní~. ²⁵ Pè ki mẽlĩ mẽtakhèhtya rõlũ Cómarya põ! Cómarya ma a o tú è tõtprè prè. Prè dõ a mëlwõhtekã pè ma tú è tõtprè prè. Dõ Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò tètthètakhè, tètthutètũ, tètthotètprya ná tèttharyëshyosõ yètahenuõ, a ki okuõdũ ná Cómarya cáhtya dõ tètthõcõ~ o htwõhtya híto akhè, tuõkhõnyã, ná tãplehyã acũcũ ahtũhtũ ní~, Amèn.

Tedyéluõhtya Revelation Tèhébé Ré Dõ Nyě

Cómarya dyéluõhtya Giovanni yěnuô, ù rá è bí kayă tahe zũhó Jesũ Krĩstu phú a Byacè tôprè hó rò ù mecyëmecû lõ èthĩ akhěnuô hó. Prèrãli yěnuô a thézũ rá dyéhědyerecuõ pè prèhõli thĩtahe rò a thézũ dyé pè èthĩ tẽmyásũ. Htuõto a dyeshyodyesõ ní pò èthĩ théplò ná bí ù mepyãmesë mecyëmecû èthĩ yě akhěnuô, èthĩ ki oklõsõmanĩ lahyă.

Dõ liyětõba akũnuô, tedyéluõhtya o amyemyě acõcõ cõ, rò tedyéluõ yětahenuô, a hésoluõ pè ù ná tẽmátedyă dõ Krĩstuphú bĩnuõhtũkhě tahe thẽgněplõ lahyă prè. Manárò dõ khyětadũ pãnuô, khĩnėricyă khuklõ yěnuô ná lõ- prè dõ a thẽhte Cómarya tahenuô, Cómarya ki nõ mepè lõlãtakli dítũ èthĩ yětahenuô ná Byacè Jesũ Krĩstu pã. Rò bí tẽmepè yě ahtuõaplũ hó pãnuô, Cómarya ki dyé pè kayă dõ acõ ná angõ nuõtahe tẽmenĩkhwókè pã, rò a ki dyétõ pè èthĩ ná mókhuthě ná hekhuthě a tèsõri tahe pã.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-8

Tèoluõhtya ná ù thũcuõli tahe dõ prèzũtèplõmũ thuõthyótõmũ a o 1:9-3:22

Litalũ otõ ná tẽmádyă thuõthyótõkuô 4:1-8:1

Kwo thuõthyótõmẽ 8:2-11:19

Plyã nuõtõbõ ná tẽmĩtẽmyă nyěduõ 12:1-13:18

Tèoluõhtya amyemyěacõcõ 14:1-15:8

Cómarya a tẽthéplõdu bẽlõ thuõthyótõbè 16:1-21

Vĩ Babylonia latãprõ, tẽmepèkyă tẽmĩtẽmyă,

Prèprõ dõ a ilolahõ ù nuõtahe ná Satan 17:1-20:10

Tècirya dõ khyě tadũ 20:11-15

Mókhuthě, hekhuthě, vĩ Jerusalemthě 21:1-22:5

Tèhébé dõ khyě 22:6-21

¹ Li yětõba ma li dõ a rãmárãdyă tẽmẽhtwõhtya anè dõ Jesũ Krĩstu dyéluõhtya tahe ari-akyă. Thyáphú Jesũ Krĩstu ki zũluõ pè alulé tahe ná tẽ kírè htwõhtya phũlãhó pã yětahe agněnuô, Byacè Cómarya dyéluõ pè tedyéluõhtya yěnuô ná Giovanni mądũ hó vã dõ a htwõ Jesũ Krĩstu alulé yětõprè hó. A thũlyã a mókhu tanéphú dõ vão rò a dyéthẽgně pè vã ná tẽritèkyă yětahe. ² Rò vã hésoluõ pè ù lõ- vã myáhtye htuõhó yětahenuô, yẽma vã ráluõ pè ù ná tẽritèkyă o dõ Cómarya o hyă tahe ná tẽdõ Jesũ Krĩstu dyéluõ pè vã tahe. ³ Kayă dõ a hõ li yětõba tôprèprè nuô, a nĩbè tèsõri htuõto kayă dõ a nĩhuõ prèprõ tahe a tẽhébé dõ a ki htwõhtya khõnyă yětahenuô bèbè, a ki htwõhtya shyé- nopã tahenuô bèbè, èthĩ ki cũe tẽdõ ù ráo è dõ li yětõba akũ tahenuô, a ki nĩbè lahyă tèsõri, mètèhèrò tẽyětahe kírè htwõhtyanuô, ashuõakhě phũhyă hó.

Hémohéryá Cuónídú Prèzùetèplòmü Thuòthyótômü

⁴ Vă ma Giovanni. Vă răcuố pè liyě đố prèzùetèplòmü thuòthyótômü đố a o đố Asia kékũ nuòtahe a o. Cómarya đố a htwöprè mú~ nukhě, htuòto khönyákhě~ ma a htwöprèprè, nopă ma a ki htwöprèprè yětöprè ná thèhtwöprè thuòthyótômě đố a o đố lữ khuklyáhtyalố anyéhyă yétahe abwiataryě ná a tètthuôtèkrě yěnuô, thỉ ki nĩbèdũ ní~. ⁵ Thỉ ki nĩbè kuốpòdũ Jesũ Krístu đố a khyáathé cócòtètè yětöprè abwiataryě ná a tètthuôtèkrě ní~. Kayáthyě rò a htwöprè kạkhyě aklěnuô, è ma prè đố a htwöprè rếlố ù tởprè hỏ.

È ma prè đố a pố hekhu akhwí tahe. È ma a mọnĩ nyacố pè htuòto đố a thyě akhu-akhyě a mëlwóhtekạ pè đố tètthútèora akũ. ⁶ Htuòrò thyáphủ pè ki mẹ a Phẻ Cómarya a tẹphyétèmẹ agněnuô, Jesũ Krístu dyéhtwöhtya pè ná bwídu tahe đố ahtyěakékũ. Tèlítètakhě ná tẹprọtèprya ki o kuốdũ ná Jesũ Krístu tacủprè ní~. Amèn.

⁷ Myámố lahyă, a kírẻ hyătốhỏ ná óluố hó~. Kayă pwỏ~ tởprè ki myáhtye lỏ è pă. Kayă đố a sủthyě lữ nuòtahe bẻbẻ, a ki myáhtye lữ păpă. Myếcô pwỏ~ tởcô đố hekhyeyề kinguốkihẻ lỏ ná è akhu-akhyề pă. Tè ki htwöhtya mắlakỏ phúyěnuô pă~ Amèn.

⁸ Byacẻ Cómarya hé, “Vă ma akhăshyề hó rò vă ma atadủhỏ” rò a hé, “Vă ma Cómarya đố a htwöprè mú~ nukhě tởprè, khönyákhě ma vă htwöprèprè, nopăma vă htwöprèprè. Vă ma Cómarya đố a cyạ tẻlỏ~ plỉ tởprẻhỏ.”

Temyáhtyelwó Krístu

⁹ Vă ma thỉ puốvyă Giovanni đố a zủe Krístu thyákuố ná thỉ tởprè. Vă ma thỉ khỏbỏthyó đố a khyácýkhyácủ rỏkuốtẻ ná thỉ tởprè, vă ma Cómarya a htyềphúkẻphủ thyákuố ná thỉthỉ, rò vă khyáthẻplỏhtủ rỏkuốtẻ ná thỉ tởprè prẻ. Đố vă hẻsodủnyă pẻ ù ná Byacẻ Cómarya a tẻritẻkyă ná tẻđố Jesũ Krístu khyáluố pẻ vă tahe akhu-akhyề, ù cuố dya-okyă vă đố Patmo klủkhu hó. ¹⁰ Bí Byacẻ amỏnyề tởnyěnuô Cómarya a Thẻ Sắẻ opỏmanỉ vă rò vă nỉhuố ngỏprahtyashyo prahtyasỏ đố vắkhyềkhu rò a thyácóná kwỏ prahtya nuô có. ¹¹ Ngỏprahtya rò a hé, “Rắmắrdyă tẻđố nẻ myáhtye nuòtahe. Htuòrò thừcuốpẻ liyề đố prèzùetèplòmü thuòthyótômü đố a mắdũ Epheso, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardi, Philadelphia, Laodicea đố a o lahyă đố vỉ thuòthyótỏvỉ yétahe akũnuô.”

¹² Maủpẻ hẻbẻ vă, vă ne rò vă tarỉ myákạkhyề akhěnuô, vă myáhtye mikỏhtẻ thuòthyótômẻ. ¹³ Rỏ đố mikỏhtẻ thuòthyótômẻyề aklắmẻkũ nuô athyáná prẻlukayă aphủkhủ o tởprè. Rỏ a thyánỉ cạcwỏ htủlyạtuố đố akhadyákhủ tởpủ rò a sắ tava htyánỉ htẻtabye tỏba. ¹⁴ Akhuluộ bử thyácóná thímísủnuô, mắtorỏ a thyácóná bửkhu nuô. A mẻthẻplỏ nuô, a thyácóná mikyă rahtỏhtya nuô có. ¹⁵ Akhắduô nuô a takhẻ thyácóná talỉbyă đố ù lỏ htuỏhỏ lữ ná mi nuô có. Angỏ pra tawótathủ thyácóná htyề sắtạ nuô có. ¹⁶ Atakhủ cóhtwỏ tỏkyěnuô a pủmanỉ sẻ thuòthyótômẻ. Htuòrỏ nẻ đố a htyă nyềkhỏnyềkyề tỏbẻ odỏ akyắkũ hte. A mẻthẻnuô a takhỏtakhẻ thyácóná tamỏ sắtakhẻtạ bí mỏhtuỏkhẻ nuô có.

¹⁷ Bí vǎ myáhtye è akhènuô, vǎ lakhútǎ thyěnguồ thyácóná kayǎthyě tôprè dố a khǎduôshyé nuô, htuồrò a behtya atakhu cóhtwó dố vǎlo rò a hé, “Théisě tǎmế, vǎ ma tẹakhǎshyé ná tẹatadú tôprèhó. ¹⁸ Vǎ ma kayǎ dố a htwồprè tôprè. Vǎ thyě htuồhó tadúrò khõnyáyě vǎ htwồprè tacúprè talèkré. Vǎ oná taryěshyosố ná tẹprotẹprya rò vǎ pồlố tẹthyě ná Luồkénédố tahe.

¹⁹ “Phúnuồrò tẹdố nẹ myáhtyehó nuôtahe bèbè, tẹdố nẹ myáhtye a htwồhtya khõnyáyě tahenuô bèbè, tẹdố nẹ myáhtye a htwồhtya shyé- nopǎ tahenuô bèbè, rǎmǎrǎdyǎ ẹnuô. ²⁰ Sè thuồthyótômế dố nẹ myáhtye a o dố vǎ takhu cóhtwó akủ yěnuô ná mikồhtế thuồthyótômếyě angólasá acóazǎ ma phútếhèrò sè thuồthyótômế angólasá nuôma mǎhó prẹzụetẹplómụ thuồthyótômụ a tanéphú tahe rò mikồ thuồthyótômế angólasá ma mǎhó prẹzụetẹplómụ thuồthyótômụ yếtahenuô hó.”

2

Thũcuố Tẹritẹkyǎ Dố Epheso Prẹzụetẹplómụ A o

¹ “Rǎcuố liyế dố Epheso prẹzụetẹplómụ a tanéphú a o nuô,” a hé vǎ phúnuô. Rò a hé, “Tẹritẹkyǎ yěnuôma a hyǎ dố prẹ dố a pủmanỉ sè thuồthyótômế dố atakhu cóhtwó akủ rò a cuố dố mikồhtế thuồthyótômế aklẹnuô tôprè a o rò a rǎcuốpẹ ẹthỉ phúyế, ² nẹ mẹ tẹyěnuô vǎ thềgnế, nẹ mẹ ladyáladǎ có nẹnẹ nuôma- vǎ thềgnếgnế, htuồrò nẹ khyáthéplòhtúbé tẹcyếtècủ tahe nuôma- vǎ thềgnếgnế. Nẹ otốcyǎkuố ná kayǎ mẹ tẹmũmyǎri-cyǎ tahe to nuôma- vǎ thềgnếgnế. Htuồrò kayǎ dố a hé lya nỉdyế anế ná Prẹdõnyǎphú rò nẹ cẹmyǎ ẹthỉ rò nẹ myáhtye ná ẹthỉ ma Prẹdõnyǎphú mǎto, mǎprẹ prẹhébè lahõlahya tahe prẹ nuôma- vǎ thềgnếgnế. ³ Dố vǎmwỉ akhu-akhyềrò, nẹ mẹkhyǎmẹaya nẹ khyábè tẹcyếtècủ rò nẹ thềplò pyéto nuôma- vǎ thềgnếgnế.

⁴ “Manárò vǎ lẹdyatẹthủ dố nẹlo nuô a o tồcô, a o phútếhèrò nẹ mọ vǎ khõnyáyěnuô a thyǎ pǎ ná nẹ mọ vǎ dố arẹkhế nuôto. ⁵ Nẹ cuố taphǎyẹkyǎ có ná nẹ tẹmọ dố kalúkhěnuô bá- tể cónuô tanẹ myámố. Zǎ nỉdú nẹnẹ rò mẹkhyế thyáphú nẹ mẹ dố kalúkhěnuô. Nẹ ki zǎ nỉdú nẹnẹ to hénuôma vǎ ki hyǎ dố nẹo rò vǎ ki hyǎphyế taphǎkyǎ nẹ mikồnuô dố akhǎlẹ yěnuô pǎ. ⁶ Manárò nẹ tẹryǎ opǎtồcô. A o pǎ matẹhèrò nẹ thềhte Nicolaitaphú a mẹ tẹmũmyǎ tahenuô a thyǎkuố có hó ná vǎ thềhte ẹthỉ tẹmẹ nuô cóhó.

⁷ “Nẹ khǎlẹ ki o rò nỉdǎ tẹ dố Cómarya a Thé Sǎsế hếso prẹzụetẹplómụ yếtahenuô. Kayǎ dố a mepẹtẹ tôprènuô, vǎ ki dyế è taryěshyosố dố a ki nuõenỉ thòhtwồprè athè dố a dyếũ thềhtwồprè yěnuô tồthò pǎ. Thòyề tồthònuô a dyǎ dố Cómarya a tarékủ dố ừ ế ná Paradisũ akủnuô pǎ.”

Thũcuố Tẹritẹkyǎ Dố Smyrna Prẹzụetẹplómụ A o

⁸ “Rǎcuố liyế dố Smyrna prẹzụetẹplómụ a tanéphú a onuô,” a hé vǎ phúnuô. Rò a hé, “Tẹritẹkyǎ yěnuô, a hyǎ dố prẹ dố a thyế htuồhó rò a htwồprẹ kǎkhyế khyếthyǎ yếtồprè a o. È ma tẹakhǎshyé ná atadú tôprèhó. ⁹ Nẹpyǎnẹsế, nẹ soryǎsỏphǎ nuôma vǎ thềgnế. Manárò dốthudốthế tồkyế

nuô, nè duzáhtyathě. Kayă dĩ a hélyạ nịdyé ané ná pẹ ma Judaphú tahe málakô có tadúro a málakô mậto yếtahe dyá thỉzo nuôma vắ thềgně. Èthỉ nuôtahe ma khỉnérícýạ khuklô a tềcôbẻ hỏphú tahe prẻ. ¹⁰ Tềdỏ nè kírẻ khyábẻ khỏnyạ yếnuô, thềisẻ tá alẻ taki~ tắmẻ ní. Khỉnérícýạ khuklô taritaryạ hỏ ừ dĩ ừ ki mệmyạ thỉ akhu-akhyẻ, a ki dỏnuỏ thỉ dĩ htỏkủ tahehe pắ. Ừ ki mệcyẻmệcủ thỉ anyẻshyẻ athẻshyẻ pắ. Tuỏ có dĩ nè myắhtyebẻ có ná tềthyẻ bẻbẻ, tarú có ná vắ nuô, vắ ki dyẻdủ nè tềhtwỏprẻ a khuklwỏhtẻ pắ.

¹¹ “Nẻ khắlẻ ki o rỏ nịdắ tề dĩ Cỏmarya a Thẻ Sắsẻ hẻso prẻzủtẻplỏmụ yếtahenuô. Kayă dĩ a mẹpẻtẻ tahenuô a khyábẻ pắ dĩthudỏthẻ tỏkyẻ atẻthyẻ tacủprẻ yếnuô to hỏ.”

Thủcuỏ Tẻritẻkyạ Dĩ Pergamum Prẻzủtẻplỏmụ

¹² “Rắcuỏ liyẻ dĩ Pergamum prẻzủtẻplỏmụ a tanẻphú a o nuô,” a hẻ vắ phúnúô. Rỏ a hẻ, “Tẻritẻkyạ yếnuôma a hyắ dĩ prẻ dĩ a o ná anẻ dĩ a htyắlỏ nyẻkhỏnyẻkyẻ tỏbẻ tỏprẻ a o. ¹³ Nẻ otỏ có ná khỉnérícýạ khuklỏ lẻonyạ khuklyắhtyalỏ akhắlẻ có nuôma vắ thềgně. Bí ừ mệthyẻ có Antipa mắhỏ prẻkhyáthẻ dĩ acỏ ná vắyẻ nuôtỏprẻ bí nè vỉkủ khỉnérícýạ khuklỏ lẻonỉ akhắlẻ nuô có tadúro nè có ná vắ, nè vỉkyạ nè tẻzủtẻnyạ to.

¹⁴ “Manáro tẻritẻkyạ dĩ vắ lẻdyatẻthủ dĩ nẻlỏ nuôma a o taki, maỉtẻ tahẻtẻ hẻnuôma, kayă o dĩ thỉklẻ tahehe nuô, a krwỏmẻkuỏ Balaam a tẻithyỏithya. Balaam ithyỏithya Khwỉ Balak ná a ki ilo-ilyạ Israelpủ thỉtahe ná èthỉ ki e sẻsẻỏ dĩ ừ lủhtya ná prẻzo yếnuôtahe, htuỏrỏ a ki cuỏthủ lahyạ prẻmỏprẻkhủ phúnúô. ¹⁵ Phúnúôhỏ, dĩ thỉklẻnuô kayă dĩ a krwỏmẻkuỏ Nicolaitaphú a tẻithyỏithya nuô a o tahehe. ¹⁶ Khỏnyạrỏ vỉkyắmỏ nè tẻthủtẻora nuô. Nẻ ki vỉkyạ to hẻma vắ ki hyắlẻ prýắ dĩ nè o pắ rỏ vắ ki hyắsắ kayă nuôtahe ná nẻ dĩ a hẻ dĩ vắ kyắkủ yếnuô tỏbẻ pắ.

¹⁷ “Nẻ khắlẻ ki o rỏ nịdắ tề dĩ Cỏmarya a Thẻ Sắsẻ hẻso prẻzủtẻplỏmụ yếtahenuô. A hẻ phủtẻhẻrỏ, lỏ~ kayă dĩ a mẹpẻ tẻ tahenuô vắ ki dyẻẻ khỏmủmắna dĩ ừ dya-ouỏẻ yếnuôtỏklỏ pắ. Htuỏrỏ vắ ki dyẻẻ èthỉ lỏbủ tỏprẻ tỏmẻ pắ, rỏ ừ rỏo mwỉthẻ dĩ alo yếnuô pắ. Mwỉthẻ yếnuô ừ thềgnẻẻ tỏprẻ~ to, thềgnẻ tủprẻ kayă dĩ a nỉbẻ lỏyẻnuô tỏprẻ~ tuỏ prẻ.”

Thủcuỏ Tẻritẻkyạ Dĩ Thyatira Prẻzủtẻplỏmụ A o

¹⁸ “Rắcuỏ liyẻnuô dĩ Thyatira prẻzủtẻplỏmụ a tanẻphú a o nuô,” a hẻ vắ phúnúôrỏ a hẻ, “Tẻritẻkyạ yếnuôma a hyắ dĩ Cỏmarya aphủkhủ a o. A mẻthẻplỏ nuô a kyắrahtỏ thýácóná minuô, a khắduônuô, a takhỏtakhẻ thýácóná talỉbyạ dĩ ừ htủplyarashyỉ ẻnuô có. ¹⁹ Nẻ mẻkryạ~ ítẻnuô vắ thềgnẻ. Nẻ tẻmỏtẻklẻ, nè tẻzủtẻnyạ, nè tẻphyẻtẻmẻ, nè mẻkhyắmẻaya tẻ thỉ tahenuô vắ thềgnẻ. Tềdỏ nè mẻ khỏnyạyẻ tahenuô, a o ẻlỏklỏ pắ có ná tẻdỏ nè mẻhtuỏhỏ nuôtahe ma vắ thềgnẻgnẻ.

²⁰ “Manáro vắ lẻdyatẻthủ dĩ nẻlỏ nuôma a o tỏcỏ. Maỉtẻ hẻrỏ, nè plwỏ ithyỏithya prẻmỏ Jezebel dĩ a hélyạ nịdyẻ anẻ ná vắ ma Cỏmarya aprẻprỏ tỏprẻ, nuôtỏprẻ. È ithyỏithya ừ akhu-akhyẻ, a thủcuỏthủ lỏ vắkayắ

prèmetèphú tahe dǒ a ki cuóthú prè mòprèkhǔ, htuòrò a ki e sèesèò dǒ ù lǔhtya htuòhó ná prèzò nuòtahe. ²¹ Vǎ oyǒ hó è dǒ a ki zǎ nǐdú khyèthya a tècuóthú prè mòprèkhǔ nuòtahe tadúró a thézǔ vǐkyǎ to. ²² Dǒ a mephúnuò akhu-akhyè vǎ ki nõswí omyètyǎ è dǒ lèmyèkhu pǎ. Kayǎ dǒ a cuóthú ná prè mò yètòprè tahenuò, vǎ ki nõkhyábècyè khyábècù kuǒ èthǐ pǎ. Tèmũmyáricyǎ dǒ èthǐ cuóthú ná prè mò yètòprè tahenuò, èthǐ ki zǎ nǐdú pé pǎ ané to kihèrò vǎ ki nõkhyábècyè khyábècù èthǐ pǎ. ²³ Vǎ ki mèthyèkyǎ tǒkuǒ a khǒpacè tahe pǎpǎ. Phúnuòrò prèzǔetèplòmũ pwǒtòmũ ki thègnè ná vǎ ma prè dǒ a thègnè ù pwǒ- tòprè a tètane ná a tètèzǔthèlǒ tahe nuò pǎ. Thǐ tòprè ná tòprè mèhtuǒ lǒkryáhó phútè nuò, vǎ ki dyélyè kǎkhyèsù thǐ phú thǐ mèhtuǒ nuòtahe pǎ. ²⁴ Manárò thǐ Thyatira prèzǔetè plòmũphú dǒ a okyǎ yètahenuò, thǐ krwǒmè kuǒũ prè mò Jezebel a tètthyóithya mũmyáricyǎ dǒ ù é ná khǐnéricyǎ khukló atè dóuódóbí adu-azǎ yètahe nuòto. Vǎ dyahtyapǎ ná tètítèzá dǒ thǐlǒ tǒcǒ- to. ²⁵ Manárò pǔklòma nǐ ryǎ lahyǎ tèt dǒ a o ná thǐ nuòtahe tuǒdǒ vǎ hyǎlyǎ pǎ tǒphuó nuò nǐ-.

²⁶⁻²⁷ “Ŭpèpè- bèbè dǒ a mepètè rò a ki mè plehyǎ tuǒdǒ atadũ phú vǎ tètèzǔ onuò hénuòma, vǎ ki dyé lǔ taryèshyosǒ dǒ athyaná vǎ nǐbè dǒ vǎphè a o nuòtahe pǎ.

‘Vǎ ki dyé lǔ taryèshyosǒ dǒ a ki pǒ htyèké tahe ná ipò tǒhtè pǎ, rò a ki dòmùdòplá lǒ èthǐ phú ù dòmùdòplá pòhe nuò pǎ.’ ²⁸ Vǎ ki dyékuǒ è sètǒrǒ pǎpǎ. ²⁹ Nè khǎlè ki o hèrò nǐdǎ tèt dǒ Cómarya a Thé Sǎsè hèsò prèzǔetèplòmũ tahenuò.”

3

Thũcuó Tèritèkyǎ Dǒ Sardi Prèzǔetèplòmũ A o

¹ “Rǎcuó liyè dǒ Sardi prèzǔetèplòmũ a tanéphú a o nuò,” a hé vǎ phúnuò rò a hé, “Tèritèkyǎ yènuòma a hyǎ dǒ prè dǒ a pǒnǐ a Thé Sǎsè yèthuòthyótómè dǒ a mè Cómarya atèmè yètahe ná sèyè thuòthyótómè a o. Nè məkryǎ- ìtè nuòma vǎ thègnè. Nè ohtwǒprè cǒlǎ ná vǎ ù hé phúnuò tadúró nè krwǒ vǎkhyè to, nè thyápréná kayǎthyè. ² Phúnuò akhu-akhyè, omyè pǎto, ihtòmǒ, tètýǎ dǒ a okyǎ pǎ ná nè nuòtahenuò, a kírè thyèhó dyèshyodyésòhtya khyèthya mò ènuò, mètèhèrò, vǎ myáhtye ná tèt dǒ nè mèhtuòhó tahenuò, alǒabǎ hí dǒ vǎ Cómarya a mètènyè to. ³ Mephúnuòrò tanehtyabè nǐkhyè tèt dǒ ù ithyó htuòhó nènuò tahe ná tèt dǒ nè nǐhuǒ htuòhó nuòtahe. Cǔe tètýetahe rò zǎ nǐ mò. Ki nè omyè tadúpǎ hénuòma vǎ ki hyǎ dǒ nèò phú prèhuò tòprè nuò pǎ. Vǎ hyǎ bíkhètè pǎnuò nè thègnèto.

⁴ “Manárò kayǎ dǒ a ohtwǒprè sǎsè rò ahyeca plǐphuó lǒpǎ bí Sardi prèzǔetè plòmũkũ yènuòma a opatí prè. Èthǐ ki kũthyáhtya hyeca bũ rò a ki cuóttǒ kuòdũ ná vǎ pǎ, mètèhèrò èthǐ kò cuóttǒkuǒ nyǎ ná vǎ hó. ⁵ Kayǎ dǒ a mepètè tahenuò ù ki dyékũdyèthya htyakuòdũ èthǐ ná hyebũcaphuó phúyènuò pǎ. Htuòrò amwǐ dǒ a o dǒ lihtwǒprè akũ yètahenuò, vǎ htúplǐkyǎ lǔ toto. Dǒ vǎphè ná a tanémókhupú tahe a mètènyè pǎnuò

vã ki hésoluòhtyaplò pè èthĩ yètahenuô, èthĩ ma vākayã prè, phúnuô pã.
 6 Phúnuôrò nè khǎlè ki o rò nǐdǎ lahyã tẹ dố Cómarya a Thè Sǎsè heso prèzùetèplòmụ yènuôtahe.”

Thũcuô Tèritèkyã Dố Philadelphia Prèzùetèplòmụ A o

7 “Răcuô liyè dố Philadelphia prèzùetèplòmụ a tanéphú a o nuô,” a hé vã phúnuô. Rò a hé, “Tèritèkyã yènuôma a hyã dố prè dố asǎsè acóate yètôprè a o. A pũma-o nĩ Khwĩ Davi athóhti. Bí a bǎmǎ kadǎ akhènuô, ù mebícyã tởprè to. Rò bí a mebí akhènuô, ù bǎmǎcyã tởprè to. 8 Nè mekryã- ìtènuô vã thègnè prè. Kadǎ dố ù mebícyã tởprè to nuô, vã bǎmǎ pèhó nè. Nè hēcèrecè tadúro nè nǐdǎ vǎngó, nè htébkỹã vã to. 9 Khĩnèricyã khuklò a təcóbèhǎphú yètòmụ nuô, a lahǎ lyã nĩdyé lahyã ané ná pè ma Judaphú tahe, tadúro èthĩ ma Judaphú mǎto. Vã ki nõhyã dǎngũlyã èthĩ dố thĩ khǎduô khǎshyè pǎ rò èthĩ pwǎ- tởprè ki thègnè ná vã mǎnĩ thĩ nuô pã. 10 Vã mekyǎngó dố nè ki khyáthèplòhtũ agnè yènuô, nè tǎnĩ phyéma akhu- akhyè, tẹpyátèsè dố a kírè hyã dố hekhuyè rò a ki mèmýá lǎ- kayã odố hekhu yètôba lǎpǎ akhènuô, vã ki takótakè nĩdyé nè pǎ.

11 “Nyètyatonuô vã ki hyã pǎ. Thyáphú ù ki phyéphekyã tǎ nè khuklwǎhtè tǎmènuô, pũklòma nĩ ryá tẹ dố thĩ nǐbè htuòhó, tẹthyóithya dố atǎabè nuô tahe nĩ. 12 Kayã dố a mepè tẹnuô, vã ki dyéhtwǎhtya è ná vã Cómarya a tẹlũhǎdu ahihtũ pǎ, htuòrò a ki o tadũlǎ bĩnuô pǎ. Vã ki rǎonĩ vã Cómarya amwĩ dố èlǎ pǎ. Htuòrò vã ki rǎo vã Cómarya avĩ mǎdũ Jerusalem vĩthè amwĩ yènuô dố èlǎ pǎ. Jerusalem vĩthè yènuô, a o dố mǎkhu dố vã Cómarya a o rò a hyǎlyã. Rò vã ki rǎokuô vã mwĩthè dố èlǎ pǎ. 13 Nè khǎlè ki o rò nǐdǎ tẹ dố Cómarya a Thè Sǎsè heso prèzùetèplòmụ yètahenuô.”

Thũcuô Tèritèkyã Dố Laodicea Prèzùetèplòmụ A o

14 “Răcuô liyè dố Laodicea prèzùetèplòmụ a tanéphú a o nuô,” a hé vã phúnuô. Rò a hé, “Tèritèkyã yènuôma a hyã dố ù é, ‘Amèn’ yènuô tởprè a o. È ma prè dố a thèplòcò rò a khyá athé cócótetẹ yètôprè a o. Cómarya nõbyátǎ dítũ lǎ tẹlǎ- plĩ yènuô ná è prè. 15 Nè me htuòhó kryã- mǎitènuô vã thègnè prè. Nè thyáná htyè dố a kũ kuũ toto, a kacũ kuũ toto, vã thézũ ná nè ki kũ tomaná nè ki kacũ nuôprè. Vã thézũ hé ná ki krwǎ vǎkhyè rò krwǎtǎtẹ. Ki thézũ krwǎ to hérò krwǎ tǎ taki- tǎmè. 16 Manárò nè kũ toto, nè kacũ toto. Lèlè- nè lèprè akhu-akhyè vã ki htuplǎhtekyã nè dố vã kyǎkũ pǎ. 17 ‘Vã duzǎhtyathè rò vã lo pǎ có tǎcô- to, vã lo ìtètè- nuô a o lǎ có hǎ,’ nè hécó phúnuô tadúro nè thèplèthézò, lè- thézòklabèní nè, nè sǎphásǎryã, nè mètèkhĩ, nè okhǎklò có- rò nè thègnè nĩdyé nènè to. 18 Mephúnuôrò vã dyéthègnè cwópékuũ nè ná thyáphú nè ki duzǎhtyathè kuũ nuô, hyã ipĩkuũ htè dố vǎo yè. Htè yènuôma ù nuòhtuòhó ná mi. Htuòto hyã ipĩ kuũdũ hyecǎbũ lèkũlèthyá dố vǎo yè rò kũbĩthyábĩ nĩdyé kuũná nè okhǎklò thétarè dũgnè yènuô. Thyáphú nè ki myáhtye lĩphóryá kuũ agnènuô, hyã ipĩkuũ tẹkhu mètèsè dố vǎo yè rò cĩnuô dố nè mètèplòkũ nuô.

19 “Lõ~ kayã dö vã monı è tahenuô, vã ithyó thèprwõthèlì nıdyé rò vã plı nıdyé lü. Phúnuô akhu-akhyë beshyo nè thèplò rò za nı mò. 20 Nıdã lahyã~ vã kahtò obı kadã nyëhyã rò vã dò kadã yë. Kayã tôprèprè ki nıhuõ vã dò kadã kihé rò bãmõsû nuô, vã ki hyãnuõ etõõtõ kuõná è, rò è ki etõõtõ kuõná vã pã.

21 “Vã mepè htuõhó rò vã onyãní tõkuõ hó ná vãphë dö khuklyáhtë htyalõ akhu hó. Phúnuõrò kayã dö a mepètè tahenuô, vã ki nõonyão tõkuõ èthı ná vã dö vã khuklyáhtë htyalõ akhu yënuô pã. 22 Nè khälè ki o hérò nıdã tèt dö Cómarya a Thè Sãsë hëso prèzùetèplómı yëtahenuô.”

4

Û Cóbucóbèhtya Cómarya Dõ Mõkhu Htyëlékékü

1 Tèyëtahe htuõ rò vã myãhtyelwó onepó tæaruô tôcô. Dõ mõkhunuô, kadã tôbè lumõo rò vã nıhuõ tèprahtya tôcô rò a pra thyáná kwopra phú vã nıhuõ htuõhó dö kalúkhë nuô, rò a hébè vã rò a hé, “Htyadóyë, yëtahe htwõhtya htuõpã rò kryã~ matè bè htwõhtya ke pãnuô, vã ki dyéluõ pè nè.”

2 Yëtõphuõrò Cómarya a Thè Sãsë pıma tôphuõ pıma vã rò dö mõkhu nuô khwı a khuklyáhtë htyalõ o tømè rò ù onyão dö akhu nuô tôprè. 3 Kayã nuõtõprè nuô amèthè takhë thyácóná lõthé lıthuõlë tømè ná lõthé shyëthwi tahe, htuõrò bı khwı khuklyáhtë htyalõ akhãshyë nuô, htyëlamõsá o tava lõ lü thyácóná lõthé thuõlë nuô cõ. 4 Khwı khuklyáhtë htyalõ dö aruõ nyëshyë ná lwımë yënuô a otava ná khwı khuklyáhtë htyalõ yë rò khwı khuklyáhtë htyalõ yëtahe akhu nuô, muõprımuõprè nyëshyë ná thèlwı dö a kũthyáhtya hyecãbü rò a klwõhtya khuklwõhtë tahe onyão lahyã bınuô. 5 Bınuõakhë, dö khwı khuklyáhtë htyalõ nuõtõkhu akü nuô, shyelıbó hte, mõkrõmõnguõ, shyelyã lõplı cõ. Dõ khwı khuklyáhtë htyalõ anyëhyãnuô, mi tarébõ thuõthyótõbõ mädü Cómarya a Thè Sãsë thuõthyótõmë yënuô, akyã rahtõhtya bınuô. 6 Bı khwı khuklyáhtë htyalõ anyëhyãnuô, htyëõdu dö asékali thyácóná lõthú bũplya tømënuô a o tõi.

Thèhtwõprè lwıduõ dö a mètèplò o lõplı dökhÿëkhyë, dö nyënyë yënuô, a o tava lõplı kuõke bı khwı khuklyáhtë htyalõ akhãshyë nuô. 7 Arélı tõduõ nuô athyáná äyãthı, nyëduõ tõduõ nuô athyáná pıphëdu, thuõduõ tõduõ nuô amèthè thyáná kayã mètè rò lwıduõ tõduõ nuô, athyáná lãbüdu dö a zuõ dö mõlënuô. 8 Thèhtwõprèyë lwıduõ lõnuô, tõduõ~ ná a dáo a bè thuõthyó, a mètèplò tahenuô, a o lõplı lüné sıprècõ, a o tuõ lõ cõ dö adálë. Èthı irõ htuthëhtya pwõnyënyë~ pwõthëthë cõ, a okuõ tõphuõ~ to. Rò a irõ htuthëhtya lahyã,

“Byacè Cómarya dö a mecyátè lõ~ plı dö a ohtwõprè dönudõthakhë, rò a ohtwõprè tuõkhõnyã, htuõrò a ki ohtwõprè plehyälã yëtõprènuô, a sãsë, a sãsë, a sãsë.”

9 Thèhtwõprèyë lwıduõnuô, a irõ mełımetakhëhtya htuõrò dyaduzınyã rò hébwıhétaryëhtya Cómarya dö a onyão dö khwı khuklyáhtë htyalõ akhu dö a htwõprè tacúprè talèkré yënuô tôprè. Rò bı èthı irõhtya phúyë akhënuô,

10 muõprũmuõprẽ nyëshyẽ ná thèlwĩ yẽnuô a dãngũlyã dõ prẽ onyão dõ khwí a khuklyáhtẽ htyalô akhu nuôtôprẽ nyěhyã rò a còbèhtya kayã dõ a htwõprẽ tacúprẽ yẽnuô tôprẽ. Èthĩ dyatãkyã a khuklwõhtẽ yětahe dõ khwí khuklyáhtẽ htyalô anyěhyã rò a irõhtya lahyã,

11 “Kõ~ pẽ Byacè Cómarya, nẹ kò nĩbè nyã tẹlĩtẹtakhẽ, tẹbezũbenyã ná tẹprotẹprya hó, mẹtẹhéro nẹ byálya tẹ lõ~ plĩ rò nẹ byálya èthĩ rò nẹ dya ohtwõprẽ èthĩ cù~ dù nẹ thèplò.”

5

Li Talũ Tôklũ Ná Thímíphú

1 Vã myáhtye li talũ tôklũ o dõ prèonyão dõ khwí khuklyáhtẽ htyalôkhu nuôtôprẽ atakhu còhtwó nuôtôkyẽ akũ. Litalũ yẽnuô, ù ráo lõplĩ ná liplò nyěkhónyěkyẽ lõ rò ù kléicũma lũ ná tẹmátẹdyã thuõthyótôkuô. ² Rò vã myáhtye tanéphú hěshyoresõ dõ a èhtõhtyashyo tôprẽ rò a dyéthégně pẽ ù, “Kayã dõ a kò caámõkyã pẽ ù tẹmẹmámẹdyã dõ ù kléicũma yětahe rò a bãmõhtya litalũ yẽnuôma ùpě?” ³ Manárò dõ mókhu bèbè, dõ hekhu bèbè, dõ Luõkénédõ nuô bèbè, litalũ yẽnuô, ù caámõnĩ tôprẽ~ to, ù hõnĩ tôprẽ~ toto. ⁴ Kayã dõ a kòná ki bãmõ litalũyẽ rò hõ ènuô a o tôprẽ~ to akhu-akhyẽ, vã nguõthyěnguõ cò. ⁵ Yětõphuõrò dõ muõprẽ tahe aklẽ tôprẽnuô, a hé vã, “Nguõ tãmé, Juda myécõphú ãyãthĩ yětõduõ, Davi aklwĩlyã kalyã dítũ yětõprẽnuô, a nĩbèhó tẹmẹpẹ hó, rò a ki caákyã tẹmẹmámẹdyã thuõthyótôkuô yẽ rò a bãmõ pẽ pẽ litalũ yẽnuôma anĩ hó.”

⁶ Bínuôakhẽ vã myáhtye thímíphú tõduõ kahtò odõ khwí khuklyáhtẽ htyalô klãmèkũ nuôtõpho. Thèhtwõprẽ lwĩduõ yẽnuô ná muõprũmuõprẽ yětahe otava nĩlõ lũ. Thímíphú dõ a oluõhtya yětõduõnuô a cô ná ù mẹthyěno htuõhó lũ nuô. Anò o thuõthyótõphyã, htuõrò a mètèplò o thuõthyótõplò, yěma a mánhó Cómarya a thèhtwõprẽ thuõthyótõmẽ dõ thũcuõ hó èthĩ dõ khãlẹ pwõ~ tõpho dõ hekhu yẽnuõhó. ⁷ Thímíphú yẽnuô, a cuõphyé litalũ dõ a o dõ prèonyão dõ khwí khuklyáhtẽ htyalô akhu yětõprẽ atakhu còhtwó akũnuô. ⁸ Bí a pũmanĩ litalũyẽ akhẽnuô, thèhtwõprẽ lwĩduõyẽ ná muõprũmuõprẽ nyëshyẽ ná thèlwĩ yẽ dãngũlyã dõ thímíphú nuôtõduõ a mètènyẽ. Èthĩ tõduõ ná tõduõ, tôprẽ ná tôprẽ nuô, a ti lédò o htuõrò a o ná abèhtẽ tahe. Bèhtẽ yětahenuô a o bã có ná tẹnuõmũnuõsũ. Tẹnuõmũnuõsũ yětahe ma mánhó Cómarya akayã a tẹkwícóbẽ nuõtahe hó.

⁹ Èthĩ irõ li-irõ athè tótó,

“Nẹ kòdũhó ná nẹ ki phyé litalũyẽ rò caákyã tẹmẹmámẹdyã yětahe. Mẹtẹhéro ù mẹthyẽ htuõhó nẹ akhu-akhyẽ, thyáphú kayã tahe ki htwõhtya Cómarya atè nuô nẹ ihtakãhó èthĩ ná nẹthwi rò prẹlukayã tahehe dõ a o dõ kayã pwõtõmuõ, ngó pwõtõngó, myécõ pwõ~ tóco ná kẹ pwõtõké aklẽ tahenuô, nẹ ihtakã pẽ htuõhó ná Cómarya. ¹⁰ Èthĩ ki mẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ agnẽnuô, nẹ dyéhtwõhtya hó èthĩ ná bwĩdu tahe dõ Cómarya ahtyěakékũ hó. Rò èthĩ ki põtè dõ hekhu yẽ pã.”

11 Yětôphuórò, vǎ myáhtye rò vǎ nǐhuǒ tanémókhuphú o dǒ athǐ dǒ athǐkǔ rò dyálopé pǎ cǒto yětahe angóprahtya. Rò èthǐ otava lahyǎ ná khwí khuklyáhtě htyalǒ yě ná théhtwǒprènuô lwǐduǒ ná muǒprǔmuǒpré nuôtahe. 12 Rò èthǐ èhtǒ irǒ shyo lahyǎ,

“Thímíphú dǒ ù mǝthyě lǔ yěnuô, a kò nǐbèdú taryěproprya, tǝduzáhtyathě, tǝthítèphé, tǝhètère, tǝdyaduzúnǎ lǔ, tǝmǝlǐmǝtakhě lǔ, ná tǝhtuthéhtya dú lǔ ní~.”

13 Rò vǎ nǐhuǒ lǒ- tǝ dǒ athéplò htwǒprè o nuôtahe dǒ a o dǒ mókhu tahe bèbè, dǒ hekhu tahe bèbè, dǒ helě tahe bèbè, dǒ htyédutava alě tahe bèbè, lǒ- tǝbèbyá o dǒ mǒlě tahenuô bèbè, a irǒhtya rò a hé lahyǎ phuyě,

“Tǝhtuthéhtya, tǝmǝlǐmǝtakhě, tǝdyaduzúnǎ ná tǝprotǝprya nuô a ki o kuǒdú ná kayǎ dǒ a onyǎo dǒ khwí khuklyáhtě htyalǒ akhu nuôtôprè ná thímíphú nuôtôduǒ tacúprè talèkré ní~.”

14 Théhtwǒprè yǝlwǐduǒ nuô a hésú, “Amèn” htuǒrò muǒprǔmuǒpré tahe dǎngǔlyǎ rò cǒbucóběhtya Cómarya ná thímíphú nuôtôduǒ.

6

Ů Mǝmaryá Tǝmǝmǎmǝdyǎ Tahe

1 Vǎ myáhtye thímíphú nuôtôduǒ caámǒhtya ù kléicǔma tǝmǎtǝdyǎ dǒ thuǒthyótokuô aklěyě arélǒ tǒkuô rò vǎ nǐhuǒ dǒ théhtwǒprè nuô lwǐduǒ aklě tǒduǒnuô angóprahtya thyáná shyelyǎ nuô rò “hyǎmǒ” a hé phúnuô.

2 Vǎ myá rò vǎ myáhtye tathǐbǔ tǒduǒ, rò kayǎ dǒ a sidyá è tǒprènuô a pǔmanǐ klye tǒbè rò ù dyé è khuklwǒhtě tǒmě. Ènuô, athyáná kayǎ dǒ a sǎpé htuǒhǒ ù tǒprè nuô. Khǒnyǎrò a sidyánǐ khyěthyá tathǐ rò a htecuǒ thyáphú a ki cuǒsǎpé khyěthyá ù nuô.

3 Bí thímíphuyě caámǒhtya tǝmǎtǝdyǎ nyěkuôtokuô akhěnuô, vǎ nǐhuǒ théhtwǒprè nyěduǒ tǒduǒ yěnuô hé, “hyǎmǒ.” 4 Rò tathǐlǐ tǒduǒ hyǎhte, rò kayǎ dǒ a sidyá lǔ tǒprènuô, ù dyé lǔ tǝprotǝprya dǒ a ki phyéhyǎ tǝsátǝpǎ dǒ hekhuýě. Rò hekhuophú tahe ki mǝthyě nǐdyé khyédú lǔ tǒprè ná tǒprè. Htuǒto ù dyé lǔ nédu~ tǒbè.

5 Htuǒrò thímíphú nuôtôduǒ caámǒhtya tǝmǎtǝdyǎ thuǒkuôtokuô dǒ ù mǝma ènuô, rò vǎ nǐhuǒ théhtwǒprè thuǒduǒ nuôtôduǒ hé, “hyǎmǒ” a hé phúnuô. Vǎ myá rò vǎ myáhtye tathǐlǒ tǒduǒ rò kayǎ dǒ a sidyá lǔ tǒprènuô a o nǐdyé ná cáculè dǒ a takhukǔ. 6 Vǎ nǐhuǒ dǒ théhtwǒprè yǝlwǐduǒ aklě nuô, a cǒ ná ngóprahtya tǒcǒ, rò a hé, “Ryǎtè tǒnyě~ mǒhé nuô, a nǐ pré akhwókè buǒkǔlǎ tǒbě pré, mǎtorò buǒbalǐ thuǒbě pré. Rò mǝpyékyǎ tǎ olivahtyě ná thǒbǐthèhtyězǎ nuô tǎmǝ ní~.”

7 Htuǒrò thímíphú nuôtôduǒ caámǒhtya tǝmǎtǝdyǎ lwǐkuôtokuô dǒ ù mǝma ènuô rò vǎ nǐhuǒ théhtwǒprè lwǐduǒ nuôtôduǒ hé, “hyǎmǒ” a hé phúnuô. 8 Vǎ myá rò vǎ myáhtye tathǐ byǎbǔlě tǒduǒ. Rò kayǎ dǒ a sidyá è tǒprènuô ù é lǔmwǐ ná tǝthyě. Rò Luǒkénédǒ krwǒtatò kuǒ lǔkhyě. Ů dyé èthǐ ataryěshyosǒ dǒ a ki mǝpyékyǎ hekhu lwǐpwítǒpwǐ pǎ. Phúnuôrò a ki mǝthyě ù ná tǝsátǝpǎ, tǝovǐokǒ, tǝswítèsě ná tǝmǐtǝmyǎ tahe pǎ.

9 Htuòrò thímíphú nuôtôduò caámòhtya tèmátèdyă dö ù mēma è nyăkuôtôkuô. Vă myáhtye kayă dö a hēsodōnyă pē ù ná Cómarya alăangó, htuòto a khyáathé cócótete, rò ù mēthyěhtuòhó èthi tahenuô, və myáhtye èthi thèhtwòprè tahe odó tètūrè alě nuô. 10 Èthi èhtòhtya shyo lahyă angó, “Byacè dö a cyátèlò rò a sāsè, acóate tōprè, prèluhekhuphú dö a mēthyě pè yětahenuô, nē ki cirya èthi, nē ki mēlyě kăkhyě èthi bíkhètè pă?” 11 Û dyé èthi cəcwoḃũ pwõ~ tōprè, htuòrò ù hé èthi ná èthi ki okuò tabéthéprá pò taplòphú. Rò èthi ki okuò tuòdó ù mēthyě bãhtya hó èthi akhò prēmētèphú tahe ná apuõvyă dö a zũenyăetè tahe phú ù mēthyěhtuòhó èthi nuô pă.

12 Vă myá rò, və myáhtye thímíphú nuôtôduò caámòhtya tèmátèdyă akuò thuòthyó yětòkuô. Yětòphuòrò, tanéhtódì shyonyacó, tamò khíkyă thyáná ikě taprú lò tōpũ nuô, htuòrò lě rò alì kathwíkyă thyáná thwi nuô có. 13 Sè tahe latăprò lò dö hekhu thyáná kélathédu hyă rò kadwíthè dö amí hí to tahe lată thyèlò dö hekhu nuô. 14 Mólě nuô a lamékyă thyáná ù talũ dwókyă litaklũ nuô. So pwõtômě ná klú pwõtòklú nuô, a thóthú cuókyă lò ná akhălě.

15 Bínuòkhě pãnuô, hekhu khwí tahe, prèpõtãritè tahe ná klyě khuklòdu tahe ná prèduzãhtyathè tahe ná prèhěshyoresò tahe, htuòrò lò~ cũ tahenuô bèbè, lò~ prè nìbè tēpală thĩ tahenuô bèbè, a cuó owóobí nídyé lahyă ané dö kròkũ, dö lòplìlòplè dö a o dö lăklèsoklě nuòtahe pă. 16 Èthi èhtòhtya lahyă sotahe ná lòtahe rò a hé lahyă, “Latăprò dö pèlò yě rò latăprò uóbì pēkyă pè ná prè dö a onyáo dö khwí khuklyáhtè htyalò akhu nuôtòprè amèthè ná thímíphú a tètèplòdu pè yēnuô~. 17 Mètèhèrò, mōnyēmòthè hyātuòhó dö Cómarya ná thímíphú ki cirya ù pwõ~ tōprèhó, ùpě tōprè kírè khyábè păpě?”

7

Israel Akayă Aprè Tôthĩ Lwĩthó Ná Lwĩrí

1 Tēmē-ané phúyě htuòrò hekhu yě bèbè, htyědutava yětahe bèbè, thòmò tahe bèbè, thyáphú kélathé hyábè tă èthi tãmé nuô, və myáhtye tanéphú thélwĩ ihtòo lahyă dö hekhu lwĩná rò a mētătũ sũkyälò kélathé klyá. 2 Vă myáhtye tanéphú dö aruôtòprè o dö cíhte tōkyě hyă rò a phyéhyãní Byacè Cómarya dö a htwòprè yětòprè a tèmátèdyă tōkuô. Htuòrò a cyépryě èhtòhtya tanéphú yéthélwĩ dö Cómarya dyé htuòhó èthi atèpròtèpryadó a ki mēpyékyă hekhu ná htyědutava yětahe. 3 Tanéphú yětòprè hé, “Bí pè mēmámēdyă htuò tyahí Byacè Cómarya a prēmētèphú yětahe ná tèmátèdyă dö a mătélò híto nuô, hekhu bèbè, htyědutava bèbè, thòmòvèbò bèbè, tòbè mēpyámēsè nĩhĩ èthi tōcô~ to.” 4 Rò ù hēsó və ná kayă dö ù mēmá è ná Cómarya a tèmátèdyă dö a mătélò tahenuô, a o aprè tōthĩ lwĩthó ná lwĩrí. Èthi tahe ma mähó lě Israelphú shyényēmũy yětahe hó.

5 Dó Juda tōmuòtòcô aklè nuòma aprè tōthó ná nyèrí,

Dó Reube tōmuòtòcô aklè nuòma tōthó ná nyèrí,

Dó Gad tōmuòtòcô aklè nuòma tōthó ná nyèrí,

6 Dó Asher tōmuòtòcô aklè nuòma tōthó ná nyèrí,

Dố Naphtali tômuốtôcô aklẽ nuôma tôthó ná nyẹrì,
 Dố Manasseh tômuốtôcô aklẽ nuôma tôthó ná nyẹrì,
 7 Dố Simeonè tômuốtôcô aklẽ nuôma tôthó ná nyẹrì,
 Dố Levi tômuốtôcô aklẽ nuôma tôthó ná nyẹrì,
 Dố Isachar tômuốtôcô aklẽ nuôma tôthó ná nyẹrì,
 8 Dố Zebulu tômuốtôcô aklẽ nuôma tôthó ná nyẹrì,
 Dố Joseph tômuốtôcô aklẽ nuôma tôthó ná nyẹrì
 Ná dố Benjamino tômuốtôcô aklẽ nuôma aprẽ tôthó ná nyẹrì.

Kayă Bémụdu Tômu

9 Tẹmẹ-anẹ phúyẽ htuỏrò vẫ myáhtye kayă oróóe nyacó tômu rò ù dyá lỏpẻ
 èthỉ tôprẻ- to. Èthỉ o dố myécô pwốtôcô, kwlỹyả pwốtômuố, kayă pwốtômu,
 ná ngỏ pwỏ- tôcô hyả rò èthỉ hyảkahtò dố thímíphú ná akhwí khuklyáhtẻ
 htyalỏ anyẻhyả. Htuỏrò èthỉ kũthyáhtyanỉ ẵcwoỗbũhtũ rò pủmanỉ lahyả
 kanỏduphyả tahe. 10 Èthỉ cyẻprẻẻ éhtỏ rò a hé,

“Tủprẻ pẻ Cỏmarya dố a onyảo dố khwí khuklyáhtẻ htyalỏ alo nuô tôprẻ ná
 thímíphú nuôtôduỏ mẻlwỏhtekạ pẻ prẻ.”

11 Lỏ- tanẻmỏkhuphú tahe kahtò tava lỏplỉ ná khwí khuklyáhtẻ htyalỏ yẻ
 ná muốprủmuốprẻ nuôtahe ná thẻhtwỏprẻ nuô lwỉduỏ. Bínuôakhẻ èthỉ
 dảngũlyạ lỏplỉ dố khwí khuklyáhtẻ htyalỏ anyẻhyả rò cỏbucỏbẻhtya lahyả
 Cỏmarya. 12 Rỏ a hé lahyả,

“Amẻn, tẻhtuthẻhtya, tẻlítẻtakhẻ, tẻthítẻphẻ, tẻhẻbwỉhẻtaryẻ, tẻbezủbenyả,
 tẻprỏtẻprỏyạ, ná tẻhẻtẻre tahenuỏ, pẻ Byacẻ Cỏmarya ki nỉbẻ dù
 tacủprẻ talẻkrẻ ní- Amẻn.”

13 Htuỏrò dố muốprủmuốprẻ nuôtahe aklẻ tôprẻnuỏ a sudyả vẫ, “Kayă dố
 a kũthyả ẵcwoỗbũhtũ yẻtahe nuôma ủpẻ? Èthỉ ma a o bítẻ hyả?”

14 “Thárádu, vẫ thẻgnẻto, nẻ thẻgnẻ prẻ,” vẫ hẻsủ ẻ phúnủ.

Rỏ ẻ hẻsủ vẫ, “Èthỉ tahe nuôma kayă dố a cuỏ talwỏbẻ htuỏhỏ tẻmẻ-
 cyẻmẻcủ dố a tarỏthẻ thẻisẻ yẻtỏcỏnuỏ hó. Èthỉ ishủoplỉ htuỏhỏ a ẵc-
 wỏhtũ yẻtahe hó, htuỏrò a mẻbủ htuỏhỏ ná thímíphú nuôtôduỏ athwi hó.

15 Phúnủ akhu-akhyẻ,

Èthỉ kahtò nỉbẻhỏ dố Cỏmarya akhwí khuklyáhtẻ htyalỏ anyẻhyả hó rò èthỉ
 mẻ hó lủ tẻmẻ mỏkhỉkhỉ, mỏsẻklẻklẻ dố tẻlủtyả hỏkủ nuỏ hó. Prẻ dố
 a onyảo dố khwí a khuklyáhtẻ htyalỏ alo yẻtỏprẻnuỏ, a ki okủ ná
 èthỉ rò a ki takỏtakẻ nỉdyẻ èthỉ pả. 16 Thẻethẻỏ pả tỏphuỏ- to. Tamỏ
 sảbẻ pả èthỉ tỏphuỏ- to. A khyảbẻnỏ pả tẻakủalwỏ to. 17 Mẻtẻhẻrỏ
 thímíphú o dố khwí khuklyáhtẻ htyalỏ aklẻmẻkủ nuôtôduỏ ki kyẻ èthỉ
 rò a ki thủcuỏ èthỉ dố htyẻ dố a dyẻ èthỉ thẻhtwỏprẻ a htyẻhtekhu tahe
 a o pả. Htuỏrò Cỏmarya ki htủthủkyả pẻ èthỉ mẻthẻhtyẻ pwốtỏmẻ cỏ
 pả.”

8

Tẻmẻma Tẻmátẻdyả Akuỏ Thuỏthyỏtỏkuỏ Yẻtỏkuỏ

¹ Bí thímíphú caámò tèmema a tèmátèdyă akuô thuòthyótôkuô yětôkuô akhě, dǒ mókhu nuô, tètthuôtèkrě ohtya nyě rare tavítava cǒ míní thuòshyě bínuô cǒ.

² Bínuôakhě vă myáhtye tanéphú thuòthyótôprě dǒ a mẹ Cómarya atème rò a kahtò o dǒ lǔnyěhyă pwǒ- tǒphuǒ, rò ǔ dyé èthí kwǒ thuòthyótômě.

³ Rò tanéphú aruôtôprě dǒ a pǔma nǐdyé dǐběhtětaě dǒ ǔ lěisúũhtya ná tẹnuômú yětôprěnuô, a hyăkahtòo bí tẹlǔrě akhăshyě nuô. ǔ dyé ényacó lǔ tẹnuômú tahe dǒ a ki sunuǒbă tǒ pẹ ná Cómarya akayă săsě lǒ- plǐ tahe a tẹkwícóbě. Htuǒrò a ki lǔhtya yětahe dǒ tẹlǔrěhtě aǒ. Tẹlǔrěhtě yěnuôma a o dǒ khwí a khuklyáhtě htyalǒ anyěhyă nuô. ⁴ Tẹnuômú akhuô yěnuô ná kayăsăsě tahe a tẹkwícóbě tahenuô, a o dǒ mókhtutanéphú yětôprě a takhukǔ rò a khuòhtya rǒlǔ dǒ Cómarya a o. ⁵ Phúnuòhtuǒrò tanéphú yětôprěnuô, a phyé miklwó dǒ tẹlǔrěyě aǒ rò a sunuǒbă dǒ lěisúũ tẹnuômú a dǐběhtětaě yě akǔ nuô. Yětôphuǒrò a hátă dǒ hekhu rò shyelya, mòkròmǒnguǒ, shyelibó htuǒrò tanéhtǒdǐ ohtwòhtya dǒ hekhu yě.

Kwǒtahe

⁶ Bínuôakhě tanéphú thuòthyótôprě. Dǒ a pǔmanǐdyé ná akwǒ thuòthyótômě yětahenuô o taritaryă one lahyă ané dǒ a ki uòhtya akwǒ tahe.

⁷ Bí tanéphú arélǒ tǒprě uòhtya akwǒ akhěnuô, ǔ cyetă takrùthè. Htuǒrò ǔ hátă thwi dǒ a silyă ná mi dǒ hekhu yě. Yětôphuǒrò mi ǔlǒkyă hekhu yě thuǒpwítǒpwí, thòmǒ tahe thuǒpwítǒpwí, htuǒrò a ǔ lǒplǐ cǒ mǐmǒ ná thòtǒmǒ lǒ- plícó.

⁸ Phúnuòhtuǒrò bí tanéphú nyěprě tǒprě uòhtya akwǒ akhěnuô, tètôcô dǒ athyaná miũkyă rahtòhtya sodu tǒmě yěnuô ǔ vǐtă è dǒ htyědutavakǔ. Htyědutava thuǒpwítǒpwí nuô a htwòhtya lǒplǐ thwi. ⁹ Tẹphútelye o dǒ htyědutavakǔ tahenuô, a thyěkyă thuǒpwítǒpwí, htuǒrò thòklyědu pyékyă thuǒpwítǒpwí.

¹⁰ Htuǒrò tanéphú thuǒprě tǒprě uòhtya akwǒ akhěnuô, sèdu tǒmě dǒ a lǐtakhě thyácóná mikǒ yětômě o dǒ mǒlě lată rò a latănuǒ dǒ lyămuǒ tahe akǔ thuǒpwítǒpwí, a latănuǒ dǒ htyěhtekhu tahe akǔ thuǒpwítǒpwí. ¹¹ Rò sè yětômě nuô, amwǐ ná “Phǒkhémǒ,” rò htyě khèkyă lǒ thuǒpwítǒpwí. Kayă ǒ lahyă htyěkhèyě akhu-akhyě a thyě élà.

¹² Bí tanéphú lwǐprě tǒprě uòhtya akwǒ akhěnuô, tamǒ, lě, sè thǐ tahenuô, a pyékyă thuǒpwítǒpwí. Atẹlǐ takhòtakhě tahenuô, a lamékyă thuǒpwítǒpwí. Mǒsěklě khíkyă thuǒpwítǒpwí, rò mǒkhí akhěnuô, lě, sè tahe a khíkyă thuǒpwítǒpwí.

¹³ Bínuôakhě vă myáhtye lăbǔdu tǒbè zuǒ dǒ mǒlě rò vă nǐhuǒ aprahya, “Tanéphú dǒ aruô nuô théthuǒ kǐrě uòhtya hó akwǒ akhu-akhyě, lǒ- kayă o dǒ hekhu nékhu yětahe ki o ná tẹcyětècǔ, tẹcyětècǔ, tẹcyětècǔ,” a prahya phúnuô.

9

1 Phúnuòhtuòrò bí tanéphú nyàprè tòprè uòhtya akwo akhènuò, vǎ myáhtye sè tòmě latǎ o htuòhó dǎ hekhu yě rò ù dyé sè yětómě ná kròkùdu kròküzǎ tókù athóhti. 2 Sèyě tòmě bǎmǎ kròkùdu kròküzǎ yětókù rò mikhuòhtya dǎ akù rò a thyácóná mikhuòhtya dǎ mipodukù nuò có. Mi yǎ khuòhtya akhu-akhyě, tamǎ ma akhíkí, mǎlě ma a khíkyǎ lõplícó. 3 Takí tahe o dǎ mikhuòklě zuòhte rò a zuòhte tǎlǎ dǎ hekhu rò ù dyé èthí atèpropryǎ shyosǎ dǎ a ki ǎryǎ ù, rò a ki ryǎ thyácóná dǎmè dǎ hekhu yě tahe a ǎryǎ ù nuò có pǎ. 4 Ù héone èthí ná a bè mepyéni mímǎ tahe to, thòtǎmǎ thítuò tahe to, thòmǎvèbǎ thítáhe taki- to. Èthí bè ǎ prétú kayǎ dǎ a o nídyé kuóná Cómárya atèmemámèdyǎ dǎ a mǎhtélǎ to nuòtahe prè. 5 Takí yětahenuò, ù hé o èthí dǎ a bè mèthyèni kayǎ yétahe to manáro nyǎlě akùnuò, ù nǎmèswícýě mèswicù èthí ná kayǎ yétahe. Tèmècyèmècù ù yènuò, ǎryǎsě thyácóná dǎmè ǎ nuò. 6 Yènyǎlě akùnuò, kayǎ yétahe ki myápǎ tètýě tadúrò a myáhtye to. Èthí thézú thyě tadúrò tètýě amuòphě ki klyǎ taphǎkyǎ èthí khǎlě pǎ.

7 Takí tahenuò athyaná tathí tahe dǎ a o taritaryǎ ané dǎ a ki sátè agnè nuò. Dǎ èthí khuklólǎ nuò a có ná a klwǎni khuklwòhtě nuò, htuòrò èthí mètè nuò, a có ná kayǎ mètè. 8 Èthí khuluò nuò, athyaná prèmò tahe akhuluò rò akhukhyě nuò athyaná ǎyǎthí tahe akhukhyě. 9 Dǎ èthí taòlǎ nuò a có ná a thyáni çatǎhtě rò a plyǎ adánuò aprǎ kaòkathya thyácóná ù htyasá tèsá rò ù vèpǎ prǎrúprǎtèhtya éni tathílǎ tahe nuò có. 10 Akhǎmi nuò, a thyácóná dǎmènuò rò a ǎryǎ thyácóná dǎmènuò cócó. Akhǎmi yènuò, a o ná atèryǎ shyosǎ dǎ a ki ǎcyě ǎcù ù nyǎlě akù pǎ. 11 Khwí dǎ a pǎ èthínuò a otòprè. È ma tanéphú tòprè dǎ a pǎ kròkùdu kròküzǎ yětókù nuòtòprè hó. Hebreo angó nuòma amwi ná Abaddon rò Greek angó nuòma, a hé ná Apollyona.*

12 Tècyètècù aréló tǎcò nuòma, a talwókyǎ htuòhó. Yètòcò htuòpǎ ma tècyètècù ki hyǎ pǎ nyècò pǎ.

13 Bí tanéphú aprè thuòthyó nuòtòprè uòhtya akwo akhènuò, vǎ níhuò ngǎprahtya dǎ tètùrèhtě anǎ lwǎbǎ akù dǎ a o dǎ Cómárya anyèhyǎ nuòtòkhu. 14 Ngǎ hétǎlyǎ tanéphú aprè thuòthyó dǎ a pǎma-oní kwò nuòtòprè, “Plwòhtecuò tanéphú nuòthélwǎ dǎ ù cóklǎma èthí dǎ lyǎmuòdu Euphrate akùnuò.” 15 Tanéphú aprè thuòthyó yètòprènuò, a cuò plwòhtekyǎ tanéphú yèthélwǎ rò èthí yènuò, ù taritaryǎ one khódú èthí dǎ a ki mèthyě tǎtúkyǎ prèlu hekhuophú thuòpwítòpwí bí tǎmǎ akù, tǎnyě akù, tǎlě akù ná tǎna akù yènuò pǎ. 16 Klyě dǎ a sidyǎ tathí tahe a oé có bá- tènuò, vǎ níhuò ù hèsopé vǎ ná a o có athí nyèrí có.

17 Dǎ vǎ tèmýáhtyelwó one akùyènuò vǎ myáhtye tathí tahe ná prèsidyǎ lǎ tahe. Èthí thyǎ lahyǎ çatǎhtě tahe dǎ alǎ thyácóná mi, rò a taphèlǎ, htuòrò a byǎ thyácóná yathúbyǎ dǎ ù é ná salapha nuò có. Tathí yétahe akhuklò nuò, athyaná ǎyǎthí khuklò rò dǎ tathí yétahe akýǎkù nuò, mi ná mikhuò tahe ná yathúbyǎ salapha hte lõplǎ. 18 Mikýǎhte, mikhuòhte, yathúbyǎ hte dǎ tathí yétahe akýǎkù. Dǎ tètýèthuòcò mècyèmècù ù akhu-akhyě, kayǎ thyě

* 9:11 9:11 Angólasá ma prèmèpyé tè.

thuòpwítòpwí. ¹⁹ Mètèhèrò tathí tahe a tèppryashyosò dǒ a ki mēsěũ nuô, a o dǒ èthí kyăkũ ná akhămí alonuô. Akhămí tahenuô a khuklòo rò akhămí yětahenuô, athyaná rǔ khuklò, rò a mēswhimesě lǒplǐ ù ná akhămí yětahe.

²⁰ Kayă dǒ a olwókyă ná tēmęcycēmęcũ atè thyěráthyědwǒ yětahenuô, a mę plehyă tadũ nǐdyépă a tēmũmyáricyă nuôtahe. A za nǐ pę lahyă ané to. Èthí cóbě tadũpă lahyă khínékhínǒ, pręzo dǒ ù męná htě, ù męná rǔ, ù męná talǐ ná lǒ ná thò dǒ a myáhtycyáto, htuòrò a nǐhuǒ cyáto, a cuócyáto nuôtahe. ²¹ Htuòto èthí atēmęthyě prëlukayă, atēmę khíné Thará e ùzo tahe, a tẹcuóthũ prēmòprèkhũ ná a tẹhuòehí tahenuô, a za nǐdũkuǒ pă ané tǒphuǒ- to.

10

Tanéphú Ná Litalũphú Tòklũ

¹ Phúnuòhtuòrò vǎ myáhtye tanéphú a hěshyoresò dǒ aruô tǒprę odǒ mókhu hyǎlyă. A kũthyă htyaní óluǒ rò htyělamósá o dǒ lũ khuklòkhu. A mètènuô athyaná tamǒ rò a khăduònuô athyaná miũ lǐkathwí hihtũ nuô. ² Dǒ a takhukũ nuô, a pũomanǐ litalũphú dǒ ù bǎmǒ one hò lũ tòklũ. Akhăduô cóhtwó tǒkhónuô a khětă dǒ htyědutava akhu, rò dǒ cóci tǒkhónuô a khětă dǒ khǒlǒkhu. ³ Rò a éhtǒ prahtyashyo thyácóná äyăthǐ tahe kǒtangę nuô. Bí a éhtǒhtya htuònuô, shyelyă sũpę lũ thuòthyótòhũ. ⁴ Bí shyelyă htuò thuòthyótòhũ akhěnuô, vǎ kǐrę rǎmákyă tadúro vǎ nǐhuǒ ngǒprahtya dǒ mókhu rò a hé, “Beuòbebíkya shyelyă hésoluǒ kǎkhyěsũ nẹ thuòthyó tǒhũ yěnuô. Rǎmá tă è tǎmę.”

⁵ Bínuòakhě vǎ myáhtye tanéphú dǒ a kahtòo dǒ htyědutava akhu ná khǒlǒkhu tǒpręnuô a zǒhtya atakhu cóhtwó dǒ mókhu. ⁶ Rò a byǎlyaní ané ná Cómarya dǒ a htwǒprę tacúprę talèkré rò a byǎlyă mókhu, hekhu, htyědutava ná tẹlǒ- plǐ o dǒ akũ yěnuô tǒprę amwǐ. Htuòrò tanéphú yětǒpręnuô a hé, “Tẹyětahe ki htwǒhtya pă nuô anyěpă nátòhó. ⁷ Shyé- tanéphú aprę thuòthyótǒprę yětǒprę ki uóhtya akwǒ akhěpănuô, Cómarya ki męlǒbǎhtya atę taritaryă one tẹacóază phú a heso htuòhó alulé prępro tahe nuô pă.”

⁸ Ngǒprahtya dǒ vǎ nǐhuǒ htuòhó dǒ mókhu yětahenuô, a hébètă khyěthyă vǎ rò a hé vǎ phúyě, “Cuóphyé litalũ dǒ ù bǎmǒ one htuòhó dǒ tanéphú dǒ a kahtòo dǒ htyědutava akhu ná khǒlǒkhu nuòtǒprę a takhukũ nuô.”

⁹ Rò vǎ cuó dǒ tanéphú nuòtǒprę a o rò vǎ kwǐ è litalũphú nuòtòklũ. Rò a hé vǎ, “Phyé rò e è ní-. Dǒ nẹ hòkũnuô a ki khè pă tadúro dǒ nẹ kyăkũnuô a ki sũ thyáná vyáhtyě nuô pă.” ¹⁰ Vǎ phyénǐ litalũphú dǒ a takhukũ yě rò vǎ e. Vǎ e rò dǒ vǎ kyăkũ nuô, asũ thyáná vyáhtyě tadúro bí vǎ pǐklũnuǒ htuòhó è akhě nuô, akhě hyă dǒ vǎhókũ. ¹¹ Phúnuòhtuòrò ù hé vǎ, “Nẹ bè hépro one khyěthyă pę kayă éprę, myécò écò, prèhébè khólũ ngǒ écò ná khwícóphyă éprę yětahe ari-akyă ní-.”

11

Prèkhyáthé Thényě

¹ Bínuôakhè ù dyé vǎ pòmò dǎ athyáná létě iplí tǒbǒ rò ù hé vǎ, “Cuótěmyá Cómarya tǎlǔhǒdu ná tǎlǔrě nuô, htuôrò dyámyá kayǎ dǎ a cǒbucǒběhtya bí tǎlǔhǒdu akǔnuô tahe. ² Manárò dǎ tǎlǔhǒdu aklǒ lotarékǔ nuô těmyá tuǒ tǎ è tǎmế ní~, mǎtǎhérò ù dyétǎ htuôhǒ è dǎ Judaphú mǎto tahe a takhukǔ hǒ. Èthí ki htyakhě zǐlǒ vǐsǎsě yětǒvǐ nuô lwǐshyě ná nyělě akǔ pǎ. ³ Vǎ kayǎ dǎ a ki khyáthéyě thényě nuô, vǎ ki dyé èthí tǎpǒtǎpǎyǎ pǎ. Èthí ki kǔthyáhtya hyebǒcǎbǒ taprú tahe pǎ. Èthí ki hépǒ one pé ù ná Cómarya tǎritěkyǎ pǎ rò a ki onyě amǒnyě tǒrí ná nyěžè ná shyěthuòthyó pǎ.” ⁴ Prěkhyáthé thényěyě nuôma a thyáhǒ ná olivamǒ nyēmǒ ná mikǒ nyēmě dǎ a ihtòo dǎ Cómarya dǎ a pǒ hekhu yětǒprě anyěhyǎ nuô hǒ. ⁵ Kayǎ tǒprǎpǎ ki pǔ mǎpyáměsě èthí hénuô mi hte dǎ èthí kyǎkǔ, rò a ǔkyǎ lò kayǎ dǎ a thǎhte lǔ tahe. Rò kayǎ tǒprǎpǎ dǎ a kǐrě mǎpyáměsě èthí hénuô a ki mǎthyěkyǎ èthí phúnuô pǎ. ⁶ Bí èthí hépǒ one pé ù ná Cómarya alǎangǒ akhěnuô, thyáphú kǎ ki cǔ tǎ taki~ mế nuôrò, èthí o ná a tǎpǒtǎpǎyǎ dǎ a mǎbǐkyǎcyǎ mǒkhu akadǎ pǎ. Htuòto a tǎpǒtǎpǎyǎ opǎ ná a ki mǎhtwǒhtya htyěyěnuô ná thwi nuôma a mǎ cyǎcyǎ. Htuòto a tǎpǒtǎpǎyǎ opǎ ná a ki thézǔ nǒhtwǒhtya tamǒmǒ kǎrǎkédwǒ thǐtahe hénuô, a mǔtǎ hekhu rò a mǎhtwǒhtya nuôma, a mǎ cyǎcyǎ prě.

⁷ Bí èthí khyáhtuòhǒ athé akhěnuô, tǎmǐtǎmyǎ tǒduǒ o dǎ krǒkǔdu krǒkǔzǎ rò a hyǎhtya pǎ. A ki hyǎhtya sású èthí yěthényě pǎ. A ki mǎpě èthí yěthényě rò mǎthyěkyǎ èthí pǎ. ⁸ A mǎthyě htuǒ èthí rò ù dyalyǎ èthí anéklǒ bí vǐdu nuôtǒvǐ a klyádèkǔ nuô pǎ. Vǐnuô tǒvǐ mamǎ vǐ dǎ ù léměthyě a Byacè dǎ krusulǒ nuôtǒpho hǒ. Vǐyě tǒvǐ nuôma ù é lǔ ná tǎ dǎ ù lémýábǔmyámá kyǎ kuòdǔ vǐ Sodom tomaná Egypt kǎ nuô prě. ⁹ Pwǒtǒkě, pwǒtǒmyě, pwǒtǒcǒ, pwǒtǒngǒ, ná pwǒtǒmuǒ ki myǎlǒ èthí nǎklǒyě pǎ rò ù iluǒ èthí to. Ù nǒdya-o èthí phúnuô thuǒnyě ná tǒkwonyě pǎ. ¹⁰ Dǎ èthí yěthényě thyě akhu-akhyě, kayǎ o dǎ hekhu yě pwǒ~ tǒprě ki thǎkrǔthéllǒ lǒplǐ cǒ pǎ. Èthí ki mǎpwěmǎla rò a ki thǔcuǒ pé lǔ shyézǔ tǒprě ná tǒprě pǎ, mǎtǎhérò prǎpǒ yěthényě nuô a yǒ mǎ-ohwǒhtya é pé èthí tǎcyětǎcǔ rò prǎlu hekhu phú tahe khyábèlǒ akhu-akhyě, a thyě pé èthí rò a thǎkrǔthéllǒ lǒplǐ cǒ.

¹¹ Manárò bí thuǒnyě ná tǒkwonyě bǎhtyahǒ nuô, thǎhtwǒprě o dǎ Cómarya a o yěnuô, a hyǎlyǎ nuǒ dǎ èthíkǔ rò èthí ihtòhtwǒprě khyěthyá. Rò kayǎ pwǒ~ prě dǎ a myáhtye èthí ihtǒkhyě yětahenuô, a taròthé thǎisě lǒplǐ cǒ. ¹² Phúnuòhtuòrò prěkhyáthé yěthényě nǐhuǒ ngǒpǎhtya dǎ mǒkhu rò a hé èthí, “Hyǎhtya lahyǎ dǒyě” a hé lǔ phúnuô. Rò bí kayǎ dǎ a thǎhte lǔ tahe opǒmyá èthí akhěnuô, èthí kǎkǎhtya nuǒ dǎ óluǒ tǒba akǔ rò a htyalǎ dǎ mǒkhu.

¹³ A kǎ kahtyahtya ná tanéhtǒdǐ shyonyacǒ. Vǐ latǎpǎpǎkyǎ a pwǐshyétǒpwǐ rò kayǎthyěkyǎ aprě thuǒthyótǒrí. Kayǎ dǎ a okyǎ tahenuô, a htetapǎ thǎisě lǒ lahyǎ rò htuthéhtya mǒkhu a Cómaryadu a tǎpǒtǎpǎyǎ.

¹⁴ Tǎcyětǎcǔ nyěhǔtǒhǔ mǎ-ané htuòhǒ tadúrò nyětyato nuô tǎcyětǎcǔ thuǒcǒtǒcǒ ki hyǎlé pǒ pǎ.

Kwọ Amě Thuòthyótômě Yětômě

¹⁵ Htuòrò bí tanéphú aprẹ thuòthyótòprẹ yětòprẹ uòhtya akwọ akhěnuô, ngòtahe prahtya shyonyacó dǎ mókhu rò a hé,

“Khǒnyáyě tẹprọtẹprya dǎ a ki pǎ hekhu yěnuôma a htwǒhó pẹ Byacè ná a Messia atẹ hò rò a ki pǎtẹ tacúprẹ talèkré hó.”

¹⁶ Htuòrò muǒprǔmuǒprẹ nyěshyě ná thélwǐ dǎ a onyǎo dǎ khwí khuklyáhtě htyalǒkhu dǎ Byacè Cómarya anyěhyǎ yětahenuô, a dǎngũlya cǒběhtya Cómarya rò a hé lahyǎ,

¹⁷ “Cyátèlǒ thégnetẹplǐ a Byacè Cómarya dǎ a ohtwǒprẹ mú~ nukhě, a ohtwǒprẹ tuǒkhǒnyǎ tǒprẹ~, dǎ nẹ nǒehó nẹ tẹprọtẹprya dǎ adu rò nẹ cáhtya pǎhótẹ akhu-akhyě pẹ hébwíhétaryě nẹ. ¹⁸ Myěcòruòphú tahenuô, a théplòdu thuòhtyěhtǔ lahyǎ hó nẹ hó. Manárò, phútětě~bèbè, nẹ tẹthéplòdu ashuǒkhě hyǎtuǒhó. Shuǒkhě hyǎtuǒ nyǎ hó dǎ nẹ kibè cirya kayǎthyě tahe hó. Shuǒkhě hyǎtuǒhó dǎ nẹ kibè dyé hó nẹ prẹprọ dǎ a mẹ nẹ tẹmẹ tahe bèbè, nẹ kayǎ béplóbémụ nuòtahe bèbè, kayǎ pwǒ~ tǒprẹ dǎ a dyaduzũnyǎ nẹ nuòtahe bèbè, kayǎ mwìladu tahe bèbè, kayǎ dǎ ù tanẹ patí lǔ tahe bèbè shuǒkhě hyǎtuǒhó dǎ Cómarya ki bèdyé èthǐ akhwóakè hó. Shuǒkhě hyǎtuǒhó dǎ nẹ ki mẹpyékyǎ kayǎ dǎ a mẹpyékyǎ hekhu nuòtahe hó.”

¹⁹ Bínuòkhě ù bámòhtya Cómarya a tẹlùhòdu dǎ mókhu nuòtômě. Rò ù myáhtye tẹemaklọ a tǒsǎsě o dǎ tẹlǔtyǎ hǒkǔ nuô. Htuòrò shyelìbó, tẹprarúpraté, mòkrọ shyelya, tanéhtódǐ, takrùthè plòdu tahe cyetǎ thyácòphú kécù nuô.

12*Prèmò Ná Plya Tǒbǒ*

¹ Htuòrò tẹ tẹprọtẹprya adu-azǎ tǒcò oluòhtya dǎ mólě. Rò prèmò tǒprẹ kǔthyánǐ tamó rò a zítǎo lě dǎ a khanyělě htuòrò a klwǒhtyanǐ sẹ shyényěmě. ² Prèmò yětòprẹnuô a muǒdòdu rò a kírẹ phúohó akhu-akhyě ahó sěshyo rò a èhtǒémọ. ³ Rò tẹmátèdyǎ khókhye dǎ aruò tǒcò oluòhtya pọ dǎ mólě. Rò plyalìdu dǎ a khuklǒo thuòthyótômě, anọ o aphyǎshyě rò a klwǒnǐ lǒ khuklwǒhtě dǎ a khuklǒlọ pwǒtômě cǒ. ⁴ A cwi latǎ sẹ thuǒpwítǒpwí dǎ mólě ná akhǎmǐ rò a vítǎ lǒ sẹ yětahe dǎ hekhu. Plya yětǒbǒ nuô, a kahtòo dǎ prèmò dǎ a kírẹ phúo talíhó yětòprẹ anyěhyǎ rò a ki phúo-o ná a kírẹ pǔekyǎ lǔphú. ⁵ Yětòphuǒrò prèmò yětòprẹ phúo nǐdyé hó a phúprẹkhǔ tǒprẹ dǎ a ki pǎhtyěké pwǒtǒba ná ipọ tǒhté nuòtǒbǒ pǎ. Rò pacèphú yětòprẹnuô ù phyécuo taphǎkyǎ lǔ rò ù cǒhtyakyǎ lǔ dǎ Cómarya a o rò a phyéhtyakyǎ lǔ dǎ Cómarya a khuklyáhtě htyalǒ léo akhǎlé nuô. ⁶ Prèmò yěnuô a klyacuó dǎ Cómarya taritaryǎ one pẹ lǔ késěhtyěkyǎ lǒtamákhú akhǎlé tǒpho. Rò ù ki myákhwènǐ è amónyě tǒrǐ ná nyězẹ ná shyěthuòhtyó pǎ.

⁷ Bínuòakhě tẹsátẹpǎ ohtya dǎ mókhu. Rò mókhu tanéphú Mikelè ná a tanéphú tahe sǎ ná plya nuòtǒbǒ. Rò plya nuòtǒbǒ ná a tanéphú tahe sásù

èthí. ⁸ Yětôphuórò plya yětôbô lacúkyã rò è ná a tanéphú tahenuô, ù dyé opã èthí bí mókhu nuôto hó. ⁹ Plyadu dónudóthakhě tóbô dố ù é lúmwi ná khínéricyã khukló mátorò Satan dố a cuố ilo-ilyá lố ù hekhusiba yětôbô nuô, ù vītãkyã lố è ná a tanéphú tahe dố hekhu.

¹⁰ Htuórò vã nĩhuố ngóprahtyashyo dố mókhu rò a hé, “Khõnyáyě Cómarya a tẹmẹlwóhteka hyātuộhố. Khõnyáyě Cómarya dyéluố htyahố a tẹprotẹprya hó. Khõnyáyě Cómarya pốtarí hekhu phú khwí tởprẹ nuốhố. Khõnyáyě aphúkhũ Jesũ Krĩstu cáhtya pốtarí tẹhố. Mẹtẹhẻrò kayã dố a kahtò o dố pẹ Cómarya a mẹtẹnyẻ rỏ a dya kayã dố a zũenyạetẻ yẻtahe a tẹthũ mốkhĩkhĩ, mốsẻẻ tởprẹnuố, khõnyạrỏ ù vītãkyã lủ hó. ¹¹ Pẹ puốvyạ tahenuô, dố thímíphú athwi akhu-akhyẻ ná èthí hẻsodỏnyả pẹ ù Cómarya alẫangố akhu-akhyẻrỏ, èthí mẹpẻkyã hó khínéricyã khukló hó. Èthí myáhtyẻbẻ cỏ ná tẹthyẻ bẻbẻ, a thẻlỏ nĩdyẻ a thẻhtwỏprẹ to. ¹² Mẹphủnuốrỏ mókhu ná lỏ~ kayã o dố mókhu nuốtahe lỏ~ plĩ thĩ, thẻkrủthẻlỏ lahyả ní~, manárò dố hekhu ná htyẻdutava agnẻnuố acyẻacủ nyacố. Mẹtẹhẻrò khínéricyã khukló hyảlyahố dố thỉo rò a thẻplỏdu nyacố hó. Mẹtẹhẻrò a thẻgnẻ ná è ashuốakhẻ okyã pảprẻ taplỏphủ prẻ.”

¹³ Bí plya yětôbô thẻgnẻhố ná ù vītãkyã hó è dố hekhu akhẻnuố, a cáhtya lủpủ prẻmỏ dố aphủonĩ a phủprẻkhũ yẻnuố tởprẹ. ¹⁴ Manárò thyáphủ prẻmỏ yětỏprẻ ki zuốkạbẻ dố akhẻlẻ dố alẻo nĩdyẻ dố mĩklẻ agnẻ pỏnuố, ù dyẻ lủ ná lẫbủdu adá nyẻkrủ. Rỏ ù ki cuốmyákhwẻ taphảyẻ khỏkyã lủ ná plya yětôbô thuốna ná tỏkwo pả. ¹⁵ Htuórò thyáphủ plyayẻ ki plwỏhtwỉlo cuốkyảnĩ prẻmỏyẻ tởprẻ agnẻnuố, a plwỏhtwỉhte htyẻ dố akyạkủ thyácóná htyẻlyạmuố htwỉhyả nuố. ¹⁶ Manárò hekhu mẻcwỏ pẹ prẻmỏ nuốtỏprẻ. Bí htyẻo dố plya kyạkủ hte rò a htwỉhyả akhẻnuố, hekhu ảyảmỏ akyạkủ rò a cwỉo nuốkyã lỏ htyẻyẻnuố tahe prẻ. ¹⁷ Plya yětôbô thẻplỏdu prẻmỏ nuốtỏprẻ akhu-akhyẻ, a htecuố taphảkyã rò a ki cuốsả kuốke ná prẻmỏ aphủalyẻ dố a okyã nuốtahe. A okyã yẻtahe nuốma kayã dố a nĩdả Cómarya mekyảngố nuốtahe ná kayã dố acỏ ná a tẻkhyáthẻ dố Jesũ dyẻluốkyã lủ nuốtahe hó. ¹⁸ Rỏ plya yětôbô cuố kahtỏo bí htyẻdutava ahtủ nuố.

13

Tẹmịtẹmyạ Nyẻduố

¹ Bínuốakhẻ, vã myáhtyẻ tẹmịtẹmyạ tỏduố o dố htyẻdutava akủ rò a hyảhtya. Anỏ o aphyảshyẻ, a khuklỏo thuốthyỏtỏmẻ, anỏ pwỏ~ tỏbỏ nuố, a khuklwỏhtẻ olỏplĩ, htuórò dố akhuklỏ pwỏtỏmẻ alỏnuố ù rả olỏplĩ lúmwi ná tẹpacyẻishyẻ Cómarya phủnuố. ² Tẹmịtẹmyạ yẻtỏduố nuố, athyáná phuốkhĩkrĩphủ, akhảduố nuố athyáná htẻ khảduố rò akyạkủ nuố athyáná ảyảthĩ kyạkủ. Plya nuốtỏbỏ dyẻ tẹmịtẹmyạ nuốtỏduố ná a tẹprotẹprya ná a lẻonyả mảdủ khwí khuklyáhtẻ htyalỏ yẻnuố ná taryẻshyosỏ dố a ki pốtẻ agnẻ tahe. ³ Tẹmịtẹmyạ akhuklỏ thuốthyỏtỏmẻ akẻ tỏmẻnuố a cỏ ná a bẻ tamẻnỏ rò a phủthyẻ talĩ htuố cỏhố nuố, manárò a tẻcutẹhtyả

tahenuô, arı kakhÿě lõ htuòhó. Rò hekhusıbalò khyéthukhyéthé rò krwòkuò tèmìtèmÿá nuôtòduò akhyě. ⁴ Plya nuôtòbò yò dyé htuòhó a taryěshyosò ná tèmìtèmÿá nuôtòduò akhu-akhyě, kayă pwò- tòprè còbucòbèhtya lõplı lü. Èthı còbucòbèhtya nıkuò tèmìtèmÿá rò a hé lahyă, “Kayă dõ athyáná tèmìtèmÿá yěnuôma a o ề? Maüpě tòprè sásù bú è pě?” ⁵ Tèmìtèmÿá yětòduò nuô, a nıbè ashuòakhě ryá dõ a ki hébè htyalõnı ané rò a ki pacyéishyé Cómarya, htuòto ù dyé lü dõ a ki nõe a taryěshyosò lwıshÿě ná nyělě pã. ⁶ A cáhtya isõiba Cómarya ná Cómarya amwi, htuòto a isõiba tuõ Cómarya lèokhălè ná lõ- kayă dõ a o dõ mókhu nuô tahe. ⁷ A nıbè ashuòakhě ryá dõ a ki sá Cómarya a kayă bémụ rò a ki mepékyă èthı pã, rò ù ki dyé è taryěshyosò dõ a ki pónı lõu pwõtòmuò, kayă pwõtòmu, ná lõ- kayă dõ a hébè ngó ítětě- bèbè ná myécò ítětě- bèbè nuòtahe pã. ⁸ Lõ- kayă dõ a o dõ hekhuyě pwò- tòprè nuô, a ki còbucòbèhtya lõ lü pã. Cáhtya dõ ù byáyalú hekhu akhèpã, kayă dõ a ohtwòprè dõ hekhu yètahe rò ù ráotòkuò hí èthımwı dõ thímíphú nuôtòduò a lihtwòprè akü híto tahenuô, a ki còbucòbèhtya lõ lahyă tèmìtèmÿá yětòduò. Thímíphú nuôtòduò ma máhó ù mệthyě ènuô tòprè hó.

⁹ Phúnuòrò thıkhălè ki o rò nıdã lahyă ní-.

¹⁰ Kayă tòprèprè dõ ù taze-one htuòhó lü dõ ù ki pı dõtã è dõ htòkũ hénuô, ù bè pı dõtã nyă è pã. Kayă tòprèprè dõ ù taze-one htuòhó lü dõ ù bèmệthyě è ná né pã hónuô, ù bè mệthyě nyă è ná né pã prè.

Cómarya é akayă dõ a ki bèkhyáthéplòhtü tẹcyètẹcũ rò bè cuezũe tẹ agnèprè.

Tèmìtèmÿá O Dõ Helě Hyăhte

¹¹ Phúnuòhtuòrò vã myáhtye tèmìtèmÿá dõ aruô tòduò o dõ helě hyăhte. Rò anò o nyěphyă rò athyáná thímı anò nuô, htuòrò a hébè thyácóná plya nuôtòbò cò. ¹² Tèmìtèmÿá dõ a o dõ helě hyăhte yětòduònuô, a nõe lõplı cò tèmìtèmÿá dõ aré nuôtòduò a taryěshyosò nuòtahe dõ lünyěhyă thyáphú ù ki còbèhtya tèmìtèmÿá dõ a bè tamè htuòhó rò arı kakhÿěhó nuô tòduò, rò a nõshyo hekhuyě ná lõ kayă o dõ hekhu yètahe ki còbèhtya lü. ¹³ Tèmìtèmÿá nyěduò tòduò yěnuô, a mệluò pẹ ù tẹ tẹpròtèprya tahe. A nõ mi dõ mókhu ki hyălyá dõ hekhuyě dõ ù pwò- tòprè a mệhènyě cò. ¹⁴ Htuòrò dõ a dyéluò a tẹpròtèprya dõ tèmìtèmÿá dõ arénuô tòduò nõmẹ lü dõ anyěhyă nuòtahe akhu-akhyě, a ilolahò nılò kayă ohtwòprè dõ hekhu yè tahe. Tèmìtèmÿá nyěduò tòduòyě, a nõbyáhtya èthı prèzò tòduò thyáphú a ki mệlímetakhě kakhÿě tèmìtèmÿá dõ a bè tamèno ná né rò a ohtwòprè pã nuôtòduò. ¹⁵ Thyáphú prèzoyě ki hébècyă rò a ki mệthyělõ kayă dõ a còbèhtya kuò lü to nuòtahe agnènuô, ù dyé tèmìtèmÿá nyěduò nuôtòduò tẹpròtèprya dõ a ki uõnuò htwòprècyă tèmìtèmÿá dõ aré nuô tòduò aprèzò nuô. ¹⁶ Kayă dõ amwiladu tahe bèbè, kayă dõ ù tanẹ patı lü tahenuô bèbè, kayă duzá bèbè, kayă sorya bèbè, cũ tahe bèbè, kayă nıbè tẹpalã tahe bèbè, thyáphú èthı ki nıbè tèmátèdyă tóco dõ atakhu còhtwó alò, matorò dõ a mặhtélo agnènuô tèmìtèmÿá nyěduòtòduò nuôtòduò nõshyo lõ ù pwò- tòprè. ¹⁷ Kayă

dó tèmátèdyă okuôŭ to tahenuô, a ipri-isě nı kuôŭ to. Tèmátèdyă yěnuôma máhó tèmı̀tèmyă amwı, mátorò tedyámá tōcō dó a dyé luòhtya lŭmwı.

¹⁸Thyáphú thı ki thégneplō agnenuô, thı bè limyă. Kayă tōprèprè dó a o ná tètítèphè dó a dyábècyă tèmı̀tèmyă a tedyámá yètōcō nuô, nõdyábè nı̀dú ènuô, mètèhèrò tedyámá yěnuôma prèlukayă aliplò dyámá. Aliplò dyámá yěnuôma zèthuòthyó ná shyèthuòthyó ná thuòthyó.

14

Thímíphú Ná A Kayă Bémı

¹Bínuòkhě, vă myáhtye thímíphú nuôtōduô kahtò dó Zion sokhu. Rò ũ kahtò otōkuô ná è aprè tōthı ná lwı̀thó ná lwı̀rı. Dó kayă yètahe a mǎhtéłò nuô, ũ rǎmáo thímı yètōduô amwı ná aphě amwı. ²Rò vă nı̀huò tēprahtya dó mókhu tōcō rò a pra thyáná htyèkhó sátă htuòrò shyelya nuô. Htuòto a pra thyácóná ũ dò prarúpraté ti tahenuô có. ³Kayă dó ũ ihtakā èthı aprè tōthı ná lwı̀thó ná lwı̀rı yètahenuô, a kahtò lahyă dó khwı khuklyáhtě htyaló ná thèhtwōprè yě lwı̀duô ná muōprǔmuōprè nuòtahe anyèhyă. Èthı irōli athě tótó dó ũ ithyóbècyă pé prétú èthı prè yěnuô tótó. ⁴Èthı yètahe nuòma prèkhŭ dó athéplò mwōplı̀thıplo rò a omyè tōnó ná prēmò to tahe. Èthı ma prèkhŭphúthè dó a cócú tahe. Thímíphú nuôtōduô cuóbítè- tōpho bèbè, èthı krwōcuòkuô lŭkhyě. Èthı ma ũ ihtakā htuòhó è dó hekhuphú tahe aklè rò èthı ma kayă tahe dó ũ lŭhtya rėló lŭ dó Cómarya ná thímíphú nuôtōduô a o hó. ⁵Èthı hébè lahó kuôŭ to. Èthı tètítèplá okuôŭ to nuòma ũ thégne.

Tanéphú Thèthuô

⁶Htuòrò vă myáhtye tanéphú dó aruôtōprè rò a zuòhtyaló dó mólè rò a phyéhyănı tètèkrŭmila tacúprè ari-akyă. Rò a ki dyáso thégnepé prèlu hekhuphú tahe ná myècō pwōtōcō, ná kayă pwōtōmuō, ná kayă dó a hébè ngó ítètè- bèbè ná kayă pwōtōmı ná tètèkrŭmila yěnuô pǎ. ⁷A éhtō prašhyo rò a hé, “Bezúbènyă Cómarya rò melı̀mètakhě è, mètèhèrò shuòkhě hyātuòhó dó a ki cirya prèlu hekhuphú hó. Cóběhtya mō Cómarya dó a byálya mókhu ná hekhu htyèdutava ná htyèhtekhu yètahe tōprènuô.”

⁸Tanéphú nyèprè tōprè krwōhékuô lŭkhyě, “A latăpròkyă hó, vı̀du Babylonia latăpròkyă hó, a nõh htuòlòhó ũ ná htyèzacyă máhó thwihtyèpházye a tètèzúthéló mŭmyáricyă yètahe nuòhó.”

⁹Rò tanéphú thuòprè tōprè krwōhé prahtyashyo kuô tanéphú aré nuòthényè akhyě, “Kayă dó a cóbucóběhtya tèmı̀tèmyă yě ná aprèzo yètōprè nuòtahe rò a phyésú tèmádyă dó ũ mēmá pé èthı dó a mǎhtéłò nuòtahe bèbè, kimátorò ũ mēmá pé èthı dó a takhulò nuòtahe bèbè, ¹⁰èthı anébyacè nı̀dú a ki ò kuô lahyă Cómarya a tètèplòdu ahtyèză pǎ. A tètèplòdu abè yètóbè nuô, ũ zı̀nuòbă ná htyèzacyă. Lǒ- kayă dó a mètè phúyè tahenuô a bè khyábè nyacó tēcycètècú dó mi dó ũ súú ná yathúbyă akŭ yěnuô pǎ. A ki khyácycèkhyácú dó tanéphú sǎsě tahe ná thímı nuôtōduô a mètènyè pǎ. ¹¹Mi dó a ũkúcyè ũkúcú èthı yěnuô, a ki khuòhtya tacúprè talèkrè pǎ. Kayă dó a cóběhtya tèmı̀tèmyă yě, ná aprèzo yètahe, htuòrò ùpè-

bèbè dǒ a phyésù tèmìtèmyá a tèmátèdyá dǒ a o ná lǔmwì yètahenuô, mǒsèklě bèbè, mǒkhí bèbè, tẹcyètẹcù phwìhyápé pé pǎ dǒ èthìgně tǒphuóto.” ¹² Phúnuôrò Cómarya akayá sǎsě dǒ a nǐdǎ rò a ohtwǒprè krwǒ phú Cómarya a tẹhékýá tahe rò acó ná Jesù tahenuô, tǒbè khyá khyátè.

¹³ Htuǒrò vǎ nǐhuǒ tẹprahtya dǒ mǒkhu rò a hé, “Rǎmákyá yěnuô, cáhtya khǒnyáyě tǎplehyá nuô, kayá dǒ a thyě dǒ Cómarya a tẹphyétèmẹ akǔ tahenuô, a ki nǐbè tẹsǒri.” Byacè a Thè Sǎsě hé, “A mǎlakǒ có. Mẹtèhèrò èthí ki okuǒkyá lahyá hó dǒ a tẹphyétèmẹ tahe akǔ ná a tẹcyètẹcù tahe akǔ hó. Htuǒto èthí atẹphyétèmẹ dǒ abwíataryě o tahenuô, a ki krwǒkuǒ èthíkhyě pǎ.”

Hekhu A Tẹkébuǒ Ashuǒakhě

¹⁴ Phúnuôhtuǒrò dǒkhyěnuô vǎ myáhtye óluǒbǔ tǒba, rò dǒ óluǒ nuôtǒba alǒ nuô, athyaná kayá onyǎo tǒprè rò a klwǒnǐ khuklwǒhtě tǒmě rò a pǔnǐ tacě htyǎryá tǒbè dǒ a takhukǔ. ¹⁵ Htuǒrò tanéphú dǒ aruô tǒprè odǒ tẹlǔhǒdu akǔ rò a hyǎhte. Rò a éhtǒhtya kayá onyǎo dǒ óluǒlǒ nuôtǒprè, “Nǒe nẹ tacěnuô rò kémǒ buǒnuô, mẹtèhèrò tǒ ké buǒ shuǒkhě tuǒhǒ. Dǒ hekhu yě, buǒmǐ lǒhǒ.” ¹⁶ Yètǒphuǒrò kayá onyǎo dǒ óluǒlǒ nuôtǒprè ryǎtǎ atacě dǒ hekhu rò a kékyá buǒ dǒ hekhu yěnuô tahe.

¹⁷ Phúnuôhtuǒrò vǎ myáhtye tanéphú dǒ aruôtǒprè o dǒ mǒkhu tẹlǔhǒdu akǔ rò a hyǎhte rò a pǔnǐ dyékuǒ tacě htyǎryá tǒbèbè. ¹⁸ Htuǒrò tanéphú dǒ aruô tǒprè dǒ ǔ dyétǎ lǔ tèmẹ dǒ a bè pǒtarínǐ mi yètǒprènuô, a o dǒ tẹlǔrẹ khǎlẹ nuô rò a hyǎhte. Rò a éhtǒhtya tanéphú dǒ atacě htyǎryá o nuôtǒprè rò a hé lǔ, “Ryǎtǎ nẹ tacě htyǎryá yěnuô, rò kékaplǒ kyǎmǒ hekhu thǒbǐthè dǒ athè pé có yěnuô tahe, amǐ lǒhǒ.” ¹⁹ Phúnuô akhu-akhyě tanéphú nuôtǒprè ryǎtǎ atacě dǒ hekhu rò a kékyá a thǒbǐthè yě htuǒrò a vǐnuǒkyá dǒ ǔ lẹivǐhte htahtyě dǒ adu-atanyá dǒ athyaná Cómarya a tẹthéplǒdu yěnuô akǔ. ²⁰ Thǒbǐthè yètahenuô, ǔ ivǐ èthí dǒ lẹivǐhte thǒbǐthèhtyě akhǎlẹ dǒ a o dǒ vǐklǒ nuô. Lẹivǐhte thǒbǐthèhtyě akhǎlẹ yěnuô, thwitahe htwǐhte cuǒyẹ tǒzẹ ná shyèlwǐthyó ná lwǐmile, rò azǎ nuô a o nyǎtǔ.

15

Tanéphú Thuǒthyótǒprè. Ná Tẹcyẹ Thuǒthyótǒcǒ

¹ Phúnuôhtuǒrò vǎ myáhtye tẹprǒtẹprya du~ dǒ aruô tǒcǒ oluǒhtya dǒ mǒlẹ. Vǎ myáhtye tanéphú thuǒthyótǒprè dǒ a pǔma nǐdyé ná tẹcyètẹcù thuǒthyótǒcǒ. Yètahe ma tẹcyètẹcù dǒkhyě tadúlǒ hó, mẹtèhèrò, yètahe htwǒhtya htuǒpǎnuô, Cómarya théplǒdu pǎtohǒ. ² Vǎ myáhtye tẹ dǒ athyaná htyédutava dǒ asékalǐ sǐlyǎ tǒnǎ mi o tǒ. Vǎ myáhtyepǒ kayá tahe dǒ a mepẹ tèmìtèmyá yètǒduǒ ná aprẹzǒ, ná aliplǒ dyámá zèthuǒthyó ná shyèthuǒthyó ná thuǒthyó nuôtǒduǒ. Èthí kahtǒo dǒ htyédutava asékalǐ yě ahtǔ nuô, rò a pǔmanǐ lahyá ti dǒ Cómarya dyé èthí nuótahe. ³ Rò èthí irǒ htyanǐ lahyá Cómarya alulé Mosè a tẹirǒ ná thímíphú a tẹirǒ yě rò a hé, “Cyǎ tẹlǒ~ plǐ a Byacè Cómarya~ nẹ tèmẹ tahenuô adu-azǎ rò a tẹprǒtẹprya nyacó. Nẹ ma htyéphúképhú tahe akhwí, nẹklyánèklǒ thǐ tahe nuóma

atòabè acóate málakö có. ⁴ Kõ~ Byacè~, ù thèisě nẹ to, ù meļimetakhě nẹ to nuô ù ocyá pã có tôprè~ to. Cómarya sāsě nuô a o prétú nẹtôprè prě. Htyěphúképhú lö~ plĩ myáhtye nẹ metètö metècö akhu-akhyě a hyã cóbucòbèhtya lö nẹ pã.”

⁵ Htuòrò vã myáhtye mòkhu a tẹlühödu máhó dö tẹõlyạ lẹthûdukũ akhălẹ sāsělõ ù nuôtôpho lùmòhtya. ⁶ Rò tanéphú thuõthyótôprè dö a pũma nĩdyé ná tẹcyètècũ thuõthyótôcô yětahenuô, a o dö tẹlũtyã hõkũ rò a hyãhte. Èthĩ kũthyánĩ hyeca bũbápĩ takhěplyarashyĩ tahe rò a sãbòlwó nĩ lahyã htěba tabyedu dö a taõlo. ⁷ Bínuôakhě thèhtwõprè lwĩduõ aklě tôduõ nuô, a dyé tanéphú thuõthyótôprè yěnuô tahe ná bẹlõhtědu thuõthyótôbè dö a o bã có ná Cómarya dö a ohtwõprè tacũprè talèkré yětôprè a tẹthéplòdu có. ⁸ Mi dö a máhó Cómarya a tẹlĩtakhě ná a tẹprõtèprya yěnuô, a khuôtaó bãtapĩ lõplĩ có dö tẹlühödu akũ. Htuòrò tẹcyètècũ thuõthyótôcô dö tanéphú yě thuõthyótôprè phyéhyánĩ yě a ki htuõhító hénuô, ù nuõcyá dö tẹlũtyã hõkũ tôprè~ to.

16

Cómarya A Tẹthéplòdu Bẹlòdu Tahe

¹ Htuòrò vã nĩhuõ ngópra tawótathũ shyo dö tẹlühödu akũ rò a hé tanéphú thuõthyótôprè nuôtahe, “Cuõ klõtã Cómarya a tẹthéplòdu bẹlòdu thuõthyótômě yě dö hekhunuô.”

² Tanéphú arélõ tôprè cuõ klõtã a bẹlòdu dö hekhu. Yětôphuõrò kayã dö a phyésũ tẹmĩtẹmyá a tẹmátẹdyã rò cóbèhtya lũprèzo yětahenuô, a htethĩhtevã sỏphásoryạ nyacó.

³ Htuòrò tanéphú nyềprè tôprè klõtã ke a bẹlòdu dö htyědutava akũ rò htyě tahe htwõhtya thyáná kayáthyě athwi nuô. Lõ~ tẹphútẹlyẹ o dö htyědutava akũ tahenuô a thyěkyã lõplĩcö.

⁴ Htuòrò tanéphú thuõprètôprè klõtã a bẹlòdu dö htyěklõ tahe ná htyěhtekhu tahe akũ rò htyě htwõhtyalõ thwi. ⁵ Rò vã nĩhuõ tanéphú dö a opõ htyě tôprènuô a hé,

“Prè dö asāsě, prè dö a o mú~ nukhě tuõkhõnyá yětôprè, nẹ tẹcirya yětahenuô, acóate prě. ⁶ Dõ èthĩ mệthwilyạ mệthyě nẹ kayã ná nẹ prèprõ tahe akhu-akhyě nẹ dyéõ lyẹ kạkhyě pẹ khyěthyá hõ èthĩ ná thwi yěnuô hõ. Èthĩ bèõkhyě phúyě nuõma akòabè prě.”

⁷ Htuòrò vã nĩhuõ ngóprahtya dö tẹlũrẹlo nuòrò a hé,

“Cyátẹlõ~ plĩ a Byacè Cómarya, nẹ tẹcirya yětahenuô acóate, atòabè málakö có.”

⁸ Yětôphuõ ke rò tanéphú lwĩprè tôprè cuõ klõtã ke a bẹlòdu dö tamõlo rò Cómarya nõkũshyáhyã tamõ rò akũlwó lõplĩ prẹlukayã yětahe. ⁹ Èthĩ khyábèlõ tamõ kũlwólõ èthĩ rò a isõiba lahyã Cómarya dö a taryěshyosõ rò a dyéhtwõhtya tẹthyěráthyědwõ tahe yěnuô tôprè. Èthĩ khyábè có phúyě tadúró a zạ nĩdũ lahyã anẹ to. Htuõto a meļimetakhě kuõ lahyã ù Cómarya toto.

¹⁰ Tanéphú nyăprè tōprè klõtă a bëlòdu dō tēmìtēmýá a khuklyáhtyalò yènuò akhu rò tèkhí ohtya dō tēmìtēmýá ahtyěaké kù. Dō a khyábè tēcýètècù yě akhu-akhyě, èthí a nídyé lǒ lahyă aplì. ¹¹ Dō èthí htethíhtevă rò asě ryă lǔ tahe akhu-akhyě, a isòiba lǒ lahyă mókhu a Cómarya yètōprè. A khyábè có phúnuò tadúro a za ní lahyă ané to.

¹² Htuòrò tanéphú aprè thuòthyó yètōprè cuó klõtă kuòke abëlòdu dō htyěklòdu dō ù é ná Euphrate yètòbò akù. Thyáphú a ki mecwó pé khwí dō cíhte tahe ki hyă klyá agnènuòrò, htyěklòdu yètòbò thíkrăkyă pé èthí.

¹³ Htuòrò vă myáhtye thèhtwòprè mǔmyá thuòduò dō athyaná di tahe. Rò èthí o dō plyă kyăkù ná tēmìtēmýá dō aré nuôtòduò akyăkù ná prèpro lahò máhó tēmìtēmýá nyěduò tòduò nuôtōprè akyăkù rò a hte. ¹⁴ Èthí ma khñékhñò dō a mecyá tètrotèprya tahe. Thèhtwòprè yěthuòduò nuò a ki htecuó lǒ dō hekhu khwí tahe a o, rò a ki cuó htòplócwicù lǒ èthí, mețèhèrò shyé~ Cómarya dō a cyătèlǒ a Byacè yètōprè ki cirya ù a mǒnyědu pǎ tǒnyènuò, èthí ki sá lahyă Byacè pǎ.

¹⁵ Jesù Krístu hé, “Níďá lahyă, vă ki hyă thyáná prèehuò hyă nuò pǎ. Kayă tōprèprè dō a o thăklyă rò a o taritaryă one a tètùtèthyá tahenuò, a ki níbè tèsòri pǎ. Èthí ki otaritaryă one a tètùtèthyá pǎ hèrò, èthí ki cuó khăklò to, htuòto èthí ki thétarè dō ùklě to.” ¹⁶ Bínuòakhè thèhtwòprè mǔmyá yěthuòduò nuò, a nǒcuó opló khwí yětahe dō khălè tōpho dō Hebreo ngó hé ná Armageddon.

¹⁷ Htuòrò dǒkhyènuò tanéphú aprè thuòthyótōprè nuôtōprè cuó klõtă abëlòdu dō kélathéklě rò ngóprahtyashyo dō khwí khuklyáhtě htyalò bí tètùhòdu akùnuò rò a hé, “A htuòhó,” phúnuò. ¹⁸ Rò shyelibó, mókròmónguó, shyelyaplyamuó, tanéhtódí shyosò thítahe ohtya lǒplí có. Cáhtya dō ù byáyalú prèlukayă tuó shuòkhè bínuòkhè pǎnuò, tanéhtódí shyosò thyáphúnuò a htwòhtya nǒ tōphuó~ to. Yě ma tanéhtódí dō ashyo-asò lǒ ù hǒ. ¹⁹ Vǐdu nuò tǒvǐ lúčákyěkyă thuòkyě rò htyěké pwótòba avǐ tahenuò, a lǔpruólǔpryăkyă lǒplí có. Cómarya tanehtya tuó vǐdu Babylonia rò a dyé ò vǐ Babylonia yènuò ná a tètèplòdu shyosò ahtyěză a bëlóyě. ²⁰ Lǒ~ klútahe lamékyă lǒplí, htuòrò lǒ~ so yětahenuò, myáhtyenó pǎtòhó. ²¹ Takrùthè plòdu tòmètòmě nuò a phû~ lya htuò có acwé thuòshyě tahenuò a o dō mókhu cyetă rò a lată bècyěbècù nyacó kayă yětahe akhu-akhyě a isòiba lǒplí Cómarya.

17

Himyáphèmuó Dǒ A Mwìladu Tōprè

¹ Yètōphuòrò tanéphú thuòthyótōprè dō a pǔma nídyé bëlòdu thuòthyótòbè aklě tōprènuò, a hyă dǒ vă o rò a hé vă, “Hyámǒ rò vă ki dyéluò nè ná Cómarya ki cirya himyáphèmuó mwìladu yètōprè phútě pǎ nuò. Himyáphèmuó yètōprè ma máhó vǐduvǐhtǔ dǒ a o dǒ lyămuódu ébǒ alǒ yètòvǐ. ² Hekhu khwícóphya tahe cuóthúcuóplá kuò lahyă ná prèmò yètōprè. Htuòrò prèlu hekhuophú tahe emùòprya nídyélǒ ané ná htyěză máhó prèmò yètōprè a tètátátǎ tahenuò hǒ.”

³ Dõ Thè Săsě Byacè a tèmecwó akhu-akhyě, mókhu tanéphú écuõ vǎ dõ kėsěhtyěkya lõtamákhu tôpho. Vǎ cuõ bínuô tôpho rò vǎ cuõmyáhtye prèmò tôprè onyǎo dõ tèmìtèmýǎ lìkathwí nuôtôduõ akhu. Tèmìtèmýǎ yětôduõ anélo sǐprè lõnuô, ù rǎ o lõplǐ ná mwì rò ù rǎ o amwì ná a pacyéishyé Cómarya phúnuô. Tèmìtèmýǎ yětôduõ nuô, akhukló o thuõthyótômě rò anò o có phyǎshyé có. ⁴ Prèmò yětôprènuô a kũthyáhtya hyeca taphèlòthõ ná alì kathwí rò a tarihtyanì ané ná htě, lõ nguduprìdu ná prathè tahe. Dõ a takhukũ nuô, a pũ o nǐdyé bëlòhtě tóbè rò bëlò yěnuô a o bãtapí có ná tèthezòthéryǎ tahe ná a tẹpátápátõ mũmyáricyǎ tahe có. ⁵ Dõ a mãhtélo nuô, ù rǎo lõmwì dõ a o ná angólasá dóuõdóbí tôplò rò a hé,

“Vǐdu Babylonia

Mǎhó lõ~ himyáphèmuõ tahe

Ná hekhu a tèmũmyáricyǎ tahe amuõ,”

Û rǎo phúnuô.

⁶ Rò vǎ myáhtye prèmò nuôtôprè òmũ ané ná Cómarya akayǎ dõ acó ná Jesũ rò ù męthyě lõ nuõtahe athwì.

Bí vǎ myáhtye è akhènuô, vǎ khyéthukhyéthé kanó~ to. ⁷ Tanéphú sudyǎ vǎ, “Nè khyéthukhyéthé mętế?” Vǎ ki dyáso pế nè tề dõ angólasá dóuõdóbí hó prèmò yětôprè ari-akyǎ, htuõrò a mãhó tèmìtèmýǎ dõ a o ná akhukló thuõthyótômě yěnuô tôduõ ná anò o phyǎshyé dõ a sidyá nǐdyé nuô tôduõ ari-akyǎ. ⁸ Tèmìtèmýǎ dõ nè myáhtye htuõhó ná tôphuõkhènuô a o htuõhó tadúro khõnyǎyě a o pǎ to nuôtôduõ ki oluõhtya khyěthyá pǎ. A o dõ kròkũdu kròkũzǎ nuôtòkũ rò a ki hyǎhte pǎ. Rò Byacè écuõ lõ dõ tẹcirya akhǎlẹ rò a ki mępyékyǎ lõ tacúprè pǎ. Cáhtya dõ ù byályǎlú hekhu akhěpǎ, kayǎ dõ a ohtwõprè dõ hekhu yětahe rò ù rǎotõkuõ hí èthĩmwì dõ lihtwõprè akũ híto tahenuô, a ki khyéthukhyéthé lõ lahyǎ bí èthĩ myá tèmìtèmýǎ yětôduõ akhě nuô pǎ, mętềhèrò, tôphuõkhě nuô tèmìtèmýǎ yětôduõ yõ ohtwõprè rò khõnyǎyě a o pǎ to, manáro a ki oluõ khyěthyá pǎ akhu-akhyě èthĩ khyéthukhyéthé lõ lahyǎ prẹ.

⁹ Thyáphú nè ki thégně yěnuô, nè tóbè limyǎ. Khukló thuõthyótômě ma a thé hé hó sopnú thuõthyótômě dõ prèmò yětôprè onyǎo nǐdyé lõ nuõtahe hó. ¹⁰ Khwícóphya thuõthyótôprè~ ma amámǎ. Dõ èthĩ aklènuô a tǎkyǎhó nyǎprè hó. Tôprènuô a pǎpǎ tề, a okyǎpǎ tôprè, manáro a hyǎ híto, shyé~ a hyǎ pǎ nuô a ki pǎprè taplòphú pǎ. ¹¹ Tèmìtèmýǎ dõ a ohtwõprè htuõhó tôphuõ rò khõnyǎyě a o pǎ to nuôtôduõnuô, è ma mãhó khwì aprèlwĩthyó nuôtôprè hó. È ma a opatõ kuõdũ dõ khwì thuõthyótôprè nuõtahe aklẹ. Byacè écuõ lõ dõ a ki cuõ cirya mępyékyǎ lõ.

¹² Anò o phyǎshyé dõ nè myáhtye htuõhó ènuô ma mãhó khwì aprèshyé dõ a pǎ tyahí htyěkẹ to tahe tadúro ù ki dyé èthĩ taryěshyosõ dõ a ki pǎ nyề mínì shyěthuõthyó pǎ. A ki pǎ tǎkuõ tề ná tèmìtèmýǎ phú khwì tahenuô pǎ.

¹³ Lõ~ khwì aprèshyé yěnuô, a o lõplǐ ná a tẹtaze-one dõ a thyǎlũ tahe rò a ki dyélyǎkyǎ a tẹtaryěproprya ná a taryěshyosõ dõ tèmìtèmýǎ nuôtôduõ a takhukũ pǎ. ¹⁴ Èthĩ ki sǎ thímíphú nuôtôduõ pǎ, manáro thímíphú yětôduõ

ki sápekyá èthĩ pá, meṭéhéro thímíphú yěnuôma má Byacè tahe a Byacè, khwí tahe akhwí, rò kayá dǒ a okuǒ ná è nuôtahe ma máhó kayá dǒ Cómarya é nyá èthĩ, htuǒto Cómarya nwóhtya nyá èthĩ, htuǒrò èthĩ ma kayá dǒ acó ná angó tahe.

¹⁵ Rò tanéphú héso vǎ, “Lyǎmuǒ ébǒ dǒ nè myáhtye himyáphèmuǒ onyǎ dǒ akhu nuô tahe nuôma máhó kayá pwǒ- tǒprè, myécô pwǒtôcô, ná ngó pwǒtôngó dǒ hekhu yěnuôhó. ¹⁶ Anò o aphyǎshyé dǒ nè myáhtye htuǒhó nuô ná tèmìtèmyǎ nuôtôduǒ ki théhtekyǎ himyáphèmuǒ nuôtǒprè pá. Èthĩ ki phyéphekyǎ lõphe lõ lõ- tẹ dǒ a o ná lõ nuôtahe pá, rò a nõ okhǎklokyǎ lõ pá. Èthĩ ki ekyǎ lõzye pá, rò a ki súũkyǎ lõ lõ ná mi pá. ¹⁷ Meṭéhéro thyáphú èthĩ ki meḷóbǎhtya Cómarya a tètaze-one yě agněnuô, Cómarya sunuǒ htuǒhó a tètaze-one yě dǒ èthĩ théplòkũ ná èthĩ ki théplòo dyétǎkyǎ a taryěshyosǒ yěnuô ná tèmìtèmyǎ dǒ a ki pǒ tuǒdǒ Cómarya aláangó lõhtyabǎhtya hó pǎnuô. ¹⁸ Prèmò dǒ nè myáhtye è tǒprènuô ma má prè vǐdu- nuôtovǐ dǒ a pǒ hekhu akhwí tahe nuôprè.”

18

Vǐ Babylonia Tǎpròkyǎ

¹ Phúnuôhtuǒrò vǎ myáhtye tanéphú dǒ aruô tǒprè o dǒ mókhu hyǎlyǎ. A o ná a tètaryěshyosǒ rò dǒ a tètakhěrasǒ akhu-akhyě hekhu lõtakhěhtya lõ sǐba có. ² A éhtǒ tawótathũ shyo,

“A latǎprò hó, vǐdu Babylonia latǎprò hó. Khǒnyǎrò a htwǒkyǎ hó khǐnékhǐnǒ ná luǒné mũmyǎ tahe a léowó hó. A htwǒkyǎ hó htu dǒ ù léthézǒthéryǎ, ù léthéhtethěhǎ tahe léowó akhǎlé hó. ³ Meṭéhéro htyéké pwǒtǒba òhtuǒhó a htyěžǎcyǎ máhó thwihtyě a tètthézũthéłǒ mũmyǎricyǎ tahe. Hekhu pwǒtǒba a khwícóphya tahe cuǒthúcuǒplá lõ hó ná prèmò yětǒprè, rò dǒ vǐ Babyloniaphú tahe a tètthézũ patápatǒ tahenuô, a talwótalye súłũ akhu-akhyě, lõ- prè mekuǒmekhá tẹ dǒ hekhu yětǒbalǒ nuô, èthĩ duzǎhtyathě hyǎłǒ hó.”

⁴ Rò bínuôakhě vǎ nǐhuǒ ngó dǒ aruô tǒmũ prahtya dǒ mókhu rò a hé, “Vǎ kayá bémũ thĩ-, thyáphú thĩ ki krwǒmẹ kuǒ tǎ tètthú phú è me nuô tǎmé, htuǒrò thyáphú thĩ ki khyábè tǒkuǒ tǎ tẹcirya ná è tǎmé nuô, htecuǒkyǎ dǒ vǐyě akũ nuô. ⁵ Meṭéhéro a tètthútèora tahenuô, a oradũ có ná mókhu, rò Byacè Cómarya thénèhtyabè hó a cuǒklyǎ dǒ a mũmyǎricyǎ nuôtahe hó. ⁶ Meczyěmecũ ke mǒ è phú a meczyěmecũ thĩ nuô, lõ- tẹ dǒ a meczyě htuǒhó thĩ tahenuô, melyě kǎkhyěsũ ke mǒ có è nyěphuǒ nuô. Běłǒ dǒ a taritaryǎ pé thĩ ná htyěsíprékhukłó nuôtǒbè nuô, zũbǎlyě kǎkhyěsũ pékuǒ ke è dǒ a sǒłóklǒ ná yě nyěphuǒ nuô. ⁷ Bá- a htuthélyǎ nǐdyé ané rò a memǒlyǎ nǐdyédũ ané nuô, nõkhyábè lyěkǎkhyě sũkuǒ ke mǒ è ná tẹcyětẹcũ ná tètthéplènebè yěnuô. A hélyǎ nǐdyé ané, ‘Vǎ onyǎo phú khwímuǒ tǒprè, vǎvẹ onó kuǒũ to akhu-akhyě, vǎ okryǎ nó kuǒũ to, khǒnyǎyě tǎplehyǎ pǎma, vǎ ihè nó kuǒũ to.’ ⁸ Dǒ a hé phúnuô akhu-akhyě, tǒnyěnyě pá nuô,

tèthyěráthyědwò ki hyăbè è pǎ, rò a kiswíkisě pǎ, a kinguòkihè pǎ, a ki ovìokò pǎ. Byacè Cómarya dǎ a cirya lǔ yětôprènuô ashyo-asò, aproaprya nyacó akhu-akhyě, a isúũkyă lǔ lǔ ná mi pǎ.”

9 “Hekhu khwícóphya lǔ- plǐ dǎ a cuóthú ná prèmò yětôprè rò a memolya nídyé lahyă ané ná tẹduzáhtyathě yětahenuô, shyé- a myáhtyehó miũkhuô taóhtya dǎ vǐkũyě akhěpǎnuô, a kinguòkihè thěplěnebè lǔplǐ pǎ. 10 Èthǐ théisě ná pǎma a khyábè tǔkuô tẹcyěyě he- a tanẹ lahyă rò a cuó kahtòmýa lahyă dǎ aye rò a hé lahyă,

‘Kó- a taròthé thyěkyă hó ní-, acyě thyěkyăhó nè ní-, Kó- Babylonia, nè ma vǐduvǐhtǔ, vǐtanyă nyacó tǔvǐ manárò Cómarya cirya prě nè taplòphú rò nè pyékyă lǔ có ní-.’

11 “Prè iprǐ-isě tẹ dǎ hekhu tahenuô, a kinguòkihè nídyé lǔ lǔ pǎ, mẹtèhéro ù iprǐkuô pǎ èthǐ tẹkuòtẹkhá tǔprè- to. 12 Èthǐ rǔhtě, lǔthélǔprǔ tahe, prathè nguduprǐdu tahe, ikě bǎplǐ tahe, ikě taphèlǔthǔ tahe, ikě lǐkathwí tahe, tatǔphǔ tahe, thònguđu pwòtòcò, tǎtẹ dǎ ù mẹ è ná tashyátamyá pwòtòcò, tǎtẹ dǎ ù mẹ è ná thònuòmú pwòtòcò, talǐbyă tahe bèbè, tǔhté ná lǔbǔ tahe bèbè, 13 ithwí amǐakrě ahóacǐ tahe, tẹnuòmúnuòsǔ tahe, lésúũ nuòmú tahe, htyězǎ, htahtyě, buókũlǎ, buókũlámú, pǔ, thímí, tathí, tathílǔ, cǔtahe ná kayă thěhtwǔprè tahenuô ù iprǐ pǎ tǔprè- to.

14 “Prè mẹkuòmẹkhá tẹ tahe ki hé vǐ Babylonia pǎ, ‘Lǔ- tẹkuòtẹkhá aryá dǎ nè lẹthézǔthélǔ tahenuô, a lamékyă lǔhó. Htuòrò lǔ- tẹnguduprǐdu tahe ná tǎtẹ dǎ a takhě plyatwǔ tahenuô, a lamékyă lǔ hǔhó, rò nè myáhtyenó pǎ è tǔphuó- to.’ 15 Lǔ prèmẹkuòmẹkhá tǎmuòtǎtẹ dǎ vǐnuô tǔvǐ akũ tahenuô, a duzáhtyathě lǔplǐ ná vǐnuô tǔvǐ akhyě. Èthǐ ki théisě ná pǎma èthǐ khyábè tǔkuô tẹ ná vǐyě pǎ he a tanẹ rò a ki cuó kahtò taphăyẹkyă lahyă tǔpho pǎ, htuòto èthǐ kinguòkihè lahyă pǎ, rò a ki hé lahyă,

16 ‘Kó- a taròthé thyěkyă hó ní-, acyě thyěkyă hó nè ní-.

Tǔphuókhěnuô, nè ma vǐdu rò nè lẹklǔ tari kũthyáhtyanǐ nènẹ ná hyeca bǎplǐ, hyeca taphèlǔthǔ, hyeca lǐkathwí, htuòto nè tarihtyanǐ nènẹ ná htè, lǔthélǔprǔ tahe ná prathè nguduprǐdu tahe.

17 Khǔnyáyě Cómarya ciryaprè nè taplòphú akũ rò, lǔ- nè tẹduzáhtyathě nuótahe lamékyă pẹlǔ hó nè.’

“Lǔ- thòklyědu khukló ná prèkrwǔ sidyákuô tahe ná prèmètèphú tahe ná lǔ- kayă dǎ aruô tahe dǎ a myápǔe ahókũsè ná tẹcuòtẹka dǎ htyědutavakũ yětahenuô, a ki cuó kahtò taphăyẹkyă pǎ. 18 Rò shyé- èthǐ myáhtye miũ khuòhtya akhěpǎnuô a ki èhtòhtya rò a hé lahyă, ‘Vǐ aruótahe dǎ athyaná vǐyě tǔvǐ nuô a o nóhí tǔvǐ- to.’ 19 Èthǐ ki dyéluó a tẹthéplě rò a ki phahtya lahyă hemú dǎ a khuklókhu pǎ, rò a kinguòkihè lahyă pǎ, rò a ki hé lahyă,

‘Kó- a taròthé théisě thyěkyă hó vǎ ní-, Kó- acyě thyěkyă hó nè ní-. Nè ma vǐdu tǔvǐ rò, lǔ- kayă dǎ a thòklyědu o dǎ htyědutava akũ tahenuô, a duzáhtyathě lahyă ná nètẹ nguduprǐdu akhu-akhyě manárò, Cómarya ciryaprè nè taplòphú rò, nè pyékyă lǔ có hó.

20 Kõ~ mókhu phú thèkrũmò lahyã, Kõ~ Cómarya akayã thĩ, Prèdònyãphú thĩ ná prèpro thĩ~, dõ èpyéèkyã hó akhu-akhyë, thèkrũmò lahyã. Mètèhèrò dõ a męcyë htuòhó thĩ akhu-akhyë Cómarya ciryahó è.’ ”

21 Bínuòakhè tanéphú dõ a hěshyoresò tòprè phyéhyãní lódu~ tòmè dõ athyaná kasûivĩ nuòrò a tátã dõ htyèdutava akũ rò a hé,
 “Vĩdu Babylonia yěnuò, ù bè tátãkyã lũ thyáphú yěnuò pã rò ù ki myáhtye pã è tòphuò~ to. 22 Prèdò ti tahe, prèiròirè tètãhe, prèuò téló tahe ná prèuò pikalyã tahenuò nĩhuòhó pãto. Prèmètèphú itètè~ bèbènuò myáhtyenó pã èthĩ toto. Htuòrò nĩhuòhó pã kasûivĩ prã to. 23 Myáhtyenó pã mìlĩ dõ nèkũ to. Nĩhuòhó pã prèkhòmě khũphè bèbè, prèkhòmě mòmũuò bèbè, atalã to. Nè prèmèkuòmèkhã tèphú tahenuò, a duzãhtyathè lóũkhò rò a taryěshyosò lóũkhò dõ hekhuyè có. Htuòrò khĩné Thará e ùzò o dõ nè vĩkũ tahenuò, dõ èthĩ yò ilolahò hekhuphú yètahe akhu-akhyë, hekhuphú tahe ki krwòthũ kuòlò nè khyë pã. 24 Prèpro tahe athwi ná Cómarya akayã tahe athwi nuò ù myáhtye è bí vĩnuò tòvĩ akũ akhu-akhyë, Cómarya ciryakyã hó vĩ Babylonia hó. Lõ~ kayã dõ ù męthyë èthĩ bí a o pã dõ hekhu yètahenuò, ù myáhtye èthĩ athwi bí vĩnuò tòvĩ akũnuò.”

19

1 Tèhtwòhtya htuò phínuòrò vã nĩhuò ngóprãhtya tawótathũ shyo dõ mókhu rò a cô ná kayã tòmũdu hébè nuò, rò a hé lahyã,

“Htuthéhtya lahyã Cómarya! Tèmèlwòhtekã ná tètìtètakhè ná tètprètèprya thĩtahe ma pè Cómarya atè ló prè. 2 Mètèhèrò a tètìciryã thĩ tahenuòma atòma atòtò. Acóma acócó. A ciryakyã htuòhó himyáphèmuò mwĩladu dõ a mępyémekyã hekhu tahe ná athwihtyë a tètèzũ patã mũmyáricyã tahe nuòtòprè hó. A męthyë Cómarya alulé tahe akhu-akhyë Byacè Cómarya męlyë kãkhyë sũke hó è hó.”

3 Èthĩ èhtòhtya khyèthyã,

“Htuthéhtya lahyã Cómarya! Mi dõ a ùkyã vĩdu yètòvĩ nuò a khuòhtya latũpã tòphuò~ to, a ki khuòhtya dũ acúcũ ahtũtũ ní~.”

4 Muòprũmuòprè nyěshyë ná thèlwĩ ná thèhtwòprè nuò lwĩduò nuò, a dãngũ cóbucóbèhtya Byacè Cómarya dõ a onyão dõ khwĩ khuklyáhtè htyalòkhu nuòtòprè rò èthĩ hé lahyã,

“Amèn! Htuthéhtya Cómarya!”

Thímíphú Apwě Khòmě

5 Htuòrò ngóprãhtya dõ khwĩ khuklyáhtè htyalòkhu nuòrò a hé,
 “Lõ~ Cómarya a prèmètèphú tahe ná ló akayã dõ a o ná a taryěshyosò tahe bèbè, a oto tahe bèbè, dõ a thèisè bezũbenyã lũ tahenuò, htuthéhtya lahyã pè Cómarya.”

6 Bínuòakhè vã nĩhuò ngó dõ a cô ná kayã tòplutòphè hébè nuò. Htuòrò athyaná htyèkhò htwĩhyã prãrũprãtè nuò, rò a prã taplòlòdò shyo thyácónã shyelyã tahenuò. Vã nĩhuò èthĩ hé,

“Htuthèhtya Cómarya, meṭèhéro pè Byacè Cómarya dõ a cyátèlõ thègnètèplĩ yètòprènuô, a pótari hó tẹ hó. ⁷ Pè thèluõphòphủ thèkrủthèlõ melĩme-takhèhtya rólủ pè Cómarya pỏ. Meṭèhéro thímíphủ nuôtòduõ ki tởbè kạ khỏmẻ shuỏkhẻ tuỏhỏ. Akỏmẻ mòmủo o taritaryả pẻ hó lủ hó. ⁸ Khỏmẻ prèmò yẻnuô ù dyékủdyéthya lủ ná hyeçạ bápỉ bủphuỏ plyatakhẻ ryá tởba.”

Hyeçạ bápỉ bủphuỏ plyatakhẻ ryá ma mậhỏ Cómarya akayả tahe a tẹ-phyétẹmẹ dõ acóate tahenuô hó.

⁹ Htuỏrò tanéphủ hé vả, “Rảmákyả mỏ yẻnuô. Kayả dõ ù mehyả tộkuỏ lủ dõ thímíphủ yếtòduõ apwẻ yẻtahenuô, a nủbẻ tẻsỏri.” Htuỏrò tanéphủ hé pỏ, “Ngỏ yẻtahe ma Cómarya alảangỏ mảlakỏ cỏ.”

¹⁰ Vả dảngủlyạ dõ anyẻhyả rỏ vả kírẻ cỏbẻhtya lủ tadủrò a hé vả, “Cỏbẻ tả vả tẳmẻ, vả ná nẻ ná nẻ puỏvyả Krístuphủ thỉ tahe nuỏma prẹmetẻphủ thyáủ prẻ. Pẻ ma kayả tahe dõ a khyáủo pẻ ù ná Jesủ ari-akyả tahe rỏ pủmanỉ tẻmátẻcỏ dõ Jesủ Krístu dyéluỏkyả pẻ pẻ yẻnuô. Phủnuỏrò, cỏbẻ tả ù tởprẻ tẳmẻ, cỏbẻ dõ Cómarya nuô. Meṭèhéro tẻmátẻcỏ dõ Jesủ Krístu dyéluỏ pẻ yẻnuỏma a thyáhỏ ná Cómarya nỏhẻbẻ prẻprỏ tahenuô hó.”

Kayả Sidyá Tathủbủ Tỏprẻ

¹¹ Bủnuỏakhẻ vả myáhtye mỏkhu lủmỏo htuỏhỏ rỏ tathủphẻbủ kahtỏo bủnuỏ tỏduỏ. Kayả sidyá tathủ yếtòprẻnuô ù é lủmwỉ, “Cỏ ná ngỏ” ná “Meṭẻ tỏ.” Kayả yếtòprẻnuô, bí a cirya ù akhẻnuô, a cirya tỏ prẻ rỏ a sásủ ná prẻ dõ a thẻhte lủ tahe. ¹² A mẻthẻplỏ rỏ athyáná mi kyảhtya nuô, htuỏrò a klwỏhtya ẻnyacỏ khuklwỏhtẻ, rỏ ù rảonỉ amwỉ tỏplỏ dõ anẻlỏ nuô tadủrò ù thẻgnẻ tỏprẻ to, anẻ Byacẻ tỏprẻ thẻgnẻ túdủ prẻ. ¹³ Cạçwỏhtủ dõ a thyá nỉdyẻ yẻ tỏpủnuô, a ví lỏplỉ ná thwỉ. Rỏ “Cómarya alảangỏ,” ù é lủmwỉ phủnuô. ¹⁴ Mỏkhu aklyẻphủ tahe kủthyả htyanỉlỏ hyeçạ bápỉ, hyeçạbủ, hyeçạ mwỏplỉ tahe htuỏrò sidyá htyanỉ lahyả tathủbủ rỏ krwỏkuỏ lủkhyẻ. ¹⁵ Nẻ a htyảryả dõ a ki mẻpẻkyả lỏ htyẻkẻ tahe tỏbẻnuô a o dõ lủ kyắkủ hte. Rỏ a ki pỏ ẻthỉ ná ipỏ tỏhtẻ pả. Rỏ Cómarya dõ a cyátèlõ thẻgnètèplĩ yếtòprẻ ki dyéluỏ a tẻthẻplỏdu rỏ a ki cirya ẻthỉ thyáná ù ivỉhte thỏbỉthẻhtyẻ* nuỏ pả. ¹⁶ Dõ a cạçwỏhtủ alỏ ná akhyalỏ nuô, ù rảo amwỉ tỏplỏ,
“Khwítahe akhwỉ, Byacẻ tahe abyacẻ,”

Ủ rảo phủnuô.

¹⁷ Phủnuỏhtuỏrò vả myáhtye tanéphủ tỏprẻ kahtỏo dõ tamỏkủ rỏ a cyẻprẻẻ ẻhtỏhtya lỏlỏ htuỏphủzuỏphủ dõ mỏlẻ nuỏtahe rỏ a hé, ¹⁸ “Thyáphủ thỉ ki hyảe kuỏ lahyả khwỉcỏphya tahe azyẻ, klyẻkhuklỏ ná klyẻphủ tahe azyẻ, tathủ tahe ná prẻsidyả lủ tahe azyẻ, củ ná kayả dõ a nỉ tẻpalả tahe azyẻ, kayả dõ amwỉ luỏhtyẻluỏkẻ tahe ná kayả dõ ù tanẻ patỉ lủ tahe azyenuô, hyảoplỏ rỏlỏmỏ lủ dõ Cómarya apwẻdu akủyẻ.”

¹⁹ Bủnuỏakhẻ vả myáhtye tẻmítẻmỷạ nuôtòduỏ ná hekhu khwỉcỏphya tahe ná ẻthỉ klyẻphủ tahe oplỏtỏ lỏ lủ dõ a ki sả kayả dõ a sidyá tathủ nuôtỏprẻ ná aklyẻphủ nuỏtahe. ²⁰ Ủ pủnỉkyả tẻmítẻmỷạ nuôtòduỏ rỏ ù

* 19:15 19:15 Ủ ivỉhte thỏbỉthẻhtyẻ nuỏma athyáná ù ivỉhte htahtyẻ nuỏ.

púní tǒrǒ kuǒpǒ ná prèprǒ lahǒ dǒ a mǎluǒ pé ù tǐprǒtǐprya dǒ tǐmǐtǐmyá nuǒtǒduǒ anyǐhyá nuǒtǒprǐ. Dǒ a mǎ tǐprǒtǐprya pé ù akhu-akhyǐ, a ilolahǒ lǒ kayá dǒ a nǐbè tǐmǐtǐmyá nuǒtǒduǒ a tǐmǐmámǎdyá rò a cóbǐ lǔ nuǒtahe. Tǐmǐtǐmyá nuǒtǒduǒ ná prèprǒ dǒ a ilolahǒ ù nuǒtǒprǐ thǐgnǐ lǒ ù tátǎ htwǒprǐ kyá èthǐ dǒ miò dǒ ù súǔ ná yathúbyá nuǒtǒ akǔ. ²¹ Lǒ- a klyǐphú dǒ a okyá tahenuǒ, ù mǐthyǐkyá èthǐ ná né dǒ a hyáhte dǒ kayá sidyá tathǐ nuǒtǒprǐ akyǎkǔ nuǒtǒbè, rò lǒ-htu nuǒtahe hyá lǔ iphuǒ ekóǒbǎ lǒ èthǐ zye.

20

Anatǒrí

¹ Yǐtǒphuǒrǒ vǎ myáhtye tanéphú tǒprǐ o dǒ mǒkhu hyǎlyá rò a pǔo nǐdyé krǒkǔdu krǒkǔzǎ yǐtǒkǔ athǒhti ná suplyǐtǐhtǐdu tǒbǒ dǒ a takhukǔ. ² A hyá pǔmakyá plyá mǎhǒ khǐnǐricyá khuklǒ dǒnudǒthakhǐ nuǒtǒbǒ. È ma ù é lǔ ná Satan. Rò a cóklǒmanyǐ lǔ anatǒrí. ³ Tanéphú nuǒtǒprǐ vǐtǎkyá lǔ dǒ krǒkǔzǎ nuǒtǒkǔ akǔ rò a kǎmabǐkyá lǔ rò a mǐmámǎdyá kyá lǔ. Thyáphú a ki cuǒ ilolahǒ pǎ tá myécǒ tahe tǎmǐ nuǒ a dǒ obǎ lǔ anatǒrí. Rò anatǒrí bǎhǒ pǎ nuǒ, ù ki plwǒhte khyǐ lǔ taplǒphú pǎ.

⁴ Htuǒrǒ vǎ myáhtye khwǐ khuklyáhtǐ htyalǒ tahe. Kayá onyǎo dǒ khuklyáhtyalǒ alǒ tahenuǒ, ù dyé èthǐ taryǐshyosǒ dǒ a ki cirya ù pǎ. Vǎ myáhtye kuǒpǒ kayá dǒ a khyáathé ná Jesú ari-akyá rò a hǐsodǒnyá pé ù Cǒmarya alǎangǒ tahe akhu-akhyǐ, ù pǎtǔkyá èthǐ kyǎbǒ tahe a thǐhtwǒprǐ. Tǐmǐtǐmyá bèbè, tǐmǐtǐmyá aprǐzǒ yǐnuǒ bèbè, èthǐ cóbǐhtyanǒ kuǒǔ to. Túnuǒhtuǒto tǐmǐtǐmyá nuǒtǒduǒ a tǐmǐmámǎdyá dǒ ù bè mǐmá dǒ mǎhtǐlǒ nuǒbèbè, mǎtorǒ ù bè mǐmá dǒ takhulǒ nuǒbèbè, a phyésǔnǒ kuǒǔ tǐmǐmámǎdyá tǒcǒ- to. Èthǐ htwǒprǐ kǎkhyǐ rò a pǒ tǒkuǒ tǐ ná Krǐstu anatǒrí. ⁵ Yǐma tǐhtwǒprǐ ihtǒ kǎkhyǐ arǐlǒ tǒphuǒ hó. Anatǒrí bǎ tyahǐto nuǒ, kayá dǒ a thyǐ htuǒhǒ rò a o pǎ dǒ helǐ tahenuǒ, a ihtǒkǎ hǐto. ⁶ Kayá otǒkuǒ dǒ tǐthyǐ ihtǒkǎkhyǐ rǐlǒ yǐ tǒphuǒ akǔ tahe nuǒma a nǐbè tǐsǒrǐ rò èthǐ ma kayá sǎsǐphú tahe. A lwǒkyá ná tǐthyǐ nyǐphuǒtǒphuǒ hó. Èthǐ ki htwǒ Cǒmarya ná Krǐstu a bwǐdu tahe pǎ. Èthǐ ki pǒ tǒkuǒ ná Krǐstu anatǒrí pǎ.

Tǐmǐpǐ Khǐnǐricyá Khuklǒ

⁷ Anatǒrí bǎhtya htuǒhǒ pǎ nuǒ, ù ki plwǒhte khǐnǐricyá khuklǒ dǒ ahtǒkǔ pǎ. ⁸ Rò a ki htecuǒ lǒ hekhu lwǐkyǐ rò a ki ilolahǒ lǒ myécǒ tahe pǎ. Ù é èthǐ ná Gogphú ná Magog phú. Èthǐ bè htyasátǐ akhu-akhyǐ khǐnǐricyá khuklǒ ki é oplǒtǒlǒ èthǐ pǎ. Èthǐ oé thyácóná lǒtamá dǒ htyǐdutavǎhtǔ tahe nuǒ có pǎ. ⁹ Èthǐ htecuǒ dǒ hekhusǐba rò cuǒbǒ tavǎbǐ lǒ Cǒmarya akayá tahe ná vǐ dǒ Cǒmarya mǒ nǐdyé lǔ yǐtǒvǐ. Manárǒ mi o dǒ mǒkhu hyǎlyá ùkyá lǒ èthǐ. ¹⁰ Khǐnǐricyá khuklǒ dǒ a ilolahǒ èthǐ yǐtǒduǒnuǒ, ù vǐtǎkyá lǔ dǒ miò dǒ ù isúǔ ná yathúbyá yǐnuǒ tǒ akǔ. Miyǐ tǒ nuǒma mǎhǒ ù lǐvǐtǎ tǐmǐtǐmyá nuǒtǒduǒ ná prèprǒ lahǒ nuǒtahe akhǎlǐ nuǒ hó. Rò èthǐ ki khyábè tǐcyǐtǐcǔ mǒkhǐkhǐ mǒsǐklǐklǐ tacǔprǐ talǐkrǐ có pǎ.

Tècirya Dókhýě Tadû

¹¹ Htuòrò vǎ myáhtye khwí khuklyábǔdu htyalǒ tókhu ná prè onyǎ dǒ akhu nuôtòprè. Rò mòkhu ná hekhu lǔkuǒ cuókya dǒ a mèthènyè rò ù myáhtyenó pǎtohó. ¹² Rò vǎ myáhtye kayǎ dǒ amwì luòhtyèluòkè ná kayǎ dǒ ù tanè patí lǔ rò a thyèhtuòhó tahe kahtòo dǒ khwí khuklyábǔdu htyalǒ yè anyèhyǎ nuô. Û bàmòhtya litahe htuòrò ù bàmòhtya li dǒ aruô tǒba dǒ ù é ná lihtwǒprè yè. Kayǎthyè yètahenuô, ù cirya èthí phú a menó htuòhó nuô ná phú ù rǎmáo dǒ liyè akǔnuô tahe. ¹³ Htuòrò htyèdutava yènuô a dyèhtyakuǒ akayǎ thyè dǒ a o dǒ èkǔ nuô tahe. Tèthyè amuǒphè ná Luòkénédǒ tahenuô, a dyèhtyakuǒ lahyǎ kayǎthyè o dǒ èthíkǔ nuôtahehe. Rò ù cirya lǒ kayǎ pwǒ- tǒprè phú èthí mǎhtuòhó tǔnuô. ¹⁴ Htuòrò dǒkhyènuô, tèthyè amuǒphè ná Luòkénédǒ tahenuô, ù vǐtǎkyǎ èthí dǒ miò akǔ. Miò yèma mǎhó tèthyè nyèphuòtǒphuó hó. ¹⁵ Kayǎ tǒprèprè dǒ ù ki myáhtye ù rǎo amwì dǒ lihtwǒprè yètǒba akǔ to hé nuô, ù bè vǐtǎkyǎ è dǒ miò yètòo akǔ.

21

Mókhuthě Ná Hekhuthě

¹ Htuòrò vǎ myáhtye mòkhuthě ná hekhuthě. Rò mòkhulyeyè ná hekhu-lyè yètǒba lamékyǎ lǒ. Htuòrò htyèdutava yènuôma a opǎ toto. ² Vǎ myáhtye vǐsǎsè mǎdúhó Jerusalem vǐthě yètǒvǐ nuô, rò a o dǒ mòkhu dǒ Cómarya a o rò a hyǎlyǎ. Û taritaryǎ kǔthyǎ one pé lǔ phú prèkhómě mòmúǒ tǒprè dǒ a opǒsǔ avè nuô. ³ Vǎ nǐhuǒ ngóprashyo tǒmǔ dǒ khwí khuklyáhtè htyalǒ a onuô, rò a hé, “Khǒnyáyě Byacè Cómarya hyǎotǒkuǒ hó ná prèlukayǎ hó. A ki otǒkuǒ ná èthí rò èthí ki htwǒhtya Cómarya akayǎ pǎ. Byacè Cómarya anébyacè nǐdú ki otǒkuǒ ná èthí rò a ki htwǒ pé èthí Byacè pǎ. ⁴ Cómarya ki htúthǔkyǎ lǒ èthí amèthèntyè pǎ. Tèthyè o pǎ to. Tèthéplè bèbè, tǔnguǒtèhè bèbè, tèsènéšèbya bèbè a o pǎ to. Tè dǒ a htwǒhtyanó dǒ hekhu alyè yètǒba tahenuô, a o pǎ to hó.”

⁵ Htuòrò prè onyǎo dǒ khwí khuklyáhtè htyalǒkhu nuôtòprè hé, “Khǒnyáyě vǎ mǎthè lòhó tǔpwǒtǒcǒ.” Rò a hé kuǒ ke vǎ, “Rǎmákyǎ tǔ yètahenuô, mǎtèhèrò ngóyè tahe nuôma acóatǔ rò létèlè zǔenǐ è.”

⁶ Rò a hé, “A htuòhó, vǎ ma arélǒ ná anolǒ ù hó. Vǎ ma akhǎshyé ná atadú hó. Htyèhtekhu dǒ a dyè théhtwǒprèntyè tacúprè nuô a o tǒo. Kayǎ dǒ a théǒ tǒprèprè nuô, vǎ ki dyéòkrǎ è pǎ. ⁷ Kayǎ tǒprèprè dǒ a mǎpé tǔnuô, a ki nǐbè lòlǒ- tǔyè tahe dǒ vǎo pǎ. Vǎ ki htwǒ èthí Byacè Cómarya pǎ rò èthí ki htwǒ vǎphú tahe pǎ. ⁸ Manárò kayǎ dǒ a taruô tahe, kayǎ dǒ acó ná a tǔzǔtǔnyǎ to tahe, kayǎ dǒ athéplò mǔmyǎ tahe, kayǎ dǒ a mǎthyè kayǎ tahe, kayǎ dǒ a cuóthú prèmòprèkhǔ tahe, kayǎ dǒ a htwǒ khǐnékhǐnò Thará e ùzǒ tahe, kayǎ dǒ a cǒbè prèzǒ tahe, rò kayǎ dǒ a lahǒ ù tahenuô akhǎlèkhǎbya mamǎhó miò dǒ a mǎ tèthyè nyèphuòtǒphuó dǒ ù isúǔ è ná yathúbyǎ yètòo nuô hó.”

Jerusalem Vǐthě

9 Tanéphú thuõthyótõprë dö a pũma nıdyë bëlõdu thuõthyótõbë dö a bã ná tëcyëtëcũ dökhylõ thuõthyótõcõ yë aklë tõprënuõ, a hyã dö vã o rò a hé vã, “Hyãmö rò vã ki zũluõ në ná thímíphú amë prëkhõmë mõmuõ yëtõprë.” 10 Cõmarya a thëhtwõprë okuõ ná vã rò tanéphú tõprë cõcuõ vã dö sodusohtũ tõmë akhyë. Rò a zũluõ vã ná vı Jerusalem sãse yëtõvı. Vıyënuõ a o dö mókhu dö Byacë Cõmarya a o rò a hyãlyã. 11 Rò vıyënuõ, a lõbã cõ ná Cõmarya alıatakhe cõ. Vıyënuõ, a takhe thyácõná lõ thuõlithuõlëplya dö anguduprıdu tõmënuõ cõ, htuõto a thyácõná lõthúbũ plyarashyı tõmë nuõ cõ. 12 Vıyënuõ ỹ té htyalõ tava bí lũ ná ỹduũhtyalõ. Htuõrò kadãdu o shyényëkũ rò tanéphú opõ nıdyë è shyéthényë. Dõ kadãduyë alo nuõ ỹ rãonı Israelpnú shyényëmuõ yë amwı. 13 Dõ vıũ tõkyë ná tõkyë nuõ kadãdu othuõkũ. Dõ cíhte thuõkũ, cínuõ thuõkũ, cíhtõ thuõkũ, cílyã rò thuõkũ. 14 Vıũ akhãshyë nuõ ỹ byãhtya lũ ná lõdu shyényëmë. Rò dö lõ yëtahe alo nuõ ỹ rão è ná thímíphú a Prëdõnyãphú shyéthényë tahe amwı.

15 Tanéphú dö a hébë ná vã yëtõprënuõ, a pũma nıdyë ná alëtë iplıhtë tõbõ rò a ki tẽmyã vı ná vıkadãdu tahe ná vıũ tahe. 16 Vınuõ anã o lwıñã rò ahtũ ná alyãnuõ a krũnyã lũ prë. Tanéphú tẽmyã vıyë ná alëtë iplıhtë nuõtõbõ rò ahtũnuõ a o mile tõrı nyãzë, rò alyãnuõ, a krũnyã thyánã ahtũ nuõprë. 17 Tanéphú tẽmyã põ vıũ yënuõ ná lëtë iplıhtë nuõtõbõ phú prëlukayã lëklõ tẽnuõ. A tẽ htuõhõ rò aduõnuõ a o tõzë ná lwıshyë ná lwıplë. 18 Vıũ nuõ ỹ byã è ná lõthuõlithuõlë tahe htuõrò vınuõ ỹ byã è ná htë mãlakõ cõ rò a plyarashyı myãhtye luplú nuõ cõ phú lõthúbũ nuõ cõ. 19 Vıũ akhãshyë nuõ ỹ tari o è ná lõthëlõprõ amyëmyë acõcõ cõ. Lõ dö ỹ byã lũ dö vıũ akhãshyë arëlõ tõmë nuõma lõlithuõlë rò ỹ é ná jaspõ, nyëmëtõmë ma lõtaphë rò ỹ é ná saphıra, thuõmëtõmë ma lõtaphëlõ rò ỹ é ná chacéda, lwımëtõmë ma lõthuõlë rò ỹ é ná èmerõ. 20 Nyãmëtõmë ma lõkyelyã rò ỹ é ná sardonı, amë thuõthyó yëtõmë ma alı rò ỹ é ná carnıla, thuõthyótõmë nuõtõmë ma lõbyã, rò ỹ é lũ ná khırısolıto, amë lwıthyó yëtõmë nuõ lõthuõ rò ỹ é ná bërıla, lwıthyótõmë nuõtõmë rò lõbyã rò ỹ é ná topaza, amë shyë nuõtõmë ma lõthuõlë rò ỹ é ná khırısoprasa, shyëtõmë nuõtõmë ma lõlıbyã rò ỹ é ná jacıta, shyényëmë nuõtõmë ma a taphëlõthõ rò ỹ é ná amethısata. 21 Kadãdu shyényëbë nuõ tõbë ná prãthë nguduprıdu tõplõ, tõbë ná prãthë nguduprıdu tõplõ ỹ mę o è phũnuõ. Ỹ mę è phũnuõ akhu-akhyë alõ prãthë ngudu shyényëplõ. Vı aklyã nuõ htë mãlakõ cõ, rò a oluõ sékalı myãhtye luplú cõ phú lõthúbũ nuõ cõ.

22 Dõ vıkũnuõ vã myãhtye tëlũhõdu o tõmë~ to, mëtëhërõ Byacë Cõmarya dö a cyãtë lõ~ plı yëtõprë ná thímíphú nuõtõduõ a o lahyã hó bınuõ rò ỹ cõbëhtya hó èthı akhu-akhyë, tëlũhõdu lo pãto. 23 Cõmarya a tëlıtëtakhe nuõ a lıtã dö vıkũ, rò thímíphú nuõtõduõ lı pë èthı thyánã mikõnuõ akhu-akhyë, dö vıkũ nuõ tamõ atëlı bëtë, lë atëlı bëtë a lo pã to. 24 Prëlu hekhupnú yëtahenuõ, a ki cuõ ná Cõmarya ná Jesũ atëlı yë pã rò hekhu khwícõphya tahenuõ a ki phyëhyãnuõnı lahyã a tẽduzãhtyathë dö vıkũ yënuõ pã. 25 Vı kadãdu tahenuõ ỹ bãmõ lũ pwõ~ tõnyë pã. Mõkhı o pã to akhu-akhyë, ỹ

mẹbí lủ tôphuố~ to. ²⁶ Htyếkế a tẹtwótẹryá tahe ná a tẹtduzạhtyathể tahenuô, ừ ki phyéhyãnuố è bínuô pã. ²⁷ Manárò đố vỉkủ nuô tẹ đố a sãsể to nuôtahe nuốñỉ tôcô~ to. Kayã đố a mẹ tẹmũmyáricyá bèbè, a lahôlahya tahe bèbè, nuốñỉ tôprẹ~ to. Nuốñỉ prếtủ kayã đố amwị o đố thímí a lihtwöprẹ yếtôba akủ nuôtahe prế.

22

¹ Tanéphủ yếtôprẹ zủluố pế vã htyếhtwöprẹ ahtyếklồ đố a sếkalỉ myáhtye nuố luplủ thyácóná lỏthủbủ plyarashyỉ nuôtôbỗ rò a o đố Cómarya ná athímíphủ akhwỉ khuklyáhtể htyalồlỏnuô rò a htwỉhte. ² Rò a htwítạnuố đố vỉkủ rò a htwítạnuố đố vỉ a klyámuộdu aklãmềkủ nuô. Htyếklồ khuprỉlỏ nyếkhónyếkyể lỏnuô thòhtwöprẹ o. Rò pwộlểlể~ nuô athềhte rò tởnanuố athềhte shyényếphuố. Rò alề tahenuô a mềsỉmề pế myếcô tahe a tẹtswítềsể. ³ Đố vỉkủnuô tẹ đố a o đố Cómarya a tẹtsỏhã alềnuô myáhtye pã tôcô~ to. Byacề Cómarya ná thímíphủ nuôtôduố a khuklyáhtể htyalồ lểonyã nuô a o đố vỉnuố tởvỉ akủ pã rò a prềmẹtềphủ tahe ki cỏbểhtya Cómarya pã. ⁴ Èthỉ ki myáhtye Cómarya amềthề pã rò ừ ki rão Cómarya amwị đố èthỉ amặhtềlỏ pã. ⁵ Mỏkhỉ o pã to akhu-akhyể èthỉ lopã mikỏ to. Èthỉ lopã tamỏ atềlỉ to, mẹtềhềrò Byacề Cómarya ma mặhỏ èthỉ atềlỉ pã hỏ, rò èthỉ ki pỏ tẹ tacủprẹ talềkrề phủ khwỉ tahenuô pã.

⁶ Phủnuồhtuồrò tanéphủ hé vã, “Ngỏ yếtáhe nuôma ngỏ đố acỏate rò lểthềlề zủenỉ nyacỏ è tahe. Byacề Cómarya đố a dyề prềprỏ tahe ná a Thề Sãsể yếtôprềnuố, thyáphủ a ki dyềluố pế kuố a prềmẹtềphủ thítáhe ná nyếtýato pã tẹ ki mềkryá~ anề phútể pã nuô rò, a nỏhyã pế hỏ a tanéphủ hỏ.”

Jesủ Ki Hyã Pã Ari-akyã

⁷ Jesủ hé, “Nỉđã lahyã~, vã hyãlể pã, kayã đố a nỉđã prềprỏngỏ đố a hếbềkyã đố likủ yếtáhe nuố, a nỉbề tẹtsỏrỉ.”

⁸ Vã ma Giovanni. Vã myáhtye nỉhuố lỏlỏ~ tềyể tahe. Bí vã myáhtye nỉhuố htuồhỏ akhểnuố, vã dảngủlyạ đố tanéphủ đố a dyềluố vã tềyể tahe nuôtôprẹ a khãduồshyể, rò vã kỉrề cỏbểhtya lủ. ⁹ Manárò a hé vã, “Cỏbể tã vã tằmể, vã ma prềmẹtềphủ tởprẹ đố a thyákuồđủ ná nề ná nề puộvyá prềprỏ tahe, ná lỏ~ kayã đố a cừề ngỏ nuôtahe đố li yếtôba akủ nuôtahe prế. Cỏbể đố Cómarya nuố.”

¹⁰ Rò a hé pỏ vã, “Ngỏ đố prềprỏ hếso one đố liyếtôba akủ tahenuô, đốuồđỏbỉkyã tã è tằmể nỉ~, mẹtềhềrò lỏ~ tềyể tahe kỉrề htwồhtya nuố ashuốakhể phủhtya lã hỏ. ¹¹ Kayã đố a mẹtềthủ tahenuô nỏmề plehyã pỏ kuốrề ềnuố. Kayácyể mũmyáricyá tahenuô nỏmề plehyã kuốrề pỏ ềnuố. Kayã đố acỏate tahenuô nỏmềcỏmềtề plehyã pỏ ềnuố. Kayã đố a sãsể tahenuô nỏmề sãsể plehyãpỏ ềnuố.”

¹² Jesủ hé, “Nỉđã lahyã~, vã hyãlể pã, vã ki phyéhyãñỉ tềcirya ừ tahe ná tẹmềnỉkhwỏkề tahe pã. Rò èthỉ mềhtuồhỏ kryá~ ítềnuố, vã ki dyềlỏ èthỉ

phú a mehtuõ nuô pã. ¹³ Vã ma liplò khãshyè ná liplò tadû hó. Vã ma arélo ná anoló ù hó. Akhãshyè ma vã hò, atadû ma vã hòhó.

¹⁴ “Cómarya ki sõri kayã dõ a ishuõplĩ acacwõ nuõtahe pã. Èthĩ ki nuõ ba-e nĩkuõ thòthè dõ a dyé ù thèhtwõprè yènuõ tahe pã. Htuõrò èthĩ ki nuõ nĩkuõ dõ vĩ kadãdu nuõtahe akũ pã. ¹⁵ Kayã cõkuõ akhõ to péhtwõ htwi tahe, khĩnékhĩnõ Thará tahe, kayã cuõthũ prèmòprèkhũ tahe, kayã mèthyè kayã tahe, kayã cõbè prèzõ tahe, lõ~ kayã dõ a mõ nĩdyé tèlahõlahya rò a ohtwõprè krwõmekuõ phũnuõ pwõ~ tõphuõ nuõtahenuõ a ki o lahyã dõ vĩklõ pã.

¹⁶ “Vã ma Jesũ. Thyáphú vã ki heso luõpè prèzũetèplõmũ tahe ná tètìtèkyã yètahe agnènuõ, vã thũlyã pé thĩ vã tanéphú hó. Vã puõvyã klwĩlyã ma máhõ Davi aklwĩalyã kalyã nuõ tõmuõtõcõ hó. Vã ma sètõrõ dõ a lĩtakhèrasõ nuõtõmè hó.”

¹⁷ Cómarya a Thè Sãsè ná prèkhõmè mòmũõ hé, “Hyãmõ lahyã.” Lõ~ kayã dõ a nĩhuõ tè yètahenuõ, nõhèkuõ lahyã èthĩ, “Hyãmõ lahyã.” Rò kayã dõ a thèõhtyè tahenuõ, hyãmõ, hyãphyè õ krã lahyã htyè htwõprèyè.

Tèhébè Dõkhyè Tadû

¹⁸ Lõ~ kayã dõ a nĩhuõ ngõ dõ ù héprõ one è dõ liyètõba akũ lõ~ plĩ tahenuõ, dyèrõdyéryè one tãtè cõ lahyã èthĩ, kayã tõprèprè ki sunuõ èhtyalõ tètõcõcõ dõ liyètõba akũnuõ, kèrákédwõ, tècyètècũ dõ Cómarya héluõõ htuõhõ è dõ liyètõba akũ yètahenuõ Cómarya ki nõkhyábè è pã. ¹⁹ Kayã tõprèprè dõ a mètãyokyã tètõcõcõ dõ liyètõba akũ tahenuõ, thòhtwõprè athè ná vĩsãsè dõ ù héluõõ dõ liyètõba akũ yènuõ Cómarya ki phyè taphãkyã ná lũ pã. A enõpã thòhtwõprè athè to. A nuõnõ pã dõ vĩsãsè akũ to.

²⁰ Kayã dõ a khyáathè ná lõ~ tètìtèkyã yètahe tõprènuõ, a hé, “Ò, vã ki hyälè pã,” Amèn, Kõ~ Byacè Jesũ Krĩstu, hyãmõ to~.

²¹ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩdu ataryèhtũ ki okuõdũ ná Cómarya akayã pwõ~ tõprè ní~. Amèn.